Paikka Valtuustosali

Aika 26.05.2025 klo 12:00

Asiat

21 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus 1
22 § Pöytäkirjan tarkastajien valinta 2
23 § Infoasiat 3
24 § Vuoden 2024 henkilöstökertomus 4
- Henkilöstökertomus 2024 5
25 § Vuoden 2024 tietotilinpäätös 50
- Tietotilinpäätös 2024 51
26 § Arviointikertomus vuodelta 2024 75
- Arviointikertomus 2024 77
27 § Vuoden 2024 tilinpäätös 117
- Tilintarkastuskertomus 2024 120
- Tilinpäätös 2024 122
28 § Tilintarkastusyhteisön valinta vuosille 2025-2028 271
- Sopimusluonnos tilintarkastuspalvelut 274
29 § Varkauden kaupungin laaja hyvinvointikertomus ja suunnitelma vuosille 2025–2029, Osa I Hyvinvointikertomus vuosilta 2021 - 2025 283
- Laaja hyvinvointikertomus 2025-2029 285
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2025-2029 367
- EPT_MT_Suunnittelupohja 2025-2029 459
- Vammaispoliittinen ohjelma 2025-2029 468
- Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma 495
- Turvallisuussuunnitelma 2025 522
30 § Kiertotie 9 asemakaava 548
- Kiertotie 9 asemakaavaselostus 551
31 § Elinvoimajohtajan viran perustaminen 608
- Hallintosääntö - Elinvoimajohtajaa koskevat muutokset 610
32 § Luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteet 613
- Kokouspalkkiot 616
33 § Hallintosäännön päivittäminen Keski-Savon työllisyysaluelautakunnan alaisten viranhaltijoiden toimivallan osalta 617
- Palvelupäällikköä ja työllisyysohjaajaa koskevat muutokset 619
34 § Kämärin hiekkatekonurmen peruskorjausselvitys sekä Kisapuiston urheilualueen hankesuunnitelman käynnistäminen 620
35 § Vattuvuoren palvelusopimus 623

36 § Kunnallistekniikan palvelutuotannon kilpailuttaminen 631
- Hintavertailu 637
37 § Liikenneturvallisuussuunnitelman hyväksyminen 638
- Liikenneturvallisuussuunnitelma 640
- liikenneturvallisuussuunnitelman liite 1 678
- liikenneturvallisuussuunnitelman liite 2 706
- toimenpideohjelma, taulukko 734
- toimenpideohjelma, kartta 736

21 §
KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

Todetaan ja hyväksytään esteilmoitukset.

Ilmoitetaan, että kokous on kutsuttu koolle 21.5.2025 päivätyllä kuulutuksella, joka on julkaistu kaupungin internetsivuilla osoitteessa www.varkaus.fi/paatoksenteko.

Puheenjohtaja: Kokous pidetään valtuutettujen lukumäärään ja kutsumistapaan nähden laillisesti koollekutsuttuna ja päätösvaltaisena.

Päätös:

22 §
PÖYTÄKIRJAN TARKASTAJIEN VALINTA

Puheenjohtaja: Kaupunginvaltuusto valitsee pöytäkirjan tarkastajat.

Päätös:

23 §
INFOASIAT

Annetaan merkkipäiväkukat Olli Koposelle ja Pasi Paanaselle.

24 § VRK/154/01.04.00/2025
VUODEN 2024 HENKILÖTÖKERTOMUS

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 24
Kaupunginhallitus 31.3.2025 § 78

Henkilöstöasiantuntija Liisa Taskinen, 044 743 6667
Henkilöstöpäällikkö Anne Mykrä, 045 203 3790

Henkilöstökertomukseen on koottu eri toimialoilla tapahtuneita, henkilöstöön vaikuttaneita muutoksia ja kehityskulkuja, tietoja henkilöstön rakenteesta, määrästä ja laadusta ja niiden kehittymisestä, henkilöstön kehittämiseen liittyvistä toimenpiteistä, työhyvinvoinnin edistämiseen, työsuojeluun sekä työnantajan ja henkilöstön väliseen yhteistoimintaan liittyvistä tapahtumista sekä tiedottamisesta.

Varkauden kaupungin henkilöstökertomus käsitellään tilinpäätöksen yhteydessä. Sen tulee toimia yhä enemmän strategisen johtamisen työkaluna - toisin sanoen henkilöstöön liittyvien strategisten tavoitteiden seurannan ja arvioinnin analyyttisenä työkaluna sekä laadullisena ja määrällisenä kuvauksena kaupungin henkilöstövoimavaroista ja niiden kehittämisen tarpeista.

Henkilöstökertomus 2024 on esityslistan liitteenä. Henkilöstökertomus on käsitelty 25.3.2025 johtoryhmässä ja yhteistyötoimikunnassa.

Henkilöstöpäällikkö Anne Mykrä esittelee kokouksessa vuoden 2024 henkilöstökertomuksen keskeistä sisältöä.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy Varkauden kaupungin henkilöstökertomuksen 2024 yhdessä vuoden 2024 tilinpäätöksen ja tietotilinpäätöksen kanssa.

Päätös: Merkitään pöytäkirjaan, että talousjohtaja poistui kokouksesta klo 19.09.

Käydyn keskustelun jälkeen kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy Varkauden kaupungin henkilöstökertomuksen 2024 yhdessä vuoden 2024 tilinpäätöksen ja tietotilinpäätöksen kanssa.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 24

Henkilöstöpäällikkö Anne Mykrä esittelee kokouksessa vuoden 2024 henkilöstökertomuksen keskeistä sisältöä.

Henkilöstökertomus 2024 on esityslistan liitteenä.

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä Varkauden kaupungin henkilöstökertomuksen 2024 yhdessä vuoden 2024 tilinpäätöksen ja tietotilinpäätöksen kanssa.

Päätös:

HENKILÖSTÖKERTOMUS 2024

25. MAALISKUUTA 2025

HENKILÖSTÖPALVELUT

VARKAUDEN KAUPUNKI

Yhteistyötoimikunta 25.3.2025 § 23
Kaupunginhallitus 31.3.2025 § 78
Kaupunginvaltuusto 26.5.2025

SISÄLLYS

Sisällys....1
KUVAT JA TAULUKOT....2
LUKIJALLE....5
1. VARKAUDEN KAUPUNKI TYÖNANTAJANA....6
2. KAUPUNKISTRATEGIAN MUKAINEN KEHITTÄMISTYÖ....7
3. MITÄ MEILLE KUULUI VUONNA 2024?....10
4. HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ JA RAKENNE....11
5. HENKILÖSTÖN OSAAMINEN JA SEN KEHITTÄMINEN....16
6. TYÖHYVINVOINNIN TUKITOIMET....19
7. HENKILÖSTÖKULUT....29
8. TYÖKYVYTTÖMYYDEN JA TYÖHYVINVOINNIN TUNNUSLUVUT....33
9. PALKITSEMINEN....39
10. YHTEISTOIMINTA....40
YHTEISTYÖTOIMIKUNTA....41
PAIKALLISNEUVOTTELUT- JA SOPIMUKSET....41
YHTEISTOIMINNAN ARVIOINTIA....43

KUVAT JA TAULUKOT

Kuva 1	Varkauden kaupungin organisaatiokaavio
Kuva 2	Ihan omanlainen Warkaus 2025 -strategia
Kuva 3	Vakinaiset ja määräaikaiset työsuhteet vuosina 2022 – 2023 (henkiöä)
Kuva 4	Pro Pomo osaamisprofiili
Kuva 5 a	Työturvallisuusilmoitukset
Kuva 5 b	Työturvallisuusilmoitukset vaaratyypeittäin
Kuva 6	Toimintaympäristö- eli sisäilmailmoitukset
Kuva 7	Sairaudesta johtuvat poissaolot
Kuva 8	Sairauspoissaolojen kehittyminen (pv/htv1)
Kuva 9	Työterveyshuollon kustannusten jakautuminen korvausluokittain 2022 -2023

Taulukko 1	Henkilötyövuodet (HTV2) sekä muutos edelliseen vuoteen
Taulukko 2	Vakinaiset, määräaikaiset, oppisopimussuhteiset ja työllistetyt prosentteina koko henkilöstöstä
Taulukko 3 a	Vakinaiset toimialoittain sekä muutos edelliseen vuoteen (henkilöä)
Taulukko 3 b	Määräaikaiset toimialoittain sekä muutos edelliseen vuoteen (henkilöä)
Taulukko 3 c	Vakituiset työntekijät toimialoittain
Taulukko 4	Täyttä työaikaa tehneet ja osa-aikaiset (henkilöä)
Taulukko 5	Vakinaisten keski-ikä (vuotta)
Taulukko 6	Keski-ikä toimialoittain (vuotta)
Taulukko 7	Jakauma sukupuolen mukaan toimialoittain (henkilöä)

Taulukko 8	Henkilöstön vaihtuvuus (henkilöä)
Taulukko 9	Eläkkeelle siirtyminen eläkelajeittain (henkilöä; lähde: Keva)
Taulukko 10	Ennuste eläkkeelle siirtymisistä vuosille 2024 – 2026 (henkilöä; lähde: Keva)
Taulukko 11	Koulutuskustannukset (€)
Taulukko 12	Henkilöstön koulutuspäivät toimialoittain (huomioitu kaikki Populuksessa haetut koulutuspäivat)
Taulukko 13	Wpro –järjestelmään kirjatut työturvallisuusilmoitukset
Taulukko 14 a	Palkkamenot toimialoittain (€)
Taulukko 14 b	Palkkamenot palvelussuhdelajeittain (vakituiset, tuntipalkat, määräaikaiset, sijaiset)
Taulukko 14 c	Henkilöstökulut ja henkilöstösivukulut
Taulukko 14 d	Erilliskorvaukset
Taulukko 15	Vakinaisen henkilöstön keskiansio (€)
Taulukko 16	Ylityötunnit (h) ja ylityöpalkkakertymä (€)
Taulukko 17	Sosiaaliturvan kustannukset ja muutos vuosina 2022 – 2023 (€)
Taulukko 18	Erittely eläkekulujen koostumisesta ja muutos 2022 -2023 (€)
Taulukko 19	Välilliset palkat (€)
Taulukko 20	Sairauspoissaolojen palkkakustannukset (€) ilman sv-korvauksia
Taulukko 21	Sairauspoissaolojen palkkakustannukset toimialoittain, sv-korvaukset huomioitu (€)
Taulukko 22	Sairauspoissaolot toimialoittain päivinä
Taulukko 23	Sairauspoissaolot päivinä henkilötyövuotta kohden
Taulukko 24a-d	Työtapaturmista ja työmatkatapaturmista johtuneet poissaolot (päivää ja henkilöä) sekä palkkakustannukset ilman tapaturmavakuutuskorvauksia

Taulukko 25 Sairauspoissaolot ja tapaturmista johtuvat poissaolot yhteensä päivinä henkilötyövuotta kohden

Taulukko 26 Kelan kuntoutukset päivinä

Taulukko 27 Työterveyshuollon kustannukset (€; tiedot työterveyshuollosta)

Taulukko 29 Työmerkkipäivämuistamiset (henkilöä)

LUKIJALLE

Vuosi 2024 henkilöstöön liittyvinä lukuina on koottuna tähän kirjaan. Se on nimensä mukaisesti raportti henkilöstöstä, kuntaorganisaation keskeisimmästä voimavarasta - sen määrästä, laadusta, tilanteesta ja voinnista.

Henkilöstökulut – varsinaiset palkat, palkkiot, työaikakorvaukset ja sosiaalikulut – haukkaavat ison palan kaikkien kuntaorganisaatioiden käyttötalouden menoista, myös Varkauden kaupungilla. Varsinaisten palkkakulujen päälle maksetaan myös työkyvyttömyyden eli sairauspoissaolojen, työtapaturmien ja ennenaikaisten eläköitymisten aiheuttamia kustannuksia.

Henkilöstö on kallis mutta samalla myös kallisarvoinen resurssi. Palveluorganisaatiossa tulos syntyy ihmisten tekemisistä tai tekemättä jättämisistä. Työnantajan kannalta ei siis ole yhdentekevää, millainen henkilöstö työtä tekee, mitä työtä se tekee ja miten, mitä se saa aikaiseksi ja mitä henkilöstölle kuuluu.

Henkilöstökertomukseen on koottu eri toimialoilla tietoja henkilöstön rakenteesta, määrästä ja laadusta ja niiden kehittymisestä, henkilöstön kehittämiseen liittyvistä toimenpiteistä, työhyvinvoinnin edistämiseen, työsuojeluun sekä työnantajan ja henkilöstön väliseen yhteistoimintaan liittyvistä tapahtumista sekä viestinnästä.

Varkauden kaupungin henkilöstökertomus käsitellään tilinpäätöksen yhteydessä. Sen tulee toimia yhä enemmän strategisen johtamisen työkaluna - toisin sanoen henkilöstöön liittyvien strategisten tavoitteiden seurannan ja arvioinnin analyyttisenä työkaluna sekä laadullisena ja määrällisenä kuvauksena kaupungin henkilöstövoimavaroista ja niiden kehittämisen tarpeista.

Haasteena on johtaa tiedolla eli hyödyntää moninaisista raportointikanavista ja lähteistä saatavaa tietoa henkilöstövoimavaroista ja niiden kehittymisestä. Lisäksi tarvitaan henkilöstöpalveluiden, eri tasoilla ja sektoreilla toimivan johdon ja esihenkilöiden ja muiden sisäisten sidosryhmien, mm. työsuojelun ja työterveyshuollon, entistä tiiviimpää ja tavoitteellisempaa yhteistyötä ja vuoropuhelua henkilöstöä koskevan tiedon analysoimiseksi ja siitä tiedosta oppimiseksi.

Henkilöstökertomusta vuodelta 2024 on jälleen kerran ollut laatimassa toimialojen johdon, esihenkilöiden ja asiantuntijoiden, taloushallinnon, henkilöstöpalveluiden, työsuojelun, työterveyshuollon sekä henkilöstöjärjestöjen edustajia. Esitämme heille kaikille lämpimät kiitokset! Yhdessä olemme jälleen kerran koostaneet lukupaketin, joka kylmien numeroiden ja lukujen sijasta piirtää mielenkiintoista ja inhimillistä kuvaa myös työyhteisöjen arjesta, ilon- ja huolenaiheineen.

Erityisesti kiitos Varkauden kaupungin henkilöstölle, joka jatkuvan muutoksen keskelläkin tehtävissään haluaa tarjota parhaan mahdollisen asiakaskokemuksen sekä tuottaa palveluita kuntalaisille. Jokainen työntekijä ansaitsee kiitoksen ja jokainen on tärkeä palanen isossa, kaupungiorganisaation kokonaisuudessa.

Varkaudessa 11. maaliskuuta 2025
HENKILÖSTÖPALVELUT

Anne Mykrä ja Liisa Taskinen

1. VARKAUDEN KAUPUNKI TYÖNANTAJANA

Kaupunki on Varkauden suurimpia työnantajia. Sitä voidaan verrata työnantajana yksityisen sektorin lähes monialayritykseen. Vuonna 2024 Varkauden kaupungilla työskenteli 591 työntekijää useilla kymmenillä ammattinimikkeillä.

Vakinaisista työntekijöistä 79 % oli naisia ja 21 % miehiä. Varkaudessa keskimäärin 80 % työntekijöistä työskenteli vakituisessa työ- tai virkasuhteessa kun valtakunnallinen keskiarvo on 77 %. Työntekijöiden keski-ikä oli korkea 50 vuotta (valtakunnallinen keskiarvo 45,4 vuotta) ja se on ollut pitkään korkealla.

Kaupungin operatiivisesta johtamisesta vastasi johtoryhmä, johon kuuluivat kaupunginjohtajan lisäksi hallintojohtaja, talousjohtaja, henkilöstöpäällikkö, hyvinvointi- ja sivistysjohtaja, tekninen johtaja sekä tietohallintojohtaja ja Navitas Kehitys Oy:n toimitusjohtaja. Puolivälissä vuotta joukkoon liittyivät myös työllisyysaluejohtaja Anna Tolvanen sekä markkinointi- ja vastaava viestintäasiantuntija Laura Rosenberg. Johtoryhmän kokouksiin osallistuu myös pääluottamusmiesten edustaja. Vuoden 2024 edustajana toimi pääluottamusmies Kirsi Nykänen Juko.

Kuva 1. Organisaatiokaavio

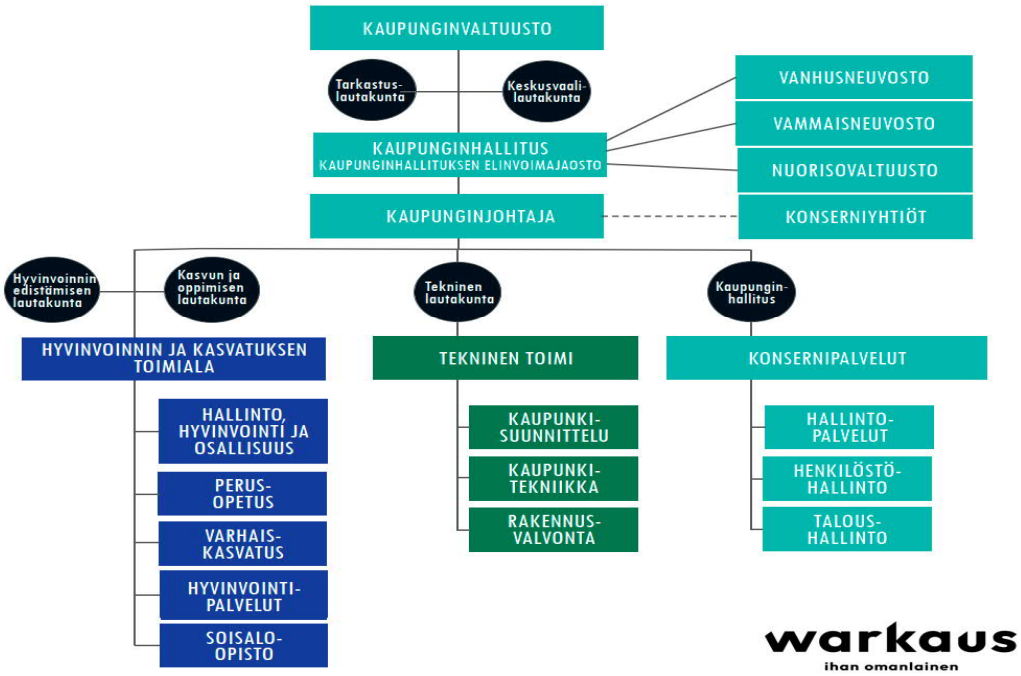

2. KAUPUNKISTRATEGIAN MUKAINEN KEHITTÄMISTYÖ

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Varkauden kaupunkistrategian julkilausuman (välitä, vaikuta, viihdy) kokouksessaan 13.6.2022. Strategiaan liitetään toimenpidesuunnitelma, joka eteni kaupunginhallituksen ja –valtuuston päätöksentekoon loppusyksystä. Kaupunginvaltuusto käsitteli toimenpidesuunnitelman luonnosta iltakoulussa 12.9.2022 ja hyväksyi sen 10.10.2022.

Tavoite oli luoda selkeä, realistinen ja käytännönläheinen strategia, jonka tavoitteiden toteutumiseen pystytään kaupungin toimesta vaikuttamaan. Strategiassa huomioitiin talouden liikkumatila niin, että toiminta ja tavoitteet ovat linjassa keskenään. Edellytyksenä oli, että toiminnan tavoitteet ovat sellaisia, että niihin pystytään osoittamaan myös rahoitus.

Kaupunkistrategia on päätöksentekoa ja budjetointia ohjaava dokumentti. Se määrittää mihin toiminnassa panostetaan ja ohjaa kaikkia toimialoja samaan, haluttuun suuntaan.

Kuva 2. IHAN OMANLAINEN WARKAUS 2025 – STRATEGIA

VÄLITÄ

Meillä välitetään! Yhdessä olemme vahvempia, siksi välitämme jokaisesta. Pidämme huolta omasta ja toistemme hyvinvoinnista, huolehdimme ja kannustamme. Turvallinen ja toimiva arki sekä onnelliset ihmiset ovat toimintamme keskiössä

Välittämistä on uskaltaa puuttua ja toimia. Toimimme aktiivisesti yhteisömme edun mukaisesti ja rakennamme kumppanuuksia muihin toimijoihin. Olemme valmiita kantamaa vastuuta meille tärkeissä asioissa!

Myös taloudella on väliä! Kehitämme kaupunkia pitkäjänteisesti, suunnitelmallisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.

VAIKUTA

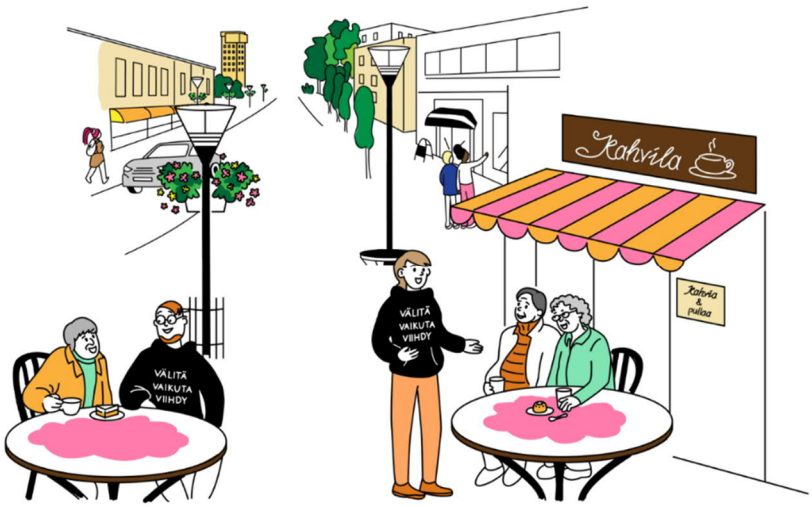

Meillä vaikutetaan! Varkaudessa ihmiset vaikuttavat, ideoivat, luovat, keksivät, antavat palautetta, kertovat ja huomaavat. Olemme aidosti ylpeitä Varkaudesta ja annamme sen näkyä! Kerro hyvistä asioista kanssamme niin saadaan hyvä kiertämään!

Varkaudessa on vahva osallistumisen ja yhteiskehittämisen kulttuuri. Haluamme yhdessä myös ideoida uusia tapoja luoda osallisuuden mahdollisuuksia. Meillä saa kysyä: mitä voitaisiin tehdä paremmin? miten voimme kehittää toimintaamme?

Meille jokainen mielipide ja näkemys on tärkeä ja ne jalostavat kaupunkiamme, vaikka aina kaikki ideat eivät menekään toteutukseen saakka. Tehkäämme siis yhdessä!

VIIHDY

Meillä viihdytään! Yhteinen päämäärämme on viihtyisä Varkaus, jossa elämä on rikasta monella mittarilla. Meillä viihtymisen takaavat toimivat peruspalvelut, monipuoliset vapaa-ajan mahdollisuudet, turvallinen elinympäristö ja monimuotoinen luonto.

Elinvoimainen ja energinen Varkaus tarjoaa koulutusta, työtä ja menestymisen mahdollisuuksia. Meille on tärkeää kehittää, vaalia ja luoda viihtyisiä työn, yrittämisen ja elämän ympäristöjä. Haluamme olla mukana mahdollistamassa juuri sinun menestystarinaa. Arki on meillä sujuvaa, sillä kaikki hyvä on lähellä ja elämä edullista.

Varkautelainen identiteettimme pohjaa arvokkaaseen teolliseen historiaamme, josta olemme kulkeneet matkan korkean kansainvälisen teknologian osaamiskeskittymäksi. Olemme ylpeitä Varkaudesta, ihan omanlaisesta kaupungistamme!

Kaupunkistrategian tavoitteista on johdettu lisäksi konsernipalveluiden operatiivisia tavoitteita, joilla varmistetaan em. tavoitteisiin pääseminen. Näitä olivat:

> Työhyvinvoiniin johtamisen osaaminen paranaa: mittareina henkilöstökyselyn tulokset ja sairauspoissaolot kehittyvät myönteiseen suuntaan.
> Yhteistoiminnan tavoitteellisuus paranee: mittareina yhteistoimintasopimuksen mittarit, henkilöstökyselyn tulokset ja henkilöstön edustajien sekä esihenkilöidenja toimivan ja poliittisen johdon palaute

Näiden tavoitteiden hyväksi tehtyjä toimenpiteitä ja saavutettuja tuloksia kuvataan tämän henkilöstökertomuksen sivuilla.

3. MITÄ MEILLE KUULUI VUONNA 2024?

Toimintavuonna 2024 lähestyvä TE -uudistus oli voimakkaasti esillä. Käytännössä koko vuosi valmisteltiin 1.1.2025 tapahtuvaa työllisyyspalveluiden siirtymistä valtiolta kuntien tehtäväksi. Uudistuksessa työllisyydenhoito eli lakisääteiset TE-palvelut siirtyivät valtiolta kuntien hoidettavaksi muodostaen kunnille uuden valtionosuustehtävän. Varkauden, Pieksämäen, Leppävirran ja Joroisten kunnat muodostivat yhteistoiminta-alueen, Keski-Savon työllisyysalueen, joka, Varkaus vastuukuntana, jatkossa järjestää nämä palvelut. Keski-Savon työllisyysaluelautakunta järjestäytyi ja aloitti toimintansa heti tammikuussa 2024. Työllisyyysaluejohtaja Anna Tolvanen rekrytoitiin ensimmäisen kvartaalin aikana ja hän aloitti virassaan 13.5.2024. Henkilöstöpäällikkö Anne Mykrä toimi vastuuvalmistelijana sekä va. työllisyysaluejohtajana tuohon asti.

Museotoimenjohtajan virassa vaihtui henkilö ja Anna Vepsä aloitti tehtävässä 1.10.2024. Muita varsinaisia vastuuhenkilövaihdoksia ei vuoden 2024 aikana juurikaan tapahtunut. Myös muita rekrytointeja tehtiin maltillisesti talouden tasapainottamistoimien johdosta: kaikkia avoimia tehtäviä ei täytetty vaan osa tehtävistä jätettiin täyttämättä ja tehtäviä järjesteltiin uudestaan.

Talouden tasapainottamistoimien osalta alkuvuodesta käytiin yhteistoimintaneuvottelut sekä myös TE -uudistukseen liittyen käytiin keskustelua yhteistoiminnassa pääsopijajärjestöjen edustajien kanssa. 30.8.2024 aloitettiin myös yhteistoimintaneuvottelut liittyen Varkauden kaupungin työllisyyspalveluiden sekä maahanmuuttajapalveluiden henkilöstön siirtymiseen Keski-Savon työllisyysalueelle tai johonkin muuhun Varkauden kaupungin yksikköön. Yhteistoimintaneuvotteluiden jälkeen päätettiin yksiköiden vakituisen henkilöstön, poislukien talous- ja velkaneuvoja, siirtymisestä Keski-Savon työllisyysalueelle 1.1.2025 alkaen. Talous- ja velkaneuvonta sekä kesätyöllistäminen jäivät Varkauden kaupungin hoidettavaksi.

Kunta-alan tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimuksen piirissä olevat henkilöt siirtyivät neuvottelujen myötä kunta-alan teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimuksen piiriin.

4. HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ JA RAKENNE

Varkauden kaupungin palveluksessa oli vuoden lopussa 591 työntekijää. Vakituisen henkilöstön määrä vähentyi edellisvuoteen verrattuna (31.12.2024 tilanne). Vakituisen henkilöstön osuus kokonaishenkilöstömäärästä on 80 %, joka on suurempi kuin valtakunnallinen keskiarvo (77 % /2024). Vakinaisen henkilöstön laskua tapahtui kaikilla toimialoilla.

Määräaikaisten työntekijöiden määrä väheni 14 henkilöllä. Laskua oli hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialalla (- 13 hlö) ja teknisellä toimialalla (-4 hlö).

Henkilöstön kokonaismäärä laski 24 henkilöllä.

Henkilötyövuosien määrä (HTV 2) oli noin 565. Se oli noin 9 henkilötyövuotta (-1,6 %) vähemmän kuin vuonna 2023. Henkilötyövuosien määrää laskettaessa luvusta on vähennetty palkattomat poissaolot (= HTV 2).

36 % henkilöstöstä työskenteli Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) piirissä ja Kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen (OVTES) piirissä 39 % henkilöstöstä. Muita Varkauden kaupungilla sovellettavia virka- ja työehtosopimuksia ovat Kunnallinen teknisen henkilöstön työ- ja virkaehtosopimus, jonka piirissä on 24,5 % henkilöstöstä ja Kunnallinen tuntipalkkaisen henkilöstön sopimus (0,5 % henkilöstöstä).

Henkilöstö on hyvin naisvaltainen: 79 % henkilöstöstä oli naisia ja 21 % miehiä. Miesten osuus on hivenen laskenut edellisvuoteen verrattuna (2023 22 %). Valtakunnallisesti neljä viidesosaa (80 %) kuntien henkilöstöstä on naisia (2023) eli naisten osuus on Varkauden kaupungilla hieman keskimääräistä alhaisempi. Vuonna 2024 kaikkein naisvaltaisin on ollut hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, jossa peräti 86 % henkilöstöstä on naisia. Myös konsernihallinnossa on naisia (62 %) enemmän kuin miehiä.

Työntekijöiden keski-ikä, 50 vuotta, on korkeampi kuin suomalaisissa kunnissa keskimäärin (vuonna 2023 45,4 vuotta). Suhteessa iäkkäin henkilöstö oli vuoden 2024 lopussa konsernipalveluissa (keski-ikä 52,3 vuotta) ja nuorin teknisellä toimialalla (keski-ikä 49,6 vuotta). Kaikilla toimialoilla keski-ikä on noussut aikaisempaan verrattuna.

Vuonna 2024 vakituisen henkilöstön keskimääräinen vaihtuvuus oli 12,92 %, nousua aikaisempaan n. 2,9 %, sekä päättyneita ja alkaneita palvelussuhteita oli 2024 enemmän kuin 2023.

Vanhuuseläkkeelle jäi Varkauden kaupungilta vuonna 2024 yhteensä 22 työntekijää. Eläkeasiamiestoiminnan lakattua työntekijät tekevät eläkehakemuksensa suoraan Kevaan. Täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle jäi 2024 yhteensä 4 työntekijää ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle 4 työntekijöä.

Lähivuosina Varkauden kaupungilta on jäämässä myös vanhuuseläkkeelle yhä enemmän työntekijöitä, mikä heijastelee kaupungin työntekijöiden korkeaa keski-ikää. Arvio vanhuuseläkkeelle siirtyvien työntekijöiden määrästä tulevina vuosina on melko tasainen eli Kevan aikaisemman arvion mukaan n. 25 työntekijää vuodessa nykyisellä organisaatiolla.

Kuva 3. Vakinaiset ja määräaikaiset työsuhteet vuosina 2023-2024 (henkilöä)

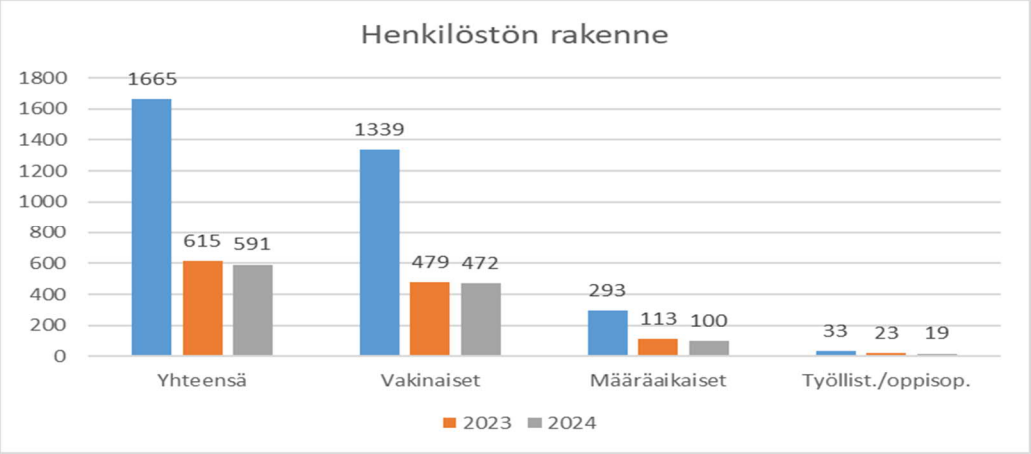

	2022	2023	2024	Muutos 2023-24
Yhteensä	1665	615	591	-24
Vakinaiset	1339	479	472	-7
Määräaikaiset	293	113	100	-13
Työllist./oppisop.	33	23	19	-4

Taulukko 1: Henkilötyövuodet (htv 2)*) sekä muutos edelliseen vuoteen

	HTV2		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	39,2	42,1	2,9	7,4 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	467,2	457,0	-10,2	-2,2 %
Tekninen toimi	68,4	66,7	-1,7	-2,5 %
Yhteensä	**574,8**	**565,8**	**-9,0**	**-1,6 %**

*) palkattomat poissaolot huomioitu.

Taulukko 2: Vakinaiset, määräaikaiset, oppisopimussuhteiset ja työllistetyt prosentteina koko henkilöstöstä

	2023	2024	Muutos 2023 - 24
Vakinaisia	78,0 %	80,0 %	2,6 %
Määräaikaisia	18,0 %	17,0 %	-5,6 %
Työllistetyt/oppisop.	4,0 %	3,0 %	-25,0 %
Yhteensä	100 %	100 %	
Henkilöstön määrä	615	591	-3,9 %

Taulukko 3 a: Vakinaiset toimialoittain sekä muutos edelliseen vuoteen (henkilöä)

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	29	26	-3	-10,3 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	400	397	-3	-0,8 %
Tekninen toimi	50	49	-1	-2,0 %
Yhteensä	**479**	**472**	**-7**	**-1,5 %**

Taulukko 3 b: Määräaikaiset toimialoittain sekä muutos edelliseen vuoteen (henkilöä pl. työllistetyt

	Määräaikaiset		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	4	7	3	75,0 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimia	100	87	-13	-13,0 %
Tekninen toimi	9	5	-4	-44,4 %
Yhteensä	**113**	**99**	**-14**	**-12,4 %**

Taulukko 3c: Vakituiset työntekijät toimialoittain

Taulukko 4: Täyttä työaikaa tehneet ja osa-aikaiset (henkilöä)

	kokoaikaiset		osa-aikaiset		päätoimiset yht.		Muutos 2023-24	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	35	34	2	3	37	37	0	0,0 %
Hyvinvoinnin ja kasvatukse	419	408	92	86	512	494	-18	-3,5 %
Tekninen toimi	63	58	3	2	66	60	-6	-9,1 %
Yhteensä	**517**	**500**	**97**	**91**	**615**	**591**	**-24**	**-3,9 %**

Taulukko 5: Vakinaisten keski-ikä (vuotta)

	Varkaus		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Vakinaiset	49,0	50,0	1,00	2,0 %
Miehet	47,8	49,7	1,9	4,0 %
Naiset	49,6	49,9	0,3	0,6 %

Taulukko 6: Vakinaisten keski-ikä toimialoittain (vuotta)

	Miesten keski-ikä		Naisten keski-ikä		Keski-ikä yht		Muutos 2023-24	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	46,0	45,9	52,2	56,3	49,5	52,3	2,8	5,7 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuks	48,5	50,6	49,0	51,4	50,0	51,1	1,1	2,2 %
Tekninen toimi	50,0	50,2	48,1	48,0	49,0	49,6	0,6	1,2 %
Kaikkien keski-ikä	**47,0**	**47,8**	**50,4**	**49,6**	**49,4**	**49,1**	**-0,4**	**-0,7 %**

Taulukko 7: Jakauma sukupuolen mukaan vakinaiset toimialoittain (henkilöä)

	Miehet		Naiset		yhteensä		2024	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	Miehet	Naiset
Konsernipalvelut	12	10	17	16	29	26	38 %	62 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	56	56	344	341	400	397	14 %	86 %
Tekninen toimi	36	35	14	14	50	49	71 %	29 %
Yhteensä	**104**	**101**	**375**	**371**	**479**	**472**	**21 %**	**79 %**

Taulukko 8: Henkilöstön vaihtuvuus (henkilöä)

	2023	2024
Päättyneet työsuhteet	44	65
Alkaneet työsuhteet	52	57
Vakinaiset yhteensä	479	472
Keskimääräinen vaihtuvuus	10,02 %	12,92 %

T aulukko 9: Eläkkeelle siirtyminen eläkelajeittain (henkilöä; lähde: Keva)

	2023	2024	Muutos 2023-24
Vanhuuseläke	15	22	7
Täysi työkyvyttömyyseläke	1	4	3
Osatyökyvyttömyyseläke	2	4	2
Yhteensä	**18**	**30**	**12**

Taulukko 10: Ennuste eläkkeelle siirtymisistä vuosille 2025-2027 (henkilöä; lähde: Keva 1/2025)

	2025	2026	2027	Yhteensä
Vanhuuseläke	23	26	27	76
Täysi työkyvyttömyyseläke	4	4	4	12
Osatyökyvyttömyyseläke	4	3	3	10
Eläkepoistuma yhteensä	**31**	**33**	**34**	**98**

5. HENKILÖSTÖN OSAAMINEN JA SEN KEHITTÄMINEN

Vastuu henkilöstön koulutuksessa on toimialoilla ja toimintayksiköissä, jotka päivittävät ja ylläpitävät omia osaamisen kehittämis- ja koulutussuunnitelmiaan. Tulevaisuudessa osaamisen suunnittelu kytketään henkilöstösuunnitelman laatimisprosessiin talousarvion yhteydessä. Toiminnassa noudatetaan vuonna 2012 laadittua *Osaamisen kehittäminen osana henkilöstösuunnittelua* –ohjetta, jota on päivitetty viimeksi vuonna 2021 - tämä ohje vaatisi päivittämistä.

Koulutuspäiviä kirjattiin yhteensä 455 kalenteripäivää, mikä oli 51 kalenteripäivää edellisvuotta enemmän (+12,6 %). Koulutuksen kustannukset nousivat 4,1 %. Koulutuspäivien lisääntyminen ja sitä kautta lievä kustannusnousu heijastelee covid -pandemian jälkeistä koulutusten järjestämisen trendiä sekä osaamisen päivittämisen tarpeita.

Koulutuksessa hyödynnetään paljon teamsia ja suuri osa koulutuksesta tapahtuukin nykyisin “verkon yli” teamsin kautta tai webinaareina.

Koulutuskustannukset sisältävät palkkakustannukset koulutusajalta, ei koulutuksesta aiheutuvia muita kustannuksia.

Vuonna 2024 koulutuspäivät olivat täydennyskoulutusta, lakisääteistä ammatillista tai muuta työn edellyttämää koulutusta. Yhteistoimintaan liittyvän eli mm. työsuojelu- tai luottamusmieskoulutuksen suhteellinen osuus säilyi entisellä tasolla.

Populus-raportoinnin perusteella ahkerimmin kouluttauduttiin teknisellä toimialalla, jossa koulutuspäiviä kertyi 3,84 pv/vakituinen työntekijä. Toiseksi eniten kouluttauduttiin hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialalla 0,64 pv/vakituinen työntekijä, jossa laskua oli 19 %. Myös konsernipalveluissa koulutuspäivät laskivat 16,3 % ollen 0,46 pv/vakituinen työntekijä.

Osana henkilöstön osaamisen kehittämistä on pyritty panostamaan myös Varkauden kaupungin työuran alkumetreillä eli perehdytykseen. FCG:n sähköinen INTRO-ohjelma on verkkopohjainen ohjelma perehdytysten suunnitteluun, organisointiin ja toteuttamiseen. Intron myötä perehdytys on järjestelmällisempää ja tavoitteellisempaa ja terävöittää perehdytykseen liittyviä vastuita

organisaation ja työyhteisöjen sisällä. Ohjelmaan on palvelussuhde- ym. muihin yleisiin, koko organisaatiota koskeviin, asioihin pureutuvan yleisperehdytysohjelman lisäksi rakennettu eri toimipisteiden omia perehdytysohjelmia. Vuonna 2024 selvitettiin kyselytutkimuksen kautta syitä, miksi introa ei juurikaan käytetä sisäisessä perehdytyksessä, vaikka tällainen ohjelma on olemassa. Vastausten perusteella on käyty läpi Intron sisältöä sekä suunniteltu ohjelman uutta jalkautusta vuoden 2025 puolella.

Esihenkilöiden käytössä on ollut verkkopohjainen Eduhouse a+-verkkokoulutusympäristö, joka sisältää koulutuksia mm. ajankohtaisasioista, työsuhdeasioista, johtamisesta, viestinnästä ja vuorovaikutuksesta ja haastavista esihenkilötyöntilanteista. Tämä koulutusalusta päivitettiin palvelunsisällöltään Public Bundle -julkishallinnon paketiksi, joka palvelee paremmin julkisen kuntasektorin esihenkilöitä.

Esihenkilöiden infotilaisuuksia eli esihenkilötreffejä järjestettiin 4 kertaa vuonna 2024. Kertoja vähennettiin ja sisältöä tiivistettiin ja panostettiin ajankohtaisiin asioihin sekä työlainsäädännöllisiin tietoiskuihin. Henkilöstöpalvelujen työntekijät antavat läpi vuoden esihenkilöille sekä henkilöstölle myös henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa tarpeen ja tilanteiden mukaan.

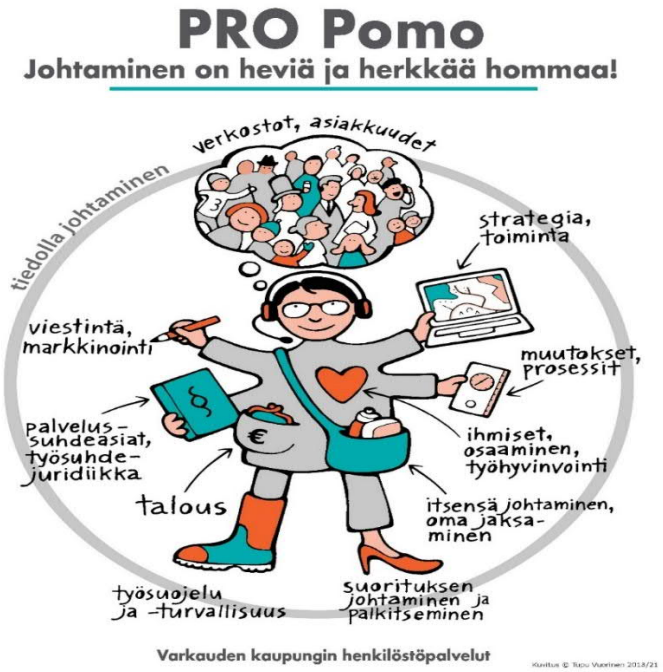

Kuva 4. Pro Pomo –osaamisprofiili

Taulukko 11: Koulutuskustannukset (€)

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Koulutuskustannukset yhteensä (€)	45 841	47 716	1 875	4,1 %

Taulukko 12: Henkilöstön koulutuspäivät toimialoittain (huomioitu kaikki Populuksessa haetut koulutuspäivät)

	Koulutuspäivät yht		Muutos 2023–24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	16	12	-4	-25,0 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	317	255	-62	-19,6 %
Tekninen toimi	71	188	117	164,8 %
Yhteensä	**404**	**455**	**51**	**12,6 %**

	Koulutuspäivät/ vakituinen työntekijä		Muutos 2023–24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	0,55	0,46	-0,09	-16,3 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	0,79	0,64	-0,15	-19,0 %
Tekninen toimi	1,42	3,84	2,42	170,2 %
Yhteensä	**0,84**	**0,96**	**0,12**	**14,3 %**

6. TYÖHYVINVOINNIN TUKITOIMET

HENKILÖSTÖPALVELUIDEN KOORDINOIMAT TUKITOIMET

Vuonna 2024 sekä henkilöstöpäällikkö että henkilöstöasiantuntija tukivat oman työnsä puitteissa esihenkilöitä ja työyhteisöjä myös henkilöstön työhyvinvoinnin tiimoilta. Samoin työsuojeluvaltuutetut tekivät kenttätyötä mm. kouluissa ja päiväkodeissa. Työterveyshuolto oli myös tärkeä yhteistyökumppani työhyvinvoinnin ylläpitämisessä.

Valitettavasti paljon asioita työhyvinvointiin liittyen jäi tekemättä resurssien puuttumisen vuoksi. Työ, jota työhyvinvointikoordinaattori oli tehnyt mm. yksilöllisten työkyvyn tukiprosessien selvittämiseksi, suunnittelussa ja seurannassa mm. varhaisen tuen, työkokeilun, osa-aikajärjestelyjen, uudelleensijoitusten ja pitkän sairausloman jälkeen tapahtuvan työhön paluun tuen yhteydessä, jäi vuonna 2024, kuten edellisenäkin vuonna suurilta osin tekemättä.

Toimialoilla tehtiin toimenpiteitä työhyvinvoinnin ja henkilöstön jaksamisen eteen; näitä olivat mm. osa-aikajärjestelyt, osallistuminen työkykyneuvotteluihin, työn kierron mahdollistaminen yms. Osa yksiköistä hankki lisäksi myös työnohjausta henkilöstölleen.

Varkauden kaupunki tarjoaa esihenkilöille ja johdolle Auntien matalan kynnyksen hyvinvointipalvelun. Palvelu antaa työkaluja ja tukea johtamisen haasteisiin ja jaksamiseen henkilökohtaisen etätapaamisen merkeissä. Lisäksi tarjolla on materiaaleja sekä webinaareja jaksamisen ja työhyvinvoinnin tueksi. Auntie palvelu on saanut erittäin hyvää palautetta ja se on osaltaan mahdollistanut henkilöstön työssä jaksamista sekä työkyvyn paranemista.

Vuoden 2025 talousarvioon lisättiin onneksi henkilöstöpalveluille lisäresurssi, työhyvinvointiasiantuntija. Henkilö löytyi talon sisältä talous- ja velkaneuvojan siirtyessä henkilöstöpalveluiden tiimiin. 1.1.2025 alkaen hän tekee 60 % työajasta työhyvinvointiasiantuntijan tehtäviä ja 40 % talous- ja velkaneuvontaa.

VARKAUDEN KAUPUNGIN TYÖTERVEYSHUOLLON TOIMINTA

Järviseudun Työterveys Oy:n Varkauden toimipisteessä on ollut 1 kokoaikainen ja 1-2 osa-aikaista työterveyslääkäriä. Lisäksi etälääkärin käyttö on ollut mahdollista. Työterveyshoitajia on ollut 2 kokoaikaisesti ja yksi osa-aikaisesti. Työfysioterapeutteja 1 kokoaikainen. Työterveyspsykologi 2 pv/viikko. Ravitsemusterapeutin palvelut ovat olleet tarvittaessa käytettävissä Viestikadun yksikössä Kuopiossa tai etävastaanottona.

Fysiatrian ja Psykiatrian erikoislääkäripalveluun työterveyslääkärin lähetteellä on ollut mahdollisuus Viestikadun yksikössä Kuopiossa. Sekä hoitajan että lääkärin vastaanotolle oli sähköinen ajanvarausmahdollisuus.

2024 tehdyt työpaikkaselvitykset:

Liikuntapalvelut Kämäri	perusselvitys
Liikuntapalvelut Liikuntatalo + keskuskenttä	perusselvitys
Päiviönsaaren päiväkoti	perusselvitys
Repokankaan päiväkoti	perusselvitys

Lisäksi tehtiin suunnattuja työpaikkaselvityksiä 2kpl työfysioterapeutin toteuttamina. Työpsykologin suunnatuille työpaikkaselvityksille ei ollut tarvetta vuonna 2024. Terveystarkastuksia toteutettiin työpaikkaselvityksen jatkona sekä määräajoin tehtävinä työyksiköittäin. Työterveyslääkärin työterveystarkastuksia tehtiin 128 kappaletta. Lisäksi tehtiin 176 terveydentilan seuranta tarkastusta. Työterveyshoitajien tekemiä työterveystarkastuksia 169 kappaletta ja 65 terveydentilaseurantakäyntiä. Lisäksi 562 etäyhteydellä tapahtunutta kontaktia, jotka pääasiassa puhelimitse. Kausi-influenssarokotteita annettiin THL:n suositustenmukaisesti työn vuoksi rokotettaville sekä työnantajan tarjoamana kaikille halukkaille.

Terveydentilaa ja työkykyä selvitettiin myös sähköisellä kyselyllä. Vastausten perusteella osa kutsuttiin terveystarkastukseen ja osalle lähetettiin kirje, jossa vastaajia pyydettiin halutessaan olemaan yhteydessä, koska kyselyn perusteella ei noussut esiin terveystarkastustarvetta. Vuoden aikana järjestettiin 2 tulesryhmää työfysioterapeutin ohjaamana, joissa oli mukana myös Varkauden kaupungin työntekijöitä.

Työterveysneuvotteluja pidettiin 15 kappaletta.

Työterveyshuolto osallistui sisäilmatiimiin mahdollisuuksien mukaan.

Työnantaja kustansi kaikille työntekijöille lakisääteisen työterveyshuollon lisäksi yleislääkäritasoisen sairaanhoidon (lukuun ottamatta Soisalo-opiston tuntiopettajia, joilla alle 14 tuntia opetusta viikossa), 2024 vuoden alusta sopimus sisälsi myös ns. infektiosairauksien akuutin hoidon. Sopimus sisältää tarvittavat laboratorio-, röntgen, UÄ- ja CT-tutkimukset.

Työterveyslääkärillä on tarvittaessa mahdollisuus erikoislääkärikonsultaatioon (1-2 konsultaatiokäyntiä/sairaus).

Kustannusten jakautuminen korvausluokittain vuosina 2023 ja 2024

2023	2024
Kela I: 153 834 €	219 176 €
Kela II: 121 237 €	155 935 €
Kela 0: 11 021 €	29 272 €

Työterveyshuollon kokonaiskustannukset olivat 404383€. Näistä 54.2% muodostui ennaltaehkäisevästä työstä (kl1) ja 38.6% sairaanhoidosta (kl2). Päihdeohjelman mukaiset huumausainetestaukset työhön tullessa sekä ns matalankynnyksen palvelu eli psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanottopalvelut kuuluvat kelakorvaamattomiin työterveyshuoltopalveluihin.

Vuonna 2024 työterveyshuolto painottui yksilöasiakkaiden työkyvyntukemiseen ja terveyden edistämiseen, koska suunniteltua työpaikkatoimintaa ei vuodelle 2024 oli vähemmän.

TYÖTERVEYSHUOLLON JA TYÖNANTAJAN YHTEISTYÖ

Yhteistyön tavoitteena on työkyvyttömyydestä aiheutuvien kustannusten hallinta, työkykyisyyden ja työhyvinvoinnin edistäminen. Lähtökohtana ja viitekehyksenä on varmistaa työhyvinvoinnin ja työkyvyn johtamisen tuki esihenkilöille ja työyhteisöille henkilöstöpalveluiden, työsuojelun ja työterveyshuollon yhteistyönä.

Keskeinen yhteistyön työkalu on WATTI-malli (Varkauden Aktiivinen Työkyvyn Tukemisen Malli), jota edelleen hyödynnettiin työnantajan ja työterveyshuollon ohjeistuksen mukaisesti.

Keskeisimmät yhteistyön tavoitteet olivat:

1. Sairauspoissaolojen hallinta työnantajan ja työterveyshuollon yhteistyönä, erityisesti yli 20 pv kestäneiden sairauspoissaolojen vähentäminen ja toistuviin lyhyisiin poissaoloihin puuttuminen
2. Psyykkisen työssäjaksamisen tukeminen yksilö- ja työyhteisötasolla
3. Ennakoivan työterveyshuoltoyhteistyön kehittäminen
4. Oman työkyvyn ylläpidon aktivointi

Toimialakohtaiset painopistealueet määriteltiin toimintakauden aikana erikseen toimialueiden ja palvelualueiden johtoryhmissä. Painopistealueet kirjattiin erikseen toimintasuunnitelman lisälehdelle yhteistyössä työterveyshuollon ja työsuojelupäällikön kanssa.

Työkyvyn tukitoimia suunniteltiin myös henkilöstöpalveluiden ja työterveyshuollon yhteisissä palavereissa, joita pidettiin kvartaaleittain. Työterveyshuollon sairauspoissaoloraporttien analysoinnissa keskityttiin lähinnä sairauspoissaolojen diagnoositietoihin ja tukitoimia suunnattiin sen mukaisesti. Lisäksi huomiota kiinnitettiin niihin työyksiköihin, joissa sairauspoissaolot olivat lisääntyneet. Näiden yksiköiden esihenkilöiden kanssa mietittiin toimenpiteitä, joilla sairauspoissaolojen kasvua voitaisiin hallita.

Korvaava työ on väline varhaiseen tukeen, kun työntekijä on estynyt tapaturman tai sairauden vuoksi tekemästä varsinaista työtään, mutta pystyy tekemään kevyempiä työtehtäviä. Tällöin työntekijän ei tarvitse olla sairauslomalla, vaan hän voi työskennellä rajoitteittensa puitteissa.

Henkilöstölle tarjottiin mahdollisuus ottaa kausi-influenssarokote työnantajan kustantamana. Tätä mahdollisuutta hyödynsi vajaa kolmannes henkilöstöstä.

Osana talousarviota hyväksyttiin AinoHealth -työkykyjohtamisen järjestelmä otettavaksi käyttöön vuonna 2025. Järjestelmä liittyy työntekijöiden työkyvyn ja työhyvinvoinnin seurantaan ja ylläpitoon liittyvien prosessien ja tietojen hallintaan ja digitalisointiin ja sen myötä pääsemme jatkossa puuttumaan ennakoivasti työkykyyn liittyviin haasteisiin.

TYÖSUOJELU

Työpaikan ja työympäristön työturvallisuudesta vastaa työnantaja. Perusteena ovat Työturvallisuuslaki 738/2002 ja Työsuojelun valvontalaki 44/2006, Varkauden kaupungin työsuojelun toimintaohje sekä valtakunnallinen yleissopimus yhteistoimintamenettelystä.

Työsuojelun tavoitteena on taata turvalliset ja terveelliset työolot ja tukea työntekijöiden työkyvyn ylläpitämistä. Terveellisiä ja turvallisia työoloja tarkastellaan henkilön fyysisen työympäristön, henkisen hyvinvoinnin, jaksamisen, työyhteisön ilmapiirin näkökulmista.

Keskeistä työsuojelussa on johtaminen, perehdyttäminen, työnopastus, työn ja työhön liittyvien kuormitustekijöiden hallinta sekä vuorovaikutus. Työyksikössä tulee olla vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi tehtynä ja päivitettynä. Työpaikan vaaroja tunnistamalla ja riskejä arvioimalla sekä niitä ennakoimalla ja poistamalla rakennetaan turvallinen työympäristö ja ennalta ehkäistään työtapaturmia.

Työsuojelun merkitys ja arvostus perustuvat johdon ja henkilöstön asenteisiin. Kun työsuojelu on osa jokapäiväistä johtamista ja työntekoa, on helppo luoda toimivia työsuojelukäytäntöjä, joita henkilöstö noudattaa. Tehokas työsuojelu on järjestelmällistä, luonteeltaan ennakoivaa ja perustuu työpaikan vaarojen tunnistamiseen ja riskien arviointiin ja yhteistyössä tehtyihin suunnitelmiin turvallisuus- ja terveysriskien minimoimiseksi.

Työsuojeluorganisaatio, joka käsittää henkilöstöpäällikön sekä kolme työsuojeluvaltuutettua, kokoontui vuoden 2024 aikana säännöllisesti. Työsuojeluorganisaatio lähti yhdessä vakuutusyhtiön edustajan kanssa työstämään työturvallisuuden mittareita, jotka saattin vuoden aikana päätettyä. Mittareiksi valikoituivat:

1. Vaarojen selvittäminen ja riskien arviointi:
   Wproon tehdyt vaarojen ja riskien arvioinnit (% tehneet yksiköt)
2. Työturvallisuusilmoitusten määrä:
   Wproon tehtyjen turvallisuusilmoitusten määrä
3. Tapaturmataajuus:
   Sattuneiden tapaturmien ja tehtyjen työtuntien suhde

Työ jatkuu mittareiden jalkauttamisella yksiköihin.

TYÖTURVALLISUUS

Työturvallisuus

Varkauden kaupungissa on seurattu vaara- ja uhkatilanneilmoituksia sekä niistä nousseita asioita jo usean vuoden ajan. Työtapaturmien sekä vaara- ja uhkatilanteiden tilastointi ja seuranta tapahtuu WPro-järjestelmässä. Ohjelmaan kirjataan työturvallisuus- ja toimintaympäristöilmoitukset (sisäilmailmoitukset). WPro-ohjelmaan kirjataan myös työterveyshuollon työpaikkaselvitykset ja suunnatut selvitykset sekä työyksiköiden riskienarvioinnit.

Taulukko 13 työtuvallisuusilmoituksista vuosilta 2022-2024

	Työturvallisuusilmoitus	Työtapaturma/ väkivaltatilanne	Läheltä piti/ uhkatilanne	Kehittämisehdotus
Vuosi 2024	402	210	143	49
Vuosi 2023	381	185	181	15
Vuosi 2022	525	268	196	61

Työturvallisuusilmoituksia tehtiin vuonna 2024 enemmän (402 kpl) kuin edellisenä vuonna (381). Vuoden 2022 luvuissa on vielä sote mukana, mikä selittää suuremmat luvut.

Työtapaturmia Varkauden kaupungilla tapahtui 77 kpl ja väkivaltatilanteita raportoitiin 133 kpl. Vaaratyypeittäin katsottuna työtapaturmia ilmoitettiin ainoastaan 2 enemmän kuin vuonna 2023 kun taas väkivallasta johtuvien ilmoitusten määrä jopa kasvoi 23:lla ilmoituksella vuoden takaiseen. Yleisin tapaturma koski kaatumista, liukastumista tai kompastumista. Väkivaltailmoitukset pitävät sisällään mm. lyömistä, puremista ja potkimista sekä raapimista ja tavaroiden heittämistä. Väkivaltatilanteissa aiheuttajana on ollut lapsi tai oppilas/nuori. Haasteellisimpien väkivaltatilanteiden ratkaisuun pyydettiin apua ja neuvoa myös hyvinvointialueelta.

Myös läheltä piti/uhkatilanteet liittyvät useimmiten lapsen tai nuoren aiheuttamaan uhkaavaan käyttäytymiseen, epäasialliseen puheeseen tai jopa väkivaltaan; näiden määrä on vähentynyt melkein puolella vuoden takaiseen verrattuna: 62 ilmoitusta vuonna 2024 (vrt. 114 ilmoitusta vuonna 2023). Toinen suurin aiheuttaja tässä vaaratyypissä on äkillinen fyysinen tai psyykkinen kuormittuminen; näihin liittyviä ilmoituksia tehtiin 81 kpl vuonna 2024 (vrt. 67 ilmoitusta vuonna 2023).

Turvallisuushavaintoja/kehittämisehdotuksia tehtiin yhteensä 49 kpl, mikä on reilusti enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Työyhteisöjä tiedotetaan ja kannustetaan ohjelman käyttöön ja ilmoitusten tekoon. Erityisesti turvallisuushavaintojen/kehittämisehdotusten määrän kasvu on positiivinen asia. Työsuojelu seuraa tiiviisti työturvallisuusilmoituksia.

Kuva 5 a. Työturvallisuusilmoitukset

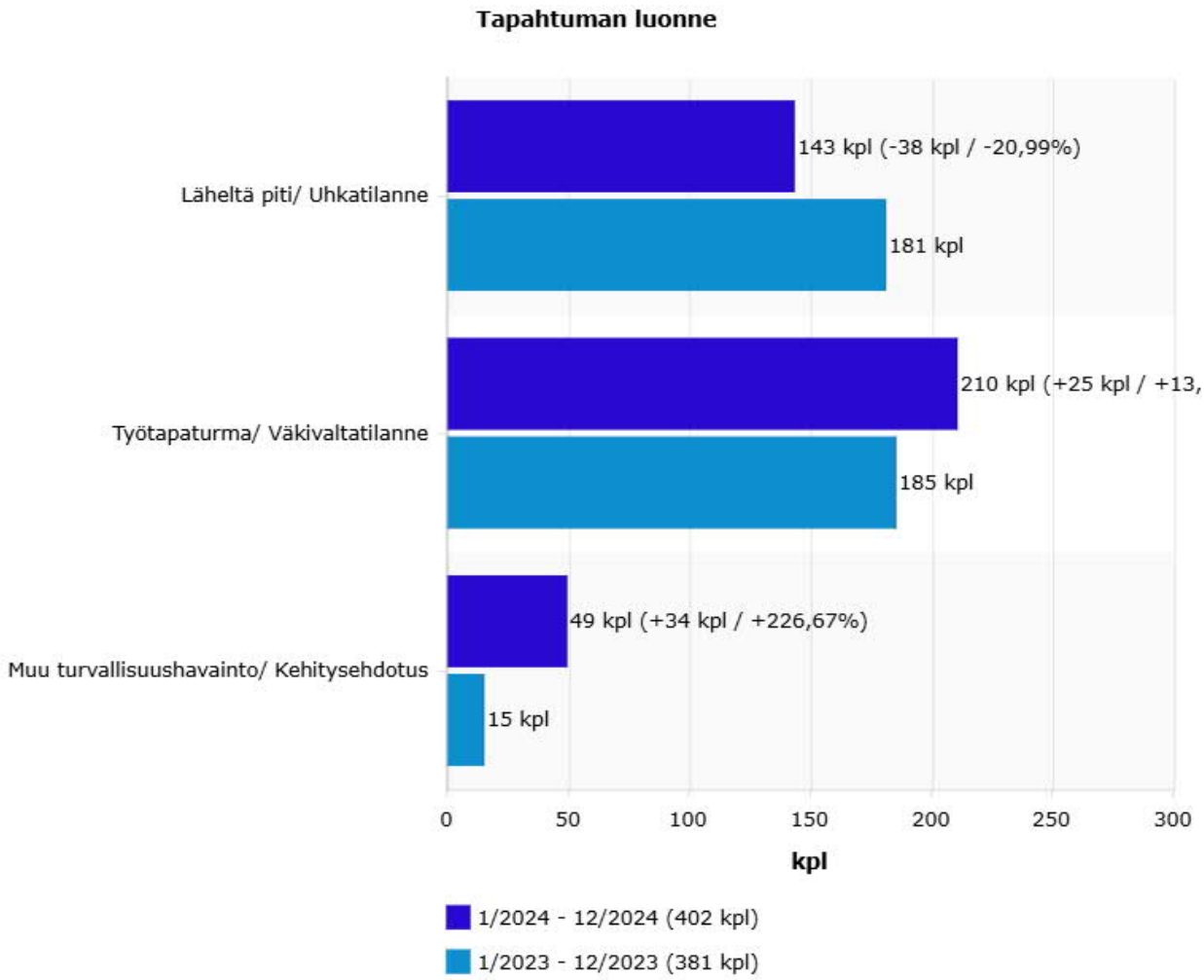

Kuva 5 b. Työturvallisuusilmoitukset vaaratyypeittäin

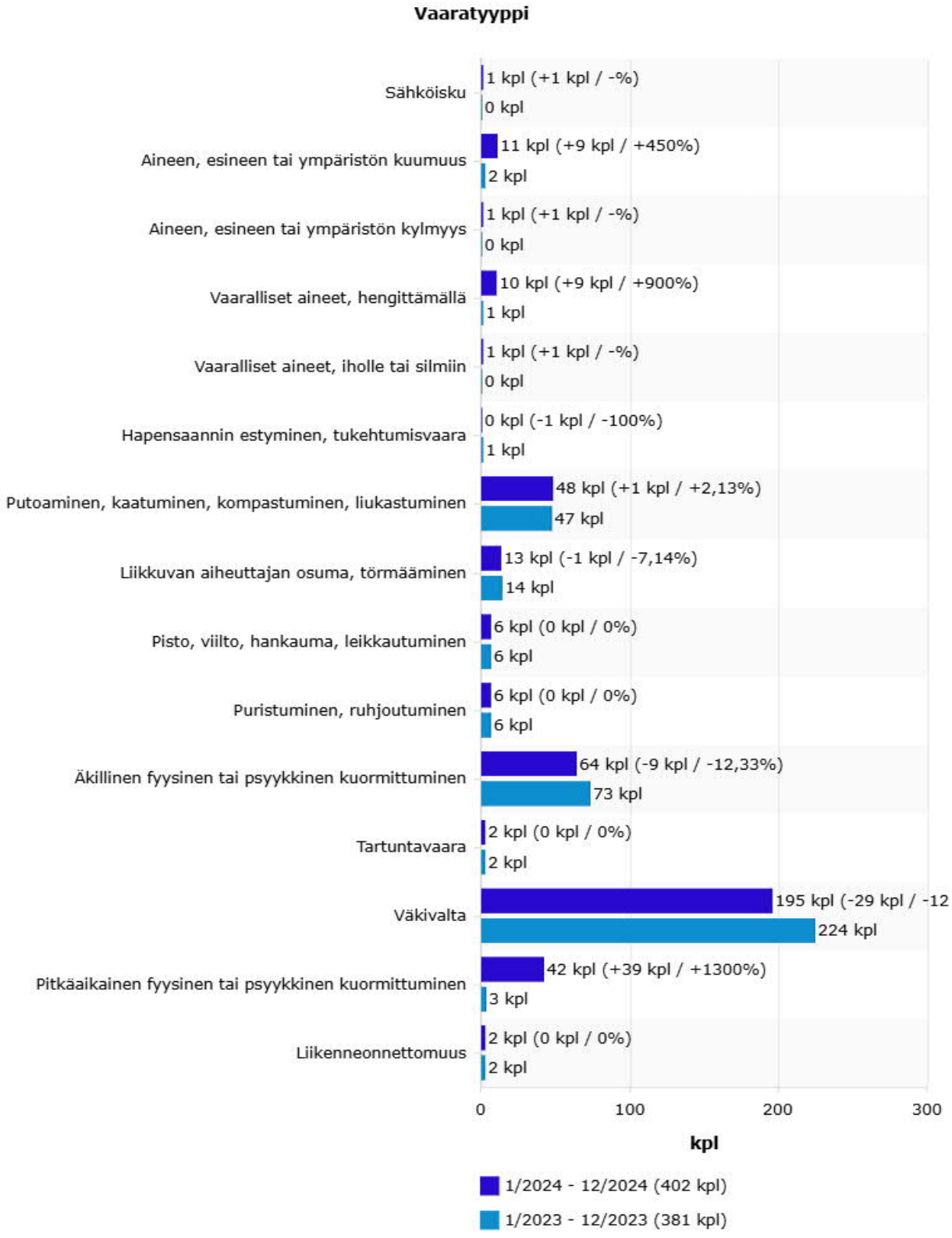

SISÄILMA

Sisäilmatiimi kokoontui 2 kertaa vuonna 2024. Kokouksissa oli edustajia kiinteistöpalveluista, työsuojelusta ja työterveyshuollosta. Kokouksissa sovittiin toimenpiteitä toimintaympäristön olosuhteiden parantamiseksi.

Toimintaympäristöilmoituksissa sisäilmahavaintoja tai muita vaaratapahtumia kirjattiin Wpro-järjestelmään 49 kpl, näistä 35 kappaletta liittyi sisäilmahavaintoihin (vuonna 2023 vastaava oli 56 kpl). Ilmoitusten määrän vähentyminen viime vuosina johtuu suurelta osin vanhan, sisäilmaongelmaisen sairaalan purkamisesta ja toimintojen siirtymisestä uuteen Aalto hyvinvointikeskukseen. Myös muiden tilojen sisäilman parantamiseksi on tehty toimenpiteitä. Etätöiden lisääntyminen on vähentänyt sisäilmailmoitusten määrää.

Kuva 6. Toimintaympäristö- eli sisäilmailmoitukset

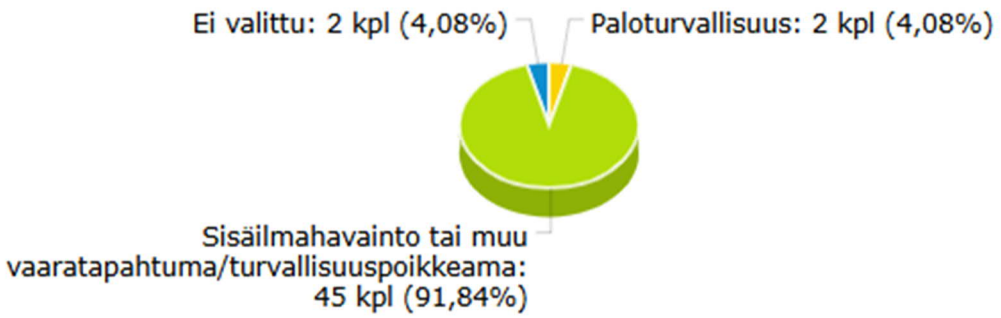

Työsuojeluvaltuutettujen arviointia vuodesta 2024

Koko kaupungin tasolla vuonna 2024 työturvallisuusilmoitusten määrä kasvoi hieman. Suurimpana ryhmänä esiintyi väkivaltaa (ml. työtapaturmat). Uhka ja läheltä piti-tilanteita ilmoituksista oli reilu kolmannes. Näistä väkivaltaan liittyviä ilmoituksia esiintyi eniten. Seuraavaksi suurimmat ilmoitusmäärät koskivat äkillistä fyysistä tai psyykkistä kuormittumista tai pitkäaikaista fyysistä tai psyykkistä kuormittumista. Ilmoitusten taustalla on usein potkimista, puremista, lyömistä, sylkemistä ja tavaroiden heittelyä. Keinoina haastaviin tilanteisiin ovat olleet mm. pedagogisten toimintatapojen suunnittelu, koulutuksen lisääminen ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Yhteydenottojen perusteella on syntynyt kuva, ettei yhteistyö hyvinvointialueen toimijoiden kanssa toimi toivotusti.

Toimintaympäristöilmoituksissa on pieni kasvu vuodesta 2023 vuoteen 2024. Ilmoitukset ovat koskeneet sisäilman lisäksi mm. liukkautta, vetoa ja valaistusta.

Työturvallisuusohjelman käyttöä on edelleen kehitetty. Työsuojelu on ohjannut ja opastanut ohjelman käyttöön sekä on ongelmatilanteissa tehnyt yhteistyötä ohjelman toimittajan kanssa. Työsuojelun kehittämis- ja suunnittelutoimintaa on tehty yhteistyössä vakuutusyhtiön kanssa. Varkauden kaupungin tarjoama influenssarokote on koettu palautteen perusteella hyväksi.

TYKY-TOIMINTA JA HENKILÖSTÖEDUT

Tyky-toiminta ja henkilöstöedut

Tyky-toiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla työnantaja ja työntekijät sekä työpaikan yhteistyöorganisaatio yhdessä edistävät ja tukevat jokaisen työelämässä olevan työ- ja toimintakykyä hänen työuransa kaikissa vaiheissa. Se perustuu moniammatilliseen yhteistyöhön ja on menestyksellistä vain, jos kaikki keskeiset tahot ovat motivoituneita ja osallistuvat toimintaan.

Varkauden kaupungissa työkykyä ylläpitävää toimintaa koordinoidaan työsuojelutiimissä, joka koostuu työsuojelupäälliköstä sekä työsuojeluvaltuutetuista. Työryhmän tarkoituksena on kehittää hyvinvointia suunnitelmallisesti ja ennakoivasti sekä tarjota välineitä ja toimintamalleja työkyvyn ylläpitämiseen.

Varkauden kaupungilla on oma liikuntaneuvoja, jonka palveluita markkinoitin syksyllä 2024 myös omalle henkilöstölle. Työsuojelutiimi järjesti loppuvuodesta liikuntaan kannustavan kampanjan “selätä harmaa marraskuu”, johon useampi työyhteisö otti osaa liikuntasuorituksilla.

Vuonna 2024 työyhteisöille jaettiin nk. virkistysrahaa 10 €/henkilö. Vuoden lopussa virkistysrahaa päätettiin nostaa vuodelle 2025 12 €:oon.

Henkilöstön käytössä oli sähköinen ePassi Flex (saldo 100 €), johon kuuluvat Sportti- ja kulttuuripassi sekä Hyvinvointipassi (hieronta). Kaupungin työntekijöillä oli lisäksi mahdollisuus käydä edulliseen hintaan uimahallilla ja kuntosalilla.

Työntekijöillä oli mahdollisuus koskikalastukseen keskellä kaupunkia. Kartano-golfiin sai pelikoodeja edullisesti. Lisäksi tarjottiin viikoittainen salivuoro lentopallon pelaamiseen.

Varkauden kaupunki oli mukana kolme kertaa Sansian järjestämässä kilpailutuksessa työsuhdepolkupyörän hankinnasta, mutta jokaisella kerralla kilpailutus keskeytettiin. Työsuhdepolkupyöräetua ei saatu tarjottua kaupungin henkilöstölle vuoden 2024 aikana.

7. HENKILÖSTÖKULUT

Vuoden 2024 palkkasumma oli noin 24,8 milj. €, mikä oli noin 462 000 € enemmän kuin edellisvuonna +1,9%). Palkkasumman nousu johtuu pääsääntöisesti vuonna 2024 toteutuneista valtakunnallisista palkkaratkaisuista.

Valtakunnallisten virka- ja työehtosopimusneuvotteluiden palkkaratkaisujen vuoksi vuonna 2024 maksettiin useita palkankorotuksia ja kertaeriä. 1.2.2024 alkaen TS kehittämisohjelmaerä (0,119%), 1.5.2024 alkaen OVTES yleiskorotus (0,77%) ja 1.6.2024 (1,5%), yleiskorotus kaikille sopimusaloille 1.6.2024 (2,27%), paikallinen järjestelyerä 1.6.2024 kaikille sopimusaloille (0,77%), kehittämisohjelmaerä 1.6.2024 KVTES, OVTES G osio ja TTES (1%), OVTES (0,6%) jaTS (0,881%).

Henkilöstökulut eli palkka- ja henkilösivukulut yhteensä olivat kohonneet edellisvuodesta ja olivat noin 31,2 € (42 % toimintakuluista). Yhteensä henkilöstökulut nousivat vuoteen 2023 nähden noin 514 000. €:lla, Henkilöstösivukulut nousivat noin 52 000. €:lla (+ 0,8 %).

Vakituisen henkilöstön palkat nousivat 3 % ja määräaikaisen henkilöstön palkat laskivat – 7,4 %. Myös maksettujen tuntipalkkojen määrä väheni -10,2 %. Sijaisten palkkasumma kohosi noin 5,9 %. Samoin palkkasummaan kuuluvat erilliskorvaukset (esim. työaika- ja ylityökorvaukset) nousivat noin 50 000 € (+16,7 %) edellisvuoteen verrattuna.

Ylityötä tehtiin yhteensä 29 t (-2,6 %) vähemmän kuin vuonna 2023. Ylityön aiheuttamat kustannukset vähenivät 6 400 €:lla (-16,7 %). Väheneminen tapahtui kaikille toimialoilla.

Vakinaisen henkilöstön keskiansio oli 3577,01 €/kk (nousua 235,81 € vuoteen 2023). Kokonais-keskiansio nousussa näkyy selvästi vuonna 2024 tulleet valtakunnalliset palkankorotukset. Naisten keskiansio, 3505,13 €, oli 92,16 % miesten keskiansiosta (3803,12 €/kk). Naisten kokonaiskeskiansion osuus miesten keskiansiosta on hivenen noussut koko kaupungin tasolla. Toimialojen kesken on kuitenkin eroja. Verrattuna vuoteen 2023 Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialan naisten keskiansio oli 94,4 % (+4,5%) miesten keskiansiosta kun taas teknisessä toimessa vastaava luku oli 99,3 % (+ 2,14%), konsernihallinnossa 73,1 % (-6,2 %). Konsernipalveluiden osalta palkkaeroissa näkyy valtakunnallisten palkkaratkaisujen vaikutus; prosenttipohjaiset ratkaisut ovat suhteessa korottaneet korkeampia palkkoja enemmän. Lisäksi konsernihallinnon osalta työskentelee enemmän naisia alempien palkkahinnoittelukohtien mukaisissa tehtävissä.

Välilliset palkkakulut (eli perhepoliittisten vapaiden, vuosilomien, koulutusten ym. vapaiden, pl. sairauspoissaolot) olivat yhteensä noin 2,2 milj. € eli 8,9 % kokonaispalkkasummasta (8,7 % vuonna 2023). Sairausajan palkat (ilman sv-korvauksia) olivat 873 515 €. Niiden osuus kokonaispalkkasummasta vuonna 2024 oli 3,5 % kun se edellisvuonna oli ollut 2,2 % (erotus noin 460 000 €).

Eläkekulut, joiden kertymä vuonna 2024 oli yhteensä noin 5,37 milj. € (laskua -0,6 %).

Eläkeuudistuksen myötä varhaiseläkemenoperusteisia maksuja ei ole peritty enää erikseen vuoden 2019 jälkeen, vaan ko. maksut sisältyivät palkkaperusteisiin eläkemaksuihin. Kevan vahvistama työnantajakohtainen työkyvyttömyyseläkemaksu oli 0,8 % palkkamenoista eli Varkauden kaupungilla noin 195 268. €. Vuoden 2023 työkyvyttömyyseläkemaksuun verrattuna summa oli noin 71 732 € pienempi.

Taulukko 14 a: Palkkamenot toimialoittain (€)

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	2 080 351	2 238 457	158 106	7,6 %
Hyvinvoinnin ja kasvatauks	19 602 496	19 876 303	273 807	1,4 %
Tekninen toimi	2 737 148	2 767 465	30 317	1,1 %
Yhteensä	**24 419 995**	**24 882 225**	**462 230**	**1,9 %**

Taulukko 14 b: Palkkamenot palvelussuhdelajeittain (vakituiset, tuntipalkat, määräaikaiset, sijaiset)

			Muutos 203-24	
	2023	2024	Erotus	%
Vakituiset	15 052 653	15 505 591	452 938	3,0 %
Tuntipalkat	918 089	824 047	-94 042	-10,2 %
Määräaikaiset	2 982 797	2 762 456	-220 341	-7,4 %
Sijaiset	1 590 911	1 685 277	94 366	5,9 %

Taulukko 14 c: Henkilöstökulut ja henkilöstösivukulut

Henkilöstökulut ja -sivukulut			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Henkilöstökulut	30 766 252	31 280 230	513 978	1,7 %
Henkilöstösivukulut	6 346 257	6 398 004	51 747	0,8 %

Taulukko 14 d: Erilliskorvaukset

Erilliskorvaukset			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Erilliskorvaukset	300 885	351 176	50 291	16,7 %

Taulukko 15: Vakinaisen henkilöstön keskiansio (€)

				Naisten palkan osuus miesten palkasta	
	Miehet	Naiset	Yhteinen	Ero	%
Konsernipalvelut	5 350,71	3 909,10	4 496,42	-1 441,61	73,1 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	3 692,44	3 484,07	3 516,38	-208,37	94,4 %
Tekninen toimi	3 544,51	3 518,90	3 537,99	-25,61	99,3 %
Koko henkilöstö	**3 803,12**	**3 505,13**	**3 577,01**	**-297,99**	**92,2 %**

Taulukko 16: Ylityötunnit (h) ja ylityöpalkkakertymä (€)

	Ylityötunnit/h		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	47	23	-24	-51,1 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuks	1 049	1 056	7	0,7 %
Tekninen toimi	19	7	-12	-63,2 %
Yhteensä	**1 115**	**1 086**	**-29**	**-2,6 %**

	Ylityöpalkat/€		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	1 782	765	-1 017	-57,1 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuks	36 131	31 271	-4 860	-13,5 %
Tekninen toimi	752	188	-564	-75,0 %
Yhteensä	**38 665**	**32 224**	**-6 441**	**-16,7 %**

Taulukko 17: Sosiaaliturvan kustannukset ja muutos vuosina 2023 – 2024 (€)

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Eläkekulut (Keva)	5 431 095	5 684 196	253 101	4,7 %
Muut henkilösivukulut	915 163	713 809	-201 354	-22,0 %
Henkilöstökorvaukset	403 842	330 925	-72 917	-18,1 %

Taulukko 18: Erittely eläkekulujen koostumisesta ja muutos 2023-2024 (€)

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Eläkemenoperusteiset maksut	0	0	0	0,0 %
Varhaiseläkemenomaksut	0	0	0	0,0 %
Palkkaperusteiset eläkemaksut	4 158 362	4 192 714	34 352	0,8 %
Muut työeläkemaksut	1 253 001	1 186 574	-66 427	-5,3 %
Eläkekulut yhteensä	**5 411 363**	**5 379 288**	**-32 075**	**-0,6 %**

Taulukko 19: Välilliset palkat (€)

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Perhepoliittiset vapaat	140 191	95 159	-45 032	-32,1 %
Koulutukset	45 841	47 717	1 876	4,1 %
Muut vapaat	209 317	187 570	-21 747	-10,4 %
Vuosilomat	1 807 690	1 885 842	78 152	4,3 %
Yhteensä	**2 203 039**	**2 216 288**	**13 249**	**0,6 %**

8. TYÖKYVYTTÖMYYDEN JA TYÖHYVINVOINNIN TUNNUSLUVUT

Sairaudesta johtuvien työkyvyttömyyspoissaolojen määrä kasvoi koko työyhteisön tasolla. Vuonna 2024 keskimääräiset sairaudesta johtuvat sairauspoissaolot olivat 17,7 pv/henkilötyövuosi, kun vuonna 2023 vastaava luku oli 15,4 pv (nousua 2,3 pv/htv).

Työtapaturmista johtuvat poissaolot laskivat reilusti edellisvuodesta hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialalla ja teknisessä toimessa. Sairauspoissaoloista ja työtapaturmista johtuvat yhteenlasketut sairauspoissaolot pv/htv nousivat (17,1 -> 18,7) kasvaneiden sairauspoissolojen vuoksi.

Sairauspoissaoloraportteja on analysoitu johtoryhmissä palvelualueiden ja työyksiköiden esihenkilöiden kanssa, toimialakohtaisissa johtoryhmissä on määritelty erikseen kunkin toimialan työterveysyhteistyön painopistealueet. Pitkiä poissaoloja työyksiköissä ovat aiheuttaneet mm. vakavat sairaudet sekä operaatiota vaatineet tules-sairaudet ja mielenterveyden häiriöistä johtuvat sairauslomat. Vakavista sairauksista johtuvia sairauspoissaoloja ei voida juurikaan lyhentää työnantajan työkykyjohtamisen toimenpiteillä.

Diagnoosiryhmistä eniten sairauspoissaoloja aiheuttivat tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, toiseksi mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt. Tuki- ja liikuntaelinsairauksista johtuvat sairauspoissaolot suhteessa henkilöstön määrään säilyivät miltei edellisvuoden tasolla ja mielenterveyssyistä johtuvat poissaolot laskivat jonkinverran. Tässä diagnoosiryhmässä poissaoloja aiheuttivat erityisesti stressi ja ahdistuneisuus sekä unettomuus. Mielenterveyssyistä johtuvia poissaoloja pyritään jatkossa ehkäisemään ja vähentämään mm. uusien toimintamallien avulla. Toimintamalleja kehitetään siten, että voidaan aikaisempaa proaktiivisemmin, systemaattisemmin ja tehokkaammin vaikuttaa työpaikan psykososiaaliseen kuormitukseen ja siten ennaltaehkäistä mielenterveysperusteista työkyvyttömyyttä.

Poissaolot ilman diagnoosia (käytännössä nämä ovat poissaoloja esihenkilön luvalla) säilyvät samalla tasolla.

36 %:lla henkilöstöstä on ollut 0 päivää sairauspoissaoloja. 8% henkilöstöstä on muodostanut 63 % koko organisaation sairauspoissaoloista. Niiden henkilöiden osuus henkilöstöstä, jotka eivät ole olleet lainkaan poissa sairauden vuoksi, on hieman vähentynyt. Tämä selittyy mm. korona epidemialla.

Työterveyshuollon kokonaiskustannukset olivat 404 383 €, josta korvausluokkaan I (lakisääteinen, ennalta ehkäisevä työterveyshuolto/korvausprosentti 60 %) kuuluvat kustannukset muodostivat 54 % kustannuksista (vuonna 2023 vastaava luku oli 54%) ja korvausluokkaan II (sairaanhoito) kuuluvia kustannuksia 39 % (vuonna 2022 42,43 %). KELA I ja II - luokan korvausten suhde on siis pysynyt suurin piirtein edellisvuoden tasolla. Työterveyshuollon kokonaiskustannukset ovat kasvaneet noin 118 291 € eli 41,3 % verrattuna vuoteen 2023. Ne olivat noin 684 €/työntekijä, kun vuonna 2023 kustannukset olivat noin 465 €/työntekijä.

Sairausajan palkat (ilman sv-korvauksia) olivat 873 515 €. Niiden osuus kokonaispalkka-summasta vuonna 2024 oli 3,5 % kun se edellisvuonna oli ollut 2,2 % (erotus noin 420 000 €). Kun huomioidaan sv-korvaukset, sairausajan palkkoja maksettiin n. 574 238 €, mikä on 469 261 € enemmän kuin vuonna 2023. Nämä palkkakustannukset laskivat 447 % edellisvuoteen verrattuna.

Vanhuuseläkkeelle jäi Varkauden kaupungilta vuonna 2024 yhteensä 22 työntekijää, mikä on 7 työntekijää enemmän kuin edellisvuonna. Täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle jäi neljä (4) työntekijää eli kolmei (3) enemmän kuin edellisenä vuonna. Osatyökyvyttömyyseläkkeelle jäi yhteensä 4 henkilöä, mikä on 2 edellisvuotista enemmän.

Kelan kuntoutukseen hakeutui enemmän työntekijöitä kuin edellisenä vuonna (5 henkilöä/yh-teensä 28 päivää). Keskimääräinen kuntoutuksen kesto lyheni 5,6 päivään (6 päivää vuonna 2023).

Vuosittain toteutettava henkilöstökysely (ns. Pulssikysely) toteuttiin loppuvuodesta 2024.

Kuva 7. Sairaudesta johtuvat poissaolot

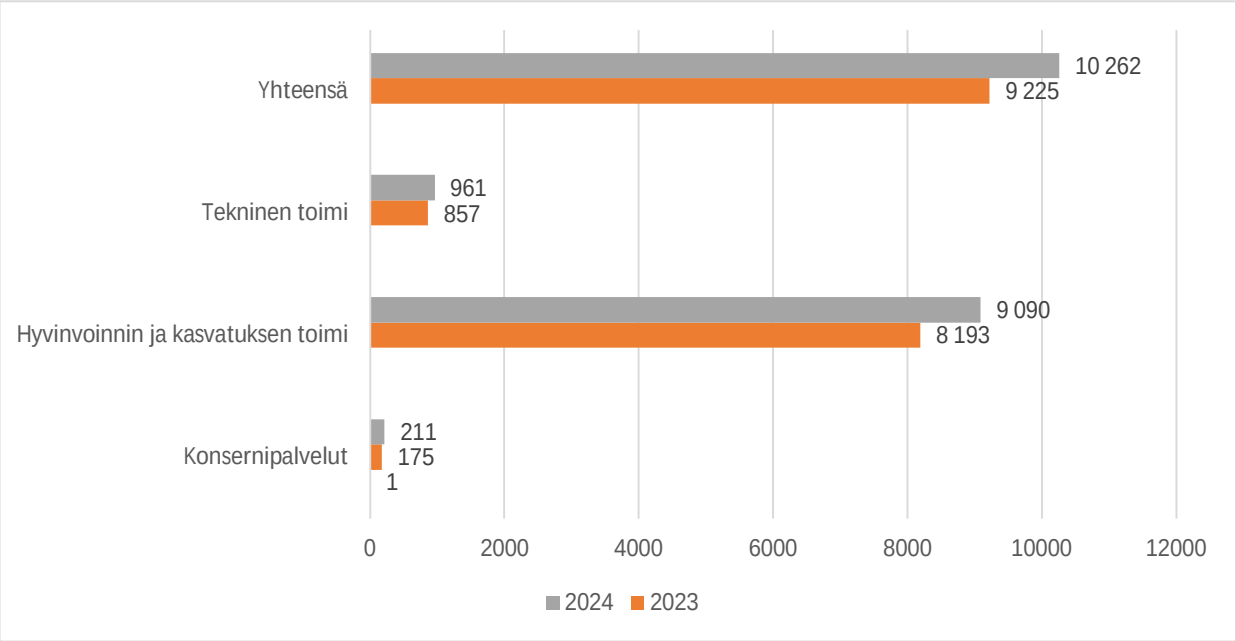

Kuva 8. Sairauspoissaolojen kehittyminen (pv/htv1)

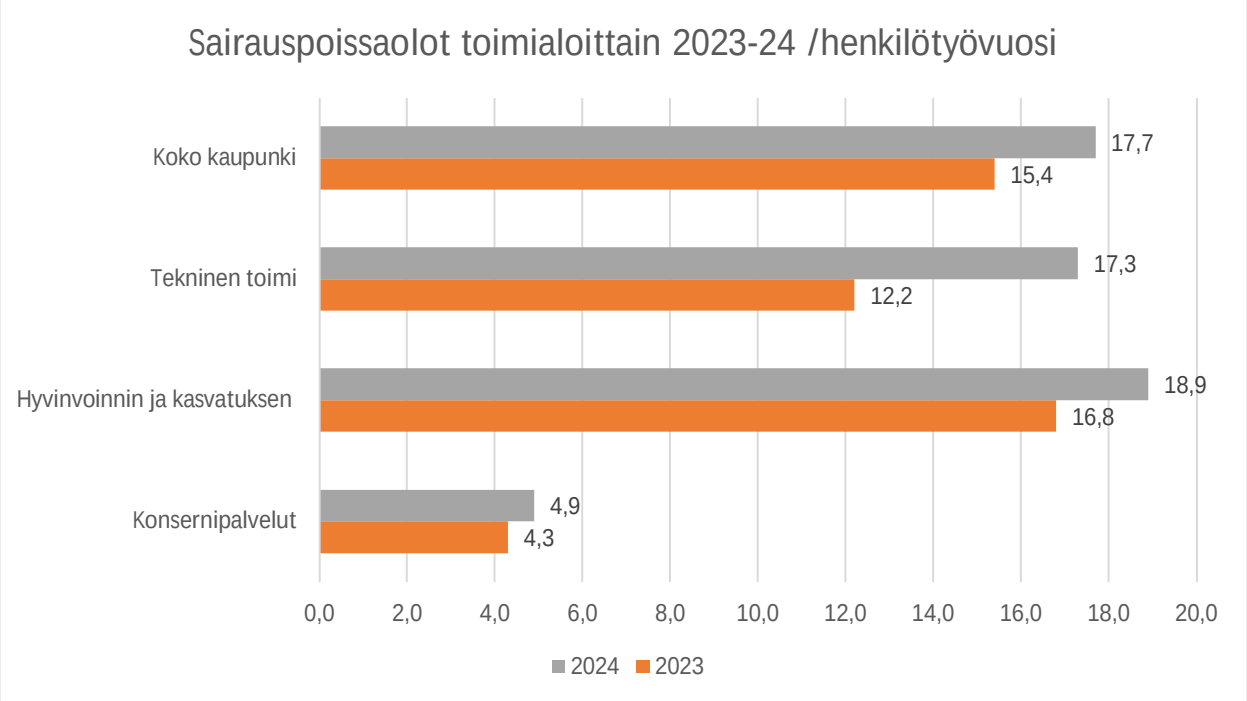

Kuva 9. Työterveyshuollon kustannusten jakautuminen korvausluokittain 2023-2024

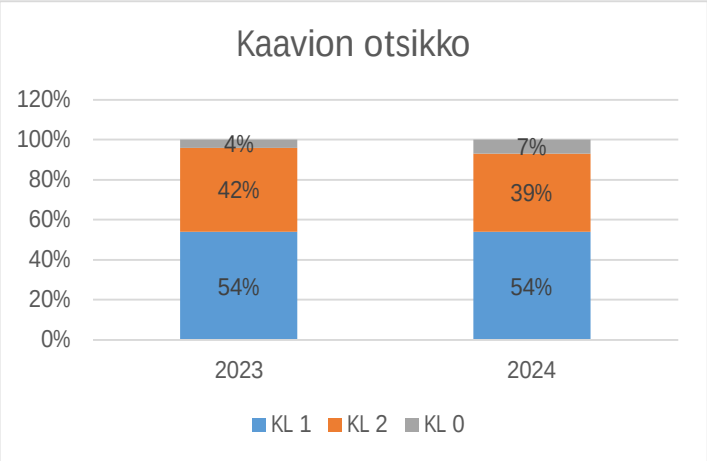

Taulukko 20: Sairauspoissaolojen palkkakustannukset (€) ilman sv-korvauksia

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	17 341	22 721	5 380	31,0 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	353 751	745 271	391 520	110,7 %
Tekninen toimi	82 524	105 523	22 999	27,9 %
Yhteensä	**453 616**	**873 515**	**419 899**	**92,6 %**
Prosenttia palkkasummasta	1,9 %	3,5 %	1,69 %	

Taulukko 21: Sairauspoissaolojen palkkakustannukset toimialoittain, sv-korvaukset huomioitu (€)

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	-46 995	5 278	52 273	-111,2 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	103 758	505 576	401 818	387,3 %
Tekninen toimi	48 214	63 384	15 170	31,5 %
Yhteensä	**104 977**	**574 238**	469 261	**447,0 %**
Prosenttia palkkasummasta	0,4 %	2,3 %	1,9 %	

Konsernipalveluihin saatuihin sv-korvauksiin on vuonna 2023 kirjattu soten osalta tulleet takautuvat sv-korvaukset loppuvuoden 2022 ajalta. Näin ollen sv-korvauksia enemmän kirjauksena kuin sairauspoissaolojen palkkakustannukset 2023.

Taulukko 22: Sairauspoissaolot toimialoittain päivinä

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	175	211	36	20,6 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimia	8 193	9 090	897	10,9 %
Tekninen toimi	857	961	104	12,1 %
Yhteensä	**9 225**	**10 262**	**1 037**	**11,2 %**

Taulukko 23: Sairauspoissaolot päivinä henkilötyövuotta (HTV1) kohden

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	4,3	4,9	0,6	14,0 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimia	16,8	18,9	2,1	12,5 %
Tekninen toimi	12,2	17,4	5,2	42,6 %
Koko kaupunki	**15,4**	**17,7**	**2,30**	**14,9 %**

Taulukot 24 a-d: Työtapaturmista ja työmatkatapaturmista johtuneet poissaolot (päivää ja henkilöä) sekä palkkakustannukset ilman tapaturmavakuutuskorvauksia

	Työ- ja työmatkatapaturmat		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	3	0	-3	-100,0 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimi	696	486	-210	-30,2 %
Tekninen toimi	311	63	-248	-79,7 %
Yhteensä	**1 010**	**549**	**-461**	**-45,6 %**

	Tapaturmien takia poissaolleita		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	1	0	-1	-100,0 %
Hyvinvoinnin ja kasvatusen toimi	7	9	2	28,6 %
Tekninen toimi	4	1	-3	-75,0 %
Yhteensä	**12**	**10**	**-2**	**-16,7 %**

	Poissaolopäivät keskimäärin poissaollutta kohti		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	3,0	0,0	-3,0	-100,0 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimi	99,4	54,0	-45,4	-45,7 %
Tekninen toimi	77,8	63,0	-14,8	-19,0 %
Yhteensä	**84,2**	**54,9**	**-29,3**	**-34,8 %**

	Palkkauskustannukset ilman tapaturmavakuutuskorvauksia		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	394	0	-394	-100,0 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimia	36 600	19 313	-17 287	-47,2 %
Tekninen toimi	26 614	8 449	-18 165	-68,3 %
Yhteensä	**63 608**	**27 762**	**-35 846**	**-56,4 %**
Prosenttia palkkasummasta	0,26 %	0,11 %	-0,15 %	

Taulukko 25: Sairauspoissaolot ja tapaturmista johtuvat poissaolot yhteensä päivinä henkilötyövuotta kohden

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	4,5	4,9	0,4	8,9 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	18,2	19,9	1,7	9,5 %
Tekninen toimi	16,6	18,3	1,7	10,1 %
Yhteensä	**17,1**	**18,7**	**1,6**	**9,2 %**

Taulukko 26: Kelan kuntoutukset päivinä

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Naisia	4	4	0	0,0 %
Miehiä	1	1	0	0,0 %
Yhteensä	4	5	1	25,0 %
Työpäiviä yhteensä	24	28	4	16,7 %
pv/kuntoutettava keskimäärin	6,00	5,60	-0,40	-6,7 %

Taulukko 27: Työterveyshuollon kustannukset (€; tiedot työterveyshuollosta)

			Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Kokonaiskulut	286 092	404 383	118 291	41,3 %
Kelalta saatu korvaus	144 098	183 170	39 072	27,1 %
Kaupungin nettomeno	**141 994**	**221 213**	**79 219**	55,8 %
Kokonaiskulut/hlö	465	684	219	-2,0 %

2024 Kela korvaus on vielä arvio

9. PALKITSEMINEN

Pitkästä työurasta (30 ja 40 vuotta) palkittiin työntekijöiden toiveiden mukaisesti lahjakortilla, joka oikeutti kylpylä- ja ravintolapalveluihin (pl. alkoholi) Järvisydämessä Rantasalmella sekä Varkauden teatteriin.

Perinteinen työmerkkipäiväjuhla järjestettiin Pöyhölän pappilassa 28.11.2024. Tilaisuudessa kaupunginjohtaja Joonas Hänninen sekä kaupunginhallituksen puheenjohtaja Kati Hynninen kiittivät työmerkkipäiväjuhlittavia työntekijöitä ja onnittelivat pitkästä kuntaurasta.

Työyksiköissä noudatettiin Palkkaus ja palkitseminen Varkauden kaupungilla –ohjetta. Esihenkilöitä kannustettiin rakentamaan spontaanimpaa palautteen antamisen ja palkitsemisen kulttuuria ja ottamaan käyttöön myös pienempiä rahallisia ym. ”porkkanoita”.

Taulukko 28: Työmerkkipäivämuistamiset (henkilöt)

	Kaupungin palveluksessa	
	30 vuotta	40 vuotta
2014	50	8
2015	31	13
2016	48	16
2017	49	11
2018	36	15
2019	37	10
2020	14	8
2021	11	12
2022	5	18
2023	4	6
2024	9	2

10. YHTEISTOIMINTA

Työnantajan ja henkilöstön välisellä yhteistoiminnalla parannetaan tuloksellisuutta ja henkilöstön työelämän laatua. Yhteistoiminta on toimintatapa, jolla työyhteisön asioita hoidetaan arjessa. Sen perustana on keskinäinen luottamus ja avoin vuorovaikutteinen ilmapiiri.

Välitön yhteistoiminta on työpaikoilla, "arjessa" tapahtuvaa työntekijöiden ja esihenkilöiden välistä yhteistyötä, jossa luottamusmiehet tai työsuojeluvaltuutetut toimivat välittäjinä ja tukena tarvittaessa ja pyydettäessä. Sen kautta työntekijä voi vaikuttaa omaa työtään, tiimiään ja työyksikköään koskeviin ratkaisuihin, joilla pyritään jatkuvaan tuotanto- ja palveluprosessien parantamiseen.

Arjen yhteistoiminnan muotoja ja viestintäkanavia ovat esimerkiksi työpaikkakokoukset, tiimipalaverit sekä esihenkilön ja työntekijän väliset keskinäiset keskustelut.

Välillinen yhteistoiminta on kaikkea sitä henkilöstön edustajien ja johdon välistä vuorovaikutusta, jolla koko työpaikan tuottavuutta ja työhyvinvointia kehitetään.

Varkauden kaupungin ja sen henkilöstön välinen yhteistoiminta on järjestetty valtakunnallisen sopimuksen mukaisesti. Kaupungin johdon ja henkilöstön välisenä yhteistyöelimenä toimii kaupungin yhteistyötoimikunta. Yhteistyötoimikunta toimii samalla työsuojelun yhteistoiminta-elimenä paikallisen sopimuksen mukaisesti. Yhteisistä asioista keskustellaan myös koko kaupungin ja toimialakohtaisissa johtoryhmissä, joissa henkilöstöllä on omat edustajansa.

Varkauden kaupungilla henkilöstöä edusti kuusi (6) pääluottamusmiestä, jotka edustavat Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:ää ja Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jytyä (Kunta-alan unioni), Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö Jukoa sekä Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPeria. Lisäksi henkilöstöä edusti kaksi (2) työsuojeluvaltuutettua.

YHTEISTYÖTOIMIKUNTA

Yhteistyötoimikunnassa on 13 jäsentä. Työnantajaa edustavat kaupunginjohtaja, kaksi (2) kaupunginhallituksen jäsentä (ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä) sekä henkilöstön-päällikkö/työsuojelupäällikkö. Työntekijäjärjestöt ovat nimenneet yhteistyötoimikuntaan seitsemän (7) jäsentä sekä heille henkilökohtaiset varajäsenet. Lisäksi yhteistyötoimikuntaan kuuluvat työsuojeluvaltuutetut.

Vuoden 2017 lopulla sovittiin, että toimialakohtaisten yhteistyötoimikuntien kokoontumisten sijasta pääluottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut osallistuvat johtoryhmien kokouksiin ja ovat sitä kautta mukana yhteistoiminnan piiriin kuuluviin asioihin liittyvissä keskusteluissa.

Yhteistyötoimikunta kokoontui vuoden 2024 aikana yhteensä 9 kertaa. Käsiteltäviä asioita olivat mm. tilinpäätös, henkilöstökertomus ja tietotilinpäätös 2023, talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026-27 (ml. henkilöstösuunnitelma 2025), osavuosikatsaukset, kaupungin yhteistoimintaneuvottelut, AinoHealth – järjestelmän käyttöönotto sekä TE-uudistukseen liittyvät asiat. Koska yhteistyötoimikunta toimii myös työsuojelun yhteistoimintaelimena ovat asialistalla myös työhyvinvointiin sekä työsuojeluun liittyvät asiat.

PAIKALLISNEUVOTTELUT- JA SOPIMUKSET

Varkauden kaupungilla saatettiin vuonna 2024 päätökseen seuraavat paikallisneuvottelut (suluissa neuvottelujen päättymisen ajankohta):

JÄRJESTELYVARAERÄNEUVOTTELUT (20.5.2024)

Neuvotteluosapuolina työnantaja ja kaikki ammattijärjestöt. Neuvottelut käytiin kaikkien sopimusten (KVTES, OVTES, TS , TTES) osalta ja ne päättyivät yksimielisesti.

LUOTTAMUSMIESTEN JA TYÖSUOJELUVALTUUTETTUJEN AJANKÄYTTÖ 1.1.2025 LÄHTIEN (4.12.2024)

Neuvotteluosapuolina työnantaja ja kaikki ammattijärjestöt. Ne päättyivät yksimielisesti.

KUNNALLISEN TUNTIPALKKAISEN HENKILÖSTÖN TYÖEHTOSOPIMUKSEN (TTES) PIIRIIN KUULUVIEN TYÖNTEKIJÖIDEN SIIRTYMISESTÄ TEKNISTEN SOPIMUKSEN (TS) PIIRIIN JA KUUKAUSIPALKKAJÄRJESTELMÄÄN (23.10.2024)

Neuvotteluosapuolina työnantaja ja JHL 018 (TTES). Ne päättyivät yksimielisesti.

KESKI-SAVON TYÖLLISYYSALUE /TEHTÄVÄKUVAUKSET (4.10.2024)

Neuvotteluosapuolina työnantaja ja kaikki ammattijärjestöt. Ne päättyivät yksimielisesti.

YHTEISTOIMINNAN ARVIOINTIA

Pääluottamusmiehet arvioivat vuoden 2024 toimintaa seuraavasti:

Vuotta 2024 leimasi huoli huonontuneista talousnäkymistä. Tammikuu aloitettiin yhteistoimintaneuvotteluilla koskien talouden tasapainottamistoimenpiteitä vuodelle 2024. Käsittelyssä oli Kangaslammin koulun lakkautuksen vaikutukset henkilöstöön sekä yhdysluokkaopetuksen aloittaminen Puurtilan koulussa. Samanaikaisesti talouden tasapainottamisryhmä aloitti työskentelyn löytääkseen lisäsäästöjä tuleville vuosille. Tasapainottamisryhmässä sai olla mukana myös henkilöstönedustaja. Tästä huolimatta vuoden lopussa tuli yllätyksenä, että vuodelle 2025 talousarviossa esitettiin suoraan henkilöstöön kohdistuvia säästötoimenpiteitä, joista nyt parhaillaan käydään yhteistoimintaneuvotteluja.

Syksyllä yhteistoimintamenettelyssä käsiteltiin kaupungin työllisyysyksikön ja kotouttamispalveluiden henkilöstön siirtoa työllisyysalueelle. Kaikilta osin emme olleet työnantajan kanssa yksimielisiä siirron järkevyydestä ajankohdassa, missä työllisyysalue vasta aloitti toimintansa. Muutenkin jo syksyllä valmistauduttiin uuden työllisyysalueen aloitukseen vuoden 2025 alusta. Työllisyysalueen myötä kaupungille tuli paljon uusia työntekijöitä ja heidän palkkaus sekä työsuhteiden ehtoihin liittyvät kysymykset työllistävät niin henkilöstöhallintoa kuin pääluottamusmiehiäkin jatkossa.

Paikalliset neuvottelut järjestelyerien jaosta sujuivat edelleen pääosin hyvässä yhteisymmärryksessä työnantajan kanssa.

Varkauden kaupungin henkilöstöstä suuri osa työskentelee varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Näissä työyksiköissä lasten ja nuorten ongelmien kasvu aiheuttaa haastetta henkilöstön fyysiselle ja psyykkiselle jaksamiselle ja sitä kautta työhyvinvoinnin vähenemistä. Edelleen myös yhteistyön sujuvuutta hyvinvointialueen kanssa pitäisi pystyä kehittämään, vaikka hyvinvointialueella tapahtuvat resurssileikkaukset sitä vaikeuttavat. Muilla toimialoilla työhyvinvointiin alkaa vaikuttamaan se, että aina eläköityvän tai muuten poistuvan työntekijän tilalle ei palkata uutta henkilöä, jolloin tehtävät jäävät muille työntekijöille ja työkuormat kasvavat. Sairaspoissaoloihin vaikuttaminen on nostettu yhdeksi talouden tasapainottamisen toimenpiteeksi. On hyvä tiedostaa, mitkä kaikki seikat työhyvinvointia vähentävät ja sairaspoissaoloja lisäävät. Kaupungin pitää pystyä turvaamaan omien resurssien ja henkilöstön riittävyys sekä varmistettava hyvällä henkilöstöpolitiikalla ammattitaitoisen ja pätevän henkilöstön saatavuus jatkossakin.

11. VIESTINTÄ, TIEDOTTAMINEN JA MARKKINOINTI

Keskeisin sisäisen viestinnän työkalu on kaupungin intra, jossa henkilöstöasioilla on oma sivustonsa. Myös esihenkilöillä on oma osionsa intrassa. Intraa päivitetään säännöllisesti sekä samoin sen toiminnallisuuksien kehittäminen jatkuu.

Intran tiedottamisen lisäksi henkilöstöpalveluide nimissä lähetettiin sähköpostitiedotteita erityisen tärkeiksi ja huomioitaviksi tarkoitetuista asioista.

Some markkinointia (facebook, Instagram, LinkedIn) käytettiin työllisyysaluejohtajan sekä museotoimenjohtajan rekrytoinneissa. Hakijoiden saavuttamisen lisäksi markkinoinnilla haluttiin lisätä tietoisuutta kaupungista työnantajana sekä monipuolisista työmahdollisuuksista sekä tiedottaa muutoksesta työllisyydenhoidon suhteen sekä ja uuden museokeskus Konstin avautumisesta.

Kesätyönhakijoiden suuntaan kampanjoitiin talvella. Kesätyöntekijöiden perinteinen perehdytystilaisuus oli toukokuussa Nuorten Talon auditoriossa. Tilaisuuden järjestelyissä tehtiin jälleen yhteistyötä nuorisopalveluiden kanssa.

Koko henkilöstöön kohdentuneen viestinnän lisäksi haluttiin tavoittaa erityisesti esihenkilöt sekä luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut. Esihenkilötreffien määrää harvennettiin, mutta sisältöön panostettiin enemmän ja asialistalle tuotiin joko henkilöstöpalveluiden tai muiden yksiköiden esittämiä ajankohtaisia asioita, yksittäisiä kysymyksiä tai laajempia teemoja sekä esimerkiksi työlainsäädäntöön tai kaupungin käytäntöihin liittyvä koulutuksellinen osio. Myös ay-luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut oli kutsuttu kuulolle. Tilaisuuksiin osallistui ulkopuolisia kouluttajia/vierailijoita teeman ja tarpeen mukaan. Henkilöstöpalveluiden ja pääluottamusmiesten sekä työsuojeluvaltuutettujen tapaamiset jatkuivat.

25 § VRK/136/02.02.02/2025
VUODEN 2024 TIETOTILINPÄÄTÖS

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 25
Kaupunginhallitus 31.3.2025 § 79

Tietohallintojohtaja Mika Maaranen, 046 876 7119

Tietotilinpäätöksen laatiminen on kirjattu kaupunginhallituksen hyväksymään tietoturva- ja tietosuojapolitiikkaan. Sen käsittelemisen aikataulu on sidottu yhteen taloudellisen tilinpäätöksen, tulosraportoinnin ja henkilöstökertomuksen kanssa.

Varkauden kaupungin tietotilinpäätöksellä ajatellaan olevan kolme päätehtävää:

- Kokonaisvaltainen tiedonhallinnan tarkastelu
- Oman organisaation tiedonhallinnan laadun ja turvallisuuden seuranta
- Luottamuksellisuuden ja lainmukaisuuden osoittaminen

Tietotilinpäätöksen tarkoituksena on olla dynaaminen työkalu, joka tukee kaupunkiorganisaation tehokkuutta ja kilpailukykyä. Tietotilinpäätös on myös osa tietojohtamista sekä siihen kuuluvaa riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa.

Varkauden kaupungin tietotilinpäätös 2024 on esityslistan liitteenä. Tietotilinpäätös on käsitelty kaupungin johtoryhmässä 25.2.2025 ja yhteistyötoimikunnassa 27.2.2025.

Tietohallintojohtaja Mika Maaranen esittelee tietotilinpäätöksen kokouksessa.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy Varkauden kaupungin tietotilinpäätöksen 2024 yhdessä vuoden 2024 tilinpäätöksen ja henkilöstökertomuksen kanssa.

Päätös: Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy Varkauden kaupungin tietotilinpäätöksen 2024 yhdessä vuoden 2024 tilinpäätöksen ja henkilöstökertomuksen kanssa.

———

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 25

Tietohallintojohtaja Mika Maaranen esittelee tietotilinpäätöksen kokouksessa.

Varkauden kaupungin tietotilinpäätös 2024 on esityslistan liitteenä.

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä Varkauden kaupungin tietotilinpäätöksen 2024 yhdessä vuoden 2024 tilinpäätöksen ja henkilöstökertomuksen kanssa.

Päätös:

TIETOTILINPÄÄTÖS 2024

21. HELMIKUUTA 2025

TIETOHALLINTO

VARKAUDEN KAUPUNKI

SISÄLLYS

Sisällys 1
Tietohallintojohtajan katsaus 3
1 Johdanto 4
2 Tietohallinnon ympäristön kuvaus 4
2.1 Henkilöstö 5
2.2 Yhteistyöryhmät 6
2.3 Keskeiset toimittajat ja yhteistyötahot 6
2.4 Tietohallinnon kustannukset 7
2.5 Teknologiaympäristö 9
2.6 Tietojärjestelmät 11
2.7 Tietovarannot ja tietovirrat 12
2.8 Asiakirjahallinto ja arkistotoimi 12
3 Merkittävimmät muutokset 2024 14
3.1 Tietoverkkouudistus ja ict kumppanin vaihto 14
3.2 Lainsäädäntö 14
3.3 Kehityshankkeet 15
4 Tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta 17
4.1 Tietoturvauhat 17
4.2 Tilannekuvapalvelu, SOC/SIEM 17
4.3 Rekisterinpitäjän vastuut ja velvollisuudet 19
Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen 19
Ilmoitusvelvollisuus 20
Käsittelyn oikeusperusta ja käyttötarkoitussidonnaisuus 20
Sisäänrakennettu ja oletusarvioinen tietosuoja 21
Tietoturva- ja tietosuojaorganisaatio ja vastuut 22
5 Tulevaisuuden näkymät 23

Käsittelyaikataulu	**pvm**
Tietohallinnon johtoryhmä	13.2.2025
Kaupungin johtoryhmä	25.2.2025
Yhteistyötoimikunta	27.2.2025
Kaupunginhallitus	31.3.2025
Kaupunginvaltuusto	26.5.2025

TIETOHALLINTOJOHTAJAN KATSAUS

Tietohallinnon IT kumppani kilpailutettiin loppuvuonna 2023 ja uudeksi kumppaniksi valittiin DataEnter Oy. Kilpailutuksen johdosta tietohallinto irtisanoi kaikki Istekki Oy:lta hankitut palvelut, tärkeimpinä tietoliikenneyhteydet ja palomuuripalvelut. Vastaavasti uusien korvaavien palveluiden käyttöönotto aloitettiin tammikuussa 2024. Palvelut saatiin kokonaisuudessaan käyttöön suunnitellussa aikataulussa kesäkuun 2024 loppuun mennessä.

Kunnallisten palveluiden näkökulmasta suurin valmisteltava muutos vuonna 2024 oli TE uudistus. Varkauden kaupunki on vetovastuussa Keski-Savon työllisyysalueen palveluiden toteuttamisesta 1.1.2025 alkaen Varkauden, Pieksämäen, Leppävirran ja Joroisten kunnille. Tietohallinto oli osaltaan vahvasti mukana valmistelussa. Keski-Savon työllisyysalueen aloittamista varten valmisteltiin mm. tietoliikenneyhteydet toimipisteisiin sekä KEHA keskuksen kautta saataviin palveluihin. Siirtyvälle henkilöstölle valmisteltiin tarvittavat käyttövaltuudet, tietokoneet, puhelimet ja liittymät.

Tietoturvapoikkeamia oli 2kpl vuoden 2024 aikana. Vakavampi niistä oli ikävä kyllä tietomurto Visma Oy:n tarjoamaan tietojärjestelmään. Tietomurto kohdistui tietojärjestelmän pilvipalveluun, palveluntarjoajan omaan ylläpitotunnukseen ja koski laajaa asiakaskuntaa mukaan lukien Varkauden kaupunkia. Henkilöuhreja Varkaudessa oli kolme. Tapahtuneesta tehtiin asianmukaiset ilmoitukset tietosuojaviranomaisille sekä uhreille tietosuoja-asetuksen mukaisessa aikataulussa.

Tietohallinnon kuntakumppanuuksia laajennettiin vuoden 2024 aikana. Tietohallinto tarjosi ja otti käyttöön sopimuspohjaisesti tietoturvapalveluita Joroisten kunnalle ja loppuvuonna 2024 allekirjoitettiin sopimus tietoturvapalveluista Pieksämäen kaupungille. Lisäksi tietohallinto sopi konesalipalvelun toimittamisesta Joroisten kunnalle.

Tietohallinnossa työskenteli 7 vakituista työntekijää vuonna 2024, mikä on yksi henkilöresurssi vähemmän, kuin vuotta aikaisemmin. Lisäksi tietohallinnossa työskenteli useita määräaikaisia työntekijöitä palkkatuella. Tukityöllistämisen sääntelyn muuttuessa, tietohallinon ei enää jatkossa ole mahdollista saada määräaikaisia työntekijäresursseja palkkatuella entiseen malliin. Tietohallinnon resurssien määrää onkin syytä arvioida jatkossa.

Tietoturvallista vuotta 2025!

Mika Maaranen, tietohallintojohtaja

1 JOHDANTO

Varkauden kaupungissa laaditaan vuosittain tietotilinpäätös. Se tunnuslukuineen ja mittareineen osoittaa, kuinka tiedonhallinta toteutuu kaupungin toiminnoissa ja se osaltaan osoittaa kaupungin noudattavan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tietotilinpäätöksen aikataulu on sidottu yhteen taloudellisen tilinpäätöksen ja tulosraportoinnin kanssa ja sen laatiminen on kirjattu kaupunginhallituksen hyväksymään tietoturva- ja tietosuojapolitiikkaan.

Nyt laadittava tietotilinpäätös koskee vuoden 2024 tietojen käsittelyn tilannetta, sekä esittelee tiiviisti muutostarpeita ja suunnitelmia vuodelle 2025. Tietotilinpäätöksen painopiste on tietojen käsittelyyn sekä tietoturva- ja tietosuojatyöhön liittyvien ajankohtaisten asioiden lisäksi tarkastella muutoksia edelliseen raporttiin.

Varkauden kaupungin tietotilinpäätöksellä ajatellaan olevan kolme päätehtävää:

- Kokonaisvaltainen tiedonhallinnan tarkastelu
- Oman organisaation tiedonhallinnan laadun ja turvallisuuden seuranta
- Luottamuksellisuuden ja lainmukaisuuden osoittaminen

Tietotilinpäätöksen laadinnan koordinoi tietohallinto. Tietotilinpäätös käsitellään vuosittain Varkauden kaupungin tietohallinnon johtoryhmässä, kaupungin johtoryhmässä, yhteistyötoimikunnan kokouksessa ja kaupunginhallituksessa sekä kaupunginvaltuustossa. Varkauden kaupungin tietotilinpäätös on julkinen.

2 TIETOHALLINNON YMPÄRISTÖN KUVAUS

Varkauden kaupungin organisaatiossa tietohallinto sijoittuu konsernipalvelujen hallintopalveluihin. Hallintopalvelujen vastaavana viranhaltijana toimii hallintojohtaja. Tietohallintoa johtaa tietohallintojohtaja.

Tietohallinnon tehtävänä on mahdollistaa tieto- ja viestintätekniikan avulla palveluiden järjestäminen ja tuottaminen, palveluprosessien kehittäminen sekä johtamisen sujuvuus.

Vuonna 2024 kaupungin tietohallinto vastasi tietohallintopalvelujen tuottamisesta koko Varkauden kaupungin organisaatiolle, sekä osalle kaupungin omistamista yhtiöistä. Vuodesta 2023 lähtien kaupungin tietohallinnon asiakkaana on ollut Wakaus Keski-Savon Tilipalvelut Oy. Sen lisäksi tietohallinto- sekä tietoturva- ja tietosuojapalveluja tuotetaan kaupunkikonserniin kuuluville Keski-Savon Vesi Oy:lle sekä Keski-Savon Jätehuolto Ilky:lle.

Vuoden 2014 alusta lukien tietohallintopalveluja on erillisellä palvelusopimuksella tuotettu kokonaisvaltaisesti myös Joroisten kunnalle. Joroisten kunnan tietohallintopalvelusopimus uudistettiin vastaamaan 1.1.2023 uutta toimintaympäristöä. Palvelusopimusta laajennettiin vuonna 2024 tietoturvapalveluilla.

Tämä tietotilinpäätös koskee peruskunnan toimintaa, ei konserniyhtiöitä eikä tietohallinnon muita ulkoisia asiakkaita.

2.1 HENKILÖSTÖ

Tietohallinto jakautuu kahteen toimintoon; kehittämis- ja johtamispalveluihin sekä ICT-tukipalveluihin. Tietohallinnossa työskenteli 7 vakituista työntekijää vuonna 2024. Lisäksi tietohallinnolla oli useita tukityöllistettyjä vuoden aikana.

Kaupunkiorganisaation tietosuojavastaavaksi on nimetty toinen tietohallintoasiantuntijoista ja toinen tietohallintoasiantuntija toimi kaupungin tietoturvavastaavana. Tietohallinnon henkilöstön toimet on listattu kuvassa 1. Kaupungin tietosuojavastaavana toiminut tietohallintoasiantuntija kuitenkin irtisanoutui marraskuussa tehtävän jatkuessa joulukuun loppupuolelle.

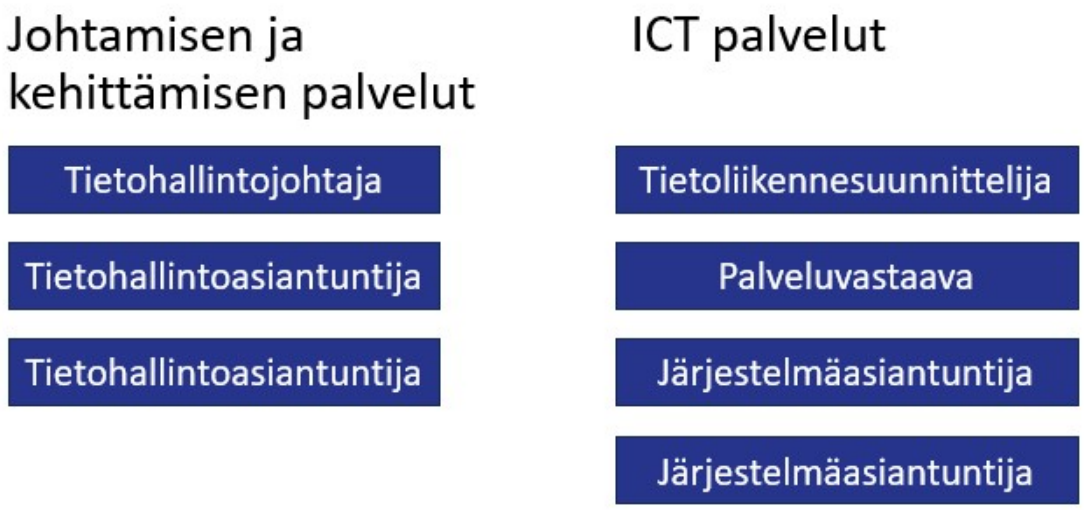

Kuva 1: Tietohallinnon henkilöstö toimenkuvittain 31.12.2024

Tietohallintojohtaja jäi heinäkuun lopulla vuorotteluvapaalle loppuvuodeksi. Tietohallintoasiantuntijat sijaistivat tietohallintojohtajaa vuorotteluvapaan aikana. Vuorotteluvapaan sijaiseksi palkattiin yksi henkilö tietohallintoasiantuntijan tehtävään.

Tukityöllistämisen taloudelliset hyödyt kuntasektorille loppuivat vuonna 2024 hieman ennen TE-uudistusta. Tästä johtuen tietohallinto ei jatkossa enää voi palkata tukityöllistettyjä tai ainakin niiden määrä on merkittävästi aiempaa vähäisempi. Työllisyysalueuudistuksen jälkeen tietohallinnolla on kuitenkin lisää sisäisiä asiakkaita, jotka tarvitsevat ICT palveluja, mm. Laiteasennuksissa ja ICT tuessa. Henkilöstön riittävyyttä onkin tarkasteltava vuonna 2025.

Tietohallinto toimi vuoden 2024 aikana kahdessa eri toimipisteessä:

- Kaupungintalo, Ahlströminkatu 6, 78250 Varkaus
- Joroisten kunnantalo, Lentoasemantie 130, 79600 Joroinen

Eri tietojärjestelmien pääkäyttäjät on sijoitettu organisaatiossa omiin työyksikköihinsä. He tekevät tiivistä yhteistyötä tietohallinnon kanssa.

2.2 YHTEISTYÖRYHMÄT

Tietohallinnon poikkihallinnollista kehittämistä varten on perustettu tietohallinnon johtoryhmä. Sen tehtävänä on valmistella kaupungin tieto- ja viestintäteknologian strategiset linjaukset, koordinoida, ohjata sekä seurata alaa koskevia hankkeita.

Vuoden 2024 aikana tietohallinnon johtoryhmä kokoontui 10 kertaa. Ryhmän puheenjohtajana toimii tietohallintojohtaja ja mukaan on kutsuttu edustus tietohallinnosta, tekniseltä toimialalta, hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialalta ja hallintopalveluista.

Tietoturva- ja tietosuojaryhmä on vuodesta 2018 alkaen seurannut tietoturvallisuuden yleistä kehittymistä, uhkia ja riskejä sekä tietoturvallisuuden toteutumista kaupungissa. Ryhmä analysoi ja arvioi em. kokonaisuutta ja tekee siihen perustuen kehitysehdotuksia ja linjauksia kaupungin tietoturvallisuuden parantamiseksi. Lisäksi ryhmä tarkastaa henkilötietoja sisältävien hankintojen tietoturvan ja tietosuojan, käsittelee tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät merkittävät poikkeamat sekä toimii koko kaupunkiorganisaation tukena tietoturva- ja tietosuoja-asioissa. Tietoturva- ja tietosuojaryhmä kokoontui vuoden 2024 aikana 8 kertaa.

Varkauden kaupungin tekoälyryhmä aloitti toimintansa lokakuussa 2024. Vuodenvaihteessa ryhmässä oli 50 henkilöä kaikilta toimialoilta ja useasta konserniyhtiöistä. Tekoälyryhmä kokoontui yhteiseen kehittämisiltapäivään kaksi kertaa syksyn aikana, ja ensimmäinen toimintakausi jatkuu kesään 2025 asti.

2.3 KESKEISET TOIMITTAJAT JA YHTEISTYÖTAHOT

Keskeisimpiä tietojärjestelmätoimittajia ovat CGI Oy, Trimble Solutions Oy, Timmi Software Oy, Triplan Oy, Insta Group Oy ja Visma Solutions Oy.

Varusohjelmistoissa ja lisensseissä tukeudutaan pitkälti Microsoft – ekosysteemiin. Ulkoisista ICT infran palveluntuottajista suurin oli alkuvuonna 2024 vielä Istekki Oy, erityisesti palomuuripalvelujen osalta. Kesäkuun lopussa 2024 Istekki Oy:n kaikki palvelut loppuivat ja DataEnter Oy aloitti tietohallinnon kumppanina mm. palomuuripalvelujen ja tietoliikenneyhteyksien osalta. Muilta osin infran hankinnoissa on käytetty voimassa olevia puitesopimustoimittajia; mm. Tiera Oy ja Atea Oy.

Tietohallinnollista yhteistyötä tehtiin useassa eri työryhmissä ja hankkeissa. Vuoden 2024 aikana tietohallinto oli mukana mm. TE-digityöryhmässä, KEHA-keskuksen Tietojärjestelmien yhteiskehittäminen-verkosto, Pohjois-Savon digitalisaatiofoorumissa, Kuntaliiton Yhteiset digiratkaisut kuntaverkostossa, tiedonhallintaverkostossa ja tietosuojavastaavien verkostossa. Lisäksi käytiin Instan kanssa säännöllisiä SOC/SIEM palvelun viikkokokouksia. Vuoden vaihteen työllisyysalueuudistuksen yhteydessä tehtiin tiivistä yhteistyötä ELY-keskusten kehittämis- ja

hallintokeskuksen eli KEHA:n kanssa. Yhteistyössä valmisteltiin Keski-Savon Työllisyysalueen operatiivisten järjestelmien käyttöoikeushallintaan moderni rajapintaratkaisu ja varalle perinteinen tiedonsiirtoratkaisu turvalliseen organisaatioiden väliseen käyttöoikeushallintaan.

Kyberturvallisuuden uhkatilanteissa ja tietosuojaloukkausten aikana on oltu yhteydessä valvontaviranomaisiin eli tietosuojavaltuutetun toimistoon, kyberturvallisuuskeskukseen ja poliisiin normaalien käytänteiden mukaisesti.

2.4 TIETOHALLINNON KUSTANNUKSET

Varkauden kaupungin ICT-kustannukset jakautuvat tietohallinnon sekä toimialojen kesken. Tietohallinnosta maksetaan laajasti käytettävien palvelujen infrakustannukset ja jatkuvan palvelun kustannukset. Näitä ovat mm. työasemien leasing-kulut, tietoliikenne- sekä konesalipalvelujen kulut ja monet ICT infran laitehankinnat. Toimialat maksavat omassa käytössään olevien tietojärjestelmien käytön. Jokaisella tietojärjestelmällä on kaupungin tietojärjestelmäsalkussa määritelty omistajuus, jonka mukaisesti myös niiden kustannukset kohdennetaan. Kuva 2 esittää tietohallinnon kustannukset (tili 1510), ilman toimialojen tietojärjestelmäkuluja sekä tietohallinnon ulkoiset tuotot.

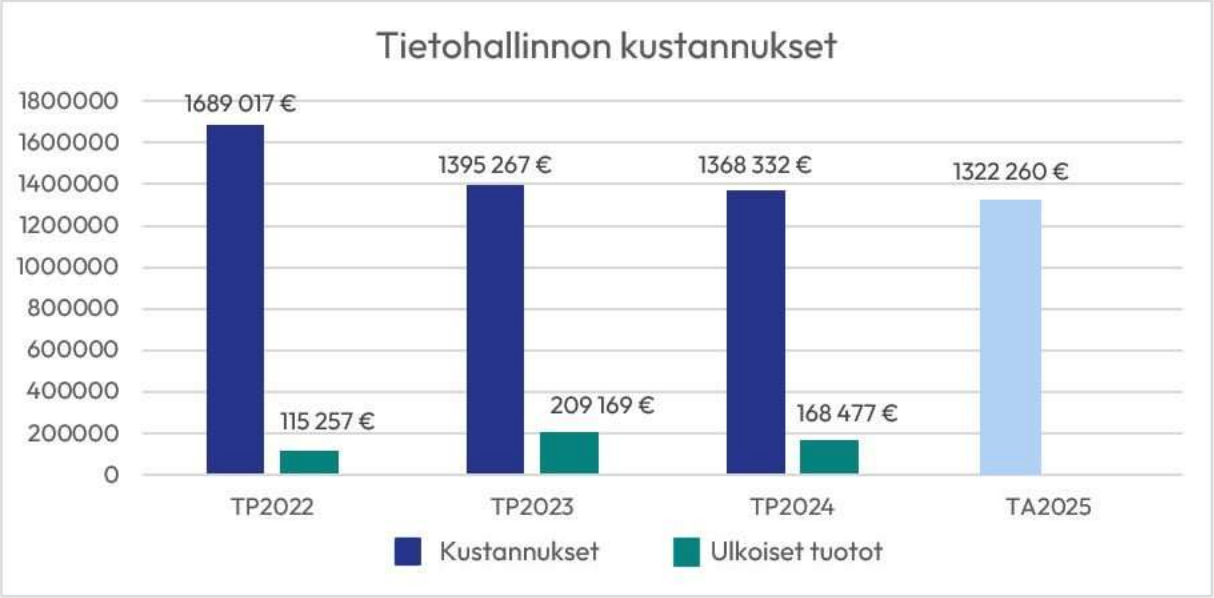

Kuva 2: Tietohallinnon kustannukset 2022-2024

Tietohallinnon kustannukset ylittivät alkuperäisen käyttötalousarvion noin 80 tuhannella eurolla, mutta kuitenkin laskivat edellisvuodesta. Poistot ylittivät talousarvion noin 63 tuhannella eurolla muiden kulujen kokonaiskustannusten osuessa lähelle talousarviota. Tietohallinnon ICT investoinnit puolestaan alittivat alkuperäisen talousarvion noin 95 tuhannella eurolla ollen noin 125 t€ vuonna 2024. Kuvaan on merkattu myös tietohallinnon ulkoiset tuotot, jotka olivat hieman edellisvuotta pienemmät. Ulkoiset tuotot vähenivät hyvinvointialueelle suunnattujen konesalipalvelujen päättymisen vuoksi. Kustannukset lisääntyivät palvelu- ja

tarvikehankinnoissa, kun taas leasing kustannukset vähenivät edellisvuodesta. Kuvassa 3 on tarkempi erittely ICT kustannusten jakaumasta.

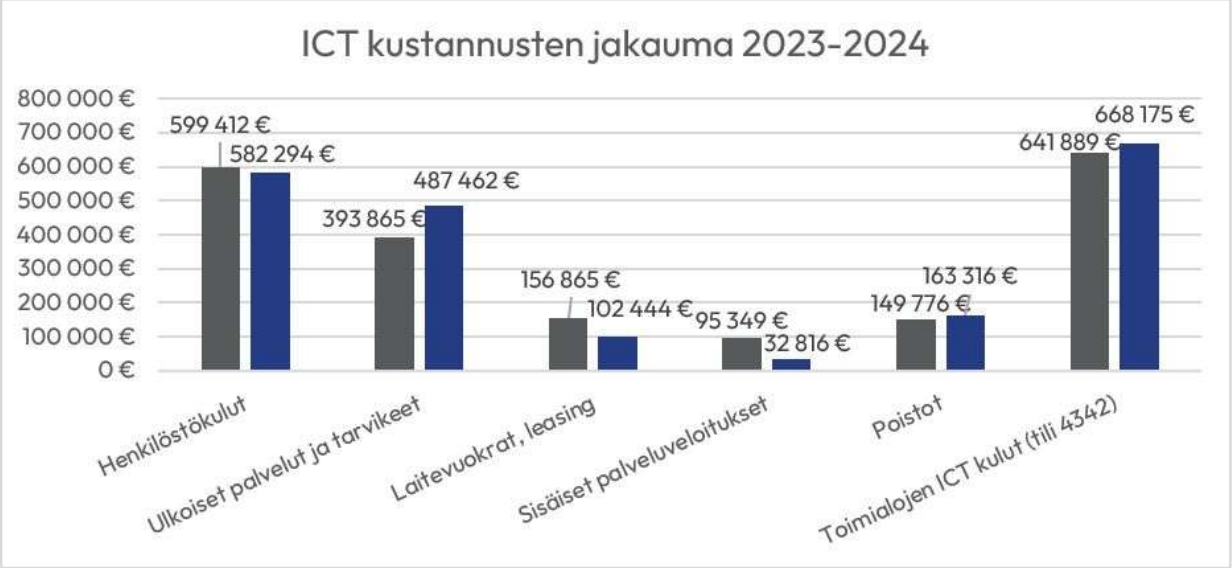

Kuva 3: Varkauden kaupungin ICT kustannusten jakautuminen

Henkilöstökustannukset laskivat vuotta aiemmasta johtuen noin 1htv pienemmästä henkilöresurssimäärästä. Tukityöllistämisen vaikutukset henkilöstökuluihin olivat noin 88 t€ vuonna 2024.

Ulkoisten palveluiden ja tarvikkeiden kustannusten nousuun vaikutti mm. tietohallinnon toteuttama ICT kumppanin vaihdos, jossa koko tietoverkko jouduttiin käymään läpi. Lisäksi kustannuksia kasvattivat hieman lisääntyneet laitehankinnat. Leasing kulut puolestaan vähenivät suunnitellusti. Toimialojen ICT kulut (tili 4342) ei sisällä tietohallinnon kustannuspaikan 1510 kuluja.

Vuosittain talousarvion investointiosaan varataan yhteisen infran uudis- ja korvaushankintoja sekä digitalisaation kehittämistä varten määrärahat. Tietohallinto laskuttaa toimialoja tarjoamistaan keskitetyistä palveluista. Laskuttaminen jaetaan toimialojen henkilöstömäärän mukaisesti.

Tietohallinnon päätehtävä ei ole uusien palvelujen tarjoaminen uusille asiakkaille, mutta synergiahyötyjen vuoksi kuntayhteistyön lisääminen on perusteltua ja sitä tavoiteltiin vuonna 2024. Joroisten kunnan kanssa sovittiin tietoturvapalvelujen ja konesalipalvelujen lisäämisestä palvelusopimukseen. Tämän lisäksi tietoturvapalveluja tarjottiin myös Pieksämäen kaupungille. Sopimus tästä allekirjoitettiin loppuvuonna ja tietoturvapalvelujen käynnistämishanke alkaa alkuvuonna 2025.

Vuoden 2024 aikana valmisteltiin Keski-Savon työllisyysalueen ICT ympäristöä. Tästä aiheutui kustannuksia, mitkä rasittavat myös tietohallinnon kustannuspaikkaa. Valmistelusta aiheutuneet

kustannukset kuitenkin veloitetaan työllisyysalueelta ja niitä voidaan veloittaa valtiolta alkuvuonna 2025.

2.5 TEKNOLOGIAYMPÄRISTÖ

Vuodesta 2023 lähtien tekoälyllä tuotetut haittaviestit alkoivat näkyä aiempaa enemmän kaupunkiympäristössä. Vuonna 2024 tekoälyn mahdollisuuksia tutkittiin ja mm. perustettiin tekoälyryhmä tunnistamaan tekoälyn hyödyntämismahdollisuuksia. Suoraan tekoälyä hyödyntäviä järjestelmäratkaisuja ei kuitenkaan otettu käyttöön vielä vuonna 2024, mutta tekoälyn mahdollisuuksia arvioidaan jatkossa entistä tiiviimmin. Ilmaisia tekoälypalveluita kuitenkin jo kokeillaan ja harjoitellaan mm. kouluissa oppilaiden kanssa.

Varkauden kaupunki käyttää tietohallinnon ja toimialojen yhteisesti sopimia ja yleisiä standardinmukaisia teknologiaratkaisuja, jotka takaavat kokonaisuuden ja sen osien yhteen toimivuuden, tehokkuuden, taloudellisuuden, kehitettävyyden sekä ylläpidettävyyden.

Teknologioiden valinnassa huomioidaan teknologian kypsyys, elinkaari, käytön laajuus sekä tuen ja asiantuntemuksen löytyminen. Tietokoneiden, tulostinten ja verkkolaitteiden laitekannan määrä kuvataan pylväsdiagrammilla kuvassa 4.

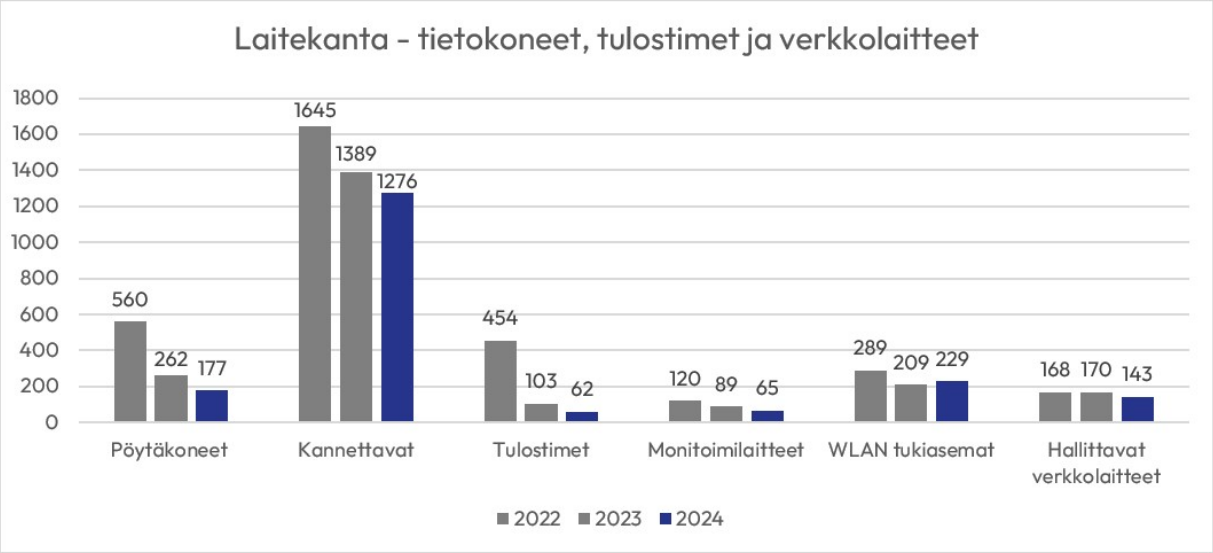

Kuva 4: Varkauden kaupungin omistamien ja hallinnoimien laitteiden kappalemäärät

Kuvassa 4 tarkastellaan Varkauden kaupungin laitteistojen kappalemääriä vuoden 2024 lopussa. Laitemäärät pääosin vähenivät mm. varastosaldojen pienenemisestä johtuen sekä käytöstä poistettujen laitteiden poistosta laiterekistereistä.

Mobiililaitteiden ja matkapuhelinliittymien lukumäärät vuoden 2024 lopussa esitetään kuvassa 5.

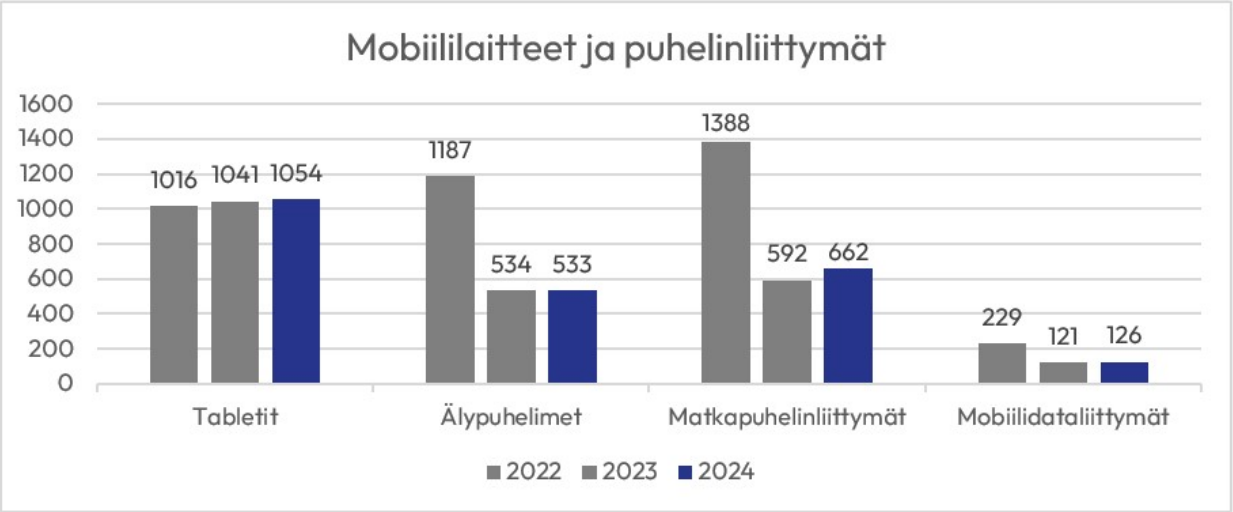

Kuva 5: Mobiililaitteet ja matkapuhelinliittymät

Hallinnassa olevien mobiililaitteiden ja niiden liittymien määrässä ei toteutunut merkittäviä muutoksia vuoden 2024 aikana. Älypuhelinten lisäksi käytössä on myös noin sata peruspuhelinta, jotka eivät ole mobiililaitehallinnan piirissä.

Tablettitietokoneiden määrä sisältää hallinnon ja varhaiskasvatuksen lisäksi myös valtuuston ja lautakuntien käytössä olevat laitteet.

Palvelinten määrä on pysynyt melko staattisena. Käytössä olevien fyysisten palvelinten määrä vuoden 2024 lopussa oli 16 fyysistä palvelinta ja 61 virtuaalipalvelinta (17 ja 56kpl vuonna 2023). Käyttöjärjestelmäversiot ovat pääosin Windows 2019 tasolla joitain poikkeuksia lukuun ottamatta. Palvelinten määrän odotetaan hieman kasvavan vuonna 2025 asiakaskunnalle tarjottujen konesalipalvelujen myötä.

Käyttäjätunnusten, sähköpostien ja tukipyyntöjen määrä kuvaa Varkauden kaupungin ICT ympäristön kokoa. Kuvan 6 pylväsdiagrammissa esitetään näiden lukumäärä.

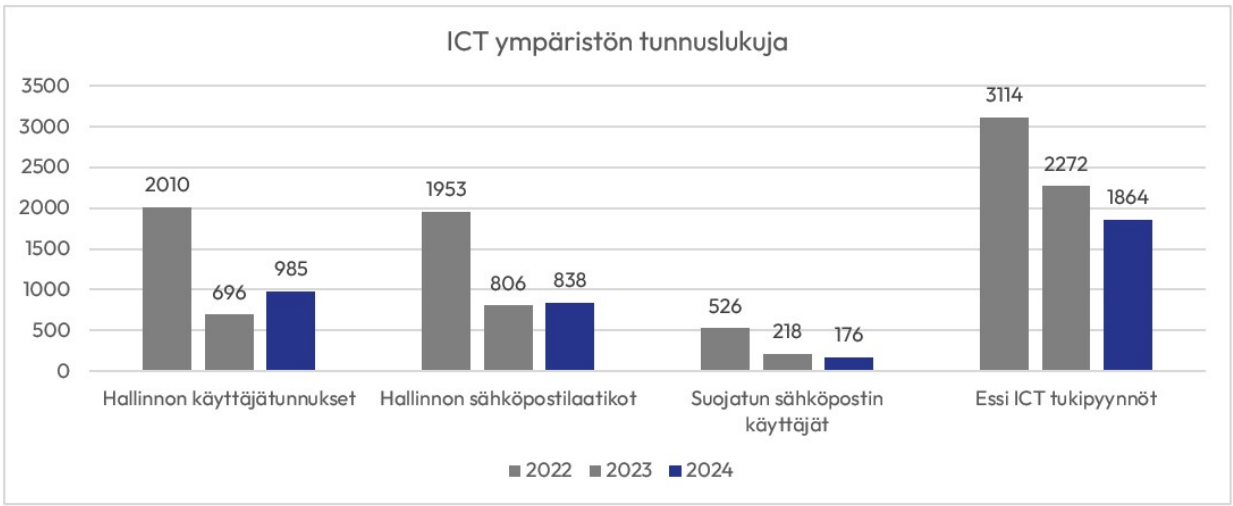

Kuva 6: Käyttäjätunnukset, sähköpostit ja ICT tukipyynnöt

Kuvan 6 pylväsdiagrammista voidaan havaita, että ICT tunnusluvuissa ei toteutunut kovin merkittäviä muutoksia edellisvuoteen verrattuna. Käyttäjätunnusten määrä lisääntyi mm. työllisyysalueen tunnusten myötä. Tämän lisäksi tunnuslukuihin on otettu mukaan ylläpito-tunnusten määrä.

Hallinnon sähköpostien kokonaismäärä kuvastaa henkilökäyttäjien sähköpostilaatikoiden lukumäärää, mutta ei sisällä esimerkiksi jakelulistoja. Samalla lukema kuvastaa O365 pilvestä hankittujen Microsoft lisenssien käyttäjämäärää hallinnon puolella. Suojatun sähköpostin käyttäjämäärä laski edelleen, tarpeettomiksi jääneiden lisenssien poiston myötä.

2.6 TIETOJÄRJESTELMÄT

Varkauden kaupungin hyväksyttyjen kokonaisarkkitehtuuriperiaatteiden mukaisesti tietojärjestelmien ja sovellusten ei tule olla sidottuja suljettuihin teknologiaratkaisuihin eikä yksittäisiin tuotetoimittajiin.

Varkauden kaupungin tietojärjestelmät ovat koottu tietohallinnon ylläpitämään organisaation tietojärjestelmäsalkkuun. Katsauskauden lopussa Varkauden kaupungin käyttämiä tietojärjestelmiä on yhteensä 88 (taulukko 1).

Taulukko 1: Tietojärjestelmien määrä

Tunnusluku	2022	2023	2024
Tietojärjestelmät (kaikki)	139	88	86
Tietojärjestelmät, pilvipalveluissa	99	58	56
Kriittiset tietojärjestelmät	22	11	12

Tietojärjestelmät on luokiteltu sen mukaan, kuinka kriittisiä ne ovat palvelutoiminnan näkökulmasta. Mitä kriittisempi järjestelmä on kyseessä, sitä tarkemmin tietoturvasta, tietosuojasta ja jatkuvuudenhallinnasta on huolehdittava. Muutostilanteissa tietojärjestelmien kriittisyys huomioidaan aina.

Tiedon käytettävyys, eheys, laatu ja luottamuksellisuus ovat perusedellytykset toiminnalle, minkä vuoksi tietoturva ja tietosuoja ovat keskeisiä näkökulmia tietojenkäsittelyn osana. Tietojen luokittelu julkisiksi tai salaisiksi vaikuttaa myös merkittävästi tiedon käsittelyyn. Rekisterinpitäjänä kaupunki huolehtii siitä, että käsiteltävät tiedot suojataan asianmukaisesti.

Tallennettuja henkilötietoja, käyttöoikeustietoja, sekä muita turvallisuuden kannalta kriittisiä tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja vain niiden työntekijöiden toimesta, joiden työnkuvaan

se kuuluu. Usein henkilötietojen käsittelyyn osallistuu kumppani, esimerkiksi tietojärjestelmän toimittaja. Kumppani käsittelee vain sellaista henkilötietoa, mikä on tarpeen palvelun toimittamisessa. Kun henkilötietojen käsittelyyn liittyy sopimuskumppani, henkilötietojen käsittelystä sovitaan kirjallisesti sopimuksessa.

2.7 TIETOVARANNOT JA TIETOVIRRAT

Varkauden kaupungin tietovarannot on kuvattu tiedonhallintalain mukaiseen tiedonhallintamalliin, joka on organisaation sisäinen dokumentaatio tiedonhallinnan nykytilasta. Tietovarannot on linkitetty tiedonohjaussuunnitelman mukaisiin prosesseihin ja tietojärjestelmiin, joilla tietoja käsitellään. Tiedonhallintamalli parantaa kaupungin tiedonkäsittelyn kokonaiskuvan ymmärtämistä ja auttaa huomioimaan muutoksissa tiedonohjauksellisesti tärkeät asiat.

Vuoden 2024 aikana tiedonhallintamalliin tehtiin viimeiset muutokset Pohjois-Savon hyvinvointialueelle siirtyneiden tietovarantojen osalta. Tiedonhallintamallia päivitetään vuoden 2025 aikana niin, että se sisältää myös työllisyysalueen tietovarannot.

Kaupungin julkisilla verkkosivuilla on aihealueittain ja tietoaineistoittain kerrottu, mitä tietoja kunta kerää ja miten henkilö voi omia tai julkisia tietoja tarkastella (asiakirjajulkisuuskuvaus). Kuvauksissa on mm. linkitykset sähköisiin asiointipalveluihin ja sähköisiin tietopyyntölomakkeisiin.

Palveluiden tuottamisessa käsiteltävät henkilötiedot saadaan pääsääntöisesti asiakkaalta itseltään tai eri viranomaisilta. Toisille rekisterinpitäjille henkilötietoja luovutetaan ainoastaan asianomaisen suostumuksella tai lainsäädännön perusteella. Tarkemmin henkilötietojen siirrot on kerrottu tietosuojaselosteissa kaupungin verkkosivuilla.

2.8 ASIAKIRJAHALLINTO JA ARKISTOTOIMI

Asiakirjahallintoa työllisti vuonna 2024 TE-palvelut 2024-uudistus. Keskusarkistossa laadittiin siirtyville palveluille tiedonohjaussuunnitelma KEHA-keskuksen toimittamien dokumenttien pohjalta ja suunniteltiin asianhallintaan sekä arkistotoimeen liittyviä käytännön asioita. Suunnittelu ja toteutus jatkuvat vuodelle 2025.

Yhteistyötä jatkettiin hyvinvointialueen kanssa sosiaalitoimen tietopalvelun osalta.

Analogisen aineiston määrä lisääntyi keskusarkistossa 100 hyllymetriä johtuen Kangaslammin koulun ja Käpykankaan palvelukeskuksen aineiston siirrosta kaupungintalon päätearkistoon.

Asiakirjahallinnon lähi- ja päätearkistoissa on asiakirjoja n. 1,8 hyllykilometrin verran. Kuvassa 7 olevan vuoden 2024 hävitettävän tietosuojajätteen luvuissa ovat mukana kaupungin kaikki toimialat.

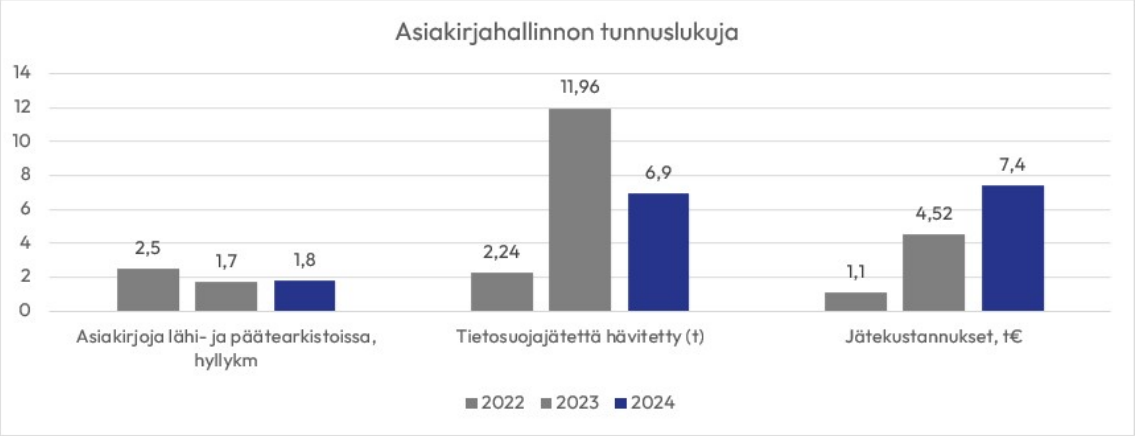

Kuva 7: Asiakirjahallinnon ja arkistotoimen tunnuslukuja vuodelta 2024

Päätearkistojen analogisen aineiston digitointia jatkettiin omana työnä ja tavoitteena saada digitoiduksi perusopetuksen päättötodistukset ja ammatillisten opintojen tutkintotodistukset vuonna 2025. Kansallisarkiston antaman määräyksen mukaan 1.1.2022 alkaen muodostuvat asiakirjat arkistoidaan yksinomaan sähköisessä muodossa. Lähivuosina on tavoitteena saada prosessit sähköisiksi, jotta paperisten lomakkeiden käsittelystä/arkistoinnista päästään eroon.

Uusi arkistointilaki on lausuntokierroksella alkuvuonna 2025 ja tulee voimaan vuoden 2025 aikana. Se tulee korvaamaan nykyisen arkistolain vuodelta 1994. Tiedonhallintalautakunta antoi suositukset mm. tiedonhallinnan muutosvaikutusten arvioinnista, tiedonhallintamallista ja automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotosta ja käytöstä.

Asiakirjahallinto vastasi edelleen kuntalaisten tietopyyntöihin. Varkauden kaupungille kohdistetut tietopyyntömäärät näkyvät kuvassa 8.

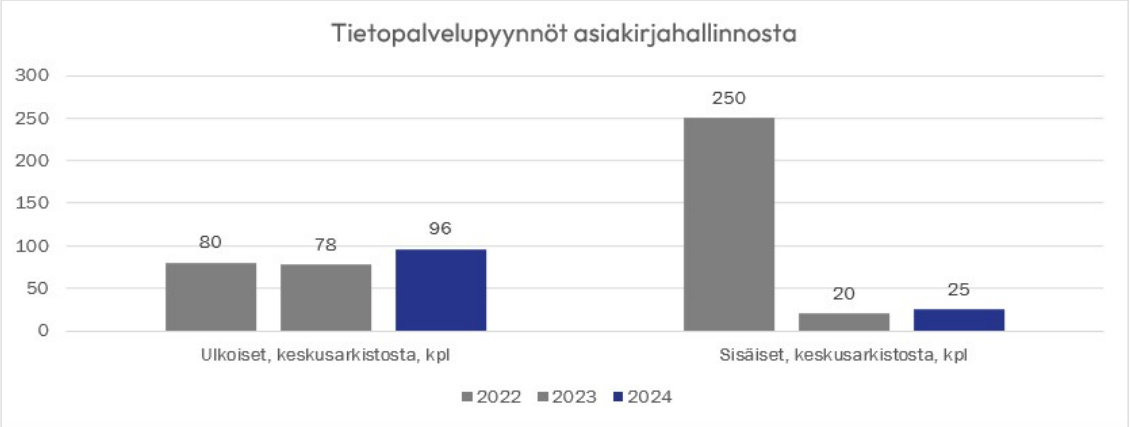

Kuva 8: Tietopyyntöjen määrä asiakirjahallinnosta

Tietopyyntöjen lukumäärä on pysynyt suurin piirtein edellisvuoden tasolla.

3 MERKITTÄVIMMÄT MUUTOKSET 2024

3.1 TIETOVERKKOUUDISTUS JA ICT KUMPPANIN VAIHTO

Tietohallinto kilpailutti ICT kumppaninsa loppuvuonna 2023. Kilpailutuksen voitti DataEnter Oy. Kilpailutuksen lopputuloksena aloitettiin muutoshanke, jossa pitkään in-house kumppanilta, Istekki Oy:lta hankitut tietohallintopalvelut siirtyivät DataEnter Oy:lle. Käytännössä tämä tarkoitti mm. palomuuripalveluita, niihin liittyviä etätyöratkaisuja (kuten vpn), mutta myös tietoverkon ja palvelinten hallintaan liittyviä tukipalveluita. Istekki Oy:n palvelusopimus irtisanottiin joulukuussa 2023, jonka 6kk:n irtisanomisaika antoi aikatauluraamin muutokselle.

Muutos oli hyvin merkittävä erityisesti tietoverkkojen osalta. Kaupungin sisäverkkojen palvelut, esimerkiksi DNS ja DHCP palvelut siirrettiin kaupungin omaan hallintaan kumppanilta. Lisäksi Telialta hankittuja laajakaistayhteyksiä irtisanottiin ja tarpeen mukaan korvattiin langattomiksi yhteyksiksi. Muutoksilla saavutettiin kustannus säästöjä toistuviin kuukausi ja vuosikustannuksiin, joskin muutosten toteutumisesta toteutui myös kertaluonteisia kustannuksia. Kaikki Varkauden kaupungin sisäverkkojen reitityksetja tietoliikenne käännettiin kulkemaan uuden palomuurin kautta aikataulussaan, jolloin projekti valmistui kesäkuun 2024 lopussa. Samalla päättyi myös pitkäaikainen yhteistyö in-house kumppanin Istekki Oy:n kanssa.

Muutos työllisti tietohallintoa merkittävästi. Uuden yhteistyökumppanin DataEnter Oy:n kanssa käytiin viikkopalavereja vuoden alusta aina kesäkuun loppuun asti projektitehtävien edistämiseksi. Koska muutos oli tietoliikenne- ja tietojärjestelmien näkökulmasta hyvin merkittävä, siihen liittyi myös riskejä, erityisesti käyttökatkosten osalta. Muutos toteutettiin kuitenkin hallitusti ja hankkeen alusta lähtien toteutettiin vaikutusten- sekä riskien arviointia. Käyttökatkoksista tiedotettiin sisäisiä asiakkaita, eikä merkittäviä yllättäviä poikkeamia suunniteltuihin katkoksiin tai yliheittoihin toteutunut.

3.2 LAINSÄÄDÄNTÖ

Varkauden kaupunki seuraa muuttuvaa säätelyä ja pyrkii ylläpitämään vaatimukset konkreettisena osana jokapäiväistä toimintaa.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu useita tavoitteita digitaaliselle ja tehokkaalle julkiselle hallinnolle. Digitalisaatio nähdään osana kasvun kaavaa ja yhtenä tavoitteena on esimerkiksi siirtyä asteittain digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaiskanavana. Digi ensin-hanke on ollut kaupungilla tiiviissä seurannassa ja sen johdosta on suunniteltu toimenpiteitä vuodelle 2025.

EU:n tasolla puhuttaa Euroopan datastrategia ja siihen liittyvät ‘Big Five’ lainsäädäntöehdotusta, jotka ovat datahallinta-asetus (DGA), digimarkkinasäädös (DMA), digipalvelusäädös (DSA), tekoälysäädös (AIA) sekä datasäädös (DA). Osa lainsäädännöstä on jo tullut voimaan, osan lopullista hyväksymistä tai kansallista säätelyä vielä odotetaan.

Lainsäädäntökokonaisuudella pyritään tukemaan datan jakamista eri toimialojen ja EU-maiden välillä. Suurin vaikutus tällä lainsäädännössä on teknologiayrityksiin. Kuntatoimijana kiinnostavin on ollut tekoälysäädös, vaikka suuren riskin tekoälysovelluksia ei olekaan tällä hetkellä käytössä.

Toimialojen erityislainsäädännössä tapahtuu jatkuvia muutoksia, jotka vaikuttavat myös tiedonhallintaan. Esimerkiksi laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmistä ja akuutimmin laki TE-palveluiden järjestämisestä ovat aiheuttaneet ja aiheuttavat merkittäviä muutoksia tiedonhallintaan, ja kaikissa näissä muutosprojekteissa tietohallinnon työpanos on välttämätön. Lisäksi jäämme seuraamaan julkisuuslain uudistustyötä, jonka odotetaan valmistuvan ensi vuonna.

3.3 KEHITYSHANKKEET

TE-UUDISTUS: KESKI-SAVON TYÖLLISYYSALUEEN PERUSTAMINEN

Työllisyysalueuudistus oli merkittävin uudistushanke Varkauden kaupungilla vuonna 2024. Keski-Savon työllisyysalue vastaa vuoden 2025 alusta alkaen Varkauden ja Pieksämäen kaupunkien sekä Joroisten ja Leppävirran kuntien työllisyyspalveluista. Varkauden kaupunki on vetovastuussa Keski-Savon työllisyysalueen toiminnasta.

Tietohallinto oli mukana vahvasti koko vuoden ajan työllisyysalueen valmistelutyössä. Työllisyysalueelle perustettiin oma tietoverkko, toteutettiin tietoliikenne jokaisen kunnan toimipisteisiin, hankittiin ja asennettiin työvälineet, eli tietokoneet ja tarvittavat mobiililaitteet sekä verkkotulostimet. Siirtyvälle henkilöstölle luotiin käyttäjätunnukset sekä pääsyvaltuudet.

Taustalla käytiin kuukausittaisia kokouksia ja osallistuttiin Keha keskuksen webinaareihin, jotka auttoivat tulevassa muutoksessa. Taustalla testattiin ja toteutettiin integraatio ja pääsy Kehan kautta saataviin työllisyysalueen tietojärjestelmiin. Henkilöstösiirron mukana ei ollut mahdollista siirtää luovuttajaorganisaatiolta mm. vanhoja sähköposteja. Siten sähköpostimigraatiota ei uudistuksen aikana toteutettu. Siirtyvä henkilöstö aloitti täten työt 1.1.2025 työllisyysalueella ns. puhtaalta pöydältä, ilman siirrettyä vanhaa dataa. Kun dataa ei siirtynyt, ei myöskään ollut tarvetta arvioida siirrettävän datan tietosuojakysymyksiä.

VERKKOPALVELUIDEN KEHITTÄMINEN

Vuoden 2024 aikana verkkopalvelualustaan integroitiin tekoälyyn pohjautuva käännöstyökalu, jolla verkkosivujen sisältöjä pystytään samaan sivurakenteeseen pohjautuen kääntämään sekä englanniksi että venäjäksi. Käännöstyökalu mahdollistaa verkkosivujen varkaus.fi, visitvarkaus.fi ja soisalo-opisto.fi kääntämisen. Käännökset eivät ole automaattisia, vaan sisällöntuottaja tarkastaa ne ennen julkaisua. Työkalu kuitenkin helpottaa sisällöntuottajien työtä.

Lokakuussa otettiin käyttöön Matomo-analytiikkatyökalu, jonka avulla saadaan tietoa varkaus.fi verkkosivujen sisällöstä.

MUUT KEHITYSHANKKEET

Muita kehityshankkeita olivat mm. asiakaskunnalle toteutettu SOC/SIEM integraatio Varkauden kaupungin käyttämän ympäristön rinnalle. Varmistusratkaisua päivitettiin ottamalla käyttöön eri rakennuksessa sijaitseva pitkäaikaisvarmistamiseen tarkoitettu tallennussijainti, joka toteutettiin ns. Immutable tallennussijaintina. Toisin sanoen tallennussijaintina, jota ei pysty määrättynä ajanjaksona muuttamaan. Immutable tallennussijainti on suojattu muutoksilta ja salakirjoitukselta, täten se on hyvä suoja kiristyshaittaohjelmia vastaan. WLAN tukiasemaverkkoa laajennettiin uusilla tukiasemilla, sekä vanhentuneita laitteita päivitettiin uusiin.

Laitehankintakäytäntöjä on muutettu siten, että leasingin sijaan suositaan suorahankintaa. Tavoitteena muutoksella on pidentää laitteiden elinkaarta, mikä johtaa suoraan kustannus säästöihin, jos elinkaaren pidennyksessä onnistutaan. Leasing vaihtoehdossa laitteen elinkaari on tyypillisesti 3–4 vuotta. Laitehankintakäytännön muuttuessa ja vanhojen leasing sopimusten loppuessa on tullut lisäksi tarve arvioida laitteiden kierrätysmenetelmiä. Laitteita on mahdollista luovuttaa edelleen, esimerkiksi osallistamis- palkintoina/arvontoina (esim. digiturvaviikkoon osallistuminen) tai mahdollisten myyjäisten kautta. Edellytyksenä on, että tietohallinto on tietoturvallisesti tyhjentänyt laitteista kaikki tiedot ja että laitteiden luovuttamisesta tehdään luovutuksen saajan kanssa allekirjoitettu luovutus sopimus. Uutta laitteiden luovutuskäytäntöä kokeiltiin ensimmäistä kertaa vuoden 2024 digiturvaviikolla, missä lahjoitettiin pois elinkaarensa lopussa olleita tablettitietokoneita. Tietohallinto toteutti Digiturvaviikko -kampanjan intranet alustalla.

Hyvinvointialueuudistus toteutui juridisesti 1.1.2023. Varkauden kaupunki kuitenkin tarjosi mm. konesalipalveluita hyvinvointialueen käyttöön, koska palveluita, mm. konesalipalvelujen osalta ei ollut mahdollista toteuttaa välittömästi. Hyvinvointialueen muutoshanketta toteutti käytännössä hyvin suurelta osin Istekki Oy. Viimeiset hyvinvointialueen käytössä olevat palvelimet ja palvelut, joita tarjottiin Varkauden kaupungin konesalista, päättyivät kesäkuun lopussa 2024. Tietohallinto laskutti Istekki Oy:ta näistä palveluista niiden päättymiseen asti.

Tietohallinto toteutti asiakasorganisaatiolle merkittävän uudistuksen asiakkaan tietoympäristöön, jossa vanha palvelinympäristö laajalta osin siirtyi toimittajien pilvipalveluun. Muutos koski mm. taloushallinnon, varhaiskasvatuksen ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmiä. Näitä ei tarkemmin tässä tietotilinpäätöksessä tarkastella muuten, kuin siltä osin, että ko. uudistaminen, niihin liittyvä kilpailuttaminen sekä asiakasorganisaatiolle toteutettu viranomaisvalmistelu oli vahvasti tietohallinnon palvelusopimuksen kautta toteuttama ja siten työllisti erityisesti tietohallinnon johtamisen ja kehittämisen palveluita.

4 TIETOJEN KÄSITTELYN SEURANTA JA VALVONTA

4.1 TIETOTURVAUHAT

Kansainvälinen turvallisuustilanne on ollut epävakaa ja nopeasti muuttuva, jonka vuoksi myös kyberympäristön uhkataso on noussut. Kyberturvallisuus ja varautuminen ovat olleet esillä paljon mediassa.

Varkauden kaupungilla ilmoitettiin kahdesta tietoturvapoikkeamasta vuonna 2024. Toinen oli riskitasoltaan matala, mutta toinen koski Visma Oy:n tarjoamaa oppilaiden, opettajien ja vanhempien käytössä olevaa tietojärjestelmää. Kyseessä oli tietomurto, mikä kohdistui Visma Oy:n ylläpitäjätunnukseen. Tunnuksella oli ollut heikko salasana ja se oli onnistuttu murtamaan helposti, minkä jälkeen hyökkääjä oli päässyt järjestelmään kiinni. Visma on ollut niukka tiedostuslinjaltaan. Tietomurron uhreille ilmoitettiin tapahtuneesta tietosuoja-asetuksen edellyttämässä aikataulussa ja vaatimusten mukaisesti. Lisäksi tapahtuneesta ilmoitettiin tietosuojaviranomaiselle sekä tehtiin rikosilmoitus polisille.

Tietoturvapoikkeamien lukumäärä oli vähäinen vuonna 2024. Uskomme, että kaksivaiheisen tunnistautumisen käyttöönotolla on ollut tähän suoraa vaikutusta. Kaksivaiheinen tunnistautuminen on otettu lähes kaikkiin sähköpostilaatikoihin käyttöön, eikä vuonna 2024 toteutunut yhtään Varkauden kaupungin sähköpostilaatikon murtamista.

Kyberturvallisuuskeskus on vuonna 2024 aktiivisesti pitänyt yhteyksiä kuntiin ja muihin organisaatioihin. Varkauden tietohallinnon jäsen otettiin jäseneksi Traficomin kanavaan, joka on rakennettu nopean ja kriittisten asioiden tiedonvaihtoa silmällä pitäen.

Tietohallinto on kannustanut henkilökuntaa ilmoittamaan matalalla kynnyksellä epäilyttävistä sähköposteista ja muista tietoliikenteen ilmiöistä. Vuonna 2024 tietohallinto saikin hyviä ilmoituksia oman ja yhteistyöorganisaatioiden jäseniltä. Nopeat ja matalan kynnyksen ilmoitukset mahdollistivat sähköpostiympäristön ja muun verkkoinfrastruktuurin tarkastamisen monissa epäilyttävissä tilanteissa.

Henkilökunnan kannustaminen matalan kynnyksen ilmoittamiseen toimi menneenä vuotena hyvin. Varkauden kaupungin hallinnassa olevia sähköpostilaatikoita ei kaapattu vuoden 2024 aikana yhtään kappaletta.

4.2 TILANNEKUVAPALVELU, SOC/SIEM

Varkauden kaupungilla on ollut SOC/SIEM tilannekuvapalvelu käytössä keväästä 2021 lähtien. Ratkaisulla on saatu kyvykkyyttä mahdollisten tietomurtotapausten nopeaan havainnointiin ja reagointiin tietomurtojen tai muun haitallisen sisäverkossa tapahtuvan toiminnan estämiseksi. Tilannekuvapalvelu on olennainen osa aktiivista tietoturvan hyvän tason ylläpitämistä.

Palvelussa käsitellään keskimäärin noin 600 miljoonaa lokitapahtumaa kuukaudessa, joista vain pieni murto-osa siirtyy tutkittavaksi ja edelleen tietohallintoon selvitettäväksi (kuva 9).

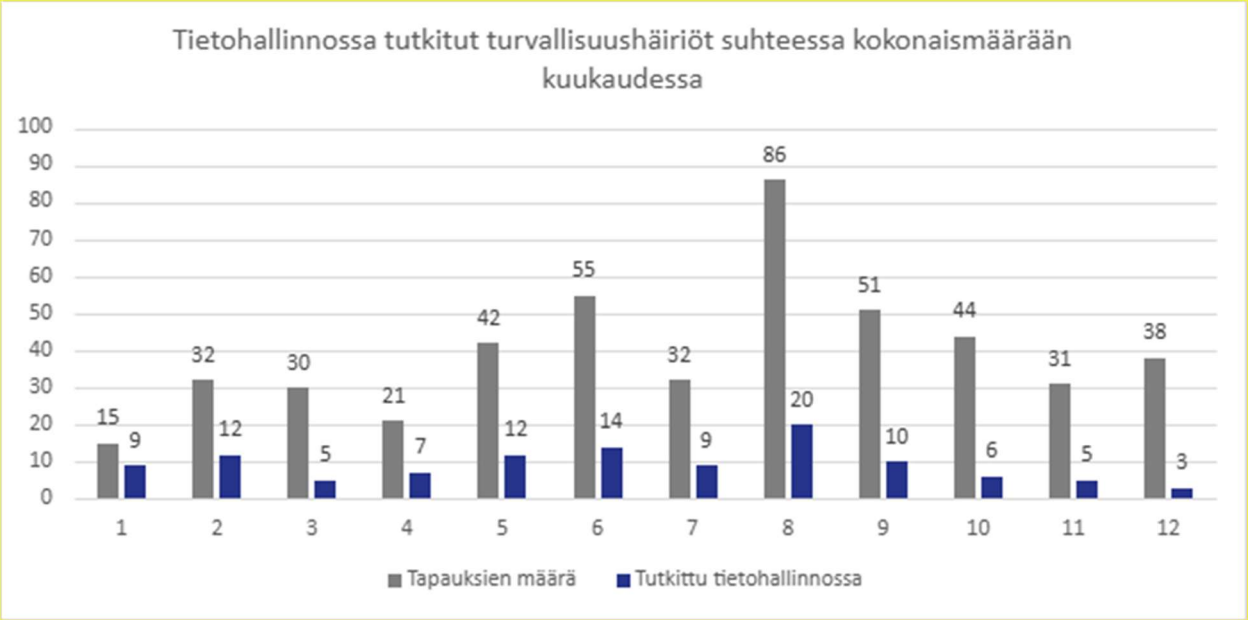

Kuva 9: Tilannekuvapalvelussa vuonna havaitut ja tietohallinnolle välitetyt lokitapahtumat

Tilannekuvapalvelussa analysoidaan koneellisesti noin 500 lokitapahtumaa sekunnissa. Suuri osa lokeista tunnistetaan turvalliseksi jo koneellisesti, mutta osa niistä nousee koneellisessa käsittelyssä sellaiseksi, jotka edellyttävät ihmisten toteuttamaa tutkintaa. Tilannekuvapalvelun henkilöstö analysoi nämä tapahtumat ja toteaa niistä merkittävän osan normaaliksi toiminnaksi. Tutkittavia tapahtumia nousi vuonna 2024 yhteensä 521 kpl (172 edellisenä vuonna), joista tietohallintoon eskaloitiin 114 tapausta (103 tapausta vuonna 2023).

Tutkittujen tapauksien kuukausittainen jakauma näkyy kuvassa 9. Tapahtumien suuren kasvun voi selittää keväällä 2024 tehtyjen verkkomuutosten, palomuurikumppanin ja laitteiston muutoksesta, sekä Joroisten liittymisellä Varkauden SIEM/SOC-ympäristöön. Joroisten liittymisen myötä seurattavien laitteiden määrä lisääntyi ja varsinkin Joroisten palomuurin lisääminen seurattaviin laitteisiin toi alussa paljon ylimääräisiä hälytyksiä. Varsinkin kuvan 9. elokuun piikissä on nähtävissä kuinka paljon uuden palomuurin lisääminen lokilähteeksi tuo lisää tapahtumia. Tapahtumat tasaantuivat palomuurien konfigurointien viilauksen jälkeen.

Kriittiseksi luokiteltuja tapauksia tuli 3 kpl, jotka kaikki olivat tietohallinnon omaa tarkoituksenmukaista toimintaa. Normaalin protokollan mukaan vastaavista toimista ilmoitetaan valvontaan ennakkoon. Ennakkoon ilmoitetuista muutoksista ei nouse tietohallinnolle eskaloitua tapausta. Toisaalta vaikka nämäkin kriittiset tapaukset, jotka johtuivat normaalista operatiivisesta toiminnasta, nousivat palvelussa hälytykseksi, niin se kertoo järjestelmän toimivan luotettavasti. SOC/SIEM palvelua ja seb prosesseja kehitetään jatkuvasti tehokkaampaan suuntaan ja turhat tapahtumahälytykset vähenevät jokaisen kehitysaskeleen myötä. Toisaalta järjestelmä, josta ei tule hälytyksiä lainkaan ei sellaisena ole paras mahdollinen, sillä silloin saatetaan unohtaa, kuinka tositapauksessa tulisi toimia.

Tilannekuvapalvelun hinnoittelusta on aiheen nostaa esille Kuntien Tieran uusi hinnoittelumalli, jossa SOC/SIEM palvelussa ihmisten toimesta tutkittaville tapahtumille asetettiin katto. Varkauden tietohallinto vastusti jyrkästi uutta hinnoittelumallia ja onnistui sopimaan toistaiseksi vanhan mallin jatkumisesta, missä ei rajoiteta hinnoittelulla tutkittavien tapausten määrää. Mikäli uutta hinnoittelumalli olisi otettu käyttöön Varkauden kaupungille, palvelun kustannukset olisivat nousseet merkittävästi vuonna 2024. Nyt kustannukset pysyivät budjetoidulla tasolla. Mikäli palvelun hinnoittelu muuttuu radikaalisti jatkossa Kuntien Tieran toimesta, palvelu todennäköisesti joudutaan kilpailuttamaan.

4.3 REKISTERINPITÄJÄN VASTUUT JA VELVOLLISUUDET

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen tultua voimaan pelkkä vaatimuksenmukaisuus ei enää riitä, vaan rekisterinpitäjän on pystyttävä osoittamaan, miten se on varmistanut tietosuojavelvollisuuksien toteutumisen toiminnassaan. Tämän osoitusvelvollisuuden vuoksi tietotilinpäätöksessä käydään läpi nyt tietosuojalainsäädännön asettamia vaatimuksia ja kaupungin toimenpiteitä vuonna 2024.

REKISTERÖIDYN OIKEUKSIEN TOTEUTTAMINEN

Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen on yksi rekisterinpitäjän päävelvollisuuksista. Tietosuoja on yksityiselämän suojaamista, ja siihen kuuluu oikeus omiin henkilötietoihin. Rekisterinpitäjällä on velvollisuus tunnistaa rekisteröidyn henkilöllisyys, kun hän käyttää oikeuksiaan. Lisäksi rekisterinpitäjä on velvollinen tiedottamaan avoimesti henkilötietojen käsittelystä jo ennen käsittelytoimien aloittamista.

Varkauden kaupungin verkkosivuille on kerätty tietosuojaan ja rekisteröidyn oikeuksiin liittyvä tiedotettava materiaali. Tietosuojaselosteet vastaavat tietosuoja-asetuksen tiedonantovelvoitteita ja ne ovat saatavilla julkisilla verkkosivuilla, intrassa, sähköisissä asiointipalveluissa tai palvelupaikoissa rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseksi.

Omien henkilötietojen tarkastamista ja oikaisua voi pyytää Varkaudessa sähköisesti. Tietopyyntölomakkeet löytyvät Varkauden kaupungin verkkosivuilta ja pyyntö päätyy kaupungin kirjaamoon. Vuonna 2024 tietopyyntöjen määrä väheni huomattavasti johtuen hyvinvointialuemuutoksesta ja esimerkiksi sähköisesti tietopyyntöjä saapui alle kaksikymmentä. Tietopyyntöjä menee jonkin verran myös kirjaamon ohi suoraan toimialoille. Tarkemmin tietopyyntöjen kokonaismäärä on kuvattu edellä arkistotoimen osuudessa, kuvassa 8. Tietosuojavastaavan työpanosta tai ohjeistusta ei tarvittu tietopyyntöjen käsittelyä varten vuonna 2024.

Yleisesti pyynnöt ovat toteutettavissa, mutta joskus rekisterinpitäjä voi vastata pyyntöön kielteisesti, jolloin rekisteröity saa kieltäytymistodistuksen perusteluineen. Rekisteröity voi valittaa päätöksestä tietosuojavaltuutetun toimistoon. Tietopyynnöistä osa on ollut hyvin laajoja

(esimerkiksi ADHD-tutkimuksia varten) ja tietojen kerääminen on vienyt usein monen ammattilaisen työaikaa runsaasti.

ILMOITUSVELVOLLISUUS

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjällä on ilmoitusvelvollisuus, joka koskee henkilötietojen luottamuksellisuuden vaarantavia tietoturvapoikkeamia. Rekisterinpitäjän tulee ilmoittaa rekisteröidylle, jos hänen henkilötietonsa ovat vuotaneet ulkopuolisille luvattomasti. Ilmoitus on tehtävä, jos tietoturvaloukkaus todennäköisesti aiheuttaa suuren riskin yksilön oikeuksille ja vapauksille. Rekisterinpitäjän tulee antaa tapauksen selvityksestä tieto myös tarvittaville viranomaisille 72 tunnin sisällä. Yhteistyövelvoitteen mukaisesti tietosuojavastaava on vastuussa lisäselvitysten antamisesta, jos valvontaviranomainen sitä pyytää.

Vuonna 2024 Varkaudessa on ilmoitettu rekisteröidyille ja tietosuojavaltuutetun toimistoon yhdessä tietomurtotapauksessa, jossa Visma Oy:n tietojärjestelmään onnistui syksyllä 2024 murtautumaan ulkopuolinen taho. Tunnus, jolla järjestelmään murtauduttiin, oli Visman kanssa yhteistyössä tehdyn tutkinnan perusteella suurella todennäköisyydellä Visman luoma pilvipalvelun ylläpitotunnus. Tutkinnan toisena tuloksena voitiin todeta tunnuksen salasanan olleen helppo, koska tunnus oli onnistuttu murtamaan 39 yrityskerralla. Kaikille tietomurron uhreille ilmoitettiin tapauksesta viranomaisten määräämässä aikaikkunassa.

Tietohallinto on kannustanut henkilökuntaa ilmoittamaan matalalla kynnyksellä epäilyttävistä sähköposteista ja muista poikkeamista. Vuonna 2024 tietohallinto saikin hyvin ilmoituksia oman ja yhteistyöorganisaatioiden jäseniltä. Nopeat ja matalan kynnyksen ilmoitukset mahdollistivat sähköpostiympäristön ja muun verkkoinfrastruktuurin tarkastamisen monissa epäilyttävissä tilanteissa. Ilmoitusten pohjalta tietohallinto pystyi nopeasti varoittamaan henkilökuntaa ja yhteistyökumppaneitaan tarpeen mukaan.

Varkauden kaupungin työntekijöiden käytössä on sähköinen tietoturvailmoituslomake. Vuonna 2024 ilmoitettiin sähköisellä lomakkeella yhteensä 2 tietoturvapoikkeamasta (6kpl, v. 2023).

Kannustamme edelleen ilmoittamaan tavalla tai toisella jokaisesta pienestäkin tietoturvahavainnosta, sillä ilmoitukset ovat oleellinen osa tietoturvauhkien tilannekuvan muodostamista. Parhaimmillaan käytänteitä voidaan muuttaa ja riskejä pienentää ennakoivasti ilmoitusten avulla.

KÄSITTELYN OIKEUSPERUSTA JA KÄYTTÖTARKOITUSSIDONNAISUUS

Tietosuojalainsäädäntö edellyttää, että henkilötietojen käsittelylle on aina nimetty oikeusperusta. Varkauden kaupunki rekisterinpitäjänä huolehtii, että henkilötietoja käsitellään vain asianmukaisin edellytyksin ja että tietojenkäsittelyn tarkoitus määritellään jo ennen kuin tietoja ryhdytään käsittelemään.

Oikeusperusta on ollut käsittelyssä useasti työllisyys- ja maahanmuuttopalveluissa sekä TE24-muutoksessa. Kun suunnitellaan jatkon toimintamalleja eri viranomaisten välille, on myös käsittelyn käyttötarkoitussidonnaisuus ja oikeusperusta tarkasti kirjattava.

SISÄÄNRAKENNETTU JA OLETUSARVIOINEN TIETOSUOJA

Varkauden kaupungilla on käytössä sähköinen oppimisympäristö, jossa on koulutusmateriaalia henkilöstölle tietoturvasta ja tietosuojasta, sekä räätälöityä koulutusmateriaalia perusopetukselle, varhaiskasvatukseen sekä luottamushenkilöille. Suoritustaso pysyi tänäkin vuonna muistutuksien ansiosta korkealla. Yhteensä Navisec kurssin suorittaneita oli 560 ja kun työsuhteessa oli 625 henkilöä, suoritusprosentiksi muodostui 90 % (aikaisemmin 83 %, katso kuva 10).

Kuva 10. Henkilöstön tietoturva- ja tietosuojakurssien suoritusprosentit vuosittain

Järjestelmästä lähetettiin syksyn aikana muistutusviestit suorittamattomista kursseista, mikä teki kurssille siirtymisestä ja aloittamisesta helppoa.

Tietoturva- ja tietosuojasitoumus hyväksytettiin koko henkilöstöllä uudestaan vuoden 2024 aikana. Sitoumus hyväksytään samassa koulutusympäristössä, jossa tehdään myös tietoturvakurssit. Joulukuussa sitoumuksen oli hyväksynyt yli 90 % henkilöstöstä eli kaikki järjestelmään päätyneet henkilöt.

Varkauden kaupunki tarttui jälleen lokakuussa Digi- ja väestötietoviraston haasteeseen ja osallistui Digiturvaviikkoon. Digiturvaviikolla tarkoituksena on muistuttaa tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvästä ohjeistuksesta ja aktivoida henkilökuntaa toimimaan näiden ohjeistusten mukaisesti. Tietohallinnon käytäntöjä on päivitetty siten, että elinkaarensa päättäneitä laitteita on mahdollista luovuttaa eteenpäin, kunhan ne on ensin tyhjennetty kaikesta kaupungin omistamasta tiedosta. Henkilöstöä aktivoitiin osallistumaan digiturvaviikkoon tällä kertaa pienen porkkanan avulla. Osallistumisesta digiturvaviikkoon jaettiin palkintoina käytöstä poistettuja ja tiedoista tyhjennettyjä tablettitietokoneita.

Asiantuntijoiden tietoturva- ja tietosuojaosaamista pidetään yllä ulkopuolisen koulutuksen, seminaarien ja verkostojen kautta. Tietohallinnosta ja toimialoilta osallistuttiin vuonna 2024 VAHTI-seminaareihin sekä kyberturvallisuuskeskuksen järjestämiin julkisiin verkkolähetyksiin.

Tietohallinto pyrkii vuosittain harjoittelemaan jotakin osa-aluetta palautumisen, tietoturvan tai muun erikoistilanteen saralta. Vuonna 2024 saatiin käyttöön muuntumaton pitkäaikaisvarmuuskopiokohde. Tietohallinto harjoitteli syksyllä 2024 palvelimen palatusta uudesta pitkäaikaisesta varmuuskopiointi säilöstä.

Varkauden kaupungin tietoturvan ja tietosuojan kehittämistä ohjaa vuosikello. Vuoden 2024 vuosikellon tehtävät saatiin toteutettua kolmea lukuun ottamatta, mikä kertoo vakiintuneista käytänteistä ja suunnitelmallisesta etenemisestä. Vuosikelloon sisältyy esimerkiksi tarkastuksia rekisteröityjen ilmoitusvelvollisuuden noudattamiseen, pääsynhallintakäytäntöihin ja dokumentteihin, harjoittelut, koulutukset, auditoinnit ja muita tarkempia vuodelle suunniteltuja tehtäviä.

Riskienhallinta ja riskien arviointi pyritään saamaan osaksi normaalia työtä. Tietoturvan ja tietosuojan näkökulmasta tarpeelliset suojatoimet on suhteutettava henkilötietojen käsittelystä rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille aiheutuvaan riskiin. Vaikutustenarviointeihin käytetään tietosuojavaltuutetun toimiston työkalua, jolloin kaikki arvioinnit saadaan toteutettua yhdenmukaisesti. Tietosuojan vaikutusten arviointi on osa projektien ja muutosten laajempaa riskiarviota. Vaikutustenarvioinnin ja projektinhallinnan yhtenäistämistä jatkamme tulevana vuonna, johon lisävärinsä antaa tekoälysovelluksien käyttöönotot.

TIETOTURVA- JA TIETOSUOJAORGANISAATIO JA VASTUUT

Varkauden kaupungin tietoturva- ja tietosuojaryhmä on toiminut aktiivisesti yhdenmukaistaen eri toimialojen käytänteitä, jakaen tietämystä ja luoden uusia toimintamalleja kaupungin työntekijöille. Vuonna 2024 ryhmä kokoontui 8 kertaa. Tietosuojavastaava toimii ryhmän puheenjohtajana ja toimintaan kutsuttiin jäsenet myös hyvinvoinnin ja kasvatuksen sekä tekniseltä toimialalta. Tietoturva- ja tietosuojaryhmään kuuluu kuusi henkilöä.

Henkilöstö vastaa omalta osaltaan ohjeiden noudattamisesta. Jokaisella on vastuu omaan tehtäväänsä liittyvän tietosuojan toteuttamisesta sekä tiedon ja tietojärjestelmien asianmukaisesta käytöstä. Tarkemmin roolit on kirjattu tietoturva- ja tietosuojapolitiikkaan. Jokaisen vastuulla on lisäksi tietoturvallisuuteen ja tietosuojaan liittyvien poikkeamien tai uhkien ilmoittaminen välittömästi sähköisellä lomakkeella, ICT-tukeen, esimiehelle tai tietosuojavastaavalle.

Viime kädessä tietosuojasta vastaa kaupungin johto. Varkauden kaupungin tahto on tehdä jatkossakin työtä henkilötietojen käsittelyn läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja käsittelyä koskevien periaatteiden noudattamiseksi kaikessa kaupungin toiminnassa.

5 TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Työllisyysalueen perus ICT palvelut saatiin otettua käyttöön vuoden 2025 alkuun mennessä. Työllisyyspalveluilla on kuitenkin omia erityistarpeita, jotka eivät kuulu KEHAn tarjoamien palveluiden piiriin. Yksi tällaisista palveluista on työllisyysalueen ja asiakkaiden väliseen viestintään tarvittava ratkaisu. Parhaiten toimintaa tukeva ratkaisu on Elisan Ring palvelu, jonka käyttöönotto alkaa vuoden 2025 alussa. Palvelun käyttöönotto vaatii useamman kuukauden mittaisen projektin ja sen uskotaan valmistuvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla.

Tietohallinto on sopinut asiakaskunntansa kanssa konesalipalvelujen käyttöönotosta. Käyttöönotto oli tarkoitus toteutua jo vuoden 2024 puolella, mutta se viivästyi teknisten haasteiden johdosta. Haasteisiin on löytynyt ratkaisu ja käyttöönotossa päästään etenemään alkuvuonna 2025. Asiakkaalle toteutettavien palvelinten määrä on korkeintaan muutamia palvelimia.

Tietohallinto toteuttaa myös toiselle asiakkaalleen tietoturvapalveluiden (SOC/SIEM) käyttöönoton. Myös tämä hanke arvioidaan saatavan valmiiksi alkuvuonna 2025. Varkauden SOC/SIEM palvelun rinnalle perustetaan uutta kumppania varten rinnakkainen palvelu. Uusi lokiympäristö on hieman Varkauden kaupungin omaa lokimäärää suurempi.

Varkauden kaupungin käytössä olleen etäleimaus- ja työajanseurantajärjestelmän elinkaari päättyy ja järjestelmän toimittaja on irtisanonut palvelun 31.3.2025 mennessä. Korvaavaa ratkaisua etäleimauksiin etsitään, mutta sen käyttöönotto ei välttämättä ehdi samaan hetkeen, kun vanhan järjestelmän käyttö lakkaa. Työantaja on lakisääteisesti velvollinen ylläpitämään työajanseurantajärjestelmää, joten sellainen hankitaan ja otetaan käyttöön mahdollisimman pian.

Vuoden 2025 ollessa kuntavaalien vuosi, mikä tarkoittaa sitä, että luottamushenkilöstön työvälineet tulevat uusintaikään. Luottamushenkilöstön käytössä on ollut tablettitietokoneita, joiden tuki ja hallinta on ollut sopimuskumppanilla. Tietohallinto selvittää mahdollisuuden oman hallintasovelluksen käyttöönottoon. Tämän mahdollisesti toteutuessa, luottamushenkilöstön työvälineet ja niihin liittyvä tuki voisi toteutua kokonaan kaupungin tietohallinnon toimesta. Yleisesti ottaen, kaikessa toiminnassa tulee arvioida kustannustehokkuutta jatkossakin.

Tietohallinnon liisaamien laitteiden osalta vuosi 2025 on poikkeuksellinen. Liisatuista laitteista mm. pöytätietokoneet ja kannettavat, leasing aika on päättymässä noin 450 laitteelta. Vaihtoehtoina on laitteiden korvaaminen uudella, jatkovuokraus tai lunastaminen. Todennäköisesti kaikkia vaihtoehtoja tarvitaan. Painotukset eri vaihtoehtojen osalta tarkentuvat vuoden 2025 aikana.

26 § VRK/136/02.02.02/2025
ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2024

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 26
Tarkastuslautakunta 14.5.2025 § 65

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos kunnan taseessa on kattamatonta ali jäämää, tarkastuslautakunnan tulee lisäksi arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä.
Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunginvaltuuston tilinpäätöskokous on 26.5.2025.
Tarkastuslautakunta on valmistellut vuodelta 2024 annettavaa arviointikertomusta kevään 2025 kokouksissaan. Arviointikertomus on allekirjoitettu kokouksessa 14.5.2025 ja esittää sen kaupunginvaltuustolle kokouksessa 26.5.2025.

Puheenjohtaja:

Tarkastuslautakunta hyväksyy arviointikertomuksen vuodelta 2024.

Tarkastuslautakunta päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto päättää:

– merkitä tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2024

– pyytää kaupunginhallitusta antamaan valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta syyskuun loppuun mennessä 2025.
Tarkastuslautakunta päättää lähettää arviointikertomuksen tiedoksi kaupunginhallitukselle, kasvun ja oppimisen lautakunnalle, tekniselle lautakunnalle sekä hyvinvoinnin edistämisen lautakunnalle.

Päätös: Ehdotuksen mukaisesti.

_____

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 26

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja esittelee arviointikertomuksen kokouksessa.

Vuoden 2024 arviointikertomus on esityslistan liitteenä.

Tarkastuslautakunta: Kaupunginvaltuusto päättää:

– merkitä tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2024

– pyytää kaupunginhallitusta antamaan valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta syyskuun loppuun mennessä 2025.

Tarkastuslautakunta päättää lähettää arviointikertomuksen tiedoksi kaupunginhallitukselle, kasvun ja oppimisen lautakunnalle, tekniselle lautakunnalle sekä hyvinvoinnin edistämisen lautakunnalle.

Päätös:

VARKAUDEN KAUPUNGIN ARVIOINTIKERTOMUS 2024

VARKAUDEN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

SISÄLLYS

Sisällys....1
Puheenjohtajan katsaus....2
1 Tarkastuslautakunta....3
1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät....3
1.2 Kokoonpano ja esteellisyydet....4
1.3 Tarkastuslautakunnan toiminta....5
1.4. Ulkoinen ja sisäinen tarkastus....6
2 Varkauden kaupunkistrategia....7
3 Henkilöstö....9
3.1 Organisaatiouudistus ja kaupunkistrategia.....9
4 Toiminnallisten tavoitteiden arviointi....10
4.1 Hallinto ja elinvoima....11
4.2 Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala....13
4.3 Tekninen toimi....18
5 Taloudellisen tavoitteiden arviointi....20
5.1 Tilikauden toteuma....20
5.2 Talouden keskeiset tunnusluvut....23
5.3 Talouden tasapaino....26
6 Kaupunkikonserni ja tytäryhtiöt....27
6.1 Merkittävimmät tytäryhtiöt....27
6.2 Omistajaohjaus ja konsernivalvonta....33
6.3 Konsernitalous....35
7 Vuoden 2023 arviointihavaintojen jälkiseuranta....38

PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja tasokkaiden palvelujen tuottaminen voi pitkällä tähtäimellä perustua vain kestävällä pohjalla olevaan talouteen.

Talouden osalta strategiassa todetaan, että kaupunki näkee tasapainoisen talouden tärkeänä vetovoimatekijä. Vahva talous turvaa osaltaan laadukkaiden palveluiden tuottamisen ja tarjoamisen alueen asukkaille ja elinkeinoelämälle. Lisäksi todetaan, että kaupunki toteuttaa pitkäjänteistä talouspolitiikkaa, jolla kaupungin talouden tasapainotilaa parannetaan.

Tulosennusteet Kuntalain mukaan taloussuunnitelman tulisi olla tasapainossa tai ylijäämäinen. Vuosien 2025-2027 talousarviossa esitetyt tulokset ovat yhteensä -5 M€. Vuoden 2024 lopussa oleva edellisten vuosien ylijäämää 17,1 M€ riittää kattamaan ennusteen mukaiset tappiot. Lainamäärä on kasvamassa 110 M:sta 136 M€:oon vuoden 2027 loppuun mennessä.

Lainamäärän kasvu ja lainanhoitokyky Lainamäärän pidemmällä aikajaksolla jatkuvasti kasvaessa voidaan puhua velkaperusteisesta ylläpidosta. Kaupungin lainanhoitokyky on heikko, mikä vaikuttaa siihen, että lainamäärän kasvuun tulee kiinnittää erityisen paljon huomiota.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet ovat perustuneet suurimmalta osin verojen korotuksiin. Vuodelle 2024 oli suunniteltu kustannussäästöjä 0,8 M€ ja verojen korotuksia 2,5 M€. Samalla mallilla mennään vuonna 2025.

Kaupunkikonserni Kaupunginhallitus vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta, konsernijohtamisen organisoinnista ja konsernivalvonnasta (hallintosääntö 18 luku §1). Kaupungin tytäryhtiöillä on iso merkitys kaupunkikonsernissa ja kaupunki on tytäryhtiöille suuri lainanantaja tai takaaja. Hallintosäännön mukaan konsernijohto antaa valtuustolle puolivuosittain/neljännesvuosittain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä. Kaupungin talouden suunnittelun kannalta neljännesvuosittain raportointi olisi suotavaa.

Valtuuston iltakouluissa ja seminaareissa valtuutetuille annetaan tärkeää tietoa isojen päätöstenteon pohjaksi. Näihin osallistuvien valtuutettujen määrä on kuitenkin ollut huomattavasti vähäisempää kuin valtuuston kokouksiin osallistuvien määrä. Päätöksen teon parantaminen ja päätöksiin sitouttaminen edellyttää iltakoulujen ja seminaarien toimintaperiaatteiden muuttamista/kehittämistä.

Osakeyhtiöiden hallitukset Kaupunginhallituksen nimetessä ehdokkaita tytäryhtiöiden hallituksiin tulee huomioida kuntalain § 47, minkä mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Tätä lakia noudattamalla varmistetaan, että osakeyhtiöiden hallitukset koostuvat osaavista henkilöistä.

Valtuuston kokoukset Seuraavalle valtuustokaudelle on tulossa useita uusia valtuutettuja (35:stä valtuutetusta 15 on uusia). Valtuuston kokouksissa toimintaympäristön tulee olla sellainen, että jokainen uskaltaa nostaa tarpeelliseksi katsomiaan asioita esille.

Loppusanat Tarkastuslautakunnan puolesta kiitän kaikkia niitä tahoja, joiden kanssa olemme tehneet yhteistyötä. Vaikeitakin asioita on rohjettu ottaa esille kuten kuuluukin tehdä. Yhteistyö on ollut asiallista, avointa ja rakentavaa.

Hilkka Koponen
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

1 TARKASTUSLAUTAKUNTA

1.1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT

Tarkastuslautakunnan keskeisenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan tulee arvioida myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Havainnot annetaan valtuustolle vuosittain arviointikertomuksessa.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on lisäksi huolehtia kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta, valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä valvoa kuntalain 84 §:n mukaisten sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Kaupungin hallintosäännön 17 luvun 4 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on lisäksi seurata tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tarkastajan tekemää työtä. Lautakunnan tulee myös huolehtia, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen, sekä tehtävä tarvittaessa aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunnan toiminta on riippumatonta toimivasta johdosta.

1.2 KOKOONPANO JA ESTEELLISYYDET

Varsinaiset jäsenet 2024	**Henkilökohtaiset varajäsenet**
Hilkka Koponen, pj (talouspäällikkö, eläkeläinen)	Lea Sarkeala
Jaakko Ikonen, vpj (lakimies, yrittäjä)	Heikki Alanen
Jani Ursin (tuotantojohtaja, yrittäjä)	Joel Elmaci
Anita Rikalainen (yrittää, eläkeläinen)	Ritva Peltonen
Erkki Aali (yrittäjä, eläkeläinen)	Jari Mensonen
Viljo Savolainen (eläkeläinen)	Antero Natunen
Nina Paananen (sairaanhoitaja)	Kirsi Hokka

Tarkastuslautakunnan sihteerin palvelut on ulkoistettu KPMG Oy Ab:lle. Vuoden 2024 tehtävää hoitanut Atte Huttunen Audit & Assurance Assistant manager, KPMG.

Vuoden 2024 arviointiin osallistuneiden tarkastuslautakunnan jäsenten työskentelyssä ja arviointikertomuksen käsittelyssä on otettu huomioon lautakunnan jäsenten esteellisyydet seuraavasti:

Jani Ursin	Kiinteistö Oy Varkauden kongressi- ja kulttuurikeskus, Navitas Kehitys
Erkki Aali	Tekninen lautakunta
Viljo Savolainen	Wartalo Kodit Oy
Antero Natunen	Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta
Heikki Alanen	Kasvun ja oppimisen lautakunta

Esteellisyyssäännökset huomioon ottaen tarkastuslautakunnan jäsenen toimimista konserniyhtiön hallituksen jäsenenä ei voi pitää suositeltavana.

1.3 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunta on toimintansa tehostamiseksi ja selkeyttämiseksi jakanut jäsentensä kesken seuranta- ja raportointivastuut. Jokaisen velvollisuus on ollut tuoda oman seurantavastuualueensa tapahtumia tarkastuslautakunnan muiden jäsenten tietoon.

Seuranta- ja raportointivastuut ovat:

Erkki Aali	Elinvoimajaosto
Jaakko Ikonen	Vanhus- vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto
Hilkka Koponen	Yleisseuranta vastuu
Nina Paananen	Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta
Anita Rikalainen	Kaupunginhallitus
Viljo Savolainen	Kasvun ja oppimisen lautakunta
Jani Ursin	Tekninen lautakunta ja lupajaosto

Tarkastuslautakunta laati arviointisuunnitelman 2025–2026 ja vuoden 2024 työohjelman kokouksessaan 29.2.2024 § 14. Tarkastuslautakunta kokoontui vuonna 2024 12 kertaa.

Kokouksissa on kuultu arviointitehtävään liittyen kaupungin johtoa, toimialojen johtavia viranhaltijoita, henkilöstöjärjestöjen edustajia, konserniyhtiöiden toimitusjohtajia ja tilintarkastajaa. Arvioinnin toinen keskeinen tietolähde on tilinpäätös 2024. Tämän lisäksi lähteinä on käytetty muun muassa talousarviota 2024 ja taloussuunnitelmaa 2025–2026, henkilöstökertomusta, hyvinvointikertomusta sekä lautakuntien pöytäkirjoja. Tarkastuslautakunta teki arviointikäyntejä seuraaviin kohteisiin: Varkauden uimahallille ja pelastusasemalle. Jokaisen tarkastuslautakunnan jäsenen velvollisuus on ollut osallistua arviointikertomuksen laatimiseen.

Alkuvuonna tarkastuslautakunnan arviointityö on kohdistunut vuoden 2024 arviointikertomuksen valmisteluun ja laadintaan. Arviointikertomuksen 2023 keskeisten havaintojen jälkiseuranta on esitetty luvussa 7.

Voimassa oleva tilintarkastuspalvelujen sopimuskausi päättyy 31.5.2025. Tarkastuslautakunta päätti kokouksessaan 20.11.2024 § 81 tilintarkastuspalveluiden kilpailuttamisesta. Hankinnassa päätettiin käyttää Sansia Oy:n palveluita ja annettiin toimeksiannon tekeminen hallintojohtajan tehtäväksi.

SIDONNAISUUDET

Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoituksen kaupunginvaltuuston tiedoksi vuosittain, sekä ylläpitää sidonnaisuusrekisteriä yleisessä tietoverkossa. Tarkastuslautakunnassa on käsitelty sidonnaisuusrekisterissä tapahtuneet muutokset sitä mukaan, kun niitä on tullut rekisteriin. Tarkastuslautakunta on

käsitellyt sidonnaisuusilmoituksia kokouksessaan 9.12.2024 ja antanut valtuustolle ne tiedoksi 24.2.2025.

1.4. ULKOINEN JA SISÄINEN TARKASTUS

Tilintarkastaja: Kaupunginvaltuusto valitsi kaupunkikonsernin tilintarkastusyhteisöksi KPMG Oy Ab:n kokouksessaan 26.4.2021 § 31. Sopimukseen sisältynyt optio vuosille 2024- 2025 päätettiin käyttää, tarkastuslautakunta päätti kokouksessa 31.3.2023 § 32 ja valtuusto 3.4.2023 § 19. Tilikauden 2024 tilintarkastussuunnitelma on esitetty tarkastuslautakunnan kokouksessa 22.10.2024 § 75. Tilintarkastaja on raportoinut lautakunnalle kerran tilikauden aikaisen tarkastuksen aikana helmikuussa 2025 ja tilintarkastuskertomuksen luovutuksen yhteydessä toukokuussa 2025. Kuntalain 123 §:n mukaisesti tilintarkastaja vastaa kaupungin laillisuusvalvonnasta, ja tarkastuslautakunta toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arvioinnista.

SISÄINEN TARKASTUS

Hallintosäännön 17 luvun, Sisäinen valvonta ja riskienhallinta, mukaan sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi.

Sisäistä tarkastusta suoritetaan toimivan johdon toimeksiannosta ja alaisuudessa. Sisäinen tarkastus ostetaan ulkopuoliselta asiantuntijalta. Sisäinen tarkastus raportoi kaupunginhallitukselle ja kaupunginjohtajalle.

Hallintosäännön 18 luvun 2 § mukaan kaupunginhallitus vastaa sopimusten hallinnan ja sopimusvalvonnan järjestämisestä, antaa tarkemmat ohjeet sopimushallinnasta sekä määrää sopimusten vastuuhenkilöt toimialallaan.

Vuoden 2024 sisäisen tarkastuksen kohteena oli Varkauden kaupungin sopimushallinta. Tarkastuksen suoritti tilin-tarkastusyhteisö BDO Audiator Oy.

Toimeksiannon tavoitteena oli arvioida:

1) Sopimushallintaa koskevan ohjeistuksen riittävyyttä ja ajantasaisuutta.

2) Sopimushallinnan käytäntöjen (mm. sopimusten arkistointi, reklamaatioiden hallinta ja sopimusten voimassaolo) asianmukaisuutta ja yhdenmukaisuutta toimialoilla sekä

3) Sopimushallinnan valvontatoimien kattavuutta mukaan lukien järjestelmien mahdollistama tuki sopimusten valvonnalle ja hallinnoinnille.

Arviointiperusteina tarkastuksessa käytettiin:

-Varkauden kaupungin sisäisiä ohjeistuksia sopimushallinnan menettelyistä,

-Sisäisen valvonnan hyviä käytäntöjä

Raportti sisäisen tarkastuksen havainnoista on käsitelty kaupunginhallituksessa 10.3.2025 § 39, jossa raportti päätettiin merkitä tiedoksi.

BDO Audiator Oy:n suorittamassa sopimushallintaa koskevassa tarkastuksessa havaittiin keskeisiä kehittämiskohteita, jotka edellyttävät välitöntä huomiota ja erillisiä kehittämistoimia. Ilman niitä tai valvonnan heikentyessä nykyisestä vaarana voi olla riskien toteutuminen. Järjestelmien tuessa havaittiin kehittämiskohteita, jotka ovat yleisesti ratkaistavissa osana jatkuvaa toiminnan kehittämistä.

Vuoden 2021 sisäisen tarkastuksen kohteena oli Varkauden kaupungin hankinnat. Tuolloin PWC:n tekemässä tarkastuksessa havaittiin erittäin merkittäviä puutteita.

Tarkastuslautakunnan arvio: Sisäisen tarkastuksen kohteeksi on valittu toimintoja, joissa on arvioitu olevan puutteita. Tarkastusraportin havaintojen perusteella on hyvä lähteä korjaamaan ja kehittämään noita toimintoja.

Tarkastuslautakunnan suositukset: Suosittelemme toimeenpanemaan 2024 sisäisen tarkastuksen raportissa esitetyt korjaustoimenpiteet, mitkä lähtevät liikkeelle sopimushallintaa koskevan ohjeistuksen laadinnasta ja jatkuvat menettelyiden jalkauttamiseen.
Viime vuosina sisäisen tarkastuksen tekemiin havaintoihin perustuen, suosittelemme sopimushallintaan ja hankintoihin keskittyvän henkilön rekrytointia.

2 VARKAUDEN KAUPUNKISTRATEGIA

Kuntalain 37 §:n mukaan kaupungilla on oltava strategia, jossa valtuusto päättää kaupungin toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntalain mukaan kaupunkistrategiaa tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Valtuustoseminaareissa käytyjen keskustelujen ja valmistelun pohjalta on laadittu muistio linjauksista valtuustokauden 2021–2025 talouden ja toiminnan tavoitteiksi, jonka apulaiskaupunginjohtaja ja valtuustoryhmien puheenjohtajat allekirjoittivat 16.11.2021.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.6.2022 kaupunkistrategian 2025 sekä brändiuudistuksen ja 10.10.2022 kaupunkistrategian toimenpideohjelman.

Tarkastuslautakunnan arvio strategiatyöstä ja sen toteutuksesta.

2021 aloitettua ja 2022 lukkoon lyötyä strategiaa sekä sen sisältäviä konkreettisia toimenpidesuunnitelmia toteutetaan edelleen.

Elinvoiman kehittäminen

2024 voimassa olleen hallintosäännön mukaan kaupungin elinvoimajaoston tehtävänä on mm. huolehtia kaupungin yleisestä kehittämisestä sekä tehdä sitä koskevia esityksiä ja pitää tiivistä yhteistyötä kaupungin kehitysyhtiöön (Navitas Kehitys Oy).

2025 kaupunginhallituksen alainen elinvoimajaosto lakkaa uuden valtuuston aloittaessa ja toimivalta siirtyy kaupunginhallitukselle ja tekniselle lautakunnalle. Uusi elinvoimaryhmä on vaikutustoimielin.

TE-palvelujen siirtyminen kuntien vastuulle 1.1.2025. Kaupunginvaltuusto hyväksyi yhteistoimintasopimuksen Varkauden, Pieksämäen, Leppävirran ja Joroisten kesken työllisyysalueen perustamiseksi 1.1.2025 alkaen sopimukseen perustuvana vastuukuntamallina, jossa Varkauden kaupunki toimii vastuukuntana. Suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämiseksi tarkentuu vuoden 2024 aikana.

Strategiassa todetaan, että kaupunki näkee tasapainoisen talouden tärkeänä vetovoimatekijä. Vahva talous turvaa osaltaan laadukkaiden palveluiden tuottamisen ja tarjoamisen alueen asukkaille ja elinkeinoelämälle. Lisäksi todetaan, että kaupunki toteuttaa pitkäjänteistä talouspolitiikkaa, jolla kaupungin talouden tasapainotilaa parannetaan.

Omistajapolitiikka

Strategiaan liittyvää omistajuuden kriittistä tarkastelua ja tähän liittyvää kaupungin kiinteistöjen myyntien tarkastelua on tehty kaupunginhallituksen toimesta.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Omistajapoliittisia toimia ei ole juurikaan tapahtunut.

Valmistautuminen tulevien lakimuutoksien tuomiin muutoksiin on tärkeää.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Kuntastrategiassa tulee määritellä, miten strategian toteutumista arvioidaan ja seurataan (kuntalaki 37§). Strategiassa asetettuja tavoitteita on arvioitu ja seurattu mutta jatkossa se, miten arviointia ja seuranta toteutetaan, tulee määritellä strategissa.

Strategiaan liittyvät toimenpiteet tulee vuosittain linkittää selkeästi kaupungin toimenpidesuunnitelmiin ja talousarvioihin. Näitä laadittaessa ja näistä päätettäessä on erittäin tärkeää huomioida, että sekä strategiassa määritellyt toimenpidesuunnitelmat että talouteen asetetut tavoitteet ovat linjassa keskenään

Tiilikauden toteuma osiossa kohdassa 5.1 on käsitelty tulevien vuosien päivitettyjä ennusteita ja kehitystarpeita talouden kuntoon saattamiseksi.

Uutta strategiaa laadittaessa tulee huomiota kiinnittää strategian laadinnan osallistumiseen. Aktiivisella osallistumisella luodaan pohja strategian sitoutumiseen.

3 HENKILÖSTÖ

3.1 ORGANISAATIOUUDISTUS JA KAUPUNKISTRATEGIA.

Kaupunginvaltuuston 22.3.2021 § 25 hyväksymä organisaatiouudistus tuli voimaan 1.8.2021 yhtä aikaa uudistetun hallintosäännön kanssa. Organisaatiouudistus koski sosiaali- ja terveystoimen sekä sivistys ja liikuntatoimen organisaatioita sekä omistaja- ja konserniohjausta ja elinvoimaa. Konsernipalvelujen osalta organisaatiouudistus toteutettiin vuonna 2022.

Toimintavuonna 2024 lähestyvä TE-uudistus oli voimakkaasti esillä. Käytännössä koko vuosi valmisteltiin 1.1.2025 tapahtuvaa työllisyyspalveluiden siirtymistä valtiolta kuntien tehtäväksi. Uudistuksessa työllisyydenhoito eli lakisääteiset TE-palvelut siirtyivät valtiolta kuntien hoidettavaksi muodostaen kunnille uuden valtionosuustehtävän. Varkauden, Pieksämäen, Leppävirran ja Joroisten kunnat muodostivat yhteistoiminta-alueen, Keski-Savon työllisyysalueen, joka, Varkaus vastuukuntana, jatkossa järjestää nämä palvelut. Keski-Savon työllisyysaluelautakunta järjestäytyi ja aloitti toimintansa heti tammikuussa 2024. Työllisyysaluejohtaja Anna Tolvanen rekrytoitiin ensimmäisen kvartaalin aikana ja hän aloitti virassaan 13.5.2024. Henkilöstöpäällikkö Anne Mykrä toimi vastuuvalmistelijana sekä va. työllisyysaluejohtajana tuohon asti.

Museotoimenjohtajan virassa vaihtui henkilö ja Anna Vepsä aloitti tehtävässä 1.10.2024. Muita varsinaisia vastuuhenkilövaihdoksia ei vuoden 2024 aikana juurikaan tapahtunut. Myös muita rekrytointeja tehtiin maltillisesti talouden tasapainottamistoimien johdosta: kaikkia avoimia tehtäviä ei täytetty vaan osa tehtävistä jätettiin täyttämättä ja tehtäviä järjesteltiin uudestaan.

Varkauden kaupungin palveluksessa oli vuoden 2024 lopussa 519 työntekijää. Henkilöstö on kaupungin tärkein voimavara. Työntekijöiden keski-ikä, 50 vuotta, on korkeampi kuin suomalaisissa kunnissa keskimäärin (vuonna 2023 45,4 vuotta).

Henkilöstöriskejä ovat osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja pysyvyys.

TYÖHYVINVOINTI JA SAIRAUSPOISSAOLOT

Työsuojelun tavoitteena on taata turvalliset ja terveelliset työolot ja tukea työntekijöiden työkyvyn ylläpitämistä. Työoloja tarkastellaan henkilön fyysisen työympäristön, henkisen hyvinvoinnin, jaksamisen ja työyhteisön ilmapiirin näkökulmista. Keskeistä työsuojelussa on

johtaminen, perehdyttäminen, työnopastus, työn ja työhön liittyvien kuormitustekijöiden hallinta sekä vuorovaikutus. Työyksikössä tulee olla vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi tehtynä ja päivitettynä. Tehokas työsuojelu on järjestelmällistä, luonteeltaan ennakoivaa ja perustuu vaarojen tunnistamiseen ja yhteistyössä tehtyihin suunnitelmiin turvallisuus- ja terveysriskien minimoimiseksi.

Työtapaturmien sekä vaara- ja uhkatilanteiden tilastointi ja seuranta tapahtuu WPro-järjestelmässä. Työyhteisöissä on edelleen tiedotettu ja kannustettu ohjelman käyttöön ja ilmoitusten tekoon. Työsuojelu seuraa tiiviisti työturvallisuusilmoituksia.

Työtapaturmia Varkauden kaupungilla tapahtui 210, missä pientä kasvua edelliseen vuoteen (2023 185.). Yleisin vaaratyyppi koski väkivaltaa. Se pitää sisällään mm. lyömistä, puremista ja potkimista sekä raapimista ja tavaroiden tai esineiden heittämistä. Lisäksi on ollut myös huutamista ja haukkumista.

Pitkiä poissaoloja työyksikössä ovat aiheuttaneet mm. vakavat sairaudet, operaatiota vaativat tules-sairaudet ja mielenterveyden häiriöistä johtuvat sairauslomat. 8 % henkilöstöstä on ollut 63 % koko organisaation sairauspoissaoloista ja 36 % nolla päivää.

Tarkastuslautakunnan arvio

Laajennettu työterveyspalvelu ja chat-lääkärin käyttöönotto on parantanut palveluiden piiriin pääsyä.

Työntekijöiden lukumäärän ollessa n. 520 hlö ja tapaturmien määrän ollessa 210 kpl, tapaturmien määrä on aivan liian korkealla.

Tarkastuslautakunnan suositukset

Henkilöstökyselyiden osallistujamäärää tulisi pyrkiä edelleen nostamaan. Kehityskeskusteluja tulee pyrkiä käymään jokaisen työntekijän kanssa vuosittain.

Pienellä osalla henkilöstöä on ollut suurin osa sairauspoissaoloista. Pitkään poissaolleiden työhön palaamisen ja työssä pysymisen tukikeinoja lisättävä.

Työtapaturmien määrää tulee pyrkiä alentamaan.

Sairauspoissaoloista, olisi hyvä olla saatavilla poissaoloprosentti.

4 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Kaupunginvaltuusto asettaa kaupungin toiminnalle ja taloudelle keskeiset tavoitteet, jotka päätetään vuosittain kaupungin talousarviossa. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kaupunkistrategiaa ja edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan.

Seuraavissa kappaleissa on esitetty tarkastuslautakunnan mielestä keskeisimmät talousarviossa 2024 asetetut toiminnan tavoitteet, niiden mittarit ja kaupunginhallituksen tilinpäätöksessä 2024 esittämä tavoitteen toteuma sekä tarkastuslautakunnan arvio tavoitteen toteumasta. Konserniyhtiöiden toimintaa on arvioitu arviointikertomuksen luvussa 6.

Yhteenveto toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta.

Alla olevassa taulukossa on yhteenveto tilivuoden 2024 toiminnallisten tavoitteiden toteumasta tilinpäätöksessä 2024 esitettyjen tietojen perusteella.

Toimiala	Strategisten tavoitteiden lkm	Toteutuneet	Osittain toteutuneet	Ei toteutuneet
Keskusvaalilautakunta	1	1	0	0
Kaupunginvaltuusto	2	2	0	0
Tarkastuslautakunta	4	4	0	0
Kaupunginhallitus ja elinvoiman edistäminen	11	8	3	0
Konsernipalvelut	3	2	0	1
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	18	10	7	1
Tekninen toimi	9	6	1	2

4.1 HALLINTO JA ELINVOIMA

Strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	TP-Arvio toteumasta 31.12.
Kaupunginhallitus tilinpäätös s.61–65		
Konserniyhtiöiden riskienhallintasuunnitelmien päivittäminen.	Suunnitelmien lukumäärä/prosenttiosuus konserniyhtiöissä. Kaikki konserniyhtiöt ovat käyneet läpi riskienarvioinnin prosessin ja laatineet sekä esittäneet riskienhallintasuunnitelman kaupunginhallitukselle.	Toteutuu osittain

Tarkastuslautakunnan arvio: Osalla konserniyhtiöitä on vielä riskinhallintasuunnitelmat työn alla.		
Arjen turvallisuuden ja turvallisuuskokemuksen parantaminen.	Koetun turvallisuuden paraneminen.	Toteutuu osittain
Tarkastuslautakunnan arvio: Yhteistyötä vielä lisättävä eri tahojen välillä, varsinkin kolmannen sektorin kanssa.		

Elinvoimajaosto & konsernipalvelut, tilinpäätös s. 66–74		
Työllisyyden edistäminen	1 Työttömyysaste 2 Nuorten työttömien määrä 3 Pitkäaikaistyöttömien määrä 4 Aktivointiaste 5 Työmarkkinatuen kuntaosuus-maksut	Ei toteudu
Tarkastuslautakunnan arvio: Työttömyys on noussut voimakkaasti loppuvuodesta. Etenkin nuorten ja pitkäaikaistyöttömien määrä oli huomattava ja aktivointiaste matala. Kuntoutusmaksut ovat korkeat. Työllisyyden edistäminen ei ole onnistunut riittävästi suunnitellulla tavalla. Huomiona, työttömyysaste 2025 ei ole suoraan verrannollinen aikaisempiin vuosiin verrattuna, johtuen TE-uudistuksesta ja siihen liittyvien tilastointitapojen muutoksista.		

Tarkastuslautakunnan arvio:

<u>Kaupunginhallitus:</u>

Kaupunki on tehnyt talouden tasapainottamisohjelman ja tehnyt toimia talouden tasapainottamiseksi.

Vuoden 2024 talouden tasapainotustyön kustannusten säästötoimet eivät ole olleet läheskään riittäviä. Kustannussäästöjä suunniteltiin 0,8 M€ edestä ja verojen korotuksia 2,5 M€ edestä.

Elinvoimajaosto:

Elinvoimajaosto käsitteli kokouksissaan erilaisiin ympäristökuntien yhteisprojekteihin osallistumisia.

Vuoden aikana elinvoimajaosto käsitteli Päiviönsaari MasterPlan kehittämissuunnitelmaa, erilaisten tapahtumien järjestämistä Varkaudessa, vuokratonttien hinnoittelua sekä rakentamattomien tonttien hinnoittelua ja avustusten jakamisia eri järjestöille.

Yhteistyökumppaneiden rahalliset sopimukset onnistuivat kohtuullisesti.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Kaupunginhallitus:

Talouden tasapainottamistyötä -ja toimia on edelleen aktiivisesti jatkettava.

Konserniyhtiöiden riskienhallintasuunnitelmien päivittäminen on vietävä loppuun.

Elinvoimajaosto (jatkossa kaupunginhallituksen elinvoimaryhmä):

Osaavan työvoiman saatavuuden parantamista tulee jatkaa.

Maahanmuuttajien, jotka ovat valinneet Varkauden kotikunnakseen, työelämävalmiuksia tulisi kehittää.

4.2 HYVINVOINNIN JA KASVATUKSEN TOIMIALA

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	TP-Arvio toteumasta 31.12.
Yleiset tavoitteet, tilinpäätös s. 74–76		
Hyvinvointialueen yhdyspintojen prosessien selkeys ja toimivuus asiakaslähtöisesti.	Yhdyspintaprosessien selkeys.	Toteutuu osittain
Tarkastuslautakunnan arvio: Yhdyspinnoissa edelleen kehittävää, HVA:n resurssipula?		

Kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen kaupungissa.	Hyvinvointikertomuksen painopisteiden indikaattorit. Kuntalaisten hyvinvoinnin kokemus lisääntyy.	Toteutuu osittain
Tarkastuslautakunnan arvio: Kehitettävää riittää edelleen.		
Perusopetus, tilinpäätös s.77–78		
Laadukkaasti tuotettu esi- ja perusopetus sekä oppilashuolto.	Hyvinvointikertomuksen ja henkilöstökyselyn mittarit sekä koulukiusaamistapaukset. Oppilaiden poissaolojen seuranta. Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointi lisääntyy ja koulukiusaamistapaukset sekä poissaolot vähentyvät.	Toteutuu osittain
Tarkastuslautakunnan arvio: Koulukiusaamiset olivat lisääntyneet, kasvua edelliseen vuoteen 4kpl (39-> 43).		
Oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön kanssa kehitetään uusia toimintamalleja osallisuuden lisäämiseksi.	Uusien toimintamallien määrä sekä asiakas- ja henkilöstökyselyt.	Toteutuu osittain
Tarkastuslautakunnan arvio: Koulun ja kodin välisen yhteistyön kehittämistä jatkettava edelleen.		
Varhaiskasvatus, tilinpäätös s. 78–79		
Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmaan kirjatut lasten hyvinvoinnintavoitteet toteutuvat.	Asiakkaille kohdennetun Pulssi-kyselyn tulokset. Pulssi-kyselyn tulokset säilyvät vähintään entisellä tasolla (4,4/5).	Toteutuu osittain

Tarkastuslautakunnan arvio: Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos 4,3/5, millä tavoin kysely toteutettiin ja paljonko vastaajia?		
Liikuntapalvelut, tilinpäätös s.84–85		
Liikkuva Warkaus -tapahtumien uudelleen käynnistäminen.	Yhteistyössä varkautelaisten urheiluseurojen kanssa järjestettävin liikuntatapahtumien määrä/osallistujat.	Ei toteudu
Tarkastuslautakunnan arvio: Tapahtumia ei järjestetty, parannettavaa riittää.		
Nuorisopalvelut, tilinpäätös, s.86–88		
Koulunuorisotyön vakiinnuttaminen	Koulunuorisotyöntekijän tehtävänä Tsempparioppilasmallin kehittäminen ja juurruttaminen Uusi mittari	Toteutuu osittain
Tarkastuslautakunnan arvio: Pitäisi vakiinnuttaa koulunuorisotyötä.		
Osallisuuden ja vaikuttamisen kehittäminen	Nuorten ja lasten osallisuuden foorumien lukumäärä	Toteutuu osittain
Tarkastuslautakunnan arvio: Kuinka toimintaa kehitetään?		

Tarkastuslautakunnan arvio:

Yleinen

Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialan tilinpäätöstoteuma 40,9 miljoonaa verrattuna 2023 tilipäätökseen 39,9 miljoonaa nousua oli 2,5 %. Kasvun ja oppimisen lautakunta alitti oman talousarvionsa 33,0 miljoonaa yhdellä miljoonalla eurolla.

Henkilöstömäärä väheni 18 henkilöllä vuoden 2023 511 henkilöstä vuoden 2024 493 henkilöön.

Perusopetuksessa oppilasmäärä (ka/kalenterivuosi) laski 1640:stä 1586:een. Luku sisältää valmistavan opetuksen ja aikuisten perusopetuksen.

Olohuoneen toiminnan uudelleenjärjestely on käynnissä.

Museokeskus Konsti aloitti toimintansa 4/24 ja loppuvuoden aikana kävijöitä oli enemmän kuin odotettiin. Konsti sai valtakunnallisessa Vuoden museo -kilpailussa erikoispalkinnon pitkäjänteisestä työstä yhteisön kanssa.

Vuonna 2024 kirjastoaineistoa lainattiin saman verran kuin edellisenä vuonna. Tapahtumatoiminnassa uutta oli syyskauden musiikkitapahtumat.

Vekara-Varkaus -tapahtumat koulujen loma-ajoilla ovat tavoittaneet hyvin osallistujia. Harrastamisen Suomen malli -hankkeen kolmas lukuvuosi päättyi keväällä ja seuraavalle vuodelle saatiin rahoitus yhteistyössä Leppävirran, Rantasalmen ja Joroisten kanssa.

Koulunuorisotyö jatkuu hankerahoituksella. Koulujen ja nuorisotyön yhteistyö on tukenut oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja tavoittanut koko 6–9 luokkalaisten ikäluokan.

Soisalo-opisto sai vuoden 2024 alusta luvan järjestää laajaa taiteen perusopetusta musiikissa ja tanssissa Joroisten kunnan alueella.

Kaupunginvaltuuston päätöksen 19.2.2024 § 12 mukaisesti Kangaslammin koulu on lakkautettu lukuvuoden 2024–25 alusta lukien.

Pohjois-Savon hyvinvointialueelle kuuluvan opiskeluhuollon osalta ei päästy tavoitteisiin edelleenkään erityisesti psykologiapalveluissa.

Kokonaisuuteen vaikuttaa paljon myös n. 30 eri äidinkielen lukumäärä kaupungin kouluissa, vaikkakin opetus tapahtuu suomeksi.

Kankun Koulu

Hallintosäännön 4 luvun 1 § mukaan Kasvun- ja oppimisen lautakunnan tehtävänä on järjestää laadukkaat ja monipuoliset hyvinvointia ja terveyttä edistävät kasvatus-, ja koulutuspalvelut yhteistyössä toimialan muiden palveluiden kanssa. Kasvun ja oppimisen lautakunnan

toimivaltaan kuuluu järjestää varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä aikuisten perusopetuksen (4 §).

Kasvun- ja oppimisen lautakunta ei ole käsitellyt Kankun koulun hanketta. Kankun koulun ohjausryhmään nimettiin teknisen lautakunnan edustajat 7.2.2023 ja kaupunginhallituksen edustajat 20.2.2023. Ohjausryhmässä ei ollut edustusta Kasvun- ja oppimisen lautakunnasta. Ohjausryhmällä ei ole toimivaltaa, joten lautakuntakäsittelyistä tulisi huolehtia hallintosäännön edellyttämällä tavalla.

Tekninen lautakunta hyväksyi 16.1.2024 19 § ja kaupunginhallitus 22.1.2024 20 § Kankun koulun hankesuunnitteluraportin, 14,5 M€:n tavoitehinta-arvion ja suunnitteluluonnokset sekä hankkeen siirtymisen rakennussuunnitteluvaiheeseen. Kasvun- ja oppimisen lautakunta ei käsitellyt asiaa.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Koulun ja kodin yhteistyötä pitäisi edelleen lisätä.

Koulukiusaamisen ja häiriökäyttäytymisen lopettamiseksi tehtävä nykyistä enemmän työtä.

Kouluinvestoinneissa oppilasennusteet tulee ottaa huomioon vähintään kymmenen vuotta eteenpäin. Kouluverkkoselvityksen toteutuksessa otettava huomioon talouden resurssit, nykyisten oppilaspaikkojen määrä, sekä laskeva oppilasmäärä. Oppilasmäärä perusopetuksessa 31.12.2024 1586 ja vuoden 2030 oppilasmääräennuste noin 1200.

Nuorisotyöntekijöiden jalkautuminen kouluille on tavoittanut hyvin 12-15 vuotiaat oppilaat lisäten yhteisöllisyyttä. Koulunuorisotyön vakiinnuttaminen voi osaltaan vähentää kiusaamista ja siksi toimintaa olisi hyvä jatkaa.

Olohuoneen toiminnan loppumisen jälkeen matalan kynnyksen vertaistuellinen kohtaamispaikka on puuttunut kaupungista. Tilojen löytyminen ja avaaminen on suunnitelmissa lähitulevaisuudessa.

Liikkuva Warkaus - tapahtumia oli suunniteltu uudelleen käynnistettäväksi vuosina 2023 ja 2024. Tapahtumia ei ole käynnistetty ja nyt suunnitellaan Perheille -hankkeen tapahtumia alkavaksi keväällä 2025. Tarkastuslautakunta seuraa tilannetta.

Lautakunta, minkä toimivaltaan kuuluu palvelujen järjestäminen, tulee ottaa mukaan investoinnin suunnittelun eri vaiheisiin.

4.3 TEKNINEN TOIMI

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	TP-Arvio toteumasta 31.12.
Yleiset s. 90–91		
Selvitetään kaupungin yksityisomisteiset rakentamattomat rakennuspaikat, niiden lukumäärä ja sijoittuminen. Osana selvitystä tarkastellaan myös rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveron käyttöönotto.	Yksityisomisteisten tonttien tarjonta.	Toteutuu osittain
Tarkastuslautakunnan arvio: Toimilla ei ole aktivoitu yksityisten tonttien tarjontaa markkinoilla.		
Kaupunkisuunnittelu, tilinpäätös s. 91–92		
Konnansalon kaavoituksen eteneminen	Kaavoituksen eteneminen	Ei toteudu
Tarkastuslautakunnan arvio: Konnansalon kaavoituksessa ei olla päästy vielä tavoitteena olleeseen hyväksymiskäsittelyyn.		
Rakennusvalvonta, tilinpäätös s.93–94		
Keski-Savon kuntien yhteisen rakennusvalvontayksikön suunnittelu	Hankkeen eteneminen Yhteinen yksikkö valmis vuoden 2024 lopussa siten, että uuden yksikön toiminta voi alkaa vuoden 2025 alusta.	Ei toteudu

Tarkastuslautakunnan arvio: Keski-Savon yhteinen rakennusvalvontayksikkö ei ole edennyt suunnitellusti, joka johtunee vastuutahona toimivasta Pieksämäen kaupungista.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Toimialan talous alitti alkuperäisen talousarvion 1,5 m€.

Uuden pelastusaseman kohdalla voidaan todeta opitun aiemmista (esim. museo) ja rakennus valmistui suunnitellusti jopa budjetin alittaen.

Resurssien riittämättömyydestä kuitenkin kertoo se, ettei Konnansalon kaavoituksessa päästy vielä tavoitteena olleeseen hyväksymiskäsittelyyn, koska resursointia kohdennettu muualle.

Varkauden kaupunki sai kolme huomautusta Kilpailu- ja kuluttajavirastolta liittyen Kämärin kilpajäähallin joustokaukalon, liikennepuiston leikkivälineiden ja yleisten rautakauppatarvikkeiden hankintoihin ja kilpailutuksiin. Kyseisissä hankinnoissa tai niiden kilpailuttamisessa ei toimittu teknisesti oikein. Niitä ei julkaistu Hilmassa hankintalain mukaisesti. Itse hankinnoista ei ole valitettu.

Kankun Koulu

Tekninen lautakunta hyväksyi 16.1.2024 19 § ja kaupunginhallitus 22.1.2024 20 § Kankun koulun hankesuunnitteluraportin, 14,5 M€:n tavoitehinta-arvion ja suunnitteluluonnokset sekä hankkeen siirtymisen rakennussuunnitteluvaiheeseen.

Tekninen lautakunta sai 19.11.2024 168 § Muissa asioissa Kankun koulun tilannekatsauksen

Lupajaoston 10.1.2025 käsiteltäessä pykäliä 3-14 OIKAISUVAATIMUS RAKENNUSTARKASTAJAN RAKENNUSLUPAPÄÄTÖKSESTÄ 29.11.2024 § 150 ja ALOITTAMISOIKEUS 915-4-107-3, SAVONTIE 71:lle eli Kankun koululle, käsiteltiin puheenjohtajan esteellisyyttä em. asioiden käsittelyyn. Enemmistön äänin syntyi päätös, että puheenjohtaja ei ole esteellinen Rakennustarkastaja jätti eriävän mielipiteen. Aloittamisoikeutta käsiteltäessä todettiin, että koska asianosaisilla ei ole asianosaisasemaa ja oikaisuvaatimukset jätettiin tutkimatta, lupajaosto päättää myöntää aloittamisoikeuden hakemuksen mukaisesti.

Tekninen lautakunta päätti 11.3.2025 § 50 hyväksyä kohteen kustannusarvion ja myönsi työluvan. 17.3.2025 § 60 kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto 24.3.2025 merkitsivät teknisen lautakunnan päätöksen tiedoksi. Kasvun- ja oppimisen lautakunta ei käsitellyt asiaa.

Lupajaosto 7.4.2025 § 34-§ 46: LUPAJAOSTON LAUSUNTO ITÄ-SUOMEN HALLINTO-OIKEUDELLE KOSKIEN LUPAJAOSTON PÄÄTÖKSISTÄ TEHTYJÄ VALITUKSIA: Lupajaos

päätti, että valitus on ensisijaisesti jätettävä kokonaan tutkimatta valittajan valitusoikeuden puuttumisen takia ja toisaalta siksi, ettei kyse ole ollut oikaisuvaatimuksesta. Toissijaisesti valitus on hylättävä sekä lupajaoston päätökset 10.1.2025 § 2, 16 ja 17 pidettävä voimassa kaikilta osiltaan ja päätti antaa lausunnon Itä-Suomen hallinto-oikeudelle.

Asian käsittely on tällä hetkellä Itä-Suomen hallinto-oikeudella.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Tarkastuslautakunta suosittaa edelleen hankintapäällikön tai vastaavan resurssin lisäystä.

Sopimushallintaa on kehitettävä ja ohjeistettava kattavasti. Tämänhetkisten tietojen mukaan molemmat asiat olisivat toteutumassa vuoden 2025 aikana.

5 TALOUDELLISEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

5.1 TILIKAUDEN TOTEUMA

Alla olevassa taulukossa on esitetty koko kaupungin talousarvion toteutuma vuonna 2024.

Ulkoiset ja sisäiset erät, €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Poikkeama %	Tot. %
Toimintatuotot	**27 542 254**	**220 000**	**27 762 254**	**28 708 547**	**946 293**	**3,4 %**	**103,4 %**
Myyntituotot	7 548 898	220 000	7 768 898	7 897 045	128 147	1,6 %	101,6 %
Maksutuotot	959 360	0	959 360	875 226	-84 134	-8,8 %	91,2 %
Tuet ja avustukset	1 880 239	0	1 880 239	2 581 425	701 186	37,3 %	137,3 %
Muut toimintatuotot	17 153 757	0	17 153 757	17 354 852	201 095	1,2 %	101,2 %
Valmistus omaan käyttöön	**535 000**	**0**	**535 000**	**590 040**	**55 040**	**10,3 %**	**110,3 %**
Toimintakulut	**-77 384 009**	**443 000**	**-76 941 009**	**-74 317 251**	**2 623 758**	**-3,4 %**	**96,6 %**
Henkilöstökulut	-32 298 338	91 566	-32 206 772	-31 280 230	926 542	-2,9 %	97,1 %
Eläkekulut	-5 647 792	15 664	-5 632 128	-5 684 196	-52 067	0,9 %	100,9 %
Muut henkilösivukulut	-760 910	2 150	-758 760	-713 809	44 951	-5,9 %	94,1 %
Palvelujen ostot	-25 162 609	21 434	-25 141 175	-24 578 769	562 406	-2,2 %	97,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tav.	-5 878 977	260 000	-5 618 977	-5 237 019	381 958	-6,8 %	93,2 %
Avustukset	-3 108 600	0	-3 108 600	-2 934 620	173 980	-5,6 %	94,4 %
Muut toimintakulut	-10 935 485	70 000	-10 865 485	-10 286 613	578 872	-5,3 %	94,7 %
Toimintakate	**-49 306 755**	**663 000**	**-48 643 755**	**-45 018 664**	**3 625 091**	**-7,5 %**	**92,5 %**
Verotulot	**46 815 000**	**1 334 000**	**48 149 000**	**48 580 594**	**431 594**	**0,9 %**	**100,9 %**
Valtionosuudet	**3 918 011**	**-184 695**	**3 733 316**	**3 720 276**	**-13 040**	**-0,3 %**	**99,7 %**
Rahoitustuotot ja -kulut	**2 635 000**	**-1 909 000**	**726 000**	**507 324**	**-218 676**	**-30,1 %**	**69,9 %**
Korkotuotot	1 150 000	0	1 150 000	1 340 085	190 085	16,5 %	116,5 %
Muut rahoitustuotot	3 025 000	-1 909 000	1 116 000	1 338 864	222 864	20,0 %	120,0 %
Korkokulut	-1 500 000	0	-1 500 000	-2 142 549	-642 549	42,8 %	142,8 %
Muut rahoituskulut	-40 000	0	-40 000	-29 076	10 924	-27,3 %	72,7 %
Vuosikate	**4 061 256**	**-96 695**	**3 964 561**	**7 789 529**	**3 824 968**	**96,5 %**	**196,5 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-7 524 494**	**0**	**-7 524 494**	**-7 496 944**	**27 550**	**-0,4 %**	**99,6 %**
Suunnitelman muk. poistot	-7 306 494	0	-7 306 494	-6 887 984	418 510	-5,7 %	94,3 %
Arvonalentumiset	-218 000	0	-218 000	-608 960	-390 960	179,3 %	279,3 %
Tilikauden tulos	**-3 463 238**	**-96 695**	**-3 559 933**	**292 585**	**3 852 518**	**-108,2 %**	**-8,2 %**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-3 463 238**	**-96 695**	**-3 559 933**	**292 585**	**3 852 518**	**-108,2 %**	**-8,2 %**

Vuoden 2024 talousarviomuutosten jälkeen tuloslaskelman toimintakate oli -48,643 M€. Toimintakatteen toteutumaksi muodostui -45,018 M€, joten talousarvio alittui 3,625 M€ (tot. % 92,5).

Vuoden 2024 tilikauden tulosta (alkuperäinen talousarvio) paransivat verotulojen kasvu 1,8 m€, maahanmuuttotyöhön saadut lisäresurssit (+0,75 M€) sekä alentunut sähkön hinta (-0,5 M€), verrattuna alkuperäiseen talousarvioon.

Luttilan ja Puurtilan koulujen tasearvoja alennettiin 0,4 M€, millä on tulosta heikentävä vaikutus.

Rahoitus

Talousarvion sitovuussäännösten mukaan valtuustoon nähden sitovaa ovat rahoituslaskelman antolainauksen muutokset ja lainakannan muutokset. Talousarvion mukaan antolainasaamisten muutos oli yhteensä 3 2784 597 € ja toteutuma 5 130 623 €, tot.- % 156,7 % ja meni yli budjetoidun 1 856 026 €.

Lainakannan (pitkäaikaiset/ lyhytaikaiset) muutosten toteuma oli 1 476 140 €, tot.-% -82,7 % ja jäi alle budjetoidun 7 043 860 €. Pitkäaikaisten lainojen lisäys oli 14 400 000 €, vähennys 19 723 860 € ja lyhytaikaisten muutos oli 6 800 000 €, lyhyt aikaisen lisäyksestä iso osa on kuntakonsernin yhtiöiltä lainattua.

Rahavarojen (rahat ja pankkisaamiset) muutos oli -0,7 M€. 31.12.2024 rahavaroja oli 4,1 M€ ja 31.12.2023 4,8 M€.

Lainat ja vuokravastuut olivat vuonna 2024 yhteensä 164,6 M€ (v. 2023 169,3 M€). Lainamäärä ja vuokravastuut vähenivät edellisestä vuodesta 4,7 M€.

Korkotuotot ja – kulut

Korkotuottoihin 1 340 085 € (v. 2022 1 139 296 €) sisältyy antolainojen korkotuotot. Suurin korkotuotto kertyy Keski-Savon Vesi Oy:n antolainan korosta, joka vuonna 2024 oli 808 004 €. Korkokuluja toteutui vuonna 2024 2 142 549 € (v. 2023 1 693 831 €). Yleinen korkotason nousu vaikutti uusien rahoitusten korkoihin ja osin myös nykyisiin vaihtuvakorkoisiin lainoihin.

Muut rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuotot 1 338 864 € (v. 2023 2 471 867 €) koostuvat pääosin Savon Energiaholding Oy:n 992 643 € osingosta, Keski-Savon jätehuolto liikelaitoskuntayhtymän sekä muiden kuntayhtymien peruspääoman koroista, yhteensä 125 241 €. Lisäksi muita rahoitustuottoja on kertynyt 92 134 €.

Investoinnit

Tilikauden 2024 investointimenot olivat 6,707 milj. euroa ja investointitulot 0,226 milj. euroa. Nettoinvestoinnit (6,481 m€) olivat 1,1 milj. euroa talousarviota (8,5 m€) pienemmät. Kun

alkuperäiseen talousarvioon huomioidaan pelastusaseman investoinnista vuodelle 2023 siirtynyt kustannus 0,8 M€ niin nettoinvestoinnit ovat 0,4 M€ pienemmät. Rakennusinvestoinnit olivat 7,1 milj. euroa, joista suurin oli uusi pelastusasema (2,9 m€).

Vuosille 2025–2026 kaavaillun 14,5 M€ Kankun koulun suunnittelukustannuksiin käytettiin 0,35 M€.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Kaupungin vuoden 2024 tilikauden tulos +0,3 M€ oli 3,8 M€ alkuperäistä talousarviota parempi sekä 0,3 M€ edellistä vuotta parempi.

Kaupungin taloustilannetta on parannettu mm. verojen korotuksilla. Tuloveroprosentti nousi vuoden 2023 8,36 %:sta vuonna 2024 8,80 %:iin. Tulovero-% nousu oli 5,3 % prosentuaalisesti ja tämän tulosvaikutus +1,9 M€. Kunnan tuloveron kokonaismuutos vuodesta 2023 vuoteen 2024 1,6 m€. Vakituisen asumisen kiinteistövero nousi 0,50 %:sta 0,55 %:iin. Nousua on prosentuaalisesti 10 %.

Vuodelle 2024 oli suunniteltu taloudentasapainottamistoimenpiteitä yhteensä 758 k€. Näistä suurimmat olivat sote-kuljetusten lakkauttaminen (130 k€), katuvalojen yöaikainen sammutus (150 k€), Kangaslammin koulun lakkauttaminen (96 k€). Joiltain osin toteutuneiden kustannussäästöjen jälkiseuranta onnistuu mutta monelta osin tämä on hyvin vaikeaa. On kuitenkin tärkeää, että kustannussäästöjä suunnitellaan ja tavoitellaan.

Varkauden kaupungin talouteen ovat heijastuneet sen 100 % omistaman tytäryhtiön Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n taloudelliset vaikeudet. Kun kaupunki on antanut lainaa ja taannut lainoja niin tytäryhtiön jouduttua taloudellisiin ongelmiin kaupunki on joutunut avustajaksi tytäryhtiön ollessa taloudellisissa ongelmissa. Järjestelyt on toteutettu osittain laina-aikoja pidentämällä ja osittain muuttamalla annettuja lainoja pääomalainoiksi. Pääomalainaksi muuttaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että tytäryhtiön ei tarvitse maksaa kaupungilta saamaansa lainaa takaisin.

Myös vuodelle 2025 on päätetty verojen korotuksista: tuloveroprosentti nousee 8,8 %:sta 9,3 %:iin, jolloin nousua on prosentuaalisesti 5,7 %. Vakituisen asumisen kiinteistöveroprosentti nousee 0,55 %:sta 0,65 %:iin, jolloin nousua on prosentuaalisesti 18 %.

Vuoden 2025 talouden tasapainottamistoimenpiteiden 3,3 M€:sta 78 % eli 2,6 M€ tulee verojen korotuksista. Kustannuspuolella suuremmaksi säästöksi odotetaan TE-palvelujen työllisyydenhoidosta ja kotoutumisesta syntyvä 0,24 M€ ja seuraavana tulee lomapalkkavelan purkaminen 0,2 M€.

Talousarvion mukaan vuosien 2025–2027 vuosikate on yhteensä +17,5 M€ ja tilikauden tulos yhteensä -5,0 M€ alijäämäinen. Suunnitellut nettoinvestoinnit ovat 35,7 M€. Lainamäärä kasvaa ennusteen mukaan vuoden 2024 lopun 110 M€:sta 136 M€:oon vuoden 2027 loppuun mennessä.

Vanhojen lainojen korkokustannusten suojausaste vähenee koko ajan, koska vanhoja korkosuojauksen alla olleita lainoja ei pystytä maksamaan pois niiden erääntyessä vaan niitä joudutaan korvaamaan uusilla korkeakorkoisimmilla lainoilla. Tämä heikentää kaupungin taloutta.

Kaupungilla on kiinteistöistä merkittäviä vuokrasopimuksia. Vuokrasopimusten umpeutuessa ja uusia vuokrasopimuksia tehtäessä on olemassa riski, että uudet vuokrasopimukset eivät ole samalla tasolla voimassa olevien sopimusten kanssa vaan vuokratulot saattavat pienentyä. Suuri riski liittyy hyvinvointialueelle vuokrattuihin kiinteistöihin.

Korkotuottojen kertyminen edellyttää tytäryhtiöiden korkojen maksukykyä. Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:lle tehtyjen uusien lainajärjestelyjen mukaan, yhtiöltä pitäisi lähivuosina tulla kaupungille merkittäviä korkotuottoja (v 2025 tehtyjen kahden lainan järjestelyjen vaikutus 0,8 M€/v). Yhtiön taloudellinen tila on kuitenkin merkittävä riski kaupungin taloudelle.

Tase-eriä vuoden 2021 lopusta vuoden 2024 loppuun tarkasteltaessa on syytä huomioida kassavarojen merkittävä pienentyminen.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Kaupungin talousennusteissa tulee huomioida tytäryhtiöiden mahdollisten taloudellisten ongelmien heijastuminen kaupungin talouteen.

Kysymys siitä, miten suuriin investointeihin ja toisaalta miten korkeaan verotusasteeseen kaupungilla on varaa, tulee ottaa kriittiseen tarkasteluun.

Esitetyt talouden tasapainottamisen toimenpiteet eivät ole riittäviä. Kustannusten leikkaukset palvelujen määrää ja laatua heikentämällä eivät tule tuottamaan riittävää tulosta. Palvelurakenteita ja toimintatapoja sekä tuottavuuden ja tuloksellisuuden parantamiseen liittyviä toimenpiteitä tulee kehittää, jotta kuntatalouden haasteista selvitään kohtuullisella kunnallisveroasteella.

Lainamäärän pidemmällä aikajaksolla jatkuvasti kasvaessa voidaan puhua velkaperusteisesta ylläpidosta. Kaupungin lainanhoitokyky on heikko, mikä vaikuttaa siihen, että lainamäärän kasvuun tulee kiinnittää erityisen paljon huomiota. Lainamäärät 2019 67 M€, 2024 110 M€, 2027 136 M€.

5.2 TALOUDEN KESKEISET TUNNUSLUVUT

Alla olevassa taulukossa on esitetty Varkauden kaupungin keskeiset tunnusluvut viimeiseltä viideltä vuodelta sekä vertailun vuoksi Pohjois-Savon kuntien tunnusluvut vuodelta 2023. Kuntien tunnuslukuja arvioidaan konsernitasolla. Konsernin tunnuslukujen tarkastelu on tehty luvussa 6.

Tunnusluku	2020	2021	2022	2023	2024	Pohjois-Savo (v.2023)
Toiminnan rahoitus						
Toimintakate/asukas	-6 468 €	-6 779 €	- 7235 €	-2 465 €	-2 290 €	-2 527 €
Vuosikate/asukas	511 €	373 €	276 €	421 €	396 €	483 €
Vuosikate/poistot	93,9 %	71,0 %	72,4 %	108,9 %	103,9 %	113 %
Rahoitus						
Investointien tulorahoitus	86,2 %	54,3 %	67,1 %	84,0 %	118,5 %	63 %
Lainanhoitokate	1,9	0,6	0,4	0,7	0,6	1,0
Tase						
Omavaraisuusaste	50,0 %	44,5 %	43,5 %	47,2 %	47,3 %	50,9 %
Suhteellinen velkaantuneisuus	60,4 %	72,0 %	70,7 %	163,6%	170,6 %	112,4 %
Kertynyt ylijäämä / asukas	1 090 €	957 €	851 €	855 €	872 €	1 208 €
Lainakanta / asukas	4 328 €	5 701 €	5 813 €	5 513 €	5 606 €	3 576 €
Lainat ja vuokravastuut / asukas	7 169 €	8 705 €	8 566 €	8 585 €	8 375 €	4 725 €

Kuten taulukosta ilmenee, useat kaupungin keskeiset tunnusluvut ovat pääosin heikentyneet viimeisten vuosien aikana. Tunnusluvut ovat myös pääosin Pohjois-Savon kuntien keskimääräisiä tunnuslukuja heikommat. Arvioinnissa on huomioitava, että aikaisemmat vuodet eivät ole täysin

vertailukelpoiset, johtuen hyvinvointialueiden aloittamisesta ja niille on siirtynyt kaupungilta omaisuutta ja velkoja.

Vuonna 2024 vuosikate/poistot on yli 104 %. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään poistojen suuruinen. Poistot kuvaavat keskimääräistä vuosittaista korvausinvestointitarvetta. Siten jos vuosikate kattaa poistot, kaupungin ei tarvitse velkaantua, realisoida omaisuuttaan tai vähentää toimintapääomaansa pitääkseen palvelujen tuotantovälineet toimintakunnossa. Pitkällä aikavälillä vuosikatteen tulee siis kattaa poistot kaupungin talouden tasapainon turvaamiseksi, tämä on tapahtunut nyt kaupungilla vuosina 2023 & 2024. Tätä oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä.

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Investointien tulorahoitusprosentti v. 2024 oli 118,5 % (v. 2023 84,0 %). Tulorahoitus parani edellisestä vuodesta ja riitti kattamaan investointien omahankintamenon kokonaan (6,574 M€).

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Laskennallinen lainanhoitokate oli vuoden 2024 tilinpäätöstietojen mukaan 0,6 (v. 2023 0,7). Lainanhoitokate heikkeni edellisestä vuodesta.

Omavaraisuusaste mittaa kaupungin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja selviytymistä sitoumuksista. Kaupungin omavaraisuusaste on 47,3 prosenttia, pysyi samana edellistä vuodesta (2023 47,2%). Alle 50 %:n omavaraisuusaste merkitsee kuntatalouden merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon kaupungin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisin maksuun. Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus on viiden viimeisen vuoden aikana mennyt merkittävästi huonompaan suuntaan ollen v 2024 170,6% (v 2018 60%).

Lainat ja vuokravastuut tunnusluku ottaa huomioon erilaisilla rahoitusratkaisuilla tehdyt hankinnat ja investoinnit. Esimerkiksi rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kaupungin taseessa. Kaupungin lainakanta ja vuokravastuut ovat v. 2024 164,619 M€, v. 2023 169,3 M€.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tunnusluvut kertovat kaupungin korkeasta velkaantuneisuudesta ja heikosta lainanhoitokyvystä.

Hyvinvointialueiden aloittaminen vuonna 2023 on vaikuttanut moniin kaupungin tunnuslukuihin.

Kaupungin laskennallinen lainanhoitokate on heikko, sen ollessa 0,6. Konsernitasolla kriisikuntakriteereitä arvioitaessa 0,8 on kriisikuntakriteeriraja.

Suhteellinen velkaantuneisuuden 171 %:n (vieras pääoma/käyttötulot) mukaan kaupungilla on erittäin suuri velkarahoitus tulorahoitukseen nähden.

Kaupungin suurta velkaantuneisuutta kuvaa lainat ja vuokravastuut asukasta kohden. Näissä tapahtui pientä vähennystä edellisestä vuodesta, mutta luvut ovat selkeästi Pohjois-Savon vertailulukuja suuremmat.

Kaupungin lainamäärä kasvoi vähän vuoden 2024 aikana. 31.12.2023 lainamäärä oli 108,7 m€ ja 31.12.2024 110,2 m€. Velat ja vuokravastuut yhteensä pienenevät 6,0 M€.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Talouden tunnuslukuihin ja niiden vaikutuksiin ja ymmärtämiseen tulee kiinnittää huomiota etenkin toiminnassa tapahtuvien merkittävien muutosten takia.

Tunnuslukuja tulee käyttää toiminnan ohjauksessa ja näiden kehitystä tulee seurata kuluvan ajankohdan aiemmilta ja tulevilta vuosilta.

5.3 TALOUDEN TASAPAINO

Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä. Kaupungin taseessa 31.12.2024 ei ole alijäämää, joten kuntalain mukaista arviota ei ole tarpeen tehdä.

Kaupungin taseessa 31.12.2024 on kertyneitä ylijäämiä 17,1 milj. euroa (v. 2023 16,8 milj.€). Taseen kumulatiivisesta ylijäämästä suurin osa on muodostunut vesilaitoksen yhtiöittämisestä ja kaupungin omasta toiminnasta riippumattomista kertaluonteisista eristä. Tarkastelussa on hyvä huomioida, että viime vuosina kaupunki on pystynyt vaikuttamaan tilikauden yli-/alijäämän määrään käyttämällä taseessa olleita vapaaehtoisia varauksia ja poistoeroja.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Kuntalain mukaan taloussuunnitelman tulisi olla tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarviossa esitettyjen vuosien 2025–2027 negatiivisten -5 M€ tulosennusteiden mukaan vuoden 2027 jälkeen edellisten vuosien ylijäämää olisi kuitenkin vielä jäljellä 12,1 M€.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Vuonna 2012 vesilaitoksen yhtiöittämisestä syntynyt ylijäämä on auttanut kattamaan aiempien vuosien alijäämiä. Jatkossa tarvitaan kaupungin omasta toiminnasta syntyviä tuloksia.

6 KAUPUNKIKONSERNI JA TYTÄRYHTIÖT

6.1 MERKITTÄVIMMÄT TYTÄRYHTIÖT

Seuraavissa kappaleissa on käsitelty kaupunkikonsernin tilikauden 2024 kannalta merkittävimpien tytäryhtiöiden toimintaa ja taloutta vuonna 2024.

Keski-Savon Teollisuuskylä Oy

Hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi valittiin joulukuussa 2023 pidetyssä yhtiökokouksessa Esa Tuovinen. Uudeksi toimitusjohtajaksi valittiin 1.9.2024 Jukka Koskinen.

Taloustilanne

2023 TP:n mukaan yhtiön tulosta ja kassavirtaa on seurattu tiiviisti hallituksessa ja ilman laina-aikojen pidennyksiä yhtiö ei näytä selviytyvän velvoitteistaan.

2024 TP mukaan talouden seurantaan ja kassan riittävyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Taloudenohjausjärjestelmä on otettu käyttöön parantamaan yhtiön talouden seurantaa ja ennakointia. Taloudellisesti kannattamattomiin sopimuksiin pyritään saamaan muutoksia, joka parantaa yhtiön taloutta. Yhtiöllä on sopimuksia, joissa on negatiivinen kassavirta. Kassavarojen tilanne on kriittinen. Tavoitteena on toiminnan kehittäminen kannattavaksi.

25.3.2024 kaupunginhallitus päätti parantaa Keski-Savon Teollisuuskylän taloudellista asemaa lainajärjestelyillä ja muuttamalla 1.5 M€ laina pääomalainaksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen esityksen kokouksessaan 16.4.2024 23 §. Laskelman mukaan yhtiön kassa olisi riittävä vuosien 2024 ja 2025 aikana.

Keski-Savon Teollisuuskylä Oy sai Metallikatu 3/Akkutehtaan viimeisen massavelkaerän toukokuussa 2024, mikä on ollut parantamassa yhtiön alkuvuoden tulosta 0,7 M€.

11.11.2024 kaupunginhallitus päätti käynnistää Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n osalta taloudellisen ja juridisen selvityksen ja hankki työn tueksi kaupungin tilintarkastusyhteisö KPMG:ltä asiantuntijaselvityksen.

31.3.2025 80 § kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että Keski-Savon Teollisuuskylän taloudellista tilannetta sekä kassan riittävyyttä parannetaan toteuttamalla KPMG:n raportissa kuvatun vaihtoehto 2. mukainen järjestely, jonka perusteella: 1. Kaupunki tekee Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:hän sijoitetun vapaan pääoman ehtoisen sijoituksen (SVOP) arvoltaan 6 M€ 2. SVOP sijoitus toteutetaan konvertoimalla Paja22 hankkeen toteuttamiseen myönnetyn lainan avoinna olevasta lainapääomasta (31.12.2024 23,238 M€) 6 M€ SVOP sijoitukseksi. Kaupungin oman pääoman ehtoisten sijoitusten minimituottotavoitteena käytetään 7 %. Pääomituksen jälkeen jäljellä oleva lainapääoma jaetaan seniorilainaksi pääomaltaan 13,2 M€ sekä juniorilainaksi pääomaltaan 4 M€. Seniorilainan korko on kiinteä 4 % sekä juniorilainan korko on kiinteä 6 %. Lainoihin sisällytetään viiden vuoden lyhennysvapaa.

Lisäksi kartoitettiin, että nykyisillä järjestelyillä toteutuu markkinaehtoisuus eikä EU komissiolle tarvitse tehdä erillistä ilmoitusta.

Lisäksi kaupunginhallitus edellytti, että kaupunki yhdessä Keski-Savon Teollisuuskylän kanssa hakee määrältään riittävät kiinnitykset Teollisuuskylän omistamiin kiinteistöihin ja panttaa ne yleispanttauksen ehdoin kaupungin lainojen vakuudeksi ja päivittää yhtiön liiketoimintasuunnitelman sekä riskienhallintasuunnitelman ja raportoi tilanteen kehityksestä 3 kk välein kaupunginhallitukselle.

14.4.2025 19 § kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen esityksen.

Tarkastuslautakunnan arvio Keski-Savon Teollisuuskylästä:

Keski-Savon Teollisuuskylä Oy on kaupungin 100 % omistama osakeyhtiö ja vuonna 2024 yhtiön liikevaihto oli 2,8 M€ ja liiketoiminnan tuotot olivat 3,5 M€. Yhtiön lainakanta oli 31.12.2024 38,8 M€, joista kaupungin myöntämät lainat olivat 31,7 M€ ja kaupungin takaamat lainat 7,1 M€.

Kuntalain 129 § mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä.

Osakeyhtiölain, 5 luvun 1 § mukaan osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Varkauden kaupungilta kaupunginhallitus nimeää edustajan käyttämään osakkeenomistajan ääntä.

Osakeyhtiön 6 luvun 2 § mukaan hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä (yleistoimivalta). Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Osakeyhtiön 6 luvun17 § mukaan toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti (yleistoimivalta).

Hallintosäännön 28 § mukaan kaupunginhallitus vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoi konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan.

25.3.2024 kaupunginhallituksen päättämä ja valtuustolle esittämät Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n taloudellista asemaa parantavat lainajärjestelyt eivät osoittautuneet riittäviksi eivätkä laskelmassa esitetty yhtiön kassavarat osoittautuneet riittäväksi.

2024 loppuvuodesta aloitettujen ja alkuvuodesta 2025 valmistuneiden KPMG:n selvitysten perusteella kaupunki joutuu uusien lainajärjestelyjen lisäksi myöntämään Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:lle vapaan pääoman ehtoisen sijoituksen (SVOP) arvoltaan 6 M€ (ko. laina 31.12.2024 23,2 M€), minkä minituottotavoitteena käytetään 7 %. SVOP sijoitus toteutetaan konvertoimalla Paja 22 hankkeen toteuttamiseen myönnetyn lainan avoimesta lainpääomasta 6 M€ SVOP sijoitukseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n ei tarvitse maksaa kaupungin sille myöntämää lainaa takaisin.

Skeleton Technologies Oy aloitti toiminnan Varkauden Metallikatu 3:ssa sijaitsevissa entisen akkutehtaan tiloissa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi osana Skeleton Technologies Oy:n investoinnin toteutusta Varkauden kaupungin ja Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n välisen lainan maksuehdon muutoksen siten, että 4,3 M€:n lainan laina-aikaa muutetaan nykyisestä 8,5 vuoden laina-ajasta 15 vuoden laina-ajaksi.

Tarkastuslautakunnan suositukset Keski-Savon Teollisuuskylästä:

Kuntalain 47 § mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Keski-Savon Teollisuuskylän toimintaan ja tehtyjen selvitysten tuloksiin viitaten näkemyksemme on, että osakeyhtiön johtoon tarvitaan kuntalain 47 § vaatimusten mukaisia henkilöitä.

Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n tulee 3 kk:n jaksoissa säännöllisesti raportoida toiminnastaan ja taloudesta ennusteineen omistajaohjausta käyttävälle kaupunginhallitukselle, kuten kaupunginhallitus on edellyttänyt. Kaupunginhallituksen tulee antaa valtuustolle neljännesvuosittain raportti yhtiön tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvio tulevasta kehityksestä ja riskeistä.

Lisäksi kiinnitykset ja panttaukset pitäisi nostaa riittävälle tasolle.

Keski-Savon Vesi Oy

Keski-Savon Vesi Oy:n toiminnassa ja taloudessa ei ole merkittäviä muutoksia vuoteen 2023 verrattuna. Yhtiö on pystynyt tuottamaan vesihuollon sille asetettujen taloudellisten raamien sisällä. Sen sijaan tavoitteeksi asetettu ympäristön kuormitus toteutui vain osittain, sillä vuoden 2024 lupaehdot täyttyivät.

Tilikauden 2023 liikevaihto oli 5,3 milj. euroa (TA 5,1 m€) ja tilikauden tappio -0,6 milj. euroa (TA 0,4 m€). Yhtiön taloudellista tilannetta tarkasteltaessa on huomioitava, että yhtiön lainapääoma 45,4 milj. euroa on kokonaan Varkauden kaupungilta, eikä tätä lainaa ole toistaiseksi lyhennetty yhtiön toiminnan aikana. Yhtiön lainasta maksama korkokulu on vuosittain noin 0,7 milj. euroa, joka on 13,2 prosenttia liikevaihdosta.

Varkauden Aluelämpö Oy

Varkauden Aluelämmön tehtävänä on tuottaa asiakaslähtöisiä energia-alan palveluja ja tuotteita luotettavasti, asiantuntevasti sekä reagoi siten nopeasti toimintaympäristön muuttuviin vaatimuksiin.

Yhtiön liikevaihto nousi 15 ,1m€ vuonna 2024 (TA 15,1m€), kun se oli ollut 13,9m€ vuonna 2023. Tilikauden tulos pysyi tappiollisena sen ollessa -0,9m€ (TA 1,2m€). Yhtiö teki vuonna 2022 2,9m€ voiton, missä isona selittävänä tekijänä poikkeuksellisen korkea sähkön hinta.

Varkauden kaupunki omistaa tytäryhteisöjensä kautta 41,5 % Riikinvoima Oy:stä, minkä toiminta liittyy hyvin kiinteästi kaupungin 80 % omistamaan Varkauden Aluelämpö Oy:n.

Riikinvoiman vaikeasta tilanteesta johtuen Varkauden kaupunki järjesti kuntaseminaarin, mikä pidettiin 13.9.2024. Varkauden kaupungin asiaa koskeva käsittely oli kaupunginhallituksen kokouksessa 21.10.204 § 206. Riikinvoiman toimitusjohtaja irtisanoutui syksyn 2024 aikana. Varkauden Aluelämmön nimeämät Riikinvoiman hallituksen varsinaiset ja varajäsenet erosivat lokakuun lopussa. Riikinvoima Oy:n ylimääräinen yhtiökokous pidettiin 21.11.2024. Kokouksessa nimettiin yhtiön hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Riikinvoima Oy:n käytettävyys oli edelleen heikko (82,7 %) ja suunnittelemattomia seisokkeja oli yhteensä 659 tuntia. Näiden aikana energiaa jouduttiin tuottamaan varatuotannolla. Lisäksi Riikinvoima Oy ylitti budjetin, VAL:n osuus laskutetusta ylityksestä oli noin 1 M€. Pääasiallisesti näiden syiden takia yhtiön tulos painui tappiolliseksi.

Yhtiön talousarvion tavoitteista uusien liittymien määrä ylitti tavoitteen. Tavoitteista tasapainoinen talous ja vakavarainen toiminta, sekä fossiilisten polttoaineiden määrän vähentäminen toteutui osittain.

Wartalo Kodit Oy

Wartalo Kodit Oy toiminta ja talous ovat jatkuneet vakaina. Tilivuonna ei tapahtunut suunnittelemattomia muutoksia toiminnassa. Yhtiö saavutti sille asetetut toiminnalliset tavoitteet. Kiinteistöstrategian mukaisia tavoitteita jatketaan suunnitelmakaudella, jo tehdyt toimenpiteet näkyvät yhtiön taloudessa positiivisesti.

Vuokratuotot toteutuivat budjetoitua suurempina johtuen odotettua suuremmasta käyttöasteesta. Kiinteistöjen hoitokuluissa saatiin säästöjä ja ne toteutuivat budjetoitua pienempinä. Rahoitustuotot ja -kulut toteutuivat budjetoitua pienempinä johtuen korkokuluja hillitsevistä korkosuojauksista ja korkotuotoista. Asuintalovarausta muodostettiin 616 t€, millä

varaudutaan tulevina vuosina toteutettaviin korjaushankkeisiin, minkä jälkeen tilikauden tulokseksi muodostui 0,5 t€.

Uuden rakennushankkeen (senioritalo) rakentaminen käynnistyi keväällä 2024 ja valmistuu aikataulun mukaisesti kesällä 2025. Vanha Linjurinkatu 9 kerrostalo purettiin alkuvuodesta 2024.

Navitas Kehitys Oy

Navitas Kehitys Oy vahvistaa Varkauden elin- ja vetovoimaisuutta Välitä, Vaikuta, ja Viihdy-kaupunkistrategian mukaisesti. Yhtiö edistää ja auttaa yritysten kasvua, kilpailukykyä ja kansainvälistymistä sekä on hankkimassa uusia sijoittujia ja sijoituksia Varkauteen. On edistämässä uusien työpaikkojen syntymistä ja turvaa olemassa olevien työpaikkojen säilymistä sekä auttaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa osaavan työvoiman saamisessa.

Useilla Varkautelaisilla yrityksillä vuosi 2024 oli haastava, joka on näkynyt lomautuksina ja työttömyyden lisääntymisenä. Loppuvuodesta osalla yrityksistä tilanne on helpottunut, mutta kokonaisuudessa tilanne on haastava. Hyvinä signaaleina ovat toimineet Skeletonin, Parmacon sekä Puuilon päätökset panostaa ja sijoittua Varkauteen. Samoin investointi- ja kehityshankkeiden määrässä tapahtui vuoden lopussa käännös parempaan.

Talousarvion tavoitteista toteutui yksi ja kaksi ei toteutunut. Yritysten nettolisäyksen määrässä ja kehittämishankkeissa yrityksissä ei päästy tavoitteisiin. Yritysten uusissa sijoittumisissa päästiin tavoitteisiin tilikauden aikana. Tilikauden liikevaihto oli 2,1m€ (TA 2,0m€) ja tilikauden voitto oli 103€ (TA 0€).

Kiinteistö Oy Kongressi- ja kulttuurikeskus

Yhtiön tehtävänä on hallita, ylläpitää ja kehittää Kauppatori 6-kiinteistöä (Warkaus-sali, hotellihuoneet ja toimistotilat). Yhtiön toimintaympäristössä ei ole näköpiirissä muutoksia eikä kiinteistössä mainittavia suurempia korjauksia.

Toimintaympäristössä ei tapahtunut olennaisia muutoksia eikä rakennuksessa ollut tarvetta suurempiin korjauksiin. Toiminnan painopisteet: 1. Kustannustehokas hallinta ja ylläpito. 2. Laadukas ja nykyaikainen toimitila käyttäjille.

Rakennuksen käytöstä ja toiminnasta vastaa Hotel Oscar.

Varkauden kaupunginhallitus hyväksyi yhtiölle myöntämänsä lainan, 100 000 euroa, lyhentämisohjelman. Ensimmäinen lyhennyserä 20 000 euroa maksettiin syyskuun 1. päivänä.

Vähemmistöosakkaalla, Nemeko Oy:llä, on jo vuosien ajan ollut vaikeuksia yhtiövastikkeen säännöllisessä, oikea-aikaisessa maksussa. Vastikerästi oli vuoden 2024 lopussa 26 640,54 euroa. Velallinen on laatinut suunnitelman rästien maksamisesta. Yhtiön toiminnalliset sekä talousarvion tavoitteet toteutuivat vuonna 2024. Yhtiön liikevaihto oli vuonna 2024 275t€ (TA 275t€). Tilikauden tuloksen ollessa 8t€ (TA 0€).

Varkauden kaupungin aiemmin myöntämä antolaina 3,3 M€ on alas kirjattu kaupungin vuoden 2012 tilinpäätöksessä. Kaupunki ei ole kuitenkaan antanut anteeksi kyseistä pääomalainaa ja alkuperäinen velkakirja on edelleen voimassa.

Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy

Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy on perustettu 13.10.2022. Perustajajäseniä ovat Varkauden kaupunki (90 %), Keski-Savon Vesi Oy (5 %) ja Keski-Savon jätehuolto llky (5 %). Yhtiön palveluksessa on 7 henkilöä ja uusi palvelupäällikkö aloittaa keväällä 2024. Yhtiön ensimmäinen tilikausi oli 13 kk. Yhtiön toimitusjohtajana toimii kaupungin talousjohtaja oman virkansa ohella. 1.1.2025 lukien yhtiön asiakkaiksi ovat tulleet myös Wartalo Kodit Oy, Keski-Savon Teollisuuskylä Oy ja Varkauden Taitotalo.

Vuoden 2024 aikana valmisteltiin uusien asiakkaiden (Wartalo Kodit Oy, Keski-Savon Teollisuuskylä Oy ja Varkauden Taitotalo Oy) siirtymistä yhtiön asiakkaaksi. Valmisteluun kuului uusien henkilöiden rekrytointi ja taloushallinnon järjestelmiin liittyvät sopimusasiat.

Seuraavien asiakkuuksien tuloa on valmistelu vuoden 2024 aikana. Yhtiö saavutti vuonna 2024 talousarvion tavoitteista 3/4. Yhtiön liiketoiminnan tuotot oli 1 048t€ (TA 1 006t€) ja tuloksen ollessa 28t€ (TA 0t€).

Varkauden Taitotalo Oy

Varkauden Taitotalo Oy:n tehtävänä on omistaa ja hallita kiinteistöjä sekä tarjota yrityksille kiinteistössä tarpeellista liike- ja palvelutoimintaa ja olla siten toteuttamassa Varkauden Välitä, Vaikuta, ja Viihdy- kaupunkistrategiaa elinvoimaisuuden edistämiseksi.

Yhtiön lainakanta, korkoennusteet, talouden raportointi ja talousarviot on viety toiminnanohjausjärjestelmään, joka tulee parantamaan yhtiön talouden seurantaa ja ennakointia. Markkinointia ja viestintää tehostetaan.

Toimitusjohtaja vaihtui 1.9.2024 alkaen. Jouko Laitinen jäi pois ja Jukka Koskinen aloitti toimitusjohtajana. Kirjanpito ja palkanlaskenta siirtyi 1.1.2025 Tietoakselilta Wakaus Keski-Savon Tilipalvelut Oy:lle.

Yhtiö onnistui tilikauden strategisissa tavoitteissaan kahdessa, vuokrausaste oli yli 95 % ja asiakastyytyväisyys oli yli määritellyn tavoitteen. Kokoustilojen tuotto jäi tavoitteesta. Liikevaihto oli 2,3m€ TA ollessa 2,22 m€. Tilikauden voitto oli 31 t€, kun talousarviossa se oli 0€.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Varkauden Aluelämpö Oy:n tuloksen heikkous pohjautuu pääasiallisesti Riikinvoima Oy:n jätteenpolttolaitoksen käyttövaikeuksiin lämmöntuotannon osalta.

Kaupungin kokonaan omistama **Keski-Savon Vesi Oy** on onnistunut jokseenkin hyvin, riskinä ovat kuitenkin osittain vanhat putkistot. Onko varattu riittävä rahoitus ongelmien välttämiseksi, myös kaupungin maanvuokra putkistolle tuo paineita hinnankorotuksiin.

Navitas Kehitys Oy: Tavoitteena oli saada kehittämishankkeita yrityksiin vuoden 2024 aikana 25kpl. Tavoitteeseen ei päästy, vaan kehittämishankkeita oli 14kpl.

Toisena tavoitteena oli lisätä yritysten määrää 10:llä, yritysten määrä laski 8:lla.

Kolmas tavoite oli yritysten sijoittumiset Varkauteen 3kpl. Uusia yrityksiä saatiin Varkauteen 4kpl.

Kiinteistö OY Kongressi- ja kulttuurikeskus Merkittäviin riskeihin on varauduttu kattavalla kiinteistövakuutuksella ja vesivahinkojen torjumiseksi on tehty rakenteellisia muutoksia.

Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy Kaupungin tytäryhtiöiden siirtyminen Wakauksen asiakkaiksi helpottanee jatkossa konsernin talousasioiden hoitamista.

Varkauden Taitotalo Oy eli Navitas 1 ja 2 ovat Varkaudelle strategisesti tärkeitä elinkeinoelämän elinvoimaisuuden edistämisessä tarjoten modernin toimitilakokonaisuuden palveluineen.
Vuokrausaste on pysynyt korkeana mutta taloudellista riskiä muodostaa kasvaneet kustannukset sekä asiakasyritysten muuttuvat tarpeet. Kokoustilojen myynti on kasvanut, jääden hieman asetetusta 10 % kasvutavoitteesta.

6.2 OMISTAJAOHJAUS JA KONSERNIVALVONTA

Kaupunginvaltuusto on päättänyt uudesta hallintosäännöstä 31.5.2021 § 42, jossa on tehty muutokset vastaamaan 22.3.2021 § 2021 päätettyä uutta organisaatiota. Hallintosääntö päivitettiin 19.12.2022 § 91 huomioiden hyvinvointialueiden aloittaminen 1.1.2023 alkaen. Valtuusto käsitteli hallintosäännön päivitystä 20.5.2024 kokouksessa ja hyväksyi hallintosääntöön tehdyt muutokset 9.12.2024. Hallintosääntö tuli voimaan 1.1.2025 alkaen. Toimielinten kokoonpanoja koskevat muutokset tulevat voimaan uuden valtuuston aloittaessa 1.6.2025 alkaen.

Konsernijaoston toiminta on uuden hallintosäännön mukaisesti päättynyt 31.7.2021. Konserniohjetta ei tältä osin ole vielä päivitetty vuoden 2024 aikana. Konserniohje otetaan päivitettäväksi vuoden 2025 aikana, hallintosäännön päivitys huomioiden.

Kaupunginvaltuusto määrittelee omistajapolitiikan linjaukset, päättää kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista ja hyväksyy konserniohjeet.

Omistaja- ja konserniohjaus tapahtuu käytännössä valtuuston hyväksymän konserniohjeen mukaisesti.

Hallintosäännön 18 luvun § 1, Konsernijohdon tehtävät ja toimivalta, mukaan kaupunginhallitus vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoi konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan ja antaa valtuustolle puolivuosittain/neljännesvuosittain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä.

Kuntalain § 47 mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Hallintosäännön 18 luvun § 1 kaupunginhallitus arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa ja käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset valtuuston puheenjohtajiston kanssa.

Hallintosäännön 18 luvun § 1 mukaan kaupunginjohtaja vastaa kaupunkikonsernin omistajapolitiikan toteutuksesta ja huolehtii omistajaohjauksen käytännön toteuttamisesta sekä konsernivalvontaan kuuluvien asioiden esittelystä ja raportoinnista kaupunginhallitukselle.

Kaupunginhallitus nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet (3 luku § 2) ja nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin (3 luku § 3).

Kuntalain § 47 mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Tilikauden aikana kaupunginhallitus on antanut tarvittaessa yhtiökokousedustajalle toimintaohjeet yhtiökokouksessa käsiteltäviä asioita varten.

Konsernijohdon ja yhtiöiden edustajien tapaamisia on järjestetty useita tilivuoden aikana.

Tytäryhteisöt ovat raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle konsernijohdon (kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtaja) ja taloushallinnon antamien ohjeiden ja aikataulun mukaisesti.

Konsernijohdon saamien tietojen mukaan yhtiöissä on toimittu kaupungin omistajapoliittisten linjausten mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan arviot

Kun konserniohjaus siirtyi konsernijaokselta kaupunginhallitukselle niin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus arvioi itse vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää

ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa ja käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset valtuuston puheenjohtajiston kanssa.

Kaupungin tytäryhtiöillä on iso merkitys kaupunkikonserniin. Tytäryhtiöistä on kuitenkin hyvin niukalti tietoa tilinpäätöstiedoissa sekä talousarviossa, mitkä myös valtuusto hyväksyy. Etenkin Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:stä on tullut hyvin ikäviä yllätyksiä talousarviossa annettuihin tietoihin verrattuna.

Tarkastuslautakunnan suositukset

Kaupunginhallituksen nimetessä ehdokkaita tytäryhtiöiden hallituksiin tulee huomioida kuntalain § 47, minkä mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Varkauden Aluelämpö Oy:stä kaupunki omistaa 80,1 % ja Aluelämpö omistaa Riikinvoimasta 47,4 %. Lisäksi kaupungille tulee Riikinvoimasta omistusosuuksia Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymän kautta. Riikinvoima Oy:tä ei ole ohjelmallisesti yhdistetty konsernitilinpäätökseen. Yhtiön merkittävillä vierailla pääomilla on välillinen merkitys Varkaudelle. Jatkossa yhtiön yhdistelyä olisi syytä harkita. Tilinpäätöksen tiedoissa olisi hyvä kertoa Riikinvoima Oy:stä nykyistä enemmän.

Hallintosäännön 18 luvun § 1 mukaan konsernijohto antaa valtuustolle puolivuosittain/neljännesvuosittain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä. Tarkastuslautakunta suosittelee raportointia neljännesvuosittain.

6.3 KONSERNITALOUS

Vuosina 2015 ja 2017 uudistettu kuntalaki tiukentaa kuntien talousohjausta ja korostaa kuntakonsernin asemaa kuntataloudessa. Kuntien alijäämän kattamisvelvoitetta tiukennetaan ja kytketään se arviointimenettelyyn. Kuntien tunnuslukuja arvioidaan konsernitasolla.

Alla olevassa taulukossa on esitetty kaupunkikonsernin keskeiset taloudelliset tunnusluvut viimeiseltä kolmelta vuodelta ja vertailulukuna Pohjois-Savo keskimäärin.

Tunnusluku	2021	2022	2023	2024	Pohjois-Savo 2023 *)
Yli-/alijäämä	+4 454 t€	+ 1 584 t€	-1 139 t€	-1 735 t€	1 325€
Vuosikate/asukas	1 166 €	881 €	881 €	858 €	913 €
Vuosikate/poistot	129 %	114,5 %	92 %	90 %	127 %
Investointien tulorahoitus	54,3 %	47,9 %	109,1 %	118,5 %	81 %
Lainanhoitokate	1,8	0,6	0,8	0,8	1,2
Omavaraisuusaste	35,4 %	34,6 %	39,4 %	39,6 %	38,8 %
Suhteellinen velkaantuneisuus	92,7 %	95,1 %	158 %	156,7 %	124,1 %
Kertynyt ylijäämä/asukas	2 337 €	2 442 €	2 256 €	2 156 €	1 313 €
Lainakanta / asukas	10 619 €	11 419 €	9 503 €	9 398 €	6171 €
Lainat ja vuokravastuu/asukas	14 432 €	14 617 €	11 725 €	13 039 €	

*) Lähde: kuntaliitto

Tunnuslukujen tulkintaa on esitetty tarkemmin kaupungin tunnuslukujen tarkastelun yhteydessä arviointikertomuksen luvussa 5.2.

Kriisikuntakriteerit

Alla on esitetty kaupungin tilinpäätökseen 2024 sisältyvä taulukko kriisikuntakriteereistä. Taulukon mukaan kaupunkikonsernin tunnusluvut eivät täytä kriisikuntakriteereiden raja-arvoja vuosien 2023 ja 2024 tilinpäätöstietojen perusteella, pois lukien lainojen ja vuokravastuiden määrä asukasta kohden.

Konsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä asukasta kohden oli kriisikuntakriteerin tasolla vuonna 2023, vuoden 2024 luku ei ole vielä tiedossa.

Arviointimenettely (kriisikuntakriteerit) vuoden 2024 konsernitilinpäätöstietojen mukaan.

	Varkauden kaupunki / kaupunkikonserni	Raja-arvo	Toteutuu/ Ei toteudu
Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien, vuosina 2026-2029 (KL 2015/410 § 110)	Ei alijäämää	Taseen alijäämän kattaminen kuntalain 110 § 3 momentissa säädetyssä ajassa	ei toteudu
Kuntakonserni Konsernitaseen alijäämä/€ asukas viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 € ja sitä edeltäneesnä vuonna vähintään 500 €	TP 2024 **ylijäämä** 2 156 € / as. (TP 2023 **ylijäämä** 2 255 € / as.)	Viimeisessä tp:ssä 1 000 € /as. ja sitä edell. tp:ssä 500 €/as. alijäämää	ei toteudu
Nämä kaikki kriteerit on toteuduttava 1. Konsernituloslaskelman **vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %**	TP 2024 vuosikate / poistot 90,0 %	Alle 80 %	ei toteudu
2. Kunnan tuloveroprosentti - **vähintään 2 % korkeampi** kuin kuntien painotettu keskimääräinen tulovero- %	8,80 %	V. 2024 7,46 % + 2,0 = **9,46 %**	ei toteudu
3. Konsernitilinpäätöksen asukasta kohden laskettu **lainojen ja vuokravastuiden määrä** ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän **vähintää 50 %**	TP 2024 13 039 € (TP 2023 12 909 €)	TP 2024 x xxx € + x xxx € = xx xxx € *) (TP 2023 8 067 € + 4 033,50 € = 2 100,50 €)	V. 2023 toteutuu V. 2024 ei vielä tietoa
4. Konsernitilinpäätöksen rahoituslaskelman **laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8**	TP2024 0,8	0,8	ei toteudu

*) Konsernitilinpäätöksen asukaskohtaista lainojen ja vuokravastuiden määrää ei vielä ole tiedossa vuodelta 2024.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Lainojen ja vuokravastuiden suuri määrä sekä lainojen heikko takaisinmaksukyky tuo suuria haasteita konsernin taloudelle.

Kriisikuntakriteereihin kuuluva lainojen ja vuokravastuiden määrä asukasta kohden on korkealla tasolla (v 2024 13.039€) ja kriisikuntakriteerin raja ylittyi vuonna 2023, vuoden 2024 vertailuluku ei ole vielä tiedossa.

Konsernitasolla laskettavaan kriisikuntakriteereihin kuuluvaan laskennallinen lainanhoitokate kuvaa kykyä maksaa lainoista aiheutuvia lainojen lyhennyksiä ja lainojen korkoja. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate oli vuonna 2024 0,8 raja-arvon ollessa 0,8.

Suhteellinen velkaantuneisuus on muuttunut merkittävästi hyvinvointialueiden aloitettua. Tunnusluku oli v 2024 157 (v. 2022 95). Luku kuvaa kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Tarkastuslautakunnan suositukset

Talousarvioita tehtäessä ennusteet tulee tehdä myös kaupunkikonsernitasolla, jotta tulos-, tase- ja rahavirtaennusteet ovat näkyvissä sekä investointeja että muuta toimintaa suunniteltaessa.

7 VUODEN 2023 ARVIOINTIHAVAINTOJEN JÄLKISEURANTA

Arviointikertomus vuodelta 2023 on laadittu tarkastuslautakunnan kokouksessa 7.5.2024 ja kaupunginvaltuusto on merkinnyt sen tiedoksi 20.5.2024 §31. Tämän jälkeen kaupunginhallitus on antanut vastaukset vuoden 2023 arviointikertomukseen, jotka on merkitty valtuustossa tiedoksi 30.9.2024 § 50 ja tarkastuslautakunnassa 22.10.2024. Tarkastuslautakunta on seurannut vuoden 2023 arviointikertomuksen havaintojen kehittymistä myös muissa vuoden 2024 ja alkuvuoden 2025 kokouksissaan.

Keskeiset arviointihavainnot 2023	**Kaupunginhallituksen vastine**	**Tarkastuslautakunnan arvio**
TOIMINNALLISET T AVOITTEET - HYVINVOINTI JA KASVATUS		
Koulujen ja kodin yhteistyötä tulisi edelleen kehittää, koska tämä voidaan nähdä osana ratkaisua nuorten ongelmiin, muun muassa koulukiusaamisen estämiseen	Kaupunginhallitus merkitsee tarkastuslautakunnan suosituksen tiedoksi ja antaa suosituksen edelleen tiedoksi kasvun- ja oppimisen lautakunnalle.	Onko toimitettu lautakuntaan ja onko käsitelty lautakunnassa ja mitä toimenpiteitä aiheuttaa/aiheuttanut? Tarkastuslautakunta jatkaa seurantaa.
TALOUDELLISET TAVOITTEET - TALOUDEN KESKEISET TUNNUSLUVUT		
Tunnuslukuja tulee käyttää toiminnan ohjauksessa ja noiden kehitystä tulee seurata kuluvan ajankohdan aiemmilta ja tulevilta vuosilta.	Em. kohdassa mainittujen taulukoiden sisältö pyritään laatimaan siten, että niissä on useamman vuodenjatkumo ja jos on mahdollista ennakoida tulevaa, niin myös tulevien vuosien lukuja tuodaan esille. Tällä tavoin on mahdollista havainnoida kehitys usealta vuodelta ja toisaalta ennakoida tulevaa erilaisten päätösten jälkeen	Seurataan tilanteen kehitystä.

8. Arviointikertomuksen allekirjoitukset

Varkaudessa 8.5.2025
Varkauden kaupungin tarkastuslautakunta

Hilkka Koponen
Puheenjohtaja

Jaakko Ikonen
varapuheenjohtaja

Erkki Aali
jäsen

Nina Paananen
jäsen

Anita Rikalainen
jäsen

Viljo Savolainen
jäsen

Jani Ursin
jäsen

27 §
VUODEN 2024 TILINPÄÄTÖS

VUODEN 2024 TILINPÄÄTÖS

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 27
Tarkastuslautakunta 14.5.2025 § 66
Kaupunginhallitus 31.3.2025 § 77

Talousjohtaja Matti Mentilä, 044 231 1812
Kaupunginjohtaja Joonas Hänninen, 040 676 5544

Kuntalain luvun 13 § 113 mukaan kaupunginhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niidenliitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Tilinpäätöksen allekirjoittavat kaupunginhallituksen jäsenet sekä kaupunginjohtaja.
Kuntalain 114 § mukaan kaupungin, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kaupungin tilinpäätös. Konsernitilinpäätöksen tulee sisältää konsernitase ja tulos- ja rahoituslaskelma sekä liitetiedot.

Toimintakertomuksessa on Kuntalain 115 § mukaan esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Varkauden kaupungin konsernitilinpäätös vuodelta 2024 on alijäämäinen -1,735 M€. Kaupungin tilinpäätös on 0,29 M€ ylijäämäinen. Kaupungin tilinpäätös toteutui huomattavasti ennakoitua parempana: talousarvio oli –3,55 M€, joten tulos oli 3,84 M€ arvioitua parempi.
Tuloksen parantuminen johtui useasta eri asiasta. Suurin vaikutus tulee kaupungin talouden tasapainotustyöstä, jonka myötä sekä tulot ovat kasvaneet että menot ovat vähentyneet. Ilmeistä myös on, että koko kaupunkiorganisaatiossa on toimittu säästeliäästi joka tilanteessa. Kertaluonteisista eristä maahanmuuttotyöhön saatu lisätulo 0,75 M€ oli merkittävin. Osinkotulot eivät toteutuneet odotetulla tavalla.
Liitteenä vuoden 2024 tilinpäätös, joka sisältää toimintakertomuksen, talousarvion toteutumavertailut, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja taseen liitetietoineen ja konsernitiedot laajana.
Kaupunginjohtaja, talousjohtaja ja toimialajohtajat esittelevät tilinpäätöksen kokouksessa.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus päättää hyväksyä ja allekirjoittaa oheisena liitteenä olevan Varkauden kaupungin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vuodelta 2024.
Kaupunginhallitus valtuuttaa kaupunginjohtajan ja kaupunginhallituksen puheenjohtajan tai talousjohtajan allekirjoittamaan mahdollisen tilintarkastajille osoitetun vahvistuskirjeen puolestaan.

Tillinpäätös annetaan tilintarkastajien tarkastettavaksi.
Kaupunginhallitus antaa valmistelijoille oikeuden tehdä toimintakertomukseen teknisluonteisia korjauksia, muutoksia ja täydennyksiä sekä tilintarkastajan esittämiä lisäselvityksiä ennen kaupunginvaltuuston käsittelyä.
Kaupunginhallitus saattaa tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan käsittelynjälkeen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi 26.5.2025 pidettävään valtuuston kokoukseen.

Päätös:

Kaupunginhallitus päätti hyväksyä ja allekirjoittaa oheisena liitteenä olevan Varkauden kaupungin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vuodelta2024.

Kaupunginhallitus valtuutti kaupunginjohtajan ja kaupunginhallituksen puheenjohtajan tai talousjohtajan allekirjoittamaan mahdollisen tilintarkastajille osoitetun vahvistuskirjeen puolestaan.

Tillinpäätös annetaan tilintarkastajien tarkastettavaksi.

Kaupunginhallitus antoi valmistelijoille oikeuden tehdä toimintakertomukseen teknisluonteisia korjauksia, muutoksia ja täydennyksiä sekä tilintarkastajan esittämiä lisäselvityksiä ennen kaupunginvaltuuston käsittelyä.
Kaupunginhallitus saattaa tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan käsittelyn jälkeen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi 26.5.2025 pidettävään valtuus.

Tarkastuslautakunta 14.5.2025 § 66

Kaupunginhallitus 31.3.2025 § 77 hyväksynyt ja allekirjoittanut kaupungin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vuodelta 2024 ja lähettänyt sen tilintarkastajalle tarkastettavaksi sekä saattanut tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan valmistelun jälkeen edelleen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.
Kaupungin vastuunalainen tilintarkastaja JHT, KHT Mari Säynätjoki on esittänyt kokouksessa 8.5.2025 § 57 tilintarkastuskertomuksen Varkauden kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksesta tilikaudelta 1.1.- 31.12.2024.

Puheenjohtaja: Tarkastuslautakunta esittää, että kaupunginvaltuusto:

- merkitsee tiedoksi tilintarkastuskertomuksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2024

- hyväksyy vuoden 2024 tilinpäätöksen

- myöntää vastuuvapauden toimielinten jäsenille ja tehtäväalueen johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1.–31.12.2024.

Päätös: Tarkastuslautakunta esittää, että kaupunginvaltuusto:
- merkitsee tiedoksi tilintarkastuskertomuksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2024
- hyväksyy vuoden 2024 tilinpäätöksen
- myöntää vastuuvapauden toimielinten jäsenille ja tehtäväalueen johtavil-le viranhaltijoille tilikaudelta 1.1.–31.12.2024.

_____

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 27

Kaupunginjohtaja, talousjohtaja ja toimialajohtajat esittelevät tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen.

Varkauden kaupungin tilinpäätös 2024 on esityslistan liitteenä.

Tarkastuslautakunta: Kaupunginvaltuusto päättää että;

- se merkitsee tiedoksi tilintarkastuskertomuksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2024

- se hyväksyy vuoden 2024 tilinpäätöksen

- se myöntää vastuuvapauden toimielinten jäsenille ja tehtäväalueen johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1.–31.12.2024.

Päätös:

KPMG Oy Ab
Hämeenkatu 9, 4.krs
33100 TAMPERE

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Tilintarkastuskertomus 2024

Varkauden kaupunginvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Varkauden kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2024. Tilinpäätös sisältää kaupungin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kaupunginhallituksen ja muiden tilivelvollisten velvollisuudet

Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kaupunginhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kaupungin tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat myös sisäisen valvonnan järjestämisestä ja sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheellisyyksien havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet ja voidaksemme lausua sisäisen valvonnan järjestämisestä mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon kaupungin sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta.

Olemme tehneet tarkastuksen kohtuullisen varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Tarkastuksen tulokset

Kaupungin hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kaupungin tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Lisätietona toteamme, että kuten tilinpäätöksestä ilmenee, on kaupungilla saatavaa tytäryhtiöltään Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:ltä yhteensä 31,7 miljoonaa euroa. Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n taloudellinen tilanne on ollut heikko ja kaupunginvaltuusto on 14.4.2025 § 19 päättänyt yhtiön rahoitukseen liittyvistä järjestelyistä. Kaupungin saataviin tytäryhtiöltään sisältyy kohonnut arvostusriski. Lausuntojamme ei ole mukautettu tämän seikan johdosta.

KPMG Oy Ab, a Finnish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee.

Y-tunnus 1805485-9
Kotipaikka Helsinki

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Varkaus 8. toukokuuta 2025

KPMG OY AB
Tilintarkastusyhteisö

Mari Säynätjoki
JHT, KHT

VARKAUDEN KAUPUNKI TILINPÄÄTÖS 2024

välitä - vaikuta - viihdy

warkaus
ihan omanlainen

Kaupunginhallitus 31.3.2025
Kaupunginvaltuusto 26.5.2025

SISÄLLYS

1 TOIMINTAKERTOMUS....4
1.1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TALOUDESSA JA TOIMINNASSA....4
1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus....4
1.1.2 Varkaus 2024, tiivistelmä....5
1.1.3 Varkauden kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset....6
1.1.4 Kaupunkistrategia....9
1.1.5 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys....10
1.1.6 Väestö, työllisyys ja asuminen....10
1.1.7 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa....13
1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä....16
1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista asioista....20
1.1.10 Henkilöstö....22
1.1.11 Ympäristö....24
1.1.12 Muut ei-taloudelliset asiat....25
1.2 SELONTEKO KAUPUNGIN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ....25
1.3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS....27
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen (ulkoiset erät)....27
1.3.2 Toiminnan rahoitus....36
1.4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET....41
1.5 KOKONAISTULOT JA -MENOT....45
1.6 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS....46
1.7 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT....56
1.8 TILINPÄÄTÖKSEN TULOKSEN KÄSITTELY....56
2 TOIMINNAN JA TALOUDEN TOTEUTUMINEN....57
2.1 TALOUSARVION TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN....57
2.1.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA....57
2.1.2 KAUPUNGINVALTUUSTO....58
2.1.3 TARKASTUSLAUTAKUNTA....59
2.1.4 KAUPUNGINHALLITUS....61
2.1.5 KONSERNIPALVELUT....67
2.1.6 HYVINVOINNIN- JA KASVATUKSEN TOIMIALA....74
2.1.7 TEKNINEN TOIMI....90
2.2 TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU....95
2.2.1 Tuloslaskelman toteutumisvertailu....95
2.2.2 Rahoituslaskelman toteutumisvertailu....97
2.2.3 Investointien toteutumisvertailu....98
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT....103
3.1 TULOSLASKELMA....103

3.2 RAHOITUSLASKELMA 104
3.3 TASE 31.12.2024 105
3.4 KONSERNIN TULOSLASKELMA 107
3.5 KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA 108
3.6 KONSERNITASE 31.12.2024 109
4 LIITETIEDOT 112
4.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT 112
4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista ja esittämistä koskevat liitetiedot 112
4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot 112
4.2 TULOSLASKELMAN LIITTEET 114
4.3 TASEEN LIITETIEDOT 118
4.4 HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT 129
5 TYTÄRYHTEISÖJEN TALOUDEN JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN 131
5.1 Wartalo Kodit Oy 131
5.2 Varkauden Aluelämpö Oy 133
5.3 Navitas Kehitys Oy 134
5.4 Keski-Savon Teollisuuskylä Oy 136
5.5 Varkauden Taitotalo Oy 138
5.6 Keski-Savon Vesi Oy 140
5.7 Kiinteistö Oy Kongressi- ja kulttuurikeskus 141
5.8 Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy 143
6 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT 146
6.1 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET 146
7 LUETTELOT JA SELVITYKSET 147
7.1 LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA 147
7.2 TILINPÄÄTÖSKAAVIO 149

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TALOUDESSA JA TOIMINNASSA

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2024 oli Varkauden kaupungille talouden ja toiminnan kannalta merkittävä. Vuoden aikana kaupungin talous toteutui ennakoitua paremmin, mikä on myönteinen signaali pitkään jatkuneiden taloudellisten haasteiden jälkeen. Positiiviseen kehitykseen vaikuttivat erityisesti verotulojen kasvu (+1,8 M€), maahanmuuttotyöhön saadut lisäresurssit (+0,75 M€) sekä alentunut sähkön hinta (-0,5 M€). Samalla toimialojen kustannukset toteutuivat ennakoitua pienempinä, joka oli seurausta toimialojen aktiivisesta työstä talouden tasapainottamiseksi. Toisaalta korkokulujen kasvu (+0,6 M€) ja osinkotuottojen odotettua heikompi toteuma heikensivät tulosta.

Varkauden kaupungin talouden tasapainottaminen on ollut pitkäjänteistä työtä, joka on jatkunut läpi valtuustokauden. Vuoden 2024 aikana talouden tasapainotustyöryhmä esitti säästötoimenpiteitä, mutta myös veronkorotuksia, jotka huomioitiin pääosiltaan vuoden 2025 talousarviossa. Lisäksi toimintaympäristössä ja talouden suhdanteissa tapahtuneet muutokset ovat tukeneet kaupungin talouden tasapainottamispyrkimyksiä.

Vuoden 2024 aikana tehtiin merkittäviä investointipäätöksiä. Kaupunginvaltuusto linjasi marraskuussa Kankun koulun rakentamisen käynnistämisen vuonna 2025 sekä uuden uimahallin suunnittelun. Kankun koulun tarjouskilpailu päättyi helmikuussa 2025 ja tarjoustaso alitti kaupungin hankkeelle varaaman määrärahan (14,5M€). Vuosien 2023-2024 suurin investointi, uusi pelastusasema valmistui syyskuussa kustannusarviota alhaisemmilla kuluilla. Rakennuksen valmistuttua kaupunki ja Pohjois-Savon hyvinvointialue ovat käyneet keskusteluja kiinteistön kaupasta, jossa hyvinvointialue ostaisi kiinteistön omistukseensa. Tämä vapauttaisi hankkeeseen sitoutuneet pääomat tuleviin investointeihin, jolloin lisälainanotto olisi merkittävästi vähäisempää.

Maailmanpoliittinen tilanne jatkui epävakaana vuonna 2024, kun Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota vaikutti edelleen kansainväliseen talouteen ja turvallisuustilanteeseen. Sodan seurauksena energiamarkkinat ja logistiikkaketjut pysyivät jännitteisinä, mikä heijastui myös Suomen ja Varkauden talouteen. Vaikka hintojen nousu tasaantui, epävarmuus erityisesti raaka-aineiden ja investointien osalta jatkui. Varkauden elinkeinorakenne on hyvin vientivetoista ja maailmatalouden suhdanteen heijastuvat Varkauteen usein pienellä viiveellä. Toistaiseksi Varkauden elinkeinoelämän on selvinnyt hyvin maailmantalouden epävarmuuksista, mutta epävarman tilanteen jatkuessa voi vaikutukset ulottua myös Varkauteen, joka heijastuisi suoraan kaupungin työllisyyteen ja veropohjaan. Varkauden kaupungin taloudenpidossa onkin ollut tärkeää huomioida globaalien muutosten vaikutukset ja varautua mahdollisiin häiriöihin.

Varkauden väestörakenne koki muutoksia erityisesti maahanmuuton myötä. Kaupunkiin asettui vuoden aikana noin 430 uutta vieraskielistä asukasta. Kokonaisuudessaan vieraskielisten määrä nousi noin 1 550:een, joista noin 300 on alle 18-vuotiaita. Kansainvälistä suojelua saavien lukumäärä oli vuoden lopussa noin 350 henkilöä. Tämä kehitys korostaa kaupungin palveluiden mukauttamisen ja integraatiotoimenpiteiden merkitystä.

Tulevaisuuden näkymissä Varkauden taloudessa on edelleen haasteita, mutta suunta on vakaampi. Valtionosuuksien puolittuminen vuoden 2023 tasosta asetti kaupungin tiukkaan talouskuriin, mutta toteutettujen säästöpäätösten ja veronkorotusten ansiosta kaupunki pääsee tekemään jo toisen peräkkäisen positiivisen tilinpäätöksen. Käynnissä oleva valtionosuusjärjestelmän uudistus tuonee parannusta myös Varkauden saamiin valtionosuuksiin, mikäli sote-uudistuksen siirtoerät eliminoidaan rahoituspohjasta. Lähitulevaisuuteen sijoittuvat investoinnin kuten Kankun koulu, Könönpellon koulun peruskorjaus ja uimahalli vaativat toteutuessaan merkittäviä panoksia, joka lisää kaupungin velkataakkaa. Jotta kaupungilla on kyky hoitaa olemassa olevat ja nykyiset velkavastuut on kaupungin taloudellisen aseman parantamiseksi tehtävä töitä myös jatkossa.

Varkauden kaupungin menestys rakentuu elinkeinoelämän menestyksen ja kuntalaisten hyvinvoinnin varaan. Tämän turvaamiseksi jatkamme työtämme kaupungin elinvoiman ja palveluiden kehittämiseksi, jotta Varkaus säilyy houkuttelevana ja elinvoimaisena kaupunkina asukkailleen ja yrityksilleen myös jatkossa.

Iso kiitos Varkauden kaupungin työntekijöille, luottamushenkilöille sekä kaupungissa toimiville yrityksille, kansalaisjärjestöille ja asukkaillemme arvokkaasta panoksesta ja hyvästä yhteistyöstä! Yhteistyöllä ja sitoutumisella varmistamme ihan omanlaisen Warkauden kestävän kehityksen ja hyvinvoinnin myös tulevina vuosina!

Joonas Hänninen
Kaupunginjohtaja

1.1.2 Varkaus 2024, tiivistelmä

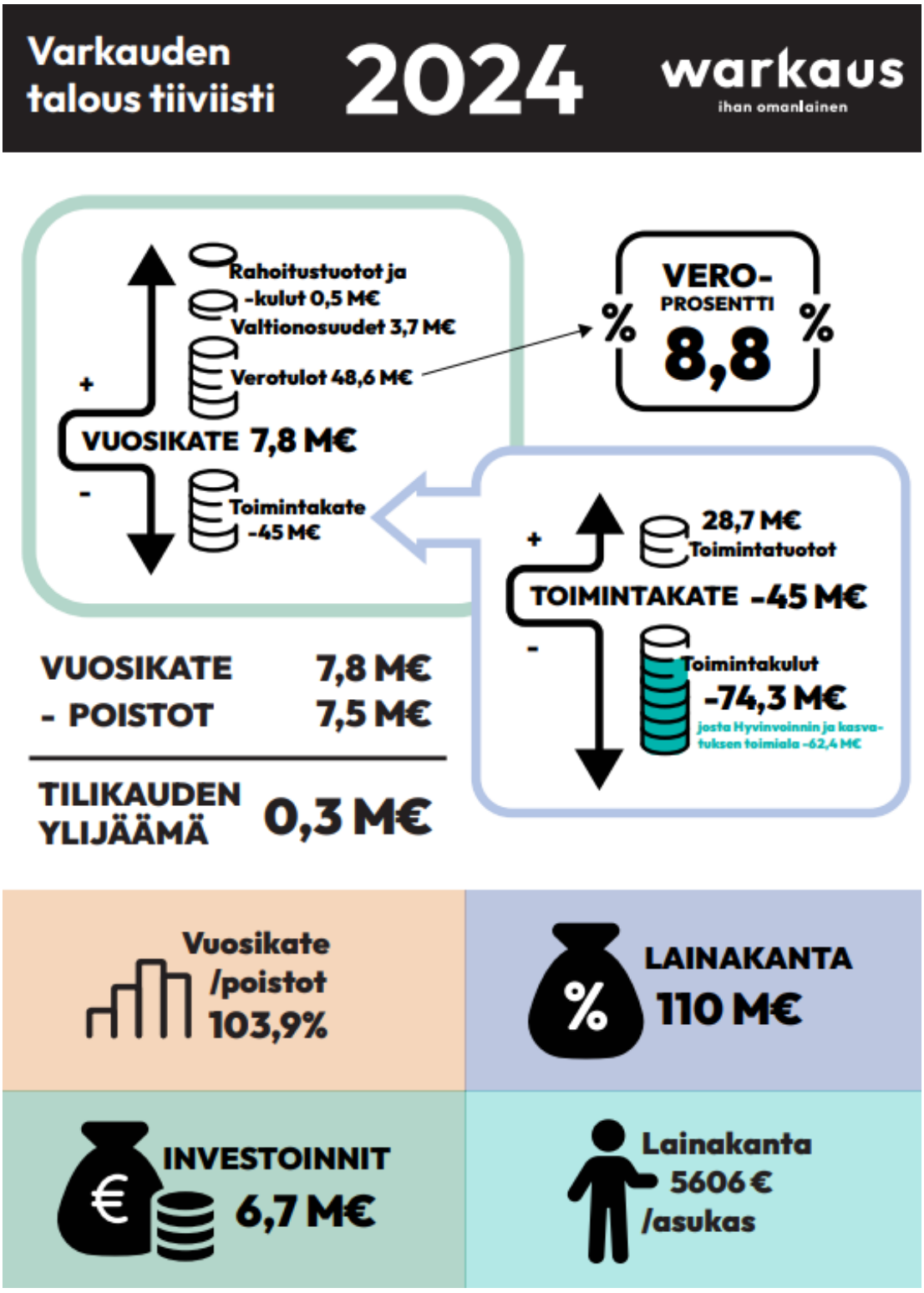

1.1.3 Varkauden kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

1.1.3.1 Päätöksenteko

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat 1.1. – 31.12.2024:

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, Hartikainen-Herranen Kaisa, KOK
Kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtaja, Suhonen Timo, SDP
Kaupunginvaltuuston 2. varapuheenjohtaja, Kiira Jussi, PS

Kaupunginvaltuuston kokoonpano 1.1. – 31.12.2024 (43 valtuutettua):

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (16)

Alanen Heikki
Brandt Elina
Hedman Pia
Ikonen Jaakko
Junkkarinen-Kosonen Kaisa
Koikkalainen Raimo
Koskinen Antti
Leskinen Juha
Mikkonen Jyri
Pulliainen Paula
Pöllänen Tuula
Saastamoinen Jorma
Soininen Juha
Suhonen Timo
Voutilainen Jukka
Wallius Timo

Kansallinen Kokoomus (11)

Asikainen Minna
Elmaci Joel
Hartikainen-Herranen Kaisa
Husu Risto
Hynninen Kati
Koponen Hilkka
Lehtonen Heidi
Pietinen Mervi
Rothström Markko
Suna Sassa
Tuovinen Esa

Vasemmistoliitto (5)

Heiskanen Kari
Häkkinen Ari
Semi Matti
Sundgrén Marja
Vokkolainen Jenni

Kristillisdemokraatit (2)

Hartikainen Heidi
Kujanpää Markku

Perussuomalaiset (6)

Grönlund Tiina
Kiira Jussi
Natunen Antero
Paananen Pasi
Tanninen Jorma
Tikkanen Jari

Suomen Keskusta (3)

Koponen Olli
Leväinen Jukka
Ruuskanen Esko

Kaupunginhallituksen jäsenet (11) 1.1.–31.12.2024:
Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Hynninen Kati (KOK)
1. varapuheenjohtaja Pulliainen Paula (SDP)
2. varapuheenjohtaja Grönlund Tiina (PS)

Brandt Elina (SDP)
Soininen Juha (SDP)
Mikkonen Jyri (SDP)
Häkkinen Ari (VAS)
Husu Risto (KOK)
Suna Sassa (KOK)
Koponen Olli (KESK)
Hartikainen Heidi (KD)

Kaupunginhallituksen esittelijänä on toiminut ajalla 1.1.- 31.12.2024 kaupunginjohtaja Joonas Hänninen.

Lautakuntien ja jaostojen puheenjohtajisto 1.1. – 31.12.2024:

Elinvoimajaosto

Puheenjohtaja Hynninen Kati
Varapuheenjohtaja Pulliainen Paula

Tarkastuslautakunta

Puheenjohtaja Koponen Hilkka
Varapuheenjohtaja Ikonen Jaakko

Keskusvaalilautakunta

Puheenjohtaja Juvonen-Nissinen Toini
Varapuheenjohtaja Mikkonen Jyri

Kasvun ja oppimisen lautakunta

Puheenjohtaja Tikkanen Jari
Varapuheenjohtaja Sundgrén Marja

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

Puheenjohtaja Pietinen Mervi
Varapuheenjohtaja Hedman Pia

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan seutujaosto

Puheenjohtaja Pietinen Mervi
Varapuheenjohtaja Hedman Pia

Tekninen lautakunta

Puheenjohtaja Tuovinen Esa
Varapuheenjohtaja Aali Erkki

Teknisen lautakunnan lupajaosto

Puheenjohtaja Reisko Satu
Varapuheenjohtaja Murtomäki Petteri

Vammaisneuvosto

Puheenjohtaja Sarkeala Lea
Varapuheenjohtaja Pirinen Kirsti

Vammaisneuvoston edustajat eri toimielimien kokouksissa:

Kaupunginvaltuusto, Sarkeala Lea
Kaupunginhallitus Mikkonen Jyri
Kasvun- ja oppimisen lautakunta, Räsänen Katri
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta, Hartikainen Tuula
Tekninen lautakunta Pirinen Kirsti

Vanhusneuvosto

Puheenjohtaja Hartikainen-Herranen Kaisa
Varapuheenjohtaja Salo Leena

Vanhusneuvoston edustajat eri toimielimien kokouksissa:

Kaupunginvaltuusto, Salo Leena
Kasvun- ja oppimisen lautakunta, Pöysti Raimo
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta, Hartikainen-Herranen Kaisa
Tekninen lautakunta, Haapanen Petri

Nuorisovaltuusto Wanuva

Puheenjohtaja Härkönen Helmi
Varapuheenjohtaja Pöysti Ari

Wanuvalla on läsnäolo- ja puheoikeus Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnassa ja Kasvun- ja oppimisen lautakunnassa. Edustajat on päätetty kuukausikokouksissa.

Työllisyysaluelautakunta

Puheenjohtaja hartikainen-Herranen Kaisa
Varapuheenjohtaja Nyrhinen Anne-Mari

Varkauden kaupungin tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Kaupunginvaltuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Kuntalain mukaan kunnan toimielimiä ovat valtuuston lisäksi kunnanhallitus, lautakunnat ja johtokunnat, niiden jaostot sekä toimikunnat.

Viranhaltijoiden kohdalla rajanveto on vaikeampaa, koska laissa ei tarkemmin määritellä, ketkä ovat toimielimen tehtäväalueen johtavia viranhaltijoita.

Kaupunginvaltuuston 4.12.2023 § 72 hyväksymän vuoden 2024 talousarvion mukaan tilivelvolliset olivat:

- kaupunginhallituksen jäsenet
- lautakuntien jäsenet
- johtokuntien jäsenet
- toimikuntien jäsenet
- jaostojen jäsenet
- kaupunginjohtaja
- tekninen johtaja
- hyvinvointi- ja sivistysjohtaja
- hallintojohtaja
- henkilöstöpäällikkö
- talousjohtaja
- tietohallintojohtaja

1.1.3.2 Organisaatiokaavio

Varkauden kaupungin organisaatiokaavio 1.1.–31.12.2024

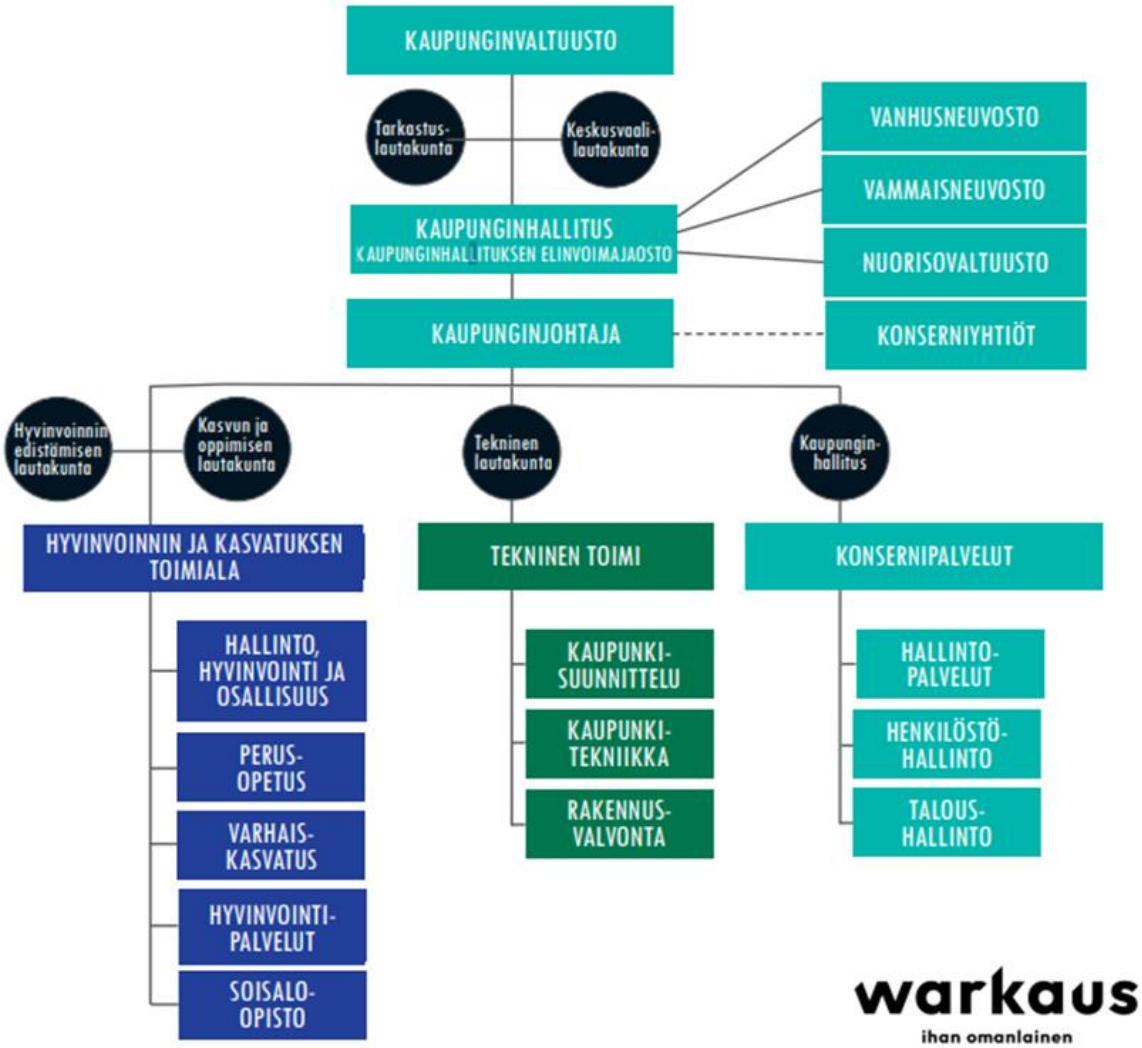

1.1.4 Kaupunkistrategia

Kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden ohjaamisen perusta on kaupunkistrategia, jonka hyväksyy kaupunginvaltuusto valtuustokaudeksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Varkauden kaupunkistrategian julkilausuman (välitä, vaikuta, viihdy) kokouksessaan 13.6.2022. Strategian pääteemat välitä – vaikuta – viihdy, sisältävät viestin siitä, mitä me kaupunkiyhteisönä tahdomme olla. Pääteemat on muodostettu strategiatyön aikana kerätyn aineiston pohjalta ja edustavat niitä arvoja, joita asukkaat nostivat esille strategiatyön yhteydessä.

Strategian toimenpidesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksen toimesta 3.10.2022 § 239 ja -valtuuston toimesta 10.10.2022 § 69. Strategian ja toimenpidesuunnitelman tavoitteet otettiin huomioon vuoden 2024 talousarvion tavoitteiden asettamisen yhteydessä ja tuloksia on arvioitu tämän tilinpäätösasiakirjan toimialaosiossa.

1.1.5 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Suomen talouden arvioidaan supistuneen 0,5% v. 2024. Loppuvuoden aikana talous lähti hienoiseen kasvuun, jonka ennakoidaan jatkuvan 2025 aikana.

Vuoden 2024 aikana niin inflaatio ja sen myötä myös korkotaso lähtivät laskuun. Näillä molemmilla oli positiivinen vaikutus kotitalouksille, yrityksille ja yhteisöille. Toisaalta erilaiset verojen korotukset heikensivät palkansaajien ostovoimaa. Rakentamisen voimakas taantuma jatkui kuitenkin koko vuoden ajan, vaikkakin asuntokaupassa nähtiin hienoista piristymistä.

Valtion talouteen vaikuttivat em. asioiden lisäksi voimakas valtionvelan kasvu ja hyvinvointialueiden kustannusten kasvu. Velkakantaa kasvattavaa lainanottoa Suomen valtio toteutti 12,6 miljardia euroa. Hyvinvointialueiden arvio vuoden 2024 alijäämästä on 1,2 miljardia euroa.

Työllisyys heikkeni ja työttömyys kasvoi vuonna 2024. Työllisiä oli 25 000 vähemmän ja työttömiä 34 000 enemmän kuin edellisenä vuonna. 20–64-vuotiaiden työllisyysaste oli 76,7 % vuonna 2024. Työllisyysaste laski 1,2 prosenttiyksikköä vuodesta 2023.

Oman alueen taloudellinen kehitys

Varkauden seudun yritysten taloustilanteesta ei ole käytettävissä kokonaistilastoa. Työttömyys on kuitenkin merkittävästi korkeammalla tasolla verrattuna Pohjois-Savon keskiarvoon nähden (17,1 <=>12,5).

1.1.6 Väestö, työllisyys ja asuminen

Väestö

Varkauden asukasluku 31.12.2024 oli ennakkotiedon mukaan 19 656 asukasta. Asukasluvun kokonaismuutos edelliseen vuoteen verrattuna oli -71 asukasta. Vuoden 2023 lopussa vastaava kokonaismuutos oli -32 asukasta.

Vuoden 2024 asukasluvun muutoksesta syntyneiden enemmyys oli -200 (v. 2023 -203). Syntyneitä oli 102 ja kuolleita 303 hlö, vastaavasti vuonna 2023 syntyneitä oli 105 ja kuolleita 308. Kuntien välinen nettomuutto oli -165 hlö (v. 2023 -122) ja nettomaahanmuutto 300 hlö (v. 2023 288).

Varkauteen on muuttanut ajalla 1.1.-31.12.2024 yhteensä 428 muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvaa. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia oli Varkaudessa 31.12.2024 yhteensä 1551 ja heistä alle 18-vuotiaita oli noin 300.

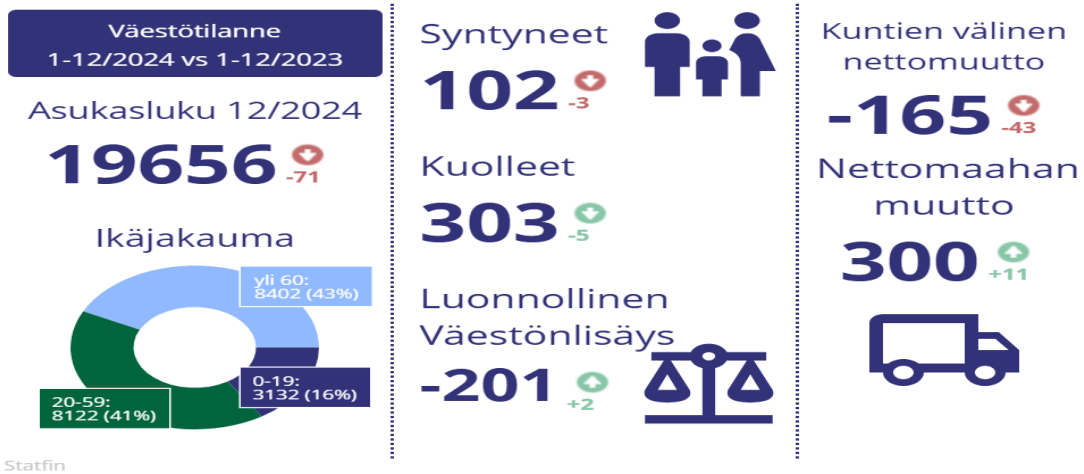

Yhteenveto väestömuutoksista 2024

Varkauden kaupunki: väestö ikäluokittain vuosille 2018 - 2023 Lähde: Tilastokeskus								
	0-6 v.	7-16 v.	17-19 v.	20-64 v.	65-74 v.	75-84 v.	85 v. -	Yhteensä
2019	1 006	1 876	649	10 633	3 576	1 882	841	20 463
2020	954	1 883	604	10 420	3 579	1 973	865	20 278
2021	895	1 837	585	10 148	3 607	2 053	848	19 973
2022	872	1 784	579	9 926	3 618	2 148	832	19 759
2023	873	1756	591	9849	3518	2280	860	19 727
2024	(ennakkotieto)							19 656

Varkauden väestö ikäluokittain.

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten ja vanhusten määrää väestöstä 100 työikäistä kohden. Väestön ikärakenteen muutos tuo haasteita palvelurakenteelle ja rahoitukselle. Väestöllisen huoltosuhde heikkenee merkittävästi vuosien 2030 – 2035 välillä.

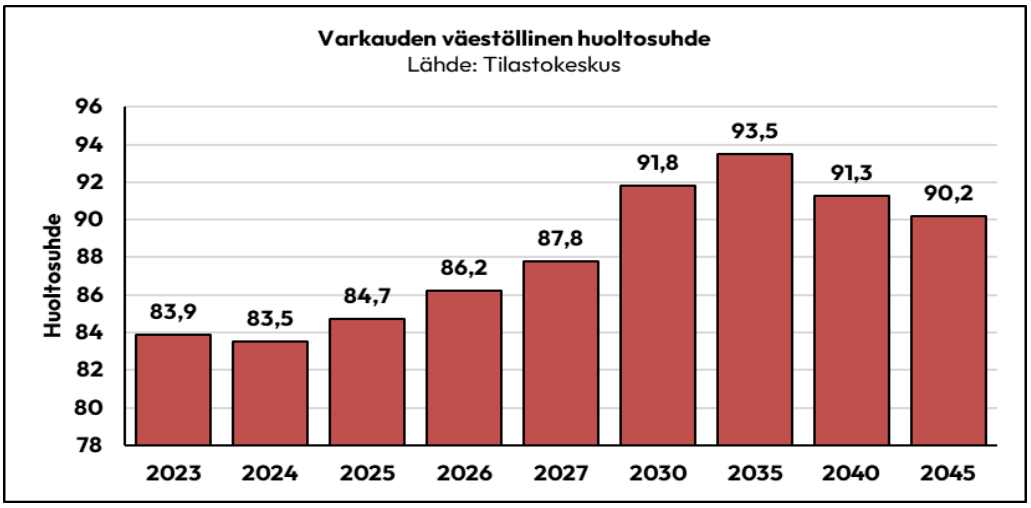

Työllisyys

Varkaudessa oli työttömiä työnhakijoita (ml. lomautetut) vuoden 2024 lopussa 1 398 hlöä (v. 2023 1 245 hlöä), mikä on 153 hlöä eli 12,3 % enemmän kuin vuoden 2023 lopussa. Vuoden 2024 lopussa oli alle 25-vuotiaita työnhakijoita 200 hlöä (v. 2023 178 hlöä) eli 22 hlöä (12,4 %) enemmän ja yli vuoden työttöminä olleita 336 hlöä (v. 2023 285 hlöä) eli 51 hlöä (17,9 %) edellisvuotta vähemmän.

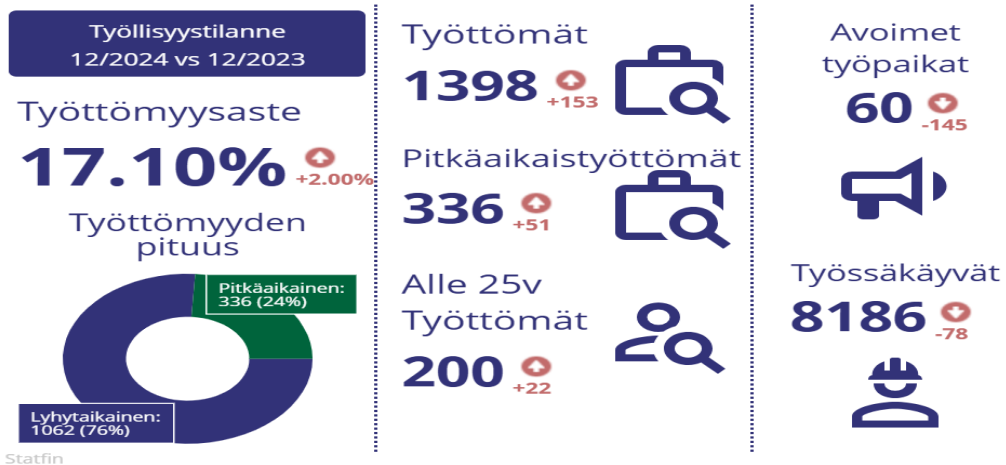

Varkauden työllisyyden kehitys v.2024

Pohjois-Savon työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta vuoden 2024 lopussa oli 14,0 % (v. 2023 11,9 %). Pohjois-Savossa oli työttömiä vuoden 2024 lopussa 4 108 hlöä (v. 2023 13 332 hlöä), muutos 776 hlöä. Heistä pitkäaikaistyöttömiä oli 4 509 hlöä (v. 2023 3 857 hlöä), muutos 652 hlöä. Nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä oli vuoden 2024 lopussa 1 846 hlöä (v. 2023 1 595 hlöä), muutos 251 hlöä.

Varkauden työttömyysaste 31.12.2024 oli 17,1 % (v. 2023 15,1 %), Pohjois-Savon työttömyysaste oli 12,5 % (v. 2023 11,9 %) ja koko maan 12,0 % (v. 2023 11,2 %).

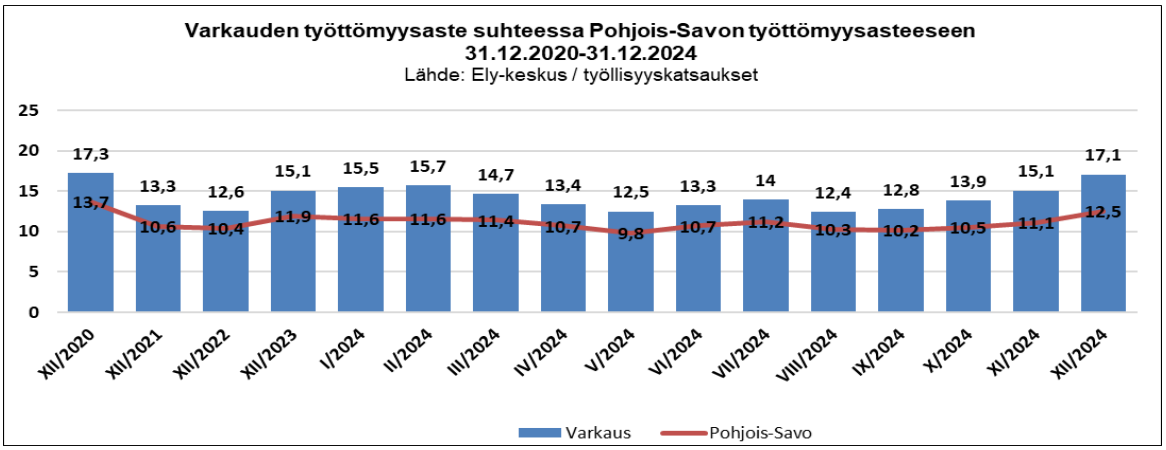

Pohjois-Savon alueella oli Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan 31.12.2023 yhteensä 98 655 työpaikkaa, joista Varkaudessa sijaitsi 8,0 % / 7 924, Kuopiossa 56,1 % / 55 391, Iisalmessa 8,8 % / 8 667 ja Siilinjärvellä 7,2 % / 7 145 työpaikkaa.

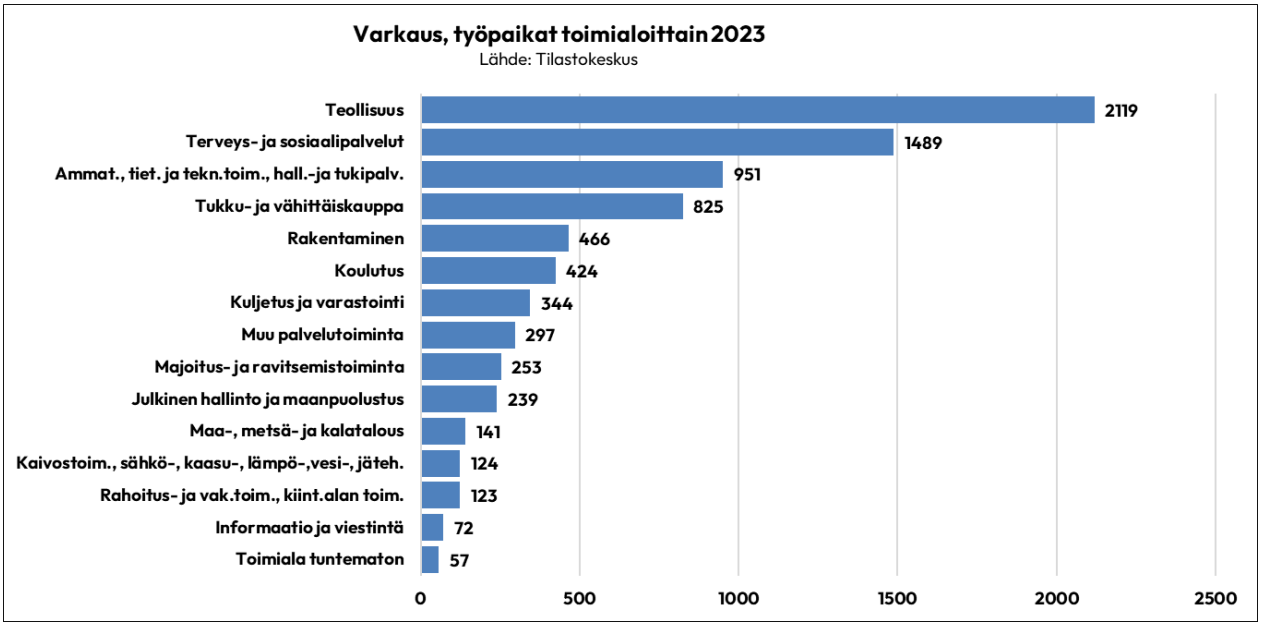

Varkauden työpaikkarakenne v. 2023.

Muiden kuntien alueelta Varkaudessa kävi töissä v. 2023 yhteensä 2 454 hlöä ja työmatkoja Varkaudesta muihin kuntiin teki 1 565 hlöä. Muiden kuntien etu työmatkaliikenteessä on 889 hlöä. Seuraavassa taulukossa on vertailua paikkakuntakohtaisista työmatkaliikenteestä (ei sisällä kaikkia kuntia).

	Varkauteen pendelöinti	Varkaudesta pendelöinti	Erotus
Leppävirta	588	342	246
Kuopio	375	298	77
Siilinjärvi	26	20	6
Suonenjoki	29	13	16
Iisalmi	3	4	-1
Joroinen	582	271	311
Heinävesi	56	33	23
Pieksämäki	238	165	73
Yhteensä	**1897**	**1146**	**751**

Kuntakohtaisia pendelöinnin vertailuja.

Asuminen

Asumispalvelujen tavoitteena on turvata kaikille kuntalaisille tarkoituksenmukainen asumismuoto. Laadukkaan asumisen mahdollistumisella on suuri vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin.

Varkauden kaupungin strategian osa-alueena on asuminen ja asuntotuotannon kehittäminen. Kaupungin omasta asuntotuotannon palveluista ja kehittämisestä vastaa kaupungin 100 % omistama tytäryhtiö, vuonna 1986 perustettu Wartalo Kodit Oy. Yhtiö omistaa, vuokraa, isännöi ja ylläpitää noin 1 200 asuntoa. Yhtiön asuntokanta mahdollistaa erimuotoisen asumisen asukkaiden elämäntilanteen ja tarpeiden mukaisesti. Kaupungin asuntokanta on valtaosaltaan 1950–1980 luvulla rakennettua. Nykyisen rakennusosien ja peruskorjauksien suunnitelmallisen ylläpitämisen sekä kehittämisen pohjaksi on laadittu pitkän tähtäimen suunnitelma 10 vuodelle. Suunnitelmaa tarkennetaan talouden ehdoilla 3 vuoden investointiohjelmalla.

Asuntokannan määrätietoinen kehittäminen ja monipuolistaminen esteettömyyden, energiatehokkuuden, kiertotalouden ja väestörakenteen muuttuessa luovat pohjan kiinteistöstrategialle, jota päivitetään vuosittain.

Asuntopolitiikan painopisteet tulevaisuudessa keskittyvät uusien myös elinkeinoelämän tarpeita palvelevien asuntojen rakentamiseen ja olemassa olevan asuntokannan kehittämiseen sekä erityisryhmien asuntotuotantoon.

Rakennetun ympäristön ja rakentamisen hiilijalanjälki otetaan huomioon suunniteltaessa peruskorjauksia ja uudiskohteita. Puurakentamisen mahdollisuudet tutkitaan ja mahdollisuuksien mukaan sen käyttöä lisätään, mikäli se taloudellisesti on mahdollista. Energiatehokkuus ja uusiutuvat energiamuodot tutkitaan tärkeänä osa hankkeita. Asuntokantaa on hallitusti ja suunnitelmallisesti sopeutettava kysyntää vastaavaksi tulevana vuosina.

1.1.7 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Talousarvio & toteuma 2024

Tilikausi 1.1.-31.12.2024 toteutui ennakoitua paremmin.

M€	TA 2024/alkup.	TOTEUMA	Muutos
Toimintatuotot	27,5	28,7	Kasvoi 1,2
Toimintakulut	-77,4	-74,3	Väheni 3,1
TOIMINTAKATE	**-49,3**	**-45**	Väheni 4,3
Verotulot	46,8	48,6	Kasvoi 1,8
Valtionosuudet	3,9	3,7	Väheni 0,2
Rahoitustuotot+kulut	2,6	0,5	Väheni 2,1
VUOSIKATE	**4,1**	**7,8**	Kasvoi 3,7
Poistot	7,5	7,1 + 0,4(koulut)	+-0
TILIKAUDEN ALI/YLIJÄÄMÄ	**-3,5**	**0,29**	+3,8

Usean tulo/menoerän osalta tuli positiivisia yllätyksiä. Merkittävin lisätuloerä oli verotulot, + 1,8M€. Maahanmuuttotyöhön saatu 0,75 M€ oli myös suuri lisätulo. Muita eriä olivat alentunut sähkön hinta, -0,5 M€, ennakoitua pienempänä toteutuneet toimialojen henkilökustannukset ja lukuisat muut kohdat. Työllisyysalueen valmisteluun oli varattu enemmän varoja, kuin siihen lopulta toteutui. Toiseenkin suuntaan oli muutoksia; mm. korkokulut kasvoivat 0,6 M€ ja osinkotuotot toteutuivat merkittävästi odotettua vähäisempänä.

Talouden tasapainottaminen

Kaupungin talous on pitkään ollut taloudellisesti heikko ja tästä syystä taloutta on tasapainotettu vuodesta toiseen. Tammikuussa 2024 toiminnan aloitti talouden tasapainotustyöryhmä. Työryhmä oli saanut kaupunginhallitukselta toimeksiannon etsiä uusia keinoja talouden tasapainottamiseksi. Maaliskuussa työryhmä teki kaupunginhallitukselle esityksen, joka sisälsi sekä säästöjä toiminnasta että lisätuloja veroista. Nämä esitykset toteutuivat pääosin ja etenivät lopulta vuoden 2025 talousarvioon.

Inflaatio ja korkotaso

Yleisen hintatason nousu tasaantui ja sen myötä myös korkotaso aleni. Palveluiden ja tavaroiden hinnat eivät nousseet niin paljon kuin talousarviossa oli ennakoitu. Korkojen aleneminen helpotti tulevaisuuden lainojen hoidon näkymiä, vaikka kaupungin korkokulut nousivatkin vuoden aikana. Tämä johtui siitä, että vuoden aikana erääntyneitä lainaeriä uusittiin aiempaa korkeampaan korkotasoon ja tämän myötä maksettujen korkojen määrä nousi talousarvioon verrattuna. Kaupungilla on merkittävän kokoinen lainakokonaisuus sisältäen, johon luetaan useassa kohdassa myös Aallon leasingvastuut.

Keski-Savon Teollisuuskylä Oy

Yhtiön taloustilanteesta ilmeni loppuvuoden aikana uusia tietoja. Yhtiön tulot osoittautuivat ennakoitua alhaisemmaksi ja tällä oli merkittävä vaikutus yhtiön lainanmaksukykyyn kaupungille. Ennenkaikkea Paja 22-hankkeen vuokratulot eivät olleetkaan riittävät hankkeen kustannuksiin verrattuna. Tästä syystä yhtiö haki maksuaikaa vuoden lopussa erääntyneelle n. 0,5 M€:n lainan lyhennykselle. Yhtiö kokonaistilannetta ja tilinpäätöksen jälkeisiä asioita käydään läpi seuraavassa kohdassa *1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.* Yhtiön lainavastuut ovat kaupungille n. 37 M€.

Kankun koulu + uimahalli

Kaupunginvaltuusto päätti talousarviokokouksessaan 18.11.2024, että Kankun koulun rakentaminen aloitetaan vuoden 2025 aikana. Kankun koulu tulee korvaamaan Luttilan ja Puurtilan koulut. Lisäksi päätettiin aloittaa uuden uimahallin suunnittelu.

Maahanmuutto

Varkauteen on muuttanut ajalla 1.1.-31.12.2024 yhteensä 428 muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvaa, tähän lukuun on laskettu mukaan myös kaikki 0-vuotiaat lapset. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia oli Varkaudessa 31.12.2024 yhteensä 1551 ja heistä alle 18-vuotiaita oli noin 300.

Kansainvälistä suojelua saavia (ukrainalaisia), heidän perheenjäseniään ja tilapäistä suojelua saavia oli Varkaudessa 31.12.2024 yhteensä 348 henkilöä. Aikuisia heistä oli 253 ja lapsia 95.

Keski-Savon Uusyrityskeskus ry Wäläkky

Wäläkky Keski-Savon Uusyrityskeskus ry:n toimintaan vuoden 2024 talousarvioon aloittavien yritysten neuvontaan varattiin 48 990 € määräraha. Vuonna 2024 laskentaperusteena oli vuosien 2020–2022 aikana Wäläkkyn avustuksella perustettujen yritysten lukumäärän keskiarvo ja kunnan asukasluku 31.12.2022. Asukasmäärään perustuva osuus on 0,25 € /asukas ja neuvonnan kautta perustettujen yrityksien määrään perustuva osuus on 1 500 € /yritys (alv 0 %).

Elinvoiman edistäminen

Kaupunginvaltuusto vahvisti vuoden 2024 talousarviokäsittelyn yhteydessä sitovat toiminnalliset tavoitteet Navitas Kehitys Oy:lle. Kaupungin ja Navitas Kehitys Oy:n kesken laadittiin sopimus elinkeinoasioiden hoidosta vuonna 2024. Talousarviossa kohtaan Elinvoiman edistäminen varattiin yhteensä 846 590 € määräraha elinkeino- ja matkailuasioiden hoitoon ja käynnissä olevien talousarvion käsittelyn yhteydessä hyväksyttyjen hankkeiden rahoitukseen.

Kiinteistöveroselvitys

Syksyllä 2017 käynnistettyä kiinteistöveroselvitystä päätettiin jatkaa kaupunginhallituksen 4.2.2019 § 34 päätöksen mukaisesti.

Selvityksen mukaan kiinteistöveron tuotto-odotus koko kaupungin rakennuskannan mukaan noin 400 000 €/vuosi. Selvitystyön kustannukset tulisi katettua noin 2,5 -3 vuoden kuluessa. Kiinteistöveroselvitystyö on edennyt suunnitellusti. Kiinteistöveroselvityksen kulut on arvioitu olevan n. 200 000 €/v. Vuonna 2023 kulut olivat 150 555 € ja vuonna 2024 124 570 €. Verotulojen vuosittaiset lisäykset on arvioitu olevan v. 2021 50 000 €, v. 2022 150 000 €, v. 2023 250 000 € ja v. 2024 350 000 €. Täysimääräinen verotulojen tuotto-odotus noin 400 000 €/ v. alkaa toteutumaan v. 2025 alkaen.

JoWa Aviation Oy

Joroisten kunta, Varkauden kaupunki, Varkauden lentokerho ry sekä Varkauden siviili-ilmailusäätiö ovat perustaneet JoWa Aviation Oy nimisen lentopaikkayhtiön 16.12.2022 ja yhtiö on aloittanut operatiivisen toiminnan 1.1.2023.

Lentopaikkayhtiön perustamispääoman Varkauden osuus on 30 000 €. Kaupunki sitoutui perustettavan lentopaikkayhtiön käyttökulujen korvaamiseen enintään 30 000 € vuodessa ensimmäisen kolmen vuoden ajalta. Traficom on myöntänyt lentopaikan pitoluvan Joroisten kunnalle 28.6.2022.
Kaupunki on sitoutunut perustettavan lentopaikkayhtiön käyttökulujen korvaamiseen enintään 30 000 € vuodessa vuosien 2023–2025 ajan. JoWa Aviation käy osaltaan valtion suuntaan neuvotteluja valtion rahoituksen saamiseksi kentän perusinfran korjaamiseen. Eduskunta teki myönteisen rahoituspäätöksen 100 000€ summalle lentopaikan matkailulliseen kehittämiseen loppuvuodesta 2023.

Kunnallistekniikan alueurakka

Kaupunginhallituksen 23.4.2019 § 104 tekemän päätöksen mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisen ja ylläpidon tehtävät on hoitanut Destia Oy. Sopimus jatkuu 30.4.2026 saakka.

Pohjois-Savon pääomasijoitusrahasto

Pohjois-Savon pääomasijoitusrahastoon (North Savo Startup Fund) päätettiin osallistua kaupunginhallituksen 21.1.2019 § 21 päätöksen mukaisesti 0,5 M€ osuudella. Rahastoon on tarkoitus kerätä noin 10 M€ kuntien, Pohjois-Savon liiton, Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja yksityisten sijoittajien rahaa. Pohjois-Savon pääomarahasto perustamiseen tarvittavan pääoma jakaantuu seuraavasti: Kuopion kaupunki 1,2 M€, Varkauden kaupunki 0,5 M€, Iisalmen
kaupunki 0,5 M€, ELY-keskus 4,9 M€, yksityiset sijoittajat ja hallinnointiyhtiö yht. 2,9 M€. Maksuosuudet tarkentuvat vuosittain. Vuoden 2024 maksuosuuserä 32 500 € on maksettu 27.9.2024.

Pelastusasemahanke

Uusi pelastusasema valmistui syyskuussa 2024. Hankkeen toteutuneet kustannukset alittivat kustannusarvion n. 370.000 eurolla. Paloaseman myynnistä on käyty keskusteluja Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa (24.2.2025 kaupunginvaltuusto hyväksyi paloaseman myynnin).

Kehittämisyhdistys Mansikka ry – yhteistyösopimus

Kaupunginhallitus on 24.4.2023 § 98 päättänyt, että kaupunki solmii yhteistyösopimuksen Kehittämisyhdistys Mansikka ry:n kanssa kaudelle 2023–2027.
Kehittämisyhdistys Mansikka ry on yksi Suomen 52 Leader-toimintaryhmästä. Leader-Mansikan toiminnan perustana on yhdessä alueen asukkaiden ja eri yhteisäjen kanssa laadittu paikallinen maaseudun kehittämisstrategia. Leader rahoitus koostuu EU.n maaseuturahaston rahoituksesta (43 %), valtion rahoituksesta (37 %) ja kuntien rahoituksesta (20 %). Kaupungin rahoitusosuus sopimuskaudella on yhteensä 321 958 € eli 64 392 € vuodessa. Rahoitusosuus tulee neuvotella uudelleen, mikäli maaseudun yritystuesta rahoituskaudella 2023–2027 annettu asetus (646/2023), tai jokin muu ulkoinen tekijä rajoittaa Kehittämisyhdisys Mansikka ry:n leader-hankkeiden rahoitusmahdollisuuksia Varkauden kaupungin alueella.

Verkosto- ja kehittämishankkeita

Kaupunginhallitus on 19.8.2019 § 204 hyväksynyt Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon yhteistyö matkailun yhteismarkkinoinnissa – Saimaa Sopimus II sopimusluonnoksen vuosille 2020–2025. Samalla kaupunginhallitus päätti lähteä jäseneksi perustettavaan hallinnolliseen yhdistykseen sekä sitoutui yhdistykselle ohjattavaan kertaluontoiseen 3 500 €:n rahoitukseen, joka käytetään Saimaa-portaalin toteuttamiseen. Rahoitusmaksu 3 500 € on suoritettu 22.12.2020. Yhteistyön tavoitteena on lisätä matkailijamäärän ja – tulon kasvua Saimaan alueella. Yhteistyöllä tavoitellaan lisäksi matkailuyritysten yhteistyön ja verkostoitumisen lisäämistä ja sitä kautta matkailuelinkeinojen kasvua ja kehittymistä.
Kaupunginhallituksen 11.4.2022 § 118 päätöksen mukaisesti kaupunki osallistui vuosina 2022–2024 FCG:n ja Kuntaliiton järjestämään Kestävä Kuntatalous II verkostohankkeeseen. Hankkeen kustannukset ovat 8 500 € / vuosi eli yhteensä 25 500 €.

Elinvoimajaoston päätöksen 9.1.2023 § 5 mukaan kaupunki osallistuu Keski-Savon matkailun kehittämishankkeeseen vuosina 2023-2025. Kaupungin kuntarahaosuus oli vuonna 2023 9 059 € ja vuonna 2024 15 204 €. Vuonna 2025 kuntarahaosuus on 16 572 €

Elinvoimajaoston päätöksen 9.1.2023 § 6 mukaan kaupunki osallistuu TechSavo PK-yritysten kestävä kasvu ja uudistuminen –hankkeeseen vuosina 2023-2026. Kaupungin kuntarahaosuus oli vuonna 2023 12 738 €, vuosina 2024 ja 2025 17 518 €/v ja vuonna 2026 4 779 €, yhteensä 52 553 €.

Elinvoimajaos on kokouksessaan 20.2.2024 § 10 päättänyt, että Varkauden kaupunki osallistuu Business Center yhteistyöhön toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen mukaisesti sekä osoittaa kaupungin kuntarahaosuuden 5 000 € vuodelle 2024. Tulevien vuosien kuntarahojen osalta päätökset tehdään erikseen kyseisten vuosien talousarviopäätösten yhteydessä ottaen huomioon talouden tasapainottamisohjelmassa mahdollisesti tehtävät linjaukset.

Kaupunginhallituksen 17.6.2024 § 142 päätöksen mukaisesti kaupunki osallistuu VARVI – Varkauden järvimatkailun kehittämissuunnitelma –hankkeeseen. Hankkeen kesto on 1.8.2024 – 31.3.2025 ja kokonaisbudjetti on 113 760 €, josta Varkauden kaupungin kuntarahaosuus on yhteensä 22 752 € koko hankeajalle. Kuntarahaosuus jakautuu 2024 vuodelle 9 953 € ja vuodelle 2025 12 799 €.

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin talouden tasapaino

Valtionosuudet alenivat vuodesta 2023 => 2024 n. 50%, eli n. 3,7 M€. Usean vuoden säästöpäätösten ja veronkorotusten ansiosta viime vuonna talous päätyi tasapainoon. Vuosien tarkkuus investointitasossa vaikuttaa jo poistojen alhaisuuteen ja parantaa osaltaa tilikauden tulosta. Kaupunki tekee toisen positiivisen tilinpäätöksen peräjälkeen. Hyvää tässä on se, että tehty talouden tasapainottamistyö tuottaa tulosta. Samalla on kuitenkin muistettava, että epävarmuus valtionosuuksissa tulee jatkumaan ja Kankun kouluinvestointi ja uimahalli tulevat vaatimaan arviolta n.30 M€:n velkojen kasvun. Näin ollen tarkka taloudenpito tulee jatkumaan.

Rahoitusasema

Kaupunki on velkaantunut merkittävästi vuoden 2018 jälkeen. Suurimpina tekijöinä on Hyvinvointikeskus Aallon leasingrahoitus ja toinen merkittävä tekijä on Keski-Savon Teollisuuskylälle myönnetyt lainat. Vuonna 2018 kaupungin lainat olivat 68,4 M€ ja vuonna 2022 lainat + leasing 153,7 M€. Kasvua 125%.

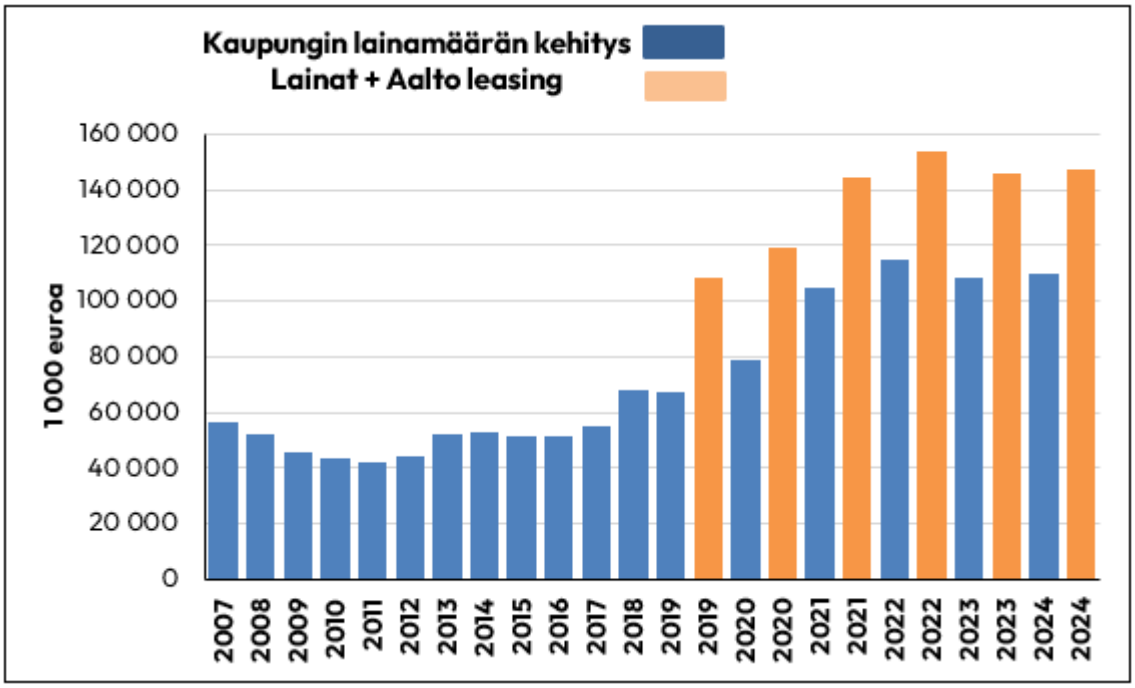

Kaupungin rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen kautta. Tärkeimpiä tunnuslukuja ovat omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus, velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, kertynyt yli-/alijäämä, yli-/alijäämä € / asukas, lainakanta ja lainat € / asukas, lainat ja velkavastuut sekä lainasaamiset.

Omavaraisuusaste kertoo kaupungin vakavaraisuudesta, alijäämän sietokyvystä ja kyvystä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuusasteen hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. Mikäli omavaraisuusaste on 50 tai sitä alempi, voidaan kuntataloutta pitää heikkona ja kaupungin velkarasitetta merkittävän suurena.

Varkauden kaupungin omavaraisuusaste oli vuonna 2024 47,3 % (v. 2023 47,2 %).

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon kaupungin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus on, sitä paremmat mahdollisuudet kaupungin on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Varkauden kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus oli vuonna 2024 170,6 % (v. 2023 163,6 %) Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku on heikentynyt vuoden 2023 alusta lukien. Tämä johtuu siitä, että hyvinvointialueiden aloittaessa kaupungin tulot vähenivät n. 126 M€, mutta vieras pääoma ainoastaan n. 22 M€.

Ylijäämä on muodostunut pääosin vuonna 2012 toteutetusta vesilaitoksen yhtiöittämisestä (24,4 M€, josta on tuolloin myös katettu taseessa ollut 8,2 M€ alijäämä) ja vuonna 2014 tehdystä Savonia ammattikorkeakoulun yhtiöittämisestä (4,3 M€) sekä vuosien 2015, 2016, 2017 ja 2019 tuloksista. (vuonna 2019 purettiin taseesta vapaaehtoinen investointivaraus 12,5 M€, muutoin tilikauden tulos olisi ollut 6,2 M€ alijäämäinen).

Varkauden kaupungin taseessa on vuoden 2024 ylijäämän 0,3 M€ jälkeen kertynyttä kumulatiivista ylijäämää 17,150 €. Asukasta kohden ylijäämää on 872 €.

Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Varkauden kaupungin lainakanta vuoden 2024 lopulla oli 110 189 772 € (v. 2023 108 713 632 €). Lainat / asukas vuonna 2024 5 606 € (v. 2023 5 511 €). Aallon leasingvastuu sisältyy vuokravastuisiin.

Lainat ja vuokravastuut sekä lainasaamiset

Tilinpäätöksessä tulee esittää tunnusluku lainat ja vuokravastuut. Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisesti. Tunnusluku ottaa huomioon erilaisilla rahoitusratkaisuilla tehdyt hankinnat ja investoinnit. Esimerkiksi rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa.

Lainat ja vuokravastuut olivat vuonna 2024 yhteensä 164,6 M€ (v. 2023 169,3 M€). Lainamäärä ja vuokravastuut vähenivät edellisestä vuodesta 4,7 M€. Lainat ja vuokravastuut 31.12.2024 olivat 8 375 € / asukas (v. 2023 8 585 €).

Merkittävin vuokravastuu on Aallon leasingsopimus. Aiempina vuosina sopimuksesta on otettu huomioon vuoteen 2041 ulottuvat leasingvuokrat, mutta vuokrasopimukseen sisältyvä jäännösarvo 15,979 M€ on jäänyt huomioimatta. Vuoden 2023 luku on päivitetty tältä osin, jotta luvut olisivat vertailukelpoisia.

Lainasaamisilla tarkoitetaan taseen pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja, jotka on tarkoitettu kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Kaupungin antolainasaamiset 31.12.2024 ovat 76,917 M€. Lainasaamisista kohdistuu tytäryhteisöille 76,813 M€.

Kaupungin talouden tuleva kehitys

Kaupungin talousarvio 2025 ja suunnitelmavuodet 2026 ja 2027 päätettiin kaupunginvaltuustossa 18.11.2024 seuraavasti:

M€	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintakate	-52,9	-53,4	-54,1
Vuosikate	5,4	5,9	6,2
Alijäämä	- 1,9	-1,4	-1,6
Taseen ylijäämä	15,3 (v.2025 jälkeen)	13,9 (v.2026 jälkeen)	12,3 (v.2027 jälkeen)

Kaupungin talous lähenee tasapainotilannetta. Tulos pitäisi kuitenkin saada positiiviseksi siten, että se olisi vähintään 1 - 2 M€. Tämä sen vuoksi, että Kankun koulu ja uusi uimahalli tulevat nostamaan poistoja n. 1,3 M€:lla. Suunnitteilla on myös Könönpellon koulun peruskorjaus.

Tulostasoon kohdistuu riskejä hyvinvointialueen vuokran osalta hyvinvointikeskus Aaltoon liittyen. Hyvinvointialueen heikko taloustilanne tuo paineita vähentää toimitiloihin liittyviä kustannuksia. Sotekiinteistöt tulisikin saada kokonaan pois kuntien vastuulta.

Keski-Savon työllisyysalueen osalta vuoden 2025 aikana saadaan tuntumaa sen talousvaikutuksista. Vuonna 2024 kävi ilmi, että toiminnot siirtyvät alibudjetoituna kuntien hoidettavaksi.

Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n osalta syksyllä 2024 selvisi, että yhtiön taloustilanne on tiedettyä heikompi. Yhtiö on taloudellisissa vaikeuksissa ennen kaikkea yhden merkittävän vuokrasopimuksen vuoksi. Tämän lisäksi on havaittu, että yhtiölle vuosien saatossa tehdyt päätökset, vuokra- ja lainasopimukset eivät täytä kaikilta osin EU:n valtiontukisääntelyn tai kuntalain asettamia ehtoja. Toisaalta niihin aikanaan tehdyistä päätöksistä ei ole valitettu ja ne ovat saaneet lainvoiman.

Yhtiön taloudellisen aseman heikkuuden tultua esille kaupunginhallitus päätti ottaa vaihtoehtojen arviointiin tueksi ulkopuolisen kumppanin. Kumppaniksi asian selvittelyyn valikoitui KPMG, joka toimii myös kaupungin tilintarkastusyhteisönä. Selvitystyö käynnistyi marraskuussa 2024 ja ensimmäinen raportti, joka käsitteli erityisesti aikaisempien päätösten EU valtiontukisääntelyä sekä kuntalain tarkastelua sekä esitti toimintavaihtoehtoja, valmistui tammikuun lopussa 2025. Kaupunginhallitus käsittely selvityksen tuloksia kokouksessaan 17.2.2025 § 26 ja kaupunginvaltuusto 27.2.2025 § 7. Selvityksen perusteella kaupunginhallitus päätti hankkia KPMG:ltä jatkoselvityksen toimintavaihtoehtojen tarkentamiseksi. Työ tältä osin on vielä kesken, mutta tavoitteena on saattaa asia kaupunginhallituksen käsittelyyn 31.3.2025. Kaikissa nähtävissä olevissa toimintavaihtoehtoissa (omanpääoman ehtoinen sijoitus, lainojen uudelleenjärjestely, omistusjärjestelyt, saneerausmenettely tai viimeisijaisena konkurssi) kaupungin taloudelliset vastuut ovat kuitenkin suuret.

Konsernitarkastelu

Vuosina 2015 ja 2017 uudistettu kuntalaki tiukensi kuntien talousohjausta ja korostaa kuntakonsernin asemaa kuntataloudessa. Kuntien alijäämän kattamisvelvoitetta tiukennetaan ja kytketään se arviointimenettelyyn. Kuntien tunnuslukuja arvioidaan konsernitasolla.

Tällä hetkellä Varkauden kaupunkikonsernikokonaisuuden talousluvut yhdistetään kaksi kertaa vuodessa. Työn alla on toimintamalli, jossa konserniyhtiöt ilmoittaisivat talouslukunsa kvartaaleittain, eli kaksi kertaa nykyistä enemmän. Kyseessä olisi kevyt raportointimalli, eli taloushallinnon järjestelmistä saatavat kuukausiajot maaliskuun ja syyskuun loppujen tilanteesta. Tällä tavoin voitaisiin arvioida nykyistä paremmin kaupunkikonsernin talouden kehitystä vuoden aikana. Uusi toimintamalli tullaan esittämään keväällä 2025 päivitettävässä konserniohjeessa.

Seuraavassa taulukossa on verrattu kaupungin vuosien 2019 - 2024 tilinpäätöksien tunnuslukuja kaupunkikonsernin vastaaviin lukuihin ja vertailutietoina Pohjois-Savon ja koko maan tunnuslukutiedot. Vuoden 2023 tilinpäätöksen osalta ei vielä Pohjois-Savon kuntien ja koko maan tilinpäätös tietoja sekä konsernitietoja ole saatavilla.

	TP2024	TP2023	TP2022	TP2021	TP 2020
Kaupungin tunnusluvut (Emo)					
Omavaraisuusaste, %	47,3	47,2	43,5	44,5	50,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	170,6	163,6	70,7	72,0	60,4
Lainakanta, € (sis.konsernitilin velan)	110 189 773	108 713 632	114 855 548	113 867 646	87 767 818
Lainat ja vuokravastuut €	164 618 967	169 363 218	169 291 075	173 903 472	145 371 502
Lainat / asukas, €	5 606	5 511	5 813	5 701	4 328
Lainat ja vuokravastuut / asukas, €	8 375	8 585	8 568	8 705	7 169
Taseen yli- / alijäämä /asukas, €	872	855	852	958	1 090
Konsernin tunnusluvut					
Omavaraisuusaste, %	39,6	39,4	34,8	35,4	37,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	156,7	158,0	95,1	92,7	86,8
Lainakanta, €	184 727 538	187 375 982	225 691 117	212 148 923	187 913 717
Lainat ja vuokravastuut, 1000 €	256 296 446	254 661 151	288 882 796	288 328 872	261 597 277
Lainat / asukas, €	9 398	9 498	11 266	10 619	9 266
Lainat ja vuokravastuut / asukas, €	13 039	12 909	14 620	14 432	12 900
Taseen yli- / alijäämä /asukas, €	2 156	2 254	2 443	2 337	2 082
Pohjois-Savo, keskimäärin					
Omavaraisuusaste, %		50,8	52,1	52,6	51,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %		112,6	52,9	53,9	55,8
Lainakanta, 1000 €		976 995	885 153	874 664	893 506
Lainat ja vuokravastuut, 1000 €		1 170 422	1 155 683	1 101 206	876 630
Lainat / asukas, €		3 944	3 573	3 606	3 599
Lainat ja vuokravastuut / asukas, €		4 725	4 666	4 434	4 441
Taseen yli- / alijäämä /asukas, €		1 210	1 178	1 175	1 077
Pohjois-Savo, konserni keskimäärin					
Omavaraisuusaste, %		38,8	32,2	32,9	31,5
Lainakanta, 1000 €		1 873 835	2 144 382	2 015 466	2 043 966
Lainat ja vuokravastuut, 1000 €			2 547 600	2 344 129	2 331 997
Lainat / asukas, €		7 550	8 658	8 115	8 233
Lainat ja vuokravastuut/ asukas, €			10 285	9 438	9 574
Taseen yli- / alijäämä /asukas, €		1 325	1 274	1 092	776
Koko maa, keskimäärin					
Omavaraisuusaste, %		61,8	59,3	58,9	58,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %		97,0	56,4	57,6	59,9
Lainakanta, 1000 €		18 873 770	18 687 004	19 085 949	19 080 518
Lainat ja vuokravastuut, 1000 €		23 922 840	29 638 021	24 504 981	24 105 202
Lainat / asukas, €		3 368	3 343	3 440	3 448
Lainat ja vuokravastuut/asukas, €		4 281	4 356	4 441	4 356
Taseen yli- / alijäämä /asukas, €		2 974	2 686	2 518	2 293
Koko maa, konserni keskimäärin					
Omavaraisuusaste, %		47,3	42,0	42,4	42,1
Lainakanta, M€		39 036 426	43 555 052	42 444 044	41 265 494
Lainat ja vuokravastuut, 1000 €		45 127 812	51 833 334	50 019 736	48 503 696
Lainat / asukas, €		6 966	7 871	7 650	7 458
Lainat ja vuokravastuut/asukas, €		8 067	9 367	9 065	8 765
Taseen yli- / alijäämä /asukas, €		3 545	3 210	2 986	2 678

Kriisikuntakriteerit

Kuntien kriisikuntakriteerejä muutettiin kuntalain muutoksella, joka hyväksyttiin tammikuussa 2019 ja se tuli voimaan 1.3.2019. Uusia kriteerejä sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten perusteella laskettaviin kuntien tunnuslukujen perusteella.

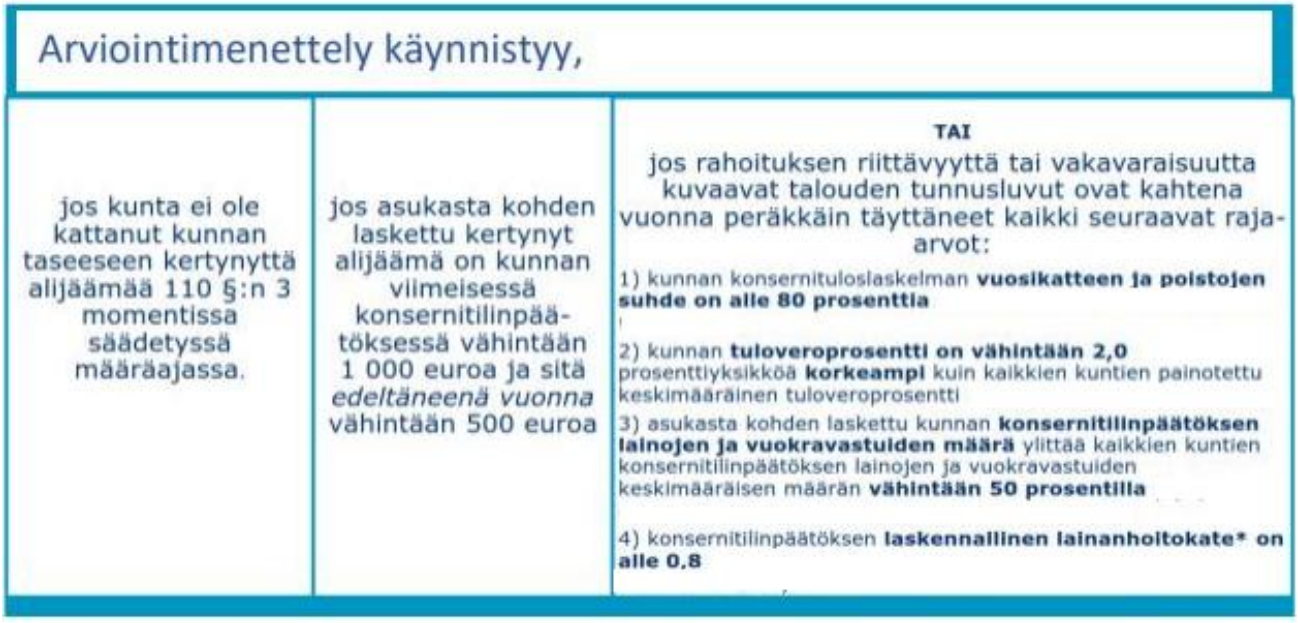

Arviointimenettely (kriisikuntakriteerit) vuoden 2024 konsernitilinpäätöstietojen mukaan.

	Varkauden kaupunki / kaupunkikonserni	Raja-arvo	Toteutuu/ Ei toteudu
Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien, vuosina 2026-2029 (KL 2015/410 § 110)	Ei alijäämää	Taseen alijäämän kattaminen kuntalain 110 § 3 momentissa säädetyssä ajassa	ei toteudu
Kuntakonserni Konsernitaseen alijäämä/€ asukas viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 € ja sitä edeltäneesnä vuonna vähintään 500 €	TP 2024 **ylijäämä** 2 156 € / as. (TP 2023 **ylijäämä** 2 255 € / as.)	Viimeisessä tp:ssä 1 000 € /as. ja sitä edell. tp:ssä 500 €/as. alijäämää	ei toteudu
Nämä kaikki kriteerit on toteuduttava 1. Konsernituloslaskelman **vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %**	TP 2024 vuosikate / poistot 90,0 %	Alle 80 %	ei toteudu
2. Kunnan tuloveroprosentti - **vähintään 2 % korkeampi** kuin kuntien painotettu keskimääräinen tulovero- %	8,80 %	V. 2024 7,46 % + 2,0 = **9,46 %**	ei toteudu
3. Konsernitilinpäätöksen asukasta kohden laskettu **lainojen ja vuokravastuiden määrä** ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän **vähintää 50 %**	TP 2024 13 039 € (TP 2023 12 909 €)	TP 2024 x xxx € + x xxx € = xx xxx € *) (TP 2023 8 067 € + 4 033,50 € = 2 100,50 €)	V. 2023 toteutuu V. 2024 ei vielä tietoa
4. Konsernitilinpäätöksen rahoituslaskelman **laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8**	TP2024 0,8	0,8	ei toteudu

*) Konsernitilinpäätöksen asukaskohtaista lainojen ja vuokravastuiden määrää ei vielä ole tiedossa vuodelta 2024.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista asioista

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kunnan ja kuntakonsernin on toimintakertomuksessaan arvioitava toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä, epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä.

Henkilöstöriskit

Henkilöstö on kaupungin tärkein voimavara. Yksi keskeisimmistä henkilöstöriskeistä kietoutuu osaavaan henkilöstöön. Kaupungin henkilöstön keski-ikä on korkea (50 vuotta 2024) ja eläköitymisiä tapahtuu, joten tiedon siirtäminen eteenpäin on tärkeää. Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuutta voidaan edistää ennakoinnilla ja henkilöstösuunnittelulla, tavoitteellisella ja suunnitelmallisella työnantajamarkkinoinnilla ja panostamalla monipuoliseen rekrytointiin sekä rekrytointiprosessien laatuun. Työvoiman saatavuus heikkenee tulevaisuudessa entisestään ja myös kaupungin on syytä jatkossa pohtia kansainvälisten työntekijöiden palkkaamista kaupungin tehtäviin.

Toinen henkilöstöön liittyvä riski on henkilöstön vaihtuvuus. Vaihtuvuus on jossain määrin hyvä asia ja mahdollistaa organisaation uusiutumisen, mutta sen tulee olla hallittua. Työnantajamielikuva vaikuttaa niin työvoiman saatavuuteen kuin myös henkilöstön pysyvyyteen. Koulutus- ja urakehitysmahdollisuudet sekä työn ja vapaa-ajan yhteensovittaminen ovat monelle tärkeitä arvoja. Esihenkilöiden kouluttamisen kautta pystytään vaikuttamaan myös työntekijöiden olosuhteisiin ja oikeudenmukainen ja tasapuolinen esihenkilötyö ovat kaikkien työntekijöiden perusoikeus.
Toimiva, läpinäkyvä ja oikeudenmukainen palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmä edistää henkilöstön sitoutumista ja vähennetään vaihtuvuutta. Monipuoliset työtehtävät, soveltuvat työvuorot sekä esimerkiksi työnkierto lisäävät työtehtävän kiinnostavuutta ja monipuolisuutta sekä vaikuttavat myös työhyvinvointiin.

Suuret sairauspoissaolot ovat sekä riski että myös suuri kuluerä kaupungilla. Varsinkin korkean keski-iän yksiköissä tuki- ja liikuntaelinsairauksien aiheuttamia sairauspoissaoloja on kasvavassa määrin sekä erityisesti perusopetuksessa mielenterveysperusteisten sairauspoissaolojen määrä, ja kustannusten suhteellinen osuus on kasvanut myös Varkaudessa. Sairauspoissaoloihin ja työhyvinvointiin liittyvät ongelmat muodostavat myös merkittävän henkilöstöriskin osaavan työvoiman hankinnan ja ylläpidon rinnalla. Esihenkilöiden osaaminen ja toimivat prosessit sekä laadukas työterveyshuoltoyhteistyö voivat pienentää riskiä.

Tiukat henkilöresurssit ovat johtaneet siihen, että henkilöstöllä on erityisvastuita tai -osaamista, jotka ovat vain yhden henkilön takana. Varahenkilöjärjestelmää ei siis ole. Riski on todellinen ja konkretisoituu, kun erityisvastuun omaava henkilö jää yllättäen töistä pois. Varahenkilön puuttuminen johtaa siihen, että pahimmassa tapauksessa asia ei etene henkilön poissaolon aikana. Tehtävät jakautuvat usein myös pienen joukon vastuulle, jolloin myös työn kuorma sekä henkinen paine kasvavat. Huonoin seuraus tästä on se, että vastuullinen henkilö joutuu työskentelemään usein esimerkiksi sairauspoissalonsa tai lomansa aikana.

ICT-riskit

Merkittävimpiä ICT riskejä ovat tietoturvaan ja tietosuojaan kohdistuvat riskit. Tietoliikenne- tai järjestelmähäiriöt tai laiterikot voivat aiheuttaa tietojen menettämistä ja ylimääräisiä kustannuksia. Erilaiset huijaus- ja kalasteluviestit ovat hyvin tyypillisiä nykypäivän työelämässä.

Varkauden kaupunki on uusinut tietoturva- ja tietosuojapolitiikkansa joulukuussa 2022. Samalla uudistettiin tietoturvaan liittyvät käytännöt, joilla mm. tietohallinnon omaa toimintaa ohjataan käytännössä. Osana tietoturvapolitiikkaa laadittiin ICT varautumissuunnitelma ja päivitettiin kaikille Varkauden kaupungin työntekijöille tarkoitettu opas sähköiseen työympäristöön. Osana tietoturvapolitiikan käytäntöjä laadittiin myös ICT riskimatriisi,
minkä avulla hallinnoidaan ICT riskejä. Varkauden kaupungissa tietosuojan ja tietoturvan toteutumista arvioidaan vuotuisesti julkaistavassa tietotilinpäätöksessä. Tietotilinpäätöksen aikataulu on sidottu yhteen tilinpäätöksen kanssa.

Taloudelliset riskit

Kaupungin talouden kehitystä on käsitelty kohdassa 11.8. Kaupungin talouden tuleva kehitys

Tytäryhtiöiden toiminta. Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n taloudellinen tila on merkittävä riski kaupungin taloudelle. Asiaa on käsitelty kohdassa 1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous, olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.

Hyvinvointialueen toimet toimitilojen vuokrauksen suhteen aiheuttaa merkittävän riskin. Hyvinvointikeskus Aaltoon kohdistuu n. 38 M€ leasingvuokravastuu. Jos hyvinvointialue vähentäisi tilojen käyttöä tai vuokrataso alenisi, niin tällöin kaupungin vastuu leasingvuokravastuun maksusta kasvaisi.

Varautuminen tulevaisuudessa

Tulevaisuudessa toiminnan riskeihin varaudutaan strategioiden ja ohjeiden päivittämisellä. Vuoden 2020 aikana päivitettiin ja laadittiin uusia hallintoon ja konserniohjaukseen liittyviä ohjeistuksia, mm. hankintaohjeet, avustusohjesääntö, hyvä hallinto ja johtamistapa Varkauden kaupunkikonsernissa.

Kaupungin valmiussuunnitelma päivitettiin vuoden 2023 ja hyväksyttiin kaupunginvaltuuston toimesta 30.10.2023 § 57. Turvallisuussuunnitelman päivittäminen aloitettiin myös vuoden 2023 lopulla ja tavoitteena on saada päivitystyövalmiiksi kevään 2025 aikana.

1.1.10 Henkilöstö

Varkauden kaupungin palveluksessa oli vuoden lopussa 591 työntekijää. Vakituisen henkilöstön määrä vähentyi edellisvuoteen verrattuna (31.12.2024 tilanne). Vakituisen henkilöstön osuus kokonaishenkilöstömäärästä on 80 %, joka on suurempi kuin valtakunnallinen keskiarvo (77 % /2024). Vakinaisen henkilöstön laskua tapahtui kaikilla toimialoilla.
Määräaikaisten työntekijöiden määrä väheni 14 henkilöllä.
Henkilöstön kokonaismäärä laski 24 henkilöllä.
Henkilötyövuosien määrä (HTV 2) oli noin 565. Se oli noin 9 henkilötyövuotta (-1,6 %) vähemmän kuin vuonna 2023. Henkilötyövuosien määrää laskettaessa luvusta on vähennetty palkattomat poissaolot (= HTV 2).
Palkkakulut nousivat n. 460 000 € vuoteen 2023 verrattuna (+ 1,9 % %).

Sijaiskustannukset nousivat n. 94 000 € (+5,9%) edellisvuoteen verrattuna.

Palkkasummaan kuuluvat myös erilliskorvaukset (esim. työaika- ja ylityökorvaukset), jotka nousivat noin 51 000 € edellisvuoteen verrattuna (+ 16,7 %).

Henkilösivukulut nousivat n. 51 000 € (+0,8 %). Henkilöstökustannukset nousivat nettona kaiken kaikkiaan noin 513 000 € mutta toteutuivat käytännössä budjetin mukaisesti ja jopa hieman alle (kumulatiivinen toteuma 97,1 %).

Eläkekulut, joiden kertymä vuonna 2024 oli yhteensä noin 5,37 milj. € (laskua -0,6 %).

Eläkeuudistuksen myötä varhaiseläkemenoperusteisia maksuja ei ole peritty enää erikseen vuoden 2019 jälkeen, vaan ko. maksut sisältyivät palkkaperusteisiin eläkemaksuihin. Kevan vahvistama työnantajakohtainen työkyvyttömyyseläkemaksu oli 0,8 % palkkamenoista eli Varkauden kaupungilla noin 195 268. €. Vuoden 2023 työkyvyttömyyseläkemaksuun verrattuna summa oli noin 71 732 € pienempi.

Vanhuuseläkkeelle jäi Varkauden kaupungilta vuonna 2024 yhteensä 22 työntekijää. Eläkeasiamiestoiminnan lakattua työntekijät tekevät eläkehakemuksensa suoraan Kevaan. Täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle jäi 2024 yhteensä 4 työntekijää ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle 4 työntekijöä.

Sairaudesta johtuvien työkyvyttömyyspoissaolojen määrä kasvoi koko työyhteisön tasolla. Vuonna 2024 keskimääräiset sairaudesta johtuvat sairauspoissaolot olivat 17,7 pv/henkilötyövuosi, kun vuonna 2023 vastaava luku oli 15,4 pv (nousua 2,3 pv/htv).
Työtapaturmista johtuvat poissaolot laskivat reilusti edellisvuodesta hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialalla ja teknisessä toimessa. Sairauspoissaoloista ja työtapaturmista johtuvat yhteenlasketut sairauspoissaolot pv/htv nousivat (17,1 -> 18,7) kasvaneiden sairauspoissolojen vuoksi.

Sairausajan palkat (ilman sv-korvauksia) olivat 873 515 €. Niiden osuus kokonaispalkka-summasta vuonna 2024 oli 3,5 % kun se edellisvuonna oli ollut 2,2 % (erotus noin 420 000 €). Kun huomioidaan sv-korvaukset, sairausajan palkkoja maksettiin n. 574 238 €, mikä on 469 261 € enemmän kuin vuonna 2023. Nämä palkkakustannukset laskivat 447 % edellisvuoteen verrattuna.

Sairauspoissaoloraportteja on analysoitu johtoryhmissä palvelualueiden ja työyksiköiden esihenkilöiden kanssa, toimialakohtaisissa johtoryhmissä on määritelty erikseen kunkin toimialan työterveysyhteistyön painopistealueet. Pitkiä poissaoloja työyksiköissä ovat aiheuttaneet mm. vakavat sairaudet sekä operaatiota vaatineet tules-sairaudet ja mielenterveyden häiriöistä johtuvat sairauslomat. Vakavista sairauksista johtuvia sairauspoissaoloja ei voida juurikaan lyhentää työnantajan työkykyjohtamisen toimenpiteillä.
Diagnoosiryhmistä eniten sairauspoissaoloja aiheuttivat tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, toiseksi mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt. Tuki- ja liikuntaelinsairauksista johtuvat sairauspoissaolot suhteessa henkilöstön määrään säilyivät miltei edellisvuoden tasolla ja mielenterveyssyistä johtuvat poissaolot laskivat jonkinverran. Tässä diagnoosiryhmässä poissaoloja aiheuttivat erityisesti stressi ja ahdistuneisuus sekä unettomuus. Mielenterveyssyistä johtuvia poissaoloja pyritään jatkossa ehkäisemään ja vähentämään mm. uusien toimintamallien avulla. Toimintamalleja kehitetään siten, että voidaan aikaisempaa proaktiivisemmin, systemaattisemmin ja tehokkaammin vaikuttaa työpaikan psykososiaaliseen kuormitukseen ja siten ennaltaehkäistä mielenterveysperusteista työkyvyttömyyttä.

Poissaolot ilman diagnoosia (käytännössä nämä ovat poissaoloja esihenkilön luvalla) säilyvät samalla tasolla. Tähän on vaikuttanut eniten se, että koronapandemian aiheuttama poikkeusjärjestely jatkui. Poikkeusjärjestelyn perusteella esihenkilön luvalla pystyi olemaan poissa seitsemän (7) päivää aikaisemman viiden (5) päivän sijaan.
36 %:lla henkilöstöstä on ollut 0 päivää sairauspoissaoloja. 8% henkilöstöstä on muodostanut 63 % koko organisaation sairauspoissaoloista. Niiden henkilöiden osuus henkilöstöstä, jotka eivät ole olleet lainkaan poissa sairauden vuoksi, on hieman vähentynyt. Tämä selittyy mm. korona epidemialla.

Henkilöstöä koskevia tietoja ja tunnuslukuja esitetään tarkemmin erikseen laaditussa henkilöstökertomuksessa, joka käsitellään samanaikaisesti tilinpäätöksen kanssa.

Taulukko: Henkilöstömäärän kehitys toimialoittain 2023-2024

	Vakinaiset		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	29	26	-3	-10,3 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	400	397	-3	-0,8 %
Tekninen toimi	50	49	-1	-2,0 %
Yhteensä	**479**	**472**	**-7**	**-1,5 %**

	Määräaikaiset		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	4	7	3	75,0 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	100	87	-13	-13,0 %
Tekninen toimi	9	5	-4	-44,4 %
Yhteensä	**113**	**99**	**-14**	**-12,4 %**

Taulukko: Henkilöstön rakenteen kehitys vuosina 2022 – 2024

	2022	2023	2024	Muutos 2023-24
Yhteensä	1665	615	591	-24
Vakinaiset	1339	479	472	-7
Määräaikaiset	293	113	100	-13
Työllist./oppisop.	33	23	19	-4

Taulukko: Henkilöstötyövuosien kehitys vuosina 2023– 2024

	HTV2		Muutos 2023-24	
	2023	2024	Erotus	%
Konsernipalvelut	39,2	42,1	2,9	7,4 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	467,2	457,0	-10,2	-2,2 %
Tekninen toimi	68,4	66,7	-1,7	-2,5 %
Yhteensä	**574,8**	**565,8**	**-9,0**	**-1,6 %**

Taulukko: Sairaudesta johtuvat poissaolot/HTV1 2023 – 2024

	Määräaikaiset		Muutos 2023-24	
	2023	**2024**	**Erotus**	**%**
Konsernipalvelut	4,3	4,9	0,6	14,0 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	16,8	18,9	2,1	12,5 %
Tekninen toimi	12,2	17,4	5,2	42,6 %
Koko kaupunki	**15,4**	**17,7**	**2,3**	**14,9 %**

1.1.11 Ympäristö

Kirjanpitolain mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä tunnusluvut ja muut tiedot ympäristöasioista. Toimialojen toimintatuottoihin ja – menoihin sisältyvistä ympäristöasioista ei ole koottu erillistä ympäristötilinpitoa.

Varkauden kaupungin kokonaispäästöt ovat alentuneet vv.2018-2024 välisenä aikana n. 25%.

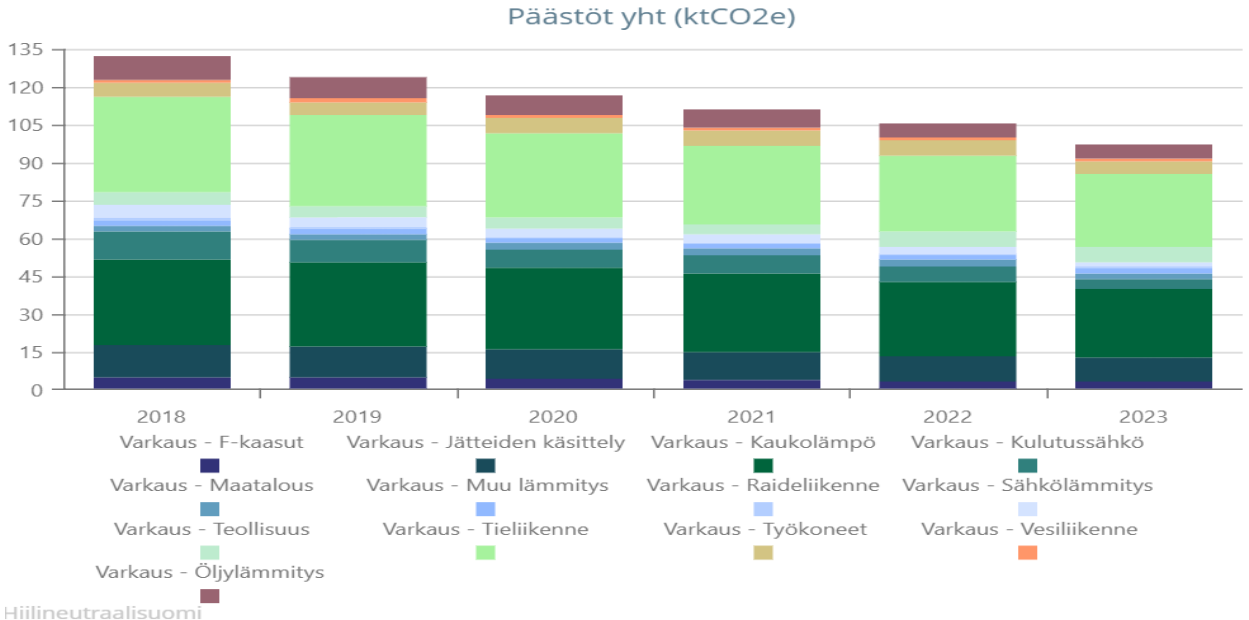

Vastaavana aikana on kokonaisenergiankulutus vähentynyt n.11%

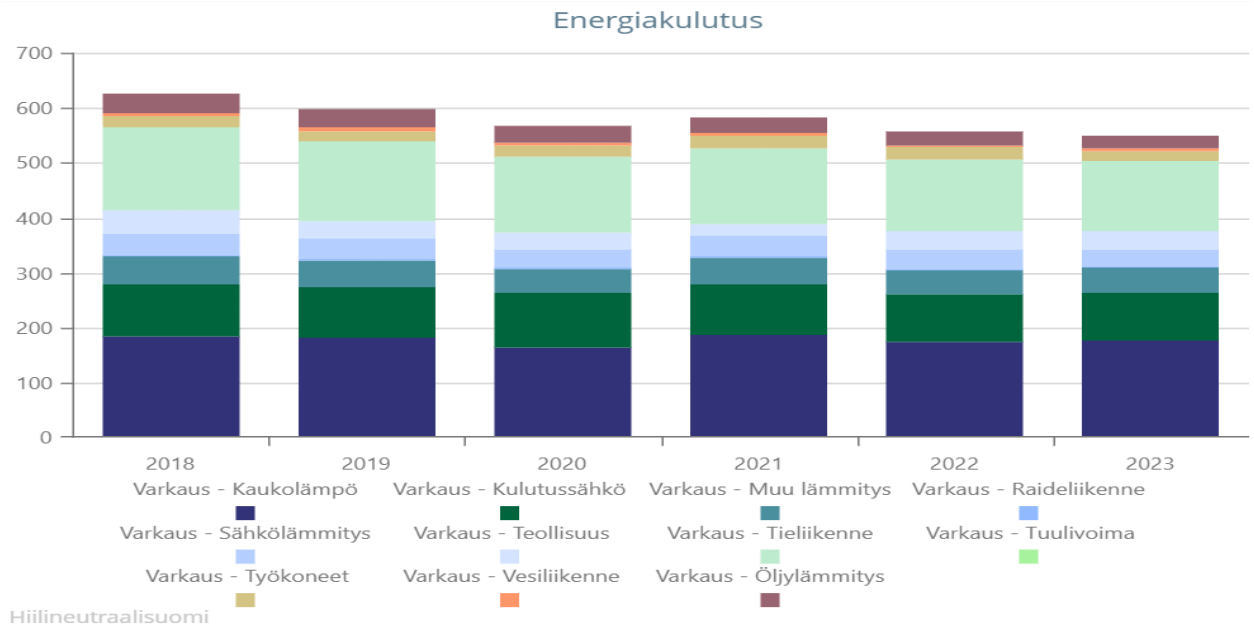

Lähde: https://hiilineutraalisuomi.fi/

1.1.12 Muut ei-taloudelliset asiat

Kirjanpitolain 3a luvun mukaan kaupungin tulee antaa toimintakertomuksessa tiedot siitä, miten on huolehdittu korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot tulee antaa siinä laajuudessa, kuin se on tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Kaupungin vieraanvaraisuutta ja edustusta on hoidettu vakiintuneen käytännön mukaisesti noudattaen kohtuullisuutta ja taloudellisuutta. Liikelahjoja hankittaessa on pyritty huomioimaan paikallisuus. Vieraanvaraisuudessa ja liikelahjoissa on noudatettu kohtuullisuutta.

Henkilöstön muistamisessa on noudatettu kaupunginhallituksen 26.9.2016 § 194 päivettyä Palkkaus ja palkitseminen Varkauden kaupungissa ohjetta.

Palvelutuotannossa on huomioitu asiakkaiden tasa-arvoisuus ja eettiset sekä etniset arvot.
Kaupungilla on käytössä sidonnaisuusrekisteri luottamushenkilöille ja johtaville viranhaltijoille.

1.2 SELONTEKO KAUPUNGIN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kunnan toiminnan ja talouden valvontajärjestelmä muodostuu ulkoisesta ja sisäisestä valvonnasta. Ulkoinen valvonta jakaantuu tarkastuslautakunnan arviointiin ja lakisääteiseen tilintarkastukseen. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Ulkoinen valvonta on kunnan toimivasta johdosta riippumatonta valvontaa, kun taas sisäinen valvonta on kiinteä osa jatkuvaa toiminnan ja talouden ohjausta ja seurantaa.

<u>Päätöksenteko</u>

Hallinnon osalta sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kohdistunut päätösten strategian mukaisuuteen ja vaikuttavuuteen.

Päätöksenteon osalta sisäistä valvontaa kaupunginhallitus tai lautakunta voi toteuttaa otto-oikeuden kautta eli toimielin voi käsiteltäväkseen asian, jossa kunnan organisaatiossa alempi viranomainen on tehnyt päätöksen. Otto-oikeudesta säädetään kuntalain 92 §:ssä.

Talous

Talouteen liittyvä sisäinen valvonta liittyy valtuuksiin. Ostolaskujen asiatarkastus- hyväksymisvaltuudet myöntäminen suoritetaan siten, että siihen sisältyy usean henkilön harkinta.

Lainasalkun korkoriskiä on hallinnoitu korkosidonnaisuus- ja laina-aikajakautumalla sekä koronvaihtosopimuksilla. Korkosuojauksien tavoitteena on ollut hallita korkojen nousun haitallisia vaikutuksia. Viime vuosien matalien korkotasojen aikana on nostettu pääasiassa kiinteäkorkoisia lainoja, eikä korkosuojaussopimuksia ole tehty. Lainasalkku on käyty läpi yhdessä rahoituslaitosten kanssa vuoden 2024 aikana.

Kuntalain luvun 4 § 14 mukaan valtuusto päättää varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista sekä takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen puolesta. Varainhankintapolitiikka on päivitetty vuodenvaihteessa 2023-2024 ja valtuusto on päättänyt sen 19.2.2024.

Henkilöstö / Tiedotus ja viestintä

Henkilöstöpalvelut ohjeistavat ja auttavat esihenkilöitä työsopimusten teossa ja työaikamuotojen valinnassa sekä henkilöstöä virka- ja työehtosopimuksen tulkintaan liittyvissä asioissa.

Vuosilomien ja muiden poissaolojen oikea-aikaiseen hakemiseen ja hyväksymiseen sekä mm. wpro ilmoitusten tekemiseen ja hyväksymiseen on annettu ohjeistusta vuoden 2024 aikana useamman kerran säännöllisesti esihenkilötreffeillä, sähköpostitse sekä intran tiedottein. Esihenkilöille on korostettu myös virka- ja työehtosopimuksen mukaisten säästövapaiden myöntämiseen ja pitämiseen liittyviä asioita. Myös työntekijöille on ohjeistusta annettu näihin. Säännöllisellä ohjeistuksella on pyritty vaikuttamaan tarpeettoman lomapalkkavelan kertymiseen. Lomien jaksottaminen ja pitäminen toimintavuoden aikana tasaisesti on sekä talouteen vaikuttava asia että myös henkilöstön työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen edellytys ja voi pitkällä aikavälillä vähentää myös sairauspoissaoloja. Sairauslomien oikea-aikainen merkitseminen vaikuttaa oleellisesti kaupungin saamiin sairausvakuutuskorvauksiin.

Johtoryhmässä linjataan henkilöstölle tiedotettavat asiat. Henkilöstölle tiedotettavat asiat lisätään intraan ja keskeisimmistä asioita lähetetään tieto myös sähköpostilla. Yhteistyötoimikunta kokoontuu säännöllisesti ja asioita on tiedotettu siellä kattavasti.

Tietohallinto / Tietoturva ja tietoturvasitoumus

Työn luonne määrittelee etätyön tekemismahdollisuudet. Toimialoilla asiantuntijatehtävissä työskentelevät ovat tehneet etätyötä vaihtelevasti. Yleensä etätyötä tehdään 1-2 työpäivää viikossa, mikäli työtehtävät sen mahdollistavat. Työtehtävät ja kokoukset määrittävät etätyöpäivien pitämistä. Jotkut työtehtävät eivät mahdollista etätyötä lainkaan. Etätyötä ohjaa voimassa oleva etätyöohje (Opas sähköiseen työympäristöön).

Etätyössä tietoturvaa koskevat säännökset ovat samat kuin työskennellessä työnantajan tiloissa. Työnantaja varmistaa tietoturvan tietoliikenteen osalta ja työntekijä vastaa, etteivät työhön liittyvät tiedot ole missään tilanteessa vaarassa joutua sivullisten nähtäväksi.

Vuoden 2024 aikana tietosuojasitoumukset siirrettiin Navisec järjestelmään. Käytännössä sitoumukset pyydettiin käyttäjiltä uudestaan.

Henkilöstö on ohjeistettu suorittamaan vuosittain tietoturvaan liittyvä kurssi, joka on kaupungin intrassa (Navisec-koulutusjärjestelmä). Kurssin suoritti noin 90% tietoverkon käyttäjistä vuonna 2024. Esihenkilöt valvovat oman tiiminsä Navisec kurssien suorittämista kehityskeskustelujen yhteydessä.

Riskienhallinnan järjestäminen

Taloushallinto on laatinut toimialoille ja tytäryhteisöille vuosivaihteen toimintaohjeen, toimintakertomuksen, osavuosikatsauksen ja talousarvion laadintaohjeet, joissa on kiinnitetty huomiota riskienhallinnan raportointiin. Toimialat ja tytäryhteisöt ovat osavuosikatsauksessaan ja toimintakertomuksessaan arvioineet omaan toimintaansa liittyviä merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia riskejä. Riskienhallinnan järjestäminen, toteutus ja seuranta kuuluvat kunkin toimialan ja konserniyhtiön tehtäviin.

Vakuutustyöryhmä on arvioinut omaisuus- ja vastuuriskejä. Vakuutusmeklarin asiantuntijapalvelut on ostettu Suunta Meklarit Oy:ltä (Rewenda Oy) 1.1.2019 alkaen. Meklarin palveluja käytetään mm. vahinkopalveluissa, vakuutusten uudistamisessa ja vakuutusten kilpailutuksessa. Vakuutukset kilpailutettiin vuoden 2020 lopussa. Kilpailutuksen perusteella vakuutuksen ovat 1.1.2021 alkaen Keskinäinen vakuutusyhtiö LähiTapiolassa.

Sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnan seurannassa käytetään Opiferus - talousdokumenttia ja WPro-työturvallisuusjärjestelmää.

Konserniyhtiöt

Kaupunginhallitus hyväksyi 19.10.2020 § 278 Hyvä hallinto- ja johtamistapa Varkauden konsernissa – ohjeen. Ohje on käsitelty ja hyväksytty kaupungin tytäryhteisöjen hallituksissa ja yhtiökokouksissa. Konserniohje päivitetöön kevään 2025 aikana.

Tytäryhteisöille on taloushallinnon toimesta laadittu omat ohjeistukset talousarvion, osavuosiraportin ja tilinpäätöksen laadintaan. Ohjeistuksissa on huomioitu sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäinen tarkastus on osa kaupungin johtamisjärjestelmää, jota johtavat tilivelvolliset (kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja) käyttävät toteuttaessaan tilivelvollisuuteen kuuluvaa valvontavelvollisuuttaan. Hallintosäännön 12 luvun 105 §:n mukaan sisäisen tarkastuksen suunnitelman hyväksyy kaupunginhallitus. Suunnitelman tarkoituksena on edistää kaupungille asetettujen päämäärien ja tavoitteiden toteutumista. Sisäinen tarkastus toimii kaupunginjohtajan alaisuudessa.

Kaupunki ostaa sisäisen tarkastuksen BDO Audiator Oy:ltä. Sisäisen tarkastuksen tavoitteena on tukea kaupunkia sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallin-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Vuoden 2024 sisäisen tarkastuksen kohteena oli Varkauden kaupungin sopimushallinta. Sopimushallinta valittiin tarkastuksen kohteeksi, koska ennakolta arvioitiin, että sopimushallinnassa saattaa olla puutteita ainakin yhteisten toimintatapojen osalta. Kaupungilla oli jo aiemmin käynnistetty sopimushallintaohjeen laadinta, ja tarkastus tukee myös tämän ohjeen laadintaa.

Tarkastuksen tavoitteina oli arvioida
1. Sopimushallintaa koskevan ohjeistuksen riittävyyttä ja ajantasaisuutta,
2. Sopimushallinnan käytäntöjen (mm. sopimusten arkistointi, reklamaatioiden hallinta ja sopimusten voimassaolo) asianmukaisuutta ja yhdenmukaisuutta toimialoilla sekä
3. Sopimushallinnan valvontatoimien kattavuutta mukaan lukien järjestelmien mahdollistama tuki sopimusten valvonnalle ja hallinnoinnille.

Arviointiperusteina tarkastuksessa käytettiin:
- Varkauden kaupungin sisäisiä ohjeistuksia sopimushallinnan menettelyistä,
- Sisäisen valvonnan hyviä käytäntöjä.

Tarkastus kohdistui Varkauden kaupungin sopimushallintaan ja tarkastuksen laajuus rajautui tarkastuksen tavoitteissa mainittujen osa-alueiden läpikäynnin perusteella.

Sisäisen tarkastuksen allekirjoitettu raportti saapui 3.2.2025 ja johtoryhmä on käsitellyt raportin kokouksessaan 25.2.2025. Kaupunginhallitus käsitteli raportin kokouksessaan 10.3.2025.

1.3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen (ulkoiset erät)

Tuloslaskelman toteutuminen

Kaupungin tilikauden tulos muodostui ylijäämäiseksi 292 585 €.

Toimintatuotot (ulkoiset)

Tuloslaskelman mukaan ulkoisten toimintatuottojen toteutuma (ilman valmistusta omaan käyttöön) on 16 769 240 €.

Ulkoisilla toimintatuotoilla katetaan 27,1 % (v. 2023 / 25,6 %) toimintakuluista. Ulkoiset toimintatuotot olivat tuloslaskelman kokonaistuloista 23,4 % (v. 2023 22,2 %).

Valmistus omaan käyttöön

Valmistus omaan käyttöön on erä, jolla kuluja oikaistaan omaan käyttöön valmistetun investointihyödykkeen osalta. Valmistus omaan käyttöön on tuloslaskelman oikaisua, jolla omaan käyttöön valmistetun investointihyödykkeen tuloslaskelmaan sisältyvien toimintakulujen vaikutus tilikauden tulokseen eliminoidaan.

Valmistus omaan käyttöön toteutui yli talousarvion. Muutettu talousarvio 535 000 € ja toteutuma 590 040 €, joka muodostui teknisen toimen investointikohteiden suunnittelu- ja valvontakustannuksista sekä omana työnä tehtävistä investointikohteista. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattaessa oli 284 555 € / 32,5 %.

Toimintakulut (ulkoiset)

Tuloslaskelman ulkoisten toimintakulujen toteutuma oli -62 377 944 €

Henkilöstökulut olivat yhteensä 31 280 230 €.

Palkkakulut olivat 24 882 226 M€

Eläkekulut olivat 5 684 196 €

Muut henkilösivukulut olivat 713 809 €

Palvelujen ostot olivat 19 142 033 €

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoihin käytettiin 5 236 546 €
Avustukset olivat 2 934 620 €

Muut toimintakulut olivat 3 784 516 €

Toimintakate

Toimintakate kertoo kuinka paljon toimintakuluista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla.

Toimintakatteen toteutuma oli -45 018 664

Rahoitus

Rahoituseriin kuuluvat verotulot, valtionosuudet, korkotuotot ja – kulut sekä muut rahoitustuotot ja -kulut.

Verotulot

Vuodelle 2024 tehtiin veroprosentteihin korotuksia.

Veroprosenttien muutokset vuosina 2009–2025

Veroprosentit	2009	2010-2013	2014	2015-2016	2017-2022	2023	2024	2025
Tuloveroprosentti	19,00	20,00	20,50	20,75	21,00	8,36	8,80	9,30
Kiinteistöveroprosentit								
Yleinen kiinteistövero	0,90	0,95	1,35	1,35	1,45	1,45	1,45	1,55
Vakituinen asuminen	0,35	0,40	0,4	0,40	0,50	0,50	0,55	0,65
Muut asuinrakennukset	0,95	1,00	1	1,00	1,00	1,00	1,10	1,20
Yleishyödylliset yhteisöt	0	0	0	0	0	0	0	0
Voimalaitos	2,50	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85

Verotulojen toteutumisennustetta korotettiin vuoden 2024 aikana tarkentuneiden veroennusteiden pohjalta 1,334M€ alkuperäisestä talousarviosta. Tilinpäätöksessä verotulojen toteutuma oli 48,581 M€ / 100,9 % eli toteutuma 0,432 M€ yli muutetun talousarvion.

Kunnallisverot

Vuoden 2024 aikana kunnallisveroja kertyi 37,491 M€ (v. 2023 35,914 M€).

Kiinteistöverot

Vuonna 2024 kiinteistöveroja kertyi 7,416 M€, joka on 0,188 M€ / 2,6 % enemmän kuin vuoden 2023 verokertymä.
Vuoden 2024 aikana kertyi vuoden 2023 kiinteistöveroja yhteensä 297 435 €.

Yhteisöverot

Yhteisöveroja vuonna 2024 kertyi 3,673 M€.

Verotulojen toteutuma 1.1.-31.12.2024

	TA 2024	TA-muutos	TA+muutos	Toteutuma 2024	Poikkeama	Tot. %
Verotulot	**46 815 000**	**1 334 000**	**48 149 000**	**48 580 594**	**431 594**	**100,90 %**
Kunnan tulovero	35 109 000	1 414 000	36 523 000	37 491 092	968 092	102,65 %
Kiinteistövero	7 759 000	194 000	7 953 000	7 416 055	-536 945	93,25 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 947 000	-274 000	3 673 000	3 673 448	448	100,01 %

Verotulojen kehitys verolajeittain

	TP2020	TP2021	TP2022	TP2023	TP2024	TA2025	TS2026	TS2027
Verotulot, yht.	**80 821**	**84 941**	**85 965**	**47 563**	**48 581**	**51 489**	**53 048**	**53 981**
-muutos-%	2,4	5,1	1,2	-44,7	2,1	6,0	3,0	1,8
Kunnallisvero	70 514	72 661	72 886	35 914	37 491	39 165	40 499	41 225
-muutos-%	2,5	3,0	0,3	-50,7	4,4	4,5	3,4	1,8
Yhteisövero	4 842	6 245	6 386	4 420	3 673	3 562	3 787	3 994
-muutos-%	13,2	29,0	2,3	-30,8	-16,9	-3,0	6,3	5,5
Kiinteistövero	5 465	6 035	6 693	7 228	7 416	8 762	8 762	8 762
-muutos-%	-7,4	10,4	10,9	8,0	2,6	18,1	0,0	0,0
Tuloveroprosentti	21,00	21,00	21,00	8,36	8,80	9,30	9,30	9,30
Efektiivinen veroaste	14,83	14,84	14,68	6,24	6,62	7,33	7,38	7,42

*) Efektiivinen veroaste tarkoittaa maksuunpannun kunnallisveron suhdetta ansiotuloihin, eli se on veroprosentti, jonka mukaan kuntalainen keskimäärin maksaa ansiotuloistaan kunnallisveroa.

Verotulojen kehitys vuosina 2020 – 2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Muutos 2023/2024
Kunnan tulovero	70 513 735	72 660 890	72 886 221	35 914 138	37 491 092	1 576 954
Kiinteistövero	5 465 481	6 034 607	6 692 219	7 228 086	7 416 055	187 969
Yhteisövero	4 842 189	6 244 827	6 386 312	4 420 388	3 673 448	-746 940
Yhteensä	**80 821 405**	**84 940 324**	**85 964 752**	**47 562 612**	**48 580 594**	**1 017 982**

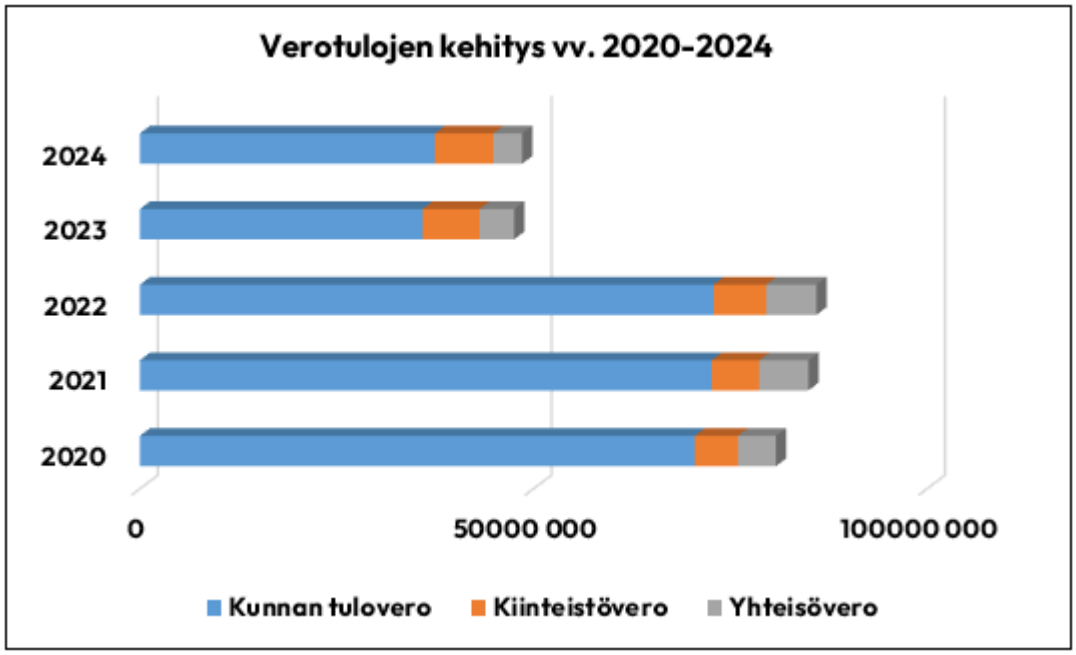

Kunnan tuloveron määräytymisperusteet

Verovuosi	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo	Muutos %
2010	20,00	64 058 862	
2011	20,00	65 479 946	2,2
2012	20,00	65 864 346	0,6
2013	20,00	66 853 778	1,5
2014	20,50	69 081 683	3,3
2015	20,75	70 377 483	1,9
2016	20,75	69 734 716	-0,9
2017	21,00	68 705 945	-1,5
2018	21,00	69 151 177	0,6
2019	21,00	70 019 447	1,9
2020	21,00	70 818 174	1,1
2021	21,00	72 188 586	1,9
2022	21,00	73 188 755	1,4
2023	8,36	32 690 923	-55,3
2024 *)	8,80	35 351 992	8,1

*) Ennakkotiedon mukaan

Valtionosuudet

Valtionosuudet toteutuivat Valtiovarainministeriön 21.12.2023 päätöksen VN/35660/2023 ja Opetus- ja kulttuuriministeriön raporttien VOS6SL24/ 18.12.2024 JA CL6SL24/18.12.2024 mukaisesti.

Valtionosuustulot olivat yhteensä 3,720 M€ ja toteutuivat 99,7 % muutettuun talousarvioon nähden.

Valtionosuuksien toteutuma 1.1.-31.12.2024

	TA 2024	TA-muutos	TA+muutos	Toteutuma 2024	Poikkeama	Tot. %
Valtionosuudet	**3 918 011**	**-184 695**	**3 733 316**	**3 720 276**	**-13 040**	**99,65 %**
Kunnan peruspalv.valt.osuus	-3 180 321	-64 648	-3 244 969	-3 244 974	-5	100,00 %
Verotuloihin perustuva valtion	6 064 146	10 551	6 074 697	6 074 700	3	100,00 %
Opet.-ja kult.toim.muut valt.o	-2 328 772	-78 113	-2 406 885	-2 419 926	-13 041	100,54 %
Verotulomenetysten kompensaatio	3 362 958	-52 485	3 310 473	3 310 476	3	100,00 %

Valtionosuudet vuosina 2020 – 2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Muutos 2023/2024	Muutos %
Peruspalvelujen valt.os ml. tasaukset	42 879 099	39 886 239	42 564 456	67 230	-3 244 974	-3 312 204	-4926,7
Verotuloihin perustuva valt.os.tasaus	8 596 995	8 497 848	8 126 738	6 452 904	6 074 700	-378 204	-5,9
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valt.os.	-2 435 087	-2 230 249	-2 359 100	-2 347 453	-2 419 926	-72 473	3,1
Verotulomenetysten kompensaatio	9 594 282	9 526 860	10 868 369	3 323 028	3 310 476	-12 552	-0,4
Harkinnanvaraisen valt.os.korotus			830 000				
Yhteensä	**58 635 289**	**55 680 698**	**60 030 463**	**7 495 709**	**3 720 276**	**-3 775 433**	**-50,4**

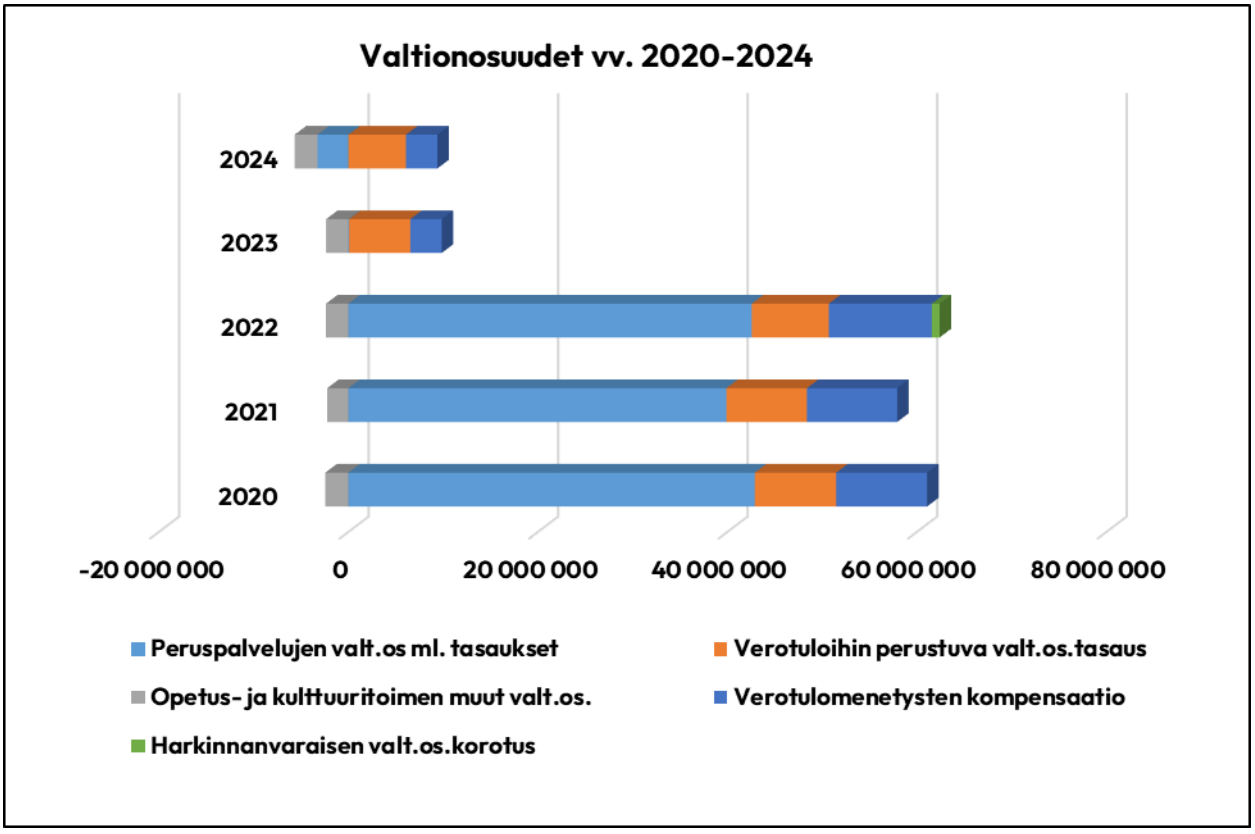

Verorahoituksen kehitys 2020 – 2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Muutos 2023/2024	Muutos %
Verotulot	80 821 405	84 940 324	85 964 752	47 562 612	48 580 594	1 017 982	2,14
Valtionosuudet	58 635 289	55 680 698	60 030 463	7 495 709	3 720 276	- 3 775 433	-50,37
Yhteensä	**139 456 694**	**140 621 022**	**145 995 215**	**55 058 321**	**52 300 870**	**- 2 757 451**	**-5,01**

Korkotuotot ja – kulut

Korkotuottoihin 1 297 606 € (v. 2023 1 139 296 €) sisältyy antolainojen korkotuotot. Suurin korkotuotto kertyy Keski-Savon Vesi Oy:n antolainan korosta, joka vuonna 2024 oli 808 004 €.

Korkokuluja toteutui vuonna 2024 2 142 549 €(v. 2023 1 693 831 €). Yleinen korkotason nousu vaikutti uusien rahoitusten korkoihin ja osin myös nykyisiin vaihtuvakorkoisiin lainoihin.

Muut rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuotot 1 338 864 € (v. 2023 2 471 867 €) koostuvat pääosin Savon Energiaholding Oy:n 992 643 € osingosta, Keski-Savon jätehuolto liikelaitoskuntayhtymän sekä muiden kuntayhtymien peruspääoman koroista, yhteensä 125 241 €. Lisäksi muita rahoitustuottoja on kertynyt 92 134 €.

Muihin rahoituskuluihin 29 076 € (v. 2023 45 735 €) sisältyy mm. pankkikorttitilitysten palvelumaksut, provisiot, perintäkuluja, vanhentuneiden saamisten poistoeriä sekä tasetilien pieniä oikaisueriä.

Vuosikate

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa kaupungin tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikate siirtyy rahoituslaskelman toiminnan rahavirran ensimmäiseksi eräksi.

Tasapainossa olevassa taloudessa vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot. Poistojen on kuitenkin vastattava keskimääräistä vuotuista korvausinvestointien tasoa. Tulorahoituksen riittävyyttä arvioitaessa onkin syytä verrata vuosikatteen, poistojen ja poistonalaisten investointien omahankintamenojen määrien vastaavuutta.

Vuoden 2024 vuosikate oli 7 789 529 € (v. 2023 8,311 M€).

Vuosikate heikkeni 0,521 € / 6,3 % verrattuna vuoden 2023 vuosikatteeseen. Vuosikate on 396 € / asukas (v. 2023 421 € / as.).

Vuosikate riittää kattamaan suunnitelmanmukaiset poistot 103,9 % (v. 2023 108,9 %).

Suunnitelman mukaiset poistot

Käyttöomaisuuden poistot on laskettu kaupunginvaltuuston 16.12.2013 § 91 hyväksymän SUMU-poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuusto hyväksyi poistosuunnitelmaan 19.10.2015 § 57 muutoksen, jonka mukaan kaikki 3 000 € tai sen alle olevat käyttöomaisuushankkeet poistetaan kerralla. Kaupunginvaltuuston 7.12.2021 päätöksen mukaisesti puurakenteisten hallinto- ja laitosrakennusten poistoaika on yhdenmukaistettu vastaamaan kivirakenteisien rakennusten poistoaikaa.

Vuoden 2024 suunnitelmapoistot olivat 6 887 984 € (v. 2023 6 910 784 €). Tilikauden kokonaispoistot yhteensä 7 496 944 €. Kokonaispoistoihin sisältyy vanhan paloaseman arvonalennusta 218 000 €, Luttilan koulun arvonalennusta 206 698 € ja Puurtilan koulun arvonalennusta 184 262.

Tilikauden tulos / Tilikauden alijäämä

Vuoden 2024 tilikauden tulos on ylijäämäinen 292 585 €.

Varkauden kaupunki 31.12.2024

Tuloslaskelma 1 000 € (ulkoinen)	2024	2023
Toimintatuotot	16 769	16 733
Valmistus omaan käyttöön	590	875
Toimintakulut	- 62 378	- 66 226
Toimintakate	**- 45 019**	**- 48 619**
Verotulot	48 581	47 563
Valtionosuudet	3 720	7 496
Rahoitustuotot ja -kulut	507	1 872
Korkotuotot	1 340	1 139
Muut rahoitustuotot	1 339	2 472
Korkokulut	- 2 143	- 1 694
Muut rahoituskulut	- 29	- 46
Vuosikate	**7 790**	**8 311**
Suunnitelman muk. poistot	- 6 888	- 6 911
Arvonalentumiset	- 609	- 722
Tilikauden tulos	**293**	**679**
Varausten lisäys (-)		- 650
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**293**	**29**

Tuloslaskelman tunnusluvut	2024	2023
Toimintatuotot/toimintakulut, %	27,1	25,6
Vuosikate/poistot, %	103,9	108,9
Vuosikate, €/asukas	396	421
Asukasmäärä	19 656	19 727

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista
= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista
= 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset
Vuosikate euroa/asukas Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa

Keskeiset talousluvut
(ulkoiset ja sisäiset erät)

	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tilinpäätös 2024
Asukasluku	19 973	19 759	19 727	19 656
Tuloveroprosentti	21	21	8,36	8,8
Kiinteistövero-%, vakinainen asunto	0,5	0,5	0,5	0,55
Kiinteistövero-%, muut rakennukset	1	1	1	1,1
Kiinteistövero-%, yleinen	1,45	1,45	1,45	1,45
Kiinteistövero-%, yleishyödylliset yhteisöt	0	0	0	0
Kiinteistövero-%, voimalaitokset	2,85	2,85	2,85	2,85
Toimintakulut (1000 €)	-214 759	-228 015	-77 921	-74 317
josta sisäiset toimintakulut	-29 181	-33 157	-11 695	-11 939
Toimintakulut, € / asukas	-10 752	-11 540	-3 950	-3 781
Toimintatuotot (1000 €)	78 545	84 245	28 427	28 709
josta sisäiset toimintatuotot, €	29 181	33 157	11 695	11 939
valmistus omaan käyttöön	816	807	875	590
Toimintatuotot, € / asukas	3 933	4 264	1 441	1 461
Toim.tuotot % toim.kuluista	-36,60%	-36,90%	-36,50%	-38,60%
Toimintakate (1000 €)	-135 397	-142 963	-48 619	-45 019
Toimintakate, € / asukas	-6 779	-7 235	-2 465	-2 290
Henkilöstökulut (1000 €) (palkat+sivukulut)	-78 211	-81 018	-30 766	-31 280
Vakinainen henkilöstö, hlö	1 257	1 339	479	472
Eläkemenoperusteiset kulut, €	-3 788	-3 669	0	0
Työnantajan eläkevak.maksut, €	-10 784	-11 317	-4 179	-4 201
Verotulot (1000 €)	84 940	85 965	47 563	48 581
Verotulot, € / asukas	4 253	4 351	2 411	2 472
Verotulot % toim.kuluista	-39,55%	-37,70%	-61,04%	-65,37%
Valtionosuudet (1000 €)	55 681	60 030	7 496	3 720
Valtionosuudet, € / asukas	2 788	3 038	380	189
Valtionosuudet % toim.kuluista	-25,90%	-26,30%	-9,60%	-5%
Vuosikate (1000 €)	7 453	5 463	8 311	7 791
Vuosikate / poistot ja arvonalentumiset, %	71,50%	72,40%	108,90%	103,90%
Vuosikate, € / asukas	373	276	421	396
Investoinnit (brutto) (1000 €)	-14 223	-8 278	-10 123	-6 708
Investointitulot (1000 €)	761	966	339	226
Poistot (1000 €)	-7 890	-7 367	-6 911	-6 888
Arvonalentumiset (1000 €)	-2 537	-181	-722	-609
Lainakanta (1000 €)	104 747	114 856	108 714	110 190
Lainat, € / asukas	5 244	5 813	5 511	5 606
Omavaraisuusaste -%	44,50%	43,50%	47,20%	47,30%
Suhteellinen velkaantuneisuus -%	72%	70,70%	163,60%	170,60%
Tilikauden yli-/alijäämä (1000 €)	**-2 974**	**-1 505**	**29**	**293**

TALOUSARVION TOTEUTUMA

Toimialoittain	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA MUUTOKSET 2024	LOPULLINEN TA 2024	TP 2024	Poikkeama € TA / TP 2024	Tot. % 2024	Muutos € TP 2024/2023	Muutos % TP 2024/2023
Yleishallinto									
Toimintatuotot	4 237 649	3 463 573	-232 270	3 231 303	3 863 253	631 951	119,6 %	-374 396	-8,8 %
Toimintakulut	-10 337 655	-11 361 472	633 152	-10 728 320	-10 056 454	671 866	93,7 %	281 201	-2,7 %
Toimintakate	-6 100 006	-7 897 899	400 882	-7 497 017	-6 193 200	1 303 817	82,6 %	-93 195	1,5 %
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen to									
Toimintatuotot	4 956 290	4 505 717	115 688	4 621 405	4 520 791	-100 615	97,8 %	-435 499	-8,8 %
Toimintakulut	-44 371 118	-45 881 203	-239 928	-46 121 131	-44 824 556	1 296 575	97,2 %	-453 438	1,0 %
Toimintakate	-39 414 828	-41 375 486	-124 240	-41 499 726	-40 303 765	1 195 961	97,1 %	-888 937	2,3 %
Tekninen toimiala									
Toimintatuotot	19 233 415	19 572 964	336 582	19 909 546	20 324 503	414 957	102,1 %	1 091 088	5,7 %
Valmistus omaan käyttöön	874 595	535 000	0	535 000	590 040	55 040	110,3 %	-284 555	-32,5 %
Toimintakulut	-23 212 176	-20 141 334	49 776	-20 091 558	-19 436 242	655 317	96,7 %	3 775 934	-16,3 %
Toimintakate	-3 104 166	-33 370	386 358	352 988	1 478 302	1 125 314	418,8 %	4 582 467	-147,6 %

Yhteensä	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA MUUTOKSET 2024	LOPULLINEN TA 2024	TP 2024	Poikkeama € TA / TP 2024	Tot. % 2024	Muutos € TP 2024/2023	Muutos % TP 2024/2023
Toimintatuotot	**28 427 354**	**27 542 254**	**220 000**	**27 762 254**	**28 708 547**	**946 293**	**103,4 %**	**281 193**	**1,0 %**
Valmistus omaan käyttöön	**874 595**	**535 000**	**0**	**535 000**	**590 040**	**55 040**	**110,3 %**	**-284 555**	**-32,5 %**
Toimintakulut	**-77 920 948**	**-77 384 009**	**443 000**	**-76 941 009**	**-74 317 251**	**2 623 758**	**96,6 %**	**3 603 697**	**-4,6 %**
Toimintakate	**-48 618 999**	**-49 306 755**	**663 000**	**-48 643 755**	**-45 018 664**	**3 625 091**	**92,5 %**	**3 600 335**	**-7,4 %**
Verotulot	**47 562 612**	**46 815 000**	**1 334 000**	**48 149 000**	**48 580 594**	**431 594**	**100,9 %**	**1 017 982**	**2,1 %**
Valtionosuudet	**7 495 709**	**3 918 011**	**-184 695**	**3 733 316**	**3 720 276**	**-13 040**	**99,7 %**	**-3 775 433**	**-50,4 %**
Korkotuotot	1 139 296	1 150 000	0	1 150 000	1 340 085	190 085	116,5 %	200 789	17,6 %
Muut rahoitustuotot	2 471 867	3 025 000	-1 909 000	1 116 000	1 338 864	222 864	120,0 %	-1 133 003	-45,8 %
Korkokulut	-1 693 831	-1 500 000	0	-1 500 000	-2 142 549	-642 549	142,8 %	-448 718	26,5 %
Muut rahoituskulut	-45 735	-40 000	0	-40 000	-29 076	10 924	72,7 %	16 659	-36,4 %
Vuosikate	**8 310 918**	**4 061 256**	**-96 695**	**3 964 561**	**7 789 529**	**3 824 968**	**196,5 %**	**-521 389**	**-6,3 %**
Suunnitelman muk. poistot	-6 910 784	-7 306 494	0	-7 306 494	-6 887 984	418 510	94,3 %	22 800	-0,3 %
Arvonalentumiset	-721 523	-218 000	0	-218 000	-608 960	-390 960	279,3 %	112 563	-15,6 %
Tilikauden tulos	**678 611**	**-3 463 238**	**-96 695**	**-3 559 933**	**292 585**	**3 852 518**	**-8,2 %**	**-386 026**	**-56,9 %**
Varausten ja rahastojen muutos	**-650 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0,0 %**	**650 000**	**-100,0 %**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**28 611**	**-3 463 238**	**-96 695**	**-3 559 933**	**292 585**	**3 852 518**	**-8,2 %**	**263 974**	**922,6 %**

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmaan kootaan kaikki kaupungin rahanlähteet ja käytöt. Rahoituslaskelma kuvaa kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta kaupungin rahavaroihin eli sitä, lisääntyvätkö vai vähenevätkö kaupungin rahavarat tilikauden aikana. Tuloslaskelman tapaan rahoituslaskelma sisältää ainoastaan erät, jotka ovat syntyneet kaupungin kannalta ulkopuolisiin yksiköihin nähden.

Tilinpäätöksen rahoituslaskelma koostuu kaupungin varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma johdetaan tuloslaskelmasta ja taseesta. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen toiminnan ja investointien rahavirta sekä rahoituksen rahavirta eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden rahavirran yhteismäärä osoittaa rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli positiivinen 0,8 M€, mikä on 0,963 M€ edellisvuotta heikompi (v. 2023 1 762)

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset:

Antolainojen lisäys oli 5,935 M€.
Antolainat vähentyivät 0,805 M€.

Lainakannan muutokset:

Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin vuonna 2024 14,4 M€. Talousarviolainoja lyhennettiin 19,724 M€. Lyhytaikaista kuntatodistuslainaa oli vuoden 2024 lopussa 24,0 M€ eli 8,5 M€ edellisvuotta enemmän.
Konserniin kuuluvilta yhtiöiltä oli lainaa vuoden 2024 lopussa 7,3 M€, edellisvuoden lopussa sitä oli 9,0 M€.

Rahoituksen rahavirta oli negatiivinen 1,496 M€ (vuonna 2023 negatiivinen 8,258 M€). Rahavarojen muutos (vähennys) oli 696 M€ edellisestä vuodesta.

Rahoituslaskelman tunnusluvut:

Investoinnit:

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta
Toiminnan ja investointien rahavirta-välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitus vaatimus täyttyy, jos kertymä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirrankertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Negatiivinen (alijäämäinen) ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta on negatiivinen – 6,9 M€ (v. 2023 -15,5 M€).

Investointien tulorahoitus, %
= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Investointien tulorahoitusprosentti v. 2024 oli 118,5 % (v. 2023 84,0 %). Tulorahoitus parani edellisestä vuodesta ja riitti kattamaan investointien omahankintamenon kokonaan (6,574 M€).

Lainanhoito:

Laskennallinen lainanhoitokate
= (Vuosikate + korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Laskennallinen lainanhoitokate oli vuoden 2024 tilinpäätöstietojen mukaan 0,6 (v. 2023 0,7). Lainanhoitokate heikkeni edellisestä vuodesta.

Lainanhoitokate
= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainan lyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennysten määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja. Hyvänä lainanhoitokykyä voidaan pitää silloin, kun tunnusluvun arvo on yli 2 ja tyydyttävänä, kun lainanhoitokate on 1-2.

Kaupungin lainanhoitokyky heikkeni, sillä tunnusluku vuonna 2024 oli 0,6 (v. 2023 0,7).

Maksuvalmius:

Kassan riittävyys (pv)
= 365*Rahavarat 31.12./ Kassasta maksut tilikaudelta

Maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kaupungin rahavaroilla. Kaupungin vuoden 2024 viimeisen päivän kassavaroilla olisi voitu kattaa 16 päivän kassasta maksut (v. 2023 20 pv). Vuoden 2024 lopussa rahavarat olivat 4,124 M€. Edellisen vuoden rahavarat olivat 4,821 M€.

Vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit TP2019 – 2024

	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022	TP2023	TP2024
Vuosikate 1000 €	2 629	10 353	7 453	5 463	8 311	7 790
Poistot ja arvonalentum. 1000 €	8 994	11 028	10 427	7 548	7 632	7 497
Nettoinvestoinnit 1000 €	10 635	11 116	13 462	7 311	9 784	6 482
Lainakanta 1000 €	67 487	79 032	104 747	114 856	108 714	110 190

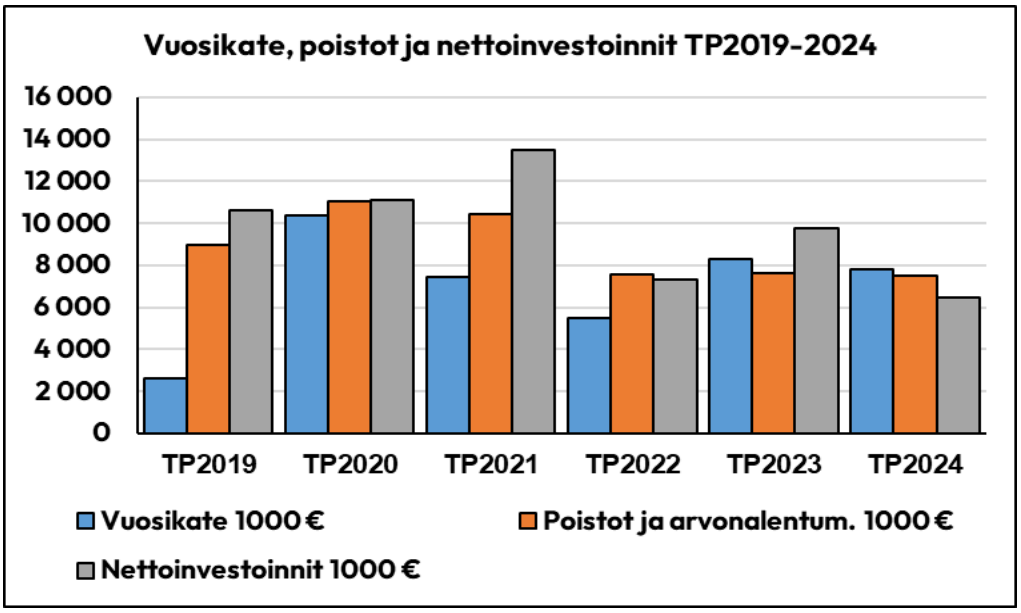

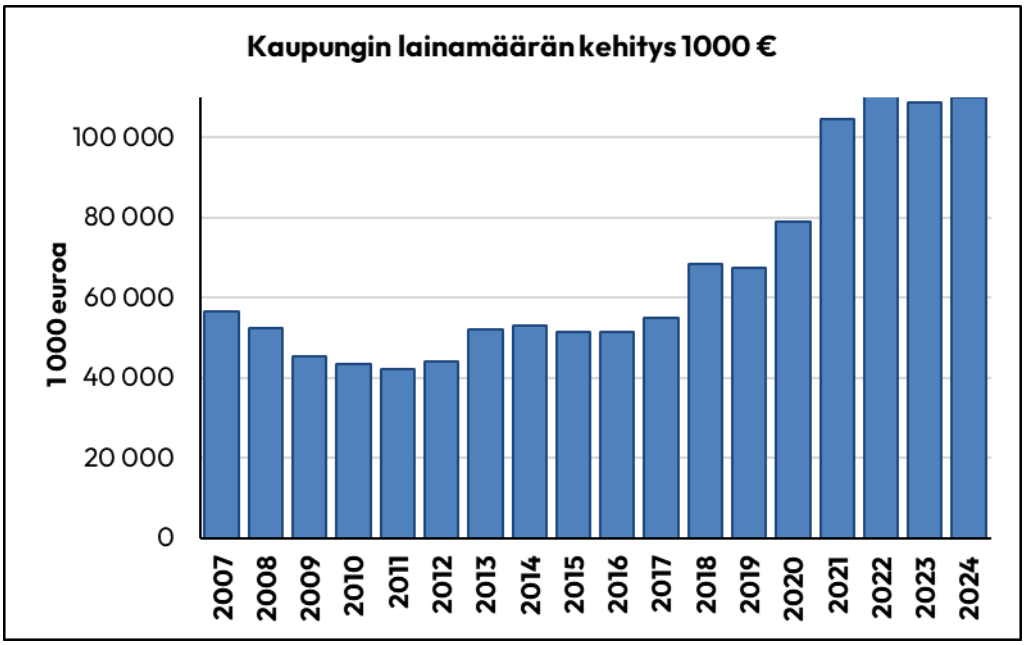

Vuoden 2024 lopussa kaupungin taseessa lyhytaikaista kuntatodistuslainaa oli 24,0 M€ ja konserniyhtiöiltä lainattua 7,3 M€. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin vuonna 2024 4,4 M€. Talousarviolainoja lyhennettiin 19,724 M€, jolloin lainakanta vuoden lopussa oli 110,190 M€ eli 5 606 €/asukas.

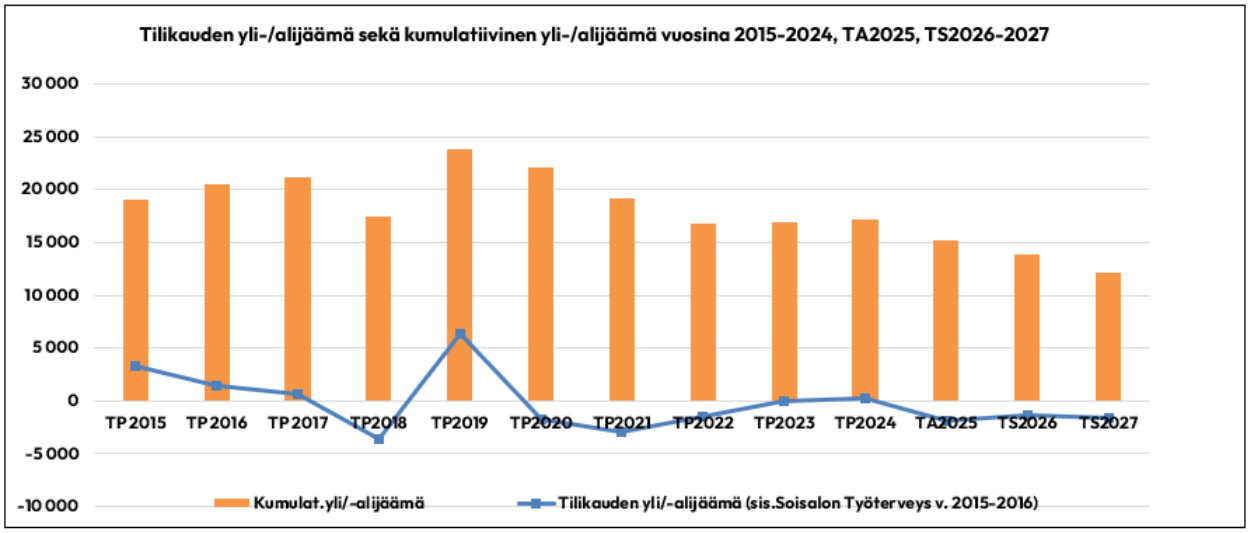

Vuonna 2012 vesilaitoksen yhtiöittämisellä katettiin taseessa vuoden 2011 tilinpäätöksen jälkeen ollut alijäämä 8,2 M€ ja muodostettiin taseen vapaaehtoisiin varauksiin 10,0 M€:n investointivaraus, joka purettiin vuoden 2019 tilinpäätöksessä.

Taseen kumulatiivisesta ylijäämästä on muodostunut suurin osa vesilaitoksen yhtiöittämisestä ja kaupungin omasta toiminnasta riippumattomista kertaluonteisista eristä.

VARKAUDEN KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA 31.12.2024 (1 000 €)

900 VARKAUS

RAHOITUSLASKELMA 1-12/2024 (1000 EUROA)

	2024		2023	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Vuosikate	7 790		8 311	
Tulorahoituksen korjauserät	-535	7 255	3 107	11 418
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-6 708		-10 123	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	133		227	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	119	-6 455	241	-9 655
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		**800**		**1 762**
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-5 935		-76	
Antolainasaamisten vähennys	805	-5 131	2 513	2 437
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 400		5 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-19 724		-10 642	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	6 800	1 476	-500	-6 142
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0		-177	
Saamisten muutos	3 303		5 699	
Korottomien velkojen muutos	-1 145	2 158	-10 075	-4 553
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		**-1 496**		**-8 258**
RAHAVAROJEN MUUTOS		**-696**		**-6 495**
RAHAVARAT 31. 12.	**4 124**		**4 821**	
31.1.	**4 821**	**-696**	**11 316**	**-6 495**

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	**2024**	**2023**
Toiminnan ja investointen rahavirran kertymä 5 vuodelta,1000 €	-6 933	-15 471
Investointien tulorahoitus, %	118,5	84
Laskennallinen lainanhoitokate	0,6	0,7
Lainanhoitokate	0,6	0,7
Kassan riittävyys, pv	16	20
Asukasmäärä	19 656	19 727

1.4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Kaupungin taloudellista asemaa ja rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Taseen loppusumma oli 230,435 M€, ja kasvoi 0,116 M€ edellisestä vuodesta. Taseen vastaavaa puolella muut lainasaamiset kasvoivat 5,113 M€, saamiset vähenivät 3,303 M€, aineelliset hyödykkeet vähenivät 0,910 M€ sekä rahat ja pankkisaamist vähentyivät 0,696 M€. Taseen vastattavaa puolella pakolliset varaukset vähenivät 0,508 M€, oma pääoma kasvoi 0,293 ja vieras pääoma kasvoi 0,331 M€.

Omavaraisuusaste, %
= 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Laskentakaavan koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Kaupungin omavaraisuusaste oli 47,3 % kun se edellisenä vuotena oli 47,2 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %
= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Suhteellinen velkaantuneisuus – tunnusluku kuvaa kuinka paljon käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmin kunta selviytyy velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuusprosentti oli vuonna 2024 170,6 % ja edellisenä vuotena 163,6 %. Tunnusluku on heikentynyt. Kaupungin käyttötuloista tarvitaan siis 170,6 % vieraan pääoman takaisin maksuun.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)
= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Taseessa 31.12.2024 kumulatiivista ylijäämää 17 149 517 € (v. 2023 16 856 931 €).

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas
= [Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)] / Asukasmäärä

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Kertynyt ylijäämä on 872 € / asukas (v. 2023 855 € / asukas).

Lainakanta 31.12.
= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)
Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Vuonna 2024 kaupungin lainakanta kasvoi 1,476 M€. Pitkäaikaista talousarviolainaa nostettiin vuoden 2024 aikana 4,4 M€ ja lyhytaikaista kuntatodistuslainaa oli vuoden 2024 lopussa 24,0 M€ ja lainaa konserniyhtiöiltä 7,3 M€. Entisiä pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 19,724 M€. Lainakanta 31.12.2024 oli 110,190 M€ (v. 2023 108,714 M€).

Lainakanta €/asukas
Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella asukasluvulla.

Lainat/asukas vuoden vaihteessa oli 5 606 € / asukas (v. 2023 5 511 € / asukas).

Lainat ja vuokravastuut
= Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut
Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisesti.

Lainat ja vuokravastuut olivat vuonna 2024 yhteensä 164,619 M€ (v. 2023 169,363 M€). Lainamäärä ja vuokravastuut vähenivät edellisestä vuodesta 4,744 M€.

Vuokravastuisiin sisältyy Aalto hyvinvointikeskuksen kiinteistöleasingsopimus, jonka kokonaisvastuu 31.12.2024 oli 54,287 M€.

Lainat ja vuokravastuut €/asukas
Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella asukasluvulla.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.2024 olivat 8 375 € / asukas (v. 2023 8 585 € / asukas).

Lainasaamiset 31.12.
= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kaupungin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Kaupungin lainasaamiset olivat 76,917 M€ ja lisääntyivät edellisestä vuodesta 5,113 M€.

Koronvaihtosopimukset
Kaupungilla on 10 M€ koronvaihtosopimus, joka kohdistuu 17.12.2024 nostettuun vastaavankokoiseen vaihtuvakorkoiseen lainaan. Koronvaihtosopimuksen tiedot ovat liitetiedoissa.

VARKAUDEN KAUPUNGIN TASE 31.12.2024 (1 000 €)

VASTAAVAA	**2024**	**2023**
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	108	176
Muut pitkävaikutteiset menot	0	16
Aineettomat hyödykkeet	**108**	**192**
Aineelliset hyödykkeet		
Maa-ja vesialueet	28 497	28 461
Rakennukset	59 542	53 695
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 350	15 442
Koneet ja kalusto	1 146	1 298
Muut aineelliset hyödykkeet	67	67
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	804	6 352
Aineelliset hyödykkeet	**104 405**	**105 315**
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	42 064	42 086
Muut lainasaamiset	76 917	71 804
Muut saamiset	144	126
Sijoitukset	**119 125**	**114 016**
PYSYVÄT VASTAAVAT	**223 638**	**219 523**
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 366	2 858
Muut saamiset	1 005	2 235
Siirtosaamiset	302	881
Lyhytaikaiset saamiset	**2 672**	**5 975**
Saamiset yhteensä	**2 672**	**5 975**
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	4 124	4 821
VAIHTUVAT VASTAAVAT	**6 796**	**10 796**
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**230 435**	**230 318**

VASTATTAVAA	2024	2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	91 176	91 176
Ed.tilikauden ylijäämä	16 857	16 828
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	293	29
OMA PÄÄOMA	**108 326**	**108 033**
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Investointivaraus	650	650
PAKOLLISET VARAUKSET		
Valt.os.pal.vastuut		
Eläkevaraukset	971	785
Muut pakolliset varaukset	2 646	3 340
PAKOLLISET VARAUKSET	**3 617**	**4 125**
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	40	40
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	**40**	**40**
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus-ja vakuutuslaitokselta	63 084	64 734
Pitkäaikainen	**63 084**	**64 734**
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	24 000	15 500
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoks.	15 806	19 479
Lainat muilta luotonantajilta	7 300	9 000
Lyhytaikaiset ostovelat	2 201	2 909
Muut velat	537	519
Siirtovelat	4 874	5 329
Lyhytaikainen	**54 718**	**52 736**
VIERAS PÄÄOMA	**117 802**	**117 470**
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**230 435**	**230 318**

Taseen tunnusluvut	**2024**	**2023**
Omavaraisuusaste, %	47,3	47,2
Suhteellinen velkaantuneisuus %	170,6	163,6
Kertynyt yli/-alijäämä, 1000 €	17 150	16 857
Kertynyt yli/-alijäämä €/asukas	872	855
Lainakanta, 1000 €	110 190	108 714
Lainakanta €/asukas	5 606	5 511
Lainat ja vuokravastuut, 1000 €	164 819	169 363
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	8 375	8 585
Lainasaamiset, 1000 €	76 917	71 804
Asukasmäärä	19 656	19 727

1.5 KOKONAISTULOT JA -MENOT

Kokonaismenojen ja tulojen laskelma on muodostettu kaupungin tulos- ja rahoituslaskelmista. Kaupungin kokonaistulot olivat 93,980 M€ ja kokonaismenot 96,834 M€. Kokonaistulojen ja menojen erotus oli 0,696 M€. Tämä vastaa rahavarojen muutosta vuoden 2024 aikana vähennettynä ”Muut maksuvalmiuden muutokset” – erän summalla.

TULOT			**MENOT**	
	€			€
Toiminta			Toiminta	
Toimintatuotot	16 769 240		Toimintakulut	62 377 944
Verotulot	48 580 594		Valmistus omaan käyttöön	-590 040
Valtionosuudet	3 720 276		Korkokulut	2 142 549
Korkotuotot	1 340 085		Muut rahoituskulut	29 076
Muut rahoitustuotot	1 338 864			
Tulorahoituksen korjauserät			Tulorahoituksen korjauserät	
- pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-26 808		+/- Pakollisten varausten muutos	507 914
Investoinnit			Investoinnit	
Rahoitusosuudet investoinnit	133 426		Investointimenot	6 707 736
Pysyvien vastaavien luovutustulot	119 327			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennys	804 527		Antolainasaamisten lisäykset	5 935 150
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 400 000		Pitkäaikaisten lainojen vähennys	19 723 860
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	6 800 000			
Kokonaistulot yhteensä	**93 979 530**		**Kokonaismenot yhteensä**	**96 834 190**

Täsmäytys		
Kokonaistulot - kokonaismenot	-2 854 660	
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 158 216	(Rahoituslaskelmasta)
	-696 444	
Rahavarat 31.12.2024	4 124 368	
Rahavarat 1.1.2024	4 820 812	
	-696 444	

1.6 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Konsernirakenne 31.12.2024

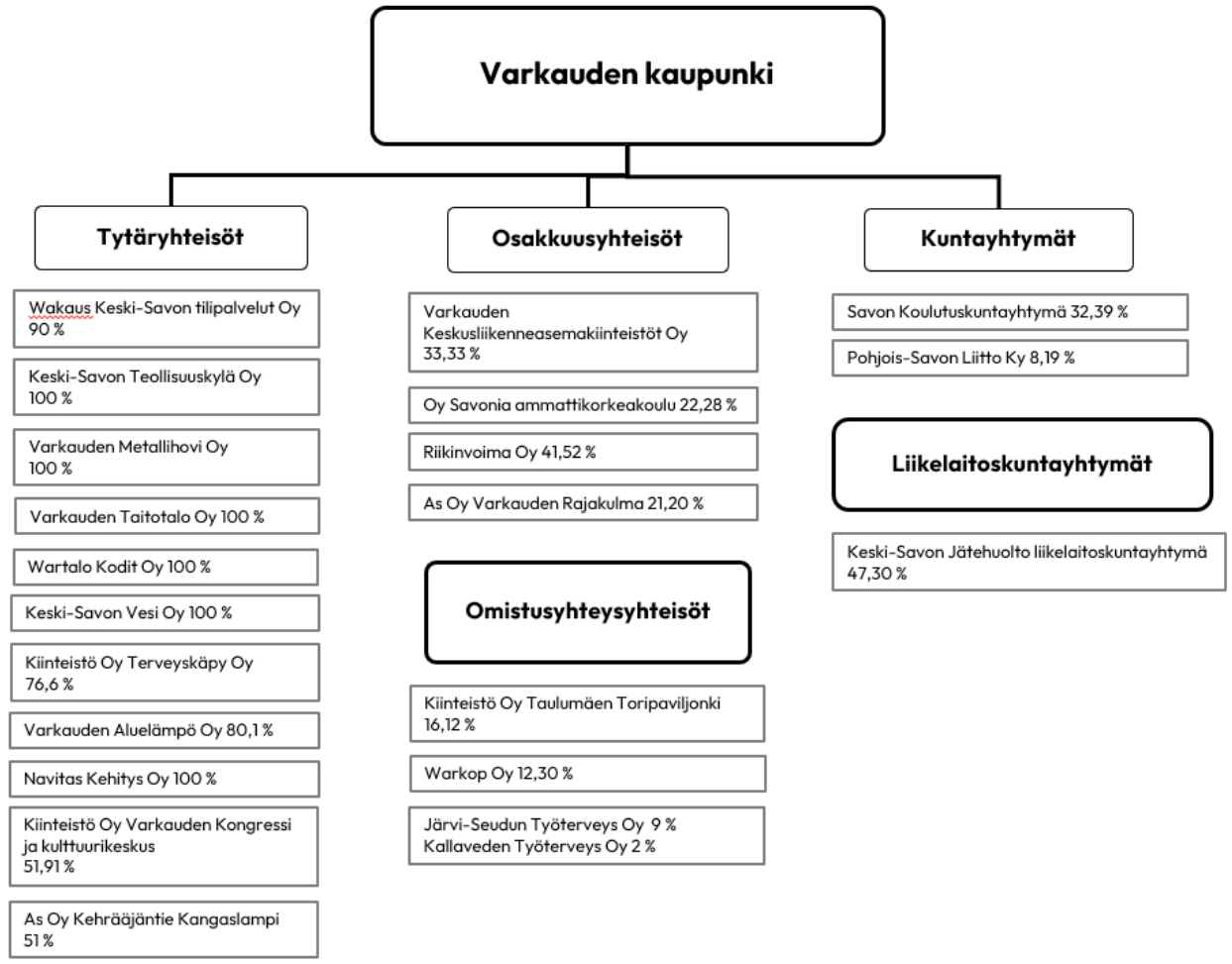

Varkauden kaupungin konsernitilinpäätös vuodelta 2024 on alijäämäinen 1,735 M€. Emon eli kaupungin oma tilinpäätös on 0,293 M€ ylijäämäinen.

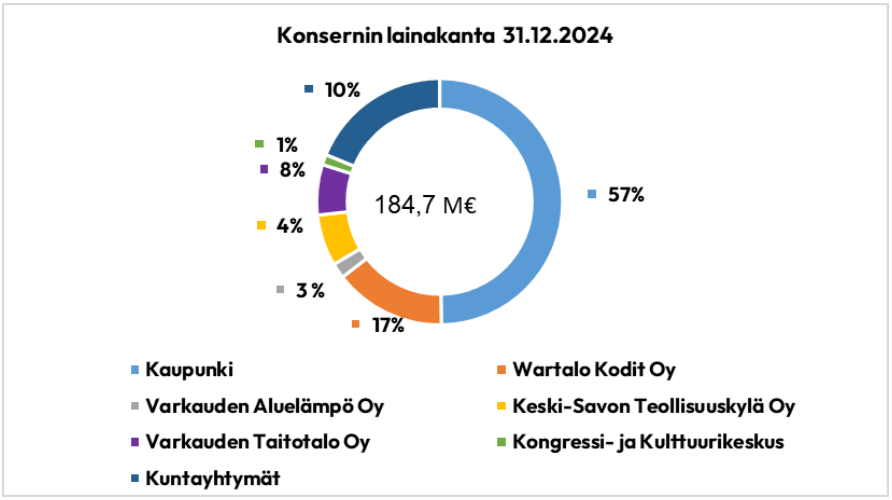

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistetty	Ei yhdistetty
Tytäryhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	6	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	4	
Muut yhtiöt		1
Osakkuusyhtiöt	1	3
Omistusyhteysyhtiöt		4
Kuntayhtymät	2	
Liikelaitoskuntayhtymät	1	
Säätiöt ja yhdistykset		1
Yhteensä	14	9

Konsernitilinpäätökseen yhdistetyt tytäryhtiöt:
Keski-Savon Teollisuuskylä Oy, Kiinteistö Oy Varkauden Kongressi- ja kulttuurikeskus, Navitas Kehitys Oy, Varkauden Aluelämpö Oy, Varkauden Taitotalo Oy, Wartalo Kodit Oy, Keski-Savon Vesi Oy ja Kiinteistö Oy Terveyskäpy, As Oy Kehräjäntie ja Wakaus Keski-Savon tilipalvelu Oy. Varkauden Metallihovi Oy:tä ei ole yhdistelty, koska yhtiöllä ei ole toimintaa.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty seuraavat kuntayhtymät:
Savon koulutuskuntayhtymä ja Pohjois-Savon Liitto.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymä.

Osakkuusyhteisöissä on yhdistelty Savonia Ammattikorkeakoulu Oy ohjelmallisesti.

Riikinvoima Oy:tä ei ole yhdistelty ohjelmistollisesti, kuten ei aiempinakaan vuosina. Jatkossa yhtiön yhdistelyä olisi kuitenkin syytä harkita, koska yhtiöllä on merkittävät vieraat pääomat ja niillä on välillinen merkitys Varkaudelle.

As Oy Rajakulma ja Varkauden Keskusliikenneasemakiinteistö Oy; yhteisöjen vähäisen merkityksen vuoksi näitä ei ole yhdistetty konsernitilinpäätökseen.

Omistusyhteysyhteisöistä yhdistelemättömät ovat: Kiinteistö Oy Taulumäen Toripaviljonki, Warkop Oy, Järvi-Seudun Työterveys Oy (omistusosuus 9 %) ja Kallaveden Työterveys Oy (omistus 2 %). Säätiöistä ja yhdistyksistä yhdistelemättömät ovat: Varkauden Vanhaintukisäätiö

Muita yhteisöjä, joita kaupunki on myös tukenut merkittävästi, on Varkauden Teatterin Kannatusyhdistys.

Konsernin toiminnan ohjaus

Konsernin ohjauksen päälinjaukset on määritelty kaupunginvaltuuston v. 2018 hyväksymässä konserniohjeessa. Uusittu hallintosääntö on tullut voimaan 1.1.2025.

Vuonna 2022 päivitetyn kaupunkistrategian toimenpideohjelmassa linjataan myös omistajapolitiikkaa.

Omistajapoliittisten linjausten mukaan Varkauden kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä omistamiensa yhtiöiden kanssa ja on aktiivinen omistaja. Tavoitteena on kaupungin kehittyminen ja palveluiden tehokas tuottaminen. Omistajapolitiikka nähdään tärkeänä osana kaupungin palveluiden tuottamista ja taloutta.

Tytäryhteisöt on velvoitettu pyytämään ohjeita/kannanottoa konsernijohdolta ennen merkittäviä päätöksiä (mm. toiminnan laajentaminen, takaukset, merkittävät investoinnit). Konserniohjeessa on ohjeistettu tytäryhtiöitä kirjanpidosta, tilintarkastuksesta ja raportoinnista sekä hankinnoista, rahoitushuollosta, riskien hallinnasta, henkilöstöpolitiikasta ja tiedottamisesta.

Kuntalain luvun 4 § 14 mukaan valtuusto päättää varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista sekä takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen puolesta. Varkauden kaupunkikonsernin varainhankinnan, takausten ja sijoitustoiminnan periaatteet hyväksyttiin valtuustossa 28.5.2018 § 40. Varainhankintapolitiikka on päivitetty vuodenvaihteessa 2023-2024 ja kaupunginhallitus on esittänyt päivitettyjä ohjeita valtuuston hyväksyttäväksi. Valtuusto hyväksyi politiikan 19.2.2024 § 13.

Tytäryhteisöt ovat raportoineet osavuosikatsauksessa ja tilinpäätöksessä yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista merkittävistä toiminnallisista ja taloudellisista muutoksista ao. vuoden aikana. Koska kaupunkikonsernin taloutta seurataan kokonaisuutena, niin kaupungin talousraportointi olisi perusteltua laajentaa koko konsernia koskettavaksi kvartaaleittain. Tällä hetkellä koko konsernin taloutta käsitellään tilinpäätöksessä ja osavuosikatsauksessa.

1.1.2025 voimaan tulleessa hallintosäännössä konsernin osalta kaupunginhallitus mm. päättää:

- Seuraa kaupunginvaltuuston kaupungin organisaatiolle ja konsernille asettamia tavoitteita ja raportoi määräajoin kaupunginvaltuustolle.
- Vastaa konsernin ohjauksesta ja valvonnasta sekä ohjaus- ja johtamisjärjestelmän kehittämisestä. Seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä.
- Antaa kaupungin ennakkokannan konserniohjeen edellyttämissä asioissa.

Nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kaupunkikonserniin kuuluu viisi 100 % kaupungin omistamaa yhtiötä; Wartalo Kodit Oy, Keski-Savon Teollisuuskylä Oy, Varkauden Taitotalo, Keski-Savon Vesi Oy ja Navitas Kehitys Oy. Muut pienemmillä omistusosuuksilla olevat konserniyhtiöt ovat; Aluelämpö Oy, Kiinteistö Oy Kongressi- ja kulttuurikeskus, Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy, Kiinteistö Oy Terveyskäpy ja Varkauden Metallihovi (ei toimintaa). Kiinteistö Oy Terveyskävyn osalta ei taloustietoja ole esitetty.

Osinkoja kaupunki saa Savon Energiaholding Oy:ltä ja Varkauden Aluelämpö Oy:ltä (yhtiön taloustilanteen mukaan) sekä kaupungin myöntämien antolainojen korkotuottoja Keski-Savon Vesi Oy:ltä, Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:ltä, ja Kiinteistö Oy Kongressi- ja kulttuurikeskukselta.

Kaupunginhallitus hyväksyi 19.10.2020 § 278 Hyvä hallinto- ja johtamistapa Varkauden konsernissa – ohjeen. Ohje on käsitelty ja hyväksytty kaupungin tytäryhteisöjen hallituksissa ja yhtiökokouksissa.

Tytäryhteisöille on taloushallinnon toimesta laadittu omat ohjeistukset talousarvion, osavuosiraportin ja tilinpäätöksen laadintaan. Ohjeistuksissa on huomioitu sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n taloustilanne on ollut pitkään heikko. Akkutehdaskiinteistö, Metallikatu 3, oli pitkään tyhjillään, mutta v. 2023 aikana akkutehtaan osalta edettiin suotuisasti: toukokuussa 2023 akkutehtaan konkurssipesän omistuksessa olleet koneet ja laitteet myytiin Virolaiselle Skeleton Technologies - yhtiölle, jolle Keski-Savon teollisuuskylä on vuokrannut myös Metallikatu 3 tilat. Skeleton on käynnistänyt akkutuotannon toimitiloissa.

Syksyllä 2024 selvisi, että yhtiön taloustilanne on tiedettyä heikompi. Yhtiö on taloudellisissa vaikeuksissa ennen kaikkea yhden merkittävän vuokrasopimuksen vuoksi. Tämän lisäksi on havaittu, että yhtiölle vuosien saatossa tehdyt päätökset, vuokra- ja lainasopimukset eivät täytä kaikilta osin EU:n valtiontukisääntelyn tai kuntalain asettamia ehtoja. Toisaalta niihin aikanaan tehdyistä päätöksistä ei ole valitettu ja ne ovat saaneet lainvoiman.

Yhtiön taloudellisen aseman heikkuuden tultua esille kaupunginhallitus päätti ottaa vaihtoehtojen arviointiin tueksi ulkopuolisen kumppanin. Kumppaniksi asian selvittelyyn valikoitui KPMG, joka toimii myös kaupungin tilintarkastusyhteisönä. Selvitystyö käynnistyi marraskuussa 2024 ja ensimmäinen raportti, joka käsitteli erityisesti aikaisempien päätösten EU valtiontukisääntelyä sekä kuntalain tarkastelua sekä esitti toimintavaihtoehtoja, valmistui tammikuun lopussa 2025. Kaupunginhallitus käsittely selvityksen tuloksia kokouksessaan 17.2.2025 § 26 ja kaupunginvaltuusto 27.2.2025 § 7. Selvityksen perusteella kaupunginhallitus päätti hankkia KPMG:ltä jatkoselvityksen toimintavaihtoehtojen tarkentamiseksi. Työ tältä osin on vielä kesken, mutta tavoitteena on saattaa asia kaupunginhallituksen käsittelyyn 31.3.2025. Kaikissa nähtävissä olevissa toimintavaihtoehtoissa (omanpääoman ehtoinen sijoitus, lainojen uudelleenjärjestely, omistusjärjestelyt, saneerausmenettely tai viimeisijaisena konkurssi) kaupungin taloudelliset vastuut ovat kuitenkin suuret.

Wartalo Kodit Oy:n osalta taloudellinen tilanne on parantunut viime vuosien aikana ja yhtiön on kyennyt uudelleen järjestelemään omistuksiaan ja käynnistämään uudisrakennuskohteena toteutettavan senioritalohankkeen. Talo valmistuu kesän 2025 aikana.

Kaupunginhallitus päätti 19.6.2023 § 150 käynnistää selvitystyön, jossa Wartalo Kotien sekä kaupungin suoraan omistamien sote-kiinteistöjen osalta laaditaan selvitys yhtiöittämistarpeesta ja/tai myyntimahdollisuuksista.

Wartalo Kodit Oy on vuokrannut omistamansa palveluasumisyksikkönsä pitkäaikaisella vuokrasopimuksella Pohjois-Savon hyvinvointialueelle ja kaupunki on vuokrannut omistamansa palveluasumisyksikkönsä ns. vuokra-asetuksen (eli kunnan ja hyvinvointialueen välisen siirtymäkauden vuokrasopimuksen vuokran määräytymisestä vuosina 2023–2026 annetun valtioneuvoston asetuksen 272/2022) mukaisesti. Jatkossa myös kunnan hyvinvointialueille kilpailutilanteessa markkinoilla tuottaman rakennusten vuokraustoiminnan tulee olla järjestettynä kuntalain (410/2015) 126 §:n mukaan esim. osakeyhtiömuotoisesti (yhtiöittämisvelvollisuus).

Yhtiöittämisen vaihtoehtona olisi tarkoituksenmukaista selvittää rakennuskannan myymistä. Jotta kokonaisuus olisi riittävän kokoinen kiinnostamaan esim. institutionaalisia tahoja, on järkevää mahdolliseen myyntikokonaisuuteen sisällyttää ainakin kaupungin ja Wartalo Kodit oy:n omistamat rakennukset. Käytännössä tämä tarkoittaa kaupungin omistamia Käpyrinnettä ja Kangaskotia, sekä Wartalo Kotien omistamia Louhirinne 1 ja 2 yksiköitä, nämä yhdessä edustavat n. 60 %:a Varkauden alueen palveluasumispaikkojen määrästä.
Selvitystyön yhteydessä on tarkoituksenmukaista selvittää, otetaanko tarkasteluun mukaan myös muut Pohjois-Savon hyvinvointialueelle vuokratut erillisyksiköt, kuten perhekoti Kinnula ja toimintakeskus Pihlaja. Näiden yksiköiden sisällyttämistä kokonaisuuteen tulisi pohtia tarkemmin mahdollisen selvityksen aikana. Hyvinvointikeskus Aaltoa ei tässä yhteydessä käsitellä (sote-kiinteistöjen selvitystyön osalta tekstiä päivitetään).

Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy aloitti 1.1.2023 taloushallintopalveluiden tuotannon Varkauden kaupungille, Keski-Savon Vesi Oy:lle ja Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymälle. Vuoden 2024 aikana valmisteltiin Wartalo Kodit Oy:n, Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n ja Varkauden Taitotalot Oy:n siirtymistä yhtiön asiakkaaksi. Siirrot toteutuivat 1.1.2025 alusta lukien.

Kiinteistö Oy Varkauden Kongressi- ja Kulttuurikeskuksen 3 279 664,56 € (Varkauden kaupungin myöntämä antolaina) on alas kirjattu kaupungin vuoden 2012 tilinpäätöksessä satunnaisena kuluna. Kaupunki ei ole kuitenkaan antanut anteeksi kyseistä pääomalainaa ja alkuperäinen velkakirja on edelleen voimassa. Laina esitetään kiinteistöyhtiön taseessa pääomalainana. Ki Oy Varkauden Kongressi- ja Kulttuurikeskus on pyytänyt 15.12.2020 verottajalta ennakkoratkaisun mahdollisesta veroseuraamuksesta, mikäli Varkauden kaupunki antaisi anteeksi yhtiölle ko. pääomalainan. Verohallinnon ratkaisun 27.1.2021/ numero P0131483248 mukaan yhtiölle syntyy veroseuraamusta n. 620 000 €, mikäli kaupunki luopuu pääomalainasaatavasta. Kaupungin linjauksen mukaisesti ei ko. pääomalainaa anneta anteeksi, vaan kyseinen laina käsitellään konsernitilinpäätöksessä.

Kaupungin konsernitilin päätyttyä vuoden 2022 aikana päätti talousjohtaja toimintavaltuuksiensa puitteissa myöntää Kiinteistö Oy Varkauden Kongressi- ja Kulttuurikeskukselle 100 000€:n lainan, joka vastasi konsernitilin kautta yhtiön käytössä ollutta rahoitusta. Lainan ollessa määräaikainen tuli lainan jatkon osalta neuvotella yhtiön kanssa. Neuvottelujen tuloksena kaupunginhallitus päätti yhtiön esityksestä maksusuunnitelmasta, jonka mukaisesti kaupunginhallitus päätti 5.2.2024 § 32 jatkaa laina-aikaa siten, että laina erääntyy kokonaan maksettavaksi 1.9.2028. Lainan lyhennys ja korko maksetaan kerran vuodessa tasalyhennyksin maksuohjelman mukaisesti. Lainan muut ehdot säilyivät muuttumattomina. Yhtiö on maksanut lainaa sopimuksen mukaisesti.

Muiden yhtiöiden taloudellinen ja toiminnallinen tilanne on pääasiassa vakaa. Navitas Kehitys Oy:n tappiolliset tilikaudet selittyvät ensisijaisesti taseeseen kertyneiden voittovarojen käyttämisellä yhtiön jatkuvien toimintojen rahoittamiseen. Varkauden Taitotalo Oy:n toiminta on ollut vakaata ja yhtiöllä on tarjota laadukkaat toimitilaratkaisut. Tilojen käyttöaste on jonkin verran alentunut ja sen myötä on kevään 2025 aikana tullut tarvetta järjestellä yhtiön lainoja. Keski-Savon Vesi Oy:n osalta toimintaympäristö on pysynyt vakaana.

Toimintakertomuksen osassa Tytäryhteisöjen talouden ja tavoitteiden toteutuminen on selvitetty olennaiset muutokset tytäryhteisöissä.

Kaupungin takausvastuut olivat vuoden 2024 lopussa 29,6 M€, mikä on 7,8 M€ edellisvuotta vähemmän. Tämä johtuu pääosin siitä, että Keski-Savon Teollisuuskylä Oy maksoi kaupungin takaaman 4,4M€:n lainan pois Handelsbankenille. Yhtiö sai rahan takaisinmaksuun kaupungin myöntämällä vastaavan kokoisella lainalla. Toisinsanoen kaupungin vastuut tältä osin muuttuivat takauksesta suoraksi lainaksi. Takausvastuiden kokonaismäärästä 29,4 M€ kohdistui tytäryhteisöjen takausvastuisiin.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Toimivallan ja – vastuunjako konserniohjauksessa

Konsernijohto

Konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kaupungin hallintosäännössä. Hallintosäännön mukaan kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kuntalain mukaisesti kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja sekä ne viranhaltijat, joiden tehtäväksi kaupunginhallitus on määrännyt vastata omistajaohjauksesta tytäryhtiöiden osalta.

Kaupunginvaltuusto määrittelee omistajapolitiikan linjaukset, päättää kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista ja hyväksyy konserniohjeet.

Kaupunginhallitus:

- vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle.
- vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoi konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan.
- määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon.
- antaa valtuustolle puolivuosittain/neljännesvuosittain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä.
- arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa.
- käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset valtuuston puheenjohtajiston kanssa.

Kaupunginjohtaja:

- vastaa kaupunkikonsernin omistajapolitiikan toteutuksesta ja huolehtii omistajaohjauksen käytännön toteuttamisesta sekä konsernivalvontaan kuuluvien asioiden esittelystä ja raportoinnista kaupunginhallitukselle.
- vastaa kaupunkikonsernin operatiivisesta johtamisesta kaupungin emoyhteisön) osalta sekä seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja ilmoittaa havaitsemistaan huomioista kaupunginhallitukselle

Konsernijohdon ja yhtiöiden edustajien tapaamisia on järjestetty useita tilivuoden aikana.

Merkittävät päätöksentekoon tulevat asiat (mm. takaukset, rahoitusjärjestelyt, investoinnit) on valmisteltu kaupungin johdon kanssa ennen kuin asia etenee päätöksentekoon yhtiössä ja kaupungin hallintoelimissä.

Ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä

Omistajan keskeisiä vaikuttamismuotoja yhteisön toimintaan on edustajien valitseminen yhteisön hallinto- ja päätöksentekoelimiin. Edustajien valinnassa otetaan huomioon kyvykkyys arvioida johdon toimintaa sekä strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden ja omistajaohjauksen toteutumista.

Kaupunginhallitus on antanut tarvittaessa yhtiökokousedustajalle toimintaohjeet yhtiökokouksessa käsiteltäviä asioita varten.

Konserniyhtiöiden toiminnan toteutumista koskeva arviointi

Tytäryhteisöt käyttävät samaa tilintarkastusyhteisöä kuin kaupunki ja kaupungin tilintarkastaja nimetään myös tytäryhteisön tilintarkastajaksi, ellei muuta erikseen sovita. Tarkastuslautakunnalla on kuntalain 124.1 §:n mukaan oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asioista, mikäli se katsoo ne tarpeelliseksi arviointitehtävän hoitamiseksi. Tietojensaantioikeus on rajattu koskemaan kunnan hallussa olevia asiakirjoja. Tietojensaantioikeus tarkastuslautakunnalla on toimielimenä.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA 31.12.2024 (1 000 €)

	2024	**2023**
Toimintatuotot	57 722	57 214
Toimintakulut	-113 284	-114 647
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	765	1 103
TOIMINTAKATE	**-54 796**	**-56 330**
Verotulot	47 474	46 768
Valtionosuudet	26 470	29 246
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	827	570
Muut rahoitustuotot	1 295	1 266
Korkokulut	-4 237	-3 862
Muut rahoituskulut	-165	-143
Rahoitustuotot ja -kulut	**-2 279**	**-2 169**
VUOSIKATE	**16 869**	**17 515**
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-18 236	-18 257
Arvonalentumiset	-609	-815
Poistot ja arvonalentumiset	**-18 845**	**-19 072**
Satunnaiset erät		
Satunnaiset erät	**30**	**0**
TILIKAUDEN TULOS	**-1 947**	**-1 557**
Tilinpäätössiirrot	27	6
Tilikauden verot	-34	-7
Laskennalliset verot	-45	-3
Vähemmistön osuus tilkauden tuloksesta	264	418
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	**-1 735**	**-1 143**

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	**2024**	**2023**
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	51	49,9
Vuosikate/Poistot, %	90	92
Vuosikate euroa/asukas	858	888
Asukasmäärä	19 656	19 727

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA 31.12.2024 (1 000 €)

	2024	**2023**
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	16 869	17 515
Satunnaiset erät	30	0
Tilikauden verot	-34	-3
Tulorahoituksen korjauserät	-546	-454
	16 319	**17 058**
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-12 732	-16 281
Rahoitusosuudet investointimenoihin	400	227
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	-635	3 595
	-12 967	**-12 459**
Toiminnan ja investointien rahavirta	**3 352**	**4 600**
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-565	-322
Antolainasaamisten vähennykset	592	62
	26	**-260**
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 040	9 700
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 641	-17 759
Lyhytaikaisten lainojen muutos	9 579	-5 986
	-3 022	**-14 045**
Oman pääoman muutokset	**-509**	**-756**
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	24	-173
Vaihto-omaisuuden muutos	132	18
Saamisten muutos	1 031	8 717
Korottomien velkojen muutos	-1 981	-11 112
	-795	**-2 549**
Rahoituksen rahavirta	**-4 300**	**-17 610**
Rahavarojen muutos	**-948**	**-13 011**
Rahavarat 31.12.	14 298	15 246
Rahavarat 1.1.	15 246	28 257
Rahavarojen muutos	**-948**	**-13 011**

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut:	**2024**	**2023**
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-32 942	-40 034
Investointien tulorahoitus, %	136,8	109,1
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	0,8
Kassan riittävyys, pv	33	36
Asukasmäärä	19 656	19 727

KONSERNITASE 31.12.2024 (1 000 €)

VASTAAVAA	**2024**	**2023**
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	657	808
Muut pitkävaikutteiset menot	291	326
Aineettomat hyödykkeet	**947**	**1 134**
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	33 853	33 815
Rakennukset	175 481	174 542
Kiinteät rakenteet ja laitteet	48 466	52 432
Koneet ja kalusto	6 662	7 687
Muut aineelliset hyödykkeet	6 262	6 590
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 751	6 732
Aineelliset hyödykkeet	**275 475**	**281 797**
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	18 347	17 582
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	5 859	5 880
Joukkovelkakirjasaamiset	28	28
Muut lainasaamiset	761	793
Muut saamiset	1 002	996
Sijoitukset	**25 997**	**25 279**
PYSYVÄT VASTAAVAT	**302 419**	**308 210**
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	643	873
Lahjoitusrahastojen varat	5	5
Muut toimeksiantojen varat	159	148
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**806**	**1 026**
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	332	464
Vaihto-omaisuus	**332**	**464**
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2	5
Lainasaamiset	20 467	21 945
Muut saamiset	552	553
Siirtosaamiset	0	57
Pitkäaikaiset saamiset	**21 021**	**22 559**
Lyhytaikaiset saamiset		

Myyntisaamiset	8 462	7 155
Lainasaamiset	107	71
Muut saamiset	1 334	1 681
Siirtosaamiset	1 562	2 032
Lyhytaikaiset saamiset	**11 464**	**10 938**
Saamiset	**32 486**	**33 498**
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	568	0
Rahoitusarvopaperit	**568**	**0**
Rahat ja pankkisaamiset	**13 731**	**15 246**
VAIHTUVAT VASTAAVAT	**47 116**	**49 207**
VASTAAVAA	**350 341**	**358 443**

VASTATTAVAA	**2 024**	**2 023**
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	91 176	91 176
Muut omat rahastot	1 532	1 534
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	44 113	45 613
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 735	-1 143
OMA PÄÄOMA	**135 086**	**137 180**
VÄHEMMISTÖOSUUDET	**3 248**	**3 593**
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	971	785
Muut pakolliset varaukset	3 071	3 766
PAKOLLISET VARAUKSET	**4 043**	**4 550**
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	643	873
Lahjoitusrahastojen pääomat	5	5
Muut toimeksiantojen pääomat	233	202
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	**881**	**1 080**
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	129 806	139 077
Lainat muilta luotonantajilta	3 688	3 688
Saadut ennakot	0	20
Ostovelat	28	61
Muut velat	3 498	3 348
Pitkäaikainen vieras pääoma	**137 020**	**146 193**
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	24 000	15 500
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	25 494	27 108
Lainat muilta luotonantajilta	1 739	2 003
Saadut ennakot	765	1 515
Ostovelat	5 511	7 248
Muut velat	2 874	2 565
Siirtovelat	8 524	8 800
Laskennalliset verovelat	1 154	1 106
Lyhytaikainen vieras pääoma	**70 062**	**65 845**
VIERAS PÄÄOMA	**207 083**	**212 039**
VASTATTAVAA	**350 341**	**358 443**

Taseen tunnusluvut	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	39,6	39,4
Suhteellinen velkaantuneisuus %	156,7	158
Kertynyt yli/-alijäämä, 1000 €	42 378	44 471
Kertynyt yli/-alijäämä €/asukas	2 156	2 254
Lainakanta 31.12., 1000 €	184 728	187 376
Lainakanta 31.12. €/asukas	9 398	9 498
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	256 296	254 661
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	13 039	12 909
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	789	821
Asukasmäärä	19 656	19 727

1.7 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöstä täydennetään liitetiedoilla, jotta tuloslaskelmaa ja tasetta tarkastelemalla ei jää olennaisia kaupungin ja konsernin talouteen liittyviä seikkoja havainnoimatta. Tilinpäätöksen liitetiedoilla täydennetään tilinpäätösinformaatiota oikean ja riittävän kuvan antamiseksi tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta sekä toiminnasta.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on tarkistanut liitetietoyleisohjetta ja antanut 13.10.2020 uuden yleisohjeen tilinpäätöksen liitetietojen laatimisesta. Vuoden 2024 liitetiedot on laadittu ko. ohjeen mukaisesti.

Tilinpäätöksen liitetiedot on eritelty kohdassa 4 Liitetiedot.

1.8 TILINPÄÄTÖKSEN TULOKSEN KÄSITTELY

Asiaa koskeva säätely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat tuloksen käsittelyeriä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyydestä talouden tasapainottamiseksi.

Varkauden kaupungin tilikauden tulos muodostui ylijäämäiseksi 0,293 M€. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä alas kirjattiin entisen paloaseman sekä Luttilan ja Puurtilan koulujen arvoja yhteensä 0,609 M€.

Vuoden 2023 tilinpäätöksen mukainen taseen kumulatiivinen ylijäämä oli 16,857 M€ ja on vuoden 2024 ylijäämän (0,293 M€) jälkeen 17,150 M€.

Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos	292 585,45 €
Varausten muutos, lisäys	0 €
Tilikauden ylijäämä	**292 585,45 €**

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

kaupungin tilikauden ylijäämä on 292 585,45 €, joka siirretään taseen omaan pääomaan edellisten vuosien ylijäämien lisäykseksi.

2 TOIMINNAN JA TALOUDEN TOTEUTUMINEN

2.1 TALOUSARVION TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

YLEISHALLINTO

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	4 237 649	3 463 573	-232 270	3 231 303	3 863 253	631 951	19,6 %
Toimintakulut	-10 337 655	-11 361 472	633 152	-10 728 320	-10 056 454	671 866	-6,3 %
Toimintakate	**-6 100 006**	**-7 897 899**	**400 882**	**-7 497 017**	**-6 193 200**	**1 303 817**	**-17,4 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-276 208	-116 364	0	-116 364	-169 904	-53 540	46,0 %
Tilikauden tulos	**-6 376 214**	**-8 014 263**	**400 882**	**-7 613 381**	**-6 363 104**	**1 250 277**	**-16,4 %**

Henkilöstö 31.12.	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Vakinaiset	29	36	26	- 10	-27,78%
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	4	0	5	5	
Sijaiset	0	0	2	2	
Työllistetyt ja opp. sopimukset	5	0	5	5	
Yhteensä	**38**	**36**	**38**	**2**	**5,56%**
Henkilötyövuodet 31.12. (htv 2)	**39,2**	**36**	**41**	**5**	**13,89%**

2.1.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: hallintojohtaja ja keskusvaalilautakunta

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on tuottaa äänestyspalvelut voimassa olevien säädösten mukaisesti ja valvoa vaalien järjestämistä ja äänestystilaisuuksien toimivuutta.

Vuonna 2024 järjestettiin presidentinvaali, joka toimitettiin sunnuntaina 28.1.2024 ja vaalin toinen kierros sunnuntaina 11.2.2024. Vuonna 2024 järjestettiin myös europarlamenttivaalit 9.6.

Europarlamenttivaalien jälkeen kaupunginvaltuusto päätti äänestysaluejaon muuttamisesta 26.8.2025. Uusi äänestysaluejako tulee voimaan 1.1.2025 alkaen. Aiemman kymmennen äänestysalueen sijaan vastaisuudessa Varkaudessa on kuusi äänestysaluetta.

Vuonna 2025 toimitetaan samanaikaisesti kahdet yleiset vaalit: aluevaalit ja kuntavaalit. Koska vaalit toimitetaan samanaikaisesti, kutsutaan niitä nimellä alue- ja kuntavaalit. Aluevaaleissa valitaan hyvinvointialueiden aluevaltuustot ja kuntavaaleissa kuntien valtuustot. Sekä aluevaltuustojen että kuntien valtuustojen toimikausi alkaa 1.6.2025 ja kestää vuoden 2029 toukokuun loppuun. Vuodelle 2026 ei ole säännönmukaisia vaaleja ja vuonna 2027 järjestetään eduskuntavaalit.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Keskusvaalilautakunnan tavoitteena on turvata vaalien laadukas ja sujuva toteutuminen. Tähän voidaan omalta osaltaan vaikuttaa vaalitoimitsijoiden koulutuksia kehittämällä. Vaalipäivänä vaalilautakunnissa toimivien henkilöiden kouluttautumismahdollisuuksiin kiinnitettiin erityistä huomiota. Vaalilautakuntien jäsenille tarjottiin sekä verkokoulutuksia että lähikoulusta kaupungintalolla.

Europarlamenttivaaleissa äänestysaktiivisuus on jäänyt muihin vaaleihin verrattuna varsin alhaiseksi. Äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi kokeiltiin uutena tekstiviestikampanjaa ja tästä saatiin positiivista palautetta. Vastaisuudessakin tulee huomioida viestinnän tärkeys osallistumiseen kannustavana tekijänä. Europarlamenttivaalien äänestysaktiivisuus nousi vain hieman aiempaan verrattuna ollen 33,6 %, ja ennakkoäänestyksen suosio jatkoi kasvuaan vaalipäivän äänestämiseen verrattuna.

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Vaalien laadukkaan ja sujuvan toteutumisen varmistaminen lisäämällä vaalitoimitsijoiden koulutuksia.	Vaalitoimitsijoille järjestettävien koulutusten määrä.	Kaikille vaalitoimitsijoille varataan mahdollisuus osallistua koulutuksiin.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Vaalitoimitsijoille järjestettiin koulutuksia tavoitteen mukaisesti.			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	39 564	87 000	0	87 000	117 334	30 334	34,9 %
Toimintakulut	-68 213	-169 744	0	-169 744	-164 673	5 071	-3,0 %
Toimintakate	**-28 649**	**-82 744**	**0**	**-82 744**	**-47 339**	**35 405**	**-42,8 %**
Tilikauden tulos	**-28 649**	**-82 744**	**0**	**-82 744**	**-47 339**	**35 405**	**-42,8 %**

2.1.2 KAUPUNGINVALTUUSTO

Tilivelvolliset: Kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, kaupunginvaltuuston puheenjohtajat, valtuutetut

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Valtuusto on kunnan ylintä päätösvaltaa käyttävä luottamuselin. Toimivaltansa valtuusto saa kuntalaisilta kuntavaaleissa. Valtuusto ilmaisee kunnan tahdon. Valtuustolle kuuluu kunnan toiminnasta ja taloudesta päättämisen ohessa edistää kuntalaisten suoraa osallistumista kunnan toimintaan ja päätöksentekoon.

Kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden ohjaamisen perusta on kaupunkistrategia, jonka hyväksyy kaupunginvaltuusto valtuustokaudeksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Varkauden kaupunkistrategian julkilausuman (välitä, vaikuta, viihdy) kokouksessaan 13.6.2022, sekä strategiaan liittyvän toimenpidesuunnitelman 10.10.2022. Kaupunkistrategia on esitetty talousarvion yleisessä osassa ja toimenpidesuunnitelma on luettavissa Varkauden kaupungin internetsivuilla https://varkaus.fi/fi/sivu/osallisuus-ja-paatoksenteko/kaupunkistrategia.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden 2024 aikana virallisiin kokouksiin yhteensä 8 kertaa ja käsitteli niissä 70 pykälää. Lisäksi valtuustolle järjestettiin useita iltakouluja ajankohtaisista asioista.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Vahvistamme kuntalaisten yhteisöllisyyden tunnetta eri osallisuuskanavien kautta ja kehittämällä yhteistyötä ja kumppanuuksia kolmannen ja neljännen sektorin, seurakuntien ja muiden yhteisöjen kanssa.	Järjestettyjen osallisuus- ja yhteisöllisyystapahtumien määrä ja laatu. Osallisuuden näkyminen kaupungin päätöksenteossa ja asioiden valmistelussa.	Teemme osallisuudesta yhteisömme toimintakulttuurin. Osallisuus luo yhteisöllisyyttä ja mahdollistaa vaikuttamisen. Osallisuus on osa johtamiskulttuuria ja se on läpileikkaava kaupunkiorganisaation sisältä henkilöstöstä ja luottamushenkilöistä aina järjestöihin, yrityksiin, oppilaitoksiin ja asukkaisiin saakka. Osallisuuden ja vaikuttamisen eri tasoja ja keinoja tarjotaan, jotta jokainen voi löytää itselleen luontevimman tavan osallistua.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Osallisuutta sekä yhteisöllisyyttä lisäävää toimintatapaa on jatkettu ja kuntalaisille sekä sidosryhmille on järjestetty useista avoimia tilaisuuksia sekä kyselyjä, joilla on voinut vaikuttaa kaupungin toimintaa ja asioiden valmisteluun.			
Viestimme yhteisönä positiivisesti ja ylpeästi Varkauden viihtyisyydestä ja hyvistä puolista vahvistaen varkautelaista identiteettiä.	Varkautta positiivisessa valossa käsittelevien artikkelinen määrä (mediaseuranta)	Varkaudessa tapahtuvat positiiviset uutiset saavat mediatilaa, paikallinen identiteetti vahvistuu ja usko kaupungin mahdollisuuksiin paranee paikallisesti mutta myös kaupungin ulkopuolella.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Haastavasta suhdanteesta huolimatta Varkaus on ollut myös positiivisissa asioissa. Erityisesti Ämmäkosken alue, Museokeskus Konsti, Vekara-Varkaus, Varkauden valinta Suomen ehdokkaaksi kulttuuriperintötunnuksen saajaksi sekä elinkeinoelämää käsittelevät uutiset ovat olleet esillä.			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	0	0	0	0	42	42	0,0 %
Toimintakulut	-131 250	-125 827	0	-125 827	-112 861	12 966	-10,3 %
Toimintakate	**-131 250**	**-125 827**	**0**	**-125 827**	**-112 818**	**13 009**	**-10,3 %**
Tilikauden tulos	**-131 250**	**-125 827**	**0**	**-125 827**	**-112 818**	**13 009**	**-10,3 %**

2.1.3 TARKASTUSLAUTAKUNTA

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko kaupunginvaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa, sekä arvioi onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoituksen kaupunginvaltuuston tiedoksi vuosittain, sekä ylläpitää sidonnaisuusrekisteriä yleisessä tietoverkossa. Tarkastuslautakunnassa käsitellään sidonnaisuusrekisterissä tapahtuneet muutokset määrätyin väliajoin. Tarkastuslautakunta on käsitellyt sidonnaisuusilmoituksia kokouksissaan 15.3.2024 § 22 ja 09.12.2024 88 §. Kaupunginvaltuusto on merkinnyt sidonnaisuudet tiedoksi 20.5.2024 § 31 (esitetty arviointikertomuksen käsittelyn yhteydessä) ja 24.2.2025 § 10.

Tarkastuslautakunnan arviointityö on kohdistunut alkuvuonna 2024 arviointikertomuksen laadintaan ja valmisteluun. Arviointikertomus vuodelta 2023 on viimeistelty tarkastuslautakunnan kokouksessa 7.5.2024 § 51. Kaupunginvaltuusto on merkinnyt arviointikertomuksen tiedoksi 20.5.2024 § 31. Kaupunginhallitus on antanut vastaukset vuoden 2023 arviointikertomukseen 23.9.2024 § 180, mitkä on merkitty valtuustossa tiedoksi 30.9.2024 § 50 ja tarkastuslautakunnassa 22.10.2024 § 72.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt vuoden 2023 tilinpäätöksen kokouksessa 7.5.2024 § 52.

Tarkastuslautakunta päivitti arviointisuunnitelman ja yksityiskohtaisemman työsuunnitelman vuosille 2024 ja 2025–2026 kokouksessaan 29.2.2024 14 §. Tarkastuslautakunta kokoontui vuonna 2024 12 kertaa.

Tarkastuslautakunnan jäsenten kesken on jaettu seurantavastuualueet ja arviointia on tehty johtavien viranhaltijoiden kuulemisen ja kaupungin toimielinten päätöksenteon seurannan kautta. Lisäksi tarkastuslautakunta on tehnyt arviointikäynnit Pohjois-Savon Varkauden pelastusasemalla ja Varkauden uimahallilla.

Tilikauden 2024 tilintarkastussuunnitelma on käsitelty tarkastuslautakunnan kokouksessa 22.10.2024 § 74 ja tilintarkastajan väliraportti tilikauden 2024 tarkastuksesta 13.2.2025 § 12. Kaupunginvaltuusto valitsi kaupunkikonsernin tilintarkastusyhteisöksi KPMG Oy Ab:n kokouksessaan 26.4.2021 § 31 ja päätti optiovuosien käyttöönotosta ajalle 1.7.2023-30.6.2025 kokouksessaan 3.4.2023 § 19. Tarkastuslautakunnan sihteerin/valmistelijan palvelut on ulkoistettu KPMG Oy Ab:lle syksystä 2021 alkaen, sihteerinä on toiminut vuonna 2024 Audit & Assurance Senior Atte Huttunen.

Tarkastuslautakunta käynnisti tilintarkastuspalveluiden kilpailuttamisen kaudelle 2025–2026 ja antoi toimeksiannon tekemisen hallintojohtajan tehtäväksi 20.11.2024 § 81.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Kaupunginjohdon, toimialajohtajien sekä ay-luottamusmiesten kuuleminen	Kaupungin johtavien viranhaltijoiden ja ay-luottamusmiesten kuuleminen	Vuosittain	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Tarkastuslautakunnassa kuulemisia on suoritettu vuosisuunnitelman mukaisesti			
Laatia koko konsernista arviointikertomus tilikauden aikana tehtyjen havaintojen perusteella	Koko konsernia kattava toimintaa arvioiva arviointikertomus	Kattava, toimintaa arvioiva arviointikertomus	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Arviointikertomus laadittu kevään 2024 aikana. Arviointikertomus valmistunut 7.5.2024 § 51			
Seurantavastuualueiden raportoinnin kehittäminen	Raportoinnin ja arviointikertomuksen tuotetun sisällön laatu	Kattava, toimintaa arvioiva arviointikertomus	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Arviointikertomus laadittu kevään 2024 aikana. Arviointikertomus valmistunut 7.5.2024 § 51			
Tutustumis-/arviointikäynnit toimialapaikoilla	Arviointikäynnit	Vuosittain vähintään 2-3 kohdetta	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Tarkastuslautakunta tehnyt kaksi arviointikäyntiä syksyn 2024 aikana			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	**TP2023**	**Alkuperäinen TA2024**	**TA-muutos**	**TA2024 +muutos**	**Toteutuma**	**Poikkeama**	**Poik. %**
Toimintatuotot	74 113	77 415	0	77 415	77 586	171	0,2 %
Toimintakulut	-74 113	-77 175	0	-77 175	-77 586	-411	0,5 %
Toimintakate	**0**	**240**	**0**	**240**	**0**	**-240**	**-100,0 %**
Tilikauden tulos	**0**	**240**	**0**	**240**	**0**	**-240**	**-100,0 %**

2.1.4 KAUPUNGINHALLITUS

Tilivelvolliset: Kaupunginjohtaja, kaupunginhallituksen jäsenet, kaupunginjohtaja

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin ja kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden johtamisesta ja kehittämisestä valtuuston hyväksymän strategian ja linjaamien tavoitteiden, suunnitelmien ja päätösten mukaisesti.

Kaupunginhallitus kokoontui yhteensä 20 kertaa ja käsitteli yhteensä 255 pykälää.

Vuoden 2023 alusta voimaan tullut sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen uudistus muokkasi historiallisella tavalla kuntien toimintaympäristöä, tehtäviä sekä resursseja. Sote-uudistuksen yhteydessä toteutettu kuntien rahoitusuudistus vaikuttaa suuresti kaupungin taloudelliseen asemaan heikentävästi ja vaarantaa nykymuodossaan kaupungin kyvyn vastata sille laissa asetettuihin tavoitteiden. Sote-rahoituksen uudistuksen lisäksi nopeasti kasvaneet kustannukset sekä korkojen nousu vaikuttaa negatiivisesti kaupungin talouteen, jonka takia kaupunki on tehnyt aktiivisesti toimia talouden tasapainottamiseksi. Vuoden 2024 talousarvion käsittelyn yhteydessä päätettiin ensimmäisistä talouden tasapainottamistoimista ja työ talouden tasapainottamiseksi on jatkunut. Vuoden 2024 aikana talouden tasapainotustyöryhmä esitti säästötoimenpiteitä, mutta myös veronkorotuksia, jotka huomioitiin pääosiltaan vuoden 2025 talousarviossa. Lisäksi toimintaympäristössä ja talouden suhdanteissa tapahtuneet muutokset ovat tukeneet kaupungin talouden tasapainottamispyrkimyksiä.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Arjen turvallisuuden ja turvallisuuskokemuksen parantaminen.	Koetun turvallisuuden paranemi-nen.	Laaja viranomaisyhteistyö (kaupunki, HVA, poliisi, puolustusvoimat, pelastusviranomainen, AVI, kela, ELY, elinkeinoelämä jne.) arjen turvallisuuden parantamiseksi on käynnistynyt.	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Kaupunki on tehnyt tiivistä yhteistyötä eri viranomaisten kanssa ja osallistunut aktiivisesti muun muassa varautumisen ja jatkuvuuden hallinnan harjoituksiin.			
Kaupunkistrategian julkilausuman Välitä - Vaikuta - Viihdy sekä strategian toimenpideohjelman (KV 10.10.2022) toimeenpano.	Strategian tavoitteiden mukaisten toimenpiteiden määrä sekä niiden vaikuttavuus.	Kaupunkistrategia ohjaa keskeisellä tavalla kaupungin toimintaa, päätöksenteko ja kehittämistyötä.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Kaupunkistrategia on ollut aktiivinen osa kaupungin toimintaa ja siitä viestimistä. Kaupunkistrategian päivitystyö on käynnistetty keväällä 2025 toteuttamalla kyselytutkimus nykyisen strategian sisällöstä ja tunnettavuudesta. Strategia päivitetään uuden valtuuston toimesta syksyllä 2025.			
Konserniyhtiöiden riskienhallintasuunnitelmien päivittäminen.	Sunnitelmien lukumäärä/prosenttiosuus konserniyhtiöissä.	Kaikki konserniyhtiöt ovat käyneet läpi riskienarvioinnin prosessin ja laatineet sekä esittäneet riskienhallintasuunnitelman kaupunginhallitukselle.	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Osalla konserniyhtiöistä riskienhalllintasuunnitelmat ovat päivitetty, osalla työ on keskeneräinen.			
Organisaatiouudistuksen toimeen-pano sekä päätöksentekojärjestelmää koskevien ratkaisujen tekeminen seuraavalle valtuustokaudelle.	Hallinnon kustannukset, hallinnon työhön sitoutunut htv.	Kaupungin organisaatio toimii tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti sote-uudistuksen jälkeisessä toimintaympäristössä ja tehtävissä.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Kaupungin toimielinorganisaatiota (valtuusto, hallitus, lautakunnat) koskevat linjaukset sekä hallintosääntömuutokset on hyväksytty valtuuston toimesta.			

Talouden tasapainottamistoimien täytäntöönpano sekä uusien toimien valmistelu kevään 2024 aikana.	Vuosikate, toiminnan- ja investointien rahavirta, konsernin velkavastuut, yli/alijäämän kehitys emolla/konsernilla, kriisikuntamittarit.	Kaupungin talous on tasapainossa vuoteen 2026 mennessä. Konkreettisena uhkana tavoitteen toteuttamiselle on uudet kuntataloutta heikentävät asiat, jolloin talouden tasapainottamistoimet eivät ole enää riittäviä. Erityisenä riskinä on nähtävä valtionosuusrahoituksen nopea heikkeneminen poliittisin päätöksin.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Vuoden 2024 tilinpäätös on emon osalta 0,3M€, joka on toinen perättäinen ylijäämäinen tilikausi. Talouden tasapainotila on parantunut valtuustokauden aikana merkittävästi, mutta tulevaisuudessa näkyvät talouden haasteet on otettava huomioon taloutta suunniteltaessa.			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	353 042	259 510	0	259 510	42 625	-216 885	-83,6 %
Toimintakulut	-4 526 078	-4 742 117	0	-4 742 117	-4 330 278	411 839	-8,7 %
Toimintakate	**-4 173 037**	**-4 482 607**	**0**	**-4 482 607**	**-4 287 652**	**194 955**	**-4,3 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-121 366	-6 283	0	-6 283	0	6 283	-100,0 %
Tilikauden tulos	**-4 294 403**	**-4 488 890**	**0**	**-4 488 890**	**-4 287 652**	**201 238**	**-4,5 %**

2.1.4.1 Jäsenyydet

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintakulut	-289 533	-335 000	0	-335 000	-280 501	54 499	-16,3 %
Toimintakate	**-289 533**	**-335 000**	**0**	**-335 000**	**-280 501**	**54 499**	**-16,3 %**
Tilikauden tulos	**-289 533**	**-335 000**	**0**	**-335 000**	**-280 501**	**54 499**	**-16,3 %**

Suurimmat erät: Pohjois-Savon liitto (200 317,43), Suomen Kuntaliitto (44 576,98), Pohjois-Savon liitto, kehittämisrahasto (21 890,21), Kuopion kaupunki/Mieliteko-hanke(9 514) ja Snellman-instituutti (3 000).

2.1.4.2 Avustaminen

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintakulut	-695 175	-605 000	0	-605 000	-609 487	-4 487	0,7 %
Toimintakate	**-695 175**	**-605 000**	**0**	**-605 000**	**-609 487**	**-4 487**	**0,7 %**
Tilikauden tulos	**-695 175**	**-605 000**	**0**	**-605 000**	**-609 487**	**-4 487**	**0,7 %**

Merkittävimmät avustuskohteet: Varkauden teatteri 500 000 €, Varkauden Urheiluseurat ry 10 000 €, Varkautelaiset Ry 7 000, Snellman Instituutti 7 000 € Taito Ita-Suomi Ry 5 300 €, Kangaslammin kyläyhdistys 5 000 €, Taidekeskus Väinölä Ky 5 000 €, Harjurannan kyläyhdistys 4 000 €, Viljolahden kyläyhdistys 4000 € ja Warkaus-Seura 4000 €.

2.1.4.3 Toimikunnat

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintakulut	-20 418	-23 300	0	-23 300	-18 825	4 475	-19,2 %
Toimintakate	**-20 418**	**-23 300**	**0**	**-23 300**	**-18 825**	**4 475**	**-19,2 %**
Tilikauden tulos	**-20 418**	**-23 300**	**0**	**-23 300**	**-18 825**	**4 475**	**-19,2 %**

2.1.4.4 Vammaisneuvosto

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Pohjois-Savon hyvinvointialueen vammaisneuvostossa jatkoi varsinaisena edustajana Katri Räsänen ja varaedustajana Lea Sarkeala.

Kaupunginhallitus perusti monialaisen työryhmän päivittämään Varkauden kaupungin vammaispoliittisen ohjelman 17.6. Työryhmään kaupunginhallitus nimesi Lea Sarkealan ja Varkauden invalidit ry:n edustajaksi yhdistyksen puheenjohtaja Katri Räsäsen.

Vammaisneuvoston kokoonpanossa tapahtui seuraavia muutoksia: Jyri Mikkosen tilalle jäseneksi valittiin Elina Brandt ja varajäseneksi Tuula Pöllänen, sekä Kia Tanakan (os. Kettunen) tilalle nimettiin jäseneksi Markku Kujanpää.

Vammaisneuvoston edustaja/edustajat ovat osallistuneet toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun osallistumalla seuraavien ryhmien kokouksiin: Liikenneturvallisuustyöryhmä, vammaispoliittisen ohjelman työryhmä, ikäihmisten palveluverkosto työryhmä, Hyte-työryhmä ja Eteläisen piirin vammaisneuvostojen ryhmä.

Vammaisneuvosto on antanut lausuntoja eri kaavoista ja asemakaavoista.

Vammaisneuvosto on antanut lausuntoja Itä-Suomen liikenneturvallisuustyöryhmässä, invapaikoista, liikennepuisto/esteettömyys, Tyyskän pengersillan esteettömyydestä ja suojatievaloista.

Esteettömyyslausuntoja vammaisneuvosto on antanut Museokeskus Konstin saavutettavuudesta/aistivammaiset, liikuntatalojen ja uimahallin ovien esteettömyydestä, Kankun koulun esteettömyydestä ja saavutettavuudesta/aistivammaiset, Pshv:n hoitohenkilökunnan nimineuloista, Vattuvuoren laskettelukeskuksen kahvion esteettömyydestä Rakennuslupien yhteydessä esteetömyysvaatimuksista.

Eteläisen alueen neuvostotapaaminen järjestettiin 23.4.2024 Varkaudessa.

Valikko työryhmän vapaaehtoisten /talkoolaisten tapaaminen kirjastolla 16.1.2024.

Valikko työryhmän vapaaehtoisten /talkoolaisten kahvitilaisuus 5.12.2024.

Joulukuun valtuustossa kaupunginvaltuusto hyväksyi hallintosääntöön muutettavaksi: kohta I osa Hallinnon ja toiminnan järjestäminen 3. luku vaikuttamistoimielimet 19 § 2 mom, vammaisneuvostolla on aloite ja lausunto-oikeus, sekä vammaisneuvoston jäsenellä on puhe- ja läsnäolo-oikeus hyvinvoinnin edistämisen, kasvun- ja oppimisen ja teknisessä lautakunnassa sekä valtuustossa § 121 lukuun ottamatta salassa pidettävien asioiden käsittelyä.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Kaupungin vammaisneuvosto toimii sanansaattajana vammaisia ja pitkäaikaissairaiden edustavien ryhmien ja Hyvinvointialueen päättäjien välillä. Edistää vammaisten henkilöiden tasa-arvoisat osallistumista, esteettömyyden ja saavuttavuuden sekä seurata YK:n vammaissopimuksen toteutumista Varkauden kaupungissa.			Arvioimatta
Toteuma 31.12.:			
Laatia esityksiä ja aloitteita sekä antaa lausuntoja kaupungin eri viranomaisille vammaisia ja pitkäaikaissairaita koskevissa ajankohtaisissa asioissa suunnittelun ja päätöksenteon pohjaksi. Kokouksiin pyydetään eri palvelualueiden viranhaltijoita esittelemään ajankohtaisia asioita ja keskustelemaan neuvoston jäsenten kanssa.			Arvioimatta
Toteuma 31.12.:			
Vammaisneuvosto seuraa hyvinvointialueen päätöksentekoa ja palveluiden toteuttamista vammaisten ja pitkäaikaissairaiden näkökulma ja tarpeet huomioiden. Tarpeen mukaan neuvosto ottaa kantaa, tekee esityksiä ja ehdotuksia sekä antaa lausuntoja kohderyhmiä koskevissa asioissa. Esim. erityisryhmien liikunnanohjaaja (Liikuntalaki).		Hyvinvointialueen ajankohtaisien asioiden tiedottamisen seuraaminen ja niiden saavutettavuus.	Arvioimatta
Toteuma 31.12.:			
Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä heidän läheistensä osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen. Vammaisneuvoston tehtäviin kuuluu huolehtia siitä, että vammaisia ja pitkäaikaissairaita henkilöitä sekä heidän läheisiään kuullaan ja kuunnellaan heitä koskevissa asioissa jo asioiden valmisteluvaiheessa.	Kohderyhmille vuosittain lähetettävä kysely vammaisjärjestöjen kautta.	Tapaamiset eri vammais- ja omaisjärjestöjen edustajien kanssa sekä vammais-järjestöjen ajankohtaiset asiat	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Tapaamiset toteutuivat suunnitellusti mm. omaishoitajat, kehitysvammaiset, Mielitupa, Wastery ja Varkauden Invalidit ry. Hyvinvointialueen ajankohtaisten asioiden tiedottamista seuratiin säännöllisesti.			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintakulut	-4 596	-4 500	0	-4 500	-3 447	1 053	-23,4 %
Toimintakate	**-4 596**	**-4 500**	**0**	**-4 500**	**-3 447**	**1 053**	**-23,4 %**
Tilikauden tulos	**-4 596**	**-4 500**	**0**	**-4 500**	**-3 447**	**1 053**	**-23,4 %**

2.1.4.5 Vanhusneuvosto

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Pohjois-Savon hyvinvointialueen ikäihmisten neuvostossa jatkoi varsinaisena edustajana Kaisa Hartikainen-Herranen ja varaedustajana Leena Salo

Keväällä 2024 vanhusneuvosto tutustui Käpyrinteellä päivätoimintaan.

Vanhustenviikolla osallistuttiin kirjastolla Hyödynnä Digi-turvaa arki tapahtumaan, jossa toteutettiin vuosittain ikäihmisille toteutettava kysely, jonka vastausprosentti jäi alhaiseksi johtuen tapahtuman erittäin vähäisen kävijämäärän vuoksi.

Joulukuun valtuustossa vanhusneuvoston puheenjohtajan esityksestä kaupunginvaltuusto hyväksyi hallintosääntöön muutettavaksi: kohta I osa Hallinnon ja toiminnan järjestäminen 3. luku vaikuttamistoimielimet 18 § 2 mom, vanhusneuvostolla on aloite ja lausunto-oikeus, sekä vanhusneuvoston jäsenellä on puhe- ja läsnäolo-oikeus hyvinvoinnin edistämisen, kasvun- ja oppimisen ja teknisessä lautakunnassa sekä valtuustossa lukuun ottamatta salassa pidettävien asioiden käsittelyä.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Vuosittain ikäihmisille toteutettava kysely (esim. maalaismarkkinoilla), tulosten arviointi ja siitä johdettavat toimenpiteet	Kyselyyn vastanneiden määrä (vuonna 2023 maalaismarkkinoilla 70 henkilöä ja Apua arkeen-messuilla 31)	Tavoitettujen ikäihmisten määrä 100	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Yht. 28 kpl (Hyödynnä Digiturvaa arki -tapahtuma)			
Yhteistoiminnan edistäminen ikäihmisten kanssa	Tapahtumien määrä	Vähintään yhden ikäihmisille suunnatun tapahtuman järjestäminen tai osajärjestäminen	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Hyödynnä Digiturvaa arki -tapahtuma kirjastolla			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintakulut	-3 862	-4 380	0	-4 380	-2 884	1 496	-34,1 %
Toimintakate	**-3 862**	**-4 380**	**0**	**-4 380**	**-2 884**	**1 496**	**-34,1 %**
Tilikauden tulos	**-3 862**	**-4 380**	**0**	**-4 380**	**-2 884**	**1 496**	**-34,1 %**

2.1.4.6 Elinvoiman edistäminen

Tilivelvolliset: kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus, elinvoimajaosto, Navitas Kehitys Oy:n toimitusjohtaja sekä yhtiön hallitus

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Kaupunginhallituksen alainen elinvoimajaosto vastaa muun muassa kaupungin yleisestä kehittämistä, elinvoimahankkeiden valmistelusta, työllisyyspalveluista sekä kaupunkimarkkinoinnista. Elinvoimajaosto päättää myös kaupungin tapahtuma- ja kohdeavustuksista ja päättää rakennustonttien ja muiden aluieiden hinnoittelusta.

Elinvoiman edistämisen tavoitteena on toimia aktiivisesti edunvalvonnassa, imagon ja elinvoimaisuuden edistämisessä sekä varmistaa kaupunkistrategian toteutuminen omalta osaltaan. Elinvoimatyötä tehdään yhteistyöverkostossa, johon kuuluu kaupungin toiminnan lisäksi muun muassa alueen yritykset, elinkeinoelämä, järjestökenttä, konserniyhtiöt, maakuntaliitto, Wäläkky Keski-Savon Uusyrityskeskus sekä Mansikka leader.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Keski-Savon yhteisen työllisyysalueen toiminnan valmistelu.	TE2024 uudistuksen aikataulun mukainen eteneminen sekä päätöksenteko.	Keski-Savon työllisyysalueen toiminnan valmistelu etenee uudistuksen tavoiteaikataulun mukaisesti.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Uudistuksen valmistelu toteutui sille asetetussa aikataulussa. Järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2025.			
Osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen.	Oppilaitosten aloituspaikat, oppisopimuskoulutukset, rekrytointikampanjat, muuntokoulutukset.	Koulutusmahdollisuuksien ja uusien koulutusavauksien edistäminen, oppilaitosyhteistyön tiivistämisen, Sakkyn ja Savonian kampuksen kehittäminen yhteistyössä oppilaitosten kanssa, oppilasasumisen kehittämisen Wartalo Kodit Oy:n kanssa, kansainvälisten rekrytointipolkujen avaaminen ja juurruttaminen, Ukrainan tilapäisen suojelun henkilöiden työelämävalmiuksien kehittäminen erityisesti kielitaidon osalta.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Toimintaa on jatkettu vakiintuneiden koulutusyhteistyötahojen kanssa. Lisäksi uutena on laadittu yhteistyösopimus ja aloitettu varhaiskasvatuksen sosionomien koulutus Varkaudessa DIAK-ammattikorkeakoulun kanssa. Työllisyysalueen aloitus on avannut myös uusia suoria koulutusmahdollisuuksia, kuten esimerkiksi rekrykoulutukset suoraan yrityksiin.			
Strategian mukaisten asunto- ja yrityskaavojen edistäminen kaavoituksen keinoin.	Vireillä ja valmistelussa olevien kaavojen määrä, tonttivarannon kehitys (asumisen, vapaa-ajanasuminen, yritystontit).	Konnansalon, Kopolanniemen sekä muiden asumista, yritystoimintaa ja elinvoimaa tukevien kaavojen edistäminen.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Kaavat ovat edenneet normaalin kaavaoitusprosessin mukaisesti.			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintakulut	-315 906	-846 590	0	-846 590	-717 068	129 522	-15,3 %
Toimintakate	**-315 906**	**-846 590**	**0**	**-846 590**	**-717 068**	**129 522**	**-15,3 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-121 366	-6 283	0	-6 283	0	6 283	-100,0 %
Tilikauden tulos	**-437 272**	**-852 873**	**0**	**-852 873**	**-717 068**	**135 805**	**-15,9 %**

2.1.5 KONSERNIPALVELUT

Tilivelvolliset: Kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, henkilöstöpäällikkö ja tietohallintojohtaja.

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Konsernipalvelujen toiminta-ajatuksena on luoda kaupungin ylimmälle johdolle, esimiehille, muulle organisaatiolle ja henkilöstölle edellytykset menestykselliseen toimintaan. Tässä tarkoituksessa konsernipalvelut vastaa siitä, että kaupungin strategiset tavoitteet toteutuvat ja että resursseja käytetään tarkoituksenmukaisella tavalla. Konsernipalvelujen tehtävänä on tuottaa tarvittavia hallinto-, talous- ja henkilöstöpalveluja.

Konsernipalvelut vastaavat siitä, että kunnan ylimmillä toimielimillä on hyvät edellytykset työskennellä. Konsernipalvelut tuottavat talouteen liittyvät asiantuntijapalvelut toimialoille ohjaten, ohjeistaen, neuvoen sekä kehittäen taloushallintoa yhdessä toimialojen kanssa. Konsernipalvelujen tehtävänä on tukea kaupunkistrategian mukaisen henkilöstöpolitiikan toimeenpanoa toimialoilla ja konsernissa. Lisäksi se luo hyvät edellytykset kunnan ylimpien toimielinten työskentelylle ja kunnan yleisjohtamiselle. Se tukee kaupungin toimintaa tuottaen asiakaspalvelua ja asian- ja asiakirjahallinnan kokonaisuuden. Konsernipalvelut vastaavat kaupungin markkinoinnista ja viestinnästä sekä brändi-ilmeestä niin ulkoisesti kuin sisäisesti. Tietohallinto toimii yhdessä kaupungin ydintoimintojen kanssa toimivana kokonaisuutena, tuottavat tarvittavat ICT-palvelut sekä koordinoi ja hallinnoi kokonaisarkkitehtuuria. Työllisyyspalvelut toteuttavat valtuuston vuonna 2021 hyväksymää voimassa olevaan työllisyysohjelmaan, sen tavoitteita ja toimenpiteitä.

Kaupungin tarjoamia palveluja kehitetään asiakaslähtöisesti. Tavoitteena on sähköistää palveluita ja hyödyntää mobiiliteknologiaa mahdollisimman paljon palvelutuotannon kehittämisessä.

Konsernipalveluiden tulosalueille; taloushallinto, henkilöstöhallinto ja hallintopalvelut määritellään yhteiset strategian mukaiset tavoitteet ja mittarit.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Maahanmuuttajien kotoutuminen	Ulkomaalaisten työnhakijoiden aktivointiaste	Aktivointiaste keskimäärin 40 %.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Ulkomaalaisten työnhakijoiden aktivointiaste on ollut keskimäärin 42,5 %.			
Talous- ja velkaohjauksen sekä asumisneuvonnan saavutettavuus	1 Talous- ja velkaohjauksessa asiointi (ml. talousneuvola) 2 Asumisneuvonnassa asiointi	Talous- ja velkaohjauspalvelua käyttäneiden henkilöiden määrä 230/vuosi Asumisneuvontapalvelua käyttäneiden henkilöiden määrä 85/vuosi	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Talous- ja velkaohjauksessa asioineita 242 henkilöä. Asumisneuvonnassa asioineita 328 henkilöä.			

Työllisyyden edistäminen	1 Työttömyysaste 2 Nuorten työttömien määrä 3 Pitkäaikaistyöttömien määrä 4 Aktivointiaste 5 Työmarkkinatuen kuntaosuus-maksut	Työttömyysaste laskee v. 2023 keskimääräisestä 12,7 %:sta (ar-vio) vuonna 2024 keskimäärin 12,4 %:iin. Nuorten työttömien (17-29 v.) määrä laskee v. 2023 keskimää-räisestä 239 työttömästä (arvio) vuonna 2024 keskimäärin 220 työttömään nuoreen. Pitkäaikaistyöttömien määrä las-kee v. 2023 keskimääräisestä 304 työttömästä (arvio) vuonna 2024 keskimäärin 290 henkilöön. Aktivointiaste pysyy keskimääräi-sellä 35 % tasolla (arvio) myös vuonna 2024. Työmarkkinatuen kuntaosuudet arvioi-daan olevan noin 1,6 M€.	Ei toteudu
Toteuma 31.12.: Työttömyysaste nousi voimakkaasti vuoden loppua kohti. Keskimääräinen työttömyysaste oli 14,2 prosenttia. Nuorten työttömien määrä keskimäärin 267 henkilöä kuukaudessa. Pitkäaikaistyöttömiä keski-määrin 296 henkilöä kuukaudessa. Aktivointiaste keskimäärin 30,6 %. Työmarkkinatuen kuntaosuusmaksut 1 609 456 euroa.			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	**TP2023**	**Alkuperäinen TA2024**	**TA-muutos**	**TA2024 +muutos**	**Toteutuma**	**Poikkeama**	**Poik. %**
Toimintatuotot	3 770 931	2 871 148	-232 270	2 638 878	3 252 666	613 788	23,3 %
Toimintakulut	-5 538 001	-5 946 609	633 152	-5 313 457	-5 169 006	144 451	-2,7 %
Toimintakate	**-1 767 070**	**-3 075 461**	**400 882**	**-2 674 579**	**-1 916 340**	**758 239**	**-28,3 %**
Poistot ja arvon-alentumiset	-154 842	-110 081	0	-110 081	-169 904	-59 823	54,3 %
Tilikauden tulos	**-1 921 912**	**-3 185 542**	**400 882**	**-2 784 660**	**-2 086 244**	**698 416**	**-25,1 %**

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Päätöksenteko

Hallinnon osalta sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kohdistunut päätösten strategian mukaisuuteen ja vaikuttavuuteen. Päätöksenteon osalta sisäistä valvontaa kaupunginhallitus tai lautakunta voi toteuttaa otto-oikeuden kautta eli toimielin voi käsiteltäväkseen asian, jossa kunnan organisaatiossa alempi viranomainen on tehnyt päätöksen. Otto-oikeudesta säädetään kuntalain 92 §:ssä.

Talous

Talouden osalta sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kohdistunut sisäisiin prosesseihin. Ostolaskujen prosessissa valtuudet asiatarkastuksiin ja hyväksyntöihin on valmisteltu v. 2024 aikana siten, että 1.1.2025 ne ovat tulleet voimaan. Aiemmin valtuus-päätökset menivät joko lautakuntaan tai kaupunginhallitukseen. Uudessa hallintosäännössä toimialalta tulee tarve muutok-seen/lisäykseen ja jos se on perusteltu, niin talousjohtaja esittää toimialajohtajalle/hallintojohtajalle valtuuden hyväksymistä. Tällä tavoin nopeutetaan prosessia ja asian käsittelyssä on kuitenkin useampi henkilö mukana.

Tietohallinto

Merkittävimpiä ICT riskejä ovat tietoturvaan ja tietosuojaan kohdistuvat riskit. Tietoliikenne- tai järjestelmähäiriöt tai laiterikot voivat aiheuttaa tietojen menettämistä ja ylimääräisiä kustannuksia. Erilaiset huijaus- ja kalasteluviestit ovat hyvin tyypillisiä nykypäivän työelämässä.

Varkauden kaupunki on uusinut tietoturva- ja tietosuojapolitiikkansa joulukuussa 2022. Samalla uudistettiin tietoturvaan liittyvät käytännöt, joilla mm. tietohallinnon omaa toimintaa ohjataan käytännössä. Osana tietoturvapolitiikkaa laadittiin ICT varautumissuunnitelma ja päivitettiin kaikille Varkauden kaupungin työntekijöille tarkoitettu opas sähköiseen työympäristöön. Osana tietoturvapolitiikan käytäntöjä laadittiin myös ICT riskimatriisi,
minkä avulla hallinnoidaan ICT riskejä. Varkauden kaupungissa tietosuojan ja tietoturvan toteutumista arvioidaan vuotuisesti julkaistavassa tietotilinpäätöksessä. Tietotilinpäätöksen aikataulu on sidottu yhteen tilinpäätöksen kanssa.

2.1.5.1 Talouspalvelut

Tilivelvolliset: talousjohtaja

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Taloushallinnon tärkeimpiä tehtäviä ovat:

1) hoitaa kaupungin kokonaistaloutta kuntalain ja kirjanpitolain sekä kirjanpitolautakunnan ohjeistusten ja suositusten mukaisesti,
2) vastata kaupungin kokonaistalouden suunnittelusta, seurannasta ja raportoinnista kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle,
3) viranomaisraportointi (kuntatietoraportointi Valtiokonttorille)
4) hallinnoida kaupungin maksuliikennettä ja rahoitusta mm. lainojen hallinta, maksuvalmius
5) ohjata ja ohjeistaa sekä neuvoa ja kouluttaa toimialojen esihenkilöitä talousasioissa,
6) laatia vuosittain kaupungin talousarvio, tilinpäätös sekä konsernitilinpäätös,
7) ohjeistaa konserniyhteisöjen talousraportointi ja raportoida tiedot kaupungin raportoinnin yhteydessä,
8) vastata taloushallinnon sovellusohjelmistojen ajanmukaisuudesta ja toimia pääkäyttäjänä osalle ohjelmistoja,
9) kehittää taloushallinnon prosesseja ja toimintoja,
10) vastata ulkoistetun taloushallinnon valvonnasta ja laadusta.

Varkauden kaupungin taloushallinnossa on työssä kolme henkilöä.

Toiminnallisena ympäristön muutoksena on, että kaupungin kirjanpidon, osto- ja myyntireskontran sekä maksuliikennepalvelut on tuottanut 1.1.2023 alkaen kaupungin uusi tytäryhtiö Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy. Talousjohtaja toimii oman toimensa ohella toimitusjohtajana.

Vuoden 2024 yhtenä toiminnallisena tavoitteena on ollut talousarvioprosessin ja raportoinnin uudistaminen. Kaupungilla on vuosien ajan ollut malli, jossa Targetor-ohjelmaan syötettiin tavoitteet kullekin toiminnolle ja ne yhdistettiin talousarviokirjan Word-tiedostoon. Tämän lisäksi taloushallinnon järjestelmistä siirrettiin Excel-tiedostolla talousluvut samaiseen talousarviokirjaan. Toimintamalli sisälsi useita vaiheita ja paljon manuaalista työtä.

Syksyllä vuoden 2025 talousarvion laadinnassa otettiin käyttöön Opiferus-talousdokumentti. Ko. ohjelmassa voidaan laatia asiakirja yhdessä paikassa, eli siinä on tavoiteosiot, tekstit ja talouden luvut tulevat suoraan taloushallinnon järjestelmistä rajapintojen kautta. Koska kokemukset olivat hyviä, niin myös tilinpäätös ja osavuosikatsaus tulaan laatimaan samalla ohjelmalla.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	38 492	35 000	0	35 000	33 786	-1 214	-3,5 %
Toimintakulut	-409 893	-344 746	0	-344 746	-309 122	35 624	-10,3 %
Toimintakate	**-371 401**	**-309 746**	**0**	**-309 746**	**-275 336**	**34 410**	**-11,1 %**
Tilikauden tulos	**-371 401**	**-309 746**	**0**	**-309 746**	**-275 336**	**34 410**	**-11,1 %**

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä näkyy talousjohtajavaihdos: uusi talousjohtaja aloitti työt neljö kuukautta aiemmin kuin aiempi talousjohtaja jäi eläkkeelle.

2.1.5.2 Henkilöstöpalvelut

Tilivelvolliset: Henkilöstöpäällikkö

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Henkilöstöhallinnossa keskityttiin vuonna 2024 TE24 -uudistuksen valmisteluun, talouden tasapainottamistoimien työstämiseen sekä näihin liitännäisiin asioihin. Myös työterveysyhteistyö sekä työhyvinvointiin liittyviä asioita työstettiin siinä määrin, kuin resurssien puitteissa oli mahdollista. Päivittäisessä tekemisessä henkilöstöpalvelut tukevat esihenkilöitä heidän työssään sekä auttavat työntekijöitä erilaisten, esimerkiksi työehtosopimuksiin ja virka- tai työsuhteeseen, liittyvien asioiden kanssa.

TE24 -uudistus vaikutti henkilöstöhallinnon resurssiin alkuvuoden aikana. Henkilöstöpäällikkö toimi va. työllisyysaluejohtajana 8.5.2024 saakka noin 60% työajastaan, joten käytännössä ensimmäisen vuosipuoliskon henkilöstöhallinnon resurssi oli vajaa. Samoin henkilöstön siirtymiseen valtiolta kunnan palvelukseen ja rekrytointeihin, virka- ja työsuhdeasioihin liittyviin kysymyksiin, siirron juridiseen sekä tekniseen ja toteuttamiseen ja järjestelmätyöhön kului sekä henkilöstöpäällikön että -asiantuntijan aikaa, varsinkin vuoden lopussa, merkittävästi.

Vuoden aikana käytiin kahdet yhteistoimintaneuvottelut: Osana valtuuston talouden tasapainottamistavoitteiden toteuttamista, kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 27.11.2023 käynnistää koko kaupungin henkilöstöä koskevat yhteistoiminta neuvottelut. Neuvottelujen tarkoituksena oli vuoropuhelussa käydä läpi vuoden 2024 talousarvioon ehdotetut talouden tasapainottamistoimet sekä etsiä uusia toimia talouden tasapainottamiseksi. Yt-neuvottelut aloitettiin vuoden 2023 puolella ja prosessi päätettiin tammikuussa 2024. Vuoden 2024 syksyllä käytiin myös yt-neuvottelut Varkauden kaupungin työllisyyspalveluiden sekä maahanmuuttajapalveluiden henkilöstön siirtymistä Keski-Savon työllisyysalueelle tai johonkin muuhun Varkauden kaupungin yksikköön.

Henkilöstöhallinto on selvittänyt toimenpiteitä sairauspoissalojen vähentämiseksi, lomapalkkavelan purkamiseksi sekä lomarahojen vaihtamisen vapaaksi mahdollisuuksia. Toimenpiteitä selvitetään yhdessä toimialojen, työsuojelun sekä työterveyden kanssa ja tämä työ jatkui läpi vuoden. Erityisesti mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriön diagnoosit ovat kasvussa ja konkreettisia toimenpiteitä siihen, että sairauspoissaolojen kasvu saadaan taittumaan, tarvitaan.
Henkilöstöjärjestöjen edustajien kanssa kokoonnuttiin alkuvuoden aikana 12 kertaa neuvottelemaan 1.6.2024 voimaan astuneita paikallisia järjestely- ja kehittämiseriä koskien. Neuvotteluita käytiin kaikilla neljällä sopimusalalla (KVTES, OVTES, TS, TTES). Neuvottelut päättyivät yksimielisinä; hinnoittelemattomien liitteen osalta jakotavan päätti kaupunginhallitus. Kevään aikana päivitettiin myös virka- ja työvapaiden ohje sekä leimauskäytäntöä. Lisäksi paikallisesti neuvoteltiin myös tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimuksen piiriin kuuluvien työntekijöiden siirtymisestä teknisen sopimuksen piiriin ja kuukausipalkkajärjestelmään, pääluottamusmiesten sekä työsuojeluvaltuutettujen ajankäytöstä sekä työllisyysalueen tehtävänkuvista. Viralllisten neuvottelujen lisäksi henkilöstöhallinto, luottamusmiehet sekä työsuojeluvaltuutetut pitävät yllä säännöllistä keskustelua yhteistyöpalaverien kautta.

HurraaUra! rekrytointitilaisuus järjestettiin tammikuussa Savon ammatti- ja aikuisopistolla. Varkauden kaupunki osallistui tilaisuuteen. Kaupungin kesätyöntekijäinfo pidettiin toukokuussa ja henkilöstöhallinto oli mukana tilaisuudessa.
Koko kaupungin henkilöstölle järjestettiin ”Muuttuva työelämä” vuorovaikutus -koulutus kirjastolla; keynote Jenni Rajahalme Kumppania Oy:sta. Samoin koulutuksellisia osioita esihenkilötreffien yhteydessä jatkettiin.

Varkauden kaupunki oli mukana kolme kertaa Sansian järjestämässä kilpailutuksessa työsuhdepolkupyörän hankinnasta, mutta jokaisella kerralla kilpailutus keskeytettiin. Työsuhdepolkupyöräetua ei saatu tarjottua kaupungin henkilöstölle vuoden 2024 aikana.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	2 549	0	0	0	2 341	2 341	0,0 %
Toimintakulut	-440 234	-692 706	17 000	-675 706	-779 275	-103 569	15,3 %
Toimintakate	**-437 685**	**-692 706**	**17 000**	**-675 706**	**-776 933**	**-101 227**	**15,0 %**
Tilikauden tulos	**-437 685**	**-692 706**	**17 000**	**-675 706**	**-776 933**	**-101 227**	**15,0 %**

Henkilöstöhallinnon toimintakate toteutui 101 933 € yli budjetin. Ylitys johtuu (296 421 €) kaupungin maksamien omien eläkkeiden pakollisen varauksen muutoksesta Kevan laskelman mukaisesti. Pakollista varausta tarkistetaan joka kolmas vuosi Kevalta kysytyn tilanteen mukaisesti. Eläkevarauksen muutokseen ei ole varattu määrärahaa vuoden 2024 talousarvioon.

Henkilöstöhallinto toteutui muutoin alle budjetoidun.

2.1.5.3 Työllisyysyksikkö

Tilivelvolliset: Hallintojohtaja

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Työllisyyspalveluiden kokonaisuuteen kuuluivat vuonna 2024 kaupungin työllisyyspalvelut, nuorten Ohjaamo, talous- ja velkaohjaus, maahanmuuttotyö sekä asumisneuvonta. Näiden lisäksi samoissa tiloissa toimi Varkauden seudun TYP:n (työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) Varkauden palvelupiste.
Uusia palveluita ei vuoden aikana suunniteltu eikä käynnistelty, huomioiden TE24 uudistuksen astuminen voimaan vuoden 2025 alussa. Vuoden 2024 lopulla tehtiin päätös, että kaupungin työllisyyspalvelut sekä maahanmuuttotyö siirtyvät vuoden vaihteessa Keski-Savon työllisyysalueelle, nuorten Ohjaamo kaupungin nuorisopalveluihin ja talous- ja velkaohjaus (50%) konsernipalveluihin. Asumisneuvonta oli määräaikainen vuoden 2024 loppuun.

Vuoden 2024 tavoitteet pohjautuivat tutusti työllisyyden edistämiseen. Lisäksi tavoitteeksi asetettiin talous- ja velkaohjauksen sekä asumisneuvonnan saavutettavuus ja maahanmuuttajien kotoutuminen. Työllisyyden edistämisessä päästiin lähimmäksi tavoitetta työmarkkinatuen kuntaosuuden sekä pitkäaikaistyöttömien määrän osalta. Muilta osin vuoden loppua kohti kasvanut työttömyys näkyi yleisenä työttömyysprosentin kasvuna sekä aktivointiasteen alenemisena ja niiden myötä nuorten työttömien määrän lisääntymisenä. Talous- ja velkaohjaus, asumisneuvonta sekä maahanmuuttotyö pääsivät asetettuihin tavoitteisiin, jopa ylittäen ne.

Tukityöllistämiseen varattiin määräraha 32 htv:n työllistämiseen ja palkkatukityöllistämistä tehtiin aktiivisesti elokuun loppuun saakka. Syyskuussa laki muuttui mm. työssäoloehdon kerryttämisen osalta, eikä tukityöllistäminen toiminut enää kannattavana vipuna työllistymiseen. Työllisyyspalveluilla ei ollut omia hankkeita, mutta olimme mukana kuntaosuudella Elävä-säätiön Toimiva hankkeessa sekä toimimme kumppanina Navitas Yrityspalveluiden Sujuvasti Savoon -hankkeessa.

Koululaisten ja opiskelijoiden kesätyöllistämisessä ennakoimme kaupungille työllistettävien määrän pysyvän ennallaan, mutta kesätyötuissa varauduttiin hieman aiempaa suurempiin määriin. Kesäyrittäjyyden osalta varauduimme vuoden 2023 kysyntää vastaavaan määrään. Kesätyöllistäminen toteutui suunnitellusti.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	1 072 019	622 815	-287 185	335 630	738 295	402 665	120,0 %
Toimintakulut	-1 303 197	-1 803 771	741 969	-1 061 802	-826 573	235 228	-22,2 %
Toimintakate	**-231 178**	**-1 180 956**	**454 784**	**-726 172**	**-88 278**	**637 893**	**-87,8 %**
Tilikauden tulos	**-231 178**	**-1 180 956**	**454 784**	**-726 172**	**-88 278**	**637 893**	**-87,8 %**

2.1.5.4 Hallintopalvelut

Tilivelvolliset: kaupunginjohtaja ja hallintojohtaja

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Vastuualueen keskeiset prosessit ovat päätöksenteon valmistelu ja täytäntöönpano, juridinen asiantuntemus, tietohallinnon suunnittelu ja koordinointi sekä arkistotoimi.

Hallintopalveluiden tehtävänä on luoda hyvät edellytykset kunnan ylimpien toimielinten työskentelylle ja kunnan yleisjohtamiselle. Hallintopalvelut tukevat kaupungin toimintaa tuottaen asiakaspalvelua sekä asian- ja asiakirjahallinnan kokonaisuuden. Lisäksi huolehditaan kaupungintalon aulapalvelusta. Hallintopalveluissa toimiva markkinointi- ja viestintätiimi toimii sisäisenä asiantuntijakumppanina. Tiimi suunnittelee ja toteuttaa markkinointiin ja viestintään liittyviä kokonaisuuksia, kampanjoita ja toimenpiteitä yhdessä toimialojen ja sidosryhmien kanssa.

Hallintopalveluiden on osattava ennakoida toimintaympäristön tulevia muutoksia, jotta niihin voidaan reagoida hallitusti, oikealla tavalla ja jotta muutoksiin voidaan valmistautua ajoissa.

Alkuvuoden 2024 osalta hallintopalveluissa korostui vaalien järjestäminen - ensin tammi-helmikuussa kaksikierroksinen presidentinvaali ja sitten toukokuussa europarlamenttivaalit.

Hallintosäännön kokonaisuudistus saatettiin valmiiksi vuoden 2024 aikana. Uusi hallintosääntö tuli voimaan kaksivaiheisesti vuodenvaihteessa 2025 ja toimielinten kokoonpanoja koskien uuden valtuuston aloittaessa 1.6.2025. Keskeisimmät muutokset koskivat valtuuston ja muiden toimielinten kokoonpanoja ja samalla hallintosäännön kirjoitusasua yhtenäistettiin hyödyntäen Kuntaliiton uutta hallintosääntömallia sekä tehtiin tarvittavia pienempiä tarkennuksia. Keskeisten linjausten lisäksi huomioitiin rakentamislain tuomat muutokset rakennusvalvontaviranomaisen toimivaltaan sekä Keski-Savon työllisyysaluetta koskevat päivittämistarpeet.

Markkinointi ja viestintätiimi osallistui vuoden 2024 aikana Keski-Savon työllisyysalueen valmisteluun viestinnän osalta yhdessä alueen kuntien, TE-toimistojen ja ELY-keskusten viestijöiden kanssa. Verkkopalvelualustaan toteutettiin tekoälykäännökseen pohjautuva työkalu, jolla saadaan verkkosivusto käännettyä englanniksi ja venäjäksi. Tämän lisäksi sivustolla otettiin käyttöön Matomo-analytiikka syksyllä 2024. Intra uudistui vuoden 2023 lopussa ja alkuvuodesta koulutettiin henkilöstöä uuden intran käyttöön yhdessä tietohallinnon kanssa. Keski-Savon työllisyysalueen valmistelu näkyi hallintopalveluissa vahvasti kaikessa toiminnassa läpi vuoden kaikilla osa-alueilla.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	114 865	115 525	11 542	127 067	103 216	-23 850	-18,8 %
Toimintakulut	-991 448	-1 133 058	-20 290	-1 153 348	-1 042 324	111 023	-9,6 %
Toimintakate	**-876 583**	**-1 017 533**	**-8 748**	**-1 026 281**	**-939 108**	**87 173**	**-8,5 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-5 065	-10 081	0	-10 081	-6 588	3 493	-34,6 %
Tilikauden tulos	**-881 647**	**-1 027 614**	**-8 748**	**-1 036 362**	**-945 696**	**90 666**	**-8,7 %**

2.1.5.5 Tietohallintopalvelut

Tilivelvolliset: Tietohallintojohtaja Mika Maaranen

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Vuoden 2024 alussa alettiin toteuttaa syksyllä 2023 kilpailutettua tietoverkkouudistusta Varkauden kaupungin ICT ympäristöön. Muutoksessa pitkäaikaisen inhouse kumppanin Istekin palveluista luovuttiin, toimintaa siirrettiin Varkauden kaupungin omaan konesaliin ja uudeksi ICT kumppaniksi tuli paikallinen toimija DataEnter Oy. Muutoksessa uudistettiin kaupungin tietoverkot lähes kokonaan, käyttöönotettiin uusi palomuuri ja valokuituyhteys ja etätyön sovellukset. Muutos saatiin toteutettua suunnitellussa aikataulussa kesäkuun 2024 loppuun mennessä.

Tietohallinto oli samanaikaisesti vuoden alusta alkaen mukana työllisyysaluevalmistelussa. 1.1.2025 aloittavaa Keski-Savon työllisyysaluetta varten mm. suunniteltiin oma tietoverkko ja siirtyvälle henkilöstölle hankittiin ja asennettiin tarvittavat työkalut (kuten tietokoneet ja mobiililaitteet). Tietohallinto oli mukana Keha keskuksen suunnitteluwebinaareissa, joiden myötä valmisteltiin pääsy Keski-Savon työllisyysalueen verkosta Keha keskuksen tarjoamiin palveluihin. Luovuttajaorganisaatiolta ei saatu mukaan sähköposteja tai muutakaan vanhan organisaation dataa, joten sähköpostimigraatiota ei toteutettu, vaan sen sijaan siirtyvä henkilöstö aloitti työskentelyn vuoden 2025 alussa ns. puhtaalta pöydältä. Tietohallinto piti kaksi koulutustilaisuutta siirtyvälle henkilöstölle Varkauden kaupungin tietoympäristöstä, jossa samalla otettiin uudet työvälineet käyttöön ja muun muassa asennettiin kaksivaiheinen tunnistautuminen sähköposteihin heti toiminnan alkaessa.

Tietohallinto lisäksi toteutti asiakasorganisaatiolleen palvelusopimuksen kautta laajan ICT ympäristön päivityksen, jossa asiakas luopui vanhasta konesalista ja otti pilvipalveluita käyttöön mm. talous ja henkilöstöhallinnon sekä varhaiskasvatuksen tietojärjestelmien osalta. Tietohallinto lisäksi laajensi palvelusopimuksia ulkoisten asiakkaidensa kanssa mm. konesalipalveluilla sekä tietoturvapalveluilla.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	1 395 267	1 187 951	43 373	1 231 324	1 368 332	137 008	11,1 %
Toimintakulut	-1 245 491	-1 062 471	-105 527	-1 167 998	-1 205 016	-37 018	3,2 %
Toimintakate	**149 777**	**125 480**	**-62 154**	**63 326**	**163 316**	**99 990**	**157,9 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-149 777	-100 000	0	-100 000	-163 316	-63 316	63,3 %
Tilikauden tulos	**0**	**25 480**	**-62 154**	**-36 674**	**0**	**36 674**	**-100,0 %**

Tietohallinnon käyttötalous ylitti alkuperäisen talousarvion n. 80 t€:lla vuonna 2024, jossa suurimpana ylityseränä olivat poistot, jotka ylittyivät n. 63 t€:lla. Sen sijaan investoinnit alittivat alkuperäisen talousarvion n. 95 t€:lla. Kokonaisuutta voi pitää varsin onnistuneena erityisesti, kun tietohallinto toteutti vuoden 2024 aikana merkittäviä uudistuksia tietoverkon palveluihin, sekä samanaikaisesti tietohallinnon kustannuspaikkaa rasitti myös työllisyysaluevalmistelu.

2.1.5.6 Tukipalvelut

Tilivelvolliset: henkilöstöjohtaja ja talousjohtaja

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Kaupungin, Keski-Savon Vesi Oy:n ja Keski-Savon Jätehuolto llky:n taloushallintopalvelut tuotettiin Sarastia Oy:llä 31.12.2022 saakka. Sen jälkeen palveluiden tuottajana on ollut Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy. Yhtiön omistaa Varkauden kaupunki 90% ja Keski-Savon Vesi Oy 5% ja Keski-Savon Jätehuolto llky 5%. Yhtiöstä on kerrottu lisää kohdassa Konserniyhtiöt / Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy.

Vuoden 2024 aikana valmisteltiin Wartalo Kodit Oy:n, Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n ja Varkauden Taitotalo Oy:n siirtymistä yhtiön asiakkaaksi. Siirrot toteutuivat 1.1.2025.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	1 147 739	909 857	0	909 857	1 006 695	96 838	10,6 %
Toimintakulut	-1 147 739	-909 857	0	-909 857	-1 006 695	-96 838	10,6 %
Toimintakate	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0,0 %**
Tilikauden tulos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0,0 %**

2.1.5.7 Muut palvelut konsernipalvelut (hallinto-, talous- ja henkilöstöpalvelut)

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

TE24-uudistuksen valmisteluun varattiin 300 000 € määräraha. Tämän lisäksi Työ- ja Elinkeinoministeriöltä tuli 234 000 € rahoitus valmisteluun.

Suorat työllisyysalueen perustamiseen liittyvät vastuukunnan kustannukset olivat 227 956 €, joka laskutettiin tammikuussa 2025 Varkauden, Pieksämäen, Joroisten ja Leppävirran kunnilta kesken asukasluvun mukaisessa suhteessa.

Muista kustannuksista, jotka liittyivät hallinnollisiin tehtäviin alueen perustamiseen liittyen (mm. kaupungin-, hallinto- ja talousjohtajan työtehtävät) ei pidetty erillistä seurantaa eikä niitä laskutettu muilta kunnilta.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	0	168 500	0	168 500	373 000	204 500	121,4 %
Toimintakulut	0	-300 000	0	-300 000	-202 051	97 949	-32,6 %
Toimintakate	**0**	**-131 500**	**0**	**-131 500**	**170 949**	**302 449**	**-230,0 %**
Tilikauden tulos	**0**	**-131 500**	**0**	**-131 500**	**170 949**	**302 449**	**-230,0 %**

2.1.6 HYVINVOINNIN- JA KASVATUKSEN TOIMIALA

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, kasvun ja oppimisen lautakunnan jäsenet, hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lisääminen koskettaa koko konsernia. Osallisuusrakenteisiin on vaikuttanut matalankynnyksen kohtaamispaikkojen väheneminen sekä osallisuuskoordinaattorin puuttuminen. Olohuoneen toiminnan osalta uudelleen järjestelyt ovat käynnissä. Kuntalaisten hyvinvointia on pyritty lisäämään erilaisten hankkeiden kautta.

Talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttamisessa on pyritty huomioimaan kestävä kehitys, kaupunkilaisten osallisuus, palveluiden tuottavuus ja turvallisuus, jotka ovat keskiössä toimialan palvelutuotannon strategian mukaisessa kehittämisessä. Pitkät sairauspoissaolot ovat vaikeuttaneet toimialan toimintaa.

Kaupunginvaltuuston päätöksen 19.2.2024 § 12 mukaisesti Kangaslammin koulu on lakkautettu lukuvuoden 2024-2025 alusta lukien.

Ukrainan sotaa paenneiden henkilöiden määrän kasvu on edelleen vaikuttanut ylimääräiseen palvelutuotannon lisäämiseen ennen kaikkea varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, joka on aiheuttanut haasteita rekrytoinnissa sekä palveluiden järjestämisessä.

Museokeskus Konsti avautui huhtikuussa 2024. Kävijämäärä ylitti kaikkien aikojen ennätyksen.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut.	Asiakaskyselyt ja talousarvion tavoitteiden toteutuminen.	Asiakastyytyväisyys 4/5 ja talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuvat.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Kyselyt toteutettiin syksyn 2024 aikana. Asiakastyytyväisyys oli keskimäärin 4/5. Talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat.			
Hyvinvointialueen yhdyspintojen prosessien selkeys ja toimivuus asiakaslähtöisesti.	Yhdyspintaprosessien selkeys	Yhdyspintaprosessien toimivuus.	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Hyvinvointialueen organisaatiomuutos astui voimaan 1.7.2024 ja hyvinvointialueen toiminta hakee muotoaan sekä asettaa haasteita yhdyspintatoimintaan. Keväällä Joroinen, Leppävirta ja Varkaus ilmaisivat yhteisen huolensa AVI:lle psykologipalveluiden puutteista perusopetuksessa, mutta syksyn aikana palvelut ovat osittain parantuneet.			
Kaupungin turvallisuussuunnitelma päivitetään ja otetaan käyttöön	Määritellään turvallisuussuunnitelmassa.	Toimenpidekortit ovat käytössä kaikissa palveluissa.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Turvallisuussuunnitelman päivittämistä on toteutettu moniammatillisena yhteistyönä alueen eri toimijoiden kanssa ja se viedään päätöksentekoon kevään 2025 aikana.			
Kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen kaupungissa.	Hyvinvointikertomuksen painopisteiden indikaattorit.	Kuntalaisten hyvinvoinnin kokemus lisääntyy.	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Vanhemmuuden tuki sekä yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisy kaikkien ikäryhmien osalta vaativat edelleen toimia. Lisäksi yhdyspintatyön kehittämistä tulee jatkaa hyvinvointialueen kanssa.			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	4 956 290	4 505 717	115 688	4 621 405	4 520 791	-100 615	-2,2 %
Toimintakulut	-44 371 118	-45 881 203	-239 928	-46 121 131	-44 824 556	1 296 575	-2,8 %
Toimintakate	**-39 414 828**	**-41 375 486**	**-124 240**	**-41 499 726**	**-40 303 765**	**1 195 961**	**-2,9 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-571 184	-714 130	0	-714 130	-600 840	113 290	-15,9 %
Tilikauden tulos	**-39 986 012**	**-42 089 616**	**-124 240**	**-42 213 856**	**-40 904 605**	**1 309 251**	**-3,1 %**

Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialan toimintakate toteutui noin 1,196 M€ (2,9 %) budjetoitua paremmin, toimintakatteen toteutumaprosentti vuoden lopussa oli 97,1 %.

Toimintatuotot toteutuivat hieman alle arvioidun, 0,101 M€ (2,2 %), toteutumaprosentti vuoden lopussa oli 97,8 %. Myyntituotot toteutuivat noin 2,0 % , maksutuotot noin 4,4 % ja muut toimintatuotot noin 30,3 % arvioitua heikommin. Tuet ja avustukset toteutuivat hieman ennakoitua paremmin, noin 2,1 %. Myyntituottojen toteutuminen arvioitua pienempinä johtuu pääosin sisäisten myyntituottojen toteutumisesta alle arvioidun (palvelun tuottamisen kustannukset olivat arvioitua pienemmät). Maksutuottojen toteutumaan alle arvioidun vaikutti pääosin varhaiskasvatuksen hoitopäivämaksutuotot, joulukuun lopussa maksuttomia asiakkaita oli noin 70,4 % varhaiskasvatuspalveluiden käyttäjistä. Liikunta- ja museopalveluiden muut toimintatuotot eivät toteutuneet arvioidusti, mikä vaikutti muiden toimintatuottojen toteutumaan alle arvioidun. Tukien ja avustusten arvioitua parempaan toteutumaan vaikutti kasvaneet työterveyshuollon KELA-korvaukset.

Toimintakulut toteutuivat noin 1,297 M€ (2,8 %) alle arvioidun, toteutumaprosentti vuoden lopussa oli 97,2 %. Henkilöstökulut toteutuivat noin 0,9 M€ (3,5 %) alle arvioidun. Henkilöstökulujen alitukset kohdistuivat muun muassa hallintoon, hyvinvointiin ja osallisuuteen, lasten päivähoitoon, esiopetukseen ja Soisalo-opistoon. Hallinnon, hyvinvoinnin ja osallisuuden talousarviossa oli varaus osallisuuskoordinaattorin rekrytointiin, mikä jäi toteutumatta vuonna 2024, lisäksi henkilösivukulujen tasaukset/hyvitykset kohdennettiin hallintoon, hyvinvointiin ja osallisuuteen. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa jokaisen tehtävän täyttötarve mietittiin tarkasti, kuitenkin vaarantamatta lain edellyttämää henkilöstömitoitusta. Soisalo-opiston syyslukukausi 2024 oli viikkoa edellisvuotta lyhyempi ja vapaan sivistystyön kurssien määrää on hieman vähennetty. Palvelujen ostot toteutuivat 1,3 % arvioitua suurempana. Merkittävimmät palveluiden ostojen ylitykset kohdistuvat varhaiskasvatuksessa yksityisen päivähoidon ostopalveluihin, perusopetuksessa oppilasruokailun ja oppilaskuljetusten kustannuksiin ja liikuntapalveluilla Vattuvuoren urheilualueelle. Aineet, tarvikkeet ja tavarat toteutuivat 1,2 % alle arvioidun. Avustukset toteutuivat 18,3 % alle arvion johtuen lasten kotihoidontuen käytön vähentymisestä. Muut toimintakulut alittuivat noin 6 %. Muihin toimintakuluihin sisältyy sisäisten hoito- ja pääomavuokrien tasauksia/hyvityksiä 0,329 M€.

Henkilöstö 31.12.	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Vakinaiset	400	404	397	- 7	-1,73%
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	69	81	61	- 20	-24,69%
Sijaiset	31	23	26	3	13,04%
Työllistetyt ja opp. sopimukset	11		9		
Yhteensä	**511**	**508**	**493**	**- 15**	**-2,95%**
Henkilötyövuodet 31.12. (htv 2)	**467,3**	**450,2**	**457,02**	**6,82**	**1,51%**

Raportointiajankohdan 31.12. mukaan hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialan henkilöstön kokonaismäärä on toteutunut 15 henkilöä arvioitua pienempänä ja vakituisen henkilöstön määrä 31.12. on vähentynyt seitsemällä henkilöllä. Vakituisen henkilöstön määrä ei kuitenkaan ole tosiasiallisesti vähentynyt, sillä erityisesti varhaiskasvatuksessa useat vakinaisessa palvelussuhteessa olevat henkilöt ovat työkierrossa tai tekevät muuta määräaikaista tehtävää. Myös perusopetuksessa ja Soisalo-opistossa vakinainen henkilö hoitaa määräaikaista tehtävää tai sijaisuutta. Määräaikaisten ja sijaisten määrä yhteensä on vähentynyt edellisvuodesta ja toteutunut arvioitua pienempänä. Työllistettyjen ja oppisopimussuhteisten toteutumaan 31.12. sisältyy seitsemän työllistettyä ja kaksi oppisopimussuhteista henkilöä. Henkilötyövuodet ovat toteutuneet 6,82 htv2 arvioitua suurempana. Henkilötyövuosien kasvussa näkyy se, että osa-aikaisen eläköityneen henkilön tilalle on rekrytoitu kokoaikainen henkilö.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaan johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten, tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan. Sisäisellä valvonnalla pyritään tunnistamaan ja ehkäisemään mahdollisia virheitä ja väärinkäytöksiä sekä varmistamaan kohtuullinen varmuus asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttamisesta.

Riskienhallinnalla pyritään tunnistamaan, arvioimaan ja hallitsemaan toimialan toimintaan kohdistuvia riskejä. Riskienhallinnan avulla pyritään minimoimaan mahdollisia haitallisia vaikutuksia ja varmistamaan, että organisaatio voi toimia vakaasti epävarmuuksista huolimatta. Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialalla sisäistä valvontaa toteutetaan toimialan kaikilla tasoilla (henkilöstö, esihenkilöt, johto). Turvallisuuden edistämiseksi koko henkilöstöllä on käytössä WPro ohjelma, jolla voidaan raportoida yksiköiden esihenkilöille ja/tai työsuojeluorganisaatiolle esimerkiksi työturvallisuudesta, työtapaturmista ja läheltä piti -tilanteista sekä toimintaympäristön puutteista. Sisäinen valvonta sekä riskienhallinta ovat osa koko henkilöstön jokapäiväistä työskentelyä (muun muassa henkilöstöasiat, ostolaskut, hinnoittelu, omaisuuden hoito).

2.1.6.1 Hallinto, hyvinvointi ja osallisuus

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, kasvun ja oppimisen lautakunnan jäsenet, hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman työstäminen on edennyt tavoitteiden mukaisesti. Osaksi laajaa hyvinvointikertomusta päivitetään lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ikäihmisten ohjelma, vammaispoliittinen ohjelma ja turvallisuussuunnitelma. Asukkaat ovat päässeet osallistumaan suunnitelmatyöhön kuulemistilaisuuksissa sekä kyselyillä.

Hyvinvointivajeisiin on pyritty vaikuttamaan vaikuttavilla menetelmillä ja eri hankkeiden kautta; Mieliteko 2.0. Arjen ilo ja tuki sekä Kaikkien kaupunki kampanja.

Olohuoneen toiminnan uudelleen järjestely on käynnissä.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	564 132	677 590	0	677 590	469 118	-208 472	-30,8 %
Toimintakulut	-564 418	-626 996	-741	-627 737	-469 118	158 619	-25,3 %
Toimintakate	**-286**	**50 594**	**-741**	**49 853**	**0**	**-49 853**	**-100,0 %**
Tilikauden tulos	**-286**	**50 594**	**-741**	**49 853**	**0**	**-49 853**	**-100,0 %**

Hallinnon, hyvinvoinnin ja osallisuuden kustannukset on kohdistettu kuntien ja kuntayhtymien automatisoidun talousraportoinnin edellyttämällä tavalla varsinaisille palveluille.

Kasvun ja oppimisen lautakunta

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, kasvun ja oppimisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestäminen on tuonut haasteita kevään aikana, koska palvelun tarvetta ei ole pystytty ennakoimaan.

Haasteellisten lasten osuus kasvatustyössä on lisääntynyt, joka on vaikuttanut myös henkilöstön jaksamiseen. Ongelma on pyritty ratkaisemaan henkilöstön koulutuksella ja työnohjauksella. Yhteistyötä on tehty henkilöstöhallinnon ja työterveyden kanssa.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	2 475 639	1 898 393	29 858	1 928 251	2 045 365	117 114	6,1 %
Toimintakulut	-33 356 943	-34 718 526	11 371	-34 707 155	-33 883 962	823 193	-2,4 %
Toimintakate	**-30 881 304**	**-32 820 133**	**41 229**	**-32 778 904**	**-31 838 597**	**940 307**	**-2,9 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-234 822	-265 330	0	-265 330	-236 410	28 920	-10,9 %
Tilikauden tulos	**-31 116 126**	**-33 085 463**	**41 229**	**-33 044 234**	**-32 075 008**	**969 227**	**-2,9 %**

Kasvun ja oppimisen lautakunnan toimintakate toteutui budjetoitua paremmin. Sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen toimintakatteet toteutuivat arvioitua pienempinä. Toimintatuottojen puolella ulkoiset myyntituotot toteutuivat budjetoitua paremmin ja toimintakulujen puolella henkilöstökulut, lasten kotihoidontuki sekä sisäiset hoito- ja pääomavuokrat toteutuivat budjetoitua pienempinä.

2.1.6.2 Perusopetus

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, kasvun ja oppimisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Kangaslammin koulu lakkautui ja Puurtilan koulussa siirryttiin yhdysluokkaopetukseen vuosiluokilla 3-4 1.8.2024 alkaen.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetukseen on lisätty resurssia. Palvelutarpeen ennakointi on haasteellista, joka tuo haasteita myös rekrytointiin.

B1-kielen (ruotsi) oppimäärä kasvoi valtakunnallisessa tuntijaossa yhdellä vuosiviikkotunnilla 7. luokalla ja lisäksi siirtymäajan myös yhden vuosiviikkotunnin verran yhdeksännellä luokalla kahdenlukuvuoden ajan. Tuntijakoa vähennettiin yhdellä vuosiviikkotunnilla kolmannelta luokalta (liikunta).

Opiskeluhuollon toimivuutta on kehitetty hyvinvointialueen kanssa tavoitteena hyvinvoivat oppilaat. Syksyn aikana psykologipalvelut ovat parantuneet, mutta opiskeluhuollossa on ollut haasteita hyvinvointialueen henkilöstön vaihtuvuudesta johtuen. Oppivelvollisuuslain tuomiin muutoksiin on vastattu kehittämällä Ohjaamo-toimintaa. Sitouttavan kouluyhteistyön toimintamallia kehitetään OPH:n ohjeistuksen mukaisesti.

Valtion erityisavustusten määrä on vähentynyt.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Laadukkaasti tuotettu esi- ja perusopetus sekä opiskeluhuolto	Hyvinvointikertomuksen ja henkilöstökyselyn mittarit sekä koulukiusaamistapaukset. Oppilaiden poissaolojen seuranta.	Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointi lisääntyy ja koulukiusaamistapaukset sekä poissaolot vähentyvät.	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Perusopetuksen henkilöstökyselyn tulos oli 3,9/5. Koulukiusaamistapaukset vuoden lopussa olivat yhteensä 33 kpl, kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 4 kpl. Poissaoloihin liittyen opiskeluhuollon ohjeistusta täydennettiin OPH:n ohjeistuksen mukaisesti lautakunnan kokouksessa 19.6.2024. Hyvinvointikertomus valtuustokaudet 2021-2024 viedään erillisenä asiana valtuustolle kevään 2025 aikana.			
Oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön kanssa kehitetään uusia toimintamalleja osallisuuden lisäämiseksi.	Uusien toimintamallien määrä sekä asiakas- ja henkilöstökyselyt.	Uusia toimintamalleja löydetään ja uudet toimintamallit otetaan käyttöön.	Toteutuu osittain

Toteuma 31.12.: Huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä on lisätty, mutta huoltajien osallistuminen tilaisuuksiin on haasteellista. MOTI-hankkeen myötä on kehitetty valmiuksia ottaa vastaan maahanmuuttajataustaisia oppilaita integroitumaan suomalaiseen kulttuuriin. Oppilaiden osallisuutta välitunneilla ja opiskeluhuollon palveluita on kehitetty yhteistyössä oppilaskunnan kanssa.			
Tiedolla johtamisen kehittäminen palveluiden vaikuttavuuden lisäämiseksi.	Koulutusten määrä.	Kaikki esihenkilöt saavat koulutusta.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Kaikki perusopetuksen esihenkilöt ovat saaneet koulutusta. Lisäksi henkilöstöä on koulutettu veso-päivien yhteydessä.			

Toiminnan tunnusluvut	**TP2023**	**Toteutuma**	**Muutos %**
Oppilasmäärä ka/kalenterivuosi*)	1 640	1 586	-3,29%
Tuntimäärä/vko*)	3 465	3 448	-0,49%
€/opetustunti*)	5 518	5 617	1,79%
Koulujen kiusaamistapaukset	29	33	13,79%
Nettomenot €/oppilas, josta			
perusopetus	11 837	12 406	4,80%
valmistava opetus	8 174	7 191	-12,02%
aikuisten perusopetus	1 648	1 824	10,67%
Perusopetuksen iltapäivätoiminta			
osallistuneet oppilaat/lkm/ka	167	162	-2,99%
€/osallistuja/lukuvuosi	2 512	2 581	2,74%

*) sisältää myös valmistavan opetuksen ja aikuisten perusopetuksen

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	**TP2023**	**Alkuperäinen TA2024**	**TA-muutos**	**TA2024 +muutos**	**Toteutuma**	**Poikkeama**	**Poik. %**
Toimintatuotot	1 327 201	1 205 236	16 707	1 221 943	1 298 711	76 769	6,3 %
Toimintakulut	-20 746 017	-21 363 116	55 293	-21 307 823	-20 937 537	370 286	-1,7 %
Toimintakate	**-19 418 816**	**-20 157 880**	**72 000**	**-20 085 880**	**-19 638 826**	**447 055**	**-2,2 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-217 570	-234 490	0	-234 490	-217 461	17 029	-7,3 %
Tilikauden tulos	**-19 636 386**	**-20 392 370**	**72 000**	**-20 320 370**	**-19 856 286**	**464 084**	**-2,3 %**

Perusopetuksen toimintakate toteutui talousarvota parempana. Toimintatuotoista erityisesti myyntituotot (kotikuntakorvaukset) toteutuivat arvioitua parempina. Perusopetuksen toimintakulut toteutuivat hieman talousarviota pienempinä. Toimintakulujen alittuminen johtuu suurelta osin sisäisten hoito- ja pääomavuokrien vuodelle 2024 kohdistuneesta tasauksesta/hyvityksestä.

2.1.6.3 Varhaiskasvatus

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, varhaiskasvatuspäällikkö Anne Tuunainen, kasvun ja oppimisen lautakunta

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Maahanmuuttotaustaiset perheet ovat saaneet kotikuntapäätöksen, joten heidän lapsillaan on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatuspalveluun. Tämän seurauksena varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on lisääntynyt.

Palvelun tarpeen turvaamiseksi Repokankaan päiväkodin yhteydessä oleva ylimääräinen ryhmä aloitti toiminnan vuodenvaihteessa.

Vuorohoidon tarve on vähentynyt, minkä vuoksi Repokankaan päiväkodin jatkettu aukioloaika päättyi 31.7.2024.

Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön Vesa (varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä).

Varhaiskasvatus turvaa osaltaan perheiden arkea ja tekee monitoimijaista yhteistyötä hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa toiminnan kehittämiseksi ja toteuttamiseksi. Varhaiskasvatuspalvelut tukee Lapsen Kengissä ry:n järjestämää Perheentalo -toimintaa yhteisen sopimuksen mukaisesti.

Vuoden 2030 lakisääteisen varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen turvaamiseksi hoitajasta sosionomiksi -tutkintokoulutus käynnistyi 1.8.2024 alkaen.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Palvelutarpeen ja tarjonnan tasapainottaminen.	Hoitopaikkojen määrä suhteessa palvelun tarpeeseen (hoitojono).	Lasten hoitopaikat pystytään järjestämään lakisääteisessä ajassa.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Varhaiskasvatuspaikat täyttyivät ja kesken toimintavuotta jouduttiin perustamaan uusi lapsiryhmä Repokankaan päiväkodin yhteyteen. Hoitopaikat järjestyivät lakisääteisessä ajassa.			
Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmaan kirjatut lasten hyvinvoinnintavoitteet toteutuvat.	Asiakkaille kohdennetun Pulssi-kyselyn tulokset.	Pulssi-kyselyn tulokset säilyvät vähintään entisellä tasolla (4,4/5).	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Varhaiskasvatukseen kirjatut toimintasuunnitelman tavoitteet toteutuivat osittain. Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos oli 4,3 / 5.			

Toiminnan tunnusluvut	TP2023	Toteutuma	Muutos %
Lasten kotihoidontuen saajien määrä	82	69	-15,85%
Kunnassa olevat 0-6 v. lapset (lähde: stat.fi)	871	836	-4,01%
1 Päiväkodit/rakennepaikat 31.12.			
päiväkodit (omat)	403	416	3,22%
perhepäivähoito (oma)	16	16	0,00%
päiväkoti (ostopalvelu)	203	203	0,00%
perhepäivähoito (ostopalvelu)	16	13	-18,75%
2 Esiopetuksessa olevien lasten määrä (ka) 20.9.			
esiopetuspaikat kouluilla	95	80	-15,78%
esiopetuspaikat päiväkodeissa (oma)	39	46	17,94%
esiopetus (ostopalvelu)	22	20,5	-6,81%
3 Nettomenot / lasten lukumäärä: Päiväkodit/rakennepaikat 31.12.			
päiväkodit (omat)	16 810	18 074	7,51%
perhepäivähoito (oma)	16 779	14 019	-16,44%
päiväkoti (ostopalvelu)	9 681	10 696	10,48%
perhepäivähoito (ostopalvelu)	7 883	11 381	44,37%
4 Nettomenot / lasten lukumäärä: Esiopetus			
esiopetus kouluilla (oma)	7 930	8 768	10,56%
esiopetus päiväkodeissa (oma)*)	11 404	9 222	-19,13%
esiopetus (ostopalvelu)	6 568	6 284	-4,32%

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	1 148 438	693 157	13 151	706 308	746 653	40 345	5,7 %
Toimintakulut	-12 610 926	-13 355 410	-43 922	-13 399 332	-12 946 425	452 907	-3,4 %
Toimintakate	**-11 462 488**	**-12 662 253**	**-30 771**	**-12 693 024**	**-12 199 772**	**493 252**	**-3,9 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-17 252	-30 840	0	-30 840	-18 950	11 890	-38,6 %
Tilikauden tulos	**-11 479 739**	**-12 693 093**	**-30 771**	**-12 723 864**	**-12 218 721**	**505 143**	**-4,0 %**

Varhaiskasvatuksen toimintakate toteutui arvioitua paremmin. Toimintatuotot toteutuivat hieman arvioitua parempina. Tätä selittää ulkoisten myyntituottojen kasvu. Toimintakulut toteutuivat merkittävästi arvioitua pienempinä. Varhaiskasvatuksessa erityisesti henkilöstökulut toteutuivat alle arvioidun. Jokaisen tehtävän täyttötarve, tilapäisen varhaiskasvatusryhmän perustaminen ja henkilöstön lakisäteisen mitoituksen toteutuminen on mietitty tarkasti. Kotihoidon tuen toteutumiseen alle arvioidun vaikutti alle kolmivuotiaiden lasten määrän väheneminen ja perheiden hakeutuminen aiempaa aikaisemmin kunnallisen varhaiskasvatuspalvelun piiriin.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan tehtävänä on vastata laadukkaiden ja monipuolisten hyvinvointipalveluiden sekä Soisalo-opiston palveluiden (vapaa sivistystyö, taiteen perusopetus) järjestämisestä yhteistyössä toimialan muiden palveluiden kanssa.

Museokeskus Konsti aloitti toimintansa huhtikuussa 2024 ja vuoden kävijämäärä ylitti odotukset.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	1 916 518	1 929 734	85 830	2 015 564	2 006 308	-9 257	-0,5 %
Toimintakulut	-10 449 757	-10 535 681	-250 558	-10 786 239	-10 471 476	314 763	-2,9 %
Toimintakate	**-8 533 238**	**-8 605 947**	**-164 728**	**-8 770 675**	**-8 465 168**	**305 507**	**-3,5 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-336 362	-448 800	0	-448 800	-364 430	84 370	-18,8 %
Tilikauden tulos	**-8 869 600**	**-9 054 747**	**-164 728**	**-9 219 475**	**-8 829 598**	**389 877**	**-4,2 %**

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan toimintakate toteutui budjetoitua parempana. Toimintatuotot toteutuivat lähes talousarvon mukaisesti ja toimintakulut toteutuivat alle arvioidun. Toimintakulujen alitus johtuu henkilöstökulujen toteutumisesta alle budjetoidun sekä hoito- ja pääomavuokrien hyvityksestä/tasauksesta.

2.1.6.4 Hyvinvointipalvelut

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Hyvinvointipalveluiden (kirjastopalvelut, kulttuuri- ja tapahtumapalvelut, liikuntapalvelut, museopalvelut ja nuorisopalvelut) tehtävänä on laadukkaiden ja vaikuttavien hyvinvointipalveluiden tuottaminen, kaupunkilaisten hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden vahvistaminen sekä asukkaiden viihtyvyyden ja turvallisuuden tunteen lisääminen.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	1 220 607	1 212 410	83 647	1 296 057	1 283 286	-12 771	-1,0 %
Toimintakulut	-7 460 499	-7 541 961	-248 520	-7 790 481	-7 590 053	200 428	-2,6 %
Toimintakate	**-6 239 892**	**-6 329 551**	**-164 873**	**-6 494 424**	**-6 306 767**	**187 657**	**-2,9 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-330 630	-434 200	0	-434 200	-355 358	78 842	-18,2 %
Tilikauden tulos	**-6 570 521**	**-6 763 751**	**-164 873**	**-6 928 624**	**-6 662 125**	**266 500**	**-3,8 %**

Hyvinvointipalveluiden (kirjastopalvelut, kulttuuri- ja tapahtumapalvelut, liikuntapalvelut, museopalvelut ja nuorisopalvelut) toimintakate on toteutunut budjetoitua paremmin. Toimintatuotot toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Toimintakulujen puolella muun muassa henkilöstökulut sekä sisäiset hoito- ja pääomavuokrat toteutuivat budjetoitua pienempinä.

2.1.6.4.1 Kirjastopalvelut

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Varkauden kaupunginkirjasto tarjoaa kaikenikäisille käyttäjille mahdollisuuksia tietoon ja elämyksiin, uuden oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

Vuonna 2024 kirjastoaineiston lainaus oli edellisen vuoden tasoa. Käytössä olleella investointirahalla ajanmukaistettiin pääkirjaston lasten- ja nuortenosaston ilmettä mm. uusien kalusteiden myötä. Myös pääkirjaston auditorion tekniikan uudistaminen käynnistyi vuoden loppupuolella. Aiempiin vuosiin verrattuna tapahtumatoiminnassa oli uutta syyskauden musiikkitapahtumat.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Aloitetaan pääkirjaston lasten- ja nuortenosaston tilojen ajanmukaistaminen käyttäjäystävällisemmäksi.	Tehdyt toimenpiteet.	Pääkirjaston lasten- ja nuortenosasto on toimivampi ja viihtyisämpi.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Lasten- ja nuortenosastolle on tehty tila- ja kalustemuutoksia. Asiakkailla on käytössä uudenlaisia oleskelupaikkoja. Lisäksi asiakaspalvelupiste on uudistettu. Osaston aineistokokoelmia on väljennetty poistamalla vanhentuneita ja huonokuntoisia teoksia.			

Toiminnan tunnusluvut	TP2023	Toteutuma	Muutos %
Lainat kpl/vuosi	197 601	199 778	1,10%
Lainat €/laina	5,7	5,5	-3,50%
Hankinnat/vuosi kp	5 120	5 447	6,38%
Hankinnat €/asukas	6,2	6,2	0,00%
Kirjastopalvelut €/asukas	56,9	55,9	-1,75%

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	114 273	95 060	41 738	136 798	130 703	-6 094	-4,5 %
Toimintakulut	-1 234 355	-1 243 227	-89 708	-1 332 935	-1 228 710	104 225	-7,8 %
Toimintakate	**-1 120 083**	**-1 148 167**	**-47 970**	**-1 196 137**	**-1 098 006**	**98 131**	**-8,2 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-3 525	-14 400	0	-14 400	-5 428	8 972	-62,3 %
Tilikauden tulos	**-1 123 608**	**-1 162 567**	**-47 970**	**-1 210 537**	**-1 103 435**	**107 103**	**-8,8 %**

Kirjastopalveluiden toimintakate toteutui budjetoitua paremmin. Toimintatuotot toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti ja toimintakulut alittuivat. Toimintakulujen alitus johtuu muun muassa sisäisten hoito- ja pääomavuokrien hyvityksestä/tasauksesta sekä henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen toteutumisesta alle talousarvion.

2.1.6.4.2 Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Kulttuuri- ja tapahtumapalveluilla edistetään kulttuuritoimijoiden välistä yhteistyötä ja sekä kehitetään toimintatapoja esimerkiksi kestävän kehityksen ja osallisuuden näkökulmista.

Vekara-Varkaus -tapahtumat maalis-, kesä- ja lokakuussa ovat tavoittaneet hyvin osallistujia. Näiden lisäksi yhteistyötä on tehty myös muiden tapahtumien kanssa. Lastenkulttuurikeskus Verson kautta on toteutettu lasten, nuorten ja perheiden kulttuuritoimintaa ympärivuotisesti 9 kunnassa. Mun juttu - Harrastamisen Suomen malli –hankkeen kolmas lukuvuosi päättyi keväällä ja lukuvuodelle 2024-2025 saatiin rahoitus yhteistyössä Rantasalmen, Joroisten ja Leppävirran kuntien kanssa. Lisäksi toteutimme AVI:n rahoituksella LomaVarkaus-päiväleirit kesä- ja lokakuussa.

KulttuuriVarkaus 2030-ohjelmatyö käynnistettiin keväällä ja työtä on jatkettu vuoden mittaan. Varkaus oli mukana Pohjois-Savon kulttuuripalveluiden taloudellista saavutettavuutta edistävässä Kaikukortti-kokeilussa. Kokeilun myötä Kaikukortti-verkostossa jatketaan edelleen. Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut on ollut mukana erilaisissa hyvinvoinnin edistämisen verkostoissa, yhteistyöprojekteissa ja tapahtumissa paikallisesti ja alueellisesti. Armas – ikääntyvien kulttuuriviikko sekä Mental Health Art Week 2024 -tapahtumat sijoittuivat kevätkaudelle, Varkaus-päivät ja Lumottu Puisto syyskaudelle. Lisäksi tuotettiin kulttuuripalveluja erilaisille erityisryhmille. Kulttuuri- ja tapahtumapalveluilta on myös annettu ammatillista tukea muiden kulttuuritapahtumien tuotantoon.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden edistäminen tuottamalla sisältöjä erilaisille kohderyhmille.	Tilaisuuksien määrä ja osallistumis-kerrat.	50 000 osallistumiskertaa erilaisissa tapahtumissa, harrastuksissa, esityksissä ja työpajoissa.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Yhteensä 2664 tilaisuutta (Verso 2254, Vekara-Varkaus -tapahtumat 285 ja yleinen kulttuuri 125). Yhteensä 68 777 osallistumiskertaa (Verso 23900, Vekara-Varkaus-tapahtumat 32532 ja yleinen kulttuuri 14169).			
Osallisuuden vahvistaminen kulttuuripalveluissa erilaisten toimintamallien avulla.	a) Vuosittainen suunnitelma osallisuuden tukemiseksi. b) Kaikukortin käyttöönotto	a) Suunnitelmaan kirjatut tavoitteet toteutuvat. b) Kaikukortti on käytössä	Toteutuu
Toteuma 31.12.: a) Osallisuustoimintaa on toteutettu suunnitelman mukaisesti. b) Kaikukortti on otettu käyttöön.			

Toiminnan tunnusluvut	**TP2023**	**Toteutuma**	**Muutos %**
Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut €/asukas	18,7	18,4	-1,60%
1 Lastenkulttuurikeskus Verso			
Tilaisuudet	1 900	2 254	18,63%
Osallistumiskerrat	24 359	23 900	-1,88%
Avoimet verkkosisällöt	1	1	0,00%
Istunnot	6 945	6 367	-8,32%
Suljetut verkkosisällöt	83	133	60,24%
Osallistumiskerrat	5 370	769	-85,67%
2 Vekara-Varkaus -tapahtumat ja Lumottu Puisto			
Tilaisuudet	291	286	-1,71%
Osallistumiskerrat	30 719	37 732	22,82%
3 Yleiset kulttuuripalvelut			
Tilaisuudet	48	124	158,33%
Osallistumiskerrat	7 594	8 969	18,10%

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	308 127	308 000	0	308 000	325 183	17 183	5,6 %
Toimintakulut	-677 021	-659 399	-41 854	-701 253	-687 477	13 777	-2,0 %
Toimintakate	**-368 894**	**-351 399**	**-41 854**	**-393 253**	**-362 293**	**30 960**	**-7,9 %**
Tilikauden tulos	**-368 894**	**-351 399**	**-41 854**	**-393 253**	**-362 293**	**30 960**	**-7,9 %**

Kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden toimintakate toteutui hieman alle budjetoidun. Toimintatuottoja (tukia ja avustuksia) saatiin arvioitua enemmän ja toimintakulut toteutuivat hieman alle talousarvion.

2.1.6.4.3 Liikuntapalvelut

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Liikuntapalvelut lähti mukaan maakunnalliseen Perheille-hankkeeseen hankekaudelle 2024-2027. Hankkeen tavoitteena mm. lisätä perheiden liikkumista yhdessä. Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana toimii liikuntapalveluiden esimies. Liikkuva Warkaus- tapahtumia ei käynnistetty, koska Perheille-hankkeen tapahtumat alkavat Varkaudessa keväällä 2025.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen maksuttomalla liikuntaneuvonnalla sekä liikuntamahdollisuuksia järjestämällä.	Uimahalli: Kävijämäärät Muut liikuntapaikat: Tilojen käyttöaste Liikuntaneuvonta: Asiakaskontaktit	Vuoden 2022 tasolla.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Kävijämäärät toteutuivat talousarvion mukaisesti.			
Liikkuva Warkaus -tapahtumien uudelleen käynnistäminen.	Yhteistyössä varkautelaisten urheiluseurojen kanssa järjestettävien liikuntatapahtumien määrä/osallistujat.	26 liikuntatapahtumaa 800 osallistujaa	Ei toteudu
Toteuma 31.12.: Liikkuva Warkaus- tapahtumia ei käynnistetty, koska Perheille-hankkeen tapahtumat alkavat Varkaudessa keväällä 2025.			

Toiminnan tunnusluvut	TP2023	Toteutuma	Muutos %
Uimahalli Ilopisara/kävijät	103 788	109 622	5,62%
Uimahalli netto €/kävijä	7,74	7,54	-2,58%
Varkauden liikuntatalo/kävijät	86 595	83 598	-3,46%
Varkauden liikuntatalo netto €/kävijä	4,75	5,63	18,52%
1 Jäähallit/käyttöasteet*)			
Harjoitusjäähalli 1.1.-22.3.	49	58	18,36%
Harjoitusjäähalli 9.9.-31.12.	64	58	-9,37%
Kilpajäähalli 1.1.-26.4.	83	88	6,02%
Kilpajäähalli 5.8.-31.12.	89	88	-1,12%
2 Avustaminen			
Moottoriurheilukeskus €/asukas	0,51	0,51	0,00%
Vattuvuori €/asukas	5,07	5,09	0,39%
Muut avustukset €/asukas	2,46	2,4	-2,43%
Avustukset yhteensä €/asukas	8,04	8	-0,49%

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	573 804	556 950	23 690	580 640	566 111	-14 529	-2,5 %
Toimintakulut	-4 019 462	-3 956 193	-69 063	-4 025 256	-4 012 737	12 518	-0,3 %
Toimintakate	**-3 445 658**	**-3 399 243**	**-45 373**	**-3 444 616**	**-3 446 627**	**-2 011**	**0,1 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-303 701	-333 600	0	-333 600	-281 956	51 644	-15,5 %
Tilikauden tulos	**-3 749 360**	**-3 732 843**	**-45 373**	**-3 778 216**	**-3 728 582**	**49 634**	**-1,3 %**

Liikuntapalveluiden toimintakate toteutui lähes talousarvion mukaisesti. Toimintatuotot toteutuivat hieman budjetoitua heikommin. Toimintakulut toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti.

2.1.6.4.4 Museopalvelut

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Varkauden museokeskus Konsti avattiin yleisölle 27.4.2024 suunnitellussa aikataulussa. Yleisöä on ollut kevään aikana valtavasti ja saatu palaute on ollut erittäin positiivista. Konstille myönnettiin toukokuussa valtakunnallinen Vuoden museo- kilpailun erikoispalkinto pitkäjänteisestä työstä yhteisön kanssa.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Museoiden toteutuneita sisältöjä ja palveluita arvioidaan yleisön palautteen perusteella	Jatkuva asiakaspalaute ja siihen reagoiminen	Yleisö saa mahdollisuuden osallistua ja kehittää museoiden toimintaa edelleen	Toteutuu

Toteuma 31.12.: Konstin ensimmäinen kävijätutkimus toteuttiin kesän 2024 aikana. Palautteissa muun muassa toivottiin kahvilaa ja karttaa museon tiloista. Museon suunnitteluun osallistuneet sidosryhmät kierrätettiin Konstissa tammikuussa 2025 ja myös heiltä kerättiin palaute koskien opasteita, näyttelyiden sisältöjä, museokauppaa ja yleisilmettä. Palautteita hyödynnetään Konstin jatkokehittämisessä.			
Varkautelaisten uusi museo, yhteisöllinen ja yhteinen Varkauden museokeskus avataan yleisölle	1 Valmistuvat näyttelyt ja tilat, järjestetyt tapahtumat ja tilojen käyttö 2 Medianäkyvyys	Museoiden kävijämäärä on yli 15 000 (vajaa avoinnaolovuosi) Museokeskus näkyy runsaasti erilaisissa medioissa alueellisesti ja valtakunnallisesti	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Konstin vuoden näyttelykävijätavoite ylittyi joulukuussa 2024. Konstin avaus on näkynyt kattavasti sekä alueellisessa että valtakunnallisessa mediassa. Medianäkyvyyttä on lisännyt toukokuussa 2024 saatu Museoliiton erikoispalkinto. Varkauden kaupunki sai myös Suomen Kulttuurirahaston Sotkottaret-kiertopalkinnon vuodeksi kulttuurimyönteisyydestään ja teos sijoitettiin Konstin näyttelytiloihin.			

Toiminnan tunnusluvut	**TP2023**	**Toteutuma**	**Muutos %**
Näyttelykävijät Varkauden museot *)	4 534	16 466	263,16%
Näyttelykävijät Taipaleen kanavamuseo	6 884	6 788	-1,39%
Verkkopalveluiden käyttäjät / istunto	23 489	22 068	-6,04%
Luetteloidut kuvat	402	301	-25,12%
Luetteloidut esineet	82	48	-41,46%
Museopalvelut €/asukas	34,8	38,11	9,51%

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	**TP2023**	**Alkuperäinen TA2024**	**TA-muutos**	**TA2024 +muutos**	**Toteutuma**	**Poikkeama**	**Poik. %**
Toimintatuotot	128 010	131 600	18 220	149 820	157 729	7 909	5,3 %
Toimintakulut	-815 031	-876 966	-46 801	-923 767	-951 892	-28 125	3,0 %
Toimintakate	**-687 022**	**-745 366**	**-28 581**	**-773 947**	**-794 163**	**-20 216**	**2,6 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-15 445	-79 700	0	-79 700	-62 169	17 531	-22,0 %
Tilikauden tulos	**-702 466**	**-825 066**	**-28 581**	**-853 647**	**-856 332**	**-2 685**	**0,3 %**

Museopalveluiden toimintakate toteutui talousarviota heikommin. Toimintatuotot toteutuivat hieman arvioitua parempana johtuen museoiden hankkeisiin liittyvistä tuotoista. Toimintakulut ylittyivät pääosin Museokeskus Konstin hankkeisiin liittyvien palveluiden ostojen osalta.

2.1.6.4.5 Nuorisopalvelut

Tilivelvolliset: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Nuorisotyön muotoja Varkaudessa ovat: nuorisotilatyö, erityisnuorisotyö, etsivä nuorisotyö, koulunuorisotyö, osallisuus- ja Walkers-toiminta.

Koulunuorisotyötä ei ole pystytty toistaiseksi vakiinnuttamaan, työtä tehdään edelleen hankerahoituksen turvin nykyisen avustuksen kattaessa kustannukset keväälle 2026 saakka. Nuorisotyö koulussa useiden hankekausien ajalta on tiivistänyt merkittävästi koulujen ja nuorisotyön yhteistyötä tukien oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Koululla tehtävässä työssä tavoitetaan käytännössä koko ikäluokka luokka-asteilta 6-9.

Nuorisopalvelujen osallisuustyö vahvistui aiempien vuosien tasolle, kun nuorisopalveluille rekryttiin osallisuustyöhön painottuva nuorisotyöntekijä, joka aloitti tehtävässään elokuun alussa.

Tarpeellinen resurssilisäys etsivään nuorisotyöhön saatiin, kun nuorisopalvelut sai AVI:lta avustuksen kolmannen etsivän nuorisotyöntekijän palkkaukseen vuodelle 2024. Rahoittajataholla on nähty nuorten yhä haastavammat elämäntilanteet ja elinolot alueellamme. Uusin etsivä nuorisotyöntekijä aloitti työt huhtikuun lopulla.

Vuoden lopulla käynnistettiin Ohjaamotoiminnan siirtyminen takaisin nuorisopalveluille Te-uudistuksen myötä vuoden 2025 alusta alkaen.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Koulunuorisotyön vakiinnuttaminen	Koulunuorisotyöntekijän tehtävänä Tsemppariopilas-mallin kehittäminen ja juurruttaminen Uusi mittari	Nuorisopalveluilla on koulunuorisotyöntekijä Yläkoulussa toimii Tsemppariopilas-malli	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Koulunuorisotyö jatkuu hankerahoituksella			
Osallisuuden ja vaikuttamisen kehittäminen	Nuorten ja lasten osallisuuden foorumien lukumäärä	Nuorten ja lasten rakenteissa olevien osallistumisen ja vaikuttamisen foorumien toteutuminen suunnitelman mukaisesti, uusia toimintamalleja on hyödynnetty.	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Nuorisovaltuusto Wanuvan kokouksia 10 + järjestäytymiskokous Lastenparlamentti Warpasten kevätkokous 21.3.ja syyskokous 14.11.			

Toiminnan tunnusluvut	**TP2023**	**Toteutuma**	**Muutos %**
Avoin nuorisotoiminta, tuntia	741	797	7,55%
Avoin nuorisotoiminta, asiakaskäynnit	5 713	3 588	-37,19%
Erityisnuorisotyö, tuntia	607	733	20,75%
Erityisnuorisotyö, yksittäiset asiakkaat	201	144	-28,35%
Etsivä nuorisotyö, tuntia	523	918	75,52%
Etsivä nuorisotyö, asiakastapaamiset	646	1 042	61,30%
Nuorisopalvelujen tapahtumat, kävijämäärä	2 335	1 987	-14,90%
Walkers-toiminta, tuntia	229,5	97,5	-57,51%
Walkers-toiminta, kohdatut nuoret	2 167	1 371	-36,73%
Koulunuorisotyö, osallistumiskerrat toimintaan	1 421	4 087	187,61%
€/asukas	31,4	30,8	-1,91%

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	**TP2023**	**Alkuperäinen TA2024**	**TA-muutos**	**TA2024 +muutos**	**Toteutuma**	**Poikkeama**	**Poik. %**
Toimintatuotot	96 394	120 800	0	120 800	103 559	-17 241	-14,3 %
Toimintakulut	-714 629	-806 176	-1 094	-807 270	-709 237	98 034	-12,1 %
Toimintakate	**-618 235**	**-685 376**	**-1 094**	**-686 470**	**-605 677**	**80 793**	**-11,8 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-7 958	-6 500	0	-6 500	-5 805	695	-10,7 %
Tilikauden tulos	**-626 193**	**-691 876**	**-1 094**	**-692 970**	**-611 482**	**81 488**	**-11,8 %**

Nuorisopalveluiden toimintakate toteutui budjetoitua paremmin. Toimintatuotot toteutuivat ennakoitua heikommin, tuet ja avustukset toteutuivat alle arvioidun. Toimintakuluista erityisesti henkilöstökulut toteutuivat alle arvioidun. Nuorisopalveluilla oli yhden henkilön vajaus kevään ja kesän 2024 aikana. Tilanne tasoittui, kun nuorisonohjaaja rekrytoitiin elokuussa 2024.

2.1.6.5 Soisalo-opisto

Tilivelvolliset: Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, Soisalo-opiston rehtori Jukka Tuohino, hyvinvoinnin edistämisen seutujaosto, hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Soisalo-opisto sai taiteen laajan perusopetuksen järjestämisluvan Joroisten kunnan alueelle 1.1.2024 alkaen. Taiteen laaja perusopetuksen järjestämislupa koskee musiikkia ja tanssia. Tämä muutos on lisännyt joroislaisten lasten ja nuorten harrastajamäärää musiikissa ja tanssissa. Joroisiin perustettiin kolmas tanssiryhmä lukuvuodelle 2024-25. Musiikin opetusta annetaan toistaiseksi Joroisten kunnan alueella pianossa ja viulussa.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Taiteen perusopetuksen veto- ja pitovoiman kasvattaminen oppilaiden osallisuutta lisäämällä.	Kyselyt taiteen perusopetuksessa oleville, niistä johdetut kehittämiskohteet, toimenpiteet, seuranta ja arviointi. Taiteen perusopetuksessa olevien opiskelijoiden määrä.	Jokaiselle taiteenalalle on luotu kohdennettu kysely, sen tulokset on analysoitu ja määritelty kehittämiskohteet. Opiskelijoiden määrä kasvaa vuodesta 2023.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Jokaiselle taiteenalalle luotiin ja tehtiin kyselyt. Ne analysoitiin ja käytännön toimenpiteitä on jo tehty. Taiteen perusopetuksessa olevien oppilaiden määrä kasvoi 54 henkilöllä eli 3,6 % vuodesta 2023.			

Toiminnan tunnusluvut	TP2023	Toteutuma	Muutos %
1 Vapaa sivistystyö			
Opetustunnit	13 258	12 605	-4,92%
Opiskelijat	5 950	5 948	-0,03%
€/opetustunnit	81,3	81,33	0,03%
€/opiskelija	181,2	172,36	-4,87%
€/opistoalueen asukas (Heinävesi, Joroinen, Varkaus)	39,5	37,78	-4,35%
2 Laaja taiteen perusopetus			
Opetustunnit	9 679	10 361	7,04%
Opiskelijat	1 089	1 283	17,81%
€/opetustunnit	98,7	88,88	-9,94%
€/opiskelija	876,8	717,76	-18,13%
€/opistoalueen asukas (Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki, Varkaus)	18,9	17,27	-8,62%
3 Yleinen taiteen perusopetus			
Opetustunnit	1 465	946	-35,42%
Opiskelijat	401	261	-34,91%
€/opetustunnit	155,7	221,26	42,10%
€/opiskelija	568,7	801,95	41,01%
€/opistoalueen asukas (Heinävesi, Joroinen, Varkaus)	8,4	3,92	-53,33%
4 Kehittäminen ja koulutus, Koulutuspalvelut			
Koulutukset	56	42	-25,00%
Opetustunnit	259	273	5,40%
Opiskelijat	541	582	7,57%

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	695 912	717 324	2 184	719 508	723 022	3 514	0,5 %
Toimintakulut	-2 989 258	-2 993 720	-2 038	-2 995 758	-2 881 423	114 335	-3,8 %
Toimintakate	**-2 293 347**	**-2 276 396**	**146**	**-2 276 250**	**-2 158 401**	**117 849**	**-5,2 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-5 732	-14 600	0	-14 600	-9 072	5 528	-37,9 %
Tilikauden tulos	**-2 299 079**	**-2 290 996**	**146**	**-2 290 850**	**-2 167 473**	**123 377**	**-5,4 %**

Soisalo-opiston toimintakatteen toteutuma oli budjetoitua parempi. Toimintatuotot toteutuivat hieman talousarviota paremmin ja toimintakulut olivat ennakoitua pienemmät. Muun muassa vapaan sivistystyön henkilöstökulut toteutuivat alle arvioidun, koska vapaan sivistystyön syyslukukausi oli viikkoa lyhyempi vuonna 2024 kuin 2023.

2.1.7 TEKNINEN TOIMI

Tilivelvolliset: tekninen johtaja Arto Lehtonen, vs. tekninen johtaja Jani Viljakainen, teknisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Vuoden 2023 alussa toteutettu organisaatiomuutos on onnistuneesti jalkautettu jokapäiväiseen toimintaan. Vuoden 2024 aikana on edelleen jatkettu uuden organisaation tehokkaamman ja tiiviimmän yhteistyön kehittämistä. Henkilöstömuutoksien myötä ei ole palkattu lisää henkilöstöä vaan tehtävät on jaettu olemassa olevan henkilöstön kesken.

Alkuvuoden 2024 aikana tehtiin valtuustoaloitteen pohjalta selvitys kunnallistekniikan alueurakan hoidosta kaupungin omana työnä. Selvityksen perusteella kaupunginvaltuusto hyväksyi 20.5.2024, että palvelutuotannon toimintamallina jatketaan nykyistä urakointimallia.

Pelastusaseman uudisrakennus valmistui suunnitellussa aikataulussa ja hanke vastaanotettiin 30.9.2024. Tilat luovutettiin tilaajan käyttöön 1.10.2024 ja käyttäjät siirtyivät pelastusasemalle 10.10.2024.

Lautakunta päätti joulukuussa ostaa Akonlahdesta Akonlahti-Kurola osayleiskaava-alueelta n. 13,9 ha:n kiinteistön. Suurin osa kiinteistöstä kuuluu teollisuusalueeseen (TY-1). Lisäksi kiinteistölle on osoitettu yleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (MY-1).

Kiinteistöjen kartoitus (kiinteistoveroselvitys) valmistui syksyn 2024 aikana. Jälkiselvitystöitä jatketaan vielä vuoden 2025 aikana.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Mahdollistetaan kehittyvä elinkeinoelämä	Tonttitarjonta	Yritystonttitarjonta on riittävä ja laadukas	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Yritystontteja on kysyntään nähden tarjolla riittävästi			
Selvitetään kaupungin yksityisomisteiset rakentamattomat rakennuspaikat, niiden lukumäärä ja sijoittuminen. Osana selvitystä tarkastellaan myös rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveron käyttöönotto.	Yksityisomisteisten tonttien tarjonta.	Tavoitteena on aktivoida yksityisen tonttiomistuksen tarjontaa markkinoilla.	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Kiinteistöverolain (654/1992) 12 a §:n mukaisten kaikkien edellytysten tulee täyttyä, jotta kaupungin yksityisomisteiset rakentamattomat rakennuspaikat voisivat olla korotetun kiinteistöveron piirissä. Tehdyn selvityksen mukaan Varkauden alueella on yht. 231 yksityisomisteista rakentamatonta rakennuspaikkaa. Näiden kohdalla ei ole kuitenkaan tarkasteltu täyttyisivätkö em. kiinteistöverolain edellytykset kaikkien osalta.			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	19 233 415	19 572 964	336 582	19 909 546	20 324 503	414 957	2,1 %
Valmistus omaan käyttöön	874 595	535 000	0	535 000	590 040	55 040	10,3 %
Toimintakulut	-23 212 176	-20 141 334	49 776	-20 091 558	-19 436 242	655 317	-3,3 %
Toimintakate	**-3 104 166**	**-33 370**	**386 358**	**352 988**	**1 478 302**	**1 125 314**	**318,8 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-6 784 915	-6 694 000	0	-6 694 000	-6 726 200	-32 200	0,5 %
Tilikauden tulos	**-9 889 081**	**-6 727 370**	**386 358**	**-6 341 012**	**-5 247 898**	**1 093 114**	**-17,2 %**

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 30.9.2024 § 51 teknisen toimialan määrärahamuutoksen 0,55 M€ (tulojen lisäykset ja menojen

vähennykset). Toimialan toimintakate toteutui n. 1,125 M€ muutettua talousarviota paremmin.

Toimintatuottoja toteutui n. 0,415 M€ talousarviota enemmän. Tiliryhmätasolla toimintatuottojen toteuma oli; myyntituotot 100,1 %, maksutuotot 65,3 %, tuet ja avustukset 103,3 % ja muut toimintatuotot 102,7 %. Toimintatuottojen lisäys kohdistui ulkoisiin myyntituottoihin (maa- ja vesialueiden vuokrat, satamatoiminta, toimitilavuokrat). Myös valmistusta omaan käyttöön toteutui hieman talousarviota enemmän.

Toimintakulut toteutuivat n. 0,655 M€ talousarviota pienempinä. Tiliryhmätasolla toimintakulujen toteuma oli; henkilöstökulut 97,4 %, palvelujen ostot 99,2 %, aineet, tarvikkeet ja tavarat 89,9 %, avustukset 94,1 % sekä muut toimintakulut 98,9 %. Suurin alitus kohdistui sähkön hankintamenoihin, jotka toteutuivat n. 0,5 M€ talousarviota pienempinä. Sähkön hankintahinta oli talousarvion valmisteluvaiheessa korkeammalla tasolla ja määrärahamuutoksella toteumaennustetta tarkennettiin vain maltillisesti. Ympäristönsuojelun v. 2023 maksuosuutta Leppävirran kunta palautti tasauslaskelmaan perustuen 25 922 €. Hoito- ja pääomavuokria palautettiin hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialalle yht. n. 0,329 M€ (netto).

Poistoihin sisältyy vanhan paloaseman tasearvon alaskirjaus 218 000 € sekä Luttilan ja Puurtilan koulujen tasearvojen arvonalentumiskirjauksia yht. 390 960 €.

Henkilöstö 31.12.	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Vakinaiset	50	52	49	- 3	-5,77%
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	9	14	6	- 8	-57,14%
Sijaiset	0				
Työllistetyt ja opp. sopimukset	7		5		
Yhteensä	**66**	**66**	**60**	**- 6**	**-9,09%**
Henkilötyövuodet 31.12. (htv 2)	**68,4**	**59,5**	**66,7**	**7,2**	**12,10%**

Vakinaisen henkilöstön määrä väheni talousarviovuoden aikana kolmella henkilöllä. Yksi henkilö siirtyi eläkkeelle ja kaksi henkilöä irtisanoutui. Vapautuneiden tehtävien hoito järjestettiin sisäisin järjestelyin.

Ta 2024 määräaikaisen henkilöstön lukumäärään sisältyivät kesäajan kesätyöntekijät ja harjoittelijat.
Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaan johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kunnan sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joiden avulla pyritään varmistumaan organisaation tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan laillisuudesta. Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä. Teknisen toimialan sisäinen valvonta sekä riskienhallinta on tapahtunut osana esimiesten jokapäiväistä työskentelyä.

2.1.7.1 Kaupunkisuunnittelu

Tilivelvolliset: tekninen johtaja Arto Lehtonen, vs. tekninen johtaja Jani Viljakainen, teknisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Talousarviovuoden suurin investointihanke Kankun kouluhanke eteni suunnitellusti ja hankkeelle saatiin rakennuslupa joulukuussa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi alkuvuoden 2024 aikana Vanhan pankkitalon ja Heinäpellonkadun ympäristön asemakaavat. Päiviönsaaren ja Kämärin alueiden Master -plan suunnitelma valmistui yhteistyössä Navitas Kehitys Oy:n kanssa ja suunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa elokuussa.

Kopolanniemen kaavoitukseen liittyvä luonto- ja maisemaselvitys valmistui joulukuussa. Kaava saataneen luonnoksena nähtäville kevään 2025 aikana.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Hertunrannan kehittäminen	Hankkeen eteneminen	Hankkeen käynnistäminen v. 2024	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Hanke käynnistyi loppuvuodesta 2024.			
Konnansalon kaavoituksen eteneminen	Kaavoituksen eteneminen	Kaava hyväksymiskäsittelyssä	Ei toteudu
Toteuma 31.12.: Kaava ei resurssien vähyydestä johtuen edennyt hyväksymiskäsittelyyn			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	17 123 181	17 221 767	50 127	17 271 894	17 739 955	468 061	2,7 %
Valmistus omaan käyttöön	304 886	160 000	0	160 000	209 048	49 048	30,7 %
Toimintakulut	-16 922 687	-13 892 213	211 835	-13 680 378	-13 130 514	549 864	-4,0 %
Toimintakate	**505 380**	**3 489 554**	**261 962**	**3 751 516**	**4 818 490**	**1 066 974**	**28,4 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-3 834 079	-3 603 000	0	-3 603 000	-3 962 156	-359 156	10,0 %
Tilikauden tulos	**-3 328 699**	**-113 446**	**261 962**	**148 516**	**856 334**	**707 818**	**476,6 %**

Toimintatuotot toteutuivat ennakoitua paremmin kohdistuen ulkoisiin myyntituottoihin (maa- ja vesialueiden vuokrat, satamatoiminta, toimitilavuokrat). Myös valmistusta omaan käyttöön toteutui arvioitua enemmän, isoimmat suunnittelukohteet olivat pelastusasema ja Kankun kouluhanke.

Hyvään tulokseen vaikutti myös toimintakulujen toteutuminen alle arvioidun. Sähkön hankintamenot toteutuivat n. 0,49 M€ alle talousarvioon varatun määrärahan.

2.1.7.2 Kaupunkitekniikka

Tilivelvolliset: kaupungininsinööri Jani Viljakainen, teknisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Ilkivallan lisääntyminen erityisesti kouluilla on lisännyt merkittävästi käyttötalousmenoja. Ilkivallan vähentämiseksi on pidetty ideointipalavereja, joiden perusteella on päätetty tehostaa kameravalvontaa sekä selvittää mahdolisuus hankkia kulkukortteja oppilaiden käyttöön. Kulkukorttien avulla pyritään ehkäisemään niiden henkilöiden liikkuminen koulujen alueilla, joilla ei sinne tule olla pääsyä.

Infran hoito- ja investointiurakka päättyy keväällä 2026. Seuraavan urakan kilpailutus on käynnistetty syksyllä 2024. Kilpailutus pyritään saamaan päätökseen kesäkuuhun 2025 mennessä.

Paikallisliikenteessä alkoi uusi sopimuskausi kesäkuussa 2024.

Joukkoliikenteen käyttäjämäärät ja kulut muuttuivat vuoteen 2023 verrattuna seuraavasti:

- Paikallisliikenne; käyttäjämäärät -11,61 %, kulut + 14,77 %
- Joroinen-Varkaus lähiliikenne; käyttäjämäärät + 2,95 %, kulut + 18,00 %
- PALI-liikenne; käyttäjämäärät -9,88 %, kulut -0,36 %
- Eläkeläiset ja koululaiset tekivät yhteensä 39.827 ilmaista matkaa. Matkojen määrä väheni 10,3 % edelliseen vuoteen verrattuna

Kuluja nostivat käyttäjämäärien ja valtion tuen vähentyminen, toisaalta asiakashintojen nostaminen kasvatti tuloja.

Pysäköinninvalvonnassa annettiin 2.710 virhemaksua, mikä on 22 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Green Corridor yhteyden rakentaminen välille Ahlströminkatu - Navitas ranta (Tyyskän louhepenger-yhteys)	Hankkeen eteneminen	Yhteys on valmis vuoden loppuun mennessä	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Yhteys on valmis ja otettu käyttöön			
Kiinnitetään huomiota turvallisuuteen ja hyvään kuntoon kaupungin omistamilla kulkuväylillä, katuverkolla, kiinteistöillä ja muilla yleisillä alueilla.	Korvattavien vahinkojen määrä	Vahinkojen määrä ei lisäänny merkittävästi	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Korvausvaatimuksia ei tullut aiempia vuosia enempää.			
Korkeatasoisen leikki- ja oleskelupuiston 2. vaiheen toteuttaminen	Hankkeen eteneminen	Puisto valmistuu vuoden loppuun mennessä	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Liikennepuisto valmistui alkusyksyn aikana ja viralliset avajaiset pidettiin 16.9.2024			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	1 920 353	2 198 597	261 360	2 459 957	2 450 339	-9 617	-0,4 %
Valmistus omaan käyttöön	566 613	375 000	0	375 000	378 434	3 434	0,9 %
Toimintakulut	-5 855 968	-5 876 027	-99 698	-5 975 725	-5 890 325	85 400	-1,4 %
Toimintakate	**-3 369 002**	**-3 302 430**	**161 661**	**-3 140 769**	**-3 061 551**	**79 217**	**-2,5 %**
Poistot ja arvonalentumiset	-2 950 836	-3 091 000	0	-3 091 000	-2 764 044	326 956	-10,6 %
Tilikauden tulos	**-6 319 837**	**-6 393 430**	**161 661**	**-6 231 769**	**-5 825 595**	**406 174**	**-6,5 %**

Tulosalueen toimintakate toteutui hieman ennakoitua paremmin.

2.1.7.3 Rakennusvalvonta

Tilivelvolliset: rakennustarkastaja Simo Ahtonen, vs. rakennustarkastaja Markus Lajunen, teknisen lautakunnan jäsenet

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Lakimuutokseen valmistautuminen aloitettiin vuoden viimeisellä neljänneksellä. Epäselvyyttä asiaan toi lakiin tehty muutos, joka hyväksyttiin vasta 19.12.2024 tullen voimaan samaan aikaan muutettavan lain kanssa.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Keski-Savon kuntien yhteisen ra-kennus-valvontayksikön suunnittelu	Hankkeen eteneminen	Yhteinen yksikkö valmis vuoden 2024 lopussa siten, että uuden yk-sikön toiminta voi alkaa vuoden 2025 alusta.	Ei toteudu
Toteuma 31.12.: Keski-Savon rakennusvalvontayksikön suunnittelu on siirretty Pieksämäen kaupungin vastuulle alkuvuodesta 2024. Suunnittelutyö on kilpailutettu Pieksämäen toimesta loppuvuonna 2024. Yhteinen yksikkö ei siten ehdi aloittaa alkuvuodesta 2025.			

Valmistautuminen kokonaisvaltaisesti 1.1.2025 voimaantulevan rakentamislain mukanaan tuomiin muutoksiin mukaan lukien uusi rakennusjärjestys ja taksa.	Neljännesvuosittainen aikataulu tarvittavista toimista	Vuoden 2024 lopussa valmius uuden lain mukaiseen toimintaan on olemassa.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Rakentamislakiin tehtiin muutoksia vielä 19.12.2024 ja ne tulivat voimaan yhtäaikaa 1.1.2025. Valmiudet uuden lain mukaisiin prosesseihin on saavutettu vuoden vaihteeseen.			

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024 +muutos	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Toimintatuotot	189 882	152 600	25 095	177 695	134 208	-43 487	-24,5 %
Valmistus omaan käyttöön	3 096	0	0	0	2 557	2 557	0,0 %
Toimintakulut	-433 521	-373 094	-62 361	-435 455	-415 403	20 052	-4,6 %
Toimintakate	**-240 544**	**-220 494**	**-37 266**	**-257 760**	**-278 637**	**-20 878**	**8,1 %**
Tilikauden tulos	**-240 544**	**-220 494**	**-37 266**	**-257 760**	**-278 637**	**-20 878**	**8,1 %**

Toimintakate toteutui hieman talousarviota heikommin. Rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksutuloja toteutui vain 58 % arvioidusta.

2.2 TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

2.2.1 Tuloslaskelman toteutumisvertailu

Ulkoiset ja sisäiset erät, €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Poikkeama %	Tot. %
Toimintatuotot	**27 542 254**	**220 000**	**27 762 254**	**28 708 547**	**946 293**	**3,4 %**	**103,4 %**
Myyntituotot	7 548 898	220 000	7 768 898	7 897 045	128 147	1,6 %	101,6 %
Maksutuotot	959 360	0	959 360	875 226	-84 134	-8,8 %	91,2 %
Tuet ja avustukset	1 880 239	0	1 880 239	2 581 425	701 186	37,3 %	137,3 %
Muut toimintatuotot	17 153 757	0	17 153 757	17 354 852	201 095	1,2 %	101,2 %
Valmistus omaan käyttöön	**535 000**	**0**	**535 000**	**590 040**	**55 040**	**10,3 %**	**110,3 %**
Toimintakulut	**-77 384 009**	**443 000**	**-76 941 009**	**-74 317 251**	**2 623 758**	**-3,4 %**	**96,6 %**
Henkilöstökulut	-32 298 338	91 566	-32 206 772	-31 280 230	926 542	-2,9 %	97,1 %
Eläkekulut	-5 647 792	15 664	-5 632 128	-5 684 196	-52 067	0,9 %	100,9 %
Muut henkilösivukulut	-760 910	2 150	-758 760	-713 809	44 951	-5,9 %	94,1 %
Palvelujen ostot	-25 162 609	21 434	-25 141 175	-24 578 769	562 406	-2,2 %	97,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tav.	-5 878 977	260 000	-5 618 977	-5 237 019	381 958	-6,8 %	93,2 %
Avustukset	-3 108 600	0	-3 108 600	-2 934 620	173 980	-5,6 %	94,4 %
Muut toimintakulut	-10 935 485	70 000	-10 865 485	-10 286 613	578 872	-5,3 %	94,7 %
Toimintakate	**-49 306 755**	**663 000**	**-48 643 755**	**-45 018 664**	**3 625 091**	**-7,5 %**	**92,5 %**
Verotulot	**46 815 000**	**1 334 000**	**48 149 000**	**48 580 594**	**431 594**	**0,9 %**	**100,9 %**
Valtionosuudet	**3 918 011**	**-184 695**	**3 733 316**	**3 720 276**	**-13 040**	**-0,3 %**	**99,7 %**
Rahoitustuotot ja -kulut	**2 635 000**	**-1 909 000**	**726 000**	**507 324**	**-218 676**	**-30,1 %**	**69,9 %**
Korkotuotot	1 150 000	0	1 150 000	1 340 085	190 085	16,5 %	116,5 %
Muut rahoitustuotot	3 025 000	-1 909 000	1 116 000	1 338 864	222 864	20,0 %	120,0 %
Korkokulut	-1 500 000	0	-1 500 000	-2 142 549	-642 549	42,8 %	142,8 %
Muut rahoituskulut	-40 000	0	-40 000	-29 076	10 924	-27,3 %	72,7 %
Vuosikate	**4 061 256**	**-96 695**	**3 964 561**	**7 789 529**	**3 824 968**	**96,5 %**	**196,5 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-7 524 494**	**0**	**-7 524 494**	**-7 496 944**	**27 550**	**-0,4 %**	**99,6 %**
Suunnitelman muk. poistot	-7 306 494	0	-7 306 494	-6 887 984	418 510	-5,7 %	94,3 %
Arvonalentumiset	-218 000	0	-218 000	-608 960	-390 960	179,3 %	279,3 %
Tilikauden tulos	**-3 463 238**	**-96 695**	**-3 559 933**	**292 585**	**3 852 518**	**-108,2 %**	**-8,2 %**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-3 463 238**	**-96 695**	**-3 559 933**	**292 585**	**3 852 518**	**-108,2 %**	**-8,2 %**

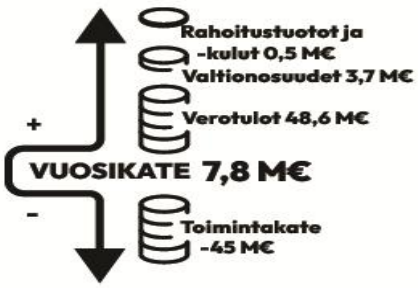

Vuosi 2024 toteutui taloudellisesti erittäin hyvin. Merkittävimpiä yksittäisiä tuloeriä olivat maahanmuuttotyö n. 750.000 €, työllisyysaluevalmistelun ennakoitua alemmat kustannukset sekä Työ- ja Elinkeinoministeriältä saatu 234 000 €. Sähkökulut olivat n. 500.000 € ennakoitua pienemmät ja kustannukset muutoinkin alenivat kautta linjan.

Verotulot kasvoivat ennakoitua paremmin, muutos alkuperäiseen talousarvioon oli 1 776 000 €. Osinkotuotot tytäryhteisöistä jäivät oletettua alhaisemmaksi. Varkauden Aluelämpö Oy on tehnyt osingonmaksupäätökset vuosilta 2023 ja 2024. Niiden maksu tapahtuu vuoden 2025 aikana, jos yhtiön talous kehittyy suunnitellusti.

Luttilan ja Puurtilan koulujen tasearvoa alennettiin n. 400.000 €. Tällä varauduttiin siihen, että molemmat koulut puretaan Kankun koulun valmistuttua.

Tuloslaskelman toteutumisvertailu sitovuustasolla

	Sito-vuus* N B	Määrärahat					
		Alkuperäinen TA2024	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama %
KÄYTTÖTALOUSOSA TOIMIALAKOHTAINEN TOIMINTAKATE							
Yleishallinto							
Keskusvaalilautakunta	N	-82 744	0	-82 744	-47 339	35 405	-42,8
Kaupunginvaltuusto	N	-125 827	0	-125 827	-112 818	13 009	-10,3
Tarkastuslautakunta	N	240	0	240	0	-240	-100,0
Kaupunginhallitus	N	-4 482 607	0	-4 482 607	-4 287 652	194 955	-4,3
Konsernihallinto	N	-3 075 461	400 882	-2 674 579	-1 916 340	758 238	-28,3
Keski-Savon työll.alueen valmistelu	N	-131 500	0	-131 500	170 949	302 448	-230,0
Hyvinvointi ja kasvatus	N	-41 375 486	-124 240	-41 499 726	-40 303 765	1 195 960	-2,9
Tekninen toimiala	N	-33 370	386 358	352 988	1 478 302	1 125 314	318,8
TOIMINTAKATE		**-49 306 755**	**663 000**	**-48 643 755**	**-45 018 664**	**3 625 091**	**-7,5**
TULOSLASKELMAOSA							
Verotulo	B	46 815 000	1 334 000	48 149 000	48 580 594	431 594	0,9
Valtionosuudet	B	3 918 011	-184 695	3 733 316	3 720 276	-13 040	-0,3
Korkotulot	B	1 150 000	0	1 150 000	1 340 085	190 085	16,5
Muut rahoitustulot	B	3 025 000	-1 909 000	1 116 000	1 338 864	222 864	20,0
Korkomenot	B	-1 500 000	0	-1 500 000	-2 142 549	-642 549	42,8
Muut rahoitusmenot	B	-40 000	0	-40 000	-29 076	10 924	-27,3
INVESTOINTIOSA							
Maa- vesialueet	N	0		0	-35 705	-35 705	
Rakennukset	N	-5 260 000	694 000	-4 566 000	-4 064 557	501 443	-11,0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	N	-2 595 000	259 000	-2 336 000	-1 966 273	369 727	-15,8
Aineettomat hyödykkeet	N	-125 000	0	-125 000	-91 929	33 071	-26,5
Tietokoneohjelmistot	N	-190 000	-23 000	-213 000	-106 520	106 480	-50,0
Osakkeet ja osuudet	N	-100 000	0	-100 000	21 500	121 500	-121,5
Koneet ja kalusto							
Konsernipalvelut	N	-70 000	0	-70 000	-69 638	362	-0,5
Kasvun ja oppimisen lautakunta	N	-80 440	0	-80 440	-60 684	19 756	-24,6
Hyvinvoinnin edistämisen lauta-kunta		-110 000	0	-110 000	-107 986	2 014	-1,8
RAHOITUSOSA							
Rahoituksen rahavirta	N	5 245 403	0	5 245 403	-1 496 267	-6 741 670	-128,5

*) B=bruttomääräraha/-tuloarvio, N= sitovuus nettomäärärahat/-tuloarviot

2.2.2 Rahoituslaskelman toteutumisvertailu

	Alkuperäinen TA2024	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Poikk-%	Tot-%
TOIMINNAN RAHAVIRTA							
Vuosikate	4 061 256	-96 695	3 964 561	7 789 529	3 824 968	96,5%	196,5%
Tulorahoituksen korjauserät	-250 000	0	-250 000	-534 722	-284 722	-113,9%	213,9%
	3 811 256	**-96 695**	**3 714 561**	**7 254 807**	**3 540 246**	**95,3%**	**195,3%**
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA							
Investointimenot	-9 025 440	1 013 400	-8 012 040	-6 707 736	1 304 304	16,3%	83,7%
Rahoitusosuudet investointimenoihin	295 000	-83 400	211 600	133 426	-78 174	36,9%	63,1%
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	450 000	0	450 000	119 327	-330 673	-73,5%	26,5%
	-8 280 440	**930 000**	**-7 350 440**	**-6 454 984**	**895 457**	**12,2%**	**87,8%**
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	**-4 469 184**	**833 305**	**-3 635 879**	**799 823**	**4 435 702**	**122,0%**	**-22,0%**
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
Antolainasaamisten muutokset							
Antolainasaamisten lisäys	-4 400 000	0	-4 400 000	-5 935 150	-1 535 150	34,9%	134,9%
Antolainasaamisten vähennys	1 125 403	0	1 125 403	804 527	-320 876	-28,5%	71,5%
	-3 274 597	**0**	**-3 274 597**	**-5 130 623**	**-1 856 026**	**56,7%**	**156,7%**
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000 000	0	30 000 000	14 400 000	-15 600 000	-52,0%	48,0%
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-18 980 000	0	-18 980 000	-19 723 860	-743 860	3,9%	103,9%
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 500 000	0	-2 500 000	6 800 000	9 300 000		
	8 520 000	**0**	**8 520 000**	**1 476 140**	**-7 043 860**	**-82,7%**	**17,3%**
Oman pääoman muutokset							
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	200	200		
Saamisten muutos	0	0	0	3 302 684	3 302 684		
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	-1 144 667	-1 144 667		
	0	**0**	**0**	**2 158 216**	**2 158 216**		
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	**5 245 403**	**0**	**5 245 403**	**-1 496 267**	**-6 741 670**	**-128,5%**	**-28,5%**
RAHAVAROJEN MUUTOS	**776 219**	**833 305**	**1 609 524**	**-696 444**	**-2 305 968**	**143,3%**	**-43,3%**
RAHAVARAT 31. 12.	**4 124 368**						
1. 1.	**4 820 812**			**-696 444**			

2.2.3 Investointien toteutumisvertailu

Koko kaupunki

	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024	Toteutuma	Tot. %	Poikkeama	TP2023
VARKAUS							
Menot	-9 025 440	1 013 400	-8 012 040	-6 707 736	84 %	1 304 304	-10 123 034
Tulot	495 000	-83 400	411 600	225 944	55 %	-185 656	338 660
Netto	-8 530 440	930 000	-7 600 440	-6 481 792	85 %	1 118 648	-9 784 374

Taseryhmittäin

	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024	Toteutuma	Tot. %	Poikkeama	TP2023
Rakennukset							
Menot	-5 380 000	777 400	-4 602 600	-4 104 557	89 %	498 043	-7 105 608
Tulot	120 000	-83 400	36 600	40 000	109 %	3 400	149 400
Netto	-5 260 000	694 000	-4 566 000	-4 064 557	89 %	501 443	-6 956 208
Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Menot	-2 770 000	259 000	-2 511 000	-2 059 699	82 %	451 301	-1 974 340
Tulot	175 000	0	175 000	93 426	53 %	-81 574	47 400
Netto	-2 595 000	259 000	-2 336 000	-1 966 273	84 %	369 727	-1 926 940
Tietokoneohjelmistot							
Menot	-190 000	-23 000	-213 000	-106 520	50 %	106 480	-184 947
Netto	-190 000	-23 000	-213 000	-106 520	50 %	106 480	-184 947
Aineettomat oikeudet							
Menot	-125 000	0	-125 000	-91 929	74 %	33 071	-104 845
Netto	-125 000	0	-125 000	-91 929	74 %	33 071	-104 845
Maa- ja vesialueet							
Menot	-200 000	0	-200 000	-44 224	22 %	155 777	-46 061
Tulot	200 000	0	200 000	8 518	4 %	-191 482	111 260
Netto	0	0	0	-35 705	2 %	-35 705	65 200
Osakkeet ja osuudet							
Menot	-100 000	0	-100 000	-62 500	63 %	37 500	-187 500
Tulot	0	0	0	84 000	0 %	84 000	0
Netto	-100 000	0	-100 000	21 500	-22 %	121 500	-187 500
Koneet ja kalusto							
Menot	-260 440	0	-260 440	-238 308	92 %	22 132	-459 953
Tulot	0	0	0	0	0 %	0	30 600
Netto	-260 440	0	-260 440	-238 308	92 %	22 132	-429 353
Muut pitkävaikutteiset menot							
Menot	0	0	0	0	0 %	0	-59 780
Netto	0	0	0	0	0 %	0	-59 780

	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024	Toteutuma	Tot. %	Poikkeama	TP2023
Rakennukset							
Kaupungintalo							
Menot	-80 000	-70 000	-150 000	-127 098	85 %	22 902	
Netto	-80 000	-70 000	-150 000	-127 098	85 %	22 902	
Käpykankaan palvelukeskus							
Menot							-11 949
Netto							-11 949
Päiviönsaaren päiväkoti							
Menot	-30 000		-30 000	-29 625	99 %	375	-34 064
Netto	-30 000		-30 000	-29 625	99 %	375	-34 064
Repokankaan päiväkoti							
Menot							-25 398
Netto							-25 398
Könönpellon koulu							
Menot	-450 000	100 000	-350 000	-370 659	106 %	-20 659	-104 111
Tulot	120 000	-120 000					
Netto	-330 000	-20 000	-350 000	-370 659	106 %	-20 659	-104 111
Repokankaan koulu							
Menot							-364 820
Netto							-364 820
Waltterin koulu B-osa							
Menot							-176 818
Netto							-176 818
Kankun koulu							
Menot	-350 000		-350 000	-351 204	100 %	-1 204	-77 525
Netto	-350 000		-350 000	-351 204	100 %	-1 204	-77 525
Jäähalli/kilpailuhalli							
Menot	-40 000		-40 000	-40 189	100 %	-189	
Netto	-40 000		-40 000	-40 189	100 %	-189	
Uimahalli							
Menot	-100 000		-100 000	-96 715	97 %	3 285	-113 853
Netto	-100 000		-100 000	-96 715	97 %	3 285	-113 853
Liikuntatalo, Varkaus							
Menot							-18 395
Netto							-18 395
Kisapuiston katsomoraken-nus							
Menot							-49 686
Netto							-49 686
Pelastuslaitos, Varkaus							
Menot							124 556
Netto							124 556
Oikeustalo							
Menot							-133 627
Netto							-133 627
Entinen Tehtaan koulu							
Menot		-105 600	-105 600	-105 426	100 %	174	-1 106 421
Tulot		36 600	36 600	40 000	109 %	3 400	149 400
Netto		-69 000	-69 000	-65 426	95 %	3 574	-957 021
Mekaanisen Musiikin Museo							
Menot							-11 509
Netto							-11 509
Ennalta arvaam.korj.							
Menot	-200 000	50 000	-150 000			150 000	
Netto	-200 000	50 000	-150 000			150 000	
Pelastusasema							
Menot	-4 050 000	763 000	-3 287 000	-2 929 048	89 %	357 952	-5 001 988
Netto	-4 050 000	763 000	-3 287 000	-2 929 048	89 %	357 952	-5 001 988
Kuvaus	Hanke toteutui ennakoitua edullisemmin (hankeselvitys kh 25.11.2024 § 251)						
Kangaslammin paloase							
Menot	-80 000	40 000	-40 000	-54 593	136 %	-14 593	
Netto	-80 000	40 000	-40 000	-54 593	136 %	-14 593	

	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024	Toteutuma	TOT-%	Poikkeama	TP2023
Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Kisap.urh.alueen aitaaminen							
Menot	-25 000		-25 000			25 000	
Netto	-25 000		-25 000			25 000	
Kisapuiston kenttä							
Menot	-15 000		-15 000	-9 893	66 %	5 107	
Netto	-15 000		-15 000	-9 893	66 %	5 107	
Ladut ja kuntopolut							
Menot	-20 000		-20 000			20 000	
Tulot							17 400
Netto	-20 000		-20 000			20 000	17 400
Kuvaus	Seudullinen KäPy-hanke ei toteutunut vuoden 2024 aikana.						
Kämärin jääurheilukeskus							
Menot	-20 000		-20 000	-24 327	122 %	-4 327	-165 589
Tulot							30 000
Netto	-20 000		-20 000	-24 327	122 %	-4 327	-135 589
Katujen rakentaminen							
Menot	-500 000	-30 000	-530 000	-425 567	80 %	104 433	-70 474
Netto	-500 000	-30 000	-530 000	-425 567	80 %	104 433	-70 474
Kuvaus	Suunnitellut hankkeet toteutuivat ennakoitua edullisemmin						
Katujen perusparannus							
Menot	-530 000	289 000	-241 000	-224 005	93 %	16 995	-744 748
Netto	-530 000	289 000	-241 000	-224 005	93 %	16 995	-744 748
Kuvaus	Käpykankaan asuntokatujen saneeraus jätettiin toteuttamatta tela 27.2.2024 § 50						
Katujen suunnittelu							
Menot	-30 000		-30 000	-42 391	141 %	-12 391	-59 689
Netto	-30 000		-30 000	-42 391	141 %	-12 391	-59 689
Uusintapäällysteet							
Menot	-400 000		-400 000	-432 624	108 %	-32 624	-300 740
Netto	-400 000		-400 000	-432 624	108 %	-32 624	-300 740
Liikennevalot							
Menot	-170 000		-170 000	-47 124	28 %	122 876	-28 431
Netto	-170 000		-170 000	-47 124	28 %	122 876	-28 431
Kuvaus	Liikennevalojen saneeraushankkeen kustannukset painottuvat vuodelle 2025						
Maastomittaukset							
Menot	-10 000		-10 000			10 000	-4 480
Netto	-10 000		-10 000			10 000	-4 480
Keskustan kehittäminen							
Menot	-30 000		-30 000			30 000	
Netto	-30 000		-30 000			30 000	
Kuvaus	Master Plan hankkeita ei käynnistynyt						
Puistot ja leikkipaikat							
Menot	-410 000		-410 000	-378 133	92 %	31 867	-385 556
Netto	-410 000		-410 000	-378 133	92 %	31 867	-385 556
Vattuvuori							
Menot	-60 000		-60 000	-98 011	163 %	-38 011	
Netto	-60 000		-60 000	-98 011	163 %	-38 011	
Kuvaus	Vattuvuoren kahvion rakentaminen alkoi lokakuussa 2024. Kävi ilmi, että Vattuvuoren kahviohanke tulee ylittämään talousarviossa varatun määrärahan. Asiasta keskusteltiin hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan kokouksissa 30.10. ja 20.11.2024. Jotta taseryhmän kiinteät ja rakenteet laitteet kokonaisuutta ei ylitetty, päätettiin jättää toteuttamatta Kisapuiston urheilualueen ajoneuvoporttien uusintainvestointi. Näillä toimenpiteillä pysyttiin taseryhmän sisällä talousarviossa.						
Venesatamien peruskorjaus							
Menot	-40 000		-40 000	-32 525	81 %	7 475	-34 376
Netto	-40 000		-40 000	-32 525	81 %	7 475	-34 376
Green Corridor							
Menot	-400 000		-400 000	-271 387	68 %	128 613	-55 773
Tulot	175 000		175 000	93 426	53 %	-81 574	
Netto	-225 000		-225 000	-177 961	79 %	47 039	-55 773
Kuvaus	Tyyskän pengeryhteys toteutui ennakoitua edullisemmin						

Liikenneturvallisuustyöt							
Menot	-30 000		-30 000	-34 721	116 %	-4 721	-26 192
Netto	-30 000		-30 000	-34 721	116 %	-4 721	-26 192
Katuvalaistus							
Menot	-30 000		-30 000	-38 991	130 %	-8 991	-29 793
Netto	-30 000		-30 000	-38 991	130 %	-8 991	-29 793
Satamien kehittäminen							
Menot	-50 000		-50 000			50 000	-68 499
Netto	-50 000		-50 000			50 000	-68 499
Kuvaus	Kustannusjakoneuvottelut radan käyttäjien kanssa ovat vielä kesken, joten investointeja siirrettiin eteenpäin						

	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024	Toteutuma	TOT-%	Poikkeama	TP2023
Aineettomat oikeudet							
Valokuituverkot							
Menot	-125 000		-125 000	-91 929	74 %	33 071	-104 845
Netto	-125 000		-125 000	-91 929	74 %	33 071	-104 845

	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024	Toteutuma	TOT-%	Poikkeama	TP2023
Tietokoneohjelmistot							
ICT-tekniikka							
Menot	-30 000		-30 000	-26 060	87 %	3 940	-27 959
Netto	-30 000		-30 000	-26 060	87 %	3 940	-27 959
ICT-lisenssit							
Menot	-15 000		-15 000	-1 689	11 %	13 311	-26 088
Netto	-15 000		-15 000	-1 689	11 %	13 311	-26 088
Sähköinen asiointi							
Menot	-50 000		-50 000	-5 691	11 %	44 309	-27 688
Netto	-50 000		-50 000	-5 691	11 %	44 309	-27 688
Viestintäkanavien uusiminen							
Menot	-25 000		-25 000	-17 328	69 %	7 673	-23 981
Netto	-25 000		-25 000	-17 328	69 %	7 673	-23 981
Tiedolla joht.-ohjel							
Menot	-30 000		-30 000			30 000	
Netto	-30 000		-30 000			30 000	
Seutuvalvomo pilvipa							
Menot		-23 000	-23 000	-22 702	99 %	299	-79 231
Netto		-23 000	-23 000	-22 702	99 %	299	-79 231
Katu-viheraluesovell							
Menot	-40 000		-40 000	-33 050	83 %	6 950	
Netto	-40 000		-40 000	-33 050	83 %	6 950	

	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024	Toteutuma	TOT-%	Poikkeama	TP2023
Maa- ja vesialueet							
Maa-alueet							
Menot	-150 000		-150 000	-25 760	17 %	124 240	-32 891
Tulot	200 000		200 000	8 518	4 %	-191 482	111 260
Netto	50 000		50 000	-17 242	-34 %	-67 242	78 370
Teollisuustonttien jalostaminen							
Menot	-50 000		-50 000	-18 464	37 %	31 537	-13 170
Netto	-50 000		-50 000	-18 464	37 %	31 537	-13 170
Kuvaus	Yksityistien siirto teollisuustontilta, työn loppuunsaattaminen						

	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024	Toteutuma	TOT-%	Poikkeama	TP2023
Osakkeet ja osuudet							
Osakkeet ja osuudet							
Menot	-100 000		-100 000	-62 500	63 %	37 500	-187 500
Tulot				84 000		84 000	
Netto	-100 000		-100 000	21 500	-22 %	121 500	-187 500

	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024	Toteutuma	TOT-%	Poikkeama	TP2023
Koneet ja kalusto							
Oppimisympäristön ICT-laitteet							
Menot	-70 000		-70 000	-69 638	99 %	362	-66 471
Netto	-70 000		-70 000	-69 638	99 %	362	-66 471
Teknisen toimen hallinto/laitt							
Menot							-36 370
Netto							-36 370
perusop. opp.ym.uusim ja kalus							
Menot	-69 420		-69 420	-60 684	87 %	8 736	-86 318
Netto	-69 420		-69 420	-60 684	87 %	8 736	-86 318
Varhaiskasvatuksen kalusto-hank							
Menot	-11 020		-11 020			11 020	-28 015
Netto	-11 020		-11 020			11 020	-28 015
Liikuntapaikkojen koneet ja ka							
Menot	-40 000		-40 000	-38 534	96 %	1 466	-25 866
Netto	-40 000		-40 000	-38 534	96 %	1 466	-25 866
Museon kalustohankinnat							
Menot	-36 000		-36 000	-36 000	100 %	0	-193 645
Tulot							30 600
Netto	-36 000		-36 000	-36 000	100 %	0	-163 045
Kirjaston kalustohankinnat							
Menot	-20 000		-20 000	-19 539	98 %	461	-9 869
Netto	-20 000		-20 000	-19 539	98 %	461	-9 869
Soisalo-opiston kalustohankinn							
Menot	-14 000		-14 000	-13 913	99 %	87	-13 399
Netto	-14 000		-14 000	-13 913	99 %	87	-13 399

	Alkuperäinen TA2024	TA-muutos	TA2024	Toteutuma	TOT-%	Poikkeama	TP2023
Muut pitkävaikutteiset menot							
Moottoriurheilukeskus							
Menot							-59 780
Netto							-59 780

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 TULOSLASKELMA

	2024	2023
Toimintatuotot	**16 769 239,97**	**16 732 680,94**
Myyntituotot	2 638 350,50	2 438 901,38
Maksutuotot	859 899,46	952 777,63
Tuet ja avustukset	2 581 424,54	2 473 660,68
Muut toimintatuotot	10 689 565,47	10 867 341,25
Valmistus omaan käyttöön	**590 039,92**	**874 595,05**
Toimintakulut	**-62 377 944,00**	**-66 226 275,34**
Henkilöstökulut	-31 280 229,72	-30 766 252,20
Palkat ja palkkiot	-24 882 225,59	-24 419 994,76
Henkilösivukulut	-6 398 004,13	-6 346 257,44
Eläkekulut	-5 684 195,61	-5 431 094,69
Muut henkilösivukulut	-713 808,52	-915 162,75
Palvelujen ostot	-19 142 032,52	-21 866 891,22
Aineet, tarvikkeet ja tav.	-5 236 545,74	-5 881 438,52
Avustukset	-2 934 619,91	-3 097 518,34
Muut toimintakulut	-3 784 516,11	-4 614 175,06
Toimintakate	**-45 018 664,11**	**-48 618 999,35**
Verotulot	**48 580 593,89**	**47 562 612,14**
Valtionosuudet	**3 720 276,00**	**7 495 709,00**
Rahoitustuotot ja -kulut	**507 323,52**	**1 871 596,03**
Korkotuotot	1 340 084,99	1 139 295,56
Muut rahoitustuotot	1 338 863,65	2 471 866,82
Korkokulut	-2 142 548,81	-1 693 831,19
Muut rahoituskulut	-29 076,31	-45 735,16
Vuosikate	**7 789 529,30**	**8 310 917,82**
Poistot ja arvonalentumiset	**-7 496 943,85**	**-7 632 306,61**
Suunnitelman muk. poistot	-6 887 983,52	-6 910 783,54
Arvonalentumiset	-608 960,33	-721 523,07
Tilikauden tulos	**292 585,45**	**678 611,21**
Varausten muutos	0,00	-650 000,00
Varausten lisäys (-)	0,00	-650 000,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**292 585,45**	**28 611,21**

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	27,1	25,6
Vuosikate/Poistot, %	103,9	108,9
Vuosikate euroa/asukas	396	421
Asukasmäärä	19656	19727

3.2 RAHOITUSLASKELMA

		2024		2023
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Vuosikate	7 789 529		8 310 918	
Tulorahoituksen korjauserät	-534 722	7 254 807	3 106 588	11 417 506
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-6 707 736		-10 123 034	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	133 426		227 400	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	119 327	-6 454 984	240 524	-9 655 110
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		**799 823**		**1 762 396**
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainojen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-5 935 150		-75 985	
Antolainasaamisten vähennys	804 527	-5 130 623	2 513 331	2 437 346
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 400 000		5 000 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-19 723 860		-10 641 916	
Lyhytaikaisten lainojen muuutokset	6 800 000	1 476 140	-500 000	-6 141 916
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	200		-177 259	
Saamisten muutos	3 302 684		5 699 012	
Korottomien velkojen muutos	-1 144 667	2 158 216	-10 074 884	-4 553 131
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		**-1 496 267**		**-8 257 701**
RAHAVAROJEN MUUTOS		**-696 444**		**-6 495 305**
RAHAVARAT 31. 12.	**4 124 368**		**4 820 812**	
1. 1.	**4 820 812**	**-696 444**	**11 316 117**	**-6 495 305**

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	**2024**	**2023**
Toiminnan ja investointen rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-6 933	-15 471
Investointien tulorahoitus, %	118,5	84,0
Laskennallinen lainanhoitokate	0,6	0,7
Lainanhoitokate	0,6	0,7
Kassan riittävyys, pv	16	20
Asukasmäärä	19 656	19 727

3.3 TASE 31.12.2024

VASTAAVAA	2024	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	107 825,81	191 576,80
Aineettomat oikeudet	107 825,81	176 052,80
M uut pitkävaikutteiset menot	0,00	15 524,00
Aineelliset hyyödykkeeet	104 405 495,15	105 315 395,92
Maa- ja vesialueet	28 497 028,88	28 461 323,78
Rakennukset	59 542 127,48	53 695 021,40
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 350 112,90	15 441 964,88
Koneet ja kalusto	1 145 734,25	1 298 480,68
Muut aineelliset hyödykkeet	66 735,24	66 735,24
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	803 756,40	6 351 869,94
Sijoitukset	119 124 899,75	114 015 776,46
Osakkeet ja osuudet	42 064 155,88	42 085 655,88
Muut lainasaamiset	76 916 964,62	71 804 431,33
M uut saamiset	143 779,25	125 689,25
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	**223 638 220,71**	**219 522 749,18**
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset	2 672 010,13	5 974 693,72
Lyhytaikaiset saamiset	2 672 010,13	5 974 693,72
Myyntisaamiset	1 365 575,66	2 858 484,56
Muut saamiset	1 004 516,33	2 234 966,96
Siirtosaamiset	301 918,14	881 242,20
Rahat ja pankkisaamiset	4 124 367,64	4 820 811,72
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	**6 796 377,77**	**10 795 505,44**
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**230 434 598,48**	**230 318 254,62**

VASTATTAVAA	2024	2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	91 176 004,01	91 176 004,01
Edell. tilikauden yli-/alijäämä	16 856 931,31	16 828 320,10
Tilikauden yli-/alijäämä	292 585,45	28 611,21
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	**108 325 520,77**	**108 032 935,32**
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Vapaaehtoiset varaukset	650 000,00	650 000,00
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ	**650 000,00**	**650 000,00**
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevastuuvaraus	971 100,00	784 734,36
Muut pakolliset varaukset	2 645 720,11	3 340 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	**3616820**	**4124734**
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	40 307,65	40 107,65
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	**40 307,65**	**40 107,65**
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen	63 083 967,56	64 734 216,52
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	63 083 967,56	64 734 216,52
Lyhytaikainen	54 717 982,39	52 736 260,77
Joukkovelkakirjalainat	24 000 000,00	15 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 805 804,50	19 479 415,58
Lainat muilta luotonanatajilta	7 300 000,00	9 000 000,00
Lyhytaikaiset ostovelat	2 201 218,23	2 908 990,36
Muut velat	536 823,51	519 067,17
Siirtovelat	4 874 136,15	5 328 787,66
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	**117 801 949,95**	**117 470 477,29**
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**230 434 598,48**	**230 318 254,62**

TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	**47,30**	**47,20**
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	**170,60**	**163,60**
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	**17 150,00**	**16 857,00**
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	**872,00**	**855,00**
Lainakanta 31.12., 1000 €	**110 190,00**	**108 714,00**
Lainakanta 31.12., €/asukas	**5 606,00**	**5 511,00**
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	**164 619,00**	**169 363,00**
Lainat ja vuokravastuut 31.12., €/asukas	**8 375,00**	**8 585,00**
Lainasaamiset, 1000 €	**76 917,00**	**71 804,00**
Asukasmäärä	**19 656,00**	**19 727,00**

3.4 KONSERNIN TULOSLASKELMA

	2024	2023
Toimintatuotot	57 722 075,51	57 214 267,69
Toimintakulut	-113 283 729,77	-114 647 039,78
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	765 490,98	1 102 835,86
TOIMINTAKATE	**-54 796 163,28**	**-56 329 936,23**
Verotulot	47 473 580,59	46 767 957,18
Valtionosuudet	26 469 972,11	29 245 641,87
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	827 148,08	569 928,81
Muut rahoitustuotot	1 295 425,17	1 266 334,20
Korkokulut	-4 236 810,10	-3 861 802,22
Muut rahoituskulut	-164 558,66	-143 036,90
Rahoitustuotot ja -kulut	**-2 278 795,51**	**-2 168 576,12**
VUOSIKATE	**16 868 593,91**	**17 515 086,70**
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-18 236 425,28	-18 257 454,95
Arvonalentumiset	-608 960,33	-814 934,37
Poistot ja arvonalentumiset	**-18 845 385,61**	**-19 072 389,32**
Satunnaiset erät		
Satunnaiset erät	**30 013,23**	**0**
TILIKAUDEN TULOS	**-1 946 778,48**	**-1 557 302,62**
Tilinpäätössiirrot	26 661,20	5 728,90
Tilikauden verot	-33 727,78	-2 602,88
Laskennalliset verot	-45 131,56	-6 731,21
Vähemmistön osuus tilkauden tuloksesta	263 998,88	418 306,42
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	**-1 734 977,73**	**-1 142 601,39**

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	**2024**	**2023**
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	51	49,9
Vuosikate/Poistot, %	90	92
Vuosikate euroa/asukas	858	888
Asukasmäärä	19 656	19 727

3.5 KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	16 868 593,91	17 515 086,70
Satunnaiset erät	30 013,23	0
Tilikauden verot	-33 727,78	-2 602,88
Tulorahoituksen korjauserät	-546 260,80	-454 138,51
	16 318 618,56	**17 058 345,31**
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-12 732 088,20	-16 281 424,74
Rahoitusosuudet investointimenoihin	400 079,37	227 400
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	-634 817,62	3 595 464,42
	-12 966 826,46	**-12 458 560,32**
Toiminnan ja investointien rahavirta	**3 351 792,11**	**4 599 784,99**
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-565 322	-322 039
Antolainasaamisten vähennykset	591 694,94	61 684,27
	26 372,94	**-260 354,73**
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 040 083,09	9 699 923,88
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 640 601,77	-17 759 095,23
Lyhytaikaisten lainojen muutos	9 578 801,55	-5 986 118,21
	-3 021 717,13	**-14 045 289,56**
Oman pääoman muutokset	**-509 415,49**	**-755 671,60**
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	24 011,05	-172 886,75
Vaihto-omaisuuden muutos	131 891,56	18 044,81
Saamisten muutos	1 030 764,19	8 717 213,04
Korottomien velkojen muutos	-1 981 418,28	-11 111 853,92
	-794 751,48	**-2 549 482,82**
Rahoituksen rahavirta	**-4 299 511,15**	**-17 610 798,70**
Rahavarojen muutos	**-947 719,04**	**-13 011 013,71**
Rahavarat 31.12.	14 298 317,44	15 246 036,49
Rahavarat 1.1.	15 246 036,49	28 257 050,20
Rahavarojen muutos	**-947 719,05**	-13 011 013,71

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut:	**2024**	**2023**
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-32 942	-40 034
Investointien tulorahoitus, %	136,8	109,1
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	0,8
Kassan riittävyys, pv	33	36
Asukasmäärä	19 656	19 727

3.6 KONSERNITASE 31.12.2024

VASTAAVAA

	2024	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	656 785,92	807 709,97
Muut pitkävaikutteiset menot	290 517,96	326 016,44
Aineettomat hyödykkeet	**947 303,88**	**1 133 726,41**
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	33 853 167,08	33 814 678,98
Rakennukset	175 480 541,62	174 541 994,53
Kiinteät rakenteet ja laitteet	48 465 655,71	52 431 628,82
Koneet ja kalusto	6 661 924,55	7 686 849,10
Muut aineelliset hyödykkeet	6 262 342,11	6 590 059,51
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 751 190,61	6 731 733,10
Aineelliset hyödykkeet	**275 474 821,69**	**281 796 944,04**
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	18 347 112,61	17 581 621,63
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	5 858 726,58	5 880 234,91
Joukkovelkakirjasaamiset	27 566,28	27 566,28
Muut lainasaamiset	761 486,10	793 149,04
Muut saamiset	1 001 705,51	996 415,51
Sijoitukset	**25 996 597,08**	**25 278 987,37**
PYSYVÄT VASTAAVAT	**302 418 722,65**	**308 209 657,81**
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	643 277,63	873 381,06
Lahjoitusrahastojen varat	4 648,36	4 794,10
Muut toimeksiantojen varat	158 552,05	147 663,19
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**806 478,03**	**1 025 838,36**
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	331 937,14	463 828,70
Vaihto-omaisuus	**331 937,14**	**463 828,70**
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 241,50	4 595,25
Lainasaamiset	20 466 797,81	21 945 404,79
Muut saamiset	552 374,85	552 735,13
Siirtosaamiset	0	56 506,04
Pitkäaikaiset saamiset	**21 021 414,16**	**22 559 241,21**
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	8 461 861,94	7 154 963,57
Lainasaamiset	106 919,31	70 554,65
Muut saamiset	1 333 752,47	1 681 116,44
Siirtosaamiset	1 561 810,71	2 031 748,68
Lyhytaikaiset saamiset	**11 464 344,42**	**10 938 383,34**
Saamiset	**32 485 758,58**	**33 497 624,56**

Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	567 600	0
Rahoitusarvopaperit	**567 600**	**0**
Rahat ja pankkisaamiset	**13 730 717,44**	**15 246 036,49**
VAIHTUVAT VASTAAVAT	**47 116 013,17**	**49 207 489,75**
VASTAAVAA	**350 341 213,85**	**358 442 985,92**

VASTATTAVAA		
	2024	**2023**
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	91 176 004,01	91 176 004,01
Muut omat rahastot	1 531 880,49	1 533 580,86
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	44 113 376,35	45 613 369,40
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 734 977,73	-1 142 601,39
OMA PÄÄOMA	**135 086 283,12**	**137 180 352,88**
VÄHEMMISTÖOSUUDET	**3 248 492,67**	**3 593 349,49**
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	971 100	784 734,36
Muut pakolliset varaukset	3 071 420,11	3 765 700
PAKOLLISET VARAUKSET	**4 042 520,11**	**4 550 434,36**
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	643 277,63	873 381,06
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 648,36	4 794,10
Muut toimeksiantojen pääomat	233 368,80	202 319,28
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	**881 294,78**	**1 080 494,44**
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	129 806 128,51	139 077 444,76
Lainat muilta luotonantajilta	3 688 082,26	3 688 082,26
Saadut ennakot	0	19 589,57
Ostovelat	28 411,09	60 605
Muut velat	3 497 537,51	3 347 659,16
Pitkäaikainen vieras pääoma	**137 020 159,37**	**146 193 380,76**
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	24 000 000	15 500 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	25 494 226,92	27 107 855,31
Lainat muilta luotonantajilta	1 739 100	2 002 600
Saadut ennakot	765 310,63	1 515 434,04
Ostovelat	5 511 203,51	7 247 514,72
Muut velat	2 874 305,13	2 565 038,60
Siirtovelat	8 524 476,66	8 800 094,20
Laskennalliset verovelat	1 153 840,96	1 106 437,13
Lyhytaikainen vieras pääoma	**70 062 463,80**	**65 844 973,99**
VIERAS PÄÄOMA	**207 082 623,17**	**212 038 354,75**
VASTATTAVAA	**350 341 213,85**	**358 442 985,92**

Taseen tunnusluvut	**2024**	**2023**
Omavaraisuusaste, %	39,6	39,4
Suhteellinen velkaantuneisuus %	156,7	158
Kertynyt yli/-alijäämä, 1000 €	42 378	44 471
Kertynyt yli/-alijäämä €/asukas	2 156	2 254
Lainakanta 31.12., 1000 €	184 728	187 376
Lainakanta 31.12. €/asukas	9 398	9 498
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	256 296	254 661
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	13 039	12 909
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	789	821
Asukasmäärä	19 656	19 727

4 LIITETIEDOT

4.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista ja esittämistä koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla ja avustuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitukset (osakkeet) on merkitty taseessa hankintamenoon.

Vaihto-omaisuus

-

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Konsernitili

Konsernitilin päättymisen vuoksi voi kaupungin talousjohtaja antaa tytäryhteisöille lyhytaikaista lainaa 500 000 €.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia, jotka on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimukset ovat voimassa enimmillään 2034 asti.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Tilivuonna ei ole tehty oikaisuja edellisen tilikauden tietoihin.

Edellisen tilikauden vertailutietojen vertailukelpoisuus

-

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen menetelmät

Kuntayhtymät on yhdistelty rivi riviltä tilinpäätöshetkellä olevan peruspääomaosuuden mukaan. Tytäryhteisöt on yhdistelty menetelmällä, joka vastaa keskeisiltä osin hankintamenomenetelmää. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle. Osakkuusyhteisöt on yhdistelty sovellettua pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Voitosta

ja tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä. Osakkuusyhteisöjen hankintamenon ja hankintahetken oman pääoman ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle. Osakkuusyhtiöistä on jätetty yhdistelemättä ne yhteisöt, joiden merkitys pääomaan on vähäinen.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty konsernituloslaskelmaa ja tasetta laadittaessa. Samoin konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty siltä osin, kun ne ovat tiedossa.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa. Negatiivisia vähemmistöosuuksia ei ole erotettu.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhtiöiden poistosuunnitelmia ei ole yhdenmukaistettu kaupungin poistosuunnitelmaan tilinpäätöksessä.

Alijäämän kattaminen

--

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Varkauden Aluelämpö Oy ja Varkauden Taitotalo Oy ilmoittivat muutoksista tilinpäätöksissään 2023. Konsernitilinpäätöksessä muutokset on kirjattu edellisten tilikausien yli-/alijäämään.

4.2 TULOSLASKELMAN LIITTEET

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Yleishallinto	3 258 167,75	2 011 981,50	1 489 194,54	1 720 442,90
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	8 008 487,81	10 121 931,73	3 601 853,16	4 033 588,44
Tekninen toimiala	21 307 752,06	21 261 235,52	11 678 192,27	10 978 649,60
Yhdyskuntapalvelut	25 071 034,54	23 754 178,84		
Muut palvelut	76 633,35	64 940,10	0,00	0,00
Toimintatuotot yhteensä	*57 722 075,51*	*57 214 267,69*	*16 769 239,97*	*16 732 680,94*

7. Verotulojen erittely

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Kunnan tulovero	37 491 091,59	35 914 137,57	37 491 091,59	35 914 137,57
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 673 447,58	4 420 388,37	3 673 447,58	4 420 388,37
Kiinteistövero	6 309 041,42	6 433 431,24	7 416 054,72	7 228 086,20
Verotulot yhteensä	*47 473 580,59*	*46 767 957,18*	*48 580 593,89*	*47 562 612,14*

8. Valtionosuuksien erittely

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	6 140 202,00	9 843 162,00	6 140 202,00	9 843 162,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	6 074 700,00	6 452 904,00	6 074 700,00	6 452 904,00
Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0,00	0,00	0,00	0,00
Koulutuskuntayhtymän valtionosuus	22 749 696,11	21 749 932,87	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtion-osuudet	-2 419 926,00	-2 347 453,00	-2 419 926,00	-2 347 453,00
Valtionosuudet yhteensä	*26 469 972,11*	*29 245 641,87*	*3 720 276,00*	*7 495 709,00*

9. Palvelujen ostojen erittely

	Kaupunki	
	2024	**2023**
Asiakaspalvelujen ostot	2 795 806,33	2 505 496,44
Muiden palvelujen ostot	16 346 226,19	19 361 394,78
Kaupungin / Kunnan palvelujen ostot yhteensä	*19 142 032,52*	*21 866 891,22*

10. Valtuustoryhmille annetut tuet

	Kaupunki	
	2024	**2023**
Ei ilmoitettavaa		

11. SUUNNITELMAPOISTOJEN PERUSTEET KV 16.12.2013 § 91

PYSYVÄT VASTAAVAT	KILA:n yleisohje Poistomenetelmä	Poistoaika / Poisto-%	Poistoaika/ Poisto-%
Aineettomat hyödykkeet:			
Kehittämismenot	tasapoisto	2- 5 vuotta	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5-20 vuotta	5 vuotta
Liikearvo	tasapoisto	2-5 vuotta	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot			
Perustamis- ja järjestelymenot	--		
Tutkimus- ja kehittämismenot	--		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	2-5 vuotta	2 vuotta
Muut	tasapoisto	2-5 vuotta	2 vuotta
Aineelliset hyödykkeet:			
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat:			
Hallinto- ja laitosrakennukset (puu)	tasapoisto	20-50 vuotta	25 vuotta *)
Hallinto- ja laitosrakennukset (kivi)	tasapoisto	20-50 vuotta	25 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset (puu)	tasapoisto	20-30 vuotta	25 vuotta *)
Tehdas- ja tuotantorakennukset (kivi)	tasapoisto	20-30 vuotta	25 vuotta
Talousrakennukset (puu)	tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
Talousrakennukset (kivi)	tasapoisto	10-20 vuotta	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset (puu)	tasapoisto	30-50 vuotta	30 vuotta
Asuinrakennukset (kivi)	tasapoisto	30-50 vuotta	30 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	--		
Kiinteät rakenteet ja laitteet:			
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	15 % -20 %	20%
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäännöspoisto	10 % -25 %	25%
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäännöspoisto	10 % - 20 %	20%
Puistot	--		
Vedenjakeluverkosto	Menojäännöspoisto	7 % 10 %	Keski-Savon Vesi Oy:n
Viemäriverkosto	Menojäännöspoisto	7 % 10 %	poistosuun. mukaan
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	Menojäännöspoisto	15 % - 20 %	20%
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Menojäännöspoisto	20 % - 22 %	22%
Muut putki- ja kaapeliverkot	Menojäännöspoisto	15 % - 20 %	20%
Sähkö-, vesi -yms laitosten laitoskoneet ja laitteet	Menojäännöspoisto	15 % - 25 %	25%
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Menojäännöspoisto	15 % - 20 %	20%
Liikenteen ohjauslaitteet	Menojäännöspoisto	20 % - 25 %	25%
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Menojäännöspoisto	20 % - 25 %	25%
Koneet ja kalusto:			
Rautaiset alukset	Menojäännöspoisto	15 % - 20 %	20%
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	Menojäännöspoisto	20 % - 27 %	27%
Muut kuljetusvälineet	Menojäännöspoisto	25 % - 30 %	30%
Muut liikkuvat työkoneet	Menojäännöspoisto	25 % - 30 %	30%
Muut raskaat koneet	Menojäännöspoisto	20 % - 25 %	25%
Muut kevyet koneet	Menojäännöspoisto	25 % - 30 %	30%
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	Menojäännöspoisto	20 % - 30 %	30%
Atk-laitteet	Menojäännöspoisto	30 % - 40 %	40%
Muut laitteet ja kalusteet	Menojäännöspoisto	30 % - 40 %	40%
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukaan		käytön mukaan
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat			
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa

Muutos Kvalt. 19.10.2015 § 57, kaikki 3.000 € tai sen alle olevat käyttöomaisuushankkeet poistetaan kertapoistona.

*) Muutos kv. 7.12.2021 Puurakentamisen tekniikan kehittymisen myötä puurakenteisten hallinto- ja laitosrakennusten poistoaika yhdenmukaisetetaan vastaamaan kivirakenteisten kanssa

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Eläkevastuu 1.1.	784 734,36	888 882,84	784 734,36	888 882,84
Vähennykset tilikaudella	-110 055,60	-104 148,48	-110 055,60	-104 148,48
Lisäykset tilikaudella	296 421,24		296 421,24	
Eläkevastuu 31.12.	971 100,00	784 734,36	971 100,00	784 734,36
Muut pakolliset varaukset 1.1.	3 765 700,00	425 700,00	3 340 000,00	0,00
Lisäykset tilikaudella		3 340 000,00		3 340 000,00
Vähennykset tilikaudella	-694 279,89		-694 279,89	0,00
Muut pakolliset varaukset/palotoimi 31.12.	3 071 420,11	3 765 700,00	2 645 720,11	3 340 000,00

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	28 288,32	3 791 898,53	26 808,10	155 677,33
Rakennusten luovutusvoitot	647,80	13 702,99	0,00	0,00
Muut luovutusvoitot	12 031,07	42 002,03	0,00	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	*40 967,19*	*3 847 603,55*	*26 808,10*	*155 677,33*
Muut toimintakulut				
Rakennusten luovutustappiot			0,00	0,00
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	0,00	26 413,73	0,00	26 413,73
Muut luovutustappiot	919,49	145 515,33		
Luovutustappiot yhteensä	*919,49*	*171 929,06*	*0,00*	*26 413,73*

14. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**

Ei ilmoitettavaa

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kaupunki	
	2024	**2023**
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	0	1 201 500,00
Osinkotuotot muista yhteisöistä	1 105 931,86	1 081 020,32
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	125 240,87	125 240,87
Yhteensä	*1 231 172,73*	*2 407 761,19*

16. Erittely poistoeron muutoksista

	Kaupunki	
	2024	**2023**
Ei ilmoitettavaa		

4.3 TASEEN LIITETIEDOT

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

17. Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa

18. Arvonkorotukset

Ei ilmoitettavaa

19. Pysyvien vastaavien erittelyt

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Kaupunki

	Aineettomat oikeudet	Tietokone-ohjelmistot	Muut pitkä-vaik. Menot	Ennakkomaksut ja kesk.er.hank.	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	176 052,80	15 524,00	0,00	191 576,80
Lisäykset tilikaudella	0,00	57 404,00	0,00	0,00	57 404,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	88,76	0,00	0,00	88,76
Tilikauden poisto	0,00	125 542,23	15 524,00	0,00	141 066,23
Arvonalennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	107 825,81	0,00	0,00	107 825,81
Arvonkorotukset	0,00				
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00				

Olennaiset lisäpoistot

Erittely olennaisista lisäpoistoista

Aineelliset hyödykkeet

Kaupunki

	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	28 461 323,78	53 695 021,40	15 441 964,88	1 298 480,68	66 735,24	6 351 869,94	105 315 395,92
Lisäykset tilikaudella	44 223,50	3 630 105,12	1 883 936,72	373 878,06	0,00	721 863,09	6 654 006,49
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	189 400,00	0,00	0,00	0,00	0,00	189 400,00
Vähennykset tilikaudella	8 518,40	146 587,65	2 754,24	42 756,24	0,00	0,00	200 616,53
Siirrot erien välillä		6 269 976,63				-6 269 976,63	0,00
Tilikauden poisto	0,00	3 253 635,48	2 973 034,46	483 868,25	0,00	0,00	6 710 538,19
Arvonalennukset ja niiden palau-tukset	0,00	463 352,54	0,00	0,00	0,00	0,00	463 352,54
Poistamaton hankintameno 31.12.	28 497 028,88	59 542 127,48	14 350 112,90	1 145 734,25	66 735,24	803 756,40	104 405 495,15
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	28 497 028,88	59 542 127,48	14 350 112,90	1 145 734,25	66 735,24	803 756,40	104 405 495,15

Olennaiset lisäpoistot

Erittely olennaisista lisäpoistoista

Sijoitukset

Osakkeet ja Osuudet

Kaupunki	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistus-yhteysyhteisöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	22 485 074,63	9 371 161,47	8 192 302,37	2 037 117,41	42 085 655,88
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	-21 500,00	-21 500,00
Hankintameno 31.12.	22 485 074,63	9 371 161,47	8 192 302,37	2 015 617,41	42 064 155,88
Arvonalennukset ja					0,00
niiden palautukset	0,00	0,00	0,00		
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	22 485 074,63	9 371 161,47	8 192 302,37	2 015 617,41	42 064 155,88

Jvk-,muut laina- ja muut saamiset

Kaupunki	Jvk-lainasaamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	71 669 302,39	0,00	260 818,19	71 930 120,58
Lisäykset	0,00	5 194 196,23	0,00	18 090,00	5 212 286,23
Vähennykset	0,00	-50 000,00	0,00	-31 662,94	-81 662,94
Hankintameno 31.12.	0,00	76 813 498,62	0,00	247 245,25	77 060 743,87
Arvonalennukset ja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	76 813 498,62	0,00	247 245,25	77 060 743,87

Kaupunki	**2024**	**2023**
Tytäryhteisöt		
Keski-Savon Vesi Oy	45 414 760,00	45 414 760,00
Keski-Savon Teollisuuskylä Oy	31 268 738,62	26 154 542,39
Koy Varkauden Kongressi ja kulttuurikeskus	80 000,00	0,00
Varkauden Aluelämpö Oy	15 500,00	0,00
Wartalo Kodit Oy	50 000,00	100 000,00
Tytäryhteisöt yhteensä	76 828 998,62	71 669 302,39
Muut		
Varkauden Latu ry	34 466,00	40 627,00
Varkauden Teatteri	54 333,36	77 857,18
Muut antolainat muille/vanhat asuntolainat	0,00	644,78
Muu saaminen	142 945,89	141 689,23
Muut yhteensä	231 745,25	260 818,19
Saamiset yhteensä	**77 060 743,87**	**71 930 120,58**

20.-22. Omistukset tytäryhteisöissä, kuntayhtymissä ja osakkuusyhteisöissä

Nimi		Y-tunnus	Kunnan omistus-osuus %	Konsernin omistus-osuus %	Kuntakonser-nin osuus omasta pää-omasta (€)	osuus vieraasta pääomasta (€)	osuus tilikau-den tuloksesta (€)
Tytäryhteisöt							
Wartalo Kodit Oy	Varkaus	0609659-2	100	100	7 170 607,58	33 238 995,55	616 476,06
Varkauden Aluelämpö Oy	Varkaus	0208116-6	80,1	80,1	11 651 531,66	10 897 311,39	-1 074 168,87
Kiinteistö Oy Varkauden Kongressi ja kult-tuurikeskus	Varkaus	0775474-5	51,91	51,91	-691 209,69	3 358 376,94	3 044,27
Varkauden Taitotalo Oy	Varkaus	1596360-0	100	100	1 633 922,28	13 985 719,04	9 433,06
Varkauden Metallihovi Oy	Varkaus	1605988-3	100	100			ei yhdistelty
Navitas Kehitys Oy	Varkaus	0775736-4	100	81,2	1 868 637,96	793 932,77	83 520,18
Keski-Savon Teollisuuskylä Oy	Varkaus	0398652-2	100	100	3 543 597,73	38 816 171,08	150 342,27
Kiinteistö Oy Terveyskäpy	Varkaus	0684090-8	76,6	76,6	206 333,64	3 459,65	-249,14
Keski-Savon Vesi Oy	Varkaus	2444779-8	100	100	11 433 947,40	46 806 385,71	-584 259,49
As Oy Kehrääjäntie	Varkaus	0750857-9	51	51	289 393,98	3 775,73	-637,88
Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy	Varkaus	3314579-1	90	97,37	468 995,32	149 543,83	27 554,95
Kuntayhtymät							
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	1852679-9	32,39	32,39	22 227 626,64	21 062 079,43	738 870,59
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	0827616-7	8,19	8,19	89 697,49	68 136,99	-12 516,84
Liikelaitoskuntayhtymät							
Keski-Savon Jätehuolto liky	Varkaus	2367681-2	47,3	47,3	6 169 000,63	507 924	88 876,13
Osakkuusyhteisöt							
Savonia Ammattikorkeakoulu Oy	Kuopio	2629463-3	22,28	22,28			765 490,98
Riikinvoima Oy	Varkaus	2530288-1	41,75	41,52			
As Oy Varkauden Rajakulma	Varkaus	0590161-7	21,2	21,2			
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt							
Varkauden Keskusliikenneasemakiinteistö Oy	Varkaus	0230739-9	33,33	33,33	0	0	0
Yhdistelemättömät omistusyhteisöt							
Kiinteistö Oy Taulumäen Toripaviljonki	Varkaus	1609056-1	16,12	16,12	0	0	0
Warkop Oy	Pieksämäki	1877492-8	12,3	12,3	0	0	0

23. Saamisten erittely

	Kaupunki			
	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	551 531,60	0,00	1 848 033,70
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	1 017 060,46
Yhteensä	*0,00*	*551 531,60*	*0,00*	*2 865 094,16*
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	7 111,14	0,00	2 788,98
Yhteensä	*0,00*	*7 111,14*	*0,00*	*2 788,98*
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteysyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	20 892,92
Yhteensä	*0,00*	*0,00*	*0,00*	*20 892,92*
Saamiset yhteensä	*0,00*	*558 642,74*	*0,00*	*2 888 776,06*

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Kelan korvaus työterveyshuollosta	255 151,92	204 885,13	183 170	129 783
Valtion tuet ja avustukset	508 202,31	360 906,40	93 426	41 185
Korvaukset pakolaiskustannuksiin	0	50 059,19		50 059,19
Muut siirtosaamiset	798 456,48	795 550,06	25 322,14	39 867,11
Vaalijalan ky/Hyvinvointialue ylijäämäpalautukset	0,00	620 347,90		620 347,90
Yhteensä	*1 561 810,71*	*2 031 748,68*	*301 918,14*	*881 242,20*

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

25. Oman pääoman erittely

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Peruspääoma 1.1.	91 176 004,01	91 232 003,36	91 176 004,01	91 232 003,36
Hva-muutokset avaavaan taseeseen	0,00	-55 999,35		-55 999,35
Peruspääoma 1.1.	0,00	91 176 004,01	91 176 004,01	91 176 004,01
Peruspääoma 31.12.	91 176 004,01	91 176 004,01	91 176 004,01	91 176 004,01
Muut omat rahastot 1.1.	1 533 580,86	1 545 818,20	0,00	0,00
Hva-muutokset avaavaan taseeseen	0,00	-84 654,24		
Oikaisut erien välillä avaavaan taseeseen/ ohjelmavaihdosta johtuva ero käsittelytavassa	0,00	474 295,41		
Muut omat rahastot 1.1.	1 533 580,86	1 935 459,37		
Siirrot rahastoon	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-1 700,37	-401 878,51	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	1 531 880,49	1 533 580,86	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	44 470 768,00	48 267 062,35	16 856 931,31	16 828 320,10
Hva-muutokset avaavaan taseeseen ohjelmavaihdosta johtuva ero käsittelytavassa	96 698,59	-2 522 096,88		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	44 567 466,60	45 744 965,47		
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	-454 090,25	-131 596,07	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	44 113 376,35	45 613 369,40	16 856 931,31	16 828 320,10
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 734 977,73	-1 142 601,39	292 585,45	28 611,21
Oma pääoma yhteensä	*135 086 283,12*	*137 180 352,88*	*108 325 520,77*	*108 032 935,32*

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Kaupunki	
	2024	**2023**
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	16 856 931,31	16 828 320,10
Tilikauden yli-/alijäämä	292 585,45	28 611,21
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	17 149 516,76	16 856 931,31

26. Erittely poistoerosta

	Kaupunki	
	2024	**2023**
Ei esitettävää		

27. Pitkäaikaiset velat

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	133 551 897,17	141 577 752,02	18 211 110,94	27 500 000,00
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	*133 551 897,17*	*141 577 752,02*	*18 211 110,94*	*27 500 000,00*

28. Joukkovelkakirjalainat

	Kaupunki	
	2024	**2023**
Ei ilmoitettavaa		

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Muut pakolliset varaukset				
Muut ympäristövelvotteista johtuvat varaukset	425 700,00	425 700,00	0,00	0,00
P-S pelastuslaitos varallaolokorvaukset	2 645 720,11	3 340 000,00	2 645 720,11	3 340 000,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	*3 071 420,11*	*3 765 700,00*	*2 645 720,11*	*3 340 000,00*

30. Vieras pääoma

	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	**Lyhytaikaiset**	**Pitkäaikaiset**	**Lyhytaikaiset**
Velat tytäryhteisöille				
Lainat	0,00	7 300 000,00	0,00	9 000 000,00
Ostovelat	0,00	526 677,93	0,00	421 067,43
Siirtovelat	0,00		0,00	
Yhteensä	*0,00*	*7 826 677,93*	*0,00*	*9 421 067,43*
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	10 657,99
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	*0,00*	*0,00*	*0,00*	*10 657,99*
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteysyhteisöille				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	2 282,20
Yhteensä	*0,00*	*0,00*	*0,00*	*2 282,20*

31. Sekkitililimiitti

	Kaupunki / Kunta	
	2024	**2023**
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	0,00	0,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	0,00	0,00

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Muut velat				
Liittymismaksut	3 497 537,51	3 347 659,16	0,00	0,00
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut velat yhteensä	*3 497 537,51*	*3 347 659,16*	*0,00*	*0,00*

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Verovelat	0,00	119 044,46	0,00	0,00
Jaksotetut henkilöstökulut	925 499,54	1 036 739,99	631 906,03	730 815,62
Lomapalkkajaksotukset	5 277 656,37	5 123 402,15	3 188 847,04	3 128 302,33
Korkojaksotukset	694 982,24	867 693,20	302 904,22	355 852,02
Vuokrajaksotukset	189 449,16	189 449,16	0,00	0,00
Velvoitemaksut	0,00	217 555,73	0,00	0,00
Valtion tuet, avustukset ja korvaukset	851 504,52	851 504,52	456 012,91	719 112,90
Muut siirtovelat	585 384,83	394 704,99	294 465,95	394 704,99
Yhteensä	*8 524 476,66*	*8 800 094,20*	*4 874 136,15*	*5 328 787,86*

VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

34. Kiinnitykset, panttaukset tai muut omaisuusvelkojen vakuudet

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	51 708 227,01	59 025 248,11	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	25 038 249,43	25 909 768,56	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	*25 038 249,43*	*25 909 768,56*	*0,00*	*0,00*

Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 891 545,56	3 935 704,00	0,00	0,00
Pantatut osakkeet	49 238 835,34	48 463 135,34	0,00	0,00
Pantatut osakkeet yhteensä	*49 238 835,34*	*48 463 135,34*	*0,00*	*0,00*

35.-37. Vakuudet ja takaukset

	Konserni		Kaupunki	
	2 024	**2 023**	**2024**	**2023**
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Pantattujen arvopapereiden kirjanpitoarvo	11 457 700,00	16 532 000,00		
Takaukset	18 838 904,42	18 175 291,29	0,00	0,00
Muut	27 000,00	27 000,00	0,00	0,00
Yhteensä	*30 323 604,42*	*34 734 291,29*	*0,00*	*0,00*

38. Vuokravastuut

	Konserni		Kaupunki	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Toimitilojen vuokravastuut	67 287 061,53	63 495 965,46	54 287 113,37	60 370 506,06
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	2 351 059,76	1 935 083,13	142 080,81	279 080,32
Maa-aluiden vuokravastuut	1 846 176,15	1 847 528,10	0,00	0,00
Muut vuokravastuut	84 610,59	65 693,10	0,00	0,00
Vuokravastuut yhteensä	71 568 908,03	67 285 169,79	54 429 194,18	60 649 586,38
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	4 870 264,44	4 360 082,37	2 320 920,58	2 680 279,92
- siitä PPP-hankkeet (public-private partnerships)	54 287 113,37	60 318 292,06	54 287 113,37	60 318 292,06

39.-40. Vastuusitoumukset

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			75 784 988,00	75 784 988,00
Jäljellä oleva pääoma			29 359 349,17	37 160 757,71
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 514 000,00	1 514 000,00	1 514 000,00	1 514 000,00
Jäljellä oleva pääoma	194 865,40	233 838,60	194 865,40	233 838,60

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	Kaupunki	
	2024	2023
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	170 490 924,00	163 917 290,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	182 953,00	130 482,00

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Sopimusvastuut				
Sitoumukset avustukseen	4 732 281,00	5 044 054,00	200 000,00	329 750,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	140 000,00	129 750,00	140 000,00	129 750,00
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	17 476 868,79	20 540 673,04	17 476 868,79	20 540 673,04
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	3 450 000,00	3 635 487,00	3 450 000,00	3 635 487,00
Sopimusvastuut yhteensä	*25 799 149,79*	*25 584 727,04*	*17 676 868,79*	*20 870 423,04*
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				
Arvonlisäveron palautusvastuu	8 825 959,57	9 473 614,47	3 696 419,46	3 572 647,24
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu				

Jodannaissopimukset (koronvaihtosopimukset)

Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Viimeinen sopimus päättyy 2034

	Konserni		Kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Tulevaisuudessa voimaan tuleva koronvaihtosopimus:				
Sopimus ajalle 18.12.2024-18.6.2034				
Nro 12139527 OP / Kaupunki				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1 265 067,17	1 256 979,48	1 265 067,17	1 256 979,48
Sopimus erääntyy 16.8.2025 (Wartalo Kodit Oy)				
Nro 1430612 Pohjola Pankki Oyh				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	3 395 924,00	3 657 148,00	0,00	0,00

Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	47 304,00	140 276,00	0,00	0,00
Sopimus erääntyy 16.8.2025 (Wartalo Kodit Oy)				
Nro 4847300 Pohjola Pankki Oyj				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	3 395 924,00	3 657 148,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	42 731,00	129 334,00	0,00	0,00
Sopimus erääntyy16.8.2035 (Wartalo Kodit Oy)				
Nro 2166725/3984244 Nordea Pankki Oyj				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	6 269 400,00	6 269 400,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	238 276,00	244 059,00	0,00	0,00
Sopimus erääntyy 23.10.2030 (Wartalo Kodit Oy)				
Nro 2077365/3689456 Nordea Pankki Oyj				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	3 814 862,00	3 863 262,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	299 624,00	391 385,00	0,00	0,00
Sopimus erääntyy 02.06.2031(Wartalo Kodit Oy)				
Nro 2077366/3689457 Nordea Pankki Oyj				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	2 943 639,00	2 978 423,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	234 837,00	303 443,00	0,00	0,00
Sopimus erääntyy 02.06.2032 (Wartalo Kodit Oy)				
Nro 2077367/3689458 Nordea Pankki Oyj				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	4 930 307,00	4 964 439,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	471 649,00	582 036,00	0,00	0,00
Sopimus erääntyy 3.3.2025 (Taitotalo Oy) 1532099/2099621				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	3 270 226,00	3 512 465,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	37 021,00	115 075,00	0,00	0,00
Sopimus erääntyy 7.10.2024 (K-S Teollisuuskylä Oy)				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo		292 328,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		7 930,00	0,00	0,00
Sopimus erääntyy 27.10.2025 (Aluelämpö Oy)				
40863214SA-1143T				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	2 750 000,00	3 250 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	45 710,82	127 595,84	0,00	0,00
Sopimus erääntyy 30.6.2027				

(Aluelämpö Oy)4248457				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	280 000,00	336 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	8 460,19	16 690,46	0,00	0,00
Nimellisarvot yhteensä	*41 050 282,00*	*42 780 613,00*	*10 000 000,00*	*10 000 000,00*
Käyvät arvot yhteensä	*2 690 680,18*	*3 314 803,78*	*1 265 067,17*	*1 256 979,48*

4.4 HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	Kaupunki	
	2024	***2023***
Yleishallinto	38	38
Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala	493	511
Yhdyskuntapalvelut	60	66
Yhteensä	*591*	*615*

43. Henkilöstökulut

	Kaupunki / Kunta	
	2024	**2023**
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	30 727 357,32	29 896 939,95
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	552 872,40	869 312,25
Henkilöstökulut yhteensä	*31 280 229,72*	*30 766 252,20*

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kaupunki	
	2024	**2023**
Pieksämäen Kokoomus ry	99,75	
Varkauden Perussuomalaiset ry	2 293,73	2 437,75
Varkauden Kokoomus ry	13 499,73	9 852,17
Varkauden Kristillisdemokraatit	1 060,05	705,9
Keskusta Varkauden paikallisjärjestö	1 742,87	1 629,77
Vasemmistoliiton Varkauden kunnallisjärjestö ry	3 532,80	3 359,80
Varkauden Sosiaalidemokraatit ry	9 233,80	11 741,12
Keskustan Joroisten kunnallisjärjestö ry	-	7
Joroisten Demarit ry	45,5	
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	*31 508,23*	*29 733,51*

45. Tilintarkastajan palkkiot

	Kaupunki	
	2024	**2023**
Tilintarkastusyhteisö A		
KPMG Oy		
Lakisääteinen tilintarkastus	29 656,00	29 100,00
Tilintarkastajan muut toimeksiannot	0,00	14 614,00
Vero- ym. neuvonta		
Muut palvelut ml. sis. tarkastus	17 396,00	9 823,00
BDO Oy		
Muut palvelut ml. sis. tarkastus	15 120,00	
Palkkiot yhteensä	*62 172,00*	*53 537,00*

46. Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin.

Kaupunki on myöntänyt tytäryhtiöiden puolesta omavelkaisia takauksia, joiden määrä oli vuoden 2024 lopussa yht. 29,554 M€.

Kaupunki on myöntänyt tytäryhtiöilleen antolainoja, joiden yhteismäärä vuoden 2024 lopussa oli 76,813 M€, josta Keski-Savon Vesi Oy:n osuus on huomattavin 45,415 M€.

Vaalijalan kuntayhtymän yhtymähallituksen 14.12.2022 § 38 mukaisesti Vaalijalan kirjanpidollisista ylijäämistä 21 509 945,10 € 31.12.2021 palautetaan 50 % Vaalijalan kuntayhtymän jäsenkunnille 10 754 972,55 euroa, josta 1 773 202,76 euroa on käytettävä perusopetustoimintaan, ylijäämä jaetaan kuntien peruspääomaosuuden 31.12.2021 suhteessa. Varkauden kaupungin vuoden 2022 tilinpäätöksessä on kirjattu saamiseksi 531 547,90 € eli 50 % siitä, mikä olisi ollut virallisesti kaupungille kuuluva palautus.
Etelä-Savon hyvinvointialue ja Varkauden kaupunki valittivat Vaalijalan kuntayhtymän päätöksestä Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus hylkäsi valitukset 10.6.2024 antamallaan päätöksellä.
Pohjois-Savon hyvinvointialuehallitus teki 16.9.2024 päätöksen ylijäämien palauttamisesta. Varkauden kaupunki oli kirjannut 620 347,90 € siirtosaamisiin ja tilitys oli 705 512,93 euroa. V. 2024 tulokseen kirjattiin näiden erotus 85 165,03 €.

Kuopion kaupungille on esitetty Pohjois-Savon pelastuslaitoksen henkilöstön varallaoloon liittyviä vaatimuksia korkeimman oikeuden (KKO:2015:48) ratkaisuun perustuen. Vaatimuksissa on vaadittu varallaolo luettavaksi työajaksi. Entistä Pohjois-Savon pelastuslaitosta, jonka toiminta siirtyi vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle, edustaa näissä tapauksissa Kuopion kaupunki kaikkien aikaisempien Pohjois-Savon jäsenkuntien puolesta. Varallaolovaatimuksia on käsitelty vuoden 2024 aikana eri oikeusasteissa sekä KT:n keskusneuvotteluissa. Vaatimukset 48 henkilön osalta (palkat sivukuluineen ja viivästyskorkoineen, yhteensä 5.053.664,21 euroa) on maksettu käräjäoikeuden heinäkuussa 2024 antaman ratkaisun mukaisesti ja laskutettu pelastuslaitoksen aikaisemmilta jäsenkunnilta. Viivästyskorkojen osuus on muodostunut huomattavaksi korkean korkotason vuoksi. Työtuomioistuimen maaliskuussa 2023 antamien välituomioiden määrävaihe on ratkaistu joulukuussa 2024 ja päätöksen mukaiset palkat 26 henkilölle sivukuluineen ja viivästyskorkoineen, yhteensä 8 809 016,69 euroa, on maksettu tammikuussa 2025. Jäsenkuntien laskutus tehdään kevään aikana. Varkauden kaupungin osuus 13,4% on arviolta 1,18 M€.

Kuntien vastuulle jäävää kokonaismäärää pienentää pelastuslaitoksen viimeiseen tilinpäätökseen vuodelta 2022 tehty 3,2 milj. euron menovaraus. Vaatimuksia on edelleen vireillä palkkasummaltaan noin 5 milj. euron määrästä, josta lopullisesti kuntien maksettavaksi tulevien korvausten määrä täsmentyy vuoden 2025 aikana. Kuopion kaupunginhallituksen päätöksen 9.12.2024, § 369 mukaisen sovintosopimuksen suorituksia on 28.2.2025 maksettu 912 910,90 euroa, josta muihin jäsenkuntiin kohdistuva laskutus tehdään myöhemmin keväällä.

Varkauden kaupunki on kirjannut v. 2023 tilinpäätöksessä 3,34 M€ menovaraukseksi siten, että henkilöstömenoihin 2,14 M€ ja rahoitusmenoihin 1,2 M€. Koska menon täsmällistä määrää ja toteutumisajankohtaa ei tiedetä, niin se on merkitty v. 2023 tilinpäätöksessä pakolliseksi varaukseksi. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä ei ole perusteita muuttaa kaupungin taseessa olevaa menovarausta, koska arvioidaan, että se on riittävä jäljellä olevien avoimien riskien kannalta ja että tapausten käsittely saadaan päätökseen kuluvana vuonna.

5 TYTÄRYHTEISÖJEN TALOUDEN JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

5.1 Wartalo Kodit Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet

Kaupungin omistusosuus: 100 %

Toiminnan kuvaus

Wartalo Kodit Oy:n tehtävänä on tarjota koteja ja asumispalveluja jokaiseen elämänvaiheeseen. Toiminnan painopistealueet ovat asuntojen vuokraus ja kiinteistöjen ylläpito.

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Kiinteistöstrategian mukaisia toimenpiteitä jatkettiin tilikaudella. Talouden tasapainottamistoimenpiteitä jatketaan edellisien vuosien mukaisesti sopeuttamalla yhtiön toimintoja kysyntää ja tarvetta vastaaviksi. Jo tehdyt toimenpiteet näkyvät yhtiön taloudessa positiivisesti. Korjausinvestointeja suunnitellaan harkiten ja mietitään joidenkin jaksottamista pidemmälle aikajaksolle kiinteistön hoitokulujen kasvamisen seurauksena. Uuden rakennushankkeen (kerrostalo) rakentaminen käynnistyi keväällä 2024 ja valmistuu aikataulun mukaisesti kesällä 2025. Vanha linjurikatu 9 kerrostalo purettiin alkuvuodesta 2024.

Yhtiön talouden tunnusluvut ovat kehittyneet viimeisen viiden vuoden aikana merkittävästi, joka mahdollistaa tulevien vuosien aikana toteuttaa laajemmin peruskorjauksia ja -parannuksia.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Asuntojen vuokraustoiminnassa kumulatiivinen käyttöaste tavoitteen mukainen.	Kiinteistökohtainen käyttöastetilasto kuukausittain ja kumulatiivisesti.	Kumulatiivinen käyttöaste vuoden lopussa 92 %.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Kumulatiivinen käyttöaste vuonna 2024 94,81 %. Joulukuun käyttöaste 94,82 %- Tyhjiä asuntoja joulukuun lopussa 69 kpl.			
Budjetissa pysyminen.	Kuukausittainen budjetin seuranta oikea-aikaisen tiedon avulla. Kuukausittainen korjausbudjetin seuranta ja analysointi. Kassavarat vähintään 2 kk:n vuokratulot, saldotilanteen seuranta viikoittain.	Tilikauden tulos positiivinen tai vähintään nollatulos. Korjauksiin varatut euromäärät pysyvät hallinnassa. Maksutapahtumat kassaperusteisina ilman lainanottoa.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Tilikauden tulos positiivinen. Tilikaudelta muodostettu 616 000 € asuintalovarausta. Tilikauden tulos tilinpäätössiirtojen jälkeen 476 €. Huoneisto- ja kiinteistökorjauksia seurataan ja verrataan budjettiin kuukausittain. Saldotilanne on hyvä.			
Kiinteistöissä toteutetaan kiinteistöstrategian mukaisia toimenpiteitä käyttöasteen nostamiseksi.	Kiinteistöjen ylläpito ja sopeuttaminen kysyntää vastaavaksi. Käyttöaste	Toimenpiteet vastaavat asetettuja tavoitteita.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Kiinteistöstrategian mukaiset toimenpiteet vuodelle 2024 toteutuivat.			
Kiinteistöjen ja asuntojen säilyttäminen asuttavassa kunnossa.	Kiinteistöjen ja asuntojen ylläpito ja hoitaminen budjetin sekä laadittu-jen ohjelmien mukaisesti.	Asunnot muuttokuntoiset mahdollisimman nopeasti. Kiinteistöjen ja asuntojen peruskunto talon ikään nähden hyvä.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Muuttovalmius välittömästi remonttien jälkeen. Vuodelle 2024 suunnitellut korjaukset toteutuivat suunnitellusti.			

Konserniyhteistyön kehittäminen.	Konkreettiset toimenpiteet eri osa-alueilla.	Toiminnalliset kustannussäästöt ja yhteistyön kehittäminen.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Konserniyhteistyötä on kehitetty vuoden 2024 aikana; mm. kiinteistöyhtiöiden hallinnon ja johtamisrakenteen osalta. Yhteistyötä kiinteistöjen kunnossapidon tehtävissä on käynnistetty ja yhteistyön jatkosta on sovittu.			

Toiminnan laajuutta kuvaavat tunnusluvut	**TP2023**	**Toteutuma**
1 Toiminnan laajuus:		
Liikevaihto, €	8 099 104	8 330 489,74
Investoinnit, €	354 868	2 683 572,87
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, €	0	
Taseen loppusumma €	39 975 691	40 409 603,13
2 Kannattavuus:		
Tilikauden tulos, €	109 543	476,06
Käyttökate *), €	2 478 376	2 497 267,47
Käyttökate -%	31	30
Osinkotuotto kaupungille, €	0	0
3 Vakavaraisuus:		
Lainakanta yht., €	31 831 717	31 303 954,31
Kaupungin myöntämät lainat, €	100 000	50 000
Kaupungin takaamat lainat, €	13 351 857	12 198 065,11
Omavaraisuusaste -%	17,4	18,7
4 Muut yhtiön toimintaa kuvaavat tunnusluvut:		
Vuokrasaamiset, €	48 452	65 911,96
Vuokranmenetykset tyhjistä asunnoista, €	396 109	464 367,33
Korjauskulut, €	824 301	1 087 527,99
Korkokulut, €	619 660	618 311,42
Luottotappiot, €	9 667	- 5 531,6

Talous	**TP2023**	**TA2024**	**Toteutuma**	**Poikkeama**	**Poik. %**
Liiketoiminnan tuotot, €	8 194 687	8 203 520	8 535 242,95	331 722,95	4,04%
Liiketoiminnan kulut (-) (sis.poistot), €	-7 235 664	-7 580 520	-7 431 664,85	148 855,15	-1,96%
Liikevoitto (-tappio), €	959 023	623 000	1 103 369,1	480 369,1	77,11%
Rahoitustuotot ja -kulut, €	- 460 480	- 623 000	- 486 893,04	136 106,96	-21,85%
Voitto(tappio) ennen tp-siirtoja	498 543	0	616 476,06	616 476,06	
Tilikauden voitto (-tappio), €	**109 543**	**0**	**476,06**	**476,06**	

Henkilöstö 31.12.	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Vakinaiset	20	22	23	1	4,55%
Määräaikaiset ja sijaiset	5	1	2	1	100,00%
Yhteensä	**25**	**23**	**25**	**2**	**8,70%**
Henkilötyövuodet 31.12.	**25,3**		**25,08**		

5.2 Varkauden Aluelämpö Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet

Kaupungin omistusosuus: 80,1 %

Toiminnan kuvaus

Varkauden Aluelämmön tehtävänä on tuottaa asiakaslähtöisiä energia-alan palveluja ja tuotteita luotettavasti, asiantuntevasti sekä reagoi siten nopeasti toimintaympäristön muuttuviin vaatimuksiin. Puhtaan ja vähähiilisen energiantuotannon rooli tulee korostumaan. Suunnittelukauden investoinnit tähtäävät alueen fossiilisen päästöjen pienentämiseen kaukolämmön avulla, tarkoituksena on myös laajentaa vuosittain KL-verkostoa. Tuotannon investoinnit tulevat lähtökohtaisesti olemaan polttoon perustamattomia.

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Riikinvoima Oy:n käytettävyys oli edelleen heikko (82,7 %) ja suunnittelemattomia seisokkeja oli yhteensä 659 tuntia. Näiden aikana energiaa jouduttiin tuottamaan varatuotannolla. Lisäksi Riikinvoima Oy ylitti budjetin, VAL:n osuus laskutetusta ylityksestä oli noin 1 M€. Pääasiallisesti näiden syiden takia yhtiön tulos painui tappiolliseksi.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Fossiilisten polttoaineiden määrän vähentäminen	Fossiilisella tuotetun energian määrä suhteessa kokonaistuotantoon (RV lasketaan kokonaisuudessa ilmastollisesti kestävällä tuotetuksi)	Kevytpolttoöljy alle 3 % Investointipäätös polttoon perustamattomasta tuotantolaitoksesta/ varastosta	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Toteutui osittain. Kevyt polttoöljy 0,6 % ja investointi päätöstä siirrettiin tuloksen johdosta.			
Tasapainoinen talous ja vakavarainen toiminta	1 Tulos ja kassavirta 2 Omavaraisuusaste	Omistajien määrittelemän voittoprosentin mukainen tulos Yli 60 %, liittymismaksut omana pääomana	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Tulos tappiolla, omavaraisuus aste toteutui			
Uudet liittymät ja palvelut	toteutunut euro määrä	150 000 €	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Toteuma 159 851 €			

Toiminnan laajuutta kuvaavat tunnusluvut	TP2023	Toteutuma
1 Toiminnan laajuus:		
Liikevaihto, €	13 991 706	15 084 895
Investoinnit, €	1 055 961	492 348
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, €	0	0
Taseen loppusumma, €	27 497 415	28 150 865
2 Kannattavuus:		
Tilikauden tulos, €	1 769 170	- 983 877
Käyttökate *), €	1 094 033	- 244 405
Käyttökate -%	7,82	- 1,62
Osinkotuotto kaupungille, €	0	440 550
3 Vakavaraisuus:		
Lainakanta yht., €	3 935 704	6 891 546
Kaupungin myöntämät lainat, €	0	
Kaupungin takaamat lainat, €	0	
Omavaraisuusaste -%	68	64

Talous	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Liiketoiminnan tuotot, €	13 991 706	15 100 000	15 084 895	- 15 105	-0,10%
Liiketoiminnan kulut (-) (sis.poistot), €	-16 008 410	-13 750 000	-16 261 857	-2 511 857	18,27%
Liikevoitto (-tappio), €	-2 016 704	1 350 000	-1 176 962	-2 526 962	-187,18%
Rahoitustuotot ja -kulut, €	- 97 643	- 102 298	- 164 072	- 61 774	60,39%
Voitto(tappio) ennen tp-siirtoja	-2 114 347	0	-1 341 035	-1 341 035	
Tilikauden voitto (-tappio), €	**-1 769 171**	**1 247 702**	**- 983 877**	**-2 231 579**	**-178,86%**

Henkilöstö 31.12.	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Vakinaiset	8	8	8	0	0,00%
Määräaikaiset ja sijaiset	0	0	0	0	
Yhteensä	**8**	**8**	**8**	**0**	**0,00%**

5.3 Navitas Kehitys Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja Jouko Laitinen ja hallituksen jäsenet

Kaupungin omistusosuus: 100 %

Toiminnan kuvaus

Navitas Kehitys Oy:n tehtävänä on vahvistaa Varkauden elin- ja vetovoimaisuutta Välitä, Vaikuta, ja Viihdy- kaupunkistrate-

gian mukaisesti. Yhtiö edistää ja auttaa yritysten kasvua, kilpailukykyä ja kansainvälistymistä sekä on hankkimassa uusia sijoittujia ja sijoituksia Varkauteen. Edistämää uusien työpaikkojen syntymistä ja turvaa olemassa olevien työpaikkojen säilymistä sekä auttaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa osaavan työvoiman saamisessa.

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Useilla Varkautelaisilla yrityksillä vuosi 2024 oli haastava, joka on näkynyt lomautuksina ja työttömyyden lisääntymisenä. Loppuvuodesta osalla yrityksistä tilanne on helpottunut, mutta kokonaisuudessa tilanne on haastava. Hyvinä signaaleina ovat toimineet Skeletonin, Parmacon sekä Puuilon päätökset panostaa ja sijoittua Varkauteen. Samoin investointi- ja kehityshankkeiden määrässä tapahtui vuoden lopussa käännös parempaan. Maailman poliittisen tilanteen ja taloudellisen epävarmuuden aiheuttamien haasteiden voittamiseksi, olemme yhdessä kaupungin ja yritysten kanssa yhdessä panostaneet alueemme toimintaedellytyksiin. Varkauden imagon, tunnettavuuden ja mielikuvan eteen tehtävä yhteistyö on ollut keskiössä. Kehittämisen painopisteenä tulee olemaan vihreänsiirtymän eli energian tuotantoon ja varastointiin sekä niiden ympärille syntyvät uudet tuotanto ja jalostusmahdollisuudet.

Joroisten kunnan kanssa tehtävää yritysneuvonnan ostopalvelua kehitetään entisestään. Yhteistyötä elinvoimaisuuden edistämiseksi Keski-Savon kuntien kesken syvennetty, josta hyvänä tuloksena yhteinen Keski-Savon työllisyysalue.

Uusien hankkeiden käynnistymisen seurauksena määräaikaisen työntekijöiden määrä on kasvanut. Vakituisen henkilökunnan määrä on vuoden lopussa vielä yhdeksän, mutta vähentyy kahdella, kun kiinteistöyhtiön henkilöt siirtyvät pois Navitas Kehityksen palveluksesta.

Keski-Savon rahastosta tehtiin neljä rahoituspäätöstä vuoden 2024 aikana.

Vuoden 2024 alussa Varkauden kaupunkikeskustan toiminta siirtyi Navitas Kehitykselle, jonka kautta kaupunkikeskustoja ja tapahtumia järjestetään ja kehitetään.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Kehittämishankkeet yrityksissä	Kehittämishankkeiden määrä	25	Ei toteudu
Toteuma 31.12.: 14			
Yritysten määrä	Yritysten nettolisäys	+ 10	Ei toteudu
Toteuma 31.12.: -8			
Yritysten sijoittumiset Varkauteen	Uudet sijoittumiset	+ 3	Toteutuu
Toteuma 31.12.: +4			

Päätösten, talouden ja kassavirran seurantaa tehdään jatkuvasti ja ne ovat esillä hallituksen kokouksissa. Suurimmat riskit liittyvät hankkeiden mahdolliseen takaisin perintään, joten hankkeiden raportointiin ja talouden seurantaan kiinnitetään erittäin suurta huomiota.

Toiminnan laajuutta kuvaavat tunnusluvut	TP2023	Toteutuma
1 Toiminnan laajuus:		
Liikevaihto, €	1 250 277	1 968 531
Taseen loppusumma, €	3 318 277	3 279 027
2 Kannattavuus:		
Tilikauden tulos, €	- 282 728	102 857
Käyttökate *), €	- 285 253	104 877
Käyttökate -%	- 22,82	5,3
3 Vakavaraisuus:		

Talous	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Liiketoiminnan tuotot, €	1 365 460	2 026 000	2 088 503	62 503	3,09%
Liiketoiminnan kulut (-) (sis.poistot), €	-1 672 817	-2 036 000	-1 995 937	40 063	-1,97%
Liikevoitto (-tappio), €	- 307 357	- 10 000	92 566	102 566	-1025,66%
Rahoitustuotot ja -kulut, €	24 629	10 000	10 291	291	2,91%
Tilikauden voitto (-tappio), €	**- 282 728**	**0**	**102 857**	**102 857**	

Henkilöstö 31.12.	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Vakinaiset	8	9	9	0	0,00%
Määräaikaiset ja sijaiset	7	14	14	0	0,00%
Yhteensä	**15**	**13**	**23**	**10**	**76,92%**
Henkilötyövuodet 31.12.	**15**	**13**	**23**	**10**	**76,92%**

5.4 Keski-Savon Teollisuuskylä Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet

Kaupungin omistusosuus:100 %

Toiminnan kuvaus

Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n tehtävänä on tukea alueen elinkeinoelämää ja uusia sijoittujia tarjoamalla niille teollisuus- ja liiketiloja sekä edistää elinvoimaa sekä yritysten kasvua ja sijoittumista alueelle Varkauden kaupunkistrategian mukaisesti taloudelliset resurssit huomioiden.

Yhtiö toimii tiiviissä yhteistyössä kaupungin ja muiden konserniyhtiöiden kanssa. Hyödyntäen myös osaamisen resursseja konsernin sisällä.

Talouden seurantaan ja kassanriittävyyteen kiinnitetään erityistä huomiota.

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Yhtiön lainakanta, korkoennusteet, talouden raportointi ja talousarviot on viety toiminnanohjausjärjestelmään, joka tulee parantamaan yhtiön talouden seurantaa ja ennakointia. Taloudellisesti kannattamattomiin sopimuksiin pyritään saamaan muutoksia, joka parantaa yhtiön taloutta. Saatavien perintää tehostetaan.
Toimitusjohtaja vaihtui 1.9.2024 alkaen. Jouko Laitinen jäi pois ja Jukka Koskinen aloitti toimitusjohtajana. Kirjanpito ja palkanlaskenta siirtyi 1.1.2025 Azetsilta Keski-Savon Tilipalvelut Wakaus Oy:lle.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Kannattavuus	Tilikauden tulos	Positiivinen liiketulos	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Tilikauden voitto n. 150t €. Tulosta parantaa liiketoiminnan muut tuotot 700t €.			
Lainasalkku	Lainojen ja kassan suhde	Yhtiön kassa on riittävä	Ei toteudu
Toteuma 31.12.: Kassavarojen tilanne on kriittinen. Yhtiöllä on sopimuksia, joissa on negatiivinen kassavirta.			
Omien tilojen käyttöaste	Vuokrausaste	92 %	Ei toteudu
Toteuma 31.12.: Käyttöaste n. 85 %.			
Toimitiloja yrityksille	Uudet sijoittumiset Varkauteen	2	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Uusia sijoittumisia yhtiön tiloihin.			

Toiminnan laajuutta kuvaavat tunnusluvut	**TP2023**	**Toteutuma**
1 Toiminnan laajuus:		
Liikevaihto, €	2 553 311	2 785 737
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, €	266 832	1 200 744
Taseen loppusumma, €	44 747 499	42 359 769
2 Kannattavuus:		
Tilikauden tulos, €	524 275	149 797
Käyttökate *), €	2 732 891,24	2 205 033
Käyttökate -%	77	79
3 Vakavaraisuus:		
Lainakanta yht., €	40 556 429	38 792 131
Kaupungin myöntämät lainat, €	27 404 543	31 670 420
Kaupungin takaamat lainat, €	13 059 544	7 075 541

Talous	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Liiketoiminnan tuotot, €	4 168 980	3 383 000	3 486 691,11	103 691,11	3,07%
Liiketoiminnan kulut (-) (sis.poistot), €	-2 880 204	-2 855 200	-2 663 412,23	191 787,77	-6,72%
Liikevoitto (-tappio), €	1 288 776	527 800	823 279	295 479	55,98%
Rahoitustuotot ja -kulut, €	- 764 501	- 313 836	- 672 937	- 359 101	114,42%
Tilikauden voitto (-tappio), €	**524 274**	**213 964**	**149 797**	**- 64 167**	**-29,99%**

Henkilöstö 31.12.	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Vakinaiset	0	0	0	0	
Määräaikaiset ja sijaiset	0	0	0	0	
Yhteensä	**0**	**0**	**0**	**0**	
Henkilötyövuodet 31.12.	**0**	**0**	**0**	**0**	

Ei ole henkilöstöä, vaan palvelut on ostettu Navitas Kehitys Oy:ltä.

5.5 Varkauden Taitotalo Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet

Kaupungin omistusosuus: 100 %

Toiminnan kuvaus

Varkauden Taitotalo Oy:n tehtävänä on omistaa ja hallita kiinteistöjä sekä tarjota yrityksille kiinteistössä tarpeellista liike- ja palvelutoimintaa ja olla siten toteuttamassa Varkauden kaupunkistrategiaa elinvoimaisuuden edistämiseksi.

Toiminnan keskiössä on vuokralaisten tyytyväisyys ja toimitilojen käyttöasteen pitäminen korkealla sekä parantaa kokoustilojen käyttöastetta ja tuottavuutta.

Taitotalo on osa Varkauden kaupungin konsernia ja vastaa toimistotarpeisiin yritysten kysyntää vastaavasti taloudellisten mahdollisuuksien mukaan.

Merkittävästi kasvaneet toimitila kustannukset ovat heikentämässä Varkauden Taitotalon taloudellista tilannetta ja tuloksenteko kykyä sekä kassavarantoja.

Asiakasyrityksien toimintakulttuurin muutokset näkyvät vuokrattavien toimistotilojen tarpeissa. Hybridityönteon kulttuuri asiantuntijatyössä vähentää yrityksien toimitilatarpeita.

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Yhtiön lainakanta, korkoennusteet, talouden raportointi ja talousarviot on viety toiminnanohjausjärjestelmään, joka tulee parantamaan yhtiön talouden seurantaa ja ennakointia. Markkinointia ja viestintä tehostetaan.
Toimitusjohtaja vaihtui 1.9.2024 alkaen. Jouko Laitinen jäi pois ja Jukka Koskinen aloitti toimitusjohtajana. Kirjanpito ja palkanlaskenta siirtyi 1.1.2025 Tietoakselilta Keski-Savon Tilipalvelut Wakaus Oy:lle.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Kokoustilamyynti	Kokoustilojen tuotto	Kasvu 10 %	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Kokoustilamyynti kasvoi, mutta jäi hieman tavoitteesta.			
Toimitilojen vuokraus	Vuokrausaste	95 %	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Käyttöastetavoite toteutui.			
Toimiva yrityskeskus	Asiakastyytyväisyys	4	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Asiakastyytyväisyystavoite toteutui.			

Toiminnan laajuutta kuvaavat tunnusluvut	**TP2023**	**Toteutuma**
1 Toiminnan laajuus:		
Liikevaihto, €	2 108 129	2 199 230
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, €	19 623	
Taseen loppusumma, €	16 425 460,91	15 619 641,32
2 Kannattavuus:		
Tilikauden tulos, €	- 143 750	31 256
Käyttökate *), €	798 076	908 334
Käyttökate -%	37,86	41,3
3 Vakavaraisuus:		
Lainakanta yht., €	14 141 645	13 332 561
Kaupungin takaamat lainat, €	10 749 356	10 085 743

Talous	**TP2023**	**TA2024**	**Toteutuma**	**Poikkeama**	**Poik. %**
Liiketoiminnan tuotot, €	2 163 462	2 200 000	2 262 273	62 273	2,83%
Liiketoiminnan kulut (-) (sis.poistot), €	-1 875 111	-1 850 000	1 859 085	3 709 085	-200,49%
Liikevoitto (-tappio), €	288 351	350 000	403 188	53 188	15,20%
Rahoitustuotot ja -kulut, €	- 434 675	- 350 000	393 755	743 755	-212,50%
Voitto(tappio) ennen tp-siirtoja	- 146 324	0	9 433	9 433	
Tilinpäätössiirrot ja verot	2 574	0	21 823	21 823	
Tilikauden voitto (-tappio), €	**- 143 750**	**0**	**31 256**	**31 256**	

Henkilöstö 31.12.	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Vakinaiset	0	0	0	0	
Määräaikaiset ja sijaiset	0	0	0	0	
Yhteensä	**0**	**0**	**0**	**0**	
Henkilötyövuodet 31.12.	**0**	**0**	**0**	**0**	

Ei ole henkilöstöä, vaan palvelut on ostettu Navitas Kehitys Oy:ltä.

5.6 Keski-Savon Vesi Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja Arto Lehtonen ja hallituksen jäsenet

Kaupungin omistusosuus: 100 %

Toiminnan kuvaus

Keski-Savon Vesi Oy:n tehtävänä on veden hankinta ja viranomaisten laatuvaatimusten täyttävän talousveden toimittaminen kiinteistöihin sekä jätevesien johtaminen ja puhdistaminen lupaehtojen mukaisesti.

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Etäluettaviin mittareihin siirtyminen pääsi vauhtiin ja n. neljäsosa mittareista on jo vaihdettu.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Henkilöstön hyvinvointi	Työtapaturmien määrä	Työtapaturmien määrä 0	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Työtapaturmia 0			
Puhtaan veden tuottaminen	Vesijohtoveden laatu täyttää hyvin STM:n talousvedelle asettamat laatuvaatimukset Veden pH pidetään mahdollisimman hyvin arvossa 8,0	Vesijohtovesi täyttää vaatimukset	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Vesijohtovesi täyttää vaatimukset			
Seudulliset kilpailukykyiset taksat	Taksat	Taksataso keskimäärin alle naapurikuntien sekä valtakunnallisen keskiarvon	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Taksat ovat seudullisesti ja valtakunnallisesti kilpailukykyiset			
Ympäristön kuormitus	Jätevedet puhdistetaan lupaehtojen mukaisesti Ohijuoksutusten määrä/lupaehdot	Lupaehdot täyttyvät	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Lupaehdot täyttyvät. Kaksi ohijuoksutusta putkirikkojen vuoksi			

Mitään merkittävää poikkeamaa ei toimintavuoden aikana tapahtunut. Hallitus hyväksyi päivitetyn riskienhallintasuunnitelman 26.11.2024.

Toiminnan laajuutta kuvaavat tunnusluvut	TP2023	Toteutuma
1 Toiminnan laajuus:		
Liikevaihto, €	4 982 504	5 215 785
Investoinnit, €	1 869 722	1 454 670
Taseen loppusumma, €	59 150 387	58 240 333
2 Kannattavuus:		
Tilikauden tulos, €	- 424 964	- 584 259
Käyttökate *), €	2 263 544	2 467 964
Käyttökate -%	45	47
3 Vakavaraisuus:		
Lainakanta yht., €	45 414 000	45 414 000
Omavaraisuusaste -%	21,28	20,61
4 Muut yhtiön toimintaa kuvaavat tunnusluvut:		
kassan riittävyys pv	30,2	65,4

Talous	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Liiketoiminnan tuotot, €	5 112 777	5 285 000	5 323 538	38 538	0,73%
Liiketoiminnan kulut (-) (sis.poistot), €	-4 826 572	-4 649 000	-5 190 049	- 541 049	11,64%
Liikevoitto (-tappio), €	286 205	636 000	133 490	- 502 510	-79,01%
Rahoitustuotot ja -kulut, €	- 711 169	- 775 797	- 717 749	58 048	-7,48%
Tilikauden voitto (-tappio), €	**- 424 964**	**- 139 797**	**- 584 259**	**- 444 462**	**317,93%**

Henkilöstö 31.12.	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Vakinaiset	10	11	11	0	0,00%
Määräaikaiset ja sijaiset	1	1	0	- 1	-100,00%
Yhteensä	**11**	**12**	**11**	**- 1**	**-8,33%**
Henkilötyövuodet 31.12.	**11**	**12**	**11**	**- 1**	**-8,33%**

5.7 Kiinteistö Oy Kongressi- ja kulttuurikeskus

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet

Kaupungin omistusosuus: 51,9 %

Toiminnan kuvaus

Yhtiön tehtävänä on omistaa, ylläpitää ja kehittää Kauppatori 6-kiinteistöä. (Warkaus-sali, hotelli- ja toimistohuoneet, auto-halli)

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Toimintaympäristössä ei tapahtunut olennaisia muutoksia eikä rakennuksessa ollut tarvetta suurempiin korjauksiin. Toiminnan painopisteet: 1. Kustannustehokas hallinta ja ylläpito. 2. Laadukas ja nykyaikainen toimitila käyttäjille.
Rakennuksen käytöstä ja toiminnasta vastaa Hotel Oscar.

Varkauden kaupunginhallitus hyväksyi yhtiölle myöntämänsä lainan, 100 000 euroa, lyhentämisohjelman. Ensimmäinen lyhennyserä 20 000 euroa maksettiin syyskuun 1. päivänä.

Vähemmistöosakkaalla, Nemeko Oy:llä, on jo vuosien ajan ollut vaikeuksia yhtiövastikkeen säännöllisessä, oikea-aikaisessa maksussa. Vastikerästi oli vuoden 2024 lopussa 26 640,54 euroa. Velallinen on laatinut suunnitelman rästien maksamisesta.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
1 Rakennuksen kunnon ylläpito	Häiriöilmoitukset	Ei Ilmoituksia	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Ei ilmoituksia			
2 Käyttäjien tyytyväisyys	Valitukset / huomautukset	Ei valituksia	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Ei valituksia			
3 Kustannusten minimointi	Yhtiövastikkeen suuruus	Korotus alle yleisen kustannustason nousun	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Korotus alle yleisen kustannustason nousun			

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Riskienhallintasuunnitelmaan kirjatut merkittävimmät riskit ovat kiinteistöön kohdistuvat häiriöt: tulipalo ja vesivahingot. Niihin on varauduttu kattavalla kiinteistövakuutuksella. Vesivahinkojen torjumiseksi on tehty rakenteellisia muutoksia. Tammikuun 2023 jälkeen ei vesivahinkoja ole tapahtunut.

Sisäisen valvonnan edellytykset ovat huomattavasti parantuneet käytössä olevalla Fennoa-digitaalisella kirjanpitojärjestelmällä. Kaikki hallituksen jäsenet voivat reaaliaikaisesti seurata yhtiön taloudenpidon tapahtumia ja tarvittaessa pyytää lisätietoja ja tehdä tarkastuksia.

Toiminnan laajuutta kuvaavat tunnusluvut	**TP2023**	**Toteutuma**
1 Toiminnan laajuus:		
Liikevaihto, €	255 662	275 120
Taseen loppusumma, €	5 141 221	5 140 367
2 Kannattavuus:		
Tilikauden tulos, €	2 487	8 171
Käyttökate *), €	64 788	41 486
Käyttökate -%	25	15
3 Vakavaraisuus:		
Lainakanta yht., €	6 467 747	6 447 747
Kaupungin myöntämät lainat, €	3 379 665	3 359 665

Talous	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Liiketoiminnan tuotot, €	255 662	275 128	275 120	- 8	0,00%
Liiketoiminnan kulut (-) (sis.poistot), €	- 250 021	- 261 250	- 263 975	- 2 725	1,04%
Liikevoitto (-tappio), €	5 641	13 878	11 145	- 2 733	-19,69%
Rahoitustuotot ja -kulut, €	- 3 154	- 13 000	- 2 974	10 026	-77,12%
Voitto(tappio) ennen tp-siirtoja	2 487	0	8 171	8 171	
Tilikauden voitto (-tappio), €	**2 487**	**878**	**8 171**	**7 293**	**830,64%**

Henkilöstö 31.12.	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Vakinaiset	1	1	1	0	0,00%
Määräaikaiset ja sijaiset	0	0	0	0	
Yhteensä	**1**	**1**	**1**	**0**	**0,00%**
Henkilötyövuodet 31.12.	**0**	**0**	**0**	**0**	

1 osa-aikainen toimitusjohtaja

5.8 Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet

Toiminnan kuvaus

Yhtiö on perustettu hoitamaan Varkauden kaupungin ja sen tytäryhteisöjen taloushallintoa. Aiempi palveluntuottaja oli Sarastia Oy. Muutoksen tavoitteena oli säästää taloushallintoon liittyviä kustannuksia ja saada taloushallinnon palvelut lähemmäksi kaupungin muuta toimintaa. Yhtiön palvelutuotanto aloitettiin 1.1.2023. Yhtiön asiakkaita alkuvaiheesta lähtien ovat olleet Varkauden kaupunki, Keski-Savon Vesi Oy ja Keski-Savon Jätehuolto lky. 1.1.2025 lukien yhtiön asiakkaiksi ovat tulleet myös Wartalo Kodit Oy, Keski-Savon Teollisuuskylä Oy ja Varkauden Taitotalo.

Olennaiset tapahtumat ja toiminnan muutokset

Vuoden 2024 aikana valmisteltiin uusien asiakkaiden (Wartalo Kodit Oy, Keski-Savon Teollisuuskylä Oy ja Varkauden Taitotalo Oy) siirtymistä yhtiön asiakkaaksi. Valmisteluun kuului uusien henkilöiden rekrytointi ja taloushallinnon järjestelmiin liittyvät sopimusasiat.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2024 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Tila
Kartoittaa muiden kuntien kiinnostusta yhtiön palveluihin.	Kontaktien määrä muihin kuntiin.	Tavoitteena on myös saada kuva myös siitä, millaista kiinnostusta muilla kunnilla on yhtiön palveluita kohtaan.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Kolmen kunnan kanssa käytiin keskustelua v.2024 aikana.			
Korkea asiakas- ja henkilöstötyytyväisyys.	Asiakas- ja henkilöstötyytyväisyys.	Kiitettävä taso asiakas- ja henkilöstötyytyväisyydessä (Tyytyväisyystaso 3,8 - 5,0/5,0)	Toteutuu osittain
Toteuma 31.12.: Asiakastyytyväisyystutkimuskysely on valmisteltu syksyn aikana ja toteutus kevään 2025 aikana. Henkilöstötyytyväisyystutkimus toteutetaan vuoden 2025 aikana ja toteutus on suunniteltu saman yrityksen kanssa, joka tekee vastaavan kyselyn Varkauden kaupungin henkilöstölle.			

Toiminnan taloudellinen tehokkuus.	Tuloslaskelma.	Yhtiön resurssien käyttö siten, että se mahdollistaa uusien asiakkuuksien laadukkaan vastaanoton ja palvelutason.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Vuosi 2024 on toteutunut suunnitelmien mukaisesti myös toiminnan taloudellisuuden osalta. Tilikauden tulostavoite oli 0 ja toteuma 28 299 €.			
Vuoden 2024 tavoitteina on saada siirrettyä muita kaupungin tytäryhteisöjä asiakkaiksi. Osa yhtiöistä on realistista saada siirrettyä vuoden 2024 aikana (Keski-Savon Teollisuuskylä Oy ja Varkauden Taitotalo Oy). Wartalo Kodit Oy:n siirtoa valmistellaan vuoden 2024 aikana ja lopullisen siirron on tarkoitus toteutua 1.1.2025 lukien.	Siirtoprojektien eteneminen vuoden aikana.	Päästä asetettuihin tavoitteisiin uusien asiakkuuksien osalta.	Toteutuu
Toteuma 31.12.: Uudet asiakkuudet toteutuivat 1.1.2025 alusta lukien. Yhtiöiden siirtyminen oli luontevaa toteuttaa samanaikaisesti vuoden alusta.			

Toiminnan laajuutta kuvaavat tunnusluvut	**TP2023**	**Toteutuma**
1 Toiminnan laajuus:		
Liikevaihto, €	874 716	1 021 617
Investoinnit, €	195 781	0
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, €	0	0
Taseen loppusumma, €	581 313	635 246
2 Kannattavuus:		
Tilikauden tulos, €	- 46 636	28 299
Käyttökate *), €	3 057	107 056
Käyttökate -%	0,35	10,5
Osinkotuotto kaupungille, €	0	0
3 Vakavaraisuus:		
Lainakanta yht., €	0	0
Kaupungin myöntämät lainat, €	0	0
Kaupungin takaamat lainat, €	0	0
Omavaraisuusaste -%	78	75,82

Talous	**TP2023**	**TA2024**	**Toteutuma**	**Poikkeama**	**Poik. %**
Liiketoiminnan tuotot, €	874 716	1 006 866	1 047 564	40 698	4,04%
Liiketoiminnan kulut (-) (sis.poistot), €	- 828 110	-1 006 866	-1 019 265	- 12 399	1,23%
Liikevoitto (-tappio), €	- 46 606	0	28 412	28 412	
Rahoitustuotot ja -kulut, €	- 18	0	- 113	- 113	
Tilikauden voitto (-tappio), €	**- 46 624**	**0**	**28 299**	**28 299**	

Henkilöstö 31.12.	TP2023	TA2024	Toteutuma	Poikkeama	Poik. %
Vakinaiset	8	9	9	0	0,00%
Määräaikaiset ja sijaiset	0	0	0	0	
Yhteensä	**8**	**9**	**9**	**0**	**0,00%**
Henkilötyövuodet 31.12.	**8**	**9**	**9**	**0**	**0,00%**

6 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

6.1 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Varkaudessa 31. päivänä maaliskuuta 2025

Joonas Hänninen, kaupunginjohtaja

Kati Hynninen, kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Paula Pulliainen

Tiina Grönlund

Elina Brandt

Juha Soininen

Jyri Mikkonen

Ari Häkkinen

Risto Husu

Sassa Suna

Olli Koponen

Heidi Hartikainen

Tilinpäätösmerkintä:

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Varkaudessa ____. ____.2025

KPMG Oy Ab

_____
Mari Säynätjoki
JHT, KHT -tilintarkastaja

7 LUETTELOT JA SELVITYKSET

7.1 LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Kirjanpitokirjat	**Säilytystapa**
Pääkirja	SÄHKÖINEN ARKISTO
Päiväkirja	SÄHKÖINEN ARKISTO
Reskontraluettelot	SÄHKÖINEN ARKISTO
Maksuliikenne/tiliotteet	SÄHKÖINEN ARKISTO
Palkkaluettelot	SÄHKÖINEN ARKISTO
Käyttöomaisuusluettelo	ATK-TULOSTE
Tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt	PAPERI
Tilinpäätös	SIDOTTU

Kirjanpidon tapahtumalajit

ALKUSA Alkusaldot
BUD Talousarvio
BUDKS Käyttösuunnitelma
BUDL Lisätalousarvio
BUDP Projektibudjetti
ENN Ennuste
KATSU1 CPU kassa
KOMMUI Käyttöom muistiot
KOMTOS Käyttöomaisuustositt
MRP10 Laskulaji 10
MRP11 Laskulaji 11
MRP13 Laskulaji 13
MRP16 Laskulaji 16
MRP27 Laskulaji 27
MRP28 Laskulaji 28
MRP34 Laskulaji 34
MRP38 Laskulaji 38
MRP39 Laskulaji 39
MRP44 Laskulaji 44
MRP48 Laskulaji 48
MRP50 Laskulaji 50
MRP52 Laskulaji 52
MRP53 Laskulaji 53
MRP54 Laskulaji 54
MRP 56 Laskulaji 56
MRP61 Laskulaji 61
MRP62 Laskulaji 62
MRP63 Laskulaji 63
MRP74 Laskulaji 74
MRP80 Laskulaji 80
MRP81 Laskulaji 81
MRP83 Laskulaji 83
MRP87 Laskulaji 87
MRP88 Laskulaji 88
MRP98 Laskulaji 98
MRP99 Laskulaji 99

Kirjanpidon tapahtumalajit

MRPHYV Hyvityslask kuitt
MRPMAN Manuaalisuoritukset
MRPVII Viitesuoritukset
MRPK Tileistä poisto
MUIRO2 Muistiotos 2 Rondo
MUIRS2 Muistiotos Sis2 Rondo
MUISIS Muistio sisäinen
MUIST1 Muistiotositteet 1
MÄÄRÄ Määrien tiedot
OMAKSU Ostoreskontra maksut
OSTOT Ostolaskut
PALKAT Palkkatositteet
PANKKI Pankkien tiliotteet
POSTIM Postimaksut
SISROP Sislaskut2 Rondo

7.2 TILINPÄÄTÖSKAAVIO

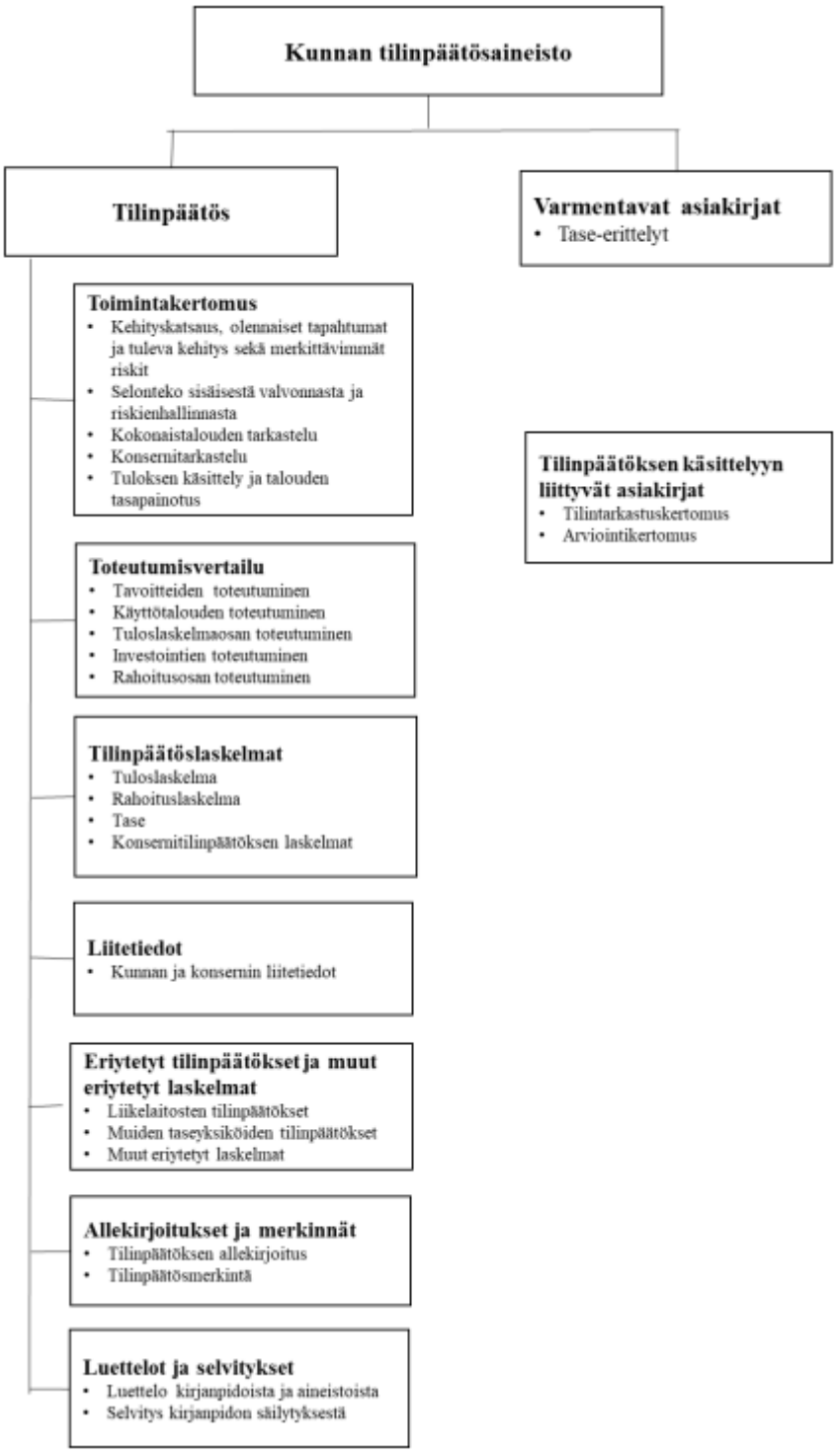

28 § VRK/158/00.03.00/2025

TILINTARKASTUSYHTEISÖN VALINTA VUOSILLE 2025-2028

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 28
Tarkastuslautakunta 8.5.2025 § 54

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Kuntalain 122 §:n mukaan hallinnon ja talouden tarkastamista varten valitaan tilintarkastusyhteisö.

Yhteisön on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHT-tilintarkastaja. Valtuusto voi valita tilintarkastajat enintään kuudeksi vuodeksi.

Tarkastuslautakunta on pyytänyt tarjouksen kaupungin ja sen määräysvallassa olevien yhteisöjen hallinnon ja talouden JHT - tarkastuspalveluista vuosille 2025-2028 ja mahdollisille optiovuosille 2029 ja 2030. Lisäksi tilintarkastuksen piiriin kuuluu kuntakonserniin kuuluvan Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoksen kuntayhtymän tilintarkastus.

Hankinnan kohde kattoi lakisääteisen tilintarkastuksen kaupungille ja kunnan tytäryhtiöille ja optiona tarkastuslautakunnan valmistelijan/sihteeripalvelut kaupungille. Lisäksi tarkastuslautakunta sopii erikseen seuraavista tarkastuspalveluista:
- EU-projektien edellyttämät tilintarkastukset
- Muut erikseen tilattavat, lakisääteiseen tilintarkastukseen kuulumattomat erillisselvitykset ja lisätarkastuspäivät).

Hankinta kokonaisarvo ylittää hankintalain 15 §:n EU-kynnysarvon. Kilpailutus toteutettiin Cloudia -järjestelmässä ja tarjoukset tuli jättää Cloudian tarjousportaalin kautta sähköisesti. Tarjouspyyntö oli saatavilla 25.3.2025 alkaen tarjousportaalissa.

Määräaikaan 28.4.2025 klo 12.00 mennessä saapui kaksi (2) tarjousta, jotka olivat kaikilta osin tarjouspyynnön mukaisia.

Tarjouksen jätti KPMG Oy Ab ja BDO Audiator Oy.

Tarjouspyynnön mukaan hankintapäätös tehdään kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteella huomioon ottaen tarjouspyyntöasiakirjoissa esitetyt vertailuperusteet. Kokonaistaloudellista edullisuutta vertailtaessa käytetään valintaperusteena edullista hintaa siten, että edullisin tarjous saa 100 pistettä ja seuraava suhteessa edullisin hinta / tarjottu hinta x maksimipisteet (100)

Tilintarkastustarjoukset liitteineen esitellään ja ovat nähtävänä kokouksessa.

Tarjousasiakirjat tulevat julkisiksi kaupunginvaltuuston tekemän hankintapäätöksen jälkeen.

Puheenjohtaja: Tarjouksen jättäneistä kumpikin tarjoaja, BDO Adiator Oy ja KPMG Oy, täyttivät tarjouspyynnössä määritellyt vaatimukset ja tarjouspyynnössä vertailuperusteeksi oli määritelty halvin hinta. Näin ollen tarjouksista kokonaistaloudellisesti edullisimmaksi tulee valita hinnaltaan halvin tarjous. Varkauden kaupungin, sen tytäryhtiöiden ja Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymän lakisääteisen tilintarkastuksen sekä tarkastuslautakunnan valmistelijan ja sihteerin palvelun tarjouspyynnön mukainen arvonlisäveroton vertailuhinta on BDO Adiator Oy:n tarjouksessa 122 380,00 euroa, kun toiseksi tulleen KPMG oy:n vertailuhinta on 148 797,00 euroa. BDO Audiator Oy:n tarjousta ei voida pitää poikkeuksellisen alhaisena, vaikka se onkin selvästi edullisempi

Tarkastuslautakunta esittää kaupunginvaltuustolle Varkauden kaupungin ja sen konsernin yhteisöjen tilintarkastuspalvelut ajalle 1.6.2025 - 31.5.2028 hankintaan BDO Adiator Oy:ltä, sekä lisäksi tilintarkastuksen piiriin kuuluvan kuntakonserniin kuuluvan Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymän tilintarkastuspalvelut ajalle 1.5.2025 - 31.6.2028 hankitaan BDO Audiator Oy:ltä.

Hankintasopimus ei synny hankintapäätöksellä. Hankintasopimus syntyy vasta erillisen kirjallisen sopimuksen allekirjoittamisella.

Tarkastuslautakunta esittää kaupunginvaltuustolle, että se päättää valtuuttaa hallintojohtaja Antti Mäkisen allekirjoittamaan liitteenä olevan hankintasopimuksen tilintarkastusyhteisön kanssa ja tekemään sopimukseen teknisluontoisia korjauksia, jos ne ovat välttämättömiä ja Varkauden kaupungille tarkoituksenmukaisia.

Tarkastuslautakunta arvioi myöhemmin tarkastuslautakunnan valmistelijan ja sihteerin palvelujen tarpeen ja päättää erikseen palvelun hankinnasta tarjouksessa esitetyn option mukaisesti tarpeen niin edellyttäessä.

Päätös: Ehdotuksen mukaisesti.

Merkitään pöytäkirjaan, että Antti Mäkinen osallistui kokoukseen § 54 käsittelyn ajaksi.

Merkitään pöytäkirjaan, että Atte Huttunen ei osallistunut kokoukseen § 54 käsittelyn ajaksi.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 28

Tarkastuslautakunta: Kaupunginvaltuusto päättää, että Varkauden kaupungin ja sen konsernin yhteisöjen tilintarkastuspalvelut ajalle 1.6.2025 - 31.5.2028 hankitaan BDO Adiator Oy:ltä, sekä lisäksi tilintarkastuksen piiriin kuuluvan kuntakonserniin kuuluvan Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymän tilintarkastuspalvelut ajalle 1.5.2025 - 31.6.2028 hankitaan BDO Audiator Oy:ltä.

Kaupunginvaltuusto päättää, että se valtuuttaa hallintojohtaja Antti Mäkisen allekirjoittamaan liitteenä olevan hankintasopimuksen tilintarkastusyhteisön kanssa ja tekemään sopimukseen teknisluontoisia korjauksia, jos ne ovat välttämättömiä ja Varkauden kaupungille tarkoituksenmukaisia.

Tarkastuslautakunta arvioi myöhemmin tarkastuslautakunnan valmistelijan ja sihteerin palvelujen tarpeen ja päättää erikseen palvelun hankinnasta tarjouksessa esitetyn option mukaisesti tarpeen niin edellyttäessä.

Päätös:

SOPIMUS TILINTARKASTUSPALVELUIDEN TUOTTAMISESTA

1. Sopimuksen osapuolet

Toimeksiantaja: Varkauden kaupunki (Y-tunnus 0173416-1)
Ahlströminkatu 6 78250 Varkaus, PL 208 78201 Varkaus

Yhteyshenkilö:

Toimeksisaaja:

Yhteyshenkilö:

2. Sopimuksen tausta ja tarkoitus

Varkauden kaupunki on kilpailuttanut kunnan ja sen tytäryhteisöjen hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut vuosille 2025–2028. Lisäksi sopimukseen sisältyy optiomahdollisuus tämän sopimuksen ehdoin vuosille 2029–2030. Osapuolet sopivat tällä sopimuksella niistä ehdoista, joilla XXX suorittaa Varkauden kaupungille kohdassa 3. mainitut palvelut tämän sopimuksen voimassaoloaikana.

3. Toimeksiannon sisältö

Tilintarkastajan tehtävät on määritelty kuntalain 123 §:ssä, minkä lisäksi tarkastuslautakunta voi antaa tilitarkastajalle erityisiä ohjeita, mikäli ohjeet eivät ole ristiriidassa lain, kaupungin omien sääntöjen tai hyvän tilintarkastustavan kanssa.

Yhteistoimintasopimuksen mukaisesti Varkauden kaupunki toimii Keski-Savon työllisyysalueen isäntäkuntana. Työllisyysalueeseen kuuluvat Varkauden kaupunki, Pieksämäen kaupunki, Leppävirran kunta ja Joroisten kunta. Keski-Savon työllisyysalueen hallintoa varten on perustettu yhteinen toimielin, joka toimii Varkauden kaupungin kaupunginhallituksen alaisuudessa. Yhteistyösopimus edellyttää tarkkaa talouden seurantaa ja kuukausittain toteutettavaa talouden raportointia. Varkaus järjestämisvastuussa olevana kuntana vastaa Kuntalain 8 §:n 2 momentin mukaisesti palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Ja näin ollen tilintarkastuksessa tulee huomioida työllisyysalueen erityistarpeet.

XXX sitoutuu suorittamaan Varkauden kaupungin ja sen määräysvallassa olevien yhteisöjen tilintarkastuksen noudattaen kuntalakia ja kaupungin antamia erityisohjeita. Tilintarkastus suoritetaan noudattaen Julkishallinnon hyvää tilintarkastustapaa.

Tilintarkastuksen painopistealueet, ajoitus ja toteuttamistapa määritellään Tarkastuslautakunnalle esitettävässä tarkastussuunnitelmassa, joka laaditaan ennen varsinaisen tarkastuksen aloittamista.

Tilintarkastaja raportoi tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelmasta ja sen toteutumisesta, tarkastustyön kulusta ja tarkastustyössä tehdyistä havainnoista toimeksiantajan niin vaatiessa vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Tilintarkastaja suorittaa Kuntalain 122 §:n tarkoittaman tilintarkastuksen niin, että tilintarkastuskertomus voidaan luovuttaa tarkastuslautakunnalle kultakin tilikaudelta kuntalain 123 §:n mukaisen tilintarkastuskertomuksen tilivuotta seuraavan vuoden toukokuun 31. päivään mennessä.

Mikäli sopimus päättyy kesken tilikauden, osapuolet sopivat erikseen raporteista ja muista tiedoista, jotka tilintarkastaja on velvollinen antamaan sekä niiden toimittamistavasta.

Varkauden kaupungin lakisääteisen tilintarkastuksen suorittamiseen sisältyvät myös mahdolliset tarjouspyynnöllä mainitut tarkastuslautakunnan avustaminen ja tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät sekä mahdolliset erityistarkastuspäivät. Varkauden kaupungin tilinpäätöstarkastukseen tulee sisältyä kaksi läsnäolopäivää Varkaudessa keväällä ja yksi päivä syksyllä. Läsnäolo vaatimus koskee koko tilintarkastustiimiä.

Varkauden kaupungin tytäryhteisöt ja liikelaitoskuntayhtymä: Wartalo Kodit Oy, Varkauden Aluelämpö Oy, Navitas Kehitys Oy, Keski-Savon teollisuuskylä Oy, Varkauden Taitotalo Oy, Keski-Savon Vesi Oy, Kiinteistö Oy Kongressi ja kulttuurikeskus, Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy ja Keski-Savon liikelaitoskuntayhtymä kuuluvat myös tilintarkastuksen piiriin.

Varkauden kaupungin lakisääteisen tilintarkastuksen suorittamisen arvioidaan vaativan vuosittain tarjouspyynnön mukaisesti noin 40 tarkastuspäivää (1 tarkastuspäivä =7,5 tuntia). Lisäksi tarjouspyynnön mukaisesti tarkastuslautakunnan kokouksiin varataan alustavan arvion mukaan 10 tarkastuspäivää/vuosi. Mikäli työpanosta täytyy lisätä tarkastuksen aikana tai muutoin esiin tulleiden seikkojen vuoksi, vastuullinen tilintarkastaja tekee asiasta esityksen tarkastuslautakunnalle.

Tytäryhtiöiden ja liikelaitoskuntayhtymän osalta tarjouspyynnössä on mainittu, että
- Wartalo Kodit Oy, 5
- Varkauden Aluelämpö Oy, 4
- Navitas Kehitys Oy, 2
- Keski-Savon teollisuuskylä Oy, 2
- Varkauden Taitotalo Oy, 2
- Keski-Savon Vesi Oy, 3
- Kiinteistö Oy Kongressi ja kulttuurikeskus, 2
- Wakaus Keski-Savon tilipalvelut Oy, 3
- Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymä, 12

Varkauden kaupunki ei sitoudu yllä mainittuihin arvioihin.

Tilintarkastaja toimii tarvittaessa tarkastuslautakunnan sihteerinä ja on näin ollen velvoitettu olemaan läsnä tarkastuslautakunnan kokouksissa tämän sopimuksen mukaisesti. Tilintarkastajalta edellytetään yhteistyötä edellisen sopimustoimittajan kanssa, jotta mahdollinen toimeksisaajan vaihto ja tilintarkastusten jatkuminen sujuvasti voidaan varmistaa. Jatkossa toimeksisaaja on velvollinen auttamaan seuraavaa tilintarkastajaa.

Sopimuskauden aikana toimeksisaajaorganisaatiossa tapahtuvien mahdollisten henkilövaihdosten johdosta tarvittavasta uuden henkilöstön perehdyttämisestä ei tule koitua lisäkustannuksia tilaajalle.

Tarkastuslautakunnan sihteerintehtävien hankinnasta päätetään erikseen.

4. Toimeksiantajan myötävaikutus

Tilintarkastuksen menestyksekäs toteuttaminen edellyttää sopimusosapuolten yhteistyötä. Toimeksiantaja on velvollinen parhaan kykynsä mukaan myötävaikuttamaan ja auttamaan Toimeksisaajaa tilintarkastustehtävän suorittamisessa. Toimeksiantajan tulee oma-aloitteisesti esittää Toimeksisaajalle aineisto ja tiedot, joilla voi olla merkitystä tilintarkastuksen suorittamisen kannalta.

5. Toimeksisaajan henkilöstön vähimmäisvaatimukset

Vastuullinen JHT-tilintarkastaja

Nimettävällä päävastuullisella/vastuunalaisella tilintarkastajalla on hyväksytysti suoritettuna JHT ja KHT ammattitutkinto. Tämän lisäksi nimettävällä päävastuullisella/vastuunalaisella tilintarkastajalla tulee olla vähintään 400 htp:n kokemus tilintarkastuksen tehtävistä. Kokemuksesta 150 htp:ä tulee olla päävastuullisen tilintarkastajan roolissa ja kokemuksesta vähintään kolme (3) tilintarkastusta tulee olla kunnan lakisääteistä tilintarkastusta sisältäen konsernitilintarkastuksen. Kokemuksen kertyminen lasketaan ammattitutkinnon suorittamisesta alkaen.

XXX määrää toimeksiannon vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHT XXX. Vastuunalaisen JHT-tilintarkastajan vaihtamisesta tämän sopimuksen voimassaoloaikana on neuvoteltava tarkastuslautakunnan kanssa ja uuden JHT-tilintarkastajan on täytettävä samat pätevyys- ja kokemusvaatimukset. Muut tarkastusryhmään kuuluvat henkilöt ilmenevät tarkastussuunnitelmasta.

Avustava tilintarkastaja

Avustavilla tarkastajilla tulee olla hyväksytysti suoritettuna ylempi korkeakoulututkinto sekä vähintään 100 htp:n kokemus tilintarkastuksen avustavista tehtävistä. Kokemuksen kertyminen lasketaan tutkinnon suorittamisesta alkaen.

OPTIO: Tarkastuslautakunnan valmistelija/sihteeri

Tarkastuslautakunnan valmistelijalla/sihteerillä tulee olla vähintään 80 htp:n kokemus erityisalan tehtävistä; tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävistä.

6. Tilintarkastuspalkkio

Varkauden kaupungin ja sen tytäryhteisöjen vuosien 2025–2028 lakisääteisten tilintarkastusten hinta tässä sopimuksessa mainituista tarkastuspäivistä on seuraava:

- Päävastuullisen/vastuunalaisen JHT tilintarkastajan tarkastuspäivä X €/päivä, alv 0 %
- avustavan tarkastajan tarkastuspäivä X €/päivä, alv 0 %
- Vastaava (JHTT) päävastuullinen tilintarkastaja/Keski-Savon jätehuolto liikelaitoksen kuntayhtymä X €/päivä, alv 0 %
- Tytäryhtiöiden tilintarkastus X €/päivä, alv 0 %
- tarkastuslautakunnan valmistelija/sihteeri X €/tunti, alv0 % (OPTIO)

Tarvittaessa tällä sopimuksella määriteltyä päivähintaa voidaan hyödyntää laskutettavien tuntitöiden perusteena käyttämällä päivähinnan jakajana 7,5 tuntia.

Hinnat ovat kiinteät kahden (2) vuoden ajan sopimuskauden alusta lähtien, jonka jälkeen Hinnantarkastusjakso on yksi (1) vuosi. Sopimuksen osapuolet voivat ehdottaa hinnanmuutosta sopimuksen ensimmäisen hinnoittelukauden jälkeen aikaisintaan 1.6.2027. Hintoihin sisältyvät kaikki sopimuksen mukaisten palveluiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset mm. toimitus, matka- ja majoituskustannukset, päivärahat ja ylityökorvaukset, pakkauskustannukset sekä niihin liittyvä dokumentaatio sekä voimassa olevat viranomaisten määräämät julkiset maksut lukuun ottamatta arvonlisäveroa. Varkauden kaupunki ei hyväksy laskutuslisiä tai matka-aika korvauksia.

Toimeksisaajalla ei ole oikeutta laskuttaa muita kuluja.

Hinnat sidotaan Palvelujen tuottajahintaindeksiin, 2021=100, palvelut yrityksille ja julkiselle sektorille (BtoB) 69.2. Laskentatoimen ja kirjanpidon palvelut sekä tilintarkastuspalvelut; veroneuvontapalvelut siten, että perusindeksinä käytetään vuoden 2024 neljännen (4) vuosineljänneksen pistelukua, joka on 112,8.
Viittaus: Suomen virallinen tilasto (SVT): Palvelujen tuottajahintaindeksit [verkkojulkaisu]. ISSN=1795-3510. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.2.2025].
Saantitapa: https://stat.fi/tilasto/pthi

Hinnanmuutos lasketaan kaavalla: tarkistushetken indeksi /112,8 * alkuperäinen sopimushinta = uusi hinta.

Toimeksisaajan on toimitettava hinnanmuutosehdotus kirjallisesti toimeksiantajalle vähintään kolme (3) kuukautta ennen seuraavan hinnantarkastusjakson alkamista.

Hinnanmuutosehdotus käsitellään Varkauden kaupungin toimesta ja jos hinnan muutoksesta ei päästä yksimielisyyteen on toimeksisaaja velvollinen jatkamaan palvelua tarjouksessa ilmoitetulla kiinteällä hinnalla kuusi (6) kuukautta kiinteän hintakauden päätyttyä, jotta voidaan valmistella uusi kilpailutus.

7. Laskutus ja maksuehto

Toimeksisaaja on oikeutettu laskuttamaan sovitut maksut, kun toimeksiantaja on hyväksynyt laskun kohteena olevan työsuorituksen tai sen osan. Laskussa on oltava erittely laskutuksen perusteista.

Tilintarkastustyö veloitetaan tehdyn työn mukaan jälkikäteen, maksuehdon ollessa vähintään 21 päivää netto hyväksyttävän laskun saapumisesta. Erillisiä laskutuslisiä ei hyväksytä. Kaikkiin hintoihin lisätään kulloinkin voimassa olevan arvonlisäveroprosentin mukainen arvonlisävero.

Viivästyskorko on enintään voimassa olevan korkolain (633/1982) mukainen.

8. Lisätoimeksiannot

Mahdollisista lisätoimeksiannoista ja niiden veloitusperusteista sovitaan aina erikseen tarkastuslautakunnan ja/tai Varkauden kaupungin johtavien viranhaltijoiden ja vastuunalaisen tilintarkastajan kesken.

9. Tilaajavastuulain mukaiset velvoitteet

Mikäli Toimittaja ei ole liittynyt Vastuu Group palvelun Luotettava Kumppani ohjelmaan, on Toimittaja velvollinen toimittamaan alla mainitut selvitykset ja todistukset vuosittain 31.1. mennessä sopimuskauden aikana Varkauden kaupungin tarkastuslautakunnalle:

- selvitys siitä, onko yritys merkitty ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin sekä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin (Toimittaja voi itse tarkistaa rekisteröitymisen yritys ja yhteisötietojärjestelmästä (www.ytj.fi) ja lähettää tulosteen Varkauden kaupungille)
-kaupparekisteriote tai kaupparekisteristä muutoin saadut kaupparekisteriotetta vastaavat tiedot
-todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus taikka selvitys siitä, että verovelkaa koskeva maksusuunnitelma on tehty
- todistukset eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksusopimus on tehty.

Eläkevakuutuksilla tarkoitetaan työntekijöiden eläkevakuutuksia. Tilaajan selvitysvelvollisuus ei koske yrittäjän YEL vakuutusta.

- selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista
- selvitys siitä, kuinka työntekijöiden työterveyshuolto on järjestetty.
Selvitysvelvollisuuden voi täyttää esittämällä tilaajalle työterveyshuoltosopimuksen tai toimittajan itse laatima kirjallinen selvitys.

10. Reklamaatiokäytännöt ja sopimussanktio

Palveluun liittyvät reklamaatiot toimitetaan suoraan Varkauden kaupungin tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunta informoi Toimeksisaajaa reklamaatiosta. Toimeksisaajan on vastattava reklamaatioon viiden (5) työpäivän kuluessa reklamaation

toimituksesta. Vastausaika lähdetään laskemaan reklamointipäivästä seuraavasta päivästä.

Mikäli Toimeksisaajan palvelussa on virhe, Toimeksisaaja omalla kustannuksellaan selvittää virheen syyn ja korjaa sen viivytyksettä. Toimeksisaaja vapautuu vastuusta osoittamalla, ettei virhe johdu Toimeksisaajan vastuulla olevasta seikasta. Tällöin Toimeksisaaja on oikeutettu veloittamaan virheen selvitys ja korjaustyöstä tavanomaisen hinnoittelunsa mukaisesti.

Jos palvelussa on virhe, toimeksiantajalla on oikeus saada Toimeksisaajalta hinnanalennusta. Hinnan alennuksesta neuvotellaan tapauskohtaisesti huomioiden virheen vakavuus ja/tai toistuvuus.

Kumpikin osapuoli saa purkaa sopimuksen kokonaan tai osittain, jos toinen osapuoli on olennaisesti rikkonut sopimusvelvoitteitaan tai on ilmeistä, että olennainen sopimusrikkomus tulee tapahtumaan. Olennaisena sopimusrikkomuksena pidetään muun muassa sitä, ettei palvelu vastaa sovittua ja virhe tai siitä toimeksiantajalle aiheutuneet seuraukset ovat vähäistä suurempia eikä virhettä toimeksiantajan huomautuksesta huolimatta viipymättä korjata tai virheet ovat toistuvia.

Olennaisena sopimusrikkomuksena pidetään myös sitä, että sopijapuoli on olennaisesti viivästynyt suorituksessaan tai viivästykset ovat toistuvia.

11. Kartelliehto

Toimeksisaaja vahvistaa tämän sopimuksen allekirjoituksella, ettei se ole sopimukseen liittyvän tarjouskilpailun aikana tai sopimuksen tekohetkellä syyllistynyt kilpailulain tarkoittamaan keskenään kilpailevien elinkeinonharjoittajien väliseen kiellettyyn kilpailunrajoitukseen (kartelliin) kyseistä hankintaa koskevilla markkinoilla Toimeksiantajan toiminta-alueella.

Mikäli Toimeksisaajan todetaan lainvoimaisella päätöksellä syyllistyneen edellä mainittuun kilpailulain tarkoittamaan kilpailurajoitukseen, Toimeksisaaja on velvollinen suorittamaan Toimeksiantajalle sopimussakkona 20 % suoritetun ja maksetun palvelun kokonaisarvosta korkoineen vaatimuspäivästä lukien sekä korvaamaan sopimussakon määrän ylittävät Toimeksiantajalle aiheutuneet vahingot. Näiden lisäksi Toimeksisaajan on korvattava asian selvittämisestä aiheutuneet kustannukset ja oikeudenkäyntikulut korkoineen.

12. Sopimusasiakirjojen julkisuus

Sopimus on julkinen. Erikseen määritellyt sopimuksen liitteet tai niiden osat voivat olla salaisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) tai muun laissa säädetyn salassapitoperusteen nojalla. Jos Toimeksisaaja pitää jotain tietoa itsensä tai kolmannen osapuolen salassa pidettävänä liike- tai ammattisalaisuutena, on toimeksisaajan ilmoitettava siitä tilaajalle kirjallisesti.

13. Asiakirjojen julkisuus, salassapito ja tietojen luovutus

Toimeksisaaja vastaa siitä, että palvelua annettaessa ja toiminnassaan muutenkin noudatetaan voimassa olevia asiakirjojen julkisuudesta, salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta, tietosuojasta ja salassa pidettävien asiakirjojen luovuttamisesta annettuja lainsäädäntöä ja muita säännöksiä.

Toiminnassa syntyneisiin asiakirjoihin, niiden tietoihin, säilytykseen, luovutukseen ja hävittämiseen sovelletaan lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta, henkilötietolakia ja muita henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä sekä toimeksiantajan antamia ohjeita.

Sopimusosapuolet sitoutuvat antamaan toisilleen tiedot sopimuksen tehtäväalueeseen liittyvästä toiminnasta, muutoksista ja kehittämissuunnitelmista.

Nämä määräykset ovat voimassa myös sopimuksen päättymisen jälkeen.

14. Sopimusta koskevien erimielisyyksien ratkaiseminen

Tämä sopimus on laadittu Suomen lakien mukaisesti.

Sopimuksesta mahdollisesti aiheutuvat tai siihen liittyvät erimielisyydet pyritään ensisijaisesti ratkaisemaan osapuolten välisissä neuvotteluissa. Mikäli neuvotteluissa ei päästä ratkaisuun, ratkaistaan asia ensiasteena Pohjois-Savon käräjäoikeudessa.

Osapuolet voivat sopia mahdollisten erimielisyyksien ratkaisemisesta myös välimiesoikeuden toimesta.

15. Sopimuksen voimaantulo ja päättyminen

Tämä sopimus astuu voimaan, kun molemmat osapuolet ovat sopimuksen allekirjoittaneet ja tahoillaan asianmukaisissa toimielimissä hyväksyneet. Sopimus on voimassa vuosien 2025–2028 tilintarkastuksen ajan.

16. Optiot

Sopimukseen sisältyy optio mahdollisuudet tarkastuspalveluista vuosille 2029 –2030. Varkauden kaupunki pidättää itsellään oikeuden jatkaa sopimusta kahdella (2) optiovuodella sopimuksen mukaisilla ehdoilla. Optiovuosiin sovelletaan alkuperäisen sopimuksen ehtoja ja vaatimuksia.

Varkauden kaupunki ilmoittaa optiokauden käyttämisestä toimeksisaajalle vähintään kaksi (2) kuukautta ennen sopimuskauden päättymistä. Optiot voidaan ottaa käyttöön yksi vuosi kerrallaan tai molemmat vuodet samalla kertaa. Ellei toimeksiantaja tee toimia option käyttämiseksi ennen optiokauden alkua katsotaan tämän luopuneen optio-oikeuden käyttämisestä.

Sopimukseen sisältyy myös optio tilintarkastajan käyttämisestä tarkastuslautakunnan sihteerinä. Option käyttämisestä päättää Varkauden kaupunki ja sen käytöstä ilmoitetaan sopimuskauden aikana.

17. Sopimusmenettely

17.1 Sopimuksessa olevien ehtojen ja määräysten mahdolliset muutokset, tullakseen voimaan ja ollakseen osapuolia sitovia, on osapuolten kirjallisesti hyväksyttävä.

17.2 Mikäli osa tästä sopimuksesta on tai tulee lainsäädännöllisten muutosten takia, viranomaismääräyksellä tai muista syistä pätemättömäksi tai mitättömäksi, on sopimus muilta osin yhä voimassa. Osapuolet sitoutuvat tällöin neuvottelemaan sopimuksen muuttamisesta siten, että osapuolten yhteinen alkuperäinen sopimustahto toteutuu mahdollisimman tarkasti.

17.3 Osapuolet ovat velvoitettuja tiedottamaan toisilleen asioista, jotka voivat vaikuttaa tämän sopimuksen toteuttamiseen. Osapuolet voivat saada tämän sopimuksen mukaisia tehtäviä suorittaessaan luottamuksellista tietoa toisesta osapuolesta. Sopijapuolet sitoutuvat pitämään mahdollisesti saamansa luottamuksellisen tiedon salassa siltä osin kuin tietoa ei ole paljastettava lain, viranomaisen määräyksen tai muun vastaavan pakottavan syyn vuoksi.

17.4 Mikäli osapuoli on estynyt suorittamaan tämän sopimuksen mukaisia tehtäviään ylivoimaisen esteen vuoksi, tulee osapuolen ilmoittaa siitä välittömästi toiselle osapuolelle. Ylivoimaiseksi esteeksi (Force Majeure) katsotaan muun ohessa luonnonmullistukset, yleinen liikenteen tai energiajakelun keskeytys, laajahko työselkkaus tai tulipalo tai muu vaikutuksiltaan yhtä merkittävä ja epätavallinen syy, joka ei ole ollut osapuolen tiedossa, ja joka estää tai tekee mahdottomaksi osapuolen tähän sopimukseen perustuvan suorituksen. Ylivoimaisen esteen lakkaamisesta tulee vastaavasti ilmoittaa välittömästi toiselle osapuolelle.

17.5 Kumpikaan osapuoli ei ole tämän sopimuksen perusteella velvollinen korvaamaan toiselle osapuolelle mitään epäsuoraa tai välillistä vahinkoa, ellei vahinko ole aiheutettu tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella.

17.6 Tämä sopimus perustuu seuraaviin asiakirjoihin ja niiden pätevyysjärjestys on seuraava:

1. Sopimus
2. Hankintapäätös
3. Tarjouspyyntö 544045 liitteineen
4. Julkisten palveluhankintojen yleiset sopimusehdot (JYSE 2014 PALVELUT, huom. päivitetty huhtikuu 2022)
5. Tarjous, XXX liitteineen

Mikäli eroavaisuuksia tämä sopimuksen ja em. liiteasiakirjojen välillä ilmenee, pätee sopimuksen sanamuoto ja sen jälkeen liiteasiakirjat, yllä mainitussa järjestyksessä.

18. Sopimuskappaleet ja allekirjoitukset

Tätä sopimusta on laadittu kaksi (2) samansisältöistä kappaletta, yksi (1) kummallekin osapuolelle.

Varkaudessa__ / __ 2025

Varkauden kaupunki

Toimeksisaaja

29 § VRK/219/00.04.02/2025

VARKAUDEN KAUPUNGIN LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS JA SUUNNITELMA VUOSILLE 2025–2029, OSA I HYVINVOINTIKERTOMUS VUOSILTA 2021 - 2025

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 29
Kaupunginhallitus 5.5.2025 § 115

Hyvinvointikoordinaattori Sari Markkanen, 0400 178 701
Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Timo Tuunainen, 040 183 4191

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Järjestämislaki 6 § (612/2021, Finlex) velvoittaa kuntia valmistelemaan laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman kerran valtuustokaudessa ja raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä.

Varkauden laaja valtuustokauden mittainen hyvinvointisuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 28.2.2022.

Laaja hyvinvointikertomus sisältää seuraavat suunnitelmat ja ohjelmat: lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma, turvallisuussuunnitelma, vammaispoliittinen ohjelma sekä ehkäisevän päihdetyön suunnitelma.

Suunnitelman toteutumista on seurattu ja tavoitteita tarkistettu vuosittaisella raportilla, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt. Jatkossa tullaan arvioimaan vuosittain kaikkia hyvinvointikertomuksen sisältäviä suunnitelmia. Hyvinvointikertomuksessa käytetään mahdollisimman tuoreita tilastotietoja sekä muita toiminnasta saatavia tietoja.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma toimii ennen kaikkea johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön suunnittelun ja toimeenpanon perustana. Lisäksi tavoitteena on kehittää palveluprosesseja kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Hyvinvointityössä käytetään vaikuttavia menetelmiä, mikäli mahdollista. Hyvinvointikertomuksessa keskitytään painopisteiden ja niiden toiminnan tarkasteluun. Hyvinvointikertomusta on työstetty moniammatillisesti yli toimirajojen. Hyvinvointikertomuksesta esille tullutta tietoa hyödynnetään uuden valtuuskauden hyvinvointikertomusta suunniteltaessa sekä kaupunkistrategiaa valmisteltaessa. Hyvinvointisuunnitelma valmistuu syksyn 2025 aikana.

Esityslistan liitteenä ovat Varkauden kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2025–2029 (Osa I hyvinvointikertomus v. 2021–2025), lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma, turvallisuussuunnitelma, vammaispoliittinen ohjelma sekä ehkäisevän päihdetyön suunnitelma.

Toimialalautakunnat ovat käsitelleet asian seuraavasti:
- Kasvun- ja oppimisen lautakunta 23.4.2025 § 23
- Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 24.4.2025 § 22
- Tekninen lautakunta 29.4.2025 § 89

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus merkitsee laajan hyvinvointisuunnitelman I osan, eli hyvinvointikertomuksen vuosilta 2021–2025, ja turvallisuussuunnitelman tiedoksi sekä esittää ne edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.

Lisäksi kaupunginhallitus merkitsee laajan valtuustokauden mittaisen hyvinvointisuunnitelman valmistelun tilanteen tiedoksi ja lähettää sen jatkovalmisteltavaksi toimialalle, jolloin se tuodaan uuden valtuuston hyväksyttäväksi kuntalais- ja sidosryhmäkuulemisten jälkeen.

Päätös: Kaupunginhallitus merkitsi laajan hyvinvointisuunnitelman I osan, eli hyvinvointikertomuksen vuosilta 2021–2025 ja turvallisuussuunnitelman tiedoksi sekä esitti ne edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.

Lisäksi kaupunginhallitus merkitsi laajan valtuustokauden mittaisen hyvinvointisuunnitelman valmistelun tilanteen tiedoksi ja lähetti sen jatkovalmisteltavaksi toimialalle, jolloin se tuodaan uuden valtuuston hyväksyttäväksi kuntalais- ja sidosryhmäkuulemisten jälkeen.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 29

Hyvinvointikoordinaattori Sari Markkanen esittelee asian kokouksessa.

Esityslistan liitteenä ovat Varkauden kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2025–2029 (Osa I hyvinvointikertomus v. 2021–2025), lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma, turvallisuussuunnitelma, vammaispoliittinen ohjelma sekä ehkäisevän päihdetyön suunnitelma.

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä laajan hyvinvointisuunnitelman I osan, eli hyvinvointikertomuksen vuosilta 2021–2025 ja turvallisuussuunnitelman.

Lisäksi kaupunginvaltuusto merkitsee laajan valtuustokauden mittaisen hyvinvointisuunnitelman valmistelun tilanteen tiedoksi ja lähettää sen jatkovalmisteltavaksi toimialalle, jolloin se tuodaan uuden valtuuston hyväksyttäväksi kuntalais- ja sidosryhmäkuulemisten jälkeen.

Päätös:

Laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma vuosille 2025–2029

Osa I
Hyvinvointikertomus vuosilta 2021-2025

SISÄLLYS

JOHDANTO 3
1. Hyvinvointianalyysi 9
1.1. hyte-kerroin 9
1.2. Hyvinvoinnintila- ja toimintaympäristö 11
1.2.1. Varkauden väestö, talous ja elinvoima (kaikki ikäryhmät) 11
1.2.2. Työikäisten hyvinvointi Varkaudessa 14
1.2.3. Arjen turvallisuus 29
1.2.4. Kokemuksellinen hyvinvointikysely 2025 31
1.3. Palvelut ja toiminnat 40
2. Vuoden 2021-2025 hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi 44
2.1. Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy (työikäiset ja ikäihmistet) 45
2.2. Terveelliset elintavat 51
2.3. Turvallinen arki 53
2.4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ja Resurssit 57
2.4.1. Laadullinen itsearviointi kunnan rakenteista 57
2.4.2. Avustukset ja kumppanuussopimukset 61
2.4.3. Yhdyspintojen tehtävät ja roolit selkiytyvät ja tarpeet tunnistetaan 62

2.5. Palveluprosessit ovat asukkaiden hyvinvointia vahvistavia 63
2.5.1. TEAviisari 64
2.5.2. Kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa 69
2.5.3. Varkaudessa toimivat järjestöt ja muut yhteisöt sekä niiden kanssa tehtävä yhteistyö 72
3. Johtopäätökset 77
4 Seuranta ja arviointi 79

JOHDANTO

Hyvinvointikertomus

Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toimista, joilla hyvinvointia ja terveyttä on edistetty. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 § säädetyn lain mukaisesti hyvinvointikertomuksessa kartoitetaan laaja-alaisesti ikäryhmittäin asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin nykytilaa ja niihin vaikuttavia tekijöitä. Kunnan tulee laatia erillisinä lasten- ja nuorten sekä Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmat, jotka sisältää tiedot lasten- ja nuorten sekä Ikäihmisten hyvinvoinnin tilasta ja toimintaympäristöstä sekä palveluista ja lisäksi suunnitelman hyvinvointivajeiden osalta.

Hyvinvointikertomus kokoaa yhteen kunnan toimintaa ohjaavat voimassa olevat hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyvät asiakirjat ja ohjelmat. Hyvinvointianalyysin pohjalta arvioidaan, mitä tavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia viedään hyvinvointisuunnitelmaan tulevalle valtuustokaudelle. Tavoitteiden määrittelyssä ja toimenpiteissä ehkäisevä ja ennakoiva työ sekä vaikuttavien menetelmien käyttö ovat keskiössä.

Laaja hyvinvointikertomus valmistellaan valtuustokausittain ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Laaja Hyvinvointikertomus ja suunnitelma vuosille 2021–2025 tehtiin yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa ja se hyväksyttiin valtuustossa 28.2.2022.

Laaja hyvinvointikertomus 2025-2029

OSA I Hyvinvointikertomus vuosilta 2021–2025 = hyvinvointianalyysi (väestön hyvinvoinnin kehitys valtuustokaudella 2021-2025 ja nykytilan kuvaus vähimmäistietomittareiden ja muun tiedon pohjalta sekä hyvinvointisuunnitelmaan asetettujen painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi). Hyvinvointikertomus sisältää myös hyvinvoinnin vuosiraportin vuodelta 2024.

Laaja Hyvinvointikertomus sisältää seuraavat ohjelmat ja suunnitelmat

- Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma
- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
- Turvallisuussuunnitelma
- Vammaispoliittinen ohjelma

OSA II Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025 - 2029 (hyvinvointisuunnitelma; suunnitelma hyvinvointivajeiden korjaamiseksi seuraavalle valtuustokaudelle eli HYTE tavoitteet, toimenpiteet, seurantamittarit, vastuut)

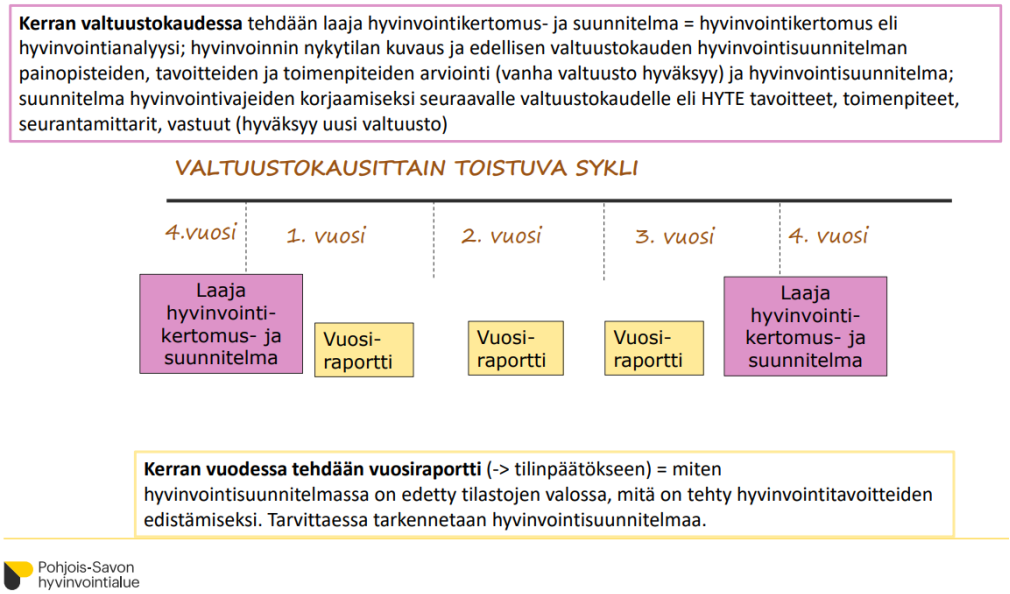

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet Varkaudessa

Varkauden Ihan omanlainen Warkaus 2025-strategian julkilausuman välitä, vaikuta viihdy kärkitavoite on edistää kaikkien kuntalaisten hyvinvointia. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään laaja-alaisesti ja poikkihallinnollisesti kaikissa kunnan toiminnoissa. Valtuutettujen rooli on keskeinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuudessa. Valtuustolle raportoidaan vuosittain hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehityksestä ja kerran valtuustokaudessa valtuusto hyväksyy laajan **hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman**.

Varkaudessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatiovastuu on hyvinvoinnin- ja kasvatuksen toimialalla. Varkaudessa toimii kaupunginhallituksen nimittämä monialainen hyvinvointiryhmä, jota johtaa kaupungin hyvinvointia- ja sivistysjohtaja. Kehittämistyön koordinoinnista vastaa hyvinvointikoordinaattori, joka toimii myös hyvinvointiryhmän sihteerinä. Hyvinvointiryhmään kuuluu edustajia laajasti kunnan eri toimialoilta, vammais- ja vanhusneuvoston edustajat, järjestön edustaja, poliisin edustaja, toisen asteen oppilaitoksen edustaja, apteekin ja työterveyshuollon edustajat sekä Pohjois – Savon hyvinvointialueen edustaja. Lisäksi eri asiakirjojen ja suunnitelmatyöhön on koottu monialaiset ja poikkihallinnolliset asiantuntijaryhmät.

Ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain (523/2015) 5 §: n mukaan kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan. Varkaudessa hyvinvoinnin edistämisen lautakunta toimii päihdetyön tehtävistä vastaavana toimielimenä. Ehkäisevän päihdetyön toteuttaminen vaatii koordinaatiota, johon Varkaudessa on nimetty hyvinvointikoordinaattori.

Varkaudessa asukkaiden kokonaisvaltainen hyvinvointi, turvallisuus, osallisuus ja tyytyväisyys on tavoitteena. Tavoitteiden eteen tehdään työtä kunnan kaikilla sektoreilla. Lisäksi jokaisella kuntalaisella on vastuu omasta hyvinvoinnistaan. Kunnan tehtävä kuntalain 1 §: n mukaisesti on luoda kuntalaisille puitteet oman hyvinvoinnin rakentamiseksi, kannustaa asukkaita huolehtimaan omasta hyvinvoinnista sekä seurata kuntalaisten terveyttä ja hyvinvoinnin tilaa säännöllisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen jälkeen 1.1.2023 vastuu sote-palveluiden sekä pelastuspalveluiden järjestämisestä siirtyi hyvinvointialueille. Järjestämislaki 6 § (612/2021, Finlex) ja Järjestämislaki 7 § (612/2021, Finlex) velvoittaa kunnan ja hyvinvointialueen tekemään yhteistyötä suunnitelmien laadinnassa. Pohjois-Savon hyvinvointialue laatii oman valtuustokausitteisen hyvinvointikertomuksen, joka ohjaa osaltaan Varkauden hyvinvointikertomusta.

Kuntalaisten hyvinvointia edistetään laajasti kunnan eri palveluissa ja yhdyspinnoilla Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kuten järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien sekä muiden toimijoiden kanssa.

Lähde; Kuntaliitto

Hyvinvointitiedon kerääminen

Hyvinvoinnin -ja terveyden edistäminen edellyttää tiedolla johtamista, jotta työ olisi vaikuttavaa. Näin voidaan tunnistaa keskeisimmät hyvinvointivajeet ja miettiä, mihin resursseja kannattaa suunnata.

Varkauden hyvinvointikertomukseen on koottu tietoa asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä ja lisäksi tietoa kunnan elinvoimasta, taloudesta, palveluista ja turvallisuudesta. Nykytilaa kuvataan vuosilta 2021-2025 viimeisimmän tilastotiedon mukaan. Lisäksi joiltakin osin hyvinvoinnin tilaa kuvataan pitkäajan trendinä vuosilta 2019–2025. Nykytilan osalta tehdään vertailua verokkikuntiin; Pieksämäki, Iisalmi, Imatra, Valkeakoski, Pohjois – Savon hyvinvointialue ja koko maa. Mikäli ei ole saatavilla kuntakohtaista tietoa, käytetään Pohjois-Savon hyvinvointialueen tietoa.

Hyvinvointianalyysiin kerättävä tieto pohjautuu seuraaviin tietolähteisiin

Tilastokeskus

Kouluterveyskyselyt

Kuntaliitto; elinvoimaindikaattori

Diakonia ammattikorkeakoulu; huono-osaisuuskartta

Hyte kerroin indikaattorit

Kuntien vähimmäistietomittarit

Varkautelaisille asukkaille on suunnattu seuraavat kyselyt;

Hytekysely (Varkaus 9/2023)

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely (Varkaus 6 / 2024)

Kokemuksellinen hyvinvointikysely Pohjois - Savon asukkaille2024

Päihdetilannekysely 2025

Lisäksi kuulemisia eri työryhmien ja sidosryhmien kautta

1. HYVINVOINTIANALYYSI

1.1. HYTE-KERROIN

HYTE-kerroin on kannustin, joka osaltaan vaikuttaa kuntien valtionosuuden määrään ja määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kannustin otettiin käyttöön vuonna 2023 sote-uudistuksen jälkeen, jollion kunnille jaettiin ensimmäisen kerran valtionosuus. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella; prosessi-indikaattoreista ja tulosindikaattoreista.

Yhteensä HYTE-kertoimessa huomioitavia indikaattoreita on 20. Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (14) ovat TEA-viisarissa ja tulosta kuvaavat tulosindikaattorit (6 kpl) löytyvät Sotkanet- verkkopalvelusta.

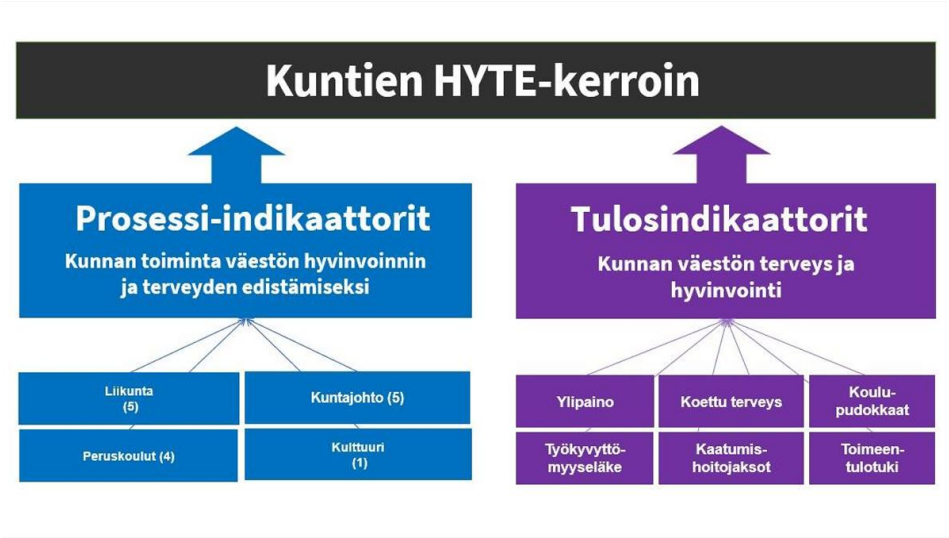

Prosessi-indikaattorit kuvaavat toimintaa ja mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on".

Tulosindikaattorit mittaavat muutosta väestössä. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut viimeisten kahden vuoden aikana"?

Varkautelaisten hyvinvointi ja terveys sekä tehdyt toimet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ovat kehittyneet positiivisempaan suuntaan. Tämä näkyy Varkaudelle maksetun valtionosuuden määrässä, joka on noussut vuosittain. Vuoden 2024 hyte-kertoimen perusteella maksettavan lisäosan suuruus on 434 100 e.

1.2. HYVINVOINNINTILA- JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

1.2.1. VARKAUDEN VÄESTÖ, TALOUS JA ELINVOIMA (KAIKKI IKÄRYHMÄT)

Varkauden väkiluku laskee, mutta väestötilannetta on tasapainottanut viimeaikainen maahanmuutto. Varkauden elinvoimaa ovat pitäneet yllä alueella toimivat kansainväliset yritykset. Asukkaille on pystytty tarjoamaan laadukasta palvelua talouden haasteista huolimatta.

Vuoden 2024 lopussa Varkaudessa oli 19 656 asukasta. Väestöennusteiden mukaan väkiluku jatkaa laskuaan, ja vuonna 2030 Varkaudessa arvioidaan olevan noin 18 316 asukasta.

Väestön ikärakenne on muuttumassa merkittävästi. Syntyvyys on laskussa, ja iäkkäiden määrä kasvaa. Tämä on vaikuttanut väestölliseen huoltosuhteeseen, joka kuvaa kuinka monta 0–14-vuotiasta ja yli 65-vuotiasta on kutakin työikäistä kohti. Vuonna 2023 yhden hengen asuntokuntien määrä oli 51,8 %, mikä on vertailualueiden korkein. Muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien henkilöiden määrä oli 1551 (31.12.2024). Suomeen suuntautuva maahanmuutto muodostuu pääasiassa työn tai opiskelun perusteella Suomeen muuttavista ja heidän perheenjäsenistään. Varkaudessa ulkomaalaistaustaisten määrä on kasvanut selvästi vuodesta 2022 lähtien, osittain Ukrainan sodan vaikutuksesta.

Väestöennuste 2024: Väestö 31.12. muuttujina Alue, Vuosi, Sukupuoli, Tiedot ja Ikä

	Yhteensä			
	Väestö 31.12. (ennuste 2024)			
	0 - 14	15 - 64	65 - 74	75 -
Varkaus				
2030	1 733	9 551	3 205	3 827
2035	1 575	9 094	2 836	4 088
2040	1 507	8 910	2 414	4 213
2045	1 485	8 739	2 348	4 053

Tilastokeskus 13.3.2025

Alue	Sukupuoli	2024
Koko maa	yhteensä	5 789 834
Pohjois-Savon hyvinvointialue		248 637
Iisalmi		19 471
Imatra		22 510
Pieksämäki		16 125
Valkeakoski		20 091
Varkaus		18 316

Väestöennuste 2030 (laskettu 2024) / Sotkanet 4.4.2025

Varkaus on vesistöjen ympäröimä kaupunki, jossa asutus keskittyy taajamiin. Haja-asutusalueella asuu vajaa 8 % ja maaseudulla vajaa 5 % väestöstä. Suurin osa Varkautelaisista on tyytyväisiä asuinympäristönsä olosuhteisiin ja kokee sen turvalliseksi paikaksi asua. Varkaus tarjoaa asukkailleen monipuoliset mahdollisuudet harrastaa ja liikkua. Palvelut tavoittavat suurimman osan asukkaista hyvin, mutta liikkuminen haja-asutus- ja maaseutualueille nähdään haasteena.

Varkaus on tunnettu teollisuuskaupunkina, ja monet globaalisti toimivat yritykset ovat vaikuttaneet kaupungin kansainvälistymiseen. Tämä on auttanut pitämään kaupungin elinvoimaisuutta yllä, mikä näkyy myös kuntaliiton elinvoimaindikaattorissa. Kaupungin verotulot ovat kasvaneet asukasta kohden, mikä on positiivinen merkki elinvoimasta.

Kaupungin velkaantuneisuusaste on kasvanut viime vuosina. Hyvinvointialueiden aloittaessa kuntien tulot alenivat huomattavasti. Kuntien vastuulle jäivät soteen liittyvät kiinteistöt ja niihin liittyvät velat, mutta niissä tapahtuva toiminta siirtyi hyvinvointialueille. Lisäksi kaupungin velkamäärä on kasvanut merkittävästi vuoden 2020 alussa.

Koulutustaso on kohonnut Varkaudessa vuosittain, ja teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 3,2 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen. Tämä on samansuuntainen tulos suhteessa vertailukaupunkeihin. Haasteena on, että yhä useampi nuori (27,8 %) 18–24-vuotiaista on syrjäytymisriskissä (ei ole työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa). Määrä on noussut viime vuosina ja on myös vertailualueiden toiseksi korkein.

Työllisyyskehitystä on leimannut jo pitempään jatkunut yleinen talouden epävarmuus. Vuoden 2024 ja 2025 taitteessa voimaan astuneilla TE - lakimuutoksilla on tähän myös oma vaikutuksensa. Muun muassa palkkatukiuudistuksella on vaikutusta etenkin haavoittuvassa työmarkkina-asemassa oleviin sekä täsmätyökykyisiin (ent. osatyökykyiset) työttömiin.

Talouden epävarmuus ja heikot työllisyysluvut ovat vaikuttaneet Varkauden asukkaiden taloudelliseen tilanteeseen. Yhä useampi henkilö kuuluu pienituloiseen kotitalouteen, ja lasten määrä pienituloisissa kotitalouksissa on kasvanut vuodesta 2022 lähtien. Tämä on johtanut sosiaaliseen ja inhimilliseen huono-osaisuuteen, jonka osalta Varkaus sijoittuu huonoimmin voivaan kymmenikköön koko maan vertailussa (2022).

Varkauden kaupunki on pystynyt ylläpitämään ja kehittämään pääosin hyvää palvelutasoa kaikkien toimialojen palvelujen osalta. Koronapandemia vuonna 2020 toi kuitenkin omia haasteita palveluiden järjestämiseen ja kohdentamiseen. Tulevaisuudessa talouden hoitoon ja palvelurakenteisiin kohdistuu haasteita, kun väestön ikärakenne muuttuu, sairastavuusindeksi on korkealla tasolla ja huoltosuhde huononee. Valtakunnalliset linjaukset palvelujen järjestämisessä, esimerkiksi oppivelvollisuusiän nosto ja kaupungin suuri korjausvelka ovat iso haaste tulevaisuudessa kaupungin taloudelle. Korjausvelka tulee kohdistumaan muun muassa rakennuksiin, tiestöön, katuihin, puistoihin ja muihin yleisiin alueisiin.

1.2.2. TYÖIKÄISTEN HYVINVOINTI VARKAUDESSA

Indikaattoritiedon mukaan työikäisiin panostaminen on jäänyt vähemmälle, joka näkyy muun muassa mielenterveyshaasteiden lisääntymisenä. Vastaava tulos on nähtävissä myös Pohjois – Savon hyvinvointialueen tuloksissa.

Työikäisten osalta indikaattoritietoa on vähän ja se perustuu kansallisiin tuloksiin, joita on haettu tilastokeskuksen, Kelan ja sotkanetin kautta. Lisäksi on hyödynnetty Varkauden hytekyselyä 2023 ja päihdetilannekyselyn vastauksia 2025.

Varkauden asukkaista 46,2 % kuuluu 25–64 – vuotiaisiin (miesten osuus 48,8 % ja naisten osuus 43,6 %). Luku on ollut laskeva viime vuosina ja on vertailualueiden toiseksi pienin. Keskimäärin eläkkeelle jäädään 60,4 vuotiaana (v. 2023). Taso on noussut vuosittain ja on korkeampi kuin Pohjois-Savon hyvinvointilaueella (58,9 v.). Naiset jäävät eläkkeelle keskimäärin 61 - vuotiaina ja miehet 60-vuotiaana. Työllisten määrä (35,7 % v. 2023) on pysynyt lähes ennallaan viimeisten vuosien aikana ja on vertailualueiden toiseksi matalimmalla tasolla. Korona pandemia, maailman tilanne ja inflaatio ovat lisänneet lomautuksia, työttömyyttä ja toimeentulonhaasteita, ja ovat riski hyvinvoinnille ja terveyseroille.

Elämänlaatu ja osallisuus

Elämänlaatunsa hyväksi vuonna 2023 tuntee 52,3 % 20–64 v. Pohjois – Savon asukkaista (50,9 % koko maa). Suurin osa Varkauden työikäisitä kokee elämänlaatunsa hyväksi (HYTE – kysely 2023).

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokee 36,6 % 20–64 v. Pohjois – Savon asukkaista (2022). Varkaudessa 63 % 30–45 v. ja 59 % 46–60 v. kokee terveydentilansa erittäin hyväksi tai hyväksi (Hyte – kysely 2023).

Sairastavuus on yhteydessä toimintakykyyn ja työkyvyttömyyteen, mutta siihen vaikuttaa myös väestön ikärakenne. Sairastavuus on Varkaudessa korkealla tasolla. Vuonna 2022 ikävakioitu sairastavuusindeksi oli 121,1. Sairastavuus on ollut lievästi kasvusuuntainen vuodesta 2019 lähtien ja on korkein suhteessa vertailualueisiin.

Mielenterveyshaasteet ovat merkittävä ongelma Pohjois-Savossa ja Varkaudessa. Vuonna 2022 ikävakioitu mielenterveysindeksi oli Pohjois-Savon hyvinvointialueella 140,1 ja Varkaudessa 136,9, mikä on korkein suhteessa vertailukuntiin. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saavien 25–64-vuotiaiden määrä on noussut viime vuosina, ja luku on vertailualueiden korkein.

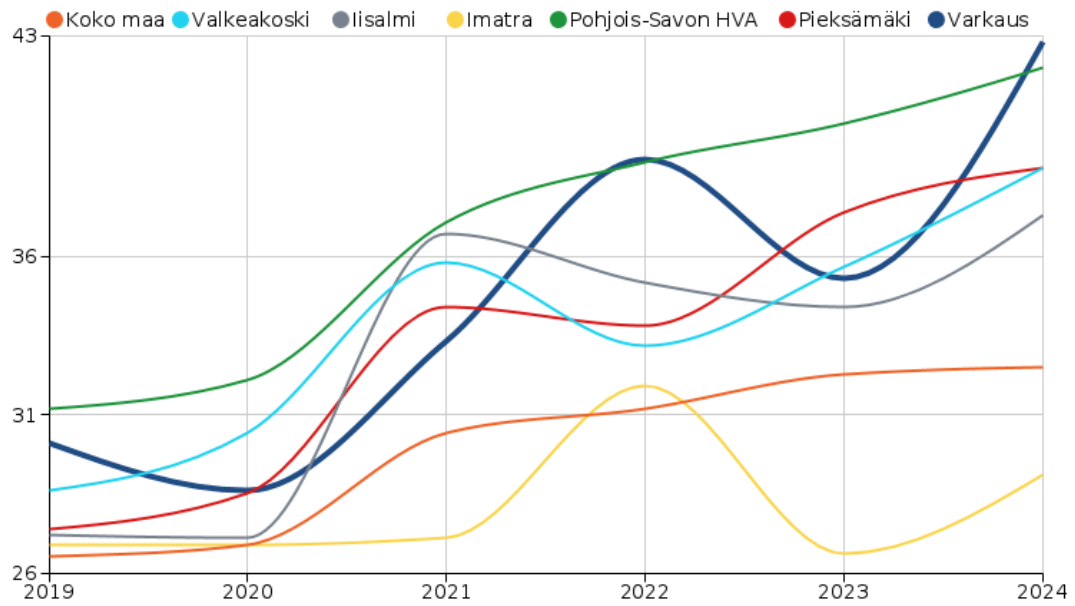

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saavien 25 – 64 – vuotiaiden määrä / 1000 (Hyvinvointikertomus.fi)

Varkauden työkyvyttömyysindeksi oli vuonna 2022 ikävakioituna 159, mikä on vertailualueiden korkein.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu info ind. 5663	Koko maa	yhteensä	100,0	100,0
	Pohjois-Savon hyvinvointialue		134,5	135,2
	Iisalmi			143,5
	Imatra			125,7
	Valkeakoski			106,7
	Varkaus			159,0

Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu 2022 (Sotkanet)

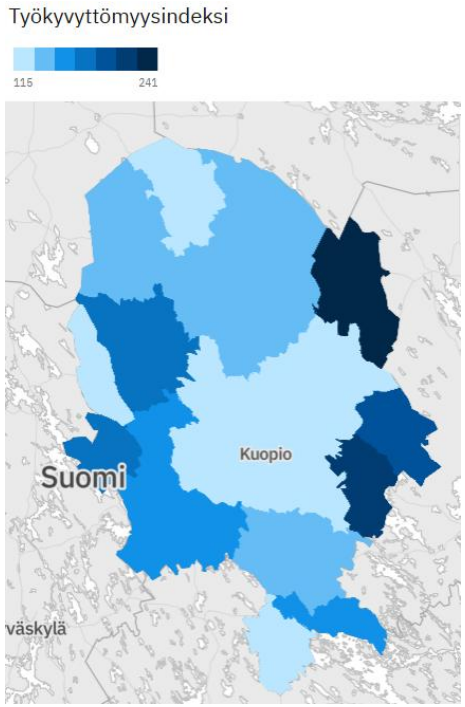

Työkyvyttömyysindeksi, Pohjois – Savon hyvinvointialue (Kelan terveyspuntari 1.4.2025)

Työkyvyttömyyseläkettä sai 10,9 % 25–64 vuotiaista 2024. Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus on laskenut viime vuosina, mutta haasteet sairastavuuden ja työkyvyttömyyden osalta ovat edelleen merkittäviä.

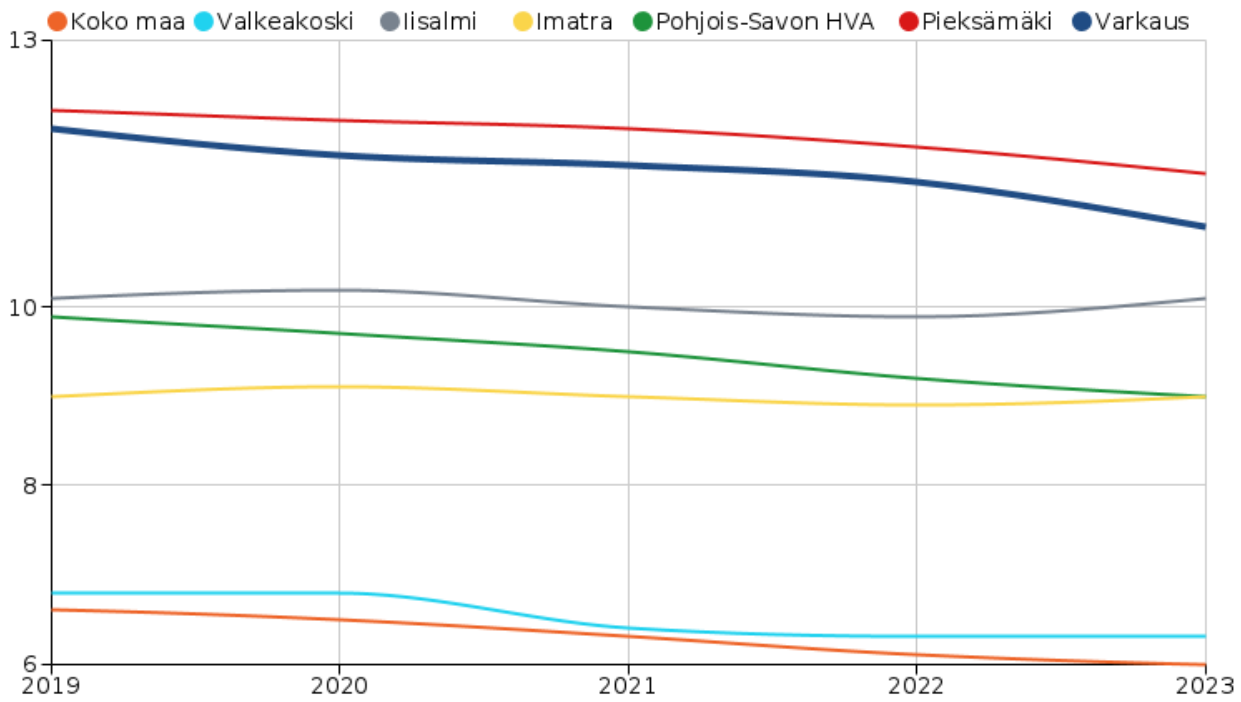

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64 v. (hyvinvointikertomus.fi)

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa Varkaudessa oli 48,2 % (2021), mikä oli toiseksi alhaisin Pieksämäen jälkeen. Äänestysaktiivisuus nousi hieman v. 2025 kuntavaaleissa (49,1 %).

Hyvinvointialueiden aluevaaleissa äänestysprosentti oli P-S hva:lla 43,4 % v. 2022 ja 46,5 % v. 2025.

Reilut 30 % 30-45 v. ja 24 % 46 – 60 v. kokee, ettei voi vaikuttaa yhteisiin asioihin, jotka koskevat arjen osallisuutta tai turvallisuutta. Ei samaa eikä eri mieltä olevien osuus on 19 % ja 35 %. (Hyte-kysely 2023)

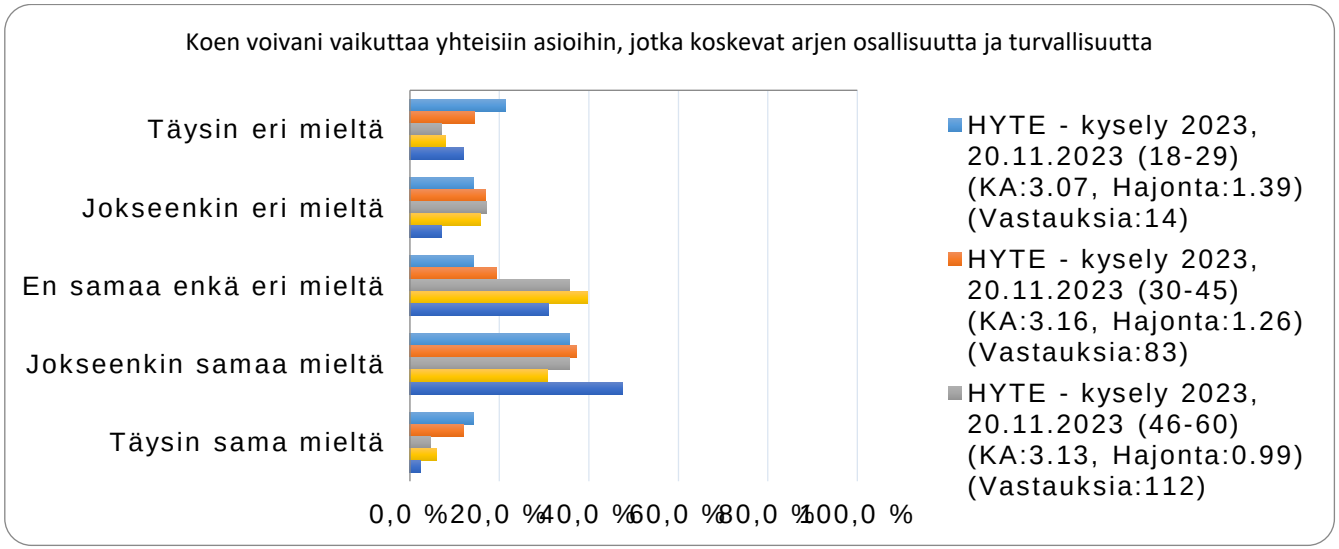

HYTE-kysely 2023

Työ, opiskelu ja toimeentulo

Työttömyysaste on ollut noususuuntainen verraten aiempien vuosien maltillisempiin lukuihin. Pitkäaikaistyöttömyyden osalta ei ole ollut suhteessa yhtä suurta kasvua, mutta suunta on siinäkin kääntynyt ylöspäin. 6 % 15–64 – v. kuuluu vaikeasti työllistyviin (ns. rakennetyöttömyys). Luku on vertailualueiden toiseksi korkein. Varkauden työttömyysaste oli vuonna 2024 keskimäärin 14,2 %, eli 1,5

% korkeampi kuin vuonna 2023. Myös aktivointiaste laski 4,1 % ollen vuonna 2024 keskimäärin 30,4 %. Varkauden työttömyysluku suhteessa vertailualueisiin on toiseksi korkeimmalla tasolla Imatran jälkeen.

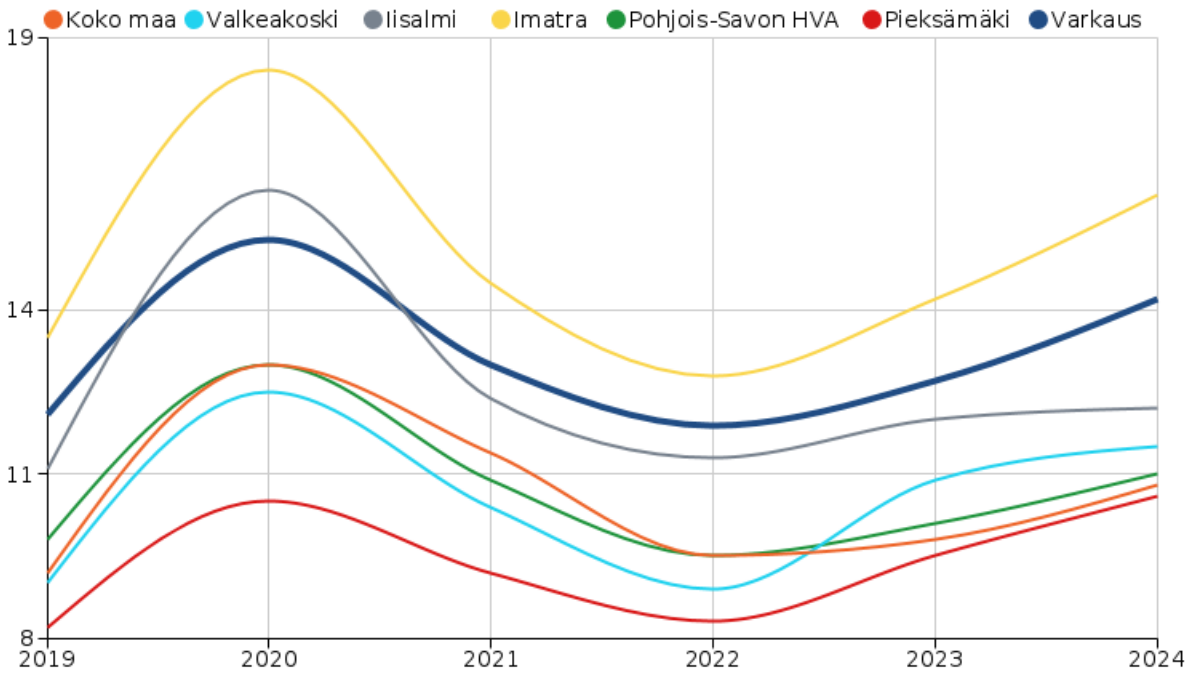

Työttömät % työvoimasta (Hyvinvointikertomus.fi)

Vuonna 2023 2,6 % 25–64-vuotiaista sai pitkäaikaisesti toimeentuloa. Vaikka määrä on laskenut viime vuosina, toimeentulotukea saa Varkaudessa edelleen useampi kuin vertailualueilla.

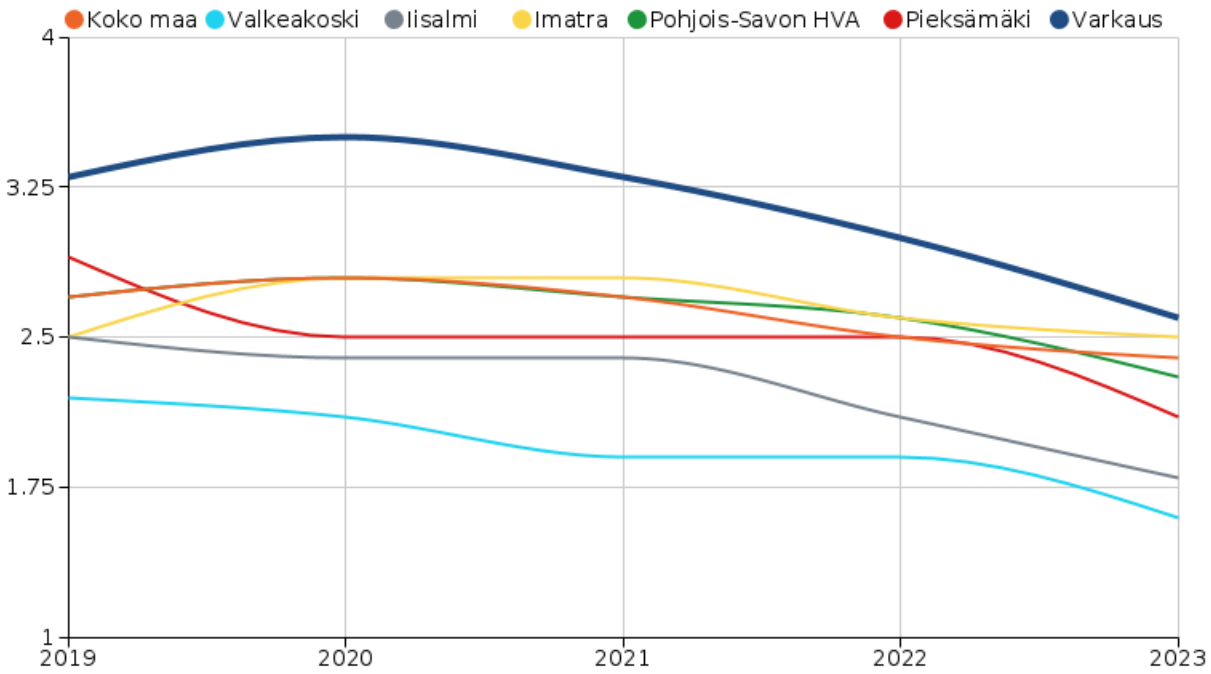

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64 v. (hyvinvointikertomus.fi)

Toimeentulotuen saajien määrän väheneminen perustuu suunnitelmallisen sosiaalityön prosessimaiseen työskentelyotteeseen, joka vahvistettiin vuoden 2022 alkaen. Palvelutarpeen arviointikäytännön vakiinnuttaminen, selvitystyö toimeentulotukihakemuksien käsittelyssä, hakijoiden ohjaaminen ensisijaisien etuuksien piiriin ja taloussosiaalityö ovat vähentäneet viimesijaisen etuuden tarvetta.

Toimeentulotuen tarve ja saajien määrä lisääntynee v. 2025 hallituksen perusturvaan tekemien leikkausten myötä sekä harkinnanvaraisessa toimeentulotuessa huomioitavien menoerien lisääntymisessä.

Toimeentulon haasteet ovat yhteydessä myös asunnottomuuteen. Hallituksen säästöohjelman myötä Kela on leikannut asumistukea kohtuulliset asumiskustannukset ylittäviin asumismenoihin. Ylikalliissa asunnoissa asuvia on ohjattu muuttamaan kohtuuhintaiseen asuntoon. Varkauden alueella on tarjolla kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Moni muuttokehotuksen saanut asumistuen saaja ei ole muuttokehotusta noudattanut ja vuokrarästeihin ja vuokranmaksun haasteisiin liittyvät yhteydenotot ovat lisääntyneet. Varkauden asumisneuvonta päättyi 2024 vuoden loppuun. Yhteistyö oli sosiaalitoimen kanssa tärkeää ja palvelu oli vaikuttavaa ennaltaehkäisevää työtä. Yhteistyö Varkauden talous- ja velkaneuvonnan kanssa on tärkeää ja edelleen tiivistä.

Yksin asuvia asunnottomia Varkaudessa on 0,5 % (2023), joka vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen tulosta. Asunnottomuus on yksi päihdehaittojen riskiä ennakoiva ja selittävä tekijä.

Taloudellisen tilanteen kokee suurin osa työikäisitä hyväksi tai kohtalaiseksi. 19 % 30–45 v. kokee taloudellisen tilanteensa huonoksi.

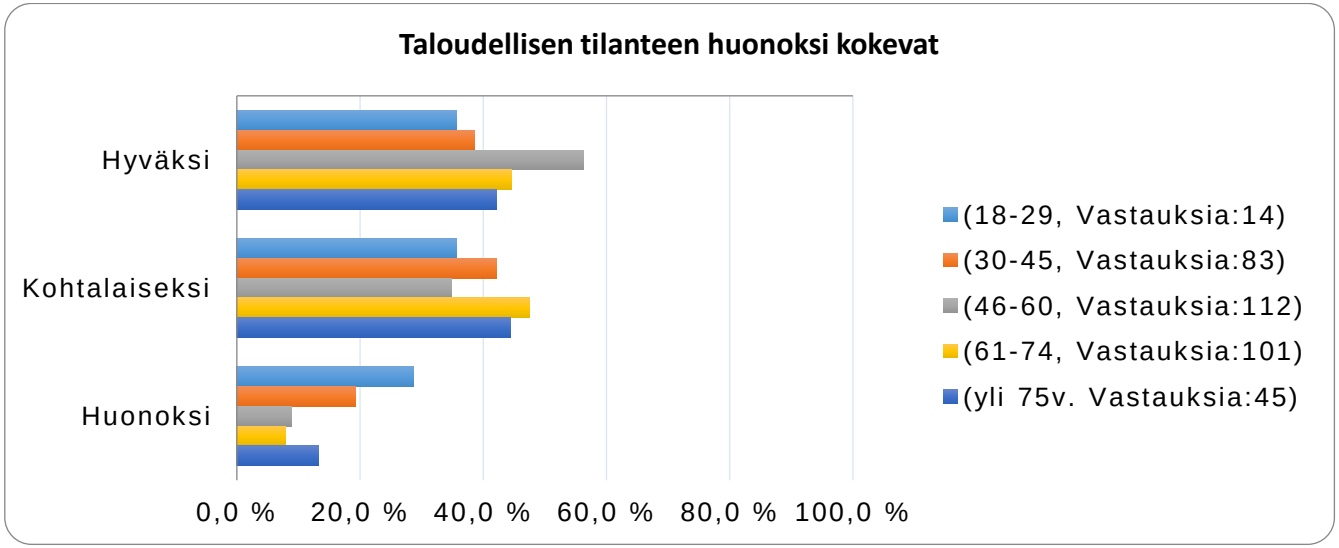

HYTE – kysely 2023

Vuonna 2023 11,9 % 17–24-vuotiaista jäi koulutuksen ulkopuolelle, mikä on toiseksi heikoin tulos vertailualueisiin nähden.

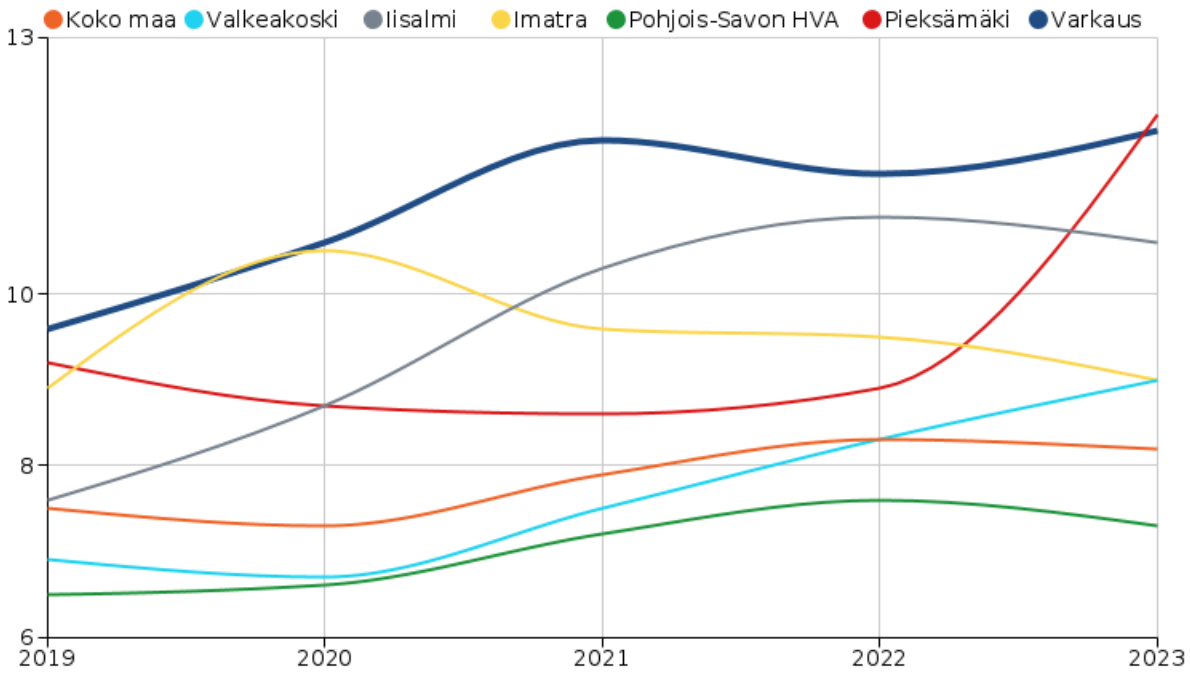

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 – 24 v. (Hyvinvointikertomus.fi)

Elintavat

Tuloksissa on hyödynnetty Varkauden HYTE – kyselyä 2023 (n 364). Vastaajista 18–60 – vuotiaita oli 210 ja heistä suurin osa oli naisia.

Keskimäärin 60 % 30–60 v. käyttää hyötyliikuntaan 10–59 min. päivässä.

Vähintään puoli tuntia hengästyttävää liikuntaa päivässä harrastaa vajaa 64 % 30–60 v.

18–29-vuotiaat liikkuvat useammin ja harrastavat myös lihaskuntoa ylläpitävää liikuntaa vanhempia ikäryhmiä useammin.

Suurin osa 30–60 v. syö kasviksia ja vihanneksia päivittäin tai vähintään 4–6 kertaa viikossa. Kuitenkin 28 % 30–45 v. syö kasviksia vain 1–3 kertaa viikossa ja 8.5 % harvemmin kuin kerran viikossa. Marjoja ja hedelmiä syö 46–60 v. useammin kuin 30–45-vuotiaat.

33 % 30–45 v. käyttää alkoholia kerran kuukaudessa tai harvemmin ja 25 % ei käytä koskaan.

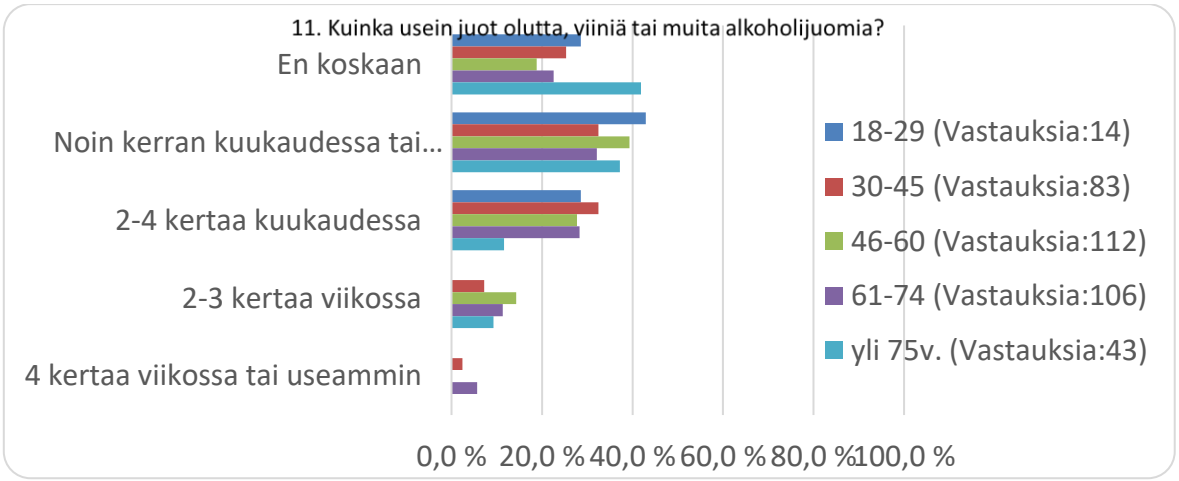

HYTE-kysely Varkaus 2023

Suurin osa 30 – 60 v. pelaa rahapalejä harvoin tai ei lainkaan.

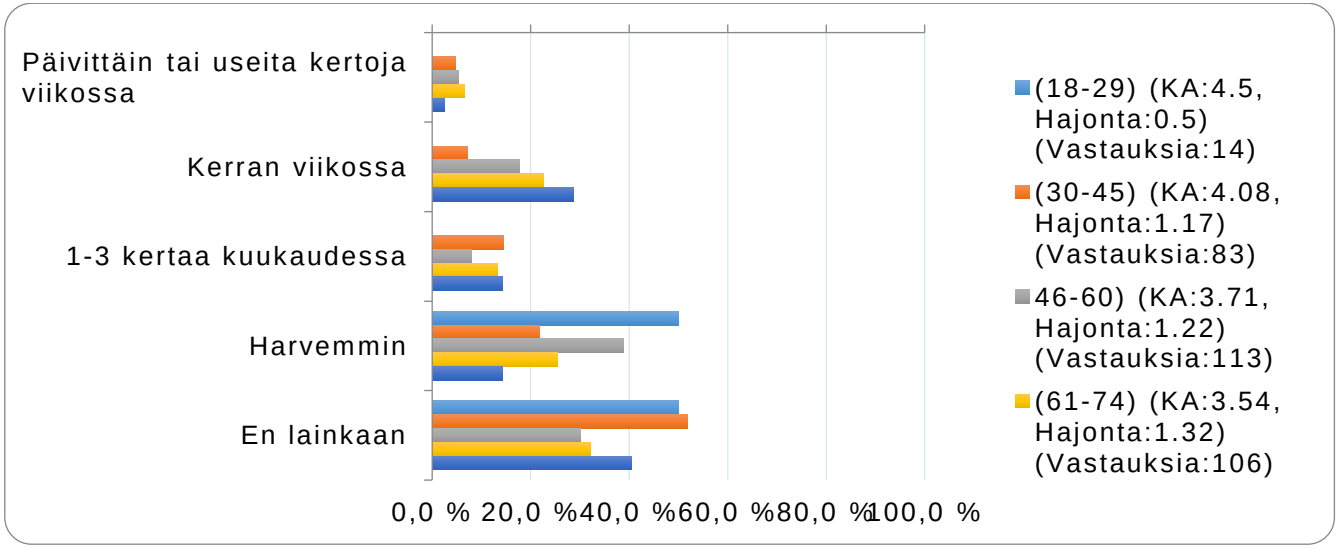

HYTE-kysely Varkaus 2023

Alkoholia liikaa käyttävien osuus Pohjois- Savon hyvinvointialueella on 32,2 % v. 2022 (koko maa 29 %)

Alkoholia asukasta kohden 100 % alkoholina myydään Varkaudessa toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin. Myynti on hieman laskenut vuoteen 2021 verrattuna.

Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Koko maa	yhteensä	6,9	6,5	6,3
Pohjois-Savon hyvinvointialue		7,6	6,9	6,9
Iisalmi		9,4	8,4	8,4
Imatra		11,1	10,3	10,5
Pieksämäki		7,6	7,2	6,9
Valkeakoski		6,0	5,6	5,6
Varkaus		10,2	9,3	9,4

Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 % alkoholina myytynä (sotkanet)

C-hepatiitti tartuntojen määrä on noussut Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Varkaudessa tartuntoja on selkeästi enemmän suhteessa vertailualueisiin. Positiivista on, että tartuntojen määrä ei ole noussut vuoden 2022 tulokseen nähden.

Varkauden päihdepkl:n käynnit ovat lisääntyneet vuosittain ja varsinkin nuorten alle 29 v. asiakkaiden määrä on kasvanut.

2022, kontaktit **5314** ja asiakasmäärä **1701**
2024, kontaktit **6099** ja asiakasmäärä **2458**
Alle 29-vuotiaiden määrä oli v. 2022, **620 ja 761** v. 2024.

Nuorilla haasteet poliklinikalle tullessa ovat usein moninaisia ja päihderiippuvuus jo vakava.

Poliklinikalla näkyy myös valtakunnallinen muutos korvaushoidoissa, joka ohjaa matalankynnyksen ja varhaisen vaiheen hoidonaloitukseen. Korvaushoitoa saavien potilaiden määrä on lisääntynyt puolella viimeisen kahden vuoden aikana (50 potilasta vuonna 2025).

1.2.3. ARJEN TURVALLISUUS

Varkauden turvallisuustilanne on herättänyt keskustelua niin kuntalaisten kuin päättäjien keskuudessa.

Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten osuus 8.6 / 1000 asukasta (v. 2023) on nähtävissä pientä laskua. Rikoksten määrä on kolmanneksi korkein Iisalmen ja Imatran jälkeen.

Omaisuusrikosten osuus on kääntynyt nousuun ja niitä tehdään Varkaudessa toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin.

Sovittelualoitteet riita- ja rikostilanteissa.

Vuonna 2024 Varkauden alueella tehtiin sovittelualoitteita 94 kpl, joista 7 kpl oli riita-aloitteita ja loput poliisilta tai syyttäjältä tulleita rikosaloitteita. Alle 18-vuotiaiden osuus sovitteluasioiden osapuolista oli 23 %. Tyypillisimpiä sovittelutoimistossa käsiteltyjä rikosasioita olivat väkivaltarikokset (48 %), anastusrikokset (17 %), kunnianloukkaukset (14 %) sekä omaisuuteen kohdistuneet vahingonteot (9 %). Lähisuhteessa tapahtuneiden rikosasioiden osuus oli n. 24 % kaikista sovittelutoimistoon ohjautuneista rikosasioista. Tyypillisimpiä lähisuhteessa tapahtuneita rikoksia olivat väkivaltarikokset (72 %).

Tapaturmaindeksi (vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoitoa saaneiden tai tapaturmaisesti kuolleiden henkilöiden määrää alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon) on Varkaudessa 53.5, joka on vertailualuiden matalin (v. 2022).

Koti – ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät 22-44 v. hoitojaksot ovat 58.3 / 10 000 vastaavan ikäistä asukasta v. 2023 ovat nousseet vuosittain. Luku on selkeästi korkeampi kuin P-S hyvinvointialueella (35.7).

Liikenneonnettomuuksien määrä on Varkaudessa vähentynyt vuosien 2021-2024 aikana n. 42 %. Vuonna 2024 onnettomuuksia kirjattiin yhteensä 24 kpl, joista 6 aiheuttivat henkilön loukkaantumisen. Kuolemaanjohtaneita liikenneonnettomuuksia ei ollut vuonna 2024.

Varkauden kaupungin alueella tapahtuneet liikenneonnettomuudet v. 2024

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kevytliikenne			Moottoriajon.							
											ain	loukk	kuoll	ain	loukk	kuoll	v.2024	v.2023	v.2022	v.2021	v.2020
Tammikuu																	0/0/0	0/0/(1)	2/1/(0)	2/0/(0)	4/0/(0)
Helmikuu					1									1			1/0/0	1/0/(0)	5/0/(0)	2/0/(0)	3/1/(0)
Maaliskuu							1								1		0/1/0	3/0/(0)	2/0/(0)	4/1/(0)	2/1/(0)
Huhtikuu	1													1			1/0/0	1/1/(0)	0/0/(0)	1/0/(0)	2/0/(0)
Toukokuu																	0/0/0	0/0/(0)	0/2/(0)	4/0/(0)	2/0/(1)
Kesäkuu				1		1			1	1				3	1		3/1/0	1/0/(0)	2/3/(0)	1/0/(0)	4/1/(0)
Heinäkuu					1		1		1		1			3	1		4/1/0	2/0/(0)	0/2(0)	2/1/(0)	3/0/(0)
Elokuu	1			1	1							1		3			3/1/0	5/1/(0)	3/0/(0)	3/1/(0)	2/1/(0)
Syyskuu	1				1		1		1			1		4	1		4/2/0	0/0/(0)	5/1/(0)	4/0/(0)	3/1/(0)
Lokakuu	1													1			1/0/0	0/0/(0)	1/1/(0)	5/0/(0)	1/2/(0)
Marraskuu																	0/0/0	0/0/(0)	1/1/(0)	9/2/(0)	1/0/(0)
Joulukuu		1												1			1/0/0	0/0/(0)	1/1/(0)	11/4(0)	3/0(0)
Yht:																	**18/6/0**	**13/2/(1)**	**22/12/(0)**	**48/9(0)**	**30/7(1)**

onn/loukk(kuol.)

Päihdetilannekysely 2025 (N 299 / Varkaus, aikuiset). 38,3 % vastaajista oli 18–30 – vuotiaita.

Yleisimmin aikuiset ovat havainneet alaikäisten tupakointia 82,9 % ja alaikäisten sähkösavukkeiden 78,8 %.

Alaikäisten kannabiksen tai muiden huumeiden tai lääkkeiden väärin käyttöä tai imppaamista on havaittu vähiten.

Yleisimmin on havaittu nuorelle välitettävän alkoholia, tupakkaa ja sähkösavukkeita, nuuskaa ja nikotiinipusseja.

59,4 % vastaajista kokee, että Varkaudessa käytetään liikaa huumausaineita.

28,9 % on pelännyt kadulla tai julkisella paikalla kohtaamiaan päihtyneitä henkilöitä.

17,1 % sanoo päihtyneen henkilön ahdistelleen tai häirinneen kadulla tai julkisella paikalla.

26,8 % näkee, että anniskelua olisi tarpeen rajoittaa tietyillä alueilla mm. tapahtumissa ja paikoissa, joissa on alaikäisiä.

37,1 % kokee altistuneensa häiritsevästi tupakansavulle / sähkötupakalle julkisella paikalla.

Reilu 60 % kokee, että alkoholin myyntiin päihtyneelle tulee suhteutua tiukemmin.

32,9 % on ollut huolissaan läheistensä alkoholin käytöstä ja vain 6 % omasta käytöstään.

38,9 % kokee, että kunnan ehkäisevä päihdetyö on tuttua.

Avoimissa vastauksissa aikuiset toivovat asiantuntijoilta ja koululta yhä vahvempaa ja suorempaa roolia alaikäisten päihdekasvatukseen ja kohdistaen sen yhä nuorempiin. Nuorten mielenterveyttä tulee aikuisten mielestä myös tukea vahvemmin.

Lisäksi toivotaan matalankynnyksen paikkoja ja selkeitä yhteystietoja, mistä tarvittaessa saa apua

1.2.4. KOKEMUKSELLINEN HYVINVOINTIKYSELY 2025

Varkautelaisten hyvinvointia lisää luonto, perhe ja harrastukset. Varkautelaiset ovat tyytyväisiä asuinoloihinsa ja rakennettuun asuinympäristöön (kadut, puistot jne.)

Kokemuksellinen hyvinvointikysely Pohjois – Savon asukkaille toteutettiin vuoden 2024 lopussa. Varkaudesta kyselyyn vastasi 189 18 – 64 vuotiasta. Vastaajista 41,8 % on 55 – 64 – vuotiaita. Naisten osuus vastaajista oli 82,5 %.

Suurin osa vastaajista on elämäänsä tyytyväisiä. Elämään tyytyväisyys on kuitenkin laskenut (KA 7.54) edellisestä vuoden 2021 mittauksesta.

49,2 % kokee itsensä yksinäiseksi hyvin harvoin tai ei koskaan.

57,7 % ei ole kokenut syrjintää lainkaan. Syrjintää joitakin kertoja viimeisen vuoden aikana on kokenut 32,8 % ja toisinaan (kuukausittain) 7,9 % ja usein (päivittäin) 1,6 % vastaajista.

Viitaten edelliseen kysymykseen, mikäli olet kokenut syrjintää, mikä oli kokemuksesi mukaan syrjinnän perusteena?

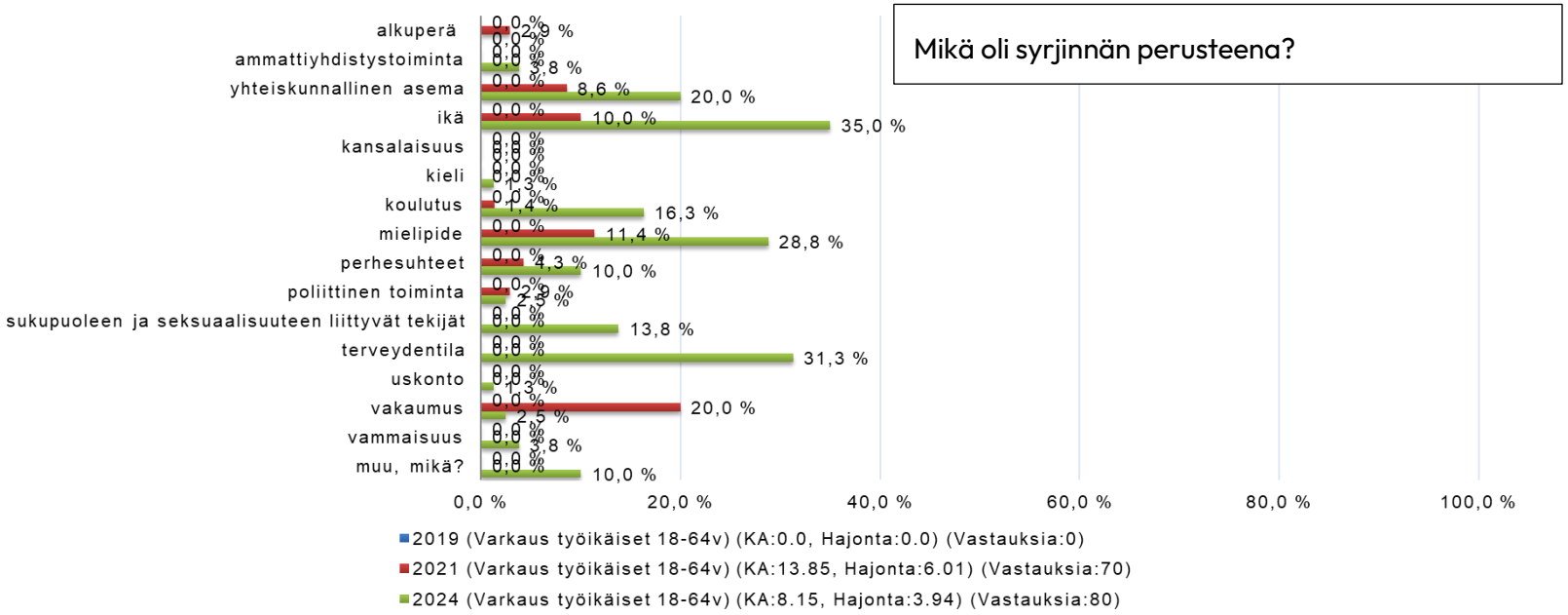

Varkautelaisten tyytyväisyys omaan terveyteen, kykyyn voittaa eteen tulevia vaikeuksia, päivittäiseen pärjäämiseen sekä läheisiin ja ystäviin on heikentynyt viime vuosina. Sitä vastoin asumisoloihin ollaan tyytyväisiä.

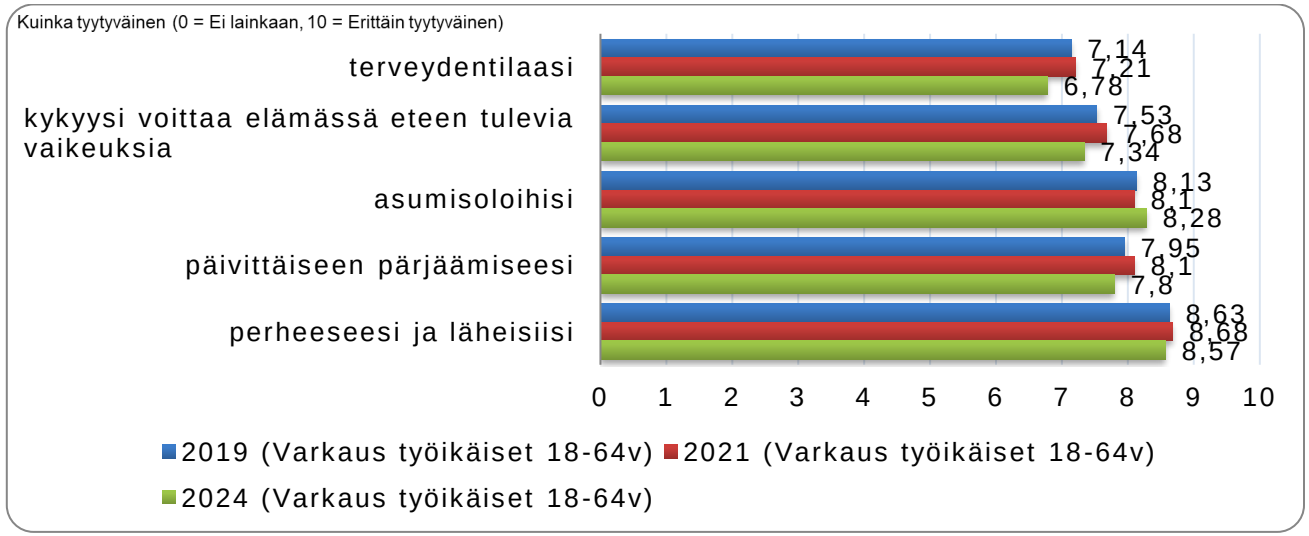
Kuinka tyytyväinen (0 = Ei lainkaan, 10 = Erittäin tyytyväinen)
terveydentilaasi
kykyysi voittaa elämässä eteen tulevia vaikeuksia
asumisoloihisi
päivittäiseen pärjäämiseesi
perheeseesi ja läheisiisi
7,14
7,21
6,78
7,53
7,68
7,34
8,13
8,1
8,28
7,95
8,1
7,8
8,63
8,68
8,57
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2019 (Varkaus työikäiset 18-64v)
2021 (Varkaus työikäiset 18-64v)
2024 (Varkaus työikäiset 18-64v)

Varkautelaisten tyytyväisyys luotettavien ystävien määrään, taloudelliseen tilanteeseen ja elämään kokonaisuutena on heikentynyt.

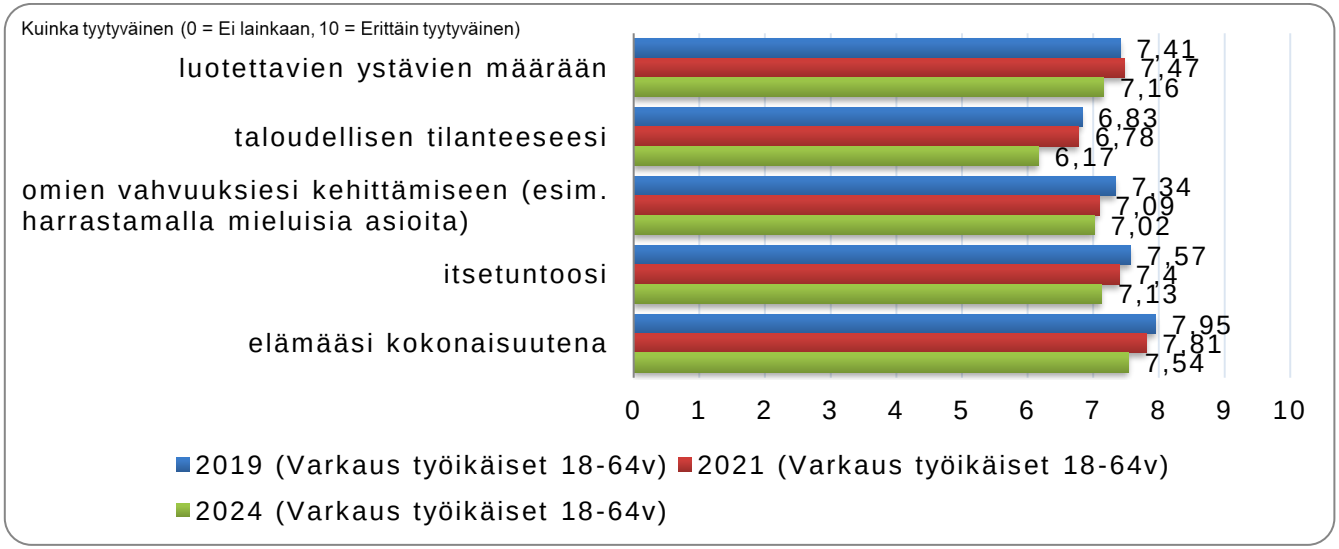

Varkautelaisten mahdollisuus käydä kirjastossa, konserteissa ja vastaavissa, pitää huolta terveydestä tai tehdä mielekkäitä asioita on vähentynyt.

Mahdollisuus viettää aikaa itselle mieluisten ihmisten kanssa tai nauttia luonnosta on lisääntynyt.

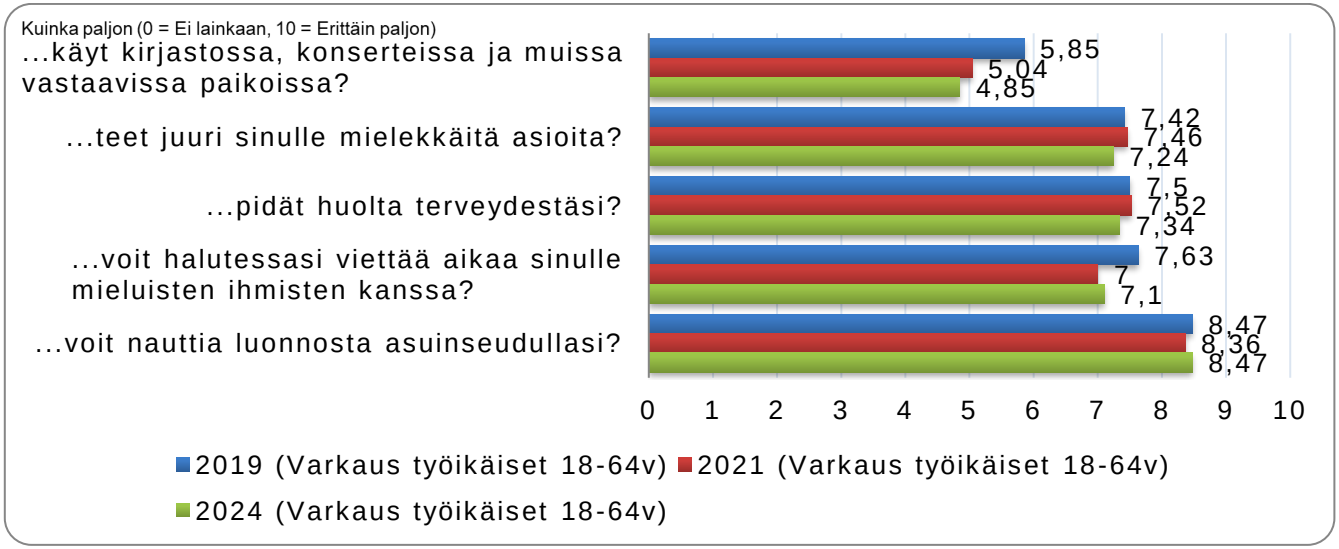

Varkautelaisten luottamus päätöksentekijöihin ja omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja asuinseudun tarjoamiin mahdollisuuksiin on vähentynyt.

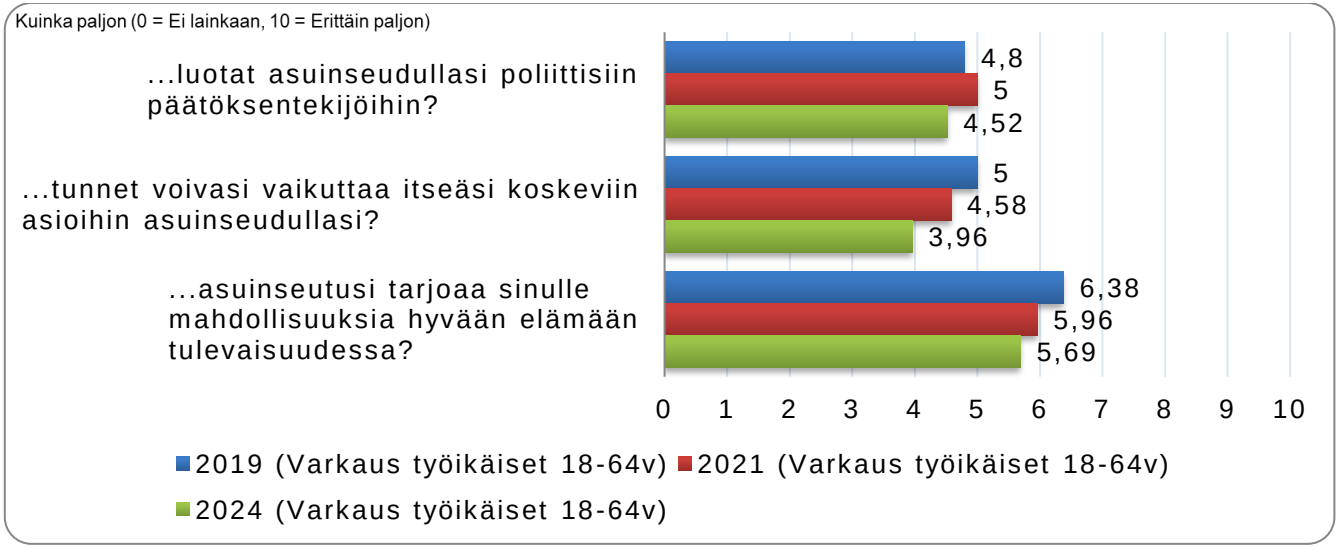

Varkautelaiset ovat tyytväisiä asuinalueen rakennettuun ympäristöön.

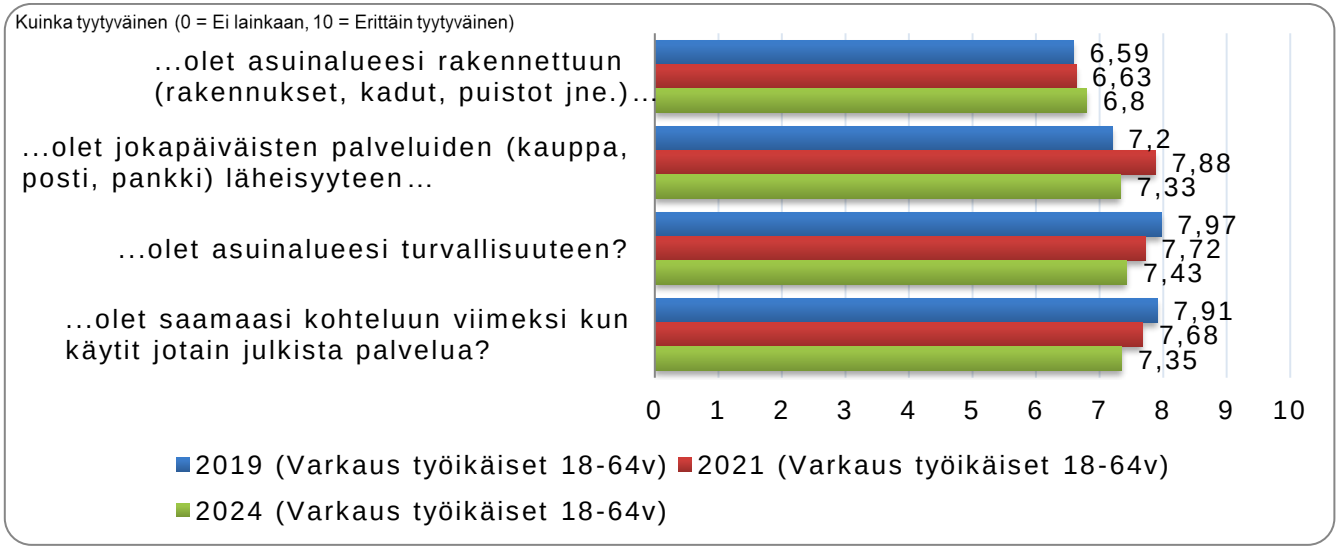

Hyvinvointia vahvistavat (kuva perustuu kunnassa 10 yleisimmin mainittuun sanaan)

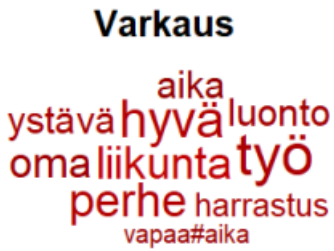

Lähde; Olli Lehtonen & Max Strandén. Itä – Suomen yliopisto. Avoimien vastauksien käsittely ja analyysi

Hyvinvointia heikentävät (kuva perustuu kunnassa 10 yleisimmin mainittuun sanaan)

Lähde; Olli Lehtonen & Max Strandén. Itä – Suomen yliopisto. Avoimien vastauksien käsittely ja analyysi

1.3. PALVELUT JA TOIMINNAT

Vaikka koronapandemia toi omia haasteita palveluiden järjestämiseen, Varkauden kaupunki on onnistunut ylläpitämään ja kehittämään hyvää palvelutasoa eri toimialoilla. Tulevaisuudessa talouden hoitoon ja palvelurakenteisiin kohdistuu kuitenkin haasteita väestön ikärakenteen muuttuessa.

Liikuntapaikkojen lukumäärä on Varkaudessa 139 (v. 2024) Vuonna 2022 paikkoja oli 144, joka on vähemmän kuin vertailukunnissa (vertailukunnissa välillä 192–250).
Liikuntapalveluiden toimintamenot 2024: 204,15 €/asukas
Investoinnit liikuntaan/as.: 24,71 €/as. (sis. liikuntapalveluiden ja teknisen toimen investoinnit liikuntapaikkoihin ja -rakennuksiin)

Uimahalli Ilopisaran kävijämäärät ovat nousseet koronan jälkeen merkittävästi. Vuonna 2021 uimahallin kokonaiskävijämäärä oli 77 359, vuonna 2022 määrä oli 83 703, vuonna 2023 kävijämäärä nousi jo yli sadantuhannen kävijän 103 788 kävijään ja vuonna 2024 kväijöitä oli 109 622. Uimahallille hankitun virtuaalisen vesijumppalaitteen osallistumisaste on korkea, joka lisää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Uimahallin kuntosalin kävijämäärä on laskenut vuosittain ja osaltaan tähän on vaikuttanut yksityisten kuntosalien suuri määrä. Varkauden kaupungilla on lisäksi kuntosalit sekä liikuntatalolla että Kangaslammilla. Uimahallin jumppasalin kävijämäärät ovat olleet kasvusuunnassa.

Uimahallin kävijämäärät vuosina 2021–2024
- 2021 57 183
- 2022 64 018
- 2023 83 318
- 2024 88 608

Uimahallin kuntosalin kävijämäärät vuosina 2021–2024

- 2021 7481
- 2022 5765
- 2023 6547
- 2024 6402

Uimahallin jumppasalin kävijämäärät vuosina 2021–2024

- 2021 7284
- 2022 7557
- 2023 7709
- 2024 8128

Kuntosaliohjaukset vuosina 2021–2024

- 2021 20
- 2022 22
- 2023 24
- 2024 29

Liikunnanohjaajan antamien henkilökohtaisten kuntosaliohjausten määrä on hieman noussut. Kuntosaliohjausten lukumäärässä ei ilmene liikuntaneuvonnan tiimoilta annettuja kuntosaliohjauksia. Vuonna 2023 liikuntaneuvonnassa asiakaskäyntejä oli 87 ja vuonna 2024 niitä oli 60.

Kulttuuri – ja tapahtumapalvelut

Varkaudessa Kirjastojen, päätoimisesti hoidettujen museoiden ja teattereiden sekä elokuvateattereiden saavutettavuus 3/10/20 kilometrin päässä kotoa, % väestöstä / vuoden 2021 tiedot, (Tilastokeskus 2022)

Kulttuuritilojen saavutettavuus	Max. 3km kotoa, % väestöstä	Max. 10km kotoa, % väestöstä	Max. 20km kotoa, % väestöstä
Kirjasto	52,9 %	96,8 %	99,6 %
Museo	62,4 %	95,1 %	97,3 %
Teatteri	56.9%	94,5 %	96,8 %
Elokuvateatteri	54,4 %	94,6 %	96,9 %

Valtakunnalliset tiedot: TerveSuomi 2022-kysely / THL

Varkautelaiset kulttuuripalveluiden käyttäjinä 2023 HYTE-kyselyssä
(346 vastaajaa)

• Eniten käytettyjä kulttuuripalveluita Varkaudessa ovat kirjastopalvelut, joita käyttää kuukausittain tai viikoittain 38 % kyselyyn vastanneista ja muutaman kerran vuodessa 33 % vastanneista. (Koko Suomessa vähintään kuukausittain 23,5 %)
• Musiikkitapahtumissa, konserteissa ja keikoilla käy muutaman kerran vuodessa 65 % vastaajista.
• Teatteri-, tanssi-, sirkus- tai muun esittävän taiteen palveluihin osallistuu muutaman kerran vuodessa 60 % vastaajista ja kuukausittain 5,5 %. (koko Suomessa väh. kuukausittain 2 %)

• Museossa tai taidenäyttelyssä käy muutaman kerran vuodessa 57 % vastaajista ja kuukausittain 6 %. (Koko Suomessa väh. kuukausittain 4,2 %)
• Muissa kulttuuritapahtumissa käy muutaman kerran vuodessa 61 % ja kuukausittain 7 % (koko Suomessa väh. kuukausittain 2,8 %)
• 16 % vastanneista harrastaa itse säännöllisesti (kuukausittain tai viikoittain) kulttuuria tai taidetta esimerkiksi harrastusryhmässä tai muussa ohjatussa toiminnassa (koko Suomessa vastaava luku 9 %).
• 32 % vastanneista ei ole käyttänyt lainkaan kulttuuripalveluita viimeisen 12 kk aikana (koko Suomessa vastaava luku 17 %).

Varkauden kaupunginkirjasto on onnistunut tavoittamaan hyvin asiakkaita ja panostanut monipuolisiin palveluihin. Kirjaston lainaus- ja asiakasmäärät ovat olleet nousussa, mikä kertoo kirjaston merkittävästä roolista kaupungin asukkaille.

Kirjastossa on tarjolla laaja valikoima kirjoja, lehtiä, musiikkia, elokuvia, pelejä ja äänikirjoja
Lisäksi kirjastossa järjestetään erilaisia tapahtumia ja näyttelyitä, jotka houkuttelevat kävijöitä.

Kirjaston avainlukuja vuodelta 2024;

- Kirjaston fyysiset käynnit 2024 = 121 882
- Kokonaislainaus 2024= 199 778 / kirjat 163 594
  Tapahtumiin osallistuneet 2024 = 1562
  kirjastokäynnit/asukas = 6,2
- kirjojen kokonaislainaus /asukas = 8,3
- kirjaston tapahtumiin osallistuneiden määrä / 1000 asukasta = 1,56 = 1,6
- kokonaislainaus / asukas = 10,16 = 10,2

Soisalo-opiston toiminta vuosina 2021–2024 on ollut tasaista. Koronarajoitukset poistuivat tammikuussa 2022, jonka jälkeen opisto palautui normaaliin lähiopetukseen. Vuodelle 2024 valtioneuvosto vähensi VOS-tunteja 13,7 %. Soisalo-opistossa tuntimäärä on vähentynyt vuodesta 2021 yhteensä 7,7 %.

Opiskelijoiden määrä on vastaavalla aikavälillä kasvanut 3,4 %.
Työikäisten netto-opiskelijoiden määrä on kasvanut 2,3 % vuodesta 2021 ja eläkeläisten 5,9 %. Keskimääräinen opiskelijoiden määrä/kurssi on kasvanut 8,7 %, koska opiskelijoiden määrä on kasvanut, mutta tuntien määrä on pienentynyt.'

Museokeskus Konstin kävijämäärät ovat kasvaneet uuden museon avauduttua vuonna 2024 Tehtaan koulun tiloihin.
Kokonaiskävijämäärät (Varkauden kulttuurihistoriallinen museo + Varkauden taidemuseo + Taipaleen kanavamuseo)

- 2021 10 599
- 2022 11 831
- 2023 11 028
- 2024 23 254

2. VUODEN 2021-2025 HYVINVOINTISUUNNITELMAN PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Ihan omanlainen Warkaus 2025 -strategian julkilausuma välitä, vaikuta, viihdy on toiminut pohjana laajalle hyvinvointikertomukselle ja suunnitelmalle 2021–2025 asetetuille painopisteille ja tavoitteille.

2.1. MIELEN HYVINVOINTI JA RIIPPUVUUKSIEN EHKÄISY (TYÖIKÄISET JA IKÄIHMISTET)

Ennaltaehkäisevä mielenterveystyö

Mielenterveyttä tuetaan ennaltaehkäisyn ja varhaisen tuen keinoin muun muassa järjestöissä ja yhdistyksissä sekä eri verkostoissa. Lisäksi kaupungin eri toimialoilla kuten kulttuurissa, liikunnassa ja muissa vapaa-aikapalveluissa on mahdollisuus osallistua mielen hyvinvointia lisäävään toimintaan.

Varkauden kaupunki on mukana Mieliteko – hankkeessa. Mieliteon päätavoite on vahvistaa pohjoissavolaisten mielenterveyttä ja vähentää päihteiden käyttöä sekä päihdemyönteisyyttä vuoteen 2030 mennessä. Mieliteon taustalla on Pohjois-Savon korkea sairastavuus ja erityisesti mielenterveyteen liittyvät haasteet.

Varkaus on osallistunut vuodesta 2023 lähtien Mieli ry:n Mental Health Art Week eli MHAW:n viikkoon, jossa päätapahtumana on ollut Hyvänmielenosoitus – kulkue. Yhteistyöverkostoon on saatu laajasti eri toimijoita järjestämään viikkoa ja päätapahtumaa. MHAW on tavoittanut vuosittain yhä enemmän asukkaita ja toimijoita mukaan toimintaan.

Varhainen tuki

Mielitupa on matalankynnyksen kohtaamispaikka, joka tarjoaa toiminnallista vertaistukipaikkaa mielenterveyskuntoutujille. Toiminnan päätavoitteena on kuntoutujien terveyden, sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistaminen sekä kuntoutujien elämänlaadun parantaminen vertaistuen avulla. Toiminnalla tarjotaan tukimuotoja yksinäisyyden, ahdistuksen, arkisten ongelmien tai elämänkriisin kohdatessa. Tavoitteena on kuntoutujien vuorovaikutustaitojen ja sosiaalisen verkoston vahvistuminen, sekä edunvalvonta. Tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta ja lisätä yhdenvertaisuutta. Toiminta kohdistuu varkautelaisille ja lähikuntien, eläkkeellä, kuntoutustuella, sairauslomalla tai työttömänä oleviin aikuisiin mielenterveyskuntoutujiin ja heidän omaisiinsa.

Päivittäin asiakkaita on 30-45 (yli 8000 käyntiä tai yhteydenottoa vuodessa). Asiakaskäynnit ja kontaktit ovat kasvaneet 50 % kahden vuoden sisällä. Lisäksi etäyhteydet ovat kasvaneet 1300 kontaktiin vuosittain.

Sosiaalinen tuki, arjen tuki ja konkreettinen apu kuten elintarvikkeiden jako tai kaikukortti tukemaan vähävaraisten kulttuuri- ja liikuntamahdollisuuksia ovat saaneet hyvää palautetta. Yhteistyö monen eri toimijan kanssa on tuottanut tulosta mm. Mielituvalla toteutettu korva-akupunktioryhmä päihdeklinikan kanssa on onnistunut tavoittamaan uusia asiakkaita ja saamaan apua heille mm. elämän hyvinvoinnin tukemiseen, unen saantiin, migreenin hoitoon jne.

Yhteistyön vahvistuminen yhdyspinnalla

Mielenterveys- ja päihdepalveluista vastaa P-S hyvinvointialueen eteläisellä alueella erityispalvelut. Vastaanotolle pääsee matalalla kynnyksellä omalla yhteydenotolla lievissä ja keskivaikeissa oireissa.
Psykiatrian akuuttityö vastaa potilaan kriisihoidosta matalalla kynnyksellä.
Varkauden psykiatrian poliklinikalla hoidetaan erikoissairaanhoitoa vaativia vaikeasti oireilevia aikuispotilaita.

Aikuispsykiatrian poliklinikalla oli v. 2022, **9238** kontaktia ja v. 2024, **9447.** Myös mielenterveyspuolella on pientä kasvua nähtävissä. Mielenterveyden palveluihin on tehty hoidon porrastusta. Matalan kynnyksen psykiatriset sairaanhoitajat perusterveydenhuollossa pystyvät hoitamaan lievät ja keskivaikeista oireista kärsivät ja erikoissairaanhoitoon ohjautuvat vain vakavasti oireilevat. Painopistettä on siirretty perustason mielenterveystyöhön muun muassa resurssia vahvistamalla.

MOTI-tiimi on monialaisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden auttamiseksi koottava tiimi. Tiimiin kootaan tarpeen mukaan sote-alan ammattilaisia, asiantuntijoita. MOTI-tiimin työskentely käynnistyy, kun työntekijä tunnistaa tarpeen monialaiselle yhteistyölle ja ottaa puheeksi asiakkaan kanssa MOTI-tiimin koolle kutsumisen mahdollisuuden. MOTI-tiimin asiakas on yli 18-vuotias, yläikärajaa ei ole.

MOTI-tiimin avulla edistetään asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaista ohjausta avun piiriin, tunnistetaan yhteistyön tarpeita sekä arvioidaan asiakkaan tilannetta yhteistyössä. Lisäksi määritellään ammattilaisten yhteistyönä asiakkaan tilanteeseen, sairauteen, ongelmaan tai muuhun asiakokonaisuuteen liittyvä organisaatiorajat ylittävä palveluprosessia.

Nepsytiimi toimii hankerahoituksella. Nepsytiimin tarkoituksena on ollut tarjota 4–29- vuotiaiden neurokirjon asiakkaiden kanssa työskenteleville ammattilaiselle tietoa ja ymmärrystä neurokirjon haasteista, vahvistaa monialaista yhteistyötä, löytää ja juurruttaa uusia tapoja toimia ja ajatella. Tavoite on, että ammattilaisilla olisi osaamista ja uskallusta tukea ja auttaa varhaisessa vaiheessa, kaikissa kohtaamisissa.

Keinoina on ollut koulutukset, toimipaikkakohtaiset infot, ryhmä- ja vertaistoiminnan sekä osallisuustiedon kehittäminen sekä tuottaa tietoa palveluverkosta kehittämisen tueksi koko hyvinvointialueen laajuisesti. Hankkeessa on myös pilotoitu rajattu tukipuhelin ammattilaisten matalan kynnyksen ohjaukseen.
Suoraa asiakastyötä tiimi ei tee. Nepsytiimi toimii koko hyvinvointialueella.

Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevän päihdetyön on osa hyvinvoinnin- ja terveyden edistämistä ja sen tarkoituksena on vähentää päihdehaittoja. Ennaltaehkäisyllä pyritään vaikuttamaan päihteiden saatavuuteen ja kysyntään ja sitä kautta päihteiden käyttöön.

Varkaudessa toimii laaja-alainen ehkäisevän päihdetyön työryhmä, joka suunnittelee ja toteuttaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa ehkäisevää päihdetyötä kunnassa. Työryhmään kuuluu kaupungin eri toimialojen, järjestöjen ja seurakunnan edustajia, toisen asteen edustaja sekä poliisi. Työryhmän työskentelyä ohjaa ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, jonka tekemiseen kaikki työryhmän jäsenet ovat sitoutuneet. Työryhmän toimintaa ja kaupungin ehkäisevää päihdetyötä koordinoi Varkauden hyvinvointikoordinaattori.

Varkaudessa otettiin käyttöön PAKKA – toimintamalli vuonna 2022. Samalla perustettiin Varkauden seudun PAKKA tarjontaryhmä, johon kuuluu Varkaus, Joroinen ja Leppävirta. Pakkatoiminnan ytimessä on vaikuttaa päihteiden saatavuuden sääntelyyn, jolla ehkäistään alaikäisille myyntiä ja päihtyneille anniskelua. Varkaudessa Pakkaa on toteutettu muun muassa viestinnällä (Tipaton tammikuu- ja Hakematta paras – kampanjat). Lisäksi toteutettiin ostokokeet vuonna 2023 ja päihdetilannekyselyt on tehty vuosina 2022 ja 2025.

Päihde -ja mielenterveys otetaan puheeksi liikunta-ja elintapaneuvonnassa. Varkauden kaupungin kuntosalit, uimahalli, sekä muut liikuntapaikat ovat päihteettömiä. Päihteettömyyden edistäminen alaikäisten urheiluseuratoiminnassa on tärkeää ja näin ollen pyritään urheiluseuroja aktivoitumaan, sekä motivoitumaan ehkäisevään päihdetyöhön.

Varhainen tuki

Matalankynnyksen toiminnalla on tärkeä merkitys päihteettömyyteen tukemisessa.

Savonkodilla toimi tuetun asumisen yksikkö sekä kaikille avoin päivätoiminta 31.5.2024 saakka. Tämän jälkeen toiminta muuttui yhteisölliseksi asumiseksi. Asumispalveluiden kohderyhmänä olivat alkuun varkautelaiset päihde- ja mielenterveyskuntoutujat, joilla oli lisäksi erilaisia haasteita asumiseen liittyen. Esimerkkinä näistä haasteista voidaan mainita esimerkiksi vuokrarästit, häiriökäyttäytyminen tai muutoin puutteelliset taidot ja keinot kodin kunnossa pitämiseen.

Avoimessa päivätoiminnassa kävi päivittäin n. 15–30 eri henkilöä. Päivätoiminnan ohella Savonkodilla tuotettiin kuntouttavaa työtoimintaa sekä yhteistyössä rikosseuraamuslaitoksen kanssa useampi henkilö ehti suorittaa yhdyskuntaseuraaamusrangaistuksensa Savonkodilla. Lisäksi Savonkodilla oli työkokeilijoita niin sosiaali- ja terveysalalta kuin esimerkiksi kiinteistönhoidon aloilta. Savonkodilta sai myös avoimen päivätoiminnan aikaan ruoka-apua, kun ViaDia toi kauppojen ylijäämäruokaa lahjoituksena Savonkodille. Tätä ruokaa jaettiin kaikille apua tarvitseville ja usein esimerkiksi sosiaalitoimi tai päihdeklinikka ohjasi asiakkaitaan Savonkodille ruuan hakuun.

Savonkoti oli ja on edelleen aktiivisesti mukana Varkauden alueella erilaisissa toiminnoissa ja tapahtumissa, esimerkkinä näistä vuosittain järjestettävä Asunnottomien yö, Päihteisiin kuolleiden muistohartaus sekä kirjastolla järjestettävä tietopäivä. Yhteistyötä tehdään Pohjois-Savon hyvinvointialueen, Varkauden kaupungin, Varkauden seurakunnan sekä muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Nykyään Savonkoti tuottaa asumisen tukipalveluita niin Savonkodin kiinteistön alueella kuin vapaassa asuntokannassa Varkaudessa sekä Leppävirralla. Kaikille avointa toimintaa Savonkodilla ei enää ole muutoin, kuin erilaisten erikseen ilmoitettavien tapahtumien

yhteydessä. Viimeisin kaikille avoin tapahtuma oli lokakuun 2024 lopussa järjestetty Päihteisiin kuolleiden muistotilaisuus, joka järjestetään vuosittain yhteistyössä Varkauden seurakunnan kanssa.

Yhteistyö yhdyspinnalla päihde- ja riippuvuustyössä vahvistuu

Varkaus osallistuu Pohjois-Savon ehkäisevän päihdetyön verkostoon ja Pakka työryhmään, ja lisäksi pariin muuhun yhteistyöverkostoon, joiden tarkoituksena on ehkäistä päihde- ja riippuvuushaittoja sekä tukea mielen hyvinvointia.

Pohjois – Savon hyvinvointialueen sosiaalipalvelut ja Varkaudessa toimivat psykiatrian ja riippuvuussairauksien poliklinikat tekevät yhteisten asiakkaiden kanssa tiivistä yhteistyötä. Työikäisten sosiaalipalveluissa asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti järjestetään sosiaalipalveluja tukemaan riippuvuuksien hoitoon sitoutumista.

Kaikille aikuisille asiakkaille tehdään hyvinvointialueella asioinnin yhteydessä Audit C- kysely, tarvittaessa mini-interventio sekä suositellaan päihdehoitoon hakeutumista. Päihteiden käytön ja päihdehaittojen puheeksiotto on tärkeää kaikissa palvelutehtävissä.

Haittoja ehkäisevää päihdetyötä tehdään terveysneuvontapiste Linkkissä, jonka toiminta siirtyi vuonna 2024 Varkauden matkakeskukselta hyvinvointikeskus Aaltoon. Muutoksen myötä, asiakaskäynnit ovat pudonneet. Piste toimii pistosvälineiden vaihtopisteenä ja lisäksi annetaan terveysneuvontaa. Pohjois-Savon hyvinvointialue on hakenut hankerahaa C-hepatiin häätöön hyvinvointialueella.

Varkauden päihdepoliklinikka palvelee varkautelaisia, joroislaisia ja leppävirtalaisia. Nuorten päihdekäyttö kasvaa jatkuvasti. Ennaltaehkäisevä työ alkaa jo alakouluista. Päihdepoliklinikalla on panostettu nuorten päihdetyöhön, johon on varattu 2 työntekijän resurssi. Yhteistyö verkostojen ja perheiden kanssa on tiivistä.

2.2. TERVEELLISET ELINTAVAT

Ruokasuositusten mukainen syöminen lisääntyy

Ravitsemusneuvonta tavoittaa työikäisiä parhaiten kaupungin liikuntaohjaajan elitapaneuvonnan ja sosiaali- je terveyspalvelukäynneillä. Järjestöjen rooli elintapaneuvonnassa on merkittävä. Eri tapahtumissa ja järjestöjen kautta on jaettu materiaalia ja järjestöt ovat pitäneet ravitsemukseen liittyviä koulutuksia.Haasteena on, että järjestöjen kautta tavoitetaan usein jo valmiiksia aktiivisia asukkaita.

Ruokasuositusten mukaiseen syömiseen on kannustettu muun muassa viestinnällisin keinoin. Varkaudessa toimi terveellisten elintapojen työryhmä keväälle 2023. Ryhmän kautta jaettiin somessa ja kaupungin sivuilla viikon vinkkejä elintapoihin liittyen.

Varkauden liikuntaneuvoja on osallistunut Pohjois – Savon hyvinvointialuuen ravitsemustyöryhmään. Työryhmä on seurannut alueellaan ravitsemusindikaattoreita ja miettinyt vaikuttavia toimintamalleja, joilla asukkaita voidaan ohjata kohti ravitsemussuositusten mukaista syömistä. Työryhmän asioista on viestitty Varkauden hyvinvointiryhmään kerran vuodessa ja tarvittaessa useammin.

Yhä useampi harrastaa hengästyttävää liikuntaa

Liikuntaneuvonta on vakiintunut ja elintapamuutoksen tueksi on saatavilla tavoitteellista matalankynnyksen liikuntaneuvontaa, joka sisältää useita tapaamisia. Liikuntaneuvonnan palveluketjua kehitetään yhdessä P-S hva:n koordinoimassa verkostossa.

Sote uudistuksen myötä loppuivat hyvin alkaneet käytänteet muun muassa äitiysneuvolan sekä kutsuntoihin kuntoon kanssa. Yhteistyö on jatkunut uusilla toimintatavoilla, jotka vaativat edelleen kehittämistä. Yhteistyö terveyden- ja sairaanhoitajien, sekä

fysioterapeuttien kanssa toimii hyvin. Liikuntaneuvoja on käynyt muun muassa kutsuttuna kertomassa liikuntaneuvonnasta soten henkilöstölle.

Varkauden kaupunki tukee henkilöstön terveyttä ja hyvinvointia vuoden 2025 alussa alkaneella Eikö Virta Riitä Vapaa-ajalle – kampanjalla, jonka tarkoitus on, että henkilöstö motivoituisi löytämään oman mieluisan tavan lisätä liikettä omaan arkeen liikuntaneuvonnan avulla.

Toiminta – ja työkyky vahvistuu

Työmatkapyöräilyä ja -kävelyä tuetaan. Varkaudessa on kattava kevyen liikenteen väylien verkosto. Kevyen liikenteen väyliä ja raitteja on yhteensä n. 110 km ja oleellisia yhteysvälipuutteita katuverkostolla ei ole. Jokaisesta kaupunginosasta pääsee turvallisesti keskustaan lukuun ottamatta Kangaslampea, jonka liikenneyhteydet keskustaan ovat valtion ylläpitämiä teitä. Kevyen liikenteen väylien kuntoa tarkkaillaan jatkuvasti ja epäkohtiin puututaan resurssien puitteissa. Edellisen kerran kevyen liikenteen väylien kuntotutkimus tehtiin kesällä 2024. Tutkimuksen perusteella tyydyttävien, hyvien tai erittäin hyvien väylien osuus oli 91 %.

Varkauden kaupunki tukee henkilöstön toiminta – ja työkykyä muun muassa polkupyöräedulla, joka on tulossa käyttöön kevään 2025 aikana.

Vertaisohjaaja koulutusta tarjottiin yhdessä Pohjois – Savon liikunnan kanssa muun muassa järjestöille, mutta koulutukseen ei saatu osallistujia. Erityisryhmien ohjaajille on kuitenkin tarvetta.

Työttömien aktivointiin kohdennettuja toimintaa ja työkykyä tukevia ryhmiä on järjestetty vain Ohjaamon kautta alle 29 – vuotiaille. Mieliteko – hankkeen ensimmäisellä kaudella työttömille tarjottiin erilaisia kursseja, mutta osallistujien määrä jäi vähäiseksi.

Saavutettavuutta esimerksi Soisalo – opiston kursseille ja kaupungin kuntosaleille ja uimahalliin lisää Warkaus-kortti, jonka tarkoituksena on osallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistaminen madaltamalla kynnystä hyvinvointia tukeviin palveluihin.

2.3. TURVALLINEN ARKI

Yksinäisyys vähenee ja yhteisöllisyys lisääntyy

Matalankynnyksen kohtaamispaikkojen vahvistaminen nähdään tärkeänä yksinäisyyden ehkäisyssä. Varkaudessa toimi noin kuusi vuotta kaikille kuntalaisille avoin matalankynnyksen kohtaamispaikka Olohuone, jonka toiminta päättyi nykyisessä muodossaan joulukuussa 2023. Kaikille kuntalaisille avoimelle matalan kynnyksen paikalle nähtiin kuitenkin edelleen tarve ja sen eteen on tehty suunnitelmia vuoden 2024 ajan. Vuonna 2023 Olohuoneen osalta tehtiin vaikutusten ennakkoarviointi, jossa arvioitiin eri vaihtoehtoja toiminnan kehittämiseen ja niiden vaikuttavuutta.

Olohuone tarjosi kävijöille neuvontaa, yhteisöllistä tekemistä. Henkilökunta oli palkattu palkkatuella, lisäapunaan kuntouttavan työtoiminnan henkilöitä. Toimintaa koordinoi kaupungin osallisuuskoordinaattori. Lisäksi tilassa toimi edullinen kahvio, jossa oli tarjolla edullinen keittolounas keskiviikkoisin ja lisäksi jaettiin ViaDia:n tuomaa lahjoitusruokaa kaikille sitä tarvitseville. Kävijämäärä oli 5879 vuonna 2022 ja lisäksi viikoittain oli keskimäärin 9 järjestöä / yhdistystä, jotka käyttivät tilaa iltaisin. Vuoden 2023 aikana kävijöiden määrä kuitenkin väheni ja uusia kävijöitä tuli vain vähän.

Vuonna 2025 vastaavaa toimintaa käynnistetään uudelleen Yhteisötalo-pilotin kautta. Pilotissa kehitetään kohtaava ja monimuotoinen yhteisötalo, jonka tavoitteena on asukkaiden osallisuus ja hyvinvointi ja sitä myötä edistää asukkaiden yhdenvertaisuutta, hyviä väestösuhteita ja arjen turvallisuutta.

Yhteisötalo rakentuu Setlementti Puijolan ja Varkauden kaupungin sekä paikallisten järjestöyhteistyökumppaneiden toimesta. Talon koordinaatiosta vastaa Setlementti Puijolan palkkaama yhteisöohjaaja.

Yhteisöllisyyttä lisätään eri keinoin

Varkaus on mukana Arjen ilo ja tuki -projektissa (P-S hyvinvointialue), jossa sote – ammattilainen kartoittaa asiakkaista hyvinvoinnin ja terveyden ja ohjaa hänet tarvittaessa hyvinvointia tukevien toimintojen ääreen. Asiakas ohjataan matalankynnyksen pisteelle, joita Varkaudessa ovat Varkauden sosiaali – ja terveysjärjestö (Wastery) sekä Ohjaamo.

Asiakkaan (erityisesti yksinäinen/syrjäytymisaltis) kulttuuristen oikeuksien huomiointi on parantunut. Käytössä on muunmuassa 9-kortti ja Warkaus-kortti. Lisäksi ollaan mukana Kaikukortti-pilotissa, joka lisää esim. kulttuurin saavutettavuutta (elokuvateaetteri, teatteri jne) taloudellisissa haasteissa.

Kulttuurikaveritoimintaa toteutetaan järjestöyhteistyönä.
Varkaudessa järjestettiin ympäri vuoden erilaisia kulttuuritapahtumia, joissa ihmiset kohtaavat toisiaan. Kulttuuritapahtumien asiakastyytyväisyyskyselyissä vaikutusten arvioinnissa nousevat mm. ”Tapasin ihmisiä”, ”Minulla oli mukavaa”, ”Piristyin”, ”Sain voimia arkeeni” ja ”Yllätyin”.

Kulttuuritapahtumien yleisarvosanat asteikolla 1–5 ovat erittäin hyviä. Esim. Varkaus-päivät yleisarvosana 4,4, Lumottu Puisto 4,4, Armas-kulttuuriviikko 4,7 ja Vekara-Varkaus 4,1.

Kiusaamiseen, häirintään ja ahdisteluun puututaan

Kunnilla ja hyvinvointialueilla on vastuu lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä ja palveluista, joilla niitä ehkäistään. Paikallinen lähisuhdeväkivaltatyöryhmä toimi Varkaudessa monialaisena vielä syksyyn 2023. Tällä hetkellä Varkaudella on kaksi edustajaa P-S hyvinvointialueen väkivaltatyöryhmässä. Haasteena on ollut viime aikona ollut, että paikallistason näkyvyys ja toimet ovat jääneet ohuiksi ja kauas asukkaista. Viestintä tai toimet lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn vaativat Varkaudessa vahvistamista.

Arjen turvallisuutta on pyritty vahvistamaan eri keinoin. Varkaudessa on päivitetty kaupungin turvallisuussuunnitelma, josta löytyy tarkemmat turvallisuutta koskevat tiedot ja suunnitelma asukkaiden ja kaupungin arjen turvallisuuden lisäämiseksi.

Valistusta ja viestintää tehdään kaikilla toimialoilla. Esimerkiksi koulut ovat sitoutuneet kiusaamisen vastaiseen toimintaan KIVA-koulu toimintamallin mukaisesti.

Rikos- ja riita-asioiden sovittelutoiminta Varkaudessa

Kymi-Saimaan sovittelutoimisto tuottaa rikos- ja riita-asian sovittelupalvelua Kaakkois-Suomen, Etelä-Savon ja Varkauden alueilla asuvien henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin.

Palvelu perustuu Lakiin rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 9.12.2005/1015. Toiminnan hallinnollisesta ohjauksesta, johtamisesta ja valvonnasta vastaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos sovittelulain ja palveluntuottamissopimuksen mukaisesti.

Vuonna 2024 Kymi-Saimaan sovittelutoimistoon ohjautui 1160 rikos- ja riita-aloitetta käsiteltäväksi. Viime vuosien aikana sovittelualoitteiden lukumäärä on ollut nousujohteista. Vuonna 2022 aloitteita käsiteltiin 1087 kpl ja vuonna 2023 1120 kpl.

Sovittelussa osapuolet kohtaavat toisensa ja käsittelevät rikoksen tai riidan aiheuttamia haittoja kahden vapaaehtoisen sovittelijan avustuksella. Tavoitteena on auttaa osapuolia löytämään heitä tyydyttävät ratkaisut ja keinot aiheutuneiden haittojen hyvittämiseksi. Sovittelu antaa mahdollisuuden keskustella tapahtuneesta, tulla kuulluksi ja sopia vahinkojen korvaamisesta. Sovittelutoimiston ammattihenkilöstö selvittää asian soveltuvuuden sovitteluun ja neuvoo kaikissa yksityiskohdissa.

Liikenneturvallisuus

Varkaudessa tehdään aktiivisesti liikenneturvallisuustyötä. Teknisen toimialan johdolla kokoontuu liikenneturvallisuustyöryhmä kahdesti vuodessa. Työryhmään kuuluvat muun muassa kaupungin eri toimialojen edustajat, liikenneturva, vammais- ja vanhuusneuvoston edustajat sekä viranomaisia kuten poliisi ja pelastuslaitos. Kokouksissa hyväksytään vuosittaiset liikenneturvallisuuteen liittyvät toimenpiteet, jotka voivat olla konkreettisia liikenneympäristön parantamiseen liittyviä toimenpiteitä tai asennekasvatukseen liittyviä kampanjoita esimerkiksi iäkkäille ja nuorille. Työryhmä voi tehdä ehdotuksia liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Liikenneturvallisuustyötä on jalkautettu kaupunkiympäristöön kerran vuodessa, kun kuntalaisille on jaettu heijastimia tai polkypyörien valaisimia ja samalla viestitty liikenneturvallisuuden tärkeydestä. Aktiivinen ote liikenneturvallisuustyössä on tuottanut tulosta.

Keski-Savon alueelle valmistuu uusi seudullinen liikenneturvallisuussuunnitelma 2025. Edellisessä suunnitelmassa (vuodelta 2018) kaupungin vastuulle kirjatuista toimenpiteistä saatiin toteutettua n. 70 %. Kaupunki osoittaa vuosittain investointimäärärahaa liikenneturvallisuuden parantamiseen, jonka lisäksi liikenneturvallisuus huomioidaan kaikissa yleisen alueen suunnitelmissa ja niiden toteutuksessa. Paikallisen liikenneturvallisuustyön lisäksi kaupunki osallistuu Keski-Savon seudulliseen liikennejärjestelmä työhön, jonka yhtenä tehtävä alueena on liikenneturvallisuuden kehittäminen. Esimerkiksi yleisillä kulkuväylillä kaatumisia pyritään ehkäisemään oikea-aikaisilla kunnossapidon toimenpiteillä mm. liukkaudentorjunnalla.

Liikenneturvallisuuden kannalta merkittävät riskit sisältyvät poikkeaviin liikennejärestelyihin joita aiheuttavat muun muassa yleisen liikenteen yhteydessä tapahtuva rakentaminen. Rakennuskohteisiin laaditaan erilliset liikenteenohjaussuunnitelmat, joiden avulla pyritään luomaan turvallinen liikkumisympäristö työmaan läheisyydessä. Kaupungin myöntämien katutyö- ja sijoituslupien yhteydessä myös kolmannet osapuolet velvoitetaan laatimaan työn aikaiset liikenteenohjaussuunnitelmat ja tarvittaessa kaupungin edustajat voivat puuttua epäkohtien korjaamiseksi.

Varkauden joukkoliikenne muodostuu paikallisliikenteesrä sekä palveluliikenteestä (PALI). Paikallisliikenteen aikataulut on laadittu palvelemaan pääasiassa koululaisten matkustustarpeita, joka aiheuttaa sen, että ne eivät palvele parhaalla mahdollisella tavalla työmatkaliikennettä. Kesäaikataulut ovat huomattavsti suppeammat kuin koulujen toiminnan aikaan ajettavat talviaikataulut. Järjestelyn kautta kasvatuksen ja hyvinvoinnin toimiala on säästänyt lakisääteisten koulumatkojenhankinnoissa ja toisaalta olemme saaneet paikallisliikenteen tehokkaampaan käyttöön. Paikallisliikenne on maksutonta eläkeläisille ja koululaisille klo 10-14. Ilmainen joukkoliikenne on otettu hyvin vastaan ja vuosittain tehdään n. 40.000 ilmaista matkaa. Palveluliikenne (PALI) on maksullista joukkoliikennettä, jonka avulla saadaan joukkoliikenteen piiriin myös sellaisia alueita joissa paikallisliikennettä ei ole. Koska käytettävissä on ainoastaan yksi PALI-auto, ei joukkoliikennettä ole saatu järjestettyä kattavasti joka paikkaan Varkaudessa. Vuonna 2024 tehtiin paikallisliikenteen linjoilla yhteensä n. 154.000 matkaa ja PALI-liikenteessä n. 4.000 matkaa. Käyttäjämäärät laskivat n. 10 % verrattuna vuoteen 2023.

2.4. HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN RAKENTEET JA RESURSSIT

2.4.1. LAADULLINEN ITSEARVIOINTI KUNNAN RAKENTEISTA

Itsearviointi kunnan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä. Hyvinvointikertomus valmistellaan monialaisissa työryhmissä. Hyvinvointikertomusta hyödynnetään yhä paremmin talosarviosuunnittelussa. Myös toimialojen omissa suunnitelmissa ja toiminnoissa tämä näkyy. Kertomukseen sovittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden jalkauttaminen sekä vaikuttavuuden arviointi yhdessä monialaisesti vaatii vielä kehittämistä.

Itsearviointi kunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn rakenteesta, resursseista ja prosessista. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita on vahvistettu HYTE(K). Hyvinvointikoordinaattorin resurssi on ollut vuodesta 2022

lähtien 100 %, jonka sisään on kuitenkin liitetty ehkäisevä päihdetyön koordinointi. Myös turvallisuuden resursseja on vahvistettu valmiuspäällikön myötä v. 2022.

Poikkihallinnollisen hyvinvointiryhmän toiminta on vakiintunut osaksi terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Kehittämistä vaatii, että työryhmässä esille nousseet asiat ohjaisivat vahvemmin terveyden edistämistä ja suunnittelua. Myös vaikuttavuusarviointiin tulee kiinnittää enemmän huomiota. Esimerkiksi ovatko käytössä olevat menetelmät tuottaneet tulosta. Lisäksi toivotaan selkeitä mittareita esim. vanhemmuuden tukeen.

Osallisuuskoordinaattorin eläköidyttyä vuonna 2023 osallisuuskoordinaattorin tehtävät jakaantuivat hyvinvoinnin- ja kasvatuksen toimialan henkilöstölle. Osallisuustyötä muun muassa verkosto- ja järjestöyhteistyö siirtyivät hyvinvointikoordinaattorille. Osallisuuskoordinaattorin tehtävä täytettiin 1.3.2025.

Itsearviointi kunnan ehkäisevästä päihdetyöstä ja sen rakenteiden vahvuudesta. Varkauden ehkäisevän päihdetyön rakenteita on vahvistettu EPT – koordinointiin lisätyllä resurssilla. Varkauden monialaisen ehkäisevän päihdetyöryhmän toiminta on vakiintunutta ja vaikuttavaa. Lisäksi PAKKA toiminta on saatu vakiinnutettua osaksi ehkäisevää päihdetyötä ja osallisuutta on lisätty ehkäisevän päihdetyön osalta ja kuntalaisille on viestitty selkeästi muun muassa päihdetilanteesta. Kehitettävää nähdään siinä, että laajempi ept-strategia puuttuu. Lisäksi resurssi vaje vaikuttaa käytännön tasolla niin, että kaikkia ikäryhmiä ei ehditä huomioimaan.

Itsearviointi kunnan yhdenvertaisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja palveluiden yhdenvertaisen saavutettavuuden edistämisestä. Kunnan yhdenvertaisuutta- ja tasa-arvoa sekä palveluiden saatavuutta on lähdetty parantamaan laatimalla tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka työstäminen aloitettiin vuoden 2023 lopussa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman moniäänisyys on varmistettu tekemällä yhteistyötä eri tahojen kanssa suunnitelmatyön eri vaiheissa. Suunnitelmaa on työstetty moniammatillisessa työryhmässä, jonka lisäksi kuntalaisia on osallistettu kyselyiden kautta, myös eri vaikuttamistoimielimiä sekä järjestöjä on kuultu. Kunnan tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelman lisäksi

varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta löytyy omat suunnitelmat sekä Varkauden kaupungin henkilöstöä koskeva tasa-arvo – ja yhden vertaisuussuunnitelma.

Itsearviointi kunnan elinvoiman edistämisestä. Varkauden kaupunki on määrätietoisesti kehittänyt elinvoimaansa monipuolisin toimin, yhteistyössä paikallisten yritysten, oppilaitosten ja muiden sidosryhmien kanssa. Kaupunki panostaa vahvasti yrittäjäystävällisyyteen, työelämäyhteistyöhön, viestintään ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Kaupunki on myös investoinut merkittävästi palveluihin, elinympäristön viihtyvyyteen ja infraan.

Kaupunki on määrätietoisesti kehittänyt yrittäjäystävällistä ja elinvoimaa tukevaa toimintakulttuuria. Varkauden elinvoimatyötä koordinoi kaupunginhallitus ja kaupungin omistama Navitas Kehitys Oy. Kaupungin hallinnossa on mukana elinkeinoelämän edustajia. Yhteistyö paikallisten yrittäjäjärjestöjen, kuten Varkauden yrittäjien ja Keski-Savon yrittäjänaisten kanssa on aktiivista. Kaupunki rahoittaa yritysneuvontaa vuosittain noin 500 000 eurolla ja osallistuu uusyritystoiminnan tukemiseen Wäläkky-uusyrityskeskuksen kautta.

Varkaudessa yrityksiä tuetaan konkreettisesti muun muassa uusien toimitilojen rakentamisella ja keskittymällä yrityslähtöisiin kehityshankkeisiin. Lisäksi kaupungissa on käytössä Keski-Savon yritysrahasto, johon on koottu 1,7 miljoonaa euroa, ja joka tukee paikallista yritystoimintaa.
Varkauden kaupunki toimii Keski-Savon työllisyysalueen isäntäkuntana. TE-uudistuksen valmistelussa on kuultu laajasti elinkeinoelämää ja huomioitu sieltä tulleet viestit ja tarpeet alueen toiminnan suunnittelussa. Oppilaitosyhteistyötä tehdään Savonian, Sakkyn ja Diakin kanssa, ja sen tuloksena on syntynyt mm. englanninkielisiä koulutusohjelmia. Kaupunki tukee nuorten työllistymistä kesätyöseteleillä, kesäyrittäjyydellä ja ohjaamotoiminnalla.

Varkauden kaupunki palkittiin Pohjois-Savon vuoden yrittäjäystävällisimpinä kuntana vuodelta 2024.

Työllistymistä edistävää monialaista palvelua (TyM)toteutetaan Keski- Savon työllisyysalueen Hyvinvointialueen ja Kelan palveluiden yhteensovittamisella, jos asiakkaan tilanteessa tunnistetaan työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumista tai työllistymistä vaikeuttavia haasteita terveydentilassa tai elämäntilanteessa sekä Kelan palveluiden tarvetta samanaikaisesti. Lakiuudistuksen (1.1.2025) tavoitteena on tunnistaa asiakkaan työllistymistä edistävien monialaisten palveluiden tarve aiempaa varhaisemmassa vaiheessa. Varkaudessa TyM palveluun on lisätty terveydenhoitajien sekä työikäisten sosiaalipalveluiden viranhaltijoiden määrää olemassa olevasta henkilöstöstä.

Maahanmuuttajien kotouttamisen edistäminen. Varkauden kaupungin kotoutumisen alkuvaiheen palvelut noudattelevat kotoutumislain vaatimuksia. Kotoutumisen alkuvaiheen asiakkaita ovat kotikunnan saaneet tilapäistä suojelua saavat, alaikäisenä ilman huoltajaa tulleet, kotoutumisajalla olevat turvapaikan saaneet ja kiintiöpakolaiset sekä heidän puolisonsa. Kotoutumisen alkuvaiheen palveluissa asiakkaalle laaditaan osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja tarvittaessa kotoutumissuunnitelma. Asiakkaita avustetaan asumiseen ja talouteen liittyvissä asioissa sekä oleskelulupien, matkustusasiakirjojen ja perheenyhdistämisen hakemisessa. Asiakkaat ohjataan opiskelemaan suomen tai ruotsin kieltä ja heidät ohjataan myös monikieliseen yhteiskuntaorientaatioon, kun heidän kieliryhmälleen sopiva kurssi on alkamassa. Keski-Savon työllisyysalue vastaa työttömän työnhakijan kotoutumissuunnitelmasta. Työllisyysalue ohjaa asiakkaan kielen opiskeluun, kotoutumiskoulutukseen ja tarvittaessa työkokeiluun sekä kertoo mahdollisuudesta opiskella omaehtoisesti kotoutumisajalla. Tietoa kunnan kotoutumispalveluista on saatavilla Varkauden kaupungin internetsivuilla suomeksi, englanniksi ja venäjäksi.

Kun maahanmuuttaja siirtyy kuntaan hän saa Tervetuloa Varkauteen -kirjeen ja oman kotoutumisohjaajansa yhteystiedot. Kirjeessä toimitetaan ajankohtaista tietoa tapahtumista ja meneillään olevista suomen kielen opinnoista. Tervetulokirje oikeuttaa pieneen lahjaan, jonka voi hakea Varkauden kaupungintalolta ja samalla asiakas näkee missä kotoutumis- ja työllisyyspalvelut sijaitsevat. Kunnan peruspalvelut tarjoavat omaa kotoutumista tukevaa toimintaansa ja heillä on vuosittainen suunnitelma maahanmuuttajien kotoutumisen tueksi. Kukin viranomainen antaa ohjausta ja neuvontaa omaan toimivaltaansa kuuluvista asioista, ja tarvittaessa kunnan kotoutumispalveluiden työntekijät auttavat.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen ja hyvien väestösuhteiden suunnittelusta ja kehittämisestä paikallistasolla. Kunnan kotoutumispalveluita koordinoi maahanmuuttokoordinaattori, joka osallistuu kunnan talousarvion ja hyvinvointikertomuksen laatimiseen, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo- sekä turvallisuussuunnitelmien laatimiseen. Hän tekee laaja-alaista verkostoyhteistyötä kunnan peruspalveluita tuottavien henkilöiden kanssa ja toimii tiiviissä yhteistyössä myös paikallisen vastaanottokeskuksen kanssa. Maahanmuuttokoordinaattori vastaa paikallistason maahanmuuttoverkoston operatiivisesta koordinoinnista sekä kaupungin hyvien väestösuhteiden edistämisestä. Hyvien väestösuhteiden ja etnisten suhteiden osalta näkyvimpiä toimenpiteitä paikallistasolla on ollut Yhteisötalon toiminnan suunnittelu ja luominen Varkauteen, hyvien väestösuhteiden tiedonkeruutilaisuudet sekä S2-opettajan palkkaaminen maahanmuuttajalapsille alle 7-vuotiaiden lasten ryhmiin.

2.4.2. AVUSTUKSET JA KUMPPANUUSSOPIMUKSET

Kaupunki jakaa tapahtuma- ja kohdeavustusta, jota voivat hakea Varkauteen rekisteröidyt yhdistykset, Varkaudessa toimivat yhteisöt, työryhmät sekä varkautelaiset yksityishenkilöt.

Kaupunki on sitoutunut kumppanuussopimuksilla pitkäjänteiseen ja neuvottelevaan yhteistyöhön. Kumppanuussopimus voidaan tehdä rekisteröityneen yhdistyksen tai yhteisön kanssa sääntöjensä mukaiseen perustoimintaan tai kohdennettuna tiettyyn toiminnan osaan.

Avustukset ovat 129 e / asukas (Varkaus v. 2022)

Pisteet	Varkaus	Pohjois-Savon hyvinvointialue	Iisalmi	Imatra	Pieksämäki	Valkeakoski	Koko maa
Avustukset	50	95	100	0	100	75	77
Avustukset yhteisöille, €/asukas	50 *129 €/asukas*	95 *Toteutuu hyvin*	100 *197 €/asukas*	0 *37 €/asukas*	100 *122 €/asukas*	75 *145 €/asukas*	77 *Toteutuu hyvin*

Avustuksien saajien ja kumppanuussopimuksien määrä 2024

- Kumppanuussopimuksia on tehty 11 kpl, 47 750,00 €
- Elinvoimajaoston myöntämät avustukset 2024: hakemuksia 62 kpl, haettu 209 654,00 €, myönnetty 54 400,00 €
- Liikuntapalveluiden toiminta-avustukset 2024: hakemuksia 26 kpl, haettu 137 720,00 €, myönnetty 45 000,00 €
- Moottoriurheilukeskuksen yhteistyösopimuksen mukainen huolto- ja ylläpitoavustus: yhteensä 10 000,00 € (VRT 5 000,00 € ja VarkUA 5 000,00 €)
- Vattuvuoren avustus: 100 000,00 €
- Varkauden teatteri: 500 000,00

2.4.3. YHDYSPINTOJEN TEHTÄVÄT JA ROOLIT SELKIYTYVÄT JA TARPEET TUNNISTETAAN

Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö hyvinvoinnin ja terveydenedistämisessä on jatkunut monelta osin saumattomasti sote-uudistuksen jälkeen. Haasteena kunnan osalta on nähty toimivien yhteistyörakenteiden loppuminen muun muassa lasten ja nuorten toiminnoissa ja haasteet opiskelijahuollon palveluissa.

Varkauden kaupunki vastasi opiskelijahuollon järjestämisestä vuoteen 2023 saakka, josta alkaen vastuu on ollut Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Muutoksen myötä organisaatioiden eriytyessä haasteeksi on muodostunut yhdyspintatyö, jolla pitäisi turvata opiskelijahuollon prosessin toiminta opiskelijoiden lakisääteisten palveluiden saamiseksi.

Toteutumisen haasteena on ollut muutoksen kireä aikataulu, hyvinvointialueella tapahtuneet organisaatiomuutokset, opiskelijahuollon henkilöstön rekrytoinnin haasteet sekä erityisesti esihenkilöiden vaihtuvuus, jolloin kaupungin näkökulmasta on ollut haasteellista löytää vastinparia ongelmien selvittämiseksi. Käytännönhaasteena kuraattoripalveluissa on ollut sijaisjärjestelyt pidempien poissaolojen yhteydessä.

Opiskelijahuollon lakisääteisyyden osalta haasteista on ollut erityisesti psykososiaalisten palveluiden saatavuudessa ja hoitoon pääsyssä, yhdyspinnan prosessien avaamisessa sekä tiedonkulussa. Opiskelijahuollon kehittämisessä tarvitaan myös vastaisuudessa tiivistä yhteistyötä palveluiden parantamiseksi.

Yhdyspintatyötä on kehitetty yhdessä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa kehittämällä palvelupolkuja, joiden tarkoitus on selkiyttää rooleja ja tehtäviä ja tunnistaa tarpeita yhdyspinnalla. Järjestöjen ja muiden toimijoiden rooli yhdyspintatyössä tulee myös huomioida yhä vanhemmin.

2.5. PALVELUPROSESSIT OVAT ASUKKAIDEN HYVINVOINTIA VAHVISTAVIA

2.5.1. TEAVIISARI

TEAviisari on työväline kunnille, hyvinvointialueille ja kouluille. Tiedot kuvaavat terveydenedistämisaktiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Varkaudessa terveydenedistämisaktiivisuus on ollut nousujohteinen viime vuosina, mutta vuonna 2024 tuloksissa on nähtävissä pieni notkahdus.

Terveydenedistämisaktiivisuus kokonaistulos Varkaudessa pitkän ajan kehitys 2008 – 2024.

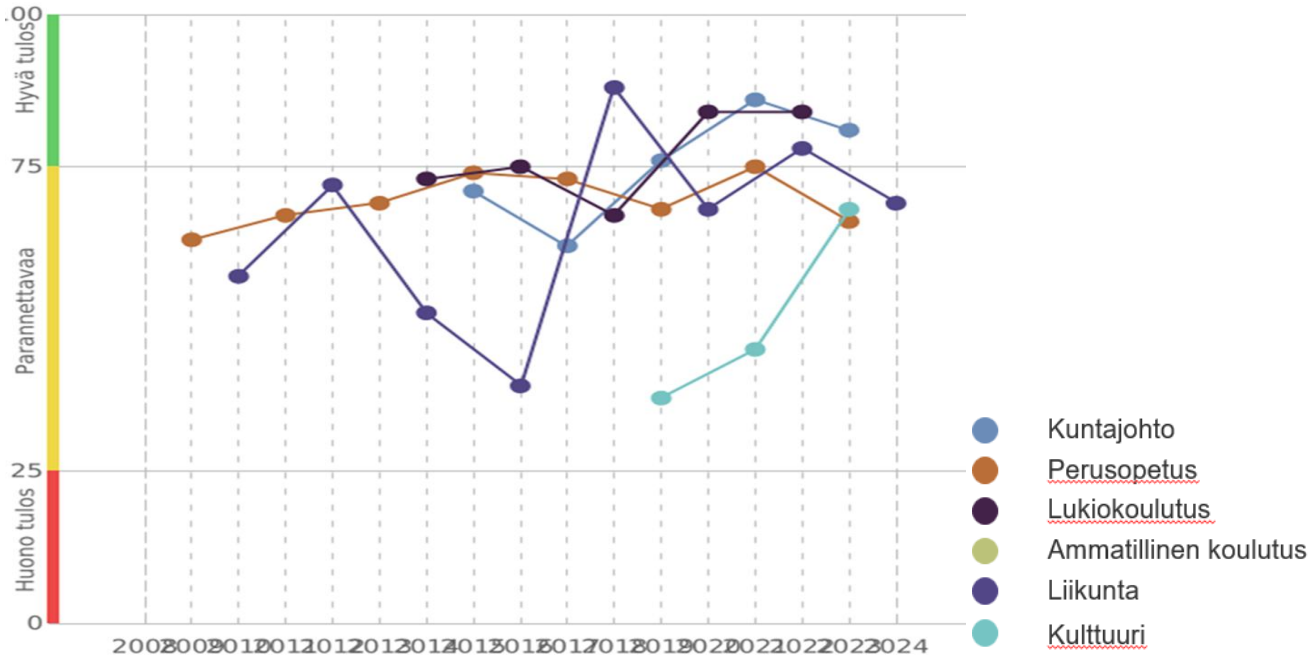

Tea – viisari 13.3.2025

Tea-viisari Varkaus vertailu

	Varkaus	Iisalmi	Imatra	Pieksämäki	Valkeakoski	Pohjois-Savon hyvinvointialue	Koko maa
Kaikki sektorit	73	71	69	74	76	74	70
Kuntajohto	81	83	84	95	94	87	83
Perusopetus	66	71	61	60	65	65	64
Lukiokoulutus	84	63	58	..	67	69	67
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	..	73	66
Liikunta	69	75	80	82	89	77	69
Hyvinvointialueet	..	..	..	..	..	60	59
Kulttuuri	68	64	67	93	88	73	72

Tea-viisari 13.3.2025

Prosessi-indikaattoreista, jotka kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoimia, suurin osa toteutuu Varkaudessa hyvin suhteessa vertailualueisiin.

Kuntajohto 2023

Vahvuudet

Kuntajohto on sitoutunut hyvinvoinnin edistämiseen strategiatasolla. Valtuusto hyväksyy hyvinvointikertomuksen. Kunnan toiminta -ja taloussuunnitelmassa määritellään mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain hyvinvointi-ja terveystavoitteiden toteutuminen

Väestön terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä seurataan ja tehdään tarvearviointia, ja tuloksista raportoidaan valtuustolle. Tulos on yhteneväinen vertailualueiden kanssa. Hyvinvoinnin edistämistyöhön on nimetty koordinaattori ja resursseja on vahvistettu. Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on määritelty.

Kehitettävää

Ennakkoarvioinnin käyttöönotosta puuttuu päätös ja kirjallinen toimintaohje.

EVAn käyttö päätöksenteon valmistelussa toteutuu vaihtelevasti.

Hyvinvointikertomuksen tavoitteissa ei ole huomioitu kestävää kehitystä. Tulos on huonoin suhteessa vertailualueisiin.

Vastaavasti kuntalaisten mahdollisuus vaikuttaa lautakuntapäätöksen valmisteluun verkossa tai osallistua hankintojen valmisteluun ja seurantaan vaatii kehittämistä.

Kaupungin osallisuusohjelma tulee päivittää.

Peruskoulu 2023

Vahvuudet

Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvointi tarkistetaan kolmen vuoden välein.

Oppilaita aktivoidaan koulumatkaliikuntaan.

Kuntatarkistaa kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin kolmen vuodenvälein

Kehitettävää

Oppilaiden mahdollisuuden vaikuttaa eri kouluntoimintojen suunnitteluun ovat osittain rajalliset käytännön syistä. Jotkin osa-alueet vaativat kehittämistä, muun muassa vaikutusmahdollisuudet ryhmäytymisen suunnitteluun on toiseksi matalinta suhteessa vertailualueisiin.

Huoltajien vaikutusmahdollisuudet koulun eri toimintoihin vaatii monelta osin kehittämistä. Muun muassa huoltajien vaikutusmahdollisuudet kouluruokailun suunnitteluun on matalimmalla tasolla suhteessa vertailualueisiin.

Peruskoulujen osalta Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositus koululounaan ja välipalojen järjestämisestä ei täysin toteudu. Kehittäminen on haasteellista koulujen arjessa.

Peruskouluissa ja varhaiskasvatuksessa ei ole erikseen nimettyä ruoka-kasvatuksesta vastaavaa tai tiimiä, joka olisi tietoinen hyvinvointisuunnitelmakirjauksista

Liikunta 2024

Vahvuudet

Liikuntaryhmiä on kattavasti lähes kaikille ryhmille tarjolla. Tulos on samaa tasoa vertailualueiden kanssa.
Liikunnan edistäminen näkyy strategiassa. Tulos on keskitasoa suhteessa vertailualueisiin.

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

Liikuntaa edistetään poikkihallinnollisesti muun muassa kaupungin hyte-ryhmässä. Kunnassa on muutaman vuoden toiminut järjestöfoorumi, johon on kutsuttu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten edustajat. Malli vaatii kuitenkin päivittämistä, sillä urheiluseurat eivät ole kokeneet laaja-alaista foorumia omakseen.

Kehitettävää

Työikäisten liikunta-aktiivisuuden seurantaa tulee kehittää. Tulos on matalin suhteessa vertailualueisiin.

Osallistuvaa budjetointia osana liikuntaosallisuuden lisäämistä tulee kehittää. Varkauden tulos tältä osin on vertailualueiden matalin.

Liikunnan suunnitteluun ja ohjaukseen varattu henkilöstömäärä on vähäinen. Lisäksi harjoitusvuoromaksut vaativat tarkastelua

Kulttuuri 2024

Vahvuudet

Varkaus on madaltanut kulttuuriin osallistumisen kynnystä. Tulos on selkeästi parempi kuin Pohjois-Savon hyvinvointialueella.

Taloudellinen tukeminen osallistumisen mahdollistamiseksi on parhaimmalla tasolla yhdessä Pieksämäen kanssa.

Kulttuuritoimijoiden ja kunnan yhteistoiminta toteutuu hyvin ja on vertailualueiden ylintä tasoa kolmen muun kunnan kanssa.

Kehitettävää

Kuntastrategiassa tulisi käsitellä kulttuuripalvelujen edistämiseen liittyviä asioita. Varkauden tulos on tältä osin matalin suhteessa vertailualueisiin.

Kuntalaisten tyytyväisyyttä kaikkiin tai joihinkin kulttuuripalveluihin tulisi esitellä luottamushenkilöille. Varkauden tulos on matalin yhdessä Iisalmen ja Imatran kanssa.

2.5.2. KUNTALAISILLA ON MAHDOLLISUUS OSALLISTUA JA VAIKUTTAA

Osallisuuden kokemus on merkittävä osa hyvinvointia. Osattomuuden kokemus taas lisää syrjäytymisen riskiä ja on yksi suurimpia sisäisen turvallisuuden riskejä. Osallisuus on kokemus, jota voidaan mitata. Varkaudessa asukkaiden osallisuutta on selvitetty eri kyselyissä yksittäisten kysymysten avulla, mutta tämä ei anna laajaa kuvaa asukkaiden osallisuudesta. Yksi tavoite jatkossa on ottaa osallisuusindikaattori käyttöön osana hyvinvoinnin ja terveydenedistämistä.

Osallisuus on tuotu osaksi strategiatyötä kuulemalla asukkaita kaupunginstrategian suunnitteluvaiheessa. Myös palveluprosessit toimialoilla ovat kuntalaisten osallisuutta tukevia. Kehittämistä vaatii asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen päätöksenteossa.

Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja vaihtelevasti eri toimialoilla. HYTE(K) Osallisuusmenetelmistä, jotka on sovittu yhteisesti käytettävän, ei ole tehty yhtenevää toimintaohjetta. Myös yhteneväinen linjaus koulutettujen kokemusasiantuntijoiden käytöstä vaatii yhtenäisen linjauksen.

Kansalaistoiminnan ohjelma on vuodelta 2018 ja se vaatii päivittämistä.

Osallisuus Varkauden palveluissa

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut

Vuoden 2021 syksyllä organisaatiouudistuksen yhteydessä hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialalle perustettiin kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden yksikkö. Vuoden 2022 alusta yksikkö on toiminut nykymuodossaan sisältäen Lastenkulttuurikeskus Verson, Vekara-Varkauden sekä yleisen kulttuurin toiminnot. Lisäksi yksikössä hallinnoidaan seudullista Harrastamisen Suomen mallin hanketta.

Varkaudessa järjestetään ympäri vuoden erilaisia kulttuuritapahtumia, joissa ihmiset kohtaavat toisiaan. Kulttuuritapahtumien asiakastyytyväisyyskyselyissä vaikutusten arvioinnissa nousevat mm. ”Tapasin ihmisiä”, ”Minulla oli mukavaa”, ”Piristyin”, ”Sain voimia arkeeni” ja ”Yllätyin”.

Erilaisten verkostomuotoisten tapahtumien koordinointi antaa erilaisille yhteisöille mahdollisuuden olla osana tapahtumien suunnittelua ja toteutusta, mikä lisää omalta osaltaan osallisuutta ja paikallista yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Kirjasto

Varkauden pääkirjasto ja Kangaslammin lähikirjasto ovat osa Lumme-kirjastoja. Vuoden 2020 koronapandemian aikana kirjaston palveluja jouduttiin monella tavalla rajoittamaan. Vuosina 2021–2024 on palauduttu jälleen normaaliin kirjastotoimintaan. Viimeisimpinä vuosina kirjastotyössä on lisääntynyt moninainen digineuvonta ja sähköisten palveluiden opastaminen. Kirjaston saavutettavuutta on lisätty tuomalla kirjastokortti osaksi TaskuWarkaus – sovellusta.

Aktiivisten kirjaston käyttäjien määrä näinä vuosina on ollut keskimäärin n. 4 500. Pääkirjastossa on uudistettu lasten- ja nuortenosastoa ajantasaisemmaksi ja viihtyisämmäksi, samoin auditorion vanhentunut tekniikka on uudistettu. Asiakkaiden käyttöön on tullut lisää hiljaisia ja erilaisia kokoontumistiloja, ja ne ovat olleet ahkerassa käytössä. Vuonna 2024 Varkaus liittyi yhdessä muiden Lumme-kirjastojen kanssa juuri perustettuun valtakunnalliseen e-kirjastoon. Kirjaston yhtenä tavoitteena on ollut

tapahtumatoiminnan kehittäminen. Omien kulttuuritapahtumia lisäksi kirjaston tiloissa järjestetään yhteistyökumppaneiden tapahtumia, joista suurimpana ovat olleet Vekara-Varkaus –tapahtumat. Kirjasto jatkoi myös yhteistyötä Kirja-Varkaus ry:n kanssa. Yhdessä järjestettyihin kirjallisuustapahtumiin osallistui 322 henkilöä.

Museokeskus Konsti

Konstin avaaminen Tehtaan koululla huhtikuussa 2024 toi hyppäyksen kävijämääriin. Osallisuus on toteutunut muun muassa "Varkautelaisten uuden museon" suunnittelussa, jota rahoitti Suomen kulttuurirahaston Museovisio-hanke. Konstin myötä pyrittiin vastaamaan paitsi ammattimaisen museotoiminnan pyörittämisestä, myös täyttämään yleisön toive helposti lähestyttävästä, epämuodollisesta museotoiminnasta. Vuonna 2024 vapaaehtoistyötä Konstissa teki 46 henkilöä ja työtunteja kertyi 494. Konstissa työskentelee oma yhteisötyökoordinaattori.

Liikuntapalvelut

Varkaudessa on monipuoliset urheilu- ja liikuntapaikat. Luonnon ja erityisesti vesistön käytön mahdollisuudet virkistyskäyttöön ja omaehtoiseen liikkumiseen ovat kaupungissa erinomaiset. Viime vuosina kaupunki on panostanut matalankynnyksen maksuttomaan liikkumiseen rakentamalla mm. Kämärin ja Ämmäkosken luonto- ja ulkoilualuetta, sekä Tyyskän pengertien, joka oli viimeinen vaihe Green Corridor -reitistöön.

Uimahalli Ilopisaran 50-vuotispäivää juhlittiin 7.4.2025. Lisäksi juhlavuonna on tarkoitus järjestää erilaisia pieniä tapahtumia.

Varkauden kaupungin liikuntaneuvoja antaa maksutonta matalankynnyksen liikunta-/elintapaneuvontaa kaikille kuntalaisille vauvasta vaariin.

Pohjois-Savon Liikunta ry:n hallinnoima Perheille-hanke aloittaa toimintansa Varkaudessa toukokuun alussa 2025. Hanke liikuttaa perheitä säännöllisesti, joka viikko toukokuusta joulukuuhun 2025 saakka.

2.5.3. VARKAUDESSA TOIMIVAT JÄRJESTÖT JA MUUT YHTEISÖT SEKÄ NIIDEN KANSSA TEHTÄVÄ YHTEISTYÖ

Varkaudessa on laaja järjestökenttä. Sotejärjestöjä on noin 100, eläkeläisjärjestöjä reilut 20, kyläyhdistyksiä ja asukasyhdistyksiä reilut 10, liikuntaseuroja on n. 40 ja kulttuurijärjestöjä on noin 20.

Paikallisia järjestöjen yhteistyöorganisaatioita ovat muun muassa Wastery, Warkautelaiset ry, Warkauden kaupunkikeskusta ry ja Varkauden Urheiluseurat ry, joiden toiminta loppui .

Pohjois-Savon järjestöneuvosto toimii järjestöfoorumina kaikille pohjoissavolaisille järjestö- ja yhdistystoimijoille ja yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

Järjestöjen rooli asukkaiden hyvinvoinnin- ja terveyden ja osallisuuden edistämisessä on merkittävä. Järjestöt tarjoavat muun muassa erilaisia kursseja, liikunta- ja harrasteryhmiä, koulutuksia ja vertaistukea. Järjestöjen toiminta perustuu pääosin vapaaehtoisten toimintaan, joiden saaminen mukaan on viime vuosina ollut haastavampaa. Yhtenä haasteena on myös, että yhä useampi järjestötoiminnassa mukana oleva on ikääntynyt.

Varkauden kaupungin tahtotilana on yhteisen järjestöfoorumin järjestäminen kahdesti vuodessa. Tämän lisäksi järjestöt kokoontuvat omien kattoteemojensa mukaisesti yhteisiin tapaamisiin, esimerkiksi kulttuurijärjestöjen, eläkeläisjärjestöjen ja sote-järjestöjen kokoontumiset sekä urheiluseurojen seurafoorumi.

Korona – aikana ei pidetty järjestöfoorumia. Vuonna 2023 aloitettiin laajat kaikki järjestöt ja yhdistykset ja urheiluseurat yhteen kokoava järjestöfoorumi, joka kokoontui neljä kertaa vuonna 2023 ja kerran vuonna 2024. Kokouksissa käsiteltiin muun muassa tapahtumiin ja viestintään liittyviä asioita sekä avustusasioita. Myös järjestöstrategia ja järjestösuunnitelma nousivat esille. Järjestöfoorumit ovat olleet tauolla vuoden 2024 keväästä lähtien, koska kunnassa ei ole ollut osallisuuskoordinaattoria ja järjestövastaavaa.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyötä Varkaudessa Varkauden kaupungin kumppanina tukee Stea-rahoitettu Warkauden seudun sosiaali- ja terveysjärjestöt ry (Wastery). Wastery yhteistyössä kaupungin kanssa edistää sekä kuntalaisten että järjestöjen toimintaedellytyksiä kaudella 2025-2027 alkaen seuraavasti:

- suunnitelmallinen yhteistyö järjestöjen toimitilojen turvaamiseksi hytejärjestöjä varten (luennot,vertaistuki, ennalta ehkäisevä toiminta, kerhot, harrastetoiminta ym.
- lisäämällä kuntalaisten ja järjestöjen tietoa & osaamista (koulutus, ohjaus, neuvonta)
- lisäämällä kuntalaisten ja ammattilaisten tietoa hytejärjestöjen toiminnsta kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi
- ohjaamalla kuntalaisia hytejärjestöjen toimintaan ja kunnan palveluiden piiriin, esimerkiksi toimimalla matalan kynnyksen neuvontapisteenä Arjen ilo ja tuki- projektissa (Mitä kuuluu kortti)
- kehittämällä vapaaehtoistoimintaa Varkauden seudulla
- kehittämällä hytejärjestöjen, kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyörakenteita ja kuntalaisten palvelupolkuja
- osallistumalla alueellisten ja paikallisten yhteistyöverkostojen toimintaan (järjestöjen järjestöt, järjestöneuvosto, ikäihmisten palveluverkosto, vammaisneuvosto, valikko-verkosto jne).

Vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistoimintaa Varkaudessa koordinoi Valikkoryhmä, johon kuuluu kunnan, järjestöjen ja seurakunnan edustajia. Varkaudessa vapaaehtoistyötä tekee moni järjestö ja yhdistys, seurakunnat sekä muut toimijat. Vapaaehtoistyö.fi toimii alustana niin palvelun etsijälle kuin tarjoajalle.

Vuosittain 5.12 valtakunnallisen vapaaehtoisenpäivänä on järjestetty vapaaehtoisten kiitoskahvit valikkoryhmän toimesta. Kiitoskahveille osallistuneiden määrä on noussut vuosittain ja viime vuonna tilaisuus tavoitti jo 130 vapaaehtoista yhteisen tapaamisen ääreen.

Varkaudessa valitaan vuosittain vuoden vapaaehtoinen, joka palkitaan Varkauden itsenäisyyspäivän juhlassa. Valintaa koordinoi valikkoverkosto. Vapaaehtoiseksi on valittu viime vuosina urheilun, kansalaistoiminnan ja Marttatoiminnan edustajat.

Vapaaehtoisten hyvinvointia on lisätty järjestämällä virkityspäivä v. 2024. Yhdessä Soisalo-opiston kanssa järjestettiin v. 2023 vapaaehtoistoiminnan kurssi uusien vapaaehtoisten tavoittamiseksi toimintaan.

Vapaaehtoistyöllä lisätään asukkaiden hyvinvointia.

Varkauden ev.lut. seurakunta ja SPR:n Varkauden osasto ovat merkittäviä vapaaehtoistoimijoita. Punaisen ristin Varkauden osasto, Varkauden ev.lut seurakunnan diakoniatyö sekä helluntai seurakunta (pieni määrä) ovat Varkaudessa hakeneet mukaan Euroopan unionin osa rahoittamaan Aineellisen avun ohjelmaan.

Ohjelman kautta on saatu Varkauteen 40 € arvoisia maksukortteja elintarvikkeisiin S- ja K ryhmän kauppoihin. Punaisen Ristin Varkauden osasto ja Varkauden ev.lut seurakunnan diakoniatyön on jakanut kortit yhteistyössä.

Punaisen Ristin saamat 800 kpl kortteja on jaettu Kuoppakankaan seurakuntakeskuksella avoimissa tilaisuuksissa. Näiden korttien rahallinen arvo on 32. 000 €.

Varkauden seurakunnan diakoniatyö on saanut ESR+ aineellisen avun maksukortteja 460 kpl ja niiden arvo on 18.400 €. Jako päivistä on ilmoitettu ilmaisjakelulehdessä, sekä seurakunnan ilmoituskanavissa. Diakoniatyö on jakanut kortteja ajanvarauksella sekä kotikäynneillä.

ESR+ aineellisen avun maksukorttien avulla on pystytty auttamaan Kelan ja hyvinvointialueen yhteystyön haasteiden sekä hallitusohjelman mukaisista leikkauksista aiheutuneen ruokaturvan puutteisiin yli 50.000 € vuonna 2024 Varkaudessa.

Koonto – hanke on Kansalaistoimijalähtöisen kehittämisen koordinaatio- ja viestintähanke, jota hallinnoivat Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry ja Pohjois-Savon Liikunta ry. Hanke aika on 1.8.2023-30.11.2025. Hankkeen toiminnalla vahvistetaan ja tuetaan pohjoissavolaisten järjestöjen ja yhdistysten hanke- ja osallisuusosaamista ja tehdään järjestöjen ja yhdistysten toteuttamaa hanketyötä ja sen tuloksia näkyvämmiksi. Varkauden kaupungilta on edustaja hankkeen ohjausryhmässä.

Seuraavat hankkeet ovat aloittaneet Koonto – hankkeen avulla Varkaudessa.

Elävä säätiö – Toimiva hanke 2023 – 2025.

ViaDia–Pohjois–Savo – Osaava työikä–hanke 2025 - 2026

Pohjois-Savon hyvinvointialueen järjestöyhteistyö

Pohjois – Savon hva tekee kolmannen sektorin toimijoiden kuten Kirkkopalveluiden, Mielituvan, Työterapisen yhdistyksen ja ev.lut, seurakunnan kanssa tiivistä yhteistyötä.

Varkauteen on myönnetty hyvinvointialueen avustuksia seuraaville toimijoille;

- Lapsen kengissä ry, Varkauden perheentalon jalkautuvaan toimintaan. Kumppanuusavustus 2 vuotta, päättyy 31.12.2025. Avustussumma 31 400 euroa/vuosi.
- Varkauden seudun Mielenterveysväki ry, Mielitupa – kohtaamispaikkatoiminta. Kumppanuusavustus 2 vuotta, summa 6 000 euroa/vuosi. Uusi sopimus alkamassa vuosille 2025–2027, summa 10 000 euroa/vuosi.
- Varkauden seudun sosiaali- ja terveysjärjestöt ry – Wastery. Kumppanuusavustus 2 vuotta. Avustussumma 4 000 euroa / vuosi. Sopimus päättymässä kevään 2025 aikana.

Järjestöyhdyshenkilöverkostoa ollaan rakentamassa Pohjois-Savon alueen laajuisesti niin, että jokaisesta kunnasta on nimetty yhdyshenkilö verkostoon. Verkosto starttaa 20.3.2025. Verkoston tavoitteena on edistää kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyötä avustusten ajossa alueen järjestöille, alueellisten järjestöfoorumien toteuttaminen sekä antaa tukea järjestöjen keskinäiselle yhteistyölle.

Pohjois – Savon järjestökysely 2024 toteutettiin 18.4.-17.5.2024. Kyselyyn vastasi 103 yhdistystä.

Yli 50 % vastanneista yhdistyksistä kuului sote – järjestöihin. Jäsenten ja vapaaehtoisten määrä on pysynyt viime vuosina vakaana. Suurimmassa osassa yhdistyksiä ei ole palkattua henkilöstöä. 39 % toimintakulut ovat 1001–5000 e välillä. Eniten vastanneita yhdistyksiä rahoitti jäsenmaksut, oma varainhankinta, kunnan järjestöavustus, osallistumis- ja harrastusmaksut, lahjoitukset sekä liiton tai aluejärjestön tuki. STEA:n erilaiset avustukset tulevat edellä mainittujen jälkeen. 74 % vastanneista yhdistyksistä kertoo hakeneen ja saaneen kunnalta avustuksia edellisenä toimintavuotenaan. Suurimmalla osalla vastaajista (47 %) ei ole vakituisia toimitiloja. Yhdistysten rooli hyvinvoinnin – ja terveyden edistäjänä;

Suurin rooliruoka-apu (88,5 %), valmiusryhmätoiminta (86 %) sekä vaate- ja tavaralahjoitukset (79 %).

Kolme pienintä roolia näyttelevää olivat eri kohderyhmien digineuvonta (32,6 %), koulutustoiminta (31,8 %) sekä vapaaehtoistoiminta (30,4 %).

Kohtalainen rooli oli virkistystoiminnalla (33,7 %), vaikuttamistoiminnalla (30 %) sekä liikunnalla ja jumpalla (28,3 %). Suurin rooli oli kokonaisuudessaan kerhoilla ja muilla ryhmillä (44,6 %), harrastustoiminnalla (44,1 %) sekä vapaaehtoistoiminnalla (39 %).

Yhteistyötä tehdään toisten yhdistysten kanssa pääasiassa tapahtumien yhteydessä. Kunnan kanssa tehtävästä yhteistyöstä eniten tehdään tapahtumien ja tilojen kanssa.

3. JOHTOPÄÄTÖKSET

Indikaattoritiedon pohjalta on todettavissa, että suurin osa varkautelaisita voi hyvin on tyytyväisiä elämäänsä ja palveluprosesseilla on onnistuttu lisäämään varkautelaisten hyvinvointia.

Toimintaympäristöä kuluvalla valtuustokaudella 2021 – 2025 on muuttanut Covid19 – epidemia, sosiaali- ja terveyspalvelu -uudistus sekä yleinen maailmantilanne (sota ja inflaatio). jotka ovat osaltaan vaikuttaneet niin palveluiden järjestämiseen kuin asukkaiden arkeen. Mielenterveyshaasteet näkyvät niin työikäisten, mutta myös nuorten arjessa. Toimeentulon haasteita on lisännyt korkea työttömyys, joka omalta osaltaan on lisännyt syrjäytymisriskiä. Arjen haasteet näyttäytyvät myös lapsiperheiden arjessa, jossa muun muassa vanhempien tukeminen vaatii yhä laajempaa huomiota.

Vuoden 2021 – 2025 hyvinvointisuunnitelmaan asetettuihin tavoitteisiin on pyritty vaikuttavilla toimintamalleilla, joita on toteutettu eri toimialoilla. Lisäksi paljon toimintoja on tehty hanketyönä, joista osa vaatii vielä vahvistamista tai juurruttamista käytäntöön sekä selkeitä toimintamalleja.

Muuttunut toimintaympäristö vaatii muutosvalmiutta, jotta hyvinvointi kaupungissa lisääntyy ja asukkaat ovat tyytyväisiä elämäänsä ja olosuhteisiinsa. On tärkeää. että asukkaat otetaan mukaan toiminnan kehittämiseen ja viestintä kuntalaisten suuntaan vahvistuu.

Lasten – ja nuorten suunnitelmassa on kuvattu lapsiin- ja nuoriin kohdistuvat painopisteet ja tavoitteet ja ikäihmistensuunnitelmassa ikäihmisiin kohdistuvat painopisteet ja tavoitteet. Hyvinvointivajeiden pohjalta hyvinvointisuunnitelmaan on valittu seuraavat painopisteet tulevalle valtuustokaudelle.

Kehittämiskohteet ja toimenpide – ehdotukset vuosille 2025 – 2029

1 Päihdehaitat vähenevät ja mielenterveys vahvistuu

Ehkäisevää mielenterveystyötä vahvistetaan (vaikuttava toimintamalli käyttöön)

Oppilashuollon kehittäminen yhteistyössä

2 Asukkaiden osallisuus ja yhteisöllisyys lisääntyy

Osallisuus huomioidaan kaikissa toimonnoissa (Osallisuusindikaattori otetaan käyttöön)

Matalankynnyksen toiminnalla tavoitetaan yhä useampia osallisuuden pariin

Asioista viestitään avoimesti ja ajantasaisesti jo suunnitteluvaiheesta lähtien

Varhainen tuki; syrjäytymisen ehkäisy mm. koulupudokkaat / opintonsa keskeyttäneet

3 Yhdyspintojen tunnistetaan ja tehtävät ja roolit selkiytyvät peruskuntien ja hyvinvointialueiden välillä

Hoitoketjujen ja palvelupolkujen selkiytyminen osana muutostyötä (järjestöt ja muut toimijat mukana erit. ennaltaehkäisyssä)

Roolit eri toimijoidan välillä selkiytyvät

Kehittämisessä tulee huomioida hyvinvoinnin - ja terveyden edistäminen kautta linjan ts. tavoitteet tulee olla siirrettävissä arkeen. Ennalta – ehkäisyyn tulee panostaa ja yhteistyötä kehittävä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

4 SEURANTA JA ARVIOINTI

Hyvinvointikertomus on laadittu monialaisella työryhmällä, johon on kuulunut:

Kaupungin hyvinvointi-ja sivistysjohtaja
Perusopetus
Varhaiskasvatus

Tekninentoimi
Kirjastopalvelut
Osallisuuskoordinaattori
Järjestöedustaja
Pohjois-savon hyvinvointialueen edustajat perusterveyden- ja sosiaalihuollon palveluista

Työryhmän sihteerinä toimi hyvinvointikoordinaattori

Varkauden hyvinvointiryhmälle kertomus esiteltiin 7.4.2025

Kertomukseen kuultiin järjestöjä ja muita toimijoita työn edetessä.

Hyvinvointikertomukseen asetettujen tavoitteiden toteutumista (mukaan lukien kertomukseen sisältyvät suunnitelma ja ohjelmat) seurataan ja arvioidaan vuosittain hyte -työryhmässä. Lisäksi seurantaan kuullaan kunnan asukkaita, yhdistyksiä ja järjestöjä sekä muita toimijoita.

Vuosittaisesta seurannasta raportoidaan valtuustolle vuosittain erityisesti ohjelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumisen osalta.

Laaja hyvinvointikertomus OSA I on hyväksytty valtuustossa xxxx.2025

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2025-2029

4/15/2025

warkaus
ihan omanlainen

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto 3

1. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi 4

1.1. Lasten ja nuorten kasvuolot ja hyvinvoinnin tila 4

1.2. Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi 7

1.3. Päihteet ja riippuvuudet 21

1.4. Terveelliset elämäntavat (liikunta, ravinto ja toimintakyky) 21

1.5. Turvallinen ja hyvä arki 21

1.6. Osallisuus ja yhteisöllisyys 29

1.7. Lasten ja nuorten harrastaminen Varkaudessa 32

2. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia edistävät rakenteet ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa 34

2.1. Kasvatus ja opetus 34

2.2. Hyvinvoinnin edistämisen palvelut 40

2.3. Yhteistyö eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien järjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa 52

2.4. Osallisuus 58

3. Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi 64

3.1. Terveydenedistämisaktiivisuus = TEA - viisari 65

3.2. laajaan hyvinvointikertomukseen 2021–2025 ja lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan 2020–2023 asetettujen Painopisteiden toteutumisen arviointi 67

4. Tavoitteet ja toimenpiteet suunnitelmakaudelle 2025-2029 91

warkaus
ihan omanlainen

5. Seuranta ja arviointi..... 93

warkaus
ihan omanlainen

JOHDANTO

Lastensuojelulaki 12 § (8.7.2022/610) velvoittaa **kunnan** tai useamman kunnan yhdessä laatimaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 12 § (8.7.2022/610), joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Järjestämislaki Järjestämislaki 6 § (612/2021, Finlex) ja Järjestämislaki 7 § (612/2021, Finlex) velvoittaa kunnan ja hyvinvointialueen on tekemään yhteistyötä suunnitelmien laadinnassa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävistä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
3) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
4) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tehdään vuosille 2025–2029 ja se tulee linkittymään kaupungin laajaan hyvinvointikertomukseen.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa on työstetty moniammatillisessa työryhmässä, jossa on ollut edustus hyvinvoinnin ja kasvatuksen hallinnosta, perusopetuksesta, varhaiskasvatuksesta, vapaa-aika- ja liikuntapalveluista, kulttuuri- ja tapahtumapalveluista, Soisalo-opistosta sekä Pohjois-Savon hyvinvointialueelta. Tämän lisäksi ryhmässä on ollut mukana Lapsen kengissä ry ja Varkauden ev.lut seurakunta.

Suunnitelman painopistealueiden asettamiseen ovat osallistuneet kuntalaiset sekä Lasten parlamentti Warpaset ja nuorisovaltuusto Wanuva. Tiedonkeruussa on käytetty;

- Kouluterveyskyselyn tulokset 2021 ja 2023
- Tilastokeskus
- Sotkanet

warkaus
ihan omanlainen

- Päihdetilannekysely 2025
- Varkauden hyvinvointikysely 2023

Suunnitelmakaudella painopistealueiden toteutumista arvioidaan nykyisessä työryhmässä kerran vuodessa ja tarvittaessa mukaan kutsutaan muita asiantuntijoita. Lisäksi kuullaan lapsia ja nuoria lasten parlamentin ja nuorisovaltuuston kokoontumisten kautta sekä lapsiperheitä eri tapahtumissa ja kyselyiden kautta. Suunnitelman toteutumisesta raportoidaan lautakunnille, kaupunginhallitukseen sekä valtuustolle. Tehdystä arvioinnista julkaistaan yhteenvedot lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman verkkosivuilla.

1. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN HYVINVOINTI

Hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan laajaan hyvinvointikertomukseen 2021–2025 asetettujen painopisteiden kautta = hyvinvointianalyysi. Painopisteiden taustalla on Varkauden kaupunkistrategia Välitä, vaikuta, viihdy.

Hyvinvoinnin tilaa analysoidaan vuosilta 2021 – 2025, kuitenkin niin, että tuloksissa tuodaan esille viimeisin tilastotieto. Lisäksi osassa mittareita kuvataan pitkäajan trendiä vuosilta 2019 – 2024. Hyvinvointianalyysissä Varkauden tietoja vertaillaan verrokkialueisiin; Pieksämäki, Iisalmi, Imatra, Valkeakoski, Pohjois-Savon hyvinvointialue ja koko maa.

1.1. LASTEN JA NUORTEN KASVUOLOT JA HYVINVOINNIN TILA

Väestöennusteessa alaikäisten lasten ja nuorten määrä vähenee ja yli 75-vuotiaiden määrä tulee kasvamaan.

Vuoden 2024 lopussa Varkaudessa oli 19 656 asukasta. Väkiluku on vähentynyt vuosittain ja väestöennusteen mukaisesti väkiluku jatkaa edelleen laskuaan. Lapsiperheiden määrä Varkaudessa on vähentynyt vuosittain. Vuonna 2024 Varkauteen syntyi 102 lasta. Vuonna 2023 Varkaudessa oli 1513 lapsiperhettä, mikä on 29 % kaikista perheistä. Alle 15–vuotiaiden määrä on vähentynyt koko 2000–luvun. Vuoden 2023 lopussa alle 15–vuotiaita oli 2434. Varkaudessa yhden vanhemman perheiden osuus on suurempi kuin Pohjois-Savossa ja koko maassa. Vuonna 2023 Varkaudessa

warkaus
ihan omanlainen

oli yhteensä 11 080 asuntokuntaa. Ahtaasti asuvia, jolloin asunnossa asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti on lapsiperheissä selvästi muita perheitä enemmän (27 % v. 2023).

Varkauden väestötilannetta on tasapainottanut viimeaikainen maahanmuutto. Muuta kuin Suomen virallisia kieliä (suomi, ruotsi ja saame) äidinkielenään puhuvia oli vuoden 2024 lopussa 1551 henkilöä. Suomeen suuntautuva maahanmuutto muodostuu pääasiassa työn tai opiskelun perusteella Suomeen muuttavista ja heidän perheenjäsenistään. 7.2.2025 Varkaudessa oli yhteensä 1571 maahanmuuttajataustaista henkilöä ja heistä alle 18 lapsia oli n. 300. Varkauden väestöennuste vuoden 2030 lopussa on 18316 vuoden 2021 laskelman mukaan. Vertailualueisiin nähden vain Pieksämäellä tulee olemaan pienempi väestömäärä vuonna 2030.

	Yhteensä							
	Väestö 31.12. (ennuste 2024)							
	0 - 6	7 - 12	13 - 15	16 - 18	19 - 49	50 - 64	65 - 74	75 -
Varkaus								
2025	803	922	534	600	5 599	4 033	3 433	3 348
2030	695	745	451	546	5 304	3 543	3 205	3 827
2035	669	645	381	442	5 104	3 428	2 836	4 088
2040	661	624	336	378	4 936	3 482	2 414	4 213

Varkauden väestöennuste 2025–2040 (Tilastokeskus 14.11.2024)

Varkaudessa työttömyys on pysynyt korkealla tasolla viime vuosina. Nuorisotyöttömyys, joka on lisääntynyt vuosittain, on haaste Varkauden alueella. 18–24–vuotiasta nuorista 23.5 % oli v. 2024 työttömänä, joka on enemmän kuin vertailukunnissa, Pohjois-Savossa tai koko maassa. Vuonna 2022 koulutuksen ulkopuolella jäi 11.4 % 17–24 – vuotiaista nuorista, mikä on suurempi osuus kuin Pohjois-Savossa tai koko maassa.

Suurin osa Varkauden lapsiperheistä voi hyvin, mutta osalla lapsiperheissä on muun muassa taloudellisia haasteita, jotka näyttäytyvät yleisenä huono-osaisuutena. Vuonna 2023 Varkaudessa pienituloisiin kotitalouksiin lapsiperheistä kuului 17.2 % kotitalouksista. Varkaudessa on lapsiperheissä enemmän pienituloisia perheitä kuin Pohjois-Savossa ja koko maassa. Tämä ei kuitenkaan näy Varkauden osalta toimeentulotukea saavien määrässä, joka on laskenut viime vuosina.

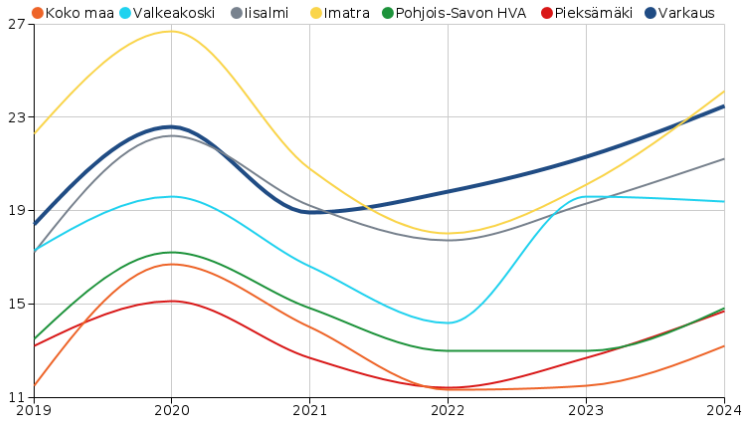

Työttömät, nuorisotyöttömät, % työvoimasta (Lähde: Sotkanet)

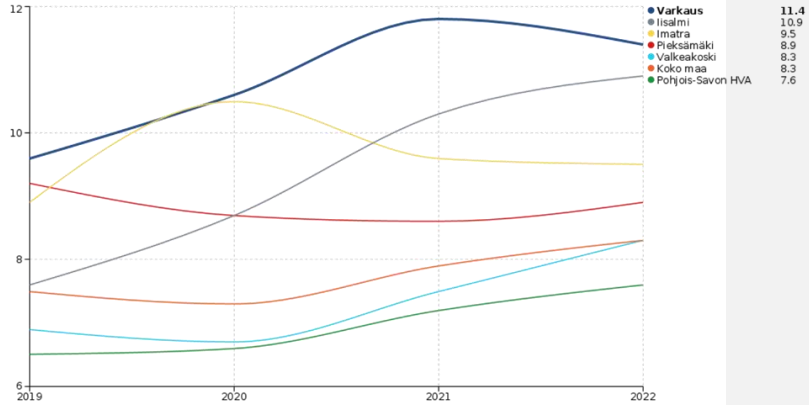

Koulutuksen ulkopuolella jääneet 17–24 v. nuorista, % (Lähde: Sotkanet)

1.2. LASTEN JA NUORTEN MIELEN HYVINVOINTI

Kouluterveyskyselyn 2023 tulosten mukaan suuri osa lapsista ja nuorista voi hyvin, ovat tyytyväisiä elämäänsä ja arkirytmi on kunnossa. Osalla lapsista ja nuorista on kuitenkin hyvinvointia kuormittavia tekijöitä, kuten sairastelua, ahdistuneisuutta,

kiusaamista tai sosiaalisten tilanteiden pelkoa, joiden juurisyyt voivat olla moninaisia.

Vahvuudet

Varkaudessa 4.–5.-luokkalaisista tytöistä ja pojista suurin osa kokee terveydentilansa keskinkertaista paremmaksi. Terveydentilan kokemista heikentävät erityisesti vatsakipuihin ja tuki- ja liikuntaelin kipuihin liittyvät asiat.

79,6 % Varkautelaisista 8.–9.-luokkalaisista kokee terveydentilansa keskinkertaista paremmaksi. Tulos on parempi kuin vertailukunnissa, koko maassa tai Pohjois-Savon hyvinvointialueella. 27,7 % 8.–9. lk. tytöistä kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Suhteessa vertailu alueisiin Varkauden tilanne on paras. Lääkärin toteamia pitkäaikaisia sairauksia tai terveysongelmia on yläkouluikäisillä tytöillä 32 % ja pojilla 23 %.

19,5 % 8. ja 9. luokan oppilaista (tytöt 31,3 %) kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Vertailu alueilla kokemus on yleisempää kuin Varkaudessa.

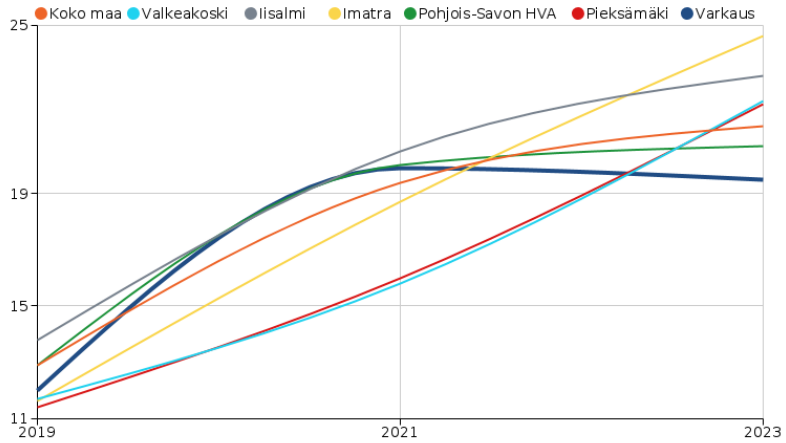

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista (lähde; Sotkanet)

27,8 % 8. ja 9. lk oppilaista on kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana. Huomioitavaa on, että pojista 42,5 % on kokenut näin ja tytöistä vain 15,8 %. Tulos on parempi kuin koko maan tasolla ja vertailualueilla.

warkaus
ihan omanlainen

Lukiolaisista 25,6 % on kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana. Tulos on linjassaan muiden vertailualueiden kanssa, lukuun ottamatta Pieksämäkeä, jossa tulos on korkeampi.

81,2 % 4. ja 5. luokkalaisista alakoululaisista on tyytyväisiä elämäänsä. Luku on hieman laskenut aiemmasta.

Yläkouluikäisistä 65,5 % kokee olevansa tyytyväinen elämäänsä. Heillä koulusta pitäminen on pysynyt tasaisena. Toisella asteella koulusta pitäminen on hieman vähentynyt edelliseen mittaukseen verrattuna.

Kehitettävää

Nuorten ahdistuneisuus lisääntyi koronavuosina ja lievää ahdistusta kokee yhä useampi 8. ja 9. luokan oppilaista. Huolestuttavaa on sosiaalinen ahdistuneisuus, jota Varkauden nuorista kokee lähes 40 %. Ahdistuneisuus ja sosiaalisten tilanteiden pelko ovat lisänneet erityisesti kotiin annettavan opetuksen määrää viime vuosina yläkoulun puolella.

Toisen asteen opiskelijoista suurin osa kokee terveydentilansa hyväksi. Merkille pantavaa on kuitenkin, että ammatillisessa oppilaitoksissa tytöistä 43,2 % kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi ja 32.6 % heistä kokee ahdistuneisuutta. Toisen asteen opiskelijoista 31,8 % ammatillisessa oppilaitoksessa on kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana. Tulos vastaa Pohjois-Savon Hyvinvointialueen tulosta, mutta on toiseksi huonoin suhteessa vertailukuntiin ja huonompi suhteessa koko maahan.

23,6 % 4.–5. luokan oppilaista kokee koulu-uupumusta ja myös koulusta pitäminen on vähentynyt.

Pohjois-Savossa mielenterveyden haasteet ovat yleisiä. Vaikka mielenterveydenhaasteisiin sairaalahoitoa saaneiden 18–24–vuotiaiden määrä on laskenut v. 2019 lähtien, joutuu Varkaudessa toiseksi eniten lisalmen jälkeen nuoria sairaalahoitoon mielenterveyteen liittyvistä syistä. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöihin pyritään vastaamaan ennaltaehkäisevästi kuntoutusrahalla, jolla tuetaan työelämässä pysymistä, työelämään palaamista tai työelämään pääsyä. Kuntoutusrahaa saavien 16–19–vuotiaiden nuorten määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Sama ilmiö on havaittavissa koko maan tasolla.

warkaus
ihan omanlainen

1.3.PÄIHTEET JA RIIPPUVUUDET

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan yhä useampi nuorista on raitis. Toisaalta näyttäytyy huoli nuorista, jotka käyttävät päihteitä yhä useammin tai enemmän. Myös yhä nuorempien päihdekokeilut muun muassa sähkötupakan osalta herättävät huolta.

Vahvuudet

Raittiiden nuorten määrä on lisääntynyt. 73,6 % 8. ja 9. luokan oppilasta on raittiita. Ammattikoululaisista yhä harvempi on tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, kun vastaavasti tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa olevien lukiolaisten osuus (16,2 %) on tuplaantunut edellisestä mittauskerrasta. Raittiiden lukiolaisten osuus on kuitenkin noussut merkittävästi.

Ammattikoululaisista 25,7 % käyttää tupakka tai sähkösavuketta päivittäin. Käyttäjien määrä on laskenut selkeästi viime vuosina. Nuuskan käyttö on vähentynyt sekä yläasteen oppilaiden että toisen asteen opiskelijoilla. Nuuskaa päivittäin käyttää 3,4 % 8. ja 9. luokan oppilaista, joka on vähemmän kuin pääosassa vertailualueita. Myös ammattikoulussa käyttö vähentynyt.

Toisella asteella huolta herättävää päihteiden käyttöä on 18,7 % ammatillisen oppilaitoksen nuorilla ja 6,8 % lukion nuorista. Vertailussa Varkauden ja muiden alueiden luvut ovat pääosin samansuuntaisia.

Yhä harvempi alaikäinen saa hankittua savukkeita välittämisen kautta. Tämä positiivinen kehitys voi johtua tiukemmasta valvonnasta ja tupakkalain muutoksista.

Yläkouluikäisistä yhä harvempi on kokeillut huumeita tai kannabista. Kannabista vähintään kaksi kertaa kokeilleiden määrä on laskenut kaikilla luokka-asteilla.

Kehitettävää

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapelaamista on 8,9 % Varkauden 8. ja 9. luokan oppilaista ja se on pojilla yleisempää. Suhteessa vertailualueisiin vain Imatralla luku on korkeampi. 10,1 % 8. ja 9. luokkalaisista käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta. Päivittäin tupakoivien yläasteikäisten osuus on laskenut Varkaudessa, mutta tästä huolimatta tupakointi on selkeästi yleisempää kuin lähes kaikilla vertailualueilla. 4. ja 5. luokkalaisten tupakkaa tai sähkötupakkaa

vähintään kerran kokeilleiden määrä on pienessä nousussa. 9,8 % lukiolaisista käyttää tupakka ja sähkötupakkaa päivittäin. Lukiossa myös nuuskaa käyttävien osuus noussut merkittävästi. Muiden nikotiinituotteiden esimerkiksi nikotiinipusseja käyttää yleisimmin pojat sekä yläkoulussa että toisella asteella.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa on 11,1 % 8. ja 9. luokan oppilaista. Suhteessa vertailualueisiin Varkaudessa suunta on hieman ylöspäin Imatran kanssa, kun esimerkiksi Pohjois-Savon hyvinvointialueella trendi on alaspäin.

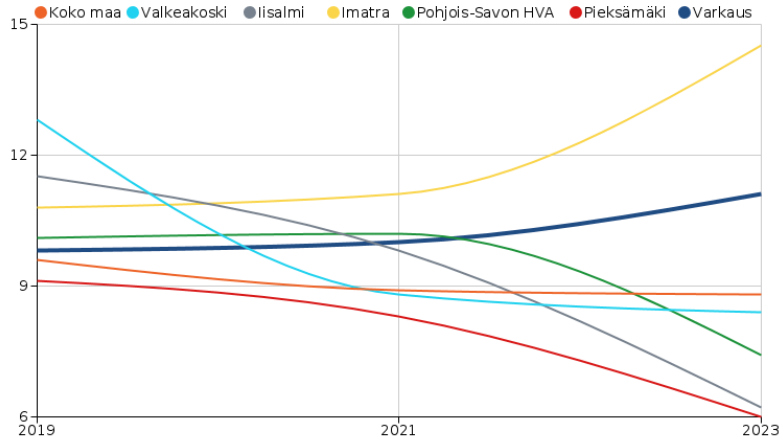

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. lk (lähde, sotkanet)

Alkoholia ja tupakkatuotteita nuoret hankkivat perhepiiristä tai vähittäismyynnistä itse ostettuna. Yhä harvempi yläasteikäinen (32,4 % v. 2023) hankki alkoholia perhepiiristä. Sitä vastoin yhä useampi Varkautelainen yläasteikäinen (10,3 % v. 2023) ilmoitti ostaneensa alkoholia vähittäismyynnistä. Ammatillisen oppilaitoksen oppilaista myös useampi ilmoittaa ostaneensa alkoholia vähittäismyynnistä.

9,8 % lukiolaisista on kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, ja luku on noussut selkeästi edellisestä mittauksesta. Ammattikoulun opiskelijoista yhä harvempi (13,4 %) on kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, mutta kokonaistulos ja varsinkin tyttöjen osuus 20,1 % on selkeästi korkeampi

warkaus
ihan omanlainen

kuin lukiossa tai yläasteella. 53 % 8.–9. –luokkalaisista kokee, että omalla paikkakunnalla on helppo hankkia huumeita. Tulos on samaa tasoa Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

1.4. TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT (LIIKUNTA, RAVINTO JA TOIMINTAKYKY)

Elintavat vaikuttavat merkittävästi yläkouluikäisten kokemukseen omasta hyvinvoinnistaan. Kodin perustehtävät; nukkuminen, syöminen, ruutuajan valvonta ja liikkuminen, tuntuvat valuvan yhä enemmän koulun vastuulle. Tiedot pohjautuvat pääosin vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tuloksiin ja uusimpiin Move-tuloksiin.

Liikunta

Vahvuudet

Vuonna 2023 yhä useampi ala– ja yläkoulun oppilas ja lukiolainen liikkui vähintään tunnin päivässä. 4. ja 5 lk. oppilaista liikkuu 45,9 % vähintään tunnin päivässä ja 28,5 % yläkoulun oppilaista. Vapaa-ajallaan tunnin viikossa hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa harrastaa 8. ja 9 luokan oppilaista yhä useampi. Suhteessa vertailualueisiin tulos on positiivinen.

Varkauden Move kokonaistulos on parantunut viime vuosina. Yhä useammalla 8. luokan oppilaista, varsinkin pojilla fyysinen toimintakyky on hyvä

warkaus
ihan omanlainen

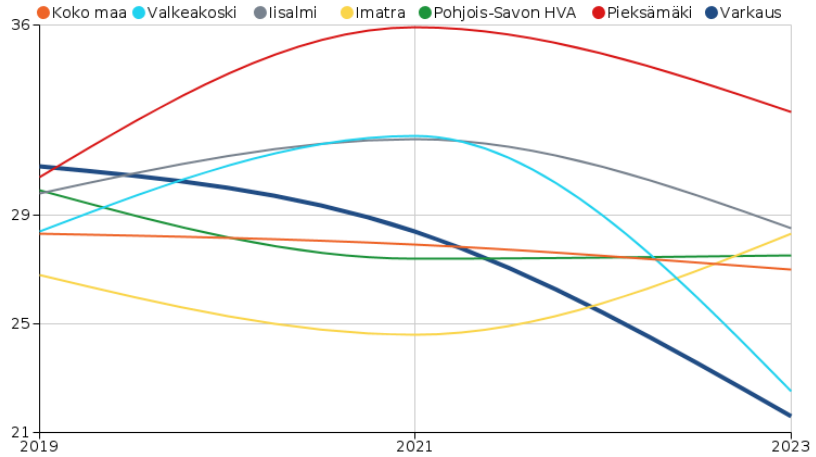

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (https://www.hyvinvointikertomus.fi/home)

Kehitettävää

Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista 15.2 % liikkui vähintään tunnin päivässä.

Niiden 5. lk. oppilaiden osuus, joiden fyysinen toimintakyky on heikko, on huonompi suhteessa vertailualueisiin. (Move kokonaistulos 5. lk.)

Move-tulokset

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Move!-mittaustuloksia hyödynnetään esimerkiksi koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky info ind. 5477	Varkaus	miehet	33,7	48,2	46,3	45,3
		naiset	37,8	42,4	42,5	42,9
		yhteensä	35,8	45,1	44,2	44,2
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky info ind. 5478		miehet	25,8	45,7	35,8	21,0
		naiset	59,4	46,2	46,9	32,5
		yhteensä	37,2	45,9	40,5	25,5

Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos, Varkaus 2021–2024 (Sotkanet 20.3.2025)

Varkaus 2021–2024: Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulokset olivat Varkaudessa vuonna 2021 ja 2024 selkeästi valtakunnan keskiarvoa paremmat. Vuoden 2022 kokonaistulokset laskivat, mutta tämän jälkeen on ollut positiivinen kehitys tuloksissa. Koronavuosien jälkeen tehdyt panostukset lasten ja nuorten liikkumiseen sekä terveyteen, niin kunta kuin seuratyötasolla, on tuottanut myönteisiä tuloksia. Move-tuloksia lukiessa on hyvä muistaa ikäluokkien väliset erot liikunnallisuudessa ja harrastusaktiivisuudessa. Vuoden 2021 5.-luokkalaisten mittausryhmä oli vuonna 2024 8.-luokkalaisten mittausryhmä. Tästä voidaan päätellä, että 2010 syntyneet varkautelaiset nuoret ovat poikkeuksellisen liikunnallinen ikäluokka.

Suhteessa vertailualueisiin 8.-luokkalaisten tulos on vertailun paras. Vastaavasti 5.-luokkalaisten tulos on vertailualueiden huonoin.

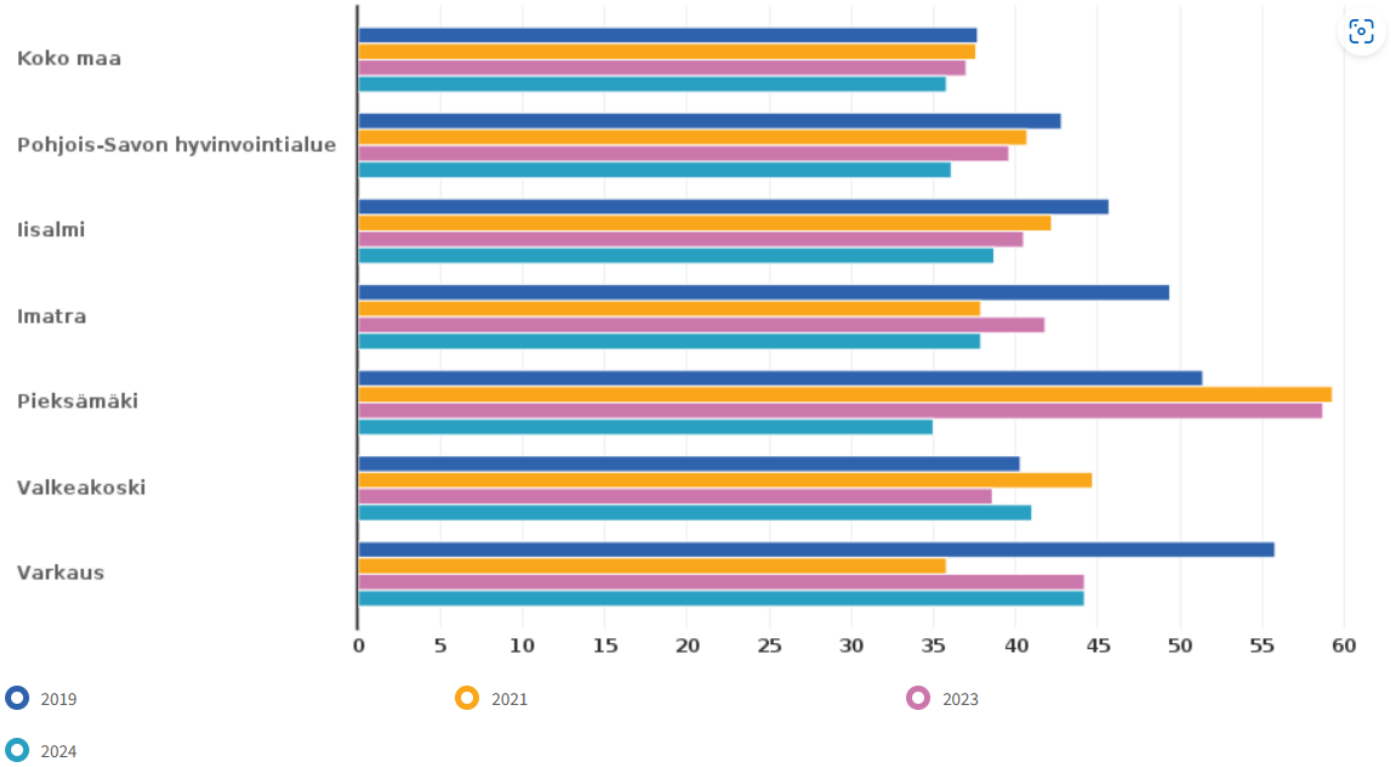

Ilmaisee prosenttiosuuden niistä 5. luokan oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on heikko fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavien Move!-mittauksien mukaan.
https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index

warkaus
ihan omanlainen

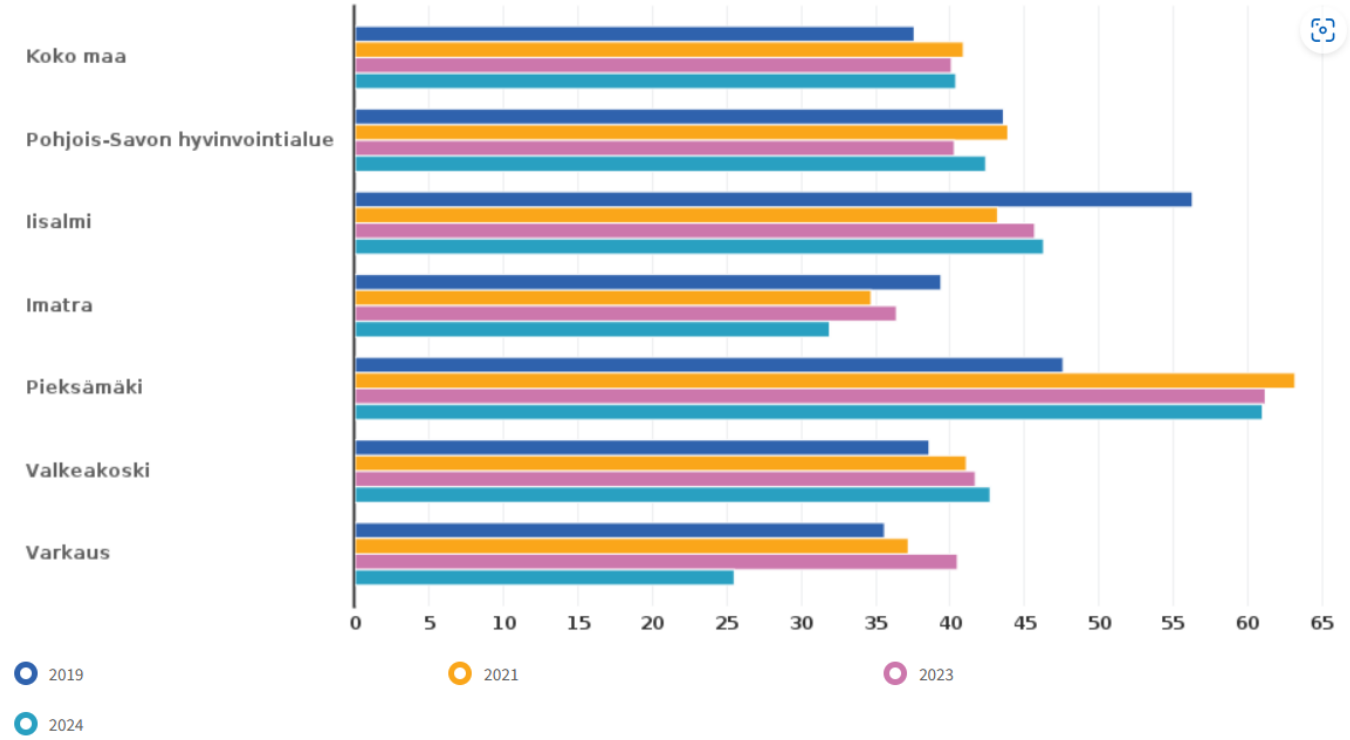

Ilmaisee prosenttiosuuden niistä 8. luokan oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on heikko fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavien Move!-mittauksien mukaan.
https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index 7.2.2025

Ravinto

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan joka neljäs poika ja lähes joka viides tyttö Suomessa on ylipainoinen tai lihava. Varkaudessa yläkouluikäistä 13 % on ylipainoisia. Luku on pienentynyt vuodesta 2019 lähtien.

Vahvuudet

Koululounaan kokee laadultaan hyväksi 46 % nuorista. Yhä useampi yläkouluikäisistä käy syömässä koululounaan päivittäin. Toisella asteella Varkauden lukiolaisista yhä useampi jättää koululounaan väliin, mutta suhteessa vertailualueisiin Varkauden tilanne muun muassa koko maahan tai Pohjois-Savon Hyvinvointialueeseen on parempi.

8.–9.–luokkalaisista 58,6 % syö aamupalan joka arkiaamu. Tulos on pysynyt vakiona viime vuodet.

28 % 13–16-vuotiaista pojista on ylipainoisia ja koko maassa 24 %. Yläasteikäisten positiivinen kehitys ylipainon suhteen näkyy myös kouluterveyskyselyn tuloksissa. Vuonna 2023 ylipainoisia 8. ja 9. luokan oppilaista oli vajaa 12,7 %. Tulos on vertailualueiden paras.

Kehitettävää

Varkaudessa 47.2 % yläkoulun nuorista ei käy päivittäin koululounaalla, kun taas vertailualueilla, lisalmea lukuun ottamatta, suurempi osa syö päivittäin koululounasta. Ammatillisessa oppilaitoksessa Varkauden nuoret jättävät vertailualueita useammin koululounaan syömättä. Erityisesti tytöistä 47.7 % ei käy syömässä koululounasta päivittäin.

Aamupalaa syövien osuus on Varkaudessa vähentynyt viime vuosina. Vain 61,8 % 4.–5.–luokkalaisista syö aamupalaa joka arkiaamu. Tulos on myös huonompi verrattuna koko maan tasoon. Varkauden lukiossa ja ammattikoulussa on tarjottu jo useamman vuoden ilmainen aamupuuro. Tästä huolimatta lukiolaisten osuus, jotka eivät syö aamupalaa joka arkiaamu on kasvanut.

Vuonna 2023 Varkaudessa 2–6-vuotiaista pojista ylipainoisia oli 28 % ja tytöistä 21 %. Koko maassa 2–6-vuotiasta pojista ylipainoisia oli 24 % ja tytöistä 14 %. 7–12-vuotiaissa pojissa ylipainoisten osuus on muuta maata korkeampaa (32 % v. 2023).

19,8 % lukiolaisista on ylipainoisia ja koko maassa 17,1 %. Tulos on kuitenkin parantunut viime vuosina. Vastaavasti ammatillisen oppilaitoksen puolella 33.3 % nuorista on ylipainoisia. Osuus on kasvanut. Koko maan vastaava luku on 26,9 % ja myös muilla vertailualuilla tilanne on pääosin parempi.

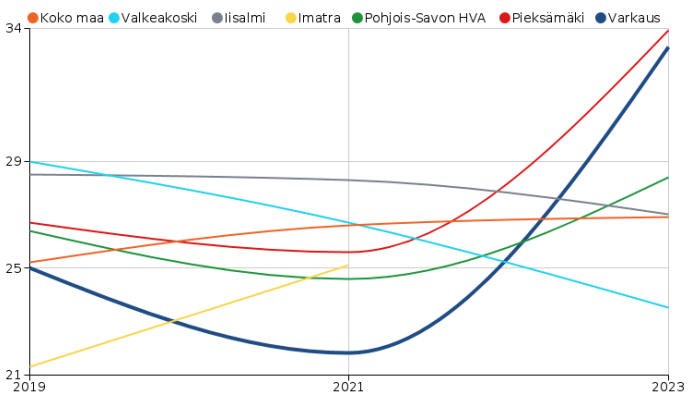

Ylipaino, % ammatillinen oppilaitos (Lähde: Sotkanet)

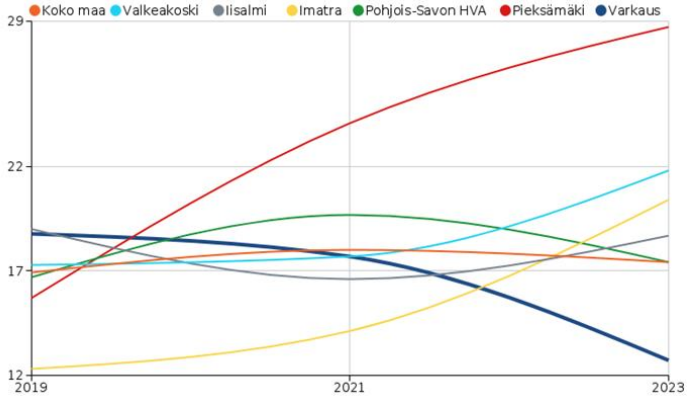

Ylipaino, % 8. ja 9. lk (Lähde: Sotkanet)

warkaus
ihan omanlainen

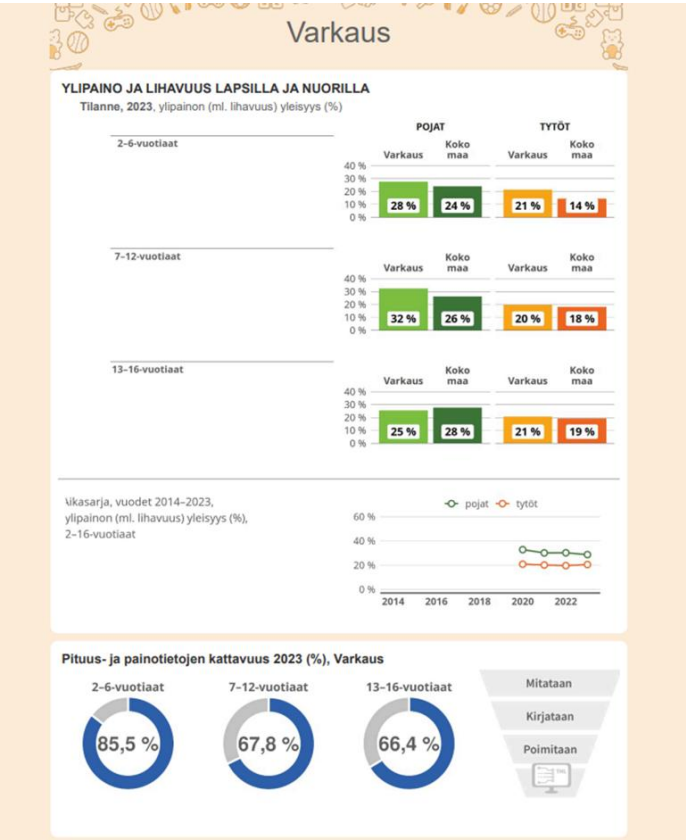

https://www.thl.fi/finlapset_ylipainoraportti/

Toimintakyky (unirytmi)

Vahvuudet

Yhä useampi nuori nukkuu yli 8 tuntia yössä. Vuonna 2023 alle 8 tuntia yössä nukkuu 36 % yläasteikäisistä nuorista, joka on samaa tasoa koko maan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa, ja parempi kuin vertailukunnissa.

22,2 % 8. ja 9. lk. oppilaista on yrittänyt viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut.

Kehitettävää

Runsas pelaaminen ja puhelimen käyttö näkyvät etenkin ala- ja yläkoululaisilla väsymyksenä ja vaikeuksina keskittyä opiskeluun ilman häiriötekijöitä. Älylaitteiden lisääntynyt käyttö yhä pienemmillä lapsilla näkyy keskittymisen pulmina ja vaikeuksina selvitä koulutehtävistä. Yhä useampi 4.ja 5. luokan oppilaista on kokenut itsensä usein hermostuneeksi, kun ei pääse nettiin. Alakouluikäisistä myös yhä useampi on yrittänyt viettää vähemmän aikaa netissä, siinä kuitenkaan onnistumatta.

1.5. TURVALLINEN JA HYVÄ ARKI

Yksinäisyys

Vahvuudet

Yksinäisyys ja tunne, ettei kuulu ryhmään, on vähentynyt edellisvuosien kyselyistä. Vuonna 2023 suurimmalla osalla yläasteikäisistä on läheinen ystävä. 6,7 % koki, ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää ja pojista 10 % koki näin. Tämä on parempi tilanne verrattuna muihin alueisiin.

Alakoululaisista suurin osa ei koe olevansa yksinäinen välitunnilla.

Kehitettävää

Vaikka alakoulussa 4. ja 5. luokan oppilailla suurimmalla osalla on vähintään yksi hyvä kaveri, on alakoululaisten määrä, joilla ei ole hyvää kaveria, lisääntynyt viime vuosina. Tulos on huonompi suhteessa Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen tai koko maahan.

warkaus
ihan omanlainen

Lukiolaisista 8,3 %, ja pojista 13,5 % kokee, ettei heillä ole läheistä ystävää.

Ammattioppilaitoksen opiskelijoista 12 % ja tytöistä 16 % kokee itsensä yksinäiseksi.

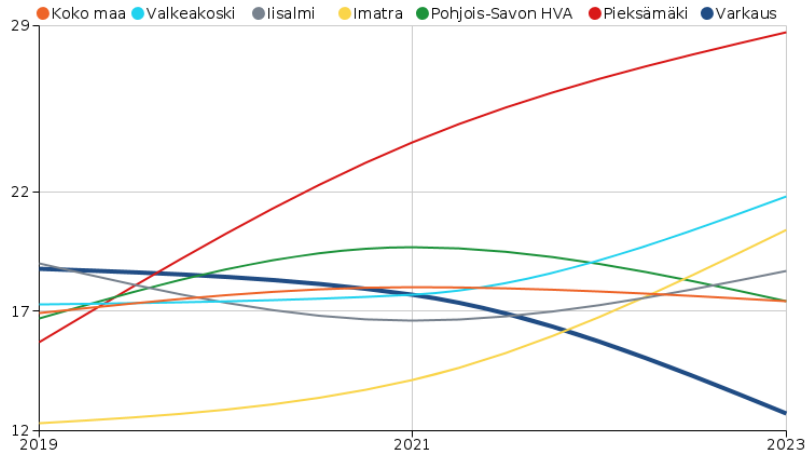

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. lk. vuonna 2023 (Lähde: Sotkanet)

Vanhemmuuden tukeminen

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan suurimmalla osalla peruskoulun lapsista on hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa. 8. ja 9. luokkalaisten osalta tilanne on jopa kohentunut koronavuosista. Osalla lapsista ja nuorista on kuitenkin haasteita, jotka näkyvät muun muassa koulun ja varhaiskasvatuksen arjessa. Perheen ja muun elämän yhteensovittaminen aiheuttaa usein haasteita vanhemmuuteen ja tämä näyttäytyy myös lasten ja nuorten arjessa.

warkaus
ihan omanlainen

Vahvuudet

Vuonna 2023 hyvät keskustelusuhteet vanhempiin on 44 % yläkoulun nuorista ja pojista jopa 62 % kokee näin. 8. ja 9. luokan oppilaat kokevat, että keskusteluyhteys vanhempiin on parantunut vuodesta 2021. Myös ammatillisen oppilaitoksen nuorilla on vastaava kokemus.

Kehitettävää

Niin sanottu kaverivanhemmuus näkyy koulussa siten, etteivät oppilaat osaa ottaa ohjeita vastaan ja rajojen asettaminen aiheuttaa heille ahdistusta. Uutena ilmiönä kouluissa näkyy esi- ja alkuopetusikäiset oppilaat, jotka eivät pysty eivätkä halua noudattaa aikuisen antamia ohjeita. Tämä näkyy voimakkaana uhmana aikuisia ja sääntöjä vastaan. Erityisesti pienten oppilaiden osalta väkivaltaisuus on lisääntynyt. Pureminen, lyöminen ja potkiminen ovat arkea kaikissa kouluissa. Lasten rajattomuus johtaa usein vanhempien uupumiseen. Vanhempien oma uupuminen nousi varsinkin koronaepidemian aikana esille.

72 % alakoululaisista kokee, että vuorovaikutus vanhempien kanssa on avointa. Vuonna 2021 näin koki 78 % alakoululaisista. Vuonna 2023 yhä useampi 4. ja 5. luokan oppilas kokee keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa.

Lukiolaiset kokevat keskusteluyhteyden vanhempiin heikentyneen.

Vanhemmuuden tukeminen on Varkaudessa ollut yhtenä valtuustokauden tavoitteista ja se on toteutunut vain osittain. Vanhempien tavoittaminen esimerkiksi vanhempainiltoihin on yhä haastavampaa. Myös sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtyminen hyvinvointialueille toi muutoksia toimiviin rakenteisiin. Uusia toimintamalleja muun muassa vanhemmuuden tukeen kaivataan. Positiivista on, että tämän osalta on jo lähdetty tekemään uusia suunnitelmia yhdyspinnalla yhdessä hyvinvointialueen, järjestöjen ja kuntien kanssa.

Kiusaaminen

Kiusaamista on monenlaista. Se voi olla henkistä väkivaltaa, jolloin joku suljetaan tahallaan porukan ulkopuolelle, haukkumista tai fyysistä käsiksi käymistä. Sosiaalisessa mediassa ja vapaa-aikana tapahtuva kiusaaminen on yleistynyt ja se eskaloituu usein koulussa. Koulukiusaamiseen puututaan kouluissa systemaattisesti ja niitä kirjataan KiVa Koulu -järjestelmän mukaisesti, jonka lisäksi asiaa kysytään kouluterveyskyselyiden yhteydessä. Tarvittaessa Ankkurityöryhmä on mukana asioiden selvittelyssä. Kurinpidollisia toimenpiteitä toteutetaan perusopetuslain mukaisesti tarvittaessa.

warkaus
ihan omanlainen

Vahvuudet

Vuonna 2024 koulukiusaamistapauksia kirjattiin 33, mikä on 4 tapausta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Pidemmällä aikavälillä kiusaamistapaukset ovat olleet laskusuunnassa (KiVa Koulu-tulokset). Vuonna 2023 60 % 4. ja 5. luokan oppilaista ei kokenut kiusaamista lainkaan koko vuoden aikana. Yhä useampi alakoululainen myös kokee, että kiusaaminen on loppunut tai ainakin vähentynyt, kun on kertonut kiusaamisesta aikuiselle. 4. ja 5. luokan oppilaista vähintään kerran viikossa koulukiusattuna on ollut vajaa 9 %. Tulos on samaa tasoa koko maan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

8. ja 9. luokkalaisista yhä harvempi on kokenut kiusaamista koulussa vuoden aikana. Viikoittain koulukiusattuna on ollut 6 % yläkoulun oppilaista ja pojista 9 %. 8.–9. luokkalaisista puolet kokevat, että kerrottuaan aikuiselle kiusaamisesta kiusaaminen on loppunut tai vähentynyt, mutta toisaalta kolmannes kokee kuitenkin, että kerrottuaan aikuiselle kiusaaminen on jatkunut tai pahentunut.

Kehitettävää

Huolestuttava tulos on, että yhä useampi yläkoulun oppilas kertoo osallistuneensa kiusaamiseen vähintään kerran viikossa. Varkaudessa tilanne on huonoin verrattuna muihin alueisiin. 8. ja 9. lk. oppilaista syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla on kokenut 31,7 % ja tytöistä 40,7 %. Osuus on noussut vuoden 2021 tuloksiin verrattuna.

Ammatillisen oppilaitoksen tytöistä 38,6 % kokee syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla. Luku on noussut ja on korkeampi suhteessa koko maan tai Pohjois-Savon hyvinvointialueen tuloksiin.

warkaus
ihan omanlainen

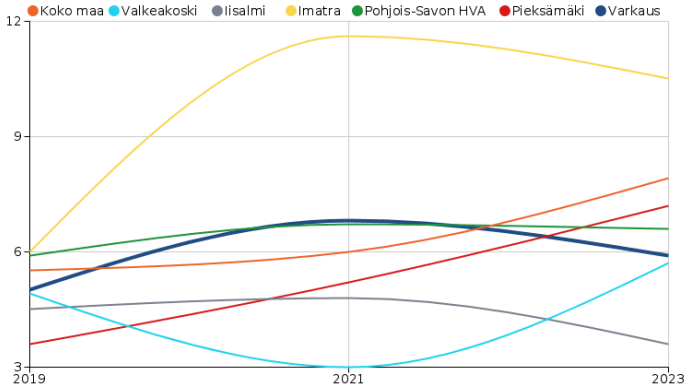

Koulukiusattuna, % 8. ja 9. lk. (Lähde: Sotkanet)

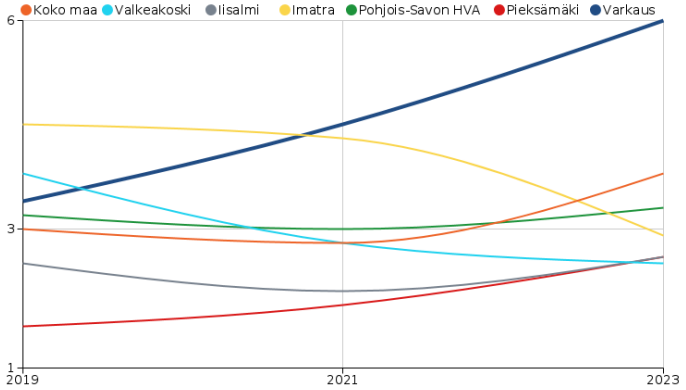

Osallistunut kiusaamiseen vähintään kerran viikossa, % 8.ja 9 lk. (Lähde: Sotkanet)

Häirintä ja väkivalta

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan yhä harvempi yläkoulun oppilas on kokenut fyysistä uhkaa. Nuorten kokema väkivalta ja häirintä voi olla henkistä, fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa, joka tapahtuu puhelimessa tai internetissä, koulussa, harrastuksissa, kadulla, kauppakeskuksessa tai muualla julkisessa tilassa, jonkun henkilön kotona tai muussa yksityisessä tilassa. Sosiaalinen media on paikka, jossa seksuaalista häirintää voidaan helposti toteuttaa. Sosiaalinen media välittää lapsille ja nuorille myös ilmiöitä kuten Grooming ja Roadman-kulttuuri.

Grooming

Grooming-ilmiö on arkipäivää monelle alaikäiselle – iso osa 11–17-vuotiaista saa seksuaalissävytteisiä viestejä. Groomingissa aikuisen tarkoituksena on houkutella lapsi tilanteeseen, jossa kohdistaa lapseen seksuaaliväkivaltaa joko netissä, netin ulkopuolella tai molemmissa ympäristöissä. Varkaudessa kaikki 5.–6.lk olivat lukuvuonna päihderasteilla saanut tietoa groomingista. Osalle oppilaita grooming oli jo tiedossa.

warkaus
ihan omanlainen

Roadman-kulttuuri

Roadman-kulttuuri on 2020-luvulla Suomeen levinnyt rikollista elämäntapaa ihannoiva ilmiö. Roadmanilla tarkoitetaan väkivaltaista, mahdollisesti katujengiin kuuluvaa ja usein teräasetta mukanaan kantavaa nuorta miestä. Usein nuoret ja pojat ovat huumeidenkäyttäjiä ja myyjiä sekä väkivaltarikoksien toteuttajia. Roadman-kulttuuriin liitetään myös kalliit, tietyn merkkiset vaatteet ja erilaiset rap-genret. Roadman-kulttuuri on vielä enemmän Etelä-Suomen ja suurten kasvukeskusten ongelma.

Vahvuudet

Vuonna 2023 yhä harvempi 4. ja 5. luokan oppilaista (12,7 %) kertoi kokeneensa vanhempien tai muun huolta pitävän aikuisen fyysistä väkivaltaa vuoden aikana. Vanhempi on esimerkiksi tarttunut lapseen satuttaen häntä, töninyt tai ravistellut vihaisesti, tukistanut, läimäyttänyt, lyönyt nyrkillä tai esineellä, potkaissut tai satuttanut muuten fyysisesti. Tulos on parempi suhteessa vertailualueisiin.

Häiritsevä seksuaalinen häirintä ja ahdistelu on osin vähentynyt edellisestä mittauksesta. 1,9 % 4–5 luokkalaisista on kokenut seksuaalista koskettelua ja painostamista koskettamaan vuonna 2023. Tulos on vertailualueiden matalin.

Yhä harvempi 8.–9. luokkalaisista 21,5 % on kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana. Erityisesti tyttöjen kokema väkivalta on vähentynyt. Tulos on vertailun paras.

Yläkoululaisista 26,7 % on kokenut seksuaalista häirintää ja ehdottelua tai ahdistelua. Luku on pienentynyt edellisestä kerrasta ja on Pieksämäen kanssa vertailualueiden matalinta tasoa.

Lukiolaisista 21,4 % on kokenut häiritsevää seksuaalista kommentointia ja ahdistelua. Tulos on vertailualueiden matalin.

Alaikäisiin alle 18–vuotiaisiin kohdistuneet pahoinpitelyrikokset ovat vähentyneet vuodesta 2022. Vuonna 2024 alaikäisiin kohdistui 15 pahoinpitelyä, kun vuonna 2022 pahoinpitelyjä oli 38 kpl. Vuonna 2023 alaikäisiin kohdistuneiden seksuaalirikosten määrä nousi, mutta pidemmällä aikavälillä alaikäisiin kohdistuneiden seksuaalirikosten määrä on laskenut.

Yläkoulussa ja toisella asteella yhä harvempi on kokenut fyysistä väkivaltaa vanhemman tai huoltajan taholta. Tulos on parempi kuin vertailualueilla.

warkaus
ihan omanlainen

Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista (10 %) yhä harvempi kertoo kokeneensa henkistä väkivaltaa vanhemman taholta. Lukion opiskelijoista 19 % on kokenut vanhemman henkistä väkivaltaa.

Kehitettävää

Seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana on kokenut **9,3 % alakoulun oppilasta (tytöistä 11,9 %).** Tulos on noussut, vaikka on vielä vertailualueiden matalin.

38.4 % 8. ja 9. luokkalaisista tytöistä on kokenut häiritsevää seksuaalista häirintää ja ahdistelua. Tulos on vertailualueiden matalin.

Internetissä tai puhelimessa seksuaalista häirintää on kokenut 21,4 % vastaajista. Tyttöihin kohdistuvaa seksuaalista häirintää julkisessa tilassa on kokenut 22 % vastaajista.

Ammatillisen oppilaitoksen nuorista 15,8 % ja **50 % ammatillisen oppilaitoksen tytöistä** (35,8 % v. 2021) on kokenut häiritsevää seksuaalista kommentointia ja ahdistelua. Varkauden tilanne on vertailualueiden toiseksi huonoin.

Kokenut seksuaalista häirintää puhelimessa tai internetissä vuoden aikana

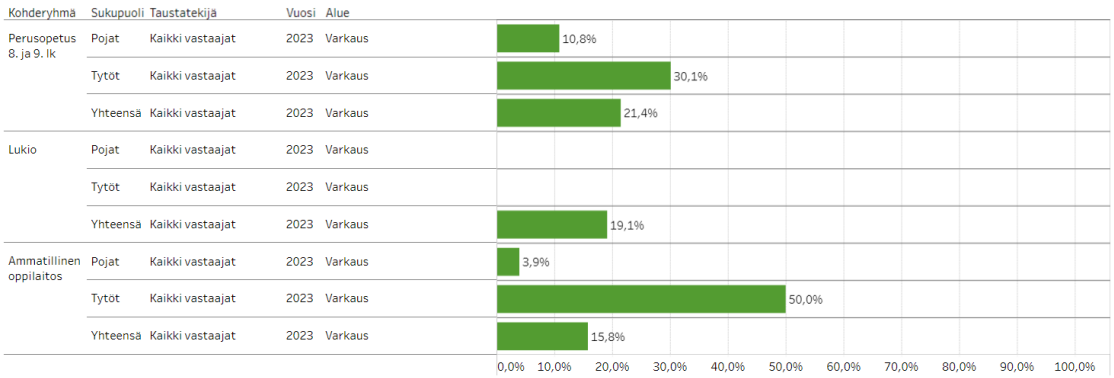

Kokenut häiritsevää seksuaalista kommentointia tai ahdistelua Kouluterveyskyselyn tulokset (Tableau)

warkaus
ihan omanlainen

31,5 % 4. ja 5. luokan oppilaista on kokenut vanhempien tai muun huolta pitävän aikuisen henkistä väkivaltaa vuoden aikana. Vanhempi on kieltäytynyt puhumasta, loukannut sanallisesti, haukkunut, nöyryyttänyt tai nolannut, uhannut hylätä tai jättää, heittänyt, lyönyt tai potkinut esineitä (esim. paiskonut ovia), lukinnut johonkin paikkaan tai uhannut väkivallalla. Tulos on vertailualueiden korkein.

Rikoksista syyllisiksi epäiltyjen 0–14–vuotiaiden nuorten määrä (30,4 / 1000) on lähtenyt nousuun ja on Imatran kanssa vertailualueiden korkeinta tasoa. Rikokset ovat yleensä tehtyjä näpistyksiä.

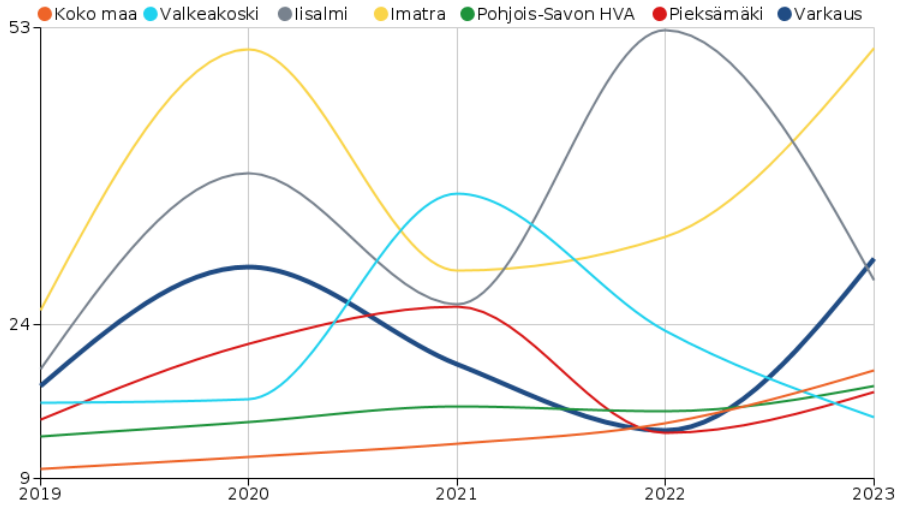

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0–14–vuotiaat / 1000 vastaavan ikäistä (Sotkanet)

warkaus
ihan omanlainen

Tapaturmat

Vahvuudet

Vammojen tai myrkytysten vuoksi sairaalahoitoon joutuneita on lähes joka ikäryhmässä yhä vähemmän.

Kehitettävää

Tapaturmaan koulussa tai koulumatkalla joutuu yleisimmin 4. ja 5. luokan oppilas. Vuonna 2023 alakoulun oppilaista 33 % sattui tapaturma liikuntatunnilla ja vastaavasti 33 % oppilaista on sattunut tapaturma välitunnilla.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyviä hoitojaksoja on 0–14–vuotiailla ja 15–24–vuotiailla / 10 000 vastaavan ikäistä selkeästi enemmän kuin Pohjois-Savon hyvinvointialueella.

1.6.OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

Kokemus osallisuudesta vaikuttaa merkittävästi nuorten hyvinvointiin. Enemmistö peruskoulun oppilaista, varsinkin pojista kokee olevansa osa koulu- ja luokkayhteisöä ja kokevat olevansa osallisia. Vastaavasti toisella asteella useat opiskelijat kokevat osallisuutensa heikoksi ja vaikuttamismahdollisuuksiensa vähäisiksi.

Vaikutusmahdollisuudet

Koulussa haasteina nähdään tällä hetkellä sosiaalinen kanssakäyminen ja ryhmässä toimiminen. Yhä enenevissä määrin on oppilaita, joille toisten huomioon ottaminen on vaikeaa. Korona-ajan negatiiviset vaikutukset näkyvät nuorissa edelleen muun muassa erilaisiin toimintoihin kiinnittymättömyytenä ja osalla oppilaista haasteena kiinnittyä kouluun.
Suurin osa peruskoulun lapsista ja nuorista sekä toisen aseteen opiskelijoista kuitenkin kokee olevansa tärkeä osa koulu- ja luokkayhteisöä.

warkaus
ihan omanlainen

Vahvuudet

76,6 % alakoulun oppilaista on päässyt osallistumaan koulun asioiden suunnitteluun. Kouluruokailun ja välituntitoimintojen suunnitteluun osallistuminen koetaan vähäisimpänä.

Yläkoulun oppilaista ja toisen asteen opiskelijoista suurimmalla osalla osallisuuden kokemus on hyvä. Vuonna 2023 erittäin heikkoa osallisuutta koki 10,7 % yläkoululaisista. Tulos on hieman parempi kuin vertailualuilla. 7,8 % ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista on erittäin heikko osallisuuden kokemus, joka vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen tulosta, mutta on heikompi kuin koko maassa. Lukiolaisilta erittäin heikkoa osallisuutta kokee reilut 9,3 %, joka vastaa vertailukuntien tulosta.

Koulun työrauhahaasteet koetaan toisinaan oppimisen esteeksi, mutta kyselyn mukaan Varkautelaisista nuorista työrauhan luokassa kokee hyvänä 71,2 % yläkouluikäisistä oppilaista. Vuonna 2023 yläkoulun oppilaista 21,9 % kokee, että koulun fyysiset työolot häiritsevät oppimista. Varkaudessa tilanne on parempi kuin Pohjois-Savon hyvinvointialueella ja koko maassa. Huomattavaa on, että kaikilla vertailu alueilla suurempi osa tytöistä kokee työolot häiritsevämmäksi.

Lukiolaisista 63,9 % kokee, että opettajat ovat kiinnostuneita heidän kuulumisistaan. Vastaavasti reilu 74,4 % yläkoulun oppilaista ja 74,4 % ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista kokee, että opettajat ovat kiinnostuneita oppilaan asioista.

Yläkoululaisista 26,7 % ja 16,5 % toisen asteen opiskelijoista kokee, että opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla. Kaikilla luokka-asteilla suurempi osa tytöistä kokee näin. Vuonna 2023 yhä useampi yläkoulun nuori (57 %) kokee, että saa opettajalta välittävää ja oikeudenmukaista kohtelua.

Opiskeluhuollon palveluita, kuten kuraattori-, lääkäri-, psykologipalveluita, 8.–9. luokan oppilaat kokevat saavansa valtakunnan tasoa paremmin. Tämä on merkittävästi parempi tulos aiempaan kyselyyn verrattuna. 88 % yläkoulun oppilaista kokee, että on saanut apua ja tukea kuraattorin palveluista. 67,2 % yläasteen oppilaista on kokenut, että koulupsykologille on helppo päästä. 67,1 % ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista ja 54,9 % lukion opiskelijoista on kokenut koulupsykologille pääsyn helppona. Vastaavasti psykologin palveluista apua hyvinvointiin on saanut useampi kuin aiemmin. 69,7 % yläkoulun nuorista kokee, että koululääkärille on helppo päästä. Tulos on parantunut aiemmasta. Vain 3,2 % 8. ja 9. lk. oppilasta sanoo, ettei ole päässyt terveydenhoitajan vastaanotolle yrittämisestä huolimatta. Tulos on vertailualueiden paras.

warkaus
ihan omanlainen

Helppo päästä koulun kuraattorin vastaanotolle

Kohderyhmä	Sukupuoli	Taustatekijä	Vuosi	Alue	
Perusopetus 8. ja 9. lk	Yhteensä	Kaikki vastaajat	2023	Varkaus	67,2%
Lukio	Yhteensä	Kaikki vastaajat	2023	Varkaus	47,9%
Ammatillinen oppilaitos	Yhteensä	Kaikki vastaajat	2023	Varkaus	65,2%

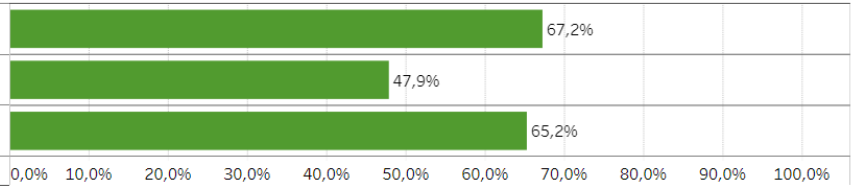

Kehitettävää

Alakoulun oppilaista (4.–5.lk) kokemus ryhmään kuulumisesta on vähentynyt. Vuonna 2023 alakoululaisista 44,6 % kokee olevansa osa luokkayhteisöä. Vastaavasti kuuluminen kouluyhteisöön (33,7 %) on heikompaa ja yhä useampi alakoulun pojista kokee, ettei ole osa kouluyhteisöä. 45 % alakoulun oppilasta kokee, että luokassa uskaltaa sanoa mielipiteensä.

Vaikutusmahdollisuudet koulussa nuoret kokevat vaihtelevasti. Vuonna 2023 yläkoululaisista vain 14,2 %, pojista 23,1 % ja tytöistä 7 %, kokee vaikutusmahdollisuutensa koulussa hyvinä. Lukiolaisnuorista vaikutusmahdollisuutensa kokee hyväksi 16,7 % ja varsinkin poikien kokemus vaikutusmahdollisuuksistaan koulussa on noussut selkeästi. Ammattikoululaista 28,8 % kokee vaikutusmahdollisuutensa hyväksi. Tulos on kuitenkin huonompi useampaan verrokkialueeseen nähden.

Osalla nuorista ei ole kokemusta siitä, että mieltä painavista asioista voi jutella luotettavan aikuisen kanssa. Erityisesti tämä näkyy 8. ja 9. lk. tyttöjen kohdalla, joista vain 45,5 % kokee vuonna 2023, että voi jutella asioista aikuisen kanssa. Vastaava luku pojilla on 58,9 %.

warkaus
ihan omanlainen

1.7. LASTEN JA NUORTEN HARRASTAMINEN VARKAUDESSA

Varkautelaiset lapset ja nuoret ovat kiinnostuneita harrastamisesta. Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan yli 85 % 4. ja 5.-luokkalaisista harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa. Määrä on pysynyt ennallaan viime vuodet. Yläkoulun ja toisen asteen opiskelijoista lähes jokainen harrastaa jotain viikoittain.

Suurin osa yläkoulun oppilaista liikkuu useammin kuin yhtenä päivänä viikossa ja vähintään tunnin viikossa. Lukion ja ammatillisen oppilaitoksen nuorista 17 % kertoo liikkuvansa korkeintaan yhtenä päivänä viikossa vähintään tunnin. Tulos on huonontunut varsinkin lukiolaisten osalta. Hengästyttävää liikuntaa vähintään tunnin päivässä harrastavien määrä on kasvanut yläasteella ja ammatillisen oppilaitoksen puolella, mutta lukiossa tulos on hieman laskenut.

Varkautelaiset nuoret saavat tietoa asuinalueensa harrastusmahdollisuuksista koko maata paremmin. 61 % varkautelaisista 8. ja 9.-luokkalaisista kertoo saavansa tietoa asuinalueen harrastusmahdollisuuksista (koko maa 54 %). Osuus on kasvanut vuodesta 2019, jolloin vastaava prosenttiluku Varkaudessa oli 57 %.

Merkittävää on, että yhä useampi (vuonna 2023 34 %) 8. ja 9.-luokkalaisista koki oman asuinalueen nuorille suunnatun vapaa-ajan toiminnan kiinnostavaksi. Vuonna 2019 vastaava luku oli 19 %

Indikaattoritiedot harrastamisesta (Kouluterveyskysely 2019, 2021 ja 2023 Varkaus)	2019	2021	2023
Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista	85,1	82,8	85,1
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	93,2	92,7	96,4
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)	93,7	87,8	93

warkaus
ihan omanlainen

Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	97,2	99,2	95,4
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista	73,8	77,5	70
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	44,3	46,6	46,2
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	27,8	31,0	26,3
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	57,4	53,4	51,9
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	30,8	28,4	21,6
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	41,3	39,3	34,5
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	20,4	25,0	26,3
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2024			

Mielenkiintoa koulupäivän yhteydessä järjestettäviin harrastuksiin on paljon. Toivotuimpia taide- ja kulttuuriharrastuksia Varkauden koululaisten vastauksissa ovat parkour, street ja showdance, elokuva ja animaatio, kuvataide ja kädentaidot eri muodoissaan. Liikuntaharrastuksista toivotuimpia koulupäivän yhteydessä ovat Varkaudessa uinti, jalkapallo, salibandy, jääkiekko, kiipeily ja parkour.

warkaus
ihan omanlainen

2. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN HYVINVOINTIA EDISTÄVÄT RAKENTEET JA YHTEISTYÖ ERI TOIMIJOIDEN KANSSA

2.1.KASVATUS JA OPETUS

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen tavoite

Varkauden varhaiskasvatuksen arvoperusta pohjautuu ajatukseen siitä, että jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas. Erilaisuuden arvostaminen ja tasavertaisuus ovat tärkeitä arvoja. Lapsella on oikeus turvalliseen ja hyvään kasvatukseen, opetukseen ja hoitoon. Varhaiskasvatuksessa korostetaan lapsen osallisuutta sekä oikeutta oppia leikkien ja iloita oppimastaan.

Lapsilla on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksen vaikutukset ovat erityisen suuret niillä lapsilla, joilla on pulmia kehityksessä ja oppimisessa tai joiden perheolot ovat vaikeat.

Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Varkauden varhaiskasvatuspalvelut muodostuvat kunnan ja yksityisen järjestämästä varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta. Lisäksi kaupunki tukee Lapsen Kengissä ry:n järjestämää Perheentalo-toimintaa yhteisen sopimuksen mukaisesti.

Monikielisten lasten määrä on kasvanut viime vuosien aikana muun muassa pakolaisten myötä. Lasta tuetaan ja rohkaistaan osallistumaan lapsiryhmän toimintaan ja leikkiin sekä tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja tapoihin. Siten tuetaan monipuolisesti heidän kielitaitonsa sekä kulttuuri-identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Kaupungin S2-opetussuunnitelman avulla taataan tavoitteellinen, pitkäjänteinen ja selkeästi etenevä S2-opetus. Varhaisessa vaiheessa opittu suomen kielen taito edesauttaa lasta oppimaan uusia asioita aina varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

warkaus
ihan omanlainen

Varkaudessa varhaiskasvatuksen piirissä on 633 lasta, joista 77 on muuta kuin Suomea puhuvia. Varhaiskasvatukseen osallistuu 88.3 % lapsista, kun mukaan lasketaan esikouluikäiset. (v. 2023).

Varhaiskasvatuksen tehtävä

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen on oltava laadukasta, jotta lapsi kehittyy ja oppii. Keskeiset kehitykselliset asiat tapahtuvat jo ennen kouluikää. Keskeisiä asioita varhaiskasvatuksessa ovat:
- sensitiivinen vuorovaikutus ja välittävä huolenpito
- leikin ja oppimisen mahdollistaminen
- jokaiselle lapselle oma vasu ja tarvittava tuki

Varhaisvuosien erityiskasvatuksen tehtävänä on mahdollisten oppimisvaikeuksien varhainen tunnistaminen, ennaltaehkäisy ja niiden kuntoutukseen liittyvät toimet. Tällä tuetaan lapsen tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämistä. Tuki järjestetään ensisijaisesti lähipäiväkodissa.

Kehityksen ja oppimisen tukea annetaan kaikissa Varkauden kaupungin päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja esiopetusryhmissä sekä yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Repokankaan koululla toimii esiopetuksen vaativan tuen ryhmä. Varhaiskasvatuksen yksiköissä työskentelee varhaiskasvatuksen erityisopettajia yhteistyössä henkilöstön, huoltajien ja eri tahojen kanssa moniammatillisesti. Varhaiskasvatuksessa on alle kuusivuotiaista lapsista tehostetun tuen lapsia 25 ja erityisen tuen lapsia 9. Esiopetuksessa tehostetun tuen lapsia on 19 ja erityisen tuen lapsia 9 (joulukuu 2024)

Varhaiskasvatuksessa on käytössä erilaisia työmenetelmiä, jotka tukevat lasten hyvinvointia. Näitä ovat muun muassa pienryhmätyöskentely ja tunnekasvatus. Lapsiryhmissä on käytössä erilaisia tunne –ja vuorovaikutustaitoja tukevaa materiaalia. Lisäksi käytetään kuvia ja tukiviittomia kommunikoinnin tukena. Kuvatukimateriaali on erityisen tärkeää niillä lapsilla, joilla kielenkehitys on viiveistä tai poikkeavaa tai jotka oppivat suomea toisena kielenä.

ProVaka

Käytöspulmien ennaltaehkäisyssä puututaan häiriöitä ennaltaehkäisevään toimintaan. Lapselle annetaan myönteistä huomiota ja palautetta. Lisäksi vahvistetaan aikuisen ja lapsen myönteistä suhdetta ja opetetaan käyttäytymistä.

warkaus
ihan omanlainen

Varkauden kaupungin varhaiskasvatusyksiköt ovat sitoutuneet ProVakan (positiivinen ryhmässä oppiminen varhaiskasvatuksessa) toimintakulttuuriin. Varhaiskasvatuksessa on yhtenäiset käytänteet lasten ohjaamisessa ja positiivisen, kohdennetun ja välittömän palautteen antamisessa. Malliesimerkkinä on aina aikuinen, joka näyttää omalla käyttäytymisellään ja vuorovaikutuksellaan toivotun tavan toimia. Positiivisen palautteen vahvistamiseksi käytössä on konkreettiset muistukkeet (Pro-kortti tai vastaava).

Varkauden varhaiskasvatus ja esiopetus

Varkauden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma

PERUSOPETUS

Varkaudessa opetusta järjestetään kuudella koululla. Jokaisella koululla on omat Peda.net-sivut. Opetuksen järjestämistä ohjaa perusopetuslaki, sekä opetussuunnitelma. Lisäksi paikallisesti on sovittu yhteisistä toimintaperiaatteista, joita on kirjattu Koulun konsteihin (Oppilaan tuen ja oppilashuollon käsikirja.)

Peruskoulussa oli syksyllä 2024 1557 oppilasta, joista yhteensä 304 tehostetun tuen ja 134 erityisen tuen oppilasta.

KOULU	OPPILASMÄÄRÄ
Könönpellon koulu	201
Lehtoniemen koulu	172
Luttilan koulu	149
Puurtilan koulu	81
Repokankaan koulu	178
Waltterin koulu	776
YHTEENSÄ: 1557 oppilasta.	

warkaus
ihan omanlainen

Perusopetuksen tavoite

Perusopetuksen tavoitteena on tukea jokaisen oppilaan oppimista oman taitotasonsa mukaisesti sekä hänen kasvuaan tasapainoiseksi, terveen itsetunnon omaavaksi ihmiseksi.

Oppilaan huoltajilla on ensisijainen vastuu kasvatuksesta. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta koulussa. Koulun tulee olla aktiivinen kotien kanssa tehtävässä yhteistyössä ja huolehtia siitä, että huoltajat saavat riittävästi tietoa lapsensa koulunkäyntiin liittyvistä asioista.

Myös huoltajilta toivotaan aktiivisuutta. Oppilas on kodin ja koulun yhteistyön tärkein osapuoli. Lapsen ja nuoren tulee saada osallistua häntä koskevien asioiden käsittelyyn oman ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti.

Perusopetuksen tehtävä

Perusopetuksen tehtävänä on antaa laadukasta ja monipuolista yleissivistävää opetusta, kasvattaa vastuulliseen yhteistyöhön ja hyviin vuorovaikutustaitoihin sekä antaa hyvät jatko-opintomahdollisuudet. Perusopetus huomioi erilaiset oppijat. Oppilaiden erityisen tuen järjestämisessä on periaatteena mahdollisuuksien mukaan lähikouluun integrointi. Oppimisen tuki uudistuu ja uusi laki on voimassa 1.8.2025. Jatkossa tuki jakautuu ryhmäkohtaisiin tai oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Ryhmäkohtaisia tukitoimia ovat mm. tukiopetus, opetuskielen tukiopetus, samanaikaisopetus ja joustavat ryhmittelyt. Oppilaskohtaisista tukitoimista tulee tehdä aina viranhaltijapäätös, ja tuen suunnitelma tulee kirjata oppilaskohtaisen tuen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan. Oppilaskohtaista tukea on mm. erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus osittain tai kokonaan pienryhmässä.

- ProKoulu-toiminta on vakiintunut kaikilla kouluilla. Kouluilla on käytössä myös tehostetun ja erityisen tuen toimet. ProKoulun vahva yleinen ja tehostettu tuki (CICO-menetelmä) ohjaavat hyvään käyttäytymiseen.
- KiVa Koulu-toiminta jatkuu kouluilla.
- Kaikki koulut ovat myös Liikkuvia kouluja
- Repokankaan koululta järjestetään konsultoivaa erityisopetusta kaikkiin kaupungin kouluihin (yksilö- ja ryhmämuotoisiin haasteisiin).
- Waltterin koululla toimii kaksi intensiivisen tuen ryhmää, joilla ehkäistään koulupudokkuutta.

warkaus
ihan omanlainen

- Tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan koulussa esiopetusvuodesta lähtien. Kasvatusohjaajat ja kuraattorit ovat pitäneet tunne- ja vuorovaikutustunteja sekä ryhmiä kaikissa kouluissa.

Vuosittain päivitettävään Koulun konstit -oppilaan tuen ja oppilashuollon käsikirjaan kerätään toimintaohjeita sekä käytänteitä. Käsikirjaa päivitetään tarpeen mukaan. Opas on otettu käyttöön vuonna 2018.

Perusopetuksen yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa yksilö-/ ryhmämuotoisten tukitoimien järjestämisessä:

- Erityisnuorisotyö
- Ankkuriryhmä
- Ohjaamo / buusti
- Varkauden ev.lut. seurakunta
- Varkauden helluntaiseurakunta

TOISEN ASTEEN OPPILAITOS

Toisen asteen koulutusta Varkaudessa tarjoaa Savon koulutuskuntayhtymä.

Kampuksella opiskelee n. 1000 opiskelijaa. Opiskelualoina ovat lukio-opinnot, autoala, logistiikka, tieto- ja viestintätekniikka, rakennusala, talotekniikka, sähkö- ja automaatio, kone- ja tuotantotekniikka, sosiaali- ja terveysala, liiketalous, media-ala, käsi- ja taideteollisuus, turvallisuusala sekä kiinteistöpalvelu. Lisäksi TUVA:n koulutuksen puolella aikuisten kotoutumiskoulutus ja ammatti- ja erikoisammattitutkinnot.

- Takaamme opiskelijoille yksilöllisen ja laadukkaan opetuksen ja ohjauksen sekä tulevaisuuden osaamisen – meiltä valmistuu ylpeästi ammattilaisia!
- Huomioimme opiskelijan elämän kokonaistilanteen – "Emme hukkaa ketään.".
- Tuemme opiskelijaa siirtymisessä työelämään ja jatko-opintoihin. Kannustamme jatkuvaan oppimiseen.
- Opiskelijoiden oppista tuetaan:
    - erityisopettajan konsultointi ja ohjaus

warkaus
ihan omanlainen

- ammatin- ja YTO-ohjaajan tuki
- rinnakkais- ja samanaikaisopetus
- joustavat oppimisjärjestelyt

Lisäksi Varkauden kampuksella toimii opiskelijoiden hyvinvointia tukevia hankkeita.
HYTTI - Hyvinvointi, osallisuus, yhteisöllisyys on kehittämishanke, jonka tavoitteena on edistää oppilaitoksen hyvinvointia ja turvallisuutta sekä kehittää kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ennaltaehkäisevän toimintakulttuuria. Hankkeessa kootaan monipuolisesti hyvinvointia edistäviä toimintamalleja, joissa erityisesti huomioidaan tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja turvallisuus oppilaitoksessa. Opiskelijoille on jo tehty hankkeessa reaaliaikainen ilmoituskanava kiusaamis- ja häirintätilanteista ilmoittamiseen. Hankkeessa panostetaan myös henkilöstön turvallisuusosaamisen kehittämiseen.
INKLU - Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta hankkeen tavoitteena on, että kaikki ammatillisissa opinnoissa opiskelevat saavat yhdenvertaisesti tarvitsemansa tuen voidakseen hankkia tarvittavan osaamisen, suorittaa tutkinnon ja työllistyä. Tämä tehdään muun muassa: selkeyttämällä erityisen tuen ja moniammatillisen yhteistyön prosesseja ja käytänteitä sekä parantamalla henkilöstön osaamista opiskelijoiden tukemisessa ja moniammatillisessa yhteistyössä.
OTSO - Oppimisen tuki sujuvasti opiskelijalle hankkeen tavoitteena on, että kartoitamme ja ryhmittelemme nykyistä systemaattisemmin opiskelijoiden tuen- ja ohjaustarpeita sekä niiden pohjalta ennakoivasti tarjoamme oikea-aikaisia pedagogisia tukitoimia. Lisäksi hankkeessa panostetaan henkilöstön vuorovaikutusosaamisen lisääntymiseen.
VOIMA - Yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistaminen on Varkauden kampuksen oma hanke (muilla kampuksilla vastaavaa työtä tehdään Vörtti-hankkeessa). Hankkeessa yhteisövalmentaja kehittää ja vahvistavat Savon ammattiopiston sekä Varkauden lukion yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintamalleja ja toimintaympäristöjä. Lisäksi hankkeessa mm. kehitetään toimipisteen hyvinvointiryhmien toimintaa ja osaamista, vakiinnutetaan yhteisöllisyysvuosikellon mukaista toimintaa sekä luodaan Pysäkki-toiminnan yhteistyökäytännöt.

warkaus
ihan omanlainen

2.2. HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN PALVELUT

NUORISOPALVELUT

Nuorisolaki

Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Lisäksi tuetaan nuorten kasvua ja itsenäistymistä. Laki pyrkii parantamaan nuorten kasvu- ja elinoloja sekä nuorten oikeuksien toteuttamista. Tavoitteiden lähtökohtina ovat yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat, ympäristön ja elämän kunnioittaminen sekä monialainen yhteistyö.

Nuorisotakuu

Vuonna 2013 alkaneen Nuorisotakuun tarkoitus on edistää nuorten sijoittumista koulutukseen ja työmarkkinoille, estää työttömyyden pitkittymistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Alle 25-vuotiaalle tai alle 30-vuotiaalle viimeisen 12 kuukauden aikana valmistuneelle nuorelle taataan kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen työtä, koulutusta, työkokeilua, työnhaku- tai uravalmennusta, starttirahaa, palkkatuettua työtä tai ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalveluja.

Oppivelvollisuuden laajentuminen

Laajennettu oppivelvollisuus astui voimaan vuonna 2021 ja sen tavoitteena on, että kaikki suorittavat toisen asteen tutkinnon.
Jokaisella perusopetuksen päättävällä on velvollisuus hakea toisen asteen tai nivelvaiheen koulutukseen. Perusopetuksen järjestäjä ohjaa opiskelijaa hakeutumisessa ja valvoo, että opiskelija aloittaa opintonsa. Oppivelvollisuus jatkuu siihen asti, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Oppivelvollisuus voi päättyä jo aiemmin, jos opiskelija suorittaa ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon. Ensimmäisen tutkinnon suorittamisesta tulee oppivelvollisille maksutonta. Maksuton koulutus voi jatkua sen vuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Neet-nuoret, koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat 15–28-vuotiaat Varkaudessa:

- vuonna 2020: 598

warkaus
ihan omanlainen

- vuonna 2021: 481
- vuonna 2022: 493

https://po1nt.fi/varkaus/varkaus/
Nuorisotyön tavoitteena on tukea nuorten kasvua itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä ja edistää nuorten osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta. Nuorisotyö edistää nuorten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja oikeuksien toteutumista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Tavoitteiden lähtökohtina ovat yhteisvastuu, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat, ympäristön ja elämän kunnioittaminen sekä monialainen yhteistyö. Nuorisotyön muotoja Varkaudessa ovat:

- Avoin nuorisotilatoiminta
- Erityisnuorisotyö
- Etsivä nuorisotyö
- Koulunuorisotyö
- Osallisuus- ja vaikuttamistoiminta (Lasten parlamentti Warpaset & Nuorisovaltuusto Wanuva)
- Walkers-toiminta

Toimintaympäristö on ollut haasteellinen ja jatkuvassa muutoksessa. Nuorisotyössä muutoksien keskellä nuorisotyön eri työmuotojen tavoitteina on ollut turvallisten ja viihtyisien arkiympäristöjen luominen, hyvinvoinnin tukeminen ja erilaisten ongelmien ehkäisy sekä korjaava työ. Yhteistyötä on tehty laajasti eri toimijoiden kanssa paikallisesti, alueellisti sekä valtakunnallisesti.
Hyvinvointialueiden muodostumisen myötä tarpeenmukaisten palvelujen turvaamiseen on liittynyt haasteita, jotka ovat kohdistuneet muun muassa sosiaalityön ja psykiatrian palveluihin näkyen erityisesti aikuisten nuorten avun ja tuen saamisen viivästyminä. Odotusaikoina muun muassa etsivä nuorisotyö on toiminut nuorta kannattelevana tahona.
Covid-19 Pandemia vaikutti merkittävästi nuorten elinoloihin. Nuorten kontaktit toisiin nuoriin, kouluun ja muihin ammattilaisiin siirtyivät verkkoon ja sosiaalisiin medioihin. Nuorisotyötä tehtiin nettinuorisotalolla ja alueellisessa chat-palvelussa. Pandemian jälkeen nuorisotyö virkistyi nopeasti, sulkujen negatiiviset vaikutukset näkyvät kuitenkin nuorissa edelleen muun muassa erilaisiin toimintoihin kiinnittymättömyytenä.

Avoimessa nuorisotilatyössä on eriytetyt aukioloajat yläkouluikäisille ja täysi-ikäisille nuorille. Uutena toimintana Nuorten Talolla käynnistettiin syksyllä 2022 yhteistyössä ev. lut. seurakunnan kanssa 5.–6. luokkalaisten Olkkaritoiminta. Tilatyössä on järjestetty erilaisia tapahtumia eri teemoihin liittyen. Vuositasolla nuorisotiloilla on ollut n. 3 500–5 500 käyttökertaa (korona-aikana oli sulut).

warkaus
ihan omanlainen

Koulunuorisotyötä on tehty hankeavustuksella vuoden 2021 alusta alkaen. Koulunuorisotyöllä on lisätty yhteisöllisyyttä ja osallisuutta oppilaiden arkeen matalalla kynnyksellä. Toiminta on kohdistunut pääasiassa yläkoululaisiin, mutta myös olennainen nivelvaihetyö 6. luokalta yläkouluun on pystytty huomioimaan hyvin. Työmuoto on todettu tehokkaaksi keinoksi tavoittaa kokonaiset ikäluokat ja puuttua kiusaamiseen. Olennaista on ollut työn ulottuminen koululta vapaa-ajalle. Yhteistyö nuorisotyön ja erityisesti yläkoulun välillä on tiivistynyt merkittävästi hankeajan myötä. Vuositasolla koulunuorisotyön toimintoihin osallistumiskertoja on kirjattu n. 1 000–1 500.

Erityisnuorisotyössä tuetaan 13–17-vuotiaita nuoria haasteellisissa elämäntilanteissa, työ kohdistuu niin yksilöön kuin ryhmiinkin ja se on etsivää, ehkäisevää ja korjaavaa sosiaalista nuorisotyötä.
Erityisnuorisotyö koordinoi valtakunnallisen Nuorten Palvelu Ry:n **Zemppari -toimintaa** Varkaudessa. Toiminta on tukihenkilötoimintaa 12–29-vuotiaille nuorille. Zemppari on koulutettu, täysi-ikäinen ja luotettava vapaaehtoinen, joka toimii nuoren tukena vapaa-ajalla ja arjen kiemuroissa. Toiminnassa koulutettuja aikuisia on mukana n. 20. Erityisnuorisotyön asiakkuudessa on vuositasolla keskimäärin 140 nuorta.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on tavoittaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työelämän ulkopuolella tai tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä haluaa, vahvistaa nuoren valmiuksia päästä elämässä eteenpäin ja on nuorelle aina vapaaehtoista.
Alueen nuorten tilanteiden heikentyminen on näkynyt etsivässä nuorisotyössä yhteydenottojen lisääntymisessä vuosi vuodelta. Haasteina ovat olleet muun muassa mielenterveyden, yksinäisyyden, toimeentulon ja päihteidenkäytön ongelmat. Toiminnan vaikuttavuutta on selvitetty asiakasnuorille tehdyillä kyselyillä, arvosana on ollut jo vuosien ajan yli 4 (/5). Vuosittain asiakasnuoria on keskimäärin 400.

Walkers-toiminta eli Aseman Lapset Ry:n koordinoima liikkuva nuoriso käynnistettiin Varkaudessa vuonna 2021. Paikallisena yhteistyökumppanina toimii ev. lut. seurakunta. Toimintaan mukaan on koulutettu vapaaehtoisia aikuisia, jotka ovat antaneet merkittävän työpanoksen paikallisten nuorten arkeen. Walkersin toimintaperiaatteeseen kuuluu mennä sinne missä nuoret vapaa-aikaansa viettävät, Varkaudessa tyypillisinä kohtaamispaikkoina ovat olleet muun muassa erilaiset parkkipaikat, Vattuvuori, Waltterin koulun piha ja skeittiparkki. Walkersissa on kohdattu hyvin juuri niitä nuoria, jotka eivät osallistu eri tahojen järjestämään harrastus- tai muuhun toimintaan. Kohtaamiskertoja on ollut vuosittain keskimäärin vajaat 2000.

warkaus
ihan omanlainen

Ankkuritoiminta
Varkaudessa on toiminut vuodesta 2019 alkaen Ankkuriryhmä, jossa työskentelee kaksi poliisia, sosiaaliohjaaja, psykiatrinen sairaanhoitaja ja erityisnuorisotyöntekijä. Ankkuriryhmä on tehnyt ennaltaehkäisevää työtä nuorten ja heidän perheidensä kanssa puuttumalla nuorten rikolliseen toimintaan ja päihteiden käyttämiseen. Ennaltaehkäisevää työtä on tehty muun muassa kouluvierailuin ja jalkautumalla erilaisisiin tapahtumiin. Nuoria on kohdattu:

- lasten ja nuorten tekemissä rikosasioissa
- koulukiusaamistilanteissa (kun koulun omat toimet eivät ole riittäneet)
- koulu-uhkaepäilyissä
- vihapuhe-/ viharikosasioissa

Ohjaamo
Ohjaamo on alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen monialainen palvelupiste, joka tarjoaa tietoa, neuvontaa, ohjausta sekä palveluja. Se on alusta, jolta julkinen, yksityinen ja kolmas sektori tarjoavat yhdessä monialaisesti palveluita työllistymiseen, koulutukseen, elämänhallintaan ja hyvinvointiin liittyen.

Varkauden Ohjaamon toimintaa on ajanjaksolla kehitetty erilaisin hankkein, muun muassa TEM:n kannustinmallin rahoituksella sekä VOKE-hankkeella. Hankerahoituksen myötä Ohjaamoon saatiin ohjaamokoordinaattori, jonka tehtäviin kuuluu myös oppivelvollisuuden valvonta kunnan osalta (Valpasohjaus).

Ohjaamon toiminta luo myös tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden ja organisaatioiden välille, nuorten palveluiden näkökulmasta. Ohjaamon toimijaverkostoa on kehitetty ja laajennettu. Verkostoon kuuluu työllisyyspalvelut, nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, TE-palvelut ja Pohjois-Savon hyvinvointialue.

Ohjaamosta kysytyt aihepiirit ovat pääosin pysyneet samana; työelämä, koulutus ja opiskelu, oma talous sekä hyvinvointi. Mielenterveyden ja arjen haasteet näyttäytyvät nuorten tuen tarpeissa Ohjaamossa. Ohjaamon asiakkaat ovat pääsääntöisesti opiskelijoita (2021:40 %, 2023:38 %) tai työttömiä (2021:34 %, 2023:37 %). Myös työssä olevat nuoret ovat löytäneet Ohjaamon palvelut (2021: 5 %, 2023:10 %).

warkaus
ihan omanlainen

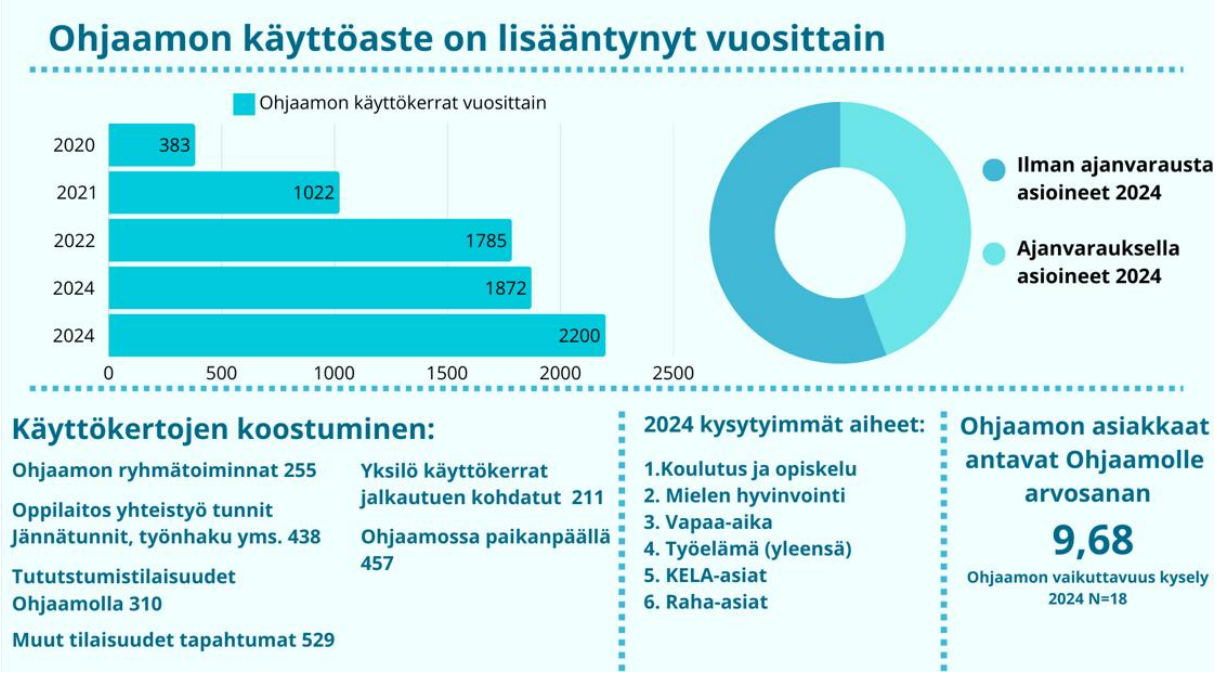

Ohjaamon toiminta 2021–2024

Nuorten työpajatoiminta

Nuorten työpajatoiminta on nuorisolain mukaista toimintaa, jota Varkaudessa on järjestänyt vuodesta 2023 eteenpäin Elävä säätiö. Elävä säätiön perustehtävä on syrjäytymisen ehkäisy ja työllistämistoiminta Pohjois-Savossa, ja lisäksi yhä tärkeämmässä osassa on monipuolinen ja vaikuttava kiertotaloustoiminta. Säätiön tärkeänä erityisalueena on sosiaalisen vahvistamisen rooli. Jokainen valmentautuja huomioidaan ja saa tukea arkityössä yksilö- ja työvalmennuksen avulla. Elävä säätiön toimipisteissä voi työskennellä monipuolisesti eri tehtävissä ja voi kartuttaa omaa osaamistaan esimerkiksi rakennusalalle, kiinteistöhoitotehtäviin tai ympäristötoimialalle. Valmentautujille on tarjottu elämässä eteenpäin vievää

warkaus
ihan omanlainen

yksilöllistä, laadukasta, asiakaslähtöistä ja työelämävalmiuksia vahvistavaa palvelua luomalla yhdessä onnistuneita polkuja työ- ja koulutuselämään, toteuttamalla yhdessä ilmastotekoja kiertotaloustoiminnalla sekä tuottamalla laadukkaita, asiakaslähtöisiä ja uudistuvia palveluita.
Palveluun ohjautui vuoden 2024 aikana 35 alle 30-vuotiasta nuorta.

LIIKUNTAPALVELUT

Varkauden kaupungin liikuntapalveluiden perustehtävänä on luoda laadukkaita, turvallisia ja terveellisiä liikuntaedellytyksiä kuntalaisille sekä edistää kuntalaisten fyysistä aktiivisuutta. Liikuntapalveluilla on keskeinen rooli erilaisten liikkumisympäristöjen ja liikuntapaikkojen ylläpidossa sekä palveluiden järjestämisessä.

Liikunnalla ja liikuntapalveluilla on keskeinen rooli lasten ja nuorten kokonaisvaltaisessa kehityksessä. Säännöllinen liikunta auttaa kehittämään lihaskuntoa, kestävyyttä, koordinaatiota ja motorisia taitoja sekä toisaalta tukee henkistä hyvinvointia ja parhaimmillaan auttaa luomaan yhteisön ja ystävyyssuhteiden verkoston.

Varkaudessa on mahdollisuudet monipuolisen liikunnan harrastamiseen.

https://varkaus.fi/fi/sivu/ulkoilu-ja-liikuntapaikat

Liikunta koulupäivän yhteydessä

Kaikki Varkauden kaupungin peruskoulut ovat mukana Liikkuva koulu -toiminnassa. Kouluilla järjestetään monipuolisesti vapaa-ajantoimintaa, jossa liikkuminen on mukana isona osana. Liikuntaa on koulujen kerhotoiminnassa, Harrastamisen Suomen mallin kerhoissa sekä aamupäivä- ja iltapäivätoiminnassa.

Liikuntatapahtumia järjestetään yhdessä koulujen, kaupungin ja urheiluseurojen kanssa.

Varkauden lukiossa on mahdollisuus yhdistää opiskelu ja urheiluharrastus sporttikurssien myötä.

warkaus
ihan omanlainen

Lasten ja nuorten uimaopetus

Liikuntapalvelut järjestävät alakoulujen uimaopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti esikouluikäisistä kuudesluokkalaisiin asti. Lasten uimakouluja järjestetään vuosittain ennen uimarantakauden alkua. Uimakoulujen tavoitteena on tutustuttaa lapsia veteen, opettaa vedessä liikkumisen taitoja sekä erilaisia uintitekniikoita.

Lasten ja nuorten liikuntaneuvonta

Varkauden kaupungin maksuton liikuntaneuvonta on myös lasten ja nuorten käytettävissä oleva palvelu. Liikuntaneuvonnasta saa tukea liikunnan ja liikkumisen aloittamiseen henkilökohtaisella opastuksella.

Lasten ja nuorten liikuntapaikkojen maksut ja vuorot

Varkauden kaupungin liikuntaseurojen järjestämät alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten harjoitusvuorot ovat hinnoittelussa selkeästi aikuisten vuoroja edullisemmat. Aktiiviselle, kilpailulisenssin omaaville urheilijoille on saatavilla uimahallin ja kuntosalin vuosittaiseen oikeuttava käyttöön edullinen kilpaurheilijan lisenssikortti. Alle 4-vuotiailta ei esim. uimahallissa peritä maksua ja perheille on tarjolla oma edullisempi perhelippu. 4–16-vuotiailta peritään lastenlipun hinta.

Varkaustelaisten liikuntaseurojen järjestämät alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten harjoitusvuorot eli ns. juniorivuorot ovat liikuntavuorojen jakoperusteissa ensimmäisellä sijalla.

Liikunta-avustukset

Liikunta- ja urheiluseurojen toiminta-avustuksia myönnetään vuosittain talousarvion mukaisesti. Avustusten avulla luodaan edellytyksiä liikunnan ja urheilun harrastamiselle, tuottamiselle ja tekemiselle. Urheiluseurojen vuosittaisessa toiminta-avustusten myöntämisessä painotetaan junioriurheilua.

warkaus
ihan omanlainen

KULTTUURI- JA TAPAHTUMAPALVELUT

Osallistuminen taide- ja kulttuuritoimintaan tarjoaa mahdollisuuksia, tukea ja resursseja edistää terveyttä ja hyvinvointia kokonaisvaltaisella tavalla jokapäiväisessä elämässä. Taiteen ja kulttuurin tutkittuja hyvinvointivaikutuksia ovat mm. sosiaalisen osallistumisen lisääminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, kriittisen ajattelun tukeminen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen moninaisuus, vaikutukset koettuun terveyteen ja elämänlaatuun sekä mielenterveyteen ja mielen hyvinvointiin, vaikutukset fyysisen ja psyykkisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä sekä osana hoitoa ja paranemista, taitojen kehittyminen sekä mahdollisuudet onnistumisen ja oppimisen kokemuksiin läpi elämän.

Lasten, nuorten ja perheiden kulttuuripalveluja toteuttavat Varkaudessa

- Varkauden kaupungin kulttuuri- ja tapahtumapalvelut
- Varkauden museokeskus Konsti
- Varkauden kirjasto
- Soisalo-opisto
- Nuorisopalvelut
- Varkauden Teatteri, Taidekeskus Väinölä, Elokuvateatteri Maxim ja muut vapaan kentän toimijat

Kulttuuri- ja tapahtumapalveluilla toteutetaan lasten, nuorten ja perheiden kulttuuripalveluita erilaisissa toimintamuodoissa. Näitä ovat Lastenkulttuurikeskus Verso, Vekara-Varkaus, Mun juttu – Harrastamisen Suomen malli, Kulttuuriketju–kulttuurikasvatussuunnitelma sekä LomaVarkaus-toiminta. Lisäksi yleisen kulttuuritoiminnan tapahtumissa huomioidaan lapset ja perheet yhtenä kohderyhmänä.

Varkauden museokeskus Konstista löytyy lapsille suunnattu Lasten tehdas, jonka toteuttamisessa on ollut mukana lasten oma raati. Toiminnallinen leikkipaikka kannustaa oppimaan Varkauden teollisesta historiasta hauskuuden kautta. Lasten tehdas on kävijöilleen ilmainen ympäri vuoden.

Lastenkulttuurikeskus Verso

Lastenkulttuurikeskus Verso on Varkauden kaupungin hallinnoima savolaiskuntien muodostama verkostomuotoinen lastenkulttuurikeskus. Lastenkulttuuripalvelut toteutetaan pääsääntöisesti:

- Kouluissa

warkaus
ihan omanlainen

- Varhaiskasvatuksessa
- Kerhoissa
- Kirjastoissa
- Perheentalolla
- erilaisissa taide- ja kulttuurilaitoksissa.

Ympärivuotiseen kulttuuritarjontaan lukeutuvat mm. taidekasvatukselliset satutuokiot, taide- ja kulttuurityöpajat, Taideneuvola-toiminta, esitykset, taide- ja kulttuurikasvatusmateriaalit sekä tapahtumayhteistyö. Verso tavoittaa vuosittain noin 23 000 asiakaskontaktia, joista n. 10 000 Varkaudessa.

www.versoverkko.fi – Lastenkulttuurikeskus Verso

Vekara-Varkaus-tapahtumat

Itä-Suomen suurinta lastentapahtumaa, Vekara-Varkaus-festivaaliviikkoa vietetään vuosittain kesäkuussa. Festivaalin ohjelmisto kattaa taiteita, tieteitä, retkiä, seikkailuja ja harrastuslajeja lapsia kiinnostavassa muodossa. Festivaali lisää osallisuutta kulttuuriin tarjoamalla maksutonta ja edullista ohjelmaa, vuosittain noin 100 erilaisessa ohjelmasisällössä. Lapset toimivat tekijöinä ja kokijoina työpajoissa, seikkailuissa ja esityksissä. Osallistumiskertoja on vuosittain n. 25 000, joista varkautelaisia n. 2/3.

Talvi-Vekara koulujen talvilomaviikolla maaliskuussa (vk 10) ja Syys-Vekara koulujen syyslomaviikolla lokakuussa (vk 42), kokoavat lapsille ja nuorille suunnatun ohjelman Varkaudessa tavoittaen noin 3000 osallistumiskertaa talvisin ja noin 4000 syksyisin.

Vekara-Varkaus -festivaaliviikko

Mun juttu - Harrastamisen Suomen malli

Varkauden kaupungin hallinnoimassa seudullisessa Mun juttu – Harrastamisen malli -hankkeessa lapsille ja nuorille tarjotaan heidän toiveisiinsa pohjautuvia harrastuskokonaisuuksia koulujen iltapäiviin. Sisältöinä ovat mm. visuaaliset ja esittävät taiteet, parkour, eläimet ja luonto sekä erilaiset luovan ilmaisun ja liikunnan kokonaisuudet. Harrastuskokonaisuudet toteutetaan lasten ja nuorten kuulemiseen pohjautuen ja koulukohtaisesti vaihdellen.

warkaus
ihan omanlainen

Tavoitteena on luoda onnistumisen elämyksiä ja iloista arkea, jotta jokaiselle löytyisi se ”mun juttu”. Hankkeeseen sisältyy etsivä harrastustoiminta, jonka avulla pyritään löytämään harrastus erityisesti niille, joilla sellaista ei vielä ole.

Hanke on käynnistynyt vuonna 2021 Varkauden ja Rantasalmen kunnan hankkeena. Joroinen liittyi mukaan vuonna 2023 ja lukuvuonna 2024–2025 yhteistyössä on mukana myös Leppävirta. Harrastuksiin osallistuu vuosittain noin 500 lasta ja nuorta, joista Varkaudessa n. 210.

Mun juttu – Harrastamisen malli – www.versoverkko.fi

Kulttuuriketju - kulttuurikasvatus-suunnitelma

Kulttuuriketju on Keski-Savon kuntien (Heinävesi, Joroinen, Leppävirta, Varkaus) yhteinen kulttuurikasvatussuunnitelma, joka on osa seudullista opetussuunnitelmaa. Se takaa kaikille esi- ja perusopetuksen oppilaille yhtäläiset oikeudet kulttuuriin varmistamalla säännölliset kokemukset ja elämykset taiteesta ja kulttuurista jokaisella luokka-asteella. Suunnitelma tukee koulujen, päiväkotien ja kulttuuritoimijoiden yhteistyötä ja tekee siitä systemaattista ja suunnitelmallista. Toteuttajina ovat Lastenkulttuurikeskus Verso, kirjastot, museot, nuorisopalvelut, Soisalo-opisto ja vapaan kentän toimijat tiiviissä yhteistyössä koulujen kanssa. Kulttuurikasvatussuunnitelman avulla saavutetaan yhdenvertaisesti kunnan kaikki lapset ja nuoret.

LomaVarkaus -toiminta

Varkauden kaupungin kulttuuri- ja tapahtumapalvelut kokoaa lapsille ja nuorille suunnatun kesälomaan ajoittuvan toiminnan viestinnällisesti yhteen “LomaVarkaus”-nimikkeen alle mm. verkkosivuille varkaus.fi/lomavarkaus. Sivusto kokoaa kaiken avoimen toiminnan toteuttajasta riippumatta.

Lisäksi Varkauden kaupungin kulttuuri- ja tapahtumapalvelut hakee vuosittain AVI:lta avustuksen lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan. Avustuksen turvin on järjestetty vuodesta 2022 alkaen maksutonta LomaVarkaus –päiväleiritoimintaa 7–10 –vuotiaille kesäloman ensimmäisellä viikolla ja syyslomaviikolla. Leireille osallistuu vuosittain noin 100 lasta.

LomaVarkaus-syyslomaleirit | Varkaus

warkaus
ihan omanlainen

SOISALO-OPISTO

Soisalo-opiston taiteen perusopetuksessa lapset ja nuoret voivat harrastaa tanssia, kuvataiteita ja musiikkia. Taiteen perusopetus on tavoitteellista, valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan sidottua ja sitä antavat alan koulutetut ammattilaiset. Alle kouluikäisille suunnatussa taiteen perusopetuksen varhaiskasvatuksessa vuonna 2023 oli varkautelaisia oppilaita 87. Taiteen perusopetuksessa vuonna 2023 oli varkautelaisia oppilaita 399.

Lapset ja nuoret voivat osallistua myös kansalaisopiston kursseille. Monipuolinen kurssivalikoima tarjoaa ohjattuja harrastusmahdollisuuksia useilta eri aloilta. Jotkut kurssit sopivat erityisen hyvin lapsen ja aikuisen yhteiseksi harrastukseksi. Soisalo-opisto tuottaa paljon kulttuuritapahtumia, joihin on vapaa pääsy.

Soisalo - opisto

VARKAUDEN MUSEOKESKUS KONSTI

Museoiden palvelut tukevat lasten ja nuorten kulttuurista identiteettiä. Sillä on merkittävä yhteys koettuun hyvinvointiin. Varkauden museokeskus Konsti on aktiivinen lasten, nuorten ja perheiden toimintaympäristö, joka tarjoaa näyttelyitä, työpajoja ja tapahtumia pitkin vuotta. Teemaopastukset, Perhesunnuntait, työpajat ja taiteilijatapaamiset rytmittyvät tapahtumatarjontaan ympäri vuoden. Lisäksi museo tekee koulujen, päiväkotien ja oppilaitosten kanssa erilaisia projekteja.

Keväällä 2024 avattiin Varkauden museokeskus Konsti uusissa tiloissa ja samalla avattiin pysyvä, lapsille suunnattu toiminnallinen näyttely Lasten tehdas. Varkauden teollisuutta esittelevä Lasten tehdas tutustuttaa lapset ja leikkimieliset Varkauden historialliseen ja moderniin teollisuuteen. Luovaan leikkiin kannustavat tilat tarjoavat moniaistillisia kokemuksia ja kannustavat innostumaan, eläytymään ja kehittämään motorisia taitoja.

Museo tuottaa runsaasti materiaalia myös verkkoon. Verkkoaineistot toimivat taustamateriaalina omaan paikallishistoriaan sekä kulttuuriympäristöön tutustumisessa. Museoiden valokuva-, esine- ja taidekokoelmiin pääsee tutustumaan Piipun juurella-kokoelmatietokannan kautta. Saranat.fi-sivustolla voi tutustua Keski-Savon rakennusperintöä, arkkitehtuuria ja kulttuurimaisemia esitteleviin verkkonäyttelyihin, pelata pelejä, tehdä tehtäviä sekä tutkia kulttuuriympäristöteemaan liittyviä materiaaleja. Saranat.fi-sivusto uudistettiin vuonna 2022.

warkaus
ihan omanlainen

Varkauden museokeskus Konstista löytyy lapsille suunnattu Lasten tehdas, jonka toteuttamisessa on ollut mukana lasten oma raati. Toiminnallinen leikkipaikka kannustaa oppimaan Varkauden teollisesta historiasta hauskuuden kautta. Lasten tehdas on kävijöilleen ilmainen ympäri vuoden.

Varkauden museokeskus Konsti

VARKAUDEN KIRJASTO

Varkauden kaupunginkirjasto on keskeinen hyvinvoinnin edistäjä, joka tarjoaa asukkailleen monipuolisia ja pääosin maksuttomia palveluja. Kirjaston avarat tilat toimivat turvallisina ympäristöinä, joissa voi vaikkapa lukea, opiskella ja osallistua yhteisiin tapahtumiin. Lukutaito on oppimisen peruskivi ja keskeinen tekijä eriarvoisuuden ehkäisyssä. Kirjaston palvelut tarjoavat kaikille yhtäläisen mahdollisuuden kehittää ja ylläpitää lukutaitoaan. Yhtenä kirjaston palveluiden perustana on uusiutuva ja monipuolinen aineistokokoelma.

Lapset ja nuoret voivat hankkia kirjastokortin ja lainata heitä kiinnostavaa aineistoa. Heille on kirjastossa omat tilansa. Pääkirjastossa on osasto, jossa on lasten ja nuorten kauno- ja tietokirjallisuutta sekä muuta materiaalia ja tilaa vapaa-ajan viettoon. Kirjasto on matalan kynnyksen kohtaamispaikka eri ikäryhmille.

Kirjasto tekee yhteistyötä koulujen ja päiväkotien kanssa sekä niiden omissa tiloissa, että kirjastossa. Ryhmävierailujen sisältö voi vaihdella kirjojen lainaamisesta tiedonhaun opetukseen, kirjastosuunnistukseen tai kirjavinkkaukseen. Kirjastonkäytön opetus ja kirjavinkkaus ovat osa Kulttuuriketjua. Esikoululaiset tutustuvat kirjaston toimintaan satujen ja näytelmien kautta. Kirjasto järjestää erilaisia tapahtumia tai osallistuu muiden järjestämiin tapahtumiin, kuten lasten Vekara-Varkaus-tapahtumiin.

Varkauden kirjasto

HARRASTAMISTA TUETAAN ERI TAVOIN

Varkaudessa voi harrastaa monipuolisesti niin taiteen ja kulttuurin kuin liikunnan ja luonnonkin parissa. Vuonna 2022 perustettiin sivusto www.varkaus.fi/harrastaminen, joka kokoaa linkkejä ja tietoja erilaisista harrastusmahdollisuuksista.

Sivustolle on koottu myös tiedot harrastamisen erilaisista tukimahdollisuuksista.

warkaus
ihan omanlainen

- Soisalo-opiston taiteen perusopetuksesta saa vapautuksen lukukausimaksusta tulorajan alittuessa.
- Pelastakaa lapset ry:n Eväitä Elämälle -ohjelma tukee syrjäytymisvaarassa olevien lasten koulunkäyntiä ja harrastamista.
- SOS-lapsikylän Unelmista.fi pyrkii mahdollistamaan jokaiselle kouluikäiselle lapselle harrastuksen. Taloudellinen tuki osoitetaan yhteistyössä mukana olevien kuntien koulukuraattorien ja osittain perhesosiaalityöntekijöiden kautta tulleisiin hakemuksiin.
- VAUHTI! on harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa harrastamiseen tukea tarvitseville lapsille, alle 16-vuotiaille nuorille ja heidän läheisilleen yli diagnoosirajojen. (Tatu ry)
- Liikuntavälineitä voi lainata Varkauden kirjaston lainaamosta kirjastokortilla kirjaston aukioloaikoina.
- Vapaaehtoisvoimin toimiva Hope tarjoaa lapsille ja nuorille harrastustukea ja vapaa-ajan elämyksiä.
- Varkauden seurakunnan diakoniatyö mahdollistaa vähävaraisten perheiden lasten harrastustoimintaa. Kustannuksiin saadaan avustuksia esimerkiksi Tukikummisäätiöltä, Kirkon diakoniarahastosta, Kotimaanapu/Kirkkopalveluilta.
- Varkauden kaupungin 9-kortti on peruskoulun 9.-luokkalaisille suunnattu palvelujen etukortti kulttuurin ja liikunnan kohteisiin. 9-kortti jaetaan kaikille varkautelaisille 9.-luokkalaisille koulujen kautta ja se on oppilaalle maksuton.
- Varkauden kaupungin seuroille jakamat toiminta-avustukset kohdentuvat pääosin juniorityöhön.
- Juniori-ikäisten liikkujien tilavuokrat ovat edullisempia kuin aikuisten.
- Maksuttomat liikuntaneuvojan palvelut ovat käytössä myös lapsille ja nuorille.

Kommentoinut [RK1]: Mikä tälle sopivin kohta - olennainen mainita?

2.3. YHTEISTYÖ ERI VIRANOMAISTEN SEKÄ LAPSILLE JA NUORILLE PALVELUJA TUOTTAVIEN JÄRJESTÖJEN JA MUIDEN YHTEISÖJEN KANSSA

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUE

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyivät Pohjois-Savon hyvinvointialueen vastuulle v. 2023.

Toimintojen käynnistyminen on ottanut aikaa ja palveluiden kehittäminen tasalaatuiseksi koko Pohjois- Savon hyvinvointialueella on käynnissä. Varkaudessa sote-uudistus on näkynyt muun muassa yhteistyöverkostojen loppumisena sekä palveluissa yhteistyön vähenemisenä. Tällä hetkellä uusia rakenteita ja yhteistyömuotoja on rakentumassa muun muassa perhekeskuksen osalta. Lisäksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa

warkaus
ihan omanlainen

tehdään yhteistyötä hyvinvoinnin – ja terveyden edistämisen eri teemaryhmissä ja luodaan palvelupolkuja ja toimintamalleja muun muassa seuraavien teemojen osalta.

- Kiusaamisen ehkäisy
- Sosiaaliset taidot
- ravitsemus (ruokakasvatus)
- liikunta, kulttuuri
- Päihteet ja mielenterveys

Perhekeskus

Opiskelijahuolto

Varkauden kaupunki vastasi opiskelijahuollon järjestämisestä vuoteen 2023 saakka, josta alkaen vastuu on ollut Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Muutoksen myötä organisaatioiden eriytyessä haasteeksi on muodostunut yhdyspintatyö, jolla pitäisi turvata opiskelijahuollon prosessin toiminta opiskelijoiden lakisääteisten palveluiden saamiseksi.

Toteutumisen haasteena on ollut muutoksen kireä aikataulu, hyvinvointialueella tapahtuneet organisaatiomuutokset, opiskelijahuollon henkilöstön rekrytoinnin haasteet sekä erityisesti esihenkilöiden vaihtuvuus, jolloin kaupungin näkökulmasta on ollut haasteellista löytää vastinparia ongelmien selvittämiseksi. Kuraattoripalveluiden saatavuutta on vaikeuttanut sijaisjärjestelyjen toimimattomuus.

Opiskelijahuollon lakisääteisyyden osalta haasteista on ollut erityisesti psykososiaalisten palveluiden saatavuudessa ja hoitoon pääsyssä, yhdyspinnan prosessien avaamisessa sekä tiedonkulussa. Opiskelijahuollon kehittämisessä tarvitaan myös vastaisuudessa tiivistä yhteistyötä palveluiden parantamiseksi.

warkaus
ihan omanlainen

Yhdessä aika –malli

Yhdessä aika -mallin (monitoimijaisen yhteistyömallin) tavoitteena on monialainen ja yhteen toimiva perhekeskusverkosto, jossa perheet saavat sopivaa tukea arkeensa ennaltaehkäisevästi ja varhain yhdellä yhteydenotolla. Ollut käytössä vielä 2023, jonka jälkeen käyttö hieman jäänyt. Nyt mallia ollaan ottamassa käyttöön systemaattisesti Pohjois-Savon perhekeskusverkoston kanssa.

VARKAUDEN PERHEENTALO

Lapsen Kengissä ry on aktiivinen toimija, jonka tavoitteena on lasten ja lapsiperheiden kuulemisen, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen. Lapsen Kengissä ry koordinoi Varkauden Perheentalon toimintaa. Keskiössä on lapsiperheiden voimavarojen lisääntyminen arjessa suoriutumiseen, yhteisöllisyyden lisääminen sekä vanhemmuuden vahvistaminen monipuolisia toimintamuotoja käyttäen: avoin ja ohjattu toiminta, ammatillisesti johdettu vapaaehtoistoiminta, vertaistuki, asiantuntijatilaisuudet ja -koulutukset, tapahtumat. Kaikkinensa kohtaamisia Perheentalon toiminnoissa tilastoidaan vuosittain yli 12 000 ja yksittäisiä kävijöitä tavoitettiin vuonna 2024 yli 2300.

Perheentalo tarjoaa kävijöilleen monimuotoisen kynnyksettömän ja maksuttoman kohtaamispaikan, jonne kaikkien on helppo tulla. Perheentalo mahdollistaa eri ikäisten lasten (0–10 v.) ja perheiden yhteisen toiminnan myös iltaisin ja viikonloppuisin. Lapsiperheet saavat uusia ystäviä Perheentalon toiminnan kautta. Erityislapsiperheiden ja muiden erityisryhmien huomioiminen toiminnassa kuuluu arkeen ja tämä näkyy muun muassa tilojen esteettömyydessä ja saavutettavuudessa.

Varkauden Perheentalo rakentuu verkostoyhteistyön voimin ja toiminta perustuu vahvasti kansalaistoiminnan, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden vahvistamiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että Perheentalossa tapahtuva toiminta, kuten erilaiset ryhmätoiminnat, vertaistukiryhmät, kerhot ja tapahtumat tehdään yhdessä yhteistyöverkoston kanssa. Yhteistyökumppaneita ovat muun muassa Varkauden kaupunki ja Pohjois-Savon hyvinvointialue sekä seurakunnat, paikalliset yhdistykset ja järjestöt sekä oppilaitokset jne. Perheentalo-toiminta noudattaa THL:n asettamia perhekeskustoimintamallin kohtaamispaikan tavoitteita ja toimintaa arvioidaan kansallisten laatukriteerien avulla.

Perheentalon toiminta on ammatillisesti suunniteltua ja ohjattua. Varhaisen tuen mukaisesti toiminta edistää lapsiperheiden arjen sujumista ja vanhempien jaksamista sekä perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Vuosittaisessa kävijäkyselyssä Perheentalon kävijöistä yli puolet kertovat Perheentalon toiminnan vahvistaneen perheen hyvinvointia. Hyvinvoinnin vahvistamiseen liittyviä kysymyksiä ovat esimerkiksi saatu tuki ja tieto vanhemmuuteen ja kasvatukseen, uudet ystävät ja vertaistuki muilta Perheentalon kävijöiltä.

warkaus
ihan omanlainen

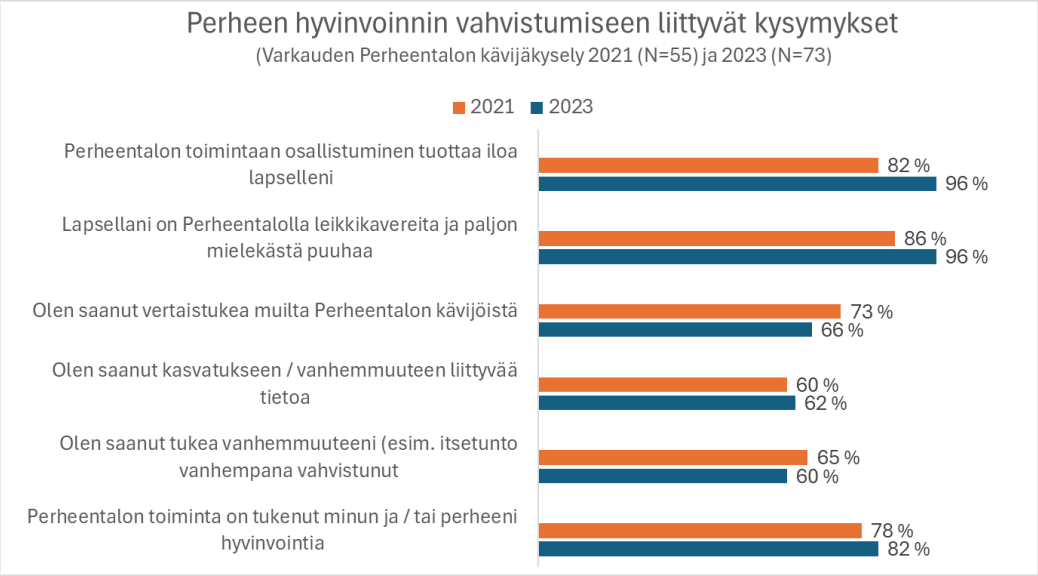

Tulevaisuudessa maksuttoman, ammatillisesti ohjatun ja varhaisen tuen kohtaamistyön merkitys ja tarve kasvaa entistä enemmän, kun taloudelliset haasteet lisääntyvät lapsiperheissä. Lapsiperheköyhyys aiheuttaa taloudellisten resurssien vähäisyydestä johtuvaa hyvinvoinnin vajetta ja toimintamahdollisuuksien puutetta. Perheentalon toiminnan ja varhaisen tuen lisääntyneestä tarpeesta kertoo vuosittain voimakkaasti kasvaneet kävijämäärät. Lisäksi vanhemmuuden vahvistamiseen liittyvät kysymykset nousevat yhä enemmän keskiöön lapsiperheiden kanssa työskennellessä.

warkaus
ihan omanlainen

VARKAUDEN EVANKELIS-LUTERILAINEN SEURAKUNTA JA MUUT USKONNOLLISET YHTEISÖT

Varkauden evankelis-luterilainen seurakunta

Varkauden evankelis-luterilaisen seurakunnan kasvatustyö tarjoaa lapsille, perheille ja nuorille monipuolisesti toimintaa ja kohtaamispaikkoja eri puolilla kaupunkia. Oman toiminnan lisäksi seurakunnan henkilöstö toimii verkostoissa mm. koulun, päivähoidon, nuorisopalveluiden, sosiaalitoimen, lastensuojelun, Kelan, Perheentalon sekä järjestöjen kanssa. Seurakunta järjestää toimintoja lapsille ja nuorille myös Kangaslammin alueella sekä liittyy siellä yhteistyössä mukaan jo olemassa olevaan toimintaan.

Seurakunnan diakoniatyön kautta on vaikeassa tilanteessa oleville perheille saatavilla tukea silloin, kun muu apu ei ole riittävää. Taloudellinen avustaminen mahdollistuu vastaanotolla taloudellisen tilanteen selvittämisen kautta. Seurakunta järjestää erilaisia toimintoja ja retkiä perheiden tueksi ja erityiseen elämäntilanteeseen luodaan räätälöidysti ryhmiä, esim. lasten ja nuorten sururyhmiä. Perheitä, joissa on alle 18 v. lapsia, on diakonian asiakkuudessa n 130 perhettä vuodessa. Asiakkuuksien määrä kasvaa vuosittain. Alaikäisiä itsenäisiä asiakkaita vuosittain on 5–10 nuorta. Lapsiperheköyhyys näkyy seurakunnan työssä ja sen odotetaan lisääntyvän. Tukijärjestelmissä tapahtuvat muutokset ja järjestötyöhön kohdentuvat leikkaukset voivat lamauttaa toimijakenttää. Tämä näkyy seurakunnan työn ja tuen kysynnän kasvuna.

Seurakunnan varhaiskasvatuksen toiminnoissa arvostetaan lapsen ainutkertaisuutta ja tuetaan hänen kokonaisvaltaista kasvuaan ja kehitystä monipuolisen tekemisen ja yhdessäolon avulla. Lapsi saa olla oman ikäisensä ja oma itsensä. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitu lasten kehitysvaihe ja ryhmien erityispiirteet ja -tarpeet. Perheet saavat tukea erilaisissa vertaisryhmissä sekä perhekohtaisten palveluiden ja kohtaamisten kautta. Perinteisen pienryhmätoiminnan nähdään tulevaisuudessa vähentyvän ja yksilökohtainen perheiden tuki tulee lisääntymään. Perheille suunnatut tapahtumat ja perhekerhot ovat suosittuja. Vuonna 2024 seurakunnan kasvatustyö tavoitti keskimäärin 300–350 osallistujaa viikossa.

Työ kouluikäisten ja nuorten parissa on kohtaavaa, etsivää ja läsnä olevaa työtä. Sen tavoitteena on edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä ihmisarvon, oikeudenmukaisuuden ja ympäristövastuun ymmärrystä ja kokemusta. Kouluikäisten leiritoiminta, rippikoulut ja isostoiminta ovat seurakunnan vetonauloja, joihin kiinnitetään erityistä huomiota. Tämän lisäksi yhteistyö kouluissa ja nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa erilaisissa verkostoissa on tärkeää. Rippikoulun käy vuosittain n 80 % 15-vuotiaiden ikäryhmästä ja isoskoulutus tavoittaa heistä vielä reilut 20 % rippikoulun

warkaus
ihan omanlainen

jälkeisenä vuonna. Yksilökohtainen tuki ja mahdollisuus keskusteluun toteutuvat esimerkiksi Walkers, Walk in Talk- ja Walk in Terapia -palveluissa, joita seurakunta koordinoi ja toteuttaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Viikkotoiminnot ja tapahtumat lapsille ja nuorille ovat pääsääntöisesti maksuttomia, jotta toiminnot olisivat yhdenvertaisesti saavutettavissa kaikille. Seurakunta ei myöskään edellytä jäsenyyttä toimintoihin osallistujalta. Vaikka leiritoiminta ja retket ovat maksullista, on maksuvapautuksen saaminen mahdollista taloudellisen tilanteen selvittämisen kautta.

Varkauden helluntaiseurakunta

Varkauden Helluntaiseurakunta tekee yhteistyötä muun muassa Varkauden kaupungin nuorisotoimen ja ev.lut. seurakunnan ja Vapaaseurakunnan kanssa. Yhteistyön tuloksena on toteutettu esimerkiksi yhteisiä tapahtumia ja lasten kesäleiriä, jota kaupunki on tukenut avustuksella. Työ vahvistuu entisestään, kun uusi nuorisotyöntekijä on aloittanut työnsä nuorten parissa.
Varkauden Helluntaiseurakunta tekee yhteistyötä myös koulujen ja oppilaitosten kanssa. Se tarjoaa lapsille ja nuorille ikätasoisesti erilaisia teematunteja tunnetaidoista ja kiusaamisen ehkäisystä, Globaalikasvatuksesta, itsetunnon vahvistamisesta. Lisäksi on ollut huume- ja päihdeluentoja.

Varkauden UNICEF -vapaaehtoiset

UNICEF on ollut rakentamassa yhdessä kuntien kanssa lapsiystävällistä Suomea. Kunnat voivat hakea mukaan UNICEFin maksuttomaan Lapsiystävällinen kunta -malliin. Se auttaa kuntia edistämään erityisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksia. Malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Toiveena olisi Saada myös Varkauteen Lapsiystävällinen kunta status.

Yhdistyksen paikallistoiminta perustuu vapaaehtoisten tekemään työhön, jonka turvin on osallistutaan erilaisiin valtakunnallisiin kampanjoihin ja paikallisiin tapahtumiin sekä tehdään myyntiin tuotteita.

Varkauden seudun Nepsyt ry

Varkauden seudun Nepsyt (neuropsykiatriset häiriöt) tarjoavat muun muassa vertaistapaamisia nepsy-vanhemmille. Lisäksi yhdistys on ollut toteuttamassa ja suunnittelemassa nepsy-nurkkaa Varkauden pääkirjastolle yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi yhdistys on käynyt esittelemässä toimintaa koulujen vanhempain illoissa, Varkauden Perheentalolla ja Joroisten Kohtaamispaikka Kuperkeikassa.

warkaus
ihan omanlainen

2.4. OSALLISUUS

Osallisuus on kokemus kuulumisesta johonkin ryhmään tai kokemus siitä, että pääsee vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin. Tavoite on kirjattu esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen sekä toisen asteen oppilaitosten ja lasten- ja nuorten parissa työtä tekevien järjestöjen osalta Varkauden laajaan hyvinvointikertomukseen.

Kuntien lakisääteisiä vaikuttamistoimielimiä ovat nuorisovaltuustot tai vastaavat. Nämä vaikuttamistoimielimet ovat yksi keino vahvistaa/varmistaa kuntalaisten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia kunnan toiminnassa. Lisäksi Varkaudessa toimii Lasten parlamentti Warpaset, jonne oppilaskunnat valitsevat edustajat.

Nuorisovaltuusto Wanuva *	Lasten parlamentti Warpaset **	Oppilaskunnat
Lakisääteinen ja kaupunginhallituksen alainen		Oppilaskunnat ovat oppilaiden virallinen lakiin ja opetussuunnitelmaan perustuva vaikuttamisväylä.
Jäsenet 13-22-vuotiaita varkautelaisia nuoria	Jäsenet 5-12 -vuotiaita oppilaskuntien valitsemia alakoulujen oppilaita.	
Nuoria koskevien asioiden asiantuntija- ja yhteistyöelin, joka varmistaa lasten- ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisen. Uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton.	Lasten edustuksellinen osallistumis- ja vaikuttamiskanava. Sen tavoitteena on tuoda esille lasten ajatukset ja toiveet oman elinympäristönsä kehittämiseksi.	

***Wanuva** kokoontuu kuukausittain. Wanuvan edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus Hyvinvoinnin edistämisen ja Kasvun ja oppimisen lautakunnassa sekä kaupunginvaltuuston kokouksissa. Wanuvalaiset ovat olleet kokouksissa mukana mahdollisuuksiensa mukaan. Nuorisovaltuusto on järjestänyt toimintaa nuorilta nuorille – periaatteella. Koronaepidemian jälkeen virkistyneen toiminnan merkittävin ponnistus on ollut Wauh Fest musiikkitapahtuma syksyllä 2023, joka tavoitti n. 200 nuorta. Nuorisovaltuusto on järjestänyt myös muita pienimuotoisempia tapahtumia

warkaus
ihan omanlainen

nuorisotilalla ja ollut mukana Nuorten Talon yhteisissä tapahtumissa. Osallistuva budjetoinnin kautta nuoret ovat päässeet vaikuttamaan, mihin rahaa on käytetty.

Wanuvan kokous 11.2.2025 / nuorten ajatuksia turvalliseen ympäristöön, hyvinvoinnin lisäämiseen nuorten yhteisöissä, mielen hyvinvointiin ja yksinäisyyteen sekä sosiaalisen median käyttöön

Nuorille toivotaan omaa ajanviettopaikkaa joko ulkona tai sisälle, jossa ei ole jatkuvaa valvontaa

Kynnys puuttua kiusaamiseen on noussut

Kaveria ei jätetä, vaan kannustetaan

Opiskeluhuollon palveluita kaivataan, koska koulun arjessa muun muassa kokeet ja valmistautuminen uuteen ahdistaa.

Puhelimen käyttö voitaisiin kieltää oppitunneilla. Nuoret ovat myös huolissaan omasta puhelimen käytöstä.

Lasten parlamentilla on oma määrärahansa nuorisopalvelujen budjetissa ja kokoukset kaksi kertaa vuodessa. Alakoulut ovat käyttäneet määrärahaa oppilaiden päätöksen mukaan mm. harrastus- ja liikuntavälinehankintoihin välitunneille.

warkaus
ihan omanlainen

PÄIHDETILANNAKYSELY 2025, ALLE 18 – VUOTIAAT, VARKAUS (N 514)

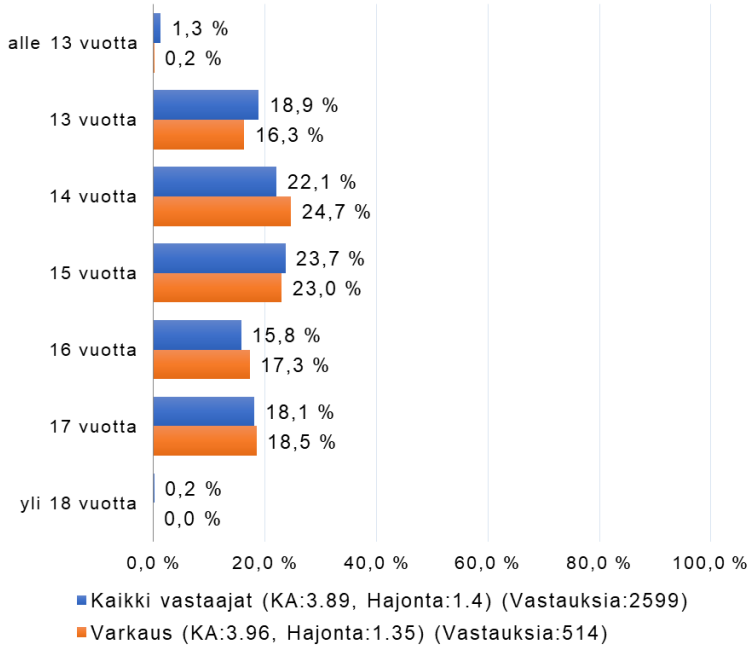

Alaikäisten vastauksissa nousee eniten esille sähkötupakka

Alaikäisisten mielestä varkaudessa käytetään liikaa tupakkaa ja sähkösavukkeita

Alaikäiset ovat nähneet alaikäisillä eniten tupakan (58,1 %), sähkösavukkeiden (65,8 %) ja nikotiinipussien (52,2 %) käyttöä

warkaus
ihan omanlainen

Välittämisen (perheet / yli 18 v. kaverit ja some) kautta alaikäiset saavat eniten alkoholia (23,8 %) ja sähkösavukkeita (25,9 %)

Kaupasta ja kioskeista ym. hankkiminen on vähentynyt

Nuorista 9,7 % on pelännyt julkisella paikalla kohtaamaansa päihtynyttä henkilöä ja 5, 6 % kokee, että päihtynyt henkilö on häirinnyt tai ahdistellut

10 % nuorista on huolissaan läheistensä alkoholin käytöstä ja 11 % nikotiini- ja tupakkatuotteiden käytöstä

49 % nuorista kertoo, että heiltä on joku kodin ulkopuolinen aikuinen kysynyt, oletko joskus kokeillut tai käyttänyt päihteitä

41.4 % nuorista sanoo, että vanhempi / huoltaja on kysynyt heiltä; oletko joskus kokeillut tai käyttänyt päihteitä

Mistä nuoret kokevat saavansa luotettavaa tietoa päihteistä;

- En tiedä (yleisin vastaus)
- Netti
- Koulu
- Terveydenhoitaja
- Vanhemmat

Tiedätkö, mistä ikäisesi saa apua itselleen, jos on huoli omasta päihteiden käytöstä

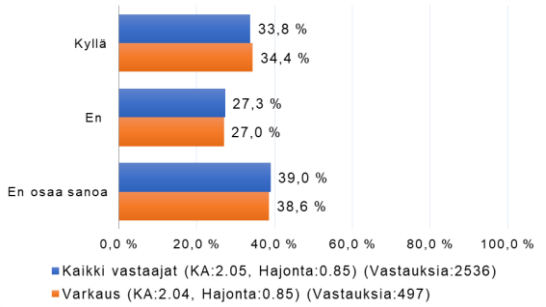

warkaus
ihan omanlainen

Yleisimmät vastaukset, mistä nuori saa apua: En tiedä, terveydenhoitaja, netti, koulu.

Mitä asuinpaikallasi kannattaisi tehdä, että lapset ja nuoret eivät kokeilisi tai alkaisi käyttää päihteistä. Mitä pitäisi tehdä tai mikä auttaisi?

- ”En tiedä” (yleisin vastaus)
- Päihdekasvatus
- ”käyttöä pitäisi vähentää myös täysi-ikäisten keskuudessa, jolloin nuorille ei tyrkytettäisi käyttöä”
- Tosipohjaisten dokumenttien ja kuvien esittäminen
- Valvonta ja rangaistukset
- ”Enemmän valvontaa ja rangaistuksia kouluun”
- ”kameroita lisää”
- Mainonnan tylsistyttäminen, pois kauniit ja kivat pakkaukset ja maut
- Muuta
- ”aika mahdotonta, koska päihteiden käyttäminen syntyy yleensä kaveriporukoissa ja muissa ryhmissä”.

OSALLISUUS TOIMIALOILLA JA JÄRJESTÖISSÄ JA MUISSA YHTEISÖISSÄ

Osallisuus varhaiskasvatuksessa

Lasten hyvinvoinnin edistämisessä osallisuus on avainasemassa. Lapset ja perheet voivat olla aktiivisesti mukana toiminnan ja palvelujen suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Näin parannetaan palveluiden laatua, erityisesti vammaisten lasten erityistarpeiden suhteen. Osallisuutta vahvistaa lapsen sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokemus nähdyksi ja kuulluksi tulemisesta. Lapsen osallistumista oman varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti vahvistetaan. Moniammatillisen yhteistyön tekemisen keskiössä on lapsen edun toteutuminen. Varhaiskasvatuksen arviointiin osallistuvat huoltajat, lapsi itse ja varhaiskasvatuksessa työskentelevät henkilöt. Arvioinnin avulla ylläpidetään ja kehitetään varhaiskasvatuksen laatua. Arviointia tehdään myös asiakastyytyväisyyskyselyn Pulssi avulla 3–4 kertaa vuodessa.

warkaus
ihan omanlainen

Lasten osallisuus Varkauden kulttuuripalveluissa

Lasten ja perheiden toiveita, mielipiteitä ja palautteita kerätään ja käsitellään kulttuuri- ja tapahtumapalveluissa ympärivuotisesti. OKM:n järjestämät koululaiskyselyt harrastustoiveista ovat paitsi harrastustoiminnan, myös muun kulttuuritoiminnan suunnittelun pohjana. Lastenkulttuuritapahtumien suunnittelussa kysytään lasten ja perheiden ajatuksia mm. verkkokyselyinä ja muiden tapahtumien yhteydessä. Vekara-Varkauden brändiuudistuksessa 2024–2025 lapset olivat mukana prosessin eri vaiheissa. Vekara-Varkaudella on myös vuosittain vaihtuva kummiluokka, jonka kautta kerätään kohderyhmätietoa festivaalin järjestämisen avuksi. Lasten LukuVarkaus –palkinto on hyvä esimerkki lapsista päätöksentekijöinä. Lapsiraati valitsee vuosittain valtakunnallisen lastenkirjallisuuspalkinnon voittajan.

Osallisuus ev.lut. seurakunnassa

Seurakunnassa osallisuuden edistäminen ja vaikuttamisen kanavat lapsille ja nuorille toteutuvat kyselyiden ja palautelomakkeiden kautta sekä yhteisten keskustelutilaisuuksien myötä, joissa kootaan kehittämisideoita ja tarpeita. Nuorilla on seurakunnassa oma nuorten vaikuttajaryhmä, joka on kirkkolain edellyttämä nuorten osallistamisen kanava. Hallinnon prosesseissa on vakiintunut pykäläkohtainen käytäntö lapsivaikutusten arvioinnista päätöksen teon yhteydessä. Seurakunnassa on nimettynä kaksi lapsiasiahenkilöä turvaamaan lapsivaikutusten arvioinnin toteutumisen ja tarkastelemaan päätöksentekoa lapsen ja nuoren näkökulmasta.

Osallisuus Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalossa

Lapset ja perheet ovat osana Perheentalon toiminnan suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa, ja osallisuuteen panostetaan.

- Kävijöiltä – sekä lapsilta että aikuisilta kerätään toiveita ja palautetta säännöllisesti pitkin vuotta: Perheraati 1–2 kertaa vuodessa, kävijäkysely (lomake), johon vähintään 70 vastausta 1–2 kertaa vuodessa.
- Lapsen äänen kuulemisen muotoja kehitetään Perheentalon toiminnoissa: Lasten kyselyt mm. keskustellen, leikkien, kuvin, piirtäen ja havainnoiden 3–4 kertaa vuodessa.
- Kuukausittaiset kävijöiden "porinapiirit", joista nousseita teemoja viedään toimintaan heti.
- Pyritään käyttämään selkokieltä, tukiviittomia, kuvia ja muita vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä kaikissa toiminnoissa.
- Erityistä tukea tarvitseville suunnattuja toimintoja (esim. ohjatuissa kerhoissa) säännöllisesti vähintään kerran kuukaudessa.
- Tarvikehankinnoissa ja toimintaympäristössä kiinnitetään huomiota erityistä tukea tarvitseviin lapsiin (aistilelut, kuvitetut ohjeet yms.)

warkaus
ihan omanlainen

3. PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Ihan omanlainen Warkaus 2025 -strategian julkilausuma välitä, vaikuta, viihdy on toiminut pohjana laajalle hyvinvointikertomukselle 2021–2025 ja sinne asetetuille painopisteille ja tavoitteille.

Edellinen Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2020–2023 tehtiin poikkihallinnollisella yhteistyöllä ja sosiaali- terveyspalvelut koordinoi suunnitelman tekoa. Suunnitelman painopisteiden laatimiseen pääsivät vaikuttamaan laajasti niin lapset, nuoret kuin kaikki kuntalaiset.

Suunnitelman päätavoitteena oli hakea Unicefin Lapsiystävällisen kunnan statusta. Lapsiystävällinen kunta tavoitteiksi oli asetettu;

- kunta edistää lapsen oikeuksia kunnan päätöksenteossa, hallinnossa ja palveluissa.

warkaus
ihan omanlainen

- YK:n lapsen oikeuksien sopimus ohjaa lapsi- ja nuorisopolitiikkaa. Lasten ja nuorten tietämys omasta arjestaan ja lapsivaikutusten arviointi vaikuttavat kunnan päätöksentekoon. Lapsen oikeus riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista näkyy kunnan talousarviossa.
  - lapset ovat tasa-arvoisia kunnan asukkaita. Lapset suunnittelevat, arvioivat ja kehittävät palveluita. Jokaisella lapsella on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua.
  - lapset ja aikuiset saavat tietoa lapsen oikeuksista. Lapset ja nuoret rohkaistuvat toimimaan kansalaisyhteiskunnassa ja kokevat itsensä lähiyhteisön arvokkaiksi jäseniksi.

Lisäksi lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman painopisteiksi valikoitui;

- Vanhemmuuden tuki
- Terveellisten elämäntapojen tuki
- Mielenterveyden ja päihteettömyyden ennaltaehkäisy
- Lapsiperheiden taloudellisen toimeentulon tukeminen
- Hyvinvointia tukevien ympäristöjen (vapaa-aika, fyysinen ja sosiaalinen ympäristö) ylläpitäminen
- Parempi yhteistyö lapsiperhepalveluissa asiakaslähtöisesti
- Seuranta ja arviointi; lapsiasioiden foorumi kerran vuodessa

3.1. TERVEYDENEDISTÄMISAKTIIVISUUS = TEA - VIISARI

Tea-viisari kuvaa organisaatioiden kykyä integroida hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen organisaation perustoimintaan eri toimialueilla. Tea – viisarin tulokset tuodaan kootusti esille laajassa hyvinvointikertomuksessa.

warkaus
ihan omanlainen

Kaikki sektorit : Varkaus 2024

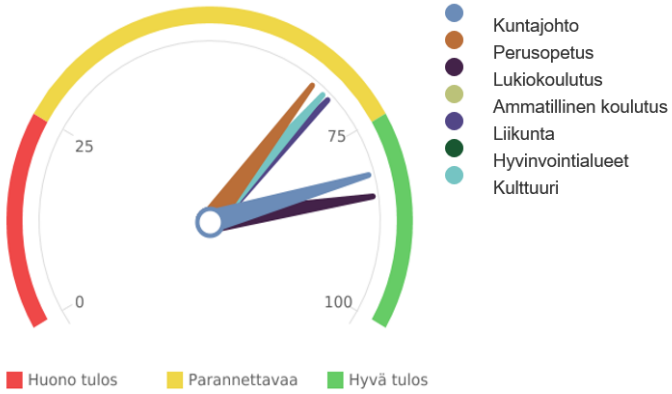

Pisteet	Varkaus	Pohjois-Savon hyvinvointialue	Koko maa
Kaikki sektorit	73	74	70
Kuntajohto	81	87	83
Perusopetus	66	65	64
Lukiokoulutus	84	69	67
Ammatillinen koulutus	..	73	66
Liikunta	69	77	69
Hyvinvointialueet	..	60	59
Kulttuuri	68	73	72

warkaus
ihan omanlainen

3.2. LAAJAAN HYVINVOINTIKERTOMUKSEEN 2021–2025 JA LASTEN- JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAAN 2020–2023 ASETETTUJEN PAINOPISTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Painopiste 1. Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy			
Tavoite; Lasten ja nuorten mielenterveys vahvistuu	Toimenpide	Arviointi	**Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon**
Tunne- ja vuorovaikutustaitoja tuetaan eri keinoin	Mielenterveyttä tukevan arkiympäristön vahvistaminen (Ops:n, Vasu:n ja eops:n mukaa, ProVaka ja ProKoulu)	Koulunuorisotyö ProVakaa on kehitetty (tiimimalli) Mini-CICO ProKoulua tehostettu (mm. CICO ja art-ryhmät) Kulttuurikasvatus Kasvatusohjaajien tunnit	
	Henkilökunnalle koulutusta (Koulut: Inkluusio ja pedagogiikka Vaka: avekki ja toimintaterapeutin ryhmät)	Toimintaterapiaryhmät loppuivat korona-aikaan Ei ole ollut osallistujia mt-ea koulutukseen	

warkaus
ihan omanlainen

	Lasten ja nuorten Nuoren mielenterveyden ensiapu (NMEA). Tiedon jalkauttaminen	Matalankynnyksen tuelle nähdään tarve mm. yläkoulun puolella Lanu -palvelut ja ohjaaminen matalalla kynnyksellä oli hyvä toimintamalli, joka loppui sote uudistuksen myötä ja on näkynyt Nuorten talon puolella. Kevyt ammatillinen tuki olisi tarpeen.	
	Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalon tunne- ja vuorovaikutustaitoryhmät (lapsi&vanhempi-pari) sekä aikuisille suunnatut “Vanhemman tunnesäätelyn” asiantuntijaillat. (OLVI-säätiön avustus 2023–2024)	Kolme lasten & vanhempainryhmää yht. 30 osallistujaa Viisi “Tunnekasvatus” -teemaista asiantuntijailtaa, yht. 56 osallistujaa. Perheentalon ohjaus- ja neuvontapalvelu arjessa asiakastyössä.	
	Varkauden ev.lut. seurakunta: koulukummitoiminta kaikilla kouluilla, Tukioppilaskoulutus yhdessä MLL kanssa, Tutorkoulutus yhdessä Sakkyn kanssa Walk in terapia	Ryhmäkohtaisia työskentelyjä tunne- ja vuorovaikutustaidoista sekä ryhmäytystä. Anonyymi, matalan kynnyksen kertaterapia menetelmä aloittanut Varkaudessa 2024.	
Maakunnallisen yhteistyö vahvistuu		Perhekeskusmallin kehittäminen aloitettu Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa	
Tehostetaan varhaista puuttumista	Lapset puheeksi toimintamallin laajentaminen (Vaka yhteistyössä	Vakassa muutama käynyt	

warkaus
ihan omanlainen

palvelupolkuja ja rakenteita vahvistamalla	perheentalon kanssa v. 2023, Lapsen Kengissä ry työntekijät kouluttavat)	Seurakunnasta kaksi koulutuksessa 2025 Kaksi koulun kasvatusohjaajaa koulutuksessa 2025	
	Opiskelijahuollon kehittäminen	Vuoden vaihteen jälkeen on saatu uusi ohjeistus, joka on vaikuttanut opiskelijahuollon resursseihin	
	Kouluterveydenhuollon saatavuuden turvaaminen	Hoitoketjut eivät toteudu, hoitoon pääsy viivästyy. Psyykkarit eivät jatkossa ole enää kouluilla > nähtiin, että tämä tulee lisäämään nuorten mt – haasteita entisestään. Tämä oli myös nuorten oma kokemus heitä haastatellessa. Kuraattoripalvelun saatavuus on heikentynyt. Kuraattoriresurssia on jaettu perusopetuksen ja toinen asteen kesken. Varsinkin toisella asteella yhtenä haasteena nähdään hyvinvointialueen henkilöstön / esihenkilöiden vaihtuvuus ja kuka henkilö hoitaa, ei ole tiedossa. Terveydenhoitajaresurssi on kohtuullinen ja resursseja kohdennettu kuitenkin vain terveydenhoitoon. Lääkäriresurssi ajoittain kohtuullinen.	
	Vakassa henkilöstörakenne uudistus (sosionomi luomaan verkostoja ja yhteistyötä)	Sosionomeja on palkattu varhaiskasvatukseen hoitajien tilalle vastaamaan lakimuutosta	
	IPC -ohjaus- ja neuvontamenetelmän käyttöönottoa vahvistetaan	Ei tietoa	

warkaus
ihan omanlainen

	Matalan kynnyksen kohtaamispaikkatoiminta tukee mielenterveyttä (Lapsen kengissä ry:n Varkauden Perheentalo)	Vertaistoiminta – Järjestetään ryhmätoimintaa ja vertaistukea lapsille, nuorille ja perheille, joilla ehkäistään mielenterveyteen liittyviä pulmia. Ennaltaehkäisevä työ – Tarjotaan neuvontaa, ohjausta ja koulutuksia, joiden tavoitteena on vahvistaa mielen hyvinvointia ja ehkäistä ongelmia varhaisessa vaiheessa. Yhteistyö ammattilaisten kanssa – Yhdistys tekee tiivistä yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa mielen hyvinvoinnin vahvistamisessa.	
Kokonaisarvio Mt vahvistuu		Paljon eri toimintamalleja on käytössä. Lasten – ja nuorten mt. haasteet ovat edelleen kasvusuunnassa ja opiskeluhuollon palveluja heikennetään. Vaikuttavia toimia tarvitaan.	

Tavoite; Alaikäiset nuoret ovat päihteettömiä	Toimenpide	Arviointi	**Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon**
Kasvatus – ja valistustyötä jatketaan (päihteet, rahapelit ja nettikäyttö)	Päihdeohjelman mukaisen toiminnan vahvistaminen (Päihdeaiheiset vanhempainillat kouluissa ja varhaiskasvatuksessa vasu ja eops keskustelut säännöllisesti)	Yläkoululla on pidetty päihdeaiheisia vanhempainiltoja, vanhempien osallistuminen haaste. Vasu ja eops keskuteluissa päihteet otetaan tarvittaessa puheeksi Varhaiskasvatukseen tavoitteena päihdeaiheiset vanhempainillat muun toiminnan yhteydessä	

warkaus
ihan omanlainen

	PAKKA toiminnan kehittäminen	Varkauden seudun Pakka tarjontaryhmän (Varkaus, Joroinen ja Leppävirta) toiminta on vakiintunut. Pj. Varkaudesta v. 2022–2024 Ostokokeet 2023 ja päihdeilmiökyselyt 2022 ja 2025.	
	Netin haitalliseen käyttöön vaikuttaminen mediakasvatuksen ja ammattilaisten kouluttamisen kautta	Mediataitoviikko osana kulttuurikasvatussuunnitelmaa / 7 lk. Mediakasvatus osana arkea eri toimialoilla	
	Jalkautuvan ja liikkuvan nuorisotyön kehittäminen (mm. koulut, tapahtumat ja Walkers)	Walkers toimii sopimuskausittain Koulujen loppujen jalkautumiset	
	Päihteettömyys vakiinnutetaan kaikkiin nuorten toimintaan/tapahtumiin	Nuorisopalveluiden tapahtumissa puhallutetaan. Päihteettömyys liikuntatapahtumissa ja seuratoiminnassa, jossa on lapsia ja nuoria vaatii vielä lisäkeinoja. Mm. seurojen tukeminen päihteettömään urheiluun esim. nuuskan ja vapen käytön osalta. Päihteettömyyskoulutus seuroille ehdoksi avustushakuun.	
	Päihdepolku (esim Camera obscura) toimintaa jo alaluokilta	Camera Obscura on toteutettu vain 6. luokkalaisille ja lakannut vuoteen 2024. Ei toteutettu nuoremmille, oli kirjattu vuoden 2024 vuosiraporttiin. Päihderastit koulukohtaisesti 5-6lk jatkossa korvaavana aloitettu keväällä 2025.	
	Alaikäikäisten rahapeli ja nettipelaamisen ennaltaehkäisyyn etsitään keinoja	Pakka -toiminnassa ostokokeet v. 2023 Viestintämateriaalia vaka ja koulut	

warkaus
ihan omanlainen

Nuorten huume- ja päihdekokeilujen ja käytön ehkäisyä tukevien mallien vahvistaminen	Nuuska-agentti -malli arviointi Ankkuritoiminta	Nuuska-agentti malli on jäänyt pois viime vuosina mm. vapen ja nikotiinipussien yleistyttyä. Lisännyt myös lieveilmiöitä. Ankkuritoiminta on vakiintunut ja henkilöt ovat tulleet nuorille tutuiksi. (psyk.sh. saatu myös mukaan). Tuloksia on saatu esim. näpistelyn osalta, vaikka se ei vielä näy tuloksissa. Toiveena on lisätunnit monityöhön.	
Palvelupolut	Tuodaan selkeästi esille ja tieto mm. järjestöjenpalveluista helposti löydettäväksi	Hyte – palvelukonseptimallia on kehitetty Pohjois-Savon hyvinvointialueen kautta, mutta mallin jalkauttaminen on vielä kesken.	
Yhteistyön vahvistaminen yhdyspinnalla		Omaperhe käynnistettiin 2024. Organisointiuudistus kesken, joka näkyy myös yhdyspintatyössä.	
Kokonaisarvio päihteettömyys		Lasten ja nuorten huolta herättävä päihteiden käyttö mm. vape ja nikotiinipussit sekä käyttöön liittyvät lieveilmiöt vaativat huomiota yhä nuoremmista alkaen.	

Painopiste 2. Terveellisten elintapojen vahvistaminen	

warkaus
ihan omanlainen

Tavoite; Ruokasuositusten mukainen syöminen lisääntyy	Toimenpide	Arviointi	**Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon**
Ylipainokehityksen pysäyttäminen	Verkkopuntari	Liikuntaohjaajan kutsuntoihin kuntoon mallia oli käytössä ja siitä saatiin hyviä tuloksia. Toimintamalli sellaisenaan loppui, kun sote uudistus tuli. Nyt liikuntaohjaaja on ollut mukana kutsunnoissa ja antanut tarvittaessa elintapaohjausta.	
	Matalan kynnyksen ravitsemusneuvonta ja -ohjaus	Mm. yhteistyökumppaneiden kautta ravitsemuskurssit ja Höntsäryhmissä ruokakasvatusta.	
	Keskusteluyhteys päättäjien suuntaan Ruokakasvatus (Neuvokas perhe, Maistuva koulu) ja yhteistyö ravintohuollon kanssa	Hyvinvointikertomuksien kautta. Kouluruokailua on pyritty kehittämään yhdessä palveluntarjoajien kanssa niin, että ruuasta saataisiin houkuttelevampaa ja yhä useampi oppilas kävisi syömässä koulupäivän aikana. Yläkoululla on ollut muun muassa makuraati, joka on maistellut ruokia, ja jonka perusteella on saatu listalle siellä aiemmin olleita suosikkiruokia. Palveluntuottaja on ollut mukana yläkoulun vanhempainilloissa Koululounasta syö hieman useampi yläkoululainen.	
Tietoisuuden lisääminen, **viestintä**	Kampanjat	Korona -aikaan oli viikon vinkit somessa ja kaupungin sivuilla; joiden päivitys jäi, kun terveellisten elintapojen yhteistyöryhmä loppui	

warkaus
ihan omanlainen

Selvitetään maksuttoman aamupalan järjestäminen kouluikäisille yhteistyössä seurakunnan kanssa	Markkinointiyhteistyö seurakunnan kanssa	Kokeiltiin alkuvuosina, mutta ei ollut tulijoita ruokailuun Toisella asteella tarjotaan aamupuuro Perheentalolla ollut muutamina vuosina ilmainen aamupalakokeilu > ei osallistujia.	
Johtopäätös ruokakasvatus		Ylipaino varsinkin yläkoululaisilla on vähentynyt. Koululounasta syö hieman useampi, mutta aamupalaa yhä harvempi.	
Tavoite; Yhä useampi harrastaa hengästyttävää liikuntaa			**Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon**
Liikuntaneuvonnan ja palveluketjusta tietoisuuden lisääminen	Liikuntakasvatus Vasun ja eopsin mukaan (tukee liikkuvaa nuoruutta ja aikuisuutta)	Toteutuu suunnitelmien mukaan	
Ollaan mukana Harrastamisen Suomen malli-hankkeessa		Kaikilla kouluilla maksutonta harrastustoimintaa tarjoava Mun juttu – Harrastamisen Suomen mallin mukainen harrastustoiminta on vakiintunut.	

warkaus
ihan omanlainen

Käynnistetään Liikkuva Warkaus uudestaan (perheet)	Ei	Ei ole saatu käynnistettyä, korona-aika ja resurssihaasteet. Perheille-hanke käynnistyy 5 / 2025.	
Teknologian hyödyntäminen liikunta- ja arkiaktiivisuuden lisäämiseksi	Virtuaaliset liikuntapalvelut (livestriimit, valmiit valittavat, iWall)	Tarjottu mm. kehonhuoltoa ja barrea kaikille Soisalo-opiston kautta. iWall mukana Vekara-Varkaus tapahtumissa	
Matalan kynnyksen liikuntapaikkojen lisääminen	Liikuntapaikkarakentaminen -> LPS:n päivittäminen Varkauden seurakunta on liikkuva seurakunta	Kämärinkoski Liikennepuisto Vattuvuoren ulkoilualuetta päivitetty (rinteet ja kuntoiluportaat) Seurakunnan toiminnassa liikuntaryhmiä ja -tapahtumia, jotka tavoittavat hyvin. Liikuntasalin käyttömahdollisuus kouluilla, päivähoidolla sekä muilla lasten ja nuorten ryhmillä maksutta.	
Johtopäätökset liikunta		Liikuntaan ja nuorten arkiaktiivisuuden lisäämiseen on panostettu ja se näkyy mm. Move-tuloksissa 8 lk osalta.	
Tavoite; Toiminta- ja työkyky vahvistuu			

warkaus
ihan omanlainen

(nuoret ja nuoret aikuiset)			
Työmatkapyöräilyn ja –kävelyn tukeminen	Kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelma Reitistöjen tuotteistaminen	Varkaudessa on kattava kevyen liikenteen väylien verkosto. Kevyen liikenteen väyliä ja raitteja on yhteensä n. 110 km ja oleellisia yhteysvälipuutteita katuverkostolla ei ole.	
Vertaisohjaajien kouluttaminen erityisryhmien tarpeisiin		Pohjois-Savon liikunta tarjosi koulutusta > ei osallistujia Suomi liikkeelle ja Move – kehittämisavustusta haetaan 2025	
Kulttuurin saavutettavuuden parantaminen	Edistetään kulttuurikaveritoimintaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa Esteettömyyden parantaminen kulttuuripalveluissa (taloudellinen, sosiaalinen ja fyysinen saavutettavuus)	Warkautelaiset ry järjestää kulttuuritreffejä Vapaaoppilaspaikat käytössä taiteen perusopetuksessa Kaikukortti (pilotti menossa) Viestitään harrastusten tukemisesta eri kanavien kautta Tarjotaan maksutonta kulttuuripalvelua Viestitään fyysisen esteettömyyden osalta	
Toiminta- ja työkyvyn ylläpidon tietoisuuden vahvistaminen	Kansalaisten kuntotestaus -> hyvinvointipäivät	Ei pidetty ole.	

warkaus
ihan omanlainen

	Riskiryhmien tunnistamisen tehostaminen	Haasteena koulupudokkaat ja koulupaikkaa jatkuvasti vaihtavat. V. 2024 terveydenhoitajan työpanos jäi pois ohjaamosta > resurssia kaivattaisiin jo yläkoulun puolella ja tuvaa 2. asteella	
	Työttömien liikuntaryhmä uudestaan käyntiin (yhteistyö Soisalo opiston kanssa?)	Kaikki kurssit ovat kaikille avoimia ja hinnoissa huomioidaan taloudellinen tilanne (ei ole tarjottu erillisiä kursseja)	
	Tietopakettien kasaaminen sähköinen/paperi (ravinto/lepo/liikunta)	Ohjattu netistä löytyvän tiedon ääreen. Paperista materiaalia tarjottu tapahtumissa.	
	Työttömien aktivointi ja arjen tuki eri keinoin (ryhmät, Seppähanke jne)	Nuorten työpajatoimija vaihtui, Elävä säätiö aloitti toimintansa 5/2024 Ohjaamon ryhmätoiminnot (myös työttömille nuorille)	
	Nuorten työpolku – hankkeen vakiinnuttaminen	Nuorten työpolku -hanke päättyi 01/2023. Tämän jälkeen nuorten työhönvalmentajan tehtävä vakinaistettiin. Hankkeessa tehtävää työtä esim. Ohjaamon verkostossa sekä oppilaitosten kanssa valmistuvien polutus työelämään -toimintamallia jatkettiin v. 2024 loppuun saakka. Keski-Savon työllisyysalue jatkaa mallin kehittämistä. Työllisyysohjaajien (ent. TE-asiantuntijat) työtä on myös suunniteltu kehitettäväksi työhönvalmennuksellisempaan suuntaan.	
	Ohjaamotoiminnan jatkuvuuden varmistaminen ja toiminnan kehittäminen	Ohjaamon toimintaa on kehitetty useilla hankkeilla, nyt toiminta on vakiintunut	

warkaus
ihan omanlainen

Johtopäätökset toiminta- ja työkyky		Koulupudokkaisen määrä, nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja nuorisotyöttömyys vaativat edelleen lisätoimia	

Painopiste 3. Turvallista ja hyvää arkea tukevan ympäristön vahvistuminen			
Tavoite: Yhksinäisyys vähenee ja yhteisöllisyys lisääntyy	Toimenpiteet	Arviointi	**Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon**
Yksinäisyyden ennaltaehkäisy	Matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen toiminnan kehittäminen (Olohuone, Nuorten Talo, Perheentalo, kirjastot, leikkikentät, seurakunta) Ohjaus ja opastaminen järjestö –ja	Liikkuva nuorisotyö Walkers vastaa hyvin tarpeeseen toimintajaksojen puitteissa. Seurakunta on lisännyt läpi kesän jatkuvaa perhekerho toimintaa 2024, jotta pitkiä katkoja kohtaamispaikoissa ei tulisi. Kävijöitä on ollut runsaasti pikkulapsiperheissä, kouluikäiset osallistuvat kesäaikaan huonommin. Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalon laajat aukioloajat ja vuoden ympäri toiminta: Avoimen kohtaamispaikkatoiminnan lisäksi järjestetään tapahtumia, perhepäiviä ja retkiä, jotka tarjoavat turvallisia ja mukavia sosiaalisia tilanteita sekä lapsille että vanhemmille. Näissä tapahtumissa lapset ja nuoret voivat kohdata muita samanikäisiä ja vahvistaa sosiaalisia taitojaan.	

warkaus
ihan omanlainen

	harrastustoimintaan sekä vertaisryhmiin	Varkauden Perheentalolla perheille ja lapsille tarjotaan henkilökohtaista tukea ja ohjausta, mikä voi auttaa erityisesti niitä, jotka kokevat sosiaalista eristäytymistä. Lapsen Kengissä yhdistyksen koulutetut työntekijät tukevat vanhempia esimerkiksi löytämään lapselle harrastuksia ja sosiaalisia kontakteja. Kaupungin sivuilla on koottu harrastamiselle omat sivu Harrastaminen | Varkaus	
	Vapaaehtoistoiminnan esille nostaminen esim. Vapaaehtoistyö.fi kautta	Hyte-palvelukonsepti kehitetty Lapsen Kengissä ry:n vapaaehtoistoiminta on ammatillisesti ohjattua ja perustuu vapaaehtoisten ja ammattilaisten yhteistyöhön. Vuonna 2024 vapaaehtoisia oli 29, joista monet osallistuivat aktiivisesti kohtaamispaikan toimintaan. Vapaaehtoisten panos oli merkittävä, sillä heidän työpanoksensa lisääntyi 38 % edellisvuoteen verrattuna. Walkers, Zemppari (toiminta ei aina tavoita lapsia, nuoria ja vanhempia > viestintäkeinojen monipuolistaminen) Valikkoverkoston viestintä lisännyt näkyvyyttä	
	Vuorovaikutus ja kaveritaitojen opettelu, osallisuuteen tukeminen (vasu ja eops), ProVaka	Pienryhmätoiminta on vakiintunut varhaiskasvatusyksiköissä. Kuvia käytetään selkeyttämään asioita sekä toimintaa ja niistä hyötyvät kaikki lapset, erityisesti S2 lapset. Käyttöön on hankittu tunne-ja vuorovaikutukseen ja kaveritaitojen harjoitteluun suunniteltuja materiaaleja yksiköihin. (mm. Roihuset, Tunnetaitosarja Fanni materiaali, Molli-kortit, Mieli ry:n materiaalit, Viitottu rakkaus-sivusto jne.)	

warkaus
ihan omanlainen

	Koulunuorisotyön jatkuvuuden turvaaminen ja toiminnan kehittäminen	Koulunuorisotyö lisännyt turvallista aikuisuutta oppilaiden arjessa, on luotu uusia toimintoja yhteisöllisyyden ja turvallisen arkiympäristön tueksi (pääosin Waltterilla)	
	Digitaidoista tehdään uusi kansalaistaito. Eri ikäryhmien digitaitojen tukeminen (e - ystäväpiiri)	Nuorilla on hyvät digitaidot pelaamisessa ja sosiaalisen median käytössä, mutta käytännön asioiden hoito esim. lomakkeiden täyttäminen ja vastaavat tuottavat haasteita.	
Yksinäisyyden tunnistaminen ja varhainen puuttuminen	Yksinäisyystyö – toimintamalli käyttöön	???	
	Zemppari-toiminnan vakiinnuttaminen	Vakiintunut	
	Asiakkaan (erityisesti yksinäinen/syrjäytymisaltis) kulttuuristen oikeuksien huomiointi esim.Kaikukortti, Kulttuuriresepti/ LAKU-lähete (lapset, nuoret), Warkaus-kortti.	Kaikukortti pilotti menossa. Warkaus-kortti on käytössä Laku-lähetteen osalta ei tietoa.	

warkaus
ihan omanlainen

	Vertaistukiryhmät (järjestöjen tai srk:n suljettuja ryhmiä esim. kriisien jälkihoidossa)	Vuosittain järjestetään lasten ja nuorten sururyhmä / -ryhmät läheisen menettäneille. Osallistujia ollut yksittäisiä.	
	Moniammatillinen yhteistyö koulujen, järjestöjen, hvan ym. tahojen kanssa	Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalo tekee yhteistyötä koulujen, päiväkotien ja muiden järjestöjen kanssa, jotta yksinäisyyttä kokevat lapset tunnistettaisiin ajoissa ja heille tarjottaisiin tukea.	
Yhteisöllisyyttä lisätään eri keinoin	Asuinalueiden yhteisöllisyyden vahvistaminen	????	
	Yhteisöllisyyttä lisätään osallistumismahdollisuuksien kautta esim. Vekara-Varkaus	Vekara-Varkaus tapahtumia järjestetään kolme kertaa vuodessa ja ne tavoittavat hyvin osallistujia. Harrastamisen Suomen – malli käytössä (47 % vastaajista saanut uusia kavereita). Nuoret toivovat paikkaa, jossa voi ”hengailla” ilman valvontaa. (Wanuva-kokous, nuorten oma toive)	
	Matalan kynnyksen kohtaamispaikka toiminta edistää yhteisöllisyyttä ja osallisuutta (Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalo)	Vertaisryhmät ja yhteisöllinen toiminta: Varkauden Perheentalo järjestää vertaisryhmiä eri-ikäisille lapsille ja perheille, joissa voi kohdata samankaltaisia kokemuksia jakavia ihmisiä. Esim. perhekahvilat ja avoin kohtaamispaikkatoiminta tarjoavat mahdollisuuden uusien ystävyyssuhteiden syntymiseen.	

warkaus
ihan omanlainen

Johtopäätös yksinäisyys		Yksinäisyys on vähentynyt nuorilla. Toisella asteella yksinäisyyttä koetaan enemmän. Toimia yksinäisyyden eteen on tehty ja tatvitsee tehdä myös jatkossa.	
Tavoite; Arkiympäristö koetaan turvallisena: Somessa tapahtuva kiusaaminen (lapset ja nuoret) -Kukaan ei koe seksuaalista häirintää tai ahdistelua (painopisteenä nuoret tytöt ja pojat)	Toimenpiteet	Arviointi	**Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon**
Ketään ei kiusata	Kouluilla aihetta on käsitelty erilaisissa työpajoissa ja muissa yhteyksissä. Valistusta ja viestintää tehdään kaikilla toimialoilla: Kiusaaminen on rikos Me hengen vahvistaminen eri keinoin	Todettu, somessa tapahtuvaa kiusaamista on vaikea arvioida, koska koulu ei pysty puuttumaan lasten ja nuorten sosiaalisen median käyttöön. Huoltajien tulee olla tietoisia siitä, millä verkkoalustoilla lapsi ja nuori käy, ja keitä hän siellä tapaa. Jos kiusaaminen tai esim. seksuaalinen ahdistelu tapahtuu verkossa tai sosiaalisessa mediassa ja tulee ilmi koulupäivän aikana, siihen puuttuu koulunhenkilökunta, siitä ilmoitetaan huoltajille ja tehdään lain mukaiset ilmoitukset tarvittaessa myös muille viranomaisille. Luokan me-hengen vahvistaminen tärkeää. Tea-viisarissa nuorten osallistuminen ryhmäyttämisen suunniteluun vaatii kehittämistä.	

warkaus
ihan omanlainen

	(ryhmäytyminen, kysely oppilaille keinoista ja kysyttävistä asioista)		
	Tunne – ja vuorovaikutustaitoja vahvistetaan (Varhaiskasvatus: vasu ja eops, Pro Vaka Koulu: esim. Pro koulu)	Pro Vaka ja Pro Koulu mallit ovat käytössä	
	Kiusaamisen ehkäisyn ohjelmien KiVa Koulu kehittäminen (yhteydenoton helpottaminen)	Kiusaamiseen koulussa puututaan, jos siitä tiedetään. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvan kiusaamisen lisääntymiseen on koulun todella vaikea puuttua ja kiusaaminen tapahtuu hyvin paljon kouluajan ulkopuolella, mutta vaikuttaa koulunkäyntiin. Koulujen kasvatusohjaajilla on suuri rooli kiusaamisen vastaisessa toiminnassa, sekä kiusaamistilanteiden selvittelyissä, että ennaltaehkäisyssä. Koulujen KIVA-koulutapauksia seurataan vuosittain.	
	Nuorisotyön ja koulujen yhteistyön vahvistaminen (kouluzsemppari)	Koulunuorisotyö lisännyt turvallista aikuisuutta oppilaiden arjessa, on luotu uusia toimintoja yhteisöllisyyden ja turvallisen arkiympäristön tueksi (pääosin Waltterin koululla)	
	Tiedottaminen auttamiskanavista: puhelin, chat, nettipoliisi	Tavoittaa nuoria, joka on tottunut etsimään somen kautta neuvoja ja apua	

warkaus
ihan omanlainen

	Koulutusta kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen eri ammattiryhmille.	Tukioppilasohjaajat ovat kouluttautuneet kiusaamisen vastaiseen työhön säännöllisesti. Koulutus sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta kiusaamisesta ja seks. ahdistelusta nähdään tarpeellisena esim. barnhaus opetushenkilöstölle.	
	Tunteiden Tuuli työpajat 1–2 lk	Turvalliset tilat käytössä, miten huomioitava. Tästä ohjeistusta. Työpajoja on ollut kouluilla.	
	Perheentalolla vahvistetaan kaveri- ja tunnetaitoja.	Perheentalon ohjatuissa tuokioissa harjoitellaan kaveritaitoja lasten kanssa ja vahvistetaan aikuisten taitoja kaveri- ja tunnetaitokasvatusta.	
Kiusaamiseen puuttuminen ja jälkihoito	Challenge-hanke (loppuu 5/22) ja ojentamisen malli. https://sites.utu.fi/challenge/hankkeesta/	Oli toiminnassa vuoteen 2022	
	Ankkuri työryhmän hyödyntäminen, kun omat toimet eivät riitä	Koulunkeinot ovat ensin käytössä ja tarvittaessa on tarjottu koko luokalle tietoa (kasvatuksellinen näkökulma).	
	Sovittelu (1015/2005, Sovittelulaki).	On ohjattu Ankkurin kautta. Voisiko ohjata suoraan koululta?	

warkaus
ihan omanlainen

Kukaan ei koe ahdistelua tai seksuaalista häirintää (myös netin välityksellä tapahtuva häirintä)	Seksuaalikasvatus, -neuvonta ja –ohjaus mahdollisimman varhain Turvataitokasvatus lapsille ja nuorille Marak työryhmään ohjaaminen SERI akuuttikeskuksesta tiedottaminen (maakunnallinen)	Kuopion setlementti pitänyt kaikille kaupungin 4. luokkalaisille seksuaalikasvatustunnit (grooming). Myös vanhemmille on ollut kysely aiheesta. Oppiaineiden sisällä on koulutusta kaikilla luokka-asteilla. Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimintaa Ei tietoa	xxxxxxx
Tapaturmien ehkäiseminen		Koulussa yhteisesti sovittu käytäntö tai toimintaohje ensiavun järjestämisestä ja hoitoonohjauksesta koulussa vaatii kehittämistä (Tea – viisari peruskoulu)	
Johtopäätös		Seksuaalinen häirintä (tytöt) ja somessa tapahtuva kiusaaminen ovat lisääntyneet. Paljon jo tehdään koulussa asian eteen. Koulutusta ammattilaisille ja lisäksi vaikuttavia toimintamalleja kiusaamiseen puuttumiseen ja ehkäisyyn. Myös vanhempien roolin esiin nostaminen tärkeää. Lähisuhdeväkivallan ehkäisy kaikille ikäryhmille (yhdyspintatyön vahvistaminen)	

warkaus
ihan omanlainen

Tavoite: Liikenneympäristö koetaan turvallisena			**Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon**
Liikenneonnettomuudet vähenevät edelleen		punainen liitu 2. aste ja tappomopo liikennekasvatus yläasteelle Koulujen aloituksen yhteydessä näkyvyyskampanjat Liikennekasvatus koulujen ja vakan tapahtumissa	
Julkinen liikenne toimii		Kyselyiden mukaan toivotaan enemmän paikallisliikenteen vuoroja mm. iltaan ja viikonloppuun (nuoriso ja lapsiperheet mm.) > miten voidaan kehittää	
Kokonaisjohtopäätös liikenneturvallisuus		Liikennekasvatusta tehdään kaupungin liikennetyöryhmän koordinoimana ja tämä näkyy myös onnettomuuksien vähenemisenä. Saavutettavuus julkisen liikenteen osalta on haaste.	

Painopiste 4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) rakenteet, -prosessit ja resurssit vahvistuvat			

warkaus
ihan omanlainen

Tavoite; Rakenteet ja resurssit tukevat hyvinvointia			**Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon**
Rakenteet vahvistuvat	Teemaverkostojen arviointi (hyte, ept, ylipainokehityksen pysäyttäminen työryhmä); poikkihallinnollisuus ja monialaisuus, niiden tehtävät ja resurssit arvioidaan Eri toimialojen ja hyvinvointialueen tekemä hyvinvointi- ja osallisuustyö tehdään näkyväksi (kaikki toimialat sitoutuvat omalta osaltaan mm. hyvinvointikertomustyön tekemiseen)	Paikallinen lähisuhdeväkivalta työryhmä loppui sote uudistuksen jälkeen. Paikallistason näkyvyys ja toiminta nyt ohuetta. Rukkasryhmä väkivallan ehkäisyyn perustettu Pohjois-Savon hyvinvointialueelle, jossa mukana myös Varkauden edustajat Toimialojen sitoutuminen hyvinvointi- ja osallisuustyöhön on vahvistunut	
Resurssit huomioidaan	Resurssit vahvistuvat	Varkauden varhaiskasvatuksessa aloitti 2021 ensimmäiset varhaiskasvatuksen sosionomit. Varhaiskasvatuksen henkilöstörakennetta koskeva muutos tulee voimaan 1.1.2030, jolloin päiväkodin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilökunnasta kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus. Sosionomien tehtävänä on toimia lapsiryhmän kasvattajina. He vahvistavat lasten ja perheiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi he ohjaavat lapsia ja perheitä tarvittavien palveluiden ja tukitoimien piiriin.	

warkaus
ihan omanlainen

	Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon resursseihin panostetaan (lukio ja ammatillinen) Perhekeskustoiminnan kehittäminen osaksi kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpanoa Lasten hyvinvoinnin seuranta* (Vakassa pulssikysely 3 kk:n välein	Toisella asteella yhtenä haasteena nähdään hyvinvointialueen henkilöstön / esihenkilöiden vaihtuvuus ja kuka henkilö hoitaa, ei ole tiedossa. Yhdyspintatyö perhekeskustoiminnan osalta on aloitettu uudestaan Toteutuu	
Kokonaisjohtpäätös		Lasten- ja nuorten palveluprosessi heikkeni sote uudistuksen myötä mm. verkostoyhteistyö > nyt palvelupolkuja ja prosesseja kehitetään yhdyspinnalla yhdessä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa	
Tavoite; Palveluprosessit ovat kuntalaisten hyvinvointia vahvistavia			**Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon**

warkaus
ihan omanlainen

Sitoutuminen strategiatasolla	Eri ohjelmatöiden (esim. turvallisuus-, osallisuustyön-, kulttuuri- ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelmat) viedään osaksi hyvinvointikertomusta ja –suunnitelmaa tai mikäli erillisiä, niin linjassa. Yhdyspintojen tunnistetaan ja tehtävät ja roolit selkiytyvät peruskuntien ja hyvinvointialueiden välillä Hoitoketjujen ja palvelupolkujen selkiytyminen osana muutostyötä (järjestöt mukana erit. ennaltaehkäisyssä) Hytetyöhön sitoutumista vahvistetaan järjestämällä koulutuksia sekä luottamushenkilöille että eri toimialoille ja vahvistetaan osaamisen jakamista toimialojen välillä.	Toteutuu hyvinvointikertomuksessa- ja suunnitelmassa 2025–2029 palvelupolkuja ja prosesseja kehitetään yhdyspinnalla yhdessä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa > Vaatii yhteistyön vahvistamista ja roolien sekä tehtävien selkiyttämistä. Toimialojen välillä osaamisen jakaminen hytetyön osalta on vahvistunut. Luottamushenkilöiden sitouttaminen hytetyöhön on toteutunut vaihtelevasti eri verkostojen ja lautakuntien kautta	
Kokonaisjohtopäätös		Yhdyspintatyötä tulee vahvistaa	
tavoite; Kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa			**Toteuma suhteessa toimenpiteisiin ja indikaattorien osoittamaan tietoon**

warkaus
ihan omanlainen

Osallisuus tuodaan osaksi strategiatyötä, päätöksentekoa ja palveluprosesseja.	Nuorisovaltuusto Wanuvan toiminnan vahvistaminen Seurakunnassa nuorten vaikuttajaryhmä	Wanuvan edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus Hyvinvoinnin edistämisen ja Kasvun ja oppimisen lautakunnassa sekä kaupunginvaltuuston kokouksissa. Nuorten edustaja mukana työhaastatteluissa, kun rekrytään nuorisotyöhön henkilöitä.	
Toteutetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa esi- ja peruskoulutuksessa ja varhaiskasvatuksessa sekä toisen asteen oppilaitoksissa ja lasten- ja nuorten parissa työtä tekevissä järjestöissä	Sitoudutaan kuntana harrastamisen suomen mallin toimintaan Kaikukortti, Kulttuuriresepti/ LAKU-lähete (lapset, nuoret) Osallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa (vasu- ja eops)	Ryhmät ovat toteutuneet joka koululla. Kaikukortti-pilotti käynnissä Ilmiökahvila Olohuoneella / peruskoulun oppilaat ja vanhemmat, (ehyt ry) Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalon työtä ohjaa lasten ja perheiden osallistaminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen (Stean strategian mukaista toimintaa)	
Ennakkovaikutusten arviointia lisätään päätöksenteossa	Kunnassa tehdään lapsivaikutusten arviointia, joka vaikuttaa kunnan päätöksentekoon	Kaupungissa päätöstä EVA.n osalta ei ole tehty. Evaus tehdään osassa toimialoja. Seurakunnassa on käytössä lapsivaikutusten ja ympäristövaikutusten arviointi.	

warkaus
ihan omanlainen

Kokonaisjohtopäätös		Lapsivaikutusten arviointia tulisi tehdä systemaattisesti osana päätöksentekoa	

Lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2020–2023 painopisteiden arviointi niiltä osin, joita ei ole edellä arvioitu.

Suunnitelman päätavoitteena oli hakea Unicefin Lapsiystävällisen kunnan statusta, joka ei toteutunut muun muassa koronan tuomien- ja resurssihaasteiden vuoksi. Lisäksi sote-uudistus vaikutti omalta osaltaan asiaan, kun tavoitetta eteenpäin vieneiden verkostojen toiminta loppui.

Unicefin lapsiystävällinen kunta tavoitteita tullaan edistämään, mutta statuksen hakuprosessi vaatisi erillisen resurssin.

Seuranta ja arvio; Lasten foorumi ei ole toteutunut 2020 – 2025. Tavoitetta tullaan viemään tulevalla kaudella eteenpäin.

4. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET SUUNNITELMAKAUDELLE 2025-2029

Indikaattori- ja muun tiedon pohjalta painopisteiksi vuosille 2025–2029 päätettiin

1. **Unicefin lapsiystävällinen kunta tavoitteita edistetään**

   Kunta edistää lapsen oikeuksia kunnan päätöksenteossa, hallinnossa ja palveluissa.

warkaus
ihan omanlainen

YK:n lapsen oikeuksien sopimus ohjaa lapsi- ja nuorisopolitiikkaa. Lasten ja nuorten tietämys omasta arjestaan ja lapsivaikutusten arviointi vaikuttavat kunnan päätöksentekoon. Lapsen oikeus riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista näkyy kunnan talousarviossa.

Lapset ovat tasa-arvoisia kunnan asukkaita. Lapset suunnittelevat, arvioivat ja kehittävät palveluita. Jokaisella lapsella on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua.

Lapset ja aikuiset saavat tietoa lapsen oikeuksista. Lapset ja nuoret rohkaistuvat toimimaan kansalaisyhteiskunnassa ja kokevat itsensä lähiyhteisön arvokkaiksi jäseniksi.

2. **Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy**

Panostamme toiminnassamme ehkäisevään mielenterveys- ja päihdetyöhön ja lisäämme lasten- ja nuorten, vanhempien ja henkilöstön tietoisuutta ja osaamista ko. asioissa. Kiinnitämme erityistä huomiota lasten ja nuorten päihteiden käytön ennaltaehkäisyyn ja teemme asiassa moniammatillista ja poikkihallinnollista yhteistyötä, koska kaupungissamme on huoli lasten ja nuorten päihteiden käytöstä erityisesti sähkötupakan ja nikotiinipussien sekä päihteisiin liittyvien lieveilmiöiden osalta. Ylläpidämme ja vahvistamme hyviksi todettuja käytäntöjä (esim. Poliisin Ankkuri-ryhmä, KiVa-koulu, Pakka-toimintamalli) ja kehitämme keväällä 2025 aloitettua päihderasti-toimintaa. Osallistumme aktiivisesti Pohjois – Savon hyvinvointialueen kanssa toimintamallien kehittämiseen ja jalkauttamiseen kuntaamme.

3. **Vanhemmuus vahvistuu**

Lapsiperheille suunnatut palvelumme ovat saatavilla nopeasti ja matalalla kynnyksellä. Haluamme kehittää palvelujamme siten, että perheet kokevat tulevansa kuulluiksi. Viemme palveluita sinne, missä perheet arjessaan luonnollisesti liikkuvat ja järjestämme toimivaa palveluohjausta. Kehitämme monikanavaisia menetelmiä ja tapoja perheiden tukemiseen. Tuemme vanhempia kasvatustehtävässään järjestäen yhteistyössä teemailtoja ja tietoiskuja aiheista, joihin jokainen vanhempi lapsensa kanssa törmää. Osallistumme aktiivisesti Pohjois – Savon hyvinvointialueen kanssa toimintamallien kehittämiseen (muun muassa Lapset puheeksi ja Yhdessä aika – malli) ja juurruttamiseen osaksi toimintaa.

4. **Hyteprosessien vahvistuminen yhdyspinnalla lapsiperhepalveluissa asiakaslähtöisesti**

warkaus
ihan omanlainen

Yhdyspinnat tunnistetaan ja tehtävät ja roolit selkiytyvät kunnan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueiden välillä. Palvelupolut selkiytyvät ja muut toimijat kuten 3. sektori otetaan mukaan kehittämistyöhön. Palveluohjauksemme on sujuvaa ja palvelumme helposti saavutettavia. Tiedotamme palveluistamme monikanavaisesti ja siten, että palvelumme on helppo löytää myös silloin, kun elämässä on vaikeaa ja tietoa on hankala etsiä. Kohdennamme resurssimme siten, että asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelut mahdollisimman varhain. Osallistumme aktiivisesti Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa toimintamallien kehittämiseen ja juurruttamiseen osaksi toimintaa.

Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliAvautuu uuteen ikkunaan siirtyy toiselle verkkosivustolle

5. SEURANTA JA ARVIOINTI

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain työryhmässä, johon kutsutaan lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelman työryhmä, jossa on laaja poikkihallinnollinen edustus paitsi kaupungin toimialoilta myös kolmannen sektorin edustajista. Lisäksi seurantaan kuullaan lapsia ja nuoria joko kutsumalla heitä mukaan yhteiseen kokoukseen tai hyödyntämällä Lasten parlamentti Warpaset:n ja Nuorisovaltuusto Wanuvan kokoontumisia. Prosessin aikana kuullaan myös lapsiperheitä.

Vuosittaisesta seurannasta raportoidaan valtuustolle vuosittain erityisesti ohjelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumisen osalta.

Lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty valtuustossa xxxx.2025

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2025 - 2029				
Varkauden EPT/EMT - suunnitelmapohjaa Vastuutaho	**LAAJA KERTOMUS EPT / emt - tilannekuvaus;** • Kuvattu, mitä **toimenpiteitä on tehty 2021–2025**	**Vuosikello 2024; mitä tehty tänä vuonna**	**Painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet 2025–2029** • Isot tavoitteet (HVK) • Alatavoitteet: Mitä käytännössä	**Mittarit**

EPT /emt monialainen työryhmä / kunnan ept - koordinaattori	• Kertomus ept/emt osalta **(hyväksytty valtuustossa osana laajaa hyvinvointikertomusta 28.2.2022)**
	• Monialaisen EPT (emt) työryhmä nimetty, vastaava toimielin päätetty sekä nimetty ept/emt yhdyshenkilö (kh 14.3.2022)
	  ○ EPT työryhmä on kokoontunut ensimmäisen kerran 25.5.2022 > säännölliset tapaamiset
	  ○ EPT – suunnitelmaa tehty yhteistyössä
	• Päihdekysely 2022
	  ○ Oppilashuollon kehittäminen Kouluterveyshuollon saatavuus
	  ○ Kasvatus – ja valistustyön jatkaminen
	  ○ Olemassa olevien toimintojen kehittäminen esim. PAKKA
	• PAKKA toimintaa aktiivisesti yhteistyössä Varkauden seudun PAKKA työryhmän kanssa (pj. Varkaudesta)
	  ○ Ostokokeet 2023
		• Yhteiset tavoitteet eri toimialoilla ja toimijoilla ept työn osalta
		• Varkaus Kaupunki kuuluu kaikille – kampanjakaupunki v. 2024
		• Suunnittelu päihderastien osalta
		• EPT kypsyysaanalyysi
			HVK-Tavoite:
			EPT- toiminta vahvistuu
			• EPT työ näkyvämmäksi sekä toiminnan sisällä että kuntalaisille
			• lisätään ept- viestintää (mm. someviestinnän kautta – yhteistyö nuorisopalvelut)
			• Kuntalaiset osalliseksi EPT:n (emt) toteuttamiseen
			• PAKKA toiminnan kehittäminen mm. koulutusta sekä nuorten ja vanhempien ottaminen mukaan PAKKA toimintaan
			Riippuvuuksien ehkäisy; Alaikäiset ovat päihteettömiä, netin haitallinen käyttö vähenee
			• Päihderastit peruskouluissa 2025
			• Päihdekasvatus
			• välittäminen
			Työikäisten ja ikäihmisten alkoholin käyttö ja riippuvuushaitat vähenee
			• Viestintä
			• Puheeksi otto
			Vanhemmuuden tuki
			• konkreettiset tavoitteet
				• Ostokokeet tehty
				• Pelannut rahapelejä
				• Netin haitallinen käyttö
				• Humalassa vähintään kerran kuukaudessa
				• Kokeillut laittomia huumeita
				• Nuuskaa päivittäin
				• Käyttänyt jotain nikotiinituotetta 4. 5 lk.
				• Käyttää nikotiinituotetta päivittäin
				• Alkoholin myynti asukasta kohti / 100 l
				• Päihdetilannekysely

	○ Kampanjat (Älä välitä alaikäiselle, tipaton tammikuu) ○ Vanhempainilta 2023 Nuortentalolla yhdessä koko ryhmä ja lämmin vanhemmuus hankkeen kanssa			
Varhaiskasvatus	• Vanhemmuus otetaan puheeksi - Vasu keskusteluissa - **Vanhemmuuden vanhempainillat** • **Otetaan puheeksi huoli** huoltajan päihteiden käytöstä ja/tai mielenterveyteen liittyvästä akuutista huolesta. Ohjataan huoltaja tarvittavaan palveluun. • Vasu keskusteluissa puhutaan perheen kokonaistilanteesta, tarvittaessa ohjataan palvelun piiriin. • Yhdessä aika menetelmän toteutus • Sosionomien lisääminen varhaiskasvatukseen • Taulumäen päiväkoti - Pelaamista ja ruutuaikaa käsittelevä vanhempain ilta 03/23, yhteistyössä Neuvolan kanssa • Könönpellon päiväkoti - Vanhemmuuden vahvistaminen, ilta huoltajille 04/23 yhteistyössä perhetyöntekijöiden ja neuvolan kanssa • Päiviönsaaren päiväkoti - Ilta ukrainalaisille huoltajille 10/23, aiheena suomalainen varhaiskasvatus, MHAW (Mental Health Art Week) tapahtumassa	**Cico –hanke 2023–2025 (vahvistetaan lapsen toivottua käyttäytymistä yksilöllisesti ja positiivisesti kannustaen)** - **Cico koulutus varhaiskasvatuksen opettajille 08/24** **Pohjois-Savon hyvinvointialueelta perhekeskuksen projektipäällikkö käynyt varhaiskasvatusyksiköissä kertomassa palveluista ja opastanut palveluohjauksessa**	**Vanhemmuus vahvistuu** -Varhaiskasvatuksessa havainnoidaan ja otetaan herkästi puheeksi esille nousevia perhettä kuormittavia asioita - Vanhemmuus otetaan puheeksi vasukeskusteluissa - Sosionomi ryhmässä tukee perheen hyvinvointi, tukee vanhemmuutta, ohjaa palvelujen piiriin tarvittaessa - Järjestetään perheiltoja, joissa matalalla kynnyksellä voidaan tiedottaa asioista sekä tarjota perheille ohjattua tekemistä yhdessä lasten kanssa - Yhteistyötahojen ja järjestöjen toiminnasta ja avuista tiedottaminen (mm. seurakunta, järjestöt, Perheentalo) **Lasten ja nuorten mielenterveys paranee** -Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan tunne- ja kaveritaitoja sekä tuetaan itsesäätelytaitojen kehitystä -Pro-Vaka, positiivinen ryhmässä oppiminen varhaiskasvatuksessa tukee lasten hyvinvointia	

	mukana tuottamalla omissa työpajoissa hyvän mielen piirustuksia kyltteihin v.2023 ja v.2024, perheillat ja kevättempaukset yhteistyössä vanhempaintoimikunnan ja henkilöstön kanssa, tapahtumissa ollut mukana myös eri järjestöjä ja seuroja		-CICO toiminta arjessa, CICO-työskentelyllä pyritään ennaltaehkäisemään ongelmakäyttäytymisen muuttuminen vakavammaksi tai pysyvämmäksi toimintatavaksi - Huomioidaan lapsen yksilölliset tuen tarpeet ja järjestetään tukea sovitusti esim. yksikölliset rauhoittumismenetelmät ja –tilat - Vasukeskusteluissa puhutaan perheen kokonaistilanteesta ja tarvittaessa ohjataan tukitoimen/ palvelun piiriin	
Koulut	• Koulussa on päihdesuunnitelma • IPC koulutuksen ovat käyneet kuraattorit • Harrastustoiminta – Harrastamisen Suomen malli käytössä muun koulukerhotoiminnan lisänä • Nuuska-agentti toiminta käytössä • Hyvinvoiva koulu alkoi 2022 (6lk.– eri teemojen mukaan (2022 päihteet, yläkouluun siirtyminen), kasvatuksellinen toimintamalli • NFG (tunne- ja vuorovaikutuskasvatusta) aloitettiin uudestaan koronan jälkeen (nuorisopalvelut vastaa toiminnasta) • Järjestöyhteistyö (Ehyt, Mad, NFG, sos lapsikylä) • Oppilaiden ja vanhempien osallistaminen haastavaa · Kodin ja koulun yhteistyön toteutuminen haastavaa	• Lapset puheeksi – menetelmä? • Päihdekasvatus vahvemmin hyvinvoiva koulu malliin sisälle • Cool Kids malli- tulossa 2023? • Pro koulun sisällä / erityinen tuki; AART – sos. taidot malli (haasteelliseen käyttäytymiseen puuttuva malli valmius on käynnistää ryhmä) • Hyvinvoivakoulu teemat? **23–24** **Päihderastit** • suunnittelu alkaa 2024 loppuvuodesta	**Vanhemmuus vahvistuu** **Lapset ovat päihteettömiä ja nuorison päihteiden käyttö vähenee** • Päihteisiin ja mielenterveyteen liittyvien kysymysten käsittely vanhempainilloissa **Lasten ja nuorten mielenterveys paranee** • Otetaanko puheeksi oppilaan kanssa huoli päihteiden käytöstä ja/tai mielenterveyteen liittyvästä huolesta? (huom. myös mahdollinen huoli vanhemman päihde/ mielenterveysasiasta) • Kysytään vanhempien päihteidenkäyttö ja jaksaminen ja näiden vaikutuksesta perheen arkeen aina huoltajan kanssa	

			keskustelussa (laajoissa terveystarkastuksissa/ilman oppilasta)? • Päihdekasvatuksen ja mielenterveystaitojen sisältyminen opetukseen/ tietoa kunnan palveluista? • Päihdekasvatuksen ja mielenterveystaitojen sisällyttäminen kouluyhteisön toimintaan? • Onko sovittu, miten akuuttiin päihteidenkäyttöön puututaan ja miten käyttötapaukset kirjataan? • Järjestöyhteistyö tekeminen?	
Ammatillinen oppilaitos ja lukio	• Järjestetty eri aihekokonaisuus- ja kampuspäiviä. Hyvinvointi, päihteet, syrjäytymisen ehkäisy ja terveyskasvatus. • Onko sovittu miten akuuttiin päihteidenkäyttöön puututaan ja miten käyttötapaukset kirjataan? • Tukioppilaat; toiminta esim. oppilaiden järjestämä hyvinvointipäivä?	• Lukion osalta tavoitteena perustaa myös ns. ”jännittäjä-ryhmä” jonka tavoitteena on rohkaista nuoria esiintymään koulun tavoitteiden puitteissa. Onko toteutunut? •	**Nuorten päihteiden käyttö ja riippuvuudet….** **Vanhemmuus** **Syrjäytyminen**	
Liikunta ja vapaa- aika **Kulttuuri**	• Kaupungin kuntosalit ja uimahalli ja liikuntapaikat ovat päihteettömiä • Elintapaneuvonta (1 htv). Päihde ja mielenterveys aiheet otetaan puheeksi yksilö ja yhteisötasolla? • Harrastamisen Suomen malli on käytössä • Viikon vinkki / tartu arkeen someviestintä (liikunnan, luonnon ja kulttuurin hyödyntäminen	*Perheille –hanke starttaa toukokuussa 2025 (Pohjois-Savon liikunta ry) *Liikuntaneuvonnan palveluketjun vahvistaminen ja **vastinparin kartoittaminen aloitettu**	*Tavoitteena lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. * Tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. *Liikuntaneuvonta näkyvämmäksi *Asiakkaat ovat päihteettömiä (kampanjat+jaettavat materiaalit+julisteet)	• Asiakaskontaktit • Esitietokaavake • Seuranta/tilastointi

	mielenterveyden vahvistajana?) (loppui 2023) • Ilmiökahvila 2022: Ehkäisevän päihdetyön tukeminen urheiluseuroissa (EHYT)	* *	*Aktivoida ja motivoida urheiluseurat ehkäisevään päihdetyöhön • Sopimukset avustuksissa? Esim. urheilussa reilun pelin ihanteet Aikuiset ja lapset/nuoret ovat laatineet kirjalliset pelisäännöt • Aikuisen esimerkki *Tukea ehkäisevää päihdetyötä urheiluseuroissa • kirjalliset toimintakäytännöt vapaa-ajan ympäristöjen päihdehaittojen ehkäisyyn: esim. voi sopia alkoholin tarjoilusta ja tupakkatuotteiden käytöstä omissa tiloissa ja tilaisuuksissa? (Huomioidaan tilaisuudet ja ympäristöt, missä lapsia ja nuoria Huom. Nuuskan vastustamisen toimet)	
Nuorisotoimi	• Kaikki toiminta päihteetöntä ja savutonta, koskee myös täysi-ikäisiä osallistujia. Toimintoja järjestettäessä pyritty huomioimaan, että niihin voi osallistua matalalla kynnyksellä. • Nuorisotila avoinna kolme kertaa viikossa 13-17vuotiaille nuorille lisäksi nuorten aikuistenillat (18-29v nuorille) kerran viikossa. 5-6 luokkalaisten Olkkari toimintaa kerran viikossa, nyt meneillään kolmas vuosi, järjestetään yhdessä evl seurakunnan kanssa. • Jalkautumiset koulujen päätös viikonlopuille toteutuneet vuosittain. • Uusien7-luokkalaisten ryhmäytykset vuosittain Nuorten Talolla	Nuorten aikuisten illoissa kv-nuoret löytäneet toiminnan kivasti. Tupakoivien nuorten osuus tilan kävijöistä on pienentynyt huomattavasti, eikä vapen käyttöön ole tarvinnut puuttua. Kolmas etsivä nuorisotyöntekijä palkattu. Walkkers-jaksot toteutuneet. Zemppari-toiminta aktiivista, enimmillään toimi 10 tukiparia.	5-6 luokkalaisten Olkkari toiminta jatkuu. Nuorisotilatyötä kolme kertaa viikossa 13-17- vuotiaille. Nuorten aikuisten illat jatkuva kerran viikossa. Jalkautumiset koulujen päätös viikonlopulla ja tapahtumissa. Ohjaamo-toiminta siirtyi vuoden 2025 alusta nuorisopalveluille. Zemppari-toiminta jatkuu. Walkkersin vetovastuu siirtyi evl. seurakunnalle, toiminta jatkuu yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa.	Toiminnan tunnusluvut Ohjaamo Etsivä nuorisotyö

	yhteistyössä evl. seurakunnan ja Ankkuri-tiimin kanssa. • Koulunuorisotyöntekijä Waltterin yläkoululla. • Walkkers toimintaa kahdesta kolmeen toiminta jaksoa vuosittain, mukana illoissa myös koulutetut vapaaehtoiset. • Zemppari-toimintaa (tukihenkilötointa) 12- 29 vuotiaille nuorille, toimijoina koulutetut vapaaehtoiset aikuiset.			
P-S hva	Sote palvelut siirtyivät Pohjois-Savon hyvinvointialueelle v. 2023. Toimintojen käynnistyminen on ottanut aikaa, ja palveluiden kehittäminen tasalaatuiseksi koko hva:ta koskien on käynnissä.	Nuorten päihdetyöntekijät ovat jalkautuneet kouluille. Osallistuminen vanhempain iltoihin, sekä yhteisiin nuorille järjestettyihin tapahtumiin, Walkers toiminnassa mukana. Tiivis mukana olo Ohjaamolla. Camera Obscura tapahtumaan osallistuminen vuosittain.	• Puheeksiotto systemaattisesti perusterveydenhuollossa Mini-interventio pth:lla • Mt- ja päihdepalvelurakenteen muutoksesta ei ole vielä tullut. Sen tultua kehittämistyö pääsee käynnistymään. • Painopisteenä päihdepalveluissa on nuoret, työikäiset, raskaana olevat	Aikuisista käyttää alkoholia yli riskirajan Pohjois-Savossa 29%; myös muiden päihteiden käyttö ja ongelmallinen rahapelaaminen (Sotkanet) Pompidou huumetietokeruu THL kyselyt
Työikäiset ja läkkäät	• **Työttömien terveystarkastukset toteutuvat** • Varkauden kaupungin päihdeohjelma on päivitetty v. 2021. o Päihteettömyyttä ja mielenterveyttä edistetään työyhteisössä? (työterveyshuolto, esimiestyö, työyhteisö itse) • Savuton työpaikka (savuton työpaikka kriteerit täyttyminen/ kriteerien toteuttaminen)? • Ikäihmisten palveluverkosto aloitti 2022; monialainen työryhmä;	• Hyte – ryhmässä väkivalta ollut teemana 11 / 24 kokouksessa o Väkivaltaan liittyvien rikosten määrä ollut laskussa vuosia o	**Aikuisten päihteidenkäyttö vähenee ja mielenterveys paranee** **Itsemurhat vähenevät** **Lähisuhdeväkivaltatyöryhmän jatko?** Savuton työpaikka (Varkaus) Tupakkapaikat, ohjeet ym.	• Toimeentulotukea saavat lapsiperheet; toimeentulotukea saavat yksinhuoltajaperheet • Vanhemmuuden tuki; vanhemmat kokeneet saavansa tukea • Koulutuksen ulkopuolella n.% • Työttömien terveystarkastukset • Kokemuksellinen hyte-kysely • Päihdeilmiökysely • Varkauden hyte-kysely

	keskiössä mm. Ikäihmisten yksinäisyys • Mieliteko – ohjelma mukana MHAW;			
Ympäristö/ Tekninen toimi	• Tupakkapaikat? • Ympäristön esteettisyys?	• Turvallisuussuunnitelma	• Tupakkapaikat tarkistettava • Teknisellä suunnittelulla päihteettömyyteen vaikuttaminen	
Järjestötoimi (Savonkoti, Mielitupa)	• Järjestöjen aktiivinen viestintä ja tapahtumat (Tipaton tammikuu, ept- viikko, maailman tupakaton päivä, Hakematta paras – kampanja, Anna lapselle raitis joulu, Lahjoita lämpöä kampanja ja asunnottomien yö, mielenterveysviikko/mielenterveyttä viikkoon, vertaistuki)??? • Koulutuksia kuntalaisille; Ensihuoli (kuinka ottaa päihteisiin liittyvä huoli puheeksi) ja ammattilaisille Päihdetyön osaajakoulutukset (EHYT) • **Tilannemuutos Savonkoti** • **Mielitupa;** • **Laaja yhteistyöverkosto** Aktiivinen yhteistyö eri toimijoiden kanssa Varkauden seudulla. • **Matalan kynnyksen toiminta Mielituvalla “avoimet ovet” aukioloaikoina 6 pvä/viikko** (tuetaan raittiutta ja hyvää mielenterveyttä tarjoamalla sisältöä päivään) • **Saattaen toiminta** – Ohjataan asiakas yhdessä toimijoiden kanssa suunnitellusti Mielituvan toimintaan (tukimuoto).	**Mielitupa** Tavoitteena aikuisten Mt-kuntoutujien ja ennaltaehkäisevästi yksinäisten hyvinvoinnin lisääminen. Tavoittaa kohderyhmäläiset. Yhteistyö-synergiaetu. • Mielituvan yhteistyössä **asiantuntijavierailut** lähes viikoittain (jalkautuminen Mielituvalle). Tietoa ja hyvinvointia tukemaan. • **Henkilökohtainen asiakastyö** Ohjaajat Mielituvalta • **Ylijäämä ruuan jakaminen** (yhteistyö ViaDia) • **Korva-akupunktioryhmä** viikoittain Mielituvalla: Apua mielialaan ja riippuvuuteen. • **Muut tukiryhmät:** terveyttä ja hyvinvointia edistämään: Liikunta, ravitsemus, pelit, keskustelu • **Kaikukortti**- Kulttuuria ja liikuntaa tukemaan vähävaraisille. (Pilotti)Yhteistyössä Hyvinvointialue. • **Mielenterveysviikko**	Toiminnan päätavoitteena on kuntoutujien terveyden, sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistaminen sekä kuntoutujien elämänlaadun parantaminen vertaistuen avulla. Toiminnalla tarjotaan tukimuotoja yksinäisyyden, ahdistuksen, arkisten ongelmien tai elämänkriisin kohdatessa. Tavoitteena on kuntoutujien vuorovaikutustaitojen ja sosiaalisen verkoston vahvistuminen, sekä edunvalvonta. Tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta, lisätä yhdenvertaisuutta ja ehkäistä yksinäisyyttä. Toiminta kohdistuu varkautelaisille ja lähikuntien, eläkkeellä, kuntoutustuella, sairauslomalla tai työttömänä oleviin aikuisiin mielenterveyskuntoutujiin ja heidän omaisiinsa. Ennaltaehkäisevänä työnä myös yksinäiset ja syrjäytymisvaarassa olevat. Pitkäaikaistyöttömille toimintakyvyn nostaminen ja vuorokausirytmin säilyttäminen on tärkeää. Kohderyhmänä ovat aikuiset, jotka tarvitsevat arkeensa tukea ja sisältöä elämään.	**Mittarit:** • Asiakaspalautekyselyt (3), Mielituvan toiminnan arviointi –mittari (toiminnan sisältö, tuki, viestintä) • Mielituvan käyntien vaikutukset elämän eri osa-alueille, jatkopolut, osallisuus, yksinäisyyden väheneminen, verkosto ja yhteistyökumppanit • Indikaattorit: Asiakasmäärä, kohtaaminen, ryhmiin tai toimintoihin osallistujat, vapaaehtoistoimijat, Mielituvan eri toiminnat, kotisivujen kävijät, instagram ja facebook ryhmä osallistujat, tiedon kulku • Vastaajien taustatiedot: ikä, sukupuoli, toimeentulo • Vähävaraisten tukeminen - vaikutukset

	• **Yksilöohjaus ja ryhmäohjaus** Keskustelut henkilökohtaisesti. Mt-ongelmat, riippuvuus, elämäntilanteen kartoitus. Puheeksiotto ja mahdollinen apu eteenpäin. (Moti-tiimi, MiePa-toimijaverkosto, sote-toimijat) **Korva-akupunktioryhmä** (yhteistyössä päihdeklinikan kanssa Mielituvalla toteutuva viikoittainen ryhmä) • **Pelihaitat: yhteistyöverkosto MiePa -verkosto** (yhteistyö päihdeklinikka, kirkkopalvelut, seurakunta) **MiePa- verkosto – Tuki mt-kuntoutujille** (riippuvuustyö, mielenterveystyö) • **Asiantuntijavierailut: yhteistyöverkosto-**Tiedotus mm. Mt-ongelmat, päihdeongelmat jne. o Kokemusasiantuntijuus ja vertaistoiminta	• **Kynttilätapahtuma** (Itsemurhan tehneiden muistolle) • **Virkeyttä väkeen hanke** Yhteistyössä MTKL ja mt-yhdistykset Pohjois-Savon alueelta. Kannustetaan eri tavoin • **Etsivän vanhustyön verkosto** (pilotointi Hyvinvointialue) • **Retket ja tapahtumat** • **Asiakkaan ohjaus** (yhteistyössä moniammatillisen tiimin kanssa)	Tuetaan ja kannustetaan hyvään elämänlaatuun. • Mahdollistetaan matalan kynnyksen toiminta arkisin 6 päivänä viikossa: Vertaistuen mahdollistaminen, tuoda sisältöä elämään, päihteetön vaihtoehto, yhteisö • Käytännön ohjaus ja arjen tuki (yksilö- ryhmäohjaus) • Verkostotyö ja yhteistyö, saattaen ohjausta (synergia) • Ilmaiset tai lähes ilmaiset toimintamahdollisuudet • Saattaen toiminta, ohjaus tuen piiriin (molemmin puolin toimiva) • Asiantuntijavierailut • Vapaaehtoistoiminta • Terveyteen ja virkistykseen painottuvat ryhmätoiminnat • Liikuntaan tuki	
Srk ja kirkkopalvelut	• Seurakunnan toiminta. Keskustelut henkilökohtaisessa asiakastyössä, • Kirkkopalveluiden toiminta o Aktiivinen yhteistyö kunnan eri toimialojen kanssa **Kirkkopalvelut** • Pokery- pelihaittoja työssään kohtaavien yhteistyöverkosto (päihdeklinikka, Kirkkopalvelut, Mielitupa, Nuorten paja, Etsivä nuorisotyö, srk:n diakoniatyö) • Kirkkopalvelujen riippuvuustyön kehittämisyksikön järjestämä Ammattilaisten aamiainen teemalla	• Camera obscura 6 lk. asennekasvatus jatkuu (ev.lut. srk, nuoriso, koulut ja päihdepkl) • Ev.lut. srk jalkautuu Savonkodille 1 krt/kk • Henkilökohtainen asiakastyö (ev.lut.srk) • Sururyhmä 2 krt/v (ev.lut.srk) • Lasten ja/tai nuorten sururyhmät toukokuu (ev.lut.srk ja hva)	• Camera obscura 6 lk. asennekasvatus jatkuu (ev.lut.srk, nuoriso, koulut ja päihdepkl) • Sururyhmä 2 krt/v (ev.lut.srk) • Lasten ja/tai nuorten sururyhmät toukokuu (ev.lut.srk ja hva) • Aikuisen lapsen menettäneiden sururyhmä kevät 2025 (ev.lut srk) • Ev.lut. srk jalkautuu Savonkodille 1 krt/kk • Henkilökohtainen asiakastyö (ev.lut.srk)	• Vanhemmuuden tuki; vanhemmat kokeneet saavansa tukea • Vähävaraisten ja heikossa asemassa olevien henkilöiden ja perheiden tukeminen (kohdattujen määrä)

	Kuinka tukea perheitä, kun kohdataan haasteita	• ESR+ Aineellisen avun maksukorttien jako 2024 (ev.lut. srk, Helluntaisrk ja SPR) • Vanhemmuusryhmä isille / kirkkopalvelut • Huomaa lapsi päihdeperheessä-ryhmätoiminta (ev.lut.srk + hva) (vuosittain) • Päihteisiin kuolleiden muistotilaisuus (ev.lut.srk + Savonkoti) (vuosittain) • Asunnottomien yö 17.10. (ev.lut.srk+Savonkoti, yritykset lahjoittajina) (vuosittain) **Kirkkopalvet**	• ESR+ Aineellisen avun maksukorttien jako 2025 (ev.lut. srk, Helluntaisrk ja SPR) • Ruokailut vähävaraisille ja muut avoimet tilaisuudet (ev.lut.srk, Helluntaisrk) • Vanhemmuusryhmä isille / kirkkopalvelut • Huomaa lapsi päihdeperheessä-ryhmätoiminta (ev.lut.srk+hva) (vuosittain) • Päihteisiin kuolleiden muistotilaisuus (ev.lut.srk+Savonkoti)(vuosittain) • Asunnottomien yö 17.10. (ev.lut.srk+Savonkoti, yritykset lahjoittajina) (vuosittain) **Kirkkopalvelut**	
Poliisi	Tilannekuva Huomiot / tapahtunut vuosilta 2021–2025		**Mitä kehitettävää / mikä jatkuu** • päihteisiin liittyvät teemavalvonnat (esim. rattijuopumusratsiat, huumevalvonta, koulujen päättäjäisviikonlopun valvonta) • huumejutuissa olevien rikoksesta epäiltyjen hoitoon ohjaus • rattijuopumustapauksissa ohjaus päihdeseurantaan • EET (ennalta estävä toiminta) / Ankkuri+ yksi ankkuritoiminnan tavoite on varhainen puuttuminen moniammatillisena yhteistyönä päihteillä oireileviin lapsiin ja nuoriin	Pol.tilastot; Rikostilastot; rattijuopus, huumetilastot, päihtymyskiinniotot,

VAMMAISPOLIITTINEN OHJELMA

2025 – 2029

4/15/2025

SISÄLLYS

Johdanto 2
1 Taustaa vammaispoliittiselle ohjelmalle 2
1.1 lainsäädäntö 2
1.2 Kaupunginstrategia 4
1.3 Vammaisneuvosto 6
1.4 Pohjois – savon hyvinvointialueen vammaisneuvosto 7
2 Osallisuus 8
2.1 Vammaisjärjestöt 8
2.2 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa 9
3 esteettömyys ja saavutettavuus 10
3.1 Rakennettu ympäristö 10
3.2 asuminen 11
3.3 Liikenne 12
3.4 Saavutettavuus kaupungin markkinoinnissa ja viestinnässä 13
4 Kasvatus ja koulutus 13
4.1 varhaiskasvatus ja esiopetus 13
4.2 perusopetus 15
4.3 toinen aste 19
4.4 soisalo-opisto 19
4.5 nuorisopalvelut 20
5 Kulttuuri – ja Vapaa -aikapalvelut 21
5.1 Kulttuuri – ja tapahtumapalvelut 21
5.2 liikuntapalvelut 22
5.3 Kirjasto 22
5.4 Varkauden Museokeskus konsti 23
6 Pohjois-savon hyvinvointialue 23
7 suunnitelman painopisteet ja tavoitteet 24
8 seuranta ja arviointi 25
Muut Lähteet 26

JOHDANTO

Hyvinvoivan Varkauden tärkeimmät teemat ovat asukkaiden kokonaisvaltainen hyvinvointi, turvallisuus, osallisuus ja onnellisuus. Mahdollisuuksia luodaan pitämällä huolta olosuhteista, jotka tukevat hyvinvointia ja terveellisten valintojen tekemistä.

Sosiaali – ja terveyspalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta hyvinvointialueille vaikutti toimintaympäristöön. Asukkaat ovat edelleen yhteisiä, joten toimenpiteitä tehdään yhdyspinnalla yhdessä kunnan ja hyvinvointialueen kanssa. Palveluiden tulee olla asukaslähtöisiä ja yhteistyön tiivistä kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Yhteistyötä tehdään muun muassa terveyden edistämisessä ja sivistyspalveluissa, mutta myös vammaispalveluissa.

Rakenteet tukevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä huomioiden kunnan kaikki asukkaat. Varkaudessa toimii kunnanhallituksen nimeämä Vammaisneuvosto, joka varmistaa vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisen. Lisäksi Varkaudessa on useita sosiaali- ja terveysjärjestöjä, joista vammaisjärjestöt muun muassa tekevät edunvalvontatyötä tasa-arvon ja osallisuuden edistämiseksi yhteiskunnassa. Myös kunnan kaikissa palveluissa huomioidaan vammaisten henkilöiden tasa-arvoinen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

1 TAUSTAA VAMMAISPOLIITTISELLE OHJELMALLE

Vammaispoliittinen ohjelma kunnassa on suunnitelma, joka pyrkii edistämään vammaisten henkilöiden oikeuksia ja yhdenvertaisuutta paikallistasolla. Ohjelma sisältää konkreettisia toimenpiteitä ja tavoitteita, joilla pyritään parantamaan vammaisten henkilöiden elämänlaatua ja osallisuutta yhteiskunnassa.

Vammaispoliittisen ohjelman taustalla on vahva sitoutuminen vammaisten henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseen. Suomessa vammaispolitiikan lähtökohtana ovat perustuslakiin kirjatut syrjimättömyyden ja yhdenvertaisuuden periaatteet. Lisäksi Suomi on sitoutunut YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan yleissopimukseen, joka edellyttää vammaisten henkilöiden oikeuksien täysimääräistä toteutumista.

1.1 LAINSÄÄDÄNTÖ

Vammaisten henkilöiden palvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaan. Jos sosiaalihuoltolain tai muun lain mukaiset palvelut eivät ole riittäviä tai sopivia, palvelut järjestetään vammaispalvelulain ja -asetuksen mukaan.

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista tuli Suomessa voimaan vuonna 2016. Yleissopimus on kansainvälinen asiakirja, joka määrittelee vammaisten henkilöiden oikeudet.

Sosiaalihuoltolain 1 §: n mukaisesti lain tarkoituksena on muun muassa vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta sekä turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut.

Laissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla vamman tai sairauden takia on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987
Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 759/1987

Tulkkauspalvelusta säädetään vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelulaissa.

Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 133/2010

Uusi vammaispalvelulaki (675/2023) tuli voimaan 1.1.2025.

Uuden vammaispalvelulain tavoitteena on:

toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa; esimerkiksi perheessä, työyhteisöissä, opintojen parissa, harrastuksissa tai lastensa kasvattajina

ehkäistä ja poistaa esteitä, jotka rajoittavat vammaisen henkilön yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja osallistumisen toteutumista yhteiskunnassa;

tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista;

turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

Lisätietoa uudistetusta lainsäädännöstä annetaan myös vammaispalvelujen käsikirjassa:

Vammaispalvelujen käsikirja

1.2 KAUPUNGINSTRATEGIA

VÄLITÄ

Meillä välitetään!

Yhdessä olemme vahvempia, siksi välitämme jokaisesta. Pidämme huolta omasta ja toistemme hyvinvoinnista, huolehdimme ja kannustamme. Turvallinen ja toimiva arki sekä onnelliset ihmiset ovat toimintamme keskiössä.

Välittämistä on uskaltaa puuttua ja toimia. Toimimme aktiivisesti yhteisömme edun mukaisesti ja rakennamme kumppanuuksia muihin toimijoihin. Olemme valmiita kantamaa vastuuta meille tärkeissä asioissa!

Myös taloudella on väliä! Kehitämme kaupunkia pitkäjänteisesti, suunnitelmallisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.

VAIKUTA

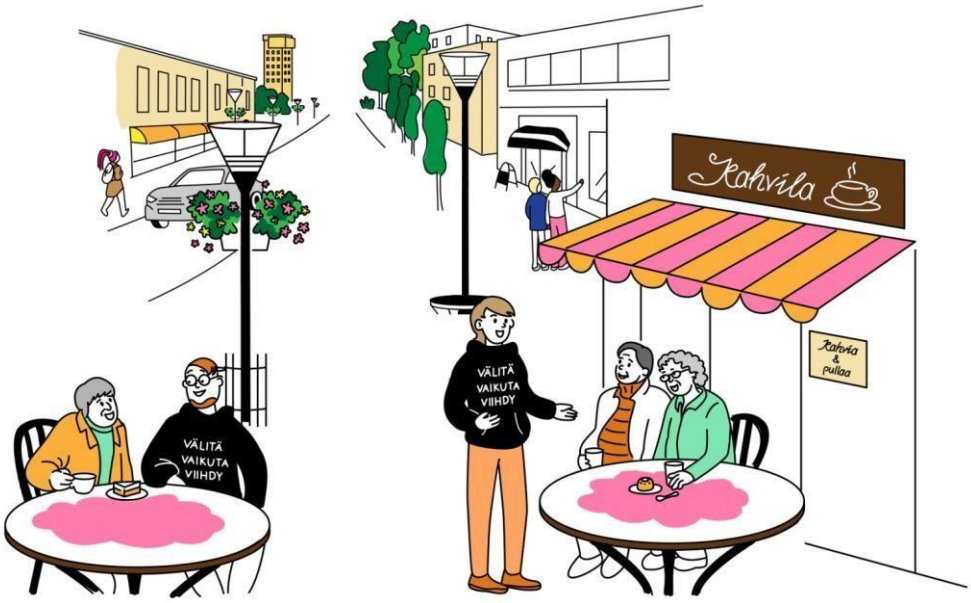

Meillä vaikutetaan!

Varkaudessa ihmiset vaikuttavat, ideoivat, luovat, keksivät, antavat palautetta, kertovat ja huomaavat. Olemme aidosti ylpeitä Varkaudesta ja annamme sen näkyä! Kerro hyvistä asioista kanssamme niin saadaan hyvä kiertämään!

Varkaudessa on vahva osallistumisen ja yhteiskehittämisen kulttuuri. Haluamme yhdessä myös ideoida uusia tapoja luoda osallisuuden mahdollisuuksia. Meillä saa kysyä: mitä voitaisiin tehdä paremmin? miten voimme kehittää toimintaamme?

Meille jokainen mielipide ja näkemys on tärkeä ja ne jalostavat kaupunkiamme, vaikka aina kaikki ideat eivät menekään toteutukseen saakka. Tehkäämme siis yhdessä!

VIIHDY

Meillä viihdytään!

Yhteinen päämäärämme on viihtyisä Varkaus, jossa elämä on rikasta monella mittarilla. Meillä viihtymisen takaavat toimivat peruspalvelut, monipuoliset vapaa-ajan mahdollisuudet, turvallinen elinympäristö ja monimuotoinen luonto.

Elinvoimainen ja energinen Varkaus tarjoaa koulutusta, työtä ja menestymisen mahdollisuuksia. Meille on tärkeää kehittää, vaalia ja luoda viihtyisiä työn, yrittämisen ja elämän ympäristöjä. Haluamme olla mukana mahdollistamassa juuri sinun menestystarinaa. Arki on meillä sujuvaa, sillä kaikki hyvä on lähellä ja elämä edullista.

Varkautelainen identiteettimme pohjaa arvokkaaseen teolliseen historiaamme, josta olemme kulkeneet matkan korkean kansainvälisen teknologian osaamiskeskittymäksi. Olemme ylpeitä Varkaudesta, ihan omanlaisesta kaupungistamme!

1.3 VAMMAISNEUVOSTO

Kuntalaissa 410/2015, 28 § on säädetty kunnan vammaisneuvostosta.

Vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava Vammaisneuvosto. Vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja järjestöillään tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus. Kunnanhallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.

Vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden

hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

Myös vammaisilla lapsilla tulee olla mahdollisuus osallistua heitä koskevaan päätöksentekoon.

Vaikuttamistoimielimiä tulee kuulla seuraavissa asioissa:

- strategiat
- talousarvio
- kaavat, kaavoituskatsaukset, kehittämissunnitelmat
- hyvinvointisuunnitelmat
- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- palvelujen järjestäminen ja sisältö, saatavuus ja saavutettavuus
- palveluiden kehittäminen
- järjestöjen toimintaedellytykset ja yhteistyö
- mahdolliset organisaatiossa tehtävät vaikutusten ennakkoarvioinnit (esimerkiksi neuvoston yhdistämiset)
- kunnan/hyvinvointialueen ulkopuolisten toimijoiden asiat (esimerkiksi palvelukodit)

Kunnan ja hyvinvointialueen vammaisneuvoston yhteisiä painopisteitä:

- Hyvinvoinnin edistäminen
- Esteettömyys ja saavutettavuus
- Asumiseen liittyvien palveluiden yhdyspinnat
- Turvallisuus
- Järjestö- ja kansalaistoiminnan mahdollistaminen
- Liikkuminen ja liikenne
- Osallisuus ja vaikuttaminen
- Ehkäisevät päihdetyö ja muu ennaltaehkäisevä toiminta
- Palveluverkko

1.4 POHJOIS – SAVON HYVINVOINTIALUEEN VAMMAISNEUVOSTO

Laki Hyvinvointialueesta 611/2001, 32 § säädetään, että aluehallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi hyvinvointialueen vanhusneuvosto sekä vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen vammaisneuvosto.

Toiminta-ajatus

Vammaisneuvosto on pohjoissavolaisten vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja heidän läheistensä sekä heitä edustavien vammais- ja potilasjärjestöjen vaikuttamistoimielin, joka seuraa ja edustaa heidän osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksiansa hyvinvointialueen päätöksenteossa ja palveluissa.

Kokoonpano

Pohjois-Savon hyvinvointialueen vammaisneuvostoon kuuluu hyvinvointialueen jokaisesta 19 kunnasta edustaja sekä varajäsen. Edustajan tulee kuulua kunnan vammaisneuvostoon tai yhdistettyyn vanhus- ja vammaisneuvostoon. Aluehallitus nimeää kuntien vammaisneuvostojen esityksestä hyvinvointialueen vammaisneuvoston jäsenet.

Tehtävät

Vammaisten henkilöiden näkemys ja sen huomioiminen lisää sosiaali- ja terveyshuollon palvelujen yhteensovittamista osana toimivia vammaispalveluja. Tarvittaessa vammaisneuvosto laatii kannanottoja, lausuntoja, esityksiä, aloitteita ja ehdotuksia vammaisia koskevissa asioissa. Hyvinvointialueen vammaisneuvosto toimii sanansaattajana vammaisia ja pitkäaikaissairaita edustavien ryhmien ja päättäjien välillä. Neuvoston jäsenet toimivat viestinviejinä myös kunnan neuvoston ja hyvinvointialueen neuvoston välillä.

2 OSALLISUUS

Osallisuus on vahvasti yhteydessä hyvinvointiin. Kokemus osallisuudesta lisää hyvinvointia, turvallisuutta, uskoa tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin. Tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta, köyhyyttä, syrjäytymistä ja syrjintää.

2.1 VAMMAISJÄRJESTÖT

Varkaudessa toimii useita sosiaali- ja terveysjärjestöä. Vammaisjärjestöt tarjoavat vertaistukea vammaisille ja pitkäaikaissairaille ihmisille ja heidän läheisilleen, tekevät edunvalvontatyötä tasa-arvon ja osallisuuden edistämiseksi yhteiskunnassa, kehittävät alaa ja tiedottavat jäsentensä etuuksista ja palveluista. Vammaisjärjestöt järjestävät myös jäsenilleen virkistys- ja harrastustoimintaa, koulutuksia ja tapahtumia. Yhtenä merkittävänä toimintamuotona ovat myös erilaiset liikuntaryhmät, jotka ylläpitävät jäsentensä toimintakykyä.

Yksi isoimmista järjestöistä Varkaudessa on Warkauden seudun sosiaali- ja terveysjärjestöt ry (Wastery), jonka toiminta kokoaa yhteensä 40 Varkauden seudulla toimivaa sosiaali- ja

terveysjärjestöä sekä muiden alojen yhdistyksiä yhteen. Yhdistys ylläpitää esteetöntä Yhdistystalo Warikkoa, jota omien jäsenyhdistysten lisäksi käyttävät myös muut paikalliset sote-järjestöt toimisto-, kokous- ja kokoontumistiloinaan. Wasteryn kautta yhdistysten jäsenet saavat myös tarvittaessa yhteyden Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen (kumppanuussopimus ja HVA:n vammaisneuvosto), Varkauden kaupunkiin (kumppanuussopimus ja vammaisneuvosto), Pohjois-Savon järjestöneuvostoon sekä muihin sote-yhdistyksiin ja -verkoistoihin. Wastery järjestää myös kaikille avoimia hyvinvointitapahtumia, koulutuksia ja vapaaehtoisten virkistystoimintaa.

2.2 YHTEISTYÖ MUIDEN TOIMIJOIDEN KANSSA

Varkauden seudun omaishoitajat

Omaishoidolla tarkoitetaan sitä, että omainen tai läheinen hoitaa ikääntynyttä, sairastunutta tai vammautunutta henkilöä. Omaishoidon tuen myöntämisedellytyksistä ja sisällöstä säädetään omaishoidonlaissa. Omaishoidontuella tarkoitetaan vanhuksen tai vammaisen tai sairaan henkilön hoitamista, omaisen tai muun läheisen henkilön avustuksella. Omaishoidon tuki on harkinnanvarainen sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä hyvinvointialue huolehtii siihen varattujen määrärahojen puitteissa.

Omaishoidossa tavoitteena pitää olla erilaisten omaishoitotilanteiden tunnistaminen parantaminen ja tilapäishoidon tarjonnan kehittäminen.
Tavoitteena on kotona asumisen tukeminen, mahdollistaminen ja toimintaympäristön esteettömyys.

Varkauden Seudun Omaishoitajat ry tarjoavat esteettömällä tilalla toteutettavaa vertaistuen mahdollisuuksia omaishoitajille, johon voi ottaa hoidettavan mukaan virkistäytymään.

Yhdistyksen tarkoituksena on toimia omaishoitajien ja omaishoitoperheiden sekä vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden aseman parantamiseksi ja tukemiseksi, sekä parantaa heidän palveluitansa ja tukitoimia toiminta-alueella.

Seurakunnat ja muut uskonnolliset yhteisöt

Varkauden evankelisluterilainen seurakunnan tavoitteena on taata digitaalinen saavutettavuus toimintarajoitteisille henkilöille. Parannamme käyttäjäkokemuksia jatkuvasti ja sovellamme asianmukaisia saavutettavuusstandardeja. Saavutettavuus kuuluu myös toiminta-ajatukseemme ja sisäisiin käytäntöihimme.

Kelan ja hyvinvointialueen tehtävä on turvata viimesijainen toimeentulo. Diakoniatyö voi tilapäisesti auttaa myös taloudellisesti, jos muu apu ei tavoita. Diakoniatyön apu ei edellytä

kirkkoon kuulumista. Kaikille taloudellista apua tarvitseville tehdään taloudellisen tilanteen selvitys ja kartoitetaan kelan tuet ja mahdollisen täydentävän toimeentulotuen tarve/ hakeminen.

Diakoniatyö tarjoaa erilaista toimintaa. Osa siitä on ilmaista ja osassa peritään pieni osallistumismaksu esim. retkistä. Osallistumismaksu ei ole kuitenkaan este osallistumiselle ja ensikertalaisille voidaan myöntää maksuvapautus.

Lisäksi diakoniatyö tarjoaa edullisia arkiaterioita kerran viikossa ja diakonian aamussa tarjotaan ilmainen aamupala. Diakonian kirpputorille voi saada ns. ilmaislapun, jolla saa tarpeellista vaatetta itselleen ja perheelleen sekä kaikenlaista kodin tavaraa. Ns. Eu-kortteja (40 euron lahjakortti elintarvikkeisiin) jaetaan yhteistyössä SPR:n kanssa 2–3 kertaa vuodessa. Niitä jaetaan kaikille vähävaraisille anonyymisti.

3 ESTEETTÖMYYS JA SAAVUTETTAVUUS

Esteettömyydessä ja saavutettavuudessa on kyse ihmisten moninaisuuden huomioimisesta. Esteettömyydellä tarkoitetaan lähinnä fyysistä ympäristöä, kuten rakennuksia, ulkoalueita ja julkisia liikennevälineitä. Saavutettavuudella tarkoitetaan aineetonta ympäristöä kuten tietoa, verkkosivuja palveluita ja asenteita. Yhteistä sekä esteettömyydelle että saavutettavuudelle on, että niin fyysisen ympäristön kuin vaikkapa verkkosivujen ja palvelujen pitäisi olla kaikille sopivia ja kaikkien saatavilla riippumatta ihmisen toimintakyvystä.

Rakentamisen esteettömyys Varkaudessa perustuu lakeihin ja säännöksiin: Maankäyttö- ja rakennuslaki Rakennetun ympäristön esteettömyyttä ohjataan maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL). Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä Asetus määrittelee rakennuksen esteettömyydelle. Esteettömyys on otettu huomioon kaavoituksessa ja, kun suunnitellaan maankäyttöä. Esteettömyys on myös osa kaupunkikuvaa.

3.1 RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

Tavoitteena on esteetön pääsy julkisiin rakennuksiin sekä liike- ja palvelutiloihin. Toimintoja on vanhoissa rakennuksissa, joista useimpiin on esteetön pääsy. Kaupungissa on vielä rakennuksia, jotka eivät täysin täytä esteettömyys vaatimuksia, joten tilanteen kartoittamiseksi on tarpeen tehdä esteettömyyskartoitus ja –ohjelma.

Viheralueet, kuten puistot, ovat esteettömiä ja saavutettavia. Esteettömyys otetaan huomioon, kun korjataan vanhaa tai rakennetaan uutta. Esteettömyys otetaan huomioon myös

kunnossapidossa. Esteettömiä alueita ja paikkoja kartoitetaan ja kunnostetaan palautteiden perusteella.

Palautetta saadaan vammaisneuvostosta ja kaupungin palautekanavista. Palautetta kerätään jatkuvasti.

Esteettömyys otetaan huomioon, kun kaupunki korjaa esimerkiksi jalkakäytäviä ja muita kulkuväyliä. Suojateille jätetään 3 cm havainnointikynnys näkövammaisia varten.

Varkaudessa on käytössä SuRaKu-ohjeistus. SuRaKu tarkoittaa esteettömän suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon ohjetta. https://helsinkikaikille.hel.fi/ohjeita-esteettomyyden-toteuttamiseen/valtakunnalliset-ulkoalueita-koskevat-ohjeet/

Rakentamisen suunnitelmista, kaavoista ja myös laajemmista suunnitelmista pyydetään lausunnot vammaisneuvostolta.

3.2 ASUMINEN

Vammaiselle henkilölle pyritään tarjoamaan hänen toiveitaan ja tarpeitaan vastaava esteetön ja toimiva asunto sekä välttämättömät tukipalvelut. Palvelut voivat joissakin tapauksissa olla henkilölle maksuttomia, mutta vuokran ja muut asumiskulut hän maksaa aina itse.

Esteettömyyteen liittyvät tarpeet ovat viime vuosina lisääntyneet tuntuvasti asunnoissa ja kiinteistöjen yleisissä tiloissa. Wartalo Kodit Oy pyrkii vastaamaan näihin tarpeisiin tapauskohtaisesti.

Wartalo Kodit Oy:llä on kuusi inva-asuntoa. Inva-asuntoja ei vuokrata muille kuin niitä tarvitseville.

Uusi senioritalo valmistuu heinäkuussa 2025. Senioritalo on esteetön. Asuntoja on 29, joissa muun muassa keittiön kaapistot ja WC-kalusteet ovat pyörätuoliasiakkaalle soveltuvia.

Tavallinen asumispalvelu muuttuu yhteisölliseksi asumiseksi (1.1.2023 sosiaalihuoltolaki)

Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa asiakkaalla on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.

Yhteisöllistä asumista järjestetään asiakkaalle, joka tarvitsee sitä alentuneen toimintakyvyn tai kohonneen hoidon ja huolenpidon tarpeen vuoksi johtuen korkeasta iästä, sairaudesta, vammasta tai muusta vastaavasta syystä.

> Vuoden 2025 loppuun mennessä ikääntyneiden asumispalveluissa tulee olla Pohjois-Savon hyvinvointialueella yli 75-vuotiailla noin 600 asumispaikkaa yhteisölliseen asumiseen.

ARA myöntää korjausavustuksia iäkkäille ja vammaisille henkilöille sekä asuinrakennuksen omistaville yhteisöille. https://www.ara.fi/fi-FI/Lainat_ja_avustukset/Korjausavustukset Aran korjausavustukset

Vanhustyön keskusliitto neuvoo kodin muutostöiden osalta, jos on tarvetta esimerkiksi parantaa kodin esteettömyyttä

3.3 LIIKENNE

Kunnat voivat järjestää palveluliikennettä (Pali). Palveluliikennettä käyttävät usein vanhukset tai vammaiset henkilöt, joille joukkoliikenteen käyttö on vaikeaa.

Joukkoliikenteen linja-autoissa on useimmiten matala lattia ja ne ovat esteettömiä. Matalalattiaiset linja-autot on varustettu laitteilla, jotka soveltuvat liikuntaesteisille. Linja-auton etuosassa tai keskiosassa on merkitty istumapaikat, jotka on tarkoitettu liikuntaesteisille. Näiden istumapaikkojen lähellä on painonappeja. Istumapaikoilta ylettyy helposti antamaan pysähtymismerkin. Bussin kyljessä keskioven vieressä on nappi, jossa on lastenvaunujen merkki. Kun nappia painaa, kuljettajalle syttyy valo, ja kuljettaja avaa keskioven matkustajalle.

Vammaisen avustaja voi matkustaa ilmaiseksi Varkauden paikallisliikenteessä, jos hänellä on EU:n vammaiskortin A-merkintä (https://vammaiskortti.fi/mika-on-vammaiskortti/).

Ilmaiseksi ja ilman korttia voivat matkustaa

- Alle kouluikäiset
- Peruskoululaiset ja eläkeläiset klo 10–14 välisenä aikana (ei koske Palia)
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmät ohjaajan kanssa klo 8–14 (ei koske Palia)
- Koululaisten liikuntavälineet
- Lastenvaunut ja saattaja
- Näkövammainen ja saattaja
- Sotaveteraanit ja sotainvalidit
- Pyörätuoli, jossa liikuntarajoitteinen matkustaja ja saattaja
- EU – vammaiskortin omaavat henkilöt

Palveluliikenteen autot ovat pikkubusseja, jotka ovat esteettömiä. Niissä on tilaa pyörätuolille, rollaattoreille ja muille apuvälineille. Pikkubussi hakee matkustajat kotiovelta ja tuo kotiovelle. Kuljettaja auttaa matkustajia nousemaan autoon ja poistumaan autosta. Kuljettaja tai Pali avustaja auttaa kauppakassien kantamisessa autoon ja pois autosta.

Palveluliikenteen autot liikennöivät runkoreitin lisäksi kutsuliikenteenä, jolloin asiakas voi tarvittaessa tilata auton kotiovelleen. Autoissa tulee olla lain edellyttämä varustus.

Liikkumisesteisen pysäköintitunnus (entinen vammaisen pysäköintilupa) helpottaa liikkumisrajoitteisen henkilön autoilua. Autoliitto on koonnut liikkumisesteisten pysäköintipaikat eli niin kutsutut invapaikat samalle kartalle.

3.4 SAAVUTETTAVUUS KAUPUNGIN MARKKINOINNISSA JA VIESTINNÄSSÄ

Aktiivinen, monikanavainen, riittävä, ymmärrettävä ja oikea-aikainen viestintä luo edellytyksiä osallistumiselle ja vaikuttamiselle. Kuntalaisilla on erilaiset valmiudet ja mahdollisuudet seurata eri viestintävälineitä. Viestintä tavoittaa parhaiten, kun käytetään useita eri välineitä/kanavia samanaikaisesti. Varkauden kaupunki käyttää viestinnässään verkkosivuja, sosiaalista mediaa ja printtimediaa. Palveluviestinnässä käytämme tarvittaessa apuna eri alojen asiantuntijoita, kuten esim. tulkkauspalvelua.

Kaupungin pääviestintäkanava on verkkosivusto (www.varkaus.fi), joka sisältää kootusti ajankohtaista, kiinnostavaa ja kattavaa tietoa kaupungin toiminnasta. Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta velvoittaa Varkauden kaupunkia noudattamaan saavutettavuusvaatimuksia. Esimerkiksi tekstin tulee olla selkeää, ymmärrettävää ja loogisesti otsikoitua. Videosisällöissä ja kuvissa on tekstitys. Verkkosivusto ei ole vielä kaikilta osin vaatimusten mukainen, mutta kokonaisuudessaan varkaus.fi on hyvin saavutettava. Kaupunki on sitoutunut digipalveluiden saavutettavuuden parantamiseen ja verkkopalvelua kehitetään jatkuvasti.

4 KASVATUS JA KOULUTUS

4.1 VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS

Varhaiskasvatus järjestetään lapsille lähipäiväkodeissa ja

perhepäivähoidossa.

Lapset ovat esiopetuksessa ennen peruskoulun aloittamista.

Suomessa varhaiskasvatuslaki määrittelee varhaiskasvatuksen tavoitteet.

Lain mukaan varhaiskasvatus edistää jokaisen lapsen kasvua,

kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia.

Lapsen ikä ja kehitys otetaan huomioon varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen ympäristö kehittää ja edistää oppimista.

Ympäristön tulee olla terveellinen ja turvallinen.

Tilojen ja välineiden tulee olla terveellisiä, turvallisia ja esteettömiä.

Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä yhdenvertaisuuden periaatteiden noudattamista.

Kehityksen ja oppimisen tuki on osa laadukasta varhaiskasvatusta.

Lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia voidaan edistää varhaisessa vaiheessa.

Huoltajien ja moniammatillisten toimijoiden kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä lapsen kasvun tukemiseksi.

Varkaudessa varhaiskasvatus sekä kehityksen ja oppimisen tuki on hyvää ja laadukasta.

Opetusta ja ryhmiä voidaan muokata joustavasti.

Varhaiskasvatuksessa annetaan laadukasta varhaiskasvatusta. Tukena voidaan antaa yleistä, tehostettua ja erityistä tukea.

Esiopetuksessa lapsi voi saada ryhmäkohtaista ja lapsikohtaista tukea osana opetuksen toimintaa.

Varhaiskasvatuksessa toiminnassa huomioidaan toimintarajoitteisen lapsen ohjauksen tarve.

Tavoitteena on turvata lapsen kokonaisvaltainen kasvu ja kehitys. Varhaiskasvatuksessa on suunnitelma lapsen turvaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä.

Mitkä ovat tavoitteet?	**Kuka seuraa?**	**Aikataulu**
Varkauden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala,	Jatkuvasti

ja esiopetussuunnitelman toteutumisen seuranta	varhaiskasvatus	
Kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen seuranta.	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, varhaiskasvatus	Jatkuvasti
Tavoite on varmistaa tarpeeksi tukea ja esteettömät tilat henkilöille, jotka tarvitsevat tukea.	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, varhaiskasvatus	Toteutetaan vuosina 2025–2029

4.2 PERUSOPETUS

Perusopetus

Perusopetuksen oppimäärä on laajuudeltaan yhdeksän vuotta. Opetus järjestetään ensijaisesti oppilaan lähikoulussa.

Nivelvaihe

Nivelvaiheessa oppilas siirtyy esiopetuksesta peruskouluun ja peruskoulusta toisen asteen opintoihin.

Peruskoulun jälkeen oppilas hakeutuu toiseen asteen opintoihin ammatillinen koulutukseen tai lukioon. Oppivelvollisuus kestää 18 ikävuoteen saakka.

Varkauden kaupunki huolehtii oppilaiden perusopetuksesta sekä koululaisten aamu-, iltapäivä- ja kerhotoiminnasta.

Tavoite on, että kaikki oppilaat saavat suoritettua peruskoulun oppimäärän ja valmiudet jatko-opintoihin.

Perusopetusta järjestetään vaativaa tukea tarvitseville oppilaille Pohjois-Savon hyvinvointialueen sairaalakoulussa ja valtion erityiskouluissa (Valteri).

Oppilailla on oikeus saada

- ryhmäkohtaista ja oppilaskohtaista tukea
- kuntoutusta, joka tukee oppimista

toimintakykyä edistävää ohjausta

Oppilaan oppimisenpolku tulee olla yhtenäinen jatkumo esiopetuksesta toiseelle asteelle. Peruopetuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatus-, esiopetus- ja toiseen asteen oppilaitoksen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös moniammatillistentoimijoiden kanssa.

Kouluissa huomioidaan esteettömyys opetuksen järjestämisessä.

Kuulovammaisilla oppilailla on oikeus opiskella omalla äidinkielellään eli viittomakielellä. Opetuksessa huomioidaan toimintarajoitteisen oppilaan tukeminen ja ohjaaminen.

Oppilailla on oikeus saada ryhmäkohtaista ja oppilaskohtaista tukea viipymättä. Toimintakulttuurin tavoite on turvata oppilaan kasvu, kehitys oppimisen edellytykset sekä turvata oppilas kiusaamiselta.

Perusopetuksen päättövaiheessa kiinnitetään huomiota tehostettuun oppilaanohjaukseen.

Tavoite on, että oppilaat saavat suoritettua perusopetuksen oppimäärän ja saavat valmiudet jatko-opintoihin.

Mitkä ovat tavoitteet?	**Kuka seuraa?**	**Aikataulu**
Perusopetuksessa uusien koulujen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan esteettömyys.	Tavoitteita seurataan rakennushankkeiden edetessä. -Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, perusopetus	Uusien ja vanhojen koulukiinteistöjen rakennusprojektien aikataulun mukaan.
Esteettömyys otetaan huomioon, kun vanhoja kouluja korjataan.	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, perusopetus	Uusien ja vanhojen koulukiinteistöjen rakennusprojektien aikataulun mukaan.
Varkauden kaupunki tekee yhteistyötä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa. Tavoite on, että jokainen kehitysvammainen lapsi pääsee varhaiskasvatuksesta	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, perusopetus	Kehittämistoimen- piteitä tehdään vuosien 2025–2029 välisenä aikana.

ja esiopetuksesta kouluun, jossa oppilaalla on tarvittava tuki.		

Mitkä ovat tavoitteet?	**Kuka seuraa?**	**Aikataulu**
Varkauden kaupunki ja Keski-Savon kunnat tekevät yhteistyötä vammaisten lasten opetuksessa. Varkauden kaupunki tekee yhteistyötä Pohjois-Savon hyvinvointialueen vammaispalvelun, sairaalakoulun ja valtion erityiskoulujen kanssa (Elmeri: Sateenkaaren Koulu, Valteri koulut: Kuopio)	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, perusopetus	
Perusopetuksen opetussuunnitelman toteuttaminen kaikilla Varkauden peruskouluilla.	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, perusopetus	Perusopetuksen opetussuunnitelman toteuttaminen toteutuu jatkuvana.
Oppilas saa ryhmäkohtaista ja oppilaskohtaista tukea. Oppilaskohtainen tuki tarvitsee suunnitelman, jonka mukaan oppilaan tuki järjestetään koulussa. Rajattua oppimäärää voi hakea, kun oppilas ei pysty opiskelemaan yleisopetuksessa. Oppilaalle tehdään oppimiseen oma suunnitelma, jonka mukaan oppilas opiskelee omilla tavoitteilla.	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, perusopetus	Oppilaskohtaisen tukimuodon järjestäminen vaatii päätöksen sekä suunnitelman. Oppimisen edistymistä seurataan yhteistyössä oppilaan huoltajan kanssa. Oppimisen tukea voidaan saada opiskeluhuollon toimijoiden kanssa tehdyn yhteistyön kautta.

Oppilaskohtaista tukea suunnitellessa tehdään yhteistyötä oppilaan, huoltajan ja koulun työntekijöiden kanssa. 1.8.2025 astuu voimaan uusi laki oppimisen tuen järjestämiseen. Tuen järjestäminen kuvataan opetussuunnitelmassa.		

Mitkä ovat tavoitteet?	**Kuka seuraa?**	**Aikataulu**
Oppilas saa tehostettua oppilaanohjausta perusopetuksen päättövaiheessa. Ohjauksella varmistetaan, että jokainen oppilas hakeutuu perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, perusopetus	Toteutuu jatkuvana.
Oppilasta arvioidaan sanallisesti, kun hän etenee oman suunnitelman mukaan. Perusopetuksesta välitetään tietoa seuraavaan oppilaitokseen, kun oppilas siirtyy seuraavaan vaiheeseen opinnoissaan.	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, perusopetus	Toteutuu jatkuvana.
Varkauden kaupunki tekee yhteistyötä kehitysvammaisten oppilaiden nivelvaiheessa toiseen asteen oppilaitosten kanssa. Tavoite on, että jokainen kehitysvammainen lapsi	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, perusopetus	Toteutuu jatkuvana.

pääsee varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta kouluun, jossa lapsella on tarvittava tuki.		

4.3 TOINEN ASTE

Varkaudessa toimii Savon koulutuskuntayhtymän ylläpitämä lukio ja ammattiopisto.

Lukiokoulutuksen tavoite on varmistaa, että opiskelijat pääsevät jatko-opintoihin korkeakouluihin ja opiskelijoilla on laaja yleissivistys.

Ammatillisen koulutuksen tavoite on antaa yleissivistävää opetusta ja perustutkinto eri alan ammatteihin.

Tilojen ja opetuksen esteettömyys on huomioitu. Lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa kaikki opiskelijat saavat erityisopettajan, kuraattorin ja psykologin palveluita.

Mitkä ovat tavoitteet?	**Kuka seuraa?**	**Aikataulu**
Kaikki lukiolaiset saavat lukiokoulutuksen, joka noudattaa lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaa. Ammattiopistossa opiskelijat saavat ammatillisen koulutuksen, joka noudattaa ammattiopiston omaa opetussuunnitelmaa.	SAKKY, Savon koulutuskuntayhtymä	Vuosittain arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

4.4 SOISALO-OPISTO

Soisalo-opisto tarjoaa kaikenikäisille monipuolisia harrastus- ja opiskelumahdollisuuksia kansalaisopistossa sekä taiteen perusopetusta musiikkiopistossa, kuvataide-, käsityö-, taideleikki- ja tanssikouluissa.

Soisalo-opisto on seudullinen oppilaitos, joka antaa vapaan sivistystyön sekä taiteen yleisen ja laajan oppimäärän mukaista opetusta viiden kunnan alueella.
Toimimme Heinävedellä, Joroisissa, Leppävirralla, Pieksämäellä ja Varkaudessa.

Esteettömyys

Soisalo-opiston palvelut järjestetään mahdollisuuksien mukaan siten, että jokainen pystyy osallistumaan niihin.

Esteettömät tilat on merkitty kurssien kohdalle pyörätuolisymbolilla.

Henkilökohtaisen avustajan käyttäminen kursseilla on mahdollista.
Mikäli tila tai opetusjärjestelyt ovat esteenä harrastamiselle, ota yhteys meihin.
Kysymyksiä ja palautetta palvelujen ja verkkosivujen saavutettavuudesta voi laittaa sähköpostia soisalo-opisto@soisalo-opisto.fi

Mitkä ovat tavoitteet?	Kuka seuraa?	Aikataulu
Ylläpidämme ja kehitämme koulutuksen tarjontaa erityisryhmille ja toimintarajoitteisille henkilöille	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, Soisalo-opisto	Toteutetaan vuosina 2025–2029
Kohtaamme ja huomioimme erityisryhmien ja toimintarajoitteisten tarpeita.	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, Soisalo-opisto	Toteutetaan vuosina 2025–2029
Otamme edelleen huomioon eri ikäiset kohderyhmät, kuten lapset, aikuiset ja ikääntyneet.	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, Soisasalo-opisto	Toteutetaan vuosina 2025–2029

4.5 NUORISOPALVELUT

Varkauden kaupungin nuorisopalvelut tarjoaa lapsille ja nuorille:

monipuolista, ohjattua toimintaa heidän omalla vapaa-ajallaan

tukee kasvua ja kehitystä erilaisissa elämäntilanteissa

tarjoaa monipuolisia vaikuttamisen väyliä

Nuorisotyön muotoja ovat avoin nuorisotilatyö, erityisnuorisotyö, koulunuorisotyö, etsivä nuorisotyö, Walkers- sekä osallisuustoiminta. Työtä tehdään eri toimintaympäristöissä kuten nuorisotilalla, kouluilla, siellä missä nuoret vapaa-aikaansa viettävät sekä verkossa.

Nuorisopalveluilla huomioidaan eri työmuodoissa myös toimintarajoitteisten lasten ja nuorten yhdenvertainen mahdollisuus toimintoihin osallistumiseen, osallisuuteen ja vaikuttamiseen.

Mitkä ovat tavoitteet?	**Kuka seuraa?**	**Aikataulu**
Toimintarajoitteisten nuorten osallisuus ja vaikuttaminen toteutuu.	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, nuorisopalvelut	Toteutetaan vuosina 2025–2029
Palveluissa otetaan huomioon nuoruuden eri vaiheet sekä eri-ikäisten nuorten tarpeet ja toiveet.	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, Nuorisopalvelut	Toteutetaan vuosina 2025–2029
Varmistetaan toimintarajoitteisille lapsille ja nuorille riittävä tuki ja esteettömät tilat	-Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, Nuorisopalvelut	Toteutetaan vuosina 2025–2029

5 KULTTUURI – JA VAPAA -AIKAPALVELUT

5.1 KULTTUURI – JA TAPAHTUMAPALVELUT

Varkauden kaupungin kulttuuri- ja tapahtumapalveluihin kuuluvat Lastenkulttuurikeskus Verso, Vekara-Varkaus –tapahtumat, Harrastamisen Suomen malli –hanke sekä yleinen kulttuuritoiminta, kuten tietyt tapahtumat sekä erityisryhmien taidetoiminta.

Kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden tavoitteena on, että kulttuuritoiminta sopii kaikenlaisille osallistujille. Kulttuuri- ja tapahtumapalveluilla ei ole omia kulttuuritoiminnan toimitiloja. Tuotantoihin valitaan ensisijaisesti esteettömiä tiloja. Kulttuurin käytössä olevien tilojen esteettömyyskartoitus on tehty.

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut tuottaa vuosittain useita verkostomuotoisia tapahtumia, joissa tapahtumien osasisällöistä vastaavat erilaiset yhdistykset, yritykset, seurakunnat, vapaaehtoistoimijat, taiteen vapaan kentän toimijat tai muut kaupungin yksiköt. Yhteistyökumppaneita ohjeistetaan saavutettavuuden kokonaisvaltaiseen huomioimiseen tapahtumissa. Tavoitteena on parantaa viestintää sisältöjen esteettömyydestä.

Kulttuuritoimintojen saavutettavuutta tilastoidaan ja arvioidaan muun muassa sisällöllisen ja fyysisen esteettömyyden kautta ja kehitetään arviointitiedon pohjalta. Suurin osa kulttuuri- ja

tapahtumapalveluiden tuottamasta toiminnasta sopii kaikille osallistujille. Pieni osa toiminnasta sopii tietyille erityisryhmille, ja osa toiminnasta on suunnattu suoraan erityisryhmille niin lastenkulttuurissa kuin yleisessä kulttuuritoiminnassa. Lastenkulttuurikeskus Verson tuottamat verkkosisällöt noudattavat WCAG-saavutettavuusdirektiiviä. Toiminnassa noudatetaan saavutettavan lastenkulttuurin periaatteita ja hyödynnetään Kulttuuria kaikille –palvelun ohjeita. Valtaosaan toiminnasta on vapaa pääsy. Henkilökohtaiset avustajat pääsevät maksullisiin sisältöihin maksutta.

5.2 LIIKUNTAPALVELUT

Varkauden kaupunki tarjoaa asukkailleen monipuoliset urheilu- ja liikuntapaikat, jotka edistävät kaikkien kuntalaisten hyvinvointia. Lähtökohtana on, ettei vammaisuus ole este palveluihin ja tapahtumiin osallistumiselle. Palvelut ovat tarkoitettu kaikille erityistarpeet huomioiden. Luonnon ja erityisesti vesistön käytön mahdollisuudet virkistyskäyttöön ja omaehtoiseen liikkumiseen ovat kaupungissa erinomaiset. Lisäksi monet liikuntapaikoista ovat helposti saavutettavissa, kuten esimerkiksi uimahalli Ilopisara, Varkauden liikuntatalo, Hertunrannan lähiliikuntapaikka ja senioripuisto, sekä Kämärin ulkoilualueen sillat ja Leijonalaavu, joihin on esteetön pääsy. Myös viheralueet ja puistot ovat esteettömiä. Ulkoilualueiden ja puistojen mukavuutta on lisätty penkeillä.

Liikuntapaikkojen esteettömyydessä on parantamisen varaa mm. Uimahalli Ilopisaran, sekä Varkauden liikuntatalon ovien suhteen. Ovien sähköistämistä on tutkittu.

Varkauden kaupunki tarjoaa maksutonta matalankynnyksen liikunta/elintapaneuvontaa kaikille kuntalaisille vauvasta vaariin.

Varkauden kaupunki myöntää erityisliikuntakortin varkautelaisille erityisryhmiin kuuluville henkilöille omatoimiseen uinti- ja kuntosaliharjoitteluun uimahalli Ilopisarassa, sekä Varkauden, että Kangaslammin liikuntatalojen kuntosaleissa. Mikäli erityisliikuntakortin haltija tarvitsee henkilökohtaista avustajaa, niin avustaja pääsee aina maksutta mukaan.

5.3 KIRJASTO

Varkauden kaupunginkirjasto tarjoaa asiakkailleen laajan valikoiman kirjallisuutta, lehtiä, elokuvia, musiikkia sekä digitaalisia aineistoja. Kirjastossa on käytettävissä asiakastietokoneet, langaton verkko sekä tulostus-, kopiointi- ja skannauspalvelut. Kirjasto järjestää säännöllisesti näyttelyitä ja tapahtumia sekä tarjoaa ohjausta tiedonhankinnassa ja digitaalisten palveluiden käytössä. Toiminnallaan kirjasto edistää elinikäistä oppimista, kulttuurin saavutettavuutta ja yhteisöllisyyttä.

Varkauden pääkirjasto on esteetön ja helposti saavutettavissa. Kirjastoon on esteetön sisäänkäynti, ja tiloissa liikkuminen on sujuvaa myös apuvälineiden, kuten pyörätuolin tai

rollaattorin, kanssa. Ovet ovat riittävän leveät ja kulkuväylät avarat. Kirjastossa on hissi, joka mahdollistaa esteettömän pääsyn kaikkiin kerroksiin.

Lainaus- ja palautusautomaatit, asiakastietokoneet ja palvelutiskit on sijoitettu niin, että ne ovat saavutettavissa myös pyörätuolia käyttävien asiakkaiden toimesta. Hyllyjen väleissä on riittävästi tilaa vaivattomaan liikkumiseen, ja tarvittaessa henkilökunta avustaa aineiston etsimisessä ja lainaamisessa.

Kirjastossa on esteetön asiakas-WC, ja pysäköintiä varten on tarjolla invalidipaikka kirjaston lähellä olevalla parkkipaikalla. Opasteet on sijoitettu selkeästi ja eri korkeuksille, jotta ne ovat helposti havaittavissa.

Kirjaston verkkopalveluissa noudatetaan saavutettavuusvaatimuksia, ja henkilökunta tarjoaa tarvittaessa tukea sekä kirjastotilojen että sähköisten palveluiden käytössä.

Varkauden kaupunginkirjastossa sijaitsee nykyaikainen auditorio, joka soveltuu erilaisiin tapahtumiin, esityksiin ja tilaisuuksiin. Auditorio on esteetön ja sinne on helppo kulkea myös apuvälineiden kanssa. Istumapaikkoja on järjestetty niin, että pyörätuolipaikka on käytettävissä.

Auditoriossa on käytössä induktiosilmukka, joka parantaa äänen kuuluvuutta kuulokojeiden käyttäjille. Tämä mahdollistaa tilaisuuksiin osallistumisen myös kuulorajoitteisille asiakkaille. Lisäksi auditoriotilassa on hyvä akustiikka ja moderni esitystekniikka.

5.4 VARKAUDEN MUSEOKESKUS KONSTI

Varkauden museokeskus Konsti on esteetön 1. ja 2. kerroksen osalta - rakennuksen sisääntulossa on pyörätuolille oma luiska ja kerrosten välillä tuolihissi.

Induktiomahdollisuus on tällä hetkellä kahden yksittäisen mattopaikan muodossa, mutta tavoitteena on hankkia induktiosilmukka kiertämään juhlasalia.

Kesäajaksi Konsti muuttuu pääsymaksulliseksi, mutta avustajat pääsevät museoon aina ilmaiseksi.

6 POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUE

Hyvinvointialueet vastaavat sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä, mukaan lukien vammaispalvelut. Kunnat kuitenkin täydentävät tätä työtä keskittymällä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella toimii viisi vammaispalvelukeskusta, keskuspaikkoinaan Iisalmi, Siilinjärvi, Kuopio, Suonenjoki ja Varkaus. Vammaispalvelukeskuksissa viranhaltijatyössä toimii sosiaalityöntekijöitä ja sosiaali- tai palveluohjaajia, jotka toimivat vammaispalveluiden asiakkaiden omatyöntekijöinä.

Vammaispalvelukeskusten keskeisiä viranomaistehtäviä ovat vammaisten asiakkaiden palveluohjaus, asiakasohjaus ja palvelutarpeen arvioinnit. Lisäksi hyvinvointialueella on vammaisten asiakkaiden kokonaisvaltainen peruspalveluiden koordinointivastuu, johon kuuluu myös yhteistyö muiden terveydenhuoltopalveluiden kanssa.

Hyvinvointialueiden ja kuntien välinen yhteistyö vammaispalvelulain mukaisissa palveluissa on keskeistä, jotta vammaiset henkilöt saavat tarvitsemansa palvelut sujuvasti ja yhdenvertaisesti. Tämä yhteistyö perustuu lainsäädäntöön, joka määrittelee kummankin osapuolen vastuut ja velvollisuudet. Yhteistyötä tehdään muun muassa kuntien varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisen asteen oppilaitoksissa.

Tuet ja etuudet

Vammaisetuudet tukevat vammaisten ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Ne on tarkoitettu taloudelliseksi korvaukseksi, kun vamma aiheuttaa erityiskustannuksia ja avuntarvetta. Hyvinvointialue voi myöntää vammaiselle henkilölle yleisen järjestämisvelvollisuuden perusteella taloudellista tukea tarkoitukseen varattujen määrärahojen puitteissa. Kelasta voi hakea rahallista korvausta vamman tai pitkäaikaisen sairauden perusteella.

Hyvinvointialueet järjestävät vammaisille henkilöille erilaisia palveluita muun muassa asumiseen, liikkumiseen, arjessa toimimiseen sekä työtoimintaan. Lisäksi joissakin tilanteissa vammainen henkilö voi saada Kelan kustantamaa kuntoutusta tai apuvälineitä tai tulkkauspalveluita.

Työllistymistä tukeva toiminta sekä työ- ja päivätoiminta ovat keskeisiä palveluita, jotka edistävät vammaisten henkilöiden osallisuutta ja työllistymismahdollisuuksia. Näiden palveluiden tavoitteena on tarjota vammaisille henkilöille mahdollisuuksia osallistua työelämään ja yhteiskuntaan heidän omien kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti. Työttömien työnhakupalvelut muuttuivat 1.1.2025. TE-palvelut lakkasivat ja kuntien työllisyyspalvelut alkoivat hoitaa TE-palveluiden tehtäviä. Keski – Savon työllisyyspalvelut vastaavat Varkauden, Pieksämäen, Leppävirran ja Joroisten TE – palveluista.

7 SUUNNITELMAN PAINOPISTEET JA TAVOITTEET

Varkauden vammaispoliittinen ohjelma on laadittu työryhmässä, jonka kaupunginhallitus on nimennyt. Työryhmän puheenjohtajana on toiminut Varkauden kaupungin hyvinvointi- ja sivistysjohtaja. Työryhmän muut edustajat; vammaisneuvoston puheenjohtaja, Varkauden Invalidit ry;n puheenjohtaja, edustajat perusopetus, varhaiskasvatus ja tekninen toimi, sekä sihteerinä Varkauden hyvinvointikoordinaattori. Lisäksi työryhmään on pyydetty Varkauden ev.lut. seurakunnan ja Varkauden seudun omaishoitajien edustajat. Lisäksi yhdessä kokouksessa paikalla oli Pohjois – Savon hyvinvointialueen aluehallituksen 1. varapuheenjohtaja ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen vammaisneuvoston edustaja.

Vammaispoliittiseen ohjelmaan on kuultu Pohjois – Savon hyvinvointialueen osallisuustyöstä vastaavaa hyvinvointikoordinaattoria. Lisäksi ohjelma on esitelty 31.3.2025 Varkauden vammaisneuvostossa.

Vammaispoliittinen ohjelma tulee linkittymään osaksi Varkauden laajaa hyvinvointikertomusta 2025 – 2029. Ohjelma esitellään valtuustolle samaan aikaan hyvinvointikertomuksen kanssa 26.5.2025. Vammaispoliittisen ohjemaan kerätyn tiedon ja kuulemisten perusteella työryhmä ehdottaa seuraavia tavoitteita vuosille 2025 – 2029.

Tavoite	**Vastuutaho**	**Aikataulu**	**Mittarit**
Esteettömyyskartoitus	Varkauden kaupunki, tekninen toimiala	Valtuustokausi	Valmistumisprosentti
Kaupungin nettisivujen saavutettavuus	Varkauden kaupungin markkinointi ja viestintä yksikkö	Jatkuva	Saavutettavuusdirektiivi toteutuu
Kaupungin ja järjestöjen yhteistyön kehittäminen	Varkauden kaupungin toimialat, osallisuuskoordinaattori	Jatkuva	Osallisuusindikaattorit (osallisuusmittari kts.) Osallisuuden kokemus (kävijämäärät ja vaikuttaminen) P-S järjestökysely Palveluiden toteutuminen

8 SEURANTA JA ARVIOINTI

Varkauden valtuusto on hyväksynyt vammaipoliittisen ohjelman xxx

Vammaispoliittisesta ohjelmasta kuullaan kuntalaisia, luottamushenkilöitä sekä vaikuttamistoimielimiä ennen kuin ohjelma esitellään uudelle valtuustolle.

Vammaispoliittista ohjelmaa arvioidaan vuosittain osana hyvinvointikertomuksen vuosiraporttia. Tässä yhteydessä kuullaan vaikuttamistoimielimiä.

Vammaispoliittinen ohjelma 2025 – 2029 on hyväksytty valtuustossa xxxxxx

MUUT LÄHTEET

YK:n vammaissopimus - (vane.to)

Vammaisten henkilöisen palvelut / Suomi.fi

warkaus
ihan omanlainen

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025 - 2029

- Hyvinvointikertomus 2021 – 2025 (ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden kuvaus sekä tiedot tehdyistä toimista)
- Suunnitelma 2025 – 2029

warkaus
ihan omanlainen

Sisältö

Kertomus 2021 - 2025

- Johdanto (yhteys strategiaan)
- Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman taustat (laki ja laatusuositukset)
- Tietoa varkautelaisista ikääntyneistä
    - Tilastot, indikaattorit, kyselyt
- Tehdyt toimenpiteet

Suunnitelma vuosille 2025 - 2029

- Suunnitelman painopisteet, tavoitteet ja toimenpideaiheet
- Palvelurakenteen ja palvelujen kehittäminen
- Suunnitelman toteutumisen seuranta

warkaus
ihan omanlainen

Johdanto

- Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma ohjaa ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä tukevia palveluita ja niiden kehittämistä. Se kiinnittää huomiota ikäihmisten osallisuuteen ja vaikuttamismahdollisuuksiin sekä hyvää elämää tukevaan elinympäristöön.
- Suunnitelma pohjautuu kaupunkistrategiaan ja laajan hyvinvointikertomukseen sekä valtakunnalliseen ikäihmisten laatusuositukseen.
- Varkaudessa suunnitelma korostaa kaikkien toimialojen yhteistä vastuuta ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämisestä ja uudenlaisesta *yhdyspinnalla tapahtuvasta yhteistyöstä hyvinvointialueen* ja muiden kumppaneiden kanssa. Suunnitelma laaditaan yhdessä kunnan eri hallintokuntien, Pohjois – Savon hyvinvointialueen, kuntalaisten, järjestöjen, elinkeinoelämän ja muiden toimijoiden kanssa. Ikääntyneet kuntalaiset ovat mukana kehittämässä/otetaan mukaan heitä koskevien toimintojen ja palvelujen kehittämiseen ja heitä kuunnellaan sopivimpien toimintatapojen löytämiseksi.
- Suunnitelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja ikäihmisiä koskevassa päätöksenteossa noudatetaan sen linjauksia.

Taustaa ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmalle

warkaus
ihan omanlainen

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn... 980/2012 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®

- *5 § (28.10.2022/876)*
- Kunnan vanhusneuvostosta säädetään kuntalain (410/2015) 27 §:ssä. Kunnan vanhusneuvosto on otettava mukaan tämän lain 5 §:ssä tarkoitetun suunnitelman valmisteluun

Kunnan on laadittava **suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi** osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa.

- Edellä tässä pykälässä tarkoitettuihin suunnitelmiin on sisällytettävä ikääntyneen väestön asumista koskevien tarpeiden ennakointi sekä niitä vastaavan asumisen kehittäminen.
- Ikääntyneiden toimintakykyä tukevaan suunnitelmaan sisällytetään **kunnan osalta kuntaan jäävät toiminnot.**
- **Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveydentilan ja toimintakyvyn analyysi sisältyy hyvinvointikertomukseen ja hyvinvointivajeiden ratkaisuehdotukset hyvinvointisuunnitelmaan**. Muut osiot mm. palvelut ja asumisen kehittäminen jne. erillisenä liitteenä tai sisällytettynä osaksi laajaa hyvinvointikertomusta ja suunnitelmaa.

Ikäihmisten suunnitelma

warkaus
ihan omanlainen

- Kaupunkistrategia | Varkaus
  - Hyvinvoivan Varkauden tärkeimmät teemat ovat asukkaiden kokonaisvaltainen hyvinvointi, turvallisuus, osallisuus ja onnellisuus. Ikäihmiset nähdään Varkauden voimavarana ja heidän toimintakykyään hyvään elämään tuetaan.
- Hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma
  - Kaupungin hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen kokonaisuus perustuu kaupunginvaltuustossa hyväksyttyyn laajaan hyvinvointikertomukseen 2021–2025, jonka toimeenpano toteutetaan osana talousarvio- ja taloussuunnitelmatyötä.
- Valtakunnallinen ikäihmisten laatusuositus, jonka tavoitteena on aktiivinen ja toimintakykyinen ikääntyminen sekä laadukkaat ja kestävät palvelut. Laatusuosituksen sisällön vaikuttavuustavoitteet perustuvat Kansallisen ikäohjelman 2030 vaikuttavuustavoitteisiin ja tukee näin ollen aikaisempaa kehittämistyötä.
- Laatusuosituksen keskeiset sisällöt ovat:
  - Turvataan yhdessä mahdollisimman toimintakykyistä ikääntymistä
  - Asiakas- ja palveluohjaus keskiöön
  - Laadulla on tekijänsä
  - Ikäystävällinen palvelujen rakenne
  - Teknologiasta kaikki irti

warkaus
ihan omanlainen

Miten iäkkäät Varkaudessa voivat tarkastellaan laajaan hyvinvointikertomukseen 2021–2025 asetettujen painopisteiden kautta, jotka pohjaavat Varkauden kaupunkistrategiaan Välitä, vaikuta, viihdy.

Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy	• Lasten ja nuorten mielenterveys vahvistuu • Työikäisten ja ikäihmisten mielenterveyden haitat vähenevät • Alaikäiset ovat päihteettömiä • Päihteiden käyttö ja riippuvuuksien aiheuttamat haitat vähenevät
Terveelliset elintavat	• Ruokasuositusten mukainen syöminen lisääntyy • Yhä useampi harrastaa hengästyttävää liikuntaa (nuoret ja työikäiset) • Toiminta- ja työkyky vahvistuu (nuoret, työikäiset ja ikäihmiset)
Turvallinen ja hyvä arkiympäristö	• Yksinäisyys vähenee ja yhteisöllisyys lisääntyy • Arkiympäristö koetaan turvallisena • Liikenneympäristö koetaan turvallisena
Hyvinvointia ja terveyttä edistävät rakenteet	• Rakenteet ja resurssit tukevat hyvinvointia • Palveluprosessit ovat kuntalaisten hyvinvointia vahvistavia • Kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa • Ennakkovaikutusten arviointia lisätään päätöksenteossa

Hyvinvoinnin tilaa on arvioitu viimeisimmän tilastotiedon mukaan ja pidemmän ajan kehityssuuntaa vuodesta 2019 lähtien. Lisäksi vertailua on tehty koko maahan, Pohjois- Savon hyvinvointialueeseen sekä Imatra, Iisalmi, Pieksämäki ja Valkeakoski.
Tilastoja on kerätty muun muassa: Sotkenet, Varkauden hyte-kysely 2023, kokemuksellinen hyvinvointikysely 2024, vanhusneuvostonkyselyt vuosilta 2021 – 2024 ja päihdetilannekysely 2025.

Varkaus elinympäristönä

warkaus
ihan omanlainen

Varkaus on kaunis vesistöjen ympäröimä kaupunki valtateiden risteyksessä. Kaupungista löytyy monipuoliset palvelut, puistot ja liikuntamahdollisuudet, jotka ovat helposti saavutettavissa.

Asukkaita oli vuoden 2024 lopussa 19 656 ja tästä ikääntyneiden osuus on kasvanut eniten muuhun väestöön verrattuna. Pidemmällä aikavälillä tähän on vaikuttanut matala syntyvyys ja kasvanut elinajanodote. Ikääntyvä väestö tarvitsee enemmän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Ikääntyneiden palvelutarpeeseen vaikuttavat monet eri tekijät, kuten ikä, sairastavuus, asumismuoto ja -paikka, digiosaaminen.

Järjestämisvastuun siirtyminen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osalta hyvinvointialueille 1.1.2023 on tuonut muutoksia sote-palveluihin, jotka näkyvät myös ikääntyville.

Ikääntyneet ovat toimintakyvyltään yhä paremmassa kunnossa. Suurin osa Varkauden ikääntyneistä asuu omassa kodissa. Vaikka taloudelliset haasteet ovat lisääntyneet myös ikääntyneillä, niin suurimmalla osalla Varkaudessa asuvista ikääntyneistä taloudellinen tilanne on hyvä. Tuloerot vaikuttavat muun muassa terveystottumuksiin; hyvätuloiset liikkuvat enemmän, käyttävät kulttuuripalveluita ja syövät terveellisemmin kuin pienituloiset.

Ikääntyneiden omien toiveiden mukaisesti, kotona asumista ja siellä pärjäämistä tuetaan yhä enemmän uusilla asumisratkaisuilla sekä digitalisaatiota ja teknologiaa hyödyntämällä.

Suurin osa ikääntyvien käyttämistä palveluista on muuta kuin sote – palveluita. Varkaus tukee ikääntyvien hyvinvointia muun muassa tarjoamalla ennaltaehkäiseviä palveluita, kuten liikunta- ja kulttuuriharrastuksia ja matalankynnyksen vertaistukea yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Tietoa varkautelaisista ikääntyneistä

warkaus
ihan omanlainen

- Ikääntyneiden yli 65 – v. osuus on kasvanut muuhun väestöön verrattuna vuosittain ja nopeammin kuin Pohjois – Savossa keskimäärin. Vuonna 2023 yli 65 –v. osuus oli 34 % väestöstä.
- Suurin osa yli 75- ja 85- vuotiaista asuu edelleen kotona ja osuus on pysynyt lähes ennallaan viimeiset 8 vuotta.
- Yli 75 vuotiaista yksin asuu 47.6 %. Luku on pysynyt viimeiset vuodet ennallaan.
- Eniten yli 75-vuotiaita asuu keskustan alueella ja keskustan reuna-alueilla. Kangaslammin keskustassa asuu 0.5 km:n säteellä 21-50 yli 75-vuotiasta.
- 80 -v. asuu n. 70 % asuu hissittömässä kerrostalossa tai ok-talossa

- Täyttä kansaneläkettä sai 1.6 % 65 –v. täyttäneistä. Määrä on pienentynyt vuosittain.
- Perusasteen jälkeisen tutkinnon omaavien yli 65-vuotaiden määrä on lisääntynyt vuosittain ja varsinkin yli 70- vuotiaiden osalta.
- Pohjois – Savossa 65–74-vuotiaista vain puolella on vähintään digitaaliset perustaidot, ja heistäkin valtaosalla on ainoastaan perustaidot. 75–89-vuotiaisiin mentäessä enää 22 prosentilla on vähintään digitaaliset perustaidot, joista lähes kaikilla on vain perustaidot. Vanhimman ikäryhmän tulokset johtuvat osittain siitä, että heistä noin kolmannes ei käytä internetiä (Digitaitoraportti 2023)

Väestöennuste

warkaus
ihan omanlainen

Väestöennuste 2024: Väestö 31.12. muuttujina Ikä ja Vuosi. Varkaus, Yhteensä, Väestö 31.12. (ennuste 2024).

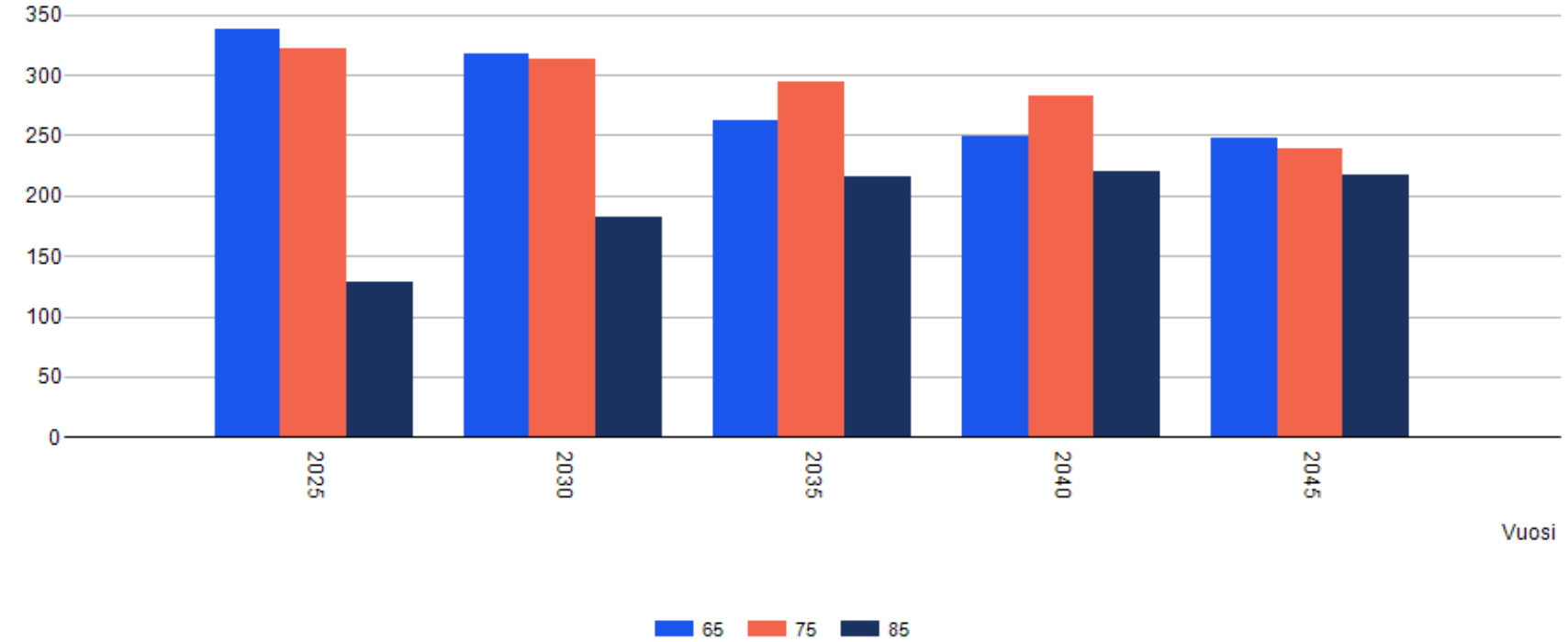

Yli 85-vuotiaiden määrä lisääntyy seuraavan 10 vuoden aikana, kun taas yli 65- ja yli 75 – vuotiaiden osuus lähtee laskemaan. (Väestöennuste / tilastokeskus 24.10.2024)

65, 75 ja 85 vuotta täyttäneiden osuus / Varkaus vuosina 2025-2045 (Tilastokeskus 25.10.2024)

warkaus
ihan omanlainen

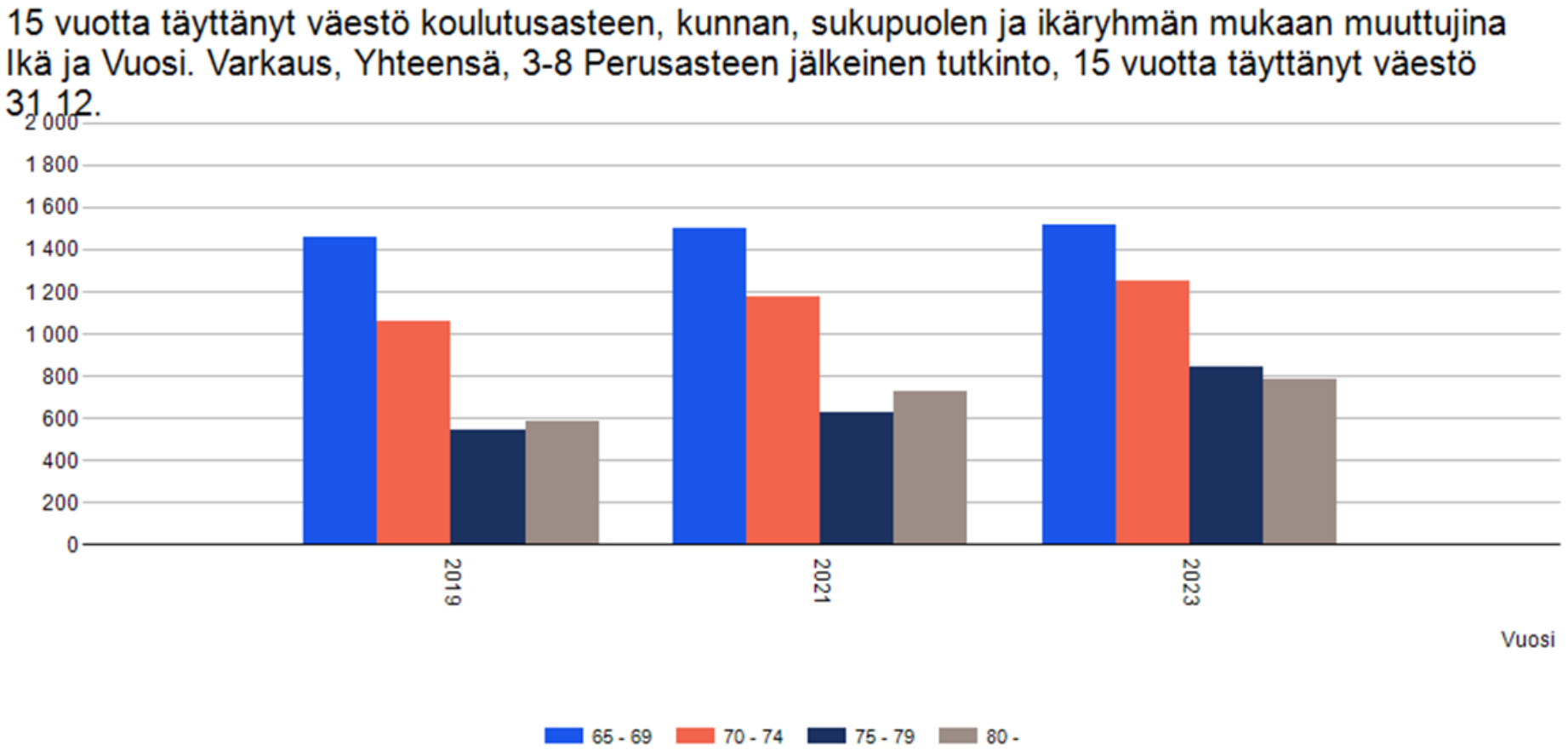

Perusasteen jälkeisen tutkinnon omaavien määrä. (Tilastokeskus 25.10.2024)

Miten iäkkäät Varkaudessa voivat?

Mielen hyvinvointi vahvistuu ja päihteiden käyttö sekä riippuvuuksien aiheuttamat haitat vähenevät

warkaus
ihan omanlainen

Vertailualueet; koko maa, Pohjois-Savon hyvinvointialue, Iisalmi, Imatra, Pieksämäki ja Valkeakoski

Vahvuudet

- Pohjois-Savossa alkoholia liikaa käyttäviä yli 65 – v. on vähemmän (27.2 %) kuin koko maan tasolla (32%) (Sotkanet 2023)
- 41.9.% yli 75 v. Varkautelaisista vastasi, ettei käytä lainkaan alkoholia (Hyte-kysely 2023)
- Päivittäin tupakoivia yli 65 – vuotiaita on Pohjois – Savossa on 6.3 % ja yli 75 – vuotiaita 2.1 %. (Sotkanet 2022)
- Varkaudessa haastaviin mielenterveyden häiriöihin lääkitystä saa harvempi (2.6 %) kuin Pohjois-Savon hva:lla. (Sotkanet 2023)
- 55.8 % 61-74 v. kokee olevansa onnellinen usein (Hyte-kysely 2023)
- 57.8 % yli 75 v. kokee olevansa onnellinen usein (Hyte-kysely 2023)

Kehitettävää

- Masennuslääkkeistä korvausta saa 13.6 % yli 65 – vuotiaista Varkautelaista. Tässä ikäryhmässä myös psyykkinen kuormittuneisuus on koko Pohjois-Savossa muuta maata yleisempää. (Sotkanet 2023)
- Yli 75 – vuotiaista alkoholia liikaa käyttävien osuus on 15.5 % Pohjois – Savossa (Sotkanet 2023)
- Varkautelaisista 61-74 – vuotiaista 28.3 % käyttää alkoholia 2-4 kertaa viikossa ja 11.3 % käyttää 2-3 kertaa viikossa. Yli 75 – vuotiailla käyttö vähenee. (Hyte-kysely 2023)
- Varkautelaisista 61-74 – vuotiaista rahapelejä kerran viikossa pelaa 22.6 % ja yli 75 – vuotiasta 28.6 %. (Hyte-kysely 2023)

(Sotkanet 2023)

warkaus
ihan omanlainen

Miten iäkkäät Varkaudessa voivat?

Terveelliset elintavat ja toimintakyky vahvistuvat

Vertailualueet; koko maa, Pohjois-Savon hyvinvointialue, Iisalmi, Imatra, Pieksämäki ja Valkeakoski

Vahvuudet

- Suurin osa varkautelaisista 61-74 v. (89.7 %) ja yli 75 v. (77.8 %) kokee terveydentilansa keskitasoiseksi tai hyväksi. (hyte-kysely 2023)
- Vajaa 70 % yli 75- vuotiaista varkautelaisista harrastaa lihaskuntoa ylläpitävää liikuntaa viikoittain ja heistä päivittäin tai jopa useamman kerran viikossa (hyte-kysely 2023)
- 61-74 vuotiaista 60% harrastaa lihaskuntoa ylläpitävää liikuntaa viikoittain ja yksi kolmannes satunnaisesti (hyte-kysely 2023)
- Suurin osa varkautelaisista 61 - 74 vuotiasta ja yli 75 – vuotiaista syö kasviksia, hedelmiä tai marjoja lähes päivittäin (hyte-kysely 2023)
- Varkautelaisista 61 – 74 v. 40.2 % ja vastaavasti 31.8 % yli 75 – v. harrastaa hengästyttävää liikuntaa päivittäin vähintään puoli tuntia. (hyte-kysely 2023)

Kehitettävää

- Yli 65 – v. terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokee 52.6 % Pohjois – Savossa (koko maa 46.8 %) (Sotkanet 2023)
- Yli 75 – v. terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokee 62.7 % Pohjois – Savossa (koko maa 54.3 %) (Sotkanet 2023)
- Varkaudessa yli 75 v. 17.8 % kokee terveydentilansa huonoksi tai erittäin huonoksi. (hyte-kysely 2023)
- Pohjois – Savossa 65 – 74 v. 30.1 % on suuria vaikeuksia 100 m juoksussa (Sotkanet 2022)
- Pohjois – Savossa yli 75 v. 29.9.% 500 m kävely tuottaa suuria vaikeuksia (Sotkanet 2022)

Miten iäkkäät Varkaudessa voivat? Turvallista ja hyvää arkea tukeva ympäristö vahvistuu

warkaus
ihan omanlainen

Vertailualueet; koko maa, Pohjois-Savon hyvinvointialue, Iisalmi, Imatra, Pieksämäki ja Valkeakoski

Vahvuudet

- Reilut 70 % yli 75 – v. on melko tai erittäin tyytyväinen omaan kykyynsä selviytyä päivittäisistä toimista. (Hyte-kysely 2023)
- Varkaudessa yli 75 v. 90.5 % asuu kotona. Luku on vertailualueiden pienin. (Sotkanet 2023)
- Yksin asuu 47.6 % yli 75 v. ja määrä on kasvussa . Vertailualueisiin nähden kolmanneksi eniten. (Sotkanet 2019 , 2023 ja 2024)
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät 65+ vuotta täyttäneiden hoitojaksot ovat laskeneet v. 2019 lähtien (Sotkanet 2019, 2023 ja 2024)

Kehitettävää

- Yli 75 – vuotiaista Varkautelaisesta 42.2 % sanoo kaatuneensa joko sisällä tai ulkona. (Hyte-kysely 2023)
- Yli 65- v. kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät toimet suhteessa vertailukuntiin, Hyte-kerroin (Sotkanet 2019, 2023 ja 2024)
- Yli 65 – vuotiaista elämänlaatunsa hyväksi tuntee 45.1 % Pohjois-Savossa (koko maa 51.2 %)- (Sotkanet 2022)
- Yli 75 – vuotiaista elämänlaatunsa hyväksi tuntee 38.6 % Pohjois-Savossa (koko maa 44.8 %) (Sotkanet 2022)
- Pohjois – Savon hva:lla ikäihmiset kokevat syrjintää erityisesti iän 64,7% ja terveydentilan 34,9% vuoksi (Kokemuksellinen hyvinvointikysely 2024).
- Muistinsa huonoksi kokee yli 75 – vuotiaista 8.2 % Pohjois – Savossa (koko maa 6.8%) (Sotkanet 2022)

Miten iäkkäät Varkaudessa voivat?

Rakenteet tukevat hyvää ikääntymistä

warkaus
ihan omanlainen

Vertailualueet; koko maa, Pohjois-Savon hyvinvointialue, Iisalmi, Imatra, Pieksämäki ja Valkeakoski

Vahvuudet

- Varkaudessa eläkkeelle siirrytään keskimäärin 60.4 vuotiaana. Ikä on noussut parilla vuodella vuodesta 2019. Eläkkeelle siirrytään hieman myöhemmin kuin koko maan tasolla tai Pohjois-Savossa.
- Ikääntyneiden ravitsemustottumusten parantamiseksi on asetettu tavoitteet.
- Osallistumiskynnystä kulttuuriin on madallettu (kaikukortti, kaiken ikäisille suunnatut tapahtumat)
- Varkaudessa kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden osalta ikäihmiset käyttävät eniten kirjastopalveluita (Hytekysely 2023)
- Omaishoidon tukea sai 5.4 % yli 75 – vuotiaista Varkaudessa. Osuus on samaa luokkaa kuin P-S hva:lla. (Sotkanet 2023)
- Toimeentulotukea yli 65 – vuotiaista on saanut yhä harvempi (1.3 %) ja Varkauden osuus on vertailualueiden toiseksi pienin (Sotkanet 2023)

Kehitettävää

- Yksinäisyys ja kokemus yksinäisyydestä lisääntyy ikääntymisen myötä. Pohjois – Savossa yksinäiseksi itsensä kokee yli 65 – vuotiaista 10.8 % ja yli 75 – vuotiasta 13.8 %. Osuudet isompia kuin koko maassa. (Sotkanet 2022)
- Varkaudessa 36.3 % 61-74 v. ja 33.3 % yli 75 v. kokee itsensä yksinäiseksi joskus tai melko usein. (Hytekysely 2023)
- Äänestysaktiivisuus vuoden 2021 kuntavaaleissa oli 48.2 %. Koko maan osuus oli 55.1% ja P-S hva:n 50.7 %. (Sotkanet 2023)
- Diakoniatyössä näyttäytyy yhteiskunnan polarisoituminen. Varkaudessa kohdattiin yhteensä 654 ikäihmistävuonna 2024 ja heistä 60 sai apua taloudellisiin haasteisiinsa. Lääkkeisiin, asumiskuluihin ja ruokaan menee koko ajan enemmän rahaa, joita yhteiskunnalta saatavat tuet eivät kata. Avun hakeminen koetaan myös usein vaikeaksi sähköisten palveluiden vuoksi.

Vanhusneuvoston kyselyt 2021 - 2024

warkaus
ihan omanlainen

Mitä hyvää Varkaudessa on ikäihmisten näkökulmasta

- Harrastusmahdollisuudet mm. liikunta
  - Uimahalli, Kämäri ja kerhot
- Ilmaiset bussimatkat
- Seniorikortti
- Järjestötoiminta
- Palvelut lähellä

Mitä kehitettävää Varkaudessa on ikäihmisten näkökulmasta

- Tiedottaminen
- Yhteistoiminta, yhteistyö
- Terveyspalvelut

Mikä on mielestäsi tärkein kehittämiskohde Varkaudessa ikäihmisten näkökulmasta (vuosi 2024)

- Tapahtumia ja toimintaa enemmän
- Mielenterveyden tukeminen ja tukea yksinäisyyteen
- Matalankynnyksen paikka
- Terveysneuvontapiste
- Vaikutusmahdollisuuksien lisääminen

"Kotoa on vain lähdettävä"

"Jokaiselle löytyy joku kerho ja toimintaa, kun vain uskaltaa kotoa lähteä"

"Kun kuuluu eri yhdistyksiin, niin tekemistä löytyy"

"Eläkeläisjärjestöille ilmaisia tiloja toimintaan"

Kokemuksellinen hyvinvointikysely 2024 (yli 65 v. vastauksia 126)

warkaus
ihan omanlainen

Hyvinvointia on vahvistanut*
- Ulkoilu, luonto
- Liikunta
- Uimahalli
- Kirjasto
- Harrastaminen, tapahtumat, teatteri jne.

Hyvinvointia on heikentänyt muun muassa*
- Sairaus, lääkäri, palvelut

Mahdollisuus viettää aika itselle mieluisten ihmisten kanssa on hieman lisääntynyt

- Mahdollisuus käydä kirjastossa, konserteissa ja vastaavissa on lisääntynyt viime vuosina
- Tyytyväisyys terveyteen, omaan talouteen ja omien vahvuuksien kehittämiseen (esim. harrastamalla) on heikentynyt
- 48,4 % kokee itsenä yksinäiseksi joskus tai melko usein
- Luottamus mahdollisuuksiin vaikuttaa asuinalueensa asioihin tai luottamus päätöksen tekijöihin on heikentynyt
- 27, 1% on kokenut syrjintää joitakin kertoja vuodessa ja 8,6 % on kokenut syrjintää toisinaan (kuukausittain) tai useimmin (yleisimmät syyt; ikä ja terveydentila)

* Lähde; Olli Lehtonen & Max Strandén. Itä – Suomen yliopisto. Avoimien vastauksien käsittely ja analyysi

Kokemuksellinen hyvinvointikysely 2019, 2021 ja 2024

warkaus
ihan omanlainen

Yli 65 v. tyytyväisyys esim. päätöksentekijöihin on laskenut viime vuosina

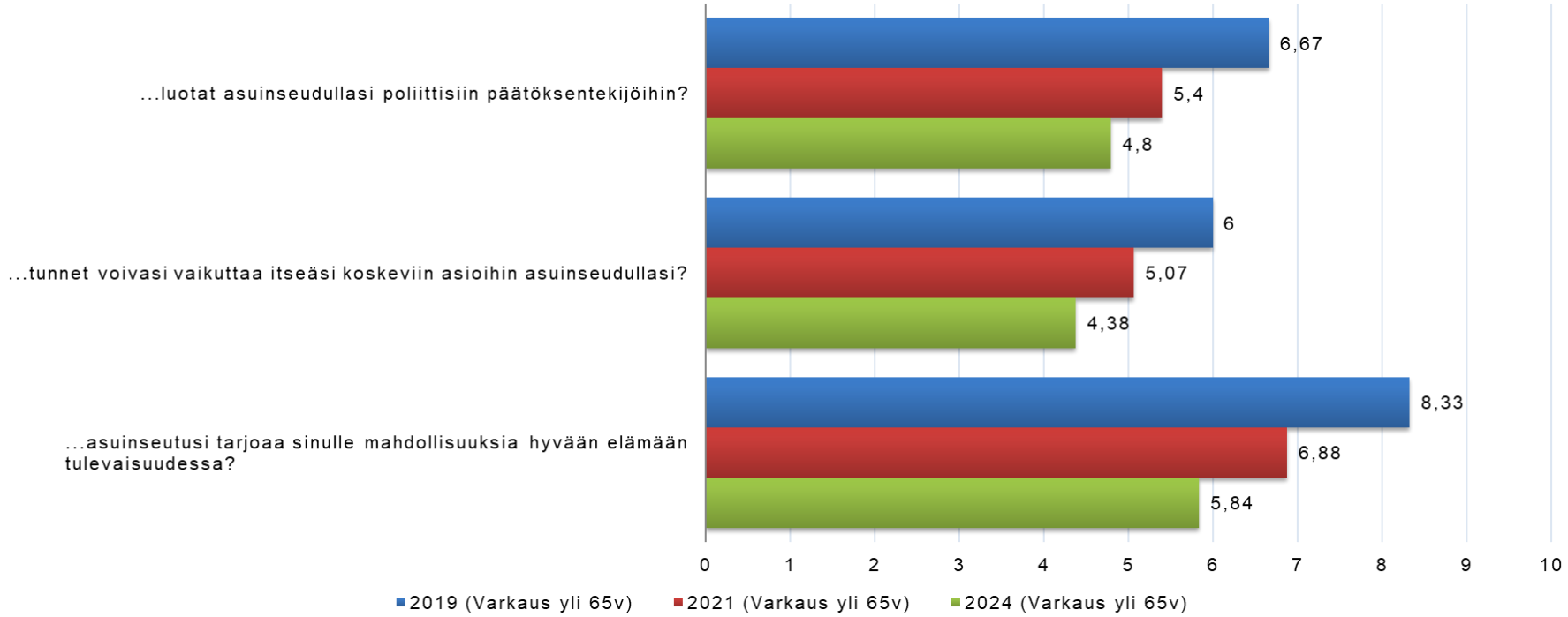

(2019 vastauksia yli 65v.; 6 2021 vastauksia yli 65v.; 56 2024 vastauksia yli 65 v.; 126)

Elintavat tukevat ikääntymistä

warkaus
ihan omanlainen

Elintavoilla on ratkaiseva merkitys ikääntyneiden hyvinvointiin ja omatoimisuuden säilymiseen.

- **Hyvät ruokailutottumukset** pitävät virkeinä ja ehkäisevät muistivaikeuksia.
  - Ikääntyneiden ravitsemussuositukset
- Liikunta, ravitsemus ja päihteettömyys ja muut hyvinvoinnin osatekijät tukevat aivoterveyttä
  - Apua ja tukea; Muistiluotsi
    - Avoin matalankynnyksen muistikerho kokoontuu yhdistystalo Warikolla
    - Vertaisryhmiä sekä omaisille että sairastuneille
  - Varkauden sosiaali- ja terveysjärjestöt ry
- **Kohtuullinen alkoholinkäyttö**. Ikäihminen on alttiimpi alkoholin haitoille iän mukanaan tuomien fysiologisten muutosten vuoksi.
  - Ikääntyneiden alkoholin käytön suositus
- **Turvallinen arkiympäristö**
  - Kaatumisen ehkäisy Pysytään pystyssä - opas
- **Terveyden edistäminen ja sairauksien hoito**
  - Ikäihmisten palveluneuvonta
  - HVA yhteystiedot linkki
  - Ikäihmisten huoli – ilmoitus
  - Etsivä vanhustyö
  - Kotihoidon asiakkaiden suun hoidon- ja ravitsemusohjaus - hanke
    - tunnistaa kotihoidon asiakkaan (vajaa)ravitsemuksen- ja suunterveydentila.
    - kohdentaa ohjaus- ja avuntarvetta ennaltaehkäisevästi ja varhain kotiin tuotavana palveluna.
    - edistää oikea-aikaiseen hoitoon pääsyä sekä pienentää suun tulehduksista aiheutuvien sairauksien hoidon kustannuksia.
    - Näillä toimilla parannetaan asiakkaiden terveydentilaa, toimintakykyä ja elämänlaatua.

warkaus
ihan omanlainen

Ikääntyvien toimintakyky vahvistuu

Varkaus tukee ikääntyneitä monin tavoin edistämään toimintakykyään tarjoamalla monipuolista toimintaa, kuten liikunta- ja kulttuuriharrastuksia, sekä erilaisia palveluja. **https://varkaus.fi/fi/sivu/hyvinvointi-ja-vapaa-aika**

- **Maksutonta liikuntaneuvontaa**
  - Mahdollisuus kuntosaliohjauksiin (maksullinen)
  - Ohjattu tuolijumppa
- **Uimahalli** (vesijuoksu ja virtuaalivesijumppa), kuntosali, liikuntatalo.
- **Luonnossa liikkuminen** ylläpitää hyvinvointia. (liikunta/reittikartta)
  - Kämärin luontopolku keskusta-alueella on esteetön luontopolku
  - Lähiliikuntapaikat, puistot ja lenkkipolut
- **Varkaudessa toimivat järjestöt, hyvinvointialue ja muut toimijat** tarjoavat ikääntyneille ohjattua liikuntaa.
  - Lisää hyvinvointiasi 13.1.2025 www.tarmoa.fi
  - Voitas ryhmä kotihoidon asiakkaille / P-S-hva
  - Soisalo-opiston etusivu | Soisalo-opisto
  - ILLI-hanke; vertaisohjaajakoulutusta
- **Kulttuuri ja vapaa-aikapalvelut**
  - Kirjaston palvelut
    - Kirjat kotiin - palvelu on toimii Kangaslammilla
  - Varkauden Museokeskus Konsti
  - Palvelutaloilla järjestetään erilaisia kulttuuripalveluita, kuten esityksiä ja vierailuita.
  - Armas kulttuuriviikko maaliskuussa
  - Matalan kynnyksen kulttuuritapahtumia vuosittain mm. Varkaus-päivät, Hyvän mielen tapahtumaviikko MHAW, Itsenäisyysjuhla
- **Harrastamista edistetään taloudellisella tuella**
  - Asiakaskortit liikuntaan
    - Yli 65 v. tarkoitettu Seniorikortti
    - ERLI – kortti (erityisliikuntakortti)
  - Kaikukortti (Jakajat Varkaudessa; Mielitupa, Varkauden maahanmuuttopalvelut, P-S hva; ikääntyneiden asikasohjaus ja gerontologinen sosiaalityö)

Ikääntyvät kokevat arkiympäristön hyvänä ja turvallisena

warkaus
ihan omanlainen

Esteettömyys ja saavutettavuus

- Esteettömyys huomioidaan kaavoituksessa, uusissa rakennuksissa, remonttikohteissa ja yleisissä tiloissa.
- Esteettömyydestä havaituista ongelmista voi ilmoittaa sähköisessä palautusjärjestelmässä
- Linja-autolla ilmaiseksi ja ilman korttia voivat matkustaa eläkeläiset klo 10–14 välisenä aikana (ei koske Palia)
- Liukkaudentorjuntaan kiinnitetään huomiota
- Kaupunki järjestää palveluliikennettä. Autot ovat pikkubusseja, jotka ovat esteettömiä. Pali-liikenne
  - Niissä on tilaa pyörätuolille, rollaattoreille ja muille apuvälineille.
  - Pikkubussi hakee matkustajat kotiovelta ja tuo kotiovelle.
  - Kuljettaja tai Pali avustaja auttaa kauppakassien kantamisessa autoon ja pois autosta.
  - Palveluliikenteen autot liikennöivät runkoreitin lisäksi kutsuliikenteenä.

Senioriasunnot

Wartalo Kodeilla on tällä hetkellä kaksi erityisesti senioreiden tarpeisiin soveltuvaa taloa. Kolmannen senioritalon rakentaminen osoitteeseen Linjurikatu 9 on tarkoitus valmistua keväällä 2025. Uudessa senioritalossa on 29 asuntoa sekä yhteisöllisyyttä tukevat tilavat yhteiskäyttöiset tilat. Asukasvalinnoissa noudatamme Aran ohjeistuksia.

- ARA myöntää korjausavustuksia iäkkäille ja vammaisille henkilöille sekä asuinrakennuksen omistaville yhteisöille. Remonttiavustus ikäihmisille

Yhteisöllinen asuminen

warkaus
ihan omanlainen

Tavallinen asumispalvelu muuttuu yhteisölliseksi asumiseksi (1.1.2023 sosiaalihuoltolaki)

- Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa asiakkaalla on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.
- Yhteisöllistä asumista järjestetään asiakkaalle, joka tarvitsee sitä alentuneen toimintakyvyn tai kohonneen hoidon ja huolenpidon tarpeen vuoksi johtuen korkeasta iästä, sairaudesta, vammasta tai muusta vastaavasta syystä.

Vuoden 2025 loppuun mennessä ikääntyneiden asumispalveluissa tulee olla Pohjois-Savon hyvinvointialueella yli 75-vuotiailla noin 600 asumispaikkaa yhteisölliseen asumiseen. Yhteisöllistä asumista voidaan tuottaa hyvinvointialueen omana tuotantona, palvelusetelillä ja kumppanuusmallilla. Varkaudessa ei vielä ole yhteisöllisen asumisen kohteita. (Pohjois-Savon hyvinvointialueen strateginen linjaus)

Rakenteet tukevat ikääntymistä

Osallisuus, sosiaalinen aktiivisuus ja vastavuoroisuus lisäävät tutkitusti hyvinvointia. Yksinäisyys on merkittävä hyvinvointia heikentävä tekijä.

Ikääntyvillä on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa

- Asukasraateja on toteutettu Musekeskus Konstissa ja Varkauden strategiatyössä
- Kuulemistilaisuus / kumppanuuspöytä järjestettiin ikäihmisille uimahallin toiminnan osalta

Vanhusneuvosto

- Vanhusneuvostoon kuuluu 5 jäsentä ja kullekin henkilökohtainen varajäsen.
- Tavoitteet: Seurata ja vaikuttaa päätöksiin, jotka koskevat vanhusväestöä sekä edistää vanhusten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa ja selviytyä yhteiskunnan eri toiminnoissa.

Ikäihmisten palveluverkosto

- Aloitti toiminnan vuoden 2022 lopulla
- Kaupungin, P-S hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakunnan edustajien yhteistyöverkosto
- Tapaamisia noin 4 kertaa vuodessa
- Ikääntyvien toimintaympäristön arviointia ja yhteisten tavoitteiden ja suunnitelmien laadinta (hyvinvointisuunnitelmaan osallistuminen)
    - Viestintä > ikäihmisille oma alasivu kaupungin verkkosivuille
    - Vanhusten viikon huomiointi > muun muassa yhteisiä tapahtumia järjestetty vanhusten viikolla

Omatoiminen hyvinvoinnin edistäminen Tarmoa.fi

Järjestöt ja muut yhteisöt tukevat hyvää ikääntymistä

warkaus
ihan omanlainen

Ikäihmisiä tavoittavien järjestöjen toiminta on aktiivista Varkaudessa. Ikäihmiset toimivat järjestöissä aktiivisesti, tyypillinen varkautelainen yhdistystoimija on yli 65 vuotias nainen, joka toimii keskimäärin neljässä järjestössä.

Ikäihmisten parissa toimivien eläkeläisjärjestöjen toimintaa koordinoi Eläkeläisjärjestöjen yhteistyötoimikunta

- Järjestää mm. vuosittaisen kaikille eläkeläisjärjestöille yhteisen tapahtuman
- Järjestöt toteuttavat arjen hyvinvointia päivittäin ja täydentävät palveluverkostoa
- Järjestöjen toiminta tavoittaa ikääntyviä vertais- ja harrasteryhmien kautta.

Warkauden seudun sosiaali- ja terveysjärjestöt ry (Wastery) ylläpitää yhdistystalo Warikon toimintaa. Wasteryn tehtävänä on tukea jäsenyhdistystensä toimintaa ja edistää yhteistyötä. Yhdistystalo Warikko toimii 45 järjestön toimintapaikkana ja tarjoaa siten toimintamahdollisuuksia, kerhoja, vertais- ja virkistystoimintaa kaikenikäisille, myös runsaasti ikäihmisille suunnattua toimintaa. Wasteryn edustajat ovat mukana erilaisissa työryhmissä tuoden yhdenvertaisuuden, esteettömyyden ja toimivien palveluketjujen (kunta- järjestö- hyvinvointialue) näkökulmaa esille.

Varkauden seudun omaishoitajat ry toimii omaishoitajien ja omaishoitoperheiden sekä vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden aseman parantamiseksi ja tukemiseksi, sekä parantaa heidän palveluitansa ja tukitoimia toiminta-alueellaan.

- Yhdistyksen toimintamuotoina on antaa ohjausta ja neuvontaa omaishoitajille, pitää vertaistukiryhmiä, järjestää leiripäiviä ja virkistystoimintaa.
- Varkauden omaishoitajat ry tavoittaa paljon läheistään hoitavia omaisia, joilla ei ole välttämättä omaishoidon tuen sopimusta."
- Toiminta on vakiintunut ja kohtaamiset ovat lisääntyneet 2023 oli 2692 kohtaamista ja 2024 oli 4269 kohtaamista.

Studio Olohuone tarjoaa omalla YouTube-kanavallaan ikäihmisille virtuaalista vapaa-aikaan liittyvää monipuolista ohjelmaa (Kun olen yksin – niin olenko olemassa – hanke) YouTube -kanava löytyy jokaisesta mobiililaitteesta tai tietokoneesta, jossa on nettiyhteys. Kanava on katsojalle ilmainen.

Uskonnolliset yhteisöt

warkaus
ihan omanlainen

Varkauden evankelisluterilainen seurakunta

- Diakoninen vanhustyö haavoittuvimmassa asemassa olevien vanhusten parissa yhteistyössä eri viranomaisten, muiden toimijoiden ja omaisten kanssa.
- Painopiste on etsivässä vanhustyössä. Taloudellinen, fyysinen, psyykkinen ja hengellinen ulottuvuus kulkevat rinnakkain asiakastyössä.
- Retki- ja leiripäivät, juhlat ja matalan kynnyksen toiminnat auttavat tavoittamaan oikean kohderyhmän.

Johtopäätökset

warkaus
ihan omanlainen

Indikaattoritiedon ja muun tiedon pohjalta ikäihmistensuunnitelmaan valikoitui seuraavat painopisteet ja tavoitteet:

- Ikääntyvien osallisuutta vahvistetaan (tavoite; yksinäisyys vähenee ja mielenterveys vahvistuu)
  - Hyvinvointia edistävä toiminta on tavoitteellista ja siihen on helppo osallistua
  - Hyvinvointia tukevat palveluketjut ovat tavoitettavia
  - Matalankynnyksen toiminta on saavutettavaa

- Ikäihmisten toimintakyky tukee kotona asumista
  - Arjessa selviytymisen tukemiseksi käytetään digitalisaatiota, teknisiä palveluita ja sähköisiä palveluita- ikäystävällinen teknologiaa, oppiminen, ohjaus, neuvonta huomioiden
  - Kaatumisen ehkäisy (liukuesteet ikäihmisille)

- Ohjaus, neuvonta ja viestintä toimii ja tavoittaa oikean asiakasryhmän saavutettavasti
  - Eläkeläisjärjestöjen saaminen yhteisen pöydän ääreen
  - Ikääntyneiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia vahvistetaan

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman koonti

warkaus
ihan omanlainen

Työryhmä:

- Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan pj. (työryhmän puheenjohtaja)
- Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja
- Vanhusneuvoston pj.
- Varkauden kaupungin tekninen toimi
- Pohjois – Savon hyvinvointialue
- Varkauden eläkeläisjärjestöjen yhteistyötoimikunta pj.
- Varkauden ev.lut.seurakunnan diakoniatyö
- Warkauden seudun sosiaali- ja terveysjärjestöt ry., järjestösuunnittelija
- Hyvinvointikoordinaattori, (työryhmän sihteeri)
- Työn edetessä on kuultu seuraavia tahoja; Toimitusjohtaja /Wartalokodit, Varkauden seudun omaishoitajat / toiminnanjohtaja, Studio Olohuone

VARKAUDEN KAUPUNGIN TURVALLISUUSSUUNNITELMA

2.4.2025

MIKA MAARANEN

VALMIUSPÄÄLLIKKÖ, VARKAUDEN KAUPUNKI

SISÄLLYS

Sisällys 1
1. Johdanto 2
2. Toimintaympäristön arvio 3
2.1. Toimintaympäristö / yleistä Varkauden kaupungista 3
2.2. Varkauden turvallisuusympäristön nykytila 4
3. Toimenpidekortit ja mittarit 11
3.1Henkinen kriisin kestävyys 11
3.2Rikosten, väkivallan ja extremismin ehkäisy 13
3.3Päihteistä aiheutuvien turvallisuushaittojen ehkäisy 14
3.4Lasten ja nuorten turvallisuus 15
3.5Hyvien väestösuhteiden edistäminen 17
3.6Ikääntyneiden arjen turvallisuus 18
3.7Liikenneturvallisuus 19
3.8Julkisten tilojen turvallisuus 20
3.9Kyberturvallisuuden parantaminen 21
4. Käsittely, aikataulu ja seuranta 22
Liitteet 24

1. JOHDANTO

Varkauden kaupungissa pidämme huolta omasta ja toistemme hyvinvoinnista, huolehdimme ja kannustamme. Turvallinen ja toimiva arki sekä onnelliset ihmiset ovat toimintamme keskiössä.

Välittämistä on uskaltaa puuttua ja toimia. Toimimme aktiivisesti yhteisömme edun mukaisesti ja rakennamme kumppanuuksia muihin toimijoihin. Arjen turvallisuus huomioidaan eri näkökulmista. Olemme valmiita kantamaan vastuuta meille tärkeissä asioissa.

Jokainen varkautelainen vaikuttaa yhteisen kaupunkimme hyvinvointiin, viihtyisyyteen ja identiteettiin sekä vahvistaa elinvoimaa ja hyvää meininkiä positiivisella viestillään.

Yhteinen päämäärämme on viihtyisä Varkaus, jossa elämä on rikasta monella mittarilla. Meillä viihtymisen takaavat toimivat peruspalvelut, monipuoliset vapaa-ajan mahdollisuudet, turvallinen elinympäristö ja monimuotoinen luonto. Elinvoimainen ja energinen Varkaus tarjoaa koulutusta, työtä ja menestymisen mahdollisuuksia.

Turvallisuussuunnittelun yhteisenä tavoitteenamme on, että Varkauden kaupungissa ihmisen arki on turvallista ja ihmisillä on turvallinen olo. Vähennämme suunnitelmallisesti onnettomuuksien, rikosten ja häiriöiden määrää sekä näistä aiheutuvia vahinkoja.

Varkauden kaupungin turvallisuussuunnitelma on laadittu ja sitä ylläpidetään yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen, Itä-Suomen poliisilaitoksen, Savon koulutuskuntayhtymän (Sakky), Varkauden lukion, Savonia AMK:n sekä paikallisten yhteistyöryhmien kanssa. Vastuu turvallisuuden ylläpitämisestä on yhteinen monen toimijan kesken.

Turvallisuussuunnittelulla pyritään siihen, että yhteistyö ja turvallisuusongelmien kokonaisvaltainen ratkaiseminen on mahdollista. Turvallisuussuunnitelman ylläpitämisen hyötyjä ovat:

- yhteisen tilannekuvan saaminen alueen turvallisuustilanteesta ja painopisteistä
- yhteistyön tiivistäminen organisaation sisällä ja toimijoiden kesken
- päällekkäisen työn välttäminen sekä uusien toimintamallien luonti osaksi nykyistä toimintaa

Turvallisuussuunnitelmaan on koottu yhteen eri toimijoiden turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat, ohjelmat ja hankkeet. Turvallisuussuunnitelmassa keskitytään erityisesti Varkauden kaupungin paikallisiin turvallisuusnäkökohtiin.

Turvallisuussuunnitelma ei sisällä varautumisen kokonaisuuksia, kuten esimerkiksi uhka- ja väkivaltatilanteiden hallintaa tai valmiussuunnittelua.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖN ARVIO

Toimintaympäristön arvio toteutettiin laaja-alaisessa yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa ohjaus- ja seurantaryhmän johdolla.

Toimintaympäristön arvion keskeisimpien turvallisuusongelmien ja -haasteiden tunnistamistyössä on hyödynnetty mm. seuraavia työryhmiä ja materiaaleja:

- Varkauden kaupungin strategia
- Varkauden kaupungin laaja hyvinvointikertomus
- Tilastokeskuksen ja Sotkanet.fi-indikaattoripankki
- Hyvinvointikyselyjen päihdetilannekyselyn 2022 tulokset
- Hyvinvointikysely 2023
- Liitu-työryhmä, liikenneturvallisuustilastot ja kuntalaispalautteet
- Varkauden kampuksen hyvinvointi- ja turvallisuuskyselyn 2024 tulokset
- Varkauden ev. lut. seurakunnan kuuleminen suunnitelmaan
- Poliisin tilastot
- Pelastuslaitoksen palvelutasopäätös, valvontasuunnitelma, turvallisuusviestintäsuunnitelma sekä Pronto -onnettomuustilastointijärjestelmä
- Pohjois-Savon hyvinvointialueen strategia, sekä Hyvinvointikertomus ja –suunnitelma

2.1. TOIMINTAYMPÄRISTÖ / YLEISTÄ VARKAUDEN KAUPUNGISTA

Varkauden kaupunki sijaitsee valtateiden 5 ja 23 risteyksessä Pohjois-Savon maakunnan eteläosassa. Varkauden halki kulkee myös Pieksämäki–Joensuu-rata ja teollisuuden pistoraiteet. Varkauden naapurikunnassa Joroisissa sijaitsee valvomaton lentopaikka.

Kaupungin asukasluku 31.12.2023 oli 19764 henkilöä, ja sen pinta-ala on 524,5 km², josta 138,9 km² on vesistöjä. Väestötiheys on 51,05 asukasta/km² ja taajama-aste on huomattavan suuri 91,4 %. Varkaus on tunnettu teollisuuskaupunki, jossa sijaitsee muun muassa Stora Enson (aiemmin A. Ahlström Osakeyhtiön) Varkauden tehtaat ja myös Sumitomo SHI FW ja Andritz.

Varkaus on tiivis yhteisö niin maantieteellisesti ja identiteetiltäänkin. Tämä juontaa juurensa Varkauden alueen teollisuusperinteestä, jossa suuret teollisuusyhtiöt ovat osaltaan kantaneet vastuuta alueen yhteisestä kehittämisestä ja turvallisuuden parantamisesta. Teollisuudesta johtuen Varkaudessa huoltovarmuus ja jatkuvuudenhallinta ovat korkealla tasolla.

Varkaudessa tehdään yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja yhteisöllisyys on vahvaa. Varkaudessa on toimiva järjestökenttä. Asukkaat, järjestöt ja viranomaiset tekevät yhdessä työtä hyvän elämän mahdollistamiseksi.

Varkaudessa on modernit, monipuoliset ja saavutettavat palvelut, sekä nykyaikaiset tilat. Varkauden kaupungin palvelut tulevat säilymään paikallisesti myös pitkälle tulevaisuuteen.

2.2. VARKAUDEN TURVALLISUUSYMPÄRISTÖN NYKYTILA

Kuntien turvallisuus- ja valmiussuunnitelmilla sekä toimivilla peruspalveluilla vahvistetaan kuntalaisten luottamusta asuinalueen turvallisuusympäristöön sekä vahvistetaan ihmisten arjen turvallisuuden tunnetta. Pohjois-Savon hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023. Silloin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palvelujen järjestäminen siirtyi kunnilta, kuntayhtymiltä ja sairaanhoitopiireiltä hyvinvointialueiden tehtäväksi kaikkialla Suomessa. Hyvinvointialueen palvelutoimialoja ovat perhe- ja vammaispalvelut, yleiset palvelut, ikääntyneiden palvelut sekä pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut.

Hyvinvointialueella sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin tyytyväisyyttä kartoitetaan säännöllisesti. Valtakunnallisen Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) terveysasemien avosairaanhoidon asiakastyytyväisyyskysely on toteutettu viimeksi vuonna 2024, jonka mukaan kyselyn ajankohtana palveluissa asioineet potilaat olivat pääosin tyytyväisiä saamaansa palveluun. Pohjois-Savon Hyvinvointialueella asiakastyytyväisyys yltää yli valtakunnallisen keskiarvon: suositteluindeksi oli 73 (koko maan keskiarvo 68). (Workbook: terveysasemakysely)

Valmius ja kriisinkestävyys ovat nousseet yhä tärkeämmäksi kansallisella tasolla sekä ihmisten arjessa, kun yleinen turvallisuustilanne on kiristynyt Euroopassa. Eri kanavien kautta levinnyt sotakuvasto ja tieto turvallisuusuhkista luovat turvattomuutta ja näkyvät ihmisten arjessa. Ennakoinnilla, varautumissuunnittelulla ja harjoittelulla vahvistetaan kriisinkestävyyttä, jossa henkinen kriisinkestävyys korostuu. Henkinen kriisinkestävyys on yhteiskunnan ja yksilön kykyä kestää ja säilyttää toimintakykynsä kriisin keskellä ja sen jälkeen. Tämä vaatii luottamusta yhteiskunnan, viranomaisten ja ihmisten välillä. Kansalaisten henkistä kriisinkestävyyttä tuetaan kansallisesti viranomaisten ja järjestöjen yhteistyöllä, esimerkiksi 72tuntia.fi -sivun kautta.

Hengellinen toiminta tukee osaltaan väestön henkistä tasapainoa ja hyvinvointia. Varkauden ev.lut. seurakunnalla on olennainen merkitys ja osaaminen henkisen kriisinkestävyyden ylläpidossa ja mahdollisessa palauttamisessa niin yksilö kuin yhteisötasolla.

Elinvoimainen, yhteisöllinen ja turvallinen kaupunki on hyvinvoinnin perusta. Tutkimusten mukaan turvattomuuden tunne on yleisempää haavoittuvassa tai epävarmassa sosioekonomisessa asemassa olevilla. Naiset kokevat turvattomuuden tunnetta yleisesti ottaen enemmän kuin miehet. Myös kuuluminen etniseen vähemmistöön, matala tulotaso, heikko koulutus ja epävakaa työmarkkina-asema voivat lisätä turvattomuuden tunnetta. (TerveSuomi tutkimus).

Hyvinvoivan Varkauden tärkeimmät teemat ovat asukkaiden kokonaisvaltainen hyvinvointi, turvallisuus, osallisuus ja onnellisuus. Suurin osa Varkautelaisista voi hyvin ja kokee turvallisuuden tunnetta päivittäisessä elämässään. Toisaalta Varkaudessa on myös tekijöitä, kuten toimeentulon haasteet, työttömyys ja mielenterveyden haasteet, jotka heikentävät asukkaiden hyvinvointia ja turvallisuuden kokemusta. Nämä tekijät lisäävät myös asukkaiden huono-osaisuutta. Tulosten valossa Varkaudessa huono-osaisuus on korkealla tasolla, kun verrataan sitä koko maan tasoon ja tarkastellaan tilannetta niin sosiaalisten, taloudellisten kuin inhimillisten muuttujien kautta. (www.diak.fi/eriarvoisuus)

Huono-osaisuus ja siihen vaikuttavat tekijät ja niiden kasaantuminen lisäävät riskiä syrjäytymiselle. Syrjäytyminen vaikuttaa myös kuuluvuuden kokemiseen ja on sitä kautta yhteydessä turvallisuuteen. Syrjäytymisriskissä olevien määrä on hieman laskenut parin viime vuoden aikana. Vuonna 2022 neljännes varkautelaisista 18 -24 – vuotiasta nuorista oli opiskelujen, työelämän tai varusmiespalveluksen ulkopuolella.

Työttömyys on ollut useamman vuoden Varkaudessa korkealla tasolla ja varsinkin nuorten työttömyys on jatkanut kasvuaan. Työttömyys lisää myös pienituloisuutta. Esimerkiksi toimeentulotukea sekä lyhyt- että pitkäaikaisesti saa yksinäiset miehet naisia useammin. Huono-osaisuutta lisäävät myös mielenterveyden haasteet, jonka osalta Varkaus kuuluu Pohjois-Savon huonoimmin voivaan kymmenikköön.

Asunnottomuus, varsinkin nuorilla lisää syrjäytymistä. Varkaudessa asunnottomuus näyttäytyi aiemmin lähinnä piiloasunnottomuutena, kun henkilöt majailivat läheistensä ja kavereiden luona. Viimeisimpien tietojen mukaan Varkaudessa asunnottomia on 10–15 henkilöä (1.3 %), joista 1–2 on kokonaan asunnottomia. Asunnottomuus lisää yksilön haasteita, mutta pitkittyessään sillä on vaikutuksia myös koko yhteisöön. (Reppu selässä ja menolippua ei minnekään – Tätä on nuorten asunnottomuus Suomessa | Diakonissalaitos (hdl.fi))

Päihteet ja huumeet sekä syrjäytymisen ehkäisy

Viime vuosina päihde ja huumeongelma on nostettu huolenaiheena ja turvattomuuden aiheuttajana esille Varkauden osalta. Poliisin mukaan tilannekuva on kuitenkin parempi kuin julkisuudessa esille tuotu ja tilanne on hyvin samankaltainen kuin muissa saman kokoisissa kunnissa. Suurin osa asukkaista kokee Varkauden asuinympäristönä turvalliseksi. Asukkaista vain harva on esimerkiksi kokenut päihtyneiden taholta ahdistelua tai kiusaamista kaduilla tai julkisessa tilassa. Asukkaat kuitenkin toivovat, että julkisilla paikoilla, missä liikkuu lapsia ja nuoria, puututtaisiin alkoholinkäyttöön.

Yleisesti ottaen päihteiden varsinkin huumeiden käyttö on lisääntynyt. Kannabis on lisännyt suosiotaan varsinkin viihdekäytössä ja näyttäytyy myös nuorten kokeiluissa. Pohjois – Savossa alkoholia liikaa käyttävien työikäisisten osuus on kasvussa ja Pohjois – Savo menettää alkoholikuolemien vuoksi eniten elinvuosia koko maassa. Nuorten osalta suunta on ollut positiivinen viime vuosina, kun yhä useampi nuori on raitis. Toisaalta nikotiinituotteiden ja sähkötupakan käyttö on lisääntynyt yhä nuoremmilla. Päihteiden käyttö on tuonut mukanaan lieveilmiöitä muun muassa välitystoimintaa, joka näyttäytyy myös tuotteiden välittämisenä alaikäisille. Nuorten päihdekokeiluihin pyritään vaikuttamaan ennalta nuorille suunnatun päihdekasvatuksen, etsivän nuorisotyön ja Ankkuritiimin tuella.

Osallisuus ja matalankynnyksen palvelut ovat yksi keino ehkäistä syrjäytymistä. Kaikkien kaupunki – kampanjaan liittyvässä asukaskyselyssä nähtiin tarpeellisena, että Varkaudessa olisi tiloja, jonne voi tulla päihtyneenä. Lisäksi matalankynnyksen tila päihdekuntoutujille nähtiin tarpeellisena. Matalankynnyksen toiminnalla voidaan osaltaan parantaa päihdekuntoutujien sekä päihteitä käyttävien hyvinvointia ja tätä kautta lisätä muiden asukkaiden hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta.

Katuväkivalta, henkeen ja turvallisuuteen kohdistuvat rikokset

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset ovat vähentyneet viime vuosina. Seksuaalirikosten määrä on ollut pienessä kasvussa. Huolestuttavaa on, että yhä useampi seksuaalirikoksista kohdistuu alaikäisiin. Myös netissä tapahtuva seksuaalinen ahdistelu kohdistuu nuoriin ja varsinkin tyttöihin.

Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset ovat vähentyneet useamman vuoden seurannassa. Useimmiten huumausainerikokset tulevat esille rattijuopumusten kautta. Tämän lisäksi huumausainerikoksia tulee ilmi katuvalvonnan ja vihjetietojen kautta. Muiden rikosten esim. omaisuusrikosten määrä on laskussa. Omaisuusrikoksissa korostuvat nuorten tekemät näpistykset ja erityisesti alkoholin näpistely.

Lähisuhdeväkivalta koostuu monesta eri väkivallan muodosta ja väkivallan tekijänä toimii läheinen henkilö, jonka tulisi antaa turvaa, mutta toimiikin väkivaltaisesti. Pohjois-Savossa 20–64 – vuotiaiden ikäryhmä kokee yleisimmin fyysistä tai psyykkistä lähisuhdeväkivaltaa. Lapset ja nuoret kokevat vanhemman tai muun huolta pitävän aikuisen taholta fyysistä ja henkistä väkivaltaa selkeästi muita ikäryhmiä yleisemmin. Esimerkiksi 30 % alakoulun oppilasta ja vastaavasti n. 20 % yläkoulun oppilaista ja lukion opiskelijoista on kokenut läheisen henkistä väkivaltaa viimeisen vuoden aikana.

Rikostorjunta käsitteenä tarkoittaa seuraavia asioita: estetään ennakolta, paljastetaan ja selvitetään rikoksia sekä saatetaan tutkitut rikokset syyteharkintaan. Extremismin eli väkivaltaisen ääriajattelun osalta poliisi hankkii tietoa ja jakaa sitä eri poliisitoimijoiden välillä. Poliisi pyrkii puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ääriryhmien rikolliselta vaikuttavaan toimintaan, mikä edellyttää usein rikoksen valmistelua tai jo toteutunutta rikosta. Rikosten tutkinta-ajat ovat Varkauden poliisilaitoksella pidentyneet johtuen vähäisistä resursseista. Poliisi suorittaa kuitenkin jatkuvaa priorisointia, ettei esimerkiksi henkeen ja terveyteen liittyvien rikosten tutkinta viivästyisi.

Varkauden poliisilaitoksen valvonta- ja hälytystoiminnan osalta on pääosin hyvä vaste annettuihin hälytyksiin. Poliisi suorittaa Varkauden kaupungin alueella jatkuvaa valvontaa, johon kuuluu yleisen järjestyksen-, liikenteen-, että esimerkiksi huumausaineiden katuvalvontaa. Haasteena ovat kuitenkin etäisyydet ja monipartiotehtävät, joiden osalta on tarvittaessa turvauduttava Mikkelin ja lähialueiden poliisiresursseihin.

Itä-Suomen poliisilla on käytössä vihjesähköposti vihjeet.ita-suomi@poliisi.fi, jonka kautta jokainen voi anonyymisti ilmoittaa epäillystä rikoksesta ja esimerkiksi huumausaineisiin liittyvistä havainnoista.

Lapsiin kohdistuneiden rikosten tutkintaan Itä-Suomen poliisilaitoksella on oma erillisyksikkö, jonka lähin toimipaikka on Mikkelissä. Alaikäisten nuorten tekemien rikosten tutkintaa suorittaa Varkaudessa kaksi poliisia. Kyseinen tiimi suorittaa myös alaikäisten katuvalvontaa

teemaluontoisesti ja osallistuu erilaisiin tapahtumiin ja toimii kiinteästi yhteistyössä koulujen ja erilaisten nuorten asioiden yhteistyö tahojen kanssa.

Nuorten rikosasiat ovat erityisesti viime vuosina nousseet valtakunnalliseksi haasteeksi ja niihin on panostettu Itä-Suomen poliisin toimesta viime vuosina näkyvästi. Koulunuorisotyöllä pyritään tukemaan turvallista arkiympäristöä, vähentämään yksinäisyyttä, kiusaamista ja syrjään jäämistä. Ankkuritoiminta, jota toteutetaan yhdessä poliisin, nuorisopalveluiden, hyvinvointialueen yhteistyönä, selvittelee kaikkein haastavampia tapauksia. Lisäksi hyvinvointialueen väkivaltaverkoston kautta pyritään vaikuttamaan ennaltaehkäisevästi esimerkiksi lähisuhdeväkivaltaan.

Peruskoulun ja oppilaitosten, sekä varhaiskasvatuksen turvallisuus

Suurin osa lapsista ja nuorista ovat tyytyväisiä elämään ja he kokevat myös terveydentilansa hyväksi. Suurimmalla osalla lapsista ja nuorista on myös läheisiä ystäviä. Varkauden kampuksella ammattikoululaisille ja lukiolaisille tehdyn hyvinvointi- ja turvallisuuskyselyyn vastanneet kokivat oppimisympäristönsä erittäin turvallisiksi ja melkein kaikki olivat tietoisia turvallisuutta tukevista toimintamalleista.

Meillä on kuitenkin myös nuoria, jolla on huoli omasta mielialasta tai jotka kokevat ahdistusta. Koronaepidemian jälkeen kouluissa uutena ilmiönä tuli esille lisäksi yksinäiset ja vetäytyvät nuoret, joilla on haasteena sosiaalisten taitojen puute.

Kokemus osallisuudesta vaikuttaa merkittävästi nuorten hyvinvointiin. Enemmistö peruskoulun oppilaista, varsinkin pojista kokee olevansa osa – koulu- ja luokkayhteisöä ja kokevat olevansa osallisia. Vastaavasti toisella asteella useat opiskelijat kokevat osallisuutensa heikoksi ja vaikuttamismahdollisuuksiensa vähäisiksi.

Peruskoululaisista yhä useampi on kokenut kiusaamista lukukauden aikana, varsinkin poikien kiusaamiskokemukset ja fyysinen uhkaaminen ovat lisääntyneet. Häiritsevää seksuaalista ehdottelua on kokenut reilu neljännes oppilaista. Tytöillä kokemus on selkeästi yleisempää. Huolestuttava ja kasvanut ilmiö on syrjintä koulussa tai vapaa – ajalla. Myös toisen asteen opiskelijoista viidennes on kokenut väkivaltaa, syrjintää ja häirintää. Kouluissa ja oppilaitoksissa nettikiusaaminen realisoituu yleensä konflikteina päivittäisissä kohtaamisissa. Internetin käyttö on yhä yleisempää ja tätä myötä myös nettikiusaaminen eri ilmenemismuodoissaan on yleistynyt. (nuoret-ja-nettikiusaaminen-kyselyraportti-mll-2021.pdf).

Peruskoulussa ja varhaiskasvatuksessa kiusaamiseen puututaan eri toimintamallien kautta (KiVa – koulu ja ProVaka). Lisäksi koulunuorisotyön osuutta on vahvistettu. Kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tilaa seurataan kolmen vuoden välein (TEA-viisari). Kaupungin toimialoilla on myös turvallisuus- ja valmiussuunnitelmat, jotka päivitetään vuosittain. Sama toteutuu myös toisen asteen koulutuksessa.

Opiskeluhuollon tarkoituksena on tukea lapsen, oppilaan ja opiskelijan oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä edistää ja ylläpitää sosiaalista hyvinvointia. Opiskeluhuollon palveluista

vastaa hyvinvointialue. Hyvinvointialueella on ollut haasteita sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisessä. Haasteet ovat liittyneet toiminnan organisoitumiseen sekä taloudellisiin haasteisiin. Toimintaa tehostetaan kehittämällä hyvinvointialueen ja kuntien välistä yhdyspintatyötä.

Savonia ammattikorkeakoulussa toimii matalan kynnyksen opiskelijahyvinvointipalveluna tutoropettajat, joiden tukena ovat opinto-ohjaajat ja korkeakoulukuraattori. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistämisestä ja seurannasta vastaa opiskeluterveydenhuolto (YTHS).

Maahanmuutto ja kotoutus

Varkauden ulkomaalaistaustaisten henkilöiden osuus on kasvanut voimakkaasti. Vuonna 2023 ulkomaalaistaustaisia oli 978 henkilöä, kun tilanne 31.7.2024 oli 1430. Kasvua selittää osin Ukrainan sotatilanne, jonka myötä Varkauteen on tullut noin 340 ukrainalaista aikuista ja lasta. Alueen oppilaitokset tuottavat kansainvälisiä opinto-ohjelmia ja Savon ammattiopiston Varkauden kampuksella opiskelee syksyllä 2024 n. 240 maahan muuttanutta opiskelijaa. Savonia AMK:lla käynnistyi syksyllä 2023 uusi yhteishaku, jonka oppilaskiintiö on 40 uutta kansainvälistä opiskelijaa vuosittain. Osa näistäkin opiskelijoista saapuu alueelle perheensä kanssa. Lisäksi Pohjois-Savon hyvinvointialue ja Attendo ovat käynnistäneet kansainväliset rekrytoinnit vastaamaan hoitoalan henkilöstövajeeseen ja onnistuneita rekrytointeja on tehty vuoden 2024 aikana.

Kotoutumista tapahtuu kaikissa Varkauden peruspalveluissa, mutta päävastuu ohjauksesta ja neuvonnasta sekä lakisääteisistä tehtävistä on Varkauden maahanmuuttopalveluilla. Onnistunut kotoutuminen ehkäisee syrjäytymistä sekä kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja. Hyvät väestösuhteet vahvistavat kuntien elinvoimaa ja lisäävät yhdenvertaisuutta. Hyvät väestösuhteet tarkoittavat, että kunnan eri väestöryhmien välillä on myönteistä vuorovaikutusta ja ryhmät suhtautuvat toisiinsa kunnioittavasti ja luottaen. Hyvien väestösuhteiden eteen työskentely ennaltaehkäisee ja vähentää jännitteitä eri väestöryhmien välillä sekä muita kielteisiä ilmiöitä kuten syrjintää, viharikoksia, vihapuhetta ja eriytymistä.

Varkaudessa on tuotettu ensimmäisen kerran Hyviin väestösuhteisiin liittyviä tiedonkeruutilaisuuksia keväällä 2024. Näissä tilaisuuksissa on saatu tietoa eri väestöryhmiin kuuluvien asukkaiden kokemuksista, havainnoista ja näkemyksistä osallisuuteen sekä asenteisiin ja turvallisuuden tunteeseen liittyen. Tiedonkeruun tulokset saatetaan päättäjien tietoon marraskuussa 2024. Tiedonkeruusta saadut tulokset otetaan huomioon yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmassa ja kotoutumisen toimenpiteitä kuvaavassa asiakirjassa. Hyvien väestösuhteiden tilaa tulee seurata ja saattaa tietoa viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen tietoon.

Tapaturmat

Tapaturmaindeksi on pysynyt Varkaudessa ennallaan ja on alhaisempi kuin Pohjois – Savon hyvinvointialueella. Tapaturmien vuoksi 25–80 – vuotiaiden ikäryhmässä menetetään elinvuosia selkeästi enemmän pienituloisiin kuuluvien henkilöiden tuloryhmissä. Vastaavasti myös itsemurhakuolleisuus on yhteydessä pienituloisuuteen 25–80 – vuotiailla.

Koti- ja vapaa-ajantapaturmat ovat vähentyneet kaikissa ikäryhmissä pidemmällä aikavälillä. Kaatumisiin- ja putoamisiin niin kotona- kuin vapaa-ajalla tapahtuvat hoitoa vaativat tapaturmat yleistyvät selkeästi yli 65 – vuotiailla. Vaikka ikäihmisten määrä on kasvanut ja eletään yhä vanhemmaksi, tästä huolimatta kaatumisiin – ja putoamisiin liittyvien hoitojaksojen määrä on vähentynyt. Tapaturmaan koulussa tai koulumatkalla joutuu yleisimmin 4. ja 5. luokan oppilas. Vammojen tai myrkytysten vuoksi sairaalahoitoon joutuneita on lähes joka ikäryhmässä yhä vähemmän. Vammojen ja myrkytysten vuoksi yleisimmin sairaalahoitoon joutuu yli 75 – vuotiaita.

Asumis- ja paloturvallisuus

Pelastuslaitoksen tilastoimissa onnettomuuksien määrässä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta viimeisen viiden vuoden aikana. Pelastuslaitoksen tilastoimia rakennuspaloja tai rakennuspalovaaroja on keskimäärin Varkaudessa vuosittain n. 24 kappaletta. Näistä 38 % tapahtuu asuinrakennuksissa.

Pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän tavoitteena on onnettomuuksien ehkäiseminen, omatoimisen varautumisen kehittäminen sekä kansalaisten ja yhteisöjen valmiuksien parantaminen, jotta he osaavat toimia oikein onnettomuustilanteissa. Alueen asukkaille pyritään tarjoamaan koko elinkaaren mittainen, laadukas turvallisuusviestintä, -ohjaus, -neuvonta, -opetus ja -koulutus.

Turvallisuuskoulutuksen kohderyhmiä määritettäessä on huomioitu pelastustoimen turvallisuusviestinnän linjaukset, pelastuslaki, valtakunnalliset strategiat sekä Pohjois-Savon pelastuslaitoksen palvelutasopäätös. Tavoitteena on, että varttuva lapsi ja nuori kohtaa pelastuslaitoksen edustajan turvallisuusopetustilanteessa neljä kertaa: esikouluikäiset, kolmasluokkaiset, kahdeksasluokkalaiset sekä toisen asteen opiskelijat. Lisäksi turvallisuuskoulutusta suoritetaan työyhteisöissä ja järjestöissä.

Pelastuslaitoksen valvontatoiminta perustuu pelastuslain mukaiseen valvontasuunnitelmaan. Pelastuslain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Valvontasuunnitelman tavoitteena on tehostaa valvontaa ja suunnata valvontaa sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Suunnitelmallisuus antaa pelastuslaitoksille mahdollisuuden priorisoida ja käyttää otantaa valvonnan kohdentamisessa.

Valvontakäynnit ja asiakirjavalvonta ovat keinoja toteuttaa pelastuslaitosten valvontatehtävää. Asiakirjavalvonnalla arvioidaan ja varmistetaan, että kohteet noudattavat pelastuslain säännöksiä. Valvonnan apuna käytettäviä asiakirjoja ovat pelastussuunnitelmat,

poistumisturvallisuusselvitykset, paloturvallisuuden itsearviointilomakkeet sekä omatoimisen turvallisuustarkastuksen tarkastuslistat. Lisäksi asiakirjavalvonnassa voidaan hyödyntää muun muassa valokuvia sekä erilaisia huolto- ja kunnossapitodokumentteja.

Tapahtumaturvallisuutta valvotaan mm. antamalla neuvontaa yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman laadinnasta. Pelastusviranomainen arvioi sille toimitetun yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman ja turvallisuusjärjestelyt pelastuslain velvoitteiden pohjalta (Pelastuslaki 379/2011, 16 §) ja ilmoittaa asiakkaalle tarvittaessa korjaustarpeista. Pelastusviranomainen hyväksyy pelastussuunnitelman kirjoittamalla siitä lausunnon tapahtuman järjestäjälle, poliisille ja sairaanhoitopiirille.

Liikenneturvallisuus

Varkauden kaupungilla ei ole liikenneturvallisuuden erityispiirteitä, jotka nousisivat esiin tilastoissa. Liikenneonnettomuuksien määrien on laskenut selkeästi viime vuosina, vuodesta 2023 vuoteen 2024 on liikennerikosten kokonaismäärä Varkaudessa vähentynyt Poliisin tilastojen (tammi-loka) mukaan 23,61 % eli lähes neljänneksen. Kuolemaan johtaneita liikenneonnettomuuksia ei ole viime aikoina ollut.

Kaupungissa toimii moniammatillinen liikenneturvatyöryhmä (Liitu) ja liikenneturvallisuussuunnitelma päivitetään viiden vuoden välein. Osmajoentiellä Waltterin koulun läheisyydessä sekä Osmajoen kampuksella on paljon koululaisia sekä opiskelijoita. Alueella toteutetaan tehostettua liikennevalvontaa sekä pidetään näkymistempauksia varsinkin koulujen aloitusten yhteydessä Liituryhmän toimesta.

Kyberturvallisuuden nykytila

Kyberturvallisuustilanne elää jatkuvassa muutoksessa. Erilaiset kalastelut, haittaohjelmat, kiristykset, huijaukset ja uhkaukset ovat muuttuneet arkipäiväisiksi, päivittäin toistuviksi tapahtumiksi. Lisäksi eri organisaatioihin kohdistuvat palveluestohyökkäykset ja tietomurrot ja valtiollinen hybridivaikuttaminen on yleistä. Organisaatioiden ja myös yksityisten on turvauduttava erilaisia uhkia vastaan. Pelkkä virustorjunta tietokoneella ei enää riitä. Uhkatietoisuutta ja kyberturvallisuuteen liittyvää osaamista on syytä lisätä niin organisaatioissa, kuin kuntalaisten keskuudessa.

Tekoälyn käyttö on lisääntynyt erilaisessa markkinointi- ja haittaviestinnässä sekä kalastelu- ja huijausviesteissä. Tekoälyllä tehdyt huijaukset ovat erittäin uskottavia. Kaikki mahdolliset viestintäkanavat tai palvelut ovat kyberrikollisten käytössä ja sosiaalista mediaa käytetään myös informaatiovaikuttamiseen ja väärän tiedon levittämiseen.

Periaatteessa hyökkääjä tai huijausviestin lähettäjä voi esiintyä minkä tahansa tahon edustajana joko esittäen vaatimuksia, kiristyksiä tai muuta valheellista tietoa. Onkin erittäin tärkeää osata tunnistaa valheellinen viesti mahdollisimman hyvissä ajoin. Mikäli hyökkääjälle ei luovuteta mitään tietoja, kalastelu tai huijausviesti voidaan vain poistaa sen aiheuttamatta mitään vahinkoa.

Varkauden kaupunki vastaa omien palveluidensa ja tietorekisteriensä tietoturvasta ja suojaa kuntalaisten sekä asiakkaiden henkilötietoja. Samoin jokainen kaupungin alueella toimiva organisaatio, joka toimii rekisterinpitäjänä, vastaa omien rekistereidensä tietoturvasta. Tietoturvatyö on paikallisten suojaustoimien lisäksi myös yhteistyötä rikollisuuden ehkäisemiseksi ja tietoturvan kehittämiseksi. On hienoa, että palveluntuottajien, muiden kuntien sekä viranomaisten välillä on selkeät toimintamallit. Kyberrikosten osalta Itä-Suomen poliisilaitoksella on erillisyksikkö, joka hoitaa esimerkiksi erilaisiin sarjahuijauksiin liittyviä kokonaisuuksia. Kiireellisissä tapauksissa, esimerkiksi ilta- ja yöaikaan voi kyber - tai nettihuijausrikoksen uhri olla yhteydessä alueelliseen hätäkeskukseen. Varkauden kaupunki on mukana myös kansallisissa tietoturva- ja tietosuojaverkostoissa aktiivisena toimijana.

3. TOIMENPIDEKORTIT JA MITTARIT

Toimenpidekorttien painopisteet ja tavoitteet on määritelty niin, että ne ovat konkreettisia ja koskevat tämänhetkisiä haasteita. Nykytilakuvauksen pohjalta on valikoitunut 9 painopistettä

- Henkinen kriisin kestävyys
- Rikosten, väkivallan ja ekstremismin ehkäisy
- Päihteistä aiheutuvien turvallisuushaittojen ehkäisy
- Lasten ja nuorten turvallisuus
- Hyvien väestösuhteiden edistäminen
- Ikääntyneiden arjen turvallisuus
- Liikenneturvallisuus
- Julkisten tilojen turvallisuus
- Kyberturvallisuuden parantaminen

Toimenpidekorteissa kerrotaan visio, mihin suuntaan turvallisuutta Varkauden kaupungissa halutaan viedä. Konkreettiset toimenpiteet, vastuutahot sekä sidosryhmät tuodaan esille toimenpidekorteissa.

Turvallisuustilanteen seurannan kannalta toimenpidekortille määritellään sopivat mittarit ja indikaattorit. Mittarien valinnassa huomioidaan vertailukelpoisuuden säilyttäminen myös pitemmän ajan kuluessa.

3.1 HENKINEN KRIISIN KESTÄVYYS

Henkisen kriisinkestävyyden päämääränä on vahvistaa ennakoinnilla ja varautumisella kansalaisten luottamusta, osallisuuden kokemusta ja tulevaisuudenuskoa.

Tavoite / Toimenpide:
Asukkaiden turvallisuuden tunne vahvistuu

- Peruspalveluiden turvaaminen: Kasvatus – ja opetus sekä muut kasvatuksen ja hyvinvoinnin palvelut sekä muut kunnan peruspalvelut
    - Ajantasaiset riskienhallinta-, pelastus- ja valmiussuunnitelmat
    - Osaamisen lisääminen > harjoitukset
    - Tehostetun nuorisotyön malli, joka aktivoituu kriisien sattuessa
- Kulttuuriperinnön turvaaminen
    - Kulttuuri- ja kirjastopalvelujen ylläpitäminen sekä kulttuuriperinnön suojelu
- Parannetaan väestön omaa varautumista
    - Yleistä turvallisuusviestintää toteutetaan erilaisissa tapahtumissa ja useilla eri sosiaalisen median alustoilla.
    - Turvallisuusviestinnän kohderyhmiä ja asiasisältöä räätälöidään tarvittaessa nopeastikin esim. turvallisuustilannekuvan muuttuessa.
    - Asumisen turvallisuutta pelastuslaitos edistää pientalojen itsearvioinnin sekä turvallisuusviestinnän kautta.
- Varkauden ev. lut. seurakunta ylläpitää valmiutta 24/7-365 sielunhoito/psyko-sosiaaliseen tukeen.

Vastuutaho: Varkauden kaupungin eri toimialat; hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala, viestinnän- ja markkinoinnin toimiala, tekninen toimi, Pohjois-Savon pelastuslaitos

Sidosryhmät: Pohjois- Savon hyvinvointialue, 3. sektori, Varkauden vapaaehtoistyötä koordinoiva valikkoryhmä, Varkauden ev. lut. seurakunta ja muut uskonnolliset yhteisöt

Mittarit:

- Pelastuslaitoksen kohtaa vuosittain turvallisuusviestinnän kautta 15 % kunnan asukkaista.
- Peruspalveluiden suunnitelmien ajantasaisuus
- Pelastusharjoitukset on toteutettu kaupungin toimipisteissä
- Oppilaitosten ja koulujen koulu- ja oppilaitostarkastukset ovat toteutuneet,
- Turvallisuudesta on viestitty kunnan viestintäkanavien kautta viestintäsuunnitelman mukaisesti 12 kertaa / vuosi
- P-s hva:n kokemuksellinen hyvinvointikysely; turvallisuuden tunne

Aikataulu: Jatkuva

3.2 RIKOSTEN, VÄKIVALLAN JA EXTREMISMIN EHKÄISY

Poliisin ensisijainen keino extremismin ehkäisyyn on analyysitoiminta, jolla pyritään hankkimaan ajankohtaisista ja merkityksellisistä tietoa erilaisista toimijoista ja ryhmittymistä. Näin voidaan ennalta ehkäistä epätoivottuja ilmiöitä ja käyttäytymistä.

Tavoite / Toimenpide:

Ehkäistään katuväkivaltaa sekä henkeen ja turvallisuuteen kohdistuvia rikoksia

- Näkyvä valvonta poliisin tunnuksilla varustettuna. Erityisesti valvontaa pyritään suorittamaan viikonloppuisin ja erilaisten tapahtumien ja kohtaamispaikkojen (esim ravintolat) yhteydessä
- Rikosten selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen sekä rikoksentekijöiden rangaistusvastuuseen saattaminen
- Rikoskierteiden katkaiseminen ja tarvittavien hoitopalveluiden pariin ohjaaminen
- Väkivallan monialainen riskinarvio ja uhrin ohjaaminen rikosuhripalveluiden piiriin toteutuu (MARAK)
- Osallistutaan alueellisiin väkivaltatyöryhmiin THL_Tieda_ja_toimi_lahisuhdevakivalta_ja_kunta.pdf
- Walkers-liikkuva nuorisotyö
- Koulunuorisotyön jatkuvuuden turvaaminen

Vastuutaho: Poliisi, hyvinvoinnin – ja kasvatuksen toimiala (peruskoulu, nuorisotoimi), Ankkuritiimi

Sidosryhmät: P-S hyvinvointialue, Savon ammattioppilaitos ja lukio (Sakky), Kymi- Saimaa sovittelutoimisto, Varkauden moniammatillinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä,

Mittarit:

- Poliisin tilastot; Väkivaltarikokset ja niiden selvitys %, aikuisiin kohdistunut lähisuhdeväkivalta, lapsiin kohdistunut lähisuhdeväkivalta, rikosuhripalveluihin ohjattujen määrä suhteessa lähisuhdemääriin, Ankkuri-toiminnassa kohdattujen nuorten rikoksentekijöiden lukumäärä kotikunnittain, Nuorten tekemät rikokset (15–29-vuotiaat) suhteutettuna alueen nuorten määrään
- Kouluterveyskysely; kokenut fyysistä väkivaltaa huolta pitävän toimesta
- Varkaus on nimennyt edustajat P-S väkivaltatyöryhmiin

Aikataulu: Jatkuva

3.3 PÄIHTEISTÄ AIHEUTUVIEN TURVALLISUUSHAITTOJEN EHKÄISY

Päihteiden käyttö on merkittävä suomalaisten terveyttä ja turvallisuutta uhkaava tekijä. Alkoholi on yleisin vaikuttava tekijä väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustalla.

Tavoite / Toimenpide: **Päihteiden käyttöä ehkäistään paikallisesti** • PAKKA toimintamalli • Ankkuritoiminta • Päihdekasvatus • Camera Obscura -toimintamalli • Päihteettömät tilat ja tapahtumat, jossa on alaikäisiä • Päihteiden käytön puheeksiotto eri toimijoiden kautta • Ennalta estävä poliisitoiminta ja siihen liittyvä valistustyö • Rikoskierteiden katkaiseminen ja tarvittavien hoitopalveluiden pariin ohjaaminen
Vastuutaho: Hyvinvoinnin- ja kasvatuksen toimiala (peruskoulu, nuorisotoimi), monialainen ept – ryhmä, poliisi
Sidosryhmät: Pohjois – Savon hyvinvointialue, 3. sektori, seurakunnat,
Mittarit: • Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. lk ja 2. aste • Alaikäisten alkoholin ostot vähittäismyynnistä % 8. ja 9.lk, 2. aste • Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa % 8. ja 9.lk, 2. aste • Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset • Poliisin tietoon tulleet huumerikokset (kaikki), törkeät huumausainerikokset, • Alkoholijuomien myynti / l • PYLL päihdeindikaattorit
Aikataulu: jatkuvaa

3.4 LASTEN JA NUORTEN TURVALLISUUS

Oppilaitoksilla on omat turvallisuusjärjestelmänsä ja -organisaationsa sekä kampuskohtaiset pelastussuunnitelmansa. Sakky ja Savonia muodostavat yhteisen työ- ja opiskelupaikan Varkauden kampusalueellaan. Waltterin korttelin turvallisuustyöryhmä koostuu Waltterin koulun, Nuorten Talon ja liikuntatalon toimijoista. Yhteistoiminnan ja turvallisuusviestinnän varmistamiseksi toimijat perustavat yhteisen säännöllisesti kokoontuvan turvallisuuselimen.

3.6.1 Kiusaamisen ehkäisy ja jälkihoito

Tavoite /Toimenpide:

Ketään ei kiusata

- KiVa koulu
- Ryhmäyttäminen (https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/ryhmayttaminen/)
- Hyvinvointi ja opiskeluhuolto | Savon ammattiopisto
- Tunne- ja vuorovaikutustaitoja lisätään
- Ennalta estävä poliisitoiminta ja siihen liittyvä valistustyö

Vastuutaho: Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimiala (varhaiskasvatus, peruskoulu, nuorisotoimi), Savon ammattioppilaitos ja lukio (Sakky), Savonia AMK

Sidosryhmät: Ankkuritoiminta, sovittelutoimisto, Pohjois-Savon hyvinvointialue, seurakunnat, 3. sektori,

Mittarit:

- KiVa – koulutulokset
- Kouluterveyskyselyn tulokset; koulukiusattuna vähintään kerran viikossa % 4. ja 5.lk., 8. ja 9. lk ja 2. aste, kokenut syrjintää koulussa / vapaa-ajalla % 8. ja 9. lk ja 2. aste
- Hyvinvointi- ja turvallisuuskysely Savon koulutuskuntayhtymässä 1krt/v
- Sovitteluun viedyt kiusaamistapaukset määrä

Aikataulu: Jatkuva

3.6.2 Seksuaalinen häirintä ja ahdistelu

Tavoite /Toimenpide: **Kukaan ei koe ahdistelua tai seksuaalista häirintää (myös netin välityksellä tapahtuva häirintä)** • Osaamista lisätään henkilökunnalle koulutusten kautta • Lapsille- ja nuorille annetaan seksuaalikasvatusta • Ohjaus rikosuhripalveluiden piiriin toteutuu
Vastuutaho: Hyvinvoinnin- ja kasvatuksen toimiala, P – S hyvinvointialue, poliisi
Sidosryhmät: 3. sektori, MARAK – työryhmä, Ankkuri - toiminta
Mittarit: • Kouluterveyskyselyn tulokset; kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua % 8. ja 9. lk ja 2. aste, kokenut seksuaalista häirintää vuoden aikana 4. ja 5 lk, kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana % 8. ja 9. lk ja 2. aste • Raportointi; Koulutuksessa käyneiden määrä (esim. Barnhaus)
Aikataulu: Jatkuvaa

3.6.3 Lasten, nuorten ja perheiden turvallisuusosaamisen vahvistaminen

Tavoite / Toimenpide: **Arjen turvallisuus ja kasvatuksellinen yhteistyö perheiden kanssa** • Lapsille – ja nuorille on yhteisöllisiä matalankynnyksen paikkoja ja kohtaamisia • Turvallisuuskasvatusta annetaan perusopetuksessa, varhaiskasvatuksessa sekä toisella asteella ja lukiossa • Lapset puheeksi – toimintamalli on käytössä • kasvatusohjaajat ja koulunuorisotyö on osa koulujen arkea • Pelastuslaitos pitää vuosittain turvallisuusviestintätilaisuuden varhaiskasvatuksen (päiväkodit ja eskarit) ryhmille. • Pelastuslaitos osallistuu vuosittain 8-luokkalaisille suunnattuun NouHätä -kampanjaan yhteistyössä koulutoimen kanssa. • Ylä- ja alakoulujen ja opiskeluympäristöjen arvioinnit tehdään kolmen vuoden välein kaikissa korkeakouluissa ja tarkastuksessa havaittujen muutostarpeiden toteutumista seurataan vuosittain seurantakäynnillä.

Vastuutaho: Hyvinvoinnin- ja kasvatuksen toimiala (varhaiskasvatus, peruskoulu ja nuorisotoimi), Pohjois-Savon pelastuslaitos
Sidosryhmät: Poliisi, P- S hyvinvointialue, Lapsenkenkissä ry, seurakunnat, oppilaskuntatoiminta ja Wanuva
Mittarit: • TEA – viisari; Kouluympäristön terveyden, turvallisuuden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin tila on arvioitu 3. vuoden sisällä • Kohtaamiset matalankynnyksen paikoissa määrä / v. • Turvallisuuskasvatusta on annettu oppilaille • Pelastuslaitoksen turvallisuusviestintätilaisuus varhaiskasvatuksessa on toteutettu • Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana % 4. ja 5. lk sekä 8. ja 9.lk
Aikataulu: Jatkuvaa

3.5 HYVIEN VÄESTÖSUHTEIDEN EDISTÄMINEN

Tavoite /Toimenpide: **Viranomaiset ja kansalaisjärjestöt tuntevat alueen keskeisten väestöryhmien välisten suhteiden tilan, erityisesti erilaisten ryhmien välisten jännitteiden osalta.** • kunnassa osataan tunnistaa väestösuhteisiin ja turvallisuuteen heikentävästi vaikuttavat ilmiöt kuten polarisaatio ja konfliktit • kunta seuraa tilannetta säännöllisesti yhteistyössä muiden viranomaisten ja eri väestöryhmiä edustavien järjestöjen ja yhteisöjen kanssa • Toimijoiden kesken tietoa jaetaan esim. verkostopalavereissa, Oppilaitosten tavoitteena on kiinnittää osaajat alueelle ja lisätä asukkaiden välistä vuorovaikutusta, turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia. • Opiskelijoiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden kehittäminen. Opiskelijoiden kohtaaminen, kuuleminen ja heidän kokemustensa huomioon ottaminen. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin oppimiseen sekä selkeäkieliseen viestintään, opetukseen ja ohjaukseen.

• Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden opiskelupolun tukeminen (maahanmuuttajatiimi / Sakky)
Vastuutaho: Maahanmuuttopalvelut, varhaiskasvatus, peruskoulu ja oppilaitokset
Sidosryhmät: Kunnan muut toimialat, muut alueen toimijat sekä yhdistykset ja järjestöt
Mittarit: • Hyvät väestösuhteet kysely, jolla kerätään tietoa väestösuhteiden tilasta Varkaudessa
Aikataulu: Jatkuva

3.6 IKÄÄNTYNEIDEN ARJEN TURVALLISUUS

Tavoite / Toimenpide:
 	
Ikääntyneet pystyvät asumaan kotonaan turvallisesti mahdollisimman pitkään; tunnistetaan kaatumisriskissä olevat sekä huomioidaan arjen turvallisuuteen vaikuttavat tekijät
 	
• Kaatumisen ehkäisy
  o Tunnistetaan kaatumisriskissä olevat
  o Toimintakyvyn tukeminen; Kunnan liikuntaneuvonta ja Voimaa vanhuuteen – ohjelma
  o Liukkauden torjunta; kiinteistöjen hoidon riittävä taso turvataan
  o Asumisympäristön turvallisuudesta viestitään
  o Kaatumisen ehkäisystä viestitään (AKE - opas)
• Asumisturvallisuus huomioidaan
  o Digiturvallisuus / digiosaamisen lisääminen
  o Eri teknologioiden ja apuvälineiden hyödyntäminen
  o Ikäihmisten tavoittaminen palveluiden piiriin - yksinäisyyden huomioiminen
• Pelastuslaitos pitää vuosittain ikäihmiselle suunnattuja turvallisuusviestintätilaisuuksia yhteistyössä järjestöjen kanssa.
• Ikäihmisten rokotuskattavuus on hyvällä tasolla

Vastuutaho: Hyvinvoinnin- ja kasvatuksen toimiala (hyvinvointi- ja osallisuustyö), tekninen toimi, P-S hyvinvointialue, Pohjois-Savon pelastuslaitos

Sidosryhmät: Varkauden ikäihmisten palveluverkosto 3. sektorin toimijat, seurakunnat, etsivä vanhustyön verkosto
Mittarit: • Kaatumisin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä/ 10 000 vastaavan ikäistä (HYTE)K • Hytekysely; digiosaaminen, asuinympäristö koetaan turvallisena • Turvallisuusviestintää on toteutettu (kenen toimesta ja missä yhteydessä) • Varkauden kaupungin omistamien kiinteistöjen hoidosta vastaava urakoitsija toteuttaa kiinteistöjen ennalta määrättyjen laatuvaatimusten mukaisesti • influenssa- ja koronarokotuskattavuus
Aikataulu: Jatkuva

3.7 LIIKENNETURVALLISUUS

Tavoite /Toimenpide: **Liikenneturvallisuuden suunnitelmallinen parantaminen, nolla-visio 2050: kenenkään ei tarvitsisi kuolla tai vakavasti loukkaantua liikenteessä** • Keski-Savon kuntien liikenneturvallisuussuunnitelma, sisältää Varkauden kaupungin suunnitelman toimenpiteineen • Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunitelma 2. asteen oppilaitokset • Poliisin tekemä liikennevalvonta • Liikennekasvatusta annetaan varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa Pelastuslaitos osallistuu toisen aseteen opiskelijoille kohdennettuun Punainen Liitu – liikenneturvallisuuskampanjaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
Vastuutaho: Varkauden kaupunki, tekninen toimi, oppilaitokset
Sidosryhmät: Liitu-työryhmä: Vammais- ja vanhusneuvosto, varhaiskasvatus ja perusopetus, nuorisotoimi, liikuntapalvelut, Itä-Suomen poliisilaitos, Pohjois-Savon hyvinvointialue pelastustoimen osalta, Ely-keskus, Liikenneturvakeskus, Itä-Suomen liikenneturvallisuustoimija

Mittarit:

- Liikenneturvallisuustilastot: liikenneonnettomuuksien määrä
- Poliisin tilastot: liikennerikosten kokonaismäärä
- Kuntalaiskyselyt
- Kuntalaispalaute

Aikataulu: Liikenneturvallisuussuunnitelma päivitetään viiden vuoden välein, seuraava suunnitelma valmistuu vuonna 2025.
Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma on päivitetty 2024.

Suunnitelman toimenpiteille on omat aikataulunsa.

3.8 JULKISTEN TILOJEN TURVALLISUUS

Ihmiset kuluttavat yhä enemmän aikaa julkisissa tai puolijulkisissa tiloissa. Näitä ovat esimerkiksi kauppakeskukset ja lämpimänä vuodenaikana avoimet tilat, kuten puistot, torit ja kaupunkien keskustat. Rakennetun ympäristön ja rakennusten ominaisuudet vaikuttavat osaltaan esimerkiksi tapaturmien ja onnettomuuksien toteutumiseen, rikosten tekemiseen ja turvattomuuden kokemiseen. Turvalliselta tuntuva ympäristö lisää ihmisten luottamusta toisiinsa ja kannustaa heitä käyttämään julkista tilaa, mikä parantaa turvallisuutta entisestään.

Tavoite / toimenpide:

Ihmiset voivat liikkua yleisissä ja julkisissa tiloissa ilman pelkoa rikoksista, häiriöistä ja onnettomuuksista.

- Tunnistetaan paikat, joissa tapahtuu toistuvasti erilaisia yleisen järjestyksen ja turvallisuuden häiriöitä tai onnettomuuksia ja muutetaan ne turvallisemmiksi > Turvallisuuskävelyt / hotspots - analyysit
- Turvallisen tilan periaatteet; Tehdään huoneentaulut kaupungin palveluita tarjoaviin tiloihin
- Kohdekohtaiset pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat ovat olemassa > Pelastusviranomaiset opastavat ja valvovat julkisten tilojen turvallisuutta mm. säännöllisten palotarkastusten sekä koulutusten yhteydessä.
- Toiminnan harjoittajat kouluttautuvat ja harjoittelevat julkisten tilojen turvallisuushäiriöiden hallintaan
- Tapahtumaturvallisuuteen panostetaan viranomaisyhteistyössä

Vastuutaho: Kiinteistön omistaja / toiminnan harjoittaja, pelastusviranomaiset, tekninen toimi, hyvinvoinnin- ja kasvatuksen toimiala
Sidosryhmät: Poliisi
Mittarit: • Turvallisen tilan periaatteet on määritelty ja huoneentaulut periaatteista ovat näkyvissä asiakkaille Varkauden kaupungin kiinteistöissä. • Turvallisuuskävelyjä kohteissa toteutetaan omatoimisesti vuosittain. • Palotarkastuksia ja muita valvontasuoritteita pelastusviranomaisten toimesta tehdään julkisiin tiloihin ja tapahtumiin Varkaudessa vuosittain n. 70 kpl
Aikataulu: Jatkuva

3.9 KYBERTURVALLISUUDEN PARANTAMINEN

Kyberturvallisuudesta huolehtimisesta on tullut nykymaailmassa entistä tärkeämpää. Erilaisista huijauksista, kalasteluista, kiristämisistä ja tietomurroista on valitettavasti tullut arkipäivää. Kyberturvallisuusuhkiin varautumalla voidaan vähentää taloudellisia menetyksiä, henkistä kärsimystä sekä mainehaittaa.

Tavoite / toimenpide: **Kyberturvallisuuden hyvän tason ylläpito ja osaamisen parantaminen** • Tietoturva- ja tietosuojapolitiikka sekä tietoturvakäytänteet ja organisaation ohjeet • Osoitusvelvollisuuden toteutumisen valvonta • Osallistuminen vuosittain kyberturvallisuusharjoitukseen esim. Taisto-harjoitus, lisäksi sisäistä harjoittelua varmuuskopiointijärjestelmän ja muiden kriittisten järjestelmien luontevan ja aikakriittisen käyttämisen varmistamiseksi. • Digiturvallisuusviestintä
Vastuutaho: Varkauden kaupunki, tietohallinto
Sidosryhmät: Varkauden kaupungin toimialat, häiriö- ja poikkeusolojen johtoryhmä
Mittarit: • Harjoitusraportit

• Tietotilinpäätökset
Aikataulu: Vuosittainen osallistuminen kyberturvallisuusharjoitukseen, dokumentit katselmoidaan ja päivitetään kahden vuoden välein.

Tavoite / toimenpide: **Kuntien välisen kyberturvayhteistyön ylläpitäminen** • Pohjois-Savon digitalisaatiofoorumin jäsenyyden ylläpitäminen ja jäsenten asettaminen fooruminen aliryhmiin. • Varkaudelle hankittujen kriittisten järjestelmien kuten tilannekuvapalvelun tarjoaminen lähikunnille joilla sellaiseen tarvetta on ja jo olemassa olevien yhteistyökuntien kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen. Tavoitteena saavuttaa parempi neuvotteluasema palveluntarjoajien keskuudessa.
Vastuutaho: Varkauden kaupunki, tietohallinto
Sidosryhmät: Varkauden kaupungin toimialat, lähikunnat
Mittarit: • Raportointi osallistumisesta, projekteihin osallistuminen ja foorumin aliohjelmien tulosten hyödyntäminen • Varkauden kustannusten lasku asiakkuuden volyymin kasvaessa ja palveluvasteen/ominaisuuksien paraneminen.
Aikataulu: Jatkuva

4. KÄSITTELY, AIKATAULU JA SEURANTA

Varkauden kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 15.1.2024 perustaa monialaisen, Varkauden kaupungin turvallisuussuunnitelmaa valmistelevan ohjaus- ja seurantaryhmän. Ryhmään nimettiin edustaja Itä-Suomen poliisilaitokselta, Pohjois-Savon hyvinvointialueelta SOTE toiminnoista sekä pelastuslaitokselta, Savonia-ammattikorkeakoululta ja Savon koulutuskuntayhtymästä ja Varkauden lukiosta (Sakky). Lisäksi kaupunginhallitus nimesi kaupungin puolelta jäsenet ohjausryhmään.

Ohjausryhmän kokoonpano 2024:

Savonia ammattikorkeakoulu	Vararehtori
Itä-Suomen Poliisi	Rikoskomisario
Savon koulutuskuntayhtymä	Turvallisuus- ja työsuojelupäällikkö
PSHVA / Pohjois-Savon Pelastuslaitos	Palopäällikkö
PSHVA / Sotekeskus palvelut, eteläinen alue	Alue-esihenkilö
Varkauden kaupunki	Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja
Varkauden kaupunki	Tekninen johtaja
Varkauden kaupunki	Henkilöstöpäällikkö
Varkauden kaupunki	Työsuojeluvaltuutettu
Varkauden kaupunki	Valmiuspäällikkö
Varkauden kaupunki	Tietohallintoasiantuntija, tietosuojavastaava

Ohjaus- ja seurantaryhmä päivitti Varkauden kaupungin turvallisuussuunnitelman vuosille 2025-2029. Turvallisuussuunnitelman laadinnassa on ollut mukana lisäksi useampia asiantuntijoita.

Toimenpidekortteihin on kirjattu vastuutaho sekä tavoitteen tai toimenpiteen seuraamisen mittarit. Turvallisuussuunnittelun ohjaus- ja seurantaryhmä kokoontuu tarvittaessa ja vähintään kahden vuoden välein seuraamaan tai ohjaamaan toimenpidekortteihin kirjattujen toimenpiteiden toteuttamista. Turvallisuussuunnitelma päivitetään neljän vuoden välein ja sen hyväksyy määräajaksi kaupunginvaltuusto. Turvallisuussuunnitelma julkaistaan Varkauden kaupungin verkkosivuilla ja siitä tiedotetaan liitteenä olevan viestintäsuunnitelman mukaisesti.

LIITTEET

Turvallisuusviestinnän vuosikello

Varkauden kaupungin valmiuspäällikkö valmistelee turvallisuussuunnitelman vuosikellon. Vuosikello sisältää ehdotuksen aihealueista ja vastuutahoista. Vastuutaho ja nimetty viestin kirjoittaja voivat valita aiheen omista lähtökohdistaan käsin siten, että se on linkitettävissä turvallisuussuunnitelman johonkin painopistealueeseen ja tavoitteeseen. Toimenpidekortti on luettava läpi ennen viestin kirjoittamista. Vuosikellon toteuttaminen on osa turvallisuussuunnitelman toimeenpanoa.

Turvallisuusviestin tulee olla

- pieni ikkuna paikallisen tason turvallisuustyöhön
- turvallisuuden tunnetta vahvistava
- positiivinen
- johonkin turvallisuussuunnitelman painopistealueista linkittyvä, viesti sisältää linkin tähän turvallisuussuunnitelmaan

Vuosi 2025:

Tammikuu

- Hyvien väestösuhteiden edistäminen
- Vastuutaho: Varkauden kaupunki, kaupunginjohtaja + Varkauden ev.lut.seurakunta

Helmikuu

- Rikosten, väkivallan ja ekstremismin ehkäisy - 112-päivä
- Vastuutaho: Poliisi

Maaliskuu

- Julkisten tilojen turvallisuus – huoneentaulut
- Vastuutaho: Varkauden kaupunki, liikuntapalvelut

Huhtikuu

- Lasten ja nuorten turvallisuus
- Vastuutaho: Varkauden lukio / Sakky

Toukokuu

- Päihteistä aiheutuvien turvallisuushaittojen ehkäisy
- Vastuutaho: Varkauden kaupunki, monialainen ehkäisevän päihdetyöryhmä

Kesäkuu

- Hyvien väestösuhteiden edistäminen
- Vastuutaho: Varkauden kaupunki, Keski-Savon työllisyysalue

- Julkisten tilojen turvallisuus – Tapahtumaturvallisuus (VekaraWarkaus)/turvallisesti vesillä
- Vastuutaho: Varkauden kaupunki, tapahtumapalvelut tai Pohjois-Savon pelastuslaitos

Heinäkuu

Elokuu

- Liikenneturvallisuus
- Vastuutaho: Varkauden kaupunki, Liitu-työryhmä

Syyskuu

- Kyberturvallisuuden parantaminen - Digiturvaviikko
- Vastuutaho: Varkauden kaupunki, tietohallinto

Lokakuu

- Lasten ja nuorten turvallisuus
- Vastuutaho: Varkauden lukio / Sakky + Savonia

- Liikenneturvallisuus - Heijastinkampanja
- Vastuutaho: Liitu-työryhmä

Marraskuu

- Lasten ja nuorten turvallisuus - Päivä paloasemalla
- Vastuutaho: Pohjois-Savon pelastuslaitos

- Ikääntyneiden arjen turvallisuus & Julkisten tilojen turvallisuus – Tartuntojen ehkäisy ja rokotukset
- Vastuutaho: Pohjois-Savon hyvinvointialue, terveydenhuolto

Joulukuu

- Henkinen kriisin kestävyys
- Vastuutaho: Varkauden kaupunki (kaupunginjohtaja) + Varkauden alueen uskonnolliset yhteisöt

- Arjen turvallisuus – kodin paloturvallisuus
- Vastuutaho: Pohjois-Savon pelastuslaitos

30 § VRK/45/10.02.03/2023
KIERTOTIE 9 ASEMAKAAVA

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 30
Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 124
Tekninen lautakunta 18.3.2025 § 57
Tekninen lautakunta 4.2.2025 § 20
Tekninen lautakunta 19.9.2023 § 126

Kaavoittaja Laura Backman, p. 044 743 6550

Asemakaavan muutos koskee 5. kaupunginosan, Kuoppakankaan, kiinteistöä 915-5-300-1, sen viereisiä suojaviheralueita (EV) ja kiinteistöä 915-5-9906-14. Suunnittelualue rajoittuu etelässä rautatiehen, pohjoisessa katualueeseen ja lännessä teollisuustontteihin. Kaava-alue sijaitsee n. 3 km Varkauden keskustasta pohjoiseen, Kiertotien varressa.

Asemakaavamuutoksen aloitteen tekijänä on kiinteistön 915-5-300-1 maanomistajat, joiden kanssa on laadittu kaavoituksen käynnistämissopimus. Maanomistajan tavoitteena on mahdollistaa nykyisen teollisuustontin laajentaminen kaupungin omistamille suojaviheralueille (EV). Samassa kaavassa tutkitaan nykyisen asemakaavan mukaisen teollisuusalueen sisäisen rautatievarauksen tarpeellisuus. Pistoraidetta ei ole toteutettu.

Päätös koskee asemakaavan vireille tuloa ja valmistelun käynnistämistä. Päätöksellä ei ole yritysvaikutuksia.

Esityksen liitteenä on osallistumis- ja arviointisuunnitelma.

Tekninen johtaja: Tekninen lautakunta merkitsee tiedokseen Kiertotie 9 asemakaavan vireilletulon sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja käy tavoitekeskustelun.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Asiantuntijana oli kaavoittaja Laura Backman.

Tekninen lautakunta 4.2.2025 § 20

Kaavoittaja Laura Backman, p. 044 743 6550

Kiertotie 9 asemakaava koskee 5. kaupunginosan korttelia 300 ja 301 (osa), teollisuusalueen sisäistä rautatiealuetta ja näihin rajautuvia suojaviheralueita. Alue sijaitsee noin 3 km:n päässä Varkauden keskustasta Kiertotien eteläpuolisella teollisuusalueella. Suunnittelualue rajautuu teollisuusalueeseen, rata-alueeseen ja Kiertotie-nimiseen katuun. Alueen pinta-ala on noin 1,763 ha.

Asemakaavalla kasvatetaan suunnittelualueen tonttien pinta-alaa liiketoiminnan edellytysten parantamiseksi. Teollisuusalueen sisäinen rata-alue (LRT) muutetaan teollisuustonttien ja varastorakennusten korttelialueen (T) laajennusalueeksi ja suojaviheralueeksi (EV). Korttelien 300 ja 301 välille jää suojaviheralue, jolle osoitetaan teknisen huollon putkistovaraus.

Luonnosvaiheessa annetut lausunnot ja niiden vastineet on esitetty kaavaselostuksessa. Mielipiteitä ei jätetty. Kaavakartan yleisiin määräyksiin on tehty kaksi täydennystä Väyläviraston lausunnon perusteella, ja kaavamuutoksen hakijat ovat ne hyväksyneet.

Asemakaavaehdotuksen asettamisesta julkisesti nähtäville noudatetaan edelleen maankäyttö- ja rakennusasetusta, koska 1.1.2025 voimaan tulleista alueidenkäyttölaista ja rakentamislaista ei ole vielä annettu omia asetuksiaan.

Yritysvaikutukset:
Kaavamuutos parantaa teollisen toiminnan toimintaedellytyksiä alueella. Esityslistan liitteenä on asemakaavakartta ja -selostus liitteineen.

Tekninen johtaja: Tekninen lautakunta päättää asettaa Kiertotie 9 asemakaavaehdotuksen maankäyttö- ja rakennusasetuksen 27 §:n mukaisesti nähtäville.

Tekninen lautakunta päättää pyytää lausunnon asemakaavaehdotuksesta seuraavilta: Pohjois- Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pohjois-Savon Pelastuslaitos, Keski-Savon Ympäristötoimi, Väylävirasto, Tukes, Varkauden Aluelämpö Oy, Keski-Savon Vesi Oy, Telia, Elisa, MPY, DNA/Voimatel, Savon Voima Verkko Oy, Suomen Erillisverkot Oy, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto, kunnallistekniikka ja rakennusvalvonta.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Asiantuntijana oli kaavoittaja Laura Backman.

Tekninen lautakunta 18.3.2025 § 57

Kaavoittaja Laura Backman, p. 044 743 6550

Asemakaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä 6.2.-10.3.2025 teknisen toimen esittelytilassa ja kaupungin nettisivuilla. Nähtävillä olosta ilmoitettiin kuulutuksella 6.2.2025. Osallisille lähetettiin tieto sähköpostilla tai kirjeitse 5.2.2025. Kaupungin hallintokunnille ja viranomaisille ilmoitettiin sähköpostilla 5.2.2025.

Ehdotuksesta saatiin määräaikaan mennessä kymmenen lausuntoa. Muistutuksia ei jätetty. Vastineet ja lausunnot ovat selostuksen lisälehtinä 1-11.

Lausuntojen perusteella ei ole ollut tarvetta muuttaa asemakaavaa. Nuorisovaltuuston lausunto on toimitettu tiedoksi kaupungininsinöörille.

Asemakaavaselostukseen ja asemakaavan seurantalomakkeeseen on tehty tarvittavat muutokset.

Liitteenä on Kiertotie 9 asemakaavan asemakaavaselostus liitteineen.

Tekninen johtaja: Tekninen lautakunta päättää hyväksyä lausuntoihin annetut vastineet.

Tekninen lautakunta / kaupunginhallitus / kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä Kiertotie 9 asemakaavan, jolla muodostuu Varkauden kaupungin 5.

kaupunginosan Kuoppakangas kortteli 300 ja korttelin 301 (osa) sekä niihin rajoittuvat suojaviheralueet. Tämän asemakaavan alueelle tulee laatia erillinen tonttijako.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Asiantuntijana oli kaavoittaja Laura Backman.

Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 124

Liitteenä on Kiertotie 9 asemakaavan asemakaavaselostus liitteineen.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus / kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä Kiertotie 9 asemakaavan, jolla muodostuu Varkauden kaupungin 5. kaupunginosan Kuoppakangas kortteli 300 ja korttelin 301 (osa) sekä niihin rajoittuvat suojaviheralueet. Tämän asemakaavan alueelle tulee laatia erillinen tonttijako.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Siirryttiin käsittelemään asiakohtaa 138.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 30

Kaavoittaja Laura Backaman esittelee Kiertotie 9 asemakaavan kokouksessa.

Liitteenä on Kiertotie 9 asemakaavan asemakaavaselostus liitteineen.

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä Kiertotie 9 asemakaavan, jolla muodostuu Varkauden kaupungin 5. kaupunginosan Kuoppakangas kortteli 300 ja korttelin 301 (osa) sekä niihin rajoittuvat suojaviheralueet. Tämän asemakaavan alueelle tulee laatia erillinen tonttijako.

Päätös:

välitä - vaikuta - viihdy

warkaus

ihan omanlainen

KIERTOTIE 9 ASEMAKAAVA

Asemakaavan muutos koskee 5. kaupunginosan, Kuoppakangas korttelia 300 ja 301 (osa), teollisuusalueen sisäistä rautatiealuetta ja näihin rajautuvia suojaviheralueita.

Varkauden kaupunki

Tekninen toimiala

Sisällysluettelo

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT 8
1.1 Kaava-alueen määrittely 8
1.2 Kaava-alueen sijainti 8
1.3 Kaavan päätarkoitus 8
1.4 Kerrosala-, väestö- ja laajuustiedot 8
2 TIIVISTELMÄ 9
2.1 Kaavaprosessin vaiheet 9
2.2 Asemakaava 9
2.3 Asemakaavan toteuttaminen 9
3 ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUVAIHEET 10
3.1 Suunnittelun yleiskuvaus 10
3.2 Luonnonympäristö 10
3.2.1 Maisemarakenne, maisemakuva ja luonnonolot 10
3.2.2 Luonnon monimuotoisuus ja luonnonsuojelu 11
3.3 Rakennettu ympäristö 11
3.3.1 Yhdyskuntarakenne ja kaupunkikuva 11
3.3.2 Asuminen 11
3.3.3 Palvelut, työpaikat, elinkeinotoiminta 11
3.3.4 Virkistys 12
3.3.5 Liikenne 12
3.3.6 Rakennettu kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö 12
3.3.7 Tekninen huolto 12
3.3.8 Kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeet 13
3.4 Sosiaalinen ympäristö 13
3.5 Ympäristön häiriötekijät 13
3.5.1 Valtioneuvoston päätös ympäristömelun ohjearvoista 13
3.5.2 Liikennemelu 14
3.5.3 Tärinä 16
3.5.4 Pilaantunut maaperä 16
3.6 Maanomistus 16
3.7 Suunnittelualue 16

3.7.1 Maakuntakaava 16
3.7.2 Yleiskaava 18
3.7.3 Voimassa oleva asemakaava 19
3.7.4 Rakennusjärjestys ja rakentamistapaohjeet 20
3.7.5 Kiinteistörekisteri ja tonttijako 21
3.7.6 Pohjakartta 21
3.7.7 Rakennuskiellot 21
3.7.8 Suojelupäätökset 21
3.7.9 Lähiympäristön kaavatilanne ja suunnitelmat 21
4 ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUVAIHEET 22
4.1 Osalliset 22
4.2 Asemakaavan tarve ja tavoitteet 22
4.2.1 Maanomistajan tavoitteet 22
4.2.2 Kaupungin asettamat tavoitteet 22
4.2.3 Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet 22
4.2.4 Lainsäädännön asettamat tavoitteet 22
4.2.5 Osallisten tavoitteet 23
4.3 Vireilletulo ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma 23
4.3.1 Tiedottaminen ja nähtävilläolo 23
4.3.2 Mielipiteet ja lausunnot 23
4.3.3 Viranomaisyhteistyö 24
4.3.4 Mielipiteiden ja lausuntojen huomioiminen 25
4.4 Asemakaavaluonnos 25
4.4.1 Alustava vaikutusten arviointi 25
4.4.2 Tiedottaminen ja nähtävilläolo 27
4.4.3 Mielipiteet ja lausunnot 27
4.4.4 Kaupungin sisäinen yhteistyö 30
4.4.5 Viranomaisyhteistyö 30
4.4.6 Julkinen keskustelu 30
4.4.7 Mielipiteiden ja lausuntojen huomioiminen 30
4.4.8 Vaikutusten arvioimiseksitehdyt selvitykset 30
4.4.9 Asemakaavaehdotuksen valinta ja perusteet 30
5 ASEMAKAAVAN KUVAUS 30
5.1 Kaavan rakenne 30

5.1.1 Mitoitus 30
5.1.2 Palvelut 30
5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen 31
5.3 Aluevaraukset 31
5.3.1 Korttelialueet 31
5.3.2 Muut alueet 31
5.4 Kaavan vaikutukset 31
5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön 31
5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön sekä muut vaikutukset 31
5.5 Kaavamerkinnät ja -määräykset 32
5.6 Nimistö 32
5.7 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenetelmät 32
5.7.1 Tiedottaminen ja nähtävilläolo 32
5.7.2 Muistutukset ja lausunnot 32
5.7.3 Viranomaisyhteistyö 33
5.7.4 Kaupungin sisäinen yhteistyö 33
5.7.5 Julkinen keskustelu 34
5.7.6 Muistutusten ja lausuntojen huomioiminen 34
6 ASEMAKAAVAN TOTEUTUS 34
6.1 Toteutusta ohjaavat ja havainnollistavat suunnitelmat 34
6.2 Toteuttaminen ja ajoitus 34
6.3 Toteutuksen seuranta 34
6.4 Kaavan hyväksymisestä ja voimaantulosta tiedottaminen 34
6.4.1 Muistutuksiin ja lausuntoihin annettujen vastineiden toimittaminen 34
6.4.2 Hyväksymispäätöksestä ilmoittaminen 34
6.4.3 Kaavan voimaantulosta ilmoittaminen 35

LIITTEET 1- 2

Lisälehdet 1-11

Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

LIITE 1: Asemakaava määräyksineen 30.01.2025

LIITE 2: Asemakaavan seurantalomake 29.01.2025

Kuvaluettelo:

Kuva 1 : Ote GTK:n Hakku-palvelun Maaperä 1:200000 (maalajit) kartasta 11
Kuva 2: Ote Väyläviraston liikennemääräkartasta.....12
Kuva 3: Melutason ohjearvot..... 14
Kuva 4: Melu 2013, klo 7-22..... 14
Kuva 5: Melu 2013, klo 22-7 15
Kuva 6: Meluennuste 2030, klo 7-22 15
Kuva 7: Meluennuste2030, klo 22-7 15
Kuva 8: Ote Pohjois-Savon maakuntakaavojen yhdistelmästä. 18
Kuva 9: Ote Varkauden strategisesta yleiskaavasta 19
Kuva 10: Ote ajantasa-asemakaavasta.....20
Kuva 11: Ote teollisuuden ja kaupan alueiden laatuluokituskartasta 21

Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista:

- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, 1.4.2018
- Pohjois-Savon maakuntakaava 2030, YM vahvistanut 7.12.2011
- Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 1. vaihe, YM vahvistanut 19.11.2018
- Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaihe, voimaantulo 26.2.2025
- Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaihe, osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 5.12.2023-19.1.2024
- Varkauden keskusta-alueen strateginen yleiskaava, 27.3.2017
- Asemakaava, KV 16.2.1987, lainvoimainen 5.8.1987
- Varkauden teollisuus– ja liikennemeluselvitys 2013-2030, FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, 11.9.2012
- Varkauden kaupungin teollisuuden ja kaupan alueiden laatuluokitus ja rakentamisohjeet, Varkauden kaupunki, 3.10.2005
- Kemikaalilaitosten konsultaatiovyöhykkeet, Tukes, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, 4.1.2024, https://tukes.fi/teollisuus/maankayton-suunnittelu

TYÖRYHMÄN YHTEYSTIEDOT

Varkauden kaupunki, Tekninen toimiala, Suunnittelu

PL 208, Ahlströminkatu 6, 78201 Varkaus

Sähköposti: etunimi.sukunimi@varkaus.fi

KAAVOITTAJA LAURA BACKMAN 044 7436 550

KAAVASUUNNITTELIJA SAIJA KÄRKKÄINEN 041 7324 939

ASIAKASPALVELU 040 515 7336

KAAVAN HALLINNOLLINEN KÄSITTELY

Vireilletulo,
tekninen lautakunta, 19.09.2023 § 126

HYVÄKSYMINEN

tekninen lautakunta

kaupunginhallitus

kaupunginvaltuusto

voimaantulo

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

1.1 Kaava-alueen määrittely

Diaarinumero VRK/45/10.02.03/2023

Asemakaavan muutos koskee 5. kaupunginosan Kuoppakangas korttelia 300, korttelia 301 (osa), teollisuusalueen sisäistä rautatiealuetta (LRT) ja niihin rajoittuvia suojaviheralueita.

Asemakaavalla muodostuu 5. kaupunginosan Kuoppakangas kortteli 300 ja korttelin 301 (osa) ja niihin rajoittuvat suojaviheralueet.

1.2 Kaava-alueen sijainti

Alue sijaitsee noin 3 km:a pohjoiseen Varkauden kaupungin keskustasta Kiertotien eteläpuolisella teollisuusalueella Vt 5-tuntumassa.

1.3 Kaavan päätarkoitus

Asemakaavamuutoksen tarkoitus on parantaa yritystoiminnan toimintaedellytyksiä alueella tonttilaajennuksin sekä huomioida yhdyskuntateknisen huollon vaatimat tulevaisuuden tarpeet.

1.4 Kerrosala-, väestö- ja laajuustiedot

Muutosalueen pinta-ala on noin 1,763 ha. Tontin 915-5-300-1 pinta-ala on 4876 m^2 ja tonttitehokkuusluku e=0,50, rakennusoikeus 2438 ka-m^2. Tontilla on kaksi rakennusta, joiden yhteispinta-ala on noin 500 ka-m^2. Tontilla toimii mm. Ramirent rakennuskonevuokraamo.

Tontin 915-5-300-5 pinta-ala on 3730 m^2 ja tonttitehokkuusluku e=0,40, rakennusoikeus 1492 ka-m^2. Em. tontilla olevan rakennuksen kerrosala on noin 410 m^2. Tontilla toimivat mm. Aseman Pesula ja Rellu Rentin vuokraamo sekä Kuljetusliike Arto Aholainen Oy.

Suojaviheralueita on 4134 m^2 (915-5-9908-6 ja 915-5-9908-7) ja teollisuuden sisäistä rataaluetta on 4890 m^2 (915-5-9906-14). Em. alueet ovat kaupungin omistuksessa.

Asemakaavan muutosalueella ei ole pysyvää asutusta. Lähin asutus on Osmajoentien varressa noin 300 metrin päässä rautatien eteläpuolella.

2 TIIVISTELMÄ

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

Aloite	Kaavamuutos käynnistettiin tontin 915-5-300-1 omistajien aloitteesta ja muutokseen ovat tulleet myöhemmin mukaan tontin 915-5-300-5 omistajat.
Vireilletulo **Osallistumis- ja arviointisuunnitelma**	Tekninen lautakunta 19.9.2023 § 126 Kirjeet maanomistajille ja naapureille 5.10.2023, sähköposti muille osallisille 5.10.2023. Ilmoitus Warkauden lehdessä 12.10.2023, internetissä ja ilmoitustaululla 12.10.2023. OAS nähtävillä 13.10.2023 alkaen ja sitä on päivitetty 11.11.2024.
Luonnos	Osallisille kirje tai sähköposti 12.11.2024. Lausuntopyyntö viranomaisille ja muille yhteistyötahoille 12.11.2024. Ilmoitus lehdessä, internetissä ja ilmoitustaululla 14.11.2024. Nähtävillä 14.11.-16.12.2024.
Ehdotus	Kirjeet muussa kunnassa asuville maanomistajille 5.2.2025. Osallisille kirje tai sähköposti 5.2.2025. Ilmoitus internetissä, ilmoitustaululla ja Warkauden lehdessä 6.2.2025. Lausuntopyyntö viranomaisille ja muille yhteistyötahoille 5.2.2025. Nähtävillä 6.2.-10.3.2025.

2.2 Asemakaava

Asemakaavalla muodostuu teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta (T) sekä suojaviheralueita (EV).

2.3 Asemakaavan toteuttaminen

Asemakaavan hyväksyy Varkauden kaupunginvaltuusto. Asemakaavan toteuttaminen on mahdollista, kun kaava on saanut lainvoiman ja tonttien lisäalueista on tehty kiinteistökaupat.

Asemakaava-alueelle tulee laatia sitova tonttijako. Kiinteistöjen omistajien tulee hakea lainhuutoa ja lohkomista Maanmittauslaitokselta kiinteistökauppojen jälkeen.

3 ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUVAIHEET

3.1 Suunnittelun yleiskuvaus

Aloite asemakaavamuutoksesta ja tontin 915-5-300-1 laajentamisesta tuli em. kiinteistön omistajilta vuoden 2023 keväällä. Aloitteessa haluttiin laajentaa tonttia siihen rajoittuville, kaupungin omistamille, suojaviheralueille (EV) 915-5-9908-6 ja 915-5-9908-7. Kiinteistön omistajien kanssa laadittiin asemakaavoituksen käynnistämissopimus 2.8.2023.

Samassa yhteydessä päätettiin tutkia aluetta laajemmin, mm. teollisuuden sisäisen rata-alueen (LRT) poistaminen tarpeettomana sekä lisäksi korttelin 301 kaikkien tonttien laajentaminen LRT-alueelle. Samalla tutkittaisiin suojaviheraluerajaukset sekä yhdyskuntateknisen huollon vaatimat varaukset.

Kaavan valmisteluvaiheessa oltiin yhteydessä kaikkiin korttelin 301 tonttien omistajiin. Ainoastaan tontin 915-5-301-5 omistajat olivat kiinnostuneita tonttinsa laajentamisesta LRT-alueen osalle.

Ennen asemakaavamuutoksen valmisteluaineiston nähtäville asettamista laadittiin käynnistämissopimukset kaavoituksessa mukana olevien tonttien 915-5-300-1 ja 915-5-301-5 omistajien kanssa. Käynnistämissopimukset allekirjoitettiin 31.10.2024.

3.2 Luonnonympäristö

3.2.1 Maisemarakenne, maisemakuva ja luonnonolot

Alue on pääosin rakennettua teollisuusaluetta. Maastonmuodoiltaan alue on tasaista ja rakentamiseen soveltuvaa. Voimassa olevan asemakaavan mukaisilla suojaviheralueilla ja teollisuuden sisäisellä rata-alueella on sekametsää. Suunnittelualue rajautuu etelässä Päivärinteen teollisuusalueelle ja Stora Ensolle menevään rata-alueeseen ja pohjoisessa Kiertotie-nimiseen katuun.

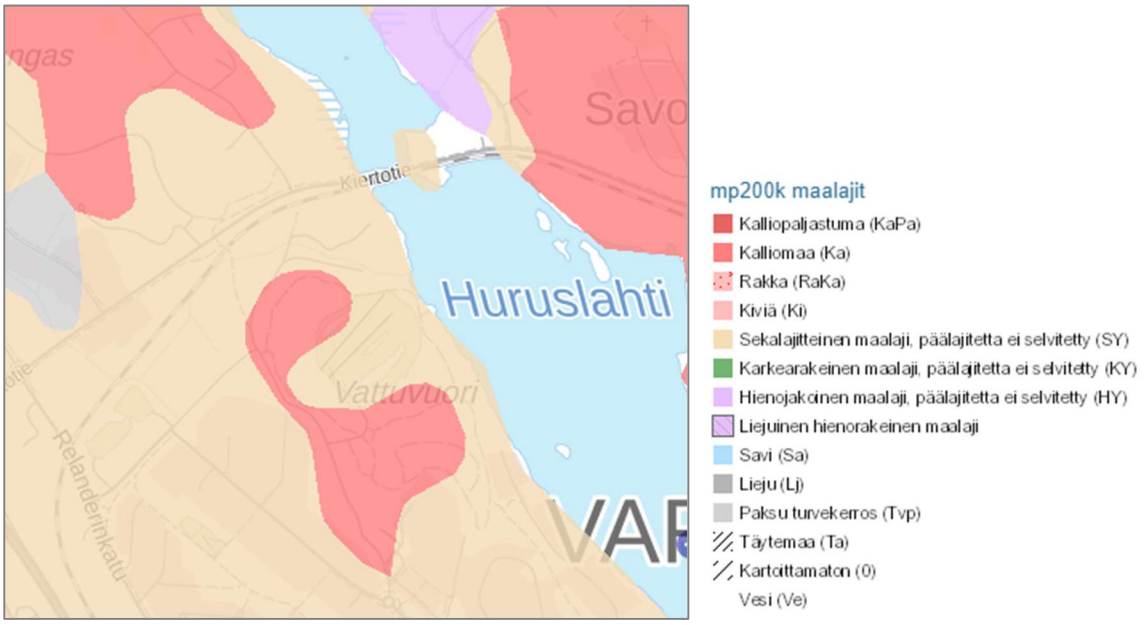

Kuva 1 : Ote GTK:n Hakku-palvelun Maaperä 1:200000 (maalajit) kartasta

3.2.2 Luonnon monimuotoisuus ja luonnonsuojelu

Suunnittelualueella ei ole, eikä siihen rajoitu luonnonsuojelualueita, suojeluohjelmien alaisia alueita tai luonnonsuojelulain tai metsälain mukaan suojeltavia alueita.

3.3 Rakennettu ympäristö

3.3.1 Yhdyskuntarakenne ja kaupunkikuva

Kiertotien eteläpuolinen teollisuusalue on rakentunut 1980-1990-luvuilla ja se käsittää korttelit 300-302. Kiertotien pohjoispuolinen teollisuusalue on rakentunut 1990-2010-luvuilla.

Vt 5:den tuntumassa on kaupallisten toimintojen alue, joka mahdollistaa mm. vähittäiskaupan suuryksikköjen rakentamisen.

3.3.2 Asuminen

Suunnittelualueen ja sen lähiympäristön asemakaavat eivät mahdollista asuinrakentamista. Asumista on Kuoppakankaan rivitaloalueella ja Uhtuan omakotitaloalueella noin 300-500 metrin etäisyydellä suunnittelualueesta etelään.

3.3.3 Palvelut, työpaikat, elinkeinotoiminta

Suunnittelualueella ja sen lähiympäristössä on hyvin monipuolisesti palveluja ja työpaikkoja (mm. huoltoasema oheispalveluineen, konepaja, rautakauppa, LVI- ja sähköalan liikkeitä/valmistavia yrityksiä, romunkeräystä, konevuokrausta sekä varaosa- ja pienkonemyyntiä).

3.3.4 Virkistys

Suunnittelualueella ei ole virkistysalueita, mutta alueen kaakkoispuolella noin 0,5 km:n päässä on Vattuvuoren ulkoilualue, jossa on hyvä polku- ja latuverkosto, kuntoportaat ja laskettelurinne. Suunnittelualueelta on hyvät kevyenliikenteen yhteydet em. alueelle.

3.3.5 Liikenne

Suunnittelualue sijaitsee liikenteellisesti erinomaisella paikalla Kiertotien varressa ja Vt 5:n tuntumassa. Vt 5:n keskivuorokausiliikenne KVL 7630 ajoneuvoa/vrk. Suunnittelualueen kohdalla Kiertotien nopeusrajoitus on 60 km/h, mutta vaihtuu 50 km/h Kiertotien ja Leijukujan risteyksestä kohti Vt 5:tä.

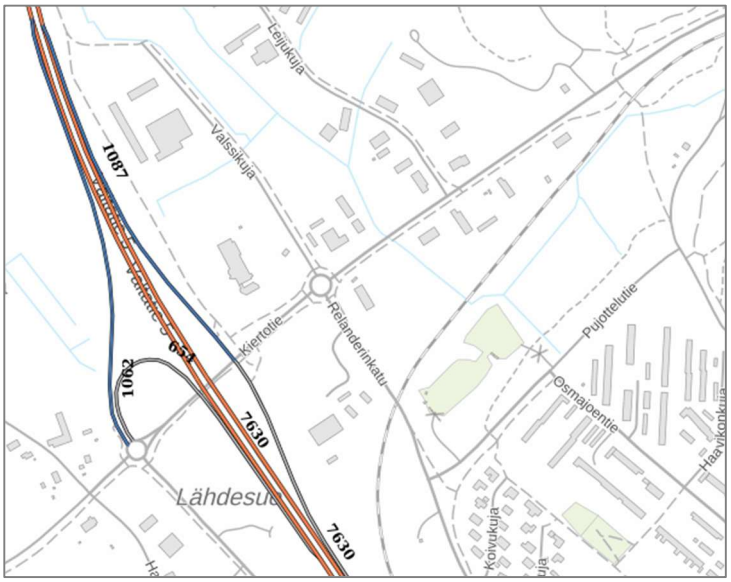

Kuva 2: Ote Väyläviraston liikennemääräkartasta

3.3.6 Rakennettu kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö

Alueella ei ole rakennetun kulttuuriympäristön kohteita, eikä myöskään muinaismuistolain 17.6.1963/295 nojalla rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä.

3.3.7 Tekninen huolto

Vesijohto- ja viemäriverkosto sijaitsee Kiertotien katualueella ja alue on liitettävissä Varkauden Aluelämpö Oy:n verkostoon. Laaja kortteli 1903 Kiertotien pohjoispuolella korttelin 300 kohdalla on varattu yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten korttelialueeksi ja siellä on mm. Varkauden Aluelämpö Oy:n toimintoja. Voimassa olevassa asemakaavassa suunnittelualueena olevalle isommalle suojaviheralueelle on osoitettu varaus johtoa varten varatulle alueelle. Em. alueella ei ole rakennettuja johtoja.

3.3.8 Kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeet

Tukes määrittelee konsultointivyöhykkeet valvonnassaan oleville laajamittaisille kemikaalien käsittelyä ja varastoiville laitoksille. Tukes toimittaa laitosten konsultointivyöhykeluettelon vähintään vuosittain kuntien, maakuntien liittojen, pelastusviranomaisten, ELY/ alueiden käytön yksiköiden sekä AVI/ pelastustoimien kirjaamoihin. Konsultointivyöhyke on laitoskohtainen ja se alkaa tyypillisesti laitoksen kiinteistön rajasta. Konsultointivyöhyke on laitoksen tunnistetuista onnettomuusvaarojen seurauksista riippuen 0,2–2 km. Konsultointivyöhykeluetteloa ei julkaista Tukesin verkkosivuilla. Muutos on tapahtunut maaliskuussa 2025.

Konsultointivyöhykkeellä tapahtuvista kaavoitusmuutoksista tai merkittävämmästä rakentamisesta on pyydettävä lausunto Tukesilta ja pelastusviranomaiselta.

Asemakaavan muutosalue sijaitsee Tukesin määrittelemän laitoksen konsultaatiovyöhykkeellä.

3.4 Sosiaalinen ympäristö

Suunnittelualue on teollisuusaluetta, jolla ei ole asuntoja. Lähin asutus on rata-alueen eteläpuolella Osmajoentien päässä ja Relanderinkadun varrella olevissa rivitaloissa ja omakotitaloissa. Alueen pohjoispuolinen osa on rakentunutta teollisuuden ja kaupan aluetta.

3.5 Ympäristön häiriötekijät

3.5.1 Valtioneuvoston päätös ympäristömelun ohjearvoista

Valtioneuvosto on antanut päätöksen (993/92) ympäristömelun ohjearvoista. Asumisen käytettävillä alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo. 22 – 07) 50 dB. Uusilla alueilla yöohjearvo on 45 dB. Asuinhuoneissa on ohjeena, että ulkoa kantautuvasta melusta aiheutuva melutaso sisällä alittaa melun päiväohjearvon (klo 7-22) 35 dB ja yöohjearvon (klo 22-7) 30 dB. Liike- ja toimistohuoneissa sovelletaan ainoastaan melutason päiväohjearvoa 45 dB.

Ympäristöministeriö on antanut asetuksen (796/2017) rakennuksen ääniympäristöstä. Rakennuksen, jossa on asuntoja, majoitus- tai potilashuoneita, ulkovaipan ääneneristys on suunniteltava ja toteutettava siten, että ääneneristys on vähintään 30 desibeliä ja impulssimaisen, kapeakaistaisen tai pienitaajuisen melun keskiäänitaso ei ylitä nukkumiseen tai lepoon käytettävissä huoneissa 25 desibeliä.

Valtioneuvoston päätöksellä n:o 993/1992 on melutason ohjearvot:

Kohde	Keskiäänitaso L_{Aeq} enintään dB Päivällä	Yöllä	Huomautuksia
Asuinalue, hoito- ja oppilaitosalue			
- ulkona - sisällä	55 35	50 (45*) 30	* uusi alue
Loma-asuntoalue, virkistysalue			
- taajamassa	55	50 (45*)	* uusi loma-asuntoalue
- taajamien ulkopuolella	45	40	
Luonnonsuojelualue	45	40**	** Jos alueella käydään öisin
Liike- ja toimistohuoneisto, sisällä	45	-	

Mikäli melu on luonteeltaan iskumaista (esimerkiksi vasarointi) tai kapeakaistaista, mittaus- tai laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista taulukossa esitettyyn ohjearvoon.

Kuva 3: Melutason ohjearvot

3.5.2 Liikennemelu

Varkauden kaupungin alueelle on tehty meluselvitys vuonna 2013. Melulaskennat tehtiin SoundPLAN 7.1 -melulaskentaohjelmalla käyttäen Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistoa maastomalli-aineistona. Päivä- ja yöaikaiselle melulle laskettiin keskiäänitasot. Laskentapisteiden korkeus oli kaksi metriä maan pinnasta. Ohjelmalla laadittiin laskennan tulosten perusteella meluvyöhykkeet 5 dB välein välille 40 - 65 dB. Puuston vaimennusta ei ole huomioitu ja rakennukset on mallinnettu heijastavina. Meluselvityksessä on huomioitu maantien ja raideliikenteen melu ja siihen kuuluu myös ennuste vuoden 2030 tilanteesta.

Kohdealueen melualueet vuonna 2013 ja 2030:

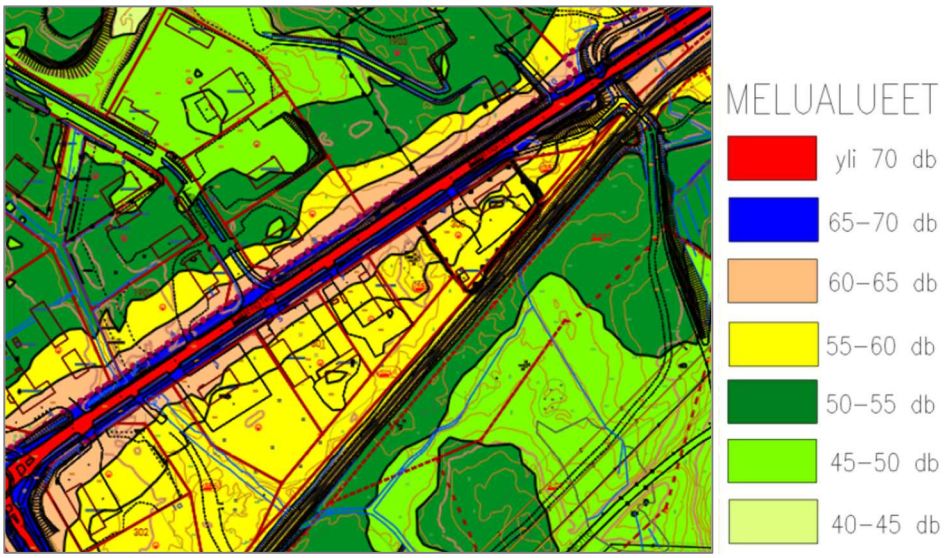

Kuva 4: Melu 2013, klo 7-22

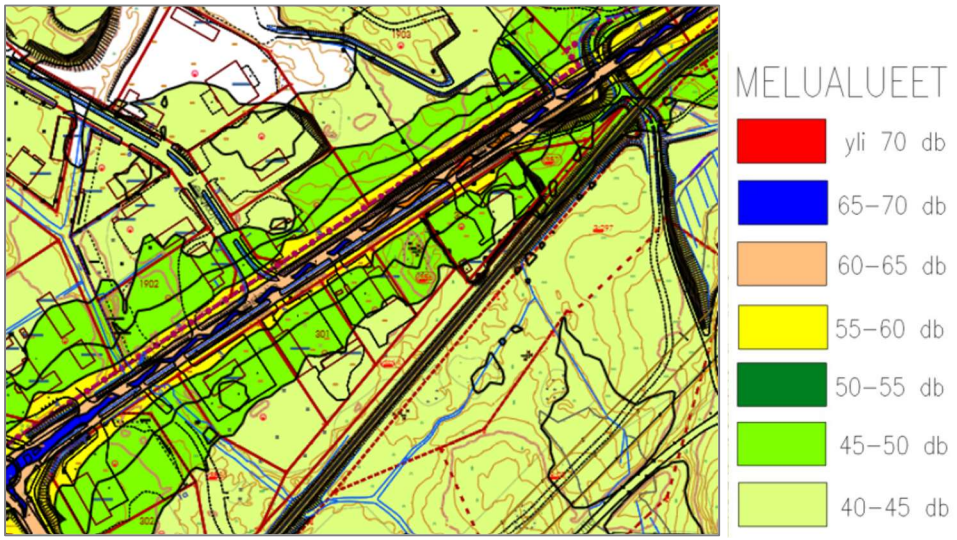

Kuva 5: Melu 2013, klo 22-7

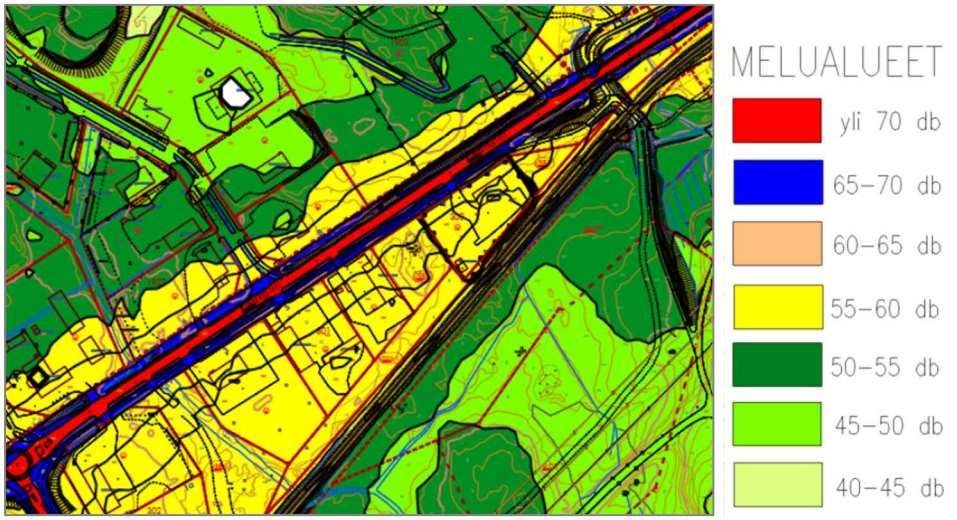

Kuva 6: Meluennuste 2030, klo 7-22

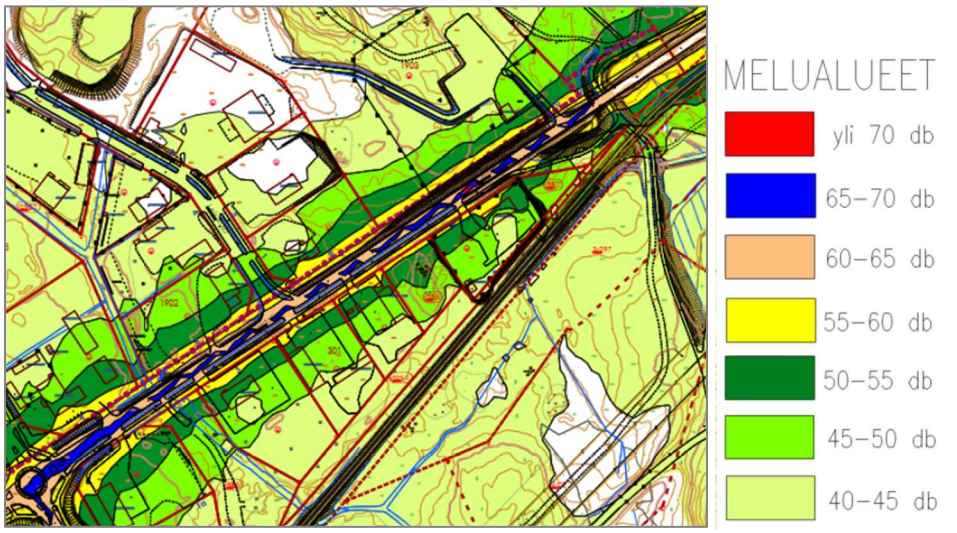

Kuva 7: Meluennuste2030, klo 22-7

Suunnittelualueen voimassa olevassa asemakaavassa on annettu seuraava määräys melun osalta:

”Teollinen toiminta ei saa aiheuttaa asemakaavan mukaiselle asutukselle kohtuutonta haittaa hajun, savun ja kaasujenmuodossa, eikä tälle asutukselle aiheutuva ulkoinen melutaso saa olla suurempi kuin 50 dB (A).

3.5.3 Tärinä

Suunnittelualue rajautuu etelässä teollisuusalueelle menevään sivuraiteeseen, jonka käyttö on suppeaa ja täten myös melu- ja tärinävaikutus on vähäinen.

3.5.4 Pilaantunut maaperä

Alueella ei ole tiedossa olevia pilaantuneita kohteita.

3.6 Maanomistus

Tontit 915-5-300-1 ja 915-5-301-5 ovat yksityisessä omistuksessa. Varkauden kaupunki omistaa suojaviheralueet ja teollisuuden sisäisen rata-alueen.

3.7 Suunnittelualue

3.7.1 Maakuntakaava

Pohjois-Savon maakuntakaava 2030 on vahvistettu ympäristöministeriössä 7.12.2011 ja siihen on vahvistettu muutoksia vuonna 2014 Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaavassa ja vuonna 2016 Pohjois-Savon kaupan maakuntakaavassa 2030. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 laaditaan kolmessa osassa. Maakuntakaavan tarkistamisen 1. vaihe hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 19.11.2018 ja se on tullut voimaan 28.1.2019. Maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaehdotus oli uudelleen nähtävillä 2.-31.10.2024. Maakuntahallitus määräsi kokouksessaan 24.2.2025 § 17 maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se saa lainvoima. Voimaantulosta kuulutettiin 26.2.2025. Maakuntakaavan 3. vaiheen (vety, aurinko, kauppa) osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 5.12.2023-19.1.2024.

Yhdistelmämaakuntakaavassa suunnittelualueelle ja sen tuntumaan on osoitettu seuraavia merkintöjä:

A1 Taajamatoimintojen alue

Merkinnällä osoitetaan alueen käytön suunnittelua edellyttävät asumiseen, palvelu-, teollisuus- ja työpaikka- sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat rakentamisalueet. Merkintä sisältää taajamien sisäisiä liikenneväyliä sekä liikenteen tarvitsemat satama-, huolto, varikko-, terminaali-, ratapiha- ja muita vastaavia alueita, ulkoilureitit, kevyen liikenteen väylät, paikalliskeskukset, yhdyskuntateknisen huollon alueet, muut erityisalueet, paikalliset suojelualueet sekä virkistys- ja puistoalueet.

KM Vähittäiskaupan suuryksikkö
Merkinnällä osoitetaan merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö tai myymäläkeskittymä keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella.

Varkauden Pohjoisen portin merkintää koskee lisäksi suunnittelumääräys: Pohjoisen portin toteuttaminen tulee kytkeä yhdyskuntarakenteen laajenemiseen alueelle siten, että lähempänä keskustaa olevat kaupan alueet ovat ensin hyödynnetty. Pohjoisen Portin alueelle voi sijoittua myös matkailua ja ohikulkevaa liikennettä palvelevaa toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava SEVESO III-direktiivin mukainen suojavyöhyke ja sen aiheuttamat rajoitukset vähittäiskaupan suuryksiköiden ja myymäläkeskittymien sijainnille.

kme Tilaa vaativan kaupan suuryksikkö
Merkinnällä osoitetaan merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö tai myymäläkeskittymä, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi perustellusta syystä sijoittua myös keskusta-alueiden ulkopuolelle, kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalouskauppaa.

sv- 11 Suojavyöhyke
Merkinnällä osoitetaan Seveso II -direktiivin mukaisten tuotantolaitosten konsultointivyöhykkeet.

Moottoritie tai moottoriliikennetie
Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Eritasoliittymä
Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Päärata
Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Sähkönsiirtolinja ja jännite
Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat 110 kV ja 400 kV sähkönsiirtolinjat. Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Sähkönsiirtolinjan yhteystarve
Merkinnällä osoitetaan uusia sähkönsiirtolinjojen pitkän aikavälin yhteystarpeita, joiden sijaintiin ja toteuttamiseen liittyy epävarmuutta. Varaus olisi 400 kV sähkölinjalle.

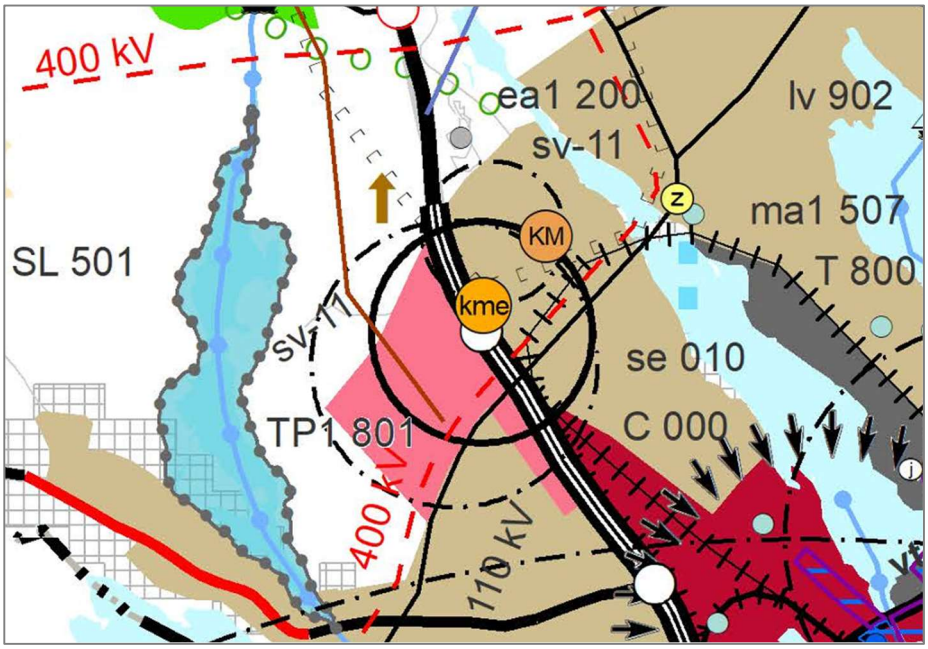

Kuva 8: Ote Pohjois-Savon maakuntakaavojen yhdistelmästä.

3.7.2 Yleiskaava

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Varkauden keskusta-alueen strategisen yleiskaavan 27.3.2017.

Suunnittelualue on osoitettu strategisessa yleiskaavassa olemassa olevaksi teollisuus- ja tuotantoalueeksi, joka rajautuu Vt 5:den suuntaan kehitettävään palvelujen ja työpaikkojen alueeseen, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Tuntumassa on myös erityisaluetta ja Seveso-konsultointivyöhyke. Konsultointivyöhykkeen määräyksessä todetaan, että harkittaessa rakennushankkeen sijoittamista ja rakennuspaikan soveltuvuutta on huolehdittava vaarallisista aineista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjumiseksi riittävistä suojaetäisyyksistä ja muista pelastustoimen asettamista velvoitteista.

Liikenteellisesti on osoitettu valtatie 5 eritasoliittymineen, Kiertotie seututie/pääkatu merkinnällä sekä yhdysrata/sivurata.

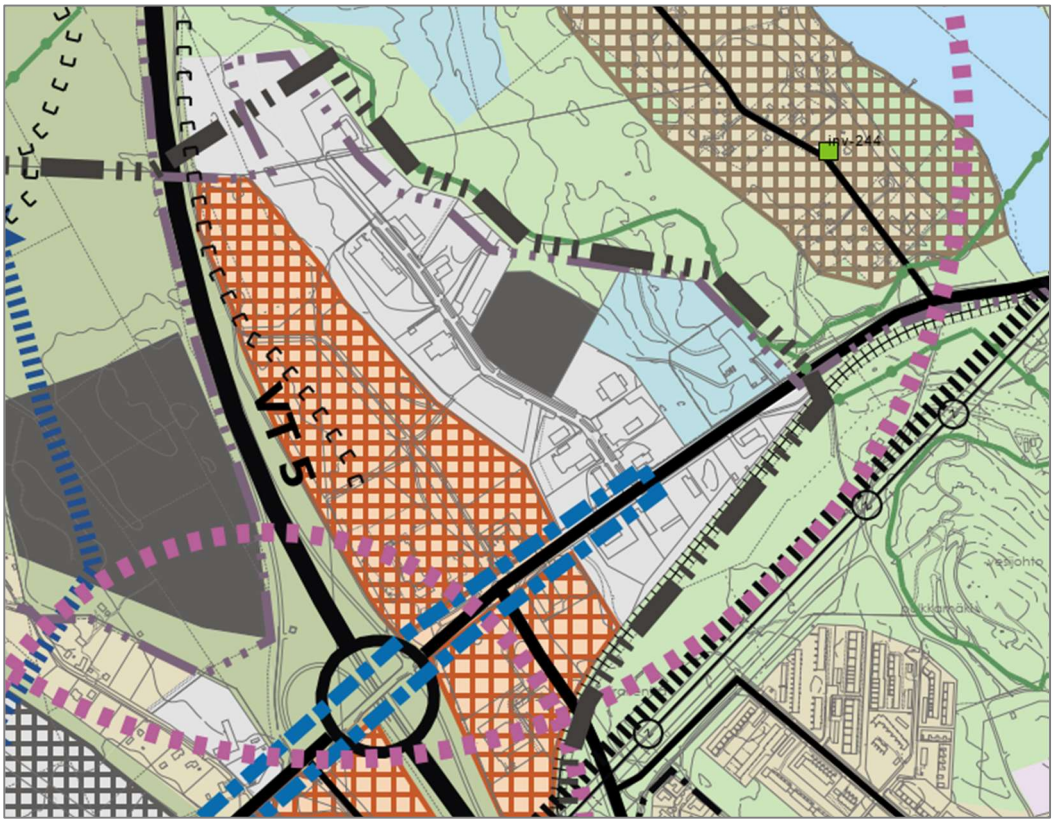

Kuva 9: Ote Varkauden strategisesta yleiskaavasta

3.7.3 Voimassa oleva asemakaava

Varkauden kaupunginvaltuusto on hyväksynyt alueella voimassa olevan asemakaavan 16.2.1987 ja se tullut lainvoimaiseksi 5.8.1987.

Asemakaavassa tontti 915-5-300-1 on osoitettu teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi (T), jossa tonttitehokkuusluku e=0,50 ja kerrosluku II.

Tontit 915-5-301-5, 915-5-301-7 ja 915-5-301-8 ovat myös teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta (T), tonttitehokkuusluku e=0,40 ja kerrosluku II.

Suunnittelualueeseen kuuluvat myös asemakaavan mukaiset suojaviheralueet (EV) 915-5-9908-6 ja 915-5-9908-7 sekä teollisuusalueen sisäinen rata-alue (LRT) 915-5-9906-14.

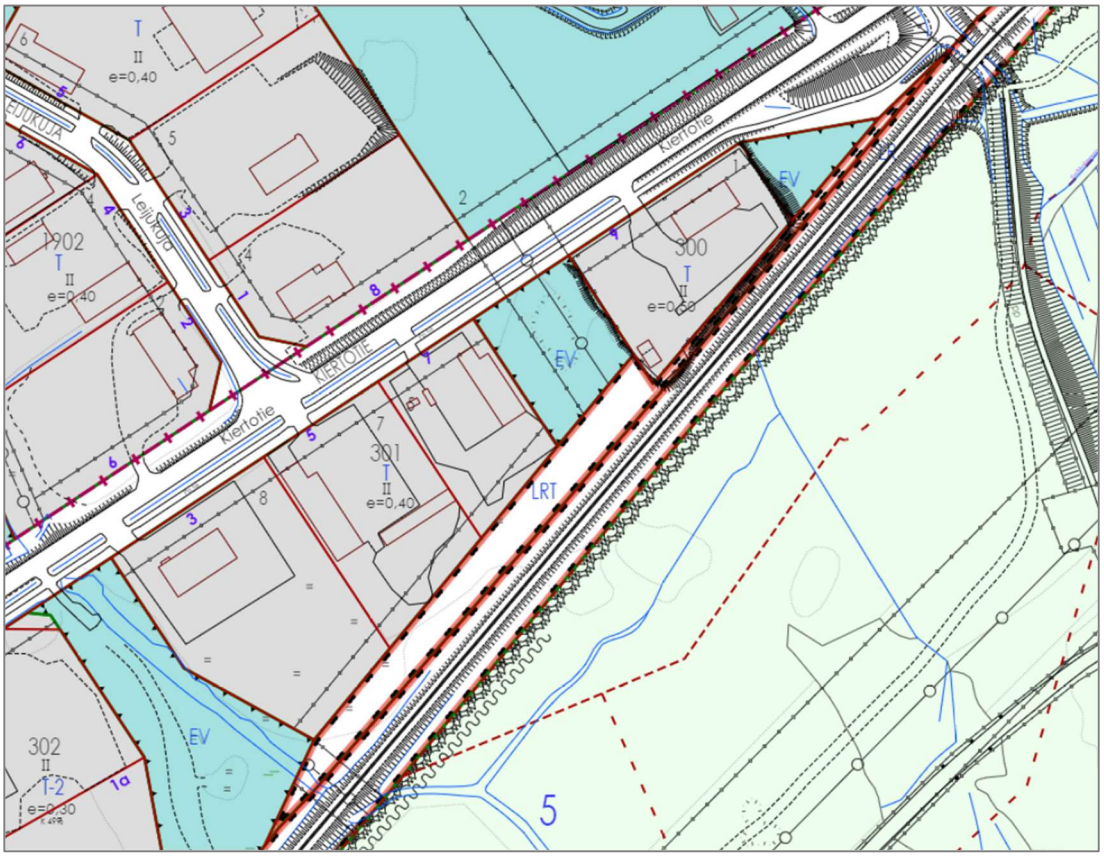

Kuva 10: Ote ajantasa-asemakaavasta

3.7.4 Rakennusjärjestys ja rakentamistapaohjeet

Rakennusjärjestys on tullut voimaan Varkaudessa 01.10.2000.Rakennusjärjestyksen uudistustyö on meneillään.

Varkauden kaupungin teollisuuden ja kaupan alueiden laatuluokitus ja rakentamisohjeissa suunnittelualue kuuluu laatuluokkaan 1, jota koskee seuraavat ehdot:

- Laatuluokkaan 1 kuuluu mm. valtatie 5:den itäpuoliset Kiertotiehen, Valssikujaan ja Relanderinkatuun rajautuvat tontit.
- Rakennusten tulee olla väritykseltään hillittyjä ympäristöönsä ja muuhun rakennuskantaan soveltuvia.
- Kattojen on oltava pääsääntöisesti harjakattoja, minimi kattokaltevuus 1:4, josta voi perustellusti poiketa leveärunkoisten rakennusten ollessa kyseessä.
- Suunnittelun on oltava korkealuokkaista. Julkisivumateriaalina on pää sääntöisesti kiviaines tai korkealuokkaiset metallipintaiset kasettipintaratkaisut.
- Rakennuspaikan tulee olla pihatöiden ja istutusten osalta valmis välittömästi muun rakennustyön päätyttyä lopputarkastuksen yhteydessä.
- Pitkäaikaista ulkovarastointia ei sallita. Mikäli ulkovarastointialueita kuitenkin tarvitaan, tulee varastoinnin tapahtua katoksissa, joissa on läpinäkymättömät seinät taikka varastointialueiden sijaita tonttien takaosilla, josta varastointi ei näy pääteille

taikka muille ohikulkijoille rajaten varastointialue riittävän korkealla läpinäkymättömällä aitaratkaisuilla. Mikäli alueet muutoin aidataan, aitatyyppinä tulee käyttää alumiiniverkkoaitaa.

- Toiminnan vuoksi välttämätön asuminen tonteilla on sallittua, elleivät asemakaavamääräykset sitä estä.

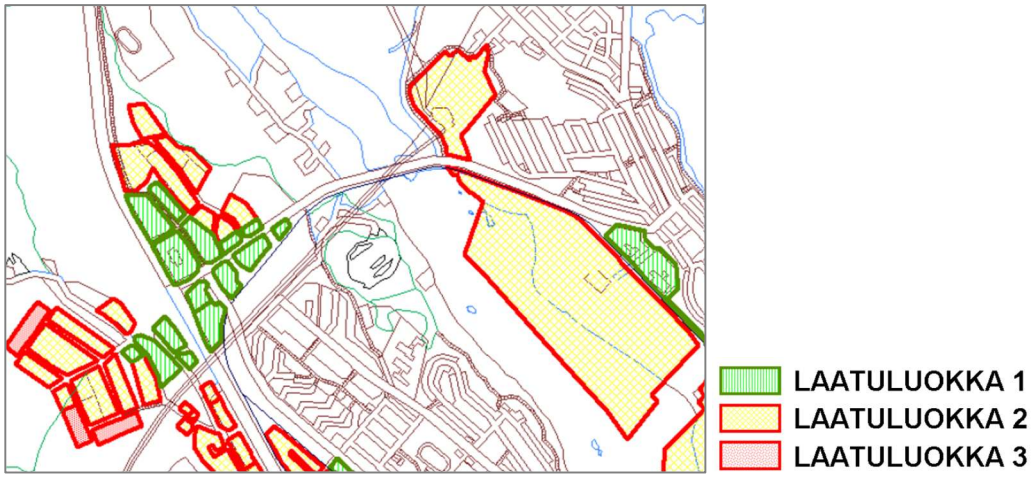

Kuva 11: Ote teollisuuden ja kaupan alueiden laatuluokituskartasta

3.7.5 Kiinteistörekisteri ja tonttijako

Maanmittauslaitos pitää yllä Varkauden kaupungin kiinteistörekisteriä. Varkauden kaupungin tekninen toimiala laatii tonttijaot ja toimittaa ne Maanmittauslaitokselle.

Tontit 915-5-300-1, 915-5-301-5 sekä yleiset alueet 915-5-9908-6, 915-5-9908-7 ja 915-5-9906-14 ovat kiinteistörekisterissä. Suunnittelualueelle tulee laatia uusi sitova tonttijako.

3.7.6 Pohjakartta

Varkauden kaupungin tekninen toimiala pitää yllä kaupungin pohjakarttaa. Se on tehty tasokoordinaattijärjestelmään ETRS-GK28 ja korkeusjärjestelmään N2000.

3.7.7 Rakennuskiellot

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevia rakennuskieltoja.

3.7.8 Suojelupäätökset

Suunnittelualueella ei ole suojelualueita, eikä alueelle ole tehty suojelupäätöksiä.

3.7.9 Lähiympäristön kaavatilanne ja suunnitelmat

Kiertotien alue Vt 5:den läheisyydessä on teollisuudelle ja kaupalle asemakaavoitettua aluetta. Alueella ei ole vireillä muita asemakaavoja tai asemakaavamuutoksia.

Suunnittelussa tullaan huomioimaan yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevat tarpeet, kuten putkisto- ym. varausten osoittaminen suunnittelualueelle.

4 ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUVAIHEET

4.1 Osalliset

Kaavamuutosalueen osallisia ovat:

- Kaava-alueen maanomistajat ja vuokralaiset
- Naapurimaanomistajat ja vuokralaiset
- Viranomaiset: Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), Rakennusvalvonta, Pohjois-Savon pelastuslaitos, Keski-Savon ympäristötoimi (ympäristönsuojelu ja ympäristöterveydenhuolto), Pohjois-Savon liitto, Väylävirasto, Tukes, Suomen Turvallisuusverkko Oy, Keski-Savon Vesi Oy
- Muut yhteistyö- ja asiantuntijatahot: Savon Voima Oyj, Varkauden Aluelämpö Oy, Telia Oyj, Elisa Oyj Verkot, DNA Itä-Suomi, MPY Palvelut Oy
- Vammaisneuvosto, Vanhusneuvosto, Nuorisovaltuusto

4.2 Asemakaavan tarve ja tavoitteet

4.2.1 Maanomistajan tavoitteet

Asemakaavamuutosaloitteessa vuodelta 2023 maanomistajat esittävät, että nykyisen tontin pinta-ala ei riitä liiketoiminnan kasvuun. Nykyiseen tonttiin tulisi liittää viereiset maa-alueet, joita tarvitaan piha-alueen laajentamiseen. Alueiden tasaaminen tultaisiin tekemään heti maa-alueiden kaupan jälkeen. Tulevista rakennuksista liitettäville alueille ei ole vielä tietoa.

Suunnittelualueen laajennuttua ovat tavoitteet pysyneet samoina molempien käynnistämissopimuksen tehneiden tahojen osalta eli tonttien pinta-alan kasvattaminen liiketoiminnan edellytysten parantamiseksi.

4.2.2 Kaupungin asettamat tavoitteet

Kaupunki on käsitellyt aloitteen ja hyväksynyt kaavan tavoitteiksi tontin 915-5-300-1 omistajien esittämät tavoitteet teknisen lautakunnan kokouksessa 19.9.2023 § 126.

Suunnittelualueen laajennuttua tavoitteena on parantaa liiketoiminnan edellytyksiä tonttilaajennuksin.

4.2.3 Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet

Teollisuusalueen sisäinen rata-alue voidaan poistaa tarpeettomana ja tätä aluetta voidaan käyttää tarvittavilta osin teollisuustonttien laajennusalueena ja suojaviheralueena. Korttelien 300 ja 301 välille tulee jäämään suojaviheralue, jolle osoitetaan teknisen huollon putkistovaraus.

4.2.4 Lainsäädännön asettamat tavoitteet

Asemakaavamuutoksessa noudatetaan maankäyttö- ja rakennuslain 5 §:n tavoitteita ja 54 §:n asemakaavan sisältövaatimuksia (1.1.2025 lukien alueidenkäyttölaki 5§ ja 54§). Vuorovaikutteisella suunnittelulla ja riittävällä vaikutusten arvioinnilla edistetään elinympäristön turvallisuutta, terveellisyyttä ja viihtyisyyttä, luonto- ja kulttuuriarvojen vaalimista, ympäristönsuojelun ja luonnonvarojen huomioimista, yhdyskuntarakenteen taloudellisuutta ja

toimivuutta, palvelujen saatavuutta, liikenteen tarkoituksen mukaista järjestämistä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Asemakaavalla ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen. Asemakaavalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää.

Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteutumista (MRL 24 §, 1.1.2025 lukien AKL 24§). Maakuntakaava ja yleiskaava ovat ohjeena laadittaessa tai muutettaessa asemakaavaa. Viranomaisten on katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta maakuntakaavan tai yleiskaavan toteutumista (MRL 32 §, 1.1.2025 lukien AKL 32 §) ja MRL 42 §/1.1.2025 lukien AKL 42 §).

4.2.5 Osallisten tavoitteet

Tukesin näkemyksen mukaan asemakaavan muutokselle ei ole esteitä kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) näkökulmasta huomioiden, että kaavamuutosalue sijaitsee n. 700 m etäisyydellä Tukesin valvonnassa olevasta laajamittaista vaarallisten kemikaalien käsittelyä ja varastointia harjoittavasta kohteesta CrTe-Plating Oy (Leijukuja 17).

Varkauden Aluelämpö Oy pyytää suhtautumaan varauksella mahdollisiin suojaviheralueiden poistamiseen tai ainakin mahdollistamaan maakaapeleiden sijoituksen kyseisille alueille.

4.3 Vireilletulo ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma

4.3.1 Tiedottaminen ja nähtävilläolo

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtäville 13.10.2023 lukien ja siitä tiedotettiin Warkauden lehdessä ja internetissä 12.10.2023. Osallisille tiedotettiin OAS:sta kirjeitse tai sähköpostilla 5.10.2023.

4.3.2 Mielipiteet ja lausunnot

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin kaksi lausuntoa, mielipiteitä ei jätetty.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatujen lausuntojen lyhennelmät sekä niiden vastineet on esitetty seuraavassa taulukossa:

Lausunto	Vastine
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) antaa lausuntonsa kemikaaliturvallisuuslainsäädännön näkökulmasta (390/2005). Kaavamuutosalue sijaitsee n. 700 m etäisyydellä Tukesin valvonnassa olevasta laajamittaista vaarallisten kemikaalien käsittelyä ja varastointia harjoittavasta kohteesta CrTe-Plating Oy (Leijukuja 17). CrTe-Plating Oy pintakäsittelylaitos, jonka konsultointivyöhyke on 1 km.	Merkitään tiedoksi.

Laitoksella merkittävimmät kemikaalit ovat kromaus- ja peittausliuokset, jotka ovat typpihapon, suolahapon, fluorivetyhapon, rikkihapon ja kromitrioksidin seoksia. Tukesin tietojen mukaan CrTe-Plating Oy:n merkittävimmäksi kemikaaleihin liittyväksi onnettomuudeksi on arvioitu tulipalo. Tukesin käytössä olevien tietojen perusteella mahdollisten onnettomuuksien vaikutusalueet eivät ulotu kaavoitettavalle alueelle. Tukesin näkemyksen mukaan asemakaavan muutokselle ei ole esteitä kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) näkökulmasta.	
Varkauden Aluelämpö Oy omistaa kyseisen kiinteistön vierestä kiinteistön 915-19-1903-2 (Kiertotie 10), joka on voimassa olevassa kaavassa merkinnällä ET. Kiinteistöllä sijaitsee tällä hetkellä kaukolämpö pumppaamo, jonka kautta jaetaan Riikinvoiman tuottama kaukolämpö Varkauden Aluelämpö Oy:n verkostoon ja pumpataan palaava vesi takaisin laitokselle. Kyseisen kiinteistön rooli Varkauden kaupungin energiahuollon näkökulmasta tulee korostumaan merkittävästi. Sillä kiinteistö tulee olemaan keskeisessä asemassa Varkauden kaupungin energiajakelussa, jolla mahdollistetaan päästötön lämmöntuotanto tulevaisuudessa. Kiinteistölle on suunnitelmissa lämmönkausivarastoa, joka toimii lämpöpumppujen avulla sekä sähkökattilaa kaukolämmöntuotantoon. Varkauden Aluelämpö Oy:n katsoo, että kaavamuutos voi vaarantaa kiinteistön sähkönjakelua. Täten Varkauden Aluelämpö pyytää suhtaumaan varauksella mahdollisiin suojaviheralueiden poistamiseen tai ainakin mahdollistamaan maakaapeleiden sijoituksen kyseisille alueille.	Merkitään tiedoksi ja huomioidaan jatkosuunnittelussa. Varkauden Aluelämpö Oy:n kanssa järjestettiin neuvottelu 12.2.2024 ja voimassa olevan asemakaavan mukainen maanalainen johtovaraus tonttien 915-5-300-1 ja 915-5-301-5 välissä tullaan huomioimaan jatkosuunnittelussa.

4.3.3 Viranomaisyhteistyö

Asemakaavamuutoksesta ei ole järjestetty erillistä viranomaisneuvottelua Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa.

4.3.4 Mielipiteiden ja lausuntojen huomioiminen

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävilläolon jälkeen pidettiin Varkauden Aluelämpö Oy:n kanssa neuvottelu 12.2.2024. Kaavassa tullaan huomioimaan tarve maanalaiselle johtovaraukselle suunnittelualueen kautta Kuoppakankaan asuntoalueen suuntaan.

4.4 Asemakaavaluonnos

4.4.1 Alustava vaikutusten arviointi

Vaikutukset nykytilanteeseen ovat vähäiset, koska alue on olemassa olevaa rakennettua teollisuusaluetta. Teollisuusalueen sisäinen teollisuusraide (915-5-9906-14) poistuu ja em. alueesta muodostuu kahden tontin laajennusalueita ja suojaviheraluetta. Voimassa olevan asemakaavan mukaisista suojaviheralueista 915-5-9908-6 ja 915-5-9908-7 liitetään osat teollisuuskortteliin 300, lopusta muodostuu suojaviheraluetta.

4.4.1.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Liikenne

Liikennemäärät Kiertotiellä voivat hiukan kasvaa, jos liiketoiminta kehittyy kaavan mukaisilla tonteilla. Asemakaavamuutoksella ei ole vaikutusta Kiertotien liikenteen välityskykyyn.

Liikenneturvallisuuden kannalta on esitetty, että Kiertotien 50 km/h-nopeusrajoituksen alkaminen siirrettäisiin alkamaan idempää, joka parantaisi raskaiden ajoneuvoyhdistelmien liikennöintiä tonteilta Kiertotielle.

Yhdyskuntarakenne

Olemassa olevan teollisuusalueen yhdyskuntarakenne tiivistyy. Teollisuustonttien pinta-ala kasvaa ja täten myös rakennusoikeusmäärät kasvavat.

Palvelut, työpaikat ja elinkeinotoiminta

Asemakaavalla on positiivinen vaikutus elinkeinotoimintaan ja työpaikkoihin sekä se mahdollistaa palvelujen monipuolistumisen alueella.

Väestö, asuminen, virkistys

Asemakaavalla ei ole vaikutusta väestökehitykseen, koska asemakaavamuutos ei salli asumista alueella. Kaava-alueella ei ole virkistysalueita.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Alueella ei ole rakennetun kulttuuriympäristön kohteita.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Alueella ei ole arkeologisia kulttuuriperintökohteita.

Tekninen huolto
Kiertotien katualueella on vesi-, hulevesi- ja viemärijohtoverkostoa sekä aluelämmön verkostoa. Kiertotien pohjoispuolelta tuleva hulevesijohto purkaa vetensä korttelien 300 ja 301 väliselle suojaviheralueelle ja se tullaan turvaamaan jatkossakin.

4.4.1.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Maisema ja katukuva
Teollisuustonttien rakentuessa poistuu osa nykyisistä puustoisista alueista. Teollisuusalueiden rakentamistapaohjeet määrittävät katukuvallisen ilmeen alueella.

Luonnonsuojelu ja vesistöt
Alueella ei ole luonnonsuojelullisia kohteita eikä pohjavesialueita, joten ei vaikutusta.

Luonnonolot, luonnon monimuotoisuus, pienilmasto, vesitalous, maa- ja metsätalous, maaperä
Teollisuustonttien rakentuessa alueelta poistuu puustoa ja sillä on vaikutus alueen pienilmastoon. Kiertotien pohjoispuolelta suppealta alueelta tulevat hulevedet ohjautuvat Kiertotien alittavalla putkella korttelien 300 ja 301 väliselle suojaviheralueelle, josta ne imeytyvät maastoon.

Melu
Kaavassa on asetettu rajoitus syntyvälle melulle, savulla ja hajuille seuraavasti: ”Teollinen toiminta ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa hajun, savun ja kaasujen muodossa, eikä aiheutuva ulkoinen melutaso saa olla suurempi kuin 50 dB(A)”.

Liikennemelu on suurin melun lähde alueella.

4.4.1.3 Muut vaikutukset

Talous
Kaupunki saa myyntituloja teollisuustonttien laajennusosien myynnistä. Tonttien omistajat vastaavat kiinteistöjensä muodostamiskustannuksista ja rakentamiskustannuksista.

Terveellisyys ja turvallisuus
Kohde sijaitsee Tukesin määrittelemällä konsultointivyöhykkeellä, joten rakentamistoimenpiteistä alueella tulee pyytää Tukesin lausunto.

Alueelle on hyvät katu- ja kevyenliikenteen yhteydet.

Eri väestöryhmien toimintamahdollisuudet, sosiaaliset olot ja kulttuuri
Kaava parantaa elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia sekä laajentaa palveluja alueella.

Maanhankinta-, lunastus- ja kiinteistötekniset toimenpiteet
Esikauppakirjat laaditaan käynnistämissopimuksen allekirjoittaneiden tahojen kanssa ennen kuin asemakaava menee ehdotuksena kaupunginhallituksen ja – valtuuston

hyväksymiskäsittelyyn (tehdään sen jälkeen, kun tekninen lautakunta on hyväksynyt asemakaavaehdotuksen). Suunnittelualueelle laaditaan sitova tonttijako ja asemakaavamuutoksen lainvoimaisuuden jälkeen tehdään lopulliset kiinteistökaupat tonttien laajennusosista. Tonttien omistajat hakevat Maanmittauslaitokselta lainhuudot ja lohkotuttavat tonttinsa. Kaupungin tulee muodostaa yleiset alueet.

4.4.2 Tiedottaminen ja nähtävilläolo

Kaavaluonnoksen ja muun valmisteluaineiston nähtävillä olosta ilmoitettiin osallisille kirjeellä tai sähköpostilla 12.11.2024 ja ilmoituksella Warkauden Lehdessä 14.11.2024. Kaupungin hallintokunnille ja viranomaisille ilmoitettiin sähköpostilla 12.11.2024. Valmisteluaineisto asetettaan nähtäville ajalle 14.11.-16.12.2024 teknisen toimialan esittelytilaan ja kaupungin nettisivulle.

4.4.3 Mielipiteet ja lausunnot

Luonnos- eli valmisteluaineistosta saatiin 13 lausuntoa, mielipiteitä ei jätetty.

Saatujen lausuntojen lyhennelmät sekä niiden vastineet on esitetty seuraavassa taulukossa:

Lausunto	**Vastine**
Pohjois-Savon liitto, 13.11.2024 Pohjois-Savon liitto ei anna lausuntoa Kiertotie 9:n asemakaavaluonnoksesta. Asemakaavaehdotuksesta ei ole tarpeen pyytää Pohjois-Savon liiton lausuntoa.	Merkitään tiedoksi.
Vanhusneuvosto, 13.11.2024: Vanhusneuvostolla ei ole lausuttavaa asemakaavaehdotukseen.	Merkitään tiedoksi.
DNA/Voimatel, 15.11.2024: DNA:lla ei huomautettavaa kaavaluonnokseen.	Merkitään tiedoksi.
Savon Voima Verkko Oy, 20.11.2024: Savon Voima Verkko Oy:llä ei ole huomautettavaa Kiertotie 9 asemakaavaluonnoksesta.	Merkitään tiedoksi.
Varkauden Aluelämpö Oy, 25.11.2024: Varkauden Aluelämpö Oy esittää lausuntona, että kaavaluonnos vastaa käytyjä neuvotteluja ja luonnoksessa otetaan hyvin huomioon maanalainen johtovaraus.	Merkitään tiedoksi.
Tukes, 26.11.2024: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on tutustunut yllä mainittuun lausuntopyyntöönne. Tukes antaa lausuntonsa kemikaaliturvallisuuslainsäädännön näkökulmasta (390/2005). Tukes on antanut lausunnon kyseisen kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (Tukes 11039/03.00.02/2023), jonka jälkeen kaavamuutosalue on laajentunut. Tukesilla ei ole lisättävää OAS-vaiheesta annettuun lausuntoon (Tukes 11039/03.00.02/2023), Tukesin näkemyksen mukaan asemakaavan muutokselle ei ole esteitä	Merkitään tiedoksi.

kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) näkökulmasta.	
Suomen Erillisverkot Oy, 28.11.2024: Viitaten lausuntopyyntöönne 18.11.2024 koskien Kiertotie 9 asemakaavaluonnosta Varkaudessa. Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkitään tiedoksi.
Pohjois-Savon Pelastuslaitos, 9.12.2024/31.12.2024: Pelastuslaitos huomauttaa, että alueen kehityksessä tulee huomioida sammutusveden saannin turvaaminen. Kaavamuutoksen ja infrarakentamisen yhteydessä on hyvä lisätä alueelle vesiasemia.	Lähin paloposti on noin 200 metrin päässä alueesta. Paloposteja ja vesiasemia ei osoiteta kaavakartoilla, joten lausunto ei aiheuta muutoksia kaavakartalle. Asia voidaan huomioida alueen tulevaisuuden infran täydennysrakentamisen yhteydessä.
Pohjois-Savon ELY-keskus, 11.12.2024: Pohjois-Savon ELY- keskus on perehtynyt aineistoon, eikä sillä ole huomautettavaa kaavaluonnoksesta.	Merkitään tiedoksi.
Väylävirasto, 16.12.2024: **Tonttien ja korttelialueiden rajaus:** Väylävirastolla ei ole huomauttamista kaavaluonnoksessa esitettyyn siltä osin, kuin kaavassa muutetaan teollisuusraiteen (LRT) ja suojaviheralueen (EV) rajauksia. Teollisuusraiteen kaavamerkinnässä on kyse toteuttamattomasta sivuraiteen varauksesta. Alue ei ole Väyläviraston omistuksessa eikä Väylävirastolla ole tulevaisuuden käyttötarvetta LRT-alueelle. Korttelin 301 osalta muutettavan tontin rakentamisala sijoittuu lähimmillään noin 15 metrin etäisyydelle rautatien keskilinjasta. Etäisyys on vastaava kuin korttelilla 300 jo nykytilanteessa ollut lähin sallittu etäisyys rakennusten ja rautatien välillä. Väylävirastolla ei ole huomauttamista kaavaluonnokseen myöskään tältä osin. **Kaavamääräyksiin tulee kuitenkin lisätä ratalain mukaiset kirjaukset:** ”Rautatien suoja-alue ulottuu 30 metrin etäisyydelle radan keskilinjasta. Rautatien suoja-alueella tehtävistä maanpinnan muodon muutoksista, muutoksista alueen kuivatukseen tai merkittävistä kaivutöistä tulee pyytää Väyläviraston lausunto (ratalaki 37 §, 39 §). ” **Rautatieliikenteen melu ja tärinä:** Kaavaselostuksen mukaan kaava-alueen liikennemelun selvitykset perustuvat vuonna 2013 tehtyyn meluselvitykseen ja meluennusteeseen. Selvitys tehtiin tuolloin laskennallisesti	Varkauden kaupungilla on tavoitteena päivittää koko kaupunkia koskeva meluselvitys v. 2025. Päivityksen yhteydessä tulee huomioida auto- ja raideliikenteen sekä teollisen toiminnan aiheuttama melu sekä tärinävaikutus rata-alueiden tuntumassa. Kaavakarttaa ja -selostusta täydennetään Väyläviraston lausunnon perusteella. Kaavakartan yleisiin määräyksiin tulee kaksi täydennystä seuraavasti: ”Rautatien suoja-alue ulottuu 30 metrin etäisyydelle radan keskilinjasta. Rautatien suoja-alueella tehtävistä maanpinnan muodon muutoksista, muutoksista alueen kuivatukseen tai merkittävistä kaivutöistä tulee pyytää Väyläviraston lausunto (ratalaki 37 §, 39 §). ” ”Suunniteltaessa korttelialueille toimintoja, joille voi aiheutua haittaa rautatien aiheuttamasta melusta, runkomelusta tai tärinästä, tulee kyseiset vaikutukset selvittää tarkemmin ennen rakentamiseen ryhtymistä.”

melulaskentaohjelmalla. Selvityksen lopputuloksena rautatien välittömässä läheisyydessä sijaitsevilla alueilla vuonna 2013 päiväaikainen melutaso (7-22) oli noin 50-60 db ja yöaikainen (22-7) noin 40-45 db. Kaavaselostuksen liitteenä olevien karttojen perusteella herää kuitenkin vahva epäilys, ettei rautatien melutasoja ole huomioitu vuonna 2013 tehdyssä selvityksessä lainkaan. Väylävirasto huomauttaa, että kyseisellä rataosalla kuljetetaan teollisuuden raskaita kuljetuksia diesel-vetureilla. Rautatieliikenteen hetkelliset melutasot voivat merkittävästi ylittää selvityksessä esitetyt melutasot alueella. Teollisuuden kuljetukset tapahtuvat sekä yö- että päiväaikaan. Kaavaselostuksen mukaan ”Suunnittelualue rajautuu etelässä teollisuusalueelle menevään sivuraiteeseen, jonka käyttö on suppeaa ja täten myös melu- ja tärinävaikutus on vähäinen.” Väylävirasto huomauttaa, että kyseisellä rataosalla kuljetetaan teollisuuden raskaita kuljetuksia, jotka voivat aiheuttaa tärinää viereisillä korttelialueilla. Rautatieliikenteen aiheuttamaa tärinää ei ilmeisimmin ole selvitetty tarkemmin kaavan valmistelun yhteydessä. Rautatieliikenteen melua, runkomelua ja tärinää olisi hyvä selvittää nykyistä kattavammin asemakaavan muutoksen yhteydessä. Kaavamuutoksella muodostetaan kuitenkin ainoastaan teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueita (T) sekä suojaviheraluetta (EV). Vaihtoehtoisesti kaavamääräyksiin voitaisiin lisätä kirjaus, jossa otetaan kantaa rautatieliikenteen aiheuttamiin mahdollisiin haittoihin: ”Kaava-alueen vierellä sijaitsevan rautatien aiheuttamia melu-, runkomelu- ja tärinähaittoja ei ole kartoitettu kattavasti. Mikäli korttelialueille suunnitellaan toimintoja, joille voi aiheutua haittaa rautatien aiheuttamasta melusta, runkomelusta tai tärinästä, tulee kyseiset vaikutukset selvittää tarkemmin ennen rakennusluvan myöntämistä.” Väylävirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavaluonnoksesta.	
Vammaisneuvosto, 17.12.2024: Vammaisneuvostolla ei ole lausuttavaa asemakaavaluonnoksesta.	Merkitään tiedoksi.
Rakennusvalvonta, 31.12.2024: Rakennusvalvonnalla ei ole huomauttamista luonnoksesta.	Merkitään tiedoksi.

4.4.4 Kaupungin sisäinen yhteistyö

Kunnallistekniikkka on osallistunut alueen hulevesien ohjauksen suunnitteluun.

4.4.5 Viranomaisyhteistyö

Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa ei ole ollut tarvetta järjestää viranomaisneuvottelua, koska alue on suppea-alainen ja muutokset voimassa olevaan asemakaavaan ovat pienet.

4.4.6 Julkinen keskustelu

Kaavaluonnos ei ole aiheuttanut julkista keskustelua.

4.4.7 Mielipiteiden ja lausuntojen huomioiminen

Lausuntojen perusteella on täydennetty asemakaavan yleisiä määräyksiä ja kaavaselostusta Väyläviraston antaman lausunnon pohjalta. Muutokset ovat vähäisiä. Kaavamuutoksen hakijat ovat hyväksyneet täydennykset.

4.4.8 Vaikutusten arvioimiseksitehdyt selvitykset

Vaikutusten arvioimiseksi ei ole tehty erillisiä selvityksiä.

4.4.9 Asemakaavaehdotuksen valinta ja perusteet

Kaavakartan yleisiä määräyksiä on täydennetty Väyläviraston antaman lausunnon pohjalta seuraavasti:

> ”Rautatien suoja-alue ulottuu 30 metrin etäisyydelle radan keskilinjasta. Rautatien suoja-alueella tehtävistä maanpinnan muodon muutoksista, muutoksista alueen kuivatukseen tai merkittävistä kaivutöistä tulee pyytää Väyläviraston lausunto (ratalaki 37 §, 39 §). ”
>
> ”Suunniteltaessa korttelialueille toimintoja, joille voi aiheutua haittaa rautatien aiheuttamasta melusta, runkomelusta tai tärinästä, tulee kyseiset vaikutukset selvittää tarkemmin ennen rakentamiseen ryhtymistä.”

5 ASEMAKAAVAN KUVAUS

5.1 Kaavan rakenne

5.1.1 Mitoitus

Suunnittelualue on kooltaan 1,763 ha. Alue muodostuu teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueista, joiden pinta-ala on 1,1693 ha sekä suojaviheralueista, joiden pinta-ala on 0,5937 ha.

5.1.2 Palvelut

Suunnittelualueen teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueilla on olemassa olevaa liiketoimintaa, jonka toimintaedellytykset paranevat tonttien pinta-alojen ja rakennusoikeuden kasvaessa.

Suunnittelualueella ja sen lähiympäristössä on hyvin monipuolisesti palveluja ja työpaikkoja (mm. huoltoasema oheispalveluineen, konepaja, rautakauppa, LVI- ja sähköalan liikkeitä/valmistavia yrityksiä, romunkeräystä, konevuokrausta sekä varaosa- ja pienkonemyyntiä).

5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

5.3 Aluevaraukset

5.3.1 Korttelialueet

Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue (T)

Korttelissa 300 ja korttelin 301 tontilla 9 kerrosluku on II ja tonttitehokkuusluku e=0,40. Korttelin 300 tonttitehokkuuslukua on pienennetty (0,50→0,40) vastaamaan Kiertotien alueen muiden teollisuuskortteleiden tonttitehokkuutta. Kortteliin 300 on osoitettu katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

Yleisissä määräyksissä todetaan, että teollinen toiminta ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa hajun, savun ja kaasujen muodossa, eikä aiheutuva ulkoinen melutaso saa olla suurempi kuin 50 dB(A). Tonttialueen käyttö maisemaa rumentavaan varastointiin on kielletty. Varastointiin käytettävät tontinosat on aidattava näkösuojan antavalla aitaratkaisulla katu- ja tiealueiden suuntaan.

Autopaikoitusmääräys alueella on seuraava:

T-korttelialueilla 1ap/100 ka-m^2 tai 1 ap/1 kulloinkin paikalla olevaa työntekijää kohden.

Yleisiä määräyksiä on täydennetty Väyläviraston lausunnon perusteella seuraavasti: Rautatien suoja-alue ulottuu 30 metrin etäisyydelle radan keskilinjasta. Rautatien suoja-alueella tehtävistä maanpinnan muodon muutoksista, muutoksista alueen kuivatukseen tai merkittävistä kaivutöistä tulee pyytää Väyläviraston lausunto (ratalaki 37 §, 39 §).

Suunniteltaessa korttelialueille toimintoja, joille voi aiheutua haittaa rautatien aiheuttamasta melusta, runkomelusta tai tärinästä, tulee kyseiset vaikutukset selvittää tarkemmin ennen rakentamiseen ryhtymistä.

5.3.2 Muut alueet

Alueelle muodostuu kolme suojaviheraluetta. Kortteleiden 300 ja 301 välissä olevalle suojaviheralueelle on osoitettu varaus maanalaista johtoa varten. Teollisuusalueen sisäisen rautatiealue on poistunut tarpeettomana ja osa siitä on muutettu suojaviheralueeksi korttelin 301 tonttien 7 ja 8 ja rata-alueen välille. Kolmas suojaviheralue rajoittuu korttelin 300 itäreunaan, Kiertotien katualueeseen ja rautatiealueeseen.

5.4 Kaavan vaikutukset

5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Kaavaluonnoksen vaikutuksia on arvioitu selostuksen kohdissa 4.4.1.1.

5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön sekä muut vaikutukset

Kaavaluonnoksen vaikutuksia on arvioitu selostuksen kohdissa 4.4.1.2. -4.4.1.3.

Lisäksi yleisissä määräyksissä edellytetään rautatien melun, runkomelun tai tärinän vaikutusten tarkempaa selvittämistä ennen rakentamiseen ryhtymistä, jos korttelialueille suunnitellaan toimintoja, joille voi aiheutua haittaa rautatien läheisyydestä.

Varkauden kaupungin tavoitteena on päivittää koko kaupunkia kattava meluselvitys vuoden 2025 aikana.

5.5 Kaavamerkinnät ja -määräykset

Kaavamerkinnät ja -määräykset ovat selostuksen liitteenä.

5.6 Nimistö

Alueelle ei synny uutta nimistöä.

5.7 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenetelmät

5.7.1 Tiedottaminen ja nähtävilläolo

Kaavaehdotus asetettiin julkisesti nähtäville ajalle 6.2.-10.3.2025. Kaavaehdotuksen ja muun valmisteluaineiston nähtävillä olosta ilmoitettiin ilmoituksella Warkauden Lehdessä 6.2.2025. Osallisia tiedotettiin 5.2.2025. Kaupungin hallintokunnille ja viranomaisille ilmoitettiin sähköpostilla 5.2.2025.

5.7.2 Muistutukset ja lausunnot

Kaavaehdotuksesta saatiin kymmenen lausuntoa, muistutuksia ei jätetty.

Saatujen lausuntojen lyhennelmät sekä niiden vastineet on esitetty seuraavassa taulukossa:

Lausunnon antaja	Vastine
Voimatel Oy, 5.2.2025: DNA:lla ei ole huomautettavaa kaavasta.	Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.
Varkauden kaupunki, kunnallistekniikka, 5.2.2025: Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.
Telia Finland Oyj, 5.2.2025: Telia Finland Oyj:llä ei ole kohteeseen lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.
Pohjois-Savon ELY-Keskus, 12.2.2025: Pohjois-Savon ELY- keskus on perehtynyt aineistoon, eikä sillä ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.	Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes, 13.2.2025: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on tutustunut yllä mainittuun lausuntopyyntöönne. Tukes antaa lausuntonsa kemikaaliturvallisuuslainsäädännön näkökulmasta (390/2005). Tukesilla ei ole lisättävää OAS-vaiheesta (Tukes 11039/03.00.02/2023) ja	Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.

luonnosvaiheesta (Tukes 2279 / 03.00.02 / 2024) annettuihin lausuntoihin. Ehdotusvaiheessa kaava-aineistoon tehdyt muutokset eivät vaikuta Tukesin näkemykseen. Tukesin näkemyksen mukaan asemakaavan muutokselle ei ole esteitä kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) näkökulmasta.	
Varkauden kaupunki, nuorisovaltuusto, 13.2.2025: Jos teollisuusalan rakennuksilla on oikeasti tarve esimerkiksi vielä 10 vuoden päästä, mielestämme tämä on hyvä juttu. Varkaus on teollisuus kaupunki ja investoinnit sen puolesta tuo lisää työpaikkoja. Pyydämme kuitenkin huomioimaan tieturvallisuuden kyseisessä liittymäkohdassa.	Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan. Lausunto on lähetetty tiedoksi kaupungininsinöörille.
Suomen Erillisverkot Oy, 17.2.2025: Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.
Väylävirasto, 7.3.2025: Väylävirasto on luonnosvaiheessa huomauttanut mm. melusta ja tärinästä, ja todennut aluerajausten olevan kunnossa. Lausunto on huomioitu ehdotusvaiheessa siten, että rautatien suoja-alueesta on merkintä kaavakartan määräyksissä ja kaavaselostukseen on lisätty kirjaus melusta, runkomelusta ja tärinästä. Väylävirastolla ei ole huomautettavaa kaavahankkeesta.	Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.
Varkauden kaupunki, Rakennusvalvonta, 10.3.2025: Rakennusvalvonnalla ei ole huomauttamista asemakaavaehdotuksesta.	Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.
Vanhusneuvosto, 10.3.2025: Vanhusneuvostolla ei ole lausuttavaa asemakaavaehdotukseen.	Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.

5.7.3 Viranomaisyhteistyö

Kiertotie 9 asemakaavasta ei ollut tarvetta järjestää erillistä viranomaisneuvottelu ELY-keskuksen kanssa sen suppea-alaisuuden takia. Pohjois-Savon ELY-keskus antoi lausuntonsa sekä luonnos- että ehdotusvaiheessa, eikä sillä ollut huomautettavaa.

5.7.4 Kaupungin sisäinen yhteistyö

Hulevesien johtamisesta on neuvoteltu kunnallisteknisen osaston kanssa.

5.7.5 Julkinen keskustelu

Kaavamuutos ei aiheuttanut julkista keskustelua.

5.7.6 Muistutusten ja lausuntojen huomioiminen

Lausuntojen perusteella ei ole tarvetta tehdä muutoksia kaavaan ennen hyväksymiskäsittelyä.

6 ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

6.1 Toteutusta ohjaavat ja havainnollistavat suunnitelmat

Asemakaavan toteutumista ohjaavat asemakaava ja asemakaavaselostus, Varkauden kaupungin rakennusjärjestys sekä Varkauden kaupungin teollisuuden ja kaupan alueiden laatuluokitus rakentamisohjeineen.

6.2 Toteuttaminen ja ajoitus

Kaava-alueelle tulee laatia erillinen sitova tonttijako sekä muodostaa yleiset alueet. Kaava-alueen tonttien rakentamisesta vastaavat yksityiset tonttien omistajat. Yleisistä alueista huolehtii kaupunki.

6.3 Toteutuksen seuranta

Varkauden kaupunki valvoo normaalina viranomaistoimintana alueen jatkosuunnittelua ja rakentamista.

6.4 Kaavan hyväksymisestä ja voimaantulosta tiedottaminen

6.4.1 Muistutuksiin ja lausuntoihin annettujen vastineiden toimittaminen

Teknisen lautakunnan hyväksymispäätöksestä lähetetään pöytäkirjanote muutoksenhakukiellolla tiedoksi niille ehdotuksen nähtävillä ollessa lausunnon antaneille, joilla on ollut huomautettavaa ehdotuksesta:

- nuorisovaltuusto

6.4.2 Hyväksymispäätöksestä ilmoittaminen

Kaupunginvaltuuston kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä ilmoitus kokousta seuraavana päivänä sähköpostilla (MRA 94 §):

- Kaavamuutoksen hakijat
- Pohjois-Savon ELY-keskuksen kirjaamo
- Tekninen toimiala (tekninen johtaja, kaavoittaja, maankäyttöassistentti, rakennusvalvonta)

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote sekä kaavakartta ja -selostus:

- Pohjois-Savon ELY-keskus

6.4.3 Kaavan voimaantulosta ilmoittaminen

Kaavan voimaantulosta ilmoitus internetsivuilla ja ilmoitustaululla sekä ilmoitus (MRA 95 §):

- maanomistajat
- rakennusvalvonta (sovittu, että pelkkä ilmoitus)
- Pohjois-Savon ELY-keskus

Voimaan tullut asemakaava (kaavakartta ja selostus) (MRA 95 §):

- Pohjois-Savon maanmittaustoimisto (vain kaavakartta pdf-muodossa) s-postiviestiin voimaantulotiedot
- Pohjois-Savon ELY-keskus (pdf)
- Pohjois-Savon liitto (pdf)

Varkaudessa 18.03.2025

Laura Backman
Kaavoittaja

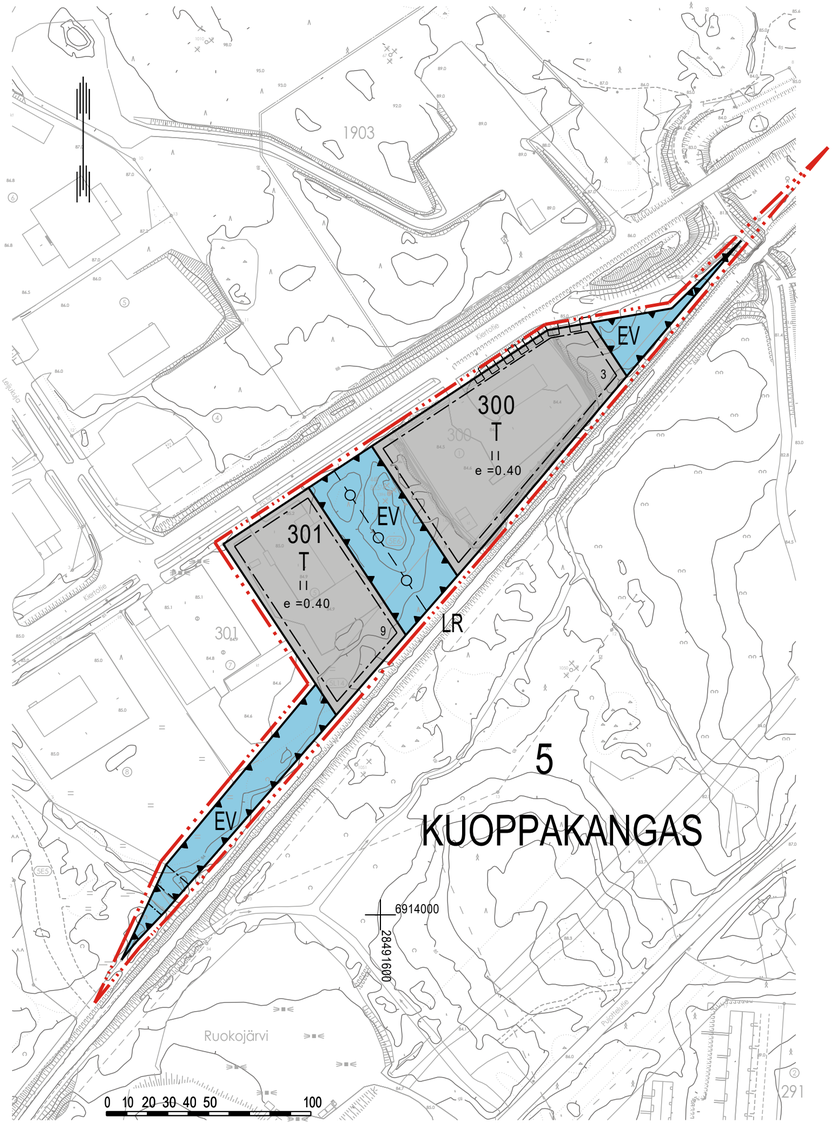

KIERTOTIE 9 ASEMAKAAVA

Asemakaavamuutos käsittää 5. kaupunginosan Kuoppakangas korttelin 300 ja korttelin 301 (osa), teollisuusalueen sisäisen rautatiealueen (LRT) sekä niihin rajoittuvat suojaviheralueet.

Asemakaavan muutoksella muodostuu 5. kaupunginosan Kuoppakangas kortteli 300 ja korttelin 301 (osa) sekä niihin rajoittuvat suojaviheralueet.

Alueelle tulee laatia erillinen sitova tonttijako.

ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET

T — Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue.

EV — Suojaviheralue.

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.

Osa-alueen raja.

5 — Kaupunginosan numero.

KUO — Kaupunginosan nimi.

300 — Korttelin numero.

3 — Ohjeellisen tontin numero.

II — Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

e =0.40 — Tehokkuusluku eli kerrosalan suhde tontin pinta-alaan.

Rakennusala.

Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.

Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

YLEISET MÄÄRÄYKSET

Teollinen toiminta ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa hajun, savun ja kaasujen muodossa, eikä aiheutuva ulkoinen melutaso saa olla suurempi kuin 50 dB(A).

Tonttialueen käyttö maisemaa rumentavaan varastointiin on kielletty. Varastointiin käytettävät tontinosat on aidattava näkösuojan antavalla aitaratkaisulla katu- ja tiealueiden suuntaan.

Rautatien suoja-alue ulottuu 30 metrin etäisyydelle radan keskilinjasta. Rautatien suoja-alueella tehtävistä maanpinnan muodon muutoksista, muutoksista alueen kuivatukseen tai merkittävistä kaivutöistä tulee pyytää Väyläviraston lausunto (Ratalaki 37 §, 39 §).

Suunniteltaessa korttelialueille toimintoja, joille voi aiheutua haittaa rautatien aiheuttamasta melusta, runkomelusta tai tärinästä, tulee kyseiset vaikutukset selvittää tarkemmin ennen rakentamiseen ryhtymistä.

Autopaikoitus:
T-korttelialueilla 1ap/100 ka-m2 tai 1 ap/1 kulloinkin paikalla olevaa työntekijää kohden.

VARKAUDEN KAUPUNKI 5. kaupunginosa

KIERTOTIE 9 ASEMAKAAVA

Käsittely: Ehdotus nähtävillä 6.2.-10.3.2025 Tela Kh Kv Voimaantulo	TEKNINEN TOIMIALA SUUNNITTELU	PL 208 78201 VARKAUS PUH. 040 515 7336	
Koordinaattijärjestelmät ETRS GK28/N2000	~~12.11.2024~~ 30.01.2025 Päiväys	Kaavoittaja Laura Backman	
Pohjakartta hyväksytty 30.01.2025 Paikkatietosuunnittelija Petri Kapanen	Suunnittelija SK	Mittakaava 1:2000	Arkistotunnus 915_5.134

Asemakaavan seurantalomake
Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	Varkaus	**Täyttämispvm**	29.1.2025
Kaavan nimi	Kiertotie 9 asemakaava		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	
Pysyvä kaavatunnus		**Kunnan kaavatunnus**	915_5.134
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	1,7630	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	1,7630

Ranta-asemakaava **Rantaviivan pituus [km]**

Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	**1,7630**	**100,00**	**3930**	**0,22**	**0,0000**	**747**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä	0,8606	48,8	3930	0,46	0,3087	747
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,4890	27,7	0	0,00	-0,4890	0
E yhteensä	0,4134	23,4	0	0,00	0,1803	0
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	**0,0000**	**0,00**	**0**	**0,0000**	**0**

Rakennussuojelut	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm ±]	[k-m² ±]
Yhteensä	**0**	**0**	**0**	**0**

Alamääräykset tai -merkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	**1,7630**	**100,00**	**3930**	**0,22**	**0,0000**	**747**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä	0,8606	48,8	3930	0,46	0,3087	747
T	0,8606	100,0	3930	0,46	0,3087	747
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,4890	27,7	0	0,00	-0,4890	0
LRT	0,4890	100,0	0	0,00	-0,4890	0
E yhteensä	0,4134	23,4	0	0,00	0,1803	0
EV	0,4134	100,0	0	0,00	0,1803	0
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Lisälehti 1

Kiertotie 9 asemakaava
Dnro VRK/45/10.02.03/2023

Vastineet ehdotusvaiheen lausuntoihin

Voimatel Oy, 5.2.2025:
Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.

Varkauden kaupunki, kunnallistekniikka, 5.2.2025:
Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.

Telia Finland Oyj, 5.2.2025:
Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.

Pohjois-Savon ELY-Keskus, 12.2.2025:
Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes, 13.2.2025:
Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.

Varkauden kaupunki, nuorisovaltuusto, 13.2.2025:
Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan. Lausunto on lähetetty tiedoksi kaupungininsinöörille.

Suomen Erillisverkot Oy, 17.2.2025:
Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.

Väylävirasto, 7.3.2025:
Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.

Varkauden kaupunki, Rakennusvalvonta, 10.3.2025:
Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.

Varkauden kaupunki, Vanhusneuvosto, 10.3.2025:
Merkitään tiedoksi, ei muutosta asemakaavaan.

Kärkkäinen Saija

Lähettäjä: Nieminen Mikko - Voimatel Oy <Mikko.Nieminen@voimatel.fi>
Lähetetty: keskiviikko 5. helmikuuta 2025 11.11
Vastaanottaja: Kirjaamo
Kopio: Kärkkäinen Saija
Aihe: VS: Lausuntopyyntö / Kiertotie 9 asemakaavaehdotus /Varkaus

Hei,

DNA:lla ei huomautettavaa kaavaluonnokseen.
DNA:n telekaapeleiden sijaintitiedot saa Johtotieto Oy:ltä. p. 0800-12600 info(at)johtotieto.fi

Ystävällisin terveisin,

Mikko Nieminen
Rakennuttaja

Voimatel Oy
Sahakatu 1, 70800 Kuopio
+358 44 793 9620
mikko.nieminen@voimatel.fi
www.voimatel.fi

LinkedIn | Instagram | Facebook | YouTube
Tutustu esitteeseemme – Read our Brochure
#powerofconnection

Lähettäjä: Kärkkäinen Saija <saija.karkkainen@varkaus.fi>
Lähetetty: keskiviikko 5. helmikuuta 2025 8.02
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Pohjois-Savo <kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi>; Kirjaamo PSHVA <kirjaamo@pshyvinvointialue.fi>; eila.kainulainen@leppavirta.fi; merja.voutilainen@leppavirta.fi; Kirjaamo <kirjaamo@vayla.fi>; Pennanen Pekka <pekka.pennanen@savonvoima.fi>; info@varkaudenaluelampo.fi; Onkalo Mikko <mikko.onkalo@varkaudenaluelampo.fi>; Särkkä Janne <Janne.Sarkka@varkaus.fi>; production-desk@teliacompany.com; verkontuki@elisa.fi; juha.heiskanen@dna.fi; jukka.lampinen@mpy.fi; kirjaamo@tukes.fi; kirjaamo@erillisverkot.tuve.fi; Rakennusvalvonta <Rakennusvalvonta@varkaus.fi>; Ahtonen Simo <simo.ahtonen@varkaus.fi>; puheenjohtaja Vammaisneuvosto <puheenjohtaja.vammaisneuvosto@varkaus.fi>; vanhusneuvosto <vanhusneuvosto@lh.varkaus.fi>; [redacted]; Koponen Jaana <Jaana.Koponen@varkaus.fi>; Makkonen Pekka <pekka.makkonen@varkaus.fi>; Nieminen Mikko - Voimatel Oy <Mikko.Nieminen@voimatel.fi>
Kopio: Kirjaamo <kirjaamo@varkaus.fi>
Aihe: Lausuntopyyntö / Kiertotie 9 asemakaavaehdotus /Varkaus

Hei
Pyydämme lausuntoanne Kiertotie 9 asemakaavaehdotuksen sisällöstä sen nähtävilläoloaikana.
Asemakaavaehdotus on julkisesti nähtävillä 6.2.-10.3.2025 (maankäyttö- ja rakennusasetus 27 §).

Lausunnot tulee toimittaa sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@varkaus.fi tai postitse osoitteeseen Varkauden kaupunki, Tekninen toimiala, Kirjaamo, PL 208, 78201 VARKAUS.

Terveisin

Saija Kärkkäinen
Kaavasuunnittelija
Varkauden kaupunki/Tekninen toimi/Kaavoitus
saija.karkkainen@varkaus.fi
+358417324939

Ahlströminkatu 6
PL 208, 78201 Varkaus
kirjaamo@varkaus.fi
(017)579411

www.varkaus.fi
Facebook: varkaudenkaupunki
Instagram: cityofvarkaus
Twitter: cityofvarkaus

Tämä viesti on tarkoitettu ainoastaan vastaanottajalle ja saattaa sisältää luottamuksellista tietoa. Viestin luvaton lukeminen, käyttö, luovuttaminen ja levittäminen on kielletty (Laki sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) 17. ja 44. luku, sekä Rikoslaki 38. luku). Jos et ole viestissä tarkoitettu vastaanottaja, tuhoa viesti mahdollisine kopioineen välittömästi ja ilmoita asiasta lähettäjälle sähköpostitse.

Lähettäjä: pekka.makkonen@varkaus.fi 5.2.2025 12.33.08
Lausunto Kiertotie 9

Lausuntopyyntö / Kiertotie 9 asemakaavaehdotus /Varkaus

Lausunto:

Ei huomautettavaa.

Pekka Makkonen

suunnitteluinsinööri

040 526 0462

pekka.makkonen@varkaus.fi

VARKAUDEN KAUPUNKI

Ahlströminkatu 6

PL 208, 78201 Varkaus

puh. 040 526 0462
pekka.makkonen(at)varkaus.fi <mailto:kaisu.tolvanen@varkaus.fi>

www.varkaus.fi
<https://eur05.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.varkaus.fi%2F&data=05%

Facebook: varkaudenkaupunki

Instagram: cityofvarkaus

Twitter: cityofvarkaus

Lähettäjä: production-desk@teliacompany.com 5.2.2025 13.14.45
RE: Lausuntopyyntö / Kiertotie 9 asemakaavaehdotus /Varkaus

Terve,

Telia Finland Oyj:llä ei kohteeseen lausuttavaa.

Terveisin

Hannu Kolehmainen

Production Desk

Telia Company

p. 020 133 2710 (rinkinumero)

www.telia.fi/televerkko
<https://eur05.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.telia.fi%2Fteleverkko&dat

From: Kärkkäinen Saija <saija.karkkainen@varkaus.fi>
Sent: Wednesday, February 5, 2025 8:02 AM
To: ELY Kirjaamo Pohjois-Savo <kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi>; Kirjaamo PSHVA <kirjaamo@pshyvinvointialue.fi>; eila.kainulainen@leppavirta.fi; merja.voutilainen@leppavirta.fi; Kirjaamo <kirjaamo@vayla.fi>; Pennanen Pekka <pekka.pennanen@savonvoima.fi>; info@varkaudenaluelampo.fi; Onkalo Mikko <mikko.onkalo@varkaudenaluelampo.fi>; Särkkä Janne <Janne.Sarkka@varkaus.fi>; Deski /Telia Finland Oyj /Tampere <production-desk@teliacompany.com>; verkontuki@elisa.fi; juha.heiskanen@dna.fi; jukka.lampinen@mpy.fi; kirjaamo@tukes.fi; kirjaamo@erillisverkot.tuve.fi; Rakennusvalvonta <Rakennusvalvonta@varkaus.fi>; Ahtonen Simo <simo.ahtonen@varkaus.fi>; puheenjohtaja Vammaisneuvosto <puheenjohtaja.vammaisneuvosto@varkaus.fi>; vanhusneuvosto <vanhusneuvosto@lh.varkaus.fi>; [redacted]; Koponen Jaana <Jaana.Koponen@varkaus.fi>; Makkonen Pekka <pekka.makkonen@varkaus.fi>; mikko.nieminen@voimatel.fi
Cc: Kirjaamo <kirjaamo@varkaus.fi>
Subject: Lausuntopyyntö / Kiertotie 9 asemakaavaehdotus /Varkaus

Hei

Pyydämme lausuntoanne Kiertotie 9 asemakaavaehdotuksen sisällöstä sen nähtävilläoloaikana. Asemakaavaehdotus on julkisesti nähtävillä 6.2.-10.3.2025 (maankäyttö- ja rakennusasetus 27 §).

Lausunnot tulee toimittaa sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@varkaus.fi <mailto:kirjaamo@varkaus.fi> tai postitse osoitteeseen Varkauden kaupunki, Tekninen toimiala, Kirjaamo, PL 208, 78201 VARKAUS.

Terveisin

Saija Kärkkäinen

Kaavasuunnittelija

Varkauden kaupunki/Tekninen toimi/Kaavoitus

saija.karkkainen@varkaus.fi <mailto:saija.karkkainen@varkaus.fi>

+358417324939

Ahlströminkatu 6

PL 208, 78201 Varkaus

kirjaamo@varkaus.fi <mailto:kirjaamo@varkaus.fi>

(017)579411

www.varkaus.fi
<https://eur05.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.varkaus.fi%2F&data=05%

Facebook: varkaudenkaupunki

Instagram: cityofvarkaus

Twitter: cityofvarkaus

Tämä viesti on tarkoitettu ainoastaan vastaanottajalle ja saattaa sisältää luottamuksellista tietoa. Viestin luvaton lukeminen, käyttö, luovuttaminen ja levittäminen on kielletty (Laki sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) 17. ja 44. luku, sekä Rikoslaki 38. luku). Jos et ole viestissä tarkoitettu vastaanottaja, tuhoa viesti mahdollisine kopioineen välittömästi ja ilmoita asiasta lähettäjälle sähköpostitse.

Lähettäjä: laura.puoskari@ely-keskus.fi 12.2.2025 8.31.05
Pohjois-Savon ELY- keskuksen lausunto Kiertotie 9 asemakaava ehdotuksesta

Et saa usein sähköpostia osoitteesta laura.puoskari@ely-keskus.fi. Lue, miksi tämä on tärkeää <https://aka.ms/LearnAboutSenderIdentification>

Viite: Lausuntopyyntö 5.2.2025

Diari nro POSELY/3049/2023

Lausunto

Varkauden kaupunki on pyytänyt Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausuntoa Kiertotie 9 asemakaavaan muutosehdotuksesta.

Asemakaavamuutoksella kasvatetaan suunnittelualueen tonttien pinta-alaa liiketoiminnan edellytysten parantamiseksi. Teollisuusalueen sisäinen rata-alue (LRT) muutetaan teollisuustonttien ja varastorakennusten korttelialueen (T) laajennusalueeksi ja suojaviheralueeksi (EV). Korttelien 300 ja 301 välille jää suojaviheralue, jolle osoitetaan teknisen huollon putkistovaraus.

Pohjois-Savon ELY- keskus on perehtynyt aineistoon, eikä sillä ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.

Ystävällisin terveisin

Laura Puoskari

alueidenkäytön asiantuntija

laura.puoskari@ely-keskus.fi <mailto:laura.puoskari@ely-keskus.fi>

Ympäristö ja luonnonvarat- vastuualue

vaihde 0295 026 500, puh. 0295 016 408

Pohjois-Savon ELY-keskus, Kallanranta 11,

PL 2000, 70101 Kuopio www.ely-keskus.fi/pohjois-savo
<https://eur05.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.ely-keskus.fi%2Fpohjois-savo&data=05%7C02%7C%7Cfa53172d011c4b32daf008dd4b2ee150%7Ce42f58133c4f4f1a8da42f410f

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Lausunto 1/2

12.02.2025 Tukes 1668/03.00.02/2025

Varkauden kaupunki
, 78201 VARKAUS
0173416-1

Lausunto Tukes 1668/03.00.02/2025

Asia

Lausunto Kiertotie 9 asemakaavamuutoksen asemakaavaehdotuksesta (Varkauden kaupunki)

Asian kuvaus

Kiertotie 9 asemakaava koskee 5. kaupunginosan korttelia 300 ja 301 (osa), teollisuusalueen sisäistä rautatiealuetta ja näihin rajautuvia suojaviheralueita.

Tukes on antanut lausunnon kyseisen kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (Tukes 11039/03.00.02/2023) ja asemakaavaluonnoksesta (Tukes 12279/03.00.02/2024).

Kaavaehdotus eroaa luonnoksesta seuraavasti: Kaavaehdotuskartan yleisiin määräyksiin on lisätty Väyläviraston lausunnon perusteella määräyksiä.

Lausunto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on tutustunut yllä mainittuun lausuntopyyntöönne. Tukes antaa lausuntonsa kemikaaliturvallisuuslainsäädännön näkökulmasta (390/2005).

Tukesilla ei ole lisättävää OAS-vaiheesta (Tukes 11039/03.00.02/2023) ja luonnosvaiheesta (Tukes 12279/03.00.02/2024) annettuihin lausuntoihin.

Ehdotusvaiheessa kaava-aineistoon tehdyt muutokset eivät vaikuta Tukesin näkemykseen. Tukesin näkemyksen mukaan asemakaavan muutokselle ei ole esteitä kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) näkökulmasta.

Lisätietoja lausunnosta

Lisätietoja antaa Sini Ervelä-Aro, etunimi.sukunimi@tukes.fi, puh. +358 295 052 258

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
PL 66
00521 Helsinki
Vaihde 029 505 2000
www.tukes.fi
kirjaamo@tukes.fi
Y-tunnus 1021277-9

tukes
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Lausunto 2/2

12.02.2025 Tukes 1668/03.00.02/2025

Esittelijä: Sini Ervelä-Aro, Ylitarkastaja

Ratkaisija: Sanna Pietikäinen, Ylitarkastaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoittajan henkilöllisyyden ja allekirjoituksen ajankohdan voi varmistaa allekirjoitusta klikkaamalla ja asiakirjan aitous voidaan todentaa sähköisesti. Jos asiakirjaa muutetaan jälkikäteen, allekirjoitus ei ole enää kelvollinen. Sähköinen asiakirja on alkuperäiskappale, eikä allekirjoituksen oikeellisuutta voi varmistaa paperitulosteesta. Alkuperäisen sähköisen asiakirjan voi tarvittaessa pyytää Tukesin kirjaamosta.

Tiedoksi

Pohjois-Savon pelastuslaitos
Pohjois-Savon ELY/ Maankäyttö
CrTe Plating Oy

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
PL 66
00521 Helsinki
Vaihde 029 505 2000
www.tukes.fi
kirjaamo@tukes.fi
Y-tunnus 1021277-9

tukes
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Denna handling har upprättats och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ylitarkastaja Sanna Pietikäinen
13.2.2025

Ylitarkastaja Sini-Päivikki Ervelä-Aro
12.2.2025

Lähettäjä: [redacted] 13.2.2025 13.55.25
Wanuvan lausunto kiertotie 9 asemakaavaehdotukseen.

Et saa usein sähköpostia osoitteesta [redacted] Lue, miksi tämä on tärkeää <https://aka.ms/LearnAboutSenderIdentification>

Nuorisovaltuusto Wanuvan lausunto Kiertotie 9 -asemakaavaehdotukseen on seuraavanlainen:

Jos teollisuusalan rakennuksilla on oikeasti tarve esimerkiksi vielä 10 vuoden päästä, mielestämme tämä on hyvä juttu. Varkaus on teollisuus kaupunki ja investoinnit sen puolesta tuo lisää työpaikkoja. Pyydämme kuitenkin huomioimaan tieturvallisuuden kyseisessä liittymäkohdassa.
Terveisin wanuvan puheenjohtaja.

Lähettäjä: kirjaamo@erillisverkot.tuve.fi 17.2.2025 14.44.48
VASTAUS/ Lausuntopyyntö / Kiertotie 9 asemakaavaehdotus /Varkaus/WO36865

Nro ERVE/293/00.00.01.01/2025

Hei

Viitaten lausuntopyyntöönne 6.2.2025 koskien Varkaus, Kiertotie 9 asemakaavaehdotusta. Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

Ystävällisin terveisin

Suomen Erillisverkot Oy

erillisverkot.fi
<https://eur05.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Fwww.erillisverkot.fi%2F&data=

Turvallisuus tehdään yhdessä

Lähettäjä: Kärkkäinen Saija <saija.karkkainen@varkaus.fi>
Lähetetty: keskiviikko, 5. helmikuuta, 2025 8:02
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Pohjois-Savo <kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi>; UK_pshyvinvointialue_kirjaamo <kirjaamo@pshyvinvointialue.fi>; eila.kainulainen@leppavirta.fi; merja.voutilainen@leppavirta.fi; Kirjaamo <kirjaamo@vayla.fi>; Pennanen Pekka <pekka.pennanen@savonvoima.fi>; info@varkaudenaluelampo.fi; Onkalo Mikko <mikko.onkalo@varkaudenaluelampo.fi>; Särkkä Janne <Janne.Sarkka@varkaus.fi>; production-desk@teliacompany.com; verkontuki@elisa.fi; juha.heiskanen@dna.fi; jukka.lampinen@mpy.fi; kirjaamo@tukes.fi; ERVE_VP_kirjaamo <kirjaamo@erillisverkot.tuve.fi>; Rakennusvalvonta <Rakennusvalvonta@varkaus.fi>; Ahtonen Simo <simo.ahtonen@varkaus.fi>; puheenjohtaja Vammaisneuvosto <puheenjohtaja.vammaisneuvosto@varkaus.fi>; vanhusneuvosto <vanhusneuvosto@lh.varkaus.fi>; [redacted] Koponen Jaana <Jaana.Koponen@varkaus.fi>; Makkonen Pekka <pekka.makkonen@varkaus.fi>; mikko.nieminen@voimatel.fi
Kopio: Kirjaamo <kirjaamo@varkaus.fi>
Aihe: Lausuntopyyntö / Kiertotie 9 asemakaavaehdotus /Varkaus

HUOM! Viesti on saapunut turvallisuusverkon ulkopuolelta. Älä avaa viestin linkkejä tai liitteitä, jos et tunnista lähettäjää.

Hei

Pyydämme lausuntoanne Kiertotie 9 asemakaavaehdotuksen sisällöstä sen nähtävilläoloaikana. Asemakaavaehdotus on julkisesti nähtävillä 6.2.-10.3.2025 (maankäyttö- ja rakennusasetus 27 §).

Lausunnot tulee toimittaa sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@varkaus.fi <mailto:kirjaamo@varkaus.fi> tai postitse osoitteeseen Varkauden kaupunki, Tekninen toimiala, Kirjaamo, PL 208, 78201 VARKAUS.

Terveisin

Saija Kärkkäinen

Kaavasuunnittelija

Varkauden kaupunki/Tekninen toimi/Kaavoitus

saija.karkkainen@varkaus.fi <mailto:saija.karkkainen@varkaus.fi>

+358417324939

Ahlströminkatu 6

PL 208, 78201 Varkaus

kirjaamo@varkaus.fi

(017)579411

www.varkaus.fi
<https://eur05.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.varkaus.fi%2F&data=05%

Facebook: varkaudenkaupunki

Instagram: cityofvarkaus

Twitter: cityofvarkaus

Tämä viesti on tarkoitettu ainoastaan vastaanottajalle ja saattaa sisältää luottamuksellista tietoa. Viestin luvaton lukeminen, käyttö, luovuttaminen ja levittäminen on kielletty (Laki sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) 17. ja 44. luku, sekä Rikoslaki 38. luku). Jos et ole viestissä tarkoitettu vastaanottaja, tuhoa viesti mahdollisine kopioineen välittömästi ja ilmoita asiasta lähettäjälle sähköpostitse.

Tämä viesti on osoitettu ainoastaan sen tarkoitetulle vastaanottajalle ja se saattaa sisältää salassa pidettävää tietoa. Jos et ole viestissä tarkoitettu vastaanottaja, tuhoa viesti ja ilmoita asiasta välittömästi viestin lähettäjälle. Viestin sisällön, välitystiedon ja viestin olemassaolon hyväksikäyttäminen ja ilmaiseminen on kielletty laissa (laki sähköisen viestinnän palveluista 136 §).

Detta meddelande är avsett endast för den nämnda mottagaren och kan innehålla sekretessbelagd information. Ifall du inte är den avsedda mottagaren, vänligen förstör meddelandet och informera avsändaren omedelbart. Det är i lag (136 § i lag om tjänster inom elektronisk kommunikation) förbjudet att utnyttja eller röja meddelandets innehåll och förmedlingsuppgifter eller uppgifterna om meddelandets existens.

This e-mail message is intended only for the person(s) named in the message header and may contain privileged information. If you are not the intended recipient of this message, please delete the message and notify the sender immediately. It is forbidden by law (Information Society Code, Section 136) to disclose the content or traffic data of the message or the knowledge of its existence, or to make use of them.

Väylävirasto
Trafikledsverket

Lausunto 1 (1) 603

VÄYLÄ/6749/03.01.02/2023

27.11.2024

Varkauden kaupunki
kirjaamo@varkaus.fi

Lausuntopyyntö 5.2.2025

Varkaus, Kiertotie 9 asemakaavaehdotus

Taustaa

Asemakaava koskee 5. kaupunginosan korttelia 300 ja 301 (osa), teollisuusalueen sisäistä rautatiealuetta ja näihin rajautuvia suojaviheralueita. Kaavassa kohdistetaan rakentamista radan viereen ja poistetaan LRT-aluevaraus. Suunnittelualue rajautuu teollisuusalueeseen, rata-alueeseen ja Kiertotie-nimiseen katuun.

Väylävirasto on luonnosvaiheessa huomauttanut mm. melusta ja tärinästä, ja todennut aluerajausten olevan kunnossa. Lausunto on huomioitu ehdotusvaiheessa siten, että rautatien suoja-alueesta on merkintä kaavakartan määräyksissä ja kaavaselostukseen on lisätty kirjaus melusta, runkomelusta ja tärinästä.

Väyläviraston lausunto

Väylävirastolla ei ole huomautettavaa kaavahankkeesta.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.
Väylävirastossa asian on ratkaissut Osastonjohtaja Emmi Tourunen ja esitellyt Asiantuntija Malla Mälkki.

Jakelu Varkauden kaupunki

Tiedoksi Outi Leuhtonen
Heidi Mäenpää
Aki Hämäläinen
Mikael Takala
Taiju Virtanen
Pasi Kiiski
Lauriina Lavi, Ramboll CM Oy
Olli Ahtiainen, Ramboll CM Oy
Pohjois-Savon ELY-keskus, L-vastuualue

Väylävirasto

ASIAKIRJA / HANDLING / DOCUMENT

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

Denna handling är undertecknad i Trafikledsverkets tjänst för elektroniska underskrifter.
Du kan verifiera den elektroniska underskriften med Adobe Acrobat.

This document has been signed at Finnish Transport Infrastructure Agency´s service for electronic signatures.
You can verify the authenticity of the signature by using Adobe Acrobat.

ALLEKIRJOITUKSET / UNDERSKRIFTER / SIGNATURES

Allekirjoittaja	**Malla Mälkki**
Allekirjoitusaika	07.03.2025 09:44
Allekirjoittaja	**Emmi Tourunen**
Allekirjoitusaika	07.03.2025 10:54

ASIAKIRJAT

Asiakirja	Väyläviraston lausunto_ Varkaus_ Kiertotie 9 ak ehdotus.pdf
Liite 1	Asemakaavaehdotus_kartta.pdf
Liite 2	Asemakaavaselostus.pdf
Liite 3	OAS_päivitetty.pdf

Lähettäjä: simo.ahtonen@varkaus.fi 10.3.2025 22.03.32
Kiertotie 9 asemakaavaehdotus

Asia: Lausuntopyyntö 5.2.2025 Kiertotie 9 asemakaavaehdotuksesta

Lausunto: Rakennusvalvonnalla ei ole huomauttamista asemakaavaehdotuksesta.

Terveisin,

Simo Ahtonen

Rakennustarkastaja
VARKAUDEN KAUPUNKI

Rakennusvalvonta

Ahlströminkatu 6

PL 208, 78201 Varkaus

puh. 040 5933643

simo.ahtonen(at)varkaus.fi

www.varkaus.fi
<https://eur05.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.varkaus.fi%2F&data=05%

10 § VRK/45/10.02.03/2023

LAUSUNTOPYYNTÖ KIERTOTIE 9 ASEMAKAAVAEHDOTUKSESTA

Kiertotie 9 asemakaavamuutos on tullut vireille teknisen lautakunnan päätöksellä 19.09.2022 § 126. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 13.10.2023 lähtien ja sitä on päivitetty 11.11.2024. Asemakaavaluonnos oli nähtävillä 14.11.-16.12.2024.

Kiertotie 9 asemakaava koskee 5. kaupunginosan korttelia 300 ja 301 (osa), teollisuusalueen sisäistä rautatiealuetta ja näihin rajautuvia suojaviheralueita. Alue sijaitsee noin 3 km päässä Varkauden keskustasta Kiertotien eteläpuolisella teollisuusalueella. Suunnittelualue rajautuu teollisuusalueeseen, rata-alueeseen ja Kiertotie-nimiseen katuun. Alueen pinta-ala on noin 1,763 ha.

Asemakaavamuutoksella kasvatetaan suunnittelualueen tonttien pinta-alaa liiketoiminnan edellytysten parantamiseksi. Teollisuusalueen sisäinen rata-alue (LRT) muutetaan teollisuustonttien ja varastorakennusten korttelialueen (T) laajennusalueeksi ja suojaviheralueeksi (EV). Korttelien 300 ja 301 välille jää suojaviheralue, jolle osoitetaan teknisen huollon putkistovaraus.

Asemakaavaehdotus on julkisesti nähtävillä 6.2.-10.3.2025 (maankäyttö- ja rakennusasetus 27 §). Asemakaavaehdotukseen voi tutustua teknisen toimialan esittelytilassa (Ahlströminkatu 6, 4. kerros) kaupungintalon aukioloaikana (ark. klo 9–15) tai internetissä www.varkaus.fi/kaavoituskatsaus.

Lausuntoa pyydetään asemakaavaehdotuksen sisällöstä sen nähtävilläoloaikana.

Puheenjohtaja: Vanhusneuvosto antaa lausuntonsa asemakaavaehdotuksesta.

Päätös: Vanhusneuvostolla ei ole lausuttavaa asemakaavaehdotukseen.

Pöytäkirjanotteen oikeaksi todistaa
Varkaudessa 11.3.2025

Jaana Koponen
toimistosihteeri

31 § VRK/11/01.01.01.00/2024
ELINVOIMAJOHTAJAN VIRAN PERUSTAMINEN

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 31
Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 135

Kaupunginjohtaja Joonas Hänninen, 040 676 5544

Navitas Kehitys Oy:n toimitusjohtaja on ilmoittanut jäävänsä eläkkeelle syksyllä 2025. Navitas Kehitys Oy on kaupungin 100 % omistama ja rahoittama konserniyhtiö. Yhtiö vastaa kaupungin kehitys, elinvoima, yritys ja sijoittumispalveluiden sekä hankehallinnan tuottamisesta. Navitas Kehityksen toimitusjohtaja on myös kaupungin johtoryhmän jäsen.

Nykyisen toimitusjohtajan jäädessä eläkkeelle tulee Navitas Kehityksen toimitusjohtajuus hakuun. Haun valmistelevissa keskusteluissa on käyty keskustelua valtuustoryhmien puheenjohtajien sekä Navitas Kehityksen hallituksen kanssa johtamiskokonaisuudesta, jossa jatkossa Navitas Kehityksen toimitusjohtaja toimisi jatkossa myös kaupungin elinvoimajohtajan virassa. Virkaperusteisuuden takia valittava henkilö valittaisiin virkaan kaupungin toimesta ja nimitettäisiin toimitusjohtajan tehtävään Navitas Kehityksen toimesta.

Järjestelyllä tavoitellaan entistä tiiviimpää yhteistyötä kehitysyhtiön sekä kaupungin elinvoimatyön välille. Viran myötä toimitusjohtajan mahdollisuus edustaa myös virallisesti kaupunkia mahdollistuu, joka vahvistaa ja helpottaa elinvoimatyön käytännön järjestämistä.

Kaupungilla ei ole olemassa olevaa elinvoimajohtajan virkaa, vaan sellainen tulisi järjestelyn yhteydessä perustaa. Viran perustamisen lähtökohtana on lisätä elinvoiman edistämiseen liittyvää toimivaltaa kasvattamatta kuitenkaan johtamisen kustannuksia konsernitasolla. Elinvoimajohtaja toimisi kaupunginjohtajan alaisuudessa virkatehtävien osalta ja yhtiön hallituksen alaisuudessa yhtiön toimitusjohtajan tehtävien osalta.

Kaupungin hallintosäännön 8 luku määrittelee toimivallan henkilöstöasioissa seuraavasti:

55 § Viran perustaminen ja lakkauttaminen sekä virkanimikkeen muuttaminen
Valtuusto päättää virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta. Kaupunginhallitus päättää virkanimikkeiden muuttamisesta.

57 § Kelpoisuusvaatimukset
Kaupunginjohtajan ja muiden johtavien viranhaltijoiden viran kelpoisuusvaatimuksista päättää valtuusto.

Virkasuhteeseen ottava viranomainen päättää viran kelpoisuusvaatimuksista, jos niistä ei ole päätetty virkaa perustettaessa.

Elinvoimajohtajan tehtävät ja toimivalta sekä muut hallintosääntöön kirjattavat muutokset on esitetty oheisessa liitteessä.

Kaupunginjohtaja esittelee asiaa kokouksessa.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että se perustaa uuden elinvoimajohtajan viran 1.9.2025 alkaen ja hyväksyy viran tehtäväkuvauksen ja toimivallan sekä hallintosääntöön viran perustamisen takia tehtävät muutokset oheisen liitteen mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto päättää vahvistaa elinvoimajohtajan viran kelpoisuusehdoiksi yleisten perustuslain kelpoisuusehtojen lisäksi soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon sekä riittävän kokemuksen johtavista viranhaltijatehtävistä sekä elinvoiman edistämisestä.

Päätös: Kaupunginjohtaja alusti asiaa.

Kaupunginhallitus päätti kaupunginjohtajan kokouksessa tekemän muutetun pohjaesityksen mukaisesti esittää kaupunginvaltuustolle, että se perustaa uuden elinvoimajohtajan viran 1.9.2025 alkaen ja hyväksyy viran tehtäväkuvauksen ja toimivallan sekä hallintosääntöön viran perustamisen takia tehtävät muutokset oheisen liitteen mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto päättää vahvistaa elinvoimajohtajan viran kelpoisuusehdoiksi yleisten perustuslain kelpoisuusehtojen lisäksi soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon sekä riittävän kokemuksen kuntien toiminnasta sekä elinvoiman edistämisestä.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 31

Kaupunginjohtaja esittelee asiaa kokouksessa.

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto päättä, että se perustaa uuden elinvoimajohtajan viran 1.9.2025 alkaen ja hyväksyy viran tehtäväkuvauksen ja toimivallan sekä hallintosääntöön viran perustamisen takia tehtävät muutokset oheisen liitteen mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto päättää vahvistaa elinvoimajohtajan viran kelpoisuusehdoiksi yleisten perustuslain kelpoisuusehtojen lisäksi soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon sekä riittävän kokemuksen kuntien toiminnasta sekä elinvoiman edistämisestä.

Päätös:

I OSA **Hallinnon ja toiminnan järjestäminen**

…

3. luku **Vaikuttamistoimielimet**

16 § **(Kaupunginhallituksen) elinvoimaryhmä**

Kaupunginhallituksessa on elinvoimaryhmä, jossa on seitsemän (7) jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Elinvoimaryhmän jäseniä ovat kaupunginhallituksen puheenjohtajat sekä neljä (4) kaupunginvaltuuston valitsemaa jäsentä. Lisäksi elinvoimaryhmään voidaan kutsua elinkeinoelämän edustajia.

Elinvoimaryhmän puheenjohtajana toimii kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajana kaupunginhallituksen I varapuheenjohtaja. Elinvoimaryhmän esittelijänä toimii elinvoimajohtaja.

Asemansa perusteella elinvoimaryhmään kutsutaan tekninen johtaja. ~~ja Navitas Kehitys Oy:n toimitusjohtaja.~~

Elinvoimaryhmän tehtävistä säädetään kuudennessa luvussa.

…

4. luku **Henkilöstöorganisaatio**

18 § **Henkilöstöorganisaatio**

Viranhaltijaorganisaatio muodostuu seuraavasti:

Kaupunginjohtaja
Konsernipalvelujohtajat: hallintojohtaja, talousjohtaja ja henkilöstöpäällikkö
Toimialajohtajat: hyvinvointi- ja sivistysjohtaja sekä tekninen johtaja ja työllisyysaluejohtaja
Toimialat jakautuvat palvelualueisiin, joita johtavat palvelualuepäälliköt.
Palvelualueet jakautuvat palveluyksiköihin, joita johtavat palveluyksiköiden esihenkilöt.

KVTES III luvun 21 §:n mukaisiksi johtaviksi viranhaltijoiksi määritellään

kaupunginjohtaja
hallintojohtaja
talousjohtaja
elinvoimajohtaja
hyvinvointi- ja sivistysjohtaja
tekninen johtaja
työllisyysaluejohtaja

19 § **Kaupunginjohtaja**

Kaupunginjohtaja vastaa kaupunginhallituksen toimialan toiminnasta sekä johtaa ja kehittää toimintaa kaupunginhallituksen alaisuudessa.

Kaupunginjohtajan sijaisena kaupunginjohtajan ollessa estynyt tai esteellinen toimii hallintojohtaja. Elinvoimajohtaja sijaistaa kaupunginjohtajaa elinvoimakysymyksissä (pois lukien Navitas Kehityksen omistajaohjaus).

20 § **Toimialojen organisaatio ja tehtävät**

Kaupunginhallitus ja lautakunnat määräävät alaisensa toimialan organisaatiosta ja tehtävistä siltä osin kuin hallintosäännössä ei ole asiasta määrätty.

Kaupunginhallitus päättää toimialojen välisestä tehtäväjaosta siltä osin kuin hallintosäännössä ei ole asiasta määrätty

21 § **Konsernipalvelut**

Konsernipalvelujen tehtävänä on johtaa, ohjata ja valvoa kaupunkikonsernin toimintaa kaupunginjohtajan johdolla. Konsernipalvelut vastaat kaupungin talouden johtamisesta, elinvoiman kehittämisestä, henkilöstövoimavarojen johtamisesta, hallinnon kehittämisestä ja johdon tuesta sekä tarve- ja hankesuunnitelmien yhteensovittamisesta.

Konsernipalveluihin kuuluvat hallintopalvelut, taloushallinto, elinvoimajohtaja ja henkilöstöpalvelut.

Hallintopalveluita johtaa hallintojohtaja.
Taloushallintoa johtaa talousjohtaja.
Henkilöstöpalveluita johtaa henkilöstöpäällikkö.
Elinvoimapalveluita johtaa elinvoimajohtaja.

Hallintopalveluihin kuuluvat kaupunginkanslia, kirjaamo, asiakirjahallinto, tietohallinto, työllisyyspalvelut, markkinointi- ja viestintä.

Hallintojohtaja, talousjohtaja, elinvoimajohtaja ja henkilöstöpäällikkö vastaavat hallinnonalansa toiminnasta sekä johtaa ja kehittää toimintaa kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaisuudessa.

Kaupunginjohtaja määrää hallintojohtajan, talousjohtajan, elinvoimajohtajan ja henkilöstöpäällikön sijaisen, joka hoitaa viranhaltijan tehtäviä hänen ollessa estynyt tai esteellinen.

…

6. luku **Toimielinten tehtävät ja toimivallan jako**

…

29 § **Kaupunginhallituksen elinvoimaryhmän tehtävät**

Elinvoimaryhmän tehtävät ovat:

1. Huolehtia kaupungin yleisestä kehittämisestä sekä tekee sitä koskevia esityksiä.
2. Pitää tiivistä yhteistyötä kaupungin kehitysyhtiöön,
3. Edistää ja kehittää konsernin ja muiden elinkeinotoimijoiden välistä yhteistyötä,
4. Vastata elinvoimaa tukevien kumppanuuksien kehittämisestä,
5. Vastata yhteistyöstä alueen oppilaitosten kanssa (elinvoima),
6. Vastata osaltaan kaupunkimarkkinoinnista

…

34 § **Tehtävät ja toimivalta keskushallinnossa**

…

Elinvoimajohtajan tehtävät ja toimivalta

1. Vastaa kaupungin elinkeinojen ja elinvoiman kehittämisestä sekä edunvalvonnasta sekä yrittäjämyönteisyyden vahvistamisesta.
2. Vastaa elinvoimaa tukevien kumppanuuksien kehittämisestä (mm. oppilaitosyhteistyö, maakuntaliitto, valtion viranomaiset).
3. Edustaa kaupunkia yhdessä kaupunginjohtajan kanssa elinvoimakysymyksissä, kuten sijoittumisissa, elinkeinoelämän investoinneissa sekä neuvotteluissa.
4. Vastaa kaupungin yritys- maahanmuutto- ja työllisyysasioista suhteessa Keski-Savon työllisyysalueeseen.
5. Toimii elinvoimaryhmän koollekutsujana ja esittelijänä.
6. Toimii kaupungin viestinnästä ja markkinoinnista vastaavana esihenkilönä.
7. On kaupungin johtoryhmän jäsen ja Navitas Kehityksen toimitusjohtaja (Navitas Kehityksen hallitus nimittää).
8. Toimii kaupunginjohtajan sijaisena elinvoimakysymyksissä (pois lukien Navitas Kehityksen omistajaohjaus).
9. Päättää tehtäviinsä liittyvät sopimukset, sitoumukset ja hankinnat enintään 30.000 euron määrään saakka.

…

8. luku Toimivalta henkilöstöasioissa

…

(47) § Palvelussuhteeseen ottaminen

Kaupunginvaltuusto valitsee kaupunginjohtajan, hallintojohtajan, talousjohtajan, hyvinvointi- ja sivistysjohtajan sekä teknisen johtajan.

Kaupunginhallituksella on oikeus ottaa edellä mainittujen virkojen avoimen viran hoitaja sekä sijainen enintään kuuden (6) kuukauden ajaksi.

Kaupunginhallitus valitsee elinvoimajohtajan, henkilöstöpäällikön ja tietohallintojohtajan.

Lautakunta valitsee palvelualueiden päälliköt, jollei toisin ole määrätty. Toimialajohtajat, konsernipalveluiden johtajat ja palvelualueiden päälliköt valitsevat muun alaisensa henkilöstön.

Seutujaosto valitsee seutuopiston vakinaisen henkilöstön kaikkien sopimuskuntien hyväksyttyä esityksen.

Sijaisen ottaa se, joka on myöntänyt virkavapauden tai työloman.

Valtuuston valitsemien viranhaltijoiden valintaa valmistelevaan haastatteluryhmään kuuluvat muuan muassa valtuuston ja hallituksen puheenjohtajisto.

…

32 § VRK/226/00.02.01/2025

LUOTTAMUSHENKILÖIDEN TALOUDELLISTEN ETUUKSIEN PERUSTEET

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 32
Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 138

Kaupunginjohtaja Joonas Hänninen, 040 676 5544
Hallintojohtaja Antti Mäkinen, 044 444 2400

Valtuusto päättää luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista.

Valtuusto voi päättää perusteista erillisellä päätöksellä, mutta määräykset voidaan ottaa myös hallintosääntöön omaksi luvukseen. Mikäli kunnassa on päätetty ottaa käyttöön sähköinen päätöksentekomenettely (KuntaL 100 §), tulee päättää menettelyyn osallistumisesta maksettavasta palkkiosta. Kunta voi maksaa kokouspalkkiota myös vaikuttajatoimielinten jäsenille, mutta niistä päättää kunnanhallitus (kunnanhallituksen on huolehdittava toimintaedellytyksistä, kuntalaki 26–28 §).

Kunnan harkinnan mukaa luottamushenkilöille voidaan myös maksaa palkkioita määräajalta sekä muita erillispalkkioita. Kunnat ovat perinteisesti maksaneet paljon ajankäyttöä edellyttävistä tehtävistä johtaville luottamushenkilöille kuukausi- tai vuosipalkkiota. Palkkiot ja korvaukset osallistumisesta muihin kuin kunnan toimielinten kokouksiin perustuvat kunnan harkintaan.

Valtuusto voi päättää, että valtuuston puheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä lautakuntien ja valiokuntien puheenjohtajat toimivat päätoimisina tai osa-aikaisina luottamushenkilöinä. Valtuusto päättää yleensä valinnan yhteydessä päätoimiselle ja osa-aikaiselle luottamus henkilölle maksettavasta kuukausipalkasta ja korvauksista. Vuosiloma, sairausloma ja perhevapaat sekä työterveyshuollon palvelut määräytyvät samoin perustein kuin kunnan viranhaltijoilla.

Luottamushenkilöillä on oikeus saada korvausta ansionmenetyksestä ja muista kustannuksista. Ansionmenetyksen tulee olla todellinen, mutta korvauksen ei tarvitse olla täysimääräinen. Matkakustannukset korvataan pääsääntöisesti vain vakituiselta asunnolta. Hallintosäännössä voidaan määrätä, mitä kirjallisia selvityksiä tai luottamushenkilön antamia kirjallisia vakuutuksia korvausten maksaminen edellyttää.

Hallintosäännössä määrätään, että kaupunginhallitus on toimivaltainen ratkaisemaan palkkion tai korvauksen määrän, mikäli niiden määrästä tai perusteista syntyy erimielisyyttä.

Kaupunginvaltuusto päätti 27.8.2007 muuttaa luottamushenkilöiden palkkio- ja matkustussääntöä määräajaksi 1.9.2007–31.12.2008. Määräaikainen päätös sisälsi noin 20 %:n alennuksen silloin voimassa olleisiin palkkioihin. Sen jälkeen valtuusto päätti 15.12.2008, että palkkiot pidettiin samalla tasolla, kunnes 10.12.2012 § 108 valtuusto päätti korottaa palkkioita 9–10 % nykyiselle tasolle.

Luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteita tarkasteltiin vaalitoimielinten osalta hallintosäännön kokonaisuudistuksen yhteydessä kau-

punginvaltuuston päätöksellä 9.12.2024 § 69. Muiden luottamushenkilöiden palkkioiden perusteet on syytä tarkastella nyt erikseen.

Näin ollen edellisestä luottamushenkilöiden palkkioiden tarkastelusta on kulunut huomattavan pitkäaika. Kun otetaan huomioon luottamustehtävien vaatima aika ja vaativuus sekä yleinen kustannustason ja palkkojen nousu, on perusteltua tarkastella palkkioita määräajoin. Sopiva tarkasteluväli on valtuustokausi. Tarkastuksen määrän tasoa arvioitaessa kuluttajahintaindeksi ja elinkustannusindeksi ovat hyviä indikaattoreita. Elinkustannusindeksi noussut vuodesta 2012 on n. 25 %, joten nyt esitetty 8–10 %:n palkkiotasojen korotus on varsin maltillinen.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus päättää hyväksyä oheisen liitteen mukaisesti vaikuttamistoimielimien luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteet mukaan lukien uutena palkkioperusteena nuorisovaltuutettujen kokouspalkkiot. Viranhaltijoiden ja työntekijöiden palkkioperusteisiin sovelletaan luottamushenkilöille maksettavia korvauksia. Esittelijälle ja sihteerille puheenjohtajan kokouspalkkion mukaisesti. Palkkiota ei makseta viranhaltijoille ja työntekijöille virka-aikana järjestettävistä kokouksista. Tältä osin päätöksen toimeenpano edellyttää sen, että kaupunginvaltuusto päättää muiden luottamushenkilöiden taloudellisista perusteista kaupunginhallituksen esityksen mukaisesti.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää esittää valtuustolle, että se päättää hyväksyä muiden kuin vaikuttamistoimielinten luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteet 1.6.2025 alkaen oheisen liitteen mukaisesti ja antaa hallintopalveluille tehtäväksi toimeenpanna hallintosääntöön tarvittavat muutokset päätöksen mukaisesti.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää esittää valtuustolle, että luottamushenkilöiden taloudelliset etuudet tarkastellaan valtuustokausittain siten, että vanha valtuusto päättää toimikautensa lopussa uuden valtuuston luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista.

Päätös: Kaupunginjohtaja alusti asiaa.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 32

Esityslistan liitteenä on kaupunginhallituksen esitys luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista.

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto päättää:

1) hyväksyä muiden kuin vaikuttamistoimielinten luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteet 1.6.2025 alkaen oheisen liitteen mukaisesti ja antaa hallintopalveluille tehtäväksi toimeenpanna hallintosääntöön tarvittavat muutokset päätöksen mukaisesti;

2) että luottamushenkilöiden taloudelliset etuudet tarkastellaan valtuustokausittain siten, että vanha valtuusto päättää toimikautensa lopussa uuden valtuuston luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista.

Päätös:

HALLINTOSÄÄNTÖ XI OSA LUOTTAMUSHENKILÖIDEN TALOUDELLISTEN ETUUKSIEN PERUSTEET

Vihreällä hallintosäännön 9.12.2024 hyväksytyt muutokset
Keltaisella ehdotus 1.6.2025 alkaen

PALKKIOT		Ehdotus 1.6.2025	KH KONSENSUS	LEPPÄVIRTA €	SIILINJÄRVI €	PIEKSÄMÄKI €	IISALMI €	ÄÄNEKOSKI €	SAVONLINNA €
KOKOUSPALKKIOT									
VALTUUSTO, HALLITUS, ELINVOIMARYHMÄ SEKÄ NÄIDEN PERUSTAMAT RYHMÄT	PUHEENJOHTAJA	145,00	145,00	150	180	127,5	195	165	80
	JÄSEN	95,00	95,00	100	120	85	130	110	80
	VAIKUTTAMISTOIMIELIMET	95,00	95,00	25	60	85	EI MAKSETA	EI MAKSETA	EI MAKSETA
LAUTAKUNNAT JA JOHTOKUNNAT, NÄIDEN JAOSTOT, SEKÄ NÄIDEN PERUSTAMAT RYHMÄT	PUHEENJOHTAJA	115,00	115,00	150	180	105	150	132	60
	JÄSEN	77,00	77,00	70	120	70	100	88	60
	VAIKUTTAMISTOIMIELIMET	77	77,00	25	60	70	70	LAUTAKUNTIEN KOKOUPALKKIOS ÄÄNNÖN MUKAAN	EI MAKSETA
VAIKUTTAMISTOIMIELIMET									
	PUHEENJOHTAJA	115,00	115,00	25	60	70	70	132	60
	JÄSEN	77,00	77,00	25	60	70	70	88	60
VUOSIPALKKIOT									
VALTUUSTO	PUHEENJOHTAJA	2800,00	2700	3000	4500	2300	5400	3600	2880
	I JA II VARAPJ	1050,00	1050,00	EI MAKSETA	2000	1200	1800	800	1920
VALTUUSTORYHMÄT	PUHEENJOHTAJA	EI MAKSETA	EI MAKSETA	EI MAKSETA	EI MAKSETA	250	EI MAKSETA	EI MAKSETA	EI MAKSETA
KAUPUNGINHALLITUS	PUHEENJOHTAJA	3500,00	3200	3000	5500	2800	10200	4400	3840
	I JA II VARAPJ	1050,00	1050,00	EI MAKSETA	2500	1200	1800	800	1920
	MUUN TOIMIELIMEN PUHEENJOHTAJA (LAUTAKUNNAT)	800,00	800,00	1000	2000	625	1500	800	VAIN TARKASTUSLAUTAKUNNAN PJ 1080
	KAUPUNGINHALLITUKSEN JÄSEN	800,00	800,00	EI MAKSETA	2000	500	1200	EI MAKSETA	1620
LAUTAKUNNAT									
	VARAPUHEENJOHTAJA	EI MAKSETA	EI MAKSETA			250			
ILTAKOULUT, SEMINAARIT		95 € (ei tuntikorotuksia, jos välittömästi muun kokouksen yhteydessä ei erillistä palkkiota)	sti muun kokou	EI MAKSETA	EI MAKSETA	EI MAKSETA	KH, KV, LAUTAKUNTIEN KOKOUPALKKIOS ÄÄNNÖN MUKAAN	KH, KV, LAUTAKUNTIEN KOKOUPALKKIOS ÄÄNNÖN MUKAAN	60
VAALILAUTAKUNNAT									
KESKUSVAALILAUTAKUNTA, VAALITOIMIKUNTA									
KOKOUKSET	PUHEENJOHTAJA	115,00	115,00	150	180	105	110	132	60
	JÄSEN	77,00	77,00	70	120	70	90	88	60
TOIMITUSPÄIVÄPALKKIO	PUHEENJOHTAJA	250	250,00	150	300	250€ TOIMIK 205€	110-150	220	160
	JÄSEN	200	200,00	100	240	160	110+ 30% JOKAISELTA 3h :ia YLITTÄVÄLTÄ AJALTA	176	105
VAALILAUTAKUNTA									
TOIMITUSPÄIVÄPALKKIO	PUHEENJOHTAJA	250	250,00	150	300	205	110-150	220	160
	JÄSEN	200	200,00	100	240	160	110+ 30% JOKAISELTA 3h :ia YLITTÄVÄLTÄ AJALTA	176	105
MUUT									
ANSIONMENETYSKORVAUS	ENIMMÄISMÄÄRÄ PALKKASELVITYSTÄ VASTAAN	30€/h ENINTÄÄN 8h	€/h ENINTÄÄN	KASELVITYSTÄ VAS	ENINTÄÄN 30€/h	ENINTÄÄN 30€/h	ENINTÄÄN 32€/h	ENINTÄÄN 50€/h	ENINTÄÄN 25€/h
	KIRJALLINEN SELVITYS	15€/h	15€/h	10€/h	12€/h	12€/h	15€/h	15€/h	12€/h
YLI 3h:N KOKOUKSESTA 50% KOROTUS		KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ

NUORISOVALTUUSTO	
Nuorisovaltuuston puheenjohtaja	30
Nuorisovaltuuston jäsen	20
Osallistuminen valtuuston kokoukseen	30
Osallistuminen lautakunnan kokoukseen	30

Taloudellisten etuuksien perusteet tarkistetaan kerran valtuustokaudessa siten, että edeltävä valtuusto päättää tulevan valtuuston palkkioperusteet.

Viranhaltijoiden ja työntekijöiden palkkioperusteisiin sovelletaan luottamushenkilöille maksettavia korvauksia. Esittelijälle ja sihteerille puheenjohtajan kokouspalkkion mukaisesti.
- Palkkiota ei makseta virka-aikana järjestettävistä kokouksista.

33 § VRK/77/00.01.02.00/2023

HALLINTOSÄÄNNÖN PÄIVITTÄMINEN KESKI-SAVON TYÖLLISYYSALUELAUTAKUNNAN ALAISTEN VIRANHALTIJOIDEN TOIMIVALLAN OSALTA

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 33
Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 136

Työllisyysaluejohtaja Anna Tolvanen, 041 732 6213
Hallintojohtaja Antti Mäkinen, 044 444 2400

Hallintosääntö on kunnan hallinnon ja toiminnan keskeinen ohjausväline. Jokaisessa kunnassa ja kuntayhtymässä on oltava hallintosääntö, jonka sisällön määrittelee kuntalain (410/2015) 90 §.

Hallintosäännössä määrätään kunnan eri viranomaisten toimivallan jaosta ja tehtävistä. Valtuusto käyttää kunnan päätösvaltaa. Kunnan päätösvallalla tarkoitetaan kunnan hoidettavaksi lain mukaan tai muuten kuuluvia asioita, joissa kunta voi tehdä tai joissa sen edellytetään tekevän päätöksiä. Valtuusto tekee toimivallan siirtoa koskevat päätökset aina hallintosäännöllä. Toimivaltaa ei voida siirtää erillisellä valtuuston päätöksellä. Päättäessään hallintosäännöstä valtuusto samalla määrittelee oman asemansa kunnan päätösvallan käyttäjänä, päättää toimielinten ja viranhaltijoiden välisestä työnjaosta ja ratkaisee, annetaanko kunnan viranomaiselle valta omalla päätöksellään siirtää toimivaltaansa edelleen.

Kunnan hallinnossa on noudatettava hallintosäännön määräyksiä. Jos esimerkiksi hallintosäännöllä määrätyistä toimivaltarajoista poiketaan, päätöksen tehnyt viranomainen ylittää toimivaltansa. Hallintosääntö sitoo myös valtuustoa; se ei voi poiketa hallintosäännöstä muuten kuin sitä muuttamalla. Valtuusto ei voi esimerkiksi ottaa ratkaistavakseen asiaa, jossa toimivalta on hallintosäännöllä siirretty kunnanhallitukselle.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi kunnille 1.1.2025 alkaen. Palveluiden käynnistymisen jälkeen havaittu muutamia päivitystarpeita hallintosääntöön koskien työllisyysaluelautakunnan viranhaltijoiden tehtäviä ja toimivaltaa. Hallintosäännön 6 luvun 43 §:ssä on säädetty työllisyysaluelautakunnan alaisten viranhaltijoiden tehtävät ja toimivalta

Palvelupäälliköiden tehtäviin ja toimivaltoihin on tarpeen lisätä uusi kohta seuraavasti:

6. *Päättää starttirahan, palkkatuen, harkinnanvaraisten kulukorvausten, työolosuhteiden järjestelytuen, matka ja -yöpymiskorvausten maksatuksesta*

Edellä mainittujen korvausten myöntämisen edellytyksistä on säädetty työttömyysturvalaissa ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa.

Työllisyysohjaajan tehtäviin ja toimivaltoihin on tarpeen tehdä seuraavat lisäykset:

2. … - *rekrytointitukipäätös*
- *muutosturvaan liittyvät päätökset*

Työllisyysaluelautakunta on päättänyt 13.5.2025 § 45 rekrytointituen myöntämisen kriteereistä.
Työttömyysturvalain 9 luvussa on säädetty muutosturvarahasta ja oikeudesta muutosturvarahaan on säädetty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 69 §:n 1 momentissa.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy oheisen liitteen mukaiset palvelupäälliköiden ja työllisyysohjaajien toimivaltoja ja tehtäviä koskevat muutokset hallintosääntöön. Muutokset tulisivat voimaan 1.6.2025 alkaen.

Päätös: Kaupunginjohtaja alusti asiaa.

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy oheisen liitteen mukaiset palvelupäälliköiden ja työllisyysohjaajien toimivaltoja ja tehtäviä koskevat muutokset hallintosääntöön. Muutokset tulisivat voimaan 1.6.2025 alkaen.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 33

Esityslistan liitteenä on hallintosääntöön esitetyt muutokset.

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto päättää, että se hyväksyy oheisen liitteen mukaiset palvelupäälliköiden ja työllisyysohjaajien toimivaltoja ja tehtäviä koskevat muutokset hallintosääntöön. Muutokset tulisivat voimaan 1.6.2025 alkaen.

Päätös:

I OSA **Hallinnon ja toiminnan järjestäminen**

...

6. luku **Toimielinten tehtävät ja toimivallan jako**

...

43 § **Työllisyysaluelautakunnan alaisten viranhaltijoiden tehtävät ja toimivalta**

...

Palvelupäällikön tehtävät ja toimivalta

1. Vastaa asiakkaidensa lainmukaisesta palvelusta (Lain työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023), lain kotoutumisen edistämisestä (681/2023), lain työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023) sekä työttömyysturvalain (1290/2002).
2. Vastaa palvelualueensa toiminnasta asetettujen tavoitteiden mukaisesti sekä lainmukaisesta toiminnasta vastuualueellaan. (Lain työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023), lain kotoutumisen edistämisestä (681/2023), lain työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023) sekä työttömyysturvalain (1290/2002).
3. Toimii palvelualueensa lähiesihenkilönä.
4. Vastuualueensa toiminnan kehittäminen.
5. Vastaa palvelualueensa talousarvion laadinnasta sekä vastuualueensa henkilöstöhallinnosta.
6. Päättää starttirahan, palkkatuen, harkinnanvaraisten kulukorvausten, työolosuhteiden järjestelytuen, matka ja -yöpymiskorvausten maksatuksesta.

Työllisyysohjaajan tehtävät ja toimivalta

1. Vastaa vastuualueensa toiminnasta ja lain mukaisesta asiakkaan palveluprosessista.
2. Päättää seuraavista vastuualueensa asiakkaille kohdistuvista lakisääteisistä tehtävistä:

   - Työllistymissuunnitelma
   - Monialainen työllistymissuunnitelma
   - Aktivointisuunnitelma
   - Kotoutumissuunnitelma
   - Monialainen kotoutumissuunnitelma
   - Lausunto työttömyysetuudesta
   - Starttirahapäätös
   - Palkkatukipäätös
   - Päätös harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta
   - Päätös työkokeilusta
   - Päätös omaehtoisesta opiskelusta
   - Päätös työolosuhteiden järjestelytuesta
   - rekrytointitukipäätös
   - muutosturvaan liittyvät päätökset

...

34 § VRK/75/02.02.00/2024

KÄMÄRIN HIEKKATEKONURMEN PERUSKORJAUSSELVITYS SEKÄ KISAPUISTON URHEILUALUEEN HANKESUUNNITELMAN KÄYNNISTÄMINEN

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 34
Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 126
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 12.5.2025 § 33
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 24.4.2025 § 28

KÄMÄRIN YLÄKENTÄN KAHVIO- JA PUKUHUONETILAN INVESTOINNIN KESKEYTTÄMINEN

Liikuntapalvelupäällikkö Marko Kukkonen, p. 040 589 6309

Hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialan vuoden 2025 talousarvion investointiosaan on varattu 50 000 euron määräraha Kämärin yläkentän kahvio- ja pukuhuonetilan uusimiseksi. Tässä kohteessa on ollut tarkoitus hyödyntää pelastusaseman väistötiloista vapautuneita moduuleita. Loppuvuodesta 2024 on paikalle jo siirretty pukuhuonetiloiksi muunnettavat moduulit. Kahvion osuudeksi suunnitellut moduulit ovat varastoituna kaupungin varikkoalueelle.

Alkuperäinen 50 000 euron kustannusarvio on tehty alkuvuodesta 2024. Kustannusarviota ja suunnitelmia ei ole täsmennetty ennen syksyllä 2024 tehtyä investointiesitystä.

Pelastusaseman väistötilojen moduulien käyttötarkoituksen muuttaminen on osoittautunut kustannuksiltaan ennakoitua kalliimmaksi. Loppuvuodesta 2024 Vattuvuoren laskettelukeskuksen kahviorakennus toteutettiin kyseisistä moduuleista. Tässä yhteydessä havaittiin, että muutostyöt uutta käyttötarkoitusta varten ovat niin ajallisesti kuin taloudellisestikin ennakoitua suuremmat.
Alkuvuodesta 2025 on tarkasteltu tilannetta Kämärin kahvio- ja pukuhuonetilan osalta, eikä kohdetta ole viety eteenpäin. Jo alustavat laskelmat osoittavat, että 50 000 euron määräraha ei riitä kattamaan aiottua investointia.

Liikuntapalvelut ja tekninen toimi ovat yhdessä päätyneet ratkaisuun, että hanketta ei viedä eteenpäin eikä hankkeelle haeta lisämäärärahaa. Hanke keskeytetään rakennustöiden osalta.
Hankkeen osalta edetään niin, että kesän 2025 aikana tehdään tarkennetut suunnitelmat sekä realistinen talousarvio hankkeen kustannuksista. tämän tarkastelun pohjalta tuodaan pohjaesitys vuoden 2026 talousarvion investointiosaan. Lisäksi selvitetään myös mahdollisia vaihtoehtoja hankkeen avustus- ja tukimuotoihin.

Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja:

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää, että vuoden 2025 talousarvion investointiosan suunnitelman mukainen Kämärin yläkentän kahvio- ja pukuhuonetilan investointi keskeytetään, eikä toteuteta vuoden 2025 aikana.

Lisäksi hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää, että Kämärin kahvio- ja pukuhuonetilan tarkennetut suunnitelmat ja kustannusarvio tulee esittää

vuoden 2026 talousarvion käsittelyvaiheessa, jotta hanketta voidaan mahdollisesti esittää toteutettavan vuoden 2026 aikana.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 12.5.2025 § 33

KÄMÄRIN HIEKKATEKONURMEN PERUSKORJAUSSELVITYS SEKÄ KISAPUISTON URHEILUALUEEN HANKESUUNNITELMAN KÄYNNISTÄMINEN

Liikuntapalvelupäällikkö Marko Kukkonen, p. 040 589 6309

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päätti edellisessä kokouksessaan 24.4.2025 § 28, että Kämärin yläkentän kahvio- ja pukuhuonetilan investointi keskeytetään kohonneen kustannusarvion vuoksi ja palautetaan valmisteluun uudelleen suunniteltavaksi. Tämän kokouksen jälkeen on tullut ilmi, että Kämärin yläkentällä oleva salaojajärjestelmä on romahtanut. Tästä johtuen kentällä oleva hiekkatekonurmi ei ole talven jäljiltä palautunut käyttökuntoiseksi ja kenttä onkin jouduttu laittamaan toistaiseksi käyttökieltoon. Tämän seurauksena Kämärin kentällä ei ole mahdollista pelata ja harrastaa pesäpalloa kesän 2025 aikana. Talviaikaista käyttöä ja kentän jäädyttämistä ei kyseinen vaurio estä.

Korjauskustannukset Kämärin hiekkatekonurmikentän suhteen saattavat kasvaa erittäin suuriksi, johtuen kentän kaksikäyttöisyydestä (kesällä hiekkatekonurmi, talvisin tekojäärata). Liikuntapalvelut on kuluneen viikon aikana arvioinut, että salaojajärjestelmän uusimisen kustannusarvio voisi olla 600–700 000 euroa, jopa enemmän. Tarkkoja suunnitelmia ja kustannuslaskelmia ei ole tässä ajassa keretty laatimaan.

Koska Kämärin kentän korjaushankkeen kustannusarvio on jo alustavankin laskennan perusteella erittäin mittava, on perusteltua selvittää kustannukset tarkalla tasolla. Tämän lisäksi liikuntapalvelut katsoo, että yhtäaikaisesti on aloitettava myös toisen vaihtoehdon selvittäminen, eli hiekkatekonurmen siirtäminen toiseen kohteeseen.

Edellä mainittuihin toimenpiteisiin tarvitaan ulkopuolista suunnittelua ja kustannuslaskentaa. Siksi esitetäänkin, että kuluvan vuoden talousarvion tavoitteista poistetaan Kämärin kahvio- ja pukuhuonetilan investointi ja lisätään uudeksi tavoitteeksi:

- Kämärin hiekkatekonurmen korjaussuunnitelma
  sekä
- Kisapuiston urheilualueen hankesuunnitelma

Näiden suunnitelmien tekoon käytettäisiin tarvittaessa Kämärin yläkentän kahvio- ja pukuhuonetilan investointiin varattua 50 000 euron määrärahaa. Suunnitelmien teko käynnistettäisiin välittömästi, jotta syksyllä voitaisiin esittää mahdollisia toteutettavia investointeja vuodelle 2026.

Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja:

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää ja esittää edelleen kaupunginhallitukselle/kaupunginvaltuustolle:

1. Kämärin yläkentän kahvio- ja pukuhuonetilan investointi poistetaan kuluvan talousarviovuoden sitovista tavoitteista ja sille varattua 50 000 euron investointimäärärahaa voidaan käyttää Kämärin hiekkatekonurmen korjaussuunnitelman sekä Kisapuiston urheilualueen hankesuunnitelman tekoon.
2. Valtuuttaa liikuntapalvelupäällikön käynnistämään suunnitelmien valmistelun välittömästi.

Päätös: Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päätti ja esittää edelleen kaupunginhallitukselle/kaupunginvaltuustolle:

1. Kämärin yläkentän kahvio- ja pukuhuonetilan investointi poistetaan kuluvan talousarviovuoden sitovista tavoitteista ja sille varattua 50 000 euron investointimäärärahaa voidaan käyttää Kämärin hiekkatekonurmen korjaussuunnitelman sekä Kisapuiston urheilualueen hankesuunnitelman tekoon.
2. Valtuuttaa liikuntapalvelupäällikön käynnistämään suunnitelmien valmistelun välittömästi.

Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 126

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus/kaupunginvaltuusto päättää

1. Kämärin yläkentän kahvio- ja pukuhuonetilan investointi poistetaan kuluvan talousarviovuoden sitovista tavoitteista ja sille varattua 50 000 euron investointimääräraha siirretään Kämärin hiekkatekonurmen korjaussuunnitelman sekä Kisapuiston urheilualueen hankesuunnitelman tekemiseen.
2. Valtuuttaa liikuntapalvelupäällikön käynnistämään suunnitelmien valmistelun välittömästi.

Päätös: Kaupunginjohtaja alusti asiaa.

Päätösesitys hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 34

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto päättää

1. Kämärin yläkentän kahvio- ja pukuhuonetilan investointi poistetaan kuluvan talousarviovuoden sitovista tavoitteista ja sille varattua 50 000 euron investointimääräraha siirretään Kämärin hiekkatekonurmen korjaussuunnitelman sekä Kisapuiston urheilualueen hankesuunnitelman tekemiseen.
2. Valtuuttaa liikuntapalvelupäällikön käynnistämään suunnitelmien valmistelun välittömästi.

Päätös:

35 § VRK/22/00.04.02/2025
VATTUVUOREN PALVELUSOPIMUS

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 35
Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 125
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 12.5.2025 § 32
Kaupunginhallitus 5.5.2025 § 116
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 24.4.2025 § 27

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 24.4.2025 § 27

Liikuntapalvelupäällikkö Marko Kukkonen, p. 040 589 6309

Vattuvuoren laskettelukeskuksen palveluntuottajan kanssa pidettiin yhteistyöpalaveri 14.4.2025. Samalla päivämäärällä on palveluntuottajan toimesta irtisanottu voimassa oleva palvelu- ja yhteistyösopimus, sopimusehtojen mukaisesti. Keskustelut ja prosessi on viety läpi hyvässä yhteistyöhengessä ja avoimesti keskustellen osapuolten välillä.

Välittömästi yhteistyöpalaverin jälkeen on aloitettu selvittämään vaihtoehtoja uuden palveluntuottajan saamiseksi Vattuvuoren laskettelukeskukselle. Tavoitetila on, ettei palveluntuotantoon tulisi katkosta talvikaudeksi 2025–2026.

Hankintamuoto
Kilpailullinen neuvottelumenettely (EU-kynnysarvon ylittävä hankinta). Kilpailullinen neuvottelumenettely sopii parhaiten erityisen monimutkaisiin hankintoihin, joissa hankintayksikkö ei pysty ennalta määrittelemään hankinnan oikeudellisia, taloudellisia tai teknisiä ehtoja tai keinoja tarpeidensa toteuttamiseksi. Hankintamuoto sopii erinomaisesti Vattuvuoren laskettelukeskuksen palvelusopimuksen kilpailuttamiseen, koska hankinnan ja tuotettavan palvelun yksityiskohtainen sisältö, tekniset ratkaisut sekä toiminnasta aiheutuvat juridiset vastuut ovat haasteellista kuvata huomioiden kaupungin käytettävissä oleva taloudellinen liikkumavara. Markkinoilla ei ole olemassa selkeitä valmiita ratkaisuja tai toimintamalleja. Kilpailullinen hankintamenettely on myös joustava ja vuorovaikutteinen prosessi hankintayksikön ja tarjoajien välillä, se antaa mahdollisuuden keskustella tarjoaja ehdokkaiden kanssa kaikesta hankintaan liittyvistä reunaehdoista mukaan lukien taloudelliset asiat. Lopullinen tarjouspyyntö muodostuu yhteisten neuvotteluiden tuloksena.

EU-kynnysarvon ylittävässä hankinnassa on mahdollista tehdä hankintaa koskeva ennakkoilmoitus. Ennakkoilmoitus tulee julkaista vähintään 35 vrk ennen varsinaisen hankintailmoituksen julkaisemista. Ennakkoilmoituksen julkaisu lyhentää tarjouskilpailun hankintalain mukaista tarjousaikaa.

Hankinta-aikataulu
- Hankinnan ennakkoilmoitus Cloudia-järjestelmässä 25.4.2025 (35 vrk)
- Hankintailmoitus/osallistumispyyntö Cloudia-järjestelmässä 30.5.2025 (30 vrk)
- Osallistumishakemusten käsittely viikolla 27 ja ehdokkaiden hyväksyminen neuvotteluihin (hankinnasta vastaava viranhaltija tekee päätöksen ehdokkaiden valinnasta)
- Neuvottelut hyväksyttyjen ehdokkaiden kanssa vkot 30–34

- Lopullisen tarjouspyynnön hyväksyminen hyvinvoinnin edistämisen lautakunnassa 28.8.2025
- Lopullinen tarjouspyyntö neuvotteluissa mukana olleille 15.9.2025
- Tarjoukset hankintayksikölle viimeistään 29.9.2025 mennessä
- Tarjousten käsittely ja vertailu vko 40
- Hankintapäätös hyvinvoinnin edistämisen lautakunnassa vko 41 ja edelleen hyväksyttäväksi kaupungin hallitukseen sekä kaupunginvaltuustoon

Aikataulukseen voi vaikuttaa neuvotteluissa eteneminen ja lopullisen tarjouspyynnön valmistelu.

Hankinnan sisältö

- Vattuvuoren laskettelukeskuksen toiminnan yrittäjyys sisältäen mm. seuraavat tehtävät:
    - Laskettelu- ja lumilautarinteiden ylläpito, lumetus ja päivittäinen kunnossapito (mm. rinnekoneilla ja lumitykeillä)
    - Laskettelu- ja lumilautarinteiden ylläpito, lumetus ja päivittäinen kunnossapito (mm. rinnekoneilla ja lumitykeillä)
    - Välinevuokraus ja -huolto (laskettelusukset, lumilaudat, kypärät ym.)
    - Asiakaspalvelu (lipunmyynti, opastus, turvallisuusohjeistus)
    - Oheispalvelut: kahvila/ravintola, mahdolliset myymälät (esim. SkiShop), nuotiopaikat ja kodat, lasten leikkialueet ja pulkkamäet
    - Mahdolliset kesäkauden palvelut
    - Turvallisuusasiakirjan laadinta ja ylläpito, riskien arviointi sekä henkilökunnan koulutus turvallisuusasioissa
    - Tehtävän sisältöä tarkennetaan hankintaprosessin aikana

- Vattuvuoren ko. alueen ympärivuotisen toiminnan kehittäminen. Toiminnan tavoitteen on:
    - Tarjota laadukkaat, turvalliset ja monipuoliset talviurheilupalvelut asiakkaille
    - Huolehtia rinteiden ja hissien teknisestä ja toiminnallisesta turvallisuudesta
    - Kehittää palvelutarjontaa ympärivuotiseksi ja monipuoliseksi
    - Edistää liikuntaa ja hyvinvointia alueen asukkaiden ja matkailijoiden keskuudessa
-

Osallistumishakemusten vähimmäisvaatimukset
Kilpailullisen neuvottelumenettelyn hankintailmoituksessa ehdokkaille tulee asettaa vähimmäisvaatimukset, joiden perusteella ehdokkaat valitaan mukaan kilpailutukseen.

Osallistumishakemuksen yhteydessä ehdokkaiden tulee toimittaa seuraavat tiedot hankintayksikölle:

- Toiminnan kuvaus: ehdokkaan tulee laatia lyhyt kuvaus suunnitellusta toiminnasta Vattuvuoren laskettelukeskuksessa sekä ehdokkaan osaamisesta toimintaan liittyen. Kuvauksessa tuotava esille mm. seuraavat asiat:

  - Riittävät henkilöstöresurssit huomioiden sesonkiajat sekä rinteiden huolto ja valmistelu kauden alkuun.
  - Asiakaspalveluvalmiudet
  - Kuvaus käytettävissä olevasta tai suunnitellusta, tarkoituksenmukaisesta kalustosta
  - Kyky järjestää välinevuokraus ja -huolto
  - Valmius laatia ja ylläpitää turvallisuusasiakirja sekä toteuttaa riskienhallintaa
  - Henkilöstön osaaminen ja pätevyys: esimerkiksi rinnekoneenkuljettajien, hissinhoitajien ja lumetusjärjestelmän käyttäjien koulutus ja kokemus
  - Sitoutuminen noudattamaan kuluttajaturvallisuus- ja työturvallisuusmääräyksiä
  - Vakuutusturvan riittävyys (esim. vastuuvakuutus)
  - viranhaltijalla mahdollisuus on mahdollisuus tarkentaa vaadittua toiminnan kuvausta ennen varsinaisen osallistumispyynnön julkaisua
- Vakuutus siitä, ettei tarjoaja ole poissuljettava (hankintalaki § 80–81)
- Tarjoajan vastuuhenkilön henkilökohtaiset referenssit
  - Vähintään 3 vuoden yhtäjaksoinen kokemus johto- tai esihenkilötehtävistä viimeisen 10 vuoden ajalta (esim. esihenkilötyö, toimitusjohtaja tmv.)
    TAI
  - Vähintään 5 vuoden yhtäjaksoinen kokemus matkailu- tai palveluammatissa toimimisesta viimeisen 10 vuoden ajalta
- Yhteyshenkilön yhteystiedot

Ehdokkaan soveltuvuusvaatimukset (vähimmäisvaatimus) tullakseen hyväksytyksi ehdokkaaksi kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn:
- Vähintään 3 vuoden yhtäjaksoinen kokemus yrittäjyydestä viimeisen 10 vuoden ajalta
- Taloudellinen vakavaraisuus (tilaajavastuulain mukaiset todistukset tai muu luotettava selvitys)
- Osallistumispyynnössä vaaditun toiminnan kuvauksen laatiminen
  - Toiminnan kuvauksen tulee sisältää osallistumispyynnössä vaaditut asiat ja ehdokkaan tulee pystyä vakuuttamaan, että em. kohdassa esitetyt asiat pystytään toteuttamaan

Kokonaistaloudellinen edullisuus
Hankintapäätöstä tehdessä esitetään valittavan kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen tehnyttä palveluntarjoajaa. Kokonaistaloudellisuus perustuu tarjoushintaan ja laatuun. Laatupisteet koostuvat esitettävästä toiminta- ja kehityssuunnitelmasta sekä laatulupauksista.
Lopullinen tarjouspyyntö sekä kokonaistaloudellisen edullisuuden arviointikohteet painoarvoineen tuodaan hyväksyttäväksi hyvinvoinnin edistämisen lautakuntaan, ennen lopullisen tarjouspyynnön lähettämistä tarjoajille.

Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja:

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää ja esittää edelleen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle:

1. Hyväksyä hankintamuodon, hankinta-aikataulun, hankinnan sisällön ja osallistumishakemusten vähimmäisvaatimukset.
2. Antaa luvan kilpailutuksen käynnistämiseksi välittömästi.
3. Valtuuttaa liikuntapalvelupäällikön käsittelemään osallistumishakemukset ja hyväksymään ehdokkaat neuvotteluihin viranhaltijan ratkaisulla.

Päätös: Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päätti ja esittää edelleen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle:

1. Hyväksyä hankintamuodon, hankinta-aikataulun, hankinnan sisällön ja osallistumishakemusten vähimmäisvaatimukset.
2. Antaa luvan kilpailutuksen käynnistämiseksi välittömästi.
3. Valtuuttaa liikuntapalvelupäällikön käsittelemään osallistumishakemukset ja hyväksymään ehdokkaat neuvotteluihin viranhaltijan ratkaisulla.

Kaupunginhallitus 5.5.2025 § 116

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus/kaupunginvaltuusto päättää merkitä Vattuvuoren laskettelukeskuksen palvelu- ja yhteistyösopimus irtisanomisen ja hankintamenettelyn käynnistämisen tiedoksi.

Päätös: Kaupunginjohtaja alusti asiaa.

Kaupunginhallitus päätti merkitä Vattuvuoren laskettelukeskuksen palvelu- ja yhteistyösopimus irtisanomisen ja hankintamenettelyn käynnistämisen tiedoksi.

Kaupunginhallitus katsoo ehdokkaiden minimivaatimukset liian tiukoiksi ja edellyttää ehtojen väljentämistä tarjoajien riittävän määrän varmistamiseksi. Kaupunginhallitus ohjeistaa kaupunginjohtajan käymään tarjouskilpailun ehtojen osalta tarkentavat keskustelut liikuntapalvelupäällikön kanssa, ennen tarjouskilpailun käynnistämistä.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 12.5.2025 § 32

Liikuntapalvelupäällikkö Marko Kukkonen, p 040 589 6309

Kaupunginhallitus katsoi kokouksessaan 5.5.2025 § 116, että Vattuvuoren palvelusopimuksen kilpailutukseen laaditut ehdokkaiden minimivaatimukset olivat laadittu liian tiukoiksi. Liikuntapalvelupäällikkö on käynyt lähetekeskustelun kaupunginjohtajan kanssa 6.5.2025 ja alkuperäistä esitystä muutetaan.

Alkuperäisessä esityksessä oli seuraavat kriteerit:

Tarjoajan vastuuhenkilön henkilökohtaiset referenssit

- *Vähintään 3 vuoden yhtäjaksoinen kokemus johto- tai esihenkilötehtävistä viimeisen 10 vuoden ajalta (esim. esihenkilötyö, toimitusjohtaja tmv.)*
  TAI

- *Vähintään 5 vuoden yhtäjaksoinen kokemus matkailu- tai palveluammatissa toimimisesta viimeisen 10 vuoden ajalta*

sekä:

Ehdokkaan soveltuvuusvaatimukset (vähimmäisvaatimus) tullakseen hyväksytyksi ehdokkaaksi kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn:
- *Vähintään 3 vuoden yhtäjaksoinen kokemus yrittäjyydestä viimeisen 10 vuoden ajalta*

Muutetaan kyseiset kohdat uudessa esityksessä muotoon:

Tarjoajan vastuuhenkilön henkilökohtaiset referenssit
- *Vähintään 1 vuoden kokemus johto- tai esihenkilötehtävistä viimeisen 10 vuoden ajalta (esim. esihenkilötyö, toimitusjohtaja tmv.)*
  TAI
- *Vähintään 2 vuoden kokemus matkailu- tai palveluammatissa toimimisesta viimeisen 10 vuoden ajalta*

sekä:

Ehdokkaan soveltuvuusvaatimukset (vähimmäisvaatimus) tullakseen hyväksytyksi ehdokkaaksi kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn:
- *Vähintään 1 vuoden kokemus yrittäjyydestä viimeisen 10 vuoden ajalta*

Muita muutoksia hankintamuotoon, hankinnan sisältöön, aikatauluihin tai kriteereihin ei esitetä tehtäväksi. **Uusi esitys kokonaisuudessaan:**

Hankintamuoto
Kilpailullinen neuvottelumenettely (EU-kynnysarvon ylittävä hankinta). Kilpailullinen neuvottelumenettely sopii parhaiten erityisen monimutkaisiin hankintoihin, joissa hankintayksikkö ei pysty ennalta määrittelemään hankinnan oikeudellisia, taloudellisia tai teknisiä ehtoja tai keinoja tarpeidensa toteuttamiseksi. Hankintamuoto sopii erinomaisesti Vattuvuoren laskettelukeskuksen palvelusopimuksen kilpailuttamiseen, koska hankinnan ja tuotettavan palvelun yksityiskohtainen sisältö, tekniset ratkaisut sekä toiminnasta aiheutuvat juridiset vastuut ovat haasteellista kuvata huomioiden kaupungin käytettävissä oleva taloudellinen liikkumavara. Markkinoilla ei ole olemassa selkeitä valmiita ratkaisuja tai toimintamalleja. Kilpailullinen hankintamenettely on myös joustava ja vuorovaikutteinen prosessi hankintayksikön ja tarjoajien välillä, se antaa mahdollisuuden keskustella tarjoaja ehdokkaiden kanssa kaikesta hankintaan liittyvistä reunaehdoista mukaan lukien taloudelliset asiat. Lopullinen tarjouspyyntö muodostuu yhteisten neuvotteluiden tuloksena.

EU-kynnysarvon ylittävässä hankinnassa on mahdollista tehdä hankintaa koskeva ennakkoilmoitus. Ennakkoilmoitus tulee julkaista vähintään 35 vrk ennen varsinaisen hankintailmoituksen julkaisemista. Ennakkoilmoituksen julkaisu lyhentää tarjouskilpailun hankintalain mukaista tarjousaikaa.

Hankinta-aikataulu
- Hankinnan ennakkoilmoitus Cloudia-järjestelmässä 25.4.2025 (35 vrk)
- Hankintailmoitus/osallistumispyyntö Cloudia-järjestelmässä 30.5.2025 (30 vrk)

- Osallistumishakemusten käsittely viikolla 27 ja ehdokkaiden hyväksyminen neuvotteluihin (hankinnasta vastaava viranhaltija tekee päätöksen ehdokkaiden valinnasta)
- Neuvottelut hyväksyttyjen ehdokkaiden kanssa vkot 30–34
- Lopullisen tarjouspyynnön hyväksyminen hyvinvoinnin edistämisen lautakunnassa 28.8.2025
- Lopullinen tarjouspyyntö neuvotteluissa mukana olleille 15.9.2025
- Tarjoukset hankintayksikölle viimeistään 29.9.2025 mennessä
- Tarjousten käsittely ja vertailu vko 40
- Hankintapäätös hyvinvoinnin edistämisen lautakunnassa vko 41 ja edelleen hyväksyttäväksi kaupungin hallitukseen sekä kaupunginvaltuustoon

Aikataulukseen voi vaikuttaa neuvotteluissa eteneminen ja lopullisen tarjouspyynnön valmistelu.

Hankinnan sisältö

- Vattuvuoren laskettelukeskuksen toiminnan yrittäjyys sisältäen mm. seuraavat tehtävät:
    - Laskettelu- ja lumilautarinteiden ylläpito, lumetus ja päivittäinen kunnossapito (mm. rinnekoneilla ja lumitykeillä)
    - Laskettelu- ja lumilautarinteiden ylläpito, lumetus ja päivittäinen kunnossapito (mm. rinnekoneilla ja lumitykeillä)
    - Välinevuokraus ja -huolto (laskettelusukset, lumilaudat, kypärät ym.)
    - Asiakaspalvelu (lipunmyynti, opastus, turvallisuusohjeistus)
    - Oheispalvelut: kahvila/ravintola, mahdolliset myymälät (esim. SkiShop), nuotiopaikat ja kodat, lasten leikkialueet ja pulkkamäet
    - Mahdolliset kesäkauden palvelut
    - Turvallisuusasiakirjan laadinta ja ylläpito, riskien arviointi sekä henkilökunnan koulutus turvallisuusasioissa
    - Tehtävän sisältöä tarkennetaan hankintaprosessin aikana

- Vattuvuoren ko. alueen ympärivuotisen toiminnan kehittäminen. Toiminnan tavoitteen on:
    - Tarjota laadukkaat, turvalliset ja monipuoliset talviurheilupalvelut asiakkaille
    - Huolehtia rinteiden ja hissien teknisestä ja toiminnallisesta turvallisuudesta
    - Kehittää palvelutarjontaa ympärivuotiseksi ja monipuoliseksi
    - Edistää liikuntaa ja hyvinvointia alueen asukkaiden ja matkailijoiden keskuudessa

Osallistumishakemusten vähimmäisvaatimukset
Kilpailullisen neuvottelumenettelyn hankintailmoituksessa ehdokkaille tulee asettaa vähimmäisvaatimukset, joiden perusteella ehdokkaat valitaan mukaan kilpailutukseen.

Osallistumishakemuksen yhteydessä ehdokkaiden tulee toimittaa seuraavat tiedot hankintayksikölle:

- Toiminnan kuvaus: ehdokkaan tulee laatia lyhyt kuvaus suunnitellusta toiminnasta Vattuvuoren laskettelukeskuksessa sekä ehdokkaan osaa-

misesta toimintaan liittyen. Kuvauksessa tuotava esille mm. seuraavat asiat:
  - Riittävät henkilöstöresurssit huomioiden sesonkiajat sekä rinteiden huolto ja valmistelu kauden alkuun.
  - Asiakaspalveluvalmiudet
  - Kuvaus käytettävissä olevasta tai suunnitellusta, tarkoituksenmukaisesta kalustosta
  - Kyky järjestää välinevuokraus ja -huolto
  - Valmius laatia ja ylläpitää turvallisuusasiakirja sekä toteuttaa riskienhallintaa
  - Henkilöstön osaaminen ja pätevyys: esimerkiksi rinnekoneenkuljettajien, hissinhoitajien ja lumetusjärjestelmän käyttäjien koulutus ja kokemus
  - Sitoutuminen noudattamaan kuluttajaturvallisuus- ja työturvallisuusmääräyksiä
  - Vakuutusturvan riittävyys (esim. vastuuvakuutus)
  - viranhaltijalla mahdollisuus on mahdollisuus tarkentaa vaadittua toiminnan kuvausta ennen varsinaisen osallistumispyynnön julkaisua
- Vakuutus siitä, ettei tarjoaja ole poissuljettava (hankintalaki § 80–81)
- Tarjoajan vastuuhenkilön henkilökohtaiset referenssit
  - Vähintään 1 vuoden kokemus johto- tai esihenkilötehtävistä viimeisen 10 vuoden ajalta (esim. esihenkilötyö, toimitusjohtaja tmv.)
    TAI
  - Vähintään 2 vuoden kokemus matkailu- tai palveluammatissa toimimisesta viimeisen 10 vuoden ajalta
- Yhteyshenkilön yhteystiedot

Ehdokkaan soveltuvuusvaatimukset (vähimmäisvaatimus) tullakseen hyväksytyksi ehdokkaaksi kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn:
- Vähintään 1 vuoden kokemus yrittäjyydestä viimeisen 10 vuoden ajalta
- Taloudellinen vakavaraisuus (tilaajavastuulain mukaiset todistukset tai muu luotettava selvitys)
- Osallistumispyynnössä vaaditun toiminnan kuvauksen laatiminen
  - Toiminnan kuvauksen tulee sisältää osallistumispyynnössä vaaditut asiat ja ehdokkaan tulee pystyä vakuuttamaan, että em. kohdassa esitetyt asiat pystytään toteuttamaan

Kokonaistaloudellinen edullisuus
Hankintapäätöstä tehdessä esitetään valittavan kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen tehnyttä palveluntarjoajaa. Kokonaistaloudellisuus perustuu tarjoushintaan ja laatuun. Laatupisteet koostuvat esitettävästä toiminta- ja kehityssuunnitelmasta sekä laatulupauksista.
Lopullinen tarjouspyyntö sekä kokonaistaloudellisen edullisuuden arviointikohteet painoarvoineen tuodaan hyväksyttäväksi hyvinvoinnin edistämisen lautakuntaan, ennen lopullisen tarjouspyynnön lähettämistä tarjoajille.

Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja:

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää ja esittää edelleen tiedoksi kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle:

1. Hyväksyä hankintamuodon, hankinta-aikataulun, hankinnan sisällön ja osallistumishakemusten vähimmäisvaatimukset.
2. Antaa luvan kilpailutuksen käynnistämiseksi välittömästi.
3. Valtuuttaa liikuntapalvelupäällikön käsittelemään osallistumishakemukset ja hyväksymään ehdokkaat neuvotteluihin viranhaltijan ratkaisulla.

Päätös: Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päätti ja esittää edelleen tiedoksi kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle:

1. Hyväksyä hankintamuodon, hankinta-aikataulun, hankinnan sisällön ja osallistumishakemusten vähimmäisvaatimukset.
2. Antaa luvan kilpailutuksen käynnistämiseksi välittömästi.
3. Valtuuttaa liikuntapalvelupäällikön käsittelemään osallistumishakemukset ja hyväksymään ehdokkaat neuvotteluihin viranhaltijan ratkaisulla.

Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 125

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus/kaupunginvaltuusto päättää merkitä Vattuvuoren laskettelukeskuksen palvelu- ja yhteistyösopimus irtisanomisen ja hankintamenettelyn käynnistämisen tiedoksi.

Päätös: Kaupunginjohtaja alusti asiaa.

Päätösesitys hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 35

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto päättää merkitä Vattuvuoren laskettelukeskuksen palvelu- ja yhteistyösopimus irtisanomisen ja hankintamenettelyn käynnistämisen tiedoksi.

Päätös:

36 § VRK/85/02.08.00.01/2024
KUNNALLISTEKNIIKAN PALVELUTUOTANNON KILPAILUTTAMINEN

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 36
Kaupunginhallitus 5.5.2025 § 113
Tekninen lautakunta 8.4.2025 § 73
Tekninen lautakunta 25.2.2025 § 36
Tekninen lautakunta 10.12.2024 § 177
Tekninen lautakunta 1.10.2024 § 139

Kaupungininsinööri Jani Viljakainen, p. 040 843 0500

Kunnallistekniikan palvelutuotannon voimassa oleva sopimus päättyy 30.4.2026. Sopimuksen lähestyessä loppuaan on syytä alkaa valmistelemaan hyvissä ajoin seuraavaa kilpailutusta, jotta ehditään reagoimaan mahdollisiin markkinatilanteiden vaikutuksiin ennen nykyisen urakan päättymistä.

Hankintamuoto ja vähimmäisvaatimukset

Hankinta esitetään toteutettavan rajoitettuina menettelynä, kuten nykyinenkin urakka aikanaan toteutettiin. Rajoitettu menettely on kaksivaiheinen hankintamenettely. Ensimmäisessä vaiheessa hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Ehdokkaiksi valitaan vähimmäisvaatimukset täyttävät ehdokkaat. Toisessa vaiheessa ehdokkaan antavat tarjouspyyntöön perustuvat tarjouksensa.

Hankintamenettelyn ensimmäisen vaiheen tarjoajien vähimmäisvaatimuksiksi esitetään seuraavat:

1) Tilaajavastuulain mukaiset vaatimukset
2) Tarjoajalla on oltava riittävä vakavaraisuus, taloudellinen kantokyky sekä maksukyky hankinnan kohteena olevien palvelujen tuottamiseen. Tämän arvioimiseksi tarjoajan taloudellisen tilanteen on oltava sellainen, että se Suomen Asiakastieto Oy:n ratingluokituksessa on vähintään A+ (tyydyttävä plus) tai Bisnode (Dun & Bradstreet) luokituksessa vähintään A taikka tilinpäätöstietojen (kolmelta edelliseltä vuodelta) tai muun vastaavan selvityksen perusteella vastaavaa tasoa. Tarjoaja, jonka luokitus ratingluokituksessa on em. luokitusten alapuolella, suljetaan hankintamenettelyn ulkopuolelle. Työyhteenliittymän jokaisen jäsenen tulee täyttää luottoluokituksen vähimmäisvaatimus.
3) Työyhteenliittymien on liitettävä aiesopimus työyhteenliittymän perustamisesta, josta tulee ilmetä mm. vastuun jakautuminen työyhteenliittymän jäsenten kesken.
4) Riittävien resurssien varmistamiseksi ehdokkaalta edellytetään liikevaihtoa 10,0 M€/vuosi. Tilinpäätöstiedot on osoitettava vuosilta 2023 ja 2022. Työyhteenliittymän osakkaiden vuosittaisten liikevaihtojen summan tulee olla vähintään 10,0 M€/vuosi. Liikevaihdoksi hyväksytään jakautuneen yrityksen liikevaihdot myös ennen jakoa, jos kyseessä on sama konserni.
5) Tarjoajalla tulee olla käytössään dokumentoitu laadunhallintajärjestelmä tai laatukäsikirja, jota se noudattaa rakennus- ja kunnossapitopalveluiden tuottamisessa. Vaatimus koskee myös kaikkia työyhteenliittymän jäseniä.

6) Vähintään yksi (1) referenssi omajohtoisesta alueiden hoitourakoista sekä vähintään kolme (3) referenssiä kunnallistekniikan investointirakentamisesta (katu- ja / tai vesihuoltorakentaminen). Referenssikohteet tulee olla Suomessa toteutettuja. Referensseiksi hyväksytään jakautuneen yrityksen referenssit myös ennen jakoa, jos kyseessä on sama konserni.
7) Hoitourakkaan hyväksyttäviltä referensseiltä vaaditaan seuraavat asiat:
    a. hoitourakoiden tulee sisältää kesä- ja talvihoitotöitä
    b. hoitourakan pituuden on oltava vähintään 1 vuosi (ympärivuotinen)
    c. hoitourakan urakkasumman ilman lisätöitä on oltava vähintään 500.000 €/vuosi alv 0 %
    d. hoitourakaksi hyväksytään katujen ja muiden yleistenalueiden hoitoa koskevat urakat (esim. kuntien hoito- ja alueurakat, ei hyväksytä valtion teiden hoitourakoita)
8) Investointiurakkaan hyväksyttäviä referenssejä ovat sellaiset kadun ja / tai vesihuollon rakentamisen tai saneeraamisen kohteet, joiden urakkasopimuksen urakkasumma ilman lisätöitä on ollut vähintään 150.000 € alv 0 %.
9) Tarjoajan ilmoittamien referenssien tulee olla toteutettuja vuosina 2018–2024

Hankinta-aikataulu

Hankinta-aikatauluksi esitetään seuraavaa:

- Hankinnan käynnistäminen; loka-marraskuu 2024
- Ehdokkaiden hyväksyminen rajoitettuun menettelyyn; joulukuu 2024 – tammikuu 2025
- Tarjouspyynnön julkaisu; helmikuu 2025
- Urakoitsijan valinta; toukokuu 2025

Hankinnan sisältö

Hankintasisällön esitetään olevan samankaltainen kuin nykyisessäkin urakassa on. Urakka sisältää seuraavat osiot:

1. Katujen, puistojen ja muiden yleisten alueiden talvi- ja kesähoito
2. Toimitilojen pihojen kesä- ja talvihoito
3. Infraa koskeva investointirakentaminen
4. Toimitiloja koskeva infrarakentaminen
5. Ulkoliikuntapaikat osittain (tämän osuuden laajuudesta päättää hyvinvoinnin edistämisen lautakunta)

Urakan laatutaso on pyritty säilyttämään samalla tasolla kuin nykyisessäkin urakassa. Suurin muutos on tulossa vihertöiden suorittamiseen, joihin on laadittu tehtäväkortit samaan tapaan kuin katujen hoitoonkin on ollut. Tämä täsmentää ja helpottaa urakkalaskentaa sekä urakanaikaista valvontaa. Urakka-ajaksi esitetään 7+3 vuotta, joka vastaa nykyistä urakkaa.

Urakan tarkka sisältö laatuvaatimuksineen osoitetaan rajoitetun hankintamenettelyn toisen vaiheen asiakirjoissa, jotka tuodaan erikseen teknisen lautakunnan hyväksyttäväksi.

Kunnossapitolain vaikutukset urakkaan

Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta velvoittaa kunnossapitämään kadut liikenteen tarpeiden edellyttämässä tyydyttävässä kunnossa. Tässä urakassa esitetään kunnossapitovastuiden jakautuvan kaupungin ja kiinteistön omistajien kesken kuten laissa on määrätty. Lain mukaan kaupunki vastaa katujen ja yhdistettyjen pyöräteiden ja jalankulkuväylien kunnossapidosta, tontinomistaja vastaa kiinteistön kohdalla olevan jalkakäytävän, kuivatusojan, tonttiliittymän (rumpuineen) ja tontille johtavan kulkutien kunnossapidosta. Laista poiketen polanteen- ja sohjonpoiston yhteydessä kaupungin sopimusurakoitsijan suoritusvelvollisuuteen on sisällytetty tonttiliittymien aukaisu. Myös kadun puhtaanapidon velvollisuudet jakautuvat kuten laissa on määrätty.

Sopimusajan vakuus

Rakennusalan yleisten sopimusehtojen (YSE 98) mukaan sopimusajan vakuuden suuruus on 10 % urakkasummasta. Nykyisen sopimuksen hinnoilla kyseessä olisi noin 2,5 M€ vakuus seitsemän vuoden ajalle. Näin suuresta vakuudesta koituu merkittäviä rahoituskuluja vakuuden ottajalle. Tällä on selvä vaikutus myös tarjoushintoihin. Tämän vuoksi vakuuden suuruudeksi esitetään 1 M€.

Kokonaistaloudellinen edullisuus

Rajoitetun menettelyn toisen vaiheen jälkeen urakoitsijaksi esitetään valittavan kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen tehnyt urakoitsija. Kokonaistaloudellisuus perustuu mm. toimintasuunnitelman arvosteluun ja tarjoushintaan. Kokonaistaloudellisen edullisuuden arviointikohteet painoarvoineen tuodaan hyväksyttäväksi tekniseen lautakuntaan ennen hankintamenettelyn toisen vaiheen kilpailun käynnistämistä.

Tekninen johtaja: Tekninen lautakunta päättää hyväksyä hankintamuodon, osallistumishakemuksien arvioinnissa käytettävät vähimmäisvaatimukset, hankinta-aikataulun, hankinnan sisällön, urakan laajuuden huomioiden lain asettamat velvoitteet tontin omistajille sekä päättää antaa luvan kilpailutuksen käynnistämiseksi.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Asiantuntijana oli kaupungininsinööri Jani Viljakainen.

Tekninen lautakunta 10.12.2024 § 177

Kaupungininsinööri Jani Viljakainen, p. 040 843 0500

Kunnallistekniikan palvelutuotannon kilpailuttaminen käynnistettiin hankintailmoituksella 31.10.2024. Rajoitetussa menettelyssä ehdokkailta pyydettiin osallistumishakemukset, jotka arvioitiin ennalta määrättyjen kriteerien perusteella. Määräaikaan (1.12.2024 klo 12.00) mennessä saatiin osallistumishakemukset neljältä ehdokkaalta. Ehdokkaat ovat:

YIT Road Oy
Destia Oy
Savon Kuljetus Oy

Pimara Väyläpalvelut Oy

Osallistumishakemukset on tarkastettu ja ehdokkaiden vertailu on suoritettu. Ehdokkaiden tuli esittää vähintään 1 referenssi omajohtoisesta alueiden hoitourakasta. Referenssin tuli sisältää kesä- ja talvihoitotöitä, hoitourakan pituuden tuli olla vähintään 1 vuosi (ympärivuotinen), urakkasumman ilman lisätöitä tuli olla vähintään 500.000 €/vuosi (alv 0 %) ja referenssin tuli olla vuosilta 2018-2024.

Pimara Väyläpalvelut Oy esitti referenssiksi Tampereen Hervannan alueurakkaa. Urakan alkamisen ajankohdaksi on ilmoitettu 1.10.2024 ja urakka päättyy 2029. Hankintalain 33 §:n mukaisesti tarjoajiksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava noudattamalla hankintailmoituksessa esitettyjä soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksia sekä arviointiperusteita. Hankintayksikkö ei saa ottaa menettelyyn ehdokkaita, jotka eivät ole toimittaneet osallistumishakemusta tai jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vaatimuksia. Pimara Väyläpalvelut Oy:n referenssi ei täytä sille esitettyjä vaatimuksia, joten Pimara Väyläpalvelut Oy:n osallistumishakemus esitetään hylättävän tarjouspyynnön vastaisena ja suljettavan kilpailutuksen ulkopuolelle.

Muut ehdokkaat täyttävät hankintailmoituksessa esitetyt vähimmäisvaatimukset.

Urakoitsijoille pidetään urakan esittelytilaisuus 12.12.2024 ja tarvittaessa toinen tammikuussa 2025. Hankintaprosessi etenee suunnitelman mukaisesti.

Tekninen johtaja: Tekninen lautakunta päättää hyväksyä kunnallistekniikan palvelutuotannon kilpailutukseen urakoitsijaehdokkaiksi seuraavat urakoitsijat:

YIT Road Oy
Destia Oy
Savon Kuljetus Oy

Tekninen lautakunta päättää hylätä Pimara Väyläpalvelut Oy:n osallistumishakemuksen tarjouspyynnön vastaisena sekä sulkee Pimara Väyläpalvelut Oy:n kilpailutuksen ulkopuolelle.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Asiantuntijana oli kaupungininsinööri Jani Viljakainen.

Tekninen lautakunta 25.2.2025 § 36

Kaupungininsinööri Jani Viljakainen, p. 040 843 0500

Kunnallistekniikan palvelutuotannon kilpailutus on edennyt siihen vaiheeseen, että kaksivaiheisena toteutettavan rajoitetun menettelyn toinen vaihe käynnistetään. Tässä vaiheessa tulee olla valmiina kaikki tarjouspyyntöasiakirjat eikä niitä voida enää tämän jälkeen muuttaa. Lopulliset tarjouspyynnöt lähetetään ensimmäisessä vaiheessa mukaan valituille ehdokkaille. Myös tässä vaiheessa ehdokkailta pyydetään tilaajavastuulain mukaiset selvitykset sekä vakavaraisuutta ja taloudellista kanto- sekä maksukykyä

osoittavat selvitykset (rating luokitukset). Mikäli em. selvitykset eivät vastaa vaadittua, suljetaan ehdokas kilpailutuksen ulkopuolelle.

Suuren aineistomäärän vuoksi tarjouspyyntöaineisto jaetaan teknisen lautakunnan jäsenille erillisen linkin kautta. Kokouksessa esitellään urakan sisältöä tarkemmin.

Tekninen johtaja: Tekninen lautakunta päättää hyväksyä tarjouspyyntöasiakirjat sekä käynnistää rajoitetun menettelyn toisen vaiheen.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Asiantuntijana oli kaupungininsinööri Jani Viljakainen.

Tekninen lautakunta 8.4.2025 § 73

Kaupungininsinööri Jani Viljakainen, p. 040 843 0500

Rajoitetun menettelyn toisen vaiheen kilpailutus päättyi 30.3.2025. Määräaikaan mennessä saatiin kolme tarjousta. Vertailuperusteena oli kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous.

Urakan taloudellisuuspisteet määräytyvät urakan vertailuhinnan kautta seuraavasti:

- halvin tarjous saa 70 p
- halvin tarjous lisättynä 150.000 € antaa pistemäärän 65 p
- halvin tarjous lisättynä 400.000 € antaa pistemäärän 0 p

Vertailuhinnat ja niistä saatavat taloudellisuuspisteet:

Destia Oy	4.912.257,21 €	70 p
Savon Kuljetus Oy	6.900.057,96 €	0 p
YIT Road Oy	6.268.660,76 €	0 p

Tarjoajat saivat toimintapisteet antamiensa laatulupausten, päästölupausten ja esittämänsä henkilöstön kautta.

Kokonaispisteet muodostuivat toimintapisteiden ja taloudellisuuspisteiden summasta seuraavasti:

Tarjoaja	Taloudellisuus-pisteet	Toimintapisteet	Pisteet yhteensä
Destia Oy	70,00	23,06	93,06
Savon Kuljetus Oy	0,00	23,78	23,78
YIT Road Oy	0,00	12,57	12,57

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen antoi Destia Oy Kunnossapitopalvelut.

Destia Oy:n kanssa on pidetty sopimusneuvottelut 3.4.2025. Sopimusneuvotteluissa ei tullut esille asioita, jotka estäisivät sopimuksen syntymisen.

Esityksen liitteenä on tarkempi hintavertailu.

Tekninen johtaja: Tekninen lautakunta päättää hyväksyä Destia Oy:n tarjouksen sekä antaa päätöksen tiedoksi kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Asiantuntijana oli kaupungininsinööri Jani Viljakainen.

Kaupunginhallitus 5.5.2025 § 113

Esityksen liitteenä on tarkempi hintavertailu.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus/kaupunginvaltuusto päättää merkitä Destia Oy:n tarjouksen ja päätöksen tiedoksi.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 36

Esityksen liitteenä on tarkempi hintavertailu.

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto päättää merkitä Destia Oy:n tarjouksen ja päätöksen tiedoksi.

Päätös:

TARJOUS **TARJOUSLOMAKE 2**

KUNNALLISTEKNIIKAN PALVELUTUOTANNON URAKKA 2026–2033

Urakkatarjouspyyntöönne viitaten tarjoudumme suorittamaan Varkauden kunnallistekniikan palvelutuotannon urakan liitteenä olevien tarjouspyyntöasiakirjojen mukaisesti kokonaishintaurakkana seuraavasti:

1-3 ALUEURAKAN HOITOTYÖN KOKONAISHINNAT	DESTIA	SAVON KULJETUS	YIT
Talvihoitokausi 15.10 – 30.4.20xx ja kesähoitokausi (1.5. – 14.10.20xx)	Hinta alv 0 %	Hinta alv 0 %	Hinta alv 0 %
1a. puisto- ja viheralueiden talvihoito	14 128,39 €	19 999,00 €	38 514,16 €
1b. puisto- ja viheralueiden kesähoito	340 274,22 €	399 999,00 €	218 246,91 €
1c. Uimarantojen kesähoito	23 787,07 €	9 999,00 €	35 708,23 €
1d. Latujen ja moottorikelkkareittien talvihoito	112 168,98 €	89 999,00 €	101 374,60 €
1e. Ulkoilureittien kesähoito	6 156,46 €	11 999,00 €	15 926,30 €
1f. Frisbeegolfratojen hoito	8 407,11 €	1 999,00 €	3 372,63 €
1g. Leikkipuistojen kesähoito	16 484,00 €	9 999,00 €	13 814,91 €
1h. Leikkipuistojen talvihoito	4 000,19 €	888,00 €	3 453,73 €
2a. Muiden kuin kohdassa 1a-1f olevien alueiden talvihoito	881 242,02 €	1 165 616,00 €	1 104 843,12 €
2b. Muiden kuin kohdassa 1a-1f olevien alueiden kesähoito	463 217,89 €	435 560,00 €	438 994,54 €
3a. Kiinteistöjen pihojen talvihoito, siirto tarjouslomakkeelta 3c	184 222,91 €	200 220,13 €	234 937,60 €
3b.Kiinteistöjen pihojen kesähoito, siirto tarjouslomakkeelta 3c	58 079,39 €	51 257,08 €	66 157,88 €
4 ALUEURAKAN KOKONAISHINTA; kohtien 1a-3b summa	2 112 168,63 €	2 397 534,21 €	2 275 344,61 €
5. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISEN VERTAILUHINTA	Hinta alv 0 %	Hinta alv 0 %	Hinta alv 0 %
5a. Kadun ja vesihuollon rakentaminen, siirto tarjouslomakkeelta 2 a	1 085 383,32 €	1 981 659,77 €	1 712 016,05 €
5b. Vesihuollon rakentaminen siirto tarjouslomakkeelta 2 b	493 796,80 €	840 010,11 €	573 331,60 €
5c. Vesihuollon saneeraus sujuttamalla, siirto tarjouslomakkeelta 2c	478 612,02 €	731 353,87 €	695 131,50 €
5. KOKONAISHINTA; kohtien 5a-5c summa	2 057 792,14 €	3 553 023,75 €	2 980 479,15 €
6. TUNTI- JA ALUEURAKAN YKSIKKÖHINTOJEN VERTAILUHINNAT	Hinta alv 0 %	Hinta alv 0 %	Hinta alv 0 %
6a. Kaluston vertailuhinta siirto tarjouslomakkeelta 2h	323 500,00 €	419 250,00 €	448 400,00 €
6b. Henkilöstön vertailuhinta, siirto lomakkeelta 2h	144 500,00 €	228 000,00 €	218 100,00 €
6c. Alueurakan hoitotyön yksikköhintojen vertailuhinta, siirto tarjouslomakkeelta 3 a	73 850,00 €	135 950,00 €	169 500,00 €
6d. Alueurakan yksikköhintojen vertailuhinta, siirto tarjouslomakkeelta 3b	200 446,44 €	166 300,00 €	176 837,00 €
6. KOKONAISHINTA; kohtien 6a-6d summa	742 296,44 €	949 500,00 €	1 012 837,00 €
KOKO URAKKAA KOSKEVA VERTAILUHINTA; KOHTIEN 4, 5 ja 6 summa ALV 0 %	4 912 257,21 €	6 900 057,96 €	6 268 660,76 €

37 § VRK/220/08.00.00/2025

LIIKENNETURVALLISUUSSUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEN

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 37
Kaupunginhallitus 5.5.2025 § 114
Tekninen lautakunta 29.4.2025 § 84

Kaupungininsinööri Jani Viljakainen, p. 040 843 0500

Keski-Savon kunnilla (Varkaus, Pieksämäki, Joroinen ja Leppävirta) on ollut perinteisesti yhteinen liikenneturvallisuussuunnitelma, joka on laadittu yhteistyössä Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Edellinen suunnitelma laadittiin 2018 ja viime vuonna käynnistettiin uuden suunnitelman laadinta, joka on nyt valmis.

Liikenneturvallisuussuunnitelmassa on laadittu seudullinen suunnitelma Keski-Savon liikenneturvallisuustyölle sekä kuntakohtaiset liikenneympäristön toimenpidesuunnitelmat Joroisten, Leppävirran, Pieksämäen ja Varkauden alueille. Uutena asiana liikenneturvallisuustyön tueksi on laadittu hallintokuntakohtaisiin vuosikelloihin perustuva elinikäisen liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma. Tavoitteena on ollut luoda realistinen ja toteutuskelpoinen suunnitelma, joka ohjaa liikenneturvallisuuden parantamista.

Suunnittelussa on tunnistettu keskeiset strategiset painotukset ja toimenpidekokonaisuudet, joiden avulla voidaan vähentää liikenneonnettomuuksia valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden mukaisesti. Suunnitelman laadinnassa on huomioitu onnettomuustilastot sekä asukas-, koululais- ja hallintokuntakyselyjen (kunnat ja HVA) kautta saadut palautteet. Suunnitelmassa on tuotu esille Keski-Savon liikenneturvallisuustyön tavoitteet ja painopisteet, joista keskeisimmät ovat:

- turvalliset ajonopeudet
- päihteetön liikenne
- ajoterveys hallussa
- turvallisesti taajamissa kävellen ja pyörällä
- nuorten ja iäkkäiden turvallinen liikkuminen

Tärkeänä osa-alueen on laadittu myös liikenneympäristön suunnittelun periaatteet mm. nopeusrajoitusten, ajohidasteiden ja suojateiden toteuttamisista.

Kunnissa liikenneturvallisuustyön seurantavastuu kuuluu liikenneturvallisuustyöryhmille ja -toimijoille, jotka koordinoivat toimenpiteiden suunnittelua, toteutusta ja arviointia paikallistasolla. Seudullisella tasolla liikenneturvallisuustyötä koordinoidaan Keski-Savon liikennejärjestelmätyöryhmässä sekä vastaavissa Pohjois-Savon ja Itä-Suomen työryhmissä.

Kaupungin liikenneturvallisuustyöryhmä on käsitellyt ja hyväksynyt nyt valmistuneen liikenneturvallisuussuunnitelman kokouksessaan 26.2.2025. Tämän vuoden toteutukseen liikenneturvallisuustyöryhmä esittää seuraavia liikenneturvallisuussuunnitelman toimenpideohjelman mukaisia kohteita:

- Savontie/Kiertotie; STOP-merkillä korvataan kolmio sekä maalataan pysäytysviiva Kiertotielle

- Savontie/Miilukuja; STOP-merkillä korvataan kolmio sekä maalataan pysäytysviiva Miilukujalle
- Taulumäen päiväkoti; keskustellaan suojatien sijainnista päiväkodin henkilökunnan kanssa ja toteutetaan suojatien paikan muuttaminen, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi päiväkodin toiminnan kannalta
- Waltterin koulu; keskustellaan / toteutetaan koulun kanssa STOP-merkin asettamisesta Urheilutie/Osmajoentie liittymään sekä maalataan pysäytysviiva. STOP-merkin asettamisella korvataan kolmio.
- Relanderinkatu/Latukatu; suojatien poistaminen risteyksen eteläpuolelta (turvallisempi yhteys risteyksen pohjoisella puolella)
- Käsityökatu/Viilukuja; kolmion siirtäminen ennen suojatietä
- Käärmeniementie/Rajakatu; puuttuvien suojatiemerkkien lisääminen
- Käpykankaantie/Kalevankuja; näkemäraivaus
- Jäppilantie/Lintulantie; näkemäraivaus
- Atolantie/Pellonpääntie; suojatien poistaminen

Liitteenä on raportti liikenneturvallisuussuunnitelmasta liitteineen sekä Varkautta koskeva toimenpideohjelma karttoineen.

Tekninen johtaja: Tekninen lautakunta päättää hyväksyä Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelman ja lähettää asian tiedoksi kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.

Tekninen lautakunta päättää hyväksyä liikenneturvallisuustyöryhmän esittämät toimenpidekohteet vuodelle 2025.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 5.5.2025 § 114

Esityslistan liitteenä on raportti liikenneturvallisuussuunnitelmasta liitteineen sekä Varkautta koskeva toimenpideohjelma karttoineen.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus päättää merkitä tiedoksi Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelman ja lähettää asian edelleen tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 37

Esityslistan liitteenä on raportti liikenneturvallisuussuunnitelmasta liitteineen sekä Varkautta koskeva toimenpideohjelma karttoineen.

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto päättää merkitä tiedoksi Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelman.

Päätös:

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

640

RAPORTTEJA 17 | 2025

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma 2025

ALEKSI KRANKKA | ATTE MANTILA | MARI NIEMELÄ | OUTI VARTIAINEN

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma 2025

ALEKSI KRANKKA
ATTE MANTILA
MARI NIEMELÄ
OUTI VARTIAINEN

RAPORTTEJA 17 | 2025
Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma 2025

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Hanna Aalto
Kansikuva: Aleksi Krankka
Kartat: © Maanmittauslaitos
Painotalo: -

ISBN 978-952-398-310-6 (PDF)

ISSN 2242-2854

ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-398-310-6

www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Alkusanat ... **2**

1 Johdanto ... **3**
- **Työn tausta ja tavoitteet** ... **3**
- **Työn sisältö** ... **4**

2 Nykytilanne ... **5**
- **Liikennejärjestelmä** ... **5**
- **Onnettomuusanalyysit** ... **9**
- **Liikenneturvallisuuskyselyt** ... **13**
- **Asukaskysely** ... **13**
- **Koululaiskysely** ... **15**
- **Hallintokuntakysely** ... **17**

3 Tavoitteet ja painopisteet ... **19**
- **Valtakunnalliset ja alueelliset tavoitteet sekä painopisteet** ... **19**
- **Keski-Savon tavoitteet ja painopisteet** ... **20**

4 Liikenneympäristön toimenpideohjelma ... **22**
- **Liikenneympäristön suunnittelun periaatteet** ... **22**
- **Toimenpideohjelma** ... **24**

5 Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma ... **26**
- **Liikenneturvallisuustyön organisointi** ... **27**
- **Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma** ... **28**

6 Liikenneturvallisuustyön seuranta ja vaikuttavuus ... **30**

Liitteet ... **31**
- **Liite 1. Kuntakohtaiset onnettomuusanalyysit** ... **31**
- **Liite 2. Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma, vuosikellot kunnille ja hyvinvointialueille** ... **32**

Kuvailulehti ... **33**

Alkusanat

Tässä liikenneturvallisuussuunnitelman päivityksessä on laadittu seudullinen suunnitelma Keski-Savon liikenneturvallisuustyölle sekä kuntakohtaiset liikenneympäristön toimenpidesuunnitelmat Joroisten, Leppävirran, Pieksämäen ja Varkauden alueille. Tavoitteena on ollut luoda realistinen ja toteutuskelpoinen suunnitelma, joka ohjaa liikenneturvallisuuden parantamista. Suunnittelussa on tunnistettu keskeiset strategiset painotukset ja toimenpidekokonaisuudet, joiden avulla voidaan vähentää liikenneonnettomuuksia valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden mukaisesti.

Liikenneturvallisuussuunnitelman tilaajina toimivat Pohjois-Savon ELY-keskus sekä Joroisten, Leppävirran, Pieksämäen ja Varkauden kunnat ja kaupungit. Työn toteutuksesta vastasi Linea Konsultit Oy:ssä Aleksi Krankka, Atte Mantila, Mari Niemelä ja Outi Vartiainen. Suunnitelman laatiminen käynnistyi vuonna 2024, ja se valmistui vuonna 2025.

Ohjausryhmä kokoontui työn aikana yhteensä neljä kertaa. Ohjausryhmään kuuluivat:

- Jonne Heimonen, Joroisten kunta
- Tarja Taskinen, Joroisten kunta
- Jani Nissinen, Leppävirran kunta
- Pekka Häkkinen, Pieksämäen kaupunki
- Mika Markkanen, Pieksämäen kaupunki
- Jani Viljakainen, Varkauden kaupunki
- Pekka Makkonen, Varkauden kaupunki
- Tanja Seppänen, Pohjois-Savon ELY-keskus
- Anna-Kaisa Kuohukivi, Pohjois-Savon ELY-keskus
- Eini Karvonen, Liikenneturva
- Tuula Taskinen, Liikenneturva
- Petri Pahkin, Poliisi

1 Johdanto

Työn tausta ja tavoitteet

Keski-Savon edellinen liikenneturvallisuussuunnitelma valmistui vuonna 2018. Sen keskeisenä tavoitteena oli parantaa liikenneturvallisuustyön koordinointia sekä edistää eri osapuolten välistä yhteistyötä ja sitoutumista. Suunnitelma määritteli rajatun joukon vaikuttavia ja toteuttamiskelpoisia toimenpiteitä, jotka oli suunnattu lähivuosille. Suunnitelmassa esitettyjä liikenneympäristön parantamistoimenpiteitä on toteutettu, mutta samalla on ilmennyt myös uusia toimenpidetarpeita.

Nyt laaditun liikenneturvallisuussuunnitelman tavoitteena on ollut luoda Keski-Savon alueelle (Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus) toteutusmahdollisuuksiltaan realistinen suunnitelma, joka ohjaa alueen liikenneturvallisuuden parantamista. Suunnitelman laatimisessa on pyritty löytämään ne strategiset painotukset ja toimenpidekokonaisuudet, jotka tukevat liikenneonnettomuuksien määrän vähentämistä valtakunnallisten ja alueellisten liikenneturvallisuustavoitteiden mukaisesti. Liikennekuolemien ja loukkaantumisten määrän vähentämisen ohella on keskeistä parantaa myös koettua liikenneturvallisuutta, sillä se vaikuttaa suoraan ihmisten elämänlaatuun ja hyvinvointiin.

Työn sisältö

Liikenneturvallisuussuunnitelmassa on arvioitu Keski-Savon liikenneturvallisuuden nykytilaa, siihen vaikuttavia tekijöitä sekä liikenneturvallisuustyön tilannetta ja kehittämistarpeita. Nykytila-analyysin pohjalta on laadittu pitkän aikavälin visio ja määritetty konkreettiset tavoitteet, jotka ohjaavat toimintaa ja tukevat seurantaa. Lisäksi suunnitelmassa on linjattu keskeiset suunnitteluperiaatteet, liikenneturvallisuustyön toimintamalli sekä eri toimijoiden vastuut ja toimenpiteet, mukaan lukien liikenneympäristön parantamiseen tähtäävät toimet.

Toimenpiteiden suunnittelussa on hyödynnetty Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelman painopistealueita, joita on tarkennettu nykytila-analyysin perusteella. Painopisteiden mukaisesti on pyritty suosimaan vaikuttavimpia ja kustannustehokkaimpia lähiaikoina toteutettavia toimenpiteitä, mutta myös laajemmat kehittämistarpeet on otettu huomioon.

Työ jaettiin viiteen osatehtävään:

Työn käynnistäminen

- Ohjausryhmä työskentelyn käynnistäminen
- Lähtötietojen kerääminen
- Ajantasaiset yhteystiedot

Nykytilanteen analyysi

- Liikennejärjestelmä
- Onnettomuusanalyysit
- Kyselyt

Visio, tavoitteet ja painopisteet

- Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelman tavoitteet
- Tavoitteiden ja painopisteiden tarkentaminen nykytila-analyysin pohjalta

Toimenpiteiden ja toiminnan suunnittelu

- Liikenneympäristön toimenpiteet
    - Pahimmat ongelmakohteet
    - Kustannustehokkaat toimenpiteet
- Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma
    - Toimintaohjelman muodostaminen
    - Toiminnan käynnistäminen

Vaikutusten arviointi

- Tavoitteiden seurantamittareiden muodostaminen
- Liikenneympäristön toimenpiteiden vaikutukset

2 Nykytilanne

Liikennejärjestelmä

Tieverkko koostuu valtion maanteistä, kuntien kaduista ja yksityisteistä. Maantiepituutta on Keski-Savossa yhteensä noin 1 400 kilometriä ja katupituutta noin 500 kilometriä. Varkaudessa tieverkko koostuu suurimmaksi osaksi kaduista, kun taas Pieksämäellä, Leppävirralla ja Joroisissa maantiet muodostavat selkeästi suurimman osan tieverkosta. Aluetta halkovat valtatiet 5 ja 23 (kuva 1).

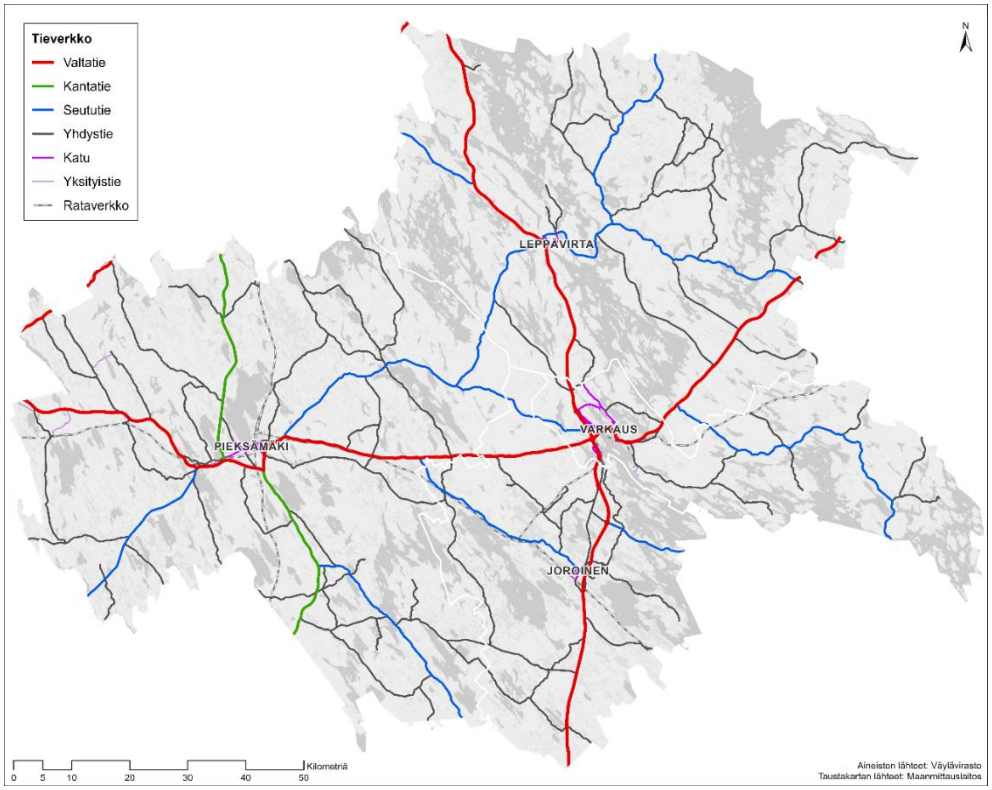

Kuva 1. Tieverkko Joroisten, Leppävirran, Pieksämäen ja Varkauden alueella.

Nopeusrajoitukset ovat pääteillä 80–100 km/h. Taajamissa rajoitukset ovat pääosin 30–50 km/h ja niiden reuna-alueilla 60 km/h. Taajamien ulkopuolella rajoitukset ovat pääosin 60–80 km/h ja päättyvillä teillä 40–50 km/h (kuva 2).

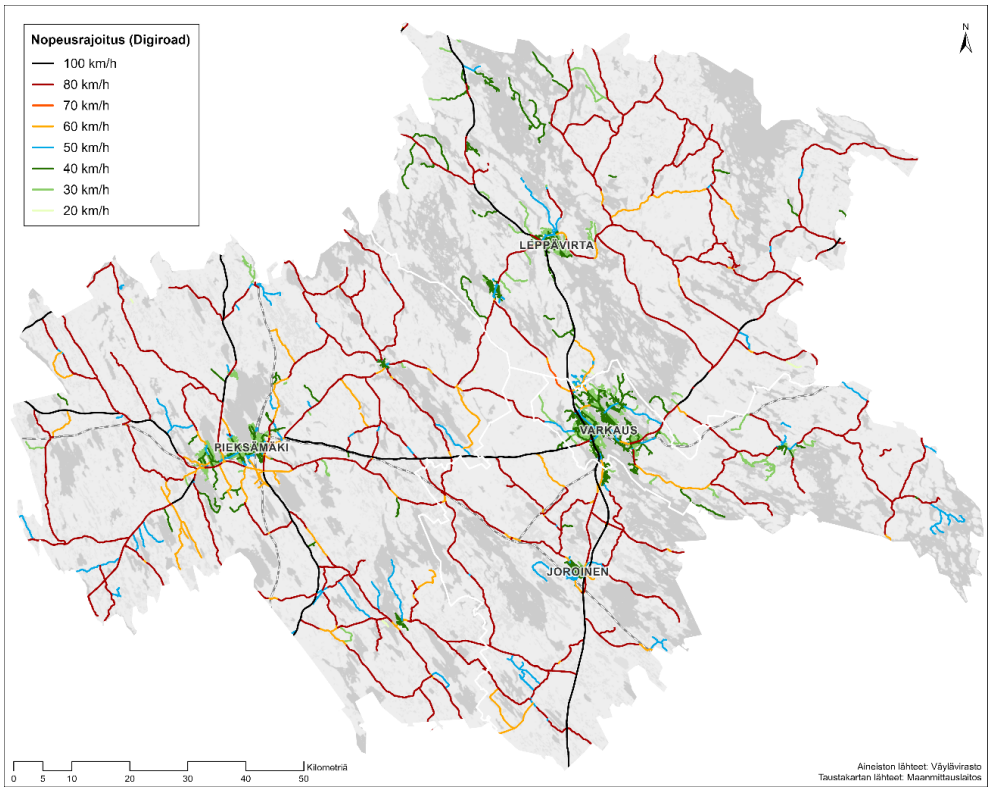

Kuva 2. Nopeusrajoitukset Joroisten, Leppävirran, Pieksämäen ja Varkauden alueella.

Liikennemäärien vaihteluväli on Keski-Savossa 17–8355 ajon. / vrk. Suurimmat liikennemäärät ovat pääteillä ja keskustojen läheisyydessä (kuva 3).

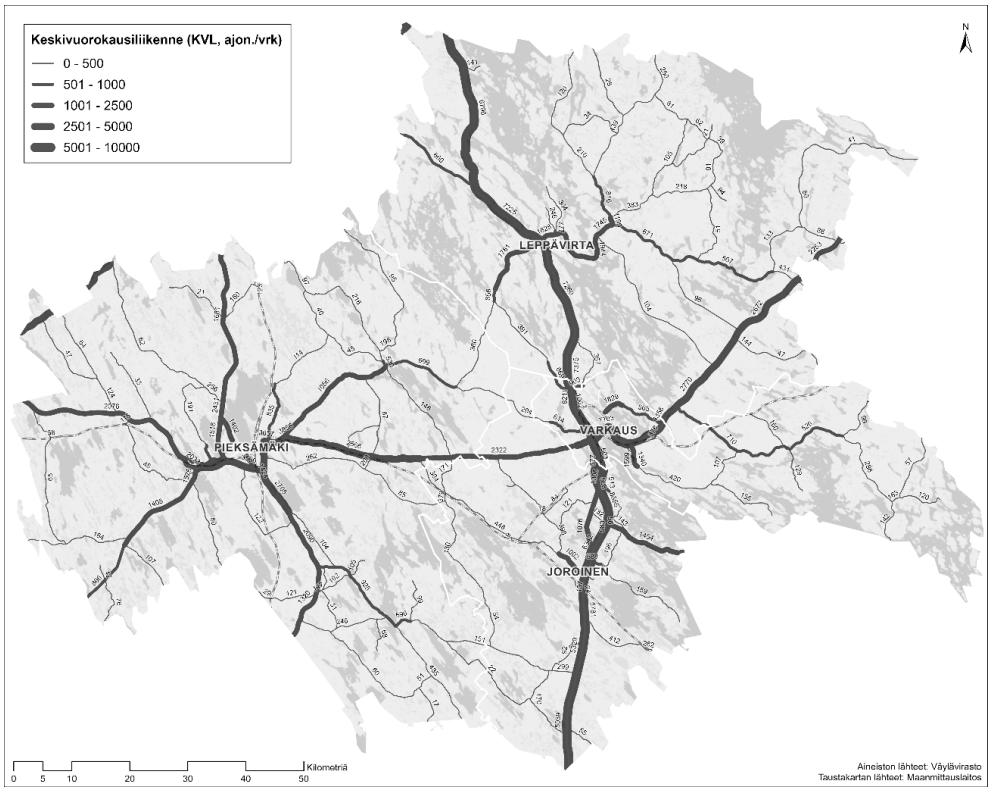

Kuva 3. Keskivuorokausiliikenne (KVL) Joroisten, Leppävirran, Pieksämäen ja Varkauden alueella.

Valaistus keskittyy alueella pääteille ja liittymiin (kuva 4). Kartan aineisto ei kata koko katuverkkoa.

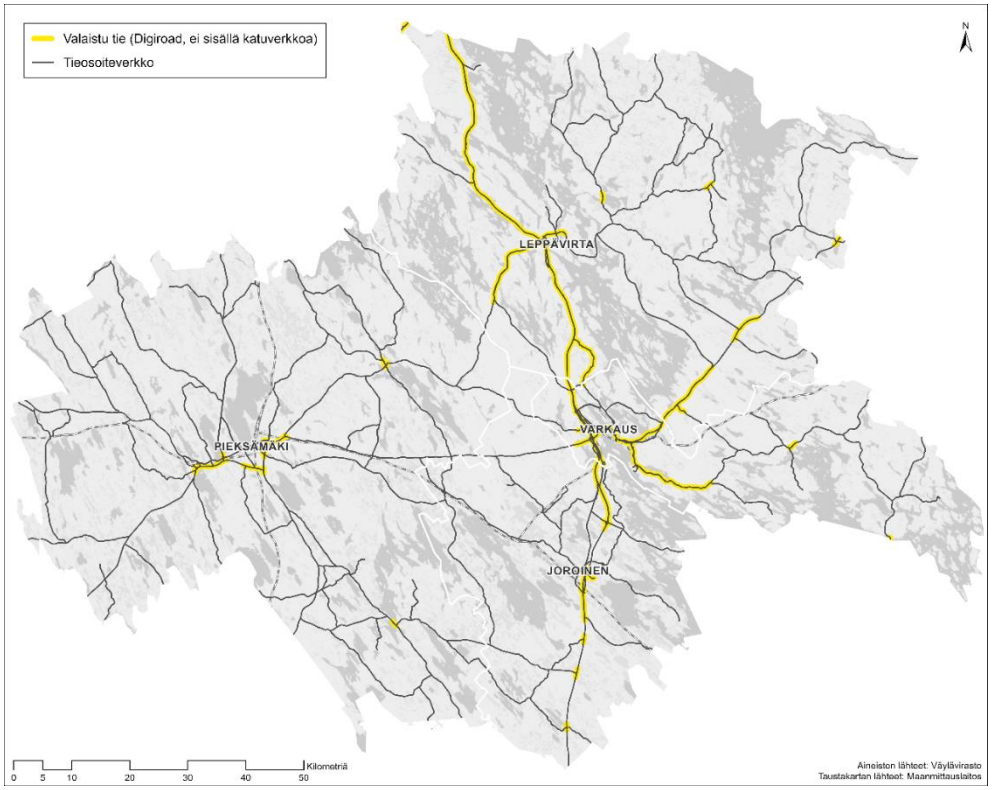

Kuva 4. Valaistut tieosat Joroisten, Leppävirran, Pieksämäen ja Varkauden alueella.

Kävelyn ja pyöräilyn väyliä kulkee kuntien keskustoissa katujen varsilla. Maanteiden varsilla on yksittäisiä väyliä muutamissa paikoissa (kuva 5).

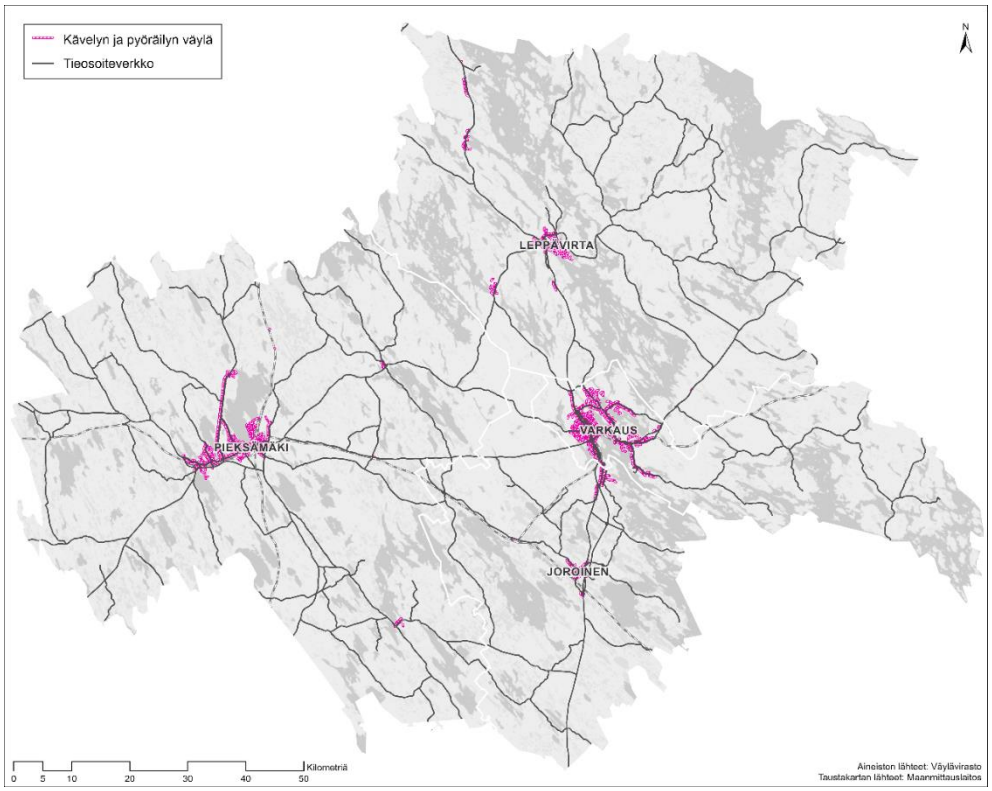

Kuva 5. Kävelyn ja pyöräilyn väylät Joroisten, Leppävirran, Pieksämäen ja Varkauden alueella.

Hirvivaroitusalueet kattavat Keski-Savossa yhteensä 106 kilometriä, joista selvästi suurin osa sijoittuu valta- ja kantateille (kuva 6).

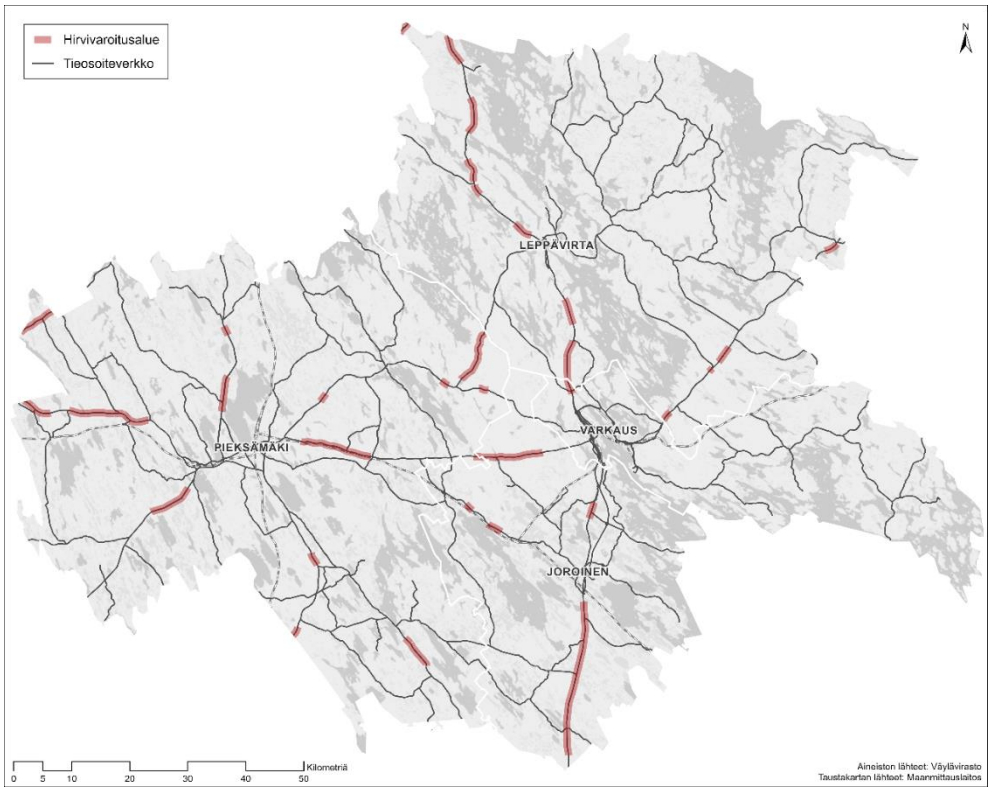

Kuva 6. Hirvivaroitusalueet Joroisten, Leppävirran, Pieksämäen ja Varkauden alueella.

Talvihoitoluokista yleisin on alin hoitoluokka III. Korkeimmat hoitoluokat ovat valtateillä ja keskustojen välisillä yhteyksillä (kuva 7).

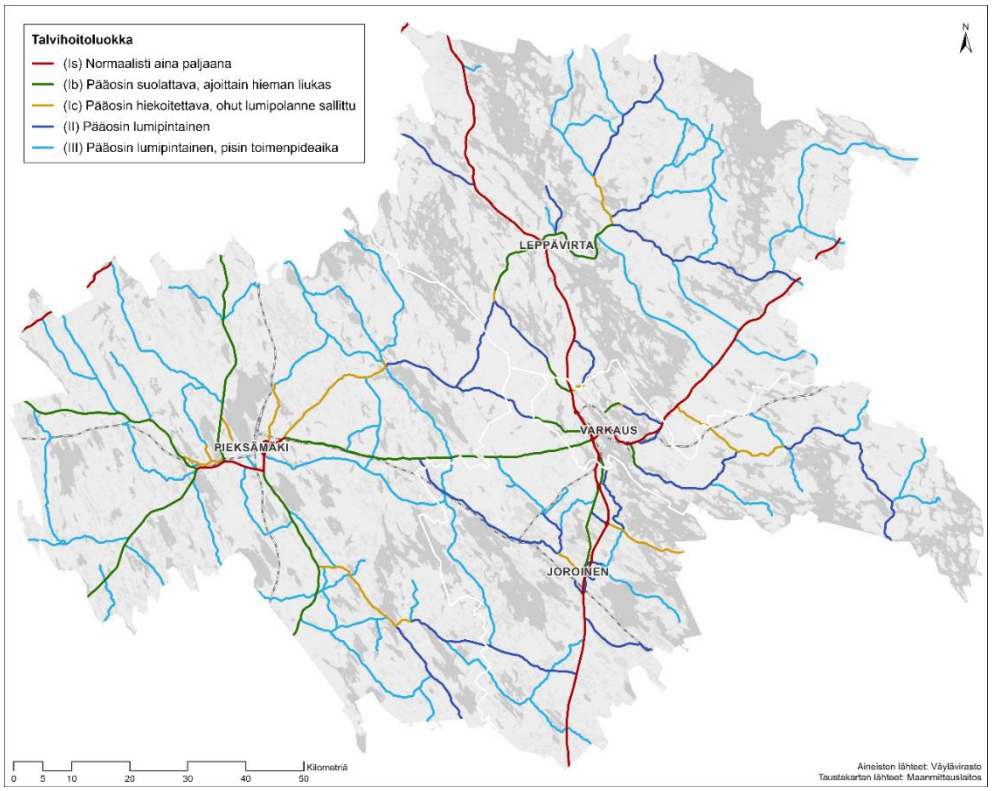

Kuva 7. Talvihoitoluokat Joroisten, Leppävirran, Pieksämäen ja Varkauden alueella.

Onnettomuusanalyysit

Viimeisten viiden vuoden aikana (2019–2023) Keski-Savossa raportoitiin 171 poliisin tietoon tullutta henkilövahinkoon johtanutta tieliikenneonnettomuutta. Näissä onnettomuuksissa menehtyi yhteensä 10 henkilöä ja loukkaantui 219 (kuva 8). Tämä tarkoittaa, että alueella on ollut keskimäärin 46 kuollutta tai loukkaantunutta vuosittain.

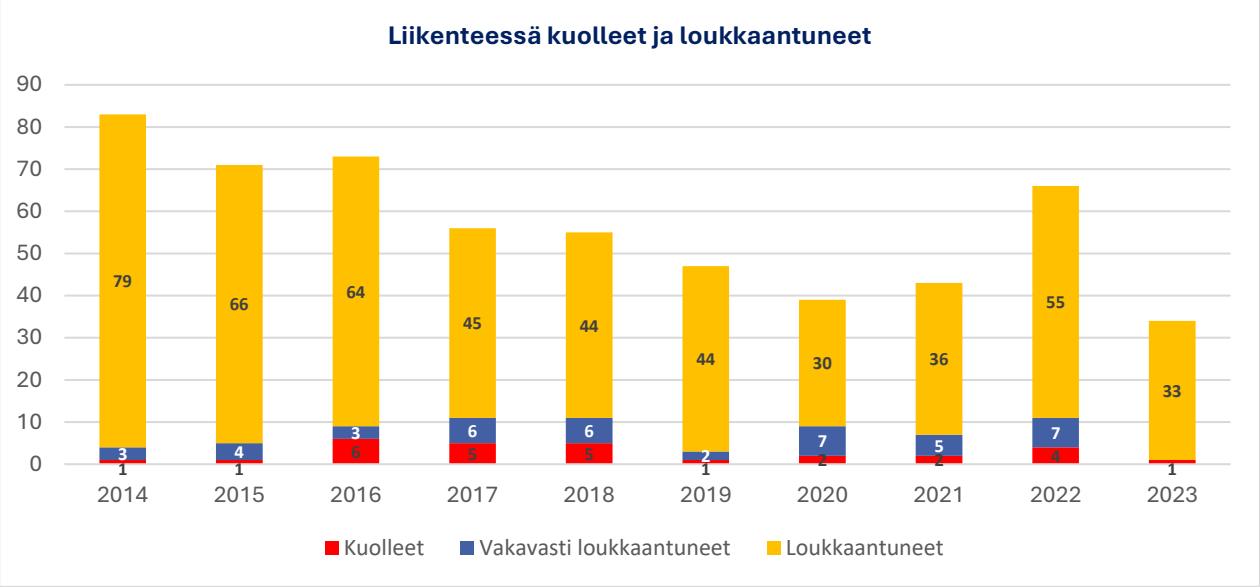

Kuva 8. Keski-Savossa poliisin tietoon tulleissa liikenneonnettomuuksissa kuolleet, vakavasti loukkaantuneet ja loukkaantuneet vuosina 2014–2023.

Kuvassa 9 on esitetty henkilövahinko-onnettomuuksien määrän kehitys suhteutettuna väkilukuun Keski-Savossa, Pohjois-Savossa, Etelä-Savossa ja koko maassa vuosina 2014–2023. Kuvasta nähdään, että Keski-Savossa henkilövahinko-onnettomuudet ovat olleet lähtötilanteessa koko maata korkeammalla tasolla, mutta määrä on laskenut tasaisesti vuosien aikana. Viime vuosina Keski-Savon onnettomuusmäärät ovat olleet samalla tasolla koko maan keskiarvon kanssa, ja henkilövahinko-onnettomuuksien määrä on alle 60 onnettomuutta 100 000 asukasta kohden. Vuosina 2014–2023 Keski-Savossa on saavutettu yli 50 %:n vähennys henkilövahinko-onnettomuuksissa väkilukuun suhteutettuna, mikä kertoo liikenneturvallisuuden myönteisestä kehityksestä.

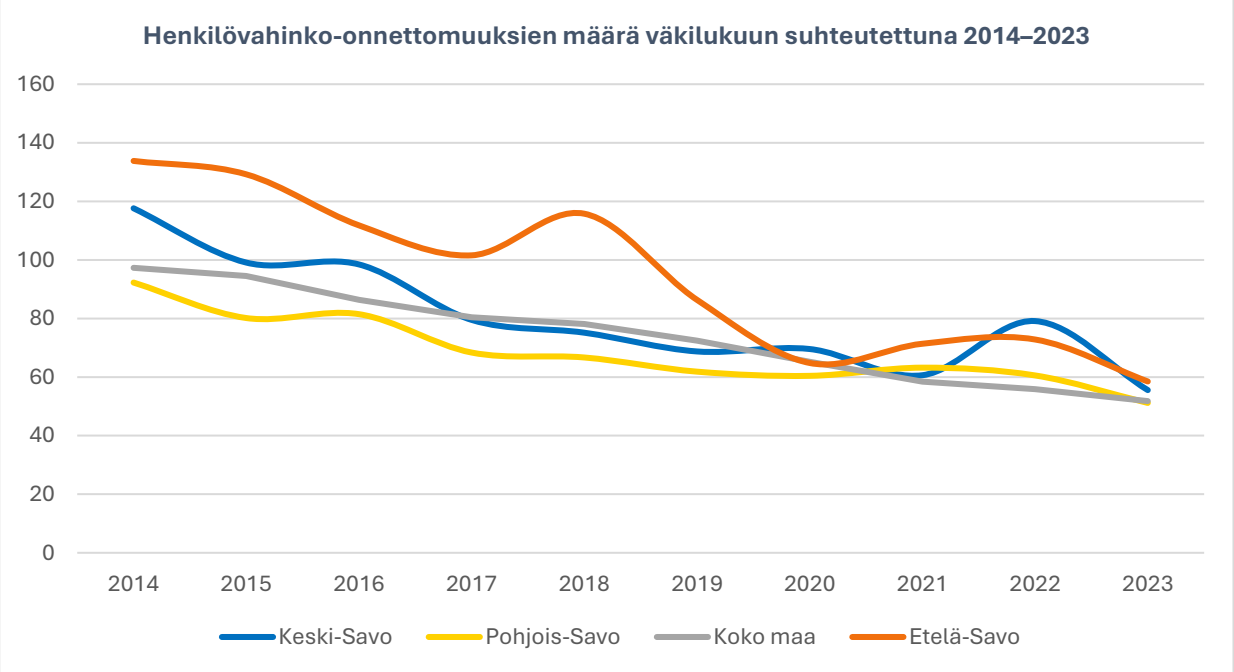

Kuva 9. Henkilövahinko-onnettomuuksien määrän kehitys suhteutettuna väkilukuun Keski-Savossa, Pohjois-Savossa, Etelä-Savossa ja koko maassa vuosina 2014–2023.

Vuosien 2019–2023 henkilövahinko-onnettomuuksien yleisin onnettomuusluokka oli yksittäisonnettomuudet, joita tapahtui selvästi eniten, 59 kappaletta. Seuraavaksi yleisimpiä olivat risteämis- ja peräänajo-onnettomuudet (16 tapausta kumpaakin) sekä kohtaamisonnettomuudet (14 tapausta). Jalankulun ja pyöräilyn turvallisuus korostuu onnettomuuksien määrissä, joista polkupyöräonnettomuuksia oli 13 ja jalankulkijaonnettomuuksia 10. Hirvionnettomuuksia sekä kääntymisonnettomuuksia kirjattiin 13 tapausta kumpaakin (kuva 10).

Onnettomuusjakauman perusteella liikenneturvallisuustoimenpiteitä tulee kohdentaa erityisesti yksittäisonnettomuuksien vähentämiseen, risteämisturvallisuuden parantamiseen sekä jalankulun ja pyöräilyn turvallisuuden edistämiseen.

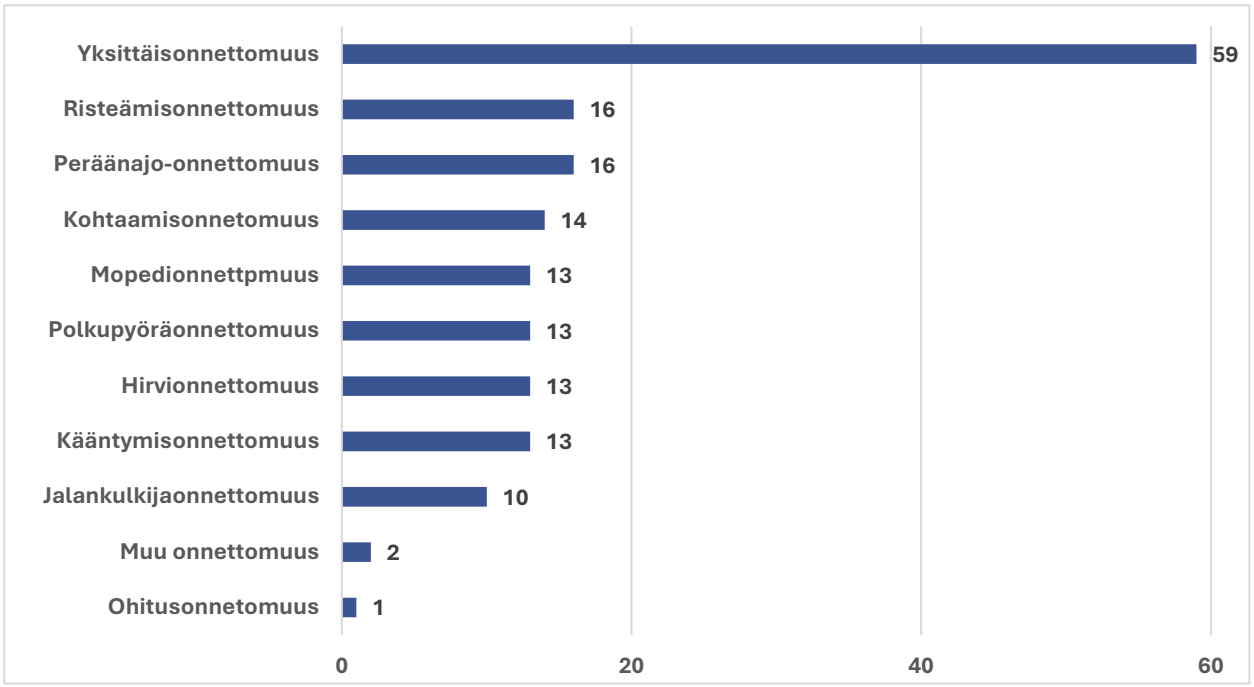

Kuva 10. Vuosien 2019–2023 henkilövahinko-onnettomuuksien onnettomuusluokat.

Onnettomuuksissa yleisimmin osallisina ovat henkilöauton kuljettajat (49 %) ja matkustajat (22 %), yhteensä 71 % osuudella. Seuraavaksi suurimmat ryhmät ovat moottoripyöräilijät (9 %) ja mopoilijat (6 %). Jalankulku ja pyöräily muodostavat yhdessä 11 % osuuden, jakaantuen polkupyöräilijöihin 6 % ja jalankulkijoihin 5 %. Raskas liikenne on mukana 4 %:ssa tapauksista, ja muiden ajoneuvojen osuus on vähäinen (kuva 11).

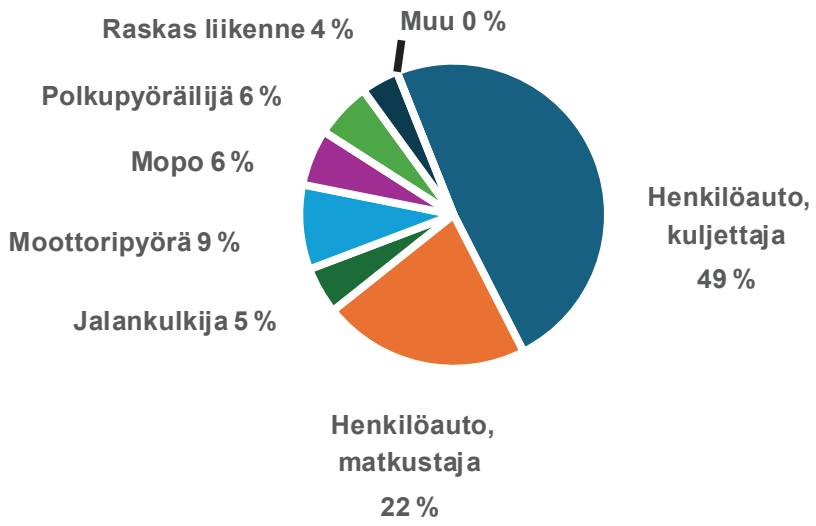

Kuva 11. Onnettomuuksissa yleisimmin osallisena olleiden kulkutapa.

Ikäryhmän kokoon nähden 15–17-vuotiaat ovat merkittävästi yliedustettuina onnettomuustilastoissa, ja myös 18–24-vuotiaille sattuu suhteessa enemmän onnettomuuksia kuin muille ikäryhmille. 15–17-vuotiaiden onnettomuuksissa mopot ja moottoripyörät korostuvat, kun taas 18–24-vuotiaat liikkuvat pääasiassa henkilöautoilla. Ikääntyneillä jalankulku- ja pyöräilyonnettomuuksia osuus on muita ikäryhmiä suurempi (kuva 12).

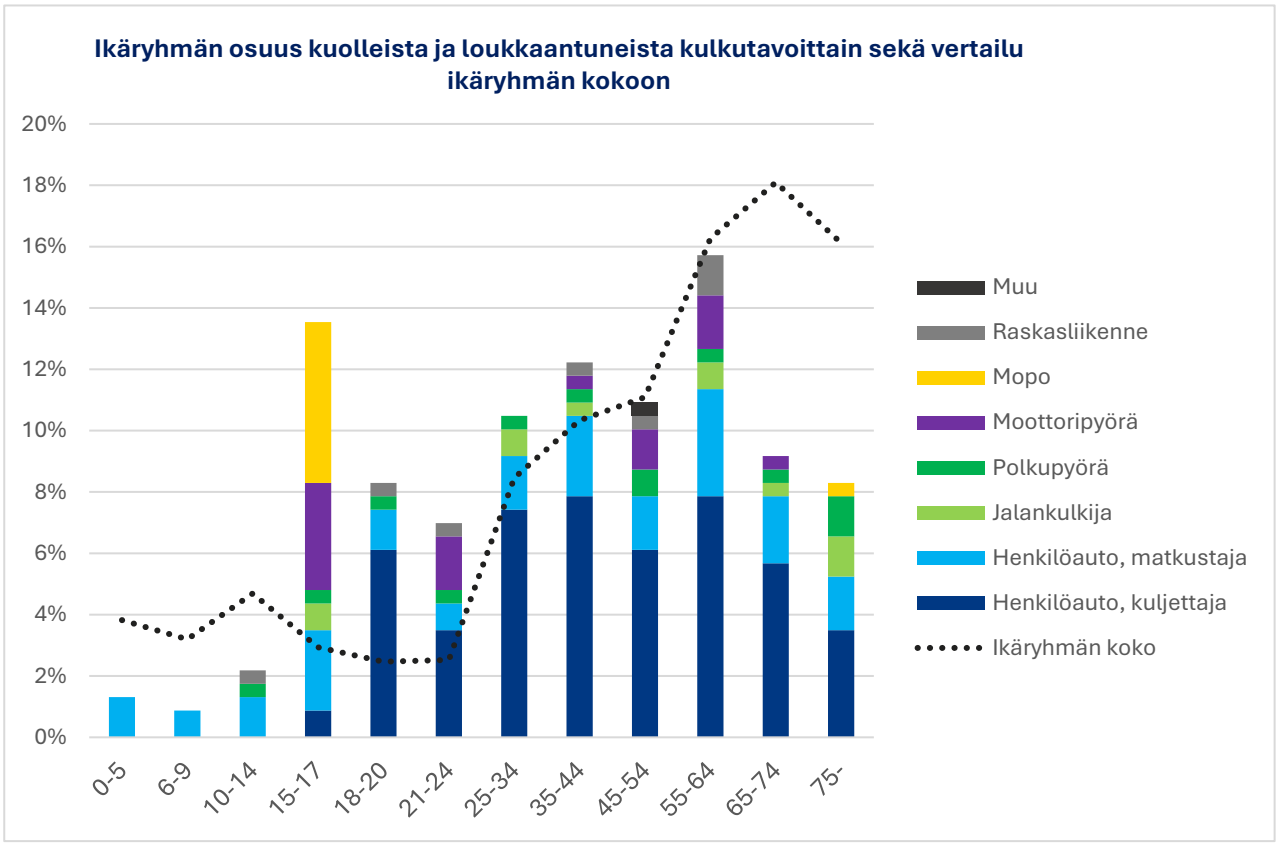

Kuva 12. Ikäryhmän osuus kuolleista ja loukkaantuneista kulkutavoittain sekä vertailu ikäryhmän kokoon.

Suurin osa Keski-Savon henkilövahinkoon johtaneista liikenneonnettomuuksista vuosina 2019–2023 tapahtui hyvissä sääolosuhteissa (84 % onnettomuuksista) ja kuivalla tiellä (54 %) sekä valoisan aikaan (59 %). Kuitenkin märkä tai liukas tienpinta oli osatekijänä 39 %:ssa onnettomuuksista. Alkoholin tai huumeiden vaikutus oli mukana 12 %:ssa tapauksista. Onnettomuuksista suurin osa (85 %) tapahtui ajoradalla, 6 % suojateillä ja 4 % pysäköintialueilla (kuva 13).

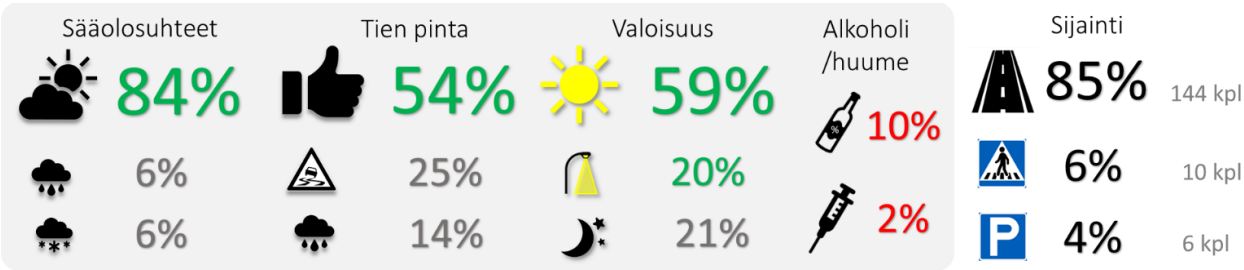

Kuva 13. Yleisimmät tekijät Keski-Savon henkilövahinkoon johtaneissa liikenneonnettomuuksissa vuosina 2019–2023.

Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet keskittyvät suurelta osin kaupunkien ja taajamien keskustoihin, joissa liikennemäärät ovat suurempia ja liikenteen monimuotoisuus lisää riskejä. Lisäksi merkittävä osa onnettomuuksista tapahtuu pääteiden varsilla, joissa nopeudet ovat usein korkeampia ja liikennevirrat tiheämpiä (kuva 14).

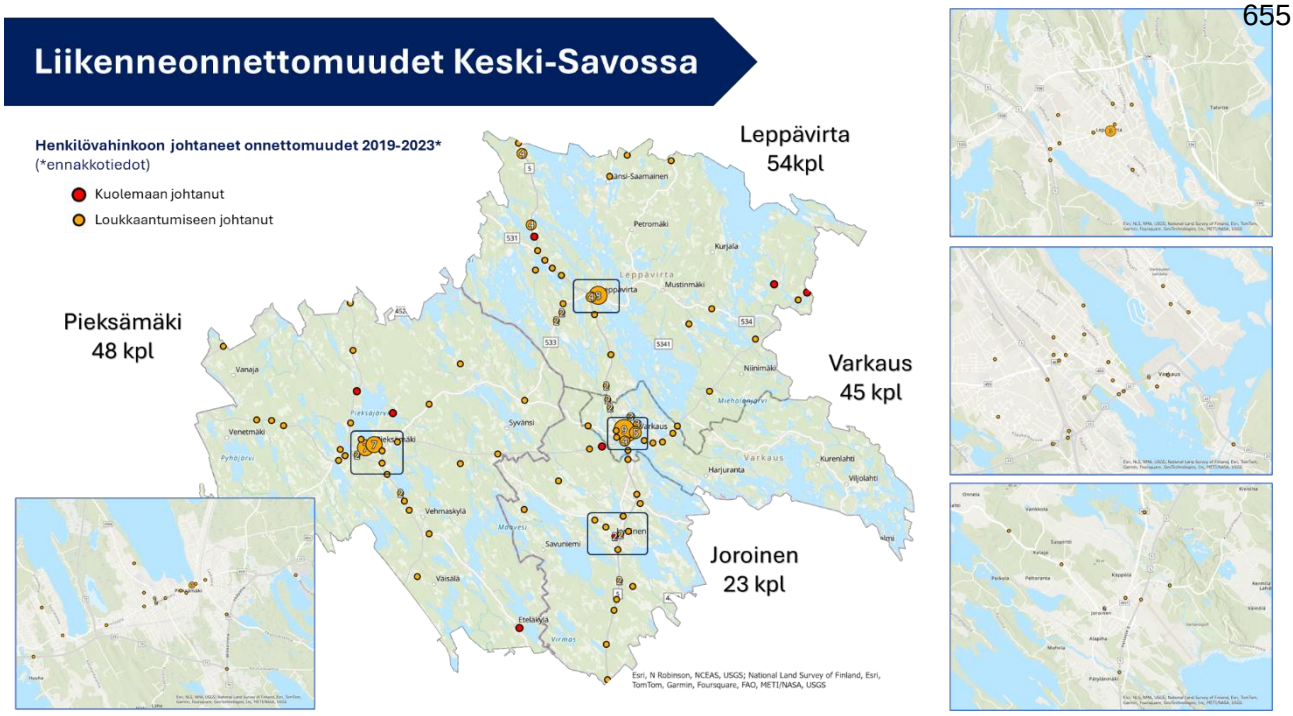

Kuva 14. Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet 2019–2023 Keski-Savossa.

Keski-Savon tieliikenneonnettomuuksien 17,7 miljoonan euron vuotuiset kustannukset pohjautuvat Traficomin määrittämiin yksikkökustannuksiin. Näihin sisältyvät kuolemaan johtaneiden, vakavien ja lievien henkilövahinkojen sekä omaisuusvahinkojen laskennalliset kustannukset. Traficomin laskentamalli ottaa huomioon mm. inhimilliset menetykset, terveydenhuoltokulut, tuotannon menetykset sekä aineelliset vahingot. Keski-Savon onnettomuustilastojen perusteella laskettu summa kuvastaa alueen onnettomuuksien yhteiskunnallista taakkaa. Tarkempia yksityiskohtia laskentaperusteista löytyy Väyläviraston raportista 51/2024 Tieturvallisuusdirektiivin mukainen verkonlaajuinen tieturvallisuusarviointi, osa 1: Onnettomuusperusteinen arviointi.

Onnettomuusanalyysin yhteenveto

- Vuosina 2019–2023 Keski-Savossa tapahtui 171 henkilövahinko-onnettomuutta, joissa menehtyi 10 henkilöä ja loukkaantui 219. Onnettomuuksien määrä on laskenut tasaisesti vuodesta 2014, ja vuonna 2023 määrä oli alle 60/100 000 asukasta.
- Yleisin onnettomuustyyppi oli yksittäisonnettomuus. Muita yleisiä olivat risteämis- ja peräänajo-onnettomuudet (16 tapausta kumpaakin) sekä kohtaamisonnettomuudet (14 tapausta). Polkupyörä- ja jalankulkijaonnettomuuksia oli yhteensä 23.
- Henkilöauton kuljettajat ja matkustajat muodostivat 71 % onnettomuuksien osallisista, mopoilijat ja moottoripyöräilijät 15 %, ja jalankulkijat ja pyöräilijät 11 %.
- 15–17-vuotiaat olivat yliedustettuina onnettomuuksissa, erityisesti mopoilla ja moottoripyörillä. 18–24-vuotiaiden onnettomuudet liittyivät pääasiassa henkilöautoihin. Ikääntyneiden onnettomuuksissa korostuivat jalankulku ja pyöräily.
- Suurin osa onnettomuuksista tapahtui hyvissä sääolosuhteissa ja kuivalla tiellä, mutta 39 % tapauksista tien pinta oli märkä tai liukas.
- Alkoholin tai huumeiden vaikutus oli mukana 12 %:ssa tapauksista.
- Onnettomuudet keskittyivät kaupunkien ja taajamien keskustoihin sekä pääteiden varsille.
- Keski-Savon tieliikenneonnettomuuksien yhteiskunnalliset kustannukset ovat arviolta 17,7 miljoonaa euroa vuodessa, sisältäen inhimilliset menetykset, terveydenhuoltokulut ja aineelliset vahingot.

Liikenneturvallisuuskyselyt

Suunnitelman laadinnan aikana toteutettiin kyselyitä alueella asuvien ja toimivien mielipiteistä ja kokemuksista liikenneturvallisuudesta. Kyselyt järjestettiin kaikille asukkaille, peruskoulujen kautta koululaisille sekä kuntien ja hyvinvointialueiden hallintokunnille. Kyselyiden vastausten perusteella muodostettiin yhdessä onnettomuusanalyysin kanssa liikenneympäristön sekä liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelmat (luvut 4 ja 5).

Asukaskysely

Asukkaille ja alueella toimiville toteutettuun internetkyselyyn saatiin yhteensä 407 vastausta. Vastanneiden arviot kuntansa yleisestä liikenneturvallisuudesta olivat alle keskinkertaisen: asteikolla 1 (huono) – 5 (erinomainen) Joroinen 3,0, Leppävirta 2,6, Pieksämäki 2,6 ja Varkaus 2,9, yhteensä alueen keskiarvo 2,7 (n= 282) (kuva 15). Tärkeimpinä keinoina kunnan liikenneturvallisuuden parantamiseksi vastaajat valitsivat autoilijoiden ja mopoilijoiden asenteiden muuttamisen, liikennealueiden turvallisuuden parantamisen erityisesti jalankulkijoille ja pyöräilijöille, poliisin liikenteenvalvonnan, liikennekasvatuksen lapsille ja nuorille sekä liikenneturvallisuuden huomioimisen kaavoituksessa ja palveluverkon suunnittelussa (kuva 16).

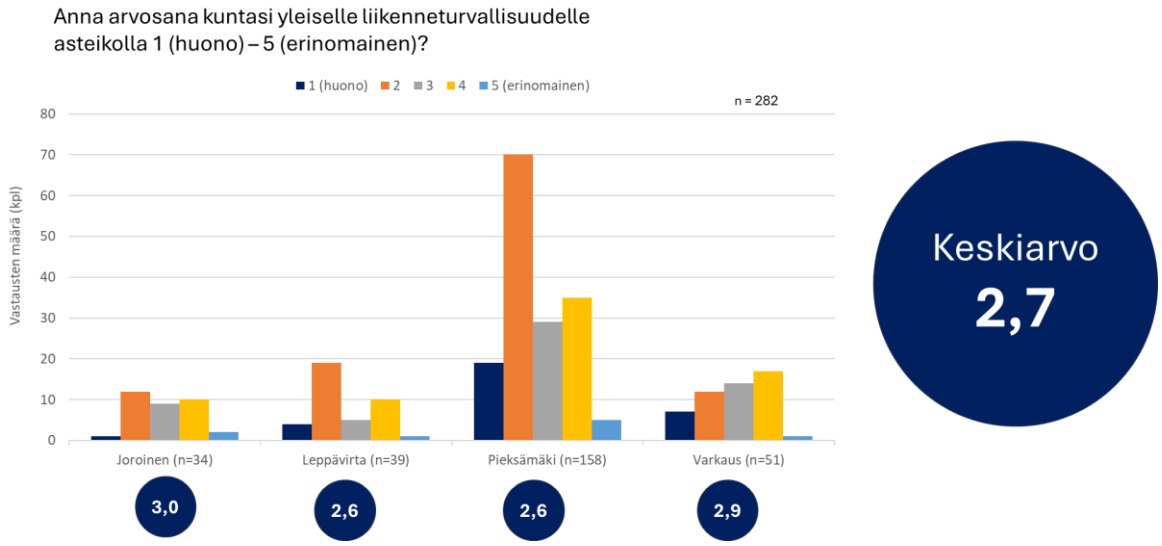

Kuva 15. Vastanneiden arvio kuntansa yleisestä liikenneturvallisuudesta asteikolla 1 (huono)–5(erinomainen).

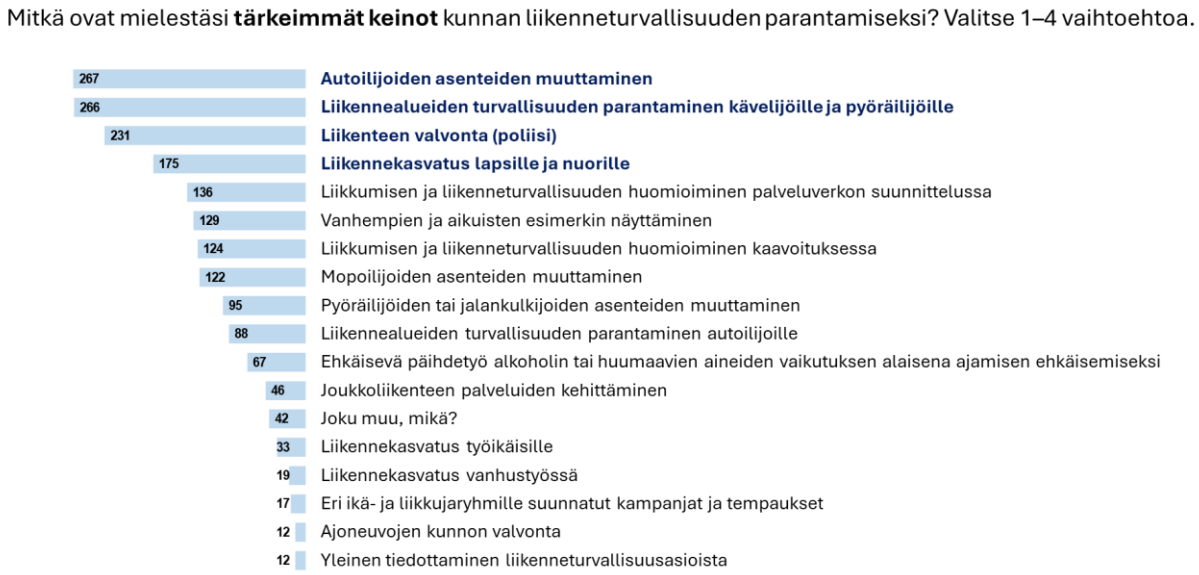

Kuva 16. Vastaajien nostamat tärkeimmät keinot kunnan liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Vastaajista 62 % teki toistuvia työ-, koulu- tai opiskelumatkoja kotoa vähintään muutamana päivänä kuukaudessa. Heistä vain noin 11 % teki tyypillisesti etätöitä tai -opiskelua 1–2 päivänä viikossa, 69 % ei ollenkaan tai vain harvemmin kuin muutamana päivänä kuukaudessa (n= 242). Suurimmalla osalla vastaajista (33 %) toistuva työ-, koulu- tai opiskelumatka oli pituudeltaan yli 20 kilometriä, mutta seuraavaksi eniten (26 %) oli lyhyitä, enintään 3 kilometrin matkoja. Käytetyin kulkutapa näillä toistuvilla työ-, koulu- tai opiskelumatkoilla kesällä (68 %) ja talvella (72 %) oli henkilö- tai pakettiauto kuljettajana tai matkustajana (n=243). Seuravaksi suosituin kulkutapa oli kesällä polku- tai sähköpyörä 19 % ja talvella kävely 14 %.

Asukaskyselyssä vastaajat pääsivät myös merkitsemään kartalle liikenneturvallisuuden kannalta Keski-Savon vaarallisia tai ongelmallisia kohtia tai toimenpide-ehdotuksia. Nämä toimivat merkittävänä lähtöaineistona suunnitelman liikenneympäristön toimenpideohjelmalle. Yhteensä vastaajat tekivät kartalle 660 merkintää (kuva 17): jalankulun kannalta ongelmallisia paikkoja 252 kappaletta, autoilun ongelmapaikkoja 216 kappaletta, pyöräilyn ongelmapaikkoja 126 kappaletta, raskaan liikenteen ongelmapaikkoja 24 kappaletta, mopoilun ongelmapaikkoja 18 kappaletta ja muita ongelmapaikkoja 24 kappaletta.

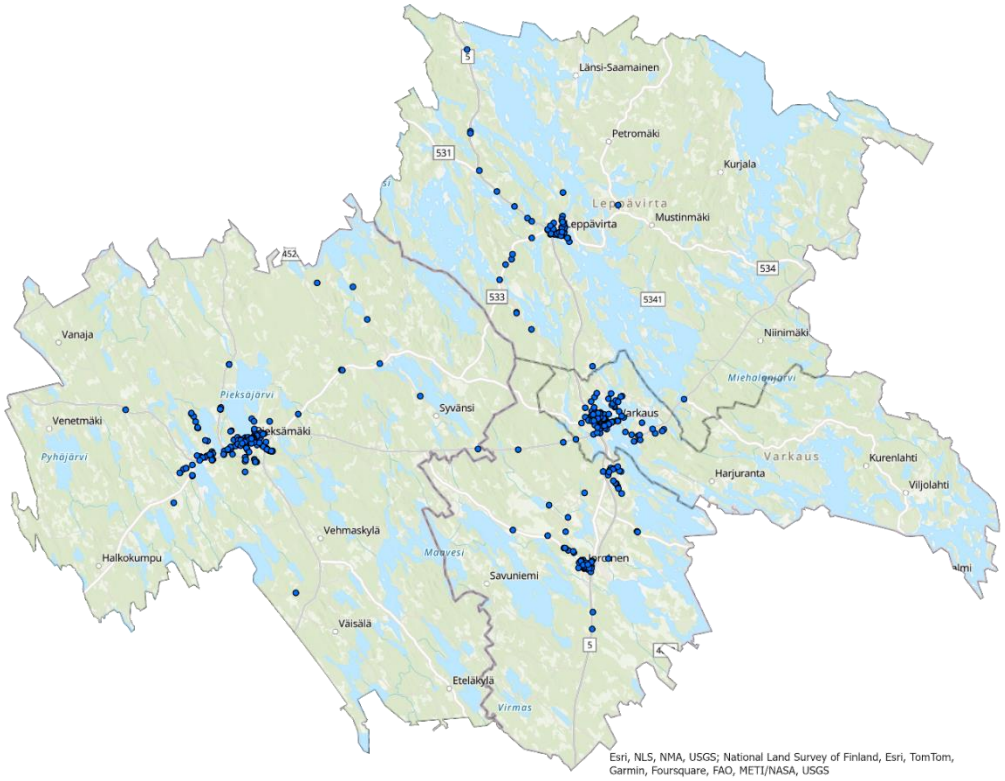

Kuva 17. Liikenneturvallisuuden kannalta Keski-Savon vaarallisia tai ongelmallisia kohtia tai toimenpide-ehdotuksia, joita asukaskyselyyn vastanneet merkitsivät kartalle.

Vastaajilta, joilla itsellään tai samassa taloudessa asuvalla puolisolla on alle 18-vuotiaita lapsia, kysyttiin näkemyksiä lasten liikkumisesta ja liikenneturvallisuudesta. Vastaajien näkemykset siitä, opetetaanko koulussa riittävästi turvalliseen liikkumiseen liittyviä asioita, jakautuivat tasan kolmeen osaan: kolmasosan mielestä kyllä, kolmasosan mielestä ei ja kolmasosa ei osannut sanoa (n= 112). Noin 51 % vastanneista kertoi keskustelleensa taloutensa alle 18-vuotiaan kanssa liikenneturvallisuuteen liittyvistä asioista samana vuonna, 46 % oli keskustellut aiemmin (n= 170).

Asukaskyselyn vastaajien kotikunnat olivat Pieksämäki 226 kpl, Varkaus 73 kpl, Leppävirta 51 kpl, Joroinen 44 kpl ja muu kunta 13 kpl. Vastaajista 63 % oli naisia ja 35 % miehiä. Kunnittain suurin osa vastaajista kuului ikäryhmään 45–54-vuotiaat (Joroinen ja Varkaus) tai 55–64-vuotiaat (Leppävirta ja Pieksämäki). Yli 74-vuotiaita vastaajien osuus oli kaikissa kunnissa merkittävästi vähemmän kuin heidän osuutensa kuntien asukkaista.

Koululaiskysely

3.–9.-luokkalaisille toteutettiin suunnitelman laadinnan aikana keväällä 2024 oma liikenneturvallisuuden internetkysely, joka välitettiin koulujen kautta oppilaiden vastattavaksi koulupäivän aikana. Tavoitteena oli saada kyselyllä tärkeää lisätietoa ja lasten ja nuorten näkökulmia, joita on vaikea tavoittaa työn aikana muilla keinoin. Lapset ja nuoret ovat yleensä merkittäviä lähiympäristöjensä käyttäjiä, ja heillä on liikkumisympäristöstään paljon tietoa, jota pyrittiin kyselyn avulla saamaan suunnitelman laatimisen lähtötiedoksi.

Kyselyllä tavoitettiin Pieksämäkeä lukuun ottamatta noin 42 % koko ikäluokasta, vaihdellen 0–83 % kuntien yksittäisten vuosiluokkien osalta. Kaikkiaan kyselyyn vastasi 973 koululaista, joista Varkaudesta 470, Leppävirralta 349, Joroisista 116 ja Pieksämäeltä 38. Vastaajien sukupuolijakauma oli tyttöjä 49 % ja poikia 48 %.

Vastaajista yhteensä 40 %:lla koulumatka on enintään 2 kilometriä jakautuen niin, että alakoululaisvastaajilla (3.–6.-luokkalaiset) näiden lyhyimpien koulumatkojen osuus oli 57 % vastaajista ja yläkoululaisilla (7.–9.-luokkalaiset) 25 % (n= 935, mukana ei Pieksämäen koululaisvastauksia).

Vastaajien suosituin kulkutapa toukokuun koulumatkoilla oli pyöräily, jolla tehtiin kaikkiaan 41 % koulumatkoista. Alle kilometrin matkoilla suosituin kulkutapa oli kävely (53 %). Pyöräily oli koulumatkojen suosituin kulkutapa 1–2 kilometrin matkoilla (67 %), 2–3 kilometrin matkoilla (60 %) ja 3–5 kilometrin matkoilla (48 %). Yli 5 kilometrin matkoilla suosituin kulkutapa oli bussi (40 %).

Oppilailta, jotka eivät yleensä kävele tai pyöräile kouluun, kysyttiin syitä tähän. Vastaajilla oli mahdollisuus valita yksi tai useampi vaihtoehto kerralla. Yleisimmät syyt olivat asuminen liian kaukana koulusta (40 %) ja pääseminen koulumatkat koulukyydillä tai bussilla (14 %) (n= 667). Nämä etäisyyteen liittyvät vaihtoehdot poistettuna (n= 308) yleisimmät syyt olla kävelemättä tai pyöräilemättä kouluun olivat pääsy kouluun auton kyydissä (28 %), “En viitsi tai minua ei huvita” (25 %) sekä autoliikenne koulureitillä (7 %) (kuva 18). Huoltajien saattoliikenne muodostaakin usein tarpeetonta autoliikennettä ja riskejä koulujen lähiympäristöön, jossa on paljon lapsia liikkeellä omatoimisesti. Koulujen tontilla ei myöskään ole usein tilaa tehdä isoja liikennejärjestelyjä huoltajien autoliikennettä varten, jotta tilaa on muun muassa oppilaiden välitunteihin ja lakisääteisiin koulukuljetuksiin sekä koulun välttämättömään huoltoliikenteeseen. Kotien kannustus ja valinnat lasten omin voimin kuljettaviin koulumatkoihin palvelee liikenneturvallisuuden lisäksi myös oppilaiden arkiliikunnan tavoitteiden toteutumista.

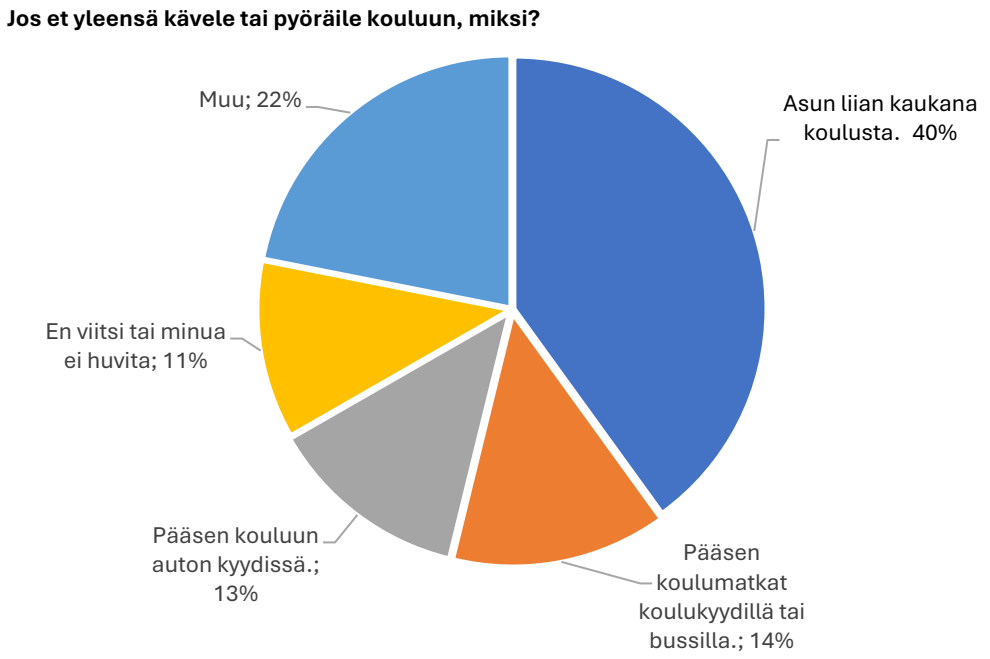

Kuva 18. Yleisimmät syyt, miksi oppilas ei kävele tai pyöräile kouluun.

Koululaiskyselyssä selvitettiin vastaajien turvavälineiden käyttöä liikenteessä. Varsinkin **pyöräilykypärän** käyttö vähenee iän myötä: alakoululaisista 67 % vastaajista käyttää pyöräillessä kypärää aina ja 18 % melkein aina, kun yläkoululaisilla vastaavat luvut olivat vain 22 % ja 16 % (n=905). Lain mukaan polkupyöräilijän ja polkupyörän matkustajan on ajon aikana yleensä käytettävä suojakypärää. **Heijastimen** käyttö pimeällä liikkuessa oli ala- ja yläkoululaisilla satunnaisempaa: alakoululaisvastaajista 39 % käyttää aina ja 38 % melkein aina, yläkoululaisista 20 % ja 32 %. Puolet yläkoululaisvastaajista käyttää heijastinta pimeällä vain melko harvoin tai ei ollenkaan (n=905). Lain mukaan jalankulkijan on pimeällä liikkuessaan yleensä käytettävä heijastinta.

Pimeällä **pyöräillessä valo** on käytössä alakoululaisista 33 %:lla aina ja 38 %:lla melkein aina, yläkoululaisista 22 % ja 32 % (n=899) (kuva 19). Lain mukaan polkupyörällä ajettaessa on käytettävä eteenpäin valkoista tai vaaleankeltaista valoa näyttävää valaisinta ja taaksepäin punaista valoa näyttävää valaisinta, kun ajetaan tiellä pimeän tai hämärän aikaan taikka näkyvyyden ollessa sään vuoksi tai muusta syystä huonontunut. Polkupyörässä on oltava etu- ja takaheijastin sekä sivuheijastimet.

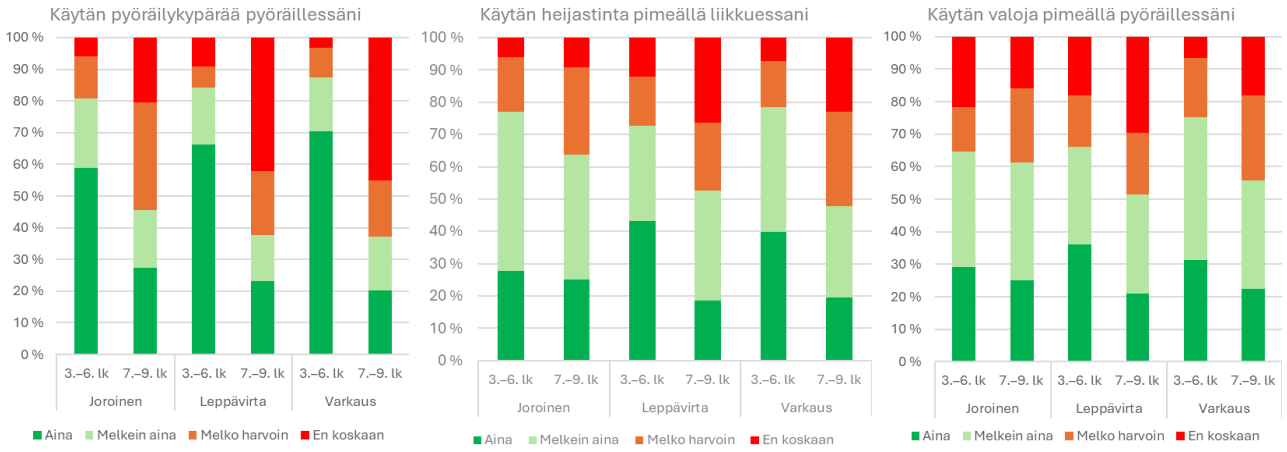

Kuva 19. Turvavälineiden käyttö liikenteessä.

Turvavyötä henkilöautossa vastasi käyttävänsä aina alakoululaisista 89 % ja yläkoululaisista 78 %, vaikka lain mukaan kuljettajan ja matkustajan on ajon aikana käytettävä istumapaikalle asennettua turvavyötä. Melkein aina turvavyötä henkilöautossa käyttää lisäksi 8 % alakoululaisvastaajista ja 16 % yläkoululaisista (n=904). Koulukuljetusta tai bussia käyttäneistä vastaajista **turvavyötä koulutaksissa tai linja-autossa** ei käytä koskaan tai käyttää vain melko harvoin 14 % alakoululaisista ja 60 % yläkoululaisista (n=241) (kuva 20). 8.- ja 9.-luokkalaisille oli **lisäkysymykset mopon, kevytmoottoripyörän, mönkijän ja traktorin käytöstä** (n=291). Yleisimmin näistä käytössä oli mopo, noin kolmanneksella vastaajista. Vastaajien yleisimpiä lainvastaisia menettelyjä mopolla, skootterilla, kevytmoottoripyörällä tai mönkijällä olivat ajaminen ylinopeutta sekä ajaminen ilman kypärää.

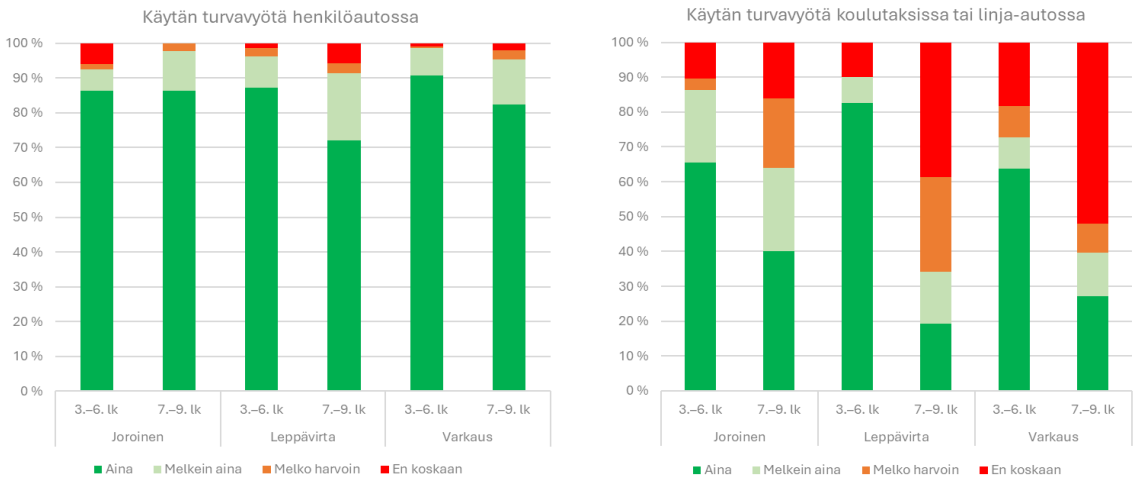

Kuva 20. Turvavyön käyttö henkilöautossa ja koulutaksissa tai linja-autossa.

Koululaiskyselyn tulosten perusteella turvavälineiden käytöstä on hyvä keskustella tai vähintään muistuttaa säännöllisesti koulussa vuodenaikojen mukaan. Kuntien on hyvä samalla kannustaa myös huoltajia kantamaan päävastuunsa lasten kasvattamisessa turvalliseen liikennekäyttäytymiseen ja turvavälineiden käyttöön kaikilla matkoillaan, myös nuoren kasvaessa. Koululaiskyselyn perusteella turvavälineiden käytössä on parannettavaa kaikissa ikäluokissa ja kyselyn kunnissa, mutta erityisesti nuoren siirtyessä yläkouluun. Huoltajat toimivat roolimalleina itse liikenteessä, ja voivat vaikuttaa esimerkiksi lasten ja nuorten kulkutapavalintoihin ja kulkuvälineiden kuntoon ja turvallisuuteen. Lasten ja nuorten riskikäyttäytymiseen on puututtava ajoissa myös kotona. Koululaisilta kysyttiin, ovatko he keskustelleet vanhempansa kanssa koulumatkansa turvallisuudesta ja turvallisesta käyttäytymisestä liikenteessä. Alakoululaisvastaajista 17 % vastasi keskustelleensa samana vuonna ja 52 % aikaisemmin, yläkoululaisista 11 % ja 44 % (n=938). Yhteensä kaikista vastaajista 38 % ilmoitti, että ei ole tai ei muista keskustelleensa. Keski-Savon onnettomuusanalyysin perusteella (luku 2) erityisesti 15–17-vuotiaat ovat ikäryhmän pieneen kokoon nähden merkittävästi yliedustettuina onnettomuustilastoissa, ja myös 18–24-vuotiaille sattuu suhteessa enemmän onnettomuuksia kuin muille ikäryhmille.

Suurin osa koululaisvastaajista, 86 % oli sitä mieltä, että koulussa opetetaan riittävästi turvalliseen liikkumiseen liittyviä asioita. Näkemys muuttui vastaajien iän perusteella niin, että 3.-luokkalaisista 97 %:n mielestä opetus oli koulussa riittävää, kun 9.-luokkalaisista osuus oli enää 75 %. Koululaiset nostivat avoimissa vastauksissaan esille, että koulussa olisi hyvä opettaa turvallisesta liikkumisesta lisää muun muassa heijastimista, pyöräilyn turvallisuudesta (kypärän käyttö, valot ja heijastimet, pyöräilysäännöt), suojatiekäyttäytymisestä, turvavyön käytöstä, liikennesäännöistä ja -merkeistä, yleisesti liikennekäyttäytymisestä ja toisten huomioimisesta liikenteessä sekä muun muassa opetusta siitä, miten välttää onnettomuuksia ja liikkua turvallisesti.

Reilu 93 % kaikista koululaisvastaajista oli sitä mieltä, että heidän koulumatkansa on turvallinen. Koululaiskyselyn päätteeksi oli mahdollista merkitä kartalle vaaralliselta tuntuvia kohteita. Merkintöjä tehtiin yhteensä 389 kpl: hankalat tai vaaralliset risteykset 93 kpl, autojen korkeat ajonopeudet 67 kpl, turvattomat suojatiet tai tienylitykset 57 kpl, puuttuvat kävely- tai pyörätiet 54 kpl, syksyllä tai talvella pimeät reitit 51 kpl, vaaralliset bussi- tai koulukuljetuspysäkit 13 kpl ja muut ongelmalliset tai vaaralliset paikat 54 kpl. Näitä sijaintitietoja hyödynnettiin liikenneympäristön toimenpideohjelman laatimisessa.

Hallintokuntakysely

Kunnissa ja Etelä-Savon ja Pohjois-Savon hyvinvointialueille työskenteleville toteutettiin suunnitelman laadinnan aikana omat hallintokuntakyselyt. Vastauksia muun muassa hallintokunnissa tehtävästä liikenneturvallisuustyöstä ja näkemyksistä kyselyssä esille olleisiin ehdotuksiin hyödynnettiin työn aikana liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelman laadinnassa.

Kuntien hallintokuntakyselyyn vastasi yhteensä 25 henkilöä, joista 13 Varkaudesta ja loput muista kunnista. Yhdeksän vastaajaa edusti kunnan perusopetusta ja seitsemän teknistä toimea tai ympäristöpalveluita, loput muita hallintokuntia tai tahoja, esim. nuorisovaltuustoa tai vanhusneuvostoa. Tärkeimpinä keinoina kunnan liikenneturvallisuuden parantamiseksi vastaajat valitsivat liikkumisen ja liikenneturvallisuuden huomioimisen kaavoituksessa ja palveluverkon suunnittelussa, autoilijoiden asenteiden muuttamisen, liikennekasvatuksen lapsille ja nuorille sekä mopoilijoiden asenteiden muuttamisen. 76 % kuntien hallintokyselyn vastaajista oli mukana kunnan liikenneturvallisuusryhmän toiminnassa. Heistä liikenneturvallisuusryhmän kokoonpano oli riittävän laaja ja kattoi tärkeät kohderyhmät sekä kunnan sisällä että kuntarajojen yli. Ehdotuksena oli myös kutsua ryhmään lasten ja nuorten edustus. 86 % vastasi, että kuntapäättäjiä on kytketty kunnan liikenneturvallisuustyöhön (esim. liikenneturvallisuusryhmän jäseniksi tai mukaan tempauksiin). Liikenneturvallisuusryhmän toimintaa piti kunnassa näkyvänä ja tunnettuna 56 % vastaajista. Kuntien hallintokuntakyselyyn vastaajia pyydettiin arvioimaan liikenneturvallisuustyön nykytilaa kunnassa ja omassa hallintokunnassaan (kuva 21).

Eniten samaa tai jokseenkin samaa mieltä oltiin siitä, että hallintokunnan henkilöstöllä on riittävästi tietoa ja osaamista liikenneturvallisuusasioista (100 % samaa tai jokseenkin samaa mieltä), hallintokunnan henkilöstö kokee liikenneturvallisuustyön tärkeäksi ja osaa kytkeä sen omaan työhönsä (87 % samaa tai jokseenkin samaa mieltä,

13 % ei samaa eikä eri mieltä / ei tiedä) ja henkilöstön käytettävissä on riittävästi liikenneturvallisuustietoa tai -koulutusta (74 % samaa tai jokseenkin samaa mieltä, 13 % ei samaa eikä eri mieltä / ei tiedä, 13 % eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä). Vähiten samaa mieltä oltiin siitä, että liikenneturvallisuusaiheet ovat usein esillä kunnan viestinnässä (46 % eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä, 32 % samaa tai jokseenkin samaa mieltä, 23 % ei samaa eikä eri mieltä / ei tiedä).

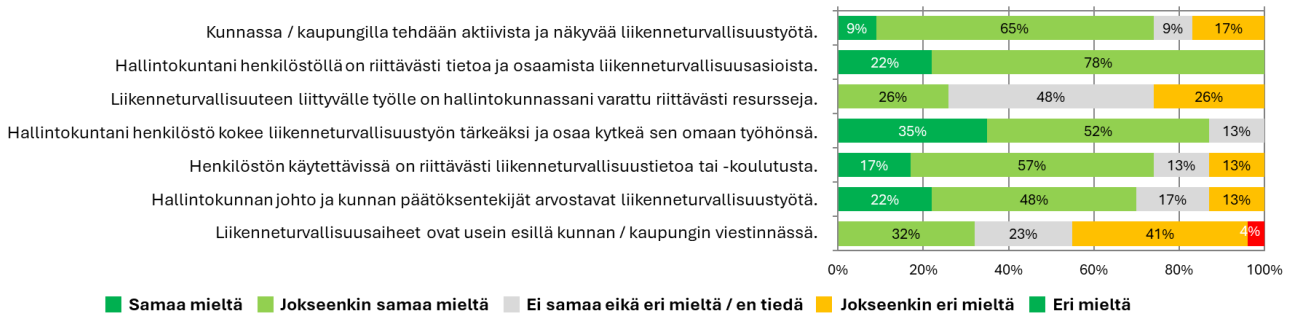

Kuva 21. Vastaajien arviot liikenneturvallisuustyön nykytilasta omassa kunnassa.

Hyvinvointialueiden hallintokuntakyselyyn vastasi yhteensä 30 henkilöä, joista 26 Pohjois-Savon hyvinvointialueelta ja loput neljä Etelä-Savon hyvinvointialueelta. Yhdeksän vastaajaa edusti perhepalveluita, seitsemän vammaispalveluita ja loput muita hallintokuntia. Tärkeimpinä keinoina Keski-Savon liikenneturvallisuuden parantamiseksi vastaajat valitsivat liikennekasvatuksen lapsille ja nuorille, liikkumisen ja liikenneturvallisuuden huomioimisen kaavoituksessa ja palveluverkon suunnittelussa, vanhempien ja aikuisten esimerkin näyttämisen sekä poliisin liikennevalvonnan. 90 % hyvinvointialueiden hallintokyselyn vastaajista ei ollut mukana kunnan liikenneturvallisuusryhmän toiminnassa. Vastaajia pyydettiin arvioimaan liikenneturvallisuustyön nykytilaa hyvinvointialueella ja omassa hallintokunnassaan (kuva 22).

Ei samaa eikä eri mieltä / ei tiedä -vastausten perusteella hyvinvointialueen liikenneturvallisuustyö on kuntien hallintokuntakyselyyn verrattuna tuntemattomampaa. Eniten samaa tai jokseenkin samaa mieltä oltiin siitä, että hallintokunnan henkilöstö kokee liikenneturvallisuustyön tärkeäksi ja osaa kytkeä sen omaan työhönsä (30 % samaa tai jokseenkin samaa mieltä, 53 % ei samaa eikä eri mieltä / ei tiedä, 17 % eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä) ja hallintokunnan henkilöstöllä on riittävästi tietoa ja osaamista liikenneturvallisuusasioista (30 % samaa tai jokseenkin samaa mieltä, 50 % ei samaa eikä eri mieltä / ei tiedä, 20 % eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä). Vähiten samaa mieltä oltiin siitä, että liikenneturvallisuusaiheet ovat usein esillä hyvinvointialueen viestinnässä (50 % eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä, 7 % samaa tai jokseenkin samaa mieltä, 43 % ei samaa eikä eri mieltä / ei tiedä), liikenneturvallisuuteen liittyvälle työlle on hallintokunnassani varattu riittävästi resursseja (43 % eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä, 3 % samaa tai jokseenkin samaa mieltä, 53 % ei samaa eikä eri mieltä / ei tiedä) ja hyvinvointialueella tehdään aktiivista ja näkyvää liikenneturvallisuustyötä (43 % eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä, 10 % samaa tai jokseenkin samaa mieltä, 47 % ei samaa eikä eri mieltä / ei tiedä).

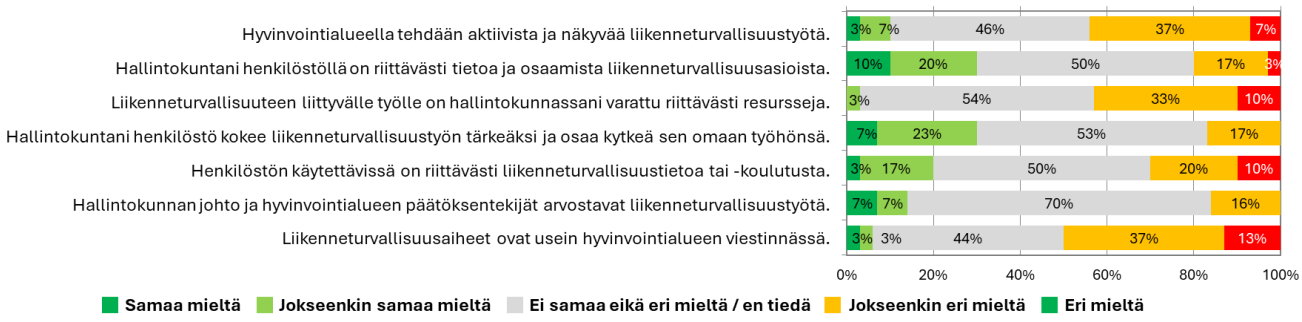

Kuva 22. Vastaajien arviot liikenneturvallisuustyön nykytilasta omassa hallintokunnassa.

3 Tavoitteet ja painopisteet

Valtakunnalliset ja alueelliset tavoitteet sekä painopisteet

Valtakunnallisena liikenneturvallisuusvisiona on, että kaikki liikennemuodot ovat vuoteen 2050 mennessä niin turvallisia, ettei kenenkään tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä. Tieliikenteen osalta Suomi on sitoutunut yhdessä muiden EU-maiden kanssa vähentämään liikennekuolemia ja vakavia loukkaantumisia puoleen vuoden 2020 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Tämä valtakunnallinen visio ja tieliikennettä koskevat välitavoitteet ovat ohjanneet myös Itä-Suomen liikenneturvallisuustyötä, ja ne toimivat pohjana tämän liikenneturvallisuussuunnitelman tavoitteille (taulukko 1).

Taulukko 1. Itä-Suomen liikenneturvallisuustyötä ohjaavat valtakunnallinen visio ja tieliikennettä ohjaavat välitavoitteet ovat pohjana tämän liikenneturvallisuussuunnitelman tavoitteille.

Itä-Suomen liikenneturvallisuustyön visio
• Kaikki liikennemuodot ovat vuoteen 2050 mennessä niin turvallisia, ettei kenenkään tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä.
Määrälliset tavoitteet Itä-Suomessa
• Liikenteessä kuolleiden ja loukkaantuneiden määrä vähenee jatkuvasti. • Viimeistään vuoteen 2050 mennessä liikenteessä kuolleiden ja vakavasti loukkaantuneiden määrässä on päästy nollatasoon kaikissa liikennemuodoissa. • Vuoteen 2030 mennessä tieliikenteessä kuolleiden ja vakavasti loukkaantuneiden määrä on vähintään puolittunut vuoden 2020 tasosta (valtakunnallinen välitavoite).

Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelmassa nollavision saavuttamiseksi on keskitytty suurimman vaikuttavuuden teemoihin. Alueelle on asetettu seitsemän painopistealuetta, jotka korostavat keskeisimpiä riskitekijöitä, liikenneympäristöjä ja erityistä tukea tarvitsevia liikkujaryhmiä. Tieliikenteen heikompi turvallisuus verrattuna muihin liikennemuotoihin on ollut keskeinen painopisteiden määrittämisen tekijä, mutta monet teemat, kuten päihteettömyys ja ajoterveys, ovat yhteisiä kaikille liikennemuodoille (kuva 23).

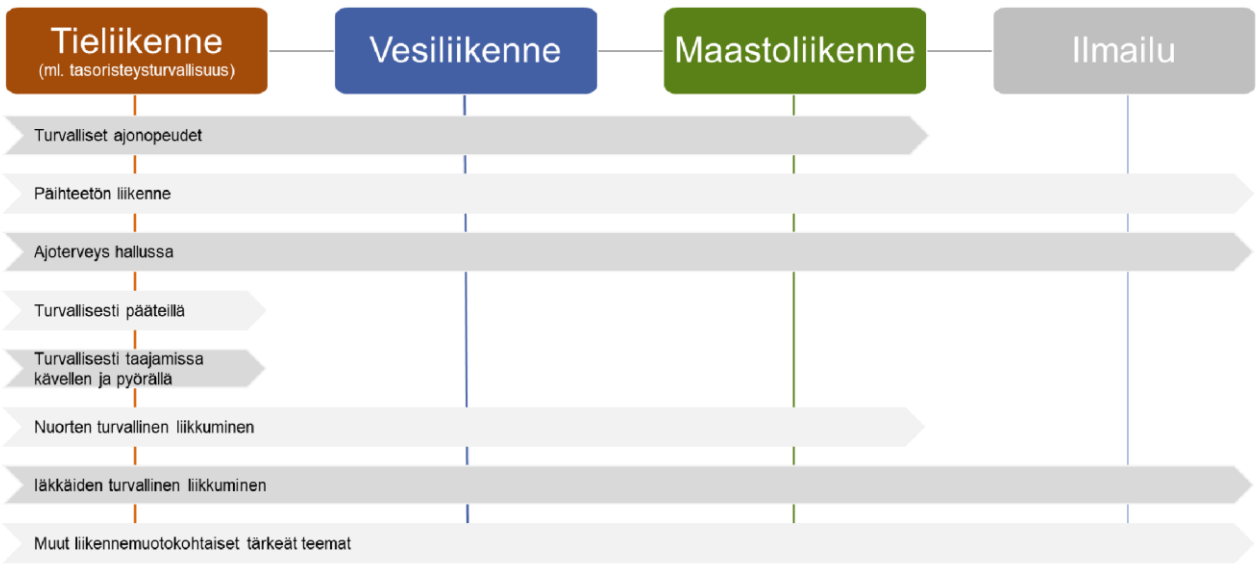

Kuva 23. Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelman painopistealueet (kuvan lähde: Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma 2024–2030).

Keski-Savon tavoitteet ja painopisteet

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelmassa korostetaan monipuolisia toimenpiteitä, jotka edistävät alueen liikenneturvallisuutta eri käyttäjäryhmien osalta. Suunnitelman tavoitteena on luoda turvallinen liikenneympäristö kaikille, erityisesti heikommille liikkujille kuten jalankulkijoille, pyöräilijöille ja iäkkäille henkilöille.

Keski-Savon kuntien liikenneturvallisuuden yhteisiksi kärkitavoitteiksi on määritelty kävelyn ja pyöräliikenteen liikenneturvallisuuden parantaminen sekä kuntien kaikkien toimialojen sitouttaminen liikenneturvallisuustyöhön.

Keskeiset painopisteet ovat seuraavat:

Turvalliset ajonopeudet

- Alhaisempien nopeusrajoitusten (20–40 km/h) toteuttaminen ympäristöissä, joissa liikkuu paljon jalankulkijoita ja pyöräilijöitä, on keskeinen toimenpide liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Erityisesti taajama-alueilla ja koulujen läheisyydessä alhaiset nopeusrajoitukset vähentävät onnettomuuksien riskiä ja parantavat liikkujien turvallisuutta.
- Kiinteiden ja siirrettävien nopeusnäyttötaulujen hyödyntäminen liikenteen rauhoittamisessa tukee nopeusrajoitusten noudattamista ja lisää kuljettajien tietoisuutta ajonopeuksistaan.

Päihteetön liikenne

- Päihteettömän liikenteen edistäminen on yksi tärkeimmistä liikenneturvallisuuden tekijöistä. Yläkouluissa, toisen asteen oppilaitoksissa ja nuorisotyössä pyritään yhdistämään ehkäisevä päihdetyö ja liikennekasvatus. Tavoitteena on luoda nuorille ymmärrys päihteiden käytön ja ajamisen vaarallisuudesta.
- Säännöllinen viestintä ja kampanjointi päihtyneenä ajamisen kielteisestä suhtautumisesta ovat tärkeitä, jotta päihteettömyys ajamisessa saadaan juurrutettua nuoriin ja laajempaan väestöön.

Ajoterveys hallussa

- Iäkkäiden liikenneturvallisuuden parantaminen on erityinen huomion kohde. Iäkkäiden omaisille ja läheisille tarjotaan tietoa ajoterveysaiheista ja ohjeita, kuinka keskustella ajoterveydestä iäkkäiden kanssa. Tämä on tärkeä osa ajoterveyden ylläpitämistä ja liikenneturvallisuuden edistämistä.

Turvallisesti taajamissa kävellen ja pyörällä

- Taajamien ja keskusta-alueiden liikenneturvallisuutta parannetaan varmistamalla turvalliset tienylityskohdat ja panostamalla päiväkotien, koulujen sekä liikuntapaikkojen lähiympäristöjen jalankulku- ja pyöräilyolosuhteisiin. Näiden alueiden turvallinen suunnittelu kannustaa aktiiviseen liikkumiseen ja vähentää onnettomuusriskejä.
- Taajamien ja keskusta-alueiden nopeusrajoituspolitiikkaa uudistetaan rohkeasti, jotta liikenne on rauhallisempaa ja turvallisempaa, erityisesti lapsille ja vanhuksille.

Nuorten turvallinen liikkuminen

- Nuorten liikenneturvallisuus otetaan erityisesti huomioon hyödyntämällä kokemusasiantuntijoita kouluvierailuilla ja toteuttamalla nuorille suunnattuja tapahtumia ja kampanjoita. Nuorten käyttämät sosiaalisen median kanavat otetaan myös käyttöön liikenneturvallisuusviestinnässä, jotta tavoitetaan kohderyhmä tehokkaasti.
- Huoltajien rooli liikennekasvatuksessa vahvistetaan, ja heitä kannustetaan mukaan liikenneturvallisuustyön suunnitteluun ja toteutukseen neuvolasta alkaen.

Iäkkäiden turvallinen liikkuminen

- Iäkkäiden liikenneturvallisuuteen kiinnitetään huomiota järjestämällä teematilaisuuksia ja tietoiskuja iäkkäille, heidän omaisilleen sekä iäkkäiden parissa työskenteleville ammattilaisille. Tavoitteena on parantaa iäkkäiden liikenneturvallisuustaitoja ja ajoterveyttä sekä tarjota tukea liikenteessä liikkumiseen.

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma painottaa erityisesti heikommassa asemassa olevien liikkujaryhmien turvallisuutta ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka yhdistää liikennekasvatuksen, viestinnän ja infrastruktuurikehityksen. Tavoitteena on luoda alueelle turvallinen ja toimiva liikenneympäristö, jossa kaikki liikkujaryhmät voivat liikkua turvallisesti.

4 Liikenneympäristön toimenpideohjelma 665

Valtakunnallisen liikenneturvallisuusstrategian ja Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelman tavoitteet ja painopisteet ohjasivat liikenneympäristön toimenpiteiden suunnittelua. Suunnittelu pohjautui laajaan nykytila-analyysiin, joka sisälsi onnettomuusanalyysin, asukas- ja koululaiskyselyt sekä aiempien suunnitelmien tarkastelun. Analyysin avulla tunnistettiin alueet, joissa liikenneturvallisuusongelmat olivat merkittävimpiä. Lähtökohtana oli toimenpiteiltään ja kustannuksiltaan realistinen toimenpideohjelma, jossa keskityttiin ongelmallisimpien ja onnettomuusherkimpien kohteiden parantamiseen.

Liikenneympäristön suunnittelun periaatteet

Liikenneympäristön suunnittelussa on keskeistä parantaa turvallisuutta, erityisesti jalankulkijoiden, pyöräilijöiden ja lasten liikkumisen kannalta. Suunnitteluperiaatteet painottavat nopeusrajoitusten hallintaa, liikennejärjestelyjen selkeyttä ja suojateiden havaittavuutta.

Nopeusrajoitukset ja niiden hallinta

- Asuinalueilla, kaupallisilla keskuksilla ja jalankulku- ja pyöräilyalueilla suositellaan 30 km/h nopeusrajoitusta, kun taas taajamien kokoojakaduilla rajoitus on 40 km/h.
- Nopeusrajoitusten näkyvyyttä parannetaan ajoratamaalauksilla erityisesti koulujen ja päiväkotien ympäristöissä sekä keskeisissä muutoskohdissa.
- Nopeusnäyttötauluja käytetään koulujen, päiväkotien ja muiden riskialttiiden kohteiden läheisyydessä.
- Hidasteita sijoitetaan ensisijaisesti koulureiteille sekä vilkkaisiin jalankulun ja pyöräilyn ylityspaikkoihin.

Suojateiden turvallisuus ja havaittavuus

- Suojateiden järjestelyt toteutetaan ohjeiden mukaisesti, sisältäen muun muassa keskisaarekkeet ja nopeusrajoitukset.
- Havaittavuutta parannetaan maalauksilla, heijastinvarsilla, valaistuksella sekä muilla teknisillä apuvälineillä (esim. Välkky).

Suojatien tarve (Jalankulun suunnittelu, Väyläviraston ohjeita 34/2022)

- Ylityspaikassa on yli 200 jalankulkijaa/vrk tai 20 jalankulkijaa/huipputunti.
- Ylityspaikassa on 100–200 jalankulkijaa/vrk tai 15 jalankulkijaa/huipputunti ja KVL yli 2000> ajon./vrk ja etäisyyserityiskohteeseen on alle 100 metriä, tai ylityspaikka on erityiskohteelle erittäin merkittävä tai kohteessa on joukkoliikenteen pysäkki.
- Harkitaan suojatietä, kun ylityspaikassa on 50–100 jalankulkijaa/vrk ja etäisyys erityiskohteeseen on alle 100 metriä tai kun suojatien ylittää 20 koululaista tai liikkumis- tai toimimisesteistä henkilöä päivittäin tai ylityspaikka on erityiskohteelle merkittävä tai KVL >2000 ajon./vrk.

Olemassa olevan suojatien poistaminen (Jalankulun suunnittelu, Väyläviraston ohjeita 34/2022)

- Ylityspaikassa on rakennetulla alueella alle 50 ja rakentamattomalla alueella alle 30 jalankulkijaa/vrk eikä erityiskohteita ole lähellä. Turvallinen suojatie voidaan kuitenkin säilyttää, vaikka käyttäjämäärä on vähäinen.
- Ylityspaikassa ajoneuvoliikenteen määrä on alle 1 000 ajon./vrk.
- Ylitysmatka on kohtuuttoman pitkä eikä sitä voida jakaa osiin keskisaarekkeella tai turvata valo-ohjauksella.
- Suojatie ei johda mihinkään, esimerkiksi suojatie johtaa tien yli ojaan.
- Lähellä on toimiva eritasoratkaisu.

- Suojatiellä on 60 km/h nopeusrajoitus eikä tien nopeusrajoitusta voida alentaa uskottavasti tai toteuttaa valo-ohjausta.
- Valo-ohjaamaton suojatie sijaitsee liian lähellä valo-ohjattua risteystä.
- Suojatie sijaitsee väistötilassa.

Liikennejärjestelyt koulujen ja päiväkotien ympäristössä

- Nopeusrajoitus koulujen läheisyydessä enintään 30 km/h.
- Erotellaan saattoliikenteen, linja-autojen ja jalankulkijoiden reitit toisistaan.
- Jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden reittien suunnittelu ilman tarpeettomia tienylityksiä. Jos ylitykselle on tarve, suositaan korotettuja suojateitä.
- Saattoliikenteelle selkeät pysähtymis-/pysäköimisalueet, joissa ei joudu peruuttamaan. Saattoalueelta turvallinen yhteys koululle.
- Koulupihojen ja välituntialueiden erottaminen ajoneuvoliikenteestä.

Ajoesteet (pohjautuu Varkauden teknisen lautakunnan päätökseen vuodelta 2018)

- Ei käytetä kivisiä tai betonisia ajoesteitä, vaan tehtävään soveltuvia portteja ja pollareita.
- Ajoneuvojen liikkuminen jalankulku- ja pyöräilyväylillä estetään lähtökohtaiseesti liikennemerkeillä ja kohteisiin ei asenneta päällekkäisiä liikennemerkkejä kuten jk/pp-merkki ja ajoneuvolla ajo kielletty -merkki.
- Ajoesteet voivat tulla kysymykseen, jos läpiajo on poikkeuksellisen runsasta, autotie muuttuu jalankulku- ja pyöräilyväyläksi, läpiajo-ongelma on koulun tai muun jalankulku- ja pyöräilyliikennettä synnyttävän kohteen läheisyydessä.
- Ajoestettä asetettaessa tarkastellaan laajempaa kokonaisuutta, jotta ongelma ei siirry toiseen kohtaan.
- Ajoesteitä asetetaan vain valaistuille väylille ja paikkoihin, joissa ne ovat helposti havaittavissa.
- Väylillä, joissa mopoilu on sallittu, ajoesteistä varoitetaan ennakkoon.

Muut suunnitteluperiaatteet

- Lapsia-liikennemerkkiä käytetään alueilla, joissa liikkuu runsaasti lapsia, ei asuntokaduilla.
- Asuinalueiden väistämisvelvollisuudet määräytyvät toiminnallisen luokituksen perusteella, ja asuntokadut ovat lähtökohtaisesti tasa-arvoisia.
- Moposuoria ei toteuteta liikenneturvallisuuden ja vastuu- ja laillisuuskysymysten vuoksi.
- Pyöräilyn laatukäytäville pyritään varmistamaan yhtenäinen ja korkeatasoinen toteutus.

Nämä suunnitteluperiaatteet muodostavat kokonaisuuden, jonka avulla voidaan parantaa liikenneympäristön turvallisuutta ja toimivuutta erityisesti heikoimmin suojattujen tienkäyttäjäryhmien näkökulmasta.

Toimenpideohjelma

Toimenpideohjelman muodostamisessa käytiin läpi yhteensä 273 kohdetta, jotka perustuivat kattavaan taustaselvitykseen. Tarkastelun lähtökohtina olivat onnettomuusanalyysi, asukas- ja koululaiskyselyt sekä aiempien suunnitelmien tarkastelu. Onnettomuusanalyysi toi esiin alueet, joilla liikenneturvallisuusriskit ovat korostuneet. Kyselyt puolestaan tarjosivat arvokasta tietoa asukkaiden ja koululaisten kokemuksista sekä heidän havaitsemistaan liikenneturvallisuusongelmista. Lisäksi aiempien suunnitelmien tarkastelu auttoi varmistamaan, että aikaisempia havaintoja ja ratkaisuja voitiin hyödyntää osana ohjelman muodostamista.

Suunnitteluprosessi toteutettiin tiiviissä yhteistyössä kuntien, kaupunkien ja ELY-keskuksen kanssa. Tärkeänä osana prosessia olivat kuntakohtaiset liikenneympäristön suunnittelupalaverit sekä maastokäynnit, joissa kohteita käytiin tarkemmin läpi toimijoiden kesken. Suunnittelussa ja toimenpiteiden priorisoinnissa kiinnitettiin erityistä huomiota toimenpiteiden toteutuskelpoisuuteen, kustannustehokkuuteen ja vaikuttavuuteen. Toimenpiteet on jaettu lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin toimenpiteisiin, jotka mahdollistavat suunnitelman monivaiheisen toteutuksen.

Suunnittelussa otettiin huomioon koko väylästö, mukaan lukien maantiet, kadut ja yksityistiet. Pääpaino oli taajamissa, joissa liikenne, erityisesti jalankulku ja pyöräily, on tiheämpää. Toimenpiteissä toistuvat huomion kiinnittäminen nopeusrajoitukseen, nopeusrajoitusmuutokset, suojateiden turvallisuuden parantaminen sekä näkemäongelmat. Toimenpiteet on raportoitu taulukko- ja karttamuodossa. Taulukossa on kuvattu kunkin toimenpiteen sisältö, kiireellisyysluokka, kustannusarvio ja vastuutaho. Kustannusarviot ovat suuntaa antavia ja perustuvat keskimääräisiin kustannuksiin. Maanteille sijoittuvista kohteista on lisäksi esitetty arvio onnettomuusvähenemästä, joka on laskettu VALA-ohjelmalla.

Keski-Savon alueelle on esitetty yhteensä 138 liikenneturvallisuustoimenpidettä (taulukko 2). Ne on jaettu kolmeen kiireellisyysluokkaan:

- Kiireellisyysluokka 1: 92 toimenpidettä – nopeasti toteutettavia ja kustannustehokkaita ratkaisuja, jotka parantavat liikenneturvallisuutta välittömästi.
- Kiireellisyysluokka 2: 38 toimenpidettä – keskikokoisia hankkeita, jotka vaativat enemmän suunnittelua ja valmistelua.
- Kiireellisyysluokka 3: 8 toimenpidettä – laajempia kokonaisuuksia, jotka edellyttävät merkittäviä resursseja ja investointeja.

Toimenpiteiden kokonaiskustannukset alueella ovat noin 3,68 miljoonaa euroa, ja suurin osa kustannuksista liittyy kiireellisyysluokkaan 3. Kiireellisyysluokat ovat suuntaa antavia ja voivat muuttua esimerkiksi taloustilanteen mukaan. Lisäksi osa toimenpiteistä saattaa edellyttää tarkempaa suunnittelua ennen toteutusta.

Taulukko 2. Keski-Savon alueelle esitettyjen liikenneturvallisuustoimenpiteiden kustannukset ja niiden jakautuminen kiireellisyysluokittain ja kunnittain.

Kunta	Kiireellisyysluokka 1		Kiireellisyysluokka 2		Kiireellisyysluokka 3	
	kpl	€	kpl	€	kpl	€
Joroinen	25	13 200	5	65 000	5	2 336 000
Leppävirta	15	17 600	8	248 000		
Pieksämäki	26	37 850	14	265 000	2	160 000
Varkaus	27	24 450	10	214 000	1	300 000
YHTEENSÄ	**92**	**94 100**	**38**	**792 000**	**8**	**2 796 000**

Liikenneturvallisuustoimenpiteiden edistämisvastuu jakautuu tie- ja katuverkon hallinnan mukaan, ja katuverkon laajuus vaikuttaa sille kohdistuvien toimenpiteiden määrään. Kunnat vastaavat katuverkolla tehtävistä toimenpiteistä, kun taas ELY-keskus vastaa maanteiden toimenpiteistä. Osa hankkeista toteutetaan yhteistyössä, ja tietyissä tapauksissa myös yksityiset toimijat ovat mukana.

Edistämisvastuut kunnittain

- Joroinen: Kunta 63 %, ELY 31 %, kunta ja ELY yhdessä 6 %
- Leppävirta: Kunta 39 %, ELY 39 %, kunta ja ELY yhdessä 13 %
- Pieksämäki: Kaupunki 71 %, ELY 20 %, muut 8 %
- Varkaus: Kaupunki 76 %, ELY 19 %, muut 5 %

Joroisten ensimmäisen kiireellisyysluokan toimenpiteet keskittyvät kriittisiin kohteisiin kuten koulujen ympäristöihin ja taajama-alueisiin, sisältäen näkemäraivauksia, nopeusrajoitusten tarkistuksia ja liikennemerkkien lisäämistä. Toisessa kiireellisyysluokassa olevat keskipitkän aikavälin toimenpiteet vaativat enemmän suunnittelua ja resursseja, kuten pysäköintialueiden selkeyttämistä ja jalankulku- ja pyöräily-yhteyksien parantamista. Kolmannen kiireellisyysluokan pitkän aikavälin toimenpiteet keskittyvät laajempiin infrastruktuurihankkeisiin, kuten uusien jalankulku- ja pyöräilyväylien rakentamiseen ja valaistuksen lisäämiseen.

Leppävirran ensimmäiseen kiireellisyysluokkaan kuuluvat välittömät toimenpiteet, kuten nopeusnäyttöjen asentaminen, näkemäraivaukset useissa liittymissä ja nopeusrajoitusten tarkistaminen erityisesti koulujen läheisyydessä ja keskustaajamassa. Toisessa kiireellisyysluokassa ovat keskipitkän aikavälin toimenpiteet, joihin sisältyy muun muassa keskisaarekkeellisten suojateiden rakentaminen, jalankulku- ja pyöräily-yhteyksien parantaminen sekä koulujen saattoliikennejärjestelyjen selkeyttäminen.

Pieksämäen ensimmäiseen kiireellisyysluokkaan kuuluvat välittömät toimenpiteet, kuten nopeusrajoitusten alentaminen, liikennemerkkien lisääminen ja muuttaminen, suojateiden turvallisuuden parantaminen sekä nopeusnäyttöjen asentaminen. Toisessa kiireellisyysluokassa ovat keskipitkän aikavälin toimenpiteet, joihin sisältyy muun muassa keskisaarekkeellisten suojateiden rakentaminen, liittymien parantaminen ja valvontakameroiden asentaminen. Kolmannen kiireellisyysluokan pitkän aikavälin toimenpiteet keskittyvät laajempiin infrastruktuurihankkeisiin, kuten valtatien 23 kehittämisselvityksen mukaisiin toimenpiteisiin ja pientareiden levennyksiin.

Varkauden ensimmäiseen kiireellisyysluokkaan kuuluvat välittömät toimenpiteet, kuten nopeusrajoitusten ajoratamaalaukset, liikennemerkkien lisääminen ja muuttaminen, näkemäraivaukset, nopeusnäyttöjen asentaminen sekä suojateiden turvallisuuden parantaminen. Toisessa kiireellisyysluokassa ovat keskipitkän aikavälin toimenpiteet, joihin sisältyy muun muassa keskisaarekkeellisten suojateiden rakentaminen, liittymien parantaminen ja liikennevalojen rakentaminen. Kolmannen kiireellisyysluokan pitkän aikavälin toimenpiteenä on esitetty kiertoliittymän rakentaminen.

5 Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma

Liikenneturvallisuustyötä ohjaa nollavisio, jonka mukaisesti kenenkään ei tarvitsisi kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä vuoteen 2050 mennessä. Liikenneympäristön parantamisen lisäksi turvallinen liikenne koostuu muun muassa liikenteen valvonnasta, ajoneuvojen turvallisuudesta, pelastustoiminnasta ja ensihoidosta sekä kasvatuksesta ja viestinnästä (kuva 24).

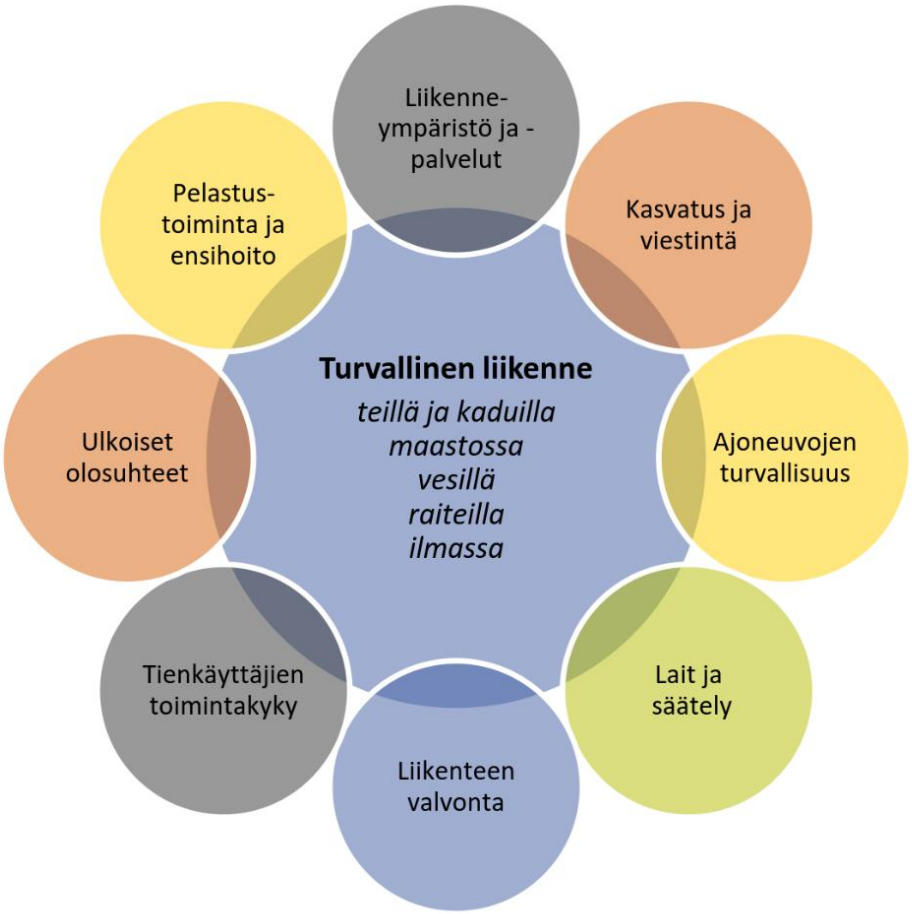

Kuva 24. Liikenneturvallisuuden parantaminen koostuu liikenneympäristön lisäksi monesta muustakin osa-alueesta (kuvan lähde: Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma 2024–2030)

Hyvinvointi koostuu aineellisesta ja aineettomasta hyvinvoinnista. Liikenneonnettomuuksilla on erityisen suuri vaikutus asukkaiden hyvinvoinnin menetykseen tai heikkenemiseen, joten niiden ennaltaehkäisy lisää terveyttä ja parantaa elämänlaatua. Sen lisäksi liikenneonnettomuuksien vähentäminen pienentää kansantaloudellisia menetyksiä esimerkiksi työelämän ulkopuolelle joutuvista uhreista, tilapäisistä poissaoloista, työkyvyn pysyvästä alenemisesta ja ennenaikaisen kuoleman aiheuttamista menetyksistä. Työ liikenneonnettomuuksien vähentämiseksi säästää myös kustannuksia uhrien ja liikenneinfrastruktuurin materiaalivahingoista, sairaanhoidosta ja kuntoutuksesta sekä muista onnettomuuksiin liittyvistä kustannuksista, kuten hätäkeskus, pelastuspalvelut ja niiden työturvallisuus, ensihoito, poliisi, muu oikeusjärjestelmä, onnettomuuspaikan raivaus, onnettomuustutkinta, kuolinsyytutkinta ja vakuutukset.

Keski-Savon kuntien liikenneturvallisuuden yhteisiksi kärkitavoitteiksi on tämän suunnitelman laadinnan aikana määritelty kävelyn ja pyöräliikenteen liikenneturvallisuuden parantaminen sekä kuntien kaikkien toimialojen sitouttaminen liikenneturvallisuustyöhön. Kunnalla on keinoja lisätä liikenneturvallisuustyötä eri toimialoilla:

- Poliittiset päätöksentekijät vastaavat kunnan toiminnasta ja taloudesta ja päättävät muun muassa kunnan viestinnän periaatteista. Heillä on olennainen rooli vaikuttavan ja pitkäjänteisen liikenneturvallisuustyön ja -toimenpiteiden toteutusmahdollisuuksiin ja resursseihin. Liikenneturvallisuustyö kannattaakin liittää osaksi kunnan strategiaa ja muun muassa elinvoiman, turvallisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistavoitteita ja toimintasuunnitelmia.
- Tietoon perustuvan päätöksenteon tukemiseksi valtuustolle ja lautakunnille kannattaa lisätä tietoa liikenneturvallisuustyön hyödyistä, kertoa säännöllisesti toteutetusta liikenneturvallisuustyöstä sekä raportoida vähintään vuosittain liikenneturvallisuustilanteen kehityksestä hyödyntäen esimerkiksi liikenneturvallisuustoimijan valmiiksi kokoamaa tilastoaineistoa.
- Poliittisia päättäjiä voidaan myös kutsua mukaan liikenneturvallisuustyöryhmään tai järjestää säännöllisesti heitä osallistavia liikenneturvallisuusaiheisia tilaisuuksia tai tapahtumia.
- Toimialoilla kannattaa järjestää säännöllisesti henkilöstökoulutuksia hyödyntäen esimerkiksi Liikenneturvan palveluita ja aineistoja.
- Talousarviovalmistelussa on hyvä huomioida liikenneympäristön toimenpideohjelma sekä muu kunnan liikenneturvallisuustyö, kuten henkilöstön säännöllinen koulutus ja perehdytys, poikkihallinnollisen liikenneturvallisuustyöryhmän toiminta, liikenneturvallisuustiedon jakaminen asukkaille eri toimialoilla, toimialojen viestintä ja asenteisiin vaikuttaminen, asukkaiden osallistaminen ja eri ikäryhmien kuuleminen (säännölliset kyselyt, turvallisuus- ja esteettömyyskävelyt, palautekanavat jne.), lasten ja nuorten huoltajien liikennekasvatusroolin tukeminen, kunnan ehkäisevä päihdetyö, liikkumisen ohjaus ja liikkumisvaihtoehtojen tarjoaminen sekä yhteistyön lisääminen paikallisten toimijoiden kanssa.
- Kunnan kannattaa aktiivisesti kehittää yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa myös liikenneturvallisuusasioissa. Hyvinvointialueella kohdataan kuntalaisia muun muassa sosiaalipalveluissa, neuvola- ja perhekeskustoiminnassa, kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävässä terveydenhoidossa, päihde- ja riippuvuustyössä, mielenterveyden hoidossa, iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä pelastustoiminnassa. Hyvinvointialue vastaa myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja osallisuuden koordinoinnista alueella.

Liikenneturvallisuustyön organisointi

Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma 2024–2030 asettaa raameja ja painotuksia Itä-Suomen alueen eri toimijoiden liikenneturvallisuustyölle tulevina vuosina. Sen mukaisesti kunnissa liikenneturvallisuustyön suunnittelu ja koordinointi kuuluu poikkihallinnollisille liikenneturvallisuustyöryhmille. Kunnallisten liikenneturvallisuustyöryhmien kautta edistetään käytännön liikenneturvallisuustoimenpiteiden suunnittelua sekä kuntien sisäistä, mutta myös kuntien ja sidosryhmien välistä yhteistyötä ja kokemusten vaihtoa.

Työryhmätoiminnan merkittävimpiä etuja ovat liikenneturvallisuustyön pitäminen aktiivisena ja ajantasaisena kunnan eri toimialoilla. Tavoitteena on, että työryhmissä käsitellään koko liikenneturvallisuustyön kenttää, eli keskustellaan niin liikennekasvatukseen ja viestintään, liikenteen valvontaan kuin liikenneympäristöönkin liittyvistä toimenpidetarpeista. Liikenneturvallisuusryhmän toiminta on ennen kaikkea koordinoivaa; tavoitteiden asettamista, konkreettisten toimien suunnittelua, yhteistyöstä sopimista, tehtävien jakamista edelleen yksiköihin ja sidosryhmiin sekä liikenneturvallisuustilanteen ja toiminnan seurantaa.

Liikenneturvallisuusryhmän kokoonpanon perustan muodostavat tyypillisesti kunnan eri toimialojen, Liikenneturvan, poliisin, hyvinvointialueen ja ELY-keskuksen edustajat sekä liikenneturvallisuustoimija. Kunnan palveluista liikenneturvallisuustyöryhmiin on hyvä osallistua edustajat ainakin varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta ja koulukuljetuksista, nuoriso- ja liikuntapalveluista, hyvinvointityöstä, työsuojelusta ja henkilöstöpalveluista, viestinnästä ja tekniseltä toimialalta. Lisäksi joissakin työryhmissä on mukana luottamushenkilöitä sekä vanhus- ja vammaisneuvostot ja nuorisovaltuustot. Liikenneturvallisuustyön toimintamalleja ja niiden kehittämistä on kuvattu tarkemmin Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelmassa.

Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma

Liikenneturvallisuustyön tueksi suunnitelman aikana on laadittu hallintokuntakohtaisiin vuosikelloihin perustuva elinikäisen liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma.

Vuosikelloissa esitetyt ideat tarjoavat käytännönläheisiä ideoita ruohonjuuritason työn toteuttamiseen, ja ne kattavat laajasti useamman vuoden ajanjakson, mikä mahdollistaa pitkäjänteisen suunnittelun ja toteutuksen. On tärkeää huomata, että kaikkia ehdotettuja toimenpiteitä ei ole tarkoitus panna täytäntöön yhden vuoden aikana, koska muutokset asenteissa ja toimintatavoissa eivät tapahdu hetkessä. Vuosikellot tarjoavat kokonaiskuvan suunnitelluista aktiviteeteista pidemmällä aikavälillä.

Kunnan liikenneturvallisuusryhmä toimii keskeisenä suunnittelijana ja yhteistyökumppanina, kun toimintaa suunnitellaan vuosittain. Ryhmä osallistuu aktiivisesti vuosikelloissa mainittujen ideoiden valintaan ja priorisointiin, mikä mahdollistaa toiminnan räätälöinnin vuoden teemojen ja tarpeiden mukaan. Tällä tavoin varmistetaan, että liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma on joustava ja vastaa ajankohtaisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Toimintaohjelman pitkäjänteinen suunnittelu ja yhteistyö liikenneturvallisuusryhmän kanssa vahvistavat paitsi ohjelman tehokkuutta myös sen kykyä sopeutua muuttuviin olosuhteisiin ja tarpeisiin. Toimintaohjelmien ja vuosikellojen laadinnassa on hyödynnetty työn aikana toteutettujen kuntien ja hyvinvointialueiden hallintokuntakyselyjen tuloksia, ja niillä ohjataan hyödyntämään Liikenneturvan valmiita materiaaleja eri kohderyhmille.

Vuosikellojen aiheet ovat:

- **Oman henkilöstön liikenneturvallisuustaidot ja -tiedot** (kunnat ja hyvinvointialue)**.** Kunnat ja hyvinvointialueet ovat Keski-Savon merkittäviä työnantajia, ja tuottavat siksi paljon kodin ja työpaikan välisiä työmatkoja. Osalla työntekijöistä liikkuminen liikenteessä kuuluu myös määrättyihin työtehtäviin keliolosuhteista riippumatta. Liikenneturvallisuus on keskeinen osa työturvallisuutta, ja on tärkeää sisällyttää se osaksi työturvallisuuskulttuuria. Liikenneonnettomuuksien vähentäminen on inhimillisesti tärkeää, mutta työnantajalle myös taloudellisesti kannattavampaa kuin työpanoksen mahdollinen pitkäaikainen menetys ja sen korvausjärjestelyt. Henkilöstöä kannattaa tukea myös omasta työkyvystään huolehtimisessa. Kun työpaikalla kannustetaan liikkumaan, on yksilöllä matalampi kynnys tarttua tilaisuuteen.
- **Viestintä** (kunnat ja hyvinvointialue)**.** Kunnan ja hyvinvointialueen viestintäsuunnitelmaan ja vuosikelloon on tärkeää nostaa mukaan myös liikenneturvallisuusviestintä, jonka avulla teemaa pidetään esillä ja myötävaikutetaan niin asiakkaiden kuin oman henkilöstönkin liikenneturvallisuuden parantamiseen. Ihmisen asenteet vaikuttavat käyttäytymiseen liikenteessä. Asenteet muodostuvat usein jo lapsuudessa tai nuoruudessa, mutta niihin voidaan pyrkiä vaikuttamaan turvallisuusviestinnän keinoin koko ihmisen eliniän ajan.
- **Perhepalvelut ja neuvolat** (hyvinvointialue)**.** Perhe- ja neuvolapalveluilla on keskeinen rooli lasten ja perheiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisessä ja tiedon jakamisessa, sillä niissä tavoitetaan käytännössä kaikki Keski-Savon lapsiperheet jo varhaisessa vaiheessa. Huoltajat luottavat neuvoloihin asiantuntevan tiedon lähteenä.
- **Varhaiskasvatus ja esiopetus** (kunnat)**.** Pienten lasten kanssa työskentelevillä ammattilaisilla on merkittävä rooli liikenneturvallisuuden edistämisessä. Varhaiskasvatuksessa toteutettava liikennekasvatus on tehokkainta, kun se on arkeen sidottua, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Liikennekasvatus onkin tärkeää huomioida Keski-Savon kuntien varhaiskasvatussuunnitelmissa. Pieniin lapsiin kohdistuvassa liikenneturvallisuustyössä on tärkeää pyrkiä vaikuttamaan myös lasten huoltajiin. Lapset ottavat kasvaessaan vanhemmistaan mallia - myös liikenteessä, ja asenteet turvallisuutta kohtaan periytyvät usein kotoa.
- **Perusopetus** (kunnat)**.** Opettajat ja koulun muu henkilökunta ovat monesti parhaita liikennekasvattajia, koska he tuntevat oppilaansa ja ympäristön, jossa nämä liikkuvat. Liikennekasvatuksen sisällöt laajenevat oppilaiden liikkumistottumusten muuttuessa ja yläkouluun siirtyessä on panostettava vastuullisuuden tunteen herättämiseen. Myös perusopetuksessa on tärkeää tukea huoltajien roolia.
- **Nuoret toisen asteen oppilaitoksissa ja nuorisopalveluissa** (kunnat)**.** Ikäryhmittäin tarkasteltuna nuorille sattuu suhteellisesti eniten henkilövahinkoja Keski-Savon liikenteessä, joten heidän asenteisiinsa ja osaamiseensa vaikuttamisella voidaan vähentää useita liikenneonnettomuuksien haittoja.

- **Hyvinvointi-, vapaa-aika- ja liikuntapalvelut** (kunnat) ja **iäkkäiden palvelut** (hyvinvointialue)**.** Liikenneturvallisuuden edistäminen on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Itsenäinen liikkuminen on tärkeä osa elämisen laatua, ja edellyttää turvallisuuden tunnetta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen pohjautuu vahvasti kuntien ja muiden toimijoiden kanssa tekemään yhteistyöhön, ja kunnissa voi olla hyvinkin aktiivinen järjestösektori. Liikenneturvallisuuteen vaikuttaa myös se, mitä yksilön elämässä tapahtuu liikenteen ulkopuolella. Esimerkiksi elämänhallinnan ja terveyden ongelmat heijastuvat myös liikenteeseen. Suomen väestörakenteen takia ikääntyneiden osuus tieliikenteessä on entisestään kasvamassa samoin kuin ikääntyneiden ajokortinhaltijoiden määrä. Turvallisesta liikkumisesta liikenteessä kannattaa keskustella iäkkäiden kanssa säännöllisesti.

6 Liikenneturvallisuustyön seuranta ja vaikuttavuus

Seurannan tarkoituksena on arvioida liikenneturvallisuustyötä ja sen vaikuttavuutta erityisesti maanteillä sekä kuntien katuverkolla. Maanteille kohdistuvien kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia henkilövahinko-onnettomuuksiin lasketaan VALA-ohjelmalla, joka tarjoaa systemaattisen lähestymistavan arviointiin ja auttaa hahmottamaan eri toimenpiteiden vaikutuksia onnettomuuksien vähentämisessä. Kuntien katuverkon osalta seurannan painopiste on erityisesti paikallisten liikenneturvallisuustavoitteiden saavuttamisessa ja kehittämistoimenpiteiden vaikuttavuudessa.

Liikenneturvallisuussuunnitelman tavoitteiden seurannassa hyödynnetään Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelmassa laadittuja mittareita. Mittarit on suunniteltu tukemaan sekä määrällistä että laadullista arviointia, ja ne tarjoavat kunnille konkreettisia työkaluja tavoitteiden toteutumisen mittaamiseen. Mittareiden avulla voidaan esimerkiksi seurata liikenneympäristön parantamistoimenpiteiden toteutusta, käyttäytymismuutoksia liikenteessä sekä onnettomuusmäärien kehitystä eri väylätyypeillä ja kohderyhmissä.

Kunnissa seurantavastuu kuuluu liikenneturvallisuustyöryhmille ja -toimijoille, jotka koordinoivat toimenpiteiden suunnittelua, toteutusta ja arviointia paikallistasolla. Tulevina vuosina kuntatason seurantaa kehitetään edelleen osana Itä-Suomen liikenneturvallisuustoimija-hanketta. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa kuntien kykyä arvioida ja seurata liikenneturvallisuustoimenpiteiden vaikuttavuutta sekä kehittää yhtenäisiä toimintamalleja seurantatyöhön. Tämä mahdollistaa paremman tiedon hyödyntämisen päätöksenteossa ja resurssien kohdentamisessa.

Liikenneturvallisuussuunnitelman tavoitteiden seurantaa varten on poimittu Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelmassa laadituista liikenneturvallisuustilannetta kuvaavista mittareista Keski-Savon kannalta olennaisimmat (taulukko 3).

Taulukko 3. Seurantaa varten poimitut liikennetuvallisuustilannetta kuvaavat mittarit.

Turvallisesti taajamissa kävellen ja pyörällä
– Taajama-alueiden tieliikenteessä kuolleiden määrä (Tilastokeskus)
– Taajama-alueiden tieliikenteessä kuolleiden jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden määrä (Tilastokeskus)
– Taajama-alueiden ajonopeuksien kehitys (mittaustapa sovittava)
– Jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvalaitteiden käyttöasteet (heijastin, kypärä, pyörävalot, turvavyö) (Liikenneturva)
Nuorten turvallinen liikkuminen (15–17, 18–20, 21–24-vuotiaat)
– Tieliikenteessä kuolleet ja vakavasti loukkaantuneet nuoret (Tilastokeskus, Hoitoilmoitusrekisteri)
– Vakavat henkilövahingot kulkutavoittain nuorten ikäryhmissä (Tilastokeskus, Hoitoilmoitusrekisteri)
– Nuorten osuus (törkeistä) liikennerikoksista ja rattijuopumuksista (Tilastokeskus)
Iäkkäiden turvallinen liikkuminen (65–74, 75-vuotiaat)
– Tieliikenteessä kuolleet ja vakavasti loukkaantuneet ikäihmiset (Tilastokeskus, Hoitoilmoitusrekisteri)
– Vakavat henkilövahingot kulkutavoittain eri ikäryhmissä (Tilastokeskus, Hoitoilmoitusrekisteri)
Turvalliset ajonopeudet
– Nopeusrajoitusta noudattavien osuus maanteillä (ELY:n nopeusnäytöt, Lam-pisteet)
– Taajama-alueiden ajonopeuksien kehitys (mittaustapa sovittava)
– Törkeät liikenneturvallisuuden vaarantamiset (nopeusrajoitusrikkomusten osuus) (Tilastokeskus)
– Kuolemaan johtaneet onnettomuudet, joissa kuljettajan käyttämä ylinopeus vähintään 10 km/h (OTI)
Päihteetön liikenne
– Rattijuopumusten määrä (törkeiden osuus, eri aineiden osuus) (Tilastokeskus)
– Kuolemaan johtaneet onnettomuudet, joissa kuljettaja päihteiden vaikutuksen alaisena (OTI)
Ajoterveys haltuun
– Kuolemaan johtaneet onnettomuudet, joissa välittömänä riskitekijänä sairaskohtaus (OTI)
– Kuolemaan johtaneet onnettomuudet, joissa välittömänä riskitekijänä itsemurha (OTI)

Liitteet

Liite 1. Kuntakohtaiset onnettomuusanalyysit

Julkaistaan erillisenä tiedostona.

Liite 2. Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma, vuosikellot kunnille ja hyvinvointialueille

Julkaistaan erillisenä tiedostona.

Kuvailulehti

Julkaisusarjan nimi ja numero: Raportteja 17/2025

Vastuualue: Liikenne ja infrastruktuuri

Tekijät: Aleksi Krankka, Atte Mantila, Mari Niemelä, Outi Vartiainen

Julkaisun nimi: Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma 2025

Tiivistelmä: Suunnitelmassa on arvioitu Keski-Savon (Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus), liikenneturvallisuuden nykytilaa, siihen vaikuttavia tekijöitä sekä liikenneturvallisuustyön tilannetta ja kehittämistarpeita. Nykytila-analyysin pohjalta on luotu pitkän aikavälin visio ja määritetty konkreettiset tavoitteet, jotka ohjaavat toimintaa ja tukevat seurantaa. Suunnitelmassa on linjattu keskeiset suunnitteluperiaatteet, toimintamalli sekä eri toimijoiden vastuut ja toimenpiteet, mukaan lukien liikenneympäristön parantamiseen tähtäävät toimet.

Valtakunnallisten ja alueellisten liikenneturvallisuustavoitteiden mukaisesti tavoitteena on vähentää liikenneonnettomuuksia sekä parantaa koettua liikenneturvallisuutta, joka vaikuttaa merkittävästi ihmisten elämänlaatuun ja hyvinvointiin. Toimenpiteiden suunnittelussa on hyödynnetty Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelman painopistealueita, joita on tarkennettu Keski-Savon nykytila-analyysin perusteella. Painopisteiden mukaisesti on pyritty valitsemaan vaikuttavimpia ja kustannustehokkaimpia lähiaikoina toteutettavia toimenpiteitä, mutta myös laajemmat kehittämistarpeet on otettu huomioon.

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelmassa korostetaan monipuolisia toimenpiteitä, jotka edistävät alueen liikenneturvallisuutta eri käyttäjäryhmien osalta. Suunnitelman tavoitteena on luoda turvallinen liikenneympäristö kaikille, erityisesti jalankulkijoille, pyöräilijöille, iäkkäille sekä nuorille, joiden liikkumisen turvallisuutta on tärkeää parantaa. Kuntien liikenneturvallisuuden yhteisiksi kärkitavoitteiksi on määritelty kävelyn ja pyöräliikenteen liikenneturvallisuuden parantaminen sekä kuntien kaikkien toimialojen sitouttaminen liikenneturvallisuustyöhön.

Työssä laadittu elinikäisen liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma perustuu vuosikelloihin. Ne tukevat pitkäjänteistä työtä ja tarjoavat käytännönläheisiä keinoja eri kohderyhmille. Keskeisiä vuosikellojen teemoja ovat henkilöstön liikenneturvallisuuskoulutus, asenteisiin vaikuttava viestintä, perhe- ja neuvolapalveluiden rooli lasten liikenneturvallisuudessa sekä varhaiskasvatuksen, koulujen ja toisen asteen oppilaitosten liikennekasvatus. Lisäksi liikenneturvallisuus kytketään hyvinvointi-, vapaa-aika- ja iäkkäiden palveluihin, jotta turvallinen liikkuminen on mahdollista kaikille kuntalaisille. Liikenneturvallisuustyö koordinoidaan poikkihallinnollisissa työryhmissä, joissa on edustajia eri toimialoilta.

Liikenneturvallisuussuunnitelman tavoitteiden seurannassa hyödynnetään Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelmassa laadittuja mittareita, jotka ovat suunniteltu tukemaan sekä määrällistä että laadullista arviointia. Mittareiden avulla voidaan esimerkiksi seurata liikenneympäristön parantamistoimenpiteiden toteutusta, käyttäytymismuutoksia liikenteessä sekä onnettomuusmäärien kehitystä eri väylätyypeillä ja kohderyhmissä. Kunnissa seurantavastuu kuuluu liikenneturvallisuustyöryhmille ja -toimijoille, jotka koordinoivat toimenpiteiden suunnittelua, toteutusta ja arviointia paikallistasolla.

Asiasanat (YSA:n mukaan): Liikenneturvallisuus, liikennekasvatus, viestintä, ennaltaehkäisy, yhteistyö

ISBN (PDF) 978-952-398-310-6
ISSN-L -
ISSN (verkkojulkaisu) 2242-2854
URN:ISBN:978-952-398-310-6

Julkaisun osoite: www.doria.fi/ely-keskus

Sivumäärä: 32

Kieli: Suomi

Painotalo: -

Kustantaja /Julkaisija: Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kustannuspaikka ja -aika: Kuopio, 4/2025

RAPORTTEJA 17 | 2025
KESKI-SAVON LIIKENNETURVALLISUUSSUUNNITELMA 2025

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-398-310-6 (PDF)

ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-398-310-6

www.doria.fi/ely-keskus | www.ely-keskus.fi

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma

JOROINEN - ONNETTOMUUSANALYYSI

Liikenneonnettomuudet Joroisissa

Liikenteessä kuolleet ja loukkaantuneet

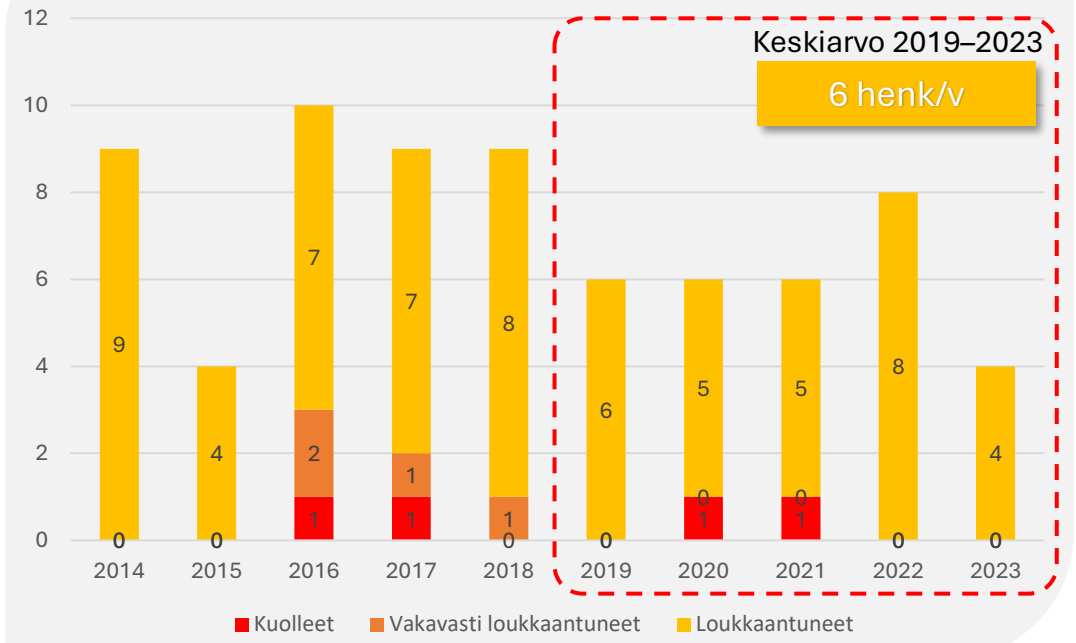

Henkilövahinko-onnettomuuksien määrä väkilukuun suhteutettuna 2014-2023

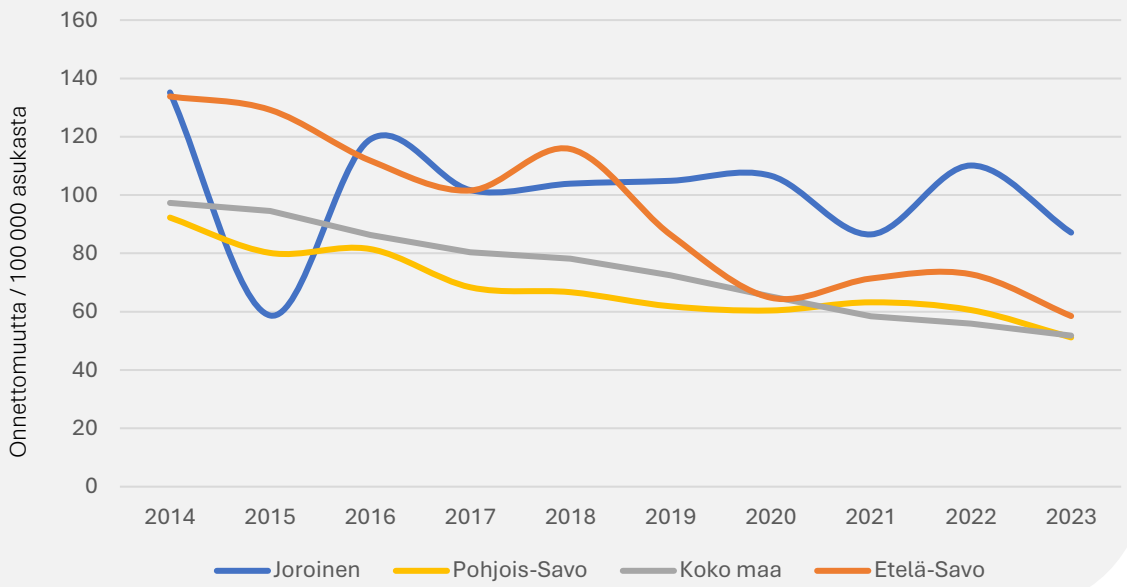

Liikenneonnettomuuksista aiheutuvat kustannukset vuosittain

(keskiarvo 2019–2023)

1,7 M€

Henkilövahinko-onnettomuuksien TOP 3 onnettomuusluokat

(keskiarvo 2019–2023)

Yksittäisonnettomuudet ja muut onnettomuudet **43%**

Kohtaamis- ja ohitusonnettomuudet **22%**

Jalankulku- ja pyöräilyonnettomuudet **13%**

LÄHTEET: Tilastokeskus, Traficom

Liikenneonnettomuudet Joroisissa

Onnettomuusluokat

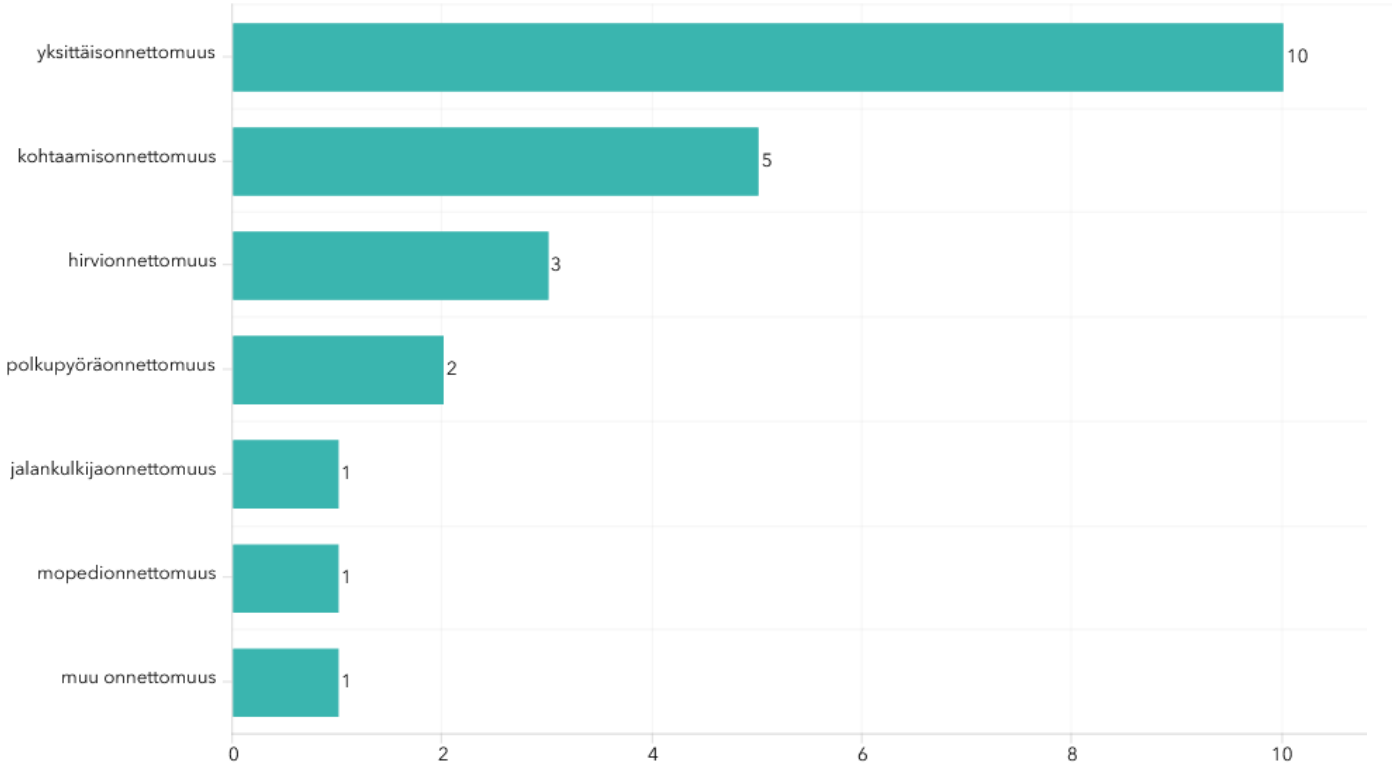

Kulkutapa

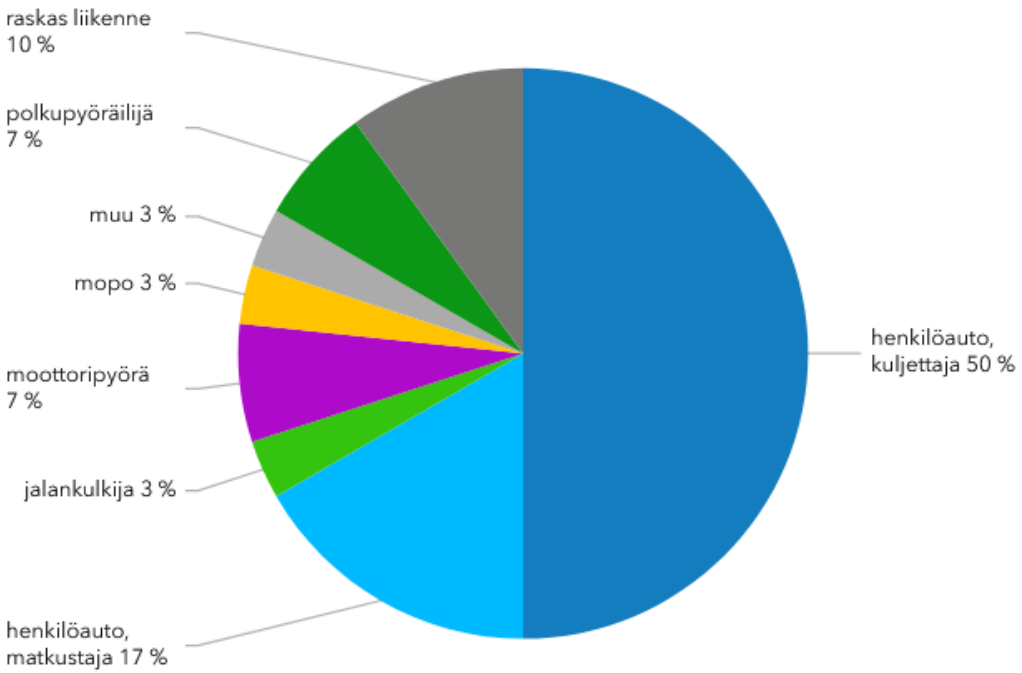

Liikenneonnettomuudet Joroisissa

Ikäryhmän osuus kuolleista ja loukkaantuneista kulkutavoittain sekä vertailu ikäryhmän kokoon

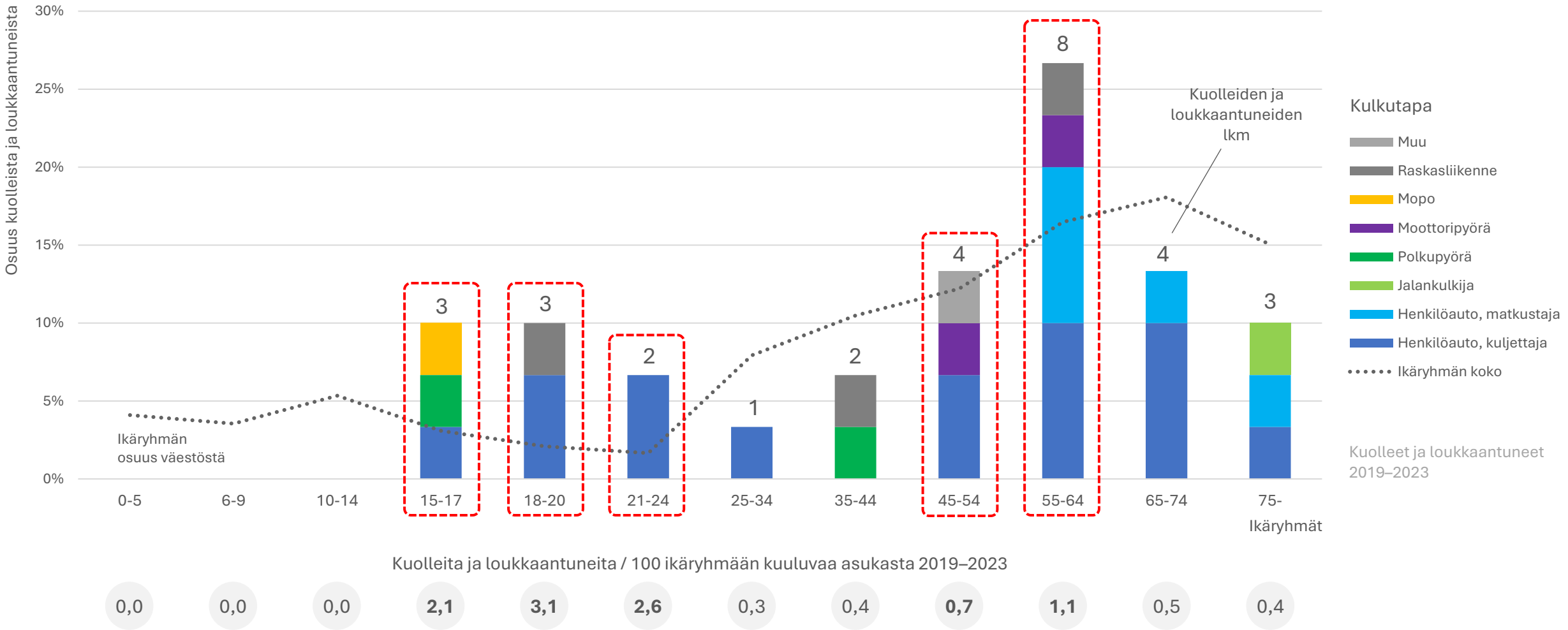

Kuolleita ja loukkaantuneita / 100 ikäryhmään kuuluvaa asukasta 2019–2023

0-5	6-9	10-14	15-17	18-20	21-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-
0,0	0,0	0,0	**2,1**	**3,1**	**2,6**	0,3	0,4	**0,7**	**1,1**	0,5	0,4

LÄHTEET: Tilastokeskus, Traficom

Liikenneonnettomuudet Joroisissa

linea konsultit

Sääolosuhteet		Tien pinta		Valoisuus		Alkoholi /huume	
74%		48%		57%		9%	
9%		30%		36%			
8%		13%		13%		0%	

Sijainti		
96%	22 kpl	
4%	1 kpl	

Kuolleet ja loukkaantuneet kuukauden mukaan

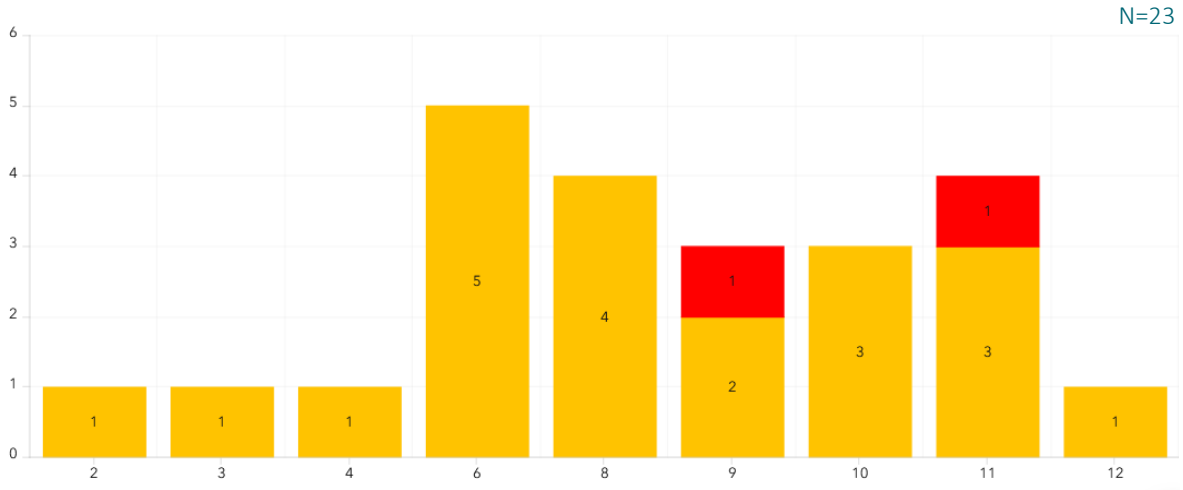

Kuolleet ja loukkaantuneet viikonpäivän mukaan

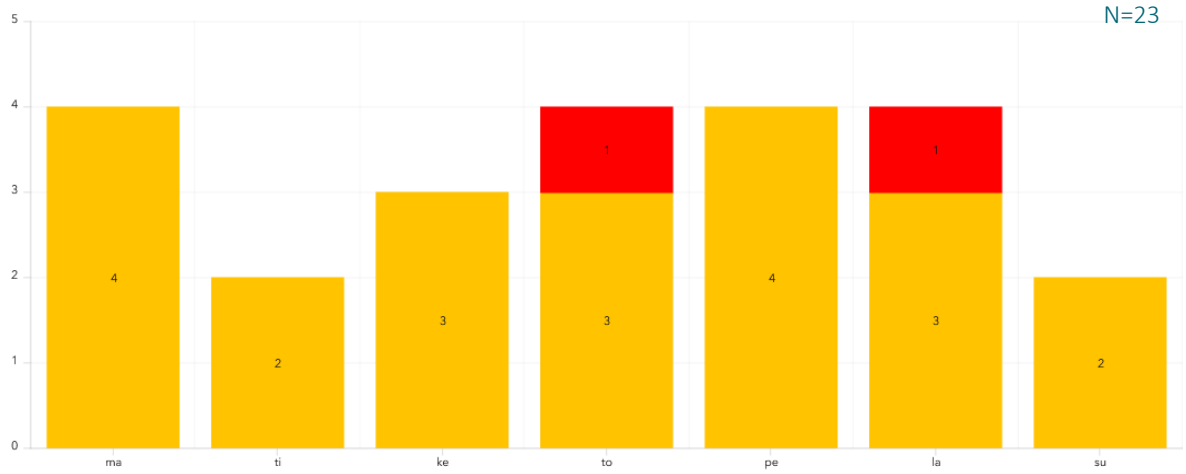

Liikenneonnettomuudet Joroisissa

Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet 2019-2023

- Kuolemaan johtanut
- Loukkaantumiseen johtanut

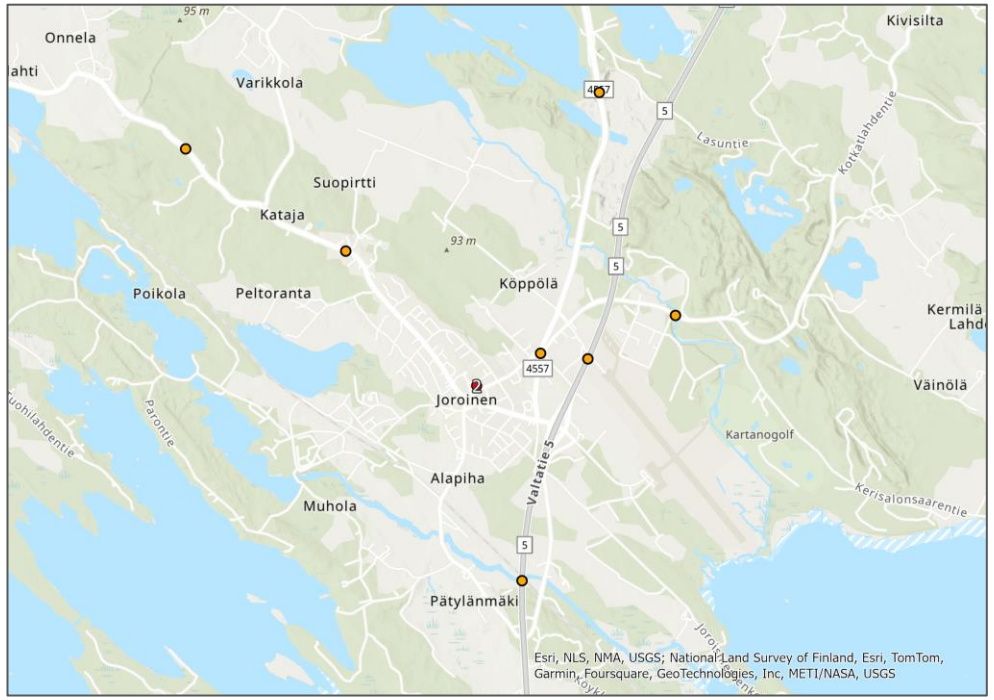

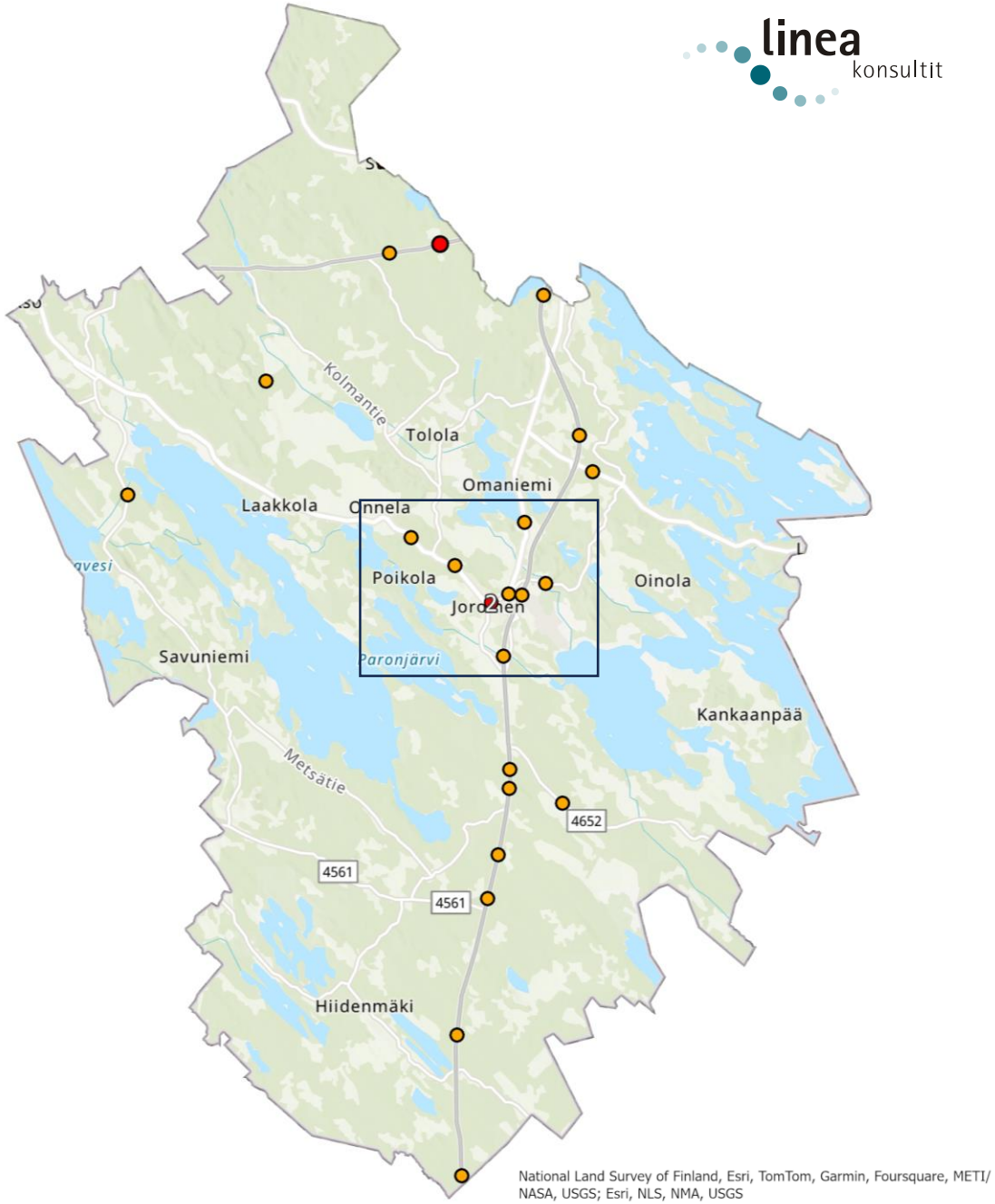

Liikenneonnettomuudet Joroisissa

YHTEENVETO

- Loukkaantuneiden määrä on pysynyt viime vuosina tasaisena.
- Väkilukuun suhteutettuna henkilövahinkoon johtaneita liikenneonnettomuuksia sattuu enemmän kuin muualla maassa.
- Yleisin onnettomuusluokka on yksittäisonnettomuudet.
- Ikäryhmän kokoon nähden 15–24-vuotiaat ovat yliedustettuina onnettomuustilastoissa. Myös 55–64-vuotiaille sattuu ikäryhmän kokoon nähden enemmän onnettomuuksia.
- Onnettomuudet tapahtuva pääosin hyvällä säällä ja valoisaan aikaan. Lähes kolmannes onnettomuuksista on sattunut tien pinnan ollessa liukas.
- Valtaosa onnettomuuksista tapahtuu ajoradalla.
- Onnettomuudet painottuvat kesä- ja syksyaikaan.

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma

LEPPÄVIRTA - ONNETTOMUUSANALYYSI

Liikenneonnettomuudet Leppävirralla

Liikenteessä kuolleet ja loukkaantuneet

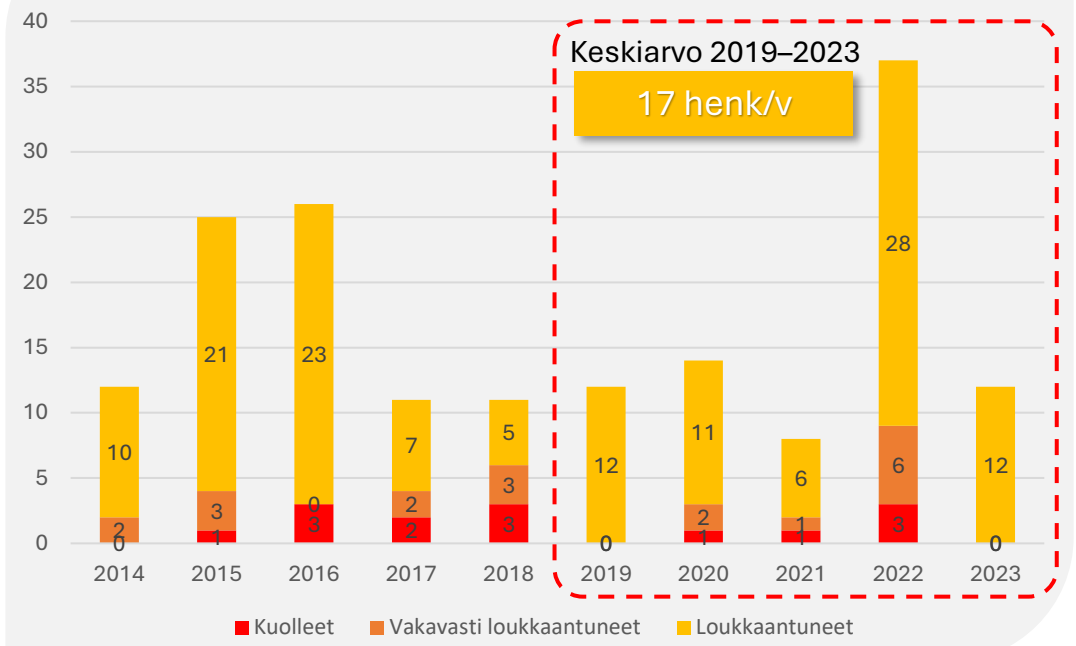

Henkilövahinko-onnettomuuksien määrä väkilukuun suhteutettuna 2014-2023

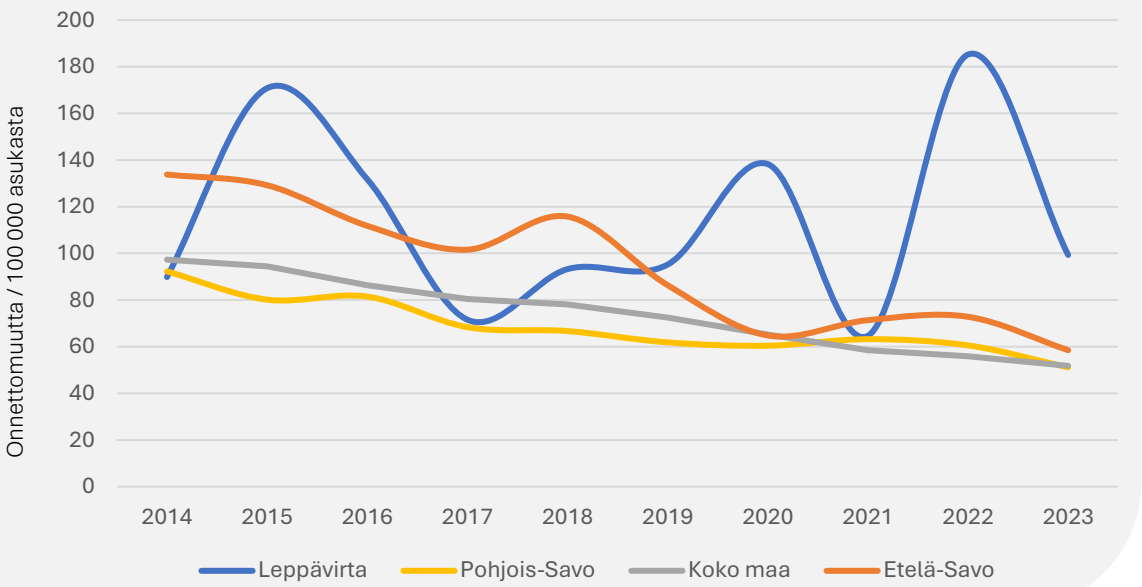

Liikenneonnettomuuksista aiheutuvat kustannukset vuosittain

(keskiarvo 2019–2023)

7,7 M€

Henkilövahinko-onnettomuuksien TOP 3 onnettomuusluokat

(keskiarvo 2019–2023)

Yksittäisonnettomuudet ja muut onnettomuudet **44%**

Kohtaamis- ja ohitusonnettomuudet **16%**

Eläinonnettomuudet **11%**

LÄHTEET: Tilastokeskus, Traficom

Liikenneonnettomuudet Leppävirralla

Onnettomuusluokat

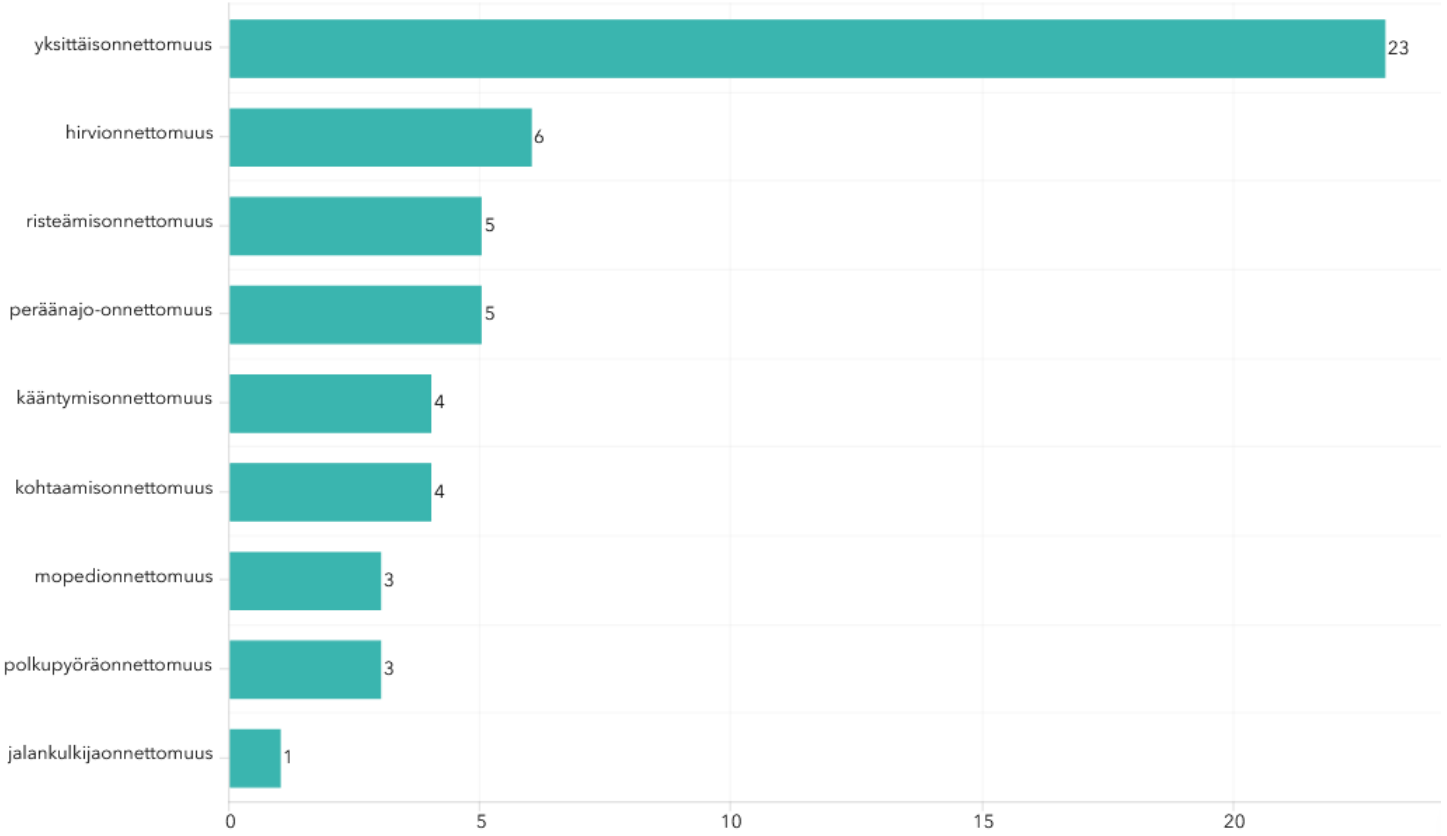

Kulkutapa

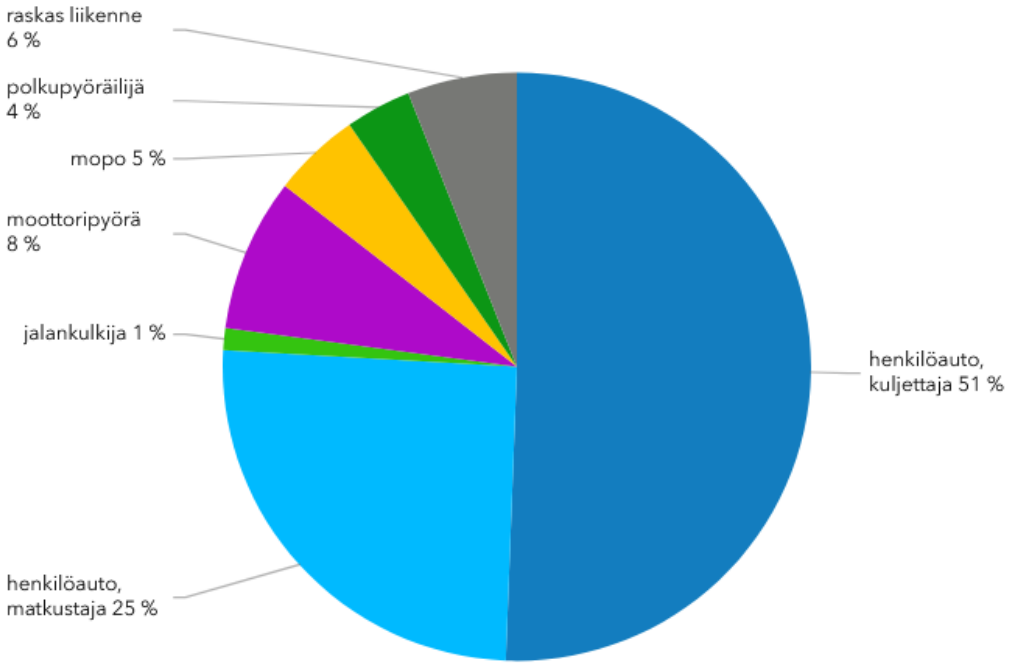

Liikenneonnettomuudet Leppävirralla

linea konsultit

Ikäryhmän osuus kuolleista ja loukkaantuneista kulkutavoittain sekä vertailu ikäryhmän kokoon

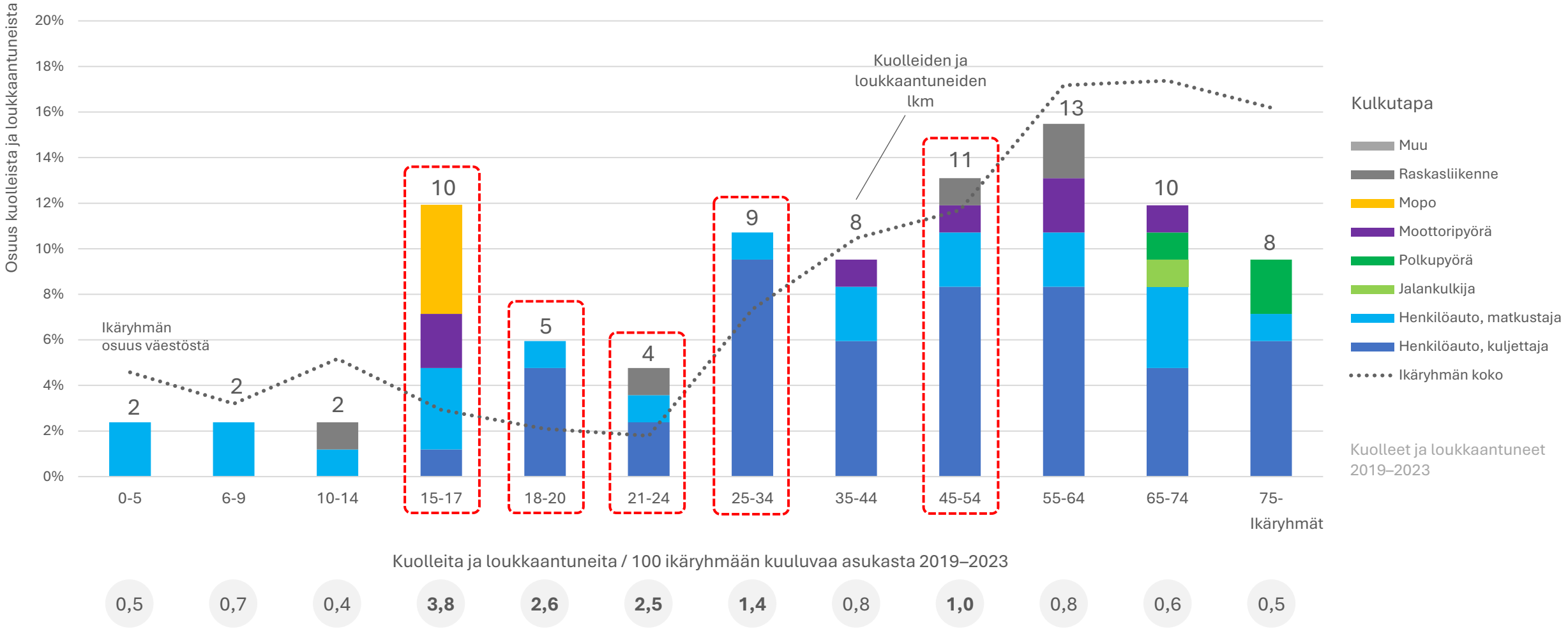

Kuolleita ja loukkaantuneita / 100 ikäryhmään kuuluvaa asukasta 2019–2023

0-5	6-9	10-14	15-17	18-20	21-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-
0,5	0,7	0,4	**3,8**	**2,6**	**2,5**	**1,4**	0,8	**1,0**	0,8	0,6	0,5

LÄHTEET: Tilastokeskus, Traficom

Liikenneonnettomuudet Leppävirralla

linea konsultit

Sääolosuhteet		Tien pinta		Valoisuus		Alkoholi /huume		Sijainti		
81%		56%		63%		11%		89%	48 kpl	
10%		24%		20%				4%	2kpl	
9%		9%		17%		0%		4%	2 kpl	

Kuolleet ja loukkaantuneet kuukauden mukaan

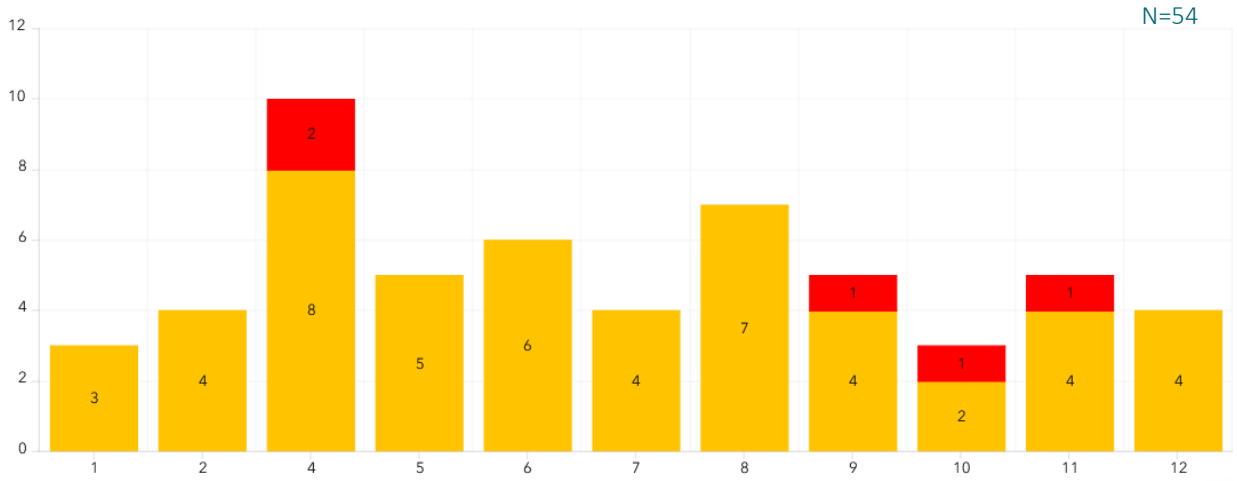

Kuolleet ja loukkaantuneet viikonpäivän mukaan

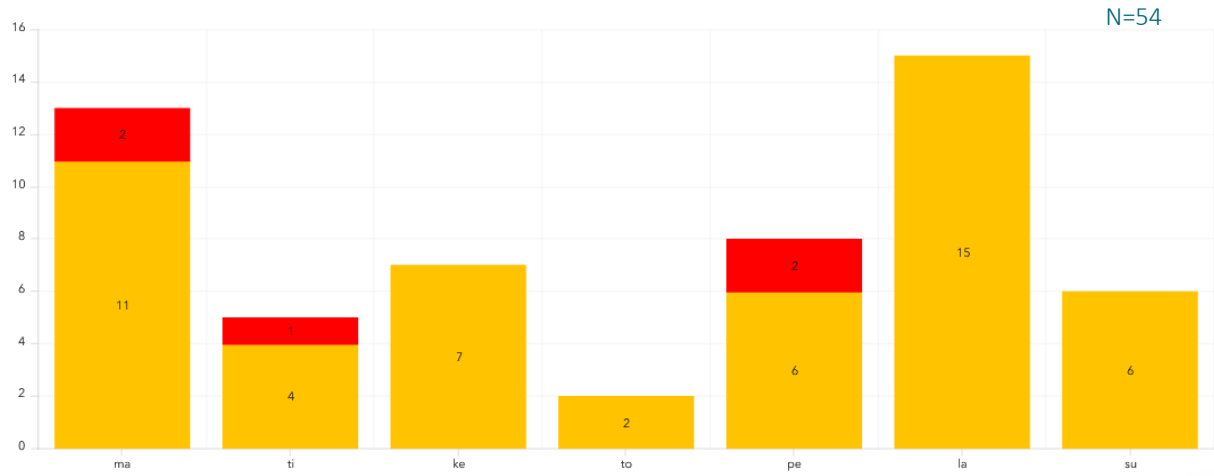

Liikenneonnettomuudet Leppävirralla

Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet 2019-2023

- Kuolemaan johtanut
- Loukkaantumiseen johtanut

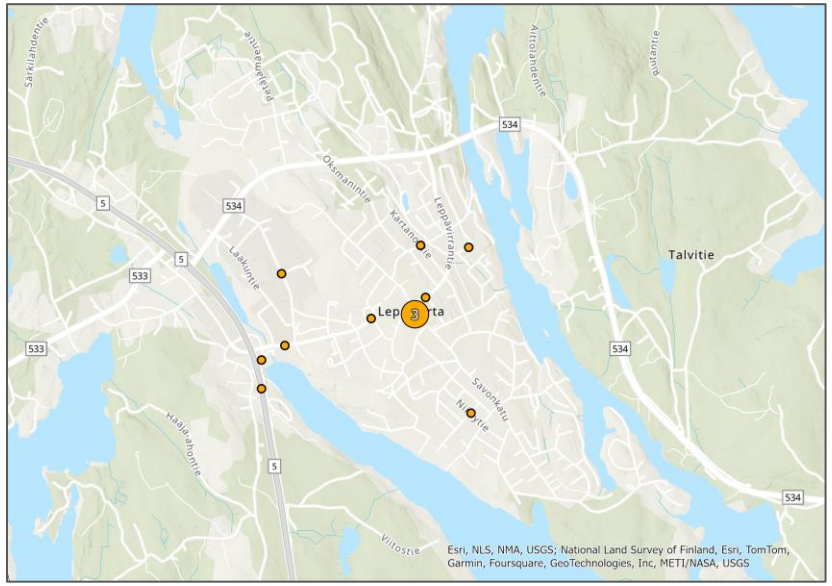

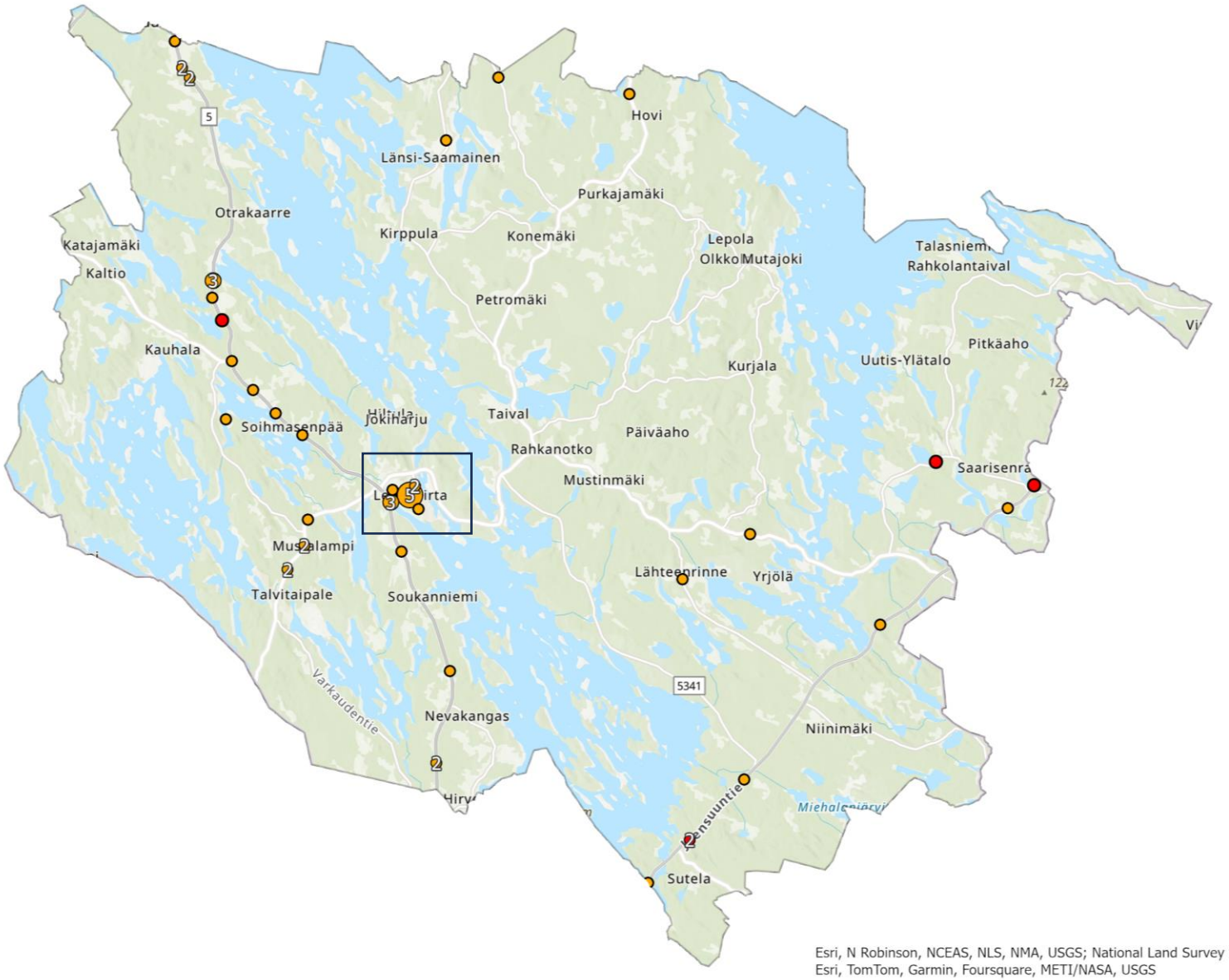

Liikenneonnettomuudet Leppävirralla

YHTEENVETO

- Loukkaantuneiden ja kuolleiden määrä on pysynyt viime vuosina tasaisena.
- Väkilukuun suhteutettuna onnettomuuksia tapahtuu muuta maata enemmän.
- Yleisin onnettomuusluokka on yksittäisonnettomuudet.
- Ikäryhmän kokoon nähden 15-17-vuotiaat ovat selvästi yliedustettuina onnettomuustilastoissa. Myös 18-24-vuotiaille sattuu ikäryhmän kokoon nähden enemmän onnettomuuksia.
- Onnettomuudet tapahtuva pääosin hyvällä säällä ja valoisaan aikaan. Neljännes onnettomuuksista on sattunut tien pinnan ollessa liukas.
- Lähes kaikki onnettomuudet tapahtuvat ajoradalla.
- Eniten onnettomuuksia on tapahtunut huhtikuussa ja elokuussa.
- Viikonpäivistä maanantai ja lauantain ovat onnettomuusherkimmät.

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma

PIEKSÄMÄKI - ONNETTOMUUSANALYYSI

Liikenneonnettomuudet Pieksämäellä

Liikenteessä kuolleet ja loukkaantuneet

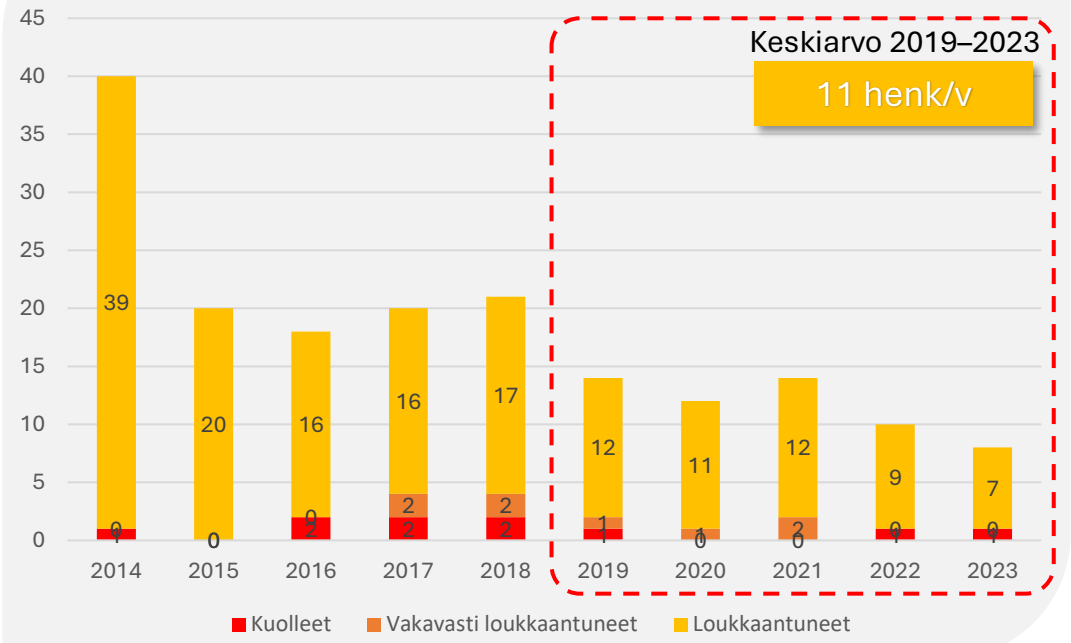

Henkilövahinko-onnettomuuksien määrä väkilukuun suhteutettuna 2014-2023

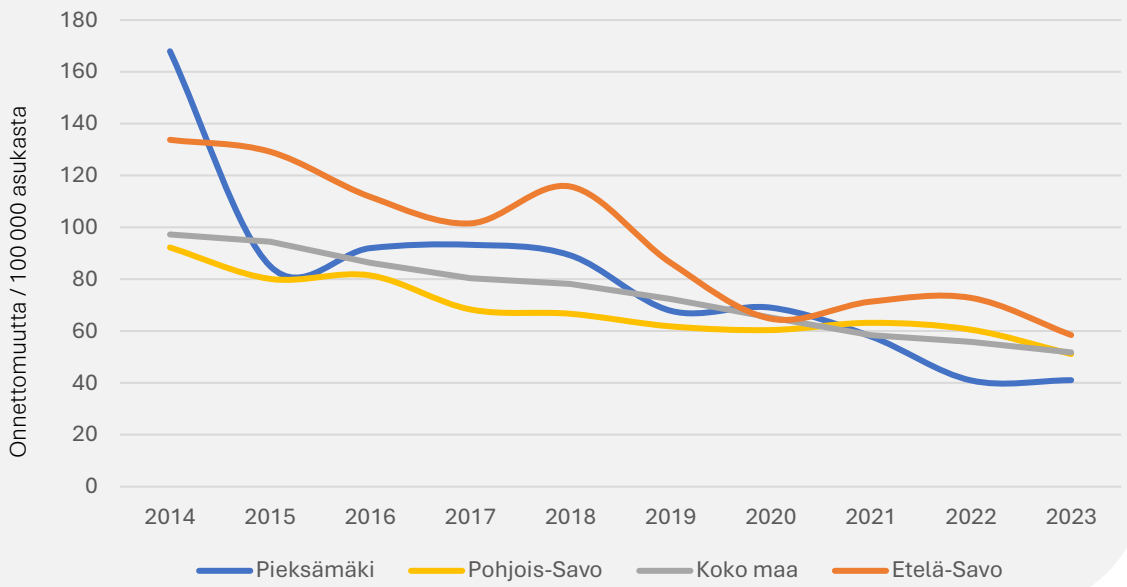

Liikenneonnettomuuksista aiheutuvat kustannukset vuosittain

(keskiarvo 2019–2023)

4,3 M€

Henkilövahinko-onnettomuuksien TOP 3 onnettomuusluokat

(keskiarvo 2019–2023)

Yksittäisonnettomuudet ja muut onnettomuudet

31%

Liittymäalueiden onnettomuudet

23%

Jalankulku- ja pyöräilyonnettomuudet

19%

LÄHTEET: Tilastokeskus, Traficom

Liikenneonnettomuudet Pieksämäellä

Onnettomuusluokat

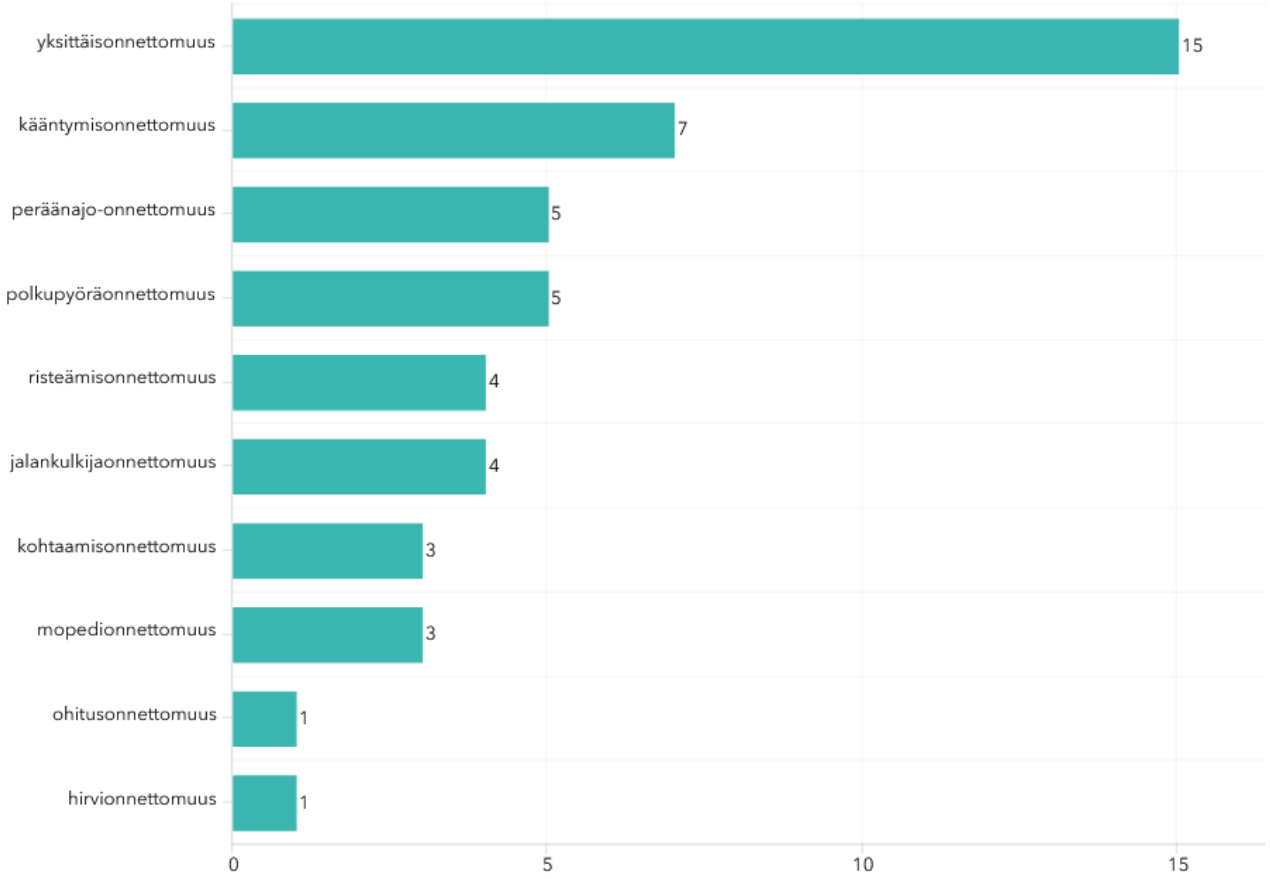

Kulkutapa

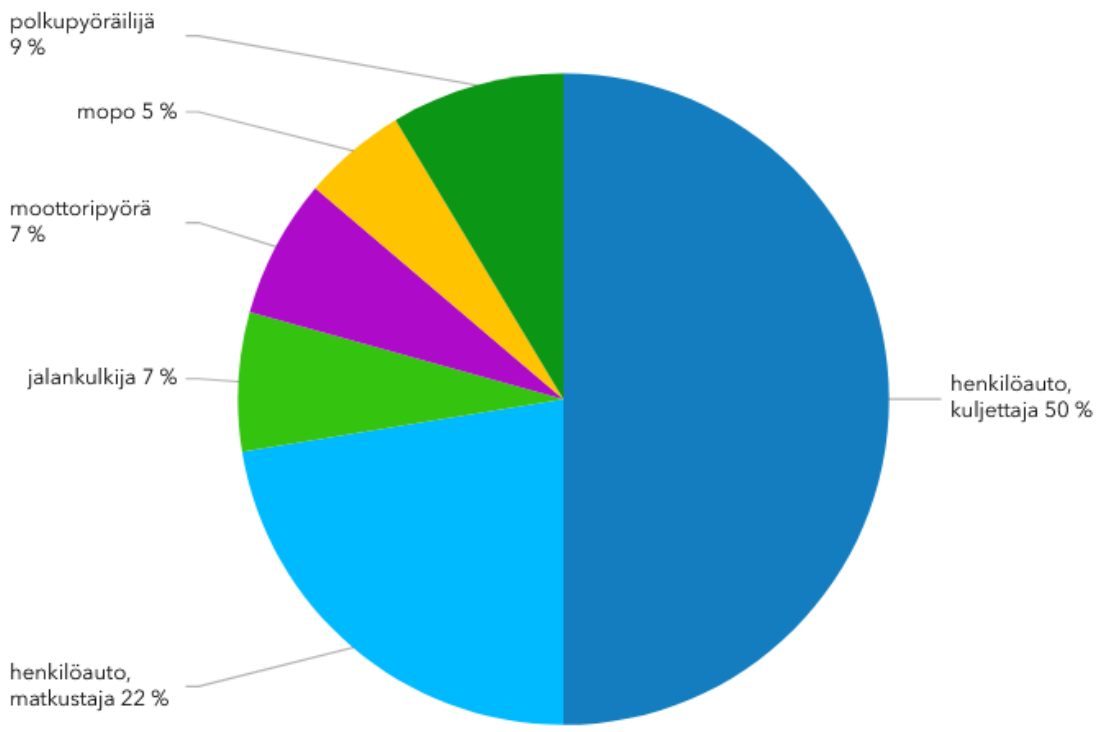

Liikenneonnettomuudet Pieksämäellä

linea konsultit

Ikäryhmän osuus kuolleista ja loukkaantuneista kulkutavoittain sekä vertailu ikäryhmän kokoon

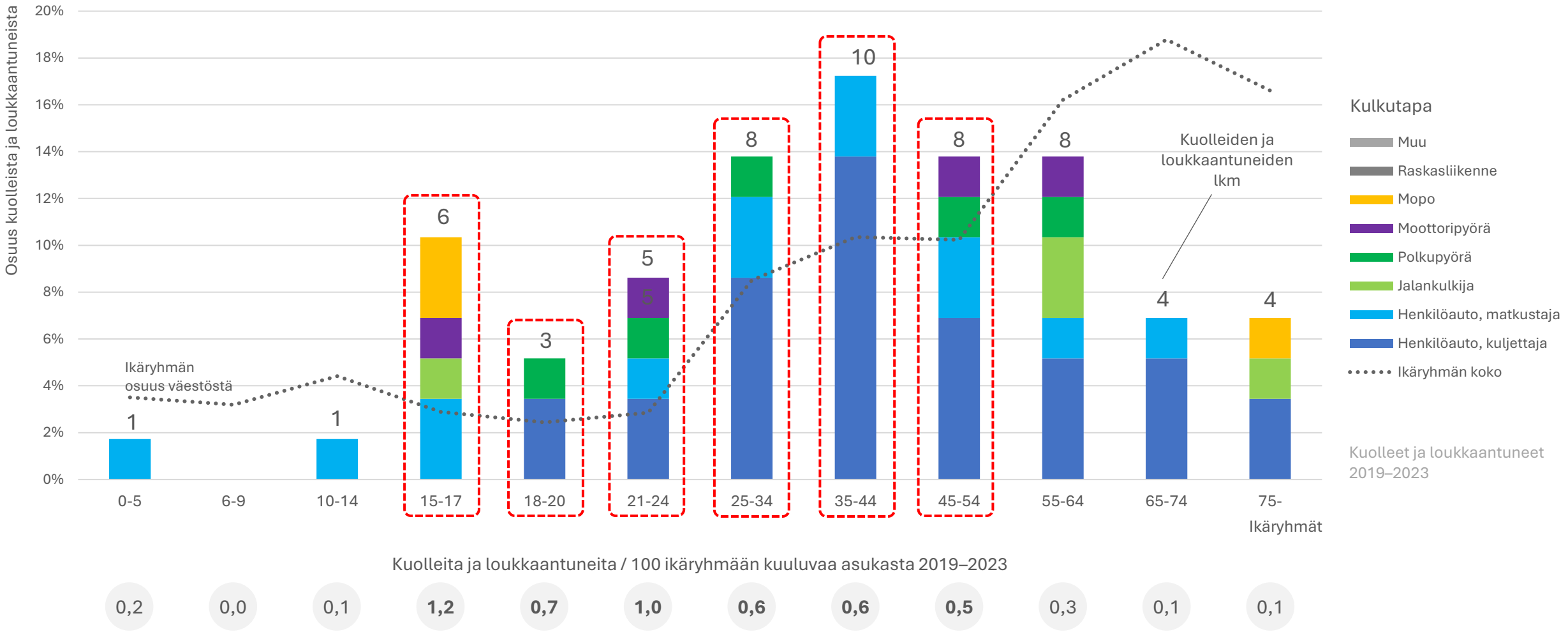

Kuolleita ja loukkaantuneita / 100 ikäryhmään kuuluvaa asukasta 2019–2023

0-5	6-9	10-14	15-17	18-20	21-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-
0,2	0,0	0,1	**1,2**	**0,7**	**1,0**	**0,6**	**0,6**	**0,5**	0,3	0,1	0,1

LÄHTEET: Tilastokeskus, Traficom

Liikenneonnettomuudet Pieksämäellä

linea konsultit

Sääolosuhteet		Tien pinta		Valoisuus		Alkoholi /huume		Sijainti		
	90%		50%		67%		16%		81%	39 kpl
	8%		33%		25%				10%	5 kpl
	2%		15%		8%		2%		4%	2 kpl

Kuolleet ja loukkaantuneet kuukauden mukaan

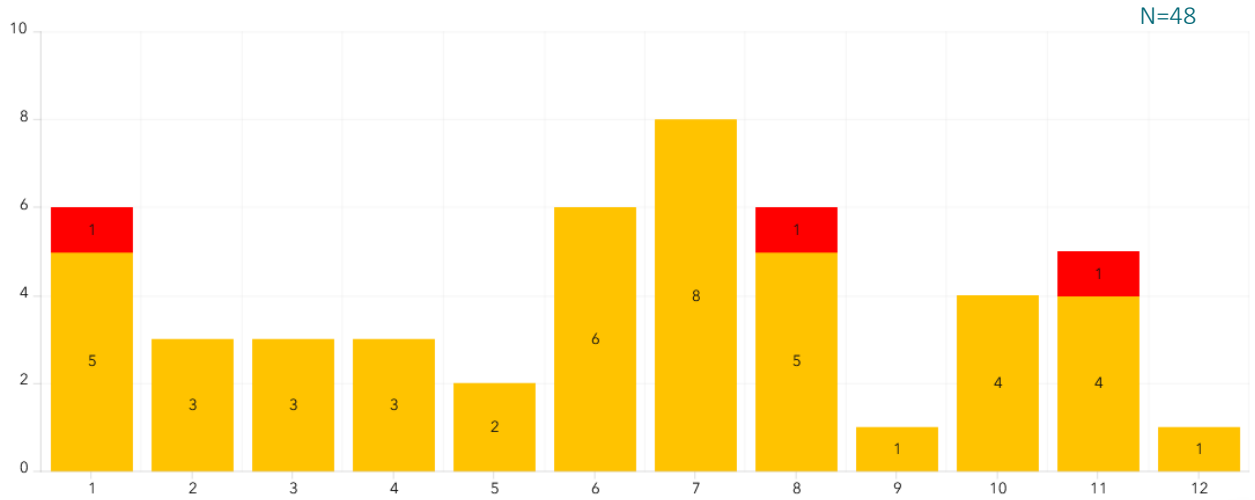

Kuolleet ja loukkaantuneet viikonpäivän mukaan

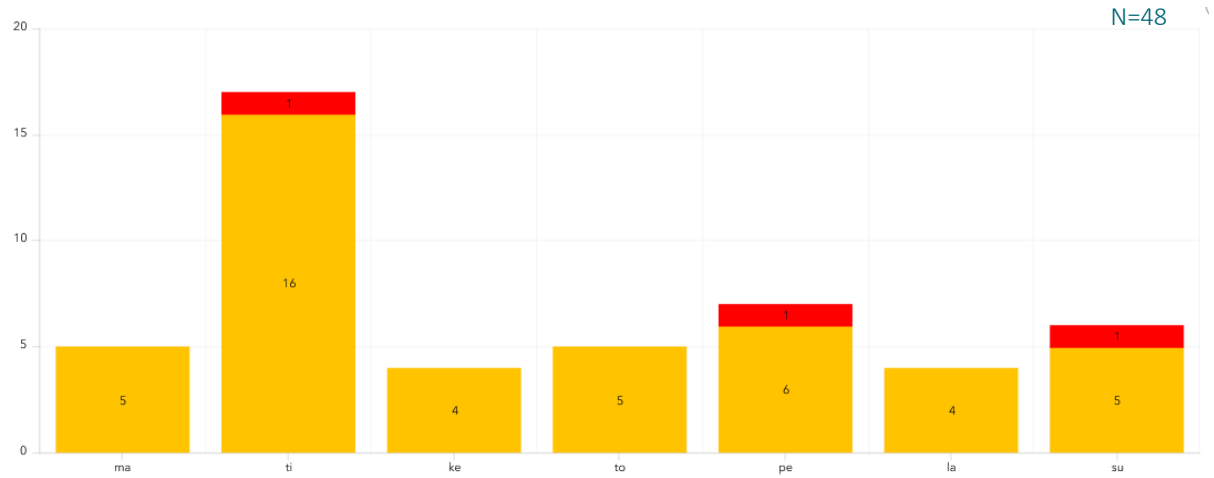

Liikenneonnettomuudet Pieksämäellä

Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet 2019-2023

- Kuolemaan johtanut
- Loukkaantumiseen johtanut

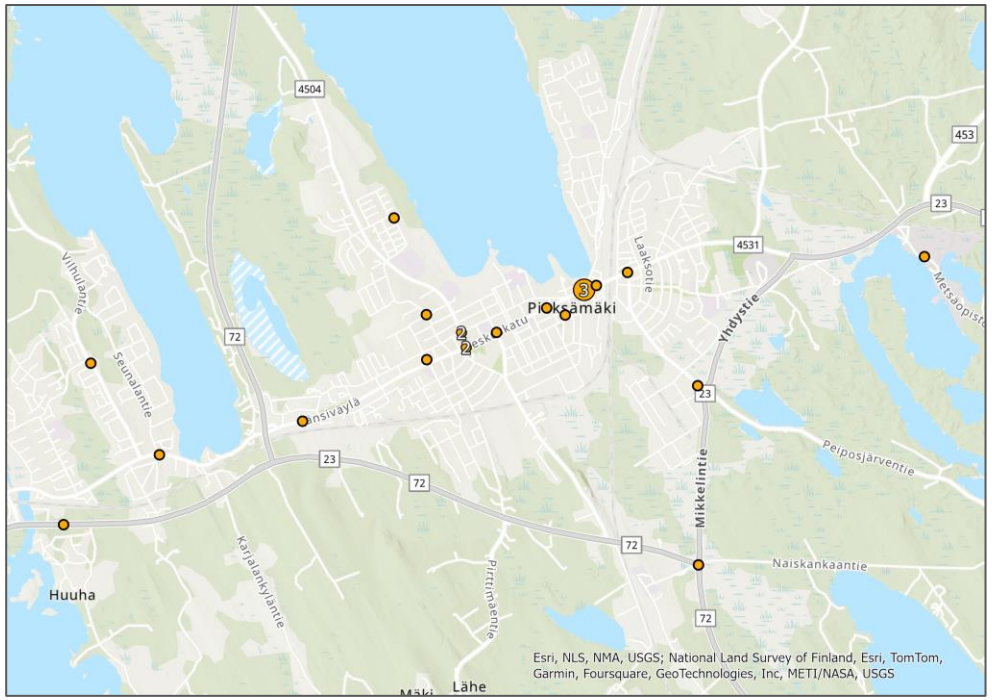

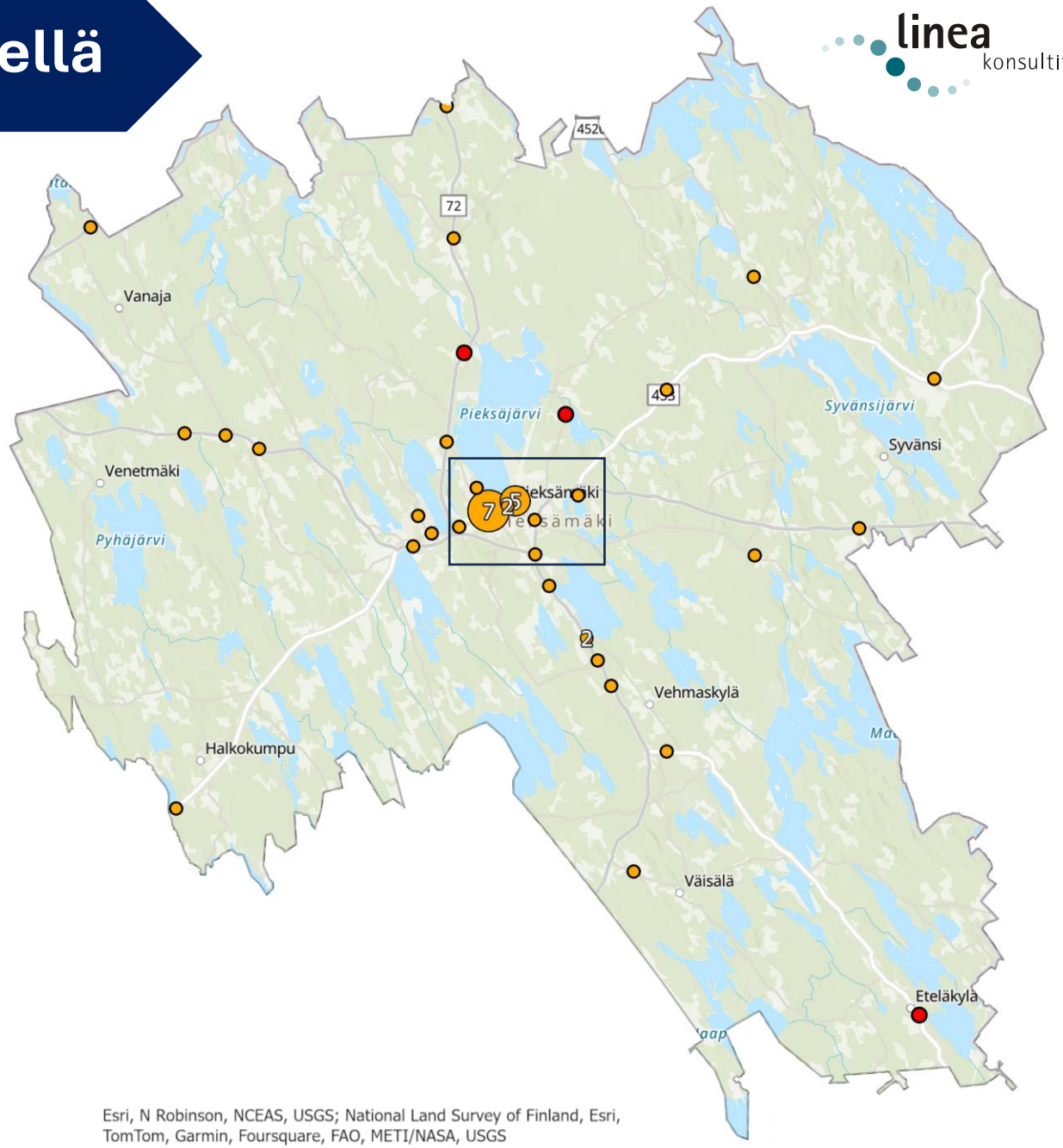

Liikenneonnettomuudet Pieksämäellä

YHTEENVETO

- Loukkaantuneiden määrä on laskenut, mutta vakavasti loukkaantuneiden ja kuolleiden määrä on pysynyt tasaisempana.
- Väkilukuun suhteutettuna onnettomuuksia tapahtuu muuta maata vähemmän.
- Yleisin onnettomuusluokka on yksittäisonnettomuudet.
- Ikäryhmän kokoon nähden 15-17-vuotiaat ovat selvästi yliedustettuina onnettomuustilastoissa. Myös työikäisille tapahtuu enemmän onnettomuuksia kuin ikäryhmän koko antaa olettaa.
- Onnettomuudet tapahtuva pääosin hyvällä säällä ja valoisaan aikaan. Kolmannessa onnettomuuksista tien pinnan on ollut liukas.
- Suurin osa onnettomuuksista tapahtuu ajoradalla ja kymmenes suojateillä.
- Onnettomuudet painottuvat kesäaikaan, mutta myös tammikuu on onnettomuusherkkä.
- Viikonpäivistä tiistaina on tapahtunut eniten onnettomuuksia, muina päivinä tasaisemmin.

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma

VARKAUS - ONNETTOMUUSANALYYSI

Liikenneonnettomuudet Varkaudessa

Liikenteessä kuolleet ja loukkaantuneet

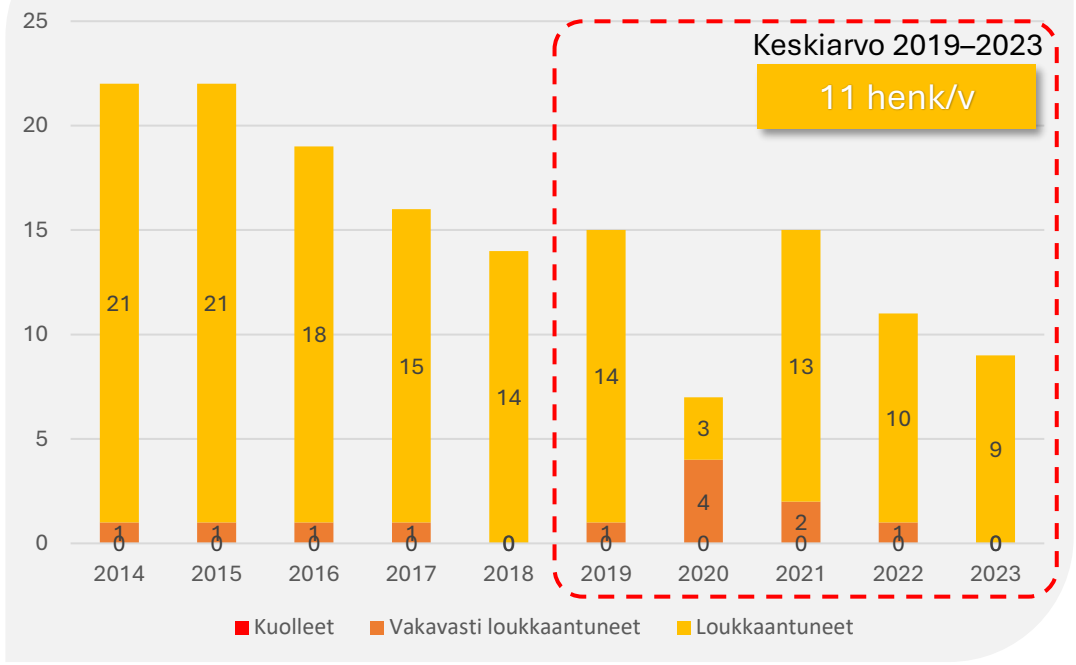

Henkilövahinko-onnettomuuksien määrä väkilukuun suhteutettuna 2014-2023

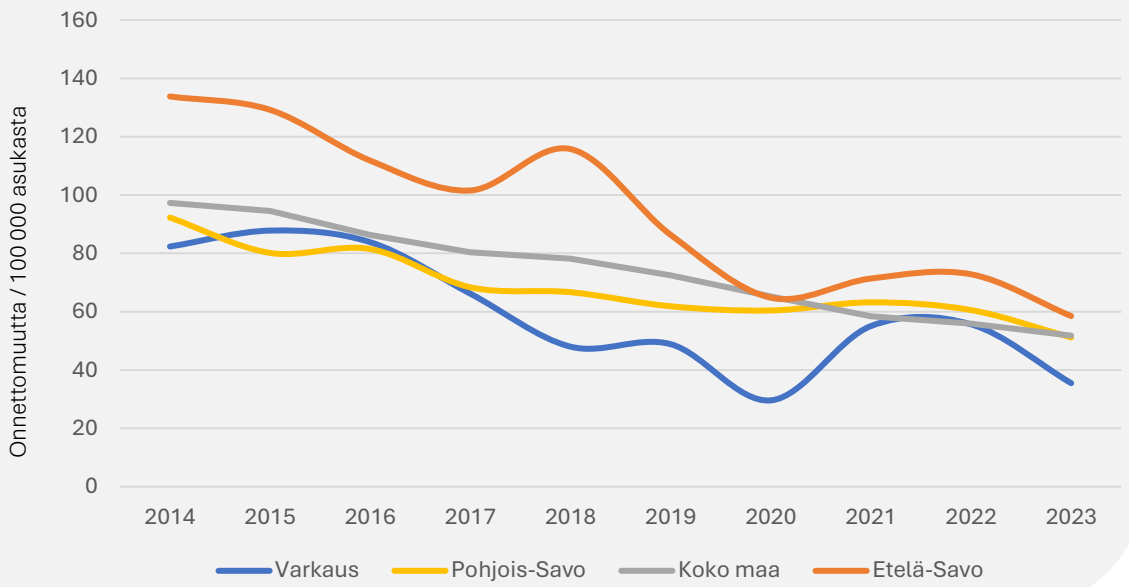

Liikenneonnettomuuksista aiheutuvat kustannukset vuosittain

(keskiarvo 2019–2023)

3,9 M€

Henkilövahinko-onnettomuuksien TOP 3 onnettomuusluokat

(keskiarvo 2019–2023)

Yksittäisonnettomuudet ja muut onnettomuudet **24%**

Liittymäalueiden onnettomuudet **20%**

Jalankulku- ja pyöräilyonnettomuudet **16%**

LÄHTEET: Tilastokeskus, Traficom

Liikenneonnettomuudet Varkaudessa

Onnettomuusluokat

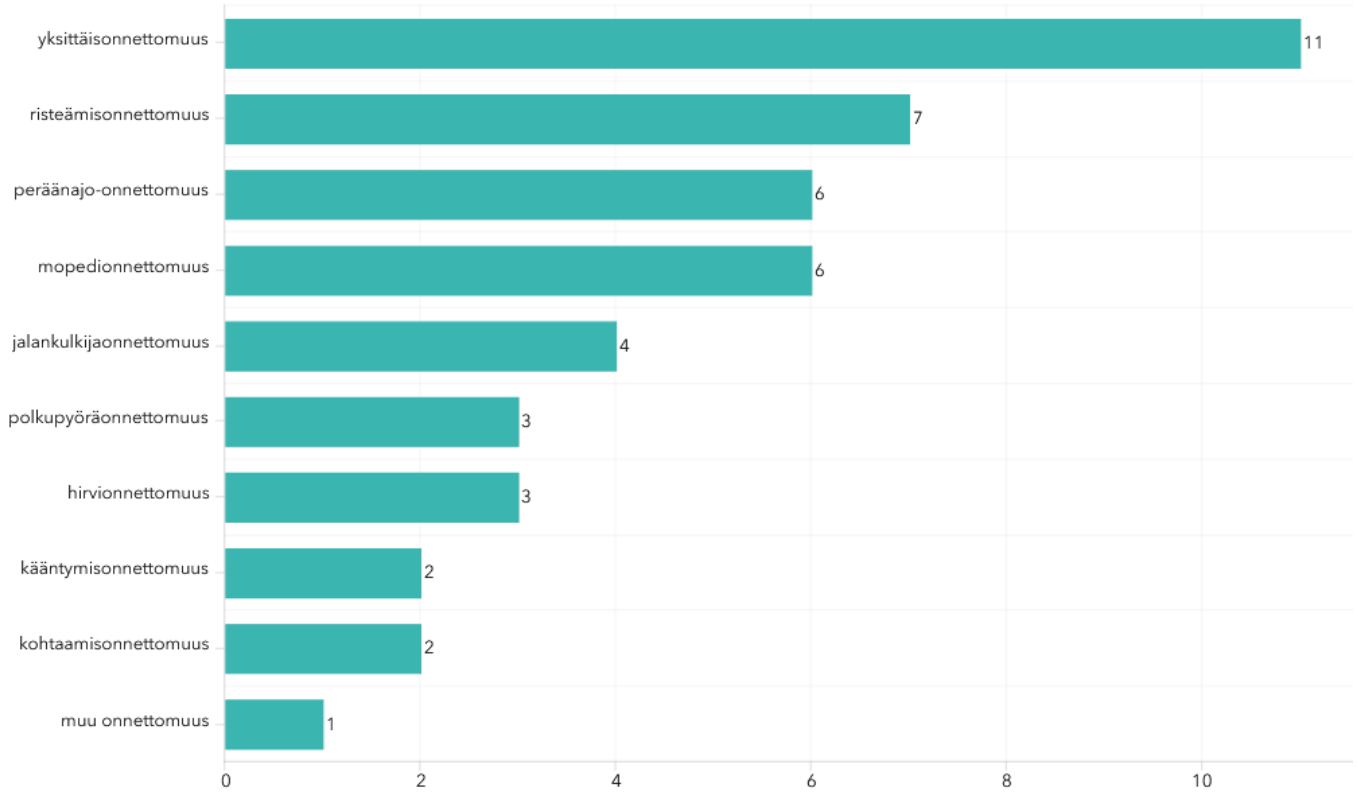

Kulkutapa

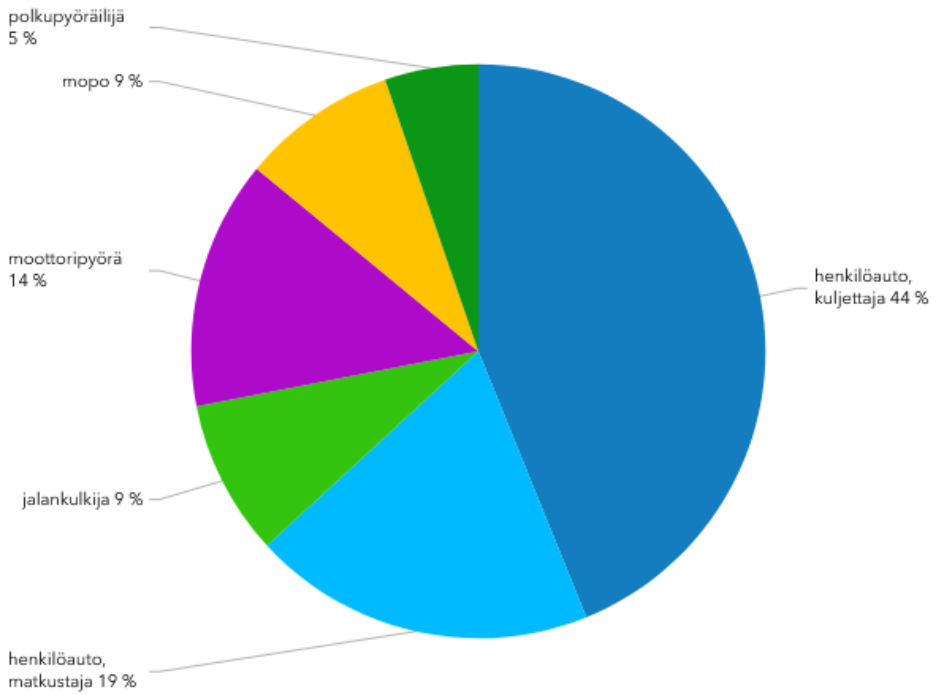

Liikenneonnettomuudet Varkaudessa

linea konsultit

Ikäryhmän osuus kuolleista ja loukkaantuneista kulkutavoittain sekä vertailu ikäryhmän kokoon

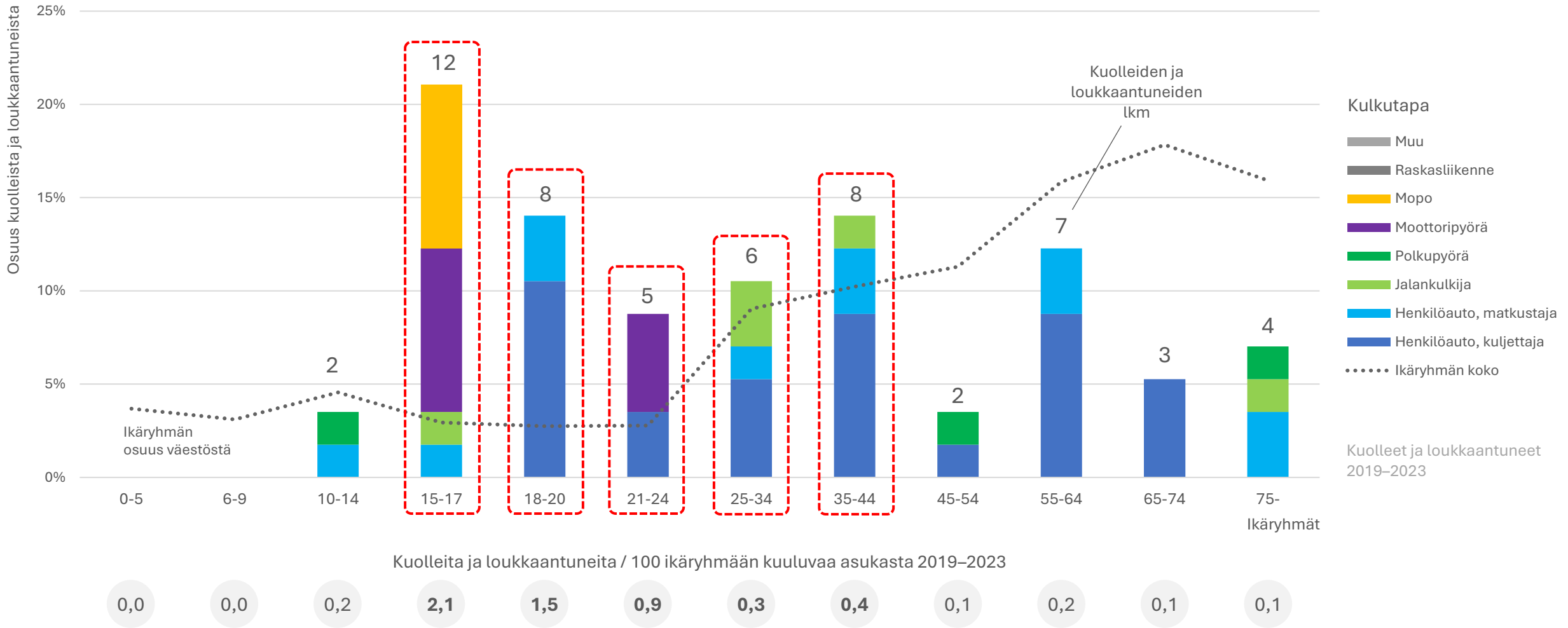

Kuolleita ja loukkaantuneita / 100 ikäryhmään kuuluvaa asukasta 2019–2023

0-5	6-9	10-14	15-17	18-20	21-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-
0,0	0,0	0,2	**2,1**	**1,5**	**0,9**	**0,3**	**0,4**	0,1	0,2	0,1	0,1

LÄHTEET: Tilastokeskus, Traficom

Liikenneonnettomuudet Varkaudessa

linea konsultit

Sääolosuhteet

84%

9%

4%

Tien pinta

60%

22%

11%

Valoisuus

47%

36%

17%

Alkoholi /huume

16%

2%

Sijainti

80% 36 kpl

7% 3 kpl

4% 2 kpl

Kuolleet ja loukkaantuneet kuukauden mukaan

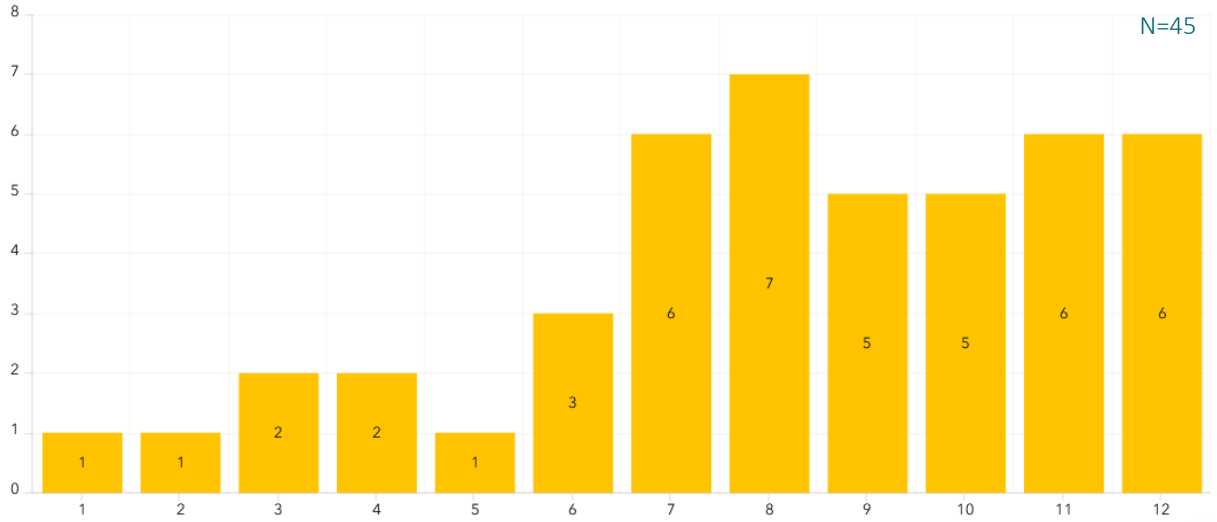

Kuolleet ja loukkaantuneet viikonpäivän mukaan

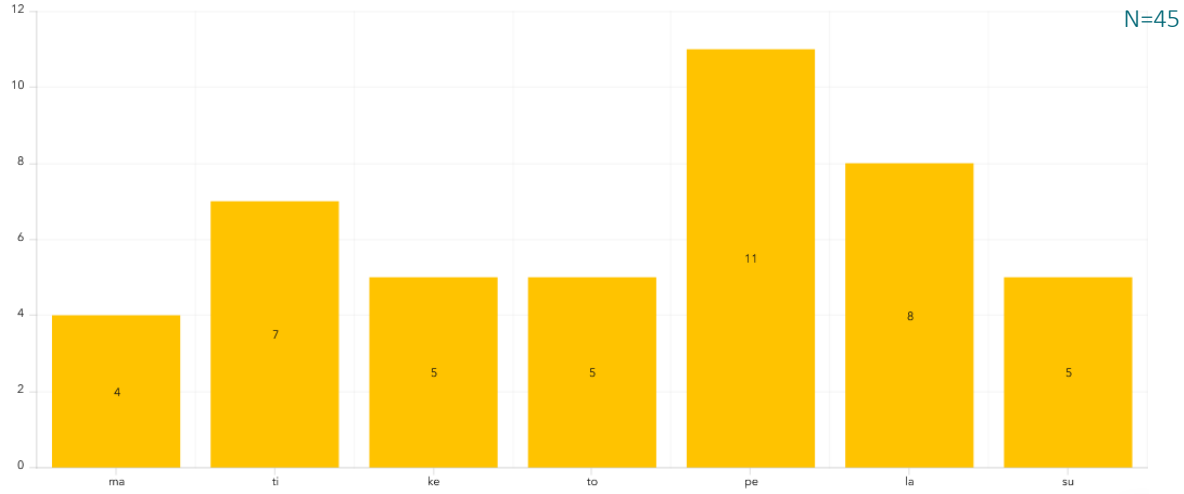

Liikenneonnettomuudet Varkaudessa

linea konsultit

Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet 2019-2023

- Kuolemaan johtanut
- Loukkaantumiseen johtanut

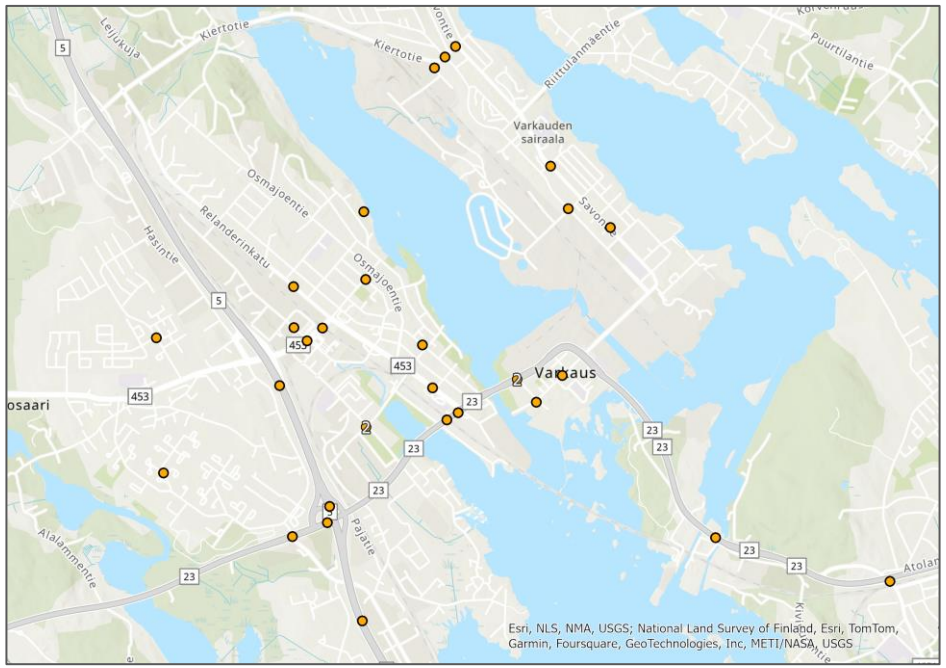

Esri, N Robinson, NCEAS, NLS, NMA, USGS; National Land Survey of Finland, Esri, TomTom, Garmin, Foursquare, METI/NASA, USGS

Liikenneonnettomuudet Varkaudessa

YHTEENVETO

- Loukkaantuneiden määrä on laskenut, mutta vakavasti loukkaantuneiden määrä on pysynyt tasaisena. Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia ei ole tapahtunut viimeisen kymmenen vuoden aikana.
- Väkilukuun suhteutettuna henkilövahinkoon johtavia liikenneonnettomuuksia tapahtuu vähemmän kuin muualla maassa.
- Yleisin onnettomuusluokka on yksittäisonnettomuudet.
- Ikäryhmän kokoon nähden 15–17-vuotiaat ovat selvästi yliedustettuina onnettomuustilastoissa. Myös 18–24-vuotiaille sattuu ikäryhmän kokoon nähden enemmän onnettomuuksia.
- Onnettomuudet tapahtuvat pääosin hyvällä säällä ja valoisaan aikaan. Reilu viidennes onnettomuuksista on sattunut tien pinnan ollessa liukas.
- Suurin osa onnettomuuksista tapahtuu ajoradalla, ja vajaa kymmenesosa suojateillä.
- Onnettomuudet painottuvat kesäaikaan ja syksyyn.
- Viikonpäivistä perjantaina tapahtuu eniten onnettomuuksia.

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma 2025

Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma, vuosikellot

Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus

Liikenneturvallisuustyö kunnissa

Liikenneturvallisuus on yhteinen asia, jota edistetään yhteiskunnan eri tasoilla. Liikenneturvallisuuden parantamisessa on keskeistä muun muassa liikenneympäristön parantaminen ja **ihmisten asenteisiin vaikuttaminen** läpi elämän.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntien perustehtävä. Jokainen ennaltaehkäisty liikenneonnettomuus vähentää inhimillistä kärsimystä, ja vähentää onnettomuuksista johtuvia kustannuksia.

Keski-Savon kuntien (Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus) liikenneturvallisuussuunnitelmassa yhteisiksi kärkitavoitteiksi on määritelty kävelyn ja pyöräliikenteen liikenneturvallisuuden parantaminen sekä kuntien kaikkien toimialojen sitouttaminen liikenneturvallisuustyöhön.

Suunnitelmaan kuuluu liikenneympäristön toimenpideohjelman lisäksi tämä liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma.

Osalle kunnan toimialoista on tässä toimenpideohjelmassa laadittu **vuosikellot**, jotka sisältävät ideoita laajasti useamman vuoden ajalle. Tarkoituksena ei ole, että kaikki toteutettaisiin yhden vuoden aikana, koska muutokset asenteissa ja toimintatavoissa eivät tapahdu hetkessä. Liikenneturvallisuuden edistämistyön tuleekin olla pitkäjänteistä ja jatkuvaa. Toimintaohjelmassa ja vuosikelloissa on hyödynnetty Liikenneturvan valmiita materiaaleja eri kohderyhmille.

Liikenneturvallisuustyötä suunnitellaan kuntien liikenneturvallisuusryhmissä. Ryhmissä on tärkeää olla mukana eri toimialojen edustus, jotta asukkaiden liikenneturvallisuutta voidaan jatkossakin parantaa poikkihallinnollisesti, yhteistyössä ja tietoa eri toimijoiden välillä jakaen.

Kunnan oman henkilöstön liikenneturvallisuustaidot ja -tiedot
Kunnalla on paljon mahdollisuuksia edistää oman henkilöstön liikenneturvallisuustaitoja ja -tietoa. Lue lisää s. 3 ja 4.

Kunnan viestintä
Kunta voi käyttää ulkoisia ja sisäisiä viestintäkanaviaan edistääkseen liikenneturvallisuutta monin tavoin. Lue lisää s. 5 ja 6.

Varhaiskasvatus ja esiopetus
Lapset ovat liikenteessä lähtökohtaisesti aina arvaamattomia, erityisen haavoittuvia ja tarvitsevat suojaa sekä ohjausta turvalliseen liikkumiseen. Lue lisää s. 7–9.

Perusopetus
Opettajat ja koulun muu henkilökunta ovat monesti parhaita liikennekasvattajia, koska he tuntevat oppilaansa ja ympäristön, jossa nämä liikkuvat. Lue lisää s. 10–12.

Nuoret toisen asteen oppilaitoksissa ja nuorisopalveluissa
Ikäryhmittäin tarkasteltuna nuorille sattuu suhteellisesti eniten henkilövahinkoja liikenteessä. Lue lisää s. 13–15.

Hyvinvointi-, vapaa-aika- ja liikuntapalvelut
Liikenneturvallisuuden edistäminen on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kunnissa. Lue lisää s. 16–17.

Lähteet:
Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026 (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2022:3), linkki:
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163951

Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma vuosille 2024–2030
(ELY-keskuksen raportteja 68 | 2023), linkki:
https://www.doria.fi/handle/10024/188134

Henkilöstöhallinto ja työsuojelu

Liikenneturvallisuus osaksi työturvallisuutta
Kunnat ovat merkittäviä työnantajia, ja tuottavat siksi paljon kodin ja työpaikan välisiä työmatkoja. Tietoja työmatkatapaturmista voidaan seurata työntekijöiden tapaturmavakuutusten tilastoista. Määrällisesti eniten työmatkoilla tapahtuu tyypillisesti kaatumisia ja liukastumisia jalan tai pyörällä liikuttaessa.

Osalla kunnan työntekijöistä liikkuminen liikenteessä kuuluu myös määrättyihin työtehtäviin keliolosuhteista riippumatta. Liikenneturvallisuus on keskeinen osa työturvallisuutta, ja on tärkeää sisällyttää se osaksi työturvallisuuskulttuuria. Monet jo käytössä olevat työpaikkatapaturmien ehkäisykeinot kannattaa ulottaa myös työmatkatapaturmien ehkäisyyn.

Alueen liikenneonnettomuuksista 71 % tapahtuu henkilöauton kuljettajille tai matkustajille, ja merkittävä osuus työikäisille, 25–64-vuotiaille[1]. Pinttyneistä liikkumis- ja ajotavoista on vaikea oppia pois ja kannustaminen muutokseen vie pitkän aikaa. Työnantajilla on kuitenkin hyvä mahdollisuus vaikuttaa juuri työikäisiin. Liikenneonnettomuuksien seuraukset voivat olla vakavia ja toipuminen voi kestää pidempään kuin työpaikalla tapahtuvissa tapaturmissa. Liikenneonnettomuuksien vähentäminen on inhimillisesti tärkeää, mutta työnantajalle myös taloudellisesti kannattavampaa kuin työpanoksen mahdollinen pitkäaikainen menetys ja sen korvausjärjestelyt.

Työntekijöiden liikenneturvallisuutta voidaan edistää kiinnittämällä huomiota esimerkiksi yksittäisten ajomatkojen vähentämiseen, ajomatkojen tarpeellisuuteen ja etäpalvelujen hyödyntämiseen mahdollisuuksien mukaan, keliolosuhteisiin, kuljettajan omaan ajokuntoon ja väsymykseen, työntekijöiden terveydentilaan ja sen vaikutuksiin liikenteeseen, muiden asioiden hoitamiseen ajon aikana (puhelut, etäkokoukset, sähköpostit jne.), riittävään ajoaikaan eri olosuhteissa, liikennesääntöjen noudattamiseen kaikissa tilanteissa, ajoneuvojen kuntoon ja asianmukaisten turvavarusteiden käyttöön eri kulkutavoilla.

Lisätietoa Liikenneturvan sivuilta:
- Tietoa työmatkaliikenteestä liikenneturva.fi/tyomatkaliikenne.
- Valmiita työkaluja liikenneturvallisuuden edistämiseen liikenneturva.fi/liikenteessa/tyomatkaliikenteen-tyokalut.
- Maksuton uutiskirje on suunnattu ensisijaisesti työpaikan turvallisuudesta ja työsuojelusta vastuussa oleville, mutta se soveltuu kenelle tahansa työssäkäyvälle: liikenneturva.fi/tyomatkaliikenteen-uutiskirje.

Kestävän liikkumisen edistäminen
Henkilöstöä kannattaa tukea omasta työkyvystään huolehtimisessa. Kun työpaikalla kannustetaan liikkumaan, on yksilöllä matalampi kynnys tarttua tilaisuuteen.

Työmatkaliikkumisen edistämisen kustannuksia voi verrata liikkumattomuudesta aiheutuviin kustannuksiin, joiden arvioidaan olevan Suomessa yli 3 miljardia euroa vuosittain. Liikkumattomuus lisää työntekijöiden riskiä sairastua useisiin kansansairauksiin, kuten tyypin 2 diabetekseen ja sydän- ja verisuonisairauksiin[2]. Työmatkoissa onkin hyvä kannustaa huomioimaan liikenneturvallisuuden lisäksi myös terveys- ja ympäristötekijät ja ylläpitää samalla kunnan työnantajavetovoimaa.

Lisätietoa esim. liikkuvatyoelama.fi/tyonantajalle sekä ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-ymparistot/tyomatkaliikunta.

[1] Liikenneonnettomuuksissa Keski-Savossa kuolleet ja loukkaantuneet vuosina 2019–2023. lähde: Tilastokeskus/poliisi.
[2] https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumattomuuden-kustannukset/liikkumattomuuden-kustannukset-suomessa/

Henkilöstöhallinto ja työsuojelu

Liukastumisten torjunta
- Jaetaan liukuesteitä
- Erityishuomio piha-alueiden hiekoitukseen
- Vinkkejä teemapäiviin ja tiedotukseen
  Pysy pystyssä -kampanjasta

Tiedotus: Turvallinen liikkuminen talvella
- Heijastinpäivä 1.10. Kunnan oman ilmeen mukaiset heijastimet jakoon?
- Talvirenkaiden käyttö
- Liukastumisen torjunta: Pysy pystyssä -kampanja

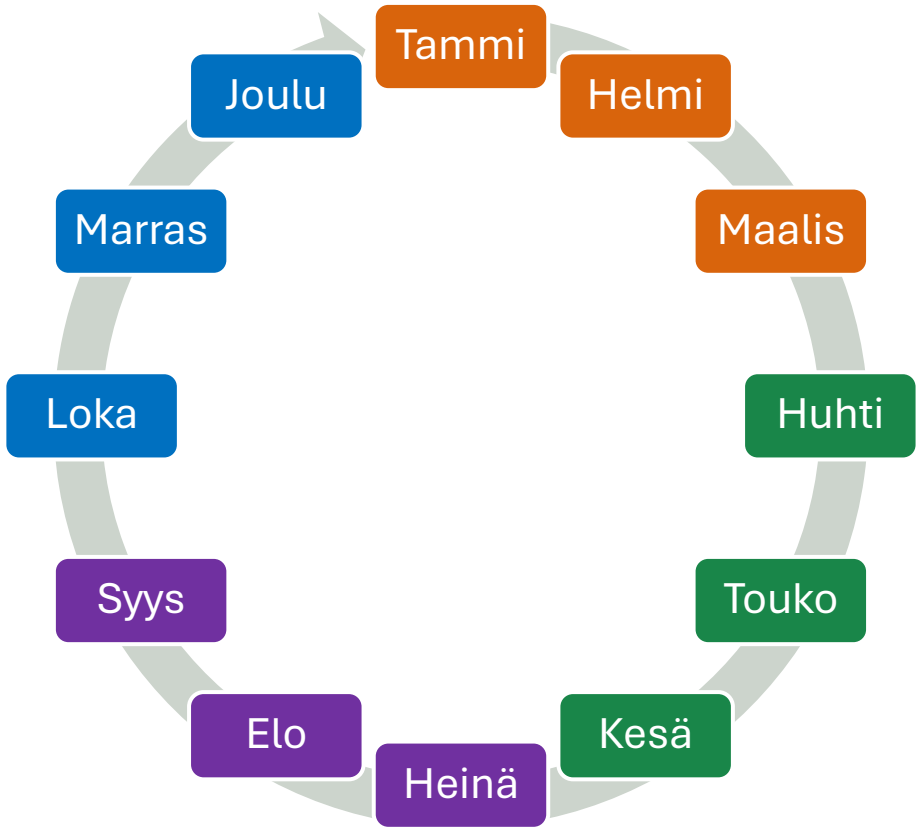

Liikenneturvallisuusinfot julkisten tilojen inforuuduilla
- Kunta voi jakaa julkisten tilojensa inforuuduilla Liikenneturvan info-tv-materiaaleja

Liikkujan viikko ja Auton vapaapäivä
- Viikko kannustaa pohtimaan arkisia liikkumisvalintoja.
- Viisas liikkuminen: kävely, pyöräily, joukkoliikenne ja fiksumpi autoilu.
- Viikon päättää maailmanlaajuinen Auton vapaapäivä.
- Lisätietoja Liikkujan viikon sivustolta.

Kestävät ja turvalliset työmatkat
- Kannustetaan liikkumaan työmatkoja kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä
- Kilometrikisa
- Olosuhteet työpaikalla: suihkut, pukukaapit, pyöräsäilytys?
- Työsuhdepyörä, joukkoliikennelippu
- Pyöräilykypärän käyttö
- Väistämissäännöt pyöräilijän ja autoilijan näkökulmasta

Viestintä

Kunnan viestintäsuunnitelmaan ja vuosikelloon on tärkeää nostaa mukaan myös liikenneturvallisuusviestintä, jonka avulla teemaa pidetään esillä ja myötävaikutetaan niin asiakkaiden kuin oman henkilöstönkin liikenneturvallisuuden parantamiseen. Toimialojen omat liikenneturvallisuusviestinnän asiat kannattaa sisällyttää toimialojen mahdollisiin omiin viestintäsuunnitelmiin, jotta ne nousevat kunnan viestintäyksikön tai -vastaavien tietoon.

Ulkoinen viestintä
Ihmisen asenteet vaikuttavat käyttäytymiseen liikenteessä. Asenteet muodostuvat usein jo lapsuudessa tai nuoruudessa, mutta niihin voidaan pyrkiä vaikuttamaan turvallisuusviestinnän keinoin koko ihmisen eliniän ajan. Kunnan viestintä tavoittaa erilaisissa elämäntilanteissa olevia asukkaita sekä yhteistyökumppaneita.

Kunta voi edistää liikenneturvallisuutta esimerkiksi viestimällä keskeisistä liikenneturvallisuusteemoista, kuten:

- Turvallinen ajonopeus
- Turvavöiden ja lasten turvaistuinten käyttö
- Päihteiden vaikutus liikenteessä: alkoholi ja huumeet
- Väsyneenä ajamisen vaarat
- Ajokunto ja ajoterveys.

Kunnan liikenneturvallisuusviestintää voidaan kohdentaa esimerkiksi sosiaalisessa mediassa nuorille, jotka ovat usein riskialttiimpia kuljettajia.

Liikenneturva tuottaa somessa käytettäväksi ajankohtaisia kuvia Flickr-tililleen. Kunnan julkisiin tiloihin voi tilata Liikenneturvan maksuttomia tilaustuotteita, kuten julisteita ja esitteitä, osoitteesta liikenneturva.fi/tilaustuotteet.

Sisäinen viestintä
Sisäisessä viestinnässä kannattaa pitää esillä kunnan oman henkilöstön liikenneturvallisuuden parantamista esimerkiksi vuodenaikojen mukaan yhdessä henkilöstöpalveluiden kanssa.

Viestintä

Turvallinen liikkuminen talvella
- Heijastinpäivä 1.10.
- Liukas ja pimeä vuodenaika vaatii kuskilta valppautta: nostetaan esiin esim. talvirenkaiden käyttö ja vaikeat ajo-olosuhteet.
- Liikenneturvan Pyörän valot -juliste.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37
- Liikenneturvan materiaalit sopivat käyttöön myös vuoden ympäri!

Liikkujan viikko ja Auton vapaapäivä syyskuussa
- Viikko kannustaa pohtimaan arkisia liikkumisvalintoja: kävely, pyöräily, joukkoliikenne ja fiksumpi autoilu.
- Viikon päättää maailmanlaajuinen Auton vapaapäivä.
- Lisätietoja ja viestintävinkkejä Liikkujan viikon sivustolta.

Tapaturmapäivä pe 13. päivä
- Tapaturmapäivä järjestetään tapaturmien ehkäisemiseksi aina perjantaina 13. päivä.
- Tapaturmapäivässä on mukana eri järjestöjä ja ministeriöitä.

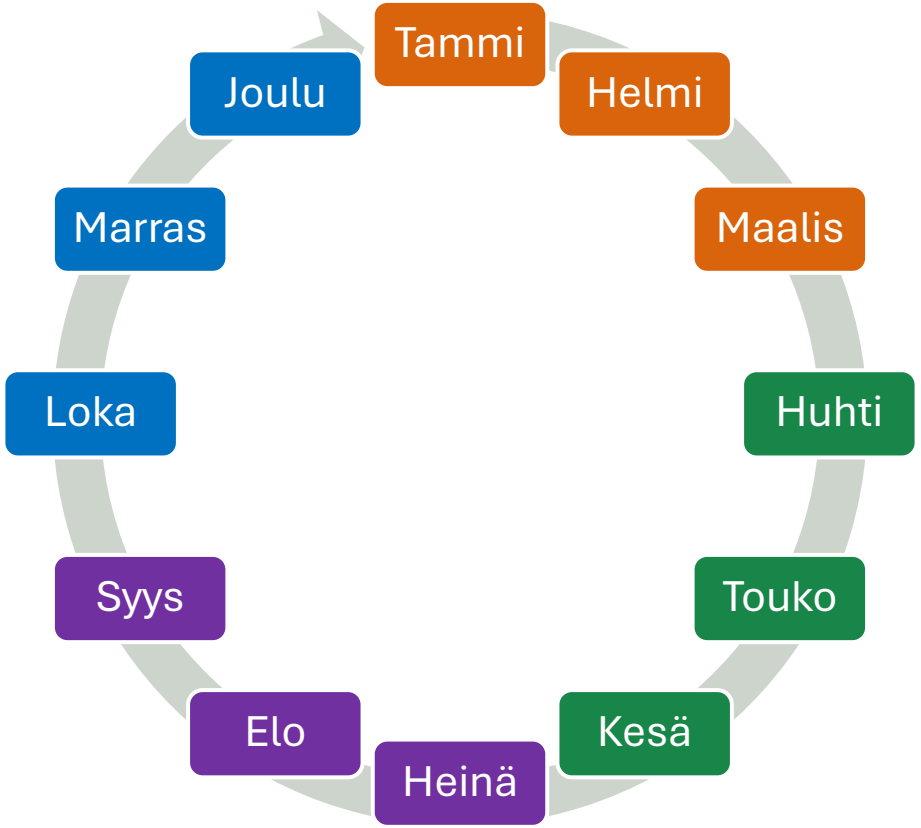

Kestävät ja turvalliset työmatkat
- Kannustetaan liikkumaan työmatkoja kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä
- Turvavälineiden, kuten liukuesteiden ja pyöräilykypärän käyttö
- Liikenneturva tarjoaa runsaasti materiaaleja turvallisiin työmatkoihin liittyen.

Nuorten autoilu kaveriporukalla
- #SafeSpaceAutoon-kampanja.
- Nuoren kuljettajan onnettomuusriski kasvaa usein silloin, kun kuljettajalla on kyydissä kavereita.

Aja oikein – sähköpotkulaudallakin
- Sähköpotkulaudoilla kuljetaan samoilla liikennesäännöillä ja väylillä kuin polkupyörällä – ei siis jalkakäytävillä.
- Nopeuden sovittaminen tilanteeseen, päihteettömyys ja muiden huomiointi ovat turvallisen sähköpotkulautailun kulmakiviä.
- Liikenneturvan kampanjasivu.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Pienten lasten kanssa työskentelevillä ammattilaisilla on merkittävä rooli liikenneturvallisuuden edistämisessä. Varhaiskasvatuksessa toteutettava liikennekasvatus on tehokkainta, kun se on arkeen sidottua, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Liikennekasvatus onkin tärkeää huomioida kunnan omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa.

Liikenneturvallisuus mukana varhaiskasvatuksen arjessa
Lasten liikenneonnettomuuksista suuri osa tapahtuu tutussa ympäristössä: oman kodin, koulun tai päiväkodin lähistössä. Yleisimmät vaaratilanteet tapahtuvat tietä ylitettäessä tai tielle rynnätessä. Turvallinen tien ylitys onkin yksi tärkeimmistä lapsille opetettavista asioista.

Lapset oppivat parhaiten liikkumaan lähiympäristössään, kun he saavat harjoitella liikkumista omin voimin aikuisen kanssa. Liikenneasioita on hyvä ottaa esiin myös jokapäiväisissä leikeissä, puuhissa ja keskusteluissa.

Liikennekasvatusta kannattaa toteuttaa ympäri vuoden. Eri vuodenaikoina korostuvat eri teemat ja liikenteessä huomioitavat asiat. Lisätietoa eri-ikäisten lasten liikennekasvatuksesta löytyy esimerkiksi Liikenneturvan sivulta: liikenneturva.fi/liikenteessa/liikenneturvallisuus-varhaiskasvatuksessa/.

Varhaiskasvattajille on tarjolla oma, maksuton verkkokurssi, joka kannattaa sisällyttää osaksi henkilöstön koulutuksia (kesto n. 2 h, voi suorittaa osissa): https://turvallisestiliikenteessä.fi/login/courses/vaka-verkkokurssi-2021.

Liikennekasvatusta yhteistyössä huoltajien kanssa
Pieniin lapsiin kohdistuvassa liikenneturvallisuustyössä on tärkeää pyrkiä vaikuttamaan myös lasten huoltajiin. Lapset ottavat kasvaessaan huoltajistaan mallia - myös liikenteessä. Asenteet turvallisuutta kohtaan periytyvät usein kotoa.

On tärkeää, että huoltajat saavat tukea ja muistutuksia tärkeästä kasvatusroolistaan. Alle kouluikäisten huoltajia kannattaa rohkaista liikennekasvatuksessa yksinkertaisuuteen ja toistuvaan harjoitteluun ja rutiineihin.

Huoltajille voidaan jakaa tietoa ja keskustella turvallisesta liikkumisesta ja lapsen kuljettamisesta esimerkiksi varhaiskasvatuksen aloituksen yhteydessä, vanhempainilloissa sekä arjen kohtaamisissa. Maksuttomia materiaaleja voi tilata Liikenneturvalta ja laittaa esille päiväkodin tiloihin lasten ja huoltajien nähtäville (esim. pituusmittajuliste: liikenneturva.fi/tuote/pituusmittajuliste/).

FAKTALAATIKKO LAPSEN TURVALLISESTA KULJETTAMISESTA

- **Alle 3-vuotiasta lasta ei saa koskaan kuljettaa ajoneuvossa ilman turvalaitetta**. Kaukaloiän jälkeen lapsen on turvallisinta matkustaa turvaistuimessa **selkä menosuuntaan** niin pitkään kuin mahdollista.
- Tieliikennelain mukaan **alle 135 cm pitkä lapsi tarvitsee E-säännön mukaisen turvaistuimen** henkilö-, paketti- ja kuorma-autolla matkustaessaan. Liikenneturva suosittelee, että lapsi käyttää turvaistuinta autossa matkustaessaan kunnes lapsi on 150 cm pitkä.
- Auton etumatkustajan paikalla oleva **turvatyyny on suunniteltu aikuisen pituuden ja painon mukaan** ja saattaa siksi aiheuttaa lauetessaan lapselle kohtalokkaitakin vammoja.
- Moottoriajoneuvo-onnettomuuksissa kuoli v. 2011–2020 kaikkiaan Suomessa 46 alle 0–14-vuotiasta, joista 35 henkilöautoissa.
    - Suurin osa kuljettajista (yli 80 %) oli **auton ainoa aikuinen**. On tärkeää muistaa, että **huomion kohdistaminen lapsiin häiritsee ajamiseen keskittymistä** ja hetkellinenkin huomion herpaantuminen liikenteestä on vaarallista.
    - Onnettomuustutkinta-arvioiden perusteella **noin 40 % lapsista olisi voinut pelastua, jos lapsella olisi ollut henkilöautossa käytössä ylipäätään turvalaite** tai se olisi ollut sopivampi, laadukkaampi tai oikein asennettu.
    - Muita onnettomuuden taustalla vaikuttaneita riskitekijöitä olivat mm. **kuljettajan väsymys ja vireystilan lasku**, **tuttuun ympäristöön luottaminen** sekä **ylinopeudella tai liian suurella tilannenopeudella** ajaminen. (Lähde: OTI-Lasten liikenneonnettomuudet 2022 –raportti.)

Varhaiskasvatus

Tapahtumat ja tempaukset järjestöjen ja yritysten kanssa
- Paikallista kuljetusalan yrittäjää voi pyytää vierailulle kuljetuskaluston kera kertomaan turvallisesta tienylityksestä, heijastimen käytöstä ja näkyvyysasioita liikenteessä. Lue lisää SKAL ry:n sivulta.
- Heijastintempauksia ja muita liikenneturvallisuustapahtumia voi järjestää esim. yhteistyössä MLL:n paikallisyhdistysten kanssa.

Heijastimen käyttö
- Heijastinpäivä 1.10.! Ohjelmaksi esim. erilaiset heijastinpuuhat lasten kanssa.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37
- Liikenneturvan materiaalit sopivat käyttöön myös vuoden ympäri!

Vanhempainillat
Käydään läpi:
- Kypärän käyttö (aikuiset ja lapset käyttävät)
- Lapsen turvallinen kuljettaminen autossa sekä turvaistuinsuositus.
- Saattoliikenneohjeet ja vaihtoehdot autolla kuljettamiselle
- Lapsi oppii mallista – vinkkejä vanhemmille

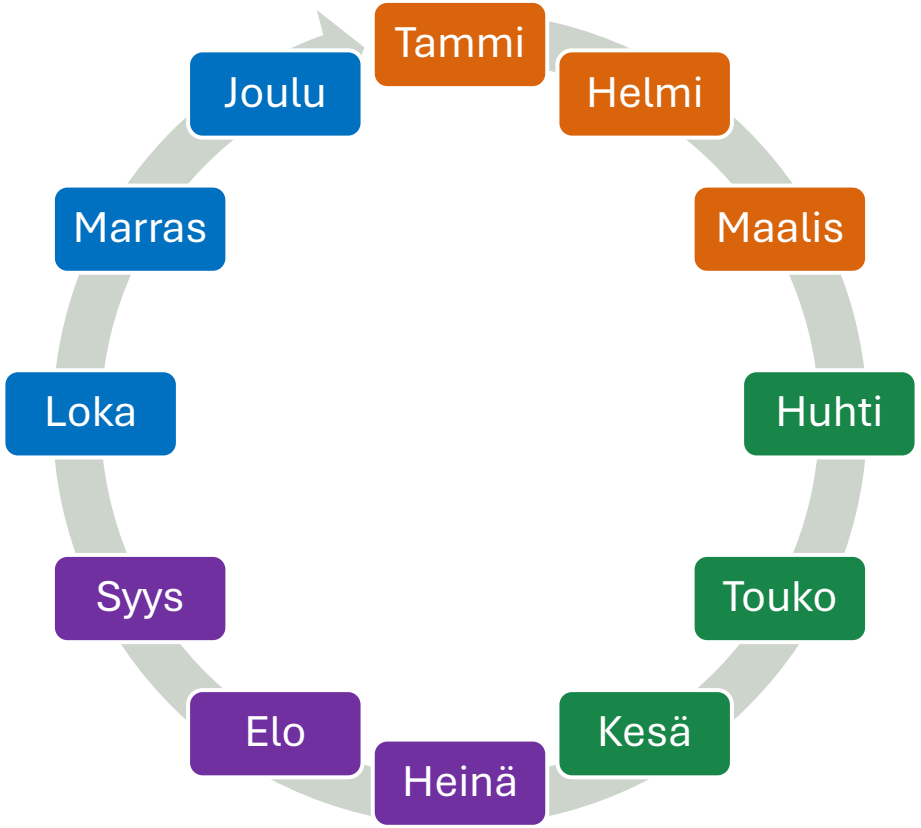

Yhteistyö teknisen toimialan kanssa
- Turvallinen saattoliikenne (liikennejärjestelyt)
- Turvalliset lumenkasauspaikat (näkemät, kulkureitit)

Liikenneturvallisuusaiheista tekemistä lasten kanssa
- Värityskuvat lasten turvallisesta kuljettamisesta
- Turvallinen tien ylittäminen
- Vuodenaikoihin liittyviä eläinsatuja

Esiopetus

Liikenneturvallisuusaiheista tekemistä lasten kanssa

- Lasten kanssa toteutettava kotipihakävely valmentaa tulevaa koulumatkaa varten
- Liikennekasvatus yhteistyössä kotien kanssa: Animaatiot ja väritystehtävä

Heijastimen käyttö
Heijastinpäivä 1.10. Ohjelmaksi esim. erilaiset heijastinpuuhat lasten kanssa.

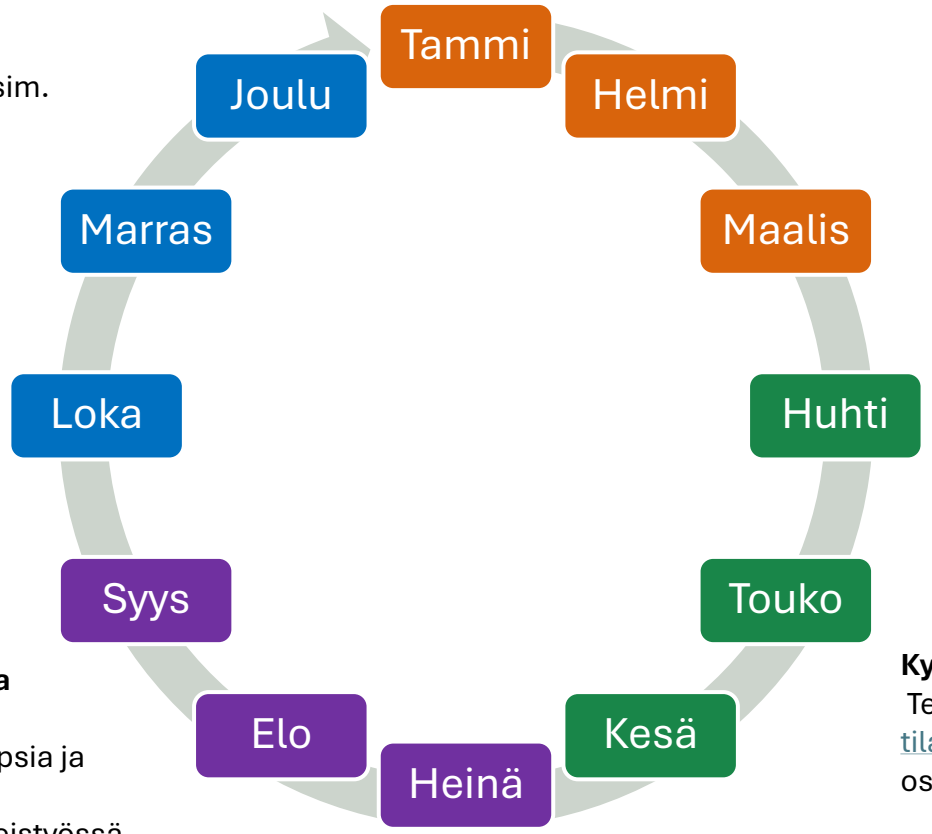

Tulevan koulumatkan harjoittelu
On tärkeää muistuttaa lapsen huoltajaa harjoittelemaan tulevaa koulumatkaa yhdessä lapsen kanssa jo edellisenä keväänä. Huoltajia on hyvä kannustaa sopimaan lapsensa kanssa selkeät pelisäännöt tuleville koulumatkoille esimerkiksi kännykän käyttöön liittyen.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37
Liikenneturvan materiaalit sopivat käyttöön vuoden ympäri!

Pyörän ja kypärän tarkastus yhdessä huoltajien kanssa
Tarkistetaan yhdessä huoltajien kanssa lasten pyörien ja kypärien kuntoa esim. vanhempainillan tai teemapäivän yhteydessä.

Ohjeistus koulumatkaliikkumisesta ja saattoliikenteestä
Ohjeistetaan esiopetuksen alkaessa lapsia ja heidän huoltajiaan esikoulumatkan kulkemisesta ja saattoliikenteestä. Yhteistyössä tekninen toimi.

Kypärän käyttö
Tehdään yhdessä kypärätesti kananmunalla. Liikenneturvalta tilattavan styroksisen pienoiskypärän avulla voi havainnollisesti osoittaa lapsille, mitä hyötyä kypärästä on pyöräilijälle.

Perusopetus

Liikennekasvatuksessa on keskeistä paikallisuus, toiminnallisuus, tavoitteellisuus, ongelmanratkaisu, pitkäjänteisyys ja yhteistyö kotien kanssa. Opettajat ja koulun muu henkilökunta ovat monesti parhaita liikennekasvattajia. He tuntevat oppilaansa ja ympäristön, jossa nämä liikkuvat.

Liikennekasvatukselle ei aina tarvitse varata kokonaista oppituntia: usein muutama hetki tunnin alussa tai lopussa riittää. Tärkeintä on, että liikenneturvallisuus nostetaan esille säännöllisesti.

Huoltajille voidaan jakaa tietoa ja keskustella turvallisesta liikkumisesta esimerkiksi koulun aloituksen yhteydessä ja vanhempainilloissa. Lisäksi toimipaikkoihin voi tilata Liikenneturvalta julisteita ja muita maksuttomia materiaaleja, jotka ovat myös koululaisten ja huoltajien nähtävillä.

Alkuluokilla keskiössä turvallinen toimiminen lähiympäristössä
Perusopetuksen alussa liikennekasvatuksessa keskeistä on turvallisten toimintatapojen omaksuminen oppilaan omassa lähiympäristössä. Lähtökohtana ovat konkreettiset tilanteet, niissä selviytyminen ja turvallinen toimiminen. Lue lisää Liikenneturvan sivuilta.

3.—6. –luokkalaisten kanssa käsitellään eri tilanteita ja kulkumuotoja
Liikennekasvatuksen sisällöt laajentuvat, kun oppilaiden liikkumistottumukset muuttuvat. Aluksi opetuksessa painottuu jalankulkijan ja auton matkustajan näkökulma. Pyöräilyä on myös hyvä käsitellä, sillä oppilaat pyöräilevät paljon erityisesti vapaa-ajallaan. Liikennekasvatuksen tulee kattaa kaikki ne kulkumuodot ja liikennetilanteet, joita lapsi päivittäisessä liikkumisessaan kohtaa. Lue lisää Liikenneturvan sivuilta.

Yläkoulussa itsenäinen liikkuminen lisääntyy
Yläkouluun siirryttäessä oppilaat liikkuvat paljon ja liikkuminen ikätovereiden kanssa niin koulu- kuin vapaa-ajan matkoillakin lisääntyy. Perustietojen ja -taitojen lisäksi on panostettava vastuullisuuden tunteen herättämiseen. Lue lisää Liikenneturvan Yläkoululainen liikenteessä – sivulta.

Vuonna 2024 Keski-Savon kuntien 3.—9.-luokkalaisille tehdyssä kyselyssä nousi esiin, että yläkoululaiset käyttävät turvavälineitä turhan harvoin. Kypärän, heijastimen ja pyörän valojen käyttöön kannattaakin kannustaa.

Ennakoivan ajon periaatteet, turvalaitteiden merkitys sekä alkoholin vaikutukset ovat keskeisiä sisältöjä nuorten liikennekasvatuksessa. Liikkumistottumusten ja -tapojen valintaan liittyy turvallisuuden ohella myös kestävän kehityksen näkökulma.

Lapset ja nuoret mukaan liikenneturvallisuustyön suunnitteluun
Lapset ja nuoret ovat merkittäviä lähiympäristöjensä käyttäjiä ja heillä on liikkumisympäristöstään tietoa, jota kannattaa säännöllisesti kerätä ja hyödyntää liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Maksuttomat liikennekasvatuksen koulutukset opettajille
Liikenneturva järjestää tilauksesta alueellisia tai koulukohtaisia maksuttomia koulutustilaisuuksia opettajille. Koulutustilaisuuksien sisältöjä voidaan räätälöidä toiveiden mukaan. Lisätietoa Liikenneturvan sivulta: liikenneturva.fi/koulutukset/liikennekasvatuksen-koulutukset-opettajille

Perusopetus, luokat 1-6

Kahoot-visailut turvallisesta liikkumisesta
- Visailujen avulla voi vahvistaa liikenneosaamista ja käynnistää keskustelua turvallisesta liikkumisesta.

Pimeällä liikkuminen
- Heijastintiirailu
- Heijastimen tuunaus ja testaus
- Päivänavaus turvallisesta liikkumisesta pimeään aikaan

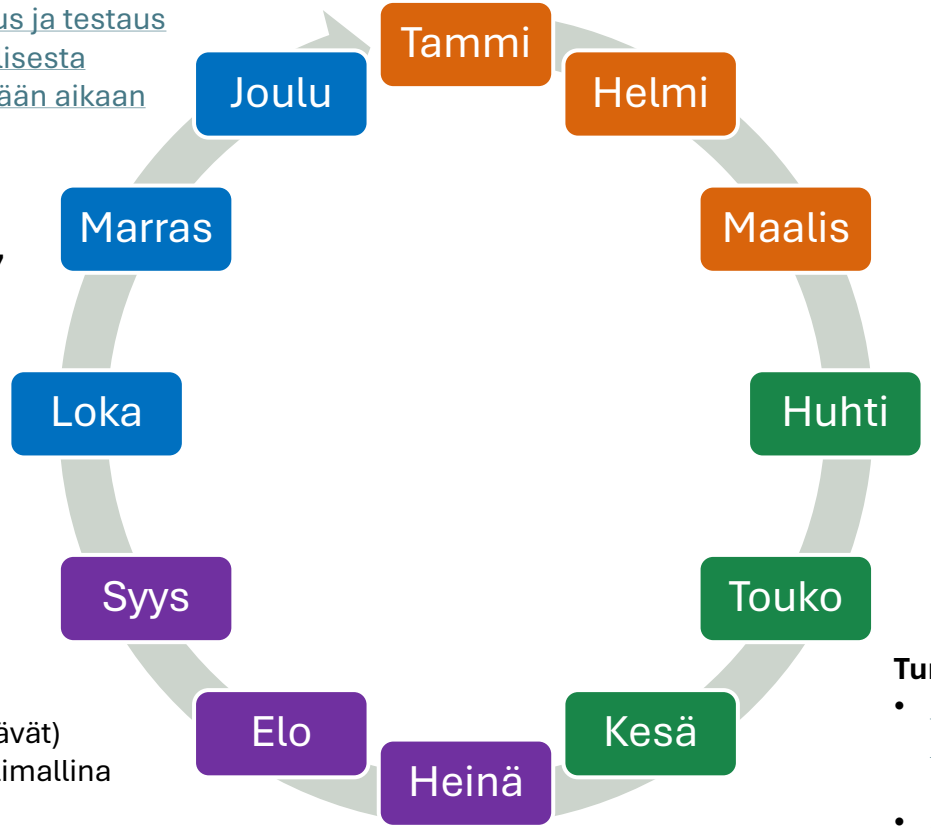

Kännykän käyttö ja tarkkaavaisuus liikenteessä
- Kiperä kävely -harjoitus osoittaa, miten kahden asian yhtäaikainen tekeminen vaikuttaa suoritukseen liikenteessä.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37
- Liikenneturvan materiaalit sopivat käyttöön vuoden ympäri!

Aja oikein – sähköpotkulaudallakin
- Sähköpotkulaudoilla kuljetaan samoilla liikennesäännöillä ja väylillä kuin polkupyörällä – ei siis jalkakäytävillä.
- Liikenneturvan 10 kohtaa turvallisempaan sähköpotkulautailuun

Tien ylittäminen
- Koulumatkan vaaranpaikkakartoitus
- Silmät ja korvat tarkkana liikenteessä
- Suojatien ylitys

Vanhempainillat
Käydään läpi:
- Kypärän käyttö (aikuiset ja lapset käyttävät)
- Turvallinen koulumatka ja huoltaja roolimallina liikenteessä
- Saattoliikenneohjeet ja vaihtoehdot autolla kuljettamiselle

Turvallinen pyöräily
- Pyörän ja kypärän tarkistus yhdessä huoltajien kanssa
- 3.—6.lk: Filla&Rilla: Opitaan pyöräilemään turvallisesti hauskojen tehtävien parissa

Perusopetus, luokat 7-9

Liikenneturvallisuusaiheisten videoiden raati
- Tehtävä kannustaa oppilaita miettimään, millaisin keinoin turvallisiin valintoihin liikenteessä voidaan vaikuttaa, ja millaiset viestit vaikuttavat parhaiten omaan käyttäytymiseen.

Peilaus
- Harjoituksen tavoitteena on tuoda esille nuorten liikennekäyttäytymiseen vaikuttavia seikkoja ja harhakäsityksiä.

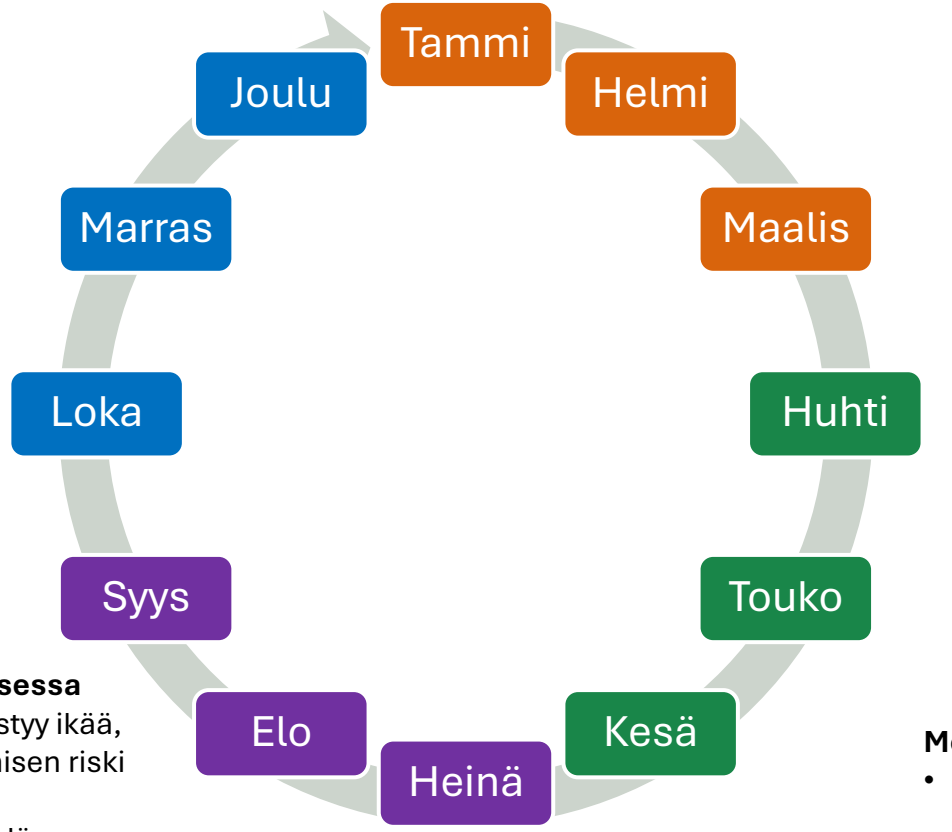

Onnettomuustarinat
- Tositarinoihin perustuvien onnettomuustarinoiden avulla keskustellaan liikenteen vaara- ja riskitekijöistä.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37
- Liikenneturvan materiaalit sopivat käyttöön vuoden ympäri!

Aja oikein – sähköpotkulaudallakin
- Sähköpotkulaudoilla kuljetaan samoilla liikennesäännöillä ja väylillä kuin polkupyörällä – ei siis jalkakäytävillä.
- Liikenneturvan 10 kohtaa turvallisempaan sähköpotkulautailuun

Huoltajien tukeminen liikennekasvatuksessa
- Nuoren aloittaessa yläkoulun hän lähestyy ikää, jolloin liikenneonnettomuuteen joutumisen riski kasvaa.
- Huoltajia kannattaa edelleen tukea heidän roolissaan liikennekasvattajina.

Mopoilu
- Mopolla liikenteessä - mopon hallinta vaatii ajotaitoa ja harkintaa

Toisen asteen oppilaitokset ja nuorisotoimi

Ikäryhmittäin tarkasteltuna nuorille sattuu eniten henkilövahinkoja liikenteessä. Valtaosa vahingoista sattuu henkilöauton kuljettajina tai matkustajina, mutta myös mopoillessa ja pyöräillessä.

Nuorten käyttäytymiselle tyypillistä on impulsiivisuus, heikko päätöksenteko ja ennakoinnin vähäisyys aikuisiin verrattuna. Nuori ei välttämättä osaa ajatella, mitä seurauksia omista teoista voi olla.

Maksuttomia julisteita ja muita materiaaleja voi tilata toimipaikkoihin Liikenneturvalta.

Liikenneturvallisuustyö toisen asteen opetuksessa
Liikenneturvallisuuden käsittely lukiossa ja toisella asteella on paitsi tärkeää myös olennainen jatko perusopetuksen liikennekasvatukselle.

Lukion ja toisen asteen opetussuunnitelmien perusteissa ei eritellä tarkemmin liikenneturvallisuuteen liittyviä sisältöjä, vaan turvallisuus mainitaan yleisempänä sisältönä. Liikenneaihe soveltuu hyvin monien oppiaineiden yhteyteen. Liikenneturvallisuus voidaan valita myös soveltavan kurssin aiheeksi. Yhteistyössä paikallisten järjestöjen ja muiden tahojen kanssa voidaan järjestää myös teematilaisuuksia ja tapahtumia.

Ammatillisen koulutuksen perustutkinnoissa liikennekasvatus voidaan integroida ajankohtaisten teemojen avulla niin yhteisiin tutkinnon osiin kuin ammatillisiinkin tutkinnon osiin. Lue lisää Liikenneturvan Nuorten liikennekasvatus-sivulta.

Liikenneturva järjestää tilauksesta alueellisia tai koulukohtaisia maksuttomia koulutustilaisuuksia opettajille. Koulutustilaisuuksien sisältöjä voidaan räätälöidä toiveiden mukaan. Lisätietoa Liikenneturvan sivulta: liikenneturva.fi/koulutukset/liikennekasvatuksen-koulutukset-opettajille

Liikenneturvallisuustyö nuorisotyössä
Nuorten elämänhallinta- ja tunnetaitojen kehittyminen on tärkeässä roolissa, kun rakennetaan perustuksia turvalliselle liikennekäyttäytymiselle. Näiden taitojen vahvistaminen on nuorisotyöntekijöiden osaamisen ytimessä. Lue lisää: Nuorisotyöntekijöillä on tärkeä rooli nuorten liikennekasvatuksessa-blogipostaus sekä Nuorten liikennekasvatus –sivu. Paljon toimintavinkkejä nuorisoalalle löytyy Liikenneturvan opetusmateriaaleista.

Liikenneturva järjestää nuorisotyöntekijöille alueellisia koulutustilaisuuksia, joiden sisältöä voidaan räätälöidä toiveiden mukaan. Lisätietoa Liikenneturvan sivulta: liikenneturva.fi/koulutukset/koulutukset-nuorisotyontekijoille

Toisen asteen oppilaitokset

Mikä valintojamme ohjaa? Väittelytehtävä
• Väittelytehtävässä harjoitellaan mielipiteen perustelua ja muiden kuuntelua, keskustellaan liikenneturvallisuudesta ja ymmärretään, että valintojemme taustalla ei aina ole kestäviä perusteluita.

Onnettomuustarinat
- Tositarinoihin perustuvien onnettomuustarinoiden avulla keskustellaan liikenteen vaara- ja riskitekijöistä.

Ennakoitu katumus
- Harjoituksessa pohditaan tarkkaamattomuuden seurauksia liikenteessä ja käydään läpi niiden herättämiä ajatuksia.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37
- Liikenneturvan materiaalit sopivat käyttöön vuoden ympäri!

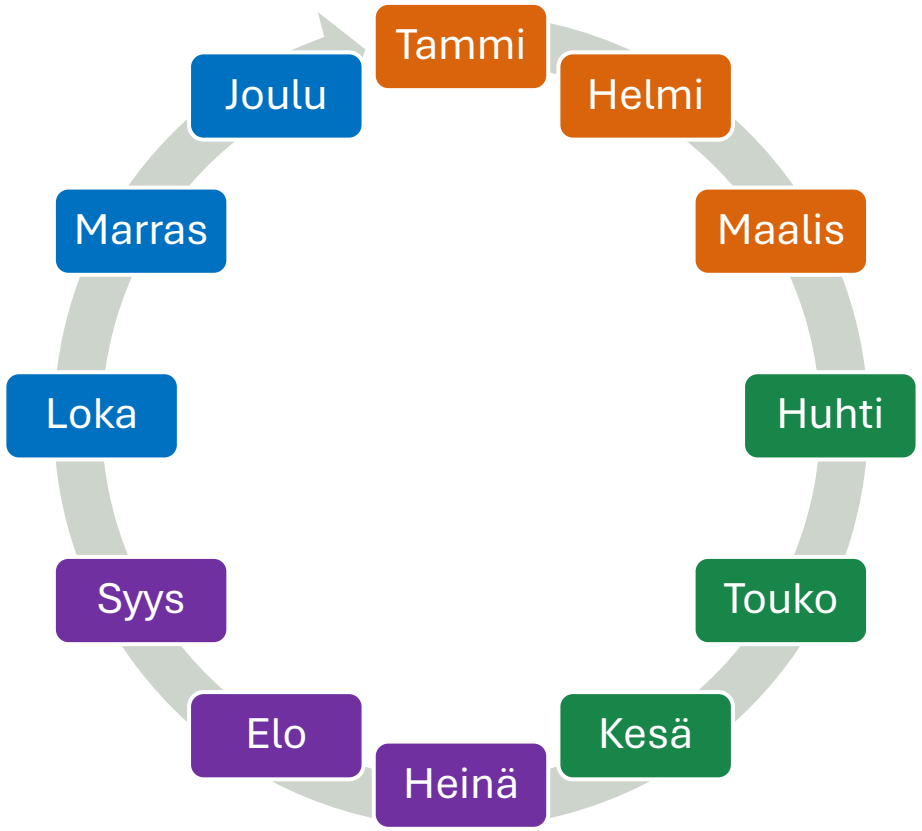

Punainen liitu
- Punainen Liitu –tapahtumissa kokemuksiaan ovat kertomassa pelastuslaitoksen, poliisin tai terveydenhuollon työntekijät tai onnettomuuteen joutunut nuori.
- Esityksen jälkeen opettaja käsittelee luokkansa kanssa oppilaiden tuntemuksia kokemastaan.
- Tilaisuus järjestetään esimerkiksi toisen asteen oppilaitoksissa pelastuslaitoksen, poliisin ja Liikenneturvan yhteistyönä. Ole yhteydessä oman alueesi pelastuslaitokseen tai Liikenneturvan toimipisteeseen.

Valintatunneli
- Valintatunneli-harjoitus osoittaa, että monet asiat vaikuttavat päätöksentekoon ja harjoitellaan itsenäisen ja turvallisen valinnan tekemistä

Nuorisotoimi

Onnettomuustarinat
- Tositarinoihin perustuvien onnettomuustarinoiden avulla keskustellaan liikenteen vaara- ja riskitekijöistä.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37
- Liikenneturvan materiaalit sopivat käyttöön vuoden ympäri!

Video ryhmäpaineesta ja keskusteluohjeet
- Video ryhmäpaineesta toimii avauksena keskustelulle: pohditaan kaveriporukan vaikutusta omaan liikennekäyttäytymiseen, ja myös sitä, miten voi itse vaikuttaa kavereiden toimintaan liikenteessä.

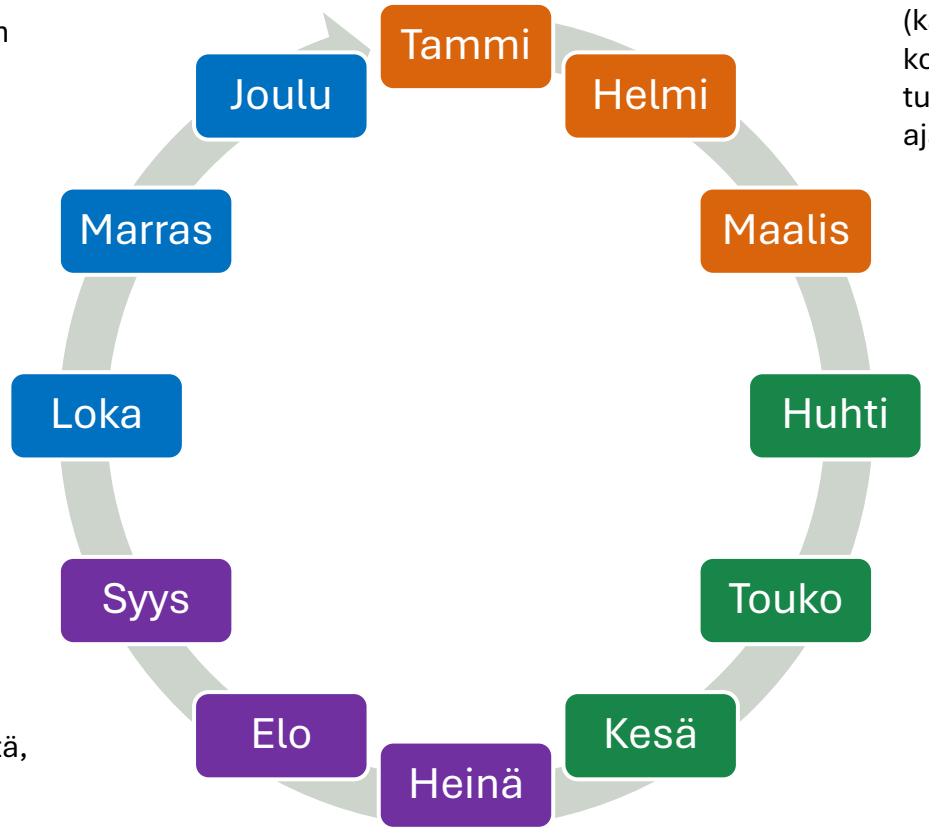

Liikenneturvallisuus mukana arkisissa keskusteluissa
- Pyydä nuorta kertomaan kulkuneuvostaan ja kokemuksistaan liikenteessä. Samalla on helppo johdatella keskustelu myös turvallisiin valintoihin.
- Kehu nuorta liikennekäyttäytymiseen liittyvistä ilonaiheista (kavereista huolehtiminen, huomaavaisuus pienempiä kohtaan, aikaisempaa myönteisempi suhtautuminen turvavälineisiin, kielteinen suhtautuminen päihtyneenä ajamiseen).

Vinkkejä mopoiluun liittyen
- Kysy nuorilta, millaista toimintaa he kaipaavat.
- Suunnittele ja järjestä tapahtumia yhdessä nuorten kanssa, esim. mopoilijan taitorata, hätäensiapukurssi tai heijastinkampanja.
- Järjestä nuorten, viranomaisten ja muiden relevanttien tahojen välinen keskustelu (esim. erätaukokeskustelu) mopoilusta hyvässä hengessä. Näin lisäät keskinäistä ymmärrystä.
- Keskustele mopoilusta huoltajien kanssa. Yhteistyössä koulujen kanssa voi järjestää teemaillan mopoilusta nuorten huoltajille.
- Lue lisää Liikenneturvan artikkelista.

linea konsultit

Hyvinvointi-, vapaa-aika- ja liikuntapalvelut

Liikenneturvallisuuden edistäminen on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kunnissa. Itsenäinen liikkuminen on tärkeä osa elämisen laatua, ja edellyttää turvallisuuden tunnetta.

Toimipaikkojen ja liikuntapaikkojen liikenneturvallisuus
Palveluihin, harrastuksiin ja liikuntapaikoille suuntautuu paljon liikennettä joko käyttäjän tullessa itse tai saatettuna. Erityisen tärkeää on huolehtia ns. suojattomien tienkäyttäjien eli kävellen ja pyörillä saapuvien liikenneturvallisuudesta. Matkat ovat usein muutaman kilometrin mittaisia, joten kuntalaisia kannattaa kannustaa fyysisesti aktiivisiin kulkutapoihin myös vapaa-ajan matkoilla ja samalla vähentää tarpeetonta autoliikennettä ja liikenneturvallisuusriskejä.

Liikenneturvallisuustyö järjestösektorilla
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen pohjautuu vahvasti kuntien ja muiden toimijoiden kanssa tekemään yhteistyöhön, ja kunnissa voi olla hyvinkin aktiivinen järjestösektori. Monien järjestöjen perustehtäviin sisältyy ihmisten hyvinvoinnin edistäminen, mihin liikenneturvallisuuden parantaminen sopii hyvin. Järjestöt, harrastusseurat ja hyvinvointialue kannattaa ottaa mukaan liikenneturvallisuuden edistämiseen esimerkiksi jakamalla niille aiheita liikenneturvallisuusviestintään (pimeän ajan liikenne, turvallinen pyöräily, ajoterveys jne.) ja kertomalla erilaisista liikenneturvallisuutta ja kestävää liikkumista edistävistä kampanjoista (liikkujan viikko, liikenneturvallisuusviikko, heijastinpäivä jne.).

Ajoterveys ja iäkkäät
Erilaiset sairaudet, tai useat samanaikaiset sairaudet voivat vaikuttaa ajo- ja havainnointikykyyn. Toiset sairaudet heikentävät ajokykyä vähitellen ja toisiin sairauksiin liittyy äkillinen toimintakyvyn heikkeneminen. Liikenneturvallisuuteen vaikuttaa myös se, mitä yksilön elämässä tapahtuu liikenteen ulkopuolella. Esimerkiksi elämänhallinnan ja terveyden ongelmat heijastuvat myös liikenteeseen.

Suomen väestörakenteesta johtuen ikääntyneiden osuus tieliikenteessä on entisestään kasvamassa samoin kuin ikääntyneiden ajokortinhaltijoiden määrä. Ikääntyneet ovat valtakunnallisesti yliedustettuina vakavissa tieliikenneonnettomuuksissa.

Turvallisesta liikkumisesta liikenteessä kannattaa keskustella iäkkäiden kanssa säännöllisesti. Ajatus ajamisen lopettamisesta voi olla vaikea ja vaatia aikaa sopeutumiseen. On myös hyvä kertoa eri vaihtoehdoista autoilulle, kuten palvelu- tai joukkoliikenteestä, ja kannustaa tutustumaan niihin jo varhaisessa vaiheessa.

Hyvinvointi-, vapaa-aika- ja liikuntapalvelut

Liikenneturvallisuusinfot inforuuduilla
- Liikenneturvan info-tv-materiaaleja voidaan jakaa julkisten tilojen inforuuduilla

Turvallinen kävely
- Jaetaan riskiryhmille liukuesteitä.
- Vinkkejä teemapäiviin ja tiedotukseen Pysy pystyssä –kampanjasta.
- Järjestetään asukkaita osallistavia turvallisuuskävelyitä ja esteettömyyskartoituksia esim. ulkoilureiteille, liikuntapaikkoihin, eri palveluiden toimipaikkoihin (kunta, hyvinvointialue, yksityiset).
- Kävely 65 +.

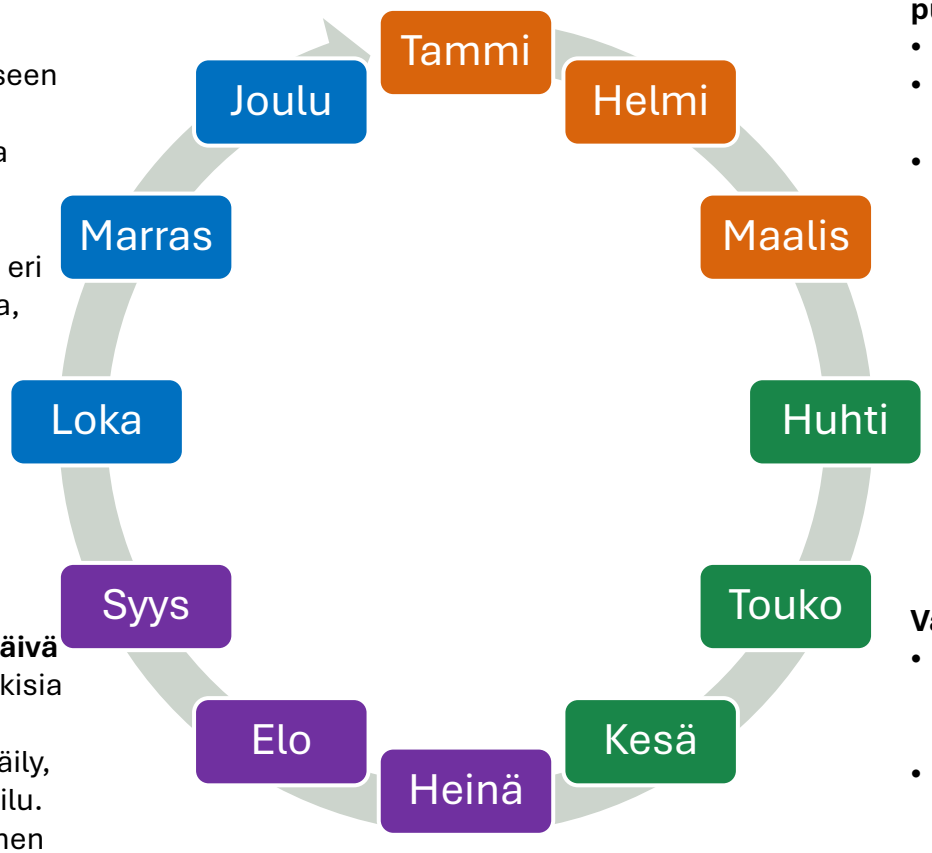

Ikääntyneen autoilijan riskien ja ajoterveyden puheeksi ottaminen
- Tietoa ikääntyneen kuljettajan riskeistä.
- Ajoterveyden puheeksi ottaminen ja turvallisen liikkumisen tukeminen.
- Kannustetaan läheisiä ottamaan ajoterveys puheeksi: Puhutaan ajoterveydestä –verkkomateriaali.

Turvallisen pyöräilyn edistäminen
- Kilometrikisa ja sen kuntasarja.
- Pyöräilykypärän käyttö vähentää tehokkaasti pyöräilijöiden pään vammoja. Liikenneturvan pyöräilykypäräjuliste.
- Pyöräily 65 +.

Heijastintempaukset
- Heijastinpäivä vuosittain 1.10.

Liikkujan viikko ja Auton vapaapäivä
- Viikko kannustaa pohtimaan arkisia liikkumisvalintoja.
- Viisas liikkuminen: kävely, pyöräily, joukkoliikenne ja fiksumpi autoilu.
- Viikon päättää maailmanlaajuinen Auton vapaapäivä.
- Lisätietoja Liikkujan viikon sivustolta.

Vapaa-ajan matkat ja yhteistyö seurojen kanssa
- Kannustetaan yhdessä eri toimijoiden ja harrastusseurojen kanssa aikuisia ja lapsia liikkumaan myös harrastusmatkoja kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä.
- Seuratoiminnan kautta tavoitetaan paljon nuoria. Valmentajan ohjeet ja esimerkki voivat vaikuttaa nuoriin huoltajan neuvoja tehokkaammin.

linea konsultit

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma 2025

Liikenneturvallisuuden toimintaohjelma hyvinvointialueille, vuosikellot

Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus

Liikenneturvallisuustyö hyvinvointialueella (1/2)

Liikenneturvallisuus on yhteinen asia, jota edistetään yhteiskunnan eri tasoilla. Liikenneturvallisuuden parantamisessa on keskeistä **ihmisten asenteisiin vaikuttaminen** sekä **kuljettajien ajoterveys**, joissa molemmissa hyvinvointialueella on tärkeä rooli.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on hyvinvointialueiden ja kuntien perustehtävä. Hyvinvointialue osallistuu liikenneturvallisuuden edistämiseen omien tehtäviensä, vaikutusmahdollisuuksien ja yhteistyön kautta. Jokainen ennaltaehkäisty liikenneonnettomuus vähentää inhimillistä kärsimystä ja parantaa turvallisuuden tunnetta alueella. Lisäksi liikenneonnettomuuksien vähentäminen vapauttaa hyvinvointialueen resursseja onnettomuuksien ensihoidosta ja pelastustoimista, vammojen hoidosta sekä kuntoutuksesta.

Keski-Savon kuntien (Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus) liikenneturvallisuussuunnitelmassa on vuonna 2025 laadittu **liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma** ensimmäistä kertaa myös hyvinvointialueille. Liikenne ja liikenneturvallisuus eivät tunne kuntarajoja, joten liikenneturvallisuussuunnitelmaa koskevien kuntien lisäksi toimintaohjelmaa voi ja on suotavaa hyödyntää hyvinvointialueen koko toimialueella.

Osalle hyvinvointialueen palveluista on tässä toimenpideohjelmassa laadittu **vuosikellot**, jotka sisältävät ideoita laajasti useamman vuoden ajalle. Tarkoituksena ei ole, että kaikki toteutettaisiin yhden vuoden aikana, koska muutokset asenteissa ja toimintatavoissa eivät tapahdu hetkessä. Liikenneturvallisuuden edistämistyön tuleekin olla pitkäjänteistä ja jatkuvaa. Toimintaohjelmassa ja vuosikelloissa on hyödynnetty Liikenneturvan valmiita materiaaleja eri kohderyhmille.

Liikenneturvallisuustyötä suunnitellaan kuntien liikenneturvallisuusryhmissä. Näissä ryhmissä on tärkeää jatkossakin olla mukana sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen edustus hyvinvointialueelta, jotta asukkaiden liikenneturvallisuutta voidaan jatkossakin parantaa yhteistyössä ja jakaen tietoa eri toimijoiden välillä.

Liikenneturvallisuustyö hyvinvointialueella (2/2)

Hyvinvointialueen oman henkilöstön liikenneturvallisuustaidot ja -tiedot
Henkilöstöpalveluilla on paljon mahdollisuuksia edistää hyvinvointialueen oman henkilöstön liikenneturvallisuustaitoja ja -tietoa. Lue lisää s. 4 ja 5.

Hyvinvointialueen viestintä
Hyvinvointialue voi käyttää ulkoisia ja sisäisiä viestintäkanaviaan edistääkseen liikenneturvallisuutta monin tavoin. Lue lisää s. 6 ja 7.

Lapsiperheiden palvelut
Perhepalveluissa ja neuvoloissa tavoitetaan käytännössä kaikki lapsiperheet jo varhaisessa vaiheessa, ja siksi niillä on keskeinen rooli lasten ja perheiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisessä ja tiedon jakamisessa. Lue lisää s. 8 ja 9.

Iäkkäiden palvelut
Turvallisesta liikkumisesta liikenteessä kannattaa keskustella iäkkäiden kanssa säännöllisesti. Lue lisää s. 10 ja 11.

Terveyspalveluissa (ml. päihde- ja mielenterveyspalvelut)
Erilaiset sairaudet, tai useat samanaikaiset sairaudet voivat vaikuttaa ajo- ja havainnointikykyyn. Toiset sairaudet heikentävät ajokykyä vähitellen ja toisiin sairauksiin liittyy äkillinen toimintakyvyn heikkeneminen. Kuolonkolareissa vakavat ajoterveyspuutteet ovat yleisiä, joten niiden varhainen tunnistaminen ja hoito on tärkeää myös liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Aktiivisella, ennakoivalla ajoterveysasioiden huomioimisella ja terveysriskien ennaltaehkäisyllä jokaisella terveydenhuollon ammattilaisella on mahdollisuus ylläpitää kuljettajan ajokykyä ja yleistä liikenneturvallisuutta. Ajoterveysohje antaa perusteita kliiniseen ajokyvyn arviointiin terveydenhuollossa sekä perusteet käsitellä tutkittavan kanssa ajoterveyteen liittyviä asioita ja tarvittaessa myös mahdollisen ajokiellon perusteita. Linkki Traficomin pikaohjeeseen ajokyvyn arviointiin.

Liikenneturvallisuuteen vaikuttaa myös se, mitä yksilön elämässä tapahtuu liikenteen ulkopuolella. Esimerkiksi elämänhallinnan ja terveyden ongelmat heijastuvat myös liikenteeseen. Mielenterveysongelmien määrä Suomessa, erityisesti nuorten kohdalla, vaikuttaa kasvaneen viime vuosina. Rattijuopumusonnettomuuksien määrä on vähentynyt viime vuosina mutta huume- ja sekakäyttäjäonnettomuuksien määrä on sen sijaan kasvanut. Ennaltaehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön sekä syrjäytymisen ehkäisyn merkitys liikenneturvallisuuden parantamisessa on kasvanut ajan myötä.

Vammaispalvelut
Hyvinvointialue voi edistää liikenneturvallisuutta muun muassa järjestämällä vammaispalvelujen henkilöstölle koulutusta ja tietoiskuja liikenneturvallisuustyöstä, tarjota vammaisille ja heidän läheisilleen tietoa liikkumisen turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä, huolehtimalla ajokyvyn arvioinnista sekä laatimalla vaaranpaikka- ja esteettömyyskartoituksia. Hyvinvointialueen on tärkeää huomioida liikenneturvallisuus ja sen edistäminen myös esimerkiksi vammaisten kuljetuspalvelujen hankinnoissa.

Pelastuspalvelut
Pelastuspalveluissa liikenneturvallisuustyö on mukana jokapäiväisessä työssä. Työturvallisuuden kannalta kriittisiä seikkoja ovat erityisesti ohi ajava liikenne ja ensimmäiset toimet onnettomuuspaikalla. Liikenneonnettomuudet myös työllistävät pelastuslaitosta merkittävästi. Pelastuslaitokset usein viestivät liikenneturvallisuudesta osana yleistä viestintäänsä, mutta myös kohdistetusti esimerkiksi kouluvierailuin.

Lähteet:
Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026
(Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2022:3), linkki:
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163951

Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma vuosille 2024–2030
(ELY-keskuksen raportteja 68 | 2023), linkki: https://www.doria.fi/handle/10024/188134

Henkilöstöpalvelut

Liikenneturvallisuus osaksi työturvallisuutta
Hyvinvointialue on suuri työnantaja, ja tuottaa siksi paljon kodin ja työpaikan välisiä työmatkoja. Monilla hyvinvointialueen työntekijöillä liikkuminen liikenteessä kuuluu myös määrättyihin työtehtäviin keliolosuhteista riippumatta. Liikenneturvallisuus on keskeinen osa työturvallisuutta, ja on tärkeää sisällyttää se osaksi hyvinvointialueen työturvallisuuskulttuuria. Monet jo käytössä olevat työpaikkatapaturmien ehkäisykeinot kannattaa ulottaa myös työmatkatapaturmien ehkäisyyn.

Alueen liikenneonnettomuuksista 71 % tapahtuu henkilöauton kuljettajille tai matkustajille, ja merkittävä osuus työikäisille, 25–64-vuotiaille[1]. Pinttyneistä liikkumis- ja ajotavoista on vaikea oppia pois ja kannustaminen muutokseen vie pitkän aikaa. Työnantajilla on kuitenkin hyvä mahdollisuus vaikuttaa juuri työikäisiin. Liikenneonnettomuuksien seuraukset voivat olla vakavia ja toipuminen voi kestää pidempään kuin työpaikalla tapahtuvissa tapaturmissa. Liikenneonnettomuuksien vähentäminen on inhimillisesti tärkeää, mutta työnantajalle myös taloudellisesti kannattavampaa kuin työpanoksen mahdollinen pitkäaikainen menetys ja sen korvausjärjestelyt.

Työntekijöiden liikenneturvallisuutta voidaan edistää kiinnittämällä huomiota esimerkiksi yksittäisten ajomatkojen vähentämiseen, ajomatkojen tarpeellisuuteen ja etäpalvelujen hyödyntämiseen mahdollisuuksien mukaan, keliolosuhteisiin, kuljettajan omaan ajokuntoon ja väsymykseen, työntekijöiden terveydentilaan ja sen vaikutuksiin liikenteeseen, muiden asioiden hoitamiseen ajon aikana (puhelut, etäkokoukset, sähköpostit jne.), työvuorosuunnitteluun ja riittävään ajoaikaan eri olosuhteissa, liikennesääntöjen noudattamiseen kaikissa tilanteissa, ajoneuvojen kuntoon ja asianmukaisten turvavarusteiden käyttöön eri kulkutavoilla.

Lisätietoa Liikenneturvan sivuilta:
- Tietoa työmatkaliikenteestä liikenneturva.fi/tyomatkaliikenne.
- Valmiita työkaluja liikenneturvallisuuden edistämiseen liikenneturva.fi/liikenteessa/tyomatkaliikenteen-tyokalut.
- Maksuton uutiskirje on suunnattu ensisijaisesti työpaikan turvallisuudesta ja työsuojelusta vastuussa oleville, mutta se soveltuu kenelle tahansa työssäkäyvälle: liikenneturva.fi/tyomatkaliikenteen-uutiskirje/.

Kestävän liikkumisen edistäminen
Henkilöstöä kannattaa tukea omasta työkyvystään huolehtimisessa. Kun työpaikalla kannustetaan liikkumaan, on yksilöllä matalampi kynnys tarttua tilaisuuteen.

Työmatkaliikkumisen edistämisen kustannuksia voi verrata liikkumattomuudesta aiheutuviin kustannuksiin, joiden arvioidaan olevan Suomessa yli 3 miljardia euroa vuosittain. Liikkumattomuus lisää työntekijöiden riskiä sairastua useisiin kansansairauksiin, kuten tyypin 2 diabetekseen ja sydän- ja verisuonisairauksiin[2]. Työmatkoissa onkin hyvä kannustaa huomioimaan liikenneturvallisuuden lisäksi myös terveys- ja ympäristötekijät ja ylläpitää samalla hyvinvointialueen työnantajavetovoimaa.

Lisätietoa esim. liikkuvatyoelama.fi/tyonantajalle sekä ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-ymparistot/tyomatkaliikunta.

[1] Liikenneonnettomuuksissa Keski-Savossa kuolleet ja loukkaantuneet vuosina 2019–2023. lähde: Tilastokeskus/poliisi.
[2] https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumattomuuden-kustannukset/liikkumattomuuden-kustannukset-suomessa/

Henkilöstöpalvelut

Liukastumisten torjunta
- Jaetaan henkilöstölle liukuesteitä.
- Erityishuomio työ- ja toimipaikkojen piha-alueen hiekoitukseen yhteistyössä kiinteistöjen omistajien kanssa.
- Vinkkejä teemapäiviin ja tiedotukseen Pysy pystyssä -kampanjasta.

Tiedotus: Turvallinen liikkuminen talvella
- Heijastinpäivä 1.10. Hyvinvointialueen oman ilmeen mukaiset heijastimet jakoon?
- Talvirenkaiden käyttö.
- Ajokunto. Mm. väsymys, päihteet, tilapäinen lääkitys, ajamisen tauotus.

Liikkujan viikko ja Auton vapaapäivä
- Viikko kannustaa pohtimaan arkisia liikkumisvalintoja.
- Viisas liikkuminen: kävely, pyöräily, joukkoliikenne ja fiksumpi autoilu.
- Viikon päättää maailmanlaajuinen Auton vapaapäivä.
- Lisätietoja Liikkujan viikon sivustolta.

Liikenneturvallisuustavoitteiden seuranta
- Johdon määrittelemät liikenneturvallisuustavoitteet, niiden mittarit ja vuosittainen seuranta.
- Liikenneturvallisuus osaksi työntekijöiden, perehdytystä.

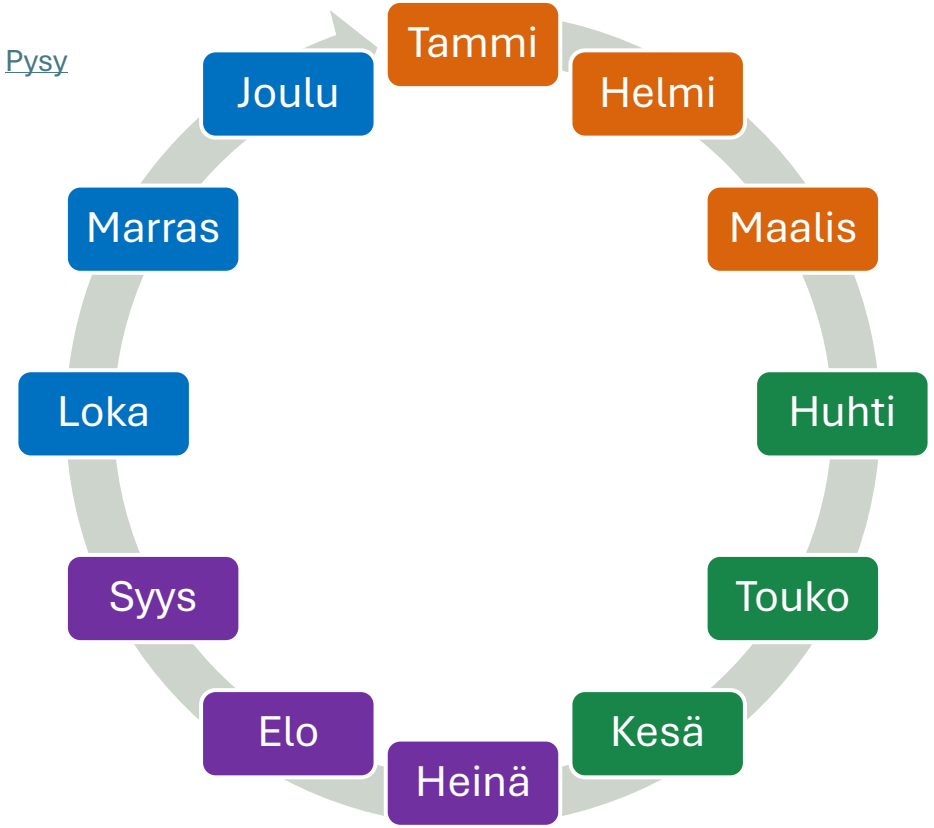

Liikenneturvallisuusinfot julkisten tilojen inforuuduilla
- Hyvinvointialue voi jakaa Liikenneturvan info-tv-materiaaleja julkisten tilojensa inforuuduilla: https://www.flickr.com/photos/liikenneturva/sets/72157669899922538

Kestävät ja turvalliset työmatkat
- Kannustetaan henkilöstöä liikkumaan työmatkoja kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä.
- Kilometrikisa.
- Olosuhteet toimipisteissä: suihkut, pukukaapit, pyöräsäilytys?
- Työsuhdepyörä, joukkoliikennelippu.
- Pyöräilykypärän käyttö.
- Väistämissäännöt pyöräilijän ja autoilijan näkökulmasta.

Viestintä

Hyvinvointialueen viestintäsuunnitelmiin ja vuosikelloihin on tärkeää nostaa mukaan myös liikenneturvallisuusviestintä, jonka avulla teemaa pidetään esillä ja myötävaikutetaan niin asiakkaiden kuin oman henkilöstönkin liikenneturvallisuuden parantamiseen.

Ulkoinen viestintä
Ihmisen asenteet vaikuttavat käyttäytymiseen liikenteessä. Asenteet muodostuvat usein jo lapsuudessa tai nuoruudessa, mutta niihin voidaan pyrkiä vaikuttamaan turvallisuusviestinnän keinoin koko ihmisen eliniän ajan. Hyvinvointialueen viestintä tavoittaa erilaisissa elämäntilanteissa olevia potilaita, asiakkaita, läheisiä, alueen asukkaita sekä yhteistyökumppaneita.

Hyvinvointialue voi edistää liikenneturvallisuutta esimerkiksi viestimällä keskeisistä liikenneturvallisuusteemoista, kuten:

- Turvallinen ajonopeus
- Turvavöiden ja lasten turvaistuinten käyttö
- Päihteiden vaikutus liikenteessä: alkoholi ja huumeet
- Väsyneenä ajamisen vaarat
- Ajokunto ja ajoterveys.

Viestinnän avulla voidaan kannustaa ennaltaehkäisemään liikenneonnettomuuksia tuomalla esille myös, miten onnettomuudet kuormittavat terveydenhuoltoa ja lisäävät sen kustannuksia.

Hyvinvointialueen viestintää voidaan kohdentaa esimerkiksi sosiaalisessa mediassa nuorille, jotka ovat usein riskialttiimpia kuljettajia.

Liikenneturva tuottaa somessa käytettäväksi ajankohtaisia kuvia Flickr-tililleen. Toimipisteisiin voi tilata Liikenneturvan maksuttomia tilaustuotteita, kuten julisteita ja esitteitä, osoitteesta liikenneturva.fi/tilaustuotteet.

Sisäinen viestintä
Sisäisessä viestinnässä kannattaa pitää esillä hyvinvointialueen oman henkilöstön liikenneturvallisuuden parantamista esimerkiksi vuodenaikojen mukaan yhdessä henkilöstöpalveluiden kanssa.

Viestintä

Turvallinen liikkuminen talvella
- Heijastinpäivä 1.10.
- Liukas ja pimeä vuodenaika vaatii kuskilta valppautta: nostetaan esiin esim. talvirenkaiden käyttö ja vaikeat ajo-olosuhteet.
- Liikenneturvan Pyörän valot -juliste.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37
- Liikenneturvan materiaalit sopivat käyttöön myös vuoden ympäri!

Liikkujan viikko ja Auton vapaapäivä syyskuussa
- Viikko kannustaa pohtimaan arkisia liikkumisvalintoja: kävely, pyöräily, joukkoliikenne ja fiksumpi autoilu.
- Viikon päättää maailmanlaajuinen Auton vapaapäivä.
- Lisätietoja ja viestintävinkkejä Liikkujan viikon sivustolta.

Tapaturmapäivä pe 13. päivä
- Tapaturmapäivä järjestetään tapaturmien ehkäisemiseksi aina perjantaina 13. päivä.
- Tapaturmapäivässä on mukana eri järjestöjä ja ministeriöitä.

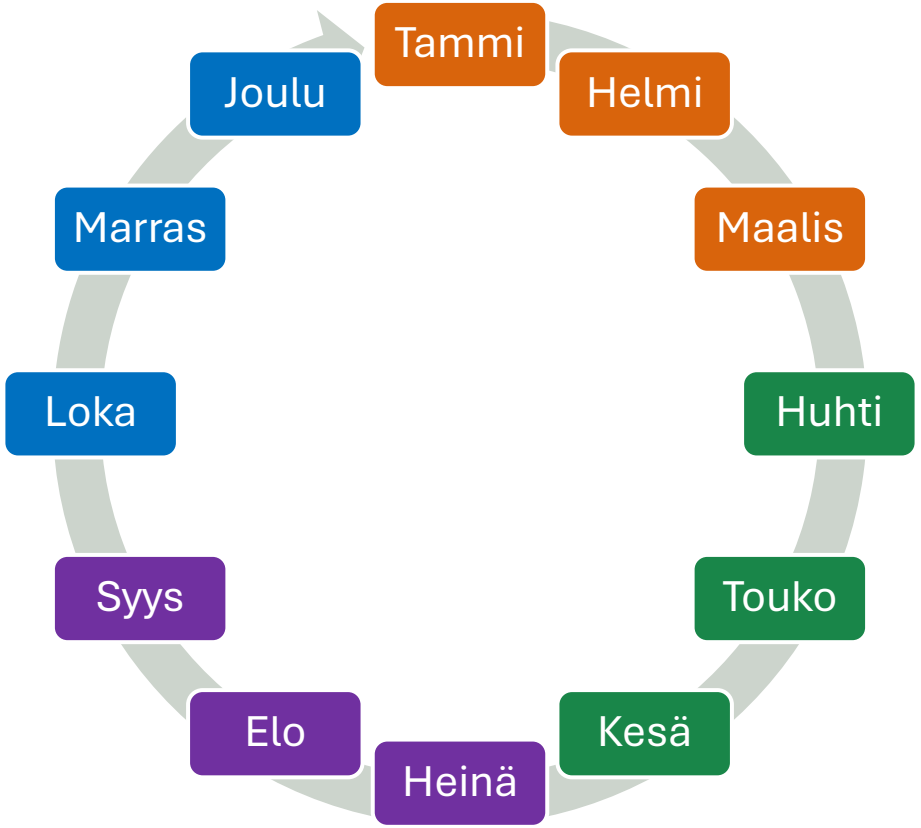

Kestävät ja turvalliset työmatkat
- Kannustetaan liikkumaan työmatkoja kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä
- Turvavälineiden, kuten liukuesteiden ja pyöräilykypärän käyttö
- Liikenneturva tarjoaa runsaasti materiaaleja turvallisiin työmatkoihin liittyen.

Nuorten autoilu kaveriporukalla
- #SafeSpaceAutoon-kampanja.
- Nuoren kuljettajan onnettomuusriski kasvaa usein silloin, kun kuljettajalla on kyydissä kavereita.

Aja oikein – sähköpotkulaudallakin
- Sähköpotkulaudoilla kuljetaan samoilla liikennesäännöillä ja väylillä kuin polkupyörällä – ei siis jalkakäytävillä.
- Nopeuden sovittaminen tilanteeseen, päihteettömyys ja muiden huomiointi ovat turvallisen sähköpotkulautailun kulmakiviä.
- Liikenneturvan kampanjasivu.

Perhepalvelut ja neuvolat

Perhe- ja neuvolapalveluilla on keskeinen rooli lasten ja perheiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisessä ja tiedon jakamisessa, sillä niissä tavoitetaan käytännössä kaikki lapsiperheet jo varhaisessa vaiheessa.

Lapset ovat liikenteessä lähtökohtaisesti aina arvaamattomia ja erityisen haavoittuvia, ja tarvitsevat suojaa sekä ohjausta turvalliseen liikkumiseen. Perhepalveluissa ja neuvoloissa voidaan auttaa ennaltaehkäisemään onnettomuuksia ja tapaturmia kertomalla esimerkiksi liikenteen suurimmista vaaratekijöistä, kuten kiireestä, turvavyön ja -istuimen käytön laiminlyönnistä tai kuljettajan väsymyksen ja vireystilan vaikutuksista.

Lapset ottavat kasvaessaan vanhemmistaan mallia - myös liikenteessä. Erityisesti asenteet turvallisuutta kohtaan periytyvät usein kotoa. Pienillä lapsilla ei ole riittävää kykyä ymmärtää liikenteen riskejä eivätkä he voi itse päättää esimerkiksi turvaistuimen ja turvavöiden käytöstä autossa, vaan lapsen turvallisuudesta vastaa aina aikuinen, myös kiireessä ja tutulla, lyhyellä matkalla.

On tärkeää, että huoltajat saavat tukea ja muistutuksia tärkeästä kasvatusroolistaan hyvin varhaisesta vaiheesta alkaen aina lapsen aikuistumiseen saakka. Lasten huoltajat luottavat neuvoloihin asiantuntevan tiedon lähteenä. Neuvolasta kysytään tietoa lasten turvallisesta liikkumisesta sekä lasten turvallisesta kuljettamisesta. Lue lisää Liikenneturvan sivulta.

Alle kouluikäisten huoltajia kannattaa rohkaista liikennekasvatuksessa yksinkertaisuuteen ja toistuvaan harjoitteluun ja rutiineihin. Lapset oppivat parhaiten liikkumaan lähiympäristössään, kun he saavat harjoitella liikkumista omin voimin aikuisen kanssa pelkän automatkustamisen sijaan.

Liikenneturvalla on maksuton liikenneturvallisuuden verkkokurssi äitiys- ja lastenneuvoloissa työskenteleville terveydenhoitajille, joka kannattaa sisällyttää osaksi hyvinvointialueen koulutuksia (kesto n. 2 h, voi suorittaa osissa).

Liikenneturva tarjoaa maksuttomia esitteitä ja oppaita jaettavaksi käyntien yhteydessä. Julisteet sopivat perhepalveluiden ja neuvoloiden seinille muistuttamaan huoltajia liikenneturvallisuusasioista. Maksuttomia materiaaleja voi tilata Liikenneturvalta, esim. pituusmittajuliste: liikenneturva.fi/tuote/pituusmittajuliste/.

FAKTALAATIKKO LAPSEN TURVALLISESTA KULJETTAMISESTA

- **Alle 3-vuotiasta lasta ei saa koskaan kuljettaa ajoneuvossa ilman turvalaitetta**. Kaukaloiän jälkeen lapsen on turvallisinta matkustaa turvaistuimessa **selkä menosuuntaan** niin pitkään kuin mahdollista.
- Tieliikennelain mukaan **alle 135 cm pitkä lapsi tarvitsee E-säännön mukaisen turvaistuimen** henkilö-, paketti- ja kuorma-autolla matkustaessaan. Liikenneturva suosittelee, että lapsi käyttää turvaistuinta autossa matkustaessaan kunnes lapsi on 150 cm pitkä.
- Auton etumatkustajan paikalla oleva **turvatyyny on suunniteltu aikuisen pituuden ja painon mukaan** ja saattaa siksi aiheuttaa lauetessaan lapselle kohtalokkaitakin vammoja.
- Moottoriajoneuvo-onnettomuuksissa kuoli v. 2011–2020 kaikkiaan Suomessa 46 alle 0–14-vuotiasta, joista 35 henkilöautoissa.
    - Suurin osa kuljettajista (yli 80 %) oli **auton ainoa aikuinen**. On tärkeää muistaa, että **huomion kohdistaminen lapsiin häiritsee ajamiseen keskittymistä** ja hetkellinenkin huomion herpaantuminen liikenteestä on vaarallista.
    - Onnettomuustutkinta-arvioiden perusteella **noin 40 % lapsista olisi voinut pelastua, jos lapsella olisi ollut henkilöautossa käytössä ylipäätään turvalaite** tai se olisi ollut sopivampi, laadukkaampi tai oikein asennettu.
    - Muita onnettomuuden taustalla vaikuttaneita riskitekijöitä olivat mm. **kuljettajan väsymys ja vireystilan lasku**, **tuttuun ympäristöön luottaminen** sekä **ylinopeudella tai liian suurella tilannenopeudella** ajaminen. (Lähde: OTI-Lasten liikenneonnettomuudet 2022 –raportti.)

Perhepalvelut ja neuvolat

Huoltajien tukeminen liikennekasvatuksessa
- Kannustusta hyvänä roolimallina toimimiseen: Lapsi oppii mallista -sivusto.
- Luotettavaa ja ajantasaista tietoa liikenneturvallisuudesta: Verkko-oppimisympäristö lasta odottaville ja alle kouluikäisen vanhemmalle.

Materiaalien tarkistus ja tilaus
Tilataan huoltajille jaettavaksi Lapsi autossa -esitteitä sekä Lapsi liikenteessä -materiaaleja.

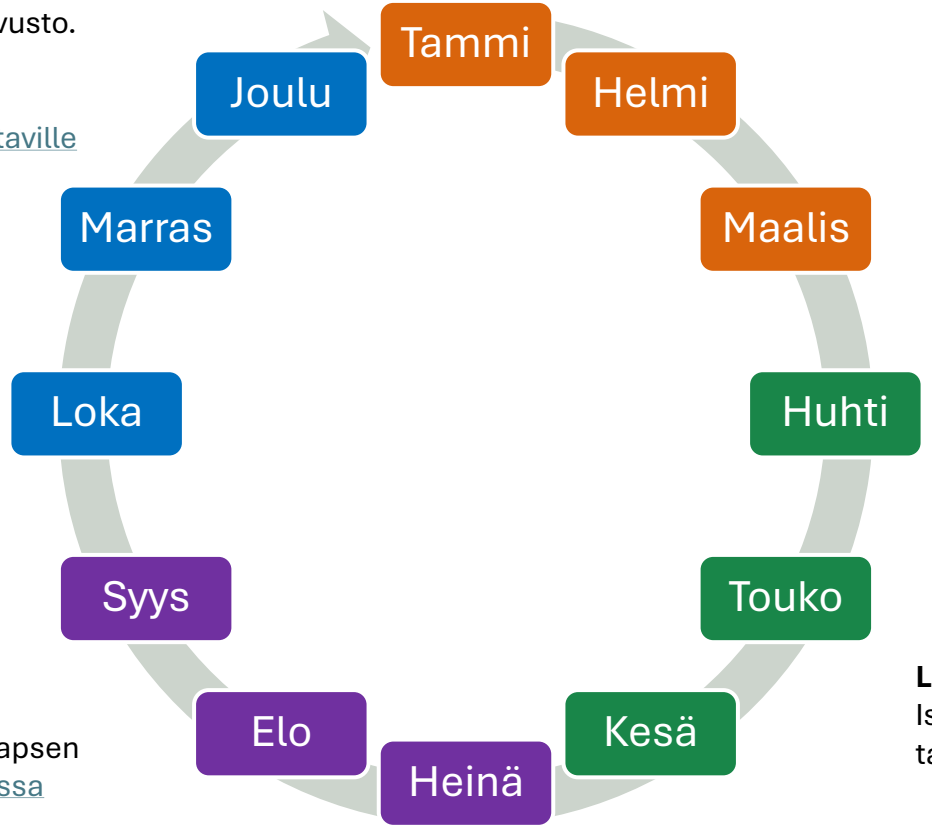

Heijastimen käyttö
- Julisteet aulaan ja muistutus heijastimen käytöstä.
- Heijastinpäivä 1.10.
- Heijastintempaus (ks. esim. Lappeenrannan tempaus 2022).

Lapsen kuljettaminen pyörän kyydissä
Keskustellaan ja tarjotaan tietoa lapsen turvallisesta kyydittämisestä pyörällä.

Lapsen kuljettaminen autossa
Keskustellaan ja tarjotaan tietoa lapsen turvallisesta kuljettamisesta autossa sekä turvaistuinsuosituksesta.

Lapsi harjoittelee pyöräilemään itse
Isommille lapsille ja heidän huoltajilleen tarjotaan tietoa turvallisesta pyöräilystä.

Iäkkäiden palvelut

Tietoa iäkkäiden liikenneturvallisuudesta
Suomen väestörakenteesta johtuen ikääntyneiden osuus tieliikenteessä on entisestään kasvamassa samoin kuin ikääntyneiden ajokortinhaltijoiden määrä. Ikääntyneet ovat valtakunnallisesti yliedustettuina vakavissa tieliikenneonnettomuuksissa.

Ikääntyessään keho haurastuu, minkä vuoksi iäkäs henkilö saattaa menehtyä onnettomuudessa, jota vastaavassa nuori loukkaantuu. Tietyt tapahtumat, kuten sairauskohtaus tai tajunnan menetys, toistuvat ikääntyneiden liikenneonnettomuuksissa useammin kuin muun väestön kohdalla. Ikääntyneet itse arvioivat ajamisen eri osa-alueista heikoimmiksi ajamisen ja reitin löytämisen tuntemattomassa ympäristössä sekä uusien ja muuttuneiden liikennesääntöjen tunnistamisen.

Iäkkäiden onnettomuudet tapahtuvat yleensä henkilöautolla. Ikääntyneet ovat erityisen alttiita risteysonnettomuuksille. Keski-Savossa liikenneonnettomuuksissa kuolleista tai loukkaantuneista 40 henkilöä oli 65 vuotta täyttäneitä vuosina 2019–2023[1] .

Sopivat turvavarusteet ja apuvälineet edistävät turvallista ja itsenäistä liikkumista
Turvallisesta liikkumisesta liikenteessä kannattaa keskustella iäkkäiden kanssa säännöllisesti ja kannustaa erilaisten turvavarusteiden, kuten pyöräilykypärän, turvavyön ja liukuesteiden tai nastakenkien käyttöön. Itsenäinen liikkuminen on tärkeä osa iäkkäiden elämisen laatua. Itsenäistä ja turvallista liikkumista voidaan edistää myös varmistamalla, että iäkkäällä henkilöllä on käytössään asianmukaiset ja sopivat liikkumisen, näön ja kuulon apuvälineet.

Vaihtoehtoja omalle autoilulle
Ikä ei suoraan määritä ajokykyä, vaan terveydelliset seikat vaikuttavat yksilöllisesti. Keskustelua autoilusta luopumisesta voi käydä ennalta kaikkien iäkkäiden kanssa, mutta varsinkin jos henkilöllä on esimerkiksi sairauksia, jotka jossain vaiheessa vievät ajokyvyn. Ajatus lopettamisesta voi olla vaikea ja vaatia aikaa sopeutumiseen. On myös hyvä kertoa eri vaihtoehdoista autoilulle, kuten palvelu- tai joukkoliikenteestä, ja kannustaa tutustumaan niihin jo varhaisessa vaiheessa. Läheisten kanssa voi pohtia, miten liikkuminen järjestetään autolla ajamisen lopettamisen jälkeen.

On tärkeää, että kuljettajat, joiden ajaminen ei ole turvallista itselle tai muille, eivät ole ratissa. Jos autolla ajamisen on joutunut lopettamaan terveydellisistä syistä, ei polkupyörän satulaan ole todennäköisesti turvallista enää nousta. Sama pätee mopoihin sekä pyörään rinnastettaviin kevyisiin sähköajoneuvoihin.

[1] Liikenneonnettomuuksissa Keski-Savossa kuolleet ja loukkaantuneet vuosina 2019–2023, lähde: Tilastokeskus/poliisi.

Iäkkäiden palvelut

Turvallinen kävely
- Kävely 65 +.
- Jaetaan liukuesteitä.
- Vinkkejä teemapäiviin ja tiedotukseen Pysy pystyssä –kampanjasta.
- Järjestetään iäkkäitä osallistavia turvallisuuskävelyitä ja esteettömyyskartoituksia yhteistyössä kuntien kanssa.

Ikääntyneen autoilijan riskien ja ajoterveyden puheeksi ottaminen
- Tietoa ikääntyneen kuljettajan riskeistä.
- Ajoterveyden puheeksi ottaminen ja turvallisen liikkumisen tukeminen.
- Kannustetaan läheisiä ottamaan ajoterveys puheeksi: Puhutaan ajoterveydestä –verkkomateriaali.

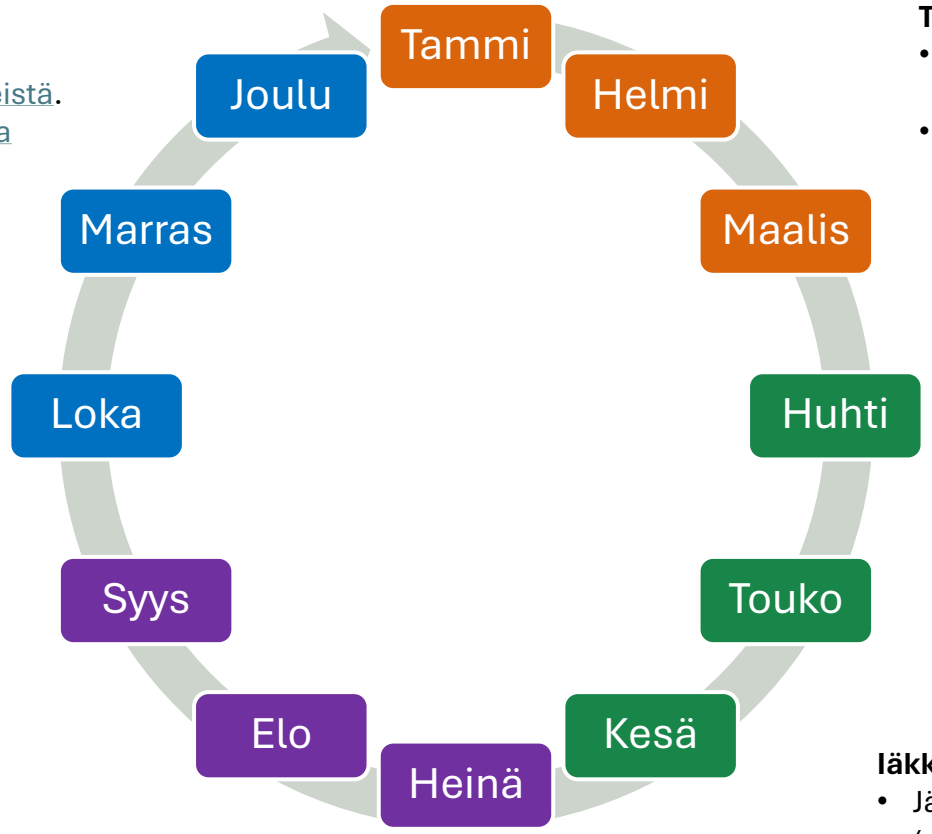

Turvallisesti autolla
- Ikääntyneelle sopiva auto ja apuvälineet.
- Pitkäikäistä autoilua turvallisesti.

Heijastimen ja pyörän valojen käyttö
- Heijastinpäivä 1.10. - viimeistään nyt on aika kaivaa heijastimet esiin!
- Vanhustyössä voi jakaa heijastimia muistutukseksi.
- Liikenneturvan Pyörän valot –juliste.

Turvallisesti pyörällä
- Pyöräily 65 +.
- Valtaosa pyöräilyonnettomuuksista on yksittäisiä kaatumisia, jotka eivät päädy viralliseen liikenneonnettomuus-tilastoon.
- Pyöräilykypärän käyttö vähentää tehokkaasti pyöräilijöiden pään vammoja. Liikenneturvan pyöräilykypäräjuliste.

Iäkkäiden parissa työskentelevien osaaminen
- Järjestetään tietoiskuja ja koulutuksia (osaaminen mm. ikääntymiseen liittyvissä haasteissa ja ajoterveysasioissa).

linea konsultit

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

warkaus
ihan omanlainen

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma - Liikenneympäristön toimenpideohjelma huhtikuu 2025

GMAPS	Nro	Kohde	Toimenpide-ehdotukset	Ongelma	Kiireellisyys-luokka	Kust.arvio €	Edistämis-vastuu	Tieosoite (tie/osa/etäisyys)	Pituus (m)	Onn. vähenemä (hvjo/v)	Liikenne määrä (KVL)	Tarva TP	Lähde
https://maps.a	1	Savontie/Voimatie	Suojatien korotuksen uusiminen	Koetaan turvattomaksi	2	2 000	Kaupunki						Koululaiskysely
https://maps.a	2	Riittulanmäentie/Valkama alikulku	Lumisuojan asentaminen kaiteisiin kummallekin puolelle		2	10 000	ELY	16367/1/1120		0,00045	1829	241	Liikenneympäristön suunnittelupalaveri
https://maps.a	3	Riittulanmäentie/Talvitaival	Keskisaarekkeellisen suojatien rakentaminen, puuttuvan korotetun jkp-tie pätkän rakentaminen samassa yhteydessä	Koetaan turvattomaksi	2	30 000	ELY	16367/1/910		0,00101	1829	352	Koululaiskysely
https://maps.a	4	Savontie/Kiertotie	Harkitaan STOP-merkkiä (ja pysäytysviivaa)	Heikot näkemät, pyöräilijöitä vaikea havaita	1	600	Kaupunki						Asukaskysely, koululaiskysely
https://maps.a	5a	Kiertotite/Satakunnankatu	40 km/h nopeusrajoituksen ajoratamaalaukset	Nopeudet	1	200	Kaupunki						Asukaskysely
https://maps.a	5b	Kiertotite/Satakunnankatu	Mutkan kohdalle keskisaarekkeellinen suojatie	Nopeudet	2	20 000	Kaupunki						Asukaskysely
https://maps.a	6a	Kankun koulu	Pysäköinnin kieltäminen kummallakin puolella Savontietä koulun läheisyydessä		1	800	Kaupunki						Maastokäynti
https://maps.a	6b	Kankun koulu	Uuden kavennetun suojatien rakentaminen Savontien yli		1	7 000	Kaupunki						Maastokäynti
https://maps.a	7	Savontie/Riittulanmäentie	Savontien pohjoisemman saarekkeen leventäminen (bussien suoraan ajon poistamisen etelän suunnasta --> sallitaan kaistalta vain oikealle kääntyminen)	Jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden kannalta vaarallinen, sairaalta päin tultaessa kääntyvien kaistalta ajetaan suoraan	2	15 000	Kaupunki/ELY						Asukaskysely, koululaiskysely
https://maps.a	8	Savontie (Sairaalan kohdan 2+2)	Nopeusnäyttökohde (hidasteet ennen suojateitä, jos data puoltaa)	Suojatiet turvattomia, korkeat ajonopeudet	1	-	Kaupunki						Asukaskysely, koululaiskysely
https://maps.a	9	Savontie/Miilukuja	STOP-merkki ja pysäytysviiva Miilukujalle	Näkemä ongelma	1	600	Kaupunki						Asukaskysely
https://maps.a	10	Vt 23/Wahlinkatu	Suojatien havaittavuuden parantaminen (esim. välkky ja/tai heräterait)	Suojatie koetaan turvattomaksi, autolijat eivät pysähdy vaikka toisella kaistalla ajoneuvo on pysähtynyt	1	3 100	ELY	23/401/2368		0,00626	9466	501	Asukaskysely, edellinen suunnitelma
https://maps.a	11	Relanderinkatu/Latukatu	Harkitaan suojatien poistamista (turvallisempi yhteys toisella puolella)	Turvaton suojatie neljänkaistan yli	1	1 000	Kaupunki						Asukaskysely, koululaiskysely
https://maps.a	12	Walterin koulu	Keskustellaan koulun kanssa STOP-merkistä Urheilutie/Osmajoentie liittymään	Paljon koululaisia. Ovatko saattojärjestelyt muutoin toimineet?	1	400	Kaupunki						Maastokäynti
https://maps.a	13	Taulumäen päiväkoti (Vattuvuorenkatu 31)	Keskustellaan suojatien sijainnista päiväkodin henkilökunnan kanssa	Ei suojatietä pääportille	1	-	Kaupunki						Asukaskysely
https://maps.a	14	Osmajoentie/Kuoppakankaankatu	Siirretään pysäkki merkkiä 10m eteenpäin, nopeusnäyttökohde	Ylitys koetaan vaaralliseksi, bussi peittää näkyvyyttä, korkeat nopeudet	1	250	Kaupunki						Koululaiskysely
https://maps.a	15a	Relanderinkatu/Järvelänkatu	Suojatien kaventaminen	Pitkät suojatiet, todellä leveä katualue	2	7 000	Kaupunki						Maastokäynti
https://maps.a	15b	Relanderinkatu/Urheilukatu	Suojatien kaventaminen	Pitkät suojatiet, todellä leveä katualue	1	7 000	Kaupunki						Maastokäynti
https://maps.a	16	Käsityökatu 40	Välkky sensorien vieminen kauemmaks (jotta ylittäjistä voidaan varoittaa aiemmin)	Koetaan turvattomaksi	1	250	Kaupunki						Asukaskysely
https://maps.a	17	Hasintie/Pajamiehentie	Laaja näkemäraivaus	Ylitys koetaan vaaralliseksi, huonot näkemät	1	500	Kaupunki						Asukaskysely, koululaiskysely
https://maps.a	18	Vt 5 laskeva ramppi Jäppilän tielle	Kaarevat kielletty ajosuuntamerkit (2 kpl) suojatie merkkien yhteyteen, kävely ja pyöräily kielletty merkin siirtäminen valaisin tolppaan kauemmas rampille	Ramppia ajetaan väärään suuntaan	1	1 000	ELY						Maastokän
https://maps.a	19a	Käsityökadun alku (Tokmannin kohdan suojatie)	Reunimmaisen puun poistaminen	Jalankulkijoiden ja pyöräijöoiden turvallisuus	1	500	Kaupunki						Asukaskysely, koululaiskysely, edellinen suunnitelma
https://maps.a	19b	Käsityökadun alku (Tokmannin kohdan suojatie)	Heijastinvarret/välkyt suojatielle		1	2 000	Kaupunki						Asukaskysely, koululaiskysely, edellinen suunnitelma
https://maps.a	19c	Käsityökadun alku (Tokmannin kohdan suojatie)	Keskisaarekkeellisen suojatien rakentaminen		2	20 000	Kaupunki						Asukaskysely, koululaiskysely, edellinen suunnitelma
https://maps.a	19d	Käsityökadun alku (Tokmanni ja Motonetin piha-alueet)	Suojateiden maalaaminen pysäköintialuiden sisään/ulostuloihin sekä kolmioden asettaminen ulostuloihin, Motonetin yksisuuntaisuuden parempi merkitseminen.		1	2 200	Yksityinen						Asukaskysely, koululaiskysely, edellinen suunnitelma
https://maps.a	20	Jäppilantie/Käsityökatu	Jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuuden parantaminen (ylitysaikojen tarkistaminen)	Ryhmitytään väärin, jalankulkijat vaarassa jäädä alle koska kääntyvillä samaan aikaan vihreä	1	Liikennevalojen saneerauksen yhteydessä 2025	Kaupunki	453/10/287					Asukaskysely, koululaiskysely, edellinen suunnitelma
https://maps.a	21	Käsityökatu/Viilukuja	Kolmion siirtäminen ennen suojatietä	Suojatien väistämisvelvollusuus	1	250	Kaupunki						Asukaskysely
https://maps.a	22	Relanderinkatu/Petroskoinkatu	Liikennevalojen vaiheiden tarkistaminen	Onnettomuuskasauma (5 omvah)	1	Liikennevalojen saneerauksen yhteydessä 2025	Kaupunki						Onnettomuuskasauma
https://maps.a	23	Kauppakatu/Sandvikeninkatu/Osmajoentie	Kiertoliittymän rakentaminen	Turvaton kävelijöille ja pyöräilijöille, koetaan hankalaksi	3	300 000	Kaupunki						Asukaskysely, koululaiskysely, edellinen suunnitelma
https://maps.a	24a	Käärmeniementie/Rajakatu	Puuttuvien suojatiemerkkien lisääminen	STOP-merkkiä ei noudateta, huonot näkemät, onnettomuuskasauma (2 louk, 1 omvah)	1	400	Kaupunki						Asukaskysely, koululaiskysely, edellinen suunnitelma, onnettomuuskasauma
https://maps.a	24b	Käärmeniementie/Rajakatu	Liikennevalot	STOP-merkkiä ei noudateta, huonot näkemät, onnettomuuskasauma (2 louk, 1 omvah)	2	100 000	Kaupunki						Asukaskysely, koululaiskysely, edellinen suunnitelma, onnettomuuskasauma
https://maps.a	25	Käpykankaantie/Kalevankuja	Näkemäraivaus	Autoilijat ja pyöräilijät eivät näe toisiaan	1	500	Kaupunki						Asukaskysely
https://maps.a	26	Jäppilantie/Lintulantie	Näkemäraivaus	Näkemät huonot Jäppilään päin	1	500	Kaupunki	453/9/4888		0,00033	986	309	Asukaskysely
https://maps.a	27	Atolantie/Pitkälänniementie	Nopeusnäyttökohde	Pitkä suojatie, kovat nopeudet Atolantiellä	1	-	Kaupunki						Asukaskysely
https://maps.a	28	Harjunrannantie/Ahvenistontien alikulku	Lumisuojan asentaminen kaiteisiin kummallekin puolelle		2	10 000	ELY	4681/1/250		0,00115	1599	241	Liikenneympäristön suunnittelupalaveri
https://maps.a	29	Atolantie/Pellonpääntie	Suojatien poistaminen	Suojatie johtaa ojaan	1	1 000	Kaupunki						Maasto
https://maps.a	30	Kangaslammen taajama	Suunnittelun käynnistäminen (vanhasta suunnitelmasta toimenpide-ehdotuksia: Korotetun kevyen liikenteen väylän rakentaminen pysäkkijärjestelyineen sekä Asematien liittymän keskisaareke ja kaventaminen)		2	Erillisen suunnitelman mukaan	ELY	4684/1/0		0,00033	160	443	Edellinen suunnitelma
https://maps.a	31	Timolantie, Huruslahdentie	Nopeusrajoituksen alentaminen 60 --> 50 km/h	jkp-tie ja suojatiet puuttuvat, ylinopeuksia, mutkainen tie	1	1 600	ELY	16363/1/0-1/4200	4200	0,01064	556	607	Asukaskysely, koululaiskysely, edellinen suunnitelma

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

warkaus
ihan omanlainen

Keski-Savon liikenneturvallisuussuunnitelma - Liikenneympäristön toimenpideohjelma huhtikuu 2025

GMAPS	Nro	Kohde	Toimenpide-ehdotukset	Ongelma	Kiireellisyys-luokka	Kust.arvio €	Edistämis-vastuu	Tieosoite (tie/osa/etäisyys)	Pituus (m)	Onn. vähenemä (hvjo/v)	Liikenne määrä (KVL)	Tarva TP	Lähde
	32	Koko kunta	Kiinteistöjen pensasaitojen näkemäongelmiin puuttuminen (kaupungin rakennusjärjestys)		1								

VARKAUS

N

736

0 0,25 0,5 Kilometriä 1

A

B

C

1 Luttilan kulku
2
3
4 Ala-Kankun hautausmaa
5ab
6ab Luontopäiväkoti Nappula
7
8
9a
9b
10
11
12
13 Hertunrannan rantapuisto
14
15a
15b
16
17
18
19abc
19d
20
21
22
23 Varkaus
24ab
25
26
27 Könönpellon päiväkoti
28 Könönpellon koulu
29 Könönpellon hautausmaa
30pi Kangaslampi

Varkaus Ski Center
SSG Sahala Varkaus
Kankunharjun päiväkoti
Kankunharjunpuisto
Savonmäen viljelypalstat
Savonmäki
Ylä-Kankun hautausmaa
Varkauden sähköasema
Luttilan hautausmaa
Luttilan venesatama
Jokipellontien venevalkama
Puurtilannie
Kalastajankadun leikkipuisto
Huvikummunpuisto
Kuoppakangas
Louhelanpuisto
Kaura-aho
Repokangas
Repokankaan koulu
Käpykangas
Käärmeniemi
Joutenlahden kenttä
Joutenlahden korttelipuisto
Leunanpuisto
Marinpuisto
Sukuhautausmaa
Itsenäisyydenpuisto
Iitanmäen puisto
Varkauden viilupuutehdas
Varkauden pakkauskartonkitehdas
Huruskosken voimalaitos
Finnforel Oy – Varkauden kasvatuslaitos ja jalostamo
Kommila
Varkauden skeittipuisto
Padel Zone
Teknologiakeskus Navitas
Päiviönsaari
Kilisaari
Könönpelto
Könönpellon koulu
Kangaslampi

45606 16367 4681 453 47 46 15404 4684

Map data © OpenStreetMap contributors, Microsoft, Facebook, Google, Esri Community Maps contributors, Map layer by Esri

linea 15404 konsultit